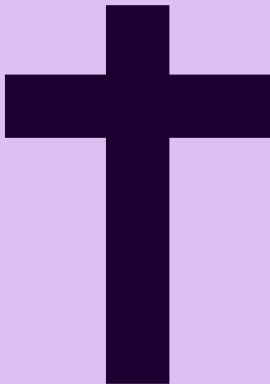

Kukwe kuin
ngöbökwe

New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

Kukwe kuin ngöbökwé**New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngäbere

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngäbere [gym], Panama

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngäbere

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

dc5ef235-14f7-5b3f-997a-59dae7b091fe

Contents

MATEO	1
MARCOS	114
LUCAS	183
JUAN	298
HECHOS	381
ROMANOS	481
1 CORINTIOS	531
2 CORINTIOS	575
GALATAS	605
EFESIOS	623
FILIPENSES	639
COLOSENSES	650
1 TESALONICENSES	661
2 TESALONICENSES	670
1 TIMOTEO	675
2 TIMOTEO	688
TITO	697
FILEMÓN	703
HEBREOS	706
SANTIAGO	743
1 PEDRO	756
2 PEDRO	769
1 JUAN	777
2 JUAN	789
3 JUAN	791
JUDAS	793
APOCALIPSIS	797

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani

Mateokwe

Mateo

Ni iti kädian nämáne Mateo käkwe tarä ne tikani. Niara kädian nämáne Leví arato. Mateo abko ni israelita käräbare Jesukwe ja töitikkäre jabe. Jesu ngämi Mateo kärere, känenkri niara abko ngwian käräkä gobran romanobokrä, akwa Jesukwe käräbare ja töitikkäre jabe, ye btäräbe nikani Jesu jiebtí. Kä ye ngwane nitre romanobo nämáne gobrane nitre israelitabti.

Jesukwe dre dre nuenbare abko Mateokwe tuani ja okwä jenbti, ye abko tikani tarä nebtä. Erere arato, Jesukwe kukwe diribare ño ño abko kukwei nuani kwe, ye abko tikani taräbtä kwe. Mateo käkwe tarä ne tikani bäri nitre israelitakrä, ñobtä ñan angwane niaratre nämáne ni ngibiare iti ja diantarikä. Ni jatadre iti nitre israelita Diantarikä abko Ngöbökwe niebare kira. Ni ye abko kä Mesías hebreore amne kä Kristo griegore. Ni Diantarikä juandre Ngöbökwe ye abko Jesu ara abko Mateo tö namani mikai gare nitre israelitareye tarä nebti.

Jesu mräkä känekäne
(Lucas 3.23-38)

¹ Jesukristo mräkä känekäne jrei Davikri amne Abrahamkri abko nere:

² Abraham abko Isaac rün,

Isaac abko Jacob rün,

Jacob abko Judá rün amne

Judá etbakantre mda mda rün arato,

³ Judá abko Fares amne Zara rün amne,

Fares btä Zara meye abko Tamar,

Fares abko Esrom rün amne,

Esrom abko Aram rün,

⁴ Aram abko Aminadab rün amne,

Aminadab abko Naasón rün amne,

Naasón abko Salmón rün,

⁵ Salmón abko Booz rün,

(Booz ne meye abko Rahab. Rahab ne abko ñakare israelita.)

Booz abko Obed rün,

(Obed meye abko ni ñakare israelitare kädian nämáne Rut.)

Obed abko Isaí rün amne,

⁶ Isaí abko jrei David rün.

Jrei David abko Salomón rün.

(Salomón ne meye abko nämáne käne Uriábe.)

⁷ Salomón abko Roboam rün,
Roboam abko Abías rün,
Abías abko Asa rün,

⁸ Asa abko Josafat rün amne,
Josafat abko Joram rün amne,
Joram abko Uzías rün,

⁹ Uzías abko Jotam rün amne,
Jotam abko Acaz rün amne,
Acaz abko Ezequías rün,

¹⁰ Ezequías abko Manasés rün amne,
Manasés abko Amón rün amne,
Amón abko Josías rün,

¹¹ Josías abko Jeconías amne mräkä mda mda rün,
(Jeconías näire abko nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate.)

¹² Abti nükaninta kä Israelite,
yebti abko Jeconías abko Salatiel rün,
Salatiel abko Zorobabel rün,

¹³ Zorobabel abko Abiud rün amne,
Abiud abko Eliaquim rün amne,
Eliaquim abko Azor rün,

¹⁴ Azor abko Sadoc rün,
Sadoc abko Aquim rün amne,
Aquim abko Eliud rün,

¹⁵ Eliud abko Eleazar rün amne,
Eleazar abko Matán rün amne,
Matán abko Jacob rün,

¹⁶ Jacob abko José rün.

José ne mden abko ben María namani.
María ne mden abko Jesu meye amne,
Jesu ne mden abko ie nita Kristo niere.

¹⁷ Ne aisete Abraham näire nebebe jrei David näire nitre israelita ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri. Yebti David näire abti nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate, ye näire nitre israelita ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri arato. Abti nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate ye täbti nitre ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri nebe Kristo därebare ye näire.

Jesukristo därebare
(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Jesukristo därebare abko nakaninkä krörö: Jesu ngämi däre, känenkri María, Jesu meye abko nämane mikani jakrä kwärikwäri Josébe. Akwa María ngämi nebe Josébe, ye känenkri María ñan namani mobe, bren kwe kisete Ngöbö Üai Deme köböire.

¹⁹ Angwane José, ben María rabadre, José ye abko nämane nüne metre Ngöbö ngwärekre amne ñan tö namani María mikai ene ni jökrä ngwärekre, aisete María tuadremetre kwe kä bube tiebe abko namani nütüre.

²⁰ Ye erere José jatanina nuene, btäräbe angele ni Dänkienkwe jatani, käkwe niebare krörö köböre ie:

José, jrei David mräkä, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä María kare ngäbti ja nän mukore, ñobtä ñan angwane ngäbäkre rabadi kwe, ye abko namani btä Ngöbö Üai Deme di kri köböire.

²¹ Mdakäre abko, ngäbäkre däredi brare Mariäkwe ye abko makwe kädian Jesu,* ñobtä ñan angwane juta kwe ngite ngite kukwe kämekäme kisete, ye abko niarakwe dianditari, aisete makwe kädian kore. Abko kore se, niebare angelekwe Joséye.

²² Ni Dänkien abko käkwe blitabare kira niara kukwei niekä köböire, ye erere rabadre bare täte, abkokäre kukwe nakaninkä kore. Kukwe niebare ni Dänkienkwe abko tä tikani krörö niara Kukweibtä:

²³ Meri iti kaibe deme ñan rabadi mobe bren kwe kisete amne ngobo rabadi iti kwe.

Ngäbäkre ye abko kädiani Emanuel, *Isaiás 7.14*
abko niebare ni Dänkienkwe. (Emanuel abko “Ngöböta nibe” nieta.)

²⁴ Yebti José nukaninta ngwäte angwane, angelekwe dre dre nuemna ie, ye erere nuenbare kwe, käkwe María kani ngäbti ja nän mukore.

²⁵ Akwa María ngobo ngämi därere kwe, ye känenkri naman-intre ñakare jabe abti ngobo därebare kwe. Ngäbäkre ye abko Josékwe kädiani Jesu.

2

Nitre ja töitikaka mukebtä nükani Jesu mike ütiäte jae

¹ Jesu därebare juta Belénte kä Judeate angwane, ni iti kädian nämane Herodes nämane jreire. Jesu därebare, abti nitre töbtä nünanka mobe kä Judeabtä kä driri nükani juta Jerusalén yete. Nitre ye abko nämane ja töitike mukebtä abko nükani,

² käkwe kukwe ngwianintari krörö:

¿Jrei nitre israelitakwe därebare abko tä mdente? Muke kwati käkwe niara därebare mikaba gare, ye abko nunkwe tuaba nuke käin kä driri yete, aisete nun jatani mike ütiäte jae, niebare kwetre.

³ Nitre töbtä ja töitikaka mukebtä käkwe kukwe niebare kore, ye gani jrei Herodekwe angwane, niara namani töbike kri. Erere arato, nitre nünanka juta Jerusalénte namani töbike kri arato.

* 1:21 **Jesu** abko käta ni Dänkien Ngöbö tä ni dentari niere hebreore.

⁴ Abtä jrei ye käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käräbare amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käräbare kwe arato, bti kukwe ngwianintari krörö kwe ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre mdente metre? niebare kwe ietre.

⁵ Angwane niaratre käkwe niebare mda Herodeye:

Jrei däredre juta Belénte kä Judeate abko gare nunye, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä käkwe tikani krörö:

⁶ Belén, ma abko juta chi kä Judá kánti nete.

Akwa ma abko ütiäte kri, juta mda mda ngätäite kä Judá ye kánti,

ñobtä ñan angwane gobran kri däredi yete abko käkwe nitre israelita tikwetikwe ngibiadibti, *Miqueas 5.2* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare kwetre Herodeye.

⁷ Yebti Herodekwé nitre töbtä ye käräbare tiebe, bti muke tuani ñongwane metre kwetre abko ngwianintari kwe ietre.

⁸ Angwane Herodekwé niebare ietre:

Mun nän Belén sete amne ngäbäkre ye tä mdente abko munkwe ngwiantari kuin jökrä. Abti kwan munye angwane, tä mdente abko mun jatata niere tie, ti rikadre mike ütiäte siba abkokäre, niebare kwe ietre.

Bti juani kwe Belén.

⁹ Jrei Herodes käkwe blitabare ünän kore, yebti nitre töbtä ye nikanani ta; nikanintre ta angwane muke tuani nuke käin kä driri kwetre, ye ara nikaninta niaratre jie ngwenante abti batibe ngäbäkre nämane, ye kánti muke ye namani nünaninkä käin.

¹⁰ Nitre töbtä käkwe muke tuani kore angwane, kä namani nuäre kri btätre.

¹¹ Nikanintre gwä angwane, ngäbäkre ye nämane gwi meye Mariäbe, btä okwä namani. Angwane namani ngukudokwäbti temen, käkwe ngäbäkre ye mikani ütiäte jae. Yebti kaja ngwian nämane kwetre, ye jue tikani kwetre, bti oro amne kri ngwäri ütiäte kri rä bäne bäne kädianta incienso amne mirra biani ngwarbe kwetre ngäbäkre yeye.

¹² Yebti jatanintre nikenta angwane, ñan rikadreta Herodes kánti ta abko Ngöbökwé mikani gare köböre ietre, aiseté nikaninta ji mdabti nebata ja käite.

Jesu jänikani ngitie Egipto

¹³ Abti nitre töbtä ye nikaninante angwane, angele ni Dänkienkwe nükani blite köböre Josébe, käkwe niebare ie:

Nän krö amne ngäbäkre ye btä meye kwe, ye ben nän ngitie jötrö Egipto sete. Ye kánti mun raba nüne abti tikwe kukwe mda niedi mae abko makwe ngibia, ñobtä ñan angwane

Herodes bike ngäbäkre ye känentari kämikadre. Abko kore se, niebare angelekwe Joséye.

¹⁴ Ye btäräbe José nükani dikekä krö, nikani jibti Egipto kukwäre ngitie ngäbäkre yebe amne ngäbäkre ye meyebe kä ikote deo.

¹⁵ Ye kanti namanintre nünentbe abti Herodes krütani, Kukwe nakaninkä kore, angwane kukwe niebare krörö ni Dänkienkwe niara kukwei niekä köböire ye namani bare:

Ti Odei nämane Egipto, tikwe käräbaretä mento, *Oseas 11.1* abko niebare kwe.

¹⁶ Nitre töbtä abko käkwe Herodes ngökani, ye gani Herodekwe angwane, Herodes mäta namani kri krübäte, aisete ñongwane nitre töbtä käkwe muke tuani abko niebare kwetre Herodeye, yebtä Herodekwe töbikabare, käkwe ngäbäkre kiakia därebe nebebe kä kubu ie nämane nüne Belén amne Belén kenta temen abko Herodekwe kämikamna jökrä.

¹⁷ Herodekwe ngäbäkre kiakia kämikamna jökrä kore, ye köböire abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Jeremías käkwe Ngöbö kukwei tikani abko namani bare krörö:

¹⁸ Ni kukwei ruen ngetrekä krikri krübäte juta Ramate, ye abko Raquel ngäbriänkä kiakia kämikani jökrä kän, mden abko tä müaire ye.

Niara moto mika tö nebata jäme, akwa ngäbriänkä kämikani jökrä kän, aisete moto ñan rabadreta jäme, *Jeremías 31.15*

abko tikani kore, mden erere namani bare.

Jesu jänikani nüne juta Nazarete

¹⁹ Abti Herodes krütani angwane, angele ni Dänkienkwe nükani bliteta köböire Josébe Egipto,

²⁰ käkwe niebare ie:

Näin krö amne ngäbäkre ye btä meye kwe ye ben nänta kä Israelite, ñobtä ñan angwane nitre tö namani ngäbäkre ye kämikai abko krütanina jökrä, aisete mun rikata, niebare angelekwe Joséye.

²¹ Ye btäräbe José nükani dikekä krö, bti nikani jibti ngäbäkre yebe amne ngäbäkre ye meyebe nebata kä Israelite.

²² José nikaninta kore, nikani, nikani, nikani akwa ni iti kädian nämane Arquelao nämane gobrane mda rün mrö Herodes täte, ye gani kwe angwane, kä jürä namani kri btä. Abtä ñan nikani nebe kä Judeate. Angwane niara ñan rabadre nüne yete abko Ngöbökwé mikani gare köböire ie, abtä käkä Galilea, kanti nikani jirekäbe.

²³ Namani Galilea angwane, nikani nüne juta Nazarete. Jesu abko nazarebo niedre btä abko nitre Ngöbö kukwei niekä köböire Ngöbökwé kukwe niebare, ye erere namani bare jökrä kore.

3

*Juan Bautista kākwe ji tikani Jesu kāne
(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-17; Juan 1.19-28)*

¹ Abti kā nikanina raire ta angwane, batibe ni iti kādian nāmāne Juan Bautista* jatani dirire kā kaibete kā Judea kānti.

² Juan nikani dirire krörö: Ngöbö kā kāinbti kebera nūke gobrane ni ngätäite, aisete kukwe kāmekāme kite temen, bti ja tōi kwiteta Ngöbö kukwäre abko nikani niere kore.

³ Juan ne mden abko btā Ngöbökwē kukwe niebare kira niara kukwei niekā Isaías köböire abko krörö: Ni iti näin ñāke jume ja dibti kā kaibete, kākwe niedi krörö:

Ji ūkateta kuin biare jrei kānenkri, ye kwrere ja tōi mike kuin biare ni Dänkien kāne munkwe.

Ji ūkateta niken metre ta, ye kwrere ja tōi ūkete metre ni Dänkien kāne munkwe abko näin niere, *Isaías 40.3* abko Ngöbökwē niebare kore Juanbtā Isaías köböire.

⁴ Juan abko nāmāne kameo drüen dikani dānre kite jabtā amne nāmāne mākete nbikwatabti jae amne mrö kweta nāmāne kwe abko tröda btā munkö kāsenta.†

⁵ Juan nāmāne dirire kore angwane, ni kwati nūnanka juta Jerusalén amne kā Judeate btā ni kwati nūnanka kānimekānime Ñö Jordán bāre temen abko nūkani jökrā niara kukwei nuen.

⁶ Angwane nitre ye abko namani ja ngite niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Ñö Jordānte.

⁷ Akwa Juan nāmāne nitre ngökö ñöte, ye kānti nitre bariseo amne nitre saduseo nūkani kwati siba abko btā Juan okwā namani angwane, Juankwe niebare krörö ietre:

¡Mun abko tbi krübāte kwrere! ¿Ngöbö kebera mun mike ja ngie nuen kri krübāte, yebtā nirekwe mun mikani mokre amarebti mun kite nūke siba nete ye?

⁸ Munkwe ja tōi kwitadreta era metre Ngöbö kukwäre bkānā tödekakāre bti abko erere munkwe nūna ni mda mda okwābti.

⁹ Erere arato, munkwe ñan töbika krörö jabtā: Nun abko Abraham mrākā, aisete Ngöbökwē ñan nun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan nütü, ñöbtā ñan angwane jä tuen temen sete, se abko ngwarbe, akwa Ngöbö raba kwite Abraham mrākāre arato abko ti tö nibi niei metre kore munye.

¹⁰ Mdakāre abko, kri mden mden ñan ngwā nebe kuin, ye abko krāke ū mikanina biare tikakakrā ngātrite ta. Abti tikakata jökrā angwane, ñukwā mikata btā, ye kwrere jire

* **3:1** Kukwe **Bautista** kāta ni ngökaka ñöte niere. Juan kādian nāmāne Bautista ñöbtā ñan angwane niara nāmāne ni ngökö ñöte. † **3:4** Juan nāmāne ja ngwā kite kore, ye kwrere nitre Ngöbö kukwei niekā kirakira nāmāne ja ngwā kite arato.

Ngöbökwe mun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre angwane.

¹¹ Nire nire käta ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre, käta kukwe kämekäme kite temen, ye abko tita ngökö ñö aibe te, akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bäri di kri ti ngwä, aisete ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia ngwena kräke. † Ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä amne mun mikadi deme kwe.

¹² Ne abko, niarakwe dre nuendi abko ti bike niere munye abko krörö: Nura kädianta trigo juankata mürete amne trigo kwä kuinkuin aibe ükäröta jenena, bti ükata gwi. Kwata abko kukwata ñukwä jutrate, ye kwrere ni ye abko tä juto biare ni Ngöbökwe erere ükärökä jökrä nünakäre jabe amne tä juto biare ni kukwe kämekäme nuenkä abko erere kitakäre ñukwä jutra nötöte ñakare te ja tare nikakäre kärekäre. Munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre ne ngwane, kukwe rakadikä kore munbtä arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

*Juankwe Jesu ngökani ñöte
(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)*

¹³ Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Galilea, nikani nebe Juan kanti Ñö Jordánte mda, Juankwe ngökadre ñöte abkokäre.

¹⁴ Akwa namanina yete angwane, Juan ñan tö namani ngökai ñöte, käkwe niebare ie:

Ma bäri ütiäte ti ngwä, aisete makwe ti ngökadre ñöte bä amarebti ma kite ja mike ngökadre ñöte tie se, niebare kwe Jesuye.

¹⁵ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän mden mden tuen kuin Ngöböye, yebtä abko nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte, aisete makwe ti ngökadre ñöte, niebare kwe Juanye.

Ye erere nükäninbti Juanye angwane, Jesu ngökani ñöte kwe.

¹⁶ Jesu ngökani ñöte, jataninta ñöte käin angwane, kä käin se namani tuen ñäkänintbe ie angwane, Ngöbö Üai jatani ütü bä kwrere timonkwäre, nükani mate Jesubti, namani tuen ie.

¹⁷ Ye btäräbe ni kukwei jarabare kä käinbti, käkwe niebare:

Ni ne abra ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti.

4

*Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)*

† **3:11 sandalia ngwena.** Jesu näire ni klaboré abko bäri ene ni mda mdakrä. Niaratre aibe nämane sandalia ngwena ni mdakrä, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

¹ Yebti diablukwe Jesu nuadrete ja käne, abkokäre Ngöbö Üai nikani ngwena kä kaibete mda.

² Ye kanti köbö gre ketebu dibire rare Jesukwe mröbare ñakare amne mrö jatani krübäte ie.

³ Angwane diablu jatani nüke Jesu ken, Jesu nuatekäre ja käne, käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, jä se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

⁴ Akwa Jesu käkwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ñan mrö aibehti ni rabadre nüne, akwa kukwe kwatirekwatire niebare Ngöbökwé, yebti ni rabadre nüne,
Deuteronomio 8.3

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ie.

⁵ Yebti diablu nikani Jesu ngwena juta deme Jerusalén mda, kanti nikani Jesu ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti käin,

⁶ käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja täkete timon nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Ngöbökwé angeletre juandi ma ngibiare abko käkwe ma kadi ngäbti kisete, ma ngoto ñan matadre jäte temen abkokäre,
Salmos 91.11-12

aisete ja täkete timon, ma abko Ngöbö Odei ara mikakäre gare ni jökräye, niebare diablukwe Jesuye.

⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö arato: Ni Dänkien Ngöbö käkwe ja kukwei mikadre täte ya, ñakare ya amne niara di tärä ja kukwei ngwiandre bare ya, ñakare ya abko makwe ñan nuate ja käne ja gakäre ben,
Deuteronomio 6.16

abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte, niebare kwe diabluye.

⁸ Yebti mrä, ngitio bäri mente käin, yebti diablu nikani Jesu ngwena mda. Ye kanti abko diablukwe juta kä jökräbti temen mikani tuadre Jesuye amne, jändrän ütiäte krikri juta kwatirekwatire te, ye abko mikani tuadre jökrä kwe arato ie.

⁹ Bti niebare kwe ie:

Ma rabadi ngukudokwäbti temen ti ngwärekre käkwe ti mikadi ütiäte jae ne ngwane, tikwe juta se btä jändrän ütiäte krikri se biandi jökrä mae, niebare mda kwe Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare ie:

Satana, nän mento nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö:

Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte jae amne niara aibe kräke sribidre,
Deuteronomio 6.13

abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mika täte, niebare mda kwe diabluye.

¹¹ Angwane diablukwe kä mikaninkä Jesubtä, bti angele nükani ruäre abko namani Jesu die mike.

*Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena
(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)*

¹² Yehti Juan Bautista kitani ngite kä teri gani Jesukwe angwane, Jesu nikaninta Galilea,

¹³ akwa ñan namani nüne mda juta Nazarete, akwa nikani nüne juta Capernaúmte Ñö Okwä Kri Galilea köräbti. Ñö Okwä Kri Galilea, ye bäre temen abko Zabolón btä Neftalí mräkätre käkwe nü nabare kira, kánti juta Capernaúm nämane Jesu näire abko te Jesu nikani nüne.

¹⁴ Kukwe niebare Ngöbökwé niara kukwei niekä Isaías köböire rabadre bare, abkokäre Jesu nikani nüne yete. Kukwe ye abko tä tikani krörö:

¹⁵ Kä Zabolónkwe amne kä Neftalíkwe abko tä Ñö Jordán kwärä nakriri amne tä Ñö Okwä Kri köräbäre. Kä ye abko tä kä Galileate arato, kánti nitre ñakare israelitare tätre nüne.

¹⁶ Nitre israelita ye abko nämane näin kä ikote, akwa ñotra trä kri dirare jatabare ietre.

Erere arato, niaratre nämane nüne kä ikote mento Ngöböye angwane, Ngöbö trä ngitianinkä ngwen kräke, kukwe metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre, *Isaías 9.1-2* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare.

¹⁷ Kä ye ngwane mentokwäre Jesu nikani dirire, kä nikani niere krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nüke gobrane nibti, aisete munkwe kukwe kämekäme kita temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre munkwe abko Jesu nikani niere kore.

*Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe
(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)*

¹⁸ Abti bati Jesu nämane dikekä Ñö Okwä Kri Galilea köräbäre angwane, ni ja etbare nämane nibu ñö köräbti, btä okwä namani. Ni ye abko iti kädian nämane Simón, akwa kädian nämane Pedro arato amne, etba kwe kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka, aisete nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani.

¹⁹ Angwane Jesu nikani kánti, käkwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ño, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare Jesukwe ietre.

²⁰ Ye btäräbe, niaratre käkwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

²¹ Yehti Jesu nikani mda mentokwäre se kwrere angwane, ni ja etbare nämane nibu mda, btä okwä namani. Nitre ye

abko iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan. Niaratre nibu abko Zebedeo ngäbriänkä. Nitre nibu ye abko nämane rute rünbe krade gudike, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato.

²² Ye btäräbe niaratre käkwe ru amne rün mikaninte yete, bti nikani Jesube.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Lucas 6.17-19)

²³ Abti Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, Ngöbö kä käinbti kebera gobrane nibti abko nikani dirire sinagoga* kä ketareketare te. Erere arato, ni bren bätäkä ngwarbe abko Jesu namani miketa quinta.

²⁴ Yebtä abko blita namani jökrä kä Siriante angwane, ni bren ño ño erere jänamani kite jökrä Jesuye. Erere arato, ni bren üai käme kisete jänamani nüke Jesuye amne kä nötöte nibti amne ni ruen ñakare ngrabare jänamani nüke jökrä Jesuye angwane, Jesu namani miketa quinta jökrä.

²⁵ Yebtä abko, ni kwati nünanka kä Galileate juta ketareketare te Decápolite amne nitre Jerusalénbo btä ni nünanka kä Judeate amne ni nünanka Ñö Jordánbtä kä driri abko namani dikekä kwati Jesu jiebti.

5

Kukwe diribare Jesukwe ngitiobtä
(Lucas 6.20-23)

¹ Nitre namani dikekä kwati dikaro Jesube namani tuen ie angwane, nikani mintokwäre nebe ngitiobtä, kánti namani tákänintbe temen. Angwane nitre ja töitikaka ben käkwe krötabare ken.

² Angwane Jesu nikani dirire krörö ietre:

³ Nire nire kätä ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

⁴ Nire nire tätre ja müaire, ni ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé moto mikadita jäme.

⁵ Nire nire ñan tä bike kri ni mda mda okwäbti abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kä temen ne biandi ie.

* **4:23 Sinagoga** abko ju kánti nitre israelita nämane gätäre köbö jadükakräte ñäkäkäre Ngöbö Kukweibtä amne Ngöbö mikakäre kri. Ye kánti nitre israelita nämane kukwe ükete jakrä arato. Nitre israelita nämane nüne juta kwatirekwatire, kántikánti sinagoga nämane.

⁶ Mröta nebe krübäte nie amne tomna tä nebe krübäte nie, ye kwrere nire nire abko ie nüna metre Ngöbö ngwärekrei ye mdei krübäte ie,

ni ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mikadi nüne metre täte jökrä.

⁷ Nire nire abko ie ni mda mda tä nebe ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niara rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

⁸ Nire nire kätä ja töi ngibiare kuin deme, ni ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe Ngöbö tuadi.

⁹ Nire nire kätä sribire ni mda mda mikakäre ja mäketä, ni ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre abko ja ngäbriänkä niedi Ngöbökwé ietre.

¹⁰ Nire nire kätä nüne metre Ngöbökrä abtä tä ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

¹¹ Amne ni mdakwe ñäkä taretare munye amne mun mika ja tare nike amne tödekabtä tibti ni mda mdakwe kukwe käme nie ngwarbe bätäkä ngwarbe mun rüere, ye ngwane Ngöbökwé mun die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä.

¹² Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne kä raba juto munbtä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwé jändrän kuin biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko rüe käkwe mikani ja tare nike kore arato.

*Mren amne ñotra trä
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)*

¹³ Mdakäre abko, mren abko kuin ngri ngibiakrä amne jändrän mikakrä bänänte, ye kwrere mun abko mren kwrere kä nebtä, akwa bänän riadrekä rabadre tibo amne ñan bänän rabadreta mren kwrere. Mren bänän rabadre tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aisete ñan rabadre kuin mda, aisete kitadrekä amne ni jökrä rabadre dikekä bti ta. Ne aisete mren bänän kuin ye kwrere munkwe ja ngibia, ni mda mda rabadre Ngöbö tuen munbtä abkokäre.

¹⁴ Mdakäre abko, ñotra träte kätä nebe tuen nie kä ikote, ye kwrere munta ñotra trä kwrere kä nebtä amne juta mikata ngitio krihti käin, ye abko ñan raba ja rükente ni okwä bäre kä ikote, ye kwrere munta kä nebtä.

¹⁵ Erere arato, ñotra jutra mikata angwane, mikata ñakare kaja täni, akwa mikata mobe üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre.

¹⁶ Ye kwrere arato, munta nüne Ngöbö träte, ye rabadre tuen ni mda mdaye, abkokäre munkwe ja töi mika nüne era metre Ngöbökrä mun rabadre ñotra trä ye kwrere ni mda mda okwäbti amne, munkwe jändrän kuinkuin nuendre kore ni mda mda okwäbti, ye köböire abko jatadi mun Rün kä käinbti ye käikitekä siba.

Jesu jatani Ngöbö Kukwei mikakäre bare täte

¹⁷ Mdakäre abko, ti jatani nete, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikakäre ngwarbe. Erere arato, Ngöbö kukwei niekä mda mda käkwe Ngöbö Kukwei tikani ye abko ti ñan jatani mikakäre ngwarbe, akwa ti jatani kukwe ye mikakäre bare täte jökrä.

¹⁸ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinta amne kä temen ne tädi kore angwane, tärä okwä bäri kiakia tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan diandrekä jire chi kwati abti jändrän jökrä mikanintbe Ngöbökwé rabadi bare täte jökrä ie.

¹⁹ Ne aisete, kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie, yebtä kukwe bäri chi tä tikani abko nire nire ñan tä mike täte amne ni mda mda käkwe ñan mikadre täte abko dirita ietre arato, ne ngwane ni ye abko rabadi bäsi ütiäte ñakare kä käinbti, Ngöböta gobrane ye kánti; akwa nire nire tä kukwe ye mike täte amne ni mda mdakwe mikadre täte arato abko tä dirire ietre, ni ye abko rabadi ütiäte kri kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kánti.

²⁰ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo tätre nüne ño, yebti ta munkwe ñan nünandre bäri era metre Ngöbö okwäbti ne ngwane, Ngöbö kä käinbti tä gobrane ye kánti mun ñan rabadi nüne.

*Ñan ni mda kämikadre
(Lucas 12.57-59)*

²¹ Mdakäre abko, mun mräkä kirakira abko ie Ngöbö Kukwei diribare krörö abko munkwe kukwei nuanina: Makwe ñan ni mda kämika, niebare ietre amne nire nire kätä ni mda kämike abko dokwäre mikadre ja ngie nuen.

²² Akwa ti abko kätä niere krörö munye: Nire nire rabadre romon mräkäkrä, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen. Nire nire abko käkwe “Ma ngwarbe, dokwä töi ñakare,” niedre kwe mräkäye, ye dokwäre abko järikädre ngite Sanedrin ngwärekri kukwe ükatekäre kräke. Amne nire nire käkwe niedre mräkäye: “Ma ngututu käme ngwarbe,” niedre kwe, ni

ye abko rabadı mikani biare kitadre Ngöbökwe ñukwä jutrate kä ja tare nikakrä ye kanti mräkä ye dokwäre.

²³ Ne aisete, ma rika jändrän ngwena kukwadre Ngöböye ñukwä gräbti ja ngite ütiäre ju blitakrä Ngöböbe kanti ne ngwane, ma rabara yete, ye btäräbe ma mräkä iti romon makrä, ye rükata töre mae,

²⁴ ne ngwane jändrän ye makwe mikate ñukwä grä ken yete, abti ma jana ja mäketä käne ma mräkäbe, bti ma jatata, käkwe jändrän ye bian kukwadre Ngöböye.

²⁵ Mdakäre abko, nane rürümon ütiä mabti ni mdakwe abtä ni ye jata niken ma kite ngise kritoboye angwane, mun ngämi nebe kritobo kanti, känenkri makwe kukwe ükate ben, niara ñan rikadre ma ngwena kritobo kanti abkokäre, ñobtä ñan angwane makwe ñan nuendre kore ne ngwane, nane ni ye rikadre ma ngwena nebe kritobo ngwäreki amne kritobo abko käkwe ma kitadre ngise guardiaye amne nane guardiakwe ma kitadre ngite kä teri.

²⁶ Ye kanti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma ñan tikadreteta jire chi abko ti tö nibi niei metre munye.

Ni gure ñan rabadre ja mike gure ni mdabe

²⁷ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tarä kukwei nuen abko krörö: Mata gure, makwe ñan ja mika gure bati bati abko niebare kore.

²⁸ Akwa ti abko bike niere krörö munye: Nire nire käkwe meri tuadre ja käne amne tö rabadre ie jakrä, ni ye käkwe meri ye mirira ja ken ja töite, aisete ngite Ngöböye abko tita niere munye.

²⁹ Ne aisete, ma okwä küde ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, ma okwä ye makwe dianka mento jae, bti makwe kitaka mobe, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi ye abko diandrekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kanti.

³⁰ Erere arato, ma kise ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe ja kise ye tikaka ta, bti makwe kitaka mobe mentokwäre, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi diandrekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kanti.

Meri ñan tuametre

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ Mdakäre abko, kukwe diribare krörö Ngöbö Kukweibtä abko garera munye: Nire nire tö rabadre meri kwe tuametre, ye ngwane taräkwata biandre kwe merire kweye, niarata merire kwe ye tuametre era metre abko mikakrä gare.

³² Akwa ti abko käta niere krörö: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe käkwe tuadremetre, ye ngwane merire ye käkwe ja mikadre gure brare mdabe angwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere brare käne köböite meri ye rabadre ja mike ngite. Erere arato, meri tuanimetre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe.

Ja kukwei biandre ño era metre

³³ Mdakäre abko, kukwe niebare mun mräkä kirakiraye abko munkwe kukwei nuanina arato abko krörö: Jändrän jökrä rabadre bare täte mae mata niere ni Dänkien käbti, ye erere makwe ja kukwei mika täte jökrä, käkwe ñan ja kukwei kitadre temen, niebare kira.

³⁴ Akwa ti abko käta niere krörö munye: Munkwe ñan ja kukwei bian jändrän käbti. Erere arato, kä käinta se käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä gobrane kä käinbti yete, aisete bäri ütiäte.

³⁵ Erere arato, kä temen ne käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane kä temen ne abko Ngöbökwé arato. Erere arato, Jerusalén se käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane juta Jerusalén abko juta Jrei kri Ngöbökwé kräke, aisete bäri ütiäte arato.

³⁶ Mdakäre abko, mun dokwä jen munkwe ye käbti, munta ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane mun di ñakare jire ja dokwä drüen mikakäre krati ngwen amne drüne.

³⁷ Ne aisete, munkwe “jän” nie ne ngwane, munkwe “jän” nie kwatibe; munkwe “ñakare” nie ne ngwane munkwe “ñakare” nie kwatibe arato. Yebti munkwe kukwe mda niedre ne ngwane, munkwe ja mikadre ngite.

*Ñan ja ngie mikadre
(Lucas 6.29-30)*

³⁸ Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwe nuen abko krörö: Ni iti käkwe ni okwä diandrete ne ngwane, niara okwä diandrete ie ja dokwäre arato. Erere arato, ni tu diandrekä kwe ne ngwane, tu diandrekä ie ja dokwäre arato abko munkwe kukwe nuani.

³⁹ Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nane ni mdakwe kukwe nuen blo ma rüere, akwa makwe ñan ja ngie mika amne jirekäbe makwe jändrän kuin nuen krörö kräke: nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ruenkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae, ne ngwane makwe ja ngwäre kwäräkri mika ie.

⁴⁰ Erere arato, nane ni mdakwe ma kita ngise, bti tö raba dän denkä ötati makän ne ngwane, dän mdara jire makwe, ye makwe bian ie arato.

⁴¹ Mdakäre abko, nane ni mdakwe tribe ngwiamna milla krati jakrä mae ne ngwane, ja moto kuinbti ma rika tribe ngwena milla krobu kräke.

⁴² Erere arato, nane ni mdakwe jändrän makwe kärä mae angwane, makwe bian ie. Nane ni mdakwe jändrän kärä ütiadre mae ne ngwane, makwe bian ie abko ti tö niei kore munye.

*Nikwe ni rüe taredre
(Lucas 6.27-28,32-36)*

⁴³ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tä rä kukwe nuen abko krörö: Makwe ma mräkä tare amne ma rüe abkobtä makwe bätä ngwian abko munkwe kukwe nuanina kore.

⁴⁴ Akwa ti abko bike niere krörö munye: Munkwe mun rüe tare amne nire nire tä näin kisere mun jiebtu mun mikakäre ja tare nike, ye abko kräke munkwe blita Ngöböbe.

⁴⁵ Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti sete, ye kwrere mun rabadi amne mun rabadi niara ngäbriänkäre era metre arato. Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane mun Rün kä käinbti tä ñänä mike nuke käin ye abko tä trä ngitiekä jökrä ni käme kräke amne ni kuin kräke. Erere arato, tä ñü mike näkäen temen, ye abko ni nünanka metre niara ngwäreki kräke tä näkäen amne ni nünanka käme niara rüere kräke tä näkäen arato.

Mun Rün abko käta ni jökrä tarere kore, ye kwrere munkwe nuendre arato,

⁴⁶ ñobtä ñan angwane ¿nire nire käta mun tarere ye aibe munkwe taredre angwane, Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme dikaro munye, ye abko tä nuene kore abko kwrere munkwe nuendre siba.

⁴⁷ ¿Erere arato, mun mräkä aibe ie munkwe köbö ngwiandretari, ye angwane munta jändrän nuene bäri kuin ni mdakrä ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko tuen ngututüre munye abko käta nuene kore, ye kwrere munkwe nuendre siba.

⁴⁸ Ne aisete mun Rün kä käinbti abko kuin era metre, ye kwrere munkwe nuna.

6

Ngwian biandre tiebe

¹ Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän kuinkuin nuen tudre ni jökräye ja bä mikakäre kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti ye kärke ñan sribi ye ütiä biandre jire chi munye.

² Ne aisete munkwe jändrän bian ni bobre die mikakrä angwane, ñan mun rika niere kä jökräbti temen kwäräkwärä mikakäre gare. Nitre ja bä mikaka kuin käta jändrän bien kore amne tätre niken mike gare sinagogate amne tätre niken ji ngrabare temen mike gare. Yehtë abko ni mda mda käkwe niaratre käikitadrekä abkokäre tätre nuene, aisete tätre jändrän kuin nuene kore, ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre, aisete munkwe ñan jändrän nuen niaratre kwrere.

³ Ne aisete nane munkwe ni bobre die mika angwane, makwe ñan nie jire chi ma kukwe muko bäri kuinye,

⁴ akwa makwe nuen kaibe kä bube. Makwe nuendre kore ne ngwane, ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye käkwe sribi makwe ye ütiä biandi mae.

Blitadre ño Ngöböbe
(Lucas 11.2-4)

⁵ Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ja bä mikaka metre tä niken blite krikri Ngöböbe sinagogate. Erere arato, tätre nebe nünaninkä jibtä blitare Ngöböbe. Ye abko, ni jökrä käkwe tuadre blite Ngöböbe, ie töta nebe, käta nuene kore. Ye kwrere munkwe ñan nuen, ñobtä ñan angwane tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre munye.

⁶ Ne aisete, ma rika blite Ngöböbe angwane, makwe ja ketaka kaibe kä teri gwi, käkwe jukwe dika jabti, bti ma Rün Ngöbö tuen ñakare mae, ben makwe blita kaibe angwane, ma Rün ie jändrän nuenta kaibe makwe abko tuen, käkwe ütiä biandi mae.

⁷ Erere arato, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ñakare israelitare tä kukwe arabe niere bäre bäre, yehtë abko ngöbötire ngwarbe käkwe kukwe nuadre amne die mikadre kwetre tä nebe nütüre, aisete tätre blite kore, ye kwrere munkwe ñan blita Ngöböbe amne munkwe ñan kukwe arabe nie bäre bäre ngwarbe.

⁸ Munkwe ñan ja mika niaratre kwrere, ñobtä ñan angwane munta dre dre mdei nike, ye mun ngämi kärere mun Rünye, ye känenkri tarä nebe gare ie.

⁹ Ne aisete, munkwe blitadre Ngöböbe angwane, munkwe blitadre krörö ben:

Nun Rün kä käinbti, ma aibe kä raba mikani ütiäte ni jökräkwe.

¹⁰ Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Erere arato, ma töta nebe dre dre nuein kä käinbti, erere tä nebe bare täte jökrä, ye kwrere raba nebe bare täte jökrä kä nehtë arato.

¹¹ Mdakäre abko, makwe mrö bian täte nünankrä nunye mtare.

12 Amne ni mdata ja mike ngite nun rüere abko nunta den bti ta, ye kwrere makwe nun ngite ma rüere, ye dianka mento nunbtä arato.

13 Amne kukwe kämekäme tö nun nuaite ja käne ma rüere, ye kanti makwe ñan nun jie ngwian.

Akwa makwe nun ngibia nun rüe diablu ngäniene, ñobtä ñan angwane ma aibe tä gobrane amne ma aibe di kri amne ma aibe raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

14 Munkwe blitadre kore Ngöböbe, ñobtä ñan angwane ni mda tä ja mike ngite mun rüere angwane, munta den jökrä bti ta ne ngwane, munta ja mike ngite Ngöbö mun Rün rüere, ye mun Rün kä käinbti käkwe diandikä jökrä mento munbtä arato.

15 Akwa ni mda tä ja mike ngite mun rüere abko munkwe ñan diandre bti ta amne mun rabadre romon janknu kräke ne ngwane, mun ngite Ngöbö rüere, ye mun Rün kä käinbti käkwe ñan diandrekä mento munbtä arato.

Ja bäindre ño Ngöbökrä

16 Mdakäre abko, munkwe ja bäin Ngöbökrä angwane, munkwe ñan ja bä mika diäne nitre ja bä mikaka metre käta nuene ye kwrere, ñobtä ñan angwane nitre bikaka metre, ye tätre ja bäine angwane, ni jökrä käkwe gadre, abkokäre tätre nebe ja bä mike diäne tuadre ni mda mdaye, akwa tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre munye.

17 Ne aisete makwe ja üka bäin Ngöbökrä angwane, makwe ja ngwäre bätäte amne makwe ja ükate kuin.

18 Mata ja bäine ye ñan gadre mabtä ni mda mdakwe amne, ma Rün tuen ñakare mae aibe käkwe gadre kaibe, abkokäre makwe nuen kore. Ye ngwane abko ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye abko käkwe ütiä biandi mae.

Jändrän kuin kä käinbti, jiebti ni rankwadre (Lucas 12.33-36)

19 Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän ütiäte kri ükärö kabre jakrä kä nebtä, ñobtä ñan angwane kä u käta jändrän juen ngwarbe. Erere arato, jändrän tä niken ngwarbe amne gokä tä niken jändrän goire, aisete munkwe ñan jändrän ükärö kabre jakrä kä nebtä.

20 Akwa jändrän kuinkuin ütiäte krikri rabadre bäri kabre munkrä kä käinbti abko kräke munkwe sribi, ñobtä ñan angwane kä käinta kä u ñakare jändrän rüere, erere arato jändrän niken ngwarbe ñakare amne ni gokä ñakare arato, aisete munkwe sribi jändrän kä käinbti ye ükärökäre kabre jakrä,

21 ñobtä ñan angwane jändrän ütiäte krikri tädi ükani mdente jakrä munkwe, ye kanti mun töi tädi arato.

²² Mun okwä abko ñotra kwrere munkrä. Ne aisete ma okwä kuin dirare ne ngwane kä trä kuin tä tuen mae, ye kwrere abko ma töita mikani kwatibe Ngöböbti ne ngwane, Ngöbö trä kuin tä nuke gare kuin mae.

²³ Akwa ma okwä käme ne ngwane, kä rabadi tuen kä iko kwrere ma bäre temen mae, ne aisete kä trä ngwen tära mabtä, akwa kä trä ye rabadre tuen drüne kwrere mae, ye abko kä iko ara jire abko rabadre tuen bäri drüne mda mae. Ye kwrere ma töi ñan tä mikani kwatibe Ngöböbti ne ngwane, bäri ma rabadre nüne kä ikote amne Ngöbö trä kuin ñan rabadre nuke gare jire chi mae.

²⁴ Mdakäre abko, ni ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibu kräke ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mdabtä mäta rabadre; iti kukwei mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aisete ni ñan raba ja töi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja töi mikare kwatibe ngwian ganankrä kwärä jae.

*Ñan töbikadre dikaro mröbtä amne dänbtä
(Lucas 12.22-31)*

²⁵ Ne mden kisete, ti bike niere krörö munye: Munkwe mrö ño kwetadre nünankrä amne munkwe dre ñadre tomnane nünankrä jae, yebtä munkwe ñan töbika dikaro. Erere arato, munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünandre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, aisete munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä.

²⁶ Nukwä tä nikenkä käinta, se mika ñäräre munkwe. Nukwä tä nura nökö ñakare jakrä amne tä ngwä ötö ñakare arato amne ju ñakare kwe mrö ükärä jakrä, akwa mun Rün kä käinbti käta mrö bien ietre kwetadre. Mun abko bäri ütiäte nukwä kräke, ¿se abko mun Rün käkwe ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbike krübäte dikaro se?

²⁷ Munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne.

²⁸ Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare jakrä, tä dän dike ñakare jakrä,

²⁹ akwa jrei kri Salomón abko nämene jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä.

³⁰ Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ngibiare kuin, ¿ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöbökre ye amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbti ye?

³¹ Munkwe ñan töbika dikaro, kä rika kukwe ngwentari krörö jae au: ¿Nikwe mrö ño kwetadi amne nikwe dre ñadi tomnane? Erere arato, ¿nikwe dän ño kitadi jabtä se? munkwe ñan nie kore jae au,

³² ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebti, akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä känbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aisete munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünankrä yebtä jakrä.

³³ Ne aisete, jändrän jökrä Ngöbökwé tä mikani jenena munkrä, ye munkwe känántari käne amne, mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekre, ye munkwe känántari arato angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöbökwé biandi munye arato.

³⁴ Mdakäre abko, köbö mdara jire jatadi jetbe angwane, dre dre rakadikä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane köbö jetbe ye abko jatadi kukwe mdara jire ngwena töbikakrä munye, aisete köbö kwatirekwatire te kukwe tarä keta kabre ni mikakäre töbiké, aisete kukwe jatadre mate ño ño munbtä jetbe, yebtä munkwe ñan töbika dikaro.

7

*Ñan ñäkädre ni mda mda rüere
(Lucas 6.37-38,41-42)*

¹ Mdakäre abko, Ngöbökwé ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ñäkä blo ni mda mda rüere,

² ñobtä ñan angwane munkwe ñäkädre ño ño ni mda mda rüere, ye kwrere Ngöbökwé kukwe ükadite munkrä. Erere arato, munkwe ñäkädre krübäte ni mda mda rüere ne ngwane, Ngöbökwé kukwe ükadite krübäte mun rüere amne, munkwe ñäkädi chi ni mda rüere ne ngwane, ye näre Ngöbökwé kukwe ükadite mun rüere.

³ Mdakäre abko, kukwe käme btä nita ja mike ngite kri, ye abko ti bike bä mike kri oto kri kwrere amne kukwe chi ye abko ti bike bä mike kä büre chi ye kwrere abko krörö: ¿Kri oto bäri kri tä ma okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere?

⁴⁻⁵ ¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¡Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore yera! Kri oto kri ma okwäte ye ara jire makwe dianka käne jae. Yebti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma

mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko mun ñan bika bäri kise ngwen ni yebtä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yebtä, akwa kukwe käme, yebtä mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä käne, abti mun raba mun mräkä die mike.

⁶ Ni ruäre abko krübäte amne romon dikaro nukro kwrere. Ni ye ie munkwe ñan jändrän kuin Ngöbökwé bian, ñobtä ñan angwane nane rikwitadre mun rüere amne nukro käkwe ni tikadrekä kiakia ngrabare tubti, ye kwrere jatadre nuene munbtä. Erere arato, ni tärä ruäre abko mtü kwrere kätä jändrän ütiäte ni mdakwe perla ütiäte kri kwrere mike ngwarbe jae. Ni ye abko ie jändrän kuin Ngöbökwé ütiäte kri tä munkwe ye abko munkwe ñan kita temen kräke, ñobtä ñan angwane ñan rabadi ütiäte kräke, aisete dikadikä jökrä bti ta kwe.

Jändrän kärädre janknu Ngöböye
(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷ Käre munkwe jändrän kärä Ngöböye amne Ngöbökwé biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän känantari Ngöbö kanti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän kärere ni mdaye, ye kwrere käré munkwe jändrän kärä jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöbökwé jukwe tikadi, käkwe biandi munye,

⁸ ñobtä ñan angwane nireta jändrän kärere, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän känentari jakrä, ye erere tä kwen ie amne nireta ñäke jukwebtä abko ie Ngöböta jukwe tike amne tä jändrän bien ietre.

⁹ Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ie ngäbäkre munkwe tä ban ribere kwetadre jae amne munta jä bien kwetadre ie?

¹⁰ Erere arato, ¿mun mden ie ngäbäkreta gwa kärere kwetadre jae amne munta tbi krübäte bien kwetadre ie?

¹¹ Mun abko moto käme, akwa ngäbäkre munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. ¿Se mun Rün kä käinbti bäri moto kuin munkrä se abko munkwe jändrän kuin kärädre ie abko ñan biandre kwe munye ya? ¡jänri! Munkwe dre dre kärädre ie, erere biandi kwe munye.

¹² Mdakäre abko, ni mda mdakwe jändrän kuin nuendre munkrä, ie mun töta nebe, ye kwrere munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre kore angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye mun rabare mike täte metre.

Jukwe krä chi
(Lucas 13.24)

¹³ Mdakäre abko, mun tö näin Ngöbö kánti ne ngwane, jukwe Krä chi abko kánti ta mun rika, ñobtä ñan angwane jukwe kwata kri amne ji kwata kri abko káta niken ni ngwena ká ja tare nikakrä kánti amne ni kwati tá niken jukwe kwata kri yete ta amne ji kwata kri yehti.

¹⁴ Akwa jukwe amne ji káta niken ni ngwena nüne kárekäre Ngöböbe abko Krä chi amne ni ñan raba dikeká nuäre bti, ye abko nebe tare ni kwati kráke, aisete ni braibe tá niken jukwe Krä chi yete ta amne ji Krä chi yehti.

Jesukwe ni töi bá mikani kri ngwábtá
(Lucas 6.43-44)

¹⁵ Mdakäre abko, nitre ni ngökaka tá näin blite Ngöbö kábtí tá niere, ye ngániene munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane obeja jáme kwrere tátre ja bá mike, bti tátre nuke mun kánti, akwa era metre niaratre töi abko lobo krübáte kwrere jire, bti tátre nuke.

¹⁶ Niaratre tá nüne ño, yehtá rükadre gare munye abko ti bike bá mike krörö: Kri mden mden tukwätetukwáte btá nita uba ngwá ötó ñakare. Erere arato, kri ochitukwá krie kwrere, btá ni higo ngwá ötó ñakare jire chi arato,

¹⁷ aisete kri kuin uba o higokrie kwrere abko käre ngwáta nebe kuin amne kri káme abko käre ngwáta nebe káme.

¹⁸ Ye abko, kri kuin ñan ngwá rabadre káme jire chi amne kri káme abko ñan ngwá rabadre kuin jire chi arato.

¹⁹ Kri mden kámekáme abko ngwá nebe ñakare kuin kuin abko erere tikakata, bti kitata ñukwáte abko garera munye.

²⁰ Ne aisete, nitre ni ngökaka ye tátre nüne ño, yehtá rúka gare munye.

²¹ Mdakäre abko, ñan ni jökrá kákwe niedi krörö tie: Ti Dánkien, niedi kwe tie abko köböire näin ká káinbti, akwa ti Rün tá ká káinbti abko tö dreye, ye erere nire nire tá nuene, káta mike táte, ni ye kwrere aibe näin ká káinbti.

²² Ne aisete Ngöböke kukwe úkadite ni jökrá kráke, ye náire ni kwati rabadí niere tie: Ti Dánkien, nunkwe Ngöbö kukwei kuin mikani gare ma kábtí amne nunkwe úai kámekáme juantari mento ma kábtí. Erere arato, nunkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre ma kábtí arato, aisete nun rabadre nüne kárekäre ká káinbti mabe abko ni kwati rabadí niere kore tie.

²³ Akwa ye ngwane tikwe niedi krörö ietre: ¡Mun gare ñakare jire chi tie amne, mun abko kukwe nuenká kámekáme, aisete nán mobe mento tibtä! tikwe niedi ietre.

Ju mikaka nibu
(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ Ye mden tita dirire abko ni iti tä ti kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töbtä käkwe ju mikani jäkwata ribi bti.

²⁵ Yebti nü jatani jobe temen amne ñö nikani niren niren kri jate amne müre nükani mate ribi krübäte ju yebtä, akwa ju ye mikani jäkwatabti, aisete namani janknu amne ñan nikani temen. Ni ti kukwei mikaka täte abko ti tö nibi bä mikai kore.

²⁶ Akwa tita kukwe dirire ne ni iti käkwe kukwe nuadre, akwa ti kukwei mikadre täte ñakare kwe, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töi ñakare käkwe ju mikani angwane, ju ye abko mikani ümanbti kwe.

²⁷ Yebti nü jatani jobe temen amne ñö nikani niren kri jate amne müre nükani mate ribi krübäte ju yebtä, käkwe ju kwitaninkä jökrä temen, käkwe ju juani ngwarbe jökrä kän. Ye kwrere abko nire nire ñan tä ti kukwei mike täte abko ti tö nibi bä mikai kore. Abko kore se.

²⁸ Jesu käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, ni kwati nämane näin ben, ye ñan töi namani krütare jökrä kukwe diribare kwe yebtä,

²⁹ ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre abko nämane dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare. Yebtä abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

8

*Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani quinta
(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)*

¹ Jesu nämane ngitiobtä, yebti nikaninta nebata ngitiobtä ngüsrüri mda angwane, ni kwati nikani niara jiebtä.

² Ye btäräbe ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete abko jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tö ti mikaita quinta ne ngwane, ma di tärä nuendre gare tie, aisete makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe ie.

³ Angwane Jesukwe kise mikani btä, käkwe niebare mda ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye kwata ngütüete namaninta quinta jökrä ngrabare.

⁴ Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita quinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye amne ni bren kore tä nebata quinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye.

Yebtä abko ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

*Rükä dänkien romanobo käkwe tödekani metre Jesubti
(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)*

⁵ Yebti Jesu nikani nebe juta Capernaúmte angwane, rükä dänkien romanobo jatani iti nüke Jesu kánti ja di káräkäre ie,

⁶ käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien, sribikä tikwe bren jume dikaro tikän amne ruen ñakare ngrabare abko kisete tä ja tare nike krübäte abko ti ki niere mae, makwe mikadre quinta abkokäre, niebare kwe Jesuye.

⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ye ti näin miketa quinta makrä mtare, niebare kwe ie.

⁸ Abtä niarakwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ni ütiäte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiäte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie. Akwa sribikä tikwe rabadreta quinta abko makwe niedre jirekåbe nete angwane, rabadita quinta abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae,

⁹ ñobtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, kåta dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko, tita juen, ye tä niken jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klabore tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö ngwarbe tä nuene. Ne aisete, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe dre dre niedre sribikä bren tikwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aisete tita ja di ribere kore mae. Abko kore se, niebare kwe Jesuye.

¹⁰ Yebtä abko, Jesu ñan töi namani krütare mda ni ye kukwei nuare kore angwane, nitre nämane näin Jesube, ie Jesukwe niebare krörö mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni tödeke kwatibe Ngöböbti ni ne kwrere, nin ngåmi kwen jire tie nitre israelita ngåtåite, amarebti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböbti nüke kwen mtare tie nere.

¹¹ Nebtä abko ti bike kukwe metre niere krörö munye: Nitre ñakare israelitare kä jökråbti temen abko näin nebe mröre ketetibe Abrahambe, Isaabe amne Jacobobe kä kåinbti sete, Ngöböta gobrane ye kánti.

¹² Akwa mun israelita ye ara jire rabadre kåne Ngöbö kánti kä kåinbti sete, akwa ñan rabadre bare kore, akwa kä bäri iko te Ngöbökwé mun kitadi ju bære niara okwå bære mento. Ye kánti mun rabadi ja müaire krikri be amne ja tare nikabtä mun rabadi ulire dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

¹³ Yebti rükä dänkien ye ie Jesukwe niebare:

Ti di tärä ni sribikä makwe mikakrä kuinta kore nibi era makrä, ye erere nibira kuinta, aisete nänta ja gwiriete, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä sribikä namaninta kuinta batibe.

*Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta kuinta
(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)*

¹⁴ Abti Jesu nikani Pedro gwiriete angwane, Pedro köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, abtä nämane kitanintbe jänbti temen, kánti Jesu namani.

¹⁵ Jesu namani kánti angwane, Jesukwe nuaninbtä jirekäbe kisebtä. Ye btäräbe drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe kuinta, aisete nükani dikekäta krö, kä nikani mrö känene Jesu bukakrä.

*Jesukwe ni bren bren mikaninta kuinta
(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)*

¹⁶ Yebti kä jatanina iko angwane, ni kwati nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesu kánti angwane, Jesu nikani üai käme ye juentari mento, erere üai käme ngitiani jökrä mento btätre. Erere arato, ni bren ño ño erere jänikani Jesu kánti yete abko Jesukwe mikaninta kuinta jökrä arato.

¹⁷ Kukwe nakaninkä kore, ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Isaías abko köböire Ngöbö käkwe kukwe krörökrörö niebare kira Jesubtä abko erere rabadre bare, abkokäre kukwe nakaninkä kore se:

Niarakwe bren dianinkä nibtä amne, ni mikaninta kuinta
jökrä kwe, *Isaías 53.4*
abko Ngöbökwie niebare kore Jesubtä Isaías köböire abko erere namani bare.

*Ni rikadre Jesu jiebtä abko tare
(Lucas 9.57-62)*

¹⁸ Yebti ni jatani nüke kwati dikaro Jesu bäre temen namani tuen ie angwane, ja ngwiamna Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kwe.

¹⁹ Ye btäräbe ni iti Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye dirikä käkwe krötabare Jesu ken, käkwe niebare ie:

Dirikä, ma näin mdente erere, ye kánti ti rikai siba mabe, niebare kwe Jesuye.

²⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä tärä nünankrä amne, nukwä nikenkä kainta abko juda tärä kwe nünankrä arato, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä ñakare jire chi jadükakrä. Ne aisete ma tö jatai tibe ne ngwane, ma rabadre juto biare nüne ti kwrere arato, niebare Jesukwe ie.

²¹ Yebti ni mda nämane näin Jesube käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ti tuemetre nikenta ken ja gwiriete, abti ti rün krütadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti ti näin mabe, niebare kwe Jesuye.

²² Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwäkäre, ye tuemetre ni ngwäkäre doboi mike amne ma abko jata janknu ti jiebti, niebare Jesukwe ie.

*Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe
(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)*

²³ Yebti Jesu nakwani rute amne nitre ja töitikaka ben abko nikani siba niarabe.

²⁴ Nikanina ñöbti se kwrere angwane, batibe müre jatani mate ribi krübäte ñübe mni mni, ye abko namani ñö kite jökrä rute, aise ru jatani niken ñöte nguse, akwa Jesu abko nämane kibien.

²⁵ Yebtä abko nitre ja töitikaka ben nikani gaenkrö, käkwe niebare ie:

¡Nun Dänkien, ni dentari! Ni kite niken ñöte nguse, namani niere Jesuye.

²⁶ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Se ñöbtä munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti amarebti mun nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebti ye! niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäbare kore ietre, bti nükani dikekä krö, käkwe ñäkäbare müreye amne ñöye. Ye btäräbe müre amne ñö namani kwekbe jökrä.

²⁷ Yebtä abko, nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare mda Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni ne abko ni ñö amarebti müre amne ñö käta kukwei mike täte jökrä se? namani niere jae kwärikwäri.

*Ni Gadarabo nibu, btä Jesukwe üai käme juanintari mento
(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)*

²⁸ Yebti Jesu nikani nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kākā Gadara kanti angwane, ni nibu btä üai käme nämane nüne abtä nämane nüne kä mkäte rökabti abko jatani nuke Jesu ken. Nitre nibu btä üai käme nämane nüne ye abko nämane romon krübäte, aise nämane nüne rökabti, ye kántita ni ñakare jire iti ie ja namani nuke töre dikekä yere.

²⁹ Akwa Jesu nikani yere angwane, nitre nibu ye namani niere krörö Jesuye:

Jesu Ngöbö Odei, ¿ye ñöbtä ma kite nun nike nete ye? ¿Ngöbökwē kä kitani nun mikakäre ja ngie nuen, ye känenkri ma kitera nun mike ja tare nike ya ñö yere? namanintre niere Jesuye.

³⁰ Kä ye kánti abko kánime se kwrere mtü nämane kabre mröre

³¹ angwane, üai käme kákwe niebare Jesuye:

Ma bike nun juentari mento nitre nebtä ne ngwane, mtü tuen sete sebtä makwe nun juan, niebare kwe ie.

³² Angwane Jesukwe niebare üai kämeye:

Mun nän mento nitre nebtä, niebare mda kwe.

Ye btäräbe üai käme ye nakwaninkäbe mentokwäre nitre yebtä, bti nikanintre jökrä mtü kabre yebtä. Ye btäräbe mtü jökrä kákwe ja tákäninte, nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä.

³³ Angwane nitre mtü ngibiaka nämane yete abko ngitiani jökrä, nikanintre nebata jutate angwane, nitre nibu btä üai käme nämane abko btä kukwe nakaninkä ño ño amne kukwe nakaninkä ño ño mtübtä ye abko tanbare jökrä kwetre jutate yete.

³⁴ Yebtä abko nitre nünanka juta yete nikani kwati Jesu kánti, namanintre Jesu kánti angwane, Jesukwe kä mikadrekä kä ye kánti abko namani ribere ie.

9

*Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta
(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)*

¹ Yebti Jesu nakwaninta rute nitre ja töitikaka benbe, bti nikanintreta mda Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri amne nikani nebata ja käite Capernaümte.

² Abti ni iti ruen ñakare ngrabare abko kisete ñan dikaka kä abko nämane mikani jänkwatabti abko ni mda mda nükani ngwena Jesuye. Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye namani tödeke kwatibe Jesubti namani tuen ie angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä, aisete kä raba nuäre mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

³ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ruäre yete abko namani töbike krörö Jesubtä: Ni noko kákwe ñäri kore se abko ñäri Ngöbö ara jire rüere kwe, namanintre nütüre Jesubtä.

⁴ Akwa niaratre namani töbike kore ye abko gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ye ñobtä amarebti mun töi kämekäme dikaro kore ye?

⁵ ¿Dre abko bäri nuäre niedre: Ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nänta abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye.

⁶ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo, ne ie Ngöbökwe ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Ye btäräbe ni ruen ñakare ngrabare ye ie Jesukwe niebare:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

⁷ Angwane jötrö ngwarbe ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö amne nikaninta ja gwiriete.

⁸ Nitre nämane yete okwäbti kukwe nakaninkä kore, yebtä abko namanintre nekwetekä krübäte, akwa Ngöbökwe ja di biani kri ni kä nebtäye namani tuen ietre, abtä namani Ngöbö käikitekä.

Jesukwe Mateo käräbare ja töitike jabe

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ Abti Jesu nikaninta angwane, kä jändrän ütiä biankrä gobran romanobokrä, kanti ni nämä takänintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni kädian nämane Mateo, ye abko ti ara, btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe nieba tie:

Brän tibe, nieba kwe tie.

Angwane jötrö ngwarbe ti Mateo rükaba dikekä krö, rikaba Jesu jiebtä.

¹⁰ Yebti Jesu nämä mröre ti gwiriete angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä rükaba kwati amne ni mda mda nämä tuen käme ni israelita ruäreye abko rükaba amne rababa takänintbe jökrä mesabtä mröre ketetibe Jesube amne nitre ja töitikaka Jesube ye ben gwaire arato.

¹¹ Jesu nämä mröre kore, ye tuaba nitre bariseokwe angwane, nieba kore kwetre nun ja töitikaka Jesube yeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare ñakare dirikä munkwe seye ya amarebti tä mröre jäme ketetibe ben se? nieba kwetre.

¹² Nitre bariseo käkwe ñäkäba kore, ye jaraba Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikaba ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ye bä mikaba ni bren kwrere, käkwe nieba krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye.

¹³ Ne aisete Ngöbö Kukwei tä tikani krörö ti bike niere, nebtä mun rika ja töitike gwi:

Munkwe ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän bien jirekäbe kukwadre tie, ye abko ie ti ñan tö bäri,

Oseas 6.6

niebare Ngöbökwe. Yehtë mun rika ja töitike, ñobtã ñan angwane ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwäreki mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

*Ñobtã nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)*

¹⁴ Yehti nitre nänkã Juan Bautistabe kãkwe krõtãba Jesu ken, kãkwe nieba ie:

Nun nänkã Juanbe htã nitre bariseo, nunta ja bäine Ngöbökrã, ¿se ñobtã abko nitre ja töitikaka mabe abko ja bäine ñakare Ngöbökrã sere? nieba kwetre Jesuye.

¹⁵ Abtã Jesukwe kukwe bã mikaba ietre, kãkwe ja bã mikaba ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bã mikaba kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, kãkwe nieba ietre:

Ni iti tã niken ja mike gure angwane, tã kukwe muko kwekwe nübaire kã ngwiankãre nuãre gwaire jãbtã, ¿ye ngwane ni ja mikaka gure ye tãdre siba bentre angwane, kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare, akwa ni ja mikaka gure ye jãrikadre kukwe muko okwãbti, ye ngwane rãdãdre ja bäine abko kore rakãdikã nitre ja töitikaka tibe yehtë.

¹⁶ Mdakãre abko, ti bike kukwe mdara jire bã mike krörö munye:

Dãn ngututu gudikadre dãn kukwãn btinbti angwane, dãn kukwãn btin tã dãn ngututu kwaenkã bãri mda abko kisete dãn ngututu rötãdreteta angwane, rötãdrete bãri kri mda, aisete ni ñan raba dãn ngututu gudike dãn kukwãn btinbti.

¹⁷ Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi mrãre keke mikadre kwaka, ñobtã ñan angwane uba döi bãnãn jatadre dime amne rikadre nokrekã, ye kãkwe chibo kwata ngututu trekadre amne rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrã arato. Mden kisete, uba döi mrãre mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte, uba döi amne chibo kwata ñan rikadre ngwarbe. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre nänkã Juanbe yeye.*

*Ngãbãkre krütani abko Jesukwe mikaninta nire amne meri
bren abko mikaninta kuinta kwe
(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)*

* **9:17** Kukwe diribare Jesukwe abko dãn btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare mekera abko dãn ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aisete nitre ja töitikaka Jesube nin rãdãdre Jesu kukwei mike tãte gwaire kukwe diribare mekera ye ben, ñobtã ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bã jene kukwe mdãkrã aisete.

18 Jesu näma blite kore, ye btäräbe ni iti ji dokwäte nitre israelita ngätäite jataba, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe nieba krörö ie:

Ti ngänkän küre gwä tikän, akwa ma rikadre tibe, käkwe kise mikadre bti angwane, rükadreta nire nibi ruen tie, aisete ti ki ma kärere btä ye, nieba kwe Jesuye.

19 Ye mden kisete, Jesu rikaba dikekä amne rikaba ni ji dokwäte yebe amne, nun ja töitikaka Jesube rikaba siba ben arato.

20 Angwane abko meri rikaba iti Jesu jiehti. Meri ye abko kä kwä jätäbti kubura nikani bren dbä tibiye abko kisete nämane ja tare nike. Meri ye abko käkwe krötäba ja ken Jesu trökri, käkwe dän Jesubtä nuabtaba tiebe köräbtä,

21 ñobtä ñan angwane rababa töbike krörö: Tikwe dän körä aibe nuadrebtä Jesubtä angwane, ti rabadreta quinta, nibi ruen tie, rababa nütüre kore, aisete dän nuabtaba kwe Jesubtä.

22 Meri ye käkwe dän nuabtaba Jesubtä angwane, Jesu rik-witataba ja jiehti, käkwe niara tuaba ja käne, bti nieba krörö kwe ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate quinta, aisete makwe kä ngwian nuäre jabtä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye rababata kuin batibe.

23 Yehti Jesu rikaba janknu mentokwäre nebe ni ji dokwäte ye gwiriete angwane, nitre nörä jükaka dobo mikakrä ye namanina biare nörä jüke dobohti, btä Jesu okwä rababa. Erere nitre mürü ngwäkä müaikä nämane ngetrekä krikri be, btä Jesu rababa.

24 Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ngäbäkre merire noko küre ñakare, akwa tä kibien, aisete nun nän jökrä mento nete, nieba kwe ietre.

Abtä nitre ye rababa Jesu kötaire jökrä mda.

25 Akwa Jesukwe juantariba jökrä mento, bti Jesu rikaba nebe gwi, käkwe mürü ngwäkä ye kaba küdehti angwane, ngäbäkre merire ye rükabata krö batibe.

26 Kukwe rakakaba kore ye abko kädrie rikaba batibe jökrä kä ngrabare temen Galileate.

Ni nibu ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta quinta

27 Ni ji dokwäte gwiriete Jesu näma, yehti rikabata angwane, ni nibu ie kä tuen ñakare abko rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiehti:

jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rikaba niere Jesu jiehti.

28 Yebti Jesu rikaba gwä angwane, nitre nibu ie kä tuen ñakare ye käkwe krötaba Jesu ken angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Ti di tärä mun okwä mikakräta kuinta ye abko era munkrä amne yebti munta tödeke ya? nieba Jesukwe ietre.

Niaratre käkwe nieba mda:

¡Jänri nun Dänkien! nieba kwetre Jesuye.

29 Angwane Jesukwe kise mikaba niaratre okwäbtä, bti nieba kwe mda ietre:

Munta tödeke ño tibti, ye erere raba bare munkrä, nieba Jesukwe.

30 Ye btäräbe niaratre okwä rababata kuin batibe amne kä rababa tuenta kuin ietre. Yebti Jesukwe mäträba krörö mda btäre:

Tikwe mun okwä mirita kuinta, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe ietre.

31 Akwa niaratre nikaninta krire ji ngrabare angwane, Jesukwe mikabata kuinta ño ye tanbare jökrä kwetre kä ngrabare temen Galilea yete.

Ni kukwe ñakare abko Jesukwe mikani blite

32 Nitre nibu ye rikabata krire, ye btäräbe ni mdara jire jataba nuke Jesu kanti ni iti kukwe ñakare abko btä üai käme nämane nüne abko rükaba ngwena Jesu kanti.

33 Jesukwe üai käme juantariba mento ni yebtä, ye btäräbe rababa blite kuin angwane, ni nämä kwati yete abko ñan töi rababa krütare mda, kä rababa niere krörö:

Kukwe nibi nakenkä ni okwäbti noko kwrere ni ngämi tuen jire chi bati kä Israelite nete, rababa niere kore.

34 Akwa nitre bariseo abko rababa niere krörö:

Üai käme dänkien kri ara jire käkwe ja di bini ie, ye mden diebti abko üai käme junintari mento kwe ye, rababa niere kore Jesubtä.

Sribikä ñakare bökän Ngöbökrä

35 Yebti sinagoga nämä juta krikrite amne juta kiakiate Galilea, kantikanti Jesu rikaba dikekä kwäräkwärä dirikäre mda. Ngöbö jatanina nuke gobrane nibti abko kukwe kuin btä Jesu nämä dirire angwane, ni bren batakä ngwarbe kisete nämane ja tare nike abko Jesu rababa miketa kuinta.

36 Akwa ni nämane kwati dikaro rababa tuen Jesuye angwane, nitre ye rababa ruentari tare kri Jesuye, ñobtä ñan angwane obeja ngibiaka ñakare abko jändrän krübäte tä nike bäri amne di ñakare ja ngibiakrä rüe ngäniene, aibe kisete tä nebe dräre, ye kwrere jire nitre ye rababa tuen Jesuye.

37 Abtä nun ja töitikaka ben, ie nieba krörö kwe:

Nura nena biare kabre ötare, ye kwrere ni kwati tä juto biare ngwiandre Ngöböye, akwa sribikä ñakare bökän,

³⁸ aisete sribi Bkänkä Ngöbö kākwe sribikā mda mda juandre jōtrō sribire abko munkwe ribe ie, nieba Jesukwe nunye.

10

*Jesukwe nitre ja tōitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire
(Marcos 3.13-19; 6.7-13; Lucas 6.12-16; 9.1-6)*

¹ Yebti nun ni jätäbti nibu ja tōitikaka Jesube abko Jesukwe kārāba, bti ja di bianba kwe nunye ūai kāme juantarikrā mento. Erere arato, ni bren bātākā ngwarbe abko nunkwe mikadreta quinta, abkokāre ja di bianba kwe nunye.

² Nun ni jätäbti nibu ja tōitikaka Jesube abko nere:

Bāri kāne abko Simón (Simón ne arabe kādian nāmane Pedro arato)

amne Andrés. Andrés ne abko Simón etba,

Santiago amne etba kwe Juan.

Niaratre nibu ne abko Zebedeo ngobo.

³ Felipe amne Bartolomé; Tomás amne ti Mateo.

Ti ne mden nāmane jāndrān ūtiā kārere gobran romanobokrā.

Santiago (Santiago ne abko Alfeo ngobo) amne Lebeo. Lebeo ne arabe kādian nāmane Tadeo arato.

⁴ Simón cananista amne mrā abko Judas Iscariote. Judas ne mden kākwe Jesu kitani ngise rūeye mrā.

⁵ Jesukwe nun ni jätäbti nibu juanba dirire angwane, nun tōi tikaba krörō kwe:

Nitre ñakare israelita tā nūne, ye kāntikānti mun ñan rika. Erere arato, nitre Samariabo tā nūne, ye kāntikānti mun ñan rika.

⁶ Akwa nitre israelita tā nianinte obeja kwrerekwrere, ye ara jire kānti mun rika,

⁷ kākwe diri krörō ietre: Ngöbö kebera nūke gobrane nibti, munkwe nie ietre.

⁸ Amne ni bren bren abko munkwe mikata quinta. Erere arato, ni krütanikrütani abko munkwe mikata nire amne, ni ngütüete ngrabare lebra kisete abko munkwe mikata quinta amne nire nire btā ūai kāmekāme tā nūne abko munkwe juantari mento btātre. Mdakāre abko, tikwe ja di bini munye sribi ne nuenkrā, ye abko tikwe bini ngwarbe munye, aisete munkwe sribi ne nuen angwane, munkwe ñan ūtiā kārā arato.

⁹ Mdakāre abko mun rika angwane, mun ñan rika ngwian orore, platare amne cobrere ngwena jire chi jae.

¹⁰ Ye kwrere arato, mun ñan rika mrō ngwena droare jae amne, mun rika dān jabtābe te amne mun ñan rika dān mdara jire ngwena kitadre jabtā. Erere arato, mun ñan rika sandalia mda mda ngwena jae amne mun ñan rika mōkän mda ngwena

biare jae, ñobtä ñan angwane ni sribikä mun kwrere abko nitre mun kukwei kaka ngäbti abko käkwe bukadre aiset.

¹¹ Mdakäre abko, mun rika nebe juta krite ya o juta chite, ye kánti nire tä biare mun kaen ngäbti töi kuinbti abko munkwe känä iti. Ye kánti mun raba nünentbe. Munkwe nünantbe niara ye aibe gwiriete abti mun rika ta.

¹² Akwa mun rika nebe gwi angwane, ni nünanka gwi ye ie munkwe köbö ngwiantari jáme amne,

¹³ nitre nünanka ju yete, ie munkwe köbö ngwianditari, ye abko kadre ngäbti kwetre ne ngwane rabadi nünentbe jáme yete, akwa ñan kadre ngäbti kwetre ne ngwane, munkwe ñan ja kukwe gadrete ngwarbe arato.

¹⁴ Erere arato, nane ju mdente mun rika nebe amne juta mdente mun rika nebe, ye kánti nire nire ñan tö raba mun kain ngäbti ja gwiriete amne ñan tö raba mun kukwei tibtä mikai era ne ngwane, munkwe kä mikaka jirekäbe ju o juta yete, käkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, niaratre ngite au Ngöbö ngwärekre bä mikakäre ietre.

¹⁵ Ni yebtä ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire abko Ngöbökwé nitre ye mikadi ja tare nike bäri kri krübäte. Ngöbökwé nitre juta Sodomabo amne nitre Gomorrabo mikani ja tare nike, yebti ta Ngöbökwé niaratre mikadi ja tare nike abko ti bike niere era metre kore munye, nieba Jesukwe nunye.

Nitre ja töitikaka Jesube käkwe ja tare nikadi Jesu dokwäre

¹⁶ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

¡olo ketete ti kukweiye munkwe! Ni mda mda abko krübäte lobo kwrere abko ngätäite tita mun juen obeja kwrere, akwa tbi tä juto biare mokrere jabti, ye kwrere munkwe dikaka mokrere kwärä jabti, akwa munkwe dikaka jáme ütü jáme ye kwrere arato.

¹⁷ Munkwe ñan dikaka okwä kware, ñobtä ñan angwane nitre krikri tä ji dokwäte jutate jutate, ye ie mun kitadi ngise amne niaratre käkwe mun ngö tikakamna sinagorate yete.

¹⁸ Mdakäre abko, tödekabtä tibti mun jänäin ngite gobran ngwärekre amne jrei ngwärekre amne ye kánti munkwe blitadre tibtä nitre ñakare israelitare ngwärekre, abkokäre mun jänäin ngite yete.

¹⁹⁻²⁰ Akwa nitre kukwe ükatekä, ngwärekre mun järika ngite angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane mun jārabara ja ngwärekre yete angwane, ñan munkwe blitadi kaibe au jakrä akwa, Ngöbö mun Rün abko Üai kwe ara jire

käkwe kukwe biandi munye ja kwetakrä jakrä amne blitadi kwe mun köböire munkrä.

²¹ Mdakäre abko, nitre tödekaka tibti abko etba kwekwe tödeke ñakare tibti abko käkwe kitadi ngise müre ketadre amne ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe amne meye kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre arato. Erere arato, ngäbäkre rün amne meye tödekaka tibti ye abko ngobo kwekwe tödekaka ñakare tibti rikwitadi rüere, käkwe kitadi ngise müre ketadre. Ne abko rabadi nakenkä kore nitre tödekaka tibti btä.

²² Angwane, ni kwati mätä rabadi munbtä tödekabtä tibti, akwa nire nire käkwe nünandikä dite jabtä, käkwe ñan ti rükandrete abti krütadre, ni ye abko Ngöbökwé dianditari.

²³ Ne aisete juta te mun raba, ye kanti mun rüe raba näin kisere mun jiebti mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti ne ngwane, mun gitia juta mdate. Mun ngämi dikekä juta kwatirekwatire te kä ngrabare temen kä Israelite, ye känenkri ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadita ne abko ti tö nibi niei metre kore munye.

Ñan ni mda jürä ngwiandre jabtä

²⁴ Mdakäre abko, ni ja töitikaka ye abko ñakare bäri ütiäte ni dirikä ye kräke amne ni klabore ye ñakare bäri ütiäte bkänkä kwe ye kräke.

²⁵ Ne aisete ni dirikä ti kwrere käkwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni ja töitikaka ben tädre juto biare ja tare nike. Erere arato, sribi bkänkä käkwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni klabore kwe tädre juto biare ja tare nike sribi bkänkä ye kwrere. ¿Ti abko ju dänkien kwrere akwa ti abko Beelzebú* ara nieta tibtä mtare, se mun ti mräkätre ñan kädiandre kore arato ya? Jänri, kädiandre jökrä kore ni mdakwe, nieba Jesukwe.

Ñan kä jürä ngwiandre blite Jesubtä

(Lucas 12.2-7)

²⁶ Yehti Jesukwe nieba krörö mda nunye:

Ni kwati rabadi mun rüere tikwe nini munye, akwa munkwe ñan ni mda mda ye jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän nuenta kaibe tiebe ye abko ñan tä nebe kärekäre tiebe. Erere arato, jändrän rükaninte kaibe, ye abko ñan tä nebe rükaninte kärekäre,

²⁷ aisete tita kukwe niere kaibe kä ikote kwrere munye, ye abko mun rika kädriere ni jökrä ngwärekre kä ngwenbti amne, blitata tiebetiebe ni olote, kwrere jire tita blite munbe, ye abko mun rika niere jubti käin amne munkwe ngrate krikri kukwe nuadre ni mda mdaye.

* **10:25 Beelzebú.** Nitre israelita nämene Satana käden Beelzebú arato, aisete Beelzebú abko Satana ara.

28 Mdakäre abko, ni mda raba mun ngrabare aibe kämike, akwa ñan raba mun üai mike ja tare nike kärekäre, aisete munkwe ñan ni mda jürä ngwian jabtä; akwa Ngöbö abko raba mun üai kite mun ngrabare ye ben ngöi kä ja tare nikakrä kanti, Ngöbö ye aibe abko jürä ngwian jabtä munkwe.

29 Ye abko, nukwä kiakia rürümointa kubu abko ütiä bianta bäri brai, aisete ngwian bianta mnamube ütiäre, akwa Ngöböta nukwä ye tarere, aisete mun Rün kä kainbti ñan töta nebe nukwä ye tuaimetre ngataen angwane, ñan tä ngataen jire chi kwati kä nebtä.

30 Amne mun ara jire abko dokwä drüen kratirekratire abko tä gare jökrä Ngöböye,

31 aisete Ngöbökrä mun abko bäri ütiäte kri nukwä kabre kabre bti ta, aisete mun raba ja tare nike angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä.

*Nikwe ñan Jesu rükandrete
(Lucas 12.8-9)*

32 Mdakäre abko, nire nire tä nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwärekre, ni ye abko jen tikwe abko tikwe niedi arato Ngöbö ti Rün ngwärekre kä kainbti sete.

33 Akwa nire nire käkwe ti rükandrete ni mda mda ngwärekre, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi Ngöbö ti Rün ngwärekre kä kainbti sete arato.

*Ni kwati rabadi rüre jabe kwärikwäri Jesu dokwäre
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

34 Erere arato, ti jatani kä nebtä, ye abko ñan ti jatani ni jökrä mikakäre nüne jame jabe kwärikwäri abko munkwe nütü; akwa ti jatani abtä ni kwati tädi rüre jabe kwärikwäri.

35 Ne aisete ti dokwäre ngäbäkre rikwitaita rün kwe rüere amne ti dokwäre ngäbäkre merire rikwitaita meye kwe rüere. Erere arato, bosu rikwitaita bie rüere arato.

36 Ne aisete nitre ja mräkäre gwi arabe rikwitadita ja rüere kwärikwäri ti dokwäre, ñobtä ñan angwane ruäre abko rabadi tödeke tibti, ruäre ñakare.

37 Mdakäre abko, nire nire käta rün amne meye tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. Erere arato, nire nire käta ngobo amne ngänkän tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe.

38 Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso doboko ngwena au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe ñan kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre jire chi tikwe.

39 Ne aisete, nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare, käkwe ja ngibiadi au nünakäre nuäre kä nebtä, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata rabadi

ruentari tare ñakare ja tare nikakäre ti dokwäre, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

⁴⁰ Mdakäre abko, nire nire käkwe mun kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane mun tä näin blite tikrä aisete. Erere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato.

⁴¹ Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä rükadre angwane, niara abko Ngöbö kukwei niekä abtä nirekwe kadi ngäbti ja gwiriete, ye ütiäre abko ni Ngöbö kukwei niekä ie jändrän biandre Ngöbökwé, ye kwrere Ngöbökwé biandi arato ni niara kaka ngäbti yeye. Erere arato, ni nüne metre Ngöbö ngwärecri, ye nire nire käkwe kadre ngäbti ja gwiriete angwane, niara nüne metre abtä tä kaen ngäbti, aisete ni nüne metre Ngöbö ngwärecri, ie sribi ütiä biandi Ngöbökwé, ye kwrere biandi kwe arato ni niara kaka ngäbti yeye.

⁴² Erere arato, nitre bobre bobre tödekaka tibti ne ie nire nire käkwe ñö tibo aibe biandi chi tomnane, akwa ye abko Ngöbökwé ütiä biandi ie abko ti tö nibi niei metre kore munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

11

Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä (Lucas 7.18-35)

¹ Nun ni jätäbti nibu abko töi tikaba ünän jökrä kore Jesukwe, yebti Jesu rikaba Ngöbö kukwei kuin ye dirire amne mike gare kä ngrabare temen kä Galileate.

² Kä ye ngwane abko Juan Bautista nämane ngite kä teri angwane, Kristo namani sribi kri ñan tuabare nuene kri abko gani kwe. Abtä nitre nänkä Juanbe abko Juankwe juani ruäre nebe Jesu kanti.

³ Ye erere bkänä nitre ye nikani, nikani nebe Jesu kanti angwane, nieba krörö kwetre Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwé rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nükani ya o nunkwe ni mdara jire ngibiadre abko nun juanba ngwentari mae, nieba kwetre ie.

⁴ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe amne tita dre dre nuene tuata munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye.

⁵ Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni okwä kä drünente abko ie kä nibi tuenta kuin amne ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi nebata kuin jökrä amne ni olo ngidianinte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nüketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye.

⁶ Erere arato, nire nire kätä tödeke tibti amne ti ne ara nükani tä nütüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbökwé ja di biandi amne ni yebtä kä rabadi nuäre tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁷ Yebti nitre juani Juankwe ye nikaninta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sekwäre, ye kätä ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekwäre bä mike, ni ye kwrere tua nikani munkwe ya?

⁸ ¿Mun nikani ni kore tuen ñakare ne ngwane, mun nikani ni ño tuakäre? ¿Ni ja úkaninte kuin kákwe dän útiáte kri kitani jabtä nämane yete abko mun nikani tuen ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän útiáte kri kitani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie.

⁹ ¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre kä kaibete? ¿Mun nikani ni Ngöbö kukwei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre, akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen.

¹⁰ Juan ye mdenbtä tärä tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä. Ngöbökwé niebare:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji úkateta biare ye
kwrere, *Malaquías 3.1*
abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä Juanbtä.

¹¹ Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni jökrä därebare kä nebtä, ye ngätäite ni ñakare jire iti abko bäri útiáte Juan Bautistakrä; akwa nire nire bäri bobre, útiáte ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni ye abko bäri útiáte Juankrä.

¹² Juan Bautista nükani, ye ngwane mentokwäre abti kä nuke mtare abko Ngöbö rükadre gobrane nibti abko tä niren mentokwäre Ngöbö di kribti, akwa Ngöböta gobrane nibti ye rüe tärä arato abko töta nebe juain ngwarbe.

¹³ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei jire jökrä tä blite tibtä, yebti Juan jatani nuke.

¹⁴ Ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías abko rükadreta nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko Juan ye ara btä tä niere kore abko tita niere munye. Ne abko mun mden mden tö raba ti kukwei mikai era kákwe mika era.

¹⁵ Nire nire kätä ti kukwei nuen, ye kákwe ti kukwei ketate ja olote.

¹⁶ Mdakäre abko, mun nünanka kä ne näire abko ti bike bä mike krörö: Kä jändrän rürümoinkrä jutate, kánti ngäbäkre tä

nebe tākānintbe temen, kāta ñāke krikri mrākā mda mdaye, yebtä ti bike mun bä mike krörö:

¹⁷ Ngäbākre tā niere mrākāye: Nunkwe nōrā jürü tārā mikakrā munye, akwa mun ñān tō nibi tārā mikai, abtä ka ni moto mikakrā ulire abko nunkwe nini mda, akwa munkwe müaniri ñākare arato abko ngäbākreta niere. Ye mden kwrere munta niere Juanbtā amne tibtā, aisete tita mun bä mike kore.

¹⁸ Juan nükani angwane, üai kāme tā btā, aisete ñān tā mröre kri amne ñān tā dö ñāen, munta niere rüere.

¹⁹ Yebti ti, Ni Kā Nebtä Ngobo rükaba mda angwane, ti abko mröre büle krikri amne ti dö ñāen krübāte munta niere tibtā. Mdakāre abko, ti ja getaka ni diān diān ben amne nitre jändrān ütiā kārākā gobran romanobokrā tā tuen kāme munye abko ben tita ja gete, abtä munta ñāke ti rüere arato. Ye mdenbtā abko mun ngäbākre kwrere tita niere, akwa ni nüne töbtā era metre Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä abko nun abko ni jen Ngöbökwē era metre abko nunta bä mike.

*Jesukwe ñākābare nitre israelita rüere
(Lucas 10.13-15)*

²⁰ Yebti juta kānti sribi kri ñān tuabare nuenbare kabre Jesukwe, akwa nitre nünanka yete kākwe ja tōi kwitaninta ñākare Ngöbö kukwāre, yebtä abko Jesukwe ñākāba ietre, kākwe nieba krörö:

²¹ ¡Aingwaree mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate! Mun bobre jakān, ñobtä ñān angwane sribi kri ñān tuabare nuenbare tikwe mun ngätäite, ne kwrere nuendre juta Tiro amne Sidón kānti, akrāke nitre yete kākwe ja tōi kwitadreta Ngöbö kukwāre amne, dān ngutu jürāre kitadre kwetre jabtā amne rabadre tākānintbe ngübrünte ja moto ulire kukwe kāmekāme nuenbtā bä mikakrā.

²² Ye mden kisete, Ngöbökwē kukwe ükadite ni jökrā krāke kā mrā angwane, Ngöbökwē mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate mikadi ja tare nike bāri kri nitre nünanka juta Tirote amne Sidónte ye krāke.

²³ ¿Amne mun nünanka juta Capernaúmte, mun ye abko Ngöbökwē mikadi bāri ütiāte, munta nütüre ya? Ñākare, ñobtä ñān angwane Ngöbökwē mun ye kitadikā kā ja tare nikakrā kānti, ñobtä ñān angwane sribi kri ñān tuabare namani bare mun ngätäite nete, ye kwrere rabadre bare juta Sodomate, akrāke juta ye tādre mtare.

²⁴ Ye mden kisete, Ngöbökwē kukwe ükadite ni jökrā krāke kā mrā angwane, Ngöbökwē mun mikadi ja tare nike bāri nitre nünanka juta Sodoma ye krāke abko tita niere metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

*Jesu aibe ie Rün gare metre
(Lucas 10.21-22)*

²⁵ Yebti Jesukwe blitaba Ngöböbe, käkwe nieba krörö:

Ti Rün, ma abko kä käin amne kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä, ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä krikri abko okwäte makwe kukwe metre makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bobre töi ñakare ñakare ruen ie abko ietre makwe mikani gare,

²⁶ ma tö namani ño, erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma käikitekä, nieba Jesukwe Rün Ngöböye.

²⁷ Yebti nitre nämä Jesu kukwe nuen, ye ie Jesukwe nieba mda:

Ti Rün käkwe jändrän jökrä mikani gare tie. Niara aibe ie ti gare. Erere arato, ti Rün gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti niara Odei ne aibe ie niara gare amne ti tö rabare mikai gare nire nireye, ye erere ie rabadi gare.

²⁸ Mun mden mden dräre amne tribe doboko mun kötärä, mun ye abko jakwe jökrä tie amne tikwe mun mikadi jadüke.

²⁹ Amne kri oto mäkäta nbi dokwäbtä tä niken ngwena, ye kwrere ti bike sribi tikwe bien ngwiandre munye, ye abko munkwe ka ngäbti abti munkwe ja töitika tibe, ñobtä ñan angwane ti abko moto jäme amne tita bike tidrä ni mda mdabtä, yebtä munkwe ja töitika tibe amne munkwe jadükadi jäme,

³⁰ ñobtä ñan angwane ja töitika tibe ye abko kri oto doboko mäkäta nbi dokwäbtä abko tä niken ngwena, ye kwrere tita tribe mike mun kötärä ngwiandre munye, ye abko juto amne nuäre ngwiandre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

12

*Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yebti ta
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)*

¹ Abti bati Jesu rikaba dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nun ja töitikaka ben, ie mrö rababa krübäte. Abtä nun rikaba trigo ngwä ötö ji ngrabare amne nun rikaba kwete.

² Angwane nitre bariseo nämä näin siba nunbe käkwe nun tuaba amne nieba kwetre Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, nieba kwetre ie.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kanti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kanti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben

käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbökwé, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie.

⁵ Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire köbö jadükakrä näire, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye kätä mike ngite ñakare arato, yebtä abko mun tärä ñäke arato ruen tie.

⁶ Ye abko, ju blitakrä Ngöböbe abko ütiäte kri, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ñakare ngite, akwa nita iti nete abko bäri ütiäte ju blitakrä Ngöböbe ye kräke abko ti tö nibi niei munye.

⁷ Ngöbö Kukwei kätä niere krörö ne abko ngämi nuke gare munye. Ngöbökwé niebare:

Munkwe ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän bien jirekäbe kukwadre tie, ye abko ie ti ñan tö bäri,

Oseas 6.6

niebare Ngöbökwé. Kukwe ye ngämi nuke gare metre munye ruen tie, ñobtä ñan angwane rabadre gare metre munye, akräke ni ja mike ngite ñakare ye munkwe ñan kitadre ngise ngwarbe, munta nitre ja töitikaka tibe kite ngise ye kwrere.

⁸ Akwa köbö jadükakrä näire yebti ta ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aiseté nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta kuinta köbö jadükakrä näire

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kánti, bti rikaba sinagoga mdate.

¹⁰ Sinagoga ye kánti Jesu rababa angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämä yete angwane, nitre bariseo tö rababa Jesu kitai ngise, käkwe nieba ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä kä bien nie ni bren miketa kuinta köbö jadükakrä näire ya? nieba kwetre Jesuye.

¹¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Mun mden kwe obeja tädre krati abko köbö jadükakrä näire betadrekä nguse munkän, ye mun ñan janandre dentari jakrä ya? Jänri, mun janandre dentari jakrä.

¹² Ni bäri ütiäte obejakrä, ye mdenbtä abko ni rabadre ni bren miketa kuinta köbö jadükakrä näire abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä köböi bien nie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¹³ Ye btäräbe Jesukwe nieba ni kise ngrötani yeye:

Küde ngököte, nieba kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökateba angwane, kise raba-bata kuin jökrä ie, kise kuin kwäräkri ye kwrere kise rababata.

¹⁴ Yehtë abko nitre bariseo rikaba ju bäre mda amne Jesu kämikadre ño kwetre abko rikaba kädriere kena jabe kwärikwäri.

Jesu dianinkä Ngöbökwe

¹⁵ Nitre bariseo rababa kukwe miketbe kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe yete, akwa rikaba angwane, ni rikaba kwati ben. Ye ngwane abko ni bren bren erere Jesu rababa miketa quinta jökrä.

¹⁶ Akwa Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärecri nitre mikaninta quinta kwe yeye.

¹⁷ Kukwe niebare krörö Ngöbökwe niara kukwei niekä Isaías köböire rabadre bare, abkokäre kukwe rakakaba kore:

¹⁸ Monso tikwe abko tä nete ne tuen.

Tikwe niara ne dianinkä jenena jakrä.

Niara tare kri tikwe amne käi nuäre kri tibtä.

Niara nehtë tikwe ja Üai mikadi nüne amne nitre ñakare israelitare, kräke Ngöböta kukwe miketbe kuin abko mikadi gare kwe ietre.

¹⁹ Erere arato, niarakwe ñan ñäkädi ja dokwäre amne kukwe ñan jaradre ji ngrabare ngrente ja dokwäre.

²⁰ Nitre bobre bobre tä mikä kroko trekani kwrere, ye abko niarakwe ñan juandi ngwarbe.

Erere arato, ñotra jutra mikata krire amne ngübü aibe tä nebe neen krä chi käne, ye kwrere nitre tödekaka krire niarabti tä, ye abko niarakwe ñan di gadrekäta jire chi abti Ngöbö jatadi kukwe ükete metre nikrä ni rüebe.

²¹ Amne nitre ñakare israelitare abko käkwe tödekadi niarabti, *Isaías 42.1-4*

abko niebare kore Isaiakwe abko erere rababa bare Jesubtä.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² Yehtë ni iti ie kä tuen ñakare amne kukwe ñakare arato abko btä üai käme nämane nüne abko järükaba Jesu kanti angwane, Jesukwe mikabata quinta, aisetä kä rababa tuenta ie, rababa blite kuin amne üai käme juantariba mento btä Jesukwe arato.

²³ Yehtë abko nitre nämä Jesube yete abko ñan töi rababa krütare jökrä Jesubtä, kä rababa niere:

¿David mräkäkri Ngöbökwe ni diandrekä iti abko rükadre niebare, ni ye abko Jesu noko ara ya ño amarebti se? rababa niere.

²⁴ Akwa kukwe ye jarabare nitre bariseoye angwane, rababa niere krörö Jesu rüere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye aibe kákwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekáme juentari mento se, rababa niere Jesu rüere.

²⁵ Nitre bariseo rababa töbike blo kore Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre, abtä nieba kwe mda ietre:

Kä mdente erere kánti nitre nünanka yete kákwe ja ñákädrehti ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye ngwane nitre ye tä kä juen ngwarbe au jakän. Erere arato, juta amne ni ja mräkäre nünanka ketetibe kákwe ja ñákädrehti ketebu rükäre ja rüere kwärikwäri, ye ngwane nitre ye ñan rabadre nüne jire chi mda ketetibe, aisete juta amne ju juandre ngwarbe au jakän kwetre.

²⁶ Ye kwrere arato, Satana ara kákwe ja juandretari mento angwane, Satana ara jire tätre rüre ja rüere ñan ñan. Satana kákwe ja ñákädrehti ketebu ja rüere kwärikwäri au, ye ngwane Satana di tädre kri janknu ya niere tie munkwe.

²⁷ Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta niere tibtä, aisete nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwaintari munye. Niaratre tä üai käme juentari arato, aisete munta ñäke blo tibtä abko bä mikata niaratrebtä, aisete mun kitadre ngise kwetre ruen tie.

²⁸ Akwa tita üai käme juentari mento Ngöbö Üai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nukanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

²⁹ Kukwe nebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene angwane, ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän. Akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

³⁰ Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüre ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän.

³¹ Ne aisete ti bike niere krörö munye: Ni kä nebtä kákwe ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere amne ñákädre taretare kwe Ngöbö rüere, akwa ye Ngöbökwé diandrekä mento btätre; akwa ñákädre käme taretare kwe Ngöbö Üai Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwé ñan diandrekä jire chi mento btä.

³² Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nire nire kákwe ñákädre taretare, akwa ye abko Ngöbökwé diandikä mento btä; akwa nire nire kákwe ñákädre käme taretare Ngöbö Üai

Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwe ñan kukwe ye diandrekä jire chi mento btä, aisete rabadi ngite kärekäre Ngöböye kä ne ngwane amne kärekäre rabadi ngite janknu Ngöböye abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani kri ngwä kuin amne kri ngwä käme btä
(Lucas 6.43-45)

³³ Yebti Jesukwe niaratre kukwei bä mikani kri ngwä kwrere, käkwe nieba mda ietre: Kri kuin aibe ngwäta nebe kuin amne kri käme aibe ngwäta nebe käme arato, aisete kri ngwä ño ño yebtä abko kri mden kuin amne mden käme abko tä nüke gare nie.

³⁴ Mun abko tbi krübäte kwrere jire, aisete mun moto amne mun töi kämekäme, ye abko munkwe kukwe kuin niedre ño se. Ni moto ño amne ni töi ño, ye kwrere nita blite.

³⁵ Ne aisete ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakrä, akwa ni moto käme ne ngwane nita blite ngwarbe diän diän jirekäbe, ye abko ñan tä ni mda mda die mike, ñobtä ñan angwane niara abko töi käme, yebe tä nüne.

³⁶ Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä mrä angwane, Ngöbö jatadi kukwe ükete ni jökrä kräke angwane, ñobtä munkwe kukwe diän diän niebare ngwarbe ye abko mikadi gare jökrä Ngöbö ngwäreki.

³⁷ Ne aisete mun kukwei jen munkwe ye ara jire köböire mun ngite ñakare, niedi Ngöbökwe munye o, mun ngite, niedi kwe munye arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye
(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸ Yebtä abko nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käkwe nieba mda Jesuye:

Dirikä, Ngöbökwe ma juani bkänä ya, ñakare ya abko nun tö nibi gai metre, aisete sribi kri ñan tuabare nuene jötrö nun okwäbti tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

³⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tuemetre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare Jonákrä, ye kwrere aibe Ngöbökwe bä mikadi mun kräke.

40 Jonás kākwe nūnabare kōbōmä dibire rare gwa kri teri, ye kwrere arato ti, Ni Kā Nebtä Ngobo ne rabadı kōbōmä dibire rare dobote nguse.

41 Ngōbökwē kukwe ūkadite ni jōkrā krāke kā mrā angwane, nitre nūnanka kira juta Nīnivate abko kākwe mun nūnanka mtare ye kitadi ngise, űobtä űan angwane Jonás nikani Ngōbö kukwei niere nitre Nīniveboye angwane, niaratre kākwe Ngōbö kukwei mikani täte amne kukwe kāmekāme kitani jōkrā temen kwetre Jonás kukwei kōböire. Akwa tita nete mtare abko bāri ūtiāte kri Jonākrā amne mun űan tō ti kukwei mikai era jae, aiseite rakadikā kore munbtā.

42 Erere arato, Ngōbökwē kukwe ūkadite ni jōkrā krāke kā mrā angwane, jreina nūnanka mobe mōtarikri* nūkani kira basare jrei Salomōnye ye kākwe mun kitadi ngise arato, űobtä űan angwane Salomōn nāmane kukwe töbtā töbtā niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrā, akwa tita nete abko bāri ūtiāte kri Salomōnkrā abko mun űan tō ti kukwei nuai, aiseite rakadikā kore munbtā, nieba Jesukwe.

*Ūai kāme tä niken mento, bti tä nūketa nibtä
(Lucas 11.24-26)*

43 Yehti Jesukwe nieba:

Mdakāre abko, ni iti btā ūai kāme tädre nūne, abti ūai kāme ye juandretari mento btā, ūai kāme rikadre ngwarbe kwārākwārā kā kānene jadūkakrā jae kā kaibete, akwa kā űan kwandre jire chi ie jadūkakrā.

44 Abtä rabadre töbike krörö: Ni nāmane ju kwrere tikwe abko te ti nāmane nūne, ye kānti ti bike nikenta, ūai kāme rabadre nütüre. Ye erere bkānā, ūai kāme ye rikadreta ni ye kānti, rabadreta yete angwane kā sökaninkā merebe gwita temen amne kā ūkaninte kuin gwita, akwa kā tökare, ni űakare nūne gwi, kwrere jire ni ye kwandre ūai kāmeye.

45 Angwane jōtrö ngwarbe ūai kāme ye rikadre betekā, kākwe ūai bāri kāmekāme niarakrā kānāndre krā kükü mda ja mukore, bti rikadre nūnenta jōkrā ni yehtā. Ūai kāme ye rabadrera nūnenta kore ni yehtā angwane, ni ye rabadre ja tare nike bāri krübāte mda ūai kāme kisete, ye kwrere rakadikā mun nūnanka kā ne ngwane yehtā. Abko kore se, nieba Jesukwe.

*Nire abko Jesu mrākā era metre
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)*

* 12:42 **Jreina nūnanka mobe mōtarikri.** Jreina ne abko nāmane gobrane kā kādian nāmane Saba kānti. Kukweta tikani btā 1 Reyes 10.1-13 yehtā.

⁴⁶ Jesu näma blite kore angwane, niara meye btä etbakantre rükaba jiebti abko tö rababa blitai ben, akwa niara meye btä etbakantre rababa ju bäre,

⁴⁷ aisete ni iti käkwe nieba Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, nieba kwe ie.

⁴⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ni yeye:

¿Nire abko ütiäte tikä ti meye kwrere amne nire abko ütiäte tikä ti etbakantre kwrere amarebti ye? nieba kwe.

⁴⁹ Bti nitre ja töitikaka ben näma yete, yehtë kise kitaba kwe, käkwe nieba mda:

Nire nire ütiäte ti meye tikwe kwrere amne ti etbakantre kwrere era metre abko erere tä nete ne,

⁵⁰ ñobtä ñan angwane ti Rün kä käinbti ye nire nire këta kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

13

*Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ Abti Jesu rikaba ju bäre angwane, rikaba Ñö Okwä Kri Galilea, kënti rababa tükänintbe ñö okwä köräbti.

² Ye ngwane abko, ni kwati käkwe ja ükkröba niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu rankwaba rute, rababa tükänintbe amne, nitre käkwe ja ükkröba kwati btä ye abko rababa jökrä ñö köräbäre jateta temen.

³ Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikaba dirikäre ietre, käkwe nieba krörö:

Bati ni nikani iti nura metekä.

⁴ Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kë.

⁵ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye kënti abko dobo ñakare bökän, aisete nura ye nukani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse,

⁶ bti ñänä jatani ngire, käkwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aisete ngrötaninkä jökrä.

⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite, ye abko nukani mure arato, akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yehti ta, käkwe kämikani.

⁸ Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nukani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre ketarike, ruäre abko ngwä namani gre ketamä amne ruäre abko ngwä namani gre bti krä jätä btä. Ne abko nakaninkä kore.

⁹ Nire nire káta ti kukwei nuen, ye abko olo tärá ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre, nieba Jesukwe ni kwati yeye.

*Ñobtá Jesukwe kukwe bá mikani
(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Angwane nun ja òitíkaka Jesube kákwe kròtaba ja ken ben, kákwe nieba kròrò ie:

Ñobtá mata kukwe bá mike bti mata dirire nitre kwati seye, nunkwe nieba Jesuye.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tá tiebe, akwa Ngöböta mike gare munye, akwa nitre se abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita dirire kore.

¹² Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja kukwei biandi bäri mda amne Ngöbö Kukwei rabadi gare bäri kabre mda ie; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandiká jökrá kán.

¹³ Ye mden kisete, tita kukwe bá mike btá tita dirire nitre kwati seye, ñobtá ñan angwane nitre se ie ká tuen kuin kwrere, akwa tita sribi nuene okwábtí abko tuen ñakare ietre. Erere arato, ni kukwei ruen kuin ietre kwrere, akwa tita blite abko ñan tá nebe nüke gare ietre.

¹⁴ Kukweta nakenká kore nitre sebtá mtare angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei nieká Isaiákwe abko tá neme bare abko kròrò:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwábtí, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

¹⁵ ñobtá ñan angwane nitre noko kákwe ja dokwá mikanina ribi ti kukwei kráke, aisete ñan tó namani sribi tikwe tuai.

Erere arato, ñan tó namani ti kukwei nuai, kákwe ja olo gu dikani ti kukwei ngániene amne, ñan tó namani sribi tikwe tuai, abkokäre ja okwá jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan diandretari, abkokäre nuenbare kore kwetre, *Isaiás 6.9-10*

niebare Isaiákwe.

¹⁶ Akwa mun abko btá ká rabadre nuäre, ñobtá ñan angwane mun abko okwá tärá sribi tikwe tuakäre amne mun olo tärá ti kukwei nuakäre, ye abko kái rabadre nuäre munbtá.

¹⁷ Ne aisete ti bike kukwe era erere niere munye abko kròrò: Sribi tikwe tuata ja okwá jenbti munkwe amne ti kukwei

nuata ja olo jenbti munkwe, ye abko nitre Ngöbö kukwei niekä kwati nünanka kira amne nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekre kwati abko tö namani tuai amne tö namani kukwei nuai, akwa erere tuani ñakare kwetre amne kukwe nuani ñakare kwetre kira, nieba Jesukwe nunye.

*Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.9-15)*

¹⁸ Jesukwe nieba mda:

Mdakäre abko, ni nura metakaka, btä tikwe kukwe bä miri ye abko tä dre niere metre abko kukwe nuen munkwe.

¹⁹ Ngöbö kite gobrane ni ngätäite, ye abko nire nire käta kukwe nuen, akwa ñan tä nuke gare ie, ni ye abko nura nikani mate ji ngrabare ye kwrere, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä nebe nura kwrere btä, akwa diablu tä kite, käta Ngöbö Kukwei ye denkä jökrä töite, mden nini tikwe ye.

²⁰ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere,

²¹ ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti, ye btäräbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti.

²² Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne tä ngwian tarere bäri, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä.

²³ Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä nuke gare ie, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre ketarike, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre bti krä jätä, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe bä mikani trigo amne nura kämenbtä

²⁴ Yehti ni jen Ngöbökwé rabadre nüne ni kämekäme ngätäite abti kä mrä angwane Ngöbökwé mikadi nüne jenena jabe, ye bä mikakäre Jesukwe nieba krörö ni kwati yeye:

Ngöböta kite gobrane nibti ye rüere abko kukweta niken nakenkä, ne kwrere ti bike niere munye: Bati ni iti käkwe trigo nurai kuin metaninkä tirete jakrä,

²⁵ akwa ni jökrä nikani kibien angwane, kä bkänkä ye rüe jatani tiebe käkwe nura käme nökanı trıgo nurai kuin ye ngätäite, bti nikaninta.

²⁶ Yebti trıgo rırabare, namani ngwäre angwane, nura käme ye ngwä namani arato abko sribikätre käkwe gani.

²⁷ Angwane sribikätre ye nikani kä bkänkä kánti, käkwe niebare ie: Nun dänkien, makwe trıgo nurai kuin metaninkä tirete jakrä, ¿se ño kánti abko nura käme se namanina tirete mae arato se? niebare kwetre.

²⁸ Abtä kä bkänkä käkwe niebare ietre: Ti rüe nükanı iti nura käme metekä tiebe tirete tie kwrere ye, niebare kwe. Angwane sribikätre ye käkwe niebare mda ie: ¿Nun rikadre nura kämekäme se erere jäkekä jökrä, ie ma tö nibi ya? niebare kwetre.

²⁹ Akwa kä bkänkä käkwe niebare mda ietre: Ñakare. Mun ñan rika jäkekä, ñobtä ñan angwane mun rikadre nura mu kämekäme ye jäkekä mtare angwane, trıgo mu kuin ye räkädrekä ben gwaire siba.

³⁰ Ne aısete tuadremetre niren ketetıbe abko trıgo öta näire angwane, tikwe trıgo ötaka juandı ye abko käkwe nura kämekäme ye erere ükadıkrö käne jenena mento, bti mäkadıte jökrä kwetre, käkwe kukwadi ñukwäte amne trıgo ngwä kuinkuin ye erere abko ötadı kwetre, bti ju nura ngwä ükakra tikwe, ye kánti kitadı gwi kwetre tikrä, niebare kä bkänkäkwe abko nakaninkä kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraißtä amne lebadurabtä

(Marcos 4.30-34; Lucas 13.18-21)

³¹ Yebti Jesukwe kukwe mdara jire bä mikaba, käkwe nieba:

Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökanı tirete jakrä.

³² Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, nukwä jatadre nüne mostasa krie ye küde ngrabare, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braıbe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadı gobrane ni kwatıbti abko bä mikata nura chi yebtä, nieba Jesukwe.

³³ Erere arato, Jesukwe kukwe mdara jire bä mikaba, Ngöböta gobrane ni braıbe bti käne, akwa mrä rabadı gobrane ni kwatıbti ye bä mikakäre, käkwe nieba krörö:

Ngöböta kite gobrane nibti, ye abko rabadı niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti käkwe lebadura kitanı chi arına kabre te, bti mritanı kwe abti lebadura nikanı arına kabre ye ñäre jökrä, nieba Jesukwe.

³⁴ Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, btä blitaba kwe ni kwatibe amne niara nämane dirire angwane, käre kukwe bä mikaba kwe, aibehti diriba kwe.

³⁵ Jesukwe diriba kore, yebtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kira käkwe kukwe niebare abko erere rababa bare abko krörö:

Tikwe kukwe bä mikadi, bti tikwe blitadi amne, Ngöbökwä kä dätebare kena, abti kä nūke mtare kukwe ruäre nämane kaibe tiebe Ngöbökwä abko tikwe niedi, *Salmos 78.2* abko ni Ngöbö kukwei niekä käkwe niebare kore Jesubtä, ye erere rababa bare.

Kukwe nura kuin amne nura käme ye tä dre niere abko Jesukwe niebare

³⁶ Yebti Jesukwe nitre kwati ye mikateba yete, bti rikabata nebeta gwi. Angwane nun ja töitikaka ben käkwe krötaba ken, käkwe nieba ie:

Nura mu kämekäme namani tirete makwe nini, ye abko tä dre niere metre abko makwe niedreta nunye abko nun tö nibi ribei mae, nunkwe nieba Jesuye.

³⁷ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nura kuin metakaka

³⁸ amne kä temen ne abko tire kwrere. Nire nire bti Ngöböta gobrane ye abko trigo nurai mu kwrere amne nire nire tä nekete diablukri ye abko nura kämekäme mu ye kwrere.

³⁹ Amne ti rüe nura kämekäme metakaka ye abko diablu ara jire amne, kä nura öta näire ye abko kä mrä kä ne näin ta abko bä mikata amne nitre nura ngwä ötaka ötaka abko angeletre Ngöbökwä.

⁴⁰ Amne nura kämekäme ötata, bti kitata ñukwäte kukwadre, ye kwrere rakadikä kä mrä angwane,

⁴¹ aisete kä mrä angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe angeletre tikwe juandi angwane, nitre bti Ngöböta gobrane, ye ngätäite nire nire köböite ni mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere amne nire nire kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko angeletre ye käkwe ükadikrö jökrä,

⁴² bti ñukwä jutra ngire krübäte te nitre ye kitadi jökrä kwetre. Ye kanti abko ni jökrä rabadi ja müaire krikri be amne tu ngöbe rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete.

⁴³ Angwane nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekre abko btätre kä rabadi nuäre amne ñänä träta nebe dirare, ye kwrere jire kä rabadi btätre kä nuärete Rün Ngöbö kwe kanti. Nire nire kätä ti kukwei nuen käkwe kukwe ne ketate ja olote. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe bä mikani ngwian kabrebtä amne perlabtä

⁴⁴ Yebti Jesukwe nieba krörö mda:

Kä gobrankrä Ngöbökwe abko ngwian kabre tädre rükaninte dobote nguse ye kwrere abko krörö: Ni iti nämane sribire ye kanti ngwian kabre ütiäte kri ye kwani ie angwane, niara käkwe ngwian ye ükaninta känime kä ye kanti. Abti nikani, käkwe jändrän kwe erere rürümoinbare jökrä, bti nikani käkwe kä ye kökani jakrä, niara rabadre ngwian kabre ye bkäne abkokäre.

⁴⁵ Mdakäre abko, ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö arato: Ni iti jändrän ütiäte ütiäte rürümoinkä rikai perla kuin* känene kökadre jae.

⁴⁶ Erere bkänä, perla kuin ütiäte kri kwani ie angwane, nikani käkwe jändrän kwe erere rürümoinbare jökrä, bti nikani käkwe perla ye kökani jakrä.

Jesukwe kukwe bä mikani kradebtä

⁴⁷ Erere arato, krade kitata ñöte angwane gwa batakä ngwarbe tä niken te, ye kwrere ti bike Ngöbö gobrain bä mike abko krörö:

⁴⁸ Nitre gwa gaka tä krade kite ñöte gwaye. Yehti gwa tarä niken kabre kradete angwane, tädre jake jate ñö köräbti. Tarä nebe ngwena ñö köräbti angwane, tätre niken ükekrö. Gwa kuinkuin erere tätre ükekrö kutiate jakrä amne gwa kämekäme abko erere tätre kitekä.

⁴⁹ Ye kwrere kukwe rakadikä kä mrä angwane. Angeletre jatadi, käkwe nitre moto kämekäme Ngöbö rüere diandikä jenena nitre nünanka metre Ngöbö ngwäreki ye bäre mento,

⁵⁰ bti nitre moto kämekäme Ngöbö rüere ye angeletre käkwe kitadi ñukwä jutrate. Ye kanti niaratre rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtä ñukwä jutrate ja tare nika kisete.

⁵¹ Yehti Jesukwe nieba mda:

¿Tikwe kukwe nini, ye nü gare jökrä munye ya? nieba kwe nunye.

Jänri, nunkwe nieba käre.

⁵² Angwane Jesukwe nieba krörö mda nunye:

Ngöböta gobrane ño nibti, yehtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre mden mden tätre ja töitike, ye ngwane ni ju bkänkä ye kwrere jire tätre nebe, ñobtä ñan angwane jändrän ño ño tä ükani kwetre gwi, ye ngätäite jändrän mden abko mräre amne mden abko kira diankata kwetre abko tä mike gare ietre, ye kwrere nitre dirikä käta kukwe mräre amne kukwe nakaninkä kira dirire, nieba Jesukwe nunye.

*Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete
(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)*

* **13:45 perla.** Jändrän kädianta perla ye abko jä kwrere amne bäri ütiäte kri.

⁵³ Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, bti blitaba ünän jökrä kwe, bti kä mikakaba kwe kä ye kánti amne rikabata ja käite.

⁵⁴ Rikaba nebata ja käite Nazaret angwane, rikaba dirire sinagogate angwane, ni jökrä ñan töi rababa nebe krütare niara kukwei nuare, kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni noko käkwe ja töitikani mdente amarebti kukwe gare krübäte dikaro ie se? ¿Erere arato, sribi kri ñan tuabare se abko tä nuene ño amarebti tärä nebe bare ie se?

⁵⁵ José sribikä kri kukwänbtä abko ngobo kwrere nibi tuen nunye. Erere arato, niara meye abko María amne etbakantre abko Santiago, José, Simón amne Judas ñan ñan.

⁵⁶ Mdakäre abko, ¿niara se ngwai tätre nüne jökrä ni ngätäite nete ruen tie ya amarebti mtare di kri dikaro se abko kwani mdenkri ie se? nitre nünanka Jesu käite ye rababa niere Jesubtä.

⁵⁷ Amne Jesu kukwei namani tare btätre. Abtä Jesukwe nieba krörö ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiäte kä mda mdabti, akwa ja käite btä mräkä juete abko mikata ütiäte ñakare nieta. Ye kwrere, mun ñan tä ti mike ütiäte jae. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁵⁸ Angwane nitre nünanka kä ye kánti ñan rababa tödeke Jesubti. Abtä sribi kri ñan tuabare abko Jesukwe nuenba ñakare kabre kä ye kánti.

14

Juan Bautista müre ketani

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

¹ Kä ye ngwane abko, Herodes Antipas nämane gobrane kä Galileate angwane, Jesu namani sribi kri ñan tuabare nuene abko gani kwe.

² Angwane nitre sribikä Herodekrä, ie Herodekwe niebare krörö Jesubtä:

Juan Bautista tikwe kämikamna, ye ara jire Ngöbökwé mikaninta nire, aisete di tärä sribi kri ñan tuabare nuenkrä ye, niebare kwe sribikäye.

³⁻⁴ Herodes käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nän muko kädian nämane Herodías abko diani kwe kän. Yebtä abko Juan Bautista käkwe niebare Herodeye: Ma etba nän muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kän, Juan nämane niere. Ye dokwäre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kä teri kwe, ye nükaninta töre ie, käkwe ñäkäbare kore.

⁵ Herodes tö namani Juan müre ketani ñäkä dokwäre jae Herodiäbtä, akwa ni kwati nämane Juan mike ütiäte jae ni

Ngöbö kukwei niekä kwrere, aisete nitre ye abko jürä namani Herodebtä. Abtä Juan müre ketani ñakare kwe.

⁶ Akwa bati Herodes därebare ye köböi erere nūkaninta angwane, Herodekwe bieta nuenbare jae kä ngwiankāre nuāre jabtä. Ye erere ni jökrä nūkani angwane, Herodías ngānkān bati nikani tārä mike kwäräkwarä se kwrere nitre nūbaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngānkān namani tārä mike nuāre kwäräkwarä, ye abko käi namani nuāre krübāte Herodebtä,

⁷ kākwe ja kukwei biani krörö ie:

Ma tö dreye erere makwe kārä tie angwane, tikwe biandi mae, niebare kwe ie.

⁸ Angwane Herodías ye abko kākwe ngānkān ye töi diani, aisete niebare krörö kwe Herodeye:

Makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

⁹ Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nūbaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe, aisete ñan tö namani ja kukwei kitaita temen, kākwe Juan dokwä biamna blatote Herodías ngānkānye.

¹⁰ Ye erere bkänä, Juan Bautista nämāne ngite kä teri abko Herodekwe dokwä tikakamna, erere dokwä tikaninkä,

¹¹ bti Juan dokwä ye mikani blatote, jänikani, biani Herodías ngānkān bati yeye angwane, niara kākwe bianinbe meye Herodíaye mda.

¹² Yebti Juan nämāne ngite, ye kānti nitre nānkä ben nikani nebe angwane, Juan ngwākä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre. Abti Juan müre ketanina abko nikani niere Jesuye mda.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-15)

¹³ Juan Bautista ara nūkaninta nire abko Herodes namani nütüre Jesubtä, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe kä ye kānti mda amne rankwaba rute, bti rikaba kä kaibete Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Angwane nun aibe rikaba Jesube, akwa Jesu rikaba ye nitre nūnanka ja ken juta ngrabare yere kākwe gaba angwane, rikaba jökrä kä nōtabti ta nebe Jesu ngäbti.

¹⁴ Yebti Jesu rikaba nebe ñö köräbti angwane nämā rute, rankwaba timon, ye btäräbe nitre rababara kwati yete ngibiare ngäbti, btä okwä rababa. Angwane rababa tuen bobre Jesuye amne nitre bren bren ngwian nämāne kwetre, ye Jesukwe mikabata quinta jökrä kräke.

¹⁵ Yebti kä jataba dere angwane, nun ja töitikaka Jesube kākwe krōtaba ja ken ben, kākwe nieba ie:

Kä kitera dere amne nita kä kaibete nete. Ne kanti mrö ñakare, aisete nitre noko rikadre mrö kökö jae jutate, abkokäre juenta jirekåbe, nunkwe nieba.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ñobtä niaratre rikadreta, ie mun tö nibi. Niaratre buke munkwe, nieba kwe nunye.

¹⁷ Abtä nunkwe nieba mda ie:

Ban kunrikebe amne gwa krobu aibe tä nikwe, ¿se abko ni kwati se bukadre ño te? nunkwe nieba Jesuye.

¹⁸ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ban kunrike amne gwa krobu ye ngwen tie nete, nieba kwe.

Ye erere nunkwe bianba ie.

¹⁹ Angwane nitre nämä kwati yete, ye Jesukwe juanba täke jökrä temen temen mikåbti, bti ban kunrike btä gwa krobu, ye Jesukwe dianba kisete, kåkwe nikraba kä kånbtı amne kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti ötakaba oto kiakia kwe, bti bianba kwe nun ja töitikaka benye angwane, nunkwe dråiba jökrä nitre kwati yehti.

²⁰ Nitre kwati ye kåkwe mröba trinetrine jökrä, bti ni jökrä kåkwe mröba ünån angwane, ban btä gwa oto rabateba abko nun ja töitikaka Jesube kåkwe ükåkröba kutia kwå jätåbti kubu jire.

²¹ Nitre kwati kåkwe mröba yete abko ni brare brare aibe nämä mili krårike jire kåkwe mröba amne, nitre merire merire btä ngåbåkre bati kiakia kåkwe mröba arato, akwa ye tanba ñakare abko rakakaba kore se.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² Yehti nun ja töitikaka Jesube abko rikadre niara kåne nebe Ñö Okwå Kri Galilea ye kwårå nakri, ie Jesu tö namani, aisete nun juanba rute kwe, akwa niara abko rababa nitre kwati ye juenta.

²³ Abti nitre kwati ye nikaninante jökrå angwane, Jesu nikani kaibe nebe ngitiobti blitakåre Ngöböbe. Yehti kä namanina iko angwane, Jesu nämåne kaibe ngitiobti blite Ngöböbe.

²⁴ Angwane ru te nun nämä nåin ye abko rikabara mente ñöbti amne kä jate abko rababa mobe kore. Angwane ñö jatåba romon, rababa ru kitekå nekwåre sekwåre, ñobtä ñån angwane müre rababa mate nun ngåbti, ye abko rababa ñö kitekå kore, kä rababa ru ngrükete nunbe.

²⁵ Yehti kä jatåbara ngwen ja ken dekå angwane, batibe Jesu rikåba dikekå ñöbti nun ngåbti.

²⁶ Jesu jatåba dikekå ñöbti, yehtå nun ja töitikaka ben okwå rababa angwane, nun rekwetakåba krübåte amne nun

rababa ngrente krikri be amne kä jürä rababa krübäte nunbtä käkwe nieba:

¡Ni bākāi kite ni ngābti ye! nun rababa niere.

²⁷ Akwa Jesu abko käkwe nieba nunye:

Mun ñan rekwetaka ngwarbe. Tita näin, aisete munkwe ñan ti jürä ngwian, nieba kwe nunye.

²⁸ Angwane Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ma ara tä dikekä ñöbti bkänä ne ngwane, ti rikadre dikekä siba ñöbti nebe ma kánti abko niere tie, nieba kwe ie.

²⁹ Jakwe, nieba Jesukwe ie.

Ye erere bkänä, Pedro nämä rute, rankwaba timon ñöte, rikaba dikekä ñöbti Jesu kukwäre.

³⁰ Akwa müre rababa mate dite Pedrobtä rababa tuen Pedroye, abtä rekwetakaba mda. Ye btäräbe jataba niken neen ñöte nguse, abtä ngrateba kri krörö kwe Jesuye:

¡Ti dentari ti Dänkien! nieba kwe Jesuye.

³¹ Ye btäräbe Jesukwe kaba küdebtí, käkwe nieba mda ie:

¡Ye ñöbtä mata tödeke chi dikaro tibti ye! Ti di tärä täte ma mikakrä dikekä ñöbti abko makwe ñan miri era jae ye, nieba Jesukwe Pedroye.

³² Yebti Jesu rankwaba rute Pedrobe angwane, müre rabababe kwekbe jökrä.

³³ Angwane nun nämä rute ye erere rababa jökrä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri, käkwe nieba ie:

¡Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä! nunkwe nieba Jesuye.

*Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete
(Marcos 6.53-56)*

³⁴ Yebti nun rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye kwärä nakri kä Genesarete.

³⁵ Angwane nitre nünanka yete, ie Jesu rükaba gare, aisete jötrö ngwarbe Jesu nükani abko mikaba gare kwetre jabtä kä ngrabare temen kä ye kánti. Angwane ni kwati rükaba mräkä bren bren ngwena Jesu kánti, Jesukwe mikadre quinta abkokäre.

³⁶ Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä rababa ribere ie. Ye erere bkänä, nitre bren bren rababa dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, rababa nebeta quinta batibe jökrä abko rakakaba kore.

15

*Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekri niebare Jesukwe
(Marcos 7.1-23)*

¹ Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämáne Jerusalén abko rükaba Jesu kánti, kákwe kukwe ngwiantariba krörö ie:

¿Nun mräkä kirakira kákwe kukwe úkaninte nuendre,

² se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe káta kite temen se? ¡Ni rabadre dbe Ngöbö ngwärekre, abkokäre ni ngämi mröre, kánenkre köbötikadre abti mrödre abko tá úkaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tá köbötike jire chi mrökrä se! nieba kwetre Jesuye.

³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati munye arato abko krörö: ¿Ñobtä kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie abko munta kite jökrä temen, bti kukwe úkaninte au jakrä munkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe? Ye niere tie.

⁴ Tita ngwentari, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe niebare krörö:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe *Exodo 20.12; Deuteronomio 5.16*

amne,

nire nire kákwe ñákadre tare rün amne meye rüere, ni ye abko

kámikadre,

Exodo 21.17; Levítico 20.9

niebare Ngöbökwe.

⁵ Akwa mun abko tá niere krörö: Ni iti kákwe niedre rünye amne meyeye: Jändrän tikwetikwe se erere tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere.

⁶ Ne aisete nire nire kákwe nuendre kore, ni ye abko ñan rabadre rün amne meye die mike jire chi mda abko dbe Ngöbökrä munta niere, ye ngwane Ngöbökwe kukwe biani nuendre abko munta kite temen, kukwe úkaninte munkwe mikakäre ütiäte jae.

⁷ ¡Mun ngwarbe ja bä mike kuin nete! Munta ja bä mike kuin, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä Isaías kákwe niebare krörö:

⁸ Juta ne káta ti mike ütiäte ja kada aibebti, aisete tá ti tarere ñakare era metre.

⁹ Tátre ti káikitekä ngwarbe amne, kukwe úkaninte au jakrä kwetre, aibe tátre dirire ti Kukwei táte, *Isaías 29.13* niebare kore Isaíakwe munbtä, nieba Jesukwe ietre.

¹⁰ Yehti Jesukwe ni jökrä käräba, kákwe nieba krörö ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nuke gare jae abko krörö:

¹¹ Mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tá ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, akwa kukwe jökrä káme nita niere ja kad-abti ye abra tá ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, nieba Jesukwe ni kwatiye.

¹² Yebtä abko nun ja töitikaka Jesube käkwe krõtaba ja ken ben, käkwe nieba ie:

¿Makwe blitaniri ye abko nitre bariseo käkwe kukwe nuri abtä moto nibi romon jökrä, ye makwe gari ya? nunkwe nieba Jesuye.

¹³ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye abko ti bike bä mike kri mu kwrere amne, kri mden mden abko ti Rün kä käinbti käkwe nökaní ñakare, ye abko jākädikā ngätiri ngöi jökrä, bti kitadikā mento, ye kwrere rakadikā niaratrebtä.

¹⁴ Erere arato, ni ie kä tuen ñakare, kwrere jire nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre tätre dikekä, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare ietre amarebti tö Ngöbö kukwei dirire ni mda mdaye. Ne aisete tuemetre dikekä kore, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare rikadre ja jie ngwena kwärikwäri, ye ngwane niaratre nibu betadrekä gwaire kä mkäte nguse, nieba Jesukwe.

¹⁵ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe bä miri mröbtä, ye abko makwe dre nini abko niereta nunye, nieba kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Munta näin raire tibe, akwa tita dre niere abko ñan tä nüke gare jire chi munye arato ya?

¹⁷ Tikwe kukwe nini abko krörö: ¿Nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, mrö ye kitakata jökrä ta, ye abko gare ñakare munye ya?

¹⁸ Nita mröre abti nita kitekäta, akwa kukwe kämekäme nita niere ja kadabti, ye abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere, aisete kukwe kämekäme nieta nikwe ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri,

¹⁹ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere amne nita nuene. Abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwärecri abko krörö: nita ni mda mda kämike, ni gure käta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. Erere arato, ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän amne ni blite ngwarbe ni mda mda rüere, erere arato ni ñäke ni mda mdabtä.

²⁰ Munta kukwe nuene kore angwane, munta ja mike ngite Ngöbö ngwärecri, akwa munkwe köbötikadre mrökrä abko ükaninte kira ye erere munkwe ñan mikadre täte, yebtä mun ñan rabadre ngite jire chi Ngöbö ngwärecri. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

*Meri ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti
(Marcos 7.24-30)*

²¹ Yehti Jesu nāma yete, ye kānti kā mikakaba kwe, bti rikaba juta Tiro amne juta Sidón kukwäre.

²² Rababa yete angwane, meri iti Canaánbo, ñakare israelitare nūnanka kā ye kānti kākwe krõtaba Jesu ken, kā rababa ngrente krikri be krörö:

Ti Dänkien, ma jrei David tukwe mräkä. Ti ngwen ruentari tare jae, ñobtä ñan angwane ti ngänkän tikwe btä üai káme tä nüne, kätä mike ja tare nike krübäte tikän. Yehtä ti die mike, rababa niere.

²³ Akwa Jesukwe ñäkäba ñakare jire chi meri ye käre. Abtä nun ja tötikaka ben kākwe krõtaba Jesu ken, kākwe ribeba krörö ie:

Meri se nibi ngrente krübäte dikaro ni jiehti, aisete ngänkän kwe miketa quinta makwe, bti juenta jirekäbe, nunkwe nieba Jesuye.

²⁴ Angwane Jesukwe nieba meri yeye:

Juta israelita tä nianinte obeja kwrere, ye aibe kräke Ngöbökwe ti juani die mike, nieba kwe ie.

²⁵ Akwa meri ye abko rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, kākwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ti die mike, rababa niere.

²⁶ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ñakare israelitare abko káme nukro kwrere nieta nitre israelitakwe munbtä, aisete tikwe ma die mikadre angwane, bäsi ban dianka ngäbäkre nikwe kän, bti kita nukroye, ye kwrere tikwe nuendre, nieba kwe meri yeye.

²⁷ Angwane meri ye kākwe nieba mda Jesuye:

Jän, ti abra nukro kwrere bkänä nitre israelita okwäte ti Dänkien. Akwa nukro bkänkä tä niken mröre mesabtä angwane, mrö büre tä betekä timontimon abko tätre kwete, ye kwrere tita nete mtare amne makwe ti die mika chi abko ie ti tö nibi, nieba kwe Jesuye.

²⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti mräkä, mata tödeke kri era metre tibti, nibi tuen tie, aisete tikwe ma die mikadre, ie ma tö nibi, ye erere bikera nebe bare makrä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye ngänkän rababata quinta batibe abko rakakaba kore.

*Ni mili kräbkä bukani Jesukwe
(Marcos 8.1-10)*

²⁹ Yehti Jesukwe kā mikakaba kā ye kānti angwane, rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye köräbti. Abti rikaba mda ngi-tiobti, kānti rababa tākänintbe.

³⁰ Jesu rababa tākänintbe, ye kānti ni kwati kākwe ja ükkröba btä. Nitre kākwe ja ükkröba kwati Jesubtä ye rikaba mräkä bren bren krörökrörö ngwena Jesuye: ni ngüre bren abko

kisete näin nakwente, ni okwä kä drümente abtä kä tuen ñakare ie amne ni küde ngrötani aisete küde ruen ñakare ie. Erere arato, ni kukwei ñakare amne ni bren bätäkä ngwarbe bren mda mda kisete abko järababa kwetre, käkwe mikaba Jesu ngotobtä temen angwane, Jesukwe mikabata quinta jökrä.

³¹ Ne aisete ni kukwei ñakare abko rababa blite amne ni küde ngrötani abko rababa nebeta quinta amne ni nakwente abko rababa dikekäta kuin amne ni okwä kä drümente abko ie kä rababa tuen. Yebtä nitre kwati ye ñan töi rababa krütare mda kukwe ye tuare amne rababa Ngöbö nitre israelitakwe ye käikitekä jökrä.

³² Yebti Jesukwe nun ja töitikaka ben käräba, bti nieba kwe nunye:

Nitre tä kwati nete se nibi tuen bobre tie, ñobtä ñan angwane kä nena köbömä jire tätre tibe nete amne mrö ñakare kwetadre ietre. Abtä ti ñan tö nibi juenta mröi ja gwiriete. Nane di krütadre amne kä rötadrete bti ji ngrabare, abtä ti ñan tö nibi juenta mröi, nieba kwe nunye.

³³ Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Nete kä kaibete amne ni mda nüne ñakare känime nete, ¿se abko mrö kwandre mdente nie ni kwati se bukakrä jökrä? nunkwe nieba Jesuye.

³⁴ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Banta kunbe munkwe? nieba kwe nunye.

Angwane nunkwe nieba mda ie:

Banta kun kükü be nunkwe amne gwa kiakia tä ruäre nunkwe, nunkwe nieba ie.

³⁵ Angwane Jesukwe ni jökrä mikaba täke temen,

³⁶ käkwe ban kun kükü ye dianba kisete amne gwa kiakia ye dianba kisete kwe arato, käkwe kuin nieba btä Ngöböye, bti ban amne gwa ötakaba oto kiakia, käkwe bianba nun ja töitikaka ben yeye angwane, nunkwe dräiba nitre kwati yebti.

³⁷ Angwane nitre kwati ye käkwe mröba trinetrine jökrä, bti ban amne gwa oto rabateba ye abko nun ja töitikaka Jesube käkwe ükkröbata kutia kwä kükü jire.

³⁸ Nitre kwati käkwe mröba ye abko ni brare aibe mili kräbkä käkwe mröba amne, nitre merire amne ngäbäkre kiakia nämä yete käkwe mröba arato, akwa tanba ñakare.

³⁹ Yebti Jesukwe nitre kwati ye juanbata jökrä ja gwiriete, bti Jesu rankwaba rute nun ja töitikaka benbe, bti nun rikaba nebe käkä Magdala ye kanti.

16

*Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye
(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)*

¹ Jesu rababa Magdala yete angwane, nitre bariseo amne nitre saduseo rababa Jesu kánti ja tuakäre ben, akwa Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre rikaba kánti. Jesu abko juani era metre Ngöbökwe ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti abko rikaba niere Jesuye.

² Akwa Jesukwe nieba krörö ietre:

Käta kite dere angwane, munta niere krörö: Kä jübateniri tain káinta, aisete kä rabadi kuin moren jetbe, munta niere.

³ Erere arato, dekä angwane munta niere krörö: Mtare kä bä nibi tain káinta amne kä nibi mütare, aisete kä rabadi käme ñüre, munta niere. Kä bäta nebe ño káinta abtä kä rabadi ño köbö kwatirekwatire tä nüke gare kuin munye, ¿se ñobtä abko Ngöböta sribi ño ño nuene ti köböire mtare kä ne ngwane abko ñan tä nüke gare munye se?

⁴ Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tuemetre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe. Akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kräke, ye kwrere aibe Ngöböke bä mikadi mun kräke. Abko kore se, nieba Jesu ietre.

Bti Jesukwe kä mikakaba btätre yete amne rikaba kä md-abti.

Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre

(Marcos 8.14-21)

⁵ Yebti nun ja töitikaka Jesube rababa Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri angwane, nun rikadre ban ngwena abko kä rikwitakaba nunbti.

⁶ Ye btäräbe Jesukwe nieba krörö nunye:

Olo ketete ti kukweiye munkwe. Lebadura nitre bariseokwe amne nitre saduseokwe, ye ngániene munkwe ja ngibia kuin, nieba kwe nunye.

⁷ Angwane nun ja töitikaka Jesube kä rababa blite krörö:

¡Nun ñan ki ban ngwena abtä Jesuta blite kore! nun rababa niere jae kwärikwäri.

⁸ Nun rababa blite kore, ye gaba Jesukwe. Abtä nieba kwe mda nunye:

¿Ye ñobtä munta tödeke ñakare dikaro tibti, kä nibi ban ñakare niere dikaro kore ye?

⁹ Ban kunrike be te tikwe ni brare brare aibe mili krärike jire bukaba angwane, ban oto rabateba abko ükkröbata kutia kobe, ye munkwe tuaba ja okwä jenbti. ¿Akwa ti di tärä mun

bukakrä ñan nükani gare munye amne töre ñakare munye arato ya ño ye?

¹⁰ ¿Erere arato, ban kun kükü be te tikwe ni brare brare aibe buri mili kräbkä jire amne ban oto nebete abko ürükrö kutia kobe, ye nebe töre ñakare munye arato ya ño ye?

¹¹ ¿Ban ñakare nieta munkwe, ñan yebtä tita blite abko ñan nü gare munye ya? Lebadura nitre bariseokwe btä nitre saduseokwe abko ngäniene munkwe ja ngibiadre kuin tikwe nini munye, akwa ñan tita blite lebadura bante yebtä, nieba Jesukwe nunye.

¹² Angwane batibe ñan Jesu näma blite lebadura bante btä, akwa kukwe diri näma nitre bariseokwe amne nitre saduseokwe, ye abko Jesu näma bä mike lebadura kwrere abko ngäniene nunkwe ja ngibiadre kuin abko Jesu näma niere nun ja töitikaka benye abko rükaba gare nunye.

*Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwé
(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)*

¹³ Yebti Jesu rikaba nebe juta Cesarea Filipote kántita nun ja töitikaka benbe angwane, nieba krörö kwe nunye:

¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nire nieta tibtä ni mda mdakwe? nieba kwe nunye.

¹⁴ Angwane nunkwe nieba mda ie:

Ma abko Juan Bautista nukaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nukaninta niere mabtä. Ni mda abko ma ni Ngöbö kukwei niekä Jeremías nukaninta nire ara niere, akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nukaninta nire nieta kwe mabtä, nunkwe nieba Jesuye.

¹⁵ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Mun abko käta ti nire niere tibtä? nieba kwe nunye.

¹⁶ Angwane jötrö Simón Pedro käkwe nieba Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara amne ma abko Ngöbö nire Odei abko nunta niere, nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Angwane Jesukwe nieba mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, kä raba nuäre mabtä amne Ngöbökwé ja di biani mae, ñobtä ñan angwane makwe kukwe nini tie, ye abko ñan ni kä nebtä köböire namani gare mae, akwa ti Rün tä kä käinbti ara jire käkwe mikani gare mae amne makwe nini tie.

¹⁸ Mdakäre abko, ti bike Pedro niere mae amne jä yebti nitre gätäkä ti käbti käkwe tödekadi amne rikadi niren kwati amne gata di kri krübäte ye abko käkwe ñan nitre gätäkä ti käbti ye ganaindre jire chi.

¹⁹ Erere arato, Ngöbö kä käinbti tä gobrane, ye kánti ni kwati rabadi nuke, abkokäre tikwe llabe biandi mae jukwe

tikadre niaratre ngwiankäre nebe kä ye kánti Ngöböta gob-rane. Makwe dre dre mäkädrete kä nebtä, ye abko rabadira mäkäninte käne kä käinbti Ngöbökwé amne, makwe dre dre tikädrete kä nebtä abko rabadira tikaninte käne kä käinbti sete Ngöbökwé. Abko kore se, nieba Jesukwe Simón Pedroye.

²⁰ Yebtä nun ja töitikaka Jesube, ie nieba krörö kwe:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe nunye.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ Ye ngwane mentokwäre nun ja töitikaka Jesube, ie Jesu rikaba niere krörö: Ti rikadre Jerusalén, akwa ni näin nebe sete angwane, nitre unbre ji dokwäte btä nitre bli-taka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye käkwe ti mikadi ja tare nike kri krübäte, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

²² Abtä Pedro käkwe Jesu ngwianba kaibe mentokwäre, bt rikaba mäträre krörö btä:

¡Ti Dänkien, Ngöbö se okwäbti kukwe kore ñan rakadrekä jire chi mabtä näre! nieba kwe Jesuye.

²³ Akwa Jesu rikwitateba, käkwe Pedro tuaba ja käne, bt nieba mda kwe ie:

¡Satana, nän mento tibtä nete! Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Kukwe mden tä nebe tuen dbe Ngöböye, ye kwrere tuen ñakare mae amne, ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aise te makwe ñan ñäkä kore tie, nieba Jesukwe.

²⁴ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dre dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne köbö kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebtí,

²⁵ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekwäre, erere rabadi kärekwäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekwäre Ngöböbe.

²⁶ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. Erere arato, nikwe nünandre kärekwäre Ngöböbe, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekwäre ben ye ütiäre.

²⁷ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita Ngöbö di kri bä nuärebtí amne ti jatadita angeletre tikwe ben, ye ngwane

abko ni itire itire kākwe dre dre nuenbare, ye erere tikwe kukwe ükadite krāke, kākwe ütiā biandi ietre.

²⁸ Akwa mun tā nete ne ruāre ngāmi krūte, kānenkri ti Ni Kā Nebtā Ngobo ne jatadita gobrane, ye abko munkwe tuadi ja okwā jenbti abko ti tō nibi niei metre munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

17

Jesu bā nikwitani

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

¹ Yebti kā rikaba köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Santiago etba Juan aibe ngwianba jabe abko ben rikaba ngitio bāri mente kāin yebti.

² Niaratre nāmanena ngitio yebti kāin angwane, batibe Jesu bā nikwitani bā jene niaratre okwābti, aisete ñānā trā dirare ye kwrere Jesu ngwāre bā namani amne, dān Jesubtā abko trā namani ngwen bürere kā trā dirare kwrere.

³ Ye btārābe Moisés btā Elías namani gökōkā yete blite Jesube, btā okwā namani.

⁴ Angwane Pedro kākwe niebare Jesuye:

Ti Dānkien, nunta nete abko kāi nibi nuāre tibtä, aisete ma tō ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komā munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrā amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

⁵ Pedro nāmane blite kore Jesube, ye btārābe müta trā ngwen jatani jüben niaratrebti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara kāi nuāre krübāte tibtä, aisete niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

⁶ Ni kukwei namani kore mütate, ye jarabare nitre ja tōitikaka Jesube yeye angwane, kā jürā namani krübāte btātre, abtä nikaninbe ngitiekā ngwārere temen.

⁷ Ye btārābe Jesukwe krōtabare ken, kākwe nuaninbtā, bti niebare kwe ietre:

Ñāin krö. Mun ñan rekwetaka, niebare kwe ietre.

⁸ Ye btārābe niaratre kākwe nikrabareta angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nāmane kaibe, btā okwā namani.

⁹ Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtā motokwāre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kā Nebtā Ngobo ne ngāmi krūte, bti nüketa nire, ye kānenkri kukwe turi munkwe ngitiobti kāin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹⁰ Abtä nitre nimā ja tōitikaka ben ye kākwe niebare mda ie: ¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre Ni Dianinkā Ngöbökwē kāne kukwe

ükatekäre biare kräke abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

¹¹ Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre, käkwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre, ye abra era bkänä.

¹² Akwa Elías abko nukanina, akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aisete tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre. Ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe ja tare nikadi kri niaratre kisete arato abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka ben yeye.

¹³ Angwane Jesu nämane blite Juan Bautistabtä abko nükani gare ietre.

*Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä
(Marcos 9.14-32; Lucas 9.37-45)*

¹⁴ Yehti nitre nämä kwati ngitiobtä ngüsrüri, ye kanti Jesu rikabata angwane, ni iti käkwe krötaba ken amne rikababe ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärekre, käkwe nieba krörö ie:

¹⁵ Ti Dänkien, ngäbäkre tikwe noko ngwen ruentari tare jae tikrä, ñobtä ñan angwane tä nikrenkä krübäte temen tikän abko kisete tä ja tare nike kri. Erere arato, tä kite nikrenkä temen angwane, tä niken mate ñukwäte, ere angwane abko tä niken temen ñöte tikän

¹⁶ abko nitre ja töitikaka mabe, ie ti nü ngwena, akwa ñan di nibi mikakäreta quinta, aisete miketa kuin tikrä abko tita ribere mae, nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Abtä Jesukwe nieba mda:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Mun ye ño abko moto kämekäme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadı kä nuai mda munbe amarebti ye? nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, nieba kwe.

¹⁸ Ye erere bkänä, ngäbäkre järükaba Jesu kanti angwane, Jesukwe ngrateba üai kämenbti, käkwe üai käme ye juantariba ngäbäkre yehtä amne ngäbäkre ye rababata quinta batibe.

¹⁹ Yehti nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba kaibe ie:

¿Ñobtä üai käme ñan niki mento nunye ngäbäkre sebtä ruen? nunkwe nieba.

²⁰ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munta tödeke ñakare bkänä Ngöböbti, ye mden kisete üai käme ñan niki mento munye. Ye munkwe tödekadre chi mostasa nurai chi ye näre, akwa munkwe tödekadre era metre Ngöböbti, ye ngwane mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja

denkä mento yete, bti ma rika kä mdabti, munkwe niedre ie, ye erere ngitio noko rikadre mento amne jändrän ñan rabadre jire tare nuendre munkrä, ye abko ti tö niei metre kore munye.

²¹ [Akwa üai käme ne kwrere juantarikrä mento abko blitadre Ngöböbe amne ja bäindre Ngöbökrä käne aibe köböire munkwe juandretari mento.] Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.*

²² Yebti nun näma dikekä gwaire Jesube kä Galilea kántita temen mda angwane niarakwe nieba nunye:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ni mdaye

²³ amne niaratre käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe nieba kore nunye, yebtä abko nun moto rababa ulire jökrä.

Ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä biandre

²⁴ Abti Jesu amne nun ja töitikaka ben rababata juta Capernaümte angwane, nitre ngwian käräkä ju blitakrä Ngöböbe kräke, ye rikaba nebe Pedro kánti, käkwe nieba krörö ie:

¿Dirikä makwe ye tärä ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä bien arato ya? nieba kwe.

²⁵ Angwane Pedro käkwe nieba mda ie:

¡Jänri, tärä ütiä bien yeri! nieba kwe.

Yebti Pedro rikaba nebata gwi angwane, Jesu ara jire käkwe ñäkäba käne ie, käkwe nieba:

Simón, kukwe nebtä mata töbike ño abko ti tö nibi ngwiain-tari mae abko krörö: ¿Jrei krikri kä nebtä ye abko käta ja ütiä bianna nireye? ¿Ngäbäkre jen kwrere käkwe ja ütiä biandre ie nieta kwe ya? o ¿Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe? abko niere tie Simón, nieba Jesukwe Pedroye.

²⁶ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe ne abko, nieba Pedrokwe.

Angwane Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre jreikwe abko käkwe ja ütiä biandre ñakare kore ñan ñan. Ye mden kisete, ju blitakrä ti Rün Ngöböke noko tikwe ütiä biandre ñakare arato abko rabadre dbe, ruen tie.

²⁷ Akwa nikwe ñan ja ütiä biandre angwane, ni mda mda rabadre töbike blo ni btä abko ngäniene nän gwa kite Ñö Okwä Kri Galilea sete. Makwe kötu kita ñöte angwane, gwa mden raba käne kötubtä, ye makwe dian jate. Gwa ye abko kadate ngwian tädi abko kwandi mae, aisete ngwian tädi täte ma

* **17:21** Versículo ne abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä, akwa jatani Marcos 9.29 yekri.

amne ti ütiä biankrä. Ngwian yebti ma rika ja ütiä bien amne makwe ti ütiä bian arato. Abko kore se, nieba kwe Pedroye.

18

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48; 17.1-2)

¹ Abti kä ye ngwane nun ja töitkaka Jesube käkwe krötaba ken mda, bti nunkwe nieba ie:

¿Ngöböta gobrane nunbti, ne ngätäite nire abko bäri ütiäte ruen? nunkwe nieba Jesuye.

² Angwane Jesukwe ngäbäkre chi käräba iti, bti mikaba takänintbe nun ngätäite kwe,

³ käkwe nieba krörö:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngäbäkre kiakia tä ja mike bobre, ne kwrere munkwe ñan ja mikadre bobre Ngöböbtä ne ngwane, Ngöbökre ñan gobrandre jire chi munbti.

⁴ Ne aisete, ni bti Ngöböta gobrane, ye ngätäite nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä abko tä ja mike bobre ngäbäkre chi ne kwrere, ye abko bäri ütiäte.

⁵ Ye abko, nire nire käta ni ja mikaka bobre Ngöböbtä ngäbäkre chi ne kwrere ye kaen ngäbti ti käbti, ye ngwane ti ne ara jire kata ngäbti kwe.

⁶ Akwa nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä jabt, kanti rabadre kukwe nuene bäri käme mda, ni ye abko Ngöbökre mikadi ja tare nike krübäte. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabt, känenkri jäkwata kri nura ukwakra ye mäkadre ngärä, bti kitadre mrente nguse kanti müre reketadre abko rabadre bäri kuin kräke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabt.

⁷ Ni kä nebtä, kräke kukwe tarä keta kabre käta ni nuente ja käne abko nita ja mike ngite, ye abko käme nikrä bkänä, akwa ye abko tä käre. Akwa nire nire köböite ni mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere, jni ye abko bobre jakän! ñobtä ñan angwane Ngöbökre niara mikadi ja ngie nuen krübäte ni mda mda ye dokwäre.

⁸ Ne aisete ma kise ya o ma ngoto ya, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe tikaka ta jae, bti makwe kitaka mobe ja okwä bäre mento abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane makwe nünandre deme kise kwäräbe amne ngoto kwäräbe rikakäre nüne Ngöböbe kä käinbti abko bäri kuin angwane, ñan ma kise krobu amne ma ngoto krobu ben ngöi jökrä Ngöbökre ma kitadre ñukwä jutra ngitiekä kärekäre te.

⁹ Erere arato, ma okwä köböite ma raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane makwe ja okwä ye diante kwati mento, bti makwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane ma okwä kwatibe ben ma rikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye abko rabadre bäri kuin makrä amne, ñan ma okwä kubu ben ngöi ma kitadre kärekäre ñukwä jutrate kä ja tare nikakrä kanti. Ye mdenbtä tita kukwe bä mike kore mae, nieba Jesukwe nunye.

¹⁰ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko ngäbäkre kiakia kwrere, se munkwe ñan bätä ngwian btä tikän, ñobtä ñan angwane käre angeletre niaratrekwe tä ti Rün ngwärekre kä käinbti.

*Obeja nianinte, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Lucas 15.3-7)*

¹¹ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatani ni nianinte ye diantarikäre.

¹² Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö munye: Ni iti kwe obeja tädre gre ketarike, akwa obeja krati rikadre ngwarbe kwäräkwarä kän, ye ngwane obeja rabadre gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän (99), ɿye ñan mikadre kwe ja ngibiare kaibe ngitiobti, bti rikadre obeja nianinte krati ye känentari ya? Jänri, rikadre obeja nianinte ye känentari.

¹³ Abti obeja ye kwandretari ie angwane, obeja kratibe ye abko bäri käi rabadre nuäre btä obeja gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän yebti ta abko ti tö nibi niei metre.

¹⁴ Ye kwrere arato, mun Rün tä kä käinbti sete abko ñan tö nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre kiakia kwrere se tuai nente jire iti jakän. Abko kore se, nieba Jesukwe.

*Ja mräkä tödekaka Jesubti töi diandre ño
(Lucas 17.3)*

¹⁵ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ma mräkä mden erere käkwe ja mika ngite ma rüere angwane, ma rika käkwe blita kaibe ben amne ja mikani ngite ño ma rüere kwe, ye makwe mika gare ie. Yebti ja ngite niedre kwe mae amne kukwe ükadrete kwe mabe, ne ngwane mun nibirate kuin jabtä.

¹⁶ Akwa ñan tö raba ma kukwei nuai amne ñan tö raba kukwe ükaite mabe ne ngwane, makwe ni mda känä iti, nibu ja mukore abko ben ma rika bliteta ma mräkä yebe. Abti makwe blitadi ño ben, ye abko rabadi gare metre ni nibuye, ni nimäye.

¹⁷ Akwa ma näin ni mda mda ngwena jabe, ye okwäbti ma mräkä ñan tö raba kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, nitre gätäkä ti käfti tä ja ükekrö ye ie makwe mika gare gätäte;

akwa nitre gätäkä ye käkwe blitadre ma mräkä yebe, akwa ñan tö rabadre kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, ni tödekaka ngöbö ngwarbehti, kwrere jire raba tuen munye amne ni ngututu jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä ye kwrere jire raba mun okwäte arato.

¹⁸Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe dre dre makädite kä nebtä, ye abko rabadi makäninte kä käinbti Ngöbökwé amne munkwe dre dre tikadrete kä nebtä abko rabadi tikaninte Ngöbökwé kä käinbti sete.

¹⁹Ye kwrere arato, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun nibu käkwe kukwe ükadrete jabe kwärikwäri kä nebtä käkwe ja töi mikadre gwaire, bti mun tö rabadre dreye, ye abko munkwe kärädre Ngöböye, käkwe blitadre ben amne ti Rün kä käinbti sete käkwe biandi munye,

²⁰ñobtä ñan angwane ni tädre nibu ya o nimä ja ükaninkrö gätäre ti käbti ye abko ti tädi siba ketetibe bentre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Kukwe blo diandre jabti ta kwärikwäri

²¹Angwane Pedro rikaba, käkwe kukwe ngwiantariba Jesuye, käkwe nieba:

Ti Dänkien, ¿ti mräkä iti käkwe kukwe nuendre blo ti rüere, se abko tikwe diandre bäbe bti ta ruen? ¿Tikwe diandre bä kükü bti ta ya? nieba kwe Jesuye.

²²Abtä Jesukwe nieba mda Pedroye:

Ñan makwe diandre bä kükübe bti ta abko ti bike niere mae, akwa makwe diandre gre ketamä bti bä jätäbti bä kükü (77) bti ta.

²³Ne aisete ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö abko ti bike bä mike: Bati jrei nämane iti abko nikani rürümon ütiä ükete sribikä kwekwe ben.

²⁴Nikani rürümon ütiä ükete krörö, ye btäräbe sribikä iti kwe abko bti rürümon ütiä nämane millone kabre krübäte abko jänükani jrei ye kanti.

²⁵Akwa sribikä ye abko ie ngwian ñan namani jire chi ja ütiä biankrä jrei yeye. Abtä jrei ye käkwe sribikä ye rürümoimna meri kwe amne ngäbriänkä kwekwe amne jändrän kwekwe erere ben ngöi rürümoimna jreikwe rürümon ütiäre. Amne sribikä ye abko rabadre ni klabore ni mdakrä kore, jreikwe sribi ütiä diandre rürümon ütiäre abkokäre.

²⁶Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen jrei ye ngwärekre, kä namani ribere kisere krörö jrei yeye: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe jreiye.

²⁷ Angwane sribikä ye namani ruentari tare jrei yeye, käkwe rürümon ütiä kabre ye diani jökrä bti ta, käkwe tikaninte.

²⁸ Yehti sribikä ye nikaninta angwane, sribi muko kwe abko bti rürümon ütiä nämane chi kwe abko ben namani ngätäi. Angwane sribikä ye nikani betekä, käkwe sribi muko kwe ye kani roro mkäbti, nikani roro mkä kekete se kwrere, kä namani niere: ¡Rürümon ütiä mabti, ye makwe ütiä bianta jökrä tie! namani niere ie.

²⁹ Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen sribi muko ye ngwärekre, kä namani ribere kisere krörö ie: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe sribi mukoye.

³⁰ Akwa sribikä ye ñan tö namani sribi muko kwe ye ngwen ruentari tare jae, käkwe kitani ngite kä teri, bti rürümon ütiä ye biandreta jökrä kwe angwane batibe tikadreteta, abkokäre kitani ngite kwe.

³¹ Sribikä käkwe nuenbare kore, ye abko matani tare sribikä mda mdabtä. Abtä sribikä käkwe dre nuenbare ye abko sribikä mda mda ye nikani, käkwe niebareta jökrä jreiye.

³² Abtä jrei ye käkwe sribikä ye kärämna mda. Nükani jrei kánti angwane, niebare kwe ie: ¡Ma moto käme! Rürümon ütiä kabre krübäte mabti abko tikwe diandre mabti ta abko ma rababa ribere kisere tie, erere tikwe nuenba makrä.

³³ Tikwe ma ngwianba ruentari tare jae, käkwe rürümon ütiä kabre diani mabti ta, ye kwrere makwe sribi muko makwe ye ngwiandre ruentari tare jae arato bä amarebti makwe kitani ngite rürümon ütiä chi dokwäre se, niebare jreikwe ie.

³⁴ Yehti jrei moto namani romon krübäte sribikä ye kräke, käkwe kitani ngite. Ye kánti ngö tikadrekä krübäte mikakäre ja ngie nuen abti rürümon ütiä biandreta jökrä kwe jreiye amne batibe rabadre tikaninte abkokäre abko nakaninkä kore.

³⁵ Ye kwrere arato, mun mräkä mden mden käkwe kukwe nuendre blo mun rüere, akwa munkwe ñan diandre bti ta ja moto kuinbti, ye ngwane ti Rün tä kä käinbti se käkwe ñan mun ngite niara rüere diandrekä jire chi munbtä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

19

*Meri tuadremetre ya, ñakare ya
(Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)*

¹ Jesu nämä Galilea yete, käkwe blitaba ünän jökrä kore, bti kä mikakaba kwe kä ye kánti, bti rikaba nebe kä Judeate, Ñö Jordánbtä kä driri.

² Angwane nitre rikaba kwati Jesube amne Jesukwe ni bren bren mikabata kuinta kä ye kánti.

³ Ye ngwane abko nitre bariseo rükaba ruäre Jesu kánti abko tö rababa Jesu nuaite ja käne, käkwe nieba krörö ie:

¿Kukwe mden erere nuendre merikwe angwane, rabadre tuen käme nie, yebtä nikwe meri nikwe tuadremetre ye abko dbe abko Ngöbö Kukwei tä niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei käta dre niere kukwe yebtä abko btä mun tarä ñäke, aisete gare kuin munye ruen tie abko krörö: Kena dekä Ngöbökwé kä dätebare angwane, “ni brare btä ni merire dätebare kwe,” abko ie niebare krörö:

⁵ Ne aisete ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24* abko niebare Ngöbökwé ietre.

⁶ Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. Ye mden kisete, Ngöbökwé ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre, aisete ni brare käkwe ñan meri tuadremetre, niebare kwe.

⁷ Abtä nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

Mata niere kore, ¿se ñobtä abko meri tuadremetre angwane, tarä biandre ie bti juandretari abko Moisékwé köböi biani nunye arato? nieba kwetre ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun dokwäkä ribi ribi Ngöbökrä, ye mdenbtä abko munkwe meri tuadremetre abko Moisékwé köböi biani munye ye. Akwa kena Ngöbökwé ñan kukwe mikanintbe kore,

⁹ aisete ti bike niere krörö munye: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe käkwe tuadremetre, bti ja mikadre gure meri mdabe kwe, ye ngwane ni brare ye tä ja mike ngite meri yebe meri käne kwe rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰ Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

Meri nikwe abko rabadre ni mdabe aibe dokwäre ni rabadre tuemetre amne kukwe mda mda dokwäre ñakare ne ngwane, nikwe ñan ja mikadre gure jirekäbe abko bäri kuin ñan ñan, nunkwe nieba Jesuye.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munkwe kukwe nini, ye abko era bkänä, akwa ni kwati ñan raba kaen ngäbti mikakäre täte, aisete nire nire ie Ngöbökwé ja di biandre kukwe ye mikakäre täte aibe tä kaen ngäbti.

¹² Ne aisete kukwe tarä kabre btä ni brare brare kwati ñan tä ja mike gure abko krörö: Ni ruäre tä däre kise tökare

biare, abtä ñan tä ja mike gure amne tä nebe kaibe kärekäre. Akwa ni ruäre abko ni mdara jire këta dättere kaibe, abtä tä nebe kise tökare amne ñan töta nebe ja gurebtä, aisete tä nebe nüne kaibe; akwa ni ruäre abko ñan tä ja mike gure jirekäbe nünakäre Ngöbö gobranka kä käinbti ye kräke, aisete nire nire tö raba kukwe ne kaen ngäbti nünakäre kore Ngöbökrä, ye käkwe ka ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye
(*Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17*)

¹³ Yebti ngäbäkre järeikäba ruäre nebe Jesu kënti abko Jesukwe kise mikadre bti, käkwe blitadre Ngöböbe kräke, akwa nun ja töitikaka Jesube rababa ñäke nitre ngäbäkre ngwianka ye.

¹⁴ Abtä Jesukwe nieba nunye:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta këne, ñobtä ñan angwane nire nire këta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta këne, nieba Jesukwe.

¹⁵ Yebti Jesukwe kise mikaba ünän jökrä ngäbäkrebti, ja di biankäre ietre, bti kä mikakaba kwe.

Ni bati jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube
(*Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30*)

¹⁶ Yebti ni rikaba iti nebe Jesu kënti, käkwe nieba krörö ie: Dirikä, ¿sribi mden bäri kuin nuendre tikwe abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Ye ñobtä abko sribi mden bäri kuin nuendre btä mata kukwe ngwentari tie ye? Ni kuin abra tarä itibe abko Ngöbö ara, akwa ma tö nünai kärekäre Ngöböbe ne ngwane, kukwe biani nuendre nie Ngöbökwé, ye makwe mika täte jökrä, nieba Jesukwe ie.

¹⁸ Angwane ni bati ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Kukwe mden mden mikadre täte tikwe? nieba kwe ie.

Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

¹⁹ Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae.

Amne mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Exodo

20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

nieba kwe ie.

²⁰ Angwane ni ye käkwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe nini, ye erere tita mike täte jökrä. ¿Se abko tikwe dre nuendre mda se? nieba kwe ie.

²¹ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma tö rabai metre Ngöbö ngwärekre ne ngwane, jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebt angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebti. Abko kore se, nieba kwe ni bati yeye.

²² Jesukwe nieba kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto rötateba jändrän kwekwe ye jiebti amne moto rababa ulire, ben rikabata.

²³ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökw gobrandre bti abko tare krübäte kräke,

²⁴ aisete ti bike niereta mda bati munye: Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökw gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, nieba Jesukwe nunye.

²⁵ Kukwe yebtä nun ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda Jesu kukwei nuare. Abtä nunkwe nieba mda ie:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? nunkwe nieba ie.*

²⁶ Angwane Jesukwe nun tuaba ja käne, käkwe nieba mda nunye:

Mun kä nebtä ye kräke abko kukwe ye tare, akwa Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, aisete niara aibe raba ni dentari, nieba Jesukwe.

²⁷ Abtä Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta nän ma jiebti, se abko Ngöbökw dre biandi ütiäre nunye? nieba kwe.

²⁸ Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökw jändrän jökrä ükadite btin kä mrä ngwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi tākānintbe kürä gobrānkrābt kä nuārete, ye ngwane mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tākānintbe gwaire siba tibe kürä kwä jätābt kubu yebti. Ye kanti abko juta keta jätābt ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe.

²⁹ Amne nänbtä ti jiebti, nire nire käkwe ju mikaninte amne etbantre amne ngwai mikaninte kwe, erere arato rün,

* **19:25** Jesu näire ni ngwian bkäne kri abko nämāne ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämāne ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämāne nütüre Jesu näire. Ne aisete, nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

meye amne ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe amne kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebti, nitre ye abko ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwé mikadi nüne kärekäre jabe arato.

³⁰ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekre; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

20

Sribikä uba gräte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

¹ Yebti Ngöbö abko ñan tä sribi ütiä bien ni kä nebtä kwrere abko Jesukwe bä mikaba mda, käkwe nieba krörö: Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike ni kä bkänkä kwrere. Bati ni kä bkänkä nikani dekä ni känene sribikäre jakrä uba gräte.

² Ye erere sribikä kwani ie angwane, sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere ükaninte kwe bentre, bti juani kwe sribire uba gräte.

³ Yebti ñänä okwä krä ökän näre angwane, nikaninta jutate. Nikani nebata yete angwane, ni mdara jire nämane nünaninkä ngwarbe kwani ie

⁴ angwane, niebare kwe ietre: Uba gräta tikwe sete, ye te mun nän sribire siba amne sribi ütiä bianta ño, ye näre tikwe ütiä biandi munye, niebare kwe ietre. Ye erere bkänä, nitre ye nikani sribire.

⁵ Yebti ñänä ruäre näre angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate ni mda mda känene. Erere arato ñänä okwä krämä dere angwane, nikaninta amne nitre kwani ie yete, erere juani sribire kwe arato uba gräte.

⁶ Yebti ñänä okwä krärike näre dere angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate amne ni mda nämane ngwarbe abko kwani ie angwane, niebare kwe ietre: ¿Ñobtä munta sribire ñakare amarebti munta ngwarbe nete köböiti jire se? niebare kwe ietre.

⁷ Angwane nitre ye käkwe niebare mda kä bkänkäye: Sribi bkänkä nun känene ñakare sribikäre jakrä, ¿se abko nunkwe sribidre mdente? niebare kwetre ie. Angwane kä bkänkä käkwe niebare ietre: ¡Mun nän sribire jötrö arato uba gräte tikrä sete! niebare kwe ietre. Ye erere bkänä nitre ye nikani sribire.

⁸ Yebti kä jatanina iko dere angwane, kä bkänkä ye käkwe niebare nitre sribikä ye dänkienye: Sribikätre ye kärere jökrä, bti makwe sribi ütiä bian ietre. Akwa nitre nü sribire bäri mrä, ye ara jire ie makwe sribi ütiä bian käne. Abti nitre

niki sribire bāri kāne ye abko ie makwe sribi ütiā bian mrä, niebare kwe ie.

⁹Ye erere bkänä, nitre nükani sribire mrä ñänä okwä krärike dere, ye ie sribi ütiā köböiti biani täte jökrä.

¹⁰Yebti nitre nikani sribire bāri kāne dekä ye nikani sribi ütiā tuen jae angwane, sribi ütiā biandi bāri kabre ietre namani nütüre, akwa sribi ütiā biandre nuäi köböiti, ye erere biani täte ietre.

¹¹Sribi ütiā dianina kore kwetre angwane, nikani ñäke kä bkänkä ye rüere,

¹²kä namani niere: Nitre nü mrä köre kākwe sribiniri ñänä okwä kratibe, akwa nun abko kākwe sribiniri tare ñänä ngirete ta nebebe kä dere. ¿Se ñobtä abko munkwe sribi ütiā bini ja näre nunye niaratrebe se? niebare kwetre.

¹³Abtä kä bkänkä ye kākwe niebare krörö sribikä iti ie: Ja mräkä, ñan tita kukwe nuene blo ma rüere ruen tie, ñobtä ñan angwane sribi ütiā bianta nuäi köböiti, ye erere tikwe biandi mae abko nikwe ürüte kore dekä, ye tä töre mae ruen tie.

¹⁴Ne aisete sribi ütiā makwe, ye erere kaen ngäbti, bti ma rikata ja gwiriete, ñobtä ñan angwane nitre nü sribire mrä dere abko ie tikwe sribi ütiā bini ja kwrere mabe, ye abko kukwe tikwe,

¹⁵ñobtä ñan angwane ngwian ye abko tikwe, aisete ti tö rabadre dre dre nuein bti, ye erere ti rabadre nuene ruen tie. ¿Akwa tita ja moto mike kuin sribikä mrä se kräke, yebtä ma nibi mokrere ben ya ño ye? niebare kwe abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

¹⁶Ne aisete nire nire rabadre mrä, ye abko rabadita kāne amne nire nire tä kāne ye abko rabadi mrä, [ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa ni braibe abko diankata jakrä kwe.] Abko kore se, nieba Jesukwe.*

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe

(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷Yebti Jesu rikabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre angwane, nun ni jätäbti nibu ja töitikaka ben, ye abko käräba kaike mento kwe, kākwe nieba nunye:

¹⁸Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén, ye kánti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiyenye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko kākwe ti kitadi ngise müre ketadre amne,

¹⁹nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre kākwe ti mikadi yakrä kri jae amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi krusobtä kwetre,

* **20:16** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bāri kuinkuin btä.

akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

*Juan btä Santiago meye käkwe kukwe ribebare Jesuye
(Marcos 10.35-45)*

²⁰ Abti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan abko ben meye jataba käkwe krõtaba Jesu ken angwane, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekrei ja di käräkäre ie.

²¹ Angwane Jesukwe nieba ie:

¿Ma tö nibi dreye amarebti ye? nieba kwe ie.

Angwane Zebedeo ngäbriänkä ye meye käkwe nieba krörö mda ie:

Ma raba gobrane angwane, makwe ngäbäkre tikwe noko mika bäri ütiäte, käkwe mika täkänintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko ti tö nibi ribei mae, nieba kwe Jesuye.

²² Abtä Jesukwe nieba mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? nieba kwe ietre.

Jänri, nieba kwetre ie.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, akwa nire rabadre täkänintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete akwa tä ti Rün kisete. Ye aisete, nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye, nieba kwe ietre.

²⁴ Jesu näma blite kore, ye nun ni jätä ja töitikaka ben käkwe gaba angwane, Juan btä Santiago ye kräke nun moto rababa romon mda.

²⁵ Abtä Jesukwe nun käräba, käkwe nieba krörö nunye:

Nitre ñakare israelitare käta gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda mikakäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye.

²⁶ Akwa mun ja töitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätäite abko kukwe rabadre bä jene abko krörö: Nire nire tö rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko käkwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä

²⁷ amne, nire nire mun ngätäite tö rabai bäri käne jändrän jökräbtä, ni ye abko rabadre ni klabore kwrere ni mda mdakrä,

²⁸ ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani kore ye kwrere, ñobtä ñan angwane ñan ni mda mdakwe sribidre tikrä, abkokäre ti jatani, akwa ti jatani sribikäre ni mda mda kräke amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

*Ni nibu okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuin
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)*

²⁹ Yebti nun näma Jericó, bti nun rikaba ta angwane, ni kwati rikaba siba Jesube.

³⁰ Angwane ni okwä kä drünente näma nibu tákänintbe jibtä. Jesu rikaba ta ji yebti gaba kwetre angwane, rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiebtí:

¡Jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere.

³¹ Angwane nitre nibu ye kákwe kada ketadre, abkokäre nitre kwati rababa ngren ngren bti, akwa niaratre abko rababa ngwänenkä bäri krikri mda, kä rababa niere:

¡Nun Dänkien, ma abko jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere Jesu jiebtí.

³² Abtä Jesu rababa nünaninkä, kákwe nitre nibu okwä kä drünente ye käräba, ye erere rükaba Jesu kánti angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Tikwe dre nuendre munkrä, ie mun tö nibi? nieba Jesukwe ietre.

³³ Angwane niaratre kákwe nieba mda ie:

Nun Dänkien, makwe kä mikadre tuen nunye, ie nun tö nibi, nieba kwetre Jesuye.

³⁴ Angwane nitre nibu ye rababa ruentari tare Jesuye, kákwe kise mikaba okwäbtä. Ye btäräbe kä rababa tuen kuin batibe ietre angwane, rikaba siba Jesube.

21

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Abti nun jatabara neme ja ken Jerusalén angwane, nun rababa juta Betfagé kánti Ngítio Olibobtä. Ye kánti Jesukwe nun ja töitikaka ben juanba nibu,

² kákwe nieba krörö ietre:

Juta tuen kánime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun rabadi sete angwane, buro möre tädi mäkäninte kwandi munye angwane, buro ye abko ngäbäli tädi btä kwandi munye. Buro möre ye tikate munkwe, mun jata ngwena tie.

³ Akwa nane nitre yete kákwe ñäkä munye dokwäre angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, nie kore, nieba Jesukwe nitre nibu yeye.

Bti juani kwe.

⁴ Kukwe rababa bare kore, kukwe niebare kira ni Ngöbö kukwei niekákwe rabadre bare abkokäre. Kukwe ye tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

⁵ Nitre nünanka juta Síonte, ye ie niere krörö:

Jrei munkwe kitera nūke tuen sete. Tä näin bobre buro ngäbälibti.

Buro tribe ngwianka abko ngäbälibti tä näin ye, *Zacarías*
9.9

abko nämane tikani kore abko erere rabadre bare, abkokäre Jesukwe nitre juanba kore.

⁶ Ye erere bkänä, ni ja töitkaka Jesube juanba nibu kwe, ye abko käkwe dre nuendre nieba kwe ietre, ye erere nuenba kwetre,

⁷ kä rikaba buro möre ye ngwena ngäbäli ben gwaire, käkwe dän jabtä ye tikateba ötati, bti kitaba buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye angwane, Jesu rankwaba buro ngäbäli yehti.

⁸ Ye ngwane abko nitre nämä kwati krübäte amne ni ruäre rababa dän jakwe metete ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye amne, ni ruäre abko rababa kri küde tikekä, bti rababa mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere.

⁹ Angwane nitre nämä näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre Jesu jiehti, ye abko rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö:

¡Hosana! ¡Jrei David tukwe mräkä, ma kite ni Dänkien Ngöbö
kähti!

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käikitekä bäri krikri! *Salmos*
118.26

abko nitre ye rababa niere.

¹⁰ Yehti Jesu rikaba nebe Jerusalén angwane, jötrö kä rababa nokre jabtä jutate yete amne ni kwati rababa niere krörö:

¿Nire nü amarehti se? rababa niere jae kwärikwäri.

¹¹ Angwane nitre nämane yete käkwe niebare ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä kädianta Jesu abko nü nete. Niara abko Nazarebo kä Galileate abko mden nü nete, niebare kwetre.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kanti
(*Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹² Yehti ju blitakrä Ngöböbe, ye bäre Jesu rikaba angwane, nitre nämä jändrän rürümoine yete amne ruäre abko nämä jändrän kökö abko Jesukwe juantariba jökrä mento. Erere arato, nitre nämä ngwian kwite* ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitakaba temen se kwrere amne ütö rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitakaba jökrä temen se kwrere arato.

¹³ Yehti Jesukwe nieba nitre jändrän rürümoinkä yeye:

* **21:12 ngwian kwite.** Ngwian kä mdabti kwita nämane ngwian ju blitakrä Ngöböbe yebe.

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:
 Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe, *Isaiás 56.7*
 niebare Ngöbökwé, akwa mun abko tä ju ne mike nitre gokä
 jue kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

¹⁴Ye ngwane abko nitre okwä kä drümente amne nitre näin
 nakwente nakwente rababa nuke ju blitakrä Ngöböbe ye bäre
 Jesu kánti angwane, Jesu rababa miketa kuinta jökrä.

¹⁵Akwa sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene, ye abko
 nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe
 Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe tuaba angwane, ju
 blitakrä Ngöböbe ye kántita abko ngäbäkre rababa ngrente
 krikri, kä rababa niere: ¡Hosana, jrei David tukwe mräkä abko
 tä nete! Ari käikitekä abko ngäbäkre rababa niere, ye kukwei
 jaraba ietre angwane, moto rababa romon,

¹⁶käkwe nieba Jesuye:

¡Ngäbäkre tä ma käikitekä kore ye kukwei ruen ñakare mae
 ya amarebti ye! nieba kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Jänri, kukwe ruen tie. ¿Akwa kukwe kore btä Ngöbö Kukwei
 tä tikani, yebtä munta ñäke ñakare ya amarebti ye? Ngöbö
 Kukwei käta niere krörö:

Ngäbäkre kiakia käkwe kantadre mae amne ngäbäkre kianbtä
 kianbtä arato abko ma tö namani kukwei nuai, *Salmos*
 8.2

abko nieta kore, nieba Jesukwe.

¹⁷Yebti Jesukwe kä mikakaba nitre yebtä, bti rikabata
 juta bäre mento angwane, rikaba nebe juta Betaniate, kánti
 kibiaba kwe.

Jesukwe ñäkäbare higokrie

(Marcos 11.12-14,20-26)

¹⁸Yebti dekä angwane, Jesu rikabata juta Jerusalén
 kukwäre angwane mrö rababa ie.

¹⁹Angwane higokrie näma känime jibtä, btä okwä rababa
 angwane, rikaba nebe higokrie ye kánti. Rababa higokrie ye
 kánti angwane, higo kä aibe kwanba btä ie, akwa ngwä abko
 ñakare. Abtä Jesukwe nieba krörö higokrie yeye:

¡Ma ñan ngwä rabata jire chi mda! nieba kwe ie.

Jötrö higokrie ye bä grötakaba nötare.

²⁰Kukwe rakakaba kore nun okwäbti, yebtä abko nun
 ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda, käkwe nieba
 Jesuye:

¿Ñobtä makwe ñäri jirekäbe higokrie seye amarebti jötrö
 ngwarbe bä ngrökä nötare mda se? nunkwe nieba ie.

²¹Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe
 tödekadre kwatibe Ngöböbti amne munkwe ñan ja töi

mikadre ngwarbe kwäräkwärä, ye ngwane ñan kukwe nuni higokriebtä tikwe, ye kwrere aibe rabadre bare munye, akwa mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, munkwe niedre ie, ye erere rabadre bare munye.

²² Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti, käkwe blitadre ben angwane, dre dre munkwe kärädre ie, ye rükadre mun kisete. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

*Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie
(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)*

²³ Yebti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikabata mda. Jesu nämä dirire yete angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte ye jataba nuke Jesu kanti, käkwe nieba ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? nieba kwetre ie.

²⁴⁻²⁵ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, nieba kwe ietre.

Yebtä abko rikabata blite jabe kwärikwäri, kä rababa niere krörö: Ngöbökwé juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñöbtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie.

²⁶ Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñöbtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre, ye abko ni jökrä käta mike era, aisete nitre ye abko nita jürä ngwen, aisete Juan mikani sribi ye nuene ni kä nebtäkwe abko ni ñan raba niere jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

²⁷ Abtä nieba krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, nieba kwetre.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ngäbäkre nibubtä

²⁸ Yebti Jesukwe nieba mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientreye amne nitre unbre ji dokwätéye:

¿Kukwe ne raba tuen ño munye? Bati ni nämane iti abko ngobo nibu kwe. Bati nikani, käkwe niebare ngobo itiyé: Ma rika sribire mtare tirete tikrä uba gräte, nieba kwe ie.

²⁹ Akwa ngobo kākwe niebare ie: Ti ñan tö nibi rikai sribire tirete, niebare kwe rünye. Akwa yehti ja töi kwitaninta kwe amne nikani sribire.

³⁰ Yehti ngäbäkwe ye rün nikani, kākwe niebare kwrere ngobo mdaye angwane, ni ye ngobo kākwe niebare ie: Jän, ti näin sribire tirete makrä, niebare kwe rünye. Akwa ñan nikani sribire abko nakaninkä kore se.

³¹ Ye abko, ¿ngäbäkwe nibu ne mden kākwe rün kukwei mikani täte? nieba Jesukwe ietre.

Angwane niaratre kākwe nieba:

Ngäbäkwe käne ye mden kākwe rün kukwei mikani täte, nieba kwetre Jesuye.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme munye amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko tä nebe tuen käme munye arato, akwa niaratre abko bti Ngöbö kä käinbti rabadi gobrane bäri käne mun ye ngwä,

³² ñobtä ñan angwane Juan Bautista nükani ji kuin era metre Ngöbökwé mike gare munye angwane, munkwe ñan niara kukwei mikani era jae, akwa nitre jändrän ütiä käräkä amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko kākwe niara kukwei mikani era amne kani ngäbti kwetre, aisete niaratre abko ngäbäkwe käne ye kwrere. Akwa kukwe nuenbare Juankwe abko munkwe tuani, akwa munkwe ñan Juan kukwei mikani era jae, kākwe trö kwitani ñakare kukwe kämeye, aisete mun ye abko ngäbäkwe mda ye kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

*Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)*

³³ Ti bike kukwe mdara jire bä mike ne kukwe nuen munkwe: Bati ni kä bkänkä nämene iti, kākwe uba nurai nökani, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñoi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yehti nikani kä mdabti.

³⁴ Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä kākwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä kākwe sribikä kwekwe juani tuenta jakrä.

³⁵ Akwa sribikätre kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani sribikä iti mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere. Iti mda abko kämikani kwetre amne iti mda abko tākani jäbti kwetre kämikakäre.

³⁶ Yehti kä bkänkä kākwe sribikätre juani bäri mda uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre ubabtä ye kākwe nuenbareta kwrere arato btätre.

³⁷ Abtä mrä angwane, kä bkänkä ye käkwe odei jen kwe ara jire juani, kä namani töbike krörö: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäte sribikätrekwe, aisete ti bike juen, namani nütüre.

³⁸ Ye erere bkänä juani kwe, akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwetre jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

³⁹ Ye erere bkänä, kä bkänkä odei ye neketaninte ietre, nikani ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere.

⁴⁰ ; Yebti kä bkänkä rikadre mda angwane, dre nuendre kwe sribikätre käme yebtä raba ruen munye? nieba Jesukwe.

⁴¹ Angwane nitre yete ye käkwe nieba mda:

Kä bkänkä ye ie sribikä moto kämekäme ye rabadre ruentari tare ñakare, käkwe kämikadre jire jökrä. Abti sribikä mden mden käkwe nura ütiä biandre ie nura ngwä öta näire, ye ie tire ye biandre kwe mda, nieba kwetre.

⁴² Bti Jesukwe ja bä mikaba jä kwrere amne, nitre dirikä krikri abko bä mikaba ju mikaka kwrere, käkwe nieba ietre:

Kukwe nebtä Ngöbö Kukwei tä tikani abko btä mun tarä ñäke ruen tie abko krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie,

Salmos 118.22-23

abko tä tikani kore.

⁴³ Ne aisete ti bike niere krörö munye: Munkwe sribibare ñakare era metre, sribikätre käme ye kwrere, aisete Ngöbökwé ñan gobrandre munbti amne juta mda käkwe sribidre era metre Ngöbökrä, ye abko bti Ngöbö rabadi gobrane.

⁴⁴ Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye käkwe ni ye ötadibtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwitadrekä angwane, gütadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁴⁵ Jesukwe kukwe bä mikaba btä blitaba kwe ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre rüere amne nitre bariseo rüere näma blite gaba kwetre.

⁴⁶ Angwane niaratre tö rababa Jesu kitai ngite kä teri, akwa Jesu abko Ngöbö kukwei niekä abko ni kwati näma mike era jae, abtä ni kwati ye jürä rababa btätre.

22

*Ni ja mikaka gure, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Lucas 14.15-24)*

¹ Yebti Jesu rikaba bliteta amne kukwe mda bä mikaba kwe, käkwe nieba krörö:

² Ngöbö kä käinbti käta gobrane ño nibti abko ti bike bä mike krörö: Bati jrei nämane iti abko ngobo jatani ja mike gure angwane, jrei ye käkwe mrö sribebare kri kä ngwiankäre nuäre jabtä.

³ Yebti nitre nübaibarera kwe kä ngwen nuäre jabtä ye abko sribikätre juani kärere kwe, akwa nitre nübaibare kwe ye ñan tö namani nän.

⁴ Abtä sribikä mdara jire juani jreikwe, käkwe niebare krörö ietre: Nitre nübaibare tikwe, ye ie munkwe nie krörö: Tikwe nbi kämikamna amne tikwe jändrän mda mda köteköte kämikamna kwetadre, aisete mrö nena biare jökrä amne nitre nübaibare tikwe ye jata kä ngwen nuäre jabtä tibe, munkwe nie ietre, niebare kwe sribikätre yeye.

⁵ Ye erere sribikätre nikani, käkwe niebare, akwa nitre nübaibare jreikwe ye käkwe sribikätre ye kukwei mikani ngwarbe. Ni ruäre nikani jirekäbe tirete amne ni ruäre abko nikani jändrän mda mda nuene.

⁶ Akwa ni ruäre abko ie sribikätre jreikwe ye neketaninte, nikani mete kwäräkwärä se kwrere, bti mrä kämikani kwetre.

⁷ Abtä jrei ye moto namani romon krübäte. Abtä rükä kwekwe ye juani kwe, käkwe nitre moto kämekäme ye kämikani jökrä, bti juta ye kukwani jökrä kwetre sribikätre kwe ye dokwäre.

⁸ Yebti jrei ye käkwe niebare sribikätre mda mdaye: Ti ngobo tikwe bike ja mike gure, kräke mrö nena biare jökrä kä ngwiankäre nuäre jabtä, akwa nitre nübaibare tikwe abko rükadre kä ngwen nuäre jabtä, akwa ti kukwei kitani temen kwetre, yebtä abko moto käme bä mikani kwetre jabtä.

⁹ Mtare mun nän ji kri ngrabare sere amne nire nire kwan ji ngrabare munye, ye erere munkwe nübai jökrä kä ngwen nuäre jabtä tibe nete, niebare jreikwe sribikäye.

¹⁰ Ye erere bkänä, sribikätre ye nikani ji ngrabare angwane, nire nire kwani ietre ji ngrabare, ye erere ükaninkrö jökrä kwetre, ni moto käme amne ni moto kuin, ni ño erere jänikani jökrä kwetre angwane, ju kä ngwiankrä nuäre jabtä, ye te ni namani iti jökrä.

¹¹ Yebti nitre nübaibare kä ngwen nuäre jabtä, ye namanina jökrä gwi angwane, jrei nikani mike ñäräre. Jrei namani gwi angwane, ni nämane iti yete abko dän kitadre jabtä nänkrä kä ngwiankrä nuäre jabtä ni ja mikaka gure kanti, ye abko nämane ñakare btä.

¹² Abtä jrei ye käkwe niebare ni yeye: Ja mräkä, dän kitadre jabtä makwe abko ñakare mabtä, ye abko ma nü ño gwi nete siba, niebare kwe ie. Angwane ni ye rababa kwekbe jirekäbe.

13 Angwane nitre mrö mikaka mesabtä mesabtä, ye ie jreikwe niebare: Ni noko ngoto amne kise mämete, bti munkwe kitaka kä bäri iko te ju bäre sere. Ye kánti niara rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kiseté,

14 ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa ni braibe abko diankata jakrä kwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

15 Yehti nitre bariseo käkwe gätäbare angwane, tö namani Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, aiseté Jesukwe ñäkädre blo gobran romanobo rüere abtä kitadre ngise kwetre, abkokäre ja töi mikani kwatibe kwetre Jesu rüere,

16 käkwe nitre reketaka jakri juani ruäre nitre reketaka Herodekri ben gwaire niekäre krörö Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye amne ji Ngöbökwé abko dirita era metre arato makwe, ye gare nunye arato. Erere arato, ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, ye garera nunye.

17 Ne aiseté kukwe nebtä makwe dre niedre abko nun tö nibi gai abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? nieba kwetre Jesuye.

18 Nitre ye näma töbike blo Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre. Abtä nieba mda kwe ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin tibtä nete. ¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye?

19 Ngwian bti munta ja ütiä bien, ye mike tuadre tie, nieba Jesukwe ietre.

Ye erere bkänä, ngwian denario bianba kwetre Jesuye.

20 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Nire bä amne nire kätä tikani ngwian nebtä? nieba Jesukwe ietre.

21 Angwane niaratre käkwe nieba mda Jesuye:

Emperador César bä amne kätä btä, nieba kwetre.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, nieba kwe ietre.

22 Jesukwe ñäkäba kore ietre, ye kukwei nuaba kwetre angwane, ñan töi rababa krütare Jesu kukweibtä, ñobtä ñan angwane ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere o César rüere

aisete. Yebti niaratrekwe kä mikakaba Jesubtä yete, rikabata jökrä.

*Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye
(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)*

²³ Abti köbö ye arabe näire, nitre saduseo rikaba ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwé abko ñan nämáne mike era, aiseite jataba kukwe ngwentari Jesuye, kákwe nieba ie:

²⁴ Dirikä, Moisékwé niebare krörö: Ni iti tädre gure, akwa ngäbákwe ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe, meri ye abko yärákwe diandre jae mda. Yebti ngäbákwe rabadre kwetre angwane, ngäbákwe ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere, niebare Moisékwé.

²⁵ Ye erere bati nun ngätáite nete nitre ja etbarebe nämáne ni kükü. Nitre ye etba mubai kákwe ja mikani gure, akwa ngäbákwe ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani, aiseite merire namani kaibe ie, ye abko namani etba siba kräke.

²⁶ Ye erere bkänä meri ye namani yärä mda yebe, akwa brare krütani kán arato. Abtä meri ye namani yärä mdabe, akwa brare krütaninta kán arato. Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete.

²⁷ Abti mrä angwane, meri ye krütani arato.

²⁸ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aiseite ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aiseite munta töbike ngwarbe blo kore.

³⁰ Ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare kákwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä käinbti kwrere.

³¹ Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko Ngöbö ara jire kákwe niebare kira, niara nämáne blite Moisébe angwane. Yebtä mun tarä ñäke ruen tie. Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

³² Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobkwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwé niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwákäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aiseite Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwäreki abko gare nie, nieba Jesukwe nitre saduseoye.

³³ Jesukwe blitaba kore, ye nitre kwati kākwe kukwe nuaba ünän jökrä angwane, Jesukwe diriba ño, yebtä niaratre töi ñan rababa krütare Jesu kukweibtä.

*Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte
(Marcos 12.28-34)*

³⁴ Jesukwe nitre saduseo kada ketaba kwäräbe jökrä kore, ye abko nitre bariseo kākwe gaba angwane, ja ükkröbata kwetre Jesu kánti mda.

³⁵ Angwane ni bariseo abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä arato nämä iti yete abko tö rababa Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, kākwe nieba krörö ie:

³⁶ Dirikä, ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte? nieba kwe Jesuye.

³⁷ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ma Dänkien Ngöbö tare ja di ngöi jökrä, ja üai ngöi jökrä amne ja töi ngöi jökrä abko nieta kore,

³⁸ aisete kukwe ye abko bäri ütiäte amne tä bäri käne arato kukwe jökrä mda mda ngätäite.

³⁹ Akwa kukwe tarä kwati mda abko bäsi kukwe käne ye kwrere arato abko kätä niere krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴⁰ Munkwe kukwe ketebu ye mikadre täte ne ngwane, kukwe mda mda biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye munkwe mikadre täte jökrä. Erere arato, kukwe biani Ngöbökwé nie ja kukwei niekä niekä köböire, ye munkwe mikadre täte jökrä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

*¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwé däredre?
(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)*

⁴¹ Yebti nitre bariseo nämä ja ükaninkrö Jesu kánti yete angwane,

⁴² Jesukwe nieba mda ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre nirekri nütüta munkwe? nieba Jesukwe ietre.

Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre jrei Davikri, nieba kwetre Jesu käre.

⁴³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre Davikri munta niere, ¿ye ñobtä abko Ngöbö Üai köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwé yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti kätä “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko kākwe niebare krörö:

⁴⁴ Ti Dänkien Ngöbö kākwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni,
Salmos 110.1
 niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä.

⁴⁵ David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikrä yeye? nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁴⁶ Angwane nitre bariseo ye ñan kukwe gitiaba jire kwati mda Jesu käre, ñobtä ñan angwane kukwe niedre ño ño ñan rababa gare jire chi ietre aisete. Abti köbö ye näire mentokwäre ni ñakare jire iti, ie ja rababa nüke töre kukwe ngwentari Jesuye ja gakäre ben.

23

Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre
 (Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

¹ Yebti nitre nämä yete btä nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

² Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre amne nitre bariseo abko tätre dirire Moisés täte, aisete niaratre aibe kukwei ütiäte abko niaratre tä niere jabtä.

³ Ne aisete nitre ye kukwei mika täte munkwe amne dre nuemna kwetre, erere munkwe nuen. Akwa niaratre tä nüne ño, ye kwrere munkwe ñan nüna, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe niere abko erere tätre nuene ñakare, akwa tätre jändrän mda nuene.

⁴ Mdakäre abko, tribe kri doboko abko ni ñan raba kaenkä, ye kwrere jire tätre kukwe taretare ükete nuendre munye, bti tätre kite ni mda mda kötärä. Abti niaratre ñan töta nebe kise mikai jire chi tribe yebtä ni mda mda die mikakäre.

⁵ Erere arato, niaratre tä jändrän nuene, ye abko ni mda mda käkwe tuadre abko ie töta nebe abko krörö: kaja chi te Ngöbö Kukwei tä tikani täräbtä abko mikata ja okobtä amne küdebtä, akwa niaratre abko kaja krikri be tätre mäketi ja okobtä amne ja küdebtä tuadre ni mda mdaye. Erere arato, kö kitani kabre dän köräbäre abko tätre kite jabtä bikakäre bäri deme.

⁶ Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tö takäi temen. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kánti töta nebe rabai takänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tätre nebe takänintbe.

⁷ Mdakäre abko, ni ütiäte krikri, ie köbö ngwiandretari, ye kwrere ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ni mda mdakwe kädiandre dirikä abko ie töta nebe.

⁸ Akwa dirikä niedre munye mun mräkäkwe ye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane Dirikä itibe tä munkwe abko Ngöbö ara amne mun abko ja etbare jökrä.

⁹ Mdakäre abko, Ngöbö mun Rün itibe abko tä kä käinbti sete, aisete ni mda mda kä nebtä abko mun rün munkwe ñan nie ietre mikakäre täte Ngöbö kwrere.

¹⁰ Erere arato, mun abko ni mda mda jie ngwianka niedre munye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane mun Jie Ngwianka era metre abko tarä munkwe. Mun Jie Ngwianka ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé.

¹¹ Mdakäre abko, nire nire tö rabai bäri ütiäte mun ngätäite, ni ye abko käkwe ja mika sribikä ni mda mdakrä,

¹² ñobtä ñan angwane nire nire tö ja mikai kri au, ni ye abko Ngöbökwé mikadi bobre ja ngwärekri, akwa nire nire käkwe ja mikadre bobre, ye abko Ngöbökwé mikadi ütiäte kri ja ngwärekri.

¹³ ¡Aingwaree! Mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne mun bariseo käta ja bä mike kuin. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane Ngöbö rükadre gobrane ni jökräbti, ye ngäniene munta jukwe dike jite, Ngöbö ñan rabadre gobrane btitre abkokäre. Ngöböta gobrane nibti, ye kanti mun ñan tö rikai amne ni mda mda tö rikai abko mun ñan tä tuemetre niken arato, aisete mun bobre jakän.

¹⁴ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Meri kän brare krütani abko kän munta ju denkä, abti munta nebe bike kuinkuin, käta nebe blite raire Ngöböbe ni jökrä ngwärekri, akwa munta kukwe nuene kore, akwa yebtä Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kri.]*

¹⁵ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Munta niken kä mdabti amne munta niken mrenbti kä mda mda kanti ni mda mda känene töi kwitakäre jakri. Ye erere tarä nebe nekete munkri angwane, kukwe dirita munkwe ietre abko erere tätre nuene. Abtä mun köböite tätre ja mike ngite bäri krübäte mun ngwä.

¹⁶ ¡Aingwaree! Mun okwäta kä drünente käta ni mda mda jie ngwena. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane munta niere krörö angwane munta ni mda mda mike ja mike ngite Ngöbö rüere: Ju blitakrä Ngöböbe se käbti nire käkwe ja kukwei biandre abti kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite ñakare Ngöböye, munta niere. Akwa ju blitakrä Ngöböbe kanti,

* **23:14** Versículo 14 abko ñan tä tikani manuscrito kuinkuinbtä. Tä tikani Marcos 12.40 abko tikani nete.

orota mikani, oro ye kábtí ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye abko munta niere angwane, munta dirire blo.

¹⁷ ¡Mun ngwarbe tõi ñakare amne mun abko ni okwä kä drünente kwrere, aisete Ngöbö Kukwei gare ñakare metre munye, káta kukwe niere kore! ¿Dre bäri ütiáte? ¿Oro tá mikani ju blitakrä Ngöböbe kánti ya o ju blitakrä Ngöböbe ara jire köböire oro tá nebe deme Ngöbö ngwärekre ya? Ju blitakrä Ngöböbe abko bäri ütiáte, akwa ütiáte ñakare munta niere.

¹⁸ Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwakrä Ngöböye, ye kábtí nire kákwe ja kukwe biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane ñan rabadre ngite Ngöböye, munta niere. Akwa jändrän kukwata ñukwä grábtí ye ara jire kábtí nirekwe ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye munta niere.

¹⁹ ¡Kä iko mun okwäte Kukwe Ngöbökwébtí ñan ñan! ¿Dre bäri ütiáte? ¿Jändrän biandre Ngöböye kukwadre abko bäri ütiáte ya o ñukwä grä köböire jändrän bianta Ngöböye abko tá nebe deme Ngöbö ngwärekre abko bäri ütiáte ya? Ñukwä grä abko bäri ütiáte.

²⁰ Ne aisete nire nire káta ja kukwei bien ñukwä grä kábtí, ye abko ñan ñukwä grä aibe kábtí tá ja kukwei bien, akwa jändrän jókrä tá mikani ñukwä grábtí ye kábtí tá ja kukwei bien.

²¹ Erere arato, nire nire káta ja kukwei bien ju blitakrä Ngöböbe kábtí, ye abko ñan ju ye aibe kábtí tá ja kukwei bien, akwa Ngöbö ara jire tá nüne ju yete abko kábtí tá ja kukwei bien arato.

²² Amne nire nire káta ja kukwei bien kä káinbtí se kábtí, ye abko kürä gobrankrä Ngöbökwé bti Ngöböta tákánintbe kä káinbtí, aisete Ngöbö ara jire kábtí tá ja kukwei bien arato, nieba Jesukwe.

²³ Yehti Jesukwe nieba mda:

¡Aingwareel! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye diriká amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bá mike kuin abko krörö: Kri mu ütiáte ñakare kádianta menta, anís amne comino abko munta úkete keta jätä jätä, abti munta mike keteti jenena Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri ütiáte kri nuendre abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tá dirire abko munta nuene ñakare abko krörö: Kukwe úkadrete era metre ni mda mdakrä amne ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, erere arato tödekadre kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe nuendre jändrän kiakia nuenta munkwe ye ben gwaire, akwa ye kwrere munta nuene ñakare.

²⁴ Ne aisete mun abko ni okwä kä drünente kwrere. Ngöbö tödre ye gare ñakare metre munye, akwa munta ja mike Ngöbö

kukwei dirikätre, käta ni mda mda jie ngwena blo. Kä u kiakia jäkäteta deme bätärekä dendente ta, ye kwrere jire kukwe kiakia bäsi ütiäte ñakare bökän Ngöbö Kukwebtä, bti munta mokrere krübäte, akwa kukwe bäri ütiäte nuendre tä tikani Ngöbö Kukweibtä ye abko kameo krikri ñaka ngöi jökrä, kwrere jire munta nuene kukwe ütiäte krikribtä, aisete munta mike ütiäte ñakare.

²⁵ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Mun abko baso amne siä bätäteta btärita aibe amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisete mun töita gobtä amne jändrän ni mda mdakwe abko ie mun töta nebe jökrä jakrä.

²⁶ Mun bariseo, munta ni okwä kä drünente kwrere, aisete ti bike niere krörö munye: Baso amne blato bätäteta kuin jökrä terita amne btärita tä nebe merebe jökrä, ye kwrere jire munkwe ja töi ara jire mika kuin merebe amne mun ngrabare rabadi kuin merebe jökrä Ngöbö ngwärekre arato.

²⁷ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Ni doboi mikata abko kanti kä ükateta abti jükata bäta nebe ngwen bürere bäne, akwa ni krütani aibe kroko tä nguse amne jändrän kämekäme rä kure dbe ñakare Ngöbö ngwärekre tä nguse, ye kwrere jire munta nebe.

²⁸ Ye abko, mun abko kä ükateta kuin rökabti amne jükata tä nebe bäne btärita kwrere jire abko krörö: Munta ja bä mike ni moto kuin kwrere ni mda mda okwäte, akwa mun moto amne töi abko te jändrän kämekäme tä munkwe, aisete munta bike deme amne kukwe jökrä käme btä mun töita, aisete mun röka jükani ye kwrere.

²⁹ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko kräke munta kä ükete kuin rökabti niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käkwe nü nabare metre Ngöbö ngwärekre abko doboibti munta kä ükete bä nuäre nuäre,

³⁰ bti munta niere krörö: Ni mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye ngwane ni tädre nüne akräke nikwe ñan kämikadre jire chi gwaire bentre, munta niere jabtä.

³¹ Munta blite kore, yebtä mun mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye arabe mräkäkri mun jatani abko tä nüke gare munye ñan ñan.

³² Mun mräkä kirakira käkwe kukwe mikanintbe ño mun käne nitre Ngöbö kukwei niekä rüere, ye kwrere munkwe mika nebe bare täte jökrä tibtä arato.

³³ ¡Mun abko tbi bökän krübäte ye kwrere jire! Ne aisete Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kä ja tare nikakrä kánti. Yebtä munkwe ñan kwäräbedre jire chi.

³⁴ Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä amne nitre töbtä töbtä amne nitre Ngöbö kukwei dirikä ye abko tikwe juandi Ngöbö Kukwei niekäre munye nete, akwa munkwe müre ketadi amne munkwe metadi krusobtä ruäre. Ruäre abko sinagoga kántikánti munkwe kwata metadi amne ruäre rikadi ngitie amne jiebti mun näin kisere juta kwatirekwatire te niaratre mikakäre ja tare nike.

³⁵ Ne aisete nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekre abko kämikanina mun mräkä kirakirakwe, ye dokwäre Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kri krübäte. Abel käkwe nünabare metre, ye näire mentokwäre ni müre ketani nebe Berequíás ngobo Zacarías näire amne Zacarías abko müre ketani munkwe ju blitakrä Ngöböbe kánti ñukwä grä amne kä deme te ruäre.

³⁶ Nitre müre ketani kore, ye dokwäre abko Ngöbökwé nitre nünanka kä ne ngwane mikadi ja ngie nuen kri krübäte abko ti bike niere metre munye.

*Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare
(Lucas 13.34-35)*

³⁷ Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, käkwe nieba krörö:

¡Aingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbökwé ja kukwei ngwena abko müre ketata jäbti. Ye abko, kwita ngäbäli kiakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibiare.

³⁸ Ye mden kisete, ju munkwe nete ne rabadi tökare jökrä mun täbtä nete abko tita niere munye,

³⁹ ñobtä ñan angwane mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti tuadre jire chi mda, yebti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö käbti raba mikani ütiäte kri, munkwe niedi kore ti ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

24

*Dre rakadikä kä mrä känenkri
(Marcos 13.1-23; Lucas 21.5-24; 17.22-24)*

¹ Yebti Jesu näma ju blitakrä Ngöböbe bäre, rikabata akwa ngämi nikenta mente, känenkri nun ja töitikaka ben käkwe

krõtaba ken amne nun rababa näkwiteta ja jiebti, kä rababa ju blitakrä Ngöböbe ye driereta ie tuadre.

² Ye erere bkänä Jesukwe ju ye mikabata ñäräre, käkwe nieba krörö nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ju kuin btä mun okwä nibi, köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aiseite jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe nunye.

³ Yebti nun rikaba ta nakri Jesube nebe Ngitio Olibobti, ye kanti Jesu rababa takänintbe angwane, nun ja töitikaka ben käkwe krõtaba ken, käkwe nieba kaibe ie:

¿Ngöbökwé kä ne juandi ngwarbe jökrä makwe nini, ye abko rakadikä ñongwane? Erere arato, ma jatadreta bobuta amne kä ne rikai ta, ye abko bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, nunkwe nieba Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba krörö nunye:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin,

⁵ ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käfti käkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, niedi kwetre, ye käkwe ni kwati ngökadi.

⁶ Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe amne blita rabadi kabre rübtä, akwa mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nuke abko raba gare munye,

⁷ ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, ni kwati rabadi mrö nike krübäte amne dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwärä arato.

⁸ Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krire kena kä nebtä.

⁹ Ye ngwane mun abko mikadi ja tare nike tödekabtä tibti amne mun ruäre abko müre ketadi amne munta tödeke tibti, ye dokwäre ni kwati nünanka kä ketareketare temen mätä rabadi munbtä.

¹⁰ Erere arato, kä ye ngwane ni kwati käta ja tödekaka tibti niere abko käkwe trö kwitadita tie, käkwe ti rükandite amne mätä rabadi jabtä kwärikwäri, käkwe ja kitadi ngise ngwarbe kwärikwäri.

¹¹ Erere arato, ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä era metre kwrere ye käkwe ni kwati ngökadi krübäte.

¹² Ni kwati rabadi kukwe nuene kämekäme krübäte, aiseite bäsi ni jökrä ñan rabadi ja tarere kwärikwäri mda.

13 Akwa nire nire kākwe nūnandrekä dite jabtä, kākwe ñan ti rükandrete nebebe kä mrä, ni ye abko rabadi dianintari Ngöbökwē.

14 Mdakäre abko, Ngöbö kebera nūke gobrane nibti, ye abko kukwe kuin abko tita niere, ne abko rabadi diribare kä jökräbti temen Ngöböta sribire ño ni ngätäite mikakäre gare angwane, batibe kä mrä jatadi nūke.

15 Mdakäre abko, ni iti ngwarbe käme kākwe jändrän deme Ngöbökwē mikadi ngwarbe jae, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämāne Daniel kākwe tärä tikani kira. Drebtä tita blite rüka gare munye, ñobtä ñan angwane ni ye tädi nūnaninkä kä deme ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, Daniel kākwe kukwe tikani ye kwrere.

16 Angwane mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre

17 amne mun mden mden tädre jubti käin* ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe.

18 Mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe.

19 Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkäre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö.

20 Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire amne mun gitiadre ñan rakadrekä köbö jadükakrä näire.†

21 Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kä dätebare kena angwane ja tare nika ñakare krübäte kore abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere.

22 Ye abko, Ngöbökwē ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökwē abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe.

23 Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: ¡Ni Dianinkä Ngöbökwē abko tä nete tuen! niedi kwe, o ¡Ni Dianinkä Ngöbökwē tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era,

24 ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökwē kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere, kākwe sribi krikri ñan

* **24:17** *tädre jubti käin*. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta. † **24:20** *mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä köbö jadükakrä näire*. Nitre israelita ñan rikadre mente köbö jadükakräte abko ükaninte kwetre. Rikadre mente angwane, ja mikadre ngite kwe, aisete Jesukwe niebare kore nütüta.

tuabare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökwe ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö.

²⁵ Ne aisete kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare.

²⁶ Ne aisete ni mdakwe nie krörö munye: Ni Dianinkä Ngöbökwe abko tä kä kaibete sete, nie kwe angwane, mun ñan rika tuen känti. Erere arato, nie krörö munye: Ni Dianinkä Ngöbökwe abko tä ja rükaninte nete, nie kwe angwane, munkwe ñan kukwei mika era,

²⁷ ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä ngwen käinta angwane, träta jataen batibe nindrini amne kä driri, ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, ni jökrä käkwe gadi batibe jökrä.

²⁸ Ye abko, ni ngwäkä tä mdente, btä jüden rabadi ja ükekrö ngwäkä kwete abko nita tuen, ye kwrere ti jatadita ni jökrä käkwe gadi.

Jesukristo jatadita

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ Ja tare nikadi kri nini tikwe, yehti btäräbe ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato.

³⁰ Angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita abko bä mikadi kore kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. Ye ngwane abko ni kä jökräbti temen rabadi nekwetekä krübäte ja jiehti, käkwe ja müaidi angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärehti mütabti abko ni jökrä käkwe tuadi.

³¹ Angwane tikwe angeletre tikwe juandi drü jüke krikri käkwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

³² Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yehtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tarä kite nüke ja ken abko munta gaen,

³³ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye.

³⁴ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä.

³⁵ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³⁶ Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi, ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

³⁷ Mdakäre abko, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jäme, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö:

³⁸ Kä ye ngwane abko ñü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aisete nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure.

³⁹ Ne aisete nämane jäme, te batibe ñü jatani jobe temen, käkwe ñö mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwana jökrä abko müre neketani ñöte, ñobtä ñan angwane niaratre kwani jäme ñüye, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore arato.

⁴⁰ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ti jatadita ye ngwane ni tädi nibu sribire jäme tirete abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite.

⁴¹ Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe jäme abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite.

⁴² Ti mun Dänkien jatadita ñongwane, ye abko gare ñakare munye, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

⁴³ Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke ju bkänkä käkwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kän kwe.

⁴⁴ Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadre ñakare jötrö mun tädi nütüre, aisete mun tädi ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ Kukwe ye abko ti bike bä mike krörö: Sribikä kuin bti bkänkä rabadre tödeke amne sribikä töbtä ye abko bkänkä tä mikete ju ngibiare jakrä amne sribikä ye abko kä mrökrä erere käita nüke angwane, mrö tarä nebe biare kwe ni gwi bukakrä, sribikä kore yebtä abko ti bike niere krörö munye:

⁴⁶ Sribikä kisete bkänkä tä sribi mike, bti bkänkä tä niken kä mdabti, bti tä kite nüketa angwane tä kwen sribi ye nuene täte bkänkäye, sribikä yebtä abko kä rabadre nuäre,

⁴⁷ ñobtä ñan angwane sribikä kore abko sribikä kuin abko ie bkänkä käkwe jändrän kwe mikadi gare jökrä ngibiadre jakrä abko ti tö nibi niei metre kore munye.

⁴⁸ Akwa sribikä moto käme ye abko rabadre töbike krörö: Ti dänkien nikani amne ñan rükadreta jötrö, rabadre nütüre,

⁴⁹ kä rikadre sribikä mda mda ngö tikekä amne nitre dröbaka dröbaka, ben rikadre ja gete amne rikadre mröre, dö ñaen krübäte,

⁵⁰ aisete tädre jäme, ñan tädre bkänkä ngibiare ngäbti amne kä nuäi angwane bkänkä rükadreta, ye ñan tädre gare ie. Akwa batibe bkänkä rükadita

⁵¹ angwane, bkänkä ye käkwe mikadi ja tare nike krübäte amne nitre ja bä mikaka kuin abko mikadre ja ngie nuen, ye ben ketetibe ja tare nikadi kwe. Angwane batibe sribikä ye rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete. Munkwe ñan ti ngibiadre ngäbti ne ngwane, kukwe rakadrekä kore munbtä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

25

Meri ni jätä gure ñakare

¹ Mdakäre abko, kä ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abko btä kukweta nakenkä ni ja mikaka gure kwrere abkobtä ti bike bä mike abko krörö: Bati ni iti nikani ja mike gure angwane, meri bati bati ni jätä* käkwe ja mikani juto niara ngibiare ngäbti kä ngwiankäre nuäre jabtä ben amne ñotra diani kisetekisete kwetre abko ben nikani ni ja mikaka gure ye ngäbti.

² Akwa meri nirike abko töi ñakare amne meri nirike mda abko töbtä,

³ aisete meri töi ñakare ye abko nikani ñotra aibe ngwena;

⁴ akwa meri nirike töbtä ye abko nikani aseite ngwena biare boteate kekadre ñotrate jae.

⁵ Abti meri ni jätä ye namani ni ja mikaka gure ye ngibiare ngäbti, akwa ni ye abko ñan namani nüke jötrö angwane, meri ye ie köbö jatani abti mrä angwane nikaninta kibien jökrä mda.

⁶ Yebti kä jatanina nüke ruäre deo angwane, batibe ni kukwei jarabare ngwänenkä krörö ietre:

¡Ni ja mikaka gure kitera nüke! ¡Mun jakwe kaen ngäbti! ni kukwei jarabare kore ietre.

⁷ Ye btäräbe meri bati bati ni jätä ye naninkrö jötrö, kä nikani ñotra mike biare nänkrä ni ja mikaka gure ye ngäbti.

⁸ Akwa meri nirike töi ñakare ye käkwe niebare meri nirike töbtä yeye:

Aseite kitera krüte ñotrate nunkän amne ñotra nibi nötöte nunkän, aisete aseite ngwianta munkwe ye munkwe bian ruäre nunye, niebare kwetre.

* **25:1 Meri bati bati ni jätä** ne abko nämane meri ja mikaka gure kukwe muko abko nämane näin niara mukore.

⁹ Abtä meri nirike töbtä ye kākwe niebare mda ietre:

Nunkwe ñan aseite biandre munye, ñobtä ñan angwane nunkwe biandre munye angwane, ñan rabadre täte ni jökrä kräke, aiseite aseite rürümointa ye kánti mun rikadre kökö jötrö jakrä abko rabadre bäri kuin, niebare kwetre ietre.

¹⁰ Ye erere bkänä, meri nirike töi ñakare ye nikani aseite kökö jae. Ye btäräbe ni ja mikaka gure nükani angwane, meri nirike töbtä abko nikani nebe gwi kä ngwiankäre nuäre jabtä ni ja mikaka gure yebe angwane, jukwe dikaninbe kwe.

¹¹ Yebti meri nirike töi ñakare ye jatani nüke mda, kä namani niere krörö jukwebtä:

Nun Dänkien, jukwe tike nunye, namani niere.

¹² Akwa ni ja mikaka gure ye kākwe niebare mda ietre:

Era metre mun gare ñakare tie, aiseite tikwe ñan jukwe tikadre munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹³ Ye abko, nane kukwe rakadrekä kore munbtä, ye känenkri munkwe mokre jabti, kākwe ti ngibia ngäbti, ñobtä ñan angwane köbö mdente amne ñänä okwä nuäi angwane ti jatadita abko gare ñakare munye aiseite.

*Ngwian ngibiaka kuin, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Lucas 19.11-27)*

¹⁴ Mdakäre abko, kä ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abkobtä kukweta nakenkä krörö arato: Bati ni nämane iti abko jatani niken mente kä mdabti. Jatanina niken jibti, kākwe sribikä kwekwe käräbare, bti ngwian biani ngibiadre kwe jakrä ietre.

¹⁵ Akwa ni itire itire töi ño ño ye erere btä ngwian biani kwe ietre, aiseite ni iti, ie ngwian biani mili krärike kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krobu kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krati kwe, abti nikani.

¹⁶ Yebti sribikä ie ngwian biani mili krärike, ye nikani sribire ngwian yebti, aiseite ngwian mili krärike yebti ngwian mda ganaibare mili krärike kwe.

¹⁷ Ye kwrere arato, sribikä ie ngwian biani mili krobu, ye nikaninbe sribire ngwian yebti arato, aiseite ngwian mili krobu, yebti ngwian mda ganaibare mili krobu kwe.

¹⁸ Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati, ye abko nikani, kākwe ngwian bkänkäkwe ye nökanii jirekäbe dobote nguse.

¹⁹ Yebti kä nikanina raire ta angwane, sribikä bkänkä nukaninta. Angwane ngwian biani kwe ngibiadre sribikäye, yebtä nikani kukwe ukete bentre.

²⁰ Angwane sribikä ie ngwian biani mili krärike kwe ye ara jire nükani käne, kākwe ngwian mili krärike ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krärike kwe arato, kākwe niebare bkänkäye: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba

mili krärike tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili krärike arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²¹ Abtä sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäri kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe bti makwe sribibare kuin tikrä, aisete tikwe sribi bäri kri mikadi ma kisete mda, aisete jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

²² Angwane sribikä ie ngwian biani mili krobu kwe ye ara jire nükani mda, käkwe ngwian mili krobu ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krobu kwe arato, käkwe niebare ie: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili krobu tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili krobu arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²³ Abtä sribi bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäri kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe, bti makwe sribibare kuin tikrä, aisete tikwe sribi bäri kri mikadi ma kisete mda, aisete jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

²⁴ Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati bkänkäwe, ye nükani mda angwane niebare krörö kwe ie: Ti Dänkien, ma töta nünai ni mda mda aibe diebti, ye gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä nura nökö amne ma abko tä ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura nökö ñakare. Erere ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä.

²⁵ Ye mdenbtä ma jürä rababa tibtä. Abtä tikwe ngwian makwe ye nökaba jirekäbe dobote nguse, akwa ngwian makwe erere tä jökrä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²⁶ Abtä bkänkä käkwe niebare romone ie: Ma abko sribikä käme amne kä krene mabtä. Tita nura nökö ñakare, akwa tita ngwä ötö ni mda mdakän amne ti nura metekä ñakare, kanti tita ngwä ötö ni mda mdakän gare kuin mae mata niere,

²⁷ aisete ma rikadre käkwe ngwian tikwe ye mikadre bankote tikrä, abti ti jatadre nüketa angwane ngwian mda biandre tie ngwian tikwe ye bärire mda näre abko makwe ñan ngwian mikani bankote tikrä, niebare kwe sribikä yeye.

²⁸ Abti nitre nämene yete, ie sribi bkänkä käkwe niebare: Ngwian mili krati tä ni nokokwe, se denkä kän munkwe, bti sribikä kwe ngwianta mili krä jätä, seye bian munkwe,

²⁹ ñobtä ñan angwane nire nire kwe jändrän tarä kabre abko ie jändrän biandi bäri mda amne rabadi jändrän bkäne bäri kabre mda; akwa nire nire jändrän bkäne chi ye abko kän jändrän chi ye diandikä jökrä.

³⁰ Ye mden kisete, sribikä käme krene noko kitekä kä bäri iko te ju bäre sere munkwe. Ye kánti niara rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete. Abko kore se, niebare sribikä bkänkäkwewe.

Kä mrä näire Jesukwe kukwe ükadite ni jökrä kräke

³¹ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita ja di kri bä nuärebti angwane, angeletre tikwetikwe rabadi jökrä bäre temen angwane, kürä gobrankrä bti ti rabadi tākānintbe kä bä nuärete.

³² Ye ngwane abko nitre nünanka kä jökräbti temen rükadi ja ükekrö ti ngwärecri angwane, ni obeja ngibiaka kätä obeja erere ükekrö jenena amne kabra erere tä ükekrö jenena, ye kwrere jire tikwe ni ükadikrö ketebu jene jene.

³³ Amne ni jen tikwe obeja kwrere erere tikwe mikadi ja küde ruenkri amne ni ñakare tikwe kabra kwrere abko tikwe mikadi ja küde ngeberekri, ni obeja ngibiaka kätä nuene obeja amne kabrabtä ye kwrere.

³⁴ Yebti nitre tädi jrei küde ruenkri, ye ie jreikwe niedi krörö: Mun die mikani ti Rünkwe ye erere jakwe jökrä nete. Ngöbökwewe kä dätebare kena angwane, kä ye kánti niarata gobrane ye abko niarakwe kä ükaninte biare munkrä ne mun jakwe kaen ngäbti,

³⁵ ñobtä ñan angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe tomna bianba tie; ti nämä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere angwane, munkwe kä bianba kibiakrä tie.

³⁶ Erere arato, ti jatani бүtie ngitiete angwane, munkwe dän biani tie; ti nämāne nebe bren bren angwane, mun nämāne nebe basare tie amne ti kita nämāne ngite kä teri angwane, mun nämāne nebe ti tuenbti tuenbti, aisete mun jakwe kä gobrankrä ne kánti nünakäre tibe, niedi Jreikwe nitre niara küde ruenkri yeye.

³⁷ Angwane nitre nünanka metre ye kākwe niedi krörö jrei yeye: Nun Dänkien, ¿ñongwane nunkwe ma tuani mröi amne nunkwe ma bukani? ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani tomna mdei nike amne nunkwe tomna biani ñadre mae?

³⁸ ¿Mdakäre abko, ñongwane nunkwe ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere amne nunkwe kä biani kibiakrä mae amne, ñongwane nunkwe ma tuani ja бүtie nike angwane, nunkwe dän biani mae?

³⁹ ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani bren o ngite kä teri angwane, nun nämāne niken ma tuenbti tuenbti? niedi kore kwetre jrei yeye.

⁴⁰ Abtä jrei ye kākwe niedi mda ietre: Ti mräkätre bäri bobre, kräke munkwe jändrän kuin nuenbare kore, ye ti ne ara jire

munkwe die mikani abko ti tö nibi niei metre kore munye, niedi kore Jreikwe.

⁴¹ Yebti nitre tädi jrei küde ngeberekri abko ie Jreikwe niedi krörö: Mun nena biare ja tare nikakäre, aiseite ñukwä jutra ngitiekä kärekäre tä ükaninte biare diablu amne üai kämekäme kwe mikakäre ja tare nike, se kánti nän siba amne kä mikekä tibtä nete,

⁴² ñobtä ñan angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ñan ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe ñan tomna bianba tie.

⁴³ Ti nämä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere angwane, munkwe ñan kä bianba kibiakrä tie. Erere arato, ti jatani бүtie ngitiete angwane, munkwe ñan dän biani tie; ti nämä nebe bren bren amne ti kita nämäne ngite kä teri angwane, mun ñan nämäne niken ti tuenbti, niedi Jreikwe nitre yeye.

⁴⁴ Abtä niaratre käkwe niedi krörö: Nun Dänkien, ¿ñongwane nunkwe ma tuani mrö nike, tomna mdei nike amne ñongwane nunkwe ma tuani ja бүtie nike? ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere amne ñongwane nunkwe ma tuani bren bren amne ngite kä teri, akwa nunkwe ñan ma die mikani, mata niere ye? niedi kwe jrei yeye.

⁴⁵ Angwane jrei ye käkwe niedi krörö mda ietre: Ti mräkätre bäri bobre bobre abko kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare jire chi, aiseite ti ne ara jire kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare arato abko ti tö nibi niei metre kore munye, Jreikwe niedi nitre yeye.

⁴⁶ Yebti nitre ye abko nän kä ja tare nikakrä kärekäre ye kánti amne nitre nünanka metre metre abko nän nüne kärekäre Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

26

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Jesukwe diribare ünän jökrä, yebti nun ja töitikaka ben ie nieba krörö kwe:

² Bieta Pascua abko köböi nebera köböbube, ye garera munye angwane, Pascua ye näire abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise müre ketadre krusobtä, nieba Jesukwe nunye.

³ Ye erere bkänä, kä ye ngwane abko nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebtä amne nitre unbren ji dokwäte käkwe ja ükaninkrö gätäbtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämäne Caifás gwiriете.

⁴ Ye kánti ni ngökadre ño kwetre köböire Jesu kadre ngite kwetre, bti müre ketadre kwetre abko nikani ükete Jesu rüere.

⁵ Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä kākwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aiseite Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

Meri iti kākwe ñö rä bāne kekani Jesubti
(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Kä ye ngwane abko Jesu nämä juta Betaniate Simón juete. Jesu ngämi Simón ye miketa quinta, känenkri Simón ye abko kädian nämane lebroso arato abko kánti Jesu nämä.

⁷ Ye btäräbe meri jataba iti nüke Jesu ken angwane, jä bä ngwen kädianta alabastro abko dätebare boteare abko krati meri ye nämä näin ñö rä bāne ütiäte kri ngwena abko rükaba Jesu kánti. Jesu abko nämä tākänintbe mesabtä angwane, meri ye kākwe ñö rä bāne ye kekaba Jesu dokwäbti.

⁸ Merikwe ñö rä bāne ütiäte kri ianteba Jesubti nun okwäbti angwane, nun ja töitikaka Jesube moto rababa romon, kä rababa niere krörö:

¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bāne ütiäte kri iente ngwarbe se?

⁹ Ñö rä bāne se rürümöindre ngwian kabre btä kwe abti ni bobre bobre die mikadre kwe bä amarebti ininte ngwarbe kwe se, nun rababa niere.

¹⁰ Nun rababa ñäke kore ye kukwei jaraba Jesuye. Abtä nieba kwe nunye:

Meri ne kākwe jändrän kuin nuni tikrä. ¿Se ñobtä abko mun nibi nike krübäte dikaro?

¹¹ Nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete abko munkwe die mikadre, akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete, aiseite niarakwe ti miri ütiäte kore abko tä dbe.

¹² Meri ne kākwe ñö rä bāne kiri ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre.

¹³ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne kākwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aiseite jändrän kuin nuni meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Judakwe Jesu kitani ngise
(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Abti nun ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote abko rikaba nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye kánti,

¹⁵ kākwe niebare krörö ietre:

Ti tö Jesu kitai ngise munye, akwa ¿ye abko munkwe ütiä biandre nuäi tie? niebare kwe.

Angwane nitre ji dokwäte ye kākwe ngwian mnüne biani gre ketamä Judaye Jesu ütiäre.

16 Ye näire mentokwäre Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

17 Yebti bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane ye köböi kena rükaba angwane, nun ja töitikaka Jesube käkwe krötaba ken käkwe nieba ie:

¿Mrö kwetadre bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? nieba nunkwe ie.

18 Angwane Jesukwe nieba krörö nunye:

Mun nän juta Jerusalén sete, ye kanti ni kwandi iti munye abko ie munkwe nie krörö: Dirikä nunkwe käkwe niemna krörö mae: Kä kitera nüke ja ken ti käne, aisete mrö Pascuakrä abko ti tö kwetai ketetibe nitre ja töitikaka tibe ben, aisete ti näin mröre niaratrebe ma juete, tikwe nini abko munkwe nie ie. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

19 Ye erere bkänä, Jesukwe nun juanba mrö ükete biare, ye kwrere nun janama nuene, käkwe mrö sribeba kwetadre bieta Pascuakrä.

20 Yebti kä jatabara diore dere angwane, Jesu nämä tākänintbe mesabtä nun ja töitikaka ni jätäbti nibu ben.

21 Nun nämä mröre angwane, Jesukwe nieba krörö:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun iti tä nete käkwe ti kitadi ngise ti rüeye, nieba kwe nunye.

22 Yebtä abko nun moto rababa ulire jökrä angwane, nun itire itire rikaba niere ja täritäri Jesuye:

Ti Dänkien, ¿tikwe nuendi ya gwari? nun rababa niere.

23 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ni iti käta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko käkwe ti kitadi ngise,

24 akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¡Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, nieba Jesukwe.

25 Angwane Judas kä nämane Jesu kite ngise tiebe ye käkwe nieba mda Jesuye:

Dirikä, ¿tikwe ma kitadi ngise ya? nieba kwe.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ara käkwe ti kitadi ngise erere makwe nini metre, nieba kwe ie.

26 Yebti nun nämä mröre jökrä angwane, Jesukwe ban di-anba kunti kisete, käkwe kuin nieba btä Ngöböye, bti ötabtäba kwe, bti bianba kwe nun ja töitikaka benye, käkwe nieba:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, nieba kwe nunye.

27 Yebti uba döi näma basote abko Jesukwe dianba kisete, bti kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti bianba kwe nunye, käkwe nieba:

Uba döi tä basote ne ñaen ja täritäri munkwe.

28 Uba döi ne abko ti däre tikwe ara. Ngöbökwé kukwe ükadite btin munbe ye abko rabadia bare täte jökrä ti däre nebti. Erere arato, ti däre rimiadite ni kwati kräke köböire ni kwati ngite Ngöbö rüere ye Ngöbökwé diandikä mento btä.

29 Akwa Ngöböta gobrane ye kanti tikwe uba döi btin ñadita munbe, akwa ti ngämi ñaen munbe, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, nieba kwe nunye.

30 Yebti nunkwe ka Salmobtä nieba ünän jökrä, bti nun rikaba Ngitio Olibobti.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

31 Angwane Jesukwe nieba nunye:

Kukwe rakadikä tibtä, yebtä mtare deo mun gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ti bä mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere abko krörö:

Tikwe obeja ngibiaka kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi kratikrati kwäräkwärä, *Zacarias 13.7*
abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

32 Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kanti ni rabadita ketetibe jökrä, nieba Jesukwe nunye.

33 Abtä Pedro käkwe nieba Jesuye:

Ni mda mda käkwe ñan tödekadre mabti, aisete gitiadi mabtä mento, akwa ti abko käkwe ñan nuendi jire chi kore, nieba kwe.

34 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mtare deo antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire abko ti tö nibi niei metre mae, nieba kwe Pedroye.

35 Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti kämikadre gwaire mabe ya ño, akwa tikwe ñan ma rükandite jire chi, nieba kwe.

Amne nun ja töitikaka Jesube abko rababa ñäke gwaire jökrä Pedro kwrere siba.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

36 Yebti nun ja töitikaka Jesube, ben Jesu rikaba nebe käkä Getsemaní kanti angwane, Jesukwe nieba nunye:

Täke temen yete munkwe amne ti abko bike niken känime nokore blite Ngöböbe, nieba kwe.

³⁷ Yebti Pedro amne Zebedeo ngobo nibu Juan amne Santiago aibe ngwianba kwe jabe. Yebti Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübäte ja jiebti,

³⁸ käkwe niebare nitre nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye btäräbe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kánti nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen, käkwe ja okokrä mikani nebe dobohtä temen amne blitabare krörö kwe Ngöböbe:

Ti Rün tikwe, ti kite ja tare nike kri krübäte jakän, akwa tikwe ñan ja tare nikadre kore, ie ma tö ne ngwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

⁴⁰ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube näma, ye kánti Jesu nikaninta angwane, niaratre nämane kibien kuin jökrä, btä Jesu namaninta angwane, Jesukwe niebare Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü munye ja ngwätere blitakäre Ngöböbe gwaire tibe ya?

⁴¹ Diablu jatadi mun nuente ja käne ye ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwätei amne munkwe blita jakrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁴² Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe, käkwe niebare krörö:

Ti Rün, tikwe ja tare nikadre kri krübäte jakän, ye makwe dian ti bäre, akwa tikwe ja tare nikadre kri, abti makwe diandrekä tibti, ye ngwane ma tö dreye, ye erere raba bare tibtä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

⁴³ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aisete okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta.

⁴⁴ Abtä Jesukwe ñan ñäkäbare mda ietre angwane, nikani bliteta bämäkäre Ngöböbe amne Jesukwe blitabare ño käne, ye kwrere blitabareta kwe Ngöböbe.

⁴⁵ Abti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nūra,

⁴⁶ aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nükerä tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare kwe ietre.

Jesu kani ngite

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesu näma blite kore, ye btäräbe ni iti ja töitikaka ben kädian näma Judas Iscariote ye ara jataba nüke Jesu kanti. Judas ye abko näma näin ni kwati ben. Nitre jataba ben ye abko näma näin ngitra ngwena kisete amne ruäre abko näma näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko näma näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Dänkien käbti amne nitre unbre ji dokwäte käbti arato.

⁴⁸ Angwane Judas, Jesu kitaka ngise, ye abko käkwe nitre töi dianina käkwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aisete munkwe niara ye ka ngite, niebare kwe ietre.

⁴⁹ Ye erere bkänä, Judas jataba nüke, ye btäräbe rikaba Jesu kanti, käkwe nieba krörö ie:

¡Ñantöre Dirikä! nieba kwe.

Bti Jesu demainba kwe.

⁵⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ja mräkä ma tö nibi dre nuein, ye erere makwe mika nebe bare jötrö, nieba kwe Judaye.

Angwane nitre jataba Jesu rüere ye käkwe krötaba Jesu ken, rankwaba btä, käkwe kaba ngite.

⁵¹ Ye btäräbe ni iti ja töitikaka Jesube käkwe ngitra diankaba kwatate, bti ni klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikakaba ta kwe ie.

⁵² Abtä Jesukwe nieba ie:

Ngitra ye miketa jötrö kwatate yete, ñobtä ñan angwane ni rükä ngitrabti abko kämikata ngitrabti arato, aisete ngitra ye üketa.

⁵³ ¿Tikwe ja di kärädre ti Rünye angwane, gwängwarbe niarakwe angele juandre kabrekabre krübäte rüere ti dokwäre, ye gare ñakare mae ya amarebti ye?

⁵⁴ Akwa tikwe ja di kärädre kore ti Rünye angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani tibtä abko erere ñan rabadre bare, aisete tikwe ñan angele kärädre ti Rünye rükäre ti dokwäre, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

⁵⁵ Yebti nitre rikaba Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe nieba krörö:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju

blitakrä Ngöböbe kántita temen, akwa mun ñakare ti kaen ngite.

⁵⁶ Akwa nitre Ngöbö kukwei niekä kákwe tärä tikani tibtä, ye erere rabadre bare täte jökrä tibtä, abkokäre mun nüke ti kaen ngite kore, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäba kore, ye btäräbe nun ja töitikaka ben kákwe kä mikakaba batibe jökrä amne nun gitiaba iti iti kwäräkwärä amne nunkwe Jesu mikateba kaibe rüeye.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekre

(*Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24*)

⁵⁷ Yebti nitre Jesu kaka ngite ye nikani Jesu ngwena nebe Caifás gwiriete. Caifás abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien. Angwane Caifás gwiriete abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämáne ja úkaninkró ketetibe nitre unbre ji dokwätebe abko kánti Jesu jänikani.

⁵⁸ Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiebti. Yebti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämáne tákänintbe, ye kánti Pedro namani tákänintbe siba amne dre rakadikä mda Jesubtä abko tö namani tuai, aisete nikani yete.

⁵⁹ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Sanedrin namani kukwe kánene ngwarbe Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre,

⁶⁰ akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere. Ni kwati namani nüke blite ngwarbe Jesu rüere, akwa kukwe ñan namani kwen jire chi ietre Jesu kitakäre ngise. Yebti ni mdara jire namani nibu

⁶¹ abko kákwe niebare krörö Jesu rüere:

Ni noko kákwe nieba krörö: Ju blitakrä Ngöböbe se ti raba juen ngwarbe jökrä, abti köbömäkäre angwane, ti raba miketa täte, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre.

⁶² Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye nükani dikekä krö, kákwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe ie.

⁶³ Akwa Jesu abko namani kwekbe janknu. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kákwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö nire tä nüne se kábti makwe kukwe era erere nie tie abko krörö: ¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ya amne ma abko Ngöbö Odei ara ya? ye niere nunye, niebare kwe Jesuye.

⁶⁴ Angwane Jesukwe niebare mda:

Jän ti abko ni ño nini makwe, ye kwrere bkänä, akwa ti bike kukwe mdara jire niere arato mun jökräye abko krörö: Kä bäri ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi takänintbe. Erere arato, jatadita mütabti käinta sete amne munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

⁶⁵ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, käkwe dän ngianinkä seen jabtä romone, käkwe niebare krörö:

¡Ni ne käta ñäke taretare Ngöbö rüere! ¿Se abko ni mda mda käkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan.

⁶⁶ ¿Munkwe töbikadi ño mda kräke? niebare kwe.

Angwane nitre jökrä nämane yete käkwe niebare:

Niarata ja mike ngite, aiseite krütadre jirekäbe, niebare kwetre mda.

⁶⁷ Ye btäräbe nitre ye käkwe käli kitani Jesu ngwärebtä amne nikani mete ja käne amne ni mda mda abko namani Jesu mete ngwärebtä mikakäre ngwarbe jae,

⁶⁸ kä namani niere ie:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöböke bkänä ne ngwane, nirekwe ma miti ngwärebtä ye niere metre nunye, namanintre niere Jesu mikakäre yakra jae.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Kukwe nämane nakenkä kore Jesubtä angwane, Pedro abko namani takänintbe ju bäre. Ye btäräbe meri sribikä yete jatani nüke Pedro ken, käkwe niebare ie:

Jesu Galileabo se ben ma nämane dikekä siba arato, niebare kwe ie.

⁷⁰ Akwa nitre nämane yete, ye ngwärekre jökrä Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare:

Mata blite drebtä abko ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

⁷¹ Yehti Pedro nikani, namani nünaninkä jukwete kibtä, kánti meri sribikä mdara jire ie niara jatabare angwane, ni ye käkwe niebare ni mda mdaye:

Jesu Nazarebo abko ben ni noko nämane dikekä siba, niebare kwe.

⁷² Angwane ja rükanrete kwärä Pedrokwe ja kukwe biani, kä namani niere krörö:

Ni kädekata Jesu makwe, ni ye gare ñakare jire chi tie, namani niere.

⁷³ Yehti nitre nämane yete käkwe krötabare mda Pedro ken, käkwe niebare ie:

Ma ye tä nekete arato Jesube kwrere, ñobtä ñan angwane mata blite ño, ye aibebti ma reketaka niarakri abko ma nibi bä mike jabtä, niebare kwetre Pedroye.

⁷⁴ Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwé ngürün mikadre btä namani niere, käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare.

⁷⁵ Angwane Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nukaninta töre ie: Antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nukaninta töre ie angwane, nikani mentokwäre se kwrere, käkwe ja müaibare kri kä bäre mento.

27

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärecri
(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

¹ Kä jatani ngwen dekä angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda ma diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käkwe kukwe ükaninte Jesu müre ketakäre. Yehtë abko ja töi mikani kwatibe jökrä kwetre,

² käkwe Jesu kise mäkäninte jökrä, bti jänikani ngite Pilato ngwärecri. Pilato abko gobran romanobo.

Judas Iscariote käkwe ja müre ketani

³ Angwane Judas Jesu kitaka ngise tiebe ye abko Jesu kitani ngite müre ketadre gani kwe angwane, ja namani ruen ngite krübäte ie. Abtä nikaninta, käkwe ngwian mnüne gre ketamä ye bianinta jökrä nitre ji dokwätēye amne nitre unbre ji dokwäte yeye,

⁴ käkwe niebare ietre:

Jesu abko ngite ñakare, akwa tikwe kitaba ngise müre ketadre. Yehtë abko tikwe ja mikaba ngite Ngöbö rüere, aiseti ti bike ngwian bienta jirekäbe munye, niebare kwe.

Akwa nitre ye käkwe niebare Judaye:

Mata kukwe niere ye abko ngwarbe, ütiäte ñakare nunkrä, ñobtä ñan angwane ye abko kukwe kaibe makwe. Abko kore se, niebare kwetre Judaye.

⁵ Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye kanti Judakwe ngwian ye kitani temen, bti Judas nikani, käkwe ja müre ketani köte.

⁶ Abtä nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebtē ye käkwe ngwian ye ükaninkrö, käkwe niebare krörö:

Ni müre ketadre abko ütiä biani ngwian nebti, aiseti ngwian biani Ngöbökrä ye ben ketetibe ni ñan raba ngwian ne mike, niebare kwetre.

⁷ Abti ja tõi mikani kwatibe kwetre kä kökakra ngwian yebti. Kä kädeka nämane ni kantra sribekä abko käi nie nämane, ye abko kökani kwetre ngwian yebti nitre menteni doboi mikakra,

⁸ aisete kä ye abko kädianta krörö: Ni Müre Ketani Käi abko nieta kore abko kä nüke mtare.

⁹ Kä kökani kore kwetre angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä kira Jeremíakwe namani bare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niara ütiä mikani nuäi nitre israelitakwe, ye erere ngwian mnünebe biani gre ketamä niara ütiäre amne,

¹⁰ ngwian yebti abko kä kädekata Ni Kantra Sribekä Käi nieta abko kökani, ni Dänkien Ngöbö käkwe nuemna ño tie, ye erere namani bare, *Jeremías 19.1-13; 32.6-9*
abko niebare kore Jeremíakwe, ye erere namani bare.

Jesu Pilato ngwärekre

(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5,13-25; Juan 18.29-19.16)

¹¹ Jesu abko jänamani gobran Pilato ngwärekre angwane gobran ye käkwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

¹² Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä nitre unbre ji dokwäte namani Jesu kite ngise krübäte, akwa Jesu abko namani kwekbe jirekäbe.

¹³ Abtä Pilato käkwe niebare krörö ie:

¿Kukwe nie nibi bätäkä ngwarbe ma rüere ye jaraen ñakare mae ya amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁴ Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Abtä gobran Pilato ye ñan tõi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; Juan 18.39-19.16)

¹⁵ Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire abko nitre ngite ye ngätäite nire tikadreteta abko nitre israelita kwati nämane niere abko erere käre gobran ye nämane tikete.

¹⁶ Ne aisete kä ye ngwane ni iti ja mikaka ngite kri krübäte abko nämane kitani ngite kä teri yete. Ni ye abko kädian nämane Barrabás.

¹⁷ Gobran Pilato ye ñan tõi namani krütare mda Jesubtä. Yebti ni jökrä namani ja ükaninkrö yete, ie Pilato käkwe niebare mda:

Tikwe nire tikadreteta munkrä ie mun tö nibi. Barrabás ya o Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé nieta se tikadreteta, niere tie munkwe, niebare Pilatokwe.

¹⁸ Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane nitre ji dokwäte ye namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aisete niebare kore kwe.

¹⁹ Yebti kürä kukwe ükatekrä gobrankwe, yebti Pilato nämáne tákänintbe angwane, merire kwe käkwe kukwe juani krörö kräke: Ni ye abko töi metre amne ngite ñakare, aisete makwe ñan kukwe nuen käme rüere, ñobtä ñan angwane ni yebtä tikwe ja kábätiri krübäte deo abko Pilato merirei ye käkwe niemna kore ie.

²⁰ Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte käkwe nitre kwati ye töi kwitani jakri amne Barrabás abko tikadreteta amne Jesu abko müre ketadre abko ni jökrä käkwe niedre, niebare kwetre ie.

²¹ Abtä gobran ye käkwe niebareta mda ietre:

¿Ni nibu tä ngite kä teri nete, ne mden tikadreteta ie mun tö nibi? niebare kwe.

Angwane ni jökrä israelita nämáne yete käkwe niebare:

¡Barrabás ye tiketeta! namanintre niere.

²² Angwane Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé nieta, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe.

Angwane ni jökrä käkwe niebare:

¡Jesu ye müre kete krusobtä! namanintre niere mda.

²³ Abtä Pilato käkwe niebare mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare kwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

²⁴ Abtä ni jökrä ñan namani tuen töi kwitare jire chi Pilatoye angwane, niarakwe kukwe niebare, yebtä bäri ni jökrä jatani kä mike bäri nokre. Abtä Pilato käkwe ñö käräbare, bti ja kise bätäninte kwe nitre israelita ngwärekre, käkwe niebare krörö ietre:

Jesu müre ketadi, yebtä ti ñan rabadre ngite, ñobtä ñan angwane ye abko kukwe munkwe, aisete mun rabadi ngite Jesu dokwäre, niebare kwe.

²⁵ Angwane nitre israelita käkwe niebare krörö mda Pilato käre:

Jesu müre ketadi ye abko nun amne ngäbäkre nunkwe abko rabadi ngite Ngöböye, aisete nunkwe kötä mikadi ie, niebare kwetre Pilatoye.

²⁶ Angwane Pilatokwe Barrabás tikaninte. Akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä.

²⁷ Ye erere bkänä, nitre rükä gobrankwe ye nikani Jesu ngwena nebe ju gobrankwe kánti angwane, nitre rükä käkwe ja ükaninkrö jökrä Jesu bäre mikakäre yakrä jae,

²⁸ käkwe dän tikaninte btä, bti dän bä tain drüne kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä.

²⁹ Erere arato, jrei kri käkwe korona mikadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre, bti mökän mikani krati Jesu kise ruenkri kwetre niara mikakäre yakrä jae jrei di kri kwrere. Yebti namanintre jökrä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri, kä namani niere krörö ie mikakäre ngwarbe jae:

¡Ma jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namanintre niere.

³⁰ Kä namani käli kite Jesubtä amne mökän mikani kisete kwetre ye arabebti namanintre Jesu mete dokwäte.

³¹ Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Yebti namanina ji ngrabare angwane, ni iti nünanka juta Cirenete abko kädian nämane Simón abko namani ngätäi bentre angwane, Simón ye mikani kruso ngwena Jesukrä rükäkwe.

³³ Bti nikanintre nebe käkä Gólgota kánti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kánti nikanintre nebe Jesube.

³⁴ Angwane krikä kwaka mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye. Jesu käkwe dö ye bänän nuani angwane, nin ñani jire chi mda kwe.

³⁵ Angwane nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä. Yebti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabtä, käkwe ja gani dän yebtä.

³⁶ Yebti nitre rükä ye namanintre tükänintbe temen Jesu ngibiabtikäre.

³⁷ Angwane ñobtä Jesu kitani ngise müre ketadre abko nämane tikani kri kukwänbtä abko mikani krusobtä Jesu dokwä kánti käin abko btä kukwe nämane tikani krörö: “NI NE ABKO JESU. NIARA ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko nämane tikani kore.

³⁸ Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti abko mikani niara küde geberekri.

39 Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae,

40 kä namanintre niere ie:

Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, aisete ma Ngöbö Odei bkänä ne ngwane, ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

41 Erere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre unbre ji dokwäte abko namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere krörö ie:

42 Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? Niara abko Jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisete ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae.

43 Mdakäre abko, niarakwe ja töi mikani kwatibe Ngöböbtä, aisete Ngöbö tö era metre ie bkänä ne ngwane, Ngöbö ara jire käkwe diandikä gwängwarbe krusobtä mento mtare. Niara nämäne ja Ngöbö Odei niere jabtä amarebti nibi kwekbe krusobtä käin se, namanintre niere Jesuye.

44 Angwane nitre gokä nämäne metani kruso mda mdabtä käin arato Jesu ken, ye namani ñäke arato Jesuye, mikakäre yakrä jae.

Jesu krütani

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

45 Yebti ñänä ruäre angwane, kä ngidianinte mda amne kä namani iko jökrä temen nükebe ñänä okwä krämä dere.

46 Ñänä okwä krämä nukani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti, käkwe niebare krörö:

Elí, Elí ¿lama sabactani? niebare kwe.

Kukwe niebare kore Jesukwe ye abko “Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere?” niebare kwe.

47 Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämäne yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämäne Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Elí” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

48 Ye btäräbe nitre ye nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñöi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, bti biani kwe ñadre tomnane Jesuye.

49 Akwa ni mda mda abko käkwe niebare krörö ni yeye:

Elías rükadre dentari ya ño ari ngibiare, aise te tuemetre yete, niebare kwetre.

⁵⁰ Ye btäräbe Jesukwe ngratebareta jume ja dibti bobuta, käkwe ja üai mikaninta Ngöbö kisete angwane krütani.

⁵¹ Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen amne dobo abko namani nakenkä amne jäkwata abko ngetrani.

⁵² Angwane kä mkä kánti nitre nämane doboi mikani, ye mkä ngitianinkä jökrä angwane, ni kwati käkwe nünabare deme Ngöbökrä abko nämane doboi mikani ye nukaninta nire

⁵³ abko käkwe kä mikaninkä rökabti yete. Yebti Jesu nukaninta nire arato angwane, niaratre nikani nebe juta de mente Jerusalén. Ye kánti ni kwati käkwe tuani.

⁵⁴ Ye ngwane nitre rükä dänkien romanobo amne nitre rükä mda mda nämane Jesu ngibiarebti, ye okwäbti dobo namani nakaenkä amne kukwe mda mda namani nakenkä bätäkä ngwarbe niaratre okwäbti angwane, kä jürä namani krübäte btäre, käkwe niebare:

¡Ni noko abko Ngöbö Odei era metre bkänä! niebare kwetre.

⁵⁵ Amne meri ruäre nämane dikekä kwäräkwärä Jesube kä Galileate, kä nämane Jesu die mike sribibtä, ye abko nukani siba Jerusalén abko namani bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä.

⁵⁶ Meritre ye abko kädian nämane María Magdalabo amne María Santiago amne José meye, erere arato Zebedeo ngäbriänkä Juan amne Santiago mdara jire abko meye nämane siba arato.

Jesu doboi mikani

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ Yebti kä jatani dere angwane, ni iti ngwian bkänkä kri kädian nämane José nünanka juta Arimateate abko nukani. José ye abko nämane dikekä siba Jesube.

⁵⁸ José ye abko nikani Pilato kánti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye. Ye erere Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye.

⁵⁹ Ye erere bkänä, Josékwe Jesu ngwäkä diani timon angwane, dän kädianta lino abko nämane merebe, te ngwäkä mrianinte kwe.

⁶⁰ Yebti kä muani btin jäkwatate ni doboi mikakrä Josékwe, ye kánti Jesu doboi mikani kwe. Jesu doboi mikanina angwane, kä mkä ye dikaninta kuin jite kwe jäkwata krikti, bti nikaninta.

⁶¹ Akwa María Magdalabo amne María mda nämane yete, ye abko namani tükänintbe yete Jesu doboi mikani ye kánti.

Guardia mikani röka ngibiarebti

⁶² Jesu doboi mikani, yebti jändrinane köbö jadükakrä näire, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo nikanintre gwaire nebe Pilato kanti,

⁶³ käkwe niebare krörö ie:

Nun dänkien, ni ngwarbe ni ngökaka müre ketaba jändrin kädianta Jesu, ye abko nämane nüne angwane, nieba krörö kwe: Ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba kwe, ye abko nüta töre nunye.

⁶⁴ Ne aisete, makwe guardia mikadre röka ye ngibiarebti kuin nebebe köbömä näre abko nun tö nibi niei mae, ñobtä ñan angwane nane nitre ja töitikaka Jesube käkwe ngwäkä goidre abti nükaninta nire tädre näin niere ni mda mdaye, nane nitre ja töitikaka ben abko rikadre ni ngökö bäri mda, ye abko rabadre bäri käme, aisete nun tö nibi niei kore mae ye, niebare kwetre Pilatoye.

⁶⁵ Abtä Pilatokwe niebare mda ietre:

Nitre rükä tarä guardiare munkwe yete, ye abko ben mun rika, käkwe kä tarä mika gare kuin röka yebti ni mda mda mikakäre mokre amne munkwe röka ye ngibiadre bäri kuin. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

⁶⁶ Ye erere bkänä, nitre ye nikani amne jäkwata mikani rökabti, yebtä kä tarä mikani gare kuin kwetre, ni mdakwe ñan Jesu ngwäkä goidre abkokäre. Erere arato, nitre rükä mikaninte ruäre guardiare kwetre röka ngibiarebti yete.

28*Jesu nükaninta nire*

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Yebti köbö jadükakrä nikani ta, abti kä jatani ngwen krire bämänte dekä angwane, María Magdalabo amne María mdara jire ye nikaninta dobohti.

² Ye btäräbe dobo namani nakaenkä kri krübäte, ñobtä ñan angwane angele ni Dänkien Ngöbökwé nämane kä känbti abko nükanika kä temen nebtä. Angele ye abko nikani nebe rökabti angwane, jäkwata kri mikani kä mkäbti ye abko angelekwe dianinkä mento, bti namani tākānintbe jäkwata yebti.

³ Angele ye abko bä namani trä ngitiekä mera trä kwrere amne dän btä abko bä namani ngwen bürere täräkwata kwrere.

⁴ Angele ye jatabare nitre rükä nämane guardiare rökabti yeye angwane, niaratre namani nekwetekä krübäte, aisete namani grükekä jökrä ngrabare amne kä nōtaninte jökrä bti, aisete namanintre kitaninte temen ni ngwäkäre kwrere.

⁵ Angwane angele käkwe niebare meritre yeye:

Mun ñan rekwetaka. Jesu müre ketani krusobtä abko munta näin tuenta kánti, ye gare kuin tie,

⁶ akwa Jesu nürate nire, aisete ñakare nete, niarakwe niebare munye ye kwrere nibi bare, aisete kä mkä aibe nebe tökare niara täbtä nete mun jakwe tuen.

⁷ Bti nitre ja töitikaka Jesube ye ie mun rika niereta jötrö krörö: Jesu nürate nire, bike niken Galilea ja ükärökäreta ketetibe munbe, kánti munkwe ja tuadita ben abko munkwe nie kore ietre amne kukwe ne aibe tä niedre tikwe munye. Abko kore se, niebare angelekwe meritre yeye.

⁸ Ye erere bkänä, meritre nämane dobohti ye nikaninta jötrö angwane, kä jürä namani krübäte btäre, akwa erere arato kä namaninta nuäre krübäte btäre, aisete nikanintre betekä kukwe ngwenante nun ja töitikaka Jesube ye kräke.

⁹ Niaratre nämane näin betekä ji ngrabare angwane, batibe Jesu ara nükani ngätäi bentre, käkwe “Ñantöre” niebare ietre. Ye btäräbe niaratre käkwe krötabare Jesu ken, nikani ngitiekä Jesu ngotobtä temen, käkwe Jesu ngoto kani ja käne angwane, mikani ütiäte kwetre jae.

¹⁰ Angwane Jesukwe niebare ietre:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Ti mräkätre ja töitikaka tibe abko rikadre ti ngäbti kä Galileate. Ye kánti ti tuadita kwetre abko mun nän niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe meritre yeye.

¹¹ Nitre merire nikani kukwe ngwena kore, akwa nämane ji ngrabare angwane, nitre rükä mikani guardiare röka ngib-iarebti abko bti kä nükani ruenta amne nikani betekä nebata jutate Jerusalén amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, ie kukwe nakaninkä ño ño, ye erere niebare jökrä kwetre.

¹² Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye abko nikani blite mda nitre unbre ji dokwäte yebe ja töi mikakäre kwatibe gwaire bentre. Angwane niaratre käkwe ngwian biani kabre nitre rükä nämane guardiare rökabti yeye niaratre näkwitakäre,

¹³ käkwe niebare ietre:

Mun nämane kibien deo angwane nitre ja töitikaka Jesube jananbare Jesu ngwäkä goireta rökabti, munkwe nie ni mda mdaye.

¹⁴ Erere arato, gobran Pilato käkwe kukwe ye gadi angwane, nunkwe blitadi ben niara näkwitakäre. Ye köböire abko kukwe ñan rabadre jire chi mun rüere amne nun rüere, niebare kwetre guardiaye.

¹⁵ Ye erere bkänä, nitre rükä nämane guardiare ye käkwe ngwian kabre ye kani ngäbti. Abti niaratre käkwe dre niedre niebare ietre, ye erere nikanintre niere, aisete nitre

ja töitikaka Jesube abko käkwe Jesu ngwäkä goibare abko nie nikani kore kena nitre israelita ngätäite, ye erere nieta janknu abti kä nüke mtare.

Kukwe mrä Jesukwe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Nitre merire käkwe kukwe nieba nun ja töitikaka Jesube yeye angwane, nun ni jätäbti iti abko rikaba bkänä Jesu ngäbti Galilea angwane, ngitio mdenbti nun rikadre niebare Jesukwe, ye kanti nun rikaba.

¹⁷ Nun rikaba nebe yete angwane, Jesu jataba nunye angwane, Jesu ara nükaninta nire ye nun ruäre kräke ñan rababa nebe era, akwa nun jökrä rababa Jesu käikitekä.

¹⁸ Angwane Jesukwe krötaba nun ken, käkwe nieba krörö nunye:

Kä kainta se amne kä temen ne Ngöbökwé mikani gare jökrä tie,

¹⁹ aisete mun nän, amne nitre nünanka kä jökräbti temen, ye kanti mun näin ti mike gare ietre amne munkwe niaratre mika ja töitikaka siba tibe amne munkwe niaratre ngöka ñöte ni Rün käbti, Ngöbö Odei käbti amne Ngöbö Üai Deme käbti.

²⁰ Amne kukwe diribare tikwe munye, ye erere munkwe diri jökrä ietre amne niaratre käkwe ti kukwei ye mikadre täte jökrä arato, abkokäre munkwe diri ietre. Ti abko tädi kärekäre munbe köbö kwatirekwatire nebebe kä mrä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani

Marcokwe

Marcos

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Marcos. Niara kädian nämane Juan Marcos arato. Marcos abko nikani ñakare Jesu mukore nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu kwrere, akwa niara abko Pedro kukwe muko nütüta, aisete Pedro käkwe Marcos die mikani tärä ne tike abko ni kwati tä nütüre. Erere arato, Marcos abko Jerusalénbo, aisete Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre niebare kwe abko nükani gare ie.

Nitre ñakare israelitare nünanka juta Romate, ye kräke Marcokwe tärä ne tikani, kukwe kuin Jesukristobtä mikakäre gare ietre. Nitre romanobo nämane nitre tödekaka Jesubti mike ja tare nike kri juta Romate, aisete nane Marcos käkwe tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukrä.

Tärä nebtä abko Ngöbö Odei Jesu nükani nüne kä nebtä angwane, kukwe kuinkuin nuenbare kwe ni kwatikä niaratre okwäbti abko Marcos tö namani mikai gare ni jökräye. Erere arato, Jesu mikani ja tare nike kri, bti krütani krusobtä, yebtä Marcos tä blite bäri kabre. Erere arato, Jesukwe ja tare nikani kri, bti krütani, abti nukaninta nire, aisete niara bäri dite ni rüe Satana ye ngwä amne tä ni die mikaka mtare abko Marcos tö namani mikai gare tärä nebtä.

Marcos ne mdenbtä abko kukweta tikani Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 amne 2 Timoteo 4.11. Marcos käkwe tärä ne tikani ñongwane metre gare ñakare nie, akwa tikani kä 50-70 angwane nütüta.

*Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)*

¹ Kukwe kuin nuenbare Ngöbö Odei Jesukristokwe abko nakaninkä ño kena ja täritäri abko ti bike tike täräbtä. Jesukristo nämane nüne ño abko ti bike tike täräbtä.

² Bati kira Ngöbökwé Juan ni ngökaka ñöte juandi ni mike biare niara Odei kakäre ngäbti, ye Ngöbökwé niebare niara Odeiyé angwane, tikamna krörö täräbtä kwe ja kukwei niekä kädian nämane Isafaye:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye
kwrere. *Malaquías 3.1*

³ Ni ye näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:
Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike
kuin biare munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni
 Dänkien käne munkwe, niebare kwe *Isaías 40.3*
 abko tikani kore täräbtä Isaiakwe Juanbtä.

⁴ Ye erere bati, Juan ni ngökaka ñöte nükani kä kaibete, kä
 nikani niere: Munta kukwe kämekäme nuene, yehtë mun
 moto raba ulire. Kukwe käme kite jire jökrä temen munkwe,
 bti mun jata ja mike ngökare ñöte. Munkwe ye nuendi
 angwane, Ngöbökwé mun ngite ye diandikä jire jökrä munbtä,
 bti tikwe mun ngökadi ñöte, niebare Juankwe. Ngöbö Kukwei
 tikani Isaiakwe Juanbtä abko erere namani bare.

⁵ Ye ngwane, nitre nünanka kākä Judeate btä juta Jerusalénte
 nükani kwati Juan kukwei nuakäre, kä namanintre ja ngite
 niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Ñö Jordánte.

⁶ Juan abko nämane kameo drüen dikani dänre* kite jabtä
 amne nämane mäketé nibi kwatabti jae amne mrö kweta
 nämane kwe abko tröda btä munkö känsenta.

⁷ Juan nämane ñäke angwane, käre namani niere krörö: Ni
 jatadi iti ti jiehti abko bäri di kri ti ngwä, aiseté ja ñan rükadre
 töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä. †

⁸ Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa ni ye abko kākwe Ngöbö
 Üai Deme mikadi nüne munbtä. Abko kore se, niebare
 Juankwe.

Juankwe Jesu ngökani ñöte
(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ Juan nämane nitre ngökö ñö Jordánte angwane, Jesu
 nämane juta Nazarete kä Galilea yete. Jatani nūke Juan kánti
 angwane, Juankwe ngökani ñöte,

¹⁰ jatani gökökäta ñöte käin, ye btäräbe kä käin ñäkänintbe
 Ngöbökwé namani tuen ie, bti Ngöbö Üai jatani ütū bä kwrere
 nūke mate btä, namani tuen ie jabtä.

¹¹ Ngöbö kukwei jarabare krörö kä käinbti: Ma ti Ngobo
 tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore
 kä käinbti Jesuye.

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² Yehti Ngöbö Üai nikani Jesu ngwena nebe kä kaibete.

¹³ Kä ye kánti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu jändrän
 känsenta käite. Ye ngwane abko, Satana namani Jesu nuente
 ja käne, akwa Jesukwe ñan Satana mikani täte. Yehti angele
 nükani ruäre abko namani Jesu die mike.

* **1:6 kameo drüen dikani dänre.** Kukwe tä tikani Mateo 3.4 btä, yehtë ñäke.

† **1:7 sandalia tikete.** Jesu näire ni klabore kökani ni mdakwe abko bäri ene.
 Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aiseté Juan nämane ja bä mike
 bäri ene ni klabore ngwä.

*Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena
(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)*

¹⁴ Yebti abko, Juan kitani ngite kä teri. Yebti Jesu nikani Galilea, namani kukwe kuin Ngöbökwé niere krörö:

¹⁵ Ti rabadre gare kä nebtä köböi kitani Ngöbökwé abko nūra amne Ngöbö kitera gobrane nibti. Kukwe kämekäme kita temen munkwe, bti kukwe kuin Ngöbökwé nebti tödeka munkwe, Jesu namani dirire kore.

*Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)*

¹⁶ Abti bati Jesu nikani Ñö Okwä Kri Galilea köräbare, nikrabare kwe angwane, ni jatabare nibu ie. Iti abko kädian nämäne Simón. Etba kwe abko kädian nämäne Andrés. Niaratre abko gwa gaka abko nämäne krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani.

¹⁷ Jesukwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ño, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare kwe ietre.

¹⁸ Ye btäräbe, niaratre käkwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

¹⁹ Nebti Jesu nikani mda mentokwäre ñö köräbare angwane, ni iti kädian nämäne Santiago amne etba kwe abko kädian nämäne Juan abko nämäne krade gudike rute. Niaratre nibu ye abko Zebedeo ngäbriänkä, btä Jesu okwä namani angwane,

²⁰ Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. Niaratre käkwe sribikä aibe mikaninte rute rün Zebedeobe, bti nikanintre Jesube.

*Jesukwe üai käme juanintari mento
(Lucas 4.31-37)*

²¹ Yebti nikani jökrä juta kädian nämäne Capernaúmte. Abti köbö jadükakräte angwane, Jesu nikani sinagoga yete, kánti nikani dirire.

²² Jesu namani dirire, yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämäne dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare.

²³ Angwane ni nämäne iti sinagoga yete, btä üai käme nämäne nüne. Te batibe ni ye käkwe ngratebare krörö mda:

²⁴ ¿Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko ma kite ja mike kukwe nunkwete ta yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwé gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeje:

¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

²⁶ Üai käme ye käkwe ni ye ngrükaninte jume ngrabare, bti ngratebare kri kwe, bti ngitiani mento ni yebtä.

²⁷ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri: ¡Ni neta kukwe btin dirire ño ño amarebti niara di tärä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne üai käme tä niara kukwei mike täte sere! abko namanintre niere kore jae kwärikwäri.

²⁸ Kukwe nakaninkä kore, abtä Jesu kädrie nikani jötrö ngwarbe, niken kä ketareketare te kä Galilea yete.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Jesu nämane sinagoga kánti. Nikani angwane, nikani Santiagobe btä Juanbe nebe Simón btä Andrés kánti.

³⁰ Namani kánti angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, niebare kwetre Jesuye.

³¹ Abtä Jesu nikani mike ñäräre mda, nikani nebe jänbtä ken se kwrere, käkwe Simón köbrän kani küdebt, bti ganinkrö krö kwe. Ngöbö diebti drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe quinta, bti nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² Kä jatanina iko angwane, † ni kwati nünanka juta yete nükani Simón kánti mräkä bren bren ngwena amne mräkä nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesuye mikadreta quinta kwe abkokäre.

³³ Ni namani kwati krübäte ja ükaninkrö jukwebtä angwane,

³⁴ Jesu namani ni bren batakä ngwarbe miketa quinta. Arato üai käme juantari mento kwe ni kwatibtä. Jesu nämane sribire Ngöbö diebti abko nämane gare üai kämeye, aisete Jesukwe üai käme kukwei ötani jökrä arato.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire
(Lucas 4.42-44)

³⁵ Abti de, kä nämane diore angwane, Jesu naninkrö, nikani kä kaibete blitakäre Ngöböbe.

³⁶⁻³⁷ Simón btä kukwe muko mda mda nükani ngwäte angwane, nikanintre Jesu känentari kisere. Te kwanintari ietre angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni kwati nibi ma känentari kisere, niebare kwetre ie.

³⁸ Jesukwe niebare mda ietre:

† **1:32 Kä jatanina iko**, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aisete.

Ti jatani blitakäre kukwe kuin Ngöbökwebtä juta mda mdate arato, aisete mun ani juta mdabti nokore temen, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye erere bkänä, Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, namani blite kukwe kuin Ngöbökwebtä sinagogate kä ketareketare te. Arato üai käme nibtä abko namani juentari mento btä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani kuinta (Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Kukwe namani bare kore angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärecri, käkwe niebare ie:

Ma tö ti mikaita kuinta ne ngwane, makwe ti mikata kuinta, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä ni ngütüete ye namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe kise mikani ni yehti, bti niebare kwe ie:

Ma rabata kuinta, ie ti tö nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebeta kuinta, niebare Jesukwe ie.

⁴² Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare lebra kisete ye kwata namaninta kuinta jökrä ngrabare.

⁴³⁻⁴⁴ Bti Jesukwe niebare ie:

Ma nibira kuinta jökrä, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata kuinta mike tuadre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye. Erere arato, ni bren kore tä nebeta kuinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye, ma rabadre dbe niara ngwärecri abkokäre. Yehtä abko ma nenante kuinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

⁴⁵ Akwa Jesukwe niara mikani kuinta, ye nikani kädriere ni jökrä ben. Yehtä abko, ni kwati tö namani ja tuai Jesube. Abtä Jesu ñan namani dikekä jäme juta ngwäre temen, aisete namani ja gwirie miketbe bäri kä kaibete juta bäre akwa, ni kwati krübäte namani nüke niara kánti.

2

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta kuinta (Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Abti Jesu nükaninta gwi juta Capernaúm yete. Ye abko gani ni Capernaúmbokwe

² angwane, ni nükani kwati gwi nükebe jukwebtä, aisete kä ñan namani kwen rabakäre Jesu kánti gwi. Angwane Jesu nämane dirire Ngöbö Kukweibtä ni kwati yeve.

³ Angwane ni jatani nibkä ni bren ngwena iti ja ñäte Jesuye. Ni bren ye abko ni ruen ñakare ngrabare abko kisete dikekä ñakare abko jatani ngwena ja ñäte Jesuye.

⁴ Akwa ni nämane kwati dikaro aisete, ñan namani neme Jesu kanti. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä, bti ni bren ye gibianinkä jänkwata ngöi ju mkäte ta timon kwetre Jesu ngwäreki.

⁵ Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye nämane tödeke kwatibe Jesubti namani tuen Jesuye angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Tikwe ma ngite Ngöbö rüere ye dininkä mento mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

⁶ Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane siba, kä namani töbike krörö mda Jesu kukweibtä:

⁷ Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, ¿se ñöbtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere sere? namanintre töbike kore Jesubtä.

⁸ Namanintre töbike kore, ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñöbtä munta töbike kore tibtä yere?

⁹ ¿Dre abko bäri nuäre niedre ni ruen ñakare ngrabare nokoye? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñöbtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye.

¹⁰ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

¹¹ Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

¹² Angwane jötrö ngwarbe ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata diani kisete, bti nikaninta. Yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aisete namani Ngöbö käikitekä, kä namani niere: Kukwe ne kwrere ñan tuabare erere nakaka mtare, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ Abti Jesu nikaninta Nö Okwä Kri Galilea köräbare mda angwane, ni nükani kwati niara kanti angwane, niara namani dirire ietre.

¹⁴ Yebti nikani mentokwäre angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, kanti ni nämane täkänintbe iti

jändrän ütiä kärere. Ni ye abko Alfeo ngobo kädian nämane Leví abko nämane jite, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe niebare Levíye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Angwane jötrö ngwarbe Leví nikani dikekä krö, nikani Jesu jiehti.

¹⁵ Abti Jesu nikani mröre Leví kanti angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä nämane kwati amne ni mda mda nämane tuen käme ni israelita ruäreye nämane arato, ñobtä ñan angwane ni kwati ye kwrere nämane näin Jesube. Nitre ye abko bäri käme nie namani nitre bariseokwe abko ben Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane tākänintbe mröre ketetibe.

¹⁶ Jesukwe mröbare kore nitre bariseo Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ruäre okwäbti, abtä niebare kwetre nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare ñakare ni seye ya amarebti tä mröre jäme ketetibe ben se? niebare kwetre ietre.

¹⁷ Nitre bariseo kākwe ñākābare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni krākä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bä mikani ni bren kwrere, kākwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni krākä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni krākä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekre mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

*Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine
(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)*

¹⁸ Abti bati nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre bariseo nämane ja bäine ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre angwane, ni mdara jire kākwe tuani, aiseite jatani, kākwe niebare krörö Jesuye:

¿Ñobtä nitre nänkä Juanbe btä nitre bariseobe kätä ja bäine Ngöbökrä amarebti, nitre ja töitikaka mabe ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, kākwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, kākwe niebare ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ye ngwane ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, ¿kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare. Ni ja mikaka gure ye tä siba bentre angwane, kukwe muko ñan raba nebe moto ulire ja bäine.

²⁰ Akwa ni ja mikaka gure ye järikadre kukwe muko okwäbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä.

²¹ Mdakäre abko, dän ngututu gudikadre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tä dän ngututu kwaenkä bäri mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bäri kri mda, aisete ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti.

²² Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane chibo kwata ngututu rötadrete, rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. Mden kisete, uba döi mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni mda mdaye.*

*Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yehti ta
(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)*

²³ Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja töitikaka ben nämane näin siba, kä nikani trigo ngwä ötö ji ngrabare kwetadre jae.

²⁴ Abtä nitre bariseo käkwe niebare Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, niebare kwetre Jesuye.

²⁵⁻²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda käre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwian-dre kanti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kanti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbökre, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare Ngöböye. Abiatar nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe

* **2:22** Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare ja bäinbtä nitre bariseokwe abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aisete nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike täte gwaire kukwe diribare nitre bariseokwe amne Juankwe ye ben, ñobtä ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrä aisete.

ni mda mda diäre dänkien angwane kukwe ne nakaninkä. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie.

²⁷ Ye erere, Ngöbökwé köbö jadükakrä mikani jadükakrä nie, ñan Ngöbökwé ni dätebare kukwe driebare munkwe köbö jadükakräbtä mikakrä täte.

²⁸ Amne köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aiseite nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

3

*Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire
(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)*

¹ Abti köbö jadükakrä mdara jire te Jesu nikaninta sinagoga mdate angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämane yete. Arato nitre bariseo nämane yete.

² Jesukwe ni ye mikadreta quinta köbö jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre nitre bariseo namani ngibiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä.

³ Angwane Jesukwe niebare ni küde ngrötani kwärä yeye: Jakwe ni jökrä ngwärekre nete, niebare kwe ie.

⁴ Erere bkänä, ni ye nikani angwane, Jesukwe niebare krörö mda nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta quinta ya? ¿Ni bren kämikadre ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Akwa namanintre kwekbe jökrä niara kukweibtä, ñobtä ñan angwane ñan tö namani ja kitai ngise au.

⁵ Nitre bariseo moto ribi, aiseite ni bren ñan namani ruentari tare ie. Abtä Jesu namani ulire krübäte, käkwe mikani ñäräre romone ja bäre temen, bti niebare kwe ni küde ngrötani yeye:

Küde ngököte, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökatebare angwane, kise namaninta kuin jökrä ie.

⁶ Yebtä abko, nitre bariseo nikani ju bäre amne Jesu kämikadre ño ja ñäte nitre reketaka jrei Herodes ben abko nikani kädriere jötrö jabe kwärikwäri.

Ni kwati bren bren nükanu Jesu kánti

⁷ Abti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbti rabakäre kaibe, akwa ni nikani kwati jiebti.

⁸ Jesu nämane jändrän kuinkuin nuene, abkotari ni Galileabo, ni Judeabo, ni juta Jerusalénbo, ni Idumeabo, ni nünanka Ñö Jordán bti kä driri, ni juta Tirobo bäre temen, btä juta Sidónbo bäre temen nükani kwati ja tuakäre Jesube.

⁹ Ni nükani kwati dikaro abko nane rabadre Jesu kete dime ja ngätäite, aisete Jesukwe ru chi mikamna biare krati jakrä nitre ja töitikaka benye.

¹⁰ Jesukwe ni bren bren mikaninta kuinta kwati, abkotari ni mda mda bren rabadreta kuinta abkokäre tö namani kise mikai Jesubtä, aisete namanintre ja kitekäbe kwärikwäri rabakäre Jesu kanti.

¹¹ Ye ngwane Jesu namani tuen üaitre kämeyer angwane, ni btä nämane ye namanintre ngwen ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, kä namani ngrente krörö: ¡Ma Ngöbö Odei abko gare nunye! namani ngrente kore.

¹² Jesu Ngöbö Odei, ye abko Jesu ñan tö namani mikai gare jötrö ngwarbe ni jökräye, aisete Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärekre üai kämeyer. Ye ngwane Jesukwe ni kwati mikaninta kuinta btä üai käme juantitari mento ni kwatibtä kwe.

*Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu ja töitikakäre jabe
(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)*

¹³ Abti Jesu nikani mintokwäre nebe ngitiobti angwane, tö namani nire nire ngwiain jabe, erere käräbare kwe abko nikanintre ben mintokwäre.

¹⁴ Ni ngwiani jabe Jesukwe, ne ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe abko rabadre ja töitike ben, bti juandre ja kukwei kädriere kwe, abkokäre dianinkä kwe.

¹⁵ Ni dianinkä ni jätäbti nibu Jesukwe abko ie ja di biani kwe üai käme juantarikrä mento nibtä

¹⁶ abko nere: Simón
(ni ye Jesukwe kädiani Pedro mda),

¹⁷ Santiago btä etba kwe Juan. Ne abko Zebedeo ngäbriänkätre, ne arabe Jesukwe kädiani Boanerges. (Ne abko kukwe unsuni ngö käinta kwrere, aisete kädiani Unsuni Ngobo arato;)

¹⁸ btä Andrés, Felipe, Bartolomé,
Mateo, Tomás, Santiago,
Santiago ne abko Alfeo ngobo;
btä Tadeo btä Simón Zelote.

¹⁹ Mrä abko, Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu kore.

*Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere
(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Nebti Jesu nikaninta gwä angwane, ni nūkaninta kwati kanti ja tuakäre ben abko ñan namani niara btä nitre ja töitikaka ben tuemetre mröre jire chi.

²¹ Jesu mräkäkwe kukwe ne gani angwane, kä namani jäme Jesu dokwäbti namani nütüre, aisete nikani niara jiebti, tö namani Jesu ngwianta ja gwiriete.

²² Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nūnanka juta Jerusalén abko nūkani ruäre Jesu kanti, kä namani niere ni jökräye:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namanintre niere kore Jesubtä.

²³ Abtä Jesukwe dirikä ye käräbare, käkwe kukwe bä mikani krörö mda ietre:

¿Satana kädianta Beelzebú arato ye abko raba ja juentari au ya? Ñakare.

²⁴ Erere arato, gobran btä ni nūnanka kä ketetibe te rikwitare ja rüere kwärikwäri, ne ngwane gobran kä ye kanti ñan rabadre gobrane mda.

²⁵ Ne ben, ni jakwebe nüne ju kwatibe te rikwitare ja rüere angwane, ñan rabadre nüne ketetibe käre.

²⁶ Ye mden kwrere abko, Satana rikwitareta ja rüere au ne ngwane, kä rükadre mrä käne, akwa Satana ñan tä rüre jabe au, aisete ti ñan tä üai käme juentari mento nibtä Satana diebti, aisete munta blite ngwarbe.

²⁷ Yebti Jesukwe kukwe mda bä mikani, käkwe Satana bä mikani ni dite kwrere amne ja bä mikani ni gokä kwrere kwe, käkwe niebare:

Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene, aisete ni dite nūnanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän, akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

²⁸⁻³⁰ Jesu abko btä üai käme nämane, nie namani Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikäkwe, mdenbtä Jesukwe ñäkäbare krörö ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö rüere, btä ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere kwe, yebtä Ngöbö raba ni ngite ye denkä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö Üai Deme rüere, ne ngwane ni ye rabadre ngite kärekäre Ngöböye, aisete

ni ngite ye ñan diandrekä btä kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Nire abko Jesu mräkä era metre
(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)*

³¹ Kä namani jame Jesu dokwäbti, Jesu mräkä namani nütüre, aiseite Jesu meye amne etbakantre nükani ju bare temen jiebti, käkwe karamna ngwiandreta ja gwiriete.

³² Angwane ni namane takänintbe Jesu bare temen käkwe niebare ie:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bare nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwetre Jesuye.

³³ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire abko ti meye amne nire abko ti etbakantre amarebti tö nibi blitai tibe ye? niebare kwe.

³⁴ Bti ni namane takänintbe, ye Jesukwe mikani ñäräre kuin, käkwe niebare ietre:

Ti meye tikwe amne ti etbakantre era metre abko erere tä nete ne,

³⁵ ñobtä ñan angwane nire nire käta Ngöbö kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

4

*Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ Abti bati Jesu nikaninta dirire mda Ñö Okwä Kri Galilea köräbti angwane, ni kwati käkwe ja ükaninkrö Jesubtä niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu nakwani rute, namani takänintbe. Nitre käkwe ja ükaninkrö kwati btä ye abko namani jökrä ñö köräbti jateta temen.

² Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikani dirikäre ietre, käkwe niebare krörö:

³ ¡Olo ketete munkwe! Bati ni nikani iti nura metekä.

⁴ Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kän.

⁵ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye kanti abko dobo ñakare bökän, aiseite nura ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse,

⁶ bti ñänä jatani ngire, käkwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aiseite ngrötaninkä jökrä.

⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite, ye abko nükani mure arato. Akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani, aiseite ñan ngwä namani.

⁸ Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre bti krä jätä, ruäre abko ngwä namani gre ketamä, ruäre abko ngwä namani gre ketarike. Ne abko nakaninkä kore se.

⁹ Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre. Abko kore se, niebare kwe ni kwati yeye.

*Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Yebti Jesu namani kaibe angwane, ni ja töitikaka ni jätäbti nibu ben btä ni mda mda nämane näin siba Jesube käkwe niebare ie:

¿Makwe kukwe bä miri, ye dre nini kore makwe yere? niebare kore kwetre Jesuye.

¹¹ Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa tita mike gare munye, akwa ni kwati mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita kukwe bä mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

¹² Kukwe bä mikata kore tikwe, ye jatadre ni mda mdaye, akwa ñan rükadre gare.

Ne ben, kukwe nieta tikwe jaradre ie, akwa tebaidre ñakare kwetre.

Yebtä ñan jatadreta Ngöbö kukwäre.

Arato niaratre ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwé ñan diandrekä mento btä,

abkokäre tita kukwe bä mike kore, niebare kwe ietre. *Isaias 6.9-10*

*Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(Mateo 13.18-23; Lucas 8.9-15)*

¹³ Jesukwe kukwe bä mikani, ye ñan nükani gare metre nitre ja töitikaka benye. Abtä niebare kwe ietre:

¿Tikwe kukwe bä miri nura metaninkäbtä ñan nü gare munye, ye kukwe mda mda bäri tare bä mikadre tikwe abko rükadre gare ño munye amarebti yere?

¹⁴ Ye mden kisete, kukwe bä miri tikwe käta ño niere metre abko ti bike mike gare munye. Ni Ngöbö kukwei ngwianka, ye abko ni nura metakaka kwrere.

¹⁵ Nura nikani ngitiekä ji ngrabare, ye nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä. Ye kwrere abko, ni ruäreta Ngöbö Kukwei nuen, akwa ñan tä nüke gare metre ie. Btäräbe Satana tä kite, käta Ngöbö Kukwei denkä jökrä kän, mden nini tikwe ye.

¹⁶ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere,

17 ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti, ye btäräbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti.

18-19 Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne töta nebe rabai jändrän mda mda bkäne, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani, ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä.

20 Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä kaen ngäbti, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre bti Krä jätä, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre ketarike, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere
(Lucas 8.16-18)*

21 Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda ni kwati yeye, käkwe niebare: ¿Ñotra jutra mikata gwi, ye jue mikata kaja täni ya? Ñakare. ¿Mikata jän täni jae ya? Ñakare. Ñotra mikata, ye mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre.

22 Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei ñotra kwrere, aisete Ngöbö Kukwei nieta kaibe tikwe mtare abko batira jire kädriedi ji kribti ni mda mdabe. Erere arato, Ngöbö Kukweita tiebe mtare abko batira jire niedi ni kwati ngwäreki, ñotra mikata üräbtä käin trä rabadre jökrä gwita temen ye kwrere.

23 Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

24 Bti Jesukwe kukwe bä mikani mda, käkwe niebare: Olo ketete kuin kukwe neye munkwe. Ti kukwei mikare täte ño munkwe, ye kwrere Ngöbökwé ti kukwei mikadi gare mda munye. Arato niarakwe ti kukwei mikadi gare bäri mda munye.

25 Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandikä jökrä kän, niebare Jesukwe ietre.

Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko Jesukwe bä mikani nurabtä

²⁶ Jesukwe kukwe mdara jire niebare krörö ni kwati yeye ñö okwä kri köräbti: Ngöbö gobrainta kite niren ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike nura metakata btä.

²⁷ Ni nura metakaka käta nura metekä, bti tä nikenta gwä. Bti dibire rare tä kibien ya, tä ngwäte ya ño, akwa nura abko tä nuke mure, bti tä niren ño gare ñakare ie.

²⁸ Akwa nurata nuke mure ja di jenbti, ye erere batibe nura muta nuke chi, bti tä niken niren, bti tä nebe blüre, bti ngwäta nebe btä.

²⁹ Yebti ngwäta neme nötare jökrä angwane, kä nura ötakrä tä nuke. Angwane nura bkänkä tä ötamna sribikätre kweye, ye erere ötata niken. Ye abko, nurata nuke mure, bti ngwäta neme nötare kaibe amne ötata ño, ye kwrere Ngöbö gobraintä kite niren ni kwe ngätäite. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni kwatiye.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nurabtä

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Mdakäre abko, ¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye?

³¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökanitirete jakrä. Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia,

³² akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, küdeta nebe ngetre kwäräkwärä, aiseite nukwä raba kite nüne küdeta käinta kä tiborete, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä.

Jesu nämane kukwe bä mike jirekäbe, btä nämane dirire

(Mateo 13.34-35)

³³ Jesu nämane kukwe bä mike jändrän mda mdabtä, erere nämane dirire, akwa kukwe bäri tare abko ñan nämane dirire ni kwatiye.

³⁴ Kukwe bä mika nämane jirekäbe Jesukwe, btä nämane dirire ni mda mdaye, akwa nämane nebe kaibe nitre ja töitikaka benbe angwane, kukwe bä mika nämane ni mda mdaye kwe abko nämane dre niere metre abko nämane mike gare jökrä ietre.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Jesukwe blitabare kukwe keta kabrebtä, ye näirerabe kä jatani iko angwane, niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Brän ñö okwä kri kwäräkri, niebare kwe ietre.

³⁶ Erere bkänä, ru te Jesu nämanena, arabe te jänikani. Arato ru mda mda nikani siba ben. Ni nämane kwati, ye abko namani jökrä ñö okwä köräbti ie.

³⁷ Niaratre nikani, nikani te batibe müre jatani mate ribi krübäte, kä nikani ñö mike nakwen kukwäne, aiseite namani ñö kite nakwen jökrä rute, kä namani ru krien ñöte nguse.

³⁸ Akwa Jesukwe ja dokwäkrä mikani, bti nämane kibien kuin ru körekri. Ye nitre ja töitikaka ben nikani, käkwe ganinkrö, bti niebare kwetre Jesuye:

¡Dirikä, ni kite niken ñöte nguse dbe makrä ya, amarebti ma nibi kibien dikaro yere! niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Abtä Jesu naninkrö, käkwe ñäkäbare krörö müreye amne ñöye:

Kwekbe munkwe, niebare kwe.

Ye btäräbe kä namaninta kwekbe jökrä. Ñö abko namani nenta jirekäbe jökrä.

⁴⁰ Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¡Ngöböta mun ngibiare, bti munta tödeke yera, amarebti mun moto nibi bete dikaro ja tari yere! niebare Jesukwe ietre.

⁴¹ Akwa namanintre nekwetekä Jesubtä, töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko, ni ñö amarebti, müreta mike täte btä ñöta mike täte sere? namanintre niere jae kwärikwäri.

5

*Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento
(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)*

¹ Yehti Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kākā Gadara kanti.

²⁻³ Niara nakwani timon, ye btäräbe ni nükani iti Jesu kanti abko btä üai käme nämane. Mden kisete nämane nüne rökabti abko nikani Jesu ngäbti. Ni ye abko, ni krübäte üai käme kisete, aiseite mäkäte nämane kadenanbti, akwa ñan nämane neketete jire chi ni mda mdaye,

⁴ ñöbtä ñan angwane küde mäkäte nämane kadenanbti ie angwane, nämane kadena ötöte jökrä ja küdebtä. Ne ben ngoto mäkäte nämane ie angwane, nämane kadena ötöte kia bürere jökrä ja ngotöbtä, aiseite ñan namani nuene ni mda mdakrä. Käre mäkäte nämane, akwa nämane ngitieta ben gwaire.

⁵ Dibire rare ni ye nämane niken ngwänenkä krikri be rökabtita btä ngudrebtita ja metare kwärä jäbti ngrabare.

⁶ Jesu jatabare mente ie se kwrere angwane, niara nakwaninkä, nikani betekä Jesu ngäbti, namani kanti angwane, nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwäreki ja mikakäre bobre Jesubtä.

⁷⁻⁸ Jesukwe niebare üai kämeye mda:

Nän mento ni nebtä, niebare kwe.

Abtä ni yekwe ngratebare kri mda, käkwe niebare:

Jesu, ma Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye ñobtä ma kite ti nike nete ye? Ngöbö se okwäbti, makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe.

⁹ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeyer:

¿Ma kä ño?

Üai käme ye käkwe niebare mda Jesuye:

Nun kabre jae, aisete ti kä Kabre, niebare kwetre.

¹⁰ Bti namani ribere kisere mda Jesuye:

Makwe ñan nun juantari mento kä mdabti, üaitre käme namani ribere kisere Jesuye.

¹¹ Ye kánti abko, mtü nämane kabre krübäte mröre bä känime ngudrebtäta,

¹² aisete namani ribere Jesuye:

Mtüta sere, sebtä nun juen, namani niere ie.

¹³ Ye erere, Jesukwe üai käme juantari mento ni yebtä abko juani mda kwe mtübtä. Üai käme nikani mento ni yebtä, bti nikani mda mtübtä angwane, mtü nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä. Mtü mili krobu näre müre neketani jökrä kore.

¹⁴ Yebtä abko, mtü ngibiakatre ngitiani, nikani kukwe ne niere jutate ta btä ji ngrabare. Abtä ni jatani kwati mda kukwe nakaninkä ye tuakäre.

¹⁵ Nükanintre Jesu kánti angwane, ni btä üai käme nämane kabre abko ja ngwä kitani kwe, nämane tākänintbe temen, kä ruen kuin bti, btä nükanintre. Abtä Jesu di kri nükanini gare ietre, aisete Jesu jürä namani ni jökräbtä.

¹⁶ Ni btä üai käme nämane kabre btä kukwe nakaninkä, erere arato kukwe nakaninkä ño ño mtübtä abko nitre tuakat-uaka namani taentari jire jökrä ja täritari ni jökrä yeye.

¹⁷ Yebtä abko, Jesu jürä namani kri btä, aisete Jesukwe kä mikarekä, rikadre kä mdabti abko ni jökrä namani ribere Jesuye.

¹⁸ Ye erere bkänä, Jesu nakwaninta rute angwane, ni btä üai käme juantari mento kwe, ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye,

¹⁹ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ma raba jirekäbe nete. Ma Dänkienkwe dre nuni makrä btä ma tareniri ño kwe, ye nän niereta jire jökrä ma mräkäye ja gwiriete, niebare kore Jesukwe ie.

²⁰ Ye erere bkänä, Jesukwe kukwe kuin nuenbare ni yekrä, ye niara nikani niere ni jökräye juta kwatirekwatire te kä kädian nämane Decápolite. Yebtä ni jökrä töi ñan namani krütare kukwebtä abko nakaninkä kore se.

Jesukwe Jairo ngänkän mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Yebti Jesu jataninta rute nüketa Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Jesu nämane ñö okwä köräbäre angwane, ni nukaninbe ja ükekrö kwati ja tuakäre ben.

²² Angwane ni nükani iti abko kädian nämane Jairo. Jairo abko nämane ji dokwäte sinagogate. Jesu jatabare ie angwane, nikaninbe ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngotobtä,

²³ kä namani ribere kisere Jesuye:

Ngäbäkre chi merire tikwe kite krüte tikän abko rabadreta quinta tikrä, abkokäre ti ki ma kärere kise mike bti jakrä, niebare kwe ie.

²⁴ Ye erere Jesu nikaninbe ben angwane, ni kwati nikani siba, kä namani kete dime ja ngätäite.

²⁵ Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin iti siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiere köbö kwatirekwatire

²⁶ abko kisete nämane ja tare nike. Käre nikani kräkä bianka kwati kanti angwane, kräkä bian nämane ie, akwa nämane kitetebe bäri mda. Ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakän, akwa nikani bäri bren jume mentokwäre.

²⁷⁻²⁸ Akwa Jesu nämane ni miketa quinta kädrie namani meri ye okwäbti. Abtä nikani siba, namani ja ken Jesube angwane, namani nütüre: Tikwe dän Jesubtä se aibe nuadrebtä angwane, ti rabadreta quinta, namani nütüre. Ne erere ni kwati ngätäite ta, krötabare ja ken Jesu trökri kwe, bti dän Jesubtä nuaninbtä tiebe kwe.

²⁹ Ye btäräbe namaninta quinta batibe se kwrere, aisete ja namani ruenta kuin jökrä ngrabare ie.

³⁰ Jesu die näkänintbe ruäre abko Jesukwe gani angwane, ni nämane kwati bäre temen mikani ñäräre kwe, bti niebare kwe ietre:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

³¹ Abtä nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

¿Ni nibi kwati ma bäre temen, kä nibi ma kete dime ja ngätäite ñan tuen mae ya, amarebti nirekwe dän mabtä nuribtä ma nibi niere yere? niebare kwetre Jesuye.

³² Akwa nirekwe dän nuaninbtä Jesubtä abko Jesu tö namani gai aisete, kä namani mike ñäräre janknu ja bäre temen.

³³ Jesu namani nikren dikaro, abtä meri ye moto namani bete, aisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, bti jakwe dän nuaninbtä Jesubtä, käkwe ja mikaninta quinta, niebare metre kwe Jesuye.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate kuinta, aisete nänta jäme, niebare kore kwe ie.

³⁵ Jesu nämane blite kore angwane, ni ji dokwäte sinagogate, ye jiebti ni ruäre mda nükani kukwe ngwena, käkwe niebare ie:

Ma ngänkän kürera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

³⁶ Ne jarabare Jesuye, abtä Jesukwe niebare ni ji dokwäte yeye:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkre jiebti jakän. Makwe tödeka kwatibe janknu tibti, niebare kwe ie.

³⁷ Bti Jesu nikani, käkwe Pedro, Santiago, btä Juan, Santiago etba aibe ngwiani jabe, ben nikani.

³⁸ Namanintre ni ji dokwäte juete angwane, ni nämane kwati ngetrekä jume ja dibti, aisete kä nämane nokre gwi, btä namanintre.

³⁹ Niara nikani gwä angwane, ngäbäkre krütanina namani gare Jesuye, akwa niebare kwe nitre ngetrakaka ie:

Ngäbäkre merire ye kürera munta nütüre, akwa tä kibien. ¿Ñobtä mun ngetrakwe nibi nokre kore gwi yere? niebare kwe ietre.

⁴⁰ Yebtä ni jökrä namani Jesu kötaire ñäkäbtä kore, akwa Jesukwe ni nämane gwi ye juani jökrä ju bäre, bti ngäbäkre meye, rün btä ni ja töitikaka nimä nämane näin Jesube aibe ben nikani nebe ngäbäkre ngwäkä ye kánti.

⁴¹ Namanintre kánti angwane, Jesukwe ngäbäkre merire ngwäkä kani küdebtı, bti ñäkäbare arameo kwe ie krörö:

Talita, kumi, niebare kwe ie. (Ne abko nieta: Ngäbäkre merire chi, näin krö, tita niere mae.)

⁴² Ne btäräbe, ngäbäkre merire ye nükani krö, nikaninbe dikekäta. Yebtä nitre nämane kwati, ye töi ñan namani krütare jire chi kukwe nakaninkä yebtä. Ngäbäkre merire ye abko kä kwä jätäbti kubu ie.

⁴³ Jesukwe ngäbäkre mikaninta nire, bti bukamna kwe. Akwa nitre kukwe tuakatuaka abko käkwe ñan kukwe ye kädriedre jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre. Ne abko nakaninkä kore.

6

*Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete
(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)*

¹ Yebti Jesu nikaninta ja käite juta Nazarete nitre ja töitikaka benbe.

² Abti köbö jadükakrä nükani angwane, nikani dirire sinagogate. Angwane ni kwati nämane kukwe nuen. Ruäre abko

ñan tõi nãmane krütare Jesu kukweibtã, kã namanintre niere jae kwãrikwãri:

¿Ni nokokwe ja tõiitikani mdente amarebti tõiã dikaro sere? Arato, tõi ngitiekã dikaro dirikrã, btã tã sribi kri ñan tuabare nuene Ngõbö diebti. ¿Se abko ño kãnti gare ie amarebti sere? ¿Niarata bike kri ñan ñan?

³ Niara María ngobo sribikã kri kukwãnbã ara. Niara abko Santiago, José, Judas btã Simón etba ara. Niara ngwai tã nüne jökrã kã ne kãnti arato, namanintre niere jirekãbe jae kwãrikwãri.

Ne aisete Jesu kukwei namani tare btã.

⁴ Abã Jesukwe niebare mda ietre:

Ni Ngõbö kukwei niekã mikata ütiãte kã mda mdabti, akwa ja kãite amne mrãkã kwekwe ngãtãite amne mrãkã juete abko mikata ütiãte ñakare nieta. Ye kwrere mun ñan tã ti mike ütiãte jae. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁵⁻⁶ Nitre Nazarebo kãkwe ñan Jesu kukwei mikani ütiãte abko namani tebaidre kri Jesukrã. Abã ni bren bren nãmane ruãre, aibehti Jesukwe kise mikani abko namaninta kuinta, akwa sribi kri nuenbare ñakare mda kwe kã ye kãnti.

*Jesukwe nitre ja tõiitikaka ben juani Ngõbö kukwei dirire
(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)*

Yebti Jesu nikani dirire janknu juta kwatirekwatire Galileate angwane,

⁷ ni ja tõiitikaka ben ni jãtãbti nibu kãrãbare kwe, ie Ngõbö di biani kwe üai kãme juantarikrã, bti juani nibu nibu kwe Ngõbö Kukwei dirire.

⁸⁻⁹ Akwa rikadre kãnenkri abko tõi diani krörö kwe:

Mun rikadre angwane, mun ñan rika mrö ngwena, mun ñan rika kra ngwena, mun ñan rika ngwian ngwena, akwa mökãn aibe jãrika munkwe jae amne sandalia mun ngotobã aibe te mun rika. Arato, dãn jãbtãbe, te mun rika, ñobã ñan angwane munkwe nünentbe nirebe abko kãkwe mun die mikadre jãndrãn jökrã yebã.

¹⁰ Ne mden kisete, juta mdente mun rika, ye kãnti munkwe nünantbe ju kwatibe te, bti mun rika ta juta mdate.

¹¹ Akwa nane juta mden kãnti mun ñan ka ngãbti, btã mun ñan kukwe nua tõi raba angwane, munkwe dobro ja ngotobã ye bãbrükate nitre nünanã juta yete okwãbti, niaratre ngite au Ngõbö ngwãrekri bã mikakrã tuare ietre. Yebã abko, kukwe era erere ti bike niere munye. [Ngõbökwẽ ni jökrã mikadi ja tare nike, ye ngwane nitre Sodomabo btã Gomorrabo abko Ngõbökwẽ ngwiandi ja tare nike krübãte bkãnä, akwa ni kã ye kãnti tã mun kukwei nuen ñakare abko Ngõbökwẽ ngwiandi ja

tare nike bāri krübāte mda. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.]*

¹² Ye erere bkänā, nitre ja tōitikaka Jesube nikani, kā namani niere krörö: Kukwe kāmekāme kite temen munkwe, bti tōdeke Ngöböbti munkwe, namanintre niere.

¹³ Ye ngwane, ūai kāme juanintari mento ni kwatibtā kwe-tre. Arato ni bren bren mikaninta quinta kwetre aseite kekare kwärā ni bren bren yehti.†

Juan Bautista müre ketani

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Kä ye ngwane abko, jrei kädian nämāne Herodes Antipas nämāne gobrane angwane, Jesu nämāne dre dre nuene gani kwe, ñobtā ñan angwane ni jökrā nämāne Jesu kākitekā kā ketareketare Galileate. Yehtā ni ruäre namanintre niere krörö Jesubtä: Ngöbökwē Juan Bautista mikaninta niere, aiseite di tärā sribi kri ñan tuabare nuenkrā ye, namanintre niere.

¹⁵ Ni mda mda abko namani niere: Ni Ngöbö kukwei niekā kira kädian nämāne Elías ara se, namanintre niere.

Ni mdara jire abko namani niere: Nitre Ngöbö kukwei niekā kirakira abko kwrere sere, namanintre niere.

¹⁶ Blita namani Jesubtä, ye namani gare Herodeye angwane, niebare kwe:

Juan dokwā tikakamna tikwe, ara nūkaninta niere mtare, niebare Herodekwe.

¹⁷⁻¹⁹ Ñobtā jrei Herodes kākwe Juan dokwā tikakamna abko nakaninkā krörö: Herodes kākwe niebare kore, ñobtā ñan angwane niara etba Felipe nān muko kädian nämāne Herodías abko diani kwe kän. Yehtā abko Juan Bautista kākwe niebare Herodeye: Ma etba nān muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kän, Juan nämāne niere. Ye dokwäre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kā teri kwe, ye nūkaninta tōre ie, kākwe ñākābare kore. Ye mdenbtā Herodías abko tō namani Juan müre ketai, akwa ñan namani nuene krāke,

²⁰ ñobtā ñan angwane Juan abko ni era metre nūnanka deme Ngöbö ngwārekri nämāne gare Herodeye, abtä nämāne mike ütiāte, aiseite jrei Herodes nämāne Juan ngibiare Herodías ngāniene. Arato kā nämāne nebe nuäre Herodebtā Juan kukwei nuare, akwa nämāne nebe tōbike kri btā.

²¹ Te bati, Herodes därebare köböi nūkani angwane, Herodekwe sribikā bāri ütiāte krikri kārābare, btā nitre rükā rükā dānkien kārābare kwe. Arato ni ütiāte krikri

* **6:11** Kukwe corcheta ngätäite abko ñan tā tikani manuscrito bāri kuinkuin btā.

† **6:13 aseite kekare ni bren bren yehti.** Aseite kekani ni bren brenbti, Ngöbö di nämāne ni yehtā Ngöbö Ūai köböire bā mikakāre ietre.

Galileate käräbare kwe mröre jae. Ye ngwane köbö kuin nükani Herodíakrä.

²²⁻²³ Herodías ngänkän bati nikani tarä mike kwäräkwärä se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngänkän namani tarä mike nuäre kwäräkwärä, ye abko käi namani nuäre krübäte Herodebtä amne ni mda mda nämane mröre ben yebtä. Abtä Herodekwe niebare Herodías ngänkänye:

Ngöbö se okwäbti, ma tö dre dre ie, erere kärere jökrä tie angwane, tikwe biandi mae. Kä te tita gobrane, ye ma tö käräi ruäre ta tie angwane, tikwe biandi mae. Dre erere ma tö käräi tie, tikwe biandi mae. Ne tita niere mae Ngöbö se okwäbti, niebare kwe bäre bäre ngäbäkre merire yeye.

²⁴ Dre kärädre kwe abko ñan nükani gare ie. Abtä nikani, käkwe niebare meye:

¿Tikwe dre kärä ruen? niebare kwe meye.

Meyekwe niebare mda ie:

Juan Bautista dokwä kärere ie, niebare mda kwe ie.

²⁵ Ye erere bkänä, Herodías ngänkän nikaninbe mda. Namantina jrei Herodes kanti, käkwe niebare ie:

Gwängwarbe, makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

²⁶ Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe Herodías ngänkänye, aisete ñan tö namani ja kukwei kitaita temen.

²⁷ Yebtä jrei Herodes käkwe, ni rükä juani iti abko käkwe Juan dokwä tikarekä, bti jatadre ngwena niebare kwe ie.

²⁸ Ye erere Juan nämane ngite, ye kanti ni rükä nikani, käkwe Juan dokwä tikaninkä, bti mikani blatote kwe, jänikani, biani kwe Herodías ngänkän bati yeye angwane, niara käkwe bianinbe meye Herodíaye mda.

²⁹ Juan müre ketani, ye nitre ja töitikaka ben käkwe gani angwane, Juan ngwäkä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Jesukwe nitre ja töitikaka ben töi diani, bti juani kwe kä ketareketare Galileate. Abti nukaninta jökrä kanti angwane, dre dre nuenbare kwetre btä diribare ño ño kwetre, ye kädriebare jire jökrä kwetre Jesube.

³¹ Ye ngwane, ni kwati nämane nüke basare ietre, namani nikenta, täte ni mda namani nüke, namani nikenta aibe janknu, aisete kä ñan namani mrökrä ietre. Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän jadüke chi kä kaibete, niebare kwe ietre.

32 Ye erere bkänä, nakwani jökrä rute, bti nikanintre kä kaibete.

33 Nikanintre angwane, Jesu ara namani rute nükani gare ni kwatiye, aisete nikanintre betekä jiebti. Erere arato, ni kwati nünanka juta mda mdate käkwe gani abko nikanintre betekä Jesu ngäbti, namanina käne kä kaibete ngibiare, btä nikanintre ngitiekä.

34 Jesu nikani mate, nakwani timon angwane, ni nämane kwati ngibiare ngäbti. Nitre ye abko namani tuen bäsi obeja ngibiaka ñakare raba ngwarbe ye kwrere, namani tuen Jesuye, aisete namani tuen bobre ie. Abtä nikani kukwe dirire kabre bätäkä ngwarbe ietre.

35 Bti kä jatani dere nitre ja töitikaka Jesube okwäbti angwane, nikanintre, käkwe niebare krörö Jesuye:

Kä kitera dere. Nita kä kaibete nete,

36 aisete nitre se juen mrö kökö jae. Känime nere ya, jutate ya, mdente erere juen mrö kökö jae, niebare kwetre Jesuye.

37 Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buke munkwe, niebare kwe ietre.

Niaratre käkwe niebare mda:

¿Ni iti käkwe ngwian ganandre sö Krä kwä jire abko näre bti, nun rikadre ban kökö nitre kwati se bukakrä jökrä bäre sera? niebare kwetre.

38 Jesukwe niebare ietre:

¿Ban tä kunbe munkwe? Ye mun nän tuen, niebare kwe ietre.

Erere jananbare tuen, bti jatanintre nüketa, käkwe niebare:

Banta kunrike btä gwa krobu, niebare kwetre Jesuye.

39 Jesukwe nitre juani täke ketareketare temen ja täritäri mikä rerebarebti.

40 Erere nitre namani tākänintbe gre ketarike ja täritäri, ruäre abko namani tākänintbe gre ketebu bti ni jätä ja täritäri.

41 Bti Jesukwe ban kunrike btä gwa krobu diani kisete, nikrabare kä käinbti kwe, bti kuin niebare btä Ngöböye kwe, bti ban ñäkänintbe kwe, biani kwe nitre ja töitikaka benye ni jökrä bukakrä. Erere gwa krobu te ni jökrä bukani arato.

42 Ni kwati käkwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä,

43 bti ban oto btä gwa oto namaninte abko ükaninkröta kutia kwä jätäbti kubu jire mda.

44 Ni kwati käkwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili krärike. Meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare ñakare.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

45 Nebti ni nämane kwati, ye Jesu jämi juenta ja gwiriete kwäräkwärä, känenkri nitre ja töitikaka ben juani rute kwe,

bti juani Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri ja ngibiare juta Betsaidate.

⁴⁶ Jesukwe ni kwati ye juaninta jökrä ja gwiriete, bti niara nikani mintokwäre mda blitakäre Ngöböbe.

⁴⁷ Kä jatani iko angwane, nitre ja töitikaka Jesube namani ru ngwena Ñö Okwä Kri Galilea te ruäre. Jesu abko namani kaipe, nämane jate abko okwäbti

⁴⁸ müre namani mate ribi krübäte nitre ja töitikaka ben ngäbti, aisete namani ñö sökó tare rubtä, namani tuen Jesuye. Kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu nikani dikekä ñöbti kukwäre. Jatanina nüke ru ken, tö namani näin ru bäre ta, akwa jatabare nitre ja töitikaka benye angwane,

⁴⁹ ni bākāi nämane dikekä ñöbti, namanintre nütüre, aisete nekwetaninkätre, kākwe ngratebare, ñöbtä ñan angwane

⁵⁰ Jesu jatabare ietre angwane, nekwetaninkä jökrä. Abtä Jesu kākwe niebare ietre:

Ti ara tä näin. Mun ñan rekwetaka, niebare kwe ietre.

⁵¹ Bti Jesu nikani rute käin, btäräbe müre nōtaninkäbe. Abtä nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare,

⁵² ñöbtä ñan angwane ñan namani Jesu kukwei kaen ngäbti metre, aisete Jesukwe ban ñäkänintbe Ngöbö diebti angwane, niara ñakare niaratre kwrere abko ñan nükani gare ietre.

*Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete
(Mateo 14.34-36)*

⁵³ Yehti niaratre nükani Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri juta Genesarete, kánti ru mäkäninte kwetre ñö köräbtä,

⁵⁴ bti nakwanintre timon. Btäräbe nitre nünanka yete, ie Jesu nükani gare,

⁵⁵ aisete jötrö ngwarbe nikanintre betekä juta ngwäre. Jesu namani niken mdente mdente, ye nükani gare ni bren bren mräkäye angwane, namanintre ni bren bren ye tike jänbti jänbti Jesu kukwäre.

⁵⁶ Jesu namani niken juta kiakiate, namani niken juta krikrite, namani niken kä kiakiate, mdente erere ni bren bren mika namani jite jite mräkäwe Jesu ngäbti. Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä namani ribere Jesuye. Ye erere bkänä, nitre bren bren namani dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, namani nebata quinta batibe jökrä abko nakaninkä kore.

7

*Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre niebare Jesukwe
(Mateo 15.1-20)*

¹ Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane Jerusalén, nükani Jesu kanti Capernaúmte.

² Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kirakira käkwe köbötikamna bti mröмна kwetre nitre israelitaye, ye kwrere nitre ja töitikaka Jesube nikani mröre abko ruäre käkwe ñan köbötikani nitre bariseo okwäbti. Abtä namani ñäke btä.

³ (Nitre israelita ngämi mröre abko känenkri köbötikadre kuin abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kirakira käkwe ükaninte nuendre kore, ñobtä ñan angwane kore rabadre dbe Ngöbö ngwärekri, erere nitre bariseo btä nitre israelita kätä mike täte jökrä.

⁴ Nitre israelita tä nebe jändrän kökö jae, bti tä nüketa gwi angwane, ñan köbötikadre käne kwetre, ñan mrödre kwetre. Arato kukwe mda mda mikata täte kwetre abko nere: baso bätädrete, mrü bätädrete, unkwen bätädrete, jän bätädrete. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kirakira abko käkwe kukwe ükaninte nuendre ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri nitre israelitaye, erere tä nuene janknu ja täritäri.)

⁵ Ne mdenbtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre jatani, käkwe niebare Jesuye:

Nun mräkä kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre, ¿se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe kätä mike ñakare täte se? Ni rabadre dbe Ngöbö ngwärekri, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se, niebare kwetre Jesuye.

⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin. Mun ye mdenbtä Isaías käkwe Ngöbö Kukwei niebare metre munbtä abko tä tikani krörö:

Juta ne kätä ti mike ütiäte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

⁷ Tätre ti käikitekä ngwarbe amne kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tätre dirire ti Kukwei täte, *Isaías 29.13* niebare Isaíakwe munbtä.

⁸ Ye abko, kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie abko munta kite jökrä temen, amne kukwe ükaninte ni kä nebtäkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe.

⁹ Ye abko, kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie, erere munta mike ngwarbe jae, akwa kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe.

¹⁰ Ye mdenbtä, Ngöbökwe ja kukwei tikamna krörö täräbtä Moiséye:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe.

Nire nire käkwe ñäkädre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre, *Exodo 21.17; Levítico 20.9*

abko tikamna Ngöbökwe Moiséye.

¹¹ Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti käkwe niedre rünye amne meye: Jändrän tikwetikwe se erere Korban, * aisete tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere.

¹² Nire nire käkwe niedre kore angwane, ñan ni rün btä ni meye die mikadre jire chi mda kwe abko munta dirire kore. Ye kwrere munta Ngöbö Kukwei mike ngwarbe jae.

¹³ Ye abko, kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe, btä kukwe mda mda ne kwrerekwrere, munta nuene janknu ja täritäri. Akwa munta ye nuene angwane, munta Ngöbö Kukwei kite temen. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätreye.

¹⁴ Yebti Jesukwe ni jökrä käräbareta mda, bti niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nuke gare jae abko krörö:

¹⁵ mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki, akwa kukwe jökrä käme ni töibtä, nita nuene ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ [Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre kwatiye.]†

¹⁷ Yebti Jesu nikaninta gwä nitre ja töitikaka benbe. Ni mda mda nämane kwati abko namani jökrä ju bäre. Jesu namaninta gwi angwane, nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

¿Kukwe diriniri makwe, ye ño yere? niebare kwetre Jesuye.

¹⁸ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Abko kukwe ñan nü gare munye arato ya? Mrö jökrä kwetata nikwe, ye ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki,

¹⁹ ñobtä ñan angwane nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, nita mrö ye kitekäta jökrä, ¿ye abko gare ñakare munye ya? (Ne aisete, mrö jökrä kuin kwetadre, niebare Jesukwe.)

²⁰ Kukwe kämekäme ni töibtä, nita nuene, ye käta ni mike ngite Ngöbö ngwäreki,

²¹ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita nuene abtä nita ja mike ngite

* **7:11 Korban** abko käta “jädrän biandre Ngöböye” niere hebreore. Ngäbäkre ngwarbe ñan tö namani rün btä meye die mikai angwane, nämane korban niere ngwian ganaibare kwe yebtä. Abtä ngwian ganaibare kwe, yebti ñan rün btä meye die mikadre, akwa biandre Ngöböye. Ye abko nämane dbe abko nitre dirikä nämane niere, akwa Ngöböta ni rün btä ni meye die mikamna nie. † **7:16** Kukwe tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Ngöbö ngwärekre abko krörö: Ni merire brare ja mike ngite batakä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän. Erere arato, nita ni mda mda kämike, ni gure kätä ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe.

²² Nita gore, jändrän ni mda mdakwe, ie ni tö jökrä jakrä, nita kukwe kämekäme aibe nuene, nita ni ngökö, ni diän diän, ni tö rabai ni mda mda kwrere, nita ñäke ni mdabtä, nita bike kri, ni töbike ñakare metre ja käne.

²³ Kukwe kämekäme keta kabre nita nuene, ñobtä ñan angwane ye tä ni töibtä, kätä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Meri ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti
(Mateo 15.21-28)*

²⁴ Abti Jesu nikani juta Tiro bäre temen. Namani yete angwane nikani gwä, akwa ñan tö namani ja mikai tuare ni nünanka kä yete ie, aisete nikani tiebe, akwa nitre kä ye kanti käkwe gani.

²⁵⁻²⁶ Ye kanti meri nämane iti abko ngänkänbtä üai käme nämane nüne. Meri ye abko griega amne Sirofeneciabo. Niara ñakare israelita. Jesu nükani gani kwe angwane, jötrö ngware nikani, käkwe ja mikani bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, bti niebare kwe ie:

Üai käme juentari ngäbäkre tikwe sebtä, namani kärere kisere Jesuye.

²⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Tikwe kukwe kri nuendre makrä, ye abko mrö ngäbäkrekrä kita nukro ngäbäli kiakia ie kän, ye kwrere tikwe nuendre nitre israelitabtä, aisete ti ñan raba üai käme juentari ngäbäkrebtä makrä, ñobtä ñan angwane ma abko nukro ngäbäli kiakia ye kwrere aisete.

²⁸ Meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Jän, ti dänkien, akwa mrö büreta betekä timon ngäbäkre kisete abko nukro ngäbäli kiakia tä kwete mesa täni. Ye mden kisete, tita kukwe ribere mae nete, niebare kwe ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Mata kukwe era niere. Ngöböta sribire ño ni kwe ngätäite tä gare kuin mae, nibi tuen tie. Arato mata tödeke kwatibe Ngöböbti, nibi tuen tie. Ye köböire tikwe üai käme junina mento ma ngänkänbtä, aisete nibirate quinta, aisete nanta ja gwiriete. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, meri ye nikaninta, namaninta gwi angwane, üai käme nikanina mento ngänkänbtä aisete, nämane jäme jänbti, btä namaninta. Ne abko nakaninkä kore.

Ni olo ngidianinte amne kukwe ritete abko Jesukwe mikaninta quinta

³¹ Jesu nämane juta Tiro bäre temen, nikaninta angwane, nikani juta Sidón kánti ta, nikani kä kädian nämane Decápolis kánti. Te nükani, namani Ñö Okwä Kri Galilea btä.

³² Ye kánti ni iti abko olo ngidianinte amne kukwe ritete jänükani mräkäkwe Jesuye. Angwane Jesukwe kise mikadre bti mikakäre quinta abko mräkäkwe ribebare kisere ie.

³³ Ye kánti ni nämane kwati Jesu bäre ta, aisete Jesukwe ni ye ngwiani mento, bti kise kriani olote kwärikwäri kwe, tüdrä abko nuaninbtä kälibtä kwe,

³⁴ nikrabare kä käinbti kwe blitakäre Ngöböbe, bti büre jäkäni nga kwe, bti ñäkäbare krörö arameo kwe ni neye: ¡Efata! niebare Jesukwe ie. (Kukwe arameo ne abko kätä: ¡Olo ngiente tita niere mae! niere).

³⁵ Ye btäräbe ni ye olo gu ngitianinta, tüdrä namaninta quinta amne namani blite kuin metre.

³⁶⁻³⁷ Kukwe nakaninkä kore, ye Jesukwe ñan kädriemna jire chi ni mda mdabe, akwa ni nämane yete, okwäbti Jesukwe kukwe kri nuenbare, ye töi ñan namani krütare, kä namanintre niere: Ni seta jändrän kuinkuin nuene ño, amarebti ni olo ngidianinte ie tä ni kukwei mike ruenta. Ni kukwei ñakare abko tä kukwe tike sere, namanintre niere kore. Mden kisete, kukwe nakaninkä ñan kädriedre abko Jesu namani niere ietre, akwa bäri namani kädriere ni mda mdabe.

8

*Ni mili kräbkä bukani Jesukwe
(Mateo 15.32-39)*

¹ Kä ye ngwane, bati ni nukaninta ja ükekrö kwati Jesubtä abko kán mrö krütani jökrä. Abtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare, bti niebare kwe ietre:

² Köbömära jire ni kwati tä tibe nete, ie mrö ñakare kwetadre, aisete nibi tuen bobre tie.

³ Ni ruäre nünanka mente jatani tä nete. Tikwe juandreta mröi ja gwiriete angwane, nane kä rötarete bti ji ngrabare, aisete nibi tuen bobre tie. Ti ñan tö juainta mröi, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

Nita kä kaibe nete. ¿Kä krörö kánti abko ni bukare drete sere? niebare kwetre ie.

⁵ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Banta kobe munkwe?

Niaratrekwe niebare mda ie:

Banta kun kükübe nunkwe, niebare kwetre Jesuye.

⁶ Jesu käkwe tákamna temen nitre nämane yeye, bti ban kun kükü diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye,

ñäkänintbe kwe, bti ngökani kwe nitre ja tötikaka benye dräidre ni nämane kwati yehti. Erere bkänä, ban dräibare kwetre.

⁷ Gwa kiakia nämane krobu, krämä kwetre, btä Jesukwe kuin niebare Ngöböye, bti ngökani kwe nitre ja tötikaka benye, bti juani dräire kwe arato.

⁸ Ni jökrä käkwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, bti ban oto namaninte, ye abko nitre ja tötikaka Jesube käkwe ükaninkröta kutia kwä kükü.

⁹ Ni kwati käkwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili kräbkä näre amne meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare ñakare. Ni jökrä käkwe mröbare trine, bti Jesukwe juaninta ja gwiriete,

¹⁰ bti niara btä nitre ja tötikaka ben nakwani rute, nikani kä kädian nämane Dalmanuta kanti.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Jesu btä nitre ja tötikaka ben namani Dalmanuta angwane, nitre bariseo nükani ja kwete ben amne Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre nükani ja kwete ben. Jesu abko juani era metre Ngöbökre ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwähti abko nükani ribere Jesuye.

¹² Ye namani tare kri Jesubtä, aisete büre jäkani nga kwe, bti niebare mda kwe ietre:

¡Jo! ¿Ye ñobtä mun nünanka kä ne ngwane tä kukwe ye kwrere ribere dikaro tie yere? Ngöbö tö dre nuein, ye tikwe nin niedi jire chi munye, niebare Jesukwe ietre.

¹³ Kukwe namani tare kri Jesubtä. Yehti nitre bariseo mikaninte känime kwe, nakwaninta rute, bti nikaninta ja jiehti ñö okwä kri kwärä nakri.

Dirikätre blo, yehtä Jesukwe nitre ja tötikaka ben mikani mokre

(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Nämene Dalmanuta angwane abko nitre ja tötikaka Jesube, bti kä nikwitaninkä ban ngwiandre jabe, abkokanti namanina rute angwane, banbe nämane kuntibe kwetre.

¹⁵ Ye ngwane, Jesukwe nitre ja tötikaka ben mikani mokre, käkwe niebare ietre:

Lebadura nitre bariseokwe btä nitre reketaka Herodebe, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, niebare Jesukwe.

¹⁶ Abtä nitre ja tötikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri: Ni ñan ki ban mda ngwena, abtä Jesuta blite kore, namani niere jae kwärikwäri.

¹⁷ Ye gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ti abko nire metre ngämi nüke gare munye ya? ¿Ti raba mrö bien munye Ngöbö diehti ngämi nüke gare munye ya? ¿Ye

ñobtä ban ñakare munye, munta niere dikaro jae abko mun töi ngitiekä ñakare arato ya?

¹⁸ ¿Kä tuen munye amarebti tita dre nuene abko nuke gare ñakare munye yere? ¿Ni kukwei ruen munye amarebti mun ti kukwei tebaire ñakare yere? ¿Tikwe dre nuenba, ye töre ñakare munye ya? ¿Ye ñobtä abko ban ñakare mun nibi niere yere?

¹⁹ ¿Ni mili krärike jire bti tikwe ban kunrikebe dräiba, ye rabateba abko ükacröbata kutia kobe munkwe? niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Niaratre käkwe niebare mda:

Ban rabateba abko ükacröbata kutia kwä jätäbti kubu nunkwe, niebare kwe Jesuye.

²⁰ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

¿Erere arato, ni mili kräbkä jire bti tikwe ban kun kükübe dräiba, ye rabateba abko munkwe ükacröbata kutia kobe? niebare kwe ietre.

Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

Ban rabateba abko ükacröbata kutia krikri kwä kükü nunkwe, niebare kwetre.

²¹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe jändrän ne nuenba mun okwäbti amarebti, ¿se ñobtä abko drebtä tita blite abko ngämi nuke gare metre munye? Abko kore se, niebare kwe ietre.

Ni iti, ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta quinta

²² Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikani mate juta Betsaidate angwane, ni iti, ie kä tuen ñakare jänükani mräkäkwe Jesuye. Jesukwe okwä nuadrebtä ja kisebti mikakäre quinta abko mräkä namani ribere kisere ie.

²³ Ni ie kä tuen ñakare, ye Jesukwe kani küdebti, nikani ben mento juta bäre, namani juta bäre angwane, Jesukwe käli mikani ni ye okwäbtä, bti kise mikani okwäbtä kwe, käkwe niebare ie:

¿Kä nibi tuen mae ya?

²⁴ Ni ye käkwe niebare:

Ni nibi tuen kri kwrere dikekä tie, niebare kwe ie.

²⁵ Ni ye, ie kä namani tuen diore, abtä Jesukwe kise mikaninta mda bati okwäbtä angwane, okwä namaninta kuin jökrä, aisete kä namani tuenta kuin jökrä ie.

²⁶ Bti Jesukwe niebare ie:

Tikwe ma okwä mirita quinta, ye makwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe juta Betsaidate. Nänta jirekäbe ja gwiriете, niebare kwe ie.

*Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwé
(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)*

²⁷ Yebti juta kiakia tä juta Cesarea Filipino bäre temen, ye kukwäre Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe sribikäre juta kiakia yete. Namanintre dikekä ji ngrabare angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibtä? niebare kwe ietre.

²⁸ Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwe amne ni mda abko kätä ma Elías nükaninta niere mabtä. Akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun abko kätä ti nire niere tibtä? niebare kwe ietre.

Pedro abko käkwe niebare Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juani Ngöbökwé nun ngätäite, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko, munkwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Ye kánti mentokwäre Jesu nikani dirire nitre ja töitikaka benye angwane, nikani niere:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe ietre.

³² Kukwe ne rakadrekä ño Jesubtä, erere niebare metre ta kwe nitre ja töitikaka benye. Abtä Pedrokwe Jesu käräbare, nikani kaibe ben mentokwäre, bti nikani mäträre btä.

³³ Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe nitre ja töitikaka ben mikaninta ñäräre, bti ñäkäbare krörö kwe Pedroye:

Satana, nän mento tibtä nete. Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aisete makwe ñan ñäkä kore tie, niebare Jesukwe Pedroye.

³⁴ Bti Jesukwe nitre ja töitikaka ben btä ni mda mda nämáne yete, ye käräbare, bti niebare kwe ietre:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebti,

³⁵ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre amne kukwe kuin

Ngöbökwe tibtä ye dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe.

³⁶ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie.

³⁷ Erere arato, nikwe nünandre kärekäre, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekäre ben ye ütiäre.

³⁸ Ne aisete, nire nire këta ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente nitre tödekaka ñakare Ngöböbti këta kukwe kämekäme nuene ye ngwärekre, ni ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane ti jatadita ti Rün di kri bä nuärebti, erere arato angele deme Ngöbökwe bä nuärebti, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye btä ni mda mda nämane yete yeye.

9

¹ Yebti Jesukwe niebare mda:

Mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño ja dibti ni kwe ngätäite, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bä nikwitani

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Yebti kä nikani köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Juan aibe ngwiani jabe abko ben nikani ngitio bäri mente käin yebti. Niaratre nämänena ngitio yebti käin angwane, Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti,

³ Angwane dän Jesubtä namani trä ngitiekä jökrä ngrabare, namani ngwen bürere. Ni ñakare jire iti kä raba dän bätete ngwen bürere dikaro erere dän bä namani Jesubtä.

⁴ Ye btäräbe Elías btä Moisés namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani.

⁵ Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Eliäkrä, niebare Pedrokwe.

⁶ Pedro abko käkwe ñäkäbare kore, ñobtä ñan angwane nitre ja töitikaka Jesube abko namani nekwetekä, aisete ño niedre kwetre abko ñan namani nuke gare ietre. Abtä Pedro namani ñäke kore.

⁷ Ye btäräbe müta jatani jüben niaratrebti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

⁸ Ye btäräbe nitre ja tötikaka kākwe nikrabareta ja bäre angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaibe, btä okwä namani.

⁹ Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰ Ja rükadreta nire niebare Jesukwe, ye niaratre kākwe ngibiabare tiebe, akwa ye abko dre niebare Jesukwe abko ñan nükani gare ni nimä ja tötikaka benye, aisete namani ngwentari jirekäbe jae kwärkwäri.

¹¹ Abtä niaratre kākwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre bäri Ni Dianinkä Ngöbökwe käne kukwe ükatekäre biare kräke Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

¹² Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwe käne, kākwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre. Akwa ti tö kukwe mda ngwaintari munye: ¿Ñobtä ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mikadi ja tare nikadi kri amne ti mikadi ngwarbe ni mdakwe abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä? Yebtä töbika munkwe.

¹³ Akwa Elías abko nükanina, * akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aisete tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre, nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare jökrä btä.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Jesu jatani nüketa möta nitre ja tötikaka nimä ben angwane, nitre ja tötikaka ben ni ökän namani abko ben Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane ja kwete amne, ni mda mda nämane kwati, btä Jesu nükaninta.

¹⁵ Jesu nükaninta, ye ni nämane kwati kākwe gani angwane, toi ñan namani krütare, kä nikani betekä jökrä köbö ngwentari Jesuye.

¹⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Drebtä munta ja kwete nete? niebare kwe ietre.

¹⁷⁻¹⁸ Jötrö ngwarbe ni nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti kākwe niebare Jesuye:

* **9:13 Elías abko nükanina.** Jesu nämane blite Eliäbtä angwane, nämane blite Juan Bautistabtä era metre. Näge Mateo 17.12,13 yebtä.

Dirikä, üai kämenta jadenkä ngäbäkrebta tikän abko kisete kukwe ngitie ñakare. Tä niken mdente erere, ye kanti tä neketete üai käme yeye, tä kaenkä käinta bti tä kite temen, tä nikrenkä jökrä ngrabare, däbe tä nebe betekä kadate angwane, tä nebe tu ukwe jökrä jabtä. Mden abko makwe mikadreta quinta tikrä, abkokäre ti ki ngwena mae yere. Akwa nitre ja töitikaka mabe aibe tä nete, ie tikwe üai käme juantarimna ngäbäkrebta jakrä, akwa ñan niki mento ietre, niebare kwe Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¡Aingwaree, ti moto iko munbta! Munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuai mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, niebare kwe.

²⁰ Erere ngäbäkre ye jänikani Jesuye, jänikani nebe ken angwane, Jesu jatabare üai kämeye, ye btäräbe üai käme käkwe kä ötänintbe ngäbäkre yebti, nikani ngitiekä temen, namani ja den ngwarbe jabti tata nekwäre, sekwäre, nekwäre, sekwäre. Däbe namani betekä kadate.

²¹⁻²² Ye ngwane Jesukwe niebare ngäbäkre ye rünye:

¿Kä kobera üai käme nikani jadenkä kore ngäbäkre nebtä? niebare kwe rünye.

Niarakwe niebare mda Jesuye:

Nämane chi angwane, üai käme nikani jadenkä btä tikän yere, abko täbe känime. Üai käme töta nebe müre ketai, käta kite ñukwäte, tä kite ñöte tikän, aisete ma di tarä mikakräta quinta tikrä, ne ngwane nun ngwen ruen bobre jae. Nun die mike. Üai käme juentari mento btä, niebare kwe Jesuye.

²³ Jesukwe niebare mda ie:

Nirekwe tödekadre kwatibe tibti, kräke jändrän jökrä nuäre nuene. ¿Se ñöbtä abko ti di tarä üai käme juantarikrä mata ngwentari tie yere? niebare kore Jesukwe ie.

²⁴ Abtä ngäbäkre rünkwe ñäkäbare jume ja dibti krörö mda Jesuye:

Tita tödeke mabti, akwa mtare ti tö nibi tödekai bäri kwatibe mabti, yebtä ti die mika makwe, niebare kwe Jesuye.

²⁵ Ye btäräbe ni jatani nüke ja ükekrö bäri kabre mda, namani tuen Jesuye. Abtä jötrö ñäkäbare krörö kwe üai kämeye:

Üai käme, ma ngäbäkre ne kukwe ötake amne ma ngäbäkre ne olo dikatekä, ma yeye tita niere, nän mento ngäbäkre nebtä. Ma ñan jata jadenkäta jire chi mda btä, tita niere mae, niebare Jesukwe üai kämeye.

²⁶ Angwane üai kämenkwe ngratebare kri ngäbäkre yebtä, bti kä ötänintbe bti kwe bobuta, nikani ngitiekä temen angwane,

üai käme nikani mento. Ngäbäkre abko namani kwekbe temen ngwäkäre kwrere ni kwati ye okwäbti. Abtä namanintre niere: ¡Aiteeje! Ngäbäkre krüta tare yera, ni kwati namani niere kore.

²⁷ Akwa Jesu nikani, käkwe ngäbäkre ye kani küdehti, bti ganinkrö krö kwe. Ngäbäkre ye nukaninbe dikekäta krö. Namani kuin jökrä abko nakaninkä kore.

²⁸ Yebti Jesu namaninta kaibe gwi nitre ja töitikaka benbe angwane, niebare mda kwetre Jesuye:

Nunkwe üai käme junintari mento, ¿ye ñobtä ñan niki mento nunye ruen? niebare kwetre ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe blitadre Ngöböbe btä ja bäindre Ngöbökrä käne, aibe köböire üai käme ye kwrere mun raba juentari mento. Ye munkwe nuni ñakare kore, mden kisete ñan niki mento munye, niebare kwe ietre.

*Jesu krütadi niebare bobukäre kwe
(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)*

³⁰ Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane Cesarea Filipino kántita temen, nikaninta angwane nikaninta kä Galilea kántita. Akwa ni mda mdakwe ñan gadre ie tö namani,

³¹ ñobtä ñan angwane Jesu nämane dirire krörö kaibe nitre ja töitikaka benye:

Ni mda mda abko ie ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, ne biandi müre ketadre, akwa köbömä angwane, ti rükadita nire, niebare kwe.

³² Jesukwe dre niebare kore ñan nükani gare nitre ja töitikaka benye, akwa namani ja gaire, aisete ñan namani ngwentarita Jesuye.

*Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe
(Mateo 18.1-9; 10.42; Lucas 9.46-50; 17.1-2)*

³³ Abti nukaninta mda juta Capernaúmte. Namaninantre ja gwiriete angwane, Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¿Drebtä mun täni ja kwete ji ngrabare yere? niebare Jesukwe ietre.

³⁴ Namanintre kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane niaratre ngätäite nire bäri ütiäte, abkobtä nämane näin ja kwete ji ngrabare, aisete namanintre kwekbe.

³⁵ Drebtä namanintre ja kwete namanina gare Jesuye, aisete Jesu namani tākänintbe, käkwe niebare mda ietre:

Mun jakwe ti ken nete. Nire nire tö ja tuai bäri ütiäte kri ni mda mdakrä Ngöbö okwäbti, ye käkwe ja mika bäri bobre ni mda mdakrä amne ja mika ni sribikä ene kwrere ni mda mdakrä, niebare Jesukwe.

³⁶ Bti Jesukwe ngäbäkcre chi käräbare nüke nitre ja töitikaka ben ngätäite, bti kukwe ye bä mikakäre, ngäbäkcre ye diani kisete kwe, bti niebare kwe ietre:

³⁷ Nire nire käta ti tarere metre abko käkwe ngäbäkcre ne kwrere kadre ngäbti ti käbti. Nirekwe kadre ngäbti kore, ye ngwane ñan ngäbäkcre aibe kata ngäbti kwe angwane, ti kata ngäbti kwe arato. Ye kwrere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti kuin abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Nireta rüere ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri
(Lucas 9.49-50)*

³⁸ Ye ngwane Juan abko käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, nunkwe ni turi iti üai käme juentari ma käbti, akwa nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nini ie, niebare kwe Jesuye.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan ñäkä kore ie amne ñan bika kri niarabtä munkwe, ñobtä ñan angwane nirekwe sribi kri ñan tuabare nuendre ti käbti, yehti ñan tä näin ñäke blo ti rüere, akwa tä blite kuin tibtä. ¿Se ñobtä abko, munkwe ñan üai käme juantarimna mda ti käbti ie yere?

⁴⁰ Ni ja rüere ñakare nibe, ye abko tä nekete nibe, aisete munkwe ñan ñäkä ie.

⁴¹ Jesukwe niebare:

Munta ti mike täte, abtä nirekwe ñö aibe biandre chi tomnane munye, akwa ni ñö bianka munye tä nekete nibe, ni yeye Ngöbökwé sribi kuin ye ütiä biandi abko ti tö nibi niei metre munye.

⁴² Akwa nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkcre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä jabti, kanti rabadre kukwe nuene bäri käme mda, ni ye abko Ngöbökwé mikadi ja tare nike krübäte kä nakebtä. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti, känenkri jä oto kri doboko nura ukwakra ye mäkädre ngärä, bti kitadre mrente nguse kanti müre reketadre abko rabadre bäri kuin kräke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti aisete.

⁴³ Ye kwrere mun kise mden köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, munkwe ja kise ye tikaka ta abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre deme kise otore kwärä rikakäre nüne Ngöböbe kä käinbti abko bäri kuin angwane, ñan mun kise krobu ngöi jökrä ben mun rikadre ja tare nike kärekäre ñukwä jutra nötöte ñakare köbö kwatirekwatire ye te.

⁴⁴ [Kä nakebtä, yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärecri mikakäre ja tare nike kärekäre.]†

⁴⁵ Erere arato, mun ngoto mdenkri, köböite mun raba ja mike ngite, ne ngwane munkwe tikaka ta jae abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane mun ngoto kwäräbe akwa mun rabadre nüne metre Ngöbökrä abtä munkwe nünandre kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun ngoto krobu ben ngöi Ngöbökwé mun kitadre kä ja tare nikakrä kánti.

⁴⁶ [Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärecri mikakäre ja tare nike kärekäre.]‡

⁴⁷ Erere arato, mun okwä köböite mun raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane munkwe ja okwä ye diante kwati mento, bti munkwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane, ye kánti mun okwä kwatibe ben mun rikadre nüne kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun okwä kubu ben ngöi mun kitadre kä ja tare nikakrä kánti.

⁴⁸ Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärecri mikakäre ja tare nike kärekäre.

⁴⁹ Jändrän kukwadre Ngöböye, btä mren mikata mikakäre bänänte, ye kwrere abko munkwe ja tare nikadi mun mikakäre metre.

⁵⁰ Mdakäre abko, mren abra kuin jändrän jökrä mikakrä bänänte, akwa mren bänän riadrekä, ye ngwane ñan bänän rabadreta kuin mda. Ye kwrere munta bike kri jabtä kwärikwäri angwane, mun ñan raba sribi nuene Ngöbökrä, aisete mun rabadre ngwarbe mren bänän riadrekä kwrere. Mden kisete munkwe ti mikadi täte metre, ye köböire mun rabadi nüne jäme jabe kwärikwäri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

10

*Meri tuadremetre ya, ñakare ya
(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)*

¹ Jesu nämane Capernaúm, nikani mda nitre ja töitikaka benbe kä Judeate. Arato nikani Ñö Jordánbtä kä driri. Ye kánti

† 9:44 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä. ‡ 9:46 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

ni nūkaninta ja ūkekrōta kwati Jesubtä abko, ie Jesu nāmanena dirire ño, erere nikani dirireta ietre.

² Ye ngwane, nitre bariseo nūkani ruäre abko tō namani ja gain Jesube niara kitakäre ngite, kākwe niebare ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye kätä dre niere abko nikwe mikadre täte ya? ¿Ni gure kākwe ja tuametreta, ye abko dbe ya ño niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

³ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ni gure kākwe ja tuametreta, ye nuemna Moisékwe munye ya ño arato? niebare kwe ietre.

⁴ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ni gure kākwe ja tuadremetre abko dbe niebare Moisékwe, akwa nita ja tuemetre abko tikadre täräbtä biandre meriye, niebare Moisékwe, niebare kore nitre bariseokwe ie.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun dokwä ribi ribi Ngöbökrä. Ye mdenbtä ni gure kākwe ja tuadremetre abko Ngöbökwe tikamna täräbtä Moiséye munkrä yere.

⁶ Akwa Ngöbökwe kä dätebare kena btä abko tikamna krörö kwe täräbtä Moiséye arato:

Ngöbökwe ni brare btä ni merire dätebare.

⁷ Ne aisete ni brare kākwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

⁸ Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24*

abko tikamna kore kwe täräbtä Moiséye. Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere.

⁹ Ye mden kisete, Ngöbökwe ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre, aisete ni brare kākwe ñan meri tuadremetre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰ Yehti Jesu namanina gwi angwane, kukwe ngwianintari nitre bariseokwe, ye arabe nitre ja tōitikaka ben nikani ngwentarita ie.

¹¹ Abtä Jesukwe niebare nitre ja tōitikaka benye mda:

Ni brare kākwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye kākwe ja mikadre ngite merire käne rüere.

¹² Ye erere arato, ni merire kākwe brare käne kwe tuadremetre, bti rabadre brare mdabe, meri ye abko kākwe ja mikadre ngite brare käne rüere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye
(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

¹³ Yebti ngäbäkre jänikani mräkäkwe Jesuye abko bti Jesukwe kise mikadre ja di biankäre ietre. Akwa nitre ja töitikaka Jesube namani ñäke ngäbäkre mräkäye.

¹⁴ Ye gani Jesukwe angwane, namani romon nitre ja töitikaka benkrä, käkwe niebare mda ietre:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta käne.

¹⁵ Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre chi kwrerekwrere, ni yebti Ngöbökre ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe abko ti tö niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Bti Jesukwe ngäbäkre diani kisete, kise mikani dokwäbti kwe, bti ja di käräbare kräke kwe Ngöböye.

Ni jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Yebti Jesu jatani nikenta mda angwane, ni jatani iti betekä, nükani ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärecri, käkwe niebare ie:

Dirikä kuin, ¿tikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁸ Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yebti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye? niebare Jesukwe ie.

¹⁹ Bti Jesukwe niebareta ie:

Ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:

Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

Makwe ñan ni ngöka jändrän diankakäre kän.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae. *Exodo*

20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

Ye abko Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye nuendre nie kore, erere makwe mikadre täte jökrä, niebare kwe ie.

²⁰ Ni yekwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, makwe kukwe nini, ye ti nämane bati ngäbäkrere angwane, ti nikani mike täte jökrä abti kä nuke tie mtare, niebare kwe ie.

²¹ Niara namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe mikani ñäräre, bti niebare kwe ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre

bobrebti angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebti. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

²² Yebtä ni ye moto namani ulire Jesu kukwei nuare, ñobtä ñan angwane niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto nótaninte jändrän kwekwe ye jiebti amne moto namani ulire, ben nikaninta.

²³ Nikaninta angwane, Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti abko tare krübäte kräke, niebare kwe.

²⁴ Kukwe niebare Jesukwe, yebtä nitre ja töitikaka ben namani töbike kri, ñobtä ñan angwane ni jändrän bkänkä kri nämáne nüne metre Ngöbö ngwärekri, nämáne nütüre. Ye aisete Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti mräkä tikwe, ni ye btä Ngöböta gobrane, yebe ketetibe tare krübäte ni jändrän bkänkä krikri neme ketetibe.

²⁵ Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke.

²⁶ Kukwe yebtä bäri nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare mda, käkwe niebare:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? namanintre niere jae kwärikwäri.*

²⁷ Abtä Jesukwe mikani ñäräre, bti niebareta kwe ietre:

Mun kä nebtä, ye kräke abko kukwe ye tare, akwa ñakare Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, niebare Jesukwe.

²⁸ Jötrö ngwarbe Pedrokwe niebare mda ie:

Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebti, ¿se abko Ngöbökwé dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe Jesuye:

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nänbtä ti jiebti amne Ngöbö kukwe kuin kabtä ngäbti, nire nire käkwe ju mikaninte o etbakantre o ngwai mikaninte kwe, erere arato meye o rün o ngäbriänkä o kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebti, nitre ye abko, ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwé mikadi nüne kärekäre jabe arato.

* **10:26** Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämáne ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämáne ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämáne nütüre, aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

³⁰ Nitre ye tä nüne kä nebtä angwane abko ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda abko krörö: Rabadi ju bkäne bäri kabre mda. Erere arato, etba btä ngwai rabadi bäri mda kwe. Arato meye, ngäbriänkä rabadi kwati kwe. Arato kä sribikrä biandi bäri kabre kwe ie. Arato ja tare nikadi kwe tikrä, akwa kä jatadi mrä angwane, nünandi kärekäre Ngöböbe kä käinbti kwe.

³¹ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekre; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekre sete. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)*

³² Abti Jesu nämane näin juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani bä mente nitre ja töitikaka ben käne. Angwane nitre ja töitikaka ben ñan töi namani krütare Jesubtä angwane, ni mda mda nämane näin jiebtä köre, abkobtä kä jürä namani. Te Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu käräbareta mda kaibe mento, bti dre dre rakadikä btä abko nikani niere jökrä ietre krörö:

³³ Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén ye kanti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko käkwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise.

³⁴ Niaratre käkwe ti mikadi yakrä kri jae, käli kitadi tibtä kwetre amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Santiago btä Juan tö namani rabai gobrane siba Jesube
(Mateo 20.20-28)*

³⁵ Yebti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan namani bike kri, käkwe krötabare Jesu ken, bti niebare kwetre ie:

Dirikä, nun tö jändrän ribei mae abko erere makwe nuendre, ie nun tö nibi abko nun ki kärere mae, niebare kwetre Jesuye.

³⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Dre nuendre tikwe munkrä, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

³⁷ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ma rabadi gobrane kri ja di jenbti ni jökrä ngwärekre, ye ngwane makwe nun mika bäri ütiäte, käkwe nun mika tākäninthe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko nun tö ribei mae, niebare kwetre ie.

³⁸ Abtä Jesukwe niebare mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¡Jo! Munta kukwe tare krübäte ribere tie gare ñakare jire chi munye. ¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ja? niebare kwe ietre.

³⁹ ¡Jänri! niebare kwetre Jesuye.

Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato,

⁴⁰ akwa nire rabadre tákänintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete, akwa tä Ngöbö kisete. Ye aisete nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye. Abko kore se, niebare Jesukwe Santiagoye btä Juanye.

⁴¹ Jesu nämane blite kore, ye ni mda mda ja töitikaka Jesube käkwe kukwe ye gani angwane, moto namani romon Santiagokrä btä Juankrä.

⁴² Abtä Jesukwe käräbare, bti nikani niere ietre:

Nitre ñakare israelitare käta gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda mikakäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye.

⁴³ Akwa mun ja töitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätäite abko kukwe rabadre bä jene abko krörö: Nire nire tö rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko käkwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä

⁴⁴ amne, nire nire mun ngätäite tö rabai bäri käne jändrän jökräbtä, ni ye abko rabadre ni kladore kwrere ni mda mdakrä.

⁴⁵ Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ñan jatani ni mda mda mikakäre sribire jakrä, akwa ti jatani sribikäre ni mda mdakrä amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)*

⁴⁶ Yehti Jesu nükani juta Jericóte nitre ja töitikaka benbe, nikani ta angwane, ni mda mda nikani kwati jiebti arato nitre ja töitikaka benbe. Niara abko nämane näin käne angwane, ni nämane iti abko kädian nämane Bartimeo (ne abko Timeo ngobo nieta) abko okwä kä drünente, aisete nämane tákänintbe jibtä ngwian kärere jakrä.

⁴⁷ Jesu Nazarebo jatani ta gani kwe angwane, namani ngrente ja dibti krörö jite yete Jesuye:

¡Jesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere jite.

⁴⁸ Ni kwati namani kada ketamna ie akwa, niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

¿Jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere bäri mda kore.

⁴⁹ Abtä Jesu namani nünaninkä käkwe niebare:

Ni ye kärere munkwe, niebare kwe.

Erere ni mdakwe niebare ni okwä kä ikote yeye:

Jesuta ma kärere, aisete kä ngwen nuäre jabtä. Näin krö. Brän jötrö kánti, niebare kwetre ie.

⁵⁰ Ye btäräbe, ni okwä kä drünente ye käkwe ja tākäninte kainta, tö namani näin jötrö, aisete dän nga ötati kitani temen kwe, bti nikani nebe Jesu ken.

⁵¹ Angwane Jesukwe niebare ie:

Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi, niebare kwe ie.

Ni ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe.

⁵² Jesukwe niebare mda ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibi-rate kuin, aisete nänta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe kä namani tuen kuin jökrä ie, bti nikani siba Jesube.

11

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Bti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nūkanina ja ken Jerusalén angwane, ni namani juta Betania amne juta Betfagé kánti Ngitio Olibobtä. Ye kánti, Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani nibu,

² käkwe niebare ietre:

Juta tuen känime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie.

³ Akwa ¿Ñobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Erere nikanintre angwane, buro nämane mäkäninte jukwebtä jite, btä namanintre abko tikaninte kwetre.

⁵ Abtä ni ruäre nämane yete käkwe ñäkäbare krörö ietre:

¿Munta dre nuene yete amarebti yere? ¿Nirekwe buro ye tikatemna munye, amarebti munta tikete yere? niebare kwetre ietre.

⁶ Jesukwe ño niemnabare ietre, erere niebare kwetre, aisete buro tuanimetre ngwiandre ietre.

⁷ Nikanintre buro ngwena, nükani nebe Jesu kánti angwane, dän jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti, bti nikani mda Jerusalén.

⁸ Ye ngwane ni kwati namani Jesu ngibiare jite, käkwe dän jakwe metaninte ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye. Ni ruäre abko käkwe kriküde tikaninkä Jerusalén bäre temen abko namani mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye kakäre ngäbti jrei kwrere.

⁹ Angwane nitre nämane näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre abko nämane näin Jesu jiebt, ye abko namani ngrente ja dibti, kä namani niere krörö:

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö käikitekä gwaire jökrä!

Ni ne kite ni Dänkien Ngöbö käbti.

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¹⁰ Ni mräkä jrei David nämane gobrane kira, ye kwrere Ngöbökwé ni ne mikadi gobrane ni ngätäite nete.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käikitekä bäri krikri! *Salmos 118.25-26*

abko namani ñäke kore Jesu ngäbti.

¹¹ Jesu namani Jerusalén angwane, nikani ju blitakrä Ngöböbe kánti angwane, mikani ñäräre kuin jökrä bäre ta kwe, bti kä jatanina dere, aisete nikaninta nitre ja töitikaka ni jätäbti nibu yebe nebebe juta Betania kibiakäre yete.

Jesukwe ñäkäbare higokrie ye

(Mateo 21.18-19)

¹² Abti jändrinane Jesu nämane Betania, nikaninta Jerusalén angwane, mrö namani ie,

¹³ nikrabare kwe angwane, higokrie abko kä namani tuen mobe ie se kwrere. Higokrie ye abko ngwä nämänena, namani nütüre, aisete nikani mike ñäräre btä. Namani kánti angwane, higokrie ye ngwä rabadre abko käi ngämi, aisete ngwä ñakare btä angwane, kä aibe kabre btä.

¹⁴ Abtä Jesukwe ñäkäbare tare higokrie yeye:

Ma ñan ngwä raba jire mda kwetadre ni mdaye, niebare kwe higokrie yeye nitre ja töitikaka ben okwäbti.

Bti nikaninta janknu ji ngrabare Jerusalén.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kánti

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Nükani Jerusalén angwane, nikanintre nebe ju blitakrä Ngöböbe kánti. Ju bäre temen nitre nämane jändrän rürümoine* yete amne ruäre abko nämane jändrän kökö abko Jesukwe

* **11:15 jändrän rürümoine.** Nitre israelita nünanka ñakare juta Jerusalén nükani Jerusalén jändrän biankäre Ngöböye angwane, ñan nükani obeja, ütü amne nbi kwekwe ngwena kukwakrä, akwa nämane kökö Jerusalén yete ju blitakrä Ngöböbe kánti.

juanintari jökrä mento. Erere arato, nitre nämane ngwian kwite ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitaninkä temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitaninkä jökrä temen se kwrere arato.

¹⁶ Bti nire nire tö namani jändrän ngwiain ju blitakrä Ngöböbe kanti, ye abko Jesu ñan namani tuemetre nuke jire chi kä ye kanti, kä ngibiakäre deme Ngöbökrä.

¹⁷ Yebti Jesu nikani dirire krörö mda nitre ju blitakrä Ngöböbe dänkientre rüere, käkwe niebare:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe nitre nünanka kä jökräbti kräke, *Isaiás 56.7*
nieta Ngöböke ja Kukweibtä. Akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁸ Jesu namani dirire bä jene abko namani tuen kuin ni jökräye, aisete ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä. Ye mden kisete Jesu jürä namani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yebtä amne Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre, yebtä Jesu jürä namani arato, aisete namani ji känene jae Jesu kämikakäre.

¹⁹ Yebti kä jatani dere angwane, Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta juta Jerusalén bäre mentokwäre.

Nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti abko Jesukwe diribare higo kriebtä

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Yebti jändrinane Jesu nikaninta dekä angwane, higokrie ngwä ñakare, ye namanina nõtare jökrä nükebe dobote temen.

²¹ Higokrie, ie Jesukwe ñäkäbare nitre ja töitikaka ben okwäbti ye nukaninta töreta Pedroye, käkwe niebare Jesuye:

¡Jo! Dirikä, higokrie ie makwe ñäkäba jändrin, ye nibira nõtare jökrä nükebe dobote temen tuen, niebare kwe ie.

²² Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö di tärä jändrän jire jökrä nuenkrä, yebti munkwe tödeka kwatibe, ye ngwane mun rabadre kukwe nuene jire jökrä ti kwrere.

²³ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nirekwe niedre ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, niedre kwe ngitio nokoye, tödekare kwärä Ngöböbti amne Ngöbö di tärä sribi ye nuendre, ye munkwe mikadre ngwarbe ñakare jae angwane, mun rabadre ñäke kore ngitioye angwane, ye erere rabadre bare munye.

²⁴ Ne aisete, dre dre munkwe kärädre Ngöböye, erere biandi kwe munye, bti munkwe tödekadre kwatibe kore, ne ngwane Ngöböke biandi munye.

²⁵ Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye btä mun moto romon kräke, ye ngwane kukwe ye käikwitaka jabti munkwe angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye diandrekä jire jökrä munbtä.

²⁶ [Akwa ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye, btä mun moto romon kräke, ye munkwe ñan käikwitadrekä jabti angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye ñan diandrekä munbtä arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.]†

Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ Yehti Jesu nikani janknu nebe Jerusalén. Nikani dikekä ju blitakrä Ngöböbe bäre temen angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, arato nitre unbre ji dokwäte käkwe krötabare Jesu ken,

²⁸ käkwe niebare ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

²⁹⁻³⁰ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, niebare kwe ietre.

³¹ Yebtä abko nikani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö: Ngöbökwé juani nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie.

³² Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, aisete nikwe ño niedre ie ruen, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Niaratre käkwe blitabare kore, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre ni jökrä nämane mike era. Mden kisete ni mdakwe juani niedre kwetre angwane, ni jökrä rabadre ja rüere ben abko jürä namani btä, aisete ño niedre kwetre ñan namani nüke gare ietre.

³³ Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre. Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato. Abko kore se, niebare kwe ietre.

† **11:26** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

12

*Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)*

¹ Yebti Jesu nikani kukwe bä mike krörö mda ietre: Bati ni nämane iti, käkwe uba nurai nökan, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti.

² Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä.

³ Akwa ni juani kä bkänkä kwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere, bti juanintarita kwetre. Nin uba döi biani jire chi kwetre kä ütiäre, bti juanintarita kise tökare kwetre.

⁴ Yebti kä bkänkä kwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä akwa, ni ye neketaninte sribikäye, metani jökrä dokwäkäte kwetre, bti ñäkäbare diän kwetre ie, bti nikaninta ngwarbe arato.

⁵ Yebti abko, kä bkänkä kwe sribikä mdara jire juani abko müre ketani sribikätrekwe ja ñäte arato. Abtä niarakwe sribikä mda mda juani kwati mda uba döi tuen jae kä ütiäre, akwa neketaninte sribikätreye, nikani kwata mete kwäräkwärä se kwrere, ruäre abko müre ketani kwetre, akwa nin uba döi biani jire kwetre ietre.

⁶ Abtä mrä angwane, ni kä bkänkä, ie ni namanina itibe juandre uba döi tuen jakrä. Ye abko odei itibe tare kri kwe aibe namani ie. Namani nütüre: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäte sribikätrekwe, aisete ti bike juen, namani nütüre. Erere juani kwe.

⁷ Akwa kä bkänkä odei nikani ngitiekä rün käite angwane, sribikätre ye käkwe niebare jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

⁸ Ye erere bkänä, ni kä bkänkä odei itibe ye neketaninte sribikätreye, müre ketani kwetre, bti ngwäkä kitaninkä kä ye bäre mento kwetre. Ne ngöra.

⁹ ¿Ne angwane, uba bkänkä kwe dre nuendre sribikätre käme yebtä raba ruen munye? Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandre ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁰⁻¹¹ Bti Jesukwe ja bä mikani jä kwrere amne nitre dirikä krikri abko bä mikani ju mikaka kwrere, käkwe niebare ietre:

Ngöbö Kukwei käta niere krörö gare munye, raba ruen tie:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie, *Salmos 118.22-23*
abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ietre.

¹² Jesukwe kukwe bä mikani, ye abko nitre dänkien krikri btä dirikätre krikri yeبتä matani tare, ñobtä ñan angwane Jesukwe niaratre bä mikani sribikätre käme ye kwrere abko gani kwetre jabtä. Abtä tö namani Jesu kitai ngite, akwa ni mda mda jürä namani btä, aisete kä mikaninkä Jesubtä yete kwetre, nikaninta mentokwäre.

Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya
(*Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26*)

¹³ Abti Jesukwe ñäkädre blo emperador César rüere abtä kitadre ngise, ye abko nitre dirikä krikri btä nitre dänkin krikri tö namani, abkokäre nitre bariseo btä nitre reketaka jrei Herodekri juani kwetre ja gaen Jesube.

¹⁴ Erere nikanintre, namani Jesu kanti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye. Ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, akwa ji Ngöbökwere abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ¿Akwa emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

¹⁵ Akwa namanintre bike moto kuin abko ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare mda kwe ietre:

¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? Ngwianta munkwe, ye ngwen kunti tuadre tie, niebare Jesukwe ietre.

¹⁶ Ye erere bkänä, ngwian denario biani kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bä amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe. Niaratrekwe niebare mda:

Emperador César bä amne käi tä btä, niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe.

Ye kwrere Jesukwe ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere amne César rüere, akwa kukwe niebare kwe abko bäri nuäre btä bäri metre aisete, nitre bariseo btä nitre reketaka Herodekri ñan töi namani krütare Jesubtä.

*Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye
(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)*

¹⁸ Yehti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwe abko ñan nämane mike era, aisete jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe niebare ie:

¹⁹ Dirikä, Ngöbökwe tikamna krörö täräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yehti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani täräbtä Moisékwe nunkrä.

²⁰ Ne aisete bati nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani.

²¹ Merire namani ie abko namani yärä mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, brare krütani kån arato. Meri ye namaninta kaibe bobukäre. Namani yärä mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, krütani kån arato.

²² Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa nin ngäbäkrei ngibiabare jire iti kwe. Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta.

²³ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, niebare kore nitre saduseokwe Jesuye.

²⁴ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aisete munta töbike ngwarbe blo kore ñan ñan?

²⁵ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä käinbti kwrere.

²⁶ Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko btä ti tö nibi kukwe nie munye. Kira, kri chi namani jutra ngitiekä, te Ngöbökwe blitabare Moisébe: Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe Moiséye abko btä mun tärä ñäke.

²⁷ Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwe niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärecri abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre saduseoye.

*Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte
(Mateo 22.34-40)*

²⁸ Nitre saduseokwe kukwe ngwianintari Jesuye abko, btä Jesu nämáne blite angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nükani kukwe nuen. Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nämáne iti ye okwäbti. Abtä niebare krörö kwe Jesuye:

¿Kukwe biani keta kabre Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte abko nikwe mikadre täte bäri? niebare kwe Jesuye.

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe bäri ütiäte mikadre täte bäri niebare Ngöbökwé Moiséye abko nieta krörö: Mun israelita olo ketete ti kukweiye munkwe. Ni Dänkien Ngöbö abko itibe. Yebti ngöbö ñakare jire mda.

³⁰ Amne ni Dänkien Ngöbö aibe tare ja üai ngöi jökrä, ja töi ngöi jökrä amne ja di ngö jökrä.

³¹ Kukwe ketebu bäri ütiäte mikadre täte abko krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie bäri ütiäte nere. Nebti kukwe mda mda tarä nuendre, akwa ñakare bäri ütiäte, niebare Jesukwe ie.

³² Abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere metre. Erere makwe kukwe nini, ye abra era bkänä. Ngöbö abko itibe. Nebti ngöbö ñakare jire mda

³³ amne niara taredre kri. Arato niarabe taredre käre ja moto kuinbti. Arato niarabe tädre käre ni töibtä köbö kwatirekwatire. Erere arato, nikwe sribidre ja di ngöi jökrä niaräkrä. Mdakäre abko, nita ja tarere ño au, ye kwrere nikwe ni mda mda taredre, nini makwe, ye abra era bkänä, aisete Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän kämikata kukwäkrä Ngöböye ye ngwä. Erere arato, Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän jökrä bianta Ngöböye ye ngwä.

³⁴ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä ye käkwe Jesu kukwe kani ngäbti kuin dikaro namani tuen Jesuye. Abtä niebare mda kwe ie:

Ngöbö kebera nüke gobrane mabtä, nibi tuen tie, niebare Jesukwe ie.

Yebti nitre dirikä krikri, ie nin ja nükani töre mda kukwe ngwentari mda ja gäkrä Jesuye.

*¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwé däredre?
(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)*

³⁵ Yebti ju blitäkrä Ngöböbe ye bäre temen Jesu nämáne dirire angwane, niebare kwe ni kwatiye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko däredre jrei David tukwekri nieta abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käta niere. Ye ñobtä abko munta niere kore abko ti tö ngwaintari.

³⁶ ¿Ye ñobtä abko Ngöbö Üai Deme köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä.

³⁷ David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä. ¿Se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita “Dänkien” niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikä yeye? niebare Jesukwe.

Jesukwe diribare kore, ye ni nämane kwati olote namani ngitie nuäre, aisete kä namani nuäre btä Jesu kukwei nuare.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre ngäniene

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesu nämane dirire angwane niebare kwe:

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoin Krä ye kántita temen, ie töta nebe.

³⁹ Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagotate, kánti töta nebe rabai tākānintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tätre nebe tākānintbe. Erere arato, niaratre nūbaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tö tākāi temen.

⁴⁰ Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä, abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöbökwe mikadi ja tare nike krübäte, aisete munkwe ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Meri bobre käkwe sentabo ngörä kubu biani Ngöbökrä

(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre temen jändrän dätebare ngwian ükärökrä nämane mikani ngwian biandre Ngöbökrä ngwäre, ye kánti Jesu nikani, namani tākānintbe. Angwane ni kwati namani nūke ngwian kite jändrän ngwian ükärökräte. Erere arato, ni ngwian bkänkä kabrekabre namani nūke kwati, namani ngwian kite kabre yete okwäbti.

⁴² Te batibe meri bobre kån brare krütani abko jatani, kåkwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Ngöbökrä Jesu okwäbti.

⁴³ Angwane Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare, bti niebare kwe mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kån brare krütani se kåkwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri kåkwe ngwian kiti kajate Ngöbökrä se ngwä,

⁴⁴ ñobtä ñan angwane niaratre kätä ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko kåkwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aisete niarakwe ngwian bini bäri kabre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

13

*Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe, niebare Jesukwe
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)*

¹ Jesu nämane ju blitakrä Ngöböbe kántita, jatani nikenta angwane ni iti ja töitikaka ben kåkwe niebare ie:

¡Jo! Dirikä, ju krikri be bä nuäre nuäre janknu. Já krikri ketani jabti jabti tuen, niebare kwe Jesuye.

² Jesukwe niebare mda ie:

Ju kuinkuin mun okwä nibi btä, ye abko köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete já ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Dre rakadikä kä mrä känenkri
(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)*

³ Yebti Jesu nikani ju blitakrä Ngöböbe btä nakri, kánti namani tåkänintbe Ngitio Olibo bti käin, okwä namani ju blitakrä Ngöböbe kukwäre angwane, Pedro, Santiago, Juan btä Andrés kåkwe niebare kaibe ie:

⁴ Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ¿ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye rakadrekä ñongwane amne bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre Jesuye.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin,

⁶ ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käbti kåkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwä ara tä nete, niedi kwetre, ye kåkwe ni kwati ngökadi.

⁷ Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe angwane mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore

abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nūke abko raba gare munye,

⁸ ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwarä amne ni kwati rabadi mrö nike krübäte arato. Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krire kena kä nebtä, niebare Jesukwe.

⁹ Bti Jesukwe niebareta mda nitre ja tōitikaka benye:

Munkwe ñan dikaka okwä kware mun rüe ngätäite, ñobtä ñan angwane nitre israelita kākwe mun kitadi ngise sinagoga yete nitre kritoboreye. Ne kanti mun kwata metadi kwetre. Erere arato, jrei kri amne gobran kri ñakare israelita, ye ngwärecri mun jänäin ngite tödekabtä tibti, akwa ye ngwane abko tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwärecri, abkokäre mun jänäin ngite.

¹⁰ Angwane kä ne ngämi niken ta, känenkri kukwe kuin tibtä, ye rabadi diribare ni kä jökräbtiye angwane batibe ti jatadita.

¹¹ Akwa mun järıkadi ngite nitre kritobore ngwärecri angwane, munkwe dre niedi ja kriere, yebtä munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tädi munbe. Mden kisete munkwe ño niedre, ye niarakwe mikadi gare munye, erere munkwe nie ja kriere.

¹²⁻¹³ Kukwe ye rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane ni kwati mätä rabadi tibtä abko mätä rabadi munbtä tödekabtä tibti arato. Aisete ni tödekaka tibti abko etba kwe kākwe kitadi ngise müre ketadre; ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe kākwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti. Erere arato, ngäbäkrekwe rün kwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti abko rabadi nakenkä kore ja täritäri nitre tödekabtä tibti yebtä; akwa nire nire tä nüne angwane, ti ñan rükandite ni jökrä ngwärecri kwe, ni ye abko tikwe dianditari.

¹⁴ Yebti Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti bike kukwe niere, btä munkwe töbikadre kri abko krörö: Ni iti ngwarbe käme kākwe jändrän deme Ngöbökre mikadi ngwarbe jae, btä Ngöbö mätä jatadi tikani Danielikwe abko kä nin te rabadre abko te rabadi. Ni ye kwrere rüka mun okwäbti, ye ngwane abko mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre.

¹⁵ Amne mun mden mden tädre jubti käin* ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe;

* **13:15** *tädre jubti käin*. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta.

16 amne mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe.

17 Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö.

18 Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire aisete.

19 Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kä dätebare kena angwane ni kä nebtä ngämi ja tare nike krübäte dikaro abti kä nüke mtare abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere.

20 Ye abko, Ngöbökwé ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökwé abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe.

21 Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: ¡Ni Dianinkä Ngöbökwé abko tä nete tuen! niedi kwe, o ¡Ni Dianinkä Ngöbökwé tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era,

22 ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökwé kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Niaratre käkwe sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökwé ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö.

23 Ne aisete kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare, abtä munkwe ñan dikadrekä okwä kware, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)

24 Jesukwe niebareta ietre:

Ja tare nikadi kri nini tikwe, yebti ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda

25 amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato.

26 Ye angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebtü mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi.

²⁷ Angwane tikwe angeletre juandi, kākwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

²⁸ Bti Jesukwe niebareta mda:

Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yebtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken abko munta gaen,

²⁹ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye.

³⁰ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä.

³¹ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwé gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³² Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi ti jatadreta ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

³³ Ye kwrere arato, ti jatadita ñongwane gare ñakare munye. Mden kisete, munkwe ja mika juto käre ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita käre Ngöböbe,

³⁴ ñobtä ñan angwane ti näinta, bti ti jatadita, ye abko rakadikä ño ti bike bä mike krörö munye: Ni iti jatani yäke mente kä mdabti kākwe sribikä kwekwe mikaninte ju ngibiare jakrä, bti sribi biani jene jene kwe ietre angwane, jukwe ngibiaka abko ie ju ngibiamna kuin kwe jakrä. Ni ye namani niara ngibiare ngäbti.

³⁵ Ye kwrere abko, ti ju bkänkä kwrere käta mun mikete, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti, ñobtä ñan angwane mun Dänkien ju bkänkä rükadita dere ya, kä ruäre ya, kä ngwen ja ken dekä ya o kä ngwenbti dekä ya, ñongwane abko gare ñakare jire chi munye.

³⁶ Ye mden kisete, nane batibe ti jatadreta ñongwane abko, ie mun kwan jäme ngwarbe, mden känenkri munkwe ti ngibia ngäbti käre.

³⁷ Munkwe ti ngibia ngäbti tita niere munye, ye ñan mun aibeye tita niere amne ni jökrä kākwe ti ngibiadre ngäbti abkokäre tita niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

14

*Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe
(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)*

1 Yebti Pascua* köböi namanina köböbube. Pascua köböi angwane abko bieta Te Lebadura Nakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte nämane bämän krati angwane, ye känenkri ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiare-tari kisere.

2 Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aisete Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

*Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti
(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)*

3 Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Betaniate tükänintbe mesabtä mröre ni kädian nämane Simón kánti. Jesu ngämi Simón ye miketa quinta, känenkri kädian nämane lebroso arato abko kánti Jesu nämane. Angwane batibe meri nükani iti ñö rä bäne ütiäte kri kädian nämane nardo ngwena jä bä ngwen kädianta alabastro dätebare boteare te. Nardo ye abko ñan nämane mritani jire ñöbe abko meri ye jatani ngwena. Meri ye abko käkwe ñö rä bäne jue tikani, bti kekani kwe Jesu dokwäbti se kwrere.

4 Yebtä ni nämane siba gwi abko ruäre moto namani romon. Abtä namani niere jae kwärikwäri: ¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bäne ütiäte kri iente ngwarbe se?

5 Ngwian ganainta bäsi kä kwati jire näre, btä ñö rä bäne se rürümoindre, bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ininte ngwarbe kwe se, namanintre niere kore jae kwärikwäri meri yebtä, bti namani ngren ngren bti.

6 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan meri ne nika. ¿Se ñobtä abko mun nibi nike krübäte dikaro? Meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä,

7 ñobtä ñan angwane nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete, ye abko mun tö rabadre die mikai ñongwane, erere munkwe die mikadre; akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete.

8 Ne aisete jändrän kuin rabadre bare tikrä meri neye, erere nuni kwe tikrä, ñobtä ñan angwane ñö rä bäne kiri kwe ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre.

9 Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato,

* **14:1 Pascua.** Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwé tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aisete Ngöbökwé köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

aisete jändrän kuin nuni meri nekwe, yehtë rükadita töre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Judakwe Jesu kitani ngise
(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Yehti, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. Ye ngwane ni ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko iti kädian nämáne Judas Iscariote abko nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kánti Jesu kitakäre ngise ietre.

¹¹ Judas nikani Jesu kite ngise gani kwetre angwane, kä namani nuäre btätre, käkwe ngwian bian braibare Judaye, bti Judas nikani. Ye ngwane Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe
(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Abti bämän krati lebadura ñakare bante kweta nämáne Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye köböi nükaninta kena. Köbö ye näire kordero kämika nämáne kwetadre Pascua köböite angwane, nitre ja töitikaka Jesube käkwe niebare ie:

¿Mrö kwetadre Bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Mun nän juta Jerusalén sete. Ye kánti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika.

¹⁴ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikäkwé mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä käta ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie.

¹⁵ Angwane ju mikani bobu jabtä käin, te kä tädira ükaninte biare mrökrä, kánti mun jänäin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribe biare nunkrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Erere bkänä, nitre nibu ja töitikaka nikani, namani jutate Jerusalén angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, kánti mrö sribebare kwetre kwetadre Pascuate.

¹⁷ Yehti kä jatanina diore dere angwane, Jesu nikani mröre mda nitre ja töitikaka benbe.

¹⁸ Nämáne mröre angwane, niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun mrökä tibe ketetibe, ne ngätäite nita iti käkwe ti kitadi ngise ti rüeye gare kuin tie, niebare Jesukwe.

19 Abtä nitre ja töitikaka ben namani ulire jökrä batibe, kä namani niere itire itire ja täritäri Jesuye:

¿Tikwe nuendi ya gwari? namani ngwentari itire itire Jesuye.

20 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ni jätäbti nibu, ye ngätäite nita iti käta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko käkwe ti kitadi ngise.

21 Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¡Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, niebare Jesukwe ietre.

22 Yehti nämane mröre jökrä angwane, Jesukwe ban diani kunti kisete, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, niebare kwe ietre.

23 Bti uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, bti kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti biani kwe ietre. Niaratre jökrä käkwe ñani,

24 bti Jesukwe niebare ietre:

Uba döi ne abko ti däre tikwe ara amne Ngöbökwé kukwe ükadite btin munbe ye abko rabadia bare täte jökrä ti däre nehti. Erere arato, ti däre rimiadite ni kwati kräke.

25 Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöböta gobrane ye kánti tikwe uba döi btin ñadita, akwa ti ngämi ñaen yete, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

26 Yehti Jesu btä nitre ja töitikaka ben käkwe ka Salmobtä niebare ünän, bti nikanintre Ngitio Olibobti.

27 Angwane Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Mun jökrä gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre gare kuin tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö, käta ti bä mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere:

Tikwe obeja ngibiaka kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi kratikrati kwäräkwärä, *Zacarías 13.7*
abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

28 Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kánti ni rabadita ketetibe jökrä, niebare Jesukwe.

29 Abtä Pedro abko käkwe niebare mda Jesuye:

Ni jökrä käkwe ñan tödekadre mabti abko gitiadi, akwa ti abko ñan gitiadre jire chi mabtä, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda Pedroye:

Mtare deo, antlan ngämi ngwäne bobu, känenkri ma reketaka tibe abko makwe rükandite bämä jire abko ti tö nibi niei metre mae, niebare kwe Pedroye.

³¹ Akwa Pedro abko namani ja kwete janknu Jesube, kä namani niere:

Ti müre ketadre siba mabe akwa ti reketaka mabe, tikwe ñan rükandrete jire chi, Pedro namani niere.

Erere ni mda mda ja töitikaka Jesube namani niere gwaire jökrä Jesuye.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikani nebe kākä Getsemaní kánti angwane, Jesukwe niebare ietre:

Täke temen yete munkwe. Ti bike niken blite Ngöböbe, niebare kwe ietre.

³³ Yebti Pedro, Santiago btä Juan aibe ngwiani kwe jabe. Angwane Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübäte ja jiebti,

³⁴ käkwe niebare nitre ja töitikaka ben nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁵ Ye btäräbe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kánti namani kitanintbe ngwärerere timonkwäre temen angwane, niara müre ketadre ye abko Ngöbökwé diandre niarabti ta abko btä blitabare krörö kwe Ngöböbe:

³⁶ Tata tikwe, ma raba jändrän jökrä nuene, aisete tikwe ja tare nikadre, bti ti müre ketadre, ye ma tö diain ti bäre angwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

³⁷ Bti nitre mikaninte nimä kwe ja ngibiare, kánti nikaninta angwane, nämane kibien kuin jökrä, btä namaninta angwane, niebare kwe Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü mae ja ngwätere blitakäre Ngöböbe ya? niebare kwe ie.

³⁸ Bti niebareta kwe ietre:

Diablu jatadi mun nuente ja käne, ye ngwane munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwäte amne munkwe blita jakrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

39 Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe angwane, ño niebare kâne kwe Ngöböye, ye arabe nikani niereta ja täritäri bobukäre.

40 Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kanti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aiseite okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta angwane, ño niedre kwetre Jesuye ñan namani nuke gare ietre.

41 Yebti Jesu nikaninta bämäkäre bliteta Ngöböbe. Blitabareta kwe Ngöböbe, bti jatani nuketa angwane, niebare kwe ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Munkwe kibianirira dbe. Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nura,

42 aiseite ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nukera tibtä, aiseite näin krö, bränta, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

43 Jesu nämane blite kore, ye btäräbe ni ja töitikaka ben ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote ye ara jatani nuke Jesu kanti. Judas ye abko nämane näin ni kwati jie ngwena. Nitre jatani Judabe ye abko nämane näin ngitra ngwena kisete amne ruäre abko nämane näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko nämane näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käbti amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye käbti amne nitre unbre ji dokwäte käbti arato.

44 Angwane Judas, Jesu kitaka ngise ye abko käkwe nitre töi dianina käkwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aiseite munkwe niara ye ka ngite. Mun rika ngwena, niebare kwe ietre.

45 Ye erere bkänä, Judas jatani nuke, ye btäräbe nikani Jesu kanti, käkwe niebare krörö ie:

¡Dirikä! niebare kwe.

Bti Jesu demainbare kwe.

46 Angwane nitre jatani Jesu rüere ye käkwe krötani Jesu ken, nakwani btä, käkwe kani ngite.

47 Ye btäräbe ni ja töitikaka Jesube nämane iti käkwe ngitra dianinkä kwatate, bti ni klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikaninkä ta kwe ie.

48 Yebti nitre nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare krörö:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye?

49 Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita temen mun ngätäite, akwa mun ñakare ti kaen ngite. Akwa dre dre rakadrekä tibtä tä tikani mekera Ngöbö Kukweibtä abko erere rabadre bare tibtä, abkokäre munta ti kaen ngite mtare, niebare Jesukwe.

50 Jesukwe ñäkäbare kore, ye btäräbe nitre ja töitikaka ben käkwe kä mikaninkä batibe jökrä btä amne ngitiani iti iti kwäräkwärä amne niaratre käkwe Jesu mikaninte kaibe rüeye.

51 Jesu jänikani angwane abko, ni bati nämane näin ja mrianinte dän aibe te abko nikani siba Jesu jiebtä. Ni ye gani Jesu rüekwe angwane neketaninte ietre,

52 akwa niarakwe dän jabtä tikanintbe, bti ngitiani бүтиере.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekre

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

53 Angwane Jesu jänikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien gwiriete. Jänamani angwane, ni blitaka ni mda mda diäre dänkientre käkwe ja ükaninkrö, btä nitre unbre ji dokwäte käkwe ja ükaninkrö. Arato Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nükani ja ükekrö bentre.

54 Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiebtä. Yehti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämane tákänintbe, ye kánti Pedro namani tákänintbe siba ñukwäbtä, ñukwä träse.

55 Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre sribikä Sanedrinbe namani kukwe kánene Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre. Akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere,

56 ñobtä ñan angwane ni kwati namani kukwe ngwarbebe niere Jesu rüere, aisete ja kukwei ñan namani nükebtä gwaire jökrä ietre.

57 Yehtä ni ruäre käkwe kukwe känäbare ngwarbe mda Jesu kitakrä ngise bäri abko namani niere krörö:

58 Ju blitakrä Ngöböbe mikani ni kä nebtäkwe, se abko tikwe juandi ngwarbe jökrä, abti köbömäkäre angwane, tikwe ju mdara jire mikadita täte, akwa ñan ni kä nebtäkwe mikadi, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre Jesu rüere.

59 Kukwe känäbare ngwarbe kwetre ni ngökakrä Jesu rüere, akwa ñan namani nükebtä gwaire jökrä ietre.

60 Yehtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nükani dikekä krö ni jökrä ngätäite, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebtä ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe Jesuye.

61 Akwa Jesukwe nin ñākābare kāre, namani kwekbe jirekābe. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien kākwe niebareta bobukāre Jesuye:

¿Ma abko Ni Dianinkā Ngöböke ara ya amne ma abko Ngöbö Kri Odei ara ya? niebare kwe Jesuye.

62 Jesukwe niebare mda ie:

Jān. Ti abko niara ara amne kā bāri ütiāte kri Ngöbö Di Kri Jāndrān Jökrā Nuenkrā ye küde ruenkri munkwe Ni Kā Nebtä Ngobo tuadi tākānintbe. Erere arato, jatadita mütabti kāinta sete angwane munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

63 Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien ye moto namani romon, kākwe dān ngianinkā seen jabtā romone, kākwe niebare krörö:

¿Tā ñāke kore, se abko ni mda mda kākwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya?

64 Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñāri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan, aise te munkwe töbikadi ño mda krāke, niebare kwe.

Ni jökrā kākwe niebare:

Niara ngite, aise te müre ketadre, namanintre niere gwaire jökrā.

65 Ye ngwane ni ruäre namani kāli kite Jesubtä. Ni ruäre abko namani dān kukwān māke Jesu okwābti, bti namani mete, namani mete, bti namani niere ie:

Ma Ngöbö Odei mata niere, aise te nirekwe ma miti, niere metre nunye, namani niere ie.

Angwane guardia ju blitakrā Ngöböbe ngibiabtikā abko namani Jesu mete arato.

Pedro kākwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-29)

66 Jesu nämāne gwi Sanedrin ngwārekri angwane, Pedro abko nämāne ju bāre ngüsrüta temen angwane, ni merire iti sribikā ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkienkwe abko jatani angwane,

67 Pedro nämāne tākānintbe ñukwābtā ñukwā trāse, btā meri ye okwā namani, mikani ñārāre kuin kwe, bti niebare kwe ie:

Jesu Nazarebo se ben ma nämāne dikekā siba arato, niebare kwe ie.

68 Angwane Pedrokwe ja rükaninte, kākwe niebare mda ie:

Ni kādianta makwe, ye gare ñakare jire chi tie, aise te mata blite drebtā, ye ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

Bti naninkrö, nikani jukwebtä angwane, btārābe ant-lankwe ngwānānbare.

⁶⁹ Bä raire erere, meri sribikä ye arabe jataninta angwane, okwä namaninta Pedrobtä bobukäre angwane, namani niere ni mda mdaye:

Ni noko reketaka Jesube arato se, namani niere.

⁷⁰ Akwa Pedrokwe ja rükaninteta.

Bti bä raire erere angwane, nitre nämane yete kä namani niere Pedroye:

Ma Galileabo, ñobtä ñan angwane ma blite niaratre kwrere, bä amarebti rä jire mata nekete ñakare Jesube, ma nibi niere yere, namanintre niere ie.

⁷¹ Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwe ngürün mikadre btä namani niere, käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

⁷² Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare bobukäre angwane, Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nukaninta töre ie: antlan ngämi ngwäne bobu, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nukaninta töre ie angwane, niara moto nötaninte, käkwe ja müaibare kri.

15

*Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekrei
(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)*

¹ Kä nükani ngwen dekä angwane, nitre sribikä Sanedrinbe amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, nitre unbre ji dokwäte btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö ketetibe jökrä mda, käkwe Jesu makätemnabare, bti jänikani ngite Pilato ngwärekrei kwetre.

² Angwane Pilatokwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

³ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani kukwe niere bätäkä ngwarbe Jesu rüere kitakrä ngise.

⁴ Abtä Pilatokwe niebareta Jesuye:

Kukwe keta kabre, btä ma ngite nie nibi ma rüere. ¿Se ñobtä abko ma nibi kwekbe dikaro yere? niebareta Pilatokwe Jesuye.

⁵ Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Jesu ñan tö namani rabai tikaninte namani tuen Pilatoye, aisete Pilato ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶ Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire ni ngite ngätäite nire tikadrete Pilatokwe, kärä nämane ie abko erere nämane tikete

⁷ abko erere ye näire ni kädian nämane Barrabás abko nämane ngite ni mda mdabe. Ni ye abko nämane ja rüere go-bran romanobobe angwane, ni müre ketani kwe abtä nämane ngite.

⁸ Ye ngwane ni nükani kwati niere Pilatoye:

Käre mata ni ngite tikete iti kä kwatirekwatire. Ye kwrere makwe ni ngite tikadrete iti abko nun nibi ribere mae, niebare kwetre ie.

⁹ Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe ye tikadrete tikwe abko ie mun tö nibi ya? niebare kwe ietre.

¹⁰ Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane ni bli-taka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aisete niebare kore kwe.

¹¹ Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani ni jökrä töi den jakri abko käkwe Barrabás tikatemna abkokäre.

¹² Akwa Pilato tö namani Jesu tikaite, käkwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe nieta munkwe, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

¹³ Jötrö ngwarbe ni jökrä namani ngrente, kä namani niere Pilatoye:

¡Müre kete krusobtä! namanintre niere gwaire jökrä.

¹⁴ Abtä Pilatokwe niebareta mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare Pilatokwe ietre.

Yeبتä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

¹⁵ Akwa Pilato tö namani ni jökrä moto mikai nuäre, aisete Barrabás tikaninte kwe, akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä.

¹⁶ Nitre rükä nikani Jesu ngwena mda ju gobrankwe ye kánti. (Kä ye abko kädian nämane pretorio). Angwane nitre rükä käkwe ja ükaninkrö jökrä ketetibe Jesu mikakäre yäkrä jae,

¹⁷ käkwe dän bä tain kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä, bti jrei kri käkwe korona kitadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre.

18 Yebti namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere: jMa jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namani niere kore Jesuye.

19 Bti nikanintre Jesu mete dokwäte ta kritobti, nikani käli kite Jesubtä, bti nierare namanintre nebe ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre.

20 Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

21 Jesu jänikani kwetre angwane, ni iti kädian nämane Simón abko Alejandro btä Rufo rün Cirenebo nämane Jerusalén bäre, jataninante, nükani ngätäi bentre angwane, kruso btä Jesu müre ketadre abko nitre rükä romanobo käkwe Simón mikani ngwena Jesukrä.

22 Bti nikanintre nebe käkä Gólgota kánti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kánti nikanintre nebe Jesube.

23 Angwane krikä kwaka kädianta mirra mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye, akwa Jesukwe ñan kani ngäbti.

24 Ye btäräbe nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä, bti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabti, käkwe ja gani dän yebtä.

25 Ñänä okwä krä ökän näre dekä angwane, Jesu metani krusobtä nitre rükäkwe.

26 Angwane “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE,” tikani kore kri kukwänbtä metani Jesu dokwä kánti käin krusobtä. Ye abko ñobtä Jesu nämane ja ngie nuen krusobtä gadre abkokäre.

27 Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti mikani niara küde ngeberekri.

28 [Ne abko nämane tikani krörö kira Ngöbö Kukweibtä, Ni kämekäme ngätäite niarakwe ja ngie nuadi siba, nämane tikani abko erere namani bare kore.]*

29 Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, kä namanintre niere ie:

jJan jan! Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare,

* 15:28 Versículo 28 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

³⁰ aisete ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

³¹ Ye erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre namani Jesu mike yakrä jae, aisete namanintre niere kwrere arato jae kwärikwäri Jesubtä:

Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se?

³² Ni se Ni Dianinkä Ngöböke mikadre jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisete ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae! namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Ye kwrere arato, ni nämane nibu ja tare nike krusobtä käin Jesube gwaire, ye namani Jesu mike yakrä jae siba.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Bti ñänä nükani ruäre käin angwane, kä ngidianinte mda. Kä namani iko jökrä temen. Kä namani iko nebebe ñänä okwä krämä dere.

³⁴ Ñänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti krörö: Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? niebare kwe. (Ne abko: Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere? nieta.) Abko mden niebare Jesukwe.

³⁵ Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwe, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Eloí” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

³⁶ Ye btäräbe, ni nämane yete, ngätäite ni nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñoi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, jatani ben, biani kwe ñadre tomnane Jesuye. Bti ni ye käkwe niebare:

Tuemetre yete. Elías rükadi den timon krusobtä yete ni okwäbti ya, ari ngibiaretari, niebare kwe.

³⁷ Akwa Jesu abko käkwe ngratebare bäri kri ja dibti mda, btäräbe krütani.

³⁸ Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen.

³⁹ Jesukwe ngratebare, bti krütani ño nitre rükä dänkien romanobo okwäbti. Abtä niebare mda kwe:

Ni ne abko Ngöbö Odei era metre bkänä, niebare kwe.

⁴⁰ Ye ngwane, ni merire merire nämane ruäre, namani bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä siba. Nitre merire nämane, ye ngätäite María Magdalabo nämane, btä José btä Santiago bäri bati meye María nämane, arato Salomé nämane.

⁴¹ Meri ye abko, Jesu nämane nüne Galilea angwane nämane nekete ben angwane, nämane niara die mike. Ye ngwane meri mda mda nämane kwati siba abko nämane nekete Jesube, aisete nikani gwaire Jesube nebe Jerusalén. Meri ye abko nämane siba okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² Ye ngwane abko, köbö jadükakrä känenkri, ni jökrä nämane sribi nuene biare jakrä jadüka mäträ, aisete kä jatani dere angwane,

⁴³ José Arimateabo abko ie ja nükani töre, nikani Pilato kánti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare ie. José Arimateabo abko ni ütiäte kri sribikä siba Sanedrinbe. Ni ye abko, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe nämane ngibiare kisere arato, aisete nikani Jesu ngwäkä kärere Pilatoye.

⁴⁴ Josékwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye angwane, Pilatokwe ja ngwiani nikenkä, ñobtä ñan angwane Jesu krütani jötrö krübäte, käkwe ni rükä romanobo dänkien käräbare iti, bti Jesu krütanina bkänä abko ngwianintari kwe ie.

⁴⁵ Nitre rükä dänkien käkwe Jesu krütanina bkänä niebare Pilatoye angwane, batibe Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye.

⁴⁶ José käkwe dän bäri ütiäte kädianta lino kökani, bti Jesu ngwäkä krusobtä käin diani timon, mrianinte kwe dante, bti kä muanina biare jäkwatate ni doboi mikakrä, te Jesu doboi mikani kwe, bti jä kri münaninkä kwe abko mikani kä mkä juere kwe Jesu doboibti.

⁴⁷ Angwane María Magdalabo btä María, José meye, nikani siba, okwäbti Jesu doboi mikani.

16

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Yebti köbö jadükakrä nikanina ta angwane, María Magdalabo, María Santiago meye, btä Salomé käkwe jändrän rä mane kökani mda mikadre Jesu ngwäkä ngrabare.

² Abti ñänä jatani gökökä krire käin bämante dekä angwane, nükanintre mda Jesu doboibti jändrän rä mane mikakäre ngrabare.

³ Nikanina nebe ja ken doboibti angwane, nikani niere jae kwärikwäri:

ꞑjä kri dikaro mikani dobohti ye, nirekwe mikadikä mento nie amarebhti yere? namani niere kore jae ji ngrabare.

⁴ Namanina kánti angwane, nikrabare kwetre angwane, já kri abko ñakare táte ká mkábtí amne ká mkábe tókare se kwrere, btá okwá namanintre.

⁵ Bti nikanintre nikrenká nguse ká mkáte angwane, ni bati btá dán nga ngwen búrere abko angele aibe námáne tákánintbe niaratre kúde ruenkri, btá okwá namani angwane nekwe-taninká ni yebtä.

⁶ Akwa angelekwe niebare nitre merire yeye:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Jesu Nazarebo müre ketani krusobtä, doboi mikani nete abko munta náin tuenta kánti, ye gare kuin tie, akwa Jesu ye nürate nire, aiseite ñakare nete amne ká mká be nebe tókare niara tábti, mun jakwe tuen.

⁷ Mun rikata, kákwe nie krörö nitre ja tóitíkaka Jesube yeye btá Pedroye: Jesu nürate nire, bike niken Galilea ja úkákrokáreta ketetibe munbe, kánti munkwe ja tuadita ben, niebare kwe munye ye kwrere, munkwe nie kore ietre, niebare angelekwe nitre merire yeye.

⁸ Yebti nitre merire nimá ye nikaninta angwane, nikani beteká ngitieta dobohti mentokwáre, ñobtä ñan angwane nekwe-taninká krúbáte. Moto namani bete tükü tükü. Mden kisete namanintre grúkeká jókrá ngrabare angwane, ká jürá namani krúbáte dikaro btátre, aiseite kukwe nakaninká ño ño nin niebare jire chi kwetre ni mda mdaye abko kukwe nakaninká kore Jesubtä. Ne abko kore.

Jesukwe ja mikaninta tuadre María Magdalaboye

⁹ Bámánte deká, Jesu nukaninta nire angwane, María Magdalabo, btá úai káme námáne krá kükü juanintari Jesukwe, ye ara jire, ie ja mikani tuare káne Jesukwe.

¹⁰ Yebti nitre ja tóitíkaka Jesube námáne diáne müen abko, ie Jesu nukaninta nire, María janbare niere.

¹¹ Jesu nukaninta nire jakwe tuani niebare Maríakwe, akwa María námáne blite ngwarbe namanintre nútüre btá, aiseite ñan kukwei mikani era kwetre.

Nitre nibu ja tóitíkaka Jesube, ie Jesukwe ja mikaninta tuadre

¹² Abti ni nibu ja tóitíkaka Jesube nikani juta Jerusalén báre mento angwane, batibe Jesukwe ja bá kwitani jene, kákwe ja mikani tuare ietre ji ngrabare,

¹³ bti nikani mda, kákwe niebare nitre ja tóitíkaka Jesube mda mda yeye, akwa ñan kukwe mikani era kwetre arato.

Jesukwe sribi biani nitre ja tóitíkaka benye

¹⁴ Abti nitre ja tóitíkaka Jesube ni jätábtí iti námáne mröre angwane, batibe Jesu nükani ja mike tuare ietre. Akwa Jesu nukaninta nire, ye ni tuakatuaka kákwe niebare nitre ja

töitikaka ben yeye abko ñan kukwei kani ngäbti jire chi kwetre, yebtä Jesukwe ñäkäbare ietre.

¹⁵ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Kukwe kuin tibtä, ye mun rika mike gare kä ketareketare temen.

¹⁶ Munkwe kukwe ye mikadi gare, ye nire nire käkwe kadi ngäbti angwane, ja ngökadi ñöte kwe ti käbti, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, akwa nire nire käkwe ñan kukwe ye kadre ngäbti abko ñan diandretari kwe, akwa Ngöbökwe mikadi ja tare nike kri.

¹⁷ Angwane, nitre tödekaka tibti abko käkwe jändrän nuendi krörö ti diebti: Üai käme juanditari mento nibtä kwe, ni kukwei jenena gare ñakare ietre abko bti blitadi kwe Ngöbö Üai köböire.

¹⁸ Nane tbi krübäte diandre kisete kwe, arato nane kräkä krübäte ni kämikakrä ñadre kwe, akwa ñan jraindre kisete. Mräkäre abko, ni bren bren bti kise mikadi kwe abko rabadita quinta ti diebti. Ye abko, nitre tödekaka tibti, ie kukwe rabadi bare kore. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesu nikaninta kä käinbti

¹⁹ Ni Dänkien Jesu käkwe blitabare ünän kore nitre ja töitikaka benbe, bti Ngöbökwe kaninkä käin, nikani ben kä käinbti, känti mikani tākäninte kwe ja küde ruenkri. Ye kwrere mikani bäri ütiäte kwe jae.

²⁰ Abti nitre ja töitikaka Jesube abko nikani mda kä ketareketare te. Kukwe kuin nuenbare Jesukwe abko nikanintre mike gare ni jökräye. Angwane jändrän ñan rabadre bare ja di jenbti abko namani nebe bare ietre Jesu diebti, niaratre kukwei rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien Jesu namani die mike kore abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne ngöra.*

* 16:20 Versículo 9-20 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe Lucas

Ni kädian nämane Lucas abko käkwe tärä ne tikani niara kukwe muko Teófilo kräke. Teófilo abko ni romanobo ütiäte kri nütüta. Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre diribare kwe rabadre gare metre Teófiloye, abkokäre Lucakwe tärä ne tikani kräke.

Jesu jatani ni jökrä diantarikäre abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Ñan Jesu jatani nitre israelita aibe kräke, akwa Jesu därebare kä nebtä ni jökrä die mikakäre abko Lucas tä niere. Erere arato, Jesukristo jatani niara Rün Ngöbö mike gare ni jökräye abko Lucas tö namani mikai gare bäri.

Lucas abko sribi muko Pablokwe abko gare nie, ñobtä ñan angwane tä tikani kore Colosenses 4.14; Filemón 24 amne 2 Timoteo 4.11. Lucas abko ñakare israelitare nütüta amne niara abko kräkä bianka tä gare nie. Lucas käkwe tärä ne tikani juta Romate kä 60-79 ne ngwane nütüta. Lucas käkwe tärä Hechos tikani Teófiloye arato.

Kukwe känekäne

¹⁻² Ngöbökwé kukwe mikanintbe ño ño abko erere namani bare Jesu köböire ni ngätäite, ye abko nitre nikani dikekä käne Jesube käkwe tuani ja okwä jenbti. Kukwe kuin Jesubtä, ye abko ni tuakatuaka ye nämane sribire mikakäre gare. Erere arato, jändrän kuin nakaninkä ño ño Jesubtä ye ni tuakatuaka käkwe niebare nunye, erere ni kwati käkwe tikani täräbtä.

³⁻⁴ Ye kwrere ti tö namani tikai arato, aisete kä nera kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä abko ti nikani ngwentari kuin, aisete mtare ti tö tikai metre ja täritäri makrä, ti kukwe muko ütiäte Teófilo, jändrän nakaninkä ño ño Jesubtä diribarera mae, ye rabadre gare bäri kuin mae, abkokäre tita kukwe ne tike krörö mae:

Juan Bautista däredi abko niebare Zacaríaye

⁵ Bati jrei kädian nämane Herodes Kri nämane gobrane kä Judea yete angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kädian nämane Zacarías nämane nüne yete. Niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kira kädian nämane Abías tukwe mräkä. Niara abko sribikä ju blitakrä Ngöböbe kánti. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Abías mräkäkri, ye ben nämane sribire. Meri Zacaríakwe kädian nämane Elisabet abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kira kädian nämane Aarón tukwe mräkä arato.

⁶ Niaratre nibu nämane nüne era metre Ngöbö ngwärecri, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita dre nuemna, erere

nāmanentre mike tāte metre. Mden kisete kukwe kwani ñakare ni mda mdaye kitakrä ngite.

⁷ Ye kwrere nāmanentre Ngöbö Kukwei mike tāte, akwa Zacarías btä Elisabet nāmane bati angwane namani jabe, akwa Elisabet küde mriani jabtä, aiseite ngäbäkre ñakare kwetre. Mdakäre arato, namanina unbre jökrä.

⁸ Akwa batira jire Abías tukwe mräkä blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nāmane sribire ju blitakrä Ngöböbe kanti, ben Zacarías nāmane sribire gwaire angwane,

⁹ nāmanentre ni den iti ja ngätäite kri ngwäri mnü rä bāne kukwe Ngöbö ngwäkri. Ne abko nāmanentre nuene käre köbö kwatirekwatire. Te Zacarías kībā namani sribi yebtä, ñobtä ñan angwane kä ngidianinkä aiseite. Ne erere niara diani sribi ye nuenkä kwetre kä demente ju blitakrä Ngöböbete.

¹⁰ Ye erere kä nükani angwane, Zacarías nikani kri ngwäri mnü kukwe kä demente angwane, ni kwati mda namani blite Ngöböbe ju bäre.

¹¹ Zacarías nāmane kri ngwäri mnü kukwe jäme, te batibe angele ni Dänkienwe jatabare ie. Angele ye nāmane ñukwä grä kri mnü rä bāne kukwakrä ne kwäräkri, niara küde ruenkri se kwrere. Btä okwä namani angwane,

¹² jaiteje, ni rä nekwetaninkä ya! Namani grükekä jökrä ngrabare.

¹³ Btä räbe angelekwe niebare ie:

Zacarías ma ñan rekwetaka tibtä. Ma btä Elisabet kākwe ngäbäkre käräbare Ngöböye, erere Ngöbökwē mun kukwei nu-anina, aiseite meri makwe Elisabet yekwe ngäbäkre brare ngibiadi. Ye makwe kädian Juan.

¹⁴ Ngäbäkre däredi ye kä rabadi nuäre mabtä amne, ni kwati mda mda, btä kä rabadi nuäre siba,

¹⁵ ñobtä ñan angwane niara rabadi ütiäte kri ni Dänkien ngwäkri. Mdakäre abko, niarakwe nin uba döi btä dö kwakakwaka mda ñadre jire chi. Arato niara ngämi dārere, känenkri Ngöbö Üai Deme tädira tāte btä.

¹⁶ Juan rabadi ütiäte kri ni Dänkien ngwäkri, ñobtä ñan angwane niarakwe ni israelita kwati mikadita ja mäketa niaratre Dänkienbe.

¹⁷ Ne abko Ngöbö kukwei niekä kädian nāmane Elías nāmane sribire mekera Ngöbö Üai köböire amne Ngöbö diebti, ye kwrere Juankwe sribidi niara Dänkien känenkri, nitre israelita mikakäre biare niaratre Dänkien kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni kwati tä ja rüere ngäbriänkätrebe, arato ngäbriänkä tä ja rüere rünbe abko ie ja mäkämanta jabe kwärükwäri kwe. Erere arato, ni kwati tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä abko ie ja töi kwitamanta kwe tödekakäre Ngöböbti. Ye kwrere, Juankwe ni kwati mikadi juto, ne abko kwe rabadre biare ni Dänkien

kaen ngäbti. Ne mden kiseté, kä rabadi nuäre ni kwatibtä, niebare angelekwe Zacariäye.

¹⁸ Zacariäs käkwe ngwianintari mda ie:

Ne abko ño sere ti tö nibi gai bäri metre tie. Nun nena unbren, dokwä ngwen bürere jakän. ¿Se ño amarebti, ngäbäkre däredre nunkwe sere? niebare kwe ie.

¹⁹ Angwane angele käkwe niebare mda ie:

Ti kä Gabriel. Ti ne mdenta sribire Ngöbö ngwärekre kä käinbti. Niarakwe ti juni blite mabe kukwe kuin ne mikakäre gare mae.

²⁰ Akwa makwe ñan ti kukwei miri era, aiseté mtare mentokwäre ngäbäkre makwe ngämi däre, känenkre ma kukwei rötadi. Akwa kukwe ne rabadi bare täte jökrä angwane, batibe ma kukwei gitiadita. Abko kore se, niebare kwe ie.

²¹ Kukwe ne nämäne nakenkä angwane, nitre nämäne ju bäre temen Zacariäs ngibiare abko namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ne ñobtä amarebti, Zacariäs nibi ngrötöte krübäte kä demente nere? namanintre niere jae kwärikwäri.

²² Abti raire erere angwane Zacariäs jataninta ju bäre. Niara tö namani blitai bentre, akwa nin kukwe namani ngitieta jire chi angwane, Ngöbökre kukwe mikani tuare jabtä ie kä demente aiseté, namanime blite jirekäbe kiseti kore mda abko nükani gare ietre.

²³ Kä kitani sribikäre namani bare angwane, Zacariäs nikaninta ja gwiriete.

²⁴⁻²⁵ Abti mda Elisabet namani bren, bren kwe kiseté. Yebtä niara namani ja bäine dikakabtä sö krärike gwi. Nin namani näin kwäräkwarä. Namani nütüre: Ti Dänkien käkwe ti die mikaba, aiseté tita ngäbäkre ngibiare. Kä näirare ni kwati käkwe ti mikaba ngwarbe, ñobtä ñan angwane ngäbäkre ñakare tikwe. Mtare ñan rabare ñäke tibtä, ñobtä ñan angwane tita ngäbäkre ngibiare aiseté, nütübare kore kwe.

Jesu däredi Mariäkwe abko angele nükani niere ie

²⁶⁻²⁷ Nebti Elisabet bren sö krä tira angwane, Ngöbökre angele Gabriel juani mda kä Galilea yete nebe juta Nazarete, kukwe mike gare meri iti kädian nämäne Mariäye. Ni merire ne abko bati kaibe, deme arato; ja mike gure ñakare jire chi, akwa nämänena mikani jakrä kwärikwäri ni kädian nämäne Josébe. José abko jrei David tukwe mräkä.

²⁸ Ne erere angele nükani María kanti, käkwe niebare ie:

Ñantöre mae. Ngöböta ja moto mike bäri kuin makrä meri mda mda ngwä, aiseté niarata ma die mike, niebare angelekwe ie.

29 Maríakwe angele ne mikani ñäräre angwane, nekwe-taninkä niara kukweibtä. Abtä namani nütüre: ¿Se ñobtä angele käkwe köbö ngunintari kore tie sere? namani nütüre.

30 Angwane angele käkwe niebare mda ie:

María, ma ñan kä jürä ngwian jabtä. Ma käi nuäre Ngöböbtä.

31 Makwe ngäbäkre brare ngibiadi iti abko makwe kädian Jesu.

32 Niara rabadi ütiäte kri. Niara kädiandi Ngöbö Kri Kä Käinbti Odeire amne niara mräkä jrei David tukwe nämane gobrane kira, täte niarakwe gobrandi.

33 Niara rabadi gobrane kärekäre nitre israelita ngätäite amne gobrain ñan krütadi jire chi, niebare kore angelekwe ie.

34 Maríakwe niebare mda angele yeye:

¿Ti ngämi ja mike gure, amarebti mata niere kore tie yere?

35 Angele käkwe niebare mda ie:

Ne ñobtä tita niere raba ruen mae, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme rükadi mabtä. Ye ngwane Ngöbö Kri Kä Käinbti di tädi mabtä arato. Ye mden kisete ngäbäkre däredi makwe, ye abko deme amne Ngöbö Odei jen kwe. Mdakäre abko ti bike kukwe mda niere mae abko krörö:

36 Ma mräkä Elisabet käkwe ngäbäkre ngibiadi. Niara nena biyore akwa, sö krä tira tä bren, bren kwe kisete arato. Meri ne mden di ñakare ngäbäkre ngibiakrä, aisete odei neme ñakare jire chi, nieta btä amarebti tä kore.

37 Tita niere mae, Ngöbö di tärä jändrän jökrä nuenkrä abko rabadre gare mae, aisete niara di tärä kukwe ne ngwiankrä bare mabtä arato raba gare mae, abkokäre tita niere mae. Ne abko kore, niebare kore angelekwe Maríaye.

38 Maríakwe niebare mda ie:

Makwe kukwe nini tie, ne erere raba bare jire jökrä tibtä angwane, ti Dänkien tö ti mikai dre dre nuene, erere ti tö nuein tie. Abko kore se, niebare kwe angele yeye.

Bti angele nikaninta kä käinbti.

María nikani basare Elisabeye

39 Nebti María nikani jötrö ngwarbe Zacarías btä Elisabet kánti kukwe niebare ie Elisabebtä tuakäre. Zacarías amne Elisabet abko nämane nüne mintokwäre kä Judea yete.

40-41 María namani Zacarías kánti, nikani gwä, käkwe köbö ngwianintari Elisabeye. María kukwei jarabare Elisabeye angwane, btäräbe ngäbäkrewe betatebare Elisabebtä amne Ngöbö Üai Deme nükaninbe täte btä.

42-44 Yebtä kä namani nuäre Elisabebtä, käkwe ñäkäbare jume mda Maríaye:

¡Jo! Ngöböta kukwe kuin nuene era metre makrä ni merire jökrä ngwä. Ye kwrere ngäbäkre ngämi däre makwe, kräke

Ngöböta kukwe kuin nuene arato. Angwane meri ti ne kwrere ie basa dre sera amarebti Ngöböta kukwe kuin nuene makrä, ma ye abko nüke basare tie. Ne ñobtä ñan angwane ma abko ti Dänkien meye aisete. ¿Se ñobtä ma nüke basare tie sere? Ne ñobtä raba ruen mae, ñobtä ñan angwane makwe köbö ngunintari tie, btäräbe ngäbäkrekwe bitite tibtä, kä ngwini juto jabtä kwe ma kukweibtä aisete.

⁴⁵ Ngöbö köböire käta neme nuäre mabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja kukwei niebare mae ngäbäkrekwe makwebtä abko namani era makrä angwane, dre dre niebare kwe mae, ye erere rabadi bare jire jökrä ie, aisete tita niere mae. Abko kore se, niebare kwe Mariäye.

⁴⁶ Abtä Mariäkwe niebare mda:
Ti bike ti Dänkien Ngöbö käikitekä.

⁴⁷ Ngöbö ti Diantarikä käi nibi nuäre kri tibtä,

⁴⁸⁻⁴⁹ ñobtä ñan angwane ti bobre, ütiäte ñakare, akwa ti Dänkien Ngöbö käkwe ti tarebare kri.

Ngöbö Di Kri käkwe kukwe nuenba kri tikrä.

Nebtä mtare mentokwäre, Ngöbökwé kukwe nuenba kuin krübäte tikrä abko ni jökrä rabadi niere tibtä.

Ma abko deme käre Ngöbö.

⁵⁰ Ni nünanka kira amne ni nünanka kä ne ngwane käta Ngöbö mike ütiäte jae amne tä niara jürä ngwen jabtä.

Ni ye abko tä ruentari tare kärekäre Ngöböye abko krörö:

⁵¹ Ngöbökwé sribi kri nuenbare ja di kribti amne, nire nire nämäne bike krikri Ngöbö rüere abko Ngöbökwé juani ngwarbe.

⁵² Erere arato, gobran krikri abko kitani timon, akwa ni bobre bobre abko Ngöbökwé mikani ütiäte kri, käkwe die mikani.

⁵³ Mdakäre abko, nitre tu neketebe mrö miare abko ie jändrän kuinquin biani täte kwe amne, nitre jändrän bkäne kabre abko kän jändrän dianinkä jökrä kwe.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ngöbökwé nitre israelita dianinkä sribikä jabe abko die mikani kwe amne ngwiani ruentari tare kwe jae ño kukwe ükaninte kwe ni ruai mrö känekänebe ye kwrere.

Mdakäre abko, Abraham btä Abraham ngäbriänkätre ja täritäri kädianta nitre israelita die mikadi Ngöbökwé.

Mden erere ni käi kwitakata ñakare jabtä Ngöbökwé amne ni die mikata kärekäre kwe ja täritäri. Abko kore se, niebare Mariäkwe.

⁵⁶ Yehti Mariäkwe nünabare sö krämä Elisabet kanti, bti jataninta ja gwiriete Nazarete.

Juan Bautista därebare Elisabekwe

⁵⁷ Abti mda ja ngibia käi nükani Elisabeye angwane, ngäbäkre brare därebare iti kwe.

⁵⁸ Ne gani Elisabet mräkätrekwe btä kukwe muko mda mda käkwe gani angwane, jatanintre käi ngwen nuäre jabtä ben, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe kukwe kuin nuenbare Elisabekrä, aisete niaratrekwe käi ngwiani nuäre jabtä arato.

⁵⁹ Kwäira erere angwane, ngäbäkre ne kwata tikaninkä ñäräkrä mikakrä, ne abko kwe rabadre juta israelitare siba abkokäre. Ye ngwane niara kädian jababare rünbti mräkätrekwe,

⁶⁰ akwa meye Elisabet abko ñan tö namani, käkwe niebare mda:

¡Ñakare! Ngäbäkre ne kädian Juan, niebare kore meyekwe.

⁶¹ Zacarías mräkätre käkwe niebare:

¿Ma mräkä mden mden kädian tärä kore abko erere ma tö nibi ma ngobo kädian sere? niebare kwetre mda ie.

⁶² Ne ngwane ngäbäkre rün abko tö namani ngobo ne kädian ño abko tö namanintre gai, aisete Zacarías käkwe ngäbäkre kä tikadre kri kukwänbtä abko niebare kisebti kwetre ie.

⁶³ Abtä Zacarías kri kukwän käräbare ietre, ngobo käi tikakäre btä. Ne erere tikani kwe kri kukwänbtä: Ngäbäkre kädian Juan, tikani kore kwe. Nebtä namanintre töbike kri mda.

⁶⁴ Te batibe, Zacarías kukwe ngitianinkäta se kwrere, käkwe Ngöbö käikitaninkä mda.

⁶⁵ Yebtä abko, mräkätre nekwetaninkä, töi ñan namani krütare batibe Zacaríabtä amne ngäbäkre kwebtä. Kukwe ne nakaninkä Zacarías juete abko kädrie namani jire jökrä ngwitäräta temen kä kiakiate Judea yete.

⁶⁶ Angwane ni jökrä käkwe kukwe ne gani angwane abko ngäbäkre ne ñakare ngäbäkre mda mda kwrere, ñobtä ñan angwane ni Dänkien nämane niarabe namani tuen ietre, aisete namanintre töbike krörö: ¿Ngäbäkre se rabadi ño sere? namanintre töbike ngäbäkre chi Juanbtä.

Zacaríaske Ngöbö demainbare

⁶⁷ Yebti Juan rün Zacarías kukwe ngitianinkäta angwane, Ngöbö Üai Deme nükani btä angwane, Ngöbökwe dre nuendi nitre israelitakrä abko niebare krörö kwe:

⁶⁸ Ngöbö nitre israelitakwe, ma ti Dänkien.

Tita ma demaine, ñobtä ñan angwane ma kitera nitre israelita jen makwe dentari,

⁶⁹ käkwe ni Diantarikä di kri juni nun kräke.

Niara abko jrei David tukwe sribikä makwe ye mräkä.

70 Mekera makwe ni Diantarikä juandi abko makwe niebare nitre israelitaye ma kukwei niekä deme köböire abko mden nere:

71 Nitre ja rüere nun israelitabe btä nitre mätä nunbtä, ye ngäniene makwe nun ngibiadi amne nun dianditari kwe abko makwe niebare nunye.

72 Erere arato, nun ruai mrö känekäne, ye rabadi ruentari tare mae, makwe niebare ietre.

Mden kisete makwe kukwe ükaninte kuin metre nun ruai mrö känekänebe, ye ñan käi rikwitadrekäta jire mabti, makwe niebare ietre.

73 Ti Dänkien, makwe ja kukwei biani kwatibe nun ruai mrö Abrahamye kira abko krörö:

74-75 Ni rüe jürä ñan rabadre mda nibtä amne, ni rabadre nüne jäme amne deme sribikäre makrä, abkokäre makwe ni dianditari ni rüe ngäniene, makwe niebare Abrahamye abko erere mata ngwena bare.

76 Bti Zacariäkwe niebare krörö Juanye:

Ma ti ngobo chi tikwe, ma rabadi ünän angwane, ma abko Ngöbö Kri Kä Käinbti kukwei niekä, niedi mabtä, ñobtä ñan angwane makwe nitre israelita töi mikadi biare ni Dänkien käne ño, ji ükateta niken kuin ni dänkien jrei käne ye kwrere.

Ma nändi nitre israelita mike biare abko krörö:

77 Makwe Ngöbö kukwei niedi kore nitre israelitaye angwane, ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä, ye Ngöbökwé diandikä jire jökrä btä, ñan ja tare nikadre kwetre abkokäre, abko erere makwe niaratre mikadi biare ni Dänkien käne.

78 Ye kwrere Ngöbökwé nuendi, ñobtä ñan angwane nitre israelita ruentari tare kri Ngöböye aisete.

Ñänänta kite kuin dekä dekä amne, käta nebe tuen kuin jökrä nie, ye kwrere abko Ngöbökwé ni Diantarikä juandi, käkwe Ngöbö mikadi gare metre nie.

79 Ño kä ikote käta nebe tuen ñakare nie, angwane kä jüräta nebe krübäte nibtä, ye kwrere ni ie Ngöbö gare ñakare abko gata jürä krübäte btä.

Ni ye abko, ie ni Diantarikä juandi Ngöbökwé abko käkwe Ngöbö mikadi gare metre, ñänänta kite kuin dekä dekä amne, käta nebe tuen kuin jökrä nie ye kwrere.

Ye köböire abko, ni rabadre nüne jäme Ngöbö ngwäreki kä nebtä amne ñan kä jürä rabadre mda nibtä, abkokäre ni Diantarikä juandi kwe. Abko kore se,

niebare Zacariäkwe ngäbäkre chi Juanbtä.

⁸⁰ Ngäbäkre Juan ne abko nikani niren, nikani niren ja töi metrebti. Niara namani ünän angwane, nikani nüne kä kai-bete. Namani nüne yete abti kä nükani ie blitakäre Ngöböbta nitre israelita ngätäite.

2

Jesu därebare juta Belénte
(Mateo 1.18-25)

¹ Ne ngwane emperador romanobo kädian nämane Augusto César käkwe ni jire jökrä kä tikamna täräbtä kä jökräbti temen gadre jae.

² Kä ye ngwane abko, ni iti kädian nämane Cirenio nämane gobrane käkä Siria yete angwane, emperador Augustokwe kukwe ne mikanintbe krire kena.

³ Ye mdenbtä ni jökrä nikani ja käite, ruäre ja gwiriete ja kä tikakäre täräbtä.

⁴ Ne mden erere, José abko nikani Belén ja kä denkä täräbtä. Niara nämane nüne juta Nazaret kä Galilea yete. Niara abko, jrei David tukwe kira mräkä, aiseite niara gwirie jen kwe abko Judea juta Belénte. Juta Belén kanti jrei David tukwe därebare kira akwa, José nämane nüne Nazaret angwane, emperador Augustokwe kukwe ne mikanintbe, aiseite niara nikaninta Belén ja kä diankakäreta täräbtä.

⁵ Niara btä María nämane mikani jakrä kwärikwäri, jänikani kwe siba jabe Belén. María abko ñan mobe, bren kwe kisetete, akwa jänikani kwe nebe Belén.

⁶ Namani Belén, btäräbe ja ngibia käi nükani Maríaye.

⁷ Ngäbäkre mubai därebare brare Maríakwe, mrianinte kwe dän kukwänte. Angwane kri kukwän sribebare jändrän bukakrä, te mikani kwe, ñobtä ñan angwane ju ütiä biandre kibiakrä ñan kwani jire chi ietre nünantbekrä ngäbäkre kwe yebe.

Jesu därebare abko angele nükani niere obeja ngibiakatreye

⁸⁻⁹ Kä ye ngwane, nitre nämane obeja ngibiare jakrä dibire ta juta Belén kenta temen. Nämanentre jäme, te batibe angele jatabare iti ietre se kwrere. Btäräbe kä trä Ngöbökwé niabare ngwen jökrä niaratre bäre temen. Abtä nekwetaninkä amne moto namani bete krübäte.

¹⁰⁻¹¹ Btäräbe angele kwe niebare ietre:

Mun ñan rekwetaka tibtä, ñobtä ñan angwane ti ki kukwe kuin mike gare munye. Kukwe ne abko, ni jökräkwe käi ngwiandi nuäre kri jabtä, ñobtä ñan angwane mtare ngäbäkre däreniri iti juta Belén, David käite sete. Ngäbäkre ne abko mun Diantarikä. Niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé amne niara abko ni jökrä Dänkien.

¹² Mdakäre abko, ti kukwei metre ya, ñakare ya rükadre gare krörö munye: Mun rika mike ñäräre. Ngäbäkre ye kwandi mrianinte dän kukwänte. Kri kukwän sribebare jändrän bukakrä te tädi mikani, kwandi munye angwane, ti kukwei metre gadi munkwe. Ne abko kore, niebare kwe ietre.

¹³ Ye btäräbe, angele mda mda mata namani kwati angele ne kanti okwäbtitre se kwrere, kä namanintre Ngöbö käikitekä krörö:

¹⁴ Ngöbö kri kä käinbti, ma aibe ütiäte kri.

Nunta ma käikitekä, ñobtä ñan angwane makwe ngäbäkre ne juni kä nebtä, aisetä kä jämenta kä temenbtä ni ngätäite. Erere mata blite jäme nitre nebe kä temenbtä, namanintre niere kore obeja ngibiakatre okwäbti, bti nikanintreta kä käinbti.

¹⁵ Nikanintreta jökrä angwane, obeja ngibiakatre namani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere:

Dreta nakenkä Belén sete abko ni Dänkienkwe miri gare nie, ye brän mike ñäräre, niebare kwetre jae kwärikwäri.

¹⁶ Erere bkänä, nikanintre jötrö ngwarbe Belén. Namanintre yete angwane, ngäbäkre kwani ietre mikani kri kukwänte. María btä José abko nämane tākänintbe ken, btä namanintre.

¹⁷ Ngäbäkre jatabare ietre, bti nikani angwane, angele kākwe kukwe niebare ietre ngäbäkre yebtä, ye kädriebare kwetre ni mda mdabe.

¹⁸ Kukwe ye gani ni kwatikwe angwane, töi ñan namani krütare erebe jökrä.

¹⁹ Akwa kukwe niebare ie obeja ngibiakatrekwe, yebtä abko María namani töbike kri kaibe.

²⁰ Obeja ngibiakatre kākwe kukwe tuani amne ni kukwei nuani kwetre, yebtä nikani Ngöbö käikitekäta ja jiebti se kwrere. Angele kākwe kukwe niebare ietre, ye erere nakaninkä jökrä btätre.

María btä José nikani Jesu ngwena ju blitakrä Ngöböbe kanti Jerusalén

²¹ Köbö kwäira erere angwane, María btä José kākwe ngäbäkre ne mikani kwata tikadrekä ñäräkrä mikakrä angwane, kädiani Jesu kwetre arato, angelekwe nuemna Maríaye, niara ngämi bren, bren kwe kisete ye känenkri. Ye erere abko nämane ja töibtä kwe, erere nuenbare kwetre.

²²⁻²⁴ Abti köbö ja mikakräta dbe Ngöbö ngwäreki mikani nuendre Ngöbökwé nitre israelitaye, ye nükani Maríaye angwane, nikani Josébe ju blitakrä Ngöböbe juta Jerusalén yete, ja mikakäreta dbe Ngöbö ngwäreki. Ne erere niaratre nikani ju blitakrä Ngöböbe juta Jerusalén yete ütü kiare kubu o ütü ngäbäli kubu bien kukwadre María kräke Ngöböye, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikakäre täte jökrä. Erere arato,

María btä José nikanintre Jerusalén angwane, nikanintre ngäbäkre mubai Maríakwe ngwena siba jabe mikakäre gare Ngöböye, ñobtä ñan angwane “Ngäbäkre mubai jire jökrä abko rün btä meye käkwe mikadre gare Ngöböye” abko Dänkien Ngöbö käkwe nuemna kore nitre israelitaye ja Kukweibtä, erere nuenbare kwetre ju blitakrä Ngöböbe yete.

²⁵ Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne iti juta Jerusalén yete abko kädian nämane Simeón. Ni ye abko nämane nüne era metre Ngöbö ngwärekre amne Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye nämane mike täte arato. Erere arato, Ni Dianinkä Ngöbökre käkwe nitre israelita moto mikadi jäme abko Simeón nämane ngibiare ngäbti amne Ngöbö Üai Deme nämane btä.

²⁶ Mdakäre abko, Ni Dianinkä Ngöbökre ne ngämi tuen, känenkri ñan jraindre abko Ngöbö Üai Deme käkwe mikani gare ie.

²⁷ Ye näire Ngöbö Üai Deme käkwe Simeón töi mikani niken ju blitakrä Ngöböbe ye kanti. Angwane María btä José nikani ngäbäkre Jesu ngwena yete arato, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ngäbäkre mubaibtä mikakäre täte angwane,

²⁸ nikanintre gwäkäre angwane, Simeón ne jatani nemente, käkwe Jesu diani, ketani jabtä kwe, bti Ngöbö käikitaninkä okwäbti kwe se kwrere, käkwe niebare krörö:

²⁹⁻³⁰ Ti Dänkien Ngöbö, makwe kukwe niebare tie, erere mtare nibira bare mae.

Ne aisete ti sribikä makwe ne tuemetre jraine jäme jakän, ñobtä ñan angwane makwe ni juani nitre Diantarikä, ni ye mden abko tikwe turira.

³¹ Ni ne mden abko makwe juani ni jökrä kräke.

³² Mdakäre abko, ñotra trä kakata ni käne kä ikote, ye kwrere ma ño abko niarakwe mikadi gare nitre ñakare israelitareye.

Ni kwati käkwe nitre israelita mikadi ütiäte, ñobtä ñan angwane niara därebare nitre israelita ngätäite aisete.

Abko kore se, niebare Simeónkwe Ngöböye.

³³ Abtä José btä Jesu meye abko töi ñan namani krütare Simeón kukwei nuare Jesubtä.

³⁴⁻³⁵ Nebti Simeón käkwe ja di käräbare Ngöböye kräketre angwane, niebare kwe Jesu meye Maríaye:

Ngöbökre ngäbäkre ne juani akwa niara ünän angwane, ni kwati ütiäte ñakare abko rabadi mikani ütiäte amne ni kwati ütiäte abko rabadi mikani ütiäte ñakare niara köböire. Mdakäre abko, ni kwati moto ño ño abko Ngöbökre niara mikani mikakäre gare amne, ni kwati tä töbike ño ño Ngöböbtä abko niarakwe mikadi gare. Abtä ni kwati rabadi ja rüere ben, aisete ño ni gitiaka nguse ngitrabti tä ja tare nike krübäte,

ye kwrere ma moto ötadite niara jiebti. Abko kore se, niebare Simeónkwe Maríaye.

³⁶⁻³⁷ Ne kánti abko, ni kädian nämane Aser tukwe abko mräkä kädian nämane Fanuel abko ngänkän Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Ana nämane siba ju blitakrä Ngöböbe kántita. Ana abko nämane bati ngäbäkrere angwane, namani gure akwa nünabare kä kwä kükübe kwe brarebe amne brare krütani kán, bti namani kaibe. Ana ne abko namanina dokwä ngwen bürere, kä namani gre ketabkä bti kobkära ie, nämane siba ne näire. Batibe nikani ju blitakrä Ngöböbe kántita. Ye kánti nämane käre köbö kwatirekwatire Ngöbö käikitekä amne, nämane ja bäine Ngöbökrä amne nämane blite Ngöböbe.

³⁸ Ne aisete Simeón nämane blite Maríabe ngäbäkre Jesubtä, ne btäräbe Ana mata nükani, kä nikani Ngöbö käikitekä ngäbäkre Jesubtä. Erere arato, nitre israelita nünanka Jerusalén nämane ni ni diantarikä ngibiare ngäbti abko erere ben Ana nikani blite ngäbäkre Jesubtä.

³⁹ Nebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, erere María btä José kákwe mikani täte jökrä, bti nikaninta ngobo kwebe ja käite, juta Nazarete Galilea.

⁴⁰ Namaninta ja käite, kánti ngäbäkre Jesu nikani niren kuin dite ngrabare amne, namani niren bäri töbtä. Ne abko Ngöbö namani ja moto mike kuin kräke, aisete namani niren kore.

Ju blitakrä Ngöböbe, kánti Jesukwe ja mikaninkä blitakäre dirikä krikri be

⁴¹ Jesu nämane niren angwane, bieta ban te lebadura mikani ñakare kweta nämane kädianta Pascua, bieta ne käre nuen nämane kä kwatirekwatire juta Jerusalén. Kánti käre kä kwatirekwatire Jesu meye btä José nämane niken siba.

⁴² Ne erere bati, kä kwä jätäbti kubu Jesuye angwane, Pascua köböi nukaninta mda. Ye näire abko, José btä María nämane niken käre kä kwatirekwatire, ye erere nikaninta mda Jesube.

⁴³ Abti Pascua köböi nikani ta angwane, José btä María ngid-ianinkä, nikaninta ja gwirie kukwäre amne Jesu ngäbäkrere namani Jerusalén abko nin gani kwetre.

⁴⁴ Akwa Jesu nämane näin ja kukwe muko ngätäite nämamentre nütüre, aisete namanintre näin jäme. Te nänbarera köböiti jire kwetre ji ngrabare angwane, nikani Jesu känentari mräkä btä kukwe muko ngätäite nekwäre sekwäre.

⁴⁵ Nikani känenentari, nikani känenentari se kwrere, akwa nin kwanintari jire ietre. Abtä nikanintreta ja jiebti nebete Jerusalén Jesu känentari.

⁴⁶ Kä nikani köbömä ta angwane, nikanintre nebete Jerusalén, nikanintre nebete amne Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye dirikatre nämane ju blitakrä Ngöböbe bäre abko ngätäite Jesu nämane tākānintbe. Niara nämane nitre dirikā kukwei nuen. Erere arato nämane kukwe ngwentari kabre mda ietre.

⁴⁷ Kukwe ngwiantari namani Jesukwe ne abko, ni töbtä töbtä raba blite, se kwrere namani blite. Mden kisete ni niara kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare kukweibtä.

⁴⁸ Jesu nämane blite kore, btä meye amne José nikani nebeta angwane, ñobtä abko nämane blite dirikā krikri be abko ñan töi namani krütare tuare ja käne, bti meyekwe niebare mda ie:

Ti ngobo tikwe, ¿ñobtä mata nuene kore nunbtä yere, amarebti ma rün noko btä ti mata nun ngwen ja känentari kri töbikare kwärä ja jiebti yere? niebare Mariákwe Jesuye.

⁴⁹ Abtä Jesukwe niebare mda meye:

¿Ye ño munta ti känenentari krübäte dikaro kore yere? ¿Ti tädre ti Rün gwiriete arato, ye gare ñakare munye ya amarebti yere? niebare kwe ie.

⁵⁰ Jesukwe ñäkäbare ne abko dre niebare kwe niara Rün kwebtä ñan namani nūke gare ietre.

⁵¹ Bti Jesu nikaninta meyebe btä Josébe juta Nazarete. Jesu meye btä José nämane dre dre niere ie, erere nämane mike täte jire jökrä. Akwa kukwe nakaninkä Jesubtä Jerusalén, abkobtä meye nämane töbike kri kaibe mda.

⁵² Jesu abko nikani niren bäri kri amne nikani töi ngitiekä bäri kri arato. Mdakäre abko, Ngöbö nämane niara ngibiarebti kuin janknu amne ni kwati namani niara tarere kri arato.

3

*Juan Bautista kākwe ji tikani Jesu käne
(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)*

¹ Abti kä kwä jätäbti kwärikera emperador Tiberio nikani gobrane ne ngwane, ni nämane gobrane kräke abko nere: Gobernador Poncio Pilato nämane gobrane kākä Judeate. Dänkien tetararca Herodes Antipas abko nämane gobrane kākä Galileate. Herodes etba kädian nämane Felipe abko nämane gobrane kākä Itureate btä kākä Traconite yete amne dänkien tetararca Lisantias abko nämane gobrane kākä Abilenete.

² Kä ne ngwane Anás btä Caifás nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. Te bati Zacarías ngobo kä Juan abko ben Ngöbökwē blitabare kä kaibete.

³ Abtä Juan nikaninbe Ngöbö kukwei niere krörö nitre nünanka Ñö Jordán ngrabare yeye: Kukwe kämekäme nuenta munkwe, yebtä mun moto raba ulire, bti mun jata Ngöböye amne mun jata ja mike ngökadre ñöte tie. Ye ngwane mun

ngite kukwe kämekäme nuenbtä, ye Ngöbökwe diandikä jire jökrä munbtä, Juan namani niere.

⁴ Ye abko, Juan nikani ñäke ño abko nämanena tikani Ngöbö Kukweibtä tarä Isaiäbtä abko krörö:

Ni iti näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare ni Dänkien käne munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe,

⁵ ño kä ngitio ngürebttä möta, te dobo keka kabre ükate ruäre ngitio mintrinibe amne raba kiare, ji rabadre metre jreikrä abkokäre.

Ye kwrere arato, ngitio krikri btä ngitio kiakia tikakata, bti ükateta kiare jökrä, ji rabadre metre dänkien jreikrä abkokäre.

Mdakäre abko, ji tolentolen tikakata niken metre tata amne ji turoreturure ükateta niken kiare, ye kwrere munkwe ja töi ükate kuin biare ni Dänkien käne.

⁶ Ne abko ni Diantarikä juandi Ngöbökwe, ye ni nünanka kä jökräbti käkwe tuadi, niarakwe niedi, *Isaiás 40.3-5*
abko Ngöbökwe tikamna kore Isaiäye.

⁷ Ye erere Juan nämane blite angwane, ni namani kite kwati ja mike ngökadre ñöte Juanye abko ie Juan namani ñäke krörö:

Mun abko tbi krübäte kwrere. ¿Ngöbö kebera mun mike ja ngie nuen kri krübäte, yebtä nirekwe mun mikani mokre amarebti mun kite nüke siba nete ye?

⁸ Munkwe ja töi kwitadre era metre Ngöbö kukwäre bkänä tödekakäre bti abko erere munkwe nüna ni mda mda okwäbti. Erere arato, munkwe ñan nie au jabtä: Nun abko Abraham mräkä, aisete Ngöbökwe ñan nun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan nie au jabtä, ñobtä ñan angwane jä tuen temen sete, se abko ngwarbe akwa Ngöbö raba kwite Abraham mräkäre abko ti tö nibi niei metre kore munye.

⁹ Mdakäre abko, kri mden mden ñan ngwä nebe kuin, ye abko kräke ü mikanina biare tikakakrä ngätrite ta. Abti tikakata jökrä angwane, kitata ñukwäte, ye kwrere jire Ngöbökwe mun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre angwane.

¹⁰ Abtä ni nämane yete käkwe niebare Juanye:

Ni nun kwrere abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä, niere nunye niebare kwetre Juanye.

¹¹ Juankwe niebare mda ietre:

Mun mdenkwe danta ötabu, ye abko ni dän ñakare, ie munkwe dän jakwe bian ötati. Erere arato, mun mden mrö bkäne, mrö ye abko munkwe ni mrö nikaka buka te siba,

ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä, niebare kwe ietre.

¹² Ne ngwane nitre israelita jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä, ye nukanintre siba ja ngökakäre ñöte arato, käkwe niebare Juanye:

¿Nun abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä? niebare kwetre Juanye.

¹³ Juankwe niebare mda ietre:

Gobranta ngwian kärämna nuäi nuäi ni mda mdaye, ye erere munkwe kärä. Akwa munkwe ñan ngwian dianka bäri bti ni mda mdakän, ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä, niebare kore kwe ietre.

¹⁴ Erere arato, nitre rükä nükani ruäre, käkwe niebare Juanye:

¿Nun abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä? niebare kwetre ie.

Juankwe niebare mda ietre:

Ni mda mda rätäkäta munkwe amne munta ngwian btä jändrän kwekwe denkä kän, ye kwrere munkwe ñan nuen jire chi mda. Erere arato, munkwe ñan ni mda mda kita ngise ngwarbe amne sribi ütiä bianta nuäi nuäi munye, yebe ben munkwe nüna jäme. Ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹⁵ Kä ye ngwane abko, ni jökrä nämane Ni Dianinkä Ngöbökwé ngibiare ngäbti kisere, aisete nane Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara nükani, nitre israelita jökrä namani nütüre, btä nämane töbike kri.

¹⁶ Ye mden kisete Juankwe niebare ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te bkänä, akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bäri di kri ti ngwä. Niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, aisete sandalia ngotobtä yebtä nin ja nüke töre jire chi tie kö tikarete ie. * Ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä amne Ngöbö Üai Deme rabai ñukwä jutra kwrere munbtä, mun mikakäre deme Ngöbökrä.

¹⁷ Ne abko, niarakwe dre nuendi abko ti bike niere munye abko krörö: Niara tä jändrän ngwena kisete trigo juankakrä. Trigo juandikä kwe angwane, trigo kuinkuin erere ükadikrö jenena kwe amne trigo kwata abko ükadikrö jenena kwe. Yebti ñukwä nötöte ñakare abko te trigo kwata ye kukwadi kwe. Tita mun bä mike trigo kwrere amne trigo kwata kwrere. Abko kore se, niebare Juankwe nitre israelitaye.

* **3:16 sandalia tikete.** Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene ni mda mdakrä. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

18 Ye kwrere Juan namani blite ni kwati ben tõi diankäre, kä namani kukwe kuin Ngöbökwe mike gare ietre kore.

19 Akwa kä ye ngwane abko, jrei Herodes käkwe etba kwe kädian nämane Felipe abko merie kädian nämane Herodías diani etba kän. Erere arato, nämane kukwe kämekäme nuene batakä ngwarbe Ngöbö rüere. Abtä Juankwe ñäkäbare Herod-eye

20 abko dokwäre Juan kitani ngite kä teri kwe ne ngwane, ja mikani ngite bäri kri mda kwe Ngöbö rüere.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

21 Akwa Juan kita ngämi ngite kä teri, känenkri nämane ni ngökö ñöte angwane, Jesu ngökani ñöte kwe arato. Jesu jämi nikenta jate angwane, nämane blite Ngöböbe, btäräbe jukwe tika kwrere kä ngitiani kä käinbti,

22 amne Ngöbö Üai Deme, jatani tuen ütü bä kwrere timonkwäre, nikani mate Jesubti. Ne btäräbe ni kukwe jarabare krörö kä käinbti: Ma abko ti Ngobo tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti timonkwäre Jesuye.

Jesu mräkä känekäne

(Mateo 1.1-17)

23 Kä kwä gre bti kwä jätära Jesuye kwrere angwane, jatani sribi Ngöbö Kukweibtä kömiketbe kena. Jesu abko José ngobo nütü nämane ni jökräkwe amne José abko Elí ngobo.

24 Elí abko Matat ngobo,
Matat abko Leví ngobo,
Leví abko Melqui ngobo,
Melqui abko Jana ngobo,
Jana abko José mdara jire ngobo,

25 José abko Matatías ngobo,
Matatías abko Amós ngobo,
Amós abko Nahum ngobo,
Nahum abko Esli ngobo,
Esli abko Nagai ngobo,

26 Nagai abko Maat ngobo,
Maat abko Matatías mdara jire ngobo,
Matatías abko Semei ngobo,
Semei abko José mdara jire ngobo,
José abko Judá ngobo,

27 Judá abko Joana ngobo,
Joana abko Resa ngobo,
Resa abko Zorobabel ngobo,
Zorobabel abko Salatíel ngobo,
Salatíel abko Neri ngobo,

28 Neri abko Melqui mdara jire ngobo,
Melqui abko Adi ngobo,
Adi abko Cosam ngobo,
Cosam abko Elmodam ngobo,
Elmodam abko Er ngobo,
29 Er abko Josué ngobo,
Josué abko Eliezer ngobo,
Eliezer abko Jorim ngobo,
Jorim abko Matat mdara jire ngobo,
30 Matat abko Leví mdara jire ngobo,
Leví abko Simeón ngobo,
Simeón abko Judá mdara jire ngobo,
Judá abko José mdara jire ngobo,
José abko Jonán ngobo,
Jonán abko Eliaquim ngobo,
31 Eliaquim abko Melea ngobo,
Melea abko Mainán ngobo,
Mainán abko Matata ngobo,
Matata abko Natán ngobo,
32 Natán abko David ngobo,
David abko Isaí ngobo,
Isaí abko Obed ngobo,
Obed abko Booz ngobo,
Booz abko Salmón ngobo,
Salmón abko Naasón ngobo,
33 Naasón abko Aminadab ngobo,
Aminadab abko Aram ngobo,
Aram abko Esrom ngobo,
Esrom abko Fares ngobo,
Fares abko Judá mdara jire ngobo,
34 Judá abko Jacob ngobo,
Jacob abko Isaac ngobo,
Isaac abko Abraham ngobo,
Abraham abko Taré ngobo,
Taré abko Nacor ngobo,
35 Nacor abko Serug ngobo,
Serug abko Ragau ngobo,
Ragau abko Peleg ngobo,
Peleg abko Heber ngobo,
Heber abko Sala ngobo,
36 Sala abko Cainán ngobo,
Cainán abko Arfaxad ngobo,
Arfaxad abko Sem ngobo,
Sem abko Noé ngobo,
Noé abko Lamec ngobo,

37 Lamec abko Matusalén ngobo,
 Matusalén abko Enoc ngobo,
 Enoc abko Jared ngobo,
 Jared abko Mahalaleel ngobo,
 Mahalaleel abko Cainán mdara jire ngobo,
 38 Cainán abko Enós ngobo,
 Enós abko Set ngobo,
 Set abko Adán ngobo,
 Adán abko Ngöbökwe dätebare.

4

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
 (Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesu nämane Ñö Jordánbtä, kánti Juankwe ngökani ñöte angwane, Ngöbö Üai Deme nämánena täte btä, kä nikani Jesu ngwena kä kaibete mda.

² Ne kánti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu angwane, diablu namani nüke Jesu nuente ja käne. Köbö gre ketebu Jesukwe mröbare ñakare jire chi, akwa kä ye namani bare angwane, btäräbe mrö namani dikaro ie.

³ Ne aisete diablu jataninta, käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre ne ngwane, jä se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

⁴ Akwa Jesu käkwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ñan mrö aibehti ni rabadre nüne, akwa kukwe kwatirekwatire niebare Ngöbökwé, yehti ni rabare nüne, *Deuteronomio 8.3*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ie.

⁵ Nebti ngitio bäri mente käin, yehti diablu nikani Jesu ngwena mda. Ye kánti, jötrö ngwarbe kä jökrä amne juta kä jökräbti temen mikani tuadre kwe Jesuye,

⁶⁻⁷ bti niebare kwe ie:

Jändrän ne biani jökrä tie amne ti tö rabai bien nireye, erere tikwe biandre jökrä aisete, makwe ja mikadi ngukudokwäbti temen ti ngwärekre, käkwe ti mikadi ütiäte jae angwane, kä jökrä tä ti kisete btä jändrän jökrä ütiäte krikri tä kä nebtä, se tikwe biandi jire jökrä mae, niebare diablukwe Jesuye.

⁸ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte jae. Niara aibe kräke sribidre, *Deuteronomio 6.13*

abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte, niebare Jesukwe diabluye.

9-11 Nebti diablu nikani Jesu ngwena juta Jerusalénte mda, kánti nikani Jesu ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti käin, bti niebare kwe ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja tákete timon nete, ñobtá ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Ngöbö kwe angeletre juandi ma ngibiarebti abko kákwe ma kadi ngäbti kisete, ma ngoto ñan matadre jäte temen, abkokäre angeletrekwe ma ketadite kaintabe kisete,
Salmos 91.11-12

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä mabtä, aisete ja tákete timon, ma Ngöbö Odei ara mikakäre gare ni jökräye, niebare diablukwe ie.

¹² Abtä Jesukwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö arato: Ni Dänkien Ngöbö kákwe ja kukwei mikadre täte ya, ñakare ya amne, niara di tärä ja kukwei ngwiandre bare ya, ñakare ya abko makwe ñan nuate ja käne ja gakäre ben,
Deuteronomio 6.16

abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte. Abko kore se, niebare Jesukwe diabluye.

¹³ Nebti diablukwe Jesu nuaninte ünän jökrä ja käne, bti nikani mentokwäre, köbö bäri kuin Jesu nuatekäreta, ye ngibiare jae mda.

*Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena
(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)*

¹⁴ Nebti Jesu nikaninta Galileate angwane, Ngöbö Üai Deme di namani kri btä, aisete namani dre dre nuene, abkobtä ni jökrä namani kädriere juta ketareketare temen.

¹⁵ Erere arato, sinagoga juta ketareketare te, kántikánti Jesu namani niken dirire. Kukwe diri nämane kwe, yebtä ni jökrä namani niara käikitekä.

*Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete
(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)*

¹⁶ Jesu nämane Galilea, nikaninta juta Nazarete niara rirabare ye kánti. Namaninta yete angwane, köbö jadükakrä näire niara nämane niken sinagogate, kánti nämane niken käre. Ye erere, bati köbö jadükakräte nikaninta, kánti namani nünaninkä ñäkäkäre Ngöbö Kukweibtä.

¹⁷ Ne btäräbe, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías kákwe tärä tikani abko ngökani Jesuye. Jesu nikani täräkwatera ne metete angwane, batibe tärä krörö kwani ie, bti nikani ñäke btä:

¹⁸ Dänkien Ngöbö kwe ti dianinkä ja kukwei kuin mikakäre gare ni bobre bobreye, aisete ja Üai mikani tibtä kwe sribi nuenkäre.

Ngöböta biare ni ngite ngite tikatekäre abko ti juani niere kwe ietre.

Ni ie kä tuen ñakare abko ie kä rabadre tuenta abko ti juani niere kwe ie.

Erere arato, nire nire tä ja tare nike ni mda mda ngoto täni kwrere abko ti juani tikete kwe kä rabadre nuäre btä abkokäre.

¹⁹ Mdakäre abko, Dänkien Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke abko ti juani niere kwe, *Isaías 61.1-2*
abko tärä yebtä Jesukwe ñäkäbare.

²⁰ Bti tärä, btä Jesukwe ñäkäbare, ye mrianinkäta kwe, ngökaninta kwe sinagoga ngibiaka yeye, bti namaninta takänintbe dirikäre se kwrere. Angwane Jesukwe ño niedi mda abko ni jökrä namani ngibiare, aisete okwä namani kwekbe jökrä Jesubtä Jesu kukwei ngibiare se kwrere.

²¹ Ne btäräbe Jesukwe niebare mda:

Kukwe btä tikwe ñäri gwä, ye abko mtare mentokwäre nibira bare jökrä, niebare Jesukwe.

²² Jesu namani kukwe kuin kuin niere dikaro, yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aisete namanintre Jesu kädriere kuin jökrä. Akwa yebti, namanintre niere krörö jae kwärikwäri Jesubtä:

¿Ni noko ñan José ngobo ya amarebti nibi dirire kore jabtä noko? namanintre niere Jesu rüere.

²³ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni kräkä bianka, btä nita töbike blo, ie nita niere krörö: ¡A! Ma kräkä bianka kri era metre ne ngwane, makwe ja mika kuinta au angwane, nunkwe ma mikai era jae abko nieta. Ne kwrere munta töbike tibtä, ye gare kuin jabtä tie. Ye kwrere, Ngöbökwä ma juani ni die mikakäre mata niere jabtä, aisete ye bä mike tuadre abko munta nütüre tibtä. Mdakäre abko, sribi kri nuenta Ngöbö diebti, erere namani bare mae Capernaúm kädrieta nun okwäbti, ye kwrere nuene ja käite nete nun kräke tuadre nunye, ne munkwe niedi tie, ye gare kuin tie arato.

²⁴ Mden kisete ti bike kukwe era erere niere munye: Ni Ngöbö kukwei niekä, ye abko ja käite mikata ütiäte ñakare jae mräkäkwä abko krörö:

²⁵ Bati ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías* nämane nüne abko näire Ngöbökwä kä mikani bäri moren kä komä bti ötäre amne nin ñü näkäni jire chi temen, aisete mrö nikani kri kä jökräbti temen Israel kánti.

²⁶ Kä ye ngwane abko, meri kän brare krütani krütani nämänena kabre nitre israelita ngätäite, akwa nin Ngöbökwä Elías juani nüne meritre israelita ye kánti, ñobtä ñan angwane nitre israelita ñan nämane Elías mike ütiäte jae. Akwa meri

* 4:25 *Elías*. Ma raba ñäke kukwe nebtä tärä 1 Reyes 17.7-24 ye kánti.

nämane iti kån brare krütani arato, akwa ñakare israelitare nämane nüne mobe Israel bäre juta Sareptate juta kri Sidón bäre abko kánti Ngöbökwe Elías juani nüne.

²⁷ Ye kwrere arato, ni Ngöbö kukwei niekä nämane nüne kira kädian nämane Eliseo abko näire ni ngütüete ngrabare lebra kisete nämanena kwati nitre israelita ngätäite abko nin mikaninta quinta jire iti Ngöbökwe, ñobtä ñan angwane nitre israelita ñan nämane Eliseo mike ütiäte jae. Akwa ni menteni ñakare israelitare nünanka mobe kä Siria kánti ngütüete jökrä ngrabare arato abko kädian nämane Naamán aibe mikaninta quinta Ngöbökwe.† Mräkä israelitakwe mikani ñakare era jae, aisete Ngöbökwe die mikani ñakare. Ye kwrere tä nakenkä tibtä nete. Abko kore se, niebare Jesukwe.

²⁸ Nebtä ni Jesu kukwei nuaka nuaka sinagogate namanintre moto romon krübäte jökrä kräke,

²⁹ aisete ni jökrä namani ja rüere Jesube, kä nikani kitekä romone ja käne juta bäre mento nebe kä oko romonbtä ngitiobti. Ne kánti abko Nazaret nämane. Kánti tö namanintre Jesu kitai jräte.

³⁰ Akwa Jesu abko nikaninta jäme ni kwati ye ngätäite ta mentokwäre.

*Jesukwe üai käme juanintari mento
(Marcos 1.21-28)*

³¹ Nebti Jesu nikaninta mda motokwäre juta Capernaúmte Galilea. Abti köbö jadükakrä näire nämane niken sinagogate, kánti namani dirire ni nämane ja ükekrö yeye

³² amne, niaratre jökrä ñan töi namani krütare kukwe diribare kwe yebtä, ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre.

³³ Jesu nämane dirire angwane, ni nämane iti sinagoga yete, btä üai käme nämane nüne. Te batibe ni ye käkwe ngratebare kri ja dibti Jesuye:

³⁴ ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko, ma kite ja mike kukwe nunkwete yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwe gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

³⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

Ye btäräbe, ni jökrä ngwärekre, üai käme ni yebtä käkwe nitani temen, bti nikani mento, akwa ñan ni ye mikani bren kwe.

³⁶ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

† **4:27 Eliseo.** Ma raba ñäke kukwe nebtä tära 2 Reyes 5.1-14 ye kánti.

¿Ni neta kukwe ño ño dirire amarebti niara di tärä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne, üai käme tärä niken mento ie sere? namanintre niere kore Jesubtä.

³⁷ Yebtä abko, Jesu kädrie namani kä jökräte juta Capernaúm kántita temen.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta
(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesukwe diribare ünän sinagoga yete, bti nikani nebe Simón kánti mda angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren jume drangwan kisete. Angwane Jesukwe mikadreta quinta abko mräkä namani ribere ie.

³⁹ Ye erere Jesu nikani, namani jänbtä Simón köbrän merire ye ken, käkwe drangwan juantari Simón köbränbtä. Ye btäräbe, drangwan nikaninbe batibe btä, namaninta kuin batibe, namanintabe quinta amne nükani dikekäta krö, nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Nebti ñänä jatanina niken timon dere[‡] angwane, ni kwati nämane ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete abko mräkä namani niken ngwena Jesuye. Ye abko, Jesu namani kise mike bti angwane, namani nebata quinta jökrä.

⁴¹ Erere arato, ni kwati btä üai käme nämane nüne abko kisete bren jänükani siba Jesuye. Ni ye abko, btä üai käme nämane niken mento, kä namani ñäke krikri be krörö Jesuye: ¡Jesu, ma Ngöbö Odei, ye gare kuin tie! üai käme namani niere kore Jesuye.

Abtä Jesukwe kada ketamna üai kämeye. Nin Jesu namani üai käme tuemetre ñäke jire chi mda, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko namanina gare kuin üai kämeye, aisete ñan niedre kwe gadre ni jökräye, abkokäre Jesukwe kada ketani.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire
(Marcos 1.35-39)

⁴² Jändrinane dekä, Jesu nikani kä kaibete juta bäre mento rabakäre kaibe akwa, ni kwati namani känentari kisere kwäräkwärä, te nikani nebe Jesu jiebti. Namanintre Jesu kánti angwane, Jesu ñan rikadre, ie tö namani, kä namani Jesu ketete kisere.

⁴³ Akwa Jesukwe niebare ietre:

[‡] **4:40 ñänä jatanina niken timon dere**, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane, köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aisete.

Ngöbö kite gobrane ni ngätäite, ye tikwe mikadre gare juta ketareketare te, abkokäre Ngöbökwé ti juani, aisete ti ñan rabadre kwekbe kä ketetibe kánti. Abko kore se, niebare kwe.

⁴⁴ Ye erere bkänä, Jesu namani niken kukwe ye mike gare nitre israelitaye sinagogate kwäräkwärä kä Judeate. §

5

Jesukwe ni käräbare nimä ja töitike jabe
(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Abti bati, kä jatani ngwen dekä angwane, Jesu nämáne Ñö Okwä Kri Genesaret (arabe kädianta Ñö Okwä Kri Galilea) ye köräbti angwane, ni kwati tö namani Ngöbö Kukwei nuai, kä namani Jesu kete dime ja ngätäite namani ruen Jesuye.

² Ne btäräbe ni gwa gaka nämáne ruäre krade bätete, käkwe ru jakwe mikaninte krobu ñö köräbti, btä Jesu okwä namani.

³ Jesu nikani, nakwani ru krati te. Ru te Jesu nakwani, ye abko ru Simónkwe. Jesu namanina rute, ru ngwiamna bäri ñöte kwe Simónye, bti namani tákänintbe Ngöbö Kukwei dirire ni kwatiye.

⁴ Jesukwe diribare ünän angwane, niebare kwe mda Simónye:

Ñö okwä bäri mente nguse, ye kánti ru ngwena, bti munkwe krade kita ñöte gwa gakrä, niebare Jesukwe Simónye.

⁵ Abtä Simónkwe niebare Jesuye:

Dirikä, deo abko kä kuin gwa gakrä. Nunkwe sribinirira kri dibire ta. Nin nun kábä nibi jire chi, akwa mata ti juen gwa gaenta, aisete ti bike niken, niebare kwe ie.

⁶ Ye kwrere bkänä, Simón nikani sribi mukobe, namanintre ñö okwä nguse kánti, käkwe krade kitani ñöte angwane, batibe gwa neketaninte kabrekabre krade ietre se kwrere. Krade namani nötöte bee kisete gwa täni.

⁷ Amne sribi muko kwekwe nämáne ru mdate abko namanintre kärere, kä namani kise minienkä ietre abko rikadre die mike gwa ükekrö abkokäre. Erere sribikä nämáne ru mdate, ye nikani gwa ükekrö siba amne gwa ükaninkrö ru krobu bti tabe kwetre. Gwa namani ñakare rute ya, aisete bäsi ru namani niken neen jökrä ñöte nguse gwa däbä täni Simón okwäbti.

⁸ Yebtä ja namani ruen käme btä ngite Jesu ngwäreki Simón Pedroye, aisete nikaninbe ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwäreki, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma deme ti ngwä. Ti abko moto kämekäme dikaro, aisete nän mento tibtä, niebare Simónkwe Jesuye.

§ 4:44 kä Judeate. Manuscrito bäri kuinquin, yebtä Judea tä tikani. Manuscrito ñakare bäri kuin, btä *Galilea* tä tikani.

9-10 Simónkwe ñākābare kore Jesuye, ñobtä ñan angwane Simón btā Zebedeo ngābriānkātre kādian nāmane Santiago btā Juan abko kākwe ñan gwa gabare jire erere gwa gani kwetre aisete, Jesu diebtibe gwa gani kabre kore kwe nūkani gare ietre aisete, tōi ñan namani krūtare. Kwreere ni mda mda nāmane nāin siba Simónbe ñan tōi namani krūtare arato, gwa gani kabre kwetre yebtä. Simónkwe ñākābare kore Jesuye, abtä Jesukwe niebare mda ie:

Simón, ma abko gwa gaka, akwa mtare mentokwäre ma jatadi ni gaen Ngöbökrä, aisete ma ñan rekwetaka tibtä, niebare kwe ie.

¹¹ Yebti Simón, Santiago btā Juan nikani ru ngwenante nebe ñö köräbti jate, kākwe jändrän jökrä kwe mikaninte, bti nikanintre Jesube.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani quinta (Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Bati Jesu nāmane jutate angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare nūkani abko ie Jesu jatabare angwane, nikani ngitiekä ngwäre timonkwäre Jesu mikakäre ütiäte, kākwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tō ti mikaita quinta ne ngwane, makwe ti mikata quinta, ie ti tō nibi, niebare kwe ie.

¹³ Angwane Jesukwe kise mikani btā, kākwe niebare mda ie:

Ma rabata quinta, ie ti tō nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare ye kwata namaninta quinta jökrä ngrabare.

¹⁴ Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita quinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye amne ni bren kore tä nebata quinta abko kākwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye ma rabadre dbe niara ngwärekre abkokäre. Yebtä abko ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

¹⁵ Jesukwe ja dokwä tākāni kore ni mikaninta quinta kwe yebe, akwa kukwe nakaninkä, yebtä abko bāri ni jökrä namani Jesu kādriere niken juta ngrabare temen, abkotari ni mda mda namani nüke ja ükekrö kwati mda Jesu kukwe nuakäre, ruäre bren abko Jesukwe mikadreta quinta abkokäre namanintre nüke.

¹⁶ Akwa Jesu abko nāmane niken käre kā kaibete blitakäre Ngöböbe.

*Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)*

17 Bati Jesu nämane dirire mda angwane, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nünanka juta ketareketare te Galilea amne Judea ngrabare temen, ruäre abko nünanka juta Jerusalénte nükani, namani tākänintbe Jesu kukwei nuen. Ye ngwane Dänkien Ngöbö di kri nämane Jesubtä ni bren bren mikakäreta quinta.

18 Jesu nämane dirire gwi angwane, ni ruen ñakare ngrabare abko kisete ñan dikaka kä, mikani jänkwatabti abko ni mda mda nükani ngwena ja ñäte, tö namanintre niken ngwena nebe gwi Jesu ngwärekre.

19 Akwa ni namani kwati dikaro aisete, ñan namani tuen ngwiane gwä ietre. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä abko te ta ni bren ye gibianinkä köbtä käin timon kwetre, nükani ngitiekä temen Jesu ngwärekre ni kwati okwäbti se kwrere.

20 Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye namani tödeke kwatibe Jesubti namani tuen ie, käkwe niebare ni bren yeye:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

21 Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre btä nitre bariseo namani töbike krörö Jesubtä: Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, ise ñöbtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere se! namanintre töbike kore Jesubtä.

22 Akwa niaratre namani töbike kore ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñöbtä munta töbike kore tibtä yere?

23 ¿Dre abko bäri nuäre niedre? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya?

24 Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwe ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

25 Btä räbe, ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata bti nämane temen diani kisete, bti nikaninta ja gwiriete Ngöbö käikitarekä kwärä se kwrere.

26 Yebtä ni nämane kwati ye ñan töi namani krütare amne namani Ngöbö käikitekä jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

¡Aiteeje, mtarebra ñan nikwe jändrän kuin turi ya! Jändrän ne kwrere ni ngämi tuen jire bati, erere nikwe tua mtare yera, ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

*Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe
(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)*

²⁷ Nebti Jesu nämane jutate, nikaninta angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, ye kanti ta nikani mda amne, ni kädian nämane Leví nämane täkänintbe jändrän ütiä kärere yete, kanti Jesu nikani mate angwane, Jesu okwä namani kwekbe Levibtä, käkwe niebare ie:

Brän tibe, niebare kwe Levíye.

²⁸ Angwane jötrö ngwarbe Levíkwe jändrän jökrä mikaninte, nükani dikekä krö, bti nikani Jesu jiebti.

²⁹ Abti Leví tö namani Jesu mikai ütiäte, käkwe bieta köböi kitani ja juete mda Jesukrä. Ye ngwane ni jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä namani kwati täkänintbe, btä ni mda mda nämane täkänintbe mröre siba mesabtä Jesube.

³⁰ Yebtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre reketaka jakri bariseobe abko namanintre ñäke nitre ja töitikaka Jesube rüere, käkwe niebare ietre:

Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme amarebti munta mröre siä kwatibe te amne munta dö ñaen bentre sere, niebare kwetre.

³¹ Nitre bariseo käkwe ñäkäbare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bä mikani ni bren kwrere kwe, käkwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin, bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye.

³² Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekre mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, niaratre käkwe ja ngite niedre Ngöböye, bti kukwe kämekäme kitadre temen kwetre amne tödekadre Ngöböbti kwetre, abkokäre ti jatani. Abko kore se, niebare kwe nitre bariseoye.

*Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine
(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)*

³³ Abti nitre bariseo käkwe niebare krörö Jesuye:

Nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre nänkä nun bariseobe abko käre tä ja bäine Ngöbökrä, käre tä blite Ngöböbe. ¿Se ñobtä

abko, nitre ja tōitikaka mabe abko käre mröre, käre dö ñaen akwa, ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kwetre ie.

³⁴ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne, nitre ja tōitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe niebare nitre bariseoye:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ye ngwane ¿ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare.

³⁵ Akwa ni ja mikaka gure ye jårikadre kukwe muko okwåbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja tōitikaka tibe yebtä, niebare Jesukwe ietre.

³⁶ Kukwe ngwianintari ja bånbtä, abtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö dån btinbtä amne uba döi btinbtä, käkwe niebare:

Ni ñakare jire iti kätä dån btin tikekä, bti tä dån ngututu gudike, ñobtä ñan angwane nikwe dån btin kukwån tikadrekä, ye ngwane dån btin juandre ngwarbe. Erere arato, dån ngututu gudikadre kukwån btin bti, ye ñan rabadre kuin.

³⁷ Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi mräre keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane uba döi bånän jatadre dime amne rikadre nokrekä, ye käkwe chibo kwata ngututu trekadre amne rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato.

³⁸ Mden kisete, uba döi mräre mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte, uba döi amne chibo kwata ñan rikadre ngwarbe.

³⁹ Mdakäre abko, nita uba döi sribebare kira ñaen, yehti ni ñan tōtä nebe uba döi mrä ñaen mda, ñobtä ñan angwane ni uba döi kira ñaka, ye kätä uba döi kira abko bäri bånänte niere. Ye kwrere arato, mun ñan tō kukwe btin dirita tikwe kaen ngåbti, tuen tie. Mun ñan tō kukwe ngututu diribare kira tuaimetre, kukwe dirita tikwe kakrä ngåbti, aisete tita kukwe ne niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

6

*Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yebti ta
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)*

¹ Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja tōitikaka ben nämane näin siba, kä nikani trigo ngwä ötö ji ngrabare kwetadre jae; nikani münente, münente, nikani kwete ji ngrabare.

² Yebtä abko, nitre bariseo nämane näin ruäre, käkwe niebare nitre ja tōitikaka Jesubeye:

¿Ye ñobtä jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko mun nibi nuene sere? niebare kwetre ietre.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Bati David btä rükä kwekwe, ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwian-dre kánti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwäreki, ye kánti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbökwé, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Ngöbö Kukwei yebtä mun tarä ñäke ruen tie.

⁵ Ye kwrere abko, köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aisete nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tarä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

*Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire
(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)*

⁶ Abti köbö jadükakrä mdara jire te, Jesu nikani sinagoge, kánti namani dirire angwane, ni iti küde ruenkri ara jire ngrötani ie nämane yete.

⁷ Ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo nämane yete arato. Jesukwe ni ye mikadreta quinta köbö jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre namanintre Jesu ngibiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä.

⁸ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo nämane töbike ño Jesubtä, ye Jesukwe gani btätre, käkwe niebare krörö ni küde ngrötani yeye:

Jakwe ni jökrä ngwäreki nete, niebare kwe ie.

Erere ni ye nikani, namani nünaninkä ni jökrä ngwäreki se kwrere angwane,

⁹ Jesukwe niebare nitre bariseoye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye këta dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe këme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta quinta ya? ¿Ni bren tuametre krüte ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰ Bti Jesukwe mikani ñäräre jire jökrä ja bäre temen, bti niebare kwe ie:

Küde ngököte, niebare Jesukwe ie.

Ye erere ni ye käkwe küde ngökaninte angwane, küde namaninta kuin batibe ie.

¹¹ Yeبتā Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre btā nitre bariseo kākwe kā mikaninkābe romone, mātā namani kri Jesubtā, kā namani niere jae kwārikwāri:

¿Nikwe dre nuendi ni noko kitakrā ngite ruen? namanintre niere jae kwārikwāri Jesu rūere.

Jesukwe ni dianinkā ni jātābti nibu ja kukwei ngwianka
(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² Abti bati Jesu nikani blite Ngöböbe ngitiobti kāin. Ye kānti kā nūkani ngwen ie blitabtā Ngöböbe.

¹³ Kā nūkani ngwen dekā angwane, Jesukwe nitre nānkā ben ye kārābare ja kānti, bti nitre ye ngātāite ni dianinkā ni jātābti nibu kwe ja kukwei ngwianka.

¹⁴ Ni dianinkā Jesukwe abko nere:

Simón, (ne mden Jesukwe kādiani Pedro arato); btā niara etba kwe Andrés; arato Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé;

¹⁵ btā Mateo, Tomás, btā Alfeo ngobo Jacobo; arato Simón Zelote

¹⁶ btā Jacobo etba kwe Judas btā Judas Iscariote. (Judas Iscariote ne mden kākwe Jesu kitani ngise müre ketadre.)

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Nebti Jesu nāmane ngitiobti ni dianinkā ni jātābti nibu kwe ye ben, nikaninta motokwāre, namaninta kiabti ngūsūrūri. Ye kānti ni kwati nānkā ben, btā ni kwati nūnanka kā ketareketare kā Judeate, juta Jerusalēnte amne ni nūnanka mren kōrābare juta kādianta Tiro amne Sidón ye ken, kākwe ja ūkaninkrō kwati Jesu ngibiare ngābti, btā Jesu nūkaninta.

¹⁸ Ni nūkani kwati ne abko jatani Jesu kukwei nuakāre. Ni bren bren abko Jesukwe mikadreta quinta, abkokāre jatani. Ni ruāre abko nāmane ja tare nike ūai kāme kisete abko namani nebata quinta Jesu diebti.

¹⁹ Erere arato, Jesu die namani kri ni mikare quinta, abkotari ni jōkrā bren bren tō namani Jesu nuainbtā, erere namani nuenbtā angwane, namanintre quinta Jesu diebti.

Jesukwe diribare ni kwatiye
(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta, yehti nitre ja tōitikaka ben amne ni mda mda nāmane nāin ben, ye mikani ñārāre jōkrā kwe, bti niebare kwe ietre:

Mun bobre bobre, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kā rabadi nuāre munbtā, ñobtā ñan angwane Ngöbö tā gobrane munbti.

²¹ Mun ruāre tā mrō nike mtare, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kā rabadi nuāre munbtā, ñobtā ñan angwane mun ye abko ie Ngöbökwe mrō biandi ere.

Mun ruäre tä ja müaire kä nebtä kukwe bätäkä ngwarbe btä, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane mun ye abko käkwe kötadi bänänte mrä.

²² Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo Kwrere ne mikabtä täte, ni mda mdakwe bätä ngwiandi munbtä, ñan tö rabadi mun tuai ketetibe jabe, käkwe mun juanditari amne ñäkädi taretare kwe munye.

Ni moto kämekäme btä ñäkä raba kämekäme, ye kwrere jire ñäkä rabadi munbtä, mun ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, aisete mun ñan raba ulire.

²³ Munkwe ja tare nika kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne mun rika nakwenkä kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwe jändrän kuin biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre mun mikaka ja tare nike, ye mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko mikani ja tare nike kore arato, niebare Jesukwe.

²⁴ Bti ni ngwian bkäne krikri btä Jesukwe blitabare krörö: Mun ngwian bkäne krikri tödeke ñakare Ngöböbti akwa, ngwian kabre munkwe aibebti munta tödeke, aisete kä nuäre kä nebtä aibe tä munkwe, ñobtä ñan angwane mrä abko jändrän Ngöbökwe ñan rabadi jire chi munkrä.

²⁵ Ye abko, mun ngwian bkäne krikri käta mröre trinetrine mtare kä nebtä, aisete munta nüne jäme, mun Ngöbö Kukwei töbikaire ñakare. Mun ye abko käkwe mrö nikadi tare jakän.

Erere arato, mun ngwian bkäne krikri käta kötö kuin bänänte mtare, akwa mun Ngöbö käi ngwen nuäre ñakare jabtä. Ye aisete mun ye abko moto rabadi ulire ulire ja müaire tare jakän.

²⁶ Mdakäre abko, kira nitre ni ngökaka jatani ja Ngöbö kukwei niekä niere, mika nämäne ütiäte ütiäte ni jökräkwe, ye kwrere mun mikata ütiäte ütiäte jae mtare.

Akwa mtare munta Ngöbö mike ñakare ütiäte jae, aisete mrä angwane, Ngöbökwe ñan mun mikadi ütiäte jae.

Mun ye abko bobrera jakän. Abko kore se, niebare Jesukwe ni ngwian bkäne krikribtä.

Nikwe ni rüe taredre
(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jesukwe niebare:

Mun ti kukwei nuaka nete, ye ie ti bike niere krörö: Munkwe mun rüe tare. Nire nire mätä munbtä abko kräke munkwe jändrän kuin nuen.

²⁸ Nire nire kākwe mun rätäkä taretare, ye kräke munkwe jändrän kuinkuin kärä Ngöböye. Nire nire kākwe mun mikadre ja tare nike krübäte, ye kräke munkwe blita Ngöböbe.

²⁹ Erere arato, nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ruenkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae ne ngwane, makwe ja ngwäre kwäräkri mika demaindre ie ja mäkäkäreta ben. Akwa makwe ñan ja ngie mika. Erere arato, nirekwe dän bäri kuin makwe ja mriatekrä tä mabtä ye dianka makän angwane, dän raba ötadi mabtä, ye makwe bian ie arato.

³⁰ Nirekwe jändrän munkwe kärä munye, ye erere munkwe bian ie. Erere arato, nirekwe jändrän jen munkwe dianka munkän, munkwe ñan ja ngie mika amne munkwe ñan käräta ie. Munkwe kukwe ne nuendre kore angwane, munkwe mun rüe taredre.

³¹ Ni mda mdakwe jändrän kuin nuendre munkrä, ie mun töta nebe, ye kwrere munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä.

³² Mdakäre abko, ni moto kämekäme tä ni niara tarekätarekä tarere, ye kwrere munkwe ni mun tarekätarekä aibe taredre arato angwane, ¿Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre bä jene nuenta munkwe ni moto kämekäme ngwä? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kämekämenkwe arabe munta nuene siba ya?

³³ Erere arato, ni jändrän kuinkuin nuenkä aibe kräke ni moto kämekäme tä jändrän kuinkuin nuene, ye kwrere ni jändrän kuin nuenkä munkrä aibe kräke munkwe jändrän kuin nuendre angwane, ¿Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre nuendre munkwe ni moto kämekäme ngwä kore? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kämekämenkwe arabe munta nuene siba ya?

³⁴ Ne kwrere arato, ni moto kämekäme aibe tä ngwian bien ütiädre jae kwärikwäri, bti tädre tödeke ngwian jakwebti kwärikwäri. Ye kwrere ni ie mun tö rabadre ja di käräi amne ngwian tädrera kwe mun die mikakrä aisete aibe ie, munkwe ngwian biandre ütiädre angwane, ¿Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre bä jene nuenta munkwe ni moto kämekäme ngwä? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kämekämenkwe arabe munta nuene siba ya?

³⁵ Ne mden kisete, munkwe ñan mun mräkä aibe die mikadre, akwa munkwe mun rüe taredre amne munkwe jändrän kuin nuen mun rüe die mikakrä. Erere arato, munkwe ngwian bian ütiädre mun rüeye angwane, munkwe ñan biandre ütiä diankräta töre kwäräkri jae. Munkwe nuendre kore ne ngwane, Ngöbökwé sribi mun rüekrä ye ütiä biandi kri munye kä käinbti. Erere arato, mun rabadi Ngöbö

Kri Kä Käinbti ngobore, ñobtä ñan angwane ni diän diän kräke Ngöbö ütiäte ñakare amne ni moto kämekäme tä nüne Ngöbö rüere, akwa Ngöbö mandama kräke, aisete ye kwrere mun rabadre arato.

³⁶ Ni jökrä ruentari tare Ngöbö mun Rünye, ye kwrere munkwe ni jökrä ngwian ruentari tare jae, niebare Jesukwe.

*Ñan ñäkädre ni mda mda rüere
(Mateo 7.1-5)*

³⁷ Jesukwe niebare:

Ngöbökwé ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ni mda mda bä mika käme ja käne. Erere arato, Ngöbökwé ñan mun mikadre ngite, käkwe mun mikadre ja tare nike kärekäre, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ni mda mda mika ngite ngwarbe. Ni mdakwe ja mika ngite mun rüere, ye munkwe dian jabti ta angwane, mun ngite Ngöbö ngwärekwé, ye Ngöbökwé diandikä jire jökrä munbtä arato.

³⁸ Ye kwrere arato, nireta jändrän mdei nike, ie munkwe jändrän bian ngwarbe angwane, Ngöbökwé jändrän biandi munye. Ye abko, munkwe jändrän ñäkädi kuin täte, ye kwrere Ngöbökwé jändrän biandi kuin täte munye. Ye mden kisete, munkwe jändrän biandre ngwarbe ño ni mda mdaye, ye kwrere Ngöbökwé jändrän biandi munye arato, niebare Jesukwe.

³⁹⁻⁴⁰ Bti Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda:

¿Ni ja töitikaka, ye bäri töbtä kri ni dirikä ie yekrä ya? Ñakare, akwa ni ja töitikaka, ye käkwe ja töi tikadre ünän jökrä angwane, batibe rabadre töbtä dirikä ie ye kwrere, aisete mun ngämi ja töitike ünän, känenkri mun abko ni krörökrörö kwrere: ¿Ni ie kä tuen ñakare, ye raba ni mda niara kwrere jie ngwen kuin ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare ja kwrere rikadre ja jie ngwena kwärikwäri ye kä oko romon mdente tuen ñakare ietre, aisete betadrekä jräte amne rikadre ngwarbe gwaire. Ne aisete, mun ngämi ja töitike ünän, känenkri munkwe ñan bika kri, kä rika ni mda mda jie ngwena, niebare kwe.

⁴¹ Jesukwe kukwe mda bä mikani krörö, käkwe kukwe käme nikwe bä mikani kri oto bäri kri kwrere amne, kukwe käme nuenta ni mdakwe abko bä mikani kä büre chi kwrere, käkwe niebare:

¿Kri oto bäri kri tä ma okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere?

⁴² ¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko, ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti

tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¡Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore yera! Makwe kri oto kri ma okwäte, ye ara jire dianka käne jae, bti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko munkwe ñan bika bäri kise ngwen btä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yebtä, akwa kukwe käme, yebtä mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä käne, abti mun raba mun mräkä die mike, niebare Jesukwe.

Jesukwe ni töi bä mikani kri ngwäbtä
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Bti Jesukwe kukwe mda bä mikani abko krörö:

Kri ngwä kuin kwetadre ñan ngwäta nebe käme. Erere arato, kri ngwä käme kwetata ñakare, ye ñan ngwäta nebe kuin.

⁴⁴ Ye mden kisete, ngwäta kuin ya, käme ya, yebtä kri kuin ya, käme ya tä nuke gare nie. Ne aisete, ¿kri tukwäte tukwäte btä nita higo ngwä kuin kwetadre ötö ya? Ñakare. Erere arato, ¿kri mda mda tukwäte tukwäte btä nita uba ngwäkä ükekrö ya? Ñakare.

⁴⁵ Ye kwrere jire abko, ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakäre, akwa ni moto käme ne ngwane nita blite ngwarbe diän diän jirekäbe, ye abko ñan tä ni mda mda die mike, ñobtä ñan angwane niara abko töi käme, yebe tä nüne. Ne aisete ni moto ño amne ni töi ño, ye kwrere nita blite, niebare Jesukwe.

Ju mikaka nibu
(Mateo 7.24-27)

⁴⁶⁻⁴⁷ Bti Jesukwe niebare mda:

Mun ti kukwe nuaka nuaka nete, ye ngätäite ni ruäre käta ti Dänkien, niere tie akwa, tita kukwe nuemna abko erere tä nuene ñakare. Ni ye kwrere abko, ti bike bä mike ni krörö btä munye:

⁴⁸ Bati ni nämene iti, kä nikani ju mike ñö köräbtä. Käne kä muani mente nguse nguse kwe, bti ürä kuin nökani kwe ju gräre, bti ju mikani kuin jäkwatabti kwe. Abti bati ñü jatani temen, ñö nikani niren niren jate, jatani mate dite jubtä se kwrere, akwa ju mikani kuin kwe, aisete nin ñö nikani ngwena kän. Ye kwrere abko ni ti kukwe nuaka nuaka abko ie tita dre dre nuemna, erere tä nuene, ni ye abko ni iti käkwe ju mikani kuin ye kwrere.

⁴⁹ Akwa ni mdara jire käkwe ju mikani ñö köräbtä arato abko käkwe ürä nökani känime ümante abko ñü jatani temen, ñö nikani niren niren kri jate, jatani mate dite jubtä. Ju ye

abko namani jueme, aisete ñö jatani mate btä, nikaninbe temen, nikani ngwarbe jire jökrä. Ye kwrere abko, ni ti kukwe nuaka nuaka abko ie tita dre dre nuemna akwa tä nuene ñakare, ni ye abko ni iti käkwe ju mikani jueme, nikani temen ye kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

7

*Rükä dänkien romanobo käkwe tödekani metre Jesubti
(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)*

¹ Jesukwe blitabare ünän ni kwatibe, yebti nikani mda juta Capernaúmte.

² Ye kánti rükä dänkien romanobo nämane nüne iti. Ni ye abko kwe, ni nämane iti sribikä jakrä. Sribikä ye abko mika nämane ütiäte kri kwe abko näkäni bren jume, namani tu neketebe kän.

³ Ne btäräbe Jesu nämane Capernaúmte kädrie namani jabtä ni rükä dänkien ye okwäbti. Jötrö ngwarbe, niara käkwe nitre unbre ji dokwäte nitre Capernaúmbo ngätäite juani Jesu kärere sribikä jakwe miketa quinta.

⁴⁻⁵ Erere nitre unbre ji dokwäte ye jatani, nükani Jesu kánti, kä namani ribere kisere krörö Jesuye:

Nitre rükä dänkien abko ñakare israelita. Niara romanobo bkänä akwa, ni israelita tare kri kwe. Niara arabe käkwe ngwian biani sinagoga jue ütiä biankrä nunkrä Capernaúm nete, aisete niara ütiäte, aisete makwe sribikä kwe mikadreta quinta kräke, ie nun tö nibi abko namanintre ribere kisere kore ie.

⁶ Te Jesu nikani bentre, nikanina nebe nitre rükä dänkien ye gwirre ken angwane, nitre rükä dänkien ye käkwe kukwe muko juani ruäre Jesu ngäbti ja kukwei niere, käkwe niebare Jesuye:

Nitre rükä dänkien käkwe ja kukwei niemna mae abko nun ki niere ma ngäbti abko krörö: Ti Dänkien, ni ütiäte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiäte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie, aisete makwe ñan ja nikadre dikaro rükakäre ti gwiriete, nibi ruen tie.

⁷ Ma bäri ütiäte, ye mdenbtä abko nin ja nüke töre jire chi tie, niken ma kärere au sribikä tikwe miketa quinta, aisete tikwe ni mda aibe juni ma kärere. Akwa sribikä tikwe rabadreta quinta abko makwe niedre jirekäbe menteninbe angwane, rabadita quinta abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae,

⁸ ñöbtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, käta dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko tita juen, ye tä niken jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klaboré tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö

ngwarbe tä nuene. Ne aisete, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe dre dre niedre sribikä bren tikwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aisete tita ja di ribere kore mae, niemna kore nitre rükä dänkienkwe mae, niebare rükä dänkien kukwe mukokwe Jesuye.

⁹ Yebtä Jesu ñan töi namani krütare mda, käkwe ni nämane näin ben mikani ñäräre jökrä, bti niebare kwe ietre:

Ni tödeke kwatibe Ngöböbti ni ne kwrere, nin ngämi kwen jire tie nitre israelita ngätäite amarebti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböbti nüke kwen mtare tie nere, niebare Jesukwe ni kwatiye kore.

¹⁰ Bti Jesu nikaninta ja jiebti amne ni Jesu käräkä käräkä abko nikaninta janknu, nikani nebata nitre rükä dänkien kanti angwane, ni klabore nitre rükä dänkienkwe, ye namaninante kuinta, btä nikani nebata abko nakaninkä kore.

Meri ngobo itibe krütani kån abko Jesukwe mikaninta nire

¹¹ Nebti Jesu nikani mda juta chi kädian nämane Naín kanti nitre ja töitakaka benbe angwane, ni mda mda nikani kwati siba ben.

¹² Nikani ngitiekä jukwebtä juta chi Naín yete angwane, mürü ngwäkä jäjatani doboi mikadre, jänükani ngätäi ben. Mürü ngwäkä ye abko, meri kån brare krütani abko ngobo ngörä itibe kwe ben nämane nüne abko krütani kån. Mden abko ngwäkä ngwian nämane abko ben ni mda mda nämane näin kwati uliere siba, nükani ngätäi ji ngrabare Jesube.

¹³ Meri ngobo ngörä itibe kwe krütani kån, meri ye abko jatabare Jesuye amne namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe niebare ie:

Ma bobre, ngäbäkre krüta tare makån ne abko, akwa makwe ñan müai jakån, niebare kwe meri yeye.

¹⁴ Ne btäräbe jänkwata bti mürü ngwäkä ngwian nämane, ye ken Jesukwe krötabare, bti kise mikani jänkwatabtä kwe mürü ngwäkä yeye. Abtä ni mürü ngwäkä ngwianka namani nünaninkä jökrä angwane, Jesukwe niebare mürü ngwäkä yeye:

Ngäbäkre, nüketa nire tita niere mae, niebare kwe ie.

¹⁵ Erere bkänä, mürü ngwäkä ye nukanintabe nire batibe. Ngäbäkre ye nükani tåkänintbe krö, bti nikaninbe bliteta se kwrere. Bti Jesukwe bianinta meyeye ni kwati okwäbti.

¹⁶ Yebtä abko, ni jökrä namani nekwetekä, akwa namanintre Ngöbö käikitekä, kä namani niere krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä kri nüke ni ngätäite nete mtare, köböire Ngöböta ni jen kwe die mike, namanintre niere, kä ngwiare nuäre jabtä Ngöbö käikitarekä kwärä se kwrere.

¹⁷ Jesukwe mürü ngwäkä mikaninta nire, ye abko kädrie namani batibe jökrä Judeate ta temen btä kä kiakia te Judea bäre temen abko nakaninkä kore.

*Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä
(Mateo 11.2-19)*

¹⁸ Kukwe kuin ne namani bare Jesuye, ne abko nitre nänkä Juan Bautistabe nikani, käkwe niebare jire jökrä ie. Abtä Juankwe nitre nänkä ben, ye käräbare nibu ja kanti,

¹⁹ bti ni nibu ye juani kwe ni Dänkien Jesu kanti abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwe ne abko Jesu ya, ñakare ya abko tö namani gai. Ñakare ne ngwane, ni mdara jire ngibiadre ngäbti ya, ño abko tö namani gai, käkwe ni juani nibu kukwe ye ngwentari Jesuye.

²⁰ Erere bkänä, ni nibu ye nükani Jesu kanti, käkwe niebare krörö ie:

Ni Dianinkä juandre Ngöbökwe rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nükani ya o nunkwe ni mdara jire ngibiadre abko nun juamba ngwentari mae, niebare kwetre Jesuye.

²¹ Jesukwe kukwe kani ngäbti ñakare jötrö, akwa ne btäräbe ni kwati nämane ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete abko Jesukwe mikaninta quinta. Ni ruäre abko, btä üai käme nämane, kisete nämane ja tare nike abko Jesu namani juentari mento btä. Erere arato, ni kwati ie kä tuen ñakare abko ie Jesu namani kä mike tuenta ni juani nibu Juankwe ye okwäbti.

²² Bti Jesukwe niebare krörö mda ni nibu yeye:

Tita dre dre nuene tuata munkwe amne tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye. Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni ie kä tuen ñakare abko ie kä nibi tuenta kuin amne, ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi nebata kuin jökrä amne ni olo ngidianinte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nüketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye.

²³ Erere arato, nire nire käta tödeke tibti amne ti ne ara nükani tä nütüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbökwe ja di biandi amne kä rabadi nuäre btä tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni nibu yeye.

²⁴ Ni juani nibu Juankwe nikaninta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sekwäre, ye käta ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekwäre bä mike, ni se kwrere tua nikani munkwe ya?

²⁵ ¿Mun jananbare Juan mike ñäräre angwane, ni ja ükaninte kuin käkwe dän ütiäte kri kitani jabtä nämane yete abko mun jananbare mike ñäräre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän ütiäte kri kitani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jame jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie.

²⁶ ¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre? ¿Mun nikani ni Ngöbö kukwei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre. Akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen.

²⁷ Juan ye mdenbtä tärä tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä: Ngöbökwie niebare:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye
 kwrere, *Malaquías 3.1*
 abko tä tikani kore Juanbtä.

²⁸ Ne mden kiseti, ti bike kukwe niere krörö munye: Ni jökrä därebare kä nebtä, ye ngätäite ni ñakare jire iti abko bäri ütiäte Juankrä; akwa nire nire bäri bobre, ütiäte ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni ye abko bäri ütiäte Juankrä, niebare Jesukwe.

²⁹ Jesukwe Juan mikani bäri ütiäte kore, abtä ni kwati Jesu kukwei nuaka nuaka amne nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä nämane yete käkwe kukwe mikanintbe Ngöbökwie ni diantarikrä diribare Juankwe, ye abko era bä mikani, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja mikani ngökadre ñöte Juanye aisete.

³⁰ Akwa nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye dirikätre namani yete Jesu kukwei nuen arato amne kukwe mikanintbe Ngöbökwie ni diantarikrä diribare Juankwe, ye abko niaratre namani mike ngwarbe jae, ñobtä ñan angwane ñan ja mikani ngökadre ñöte kwetre Juanye, ñobtä ñan angwane nin namani moto ulire kukwe kämekämenbtä aisete.

³¹ Ni jökrä käkwe töbikabare ñakare ja kwrere Juanbtä kore, abtä Jesukwe niebareta ietre:

Ne mdenbtä abko ni nünanka kä ne näire abko ti bike bä mike krörö: Kä jändrän rürümoinkrä jutate, kanti ngäbäkre tä nebe tākänintbe temen, käta ñäke krikri mräkä mda mdaye, yebtä ti bike ni nünanka kä ne näire bä mike krörö:

³² Ngäbäkre tä niere mräkäye: Nunkwe nörä jürü tärä mikakrä munye, akwa mun ñan tö nibi tärä mikai. Abtä ka ni moto mikakrä ulire abko nunkwe nini mda, akwa munkwe müaniri ñakare arato abko ngäbäkreta niere. Ye mden kwrere munta niere Juanbtä amne tibtä, aisete tita nitre ye bä mike kore,

³³ ñobtä ñan angwane Juan Bautista nükani angwane, üai käme tä btä, aisete ñan tä mröre kri amne ñan tä dö ñaen, munta niere rüere.

³⁴ Yebti ti, Ni Kä Nebtä Ngobo rükaba mda angwane, ti abko mröre büle krikri amne ti dö ñaen krübäte munta niere tibtä. Mdakäre abko, ti ja getaka ni diän diän ben amne nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä tä tuen käme munye abko ben tita ja gete, abtä munta ñäke ti rüere arato. Ye mdenbtä abko mun ngäbäkre kwrere tita niere.

³⁵ Akwa ni nüne töbtä era metre Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä abko nun abko ni jen Ngöbökwé era metre abko nunta bä mike. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ñö rä bäne ütiäte kri kekani Jesu ngotobti

³⁶ Nebti bati, bariseo kädian nämane Simón käkwe Jesu ngwiani mröre ja gwiriete. Erere Jesu nikani, namani tākäninthe mesabtä Simón juete angwane,

³⁷ meri bti kä ngwarbe nämane nüne juta ne arabe kanti abko Jesu nükani mröre Simón gwiriete gani kwe. Angwane ñö rä bäne ütiäte kri kädian nämane nardo nämane jä bä ngwen kädianta alabastro dätebare botearé te, ye jänükani kwe Jesu kanti.

³⁸ Müare kwärä nikani ngitiekä Jesu ngotobtä temen, kä nikani Jesu ngoto bätete ni klaboré kwrere, akwa ja okwä ñöibti bätäninte kwe. Jesu ngoto bätäninte ünän kwe, bti rötaninta kwe ja dokwä drüenbti, ngoto demainbare kwe, bti ñö rä bäne kekani kwe Jesu ngotobti, namani Jesu tarere kri mikakäre tuare ie.

³⁹ Ye abko nakaninkä Simón, Jesu nübaikä mröre ja kanti ye okwäbti. Abtä Simón namani töbike krörö mda Jesubtä: ¡Jo! Ni noko Ngöbö kukwei niekä bkänä ne ngwane, ni ñö tä nuenbtä ngotobtä gadre kwe. Amne meri se bti kä ngwarbe ni jökrä tä kädriere kämekäme rükadre gare btä ie arato bä amarebti se, Simón namani nütüre kore Jesubtä. Ne Jesukwe gani Simónbtä,

⁴⁰ abtä niebare mda kwe bariseo yeye:

Simón, ti tö kukwe ngwiantari kwati mae, niebare Jesukwe ie.

Simón käkwe niebare mda Jesuye:

¿Abko dre? niebare kwe ie.

⁴¹ Ne btäräbe, Jesu nikaninbe kukwe bä mike meri yebtä Simónye:

Bati ni nämane iti abko ngwian bkäne kri. Ni ye abko nämane ngwian bien ütiädre ni mda mdaye. Ni ye abko, ie ni nibu käkwe ngwian käräbare ütiädre ie. Ni iti, bti rürümon ütiä nämane sientö krärike jire amne ni mda abko, bti rürümon ütiä nämane gre ketarike.

⁴² Rürümon ütiä nämane krörö ni nibubti, akwa nin ngwian namani kwenta jire ietre biandreta ja ütiäreta. Abtä ngwian bkänkä käkwe niebare ietre: Tikwe ngwian bianba ütiädre munye, akwa ngwian ñakare munye biandreta ja ütiäre tie, aisete ti bike rürümon ütiä munbti ye käikwitekä jabti jökrä, niebare kore kwe ni nibu yeye. ¿Ni nibu ne mdenkwe ni ngwian bkänkä taredi bäri ruen mae? niebare Jesukwe Simónye.

⁴³ Simónkwe niebare mda Jesuye:

Ni bti bäri rürümon ütiä kri käikwitaninkä jabti ngwian bkänkäkwe, ni ye abko käta ngwian bkänkä tarere bäri raba ruen tie, niebare kwe Jesuye.

⁴⁴ Bti meri ye nükani Jesu ngoto bätete, ye Jesukwe mikani ñäräre, käkwe niebare Simónye:

Simón, ti nü gwi ma kánti nete, makwe ti miri ngwarbe jae, käkwe nin ñö bini jire chi tie ja ngoto bätätekrä ti kakrä ngäbti, akwa meri ne nü, käkwe ti ngoto bätrite ja okwä ñöibti, bti rütüta kwe ja dokwä drüenbti, mike ñäräre makwe, btä makwe töbika.

⁴⁵ Erere arato, ti ki gwäkäre mae angwane, nin makwe ti demainiri jire ti kakrä ngäbti kuin, akwa ti ki gwäkäre amne, meri ne nikirabe ti demaine ngotobtä abti kä nüke nere.

⁴⁶ Mdakäre abko, ti nü amne nin makwe olibo köi ütiä brai kiri ti dokwäbti ti kakrä ngäbti kuin, akwa meri ne abko käkwe ñö rä bäne ütiäte kri kiri ti ngotobti.

⁴⁷ Era metre meri ne käkwe ja mikani ngite kabre Ngöbö rüere bkänä akwa, tikwe niara ngite dininkä jire jökrä btä. Mdenbtä abko tä ti tarere bäri makrä bä mirita kore kwe, ni bti ngwian ütiä käikwitaninkä jabti ngwian bkänkäkwe ye kwrere abko ti tö nibi niei mae Simón, ñöbtä ñan angwane ni ngite ñakare bökän diankata nibtä, ni ye abko ñan tä ni tarere dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye.

⁴⁸ Bti Jesukwe niebare mda meri yeye:

Ma ngite kukwe kämekämenbtä, ye tikwe dininkä jökrä mabtä, niebare Jesukwe ie.

⁴⁹ Abtä ni mda mda nämane siba yete, ye namani niere krörö jae kwärikwäri:

¿Ni noko nire amarebti tä ni ngite denkä nibtä tä niere sere? namanintre niere kore Jesubtä.

⁵⁰ Akwa Jesu abko nikani niere janknu krörö meri yeye:

Ma nibi tödeke kwatibe tibti, köböire kukwe kämekäme btä ma ngite, ye tikwe dininkä mabtä, aisete nänta jäme, niebare Jesukwe ie.

8

Nitre merire Jesu die mikaka

¹ Nebti Ngöbö jatanina nūke gobrane nibti abko kukwe kuin Jesu nikani niere juta krikrite amne juta kiakiate kā Galileate ta temen. Ye ngwane, nitre ja tōitikaka Jesube ni jātābti nibu nāmāne nāin siba ben.

² Erere arato, ni merire merire bren bren mikaninta kuinta Jesukwe, ruāre abko btā ūai kāme juanintari kwe, ye abko nāmāne nāin ruāre. Ni merire nāmāne nāin siba Jesube abko nere: María Magdalabo, María ne mdenbtā Jesukwe ūai kāme krā kükū juanintari mento.

³ Arato Juana nāmāne nāin siba. Juana ne abko ni iti kādian nāmāne Chuza merie. Chuza abko ju ngibiabtikā jrei Herodes Antipas krāke. Arato Susana nāmāne nāin siba. Ye ngwane meri mda mda nāmāne nāin kwati siba abko jāndrān nāmāne kwekwe, erere bti nāmāne Jesu btā nitre ja tōitikaka ben die mike.

Dobo ketabkā, btā Jesukwe kukwe bā mikani

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Ne ngwane bati ni nūnanka juta ketareketare Galilea temen namani nūke ja ūkekrō kwati ja tuakāre Jesube abko ie Jesukwe kukwe bā mikani krōrō:

⁵ Bati ni nikani iti nura metekā. Nura metaninkā kwe angwane, nura ruāre nikani mate ji ngrabare temen. Nura ye abko ni jatani, kākwe rātābare jōkrābti. Bārire mda abko nukwā jatani, kākwe kwetani jōkrā kām.

⁶ Nura ruāre abko nikani mate jākwatābti temen abko nūkani mure, akwa dobo nōtare dikaro, aisete ngrōtaninkā jōkrā.

⁷ Nura ruāre abko nikani mate kōkrā tukwātetukwāte ngātāite, ye abko nūkani mure arato, akwa kōkrā ye abko rirabare bāri jōtrō nura mu yehti ta, kākwe kāmikani.

⁸ Akwa nura nikani mate dobo kuinte, ye abko nūkani mure amne rirabare tuārebe, bti ngwā nikani nebe btā btā amne datire datire ngwā namani gre ketarike. Ne abko nakaninkā kore, niebare Jesukwe ni kwatiye kore.

Ye btārābe, Jesukwe ñākābare jume ja dibti krōrō mda ni kwati yeye:

Nire nire kāta ti kukwei nuen, ye abko olo tārā ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokāre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ñobtā Jesukwe kukwe bā mikani

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesukwe kukwe bā mikani kore ne ñan nūkani gare nitre ja tōitikaka benye, kākwe niebare ie:

Makwe kukwe bā miri, ye abko dre bā miri kore makwe yere, niebare kwetre Jesuye.

¹⁰ Abtā Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa Ngöböta mike gare munye, akwa ni mda mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita kukwe bä mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

Nebtä nikradre bäri kwetre, akwa kukwe ño ñan jatadre metre ietre amne ni kukwei nuadre bäri kwetre akwa, ñan rükadre gare ietre, *Isaiás 6.9*

abkokäre tita kukwe bä mike kore ietre, Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe niebare ni nebtä ye kwrere.

*Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)*

¹¹ Kukwe nini tikwe ye abko tä kukwe krörö bä mike: Ngöbö Kukwei abko nura kwrere.

¹² Amne nura nikani ngitiekä ji ngrabare temen, ye abko ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen akwa, diablu tä kite, käta Ngöbö Kukwei ye denkä jökrä töite, ni ye käkwe ñan Ngöbö Kukwei mikadre era amne ñan rabadre dianintari abkokäre, mden nini tikwe ye.

¹³ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen amne käta nebe nuäre btä kare ngäbti. Ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä tödeke Ngöböbti. Tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti amne käta Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti.

¹⁴ Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne jändrän nuäre nuäre kä nebtä yebtä tä ja kite, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä.

¹⁵ Akwa nura nikani ngitiekä dobo kuinte, ye abko ni töi kuin amne tä biare, käta Ngöbö Kukwei nuen angwane, tä ketete dime jabtä amne tä nünenkä dite btä. Ni ye abko nura ngwäta neme kuin ötata kabre, ye kwrere jire ni yeta jändrän kuin nuene Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere
(Marcos 4.21-25)*

¹⁶ Jesukwe niebareta:

Ni ñakare jire iti käta ñotra jutra mike abti tä jue miketa kaja täni. Erere arato, ñan tä mike jän täni jae, akwa ñotra jutra mikata angwane, mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre.

17 Ye kwrere arato, tita kukwe jire jökrä dirire kaibe tiebe munye mtare, akwa batira jire munkwe mikadi gare ni jökräye. Erere arato, kukwe diribare tiebe tikwe, batira jire rabadi gare metre ja ngwärekre jökrä.

18 Ne aisete olo ketete kuin ti kukweiyie munkwe, ñobtä ñan angwane nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandikä jökrä kän. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Nire abko Jesu mräkä era metre
(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)*

19 Ye ngwane, Jesu meye amne etbakantre abko nikani jiebti ja tuakäre ben angwane, ni nämane kwati Jesu bäre temen, aisete niaratre ñan namani nebe Jesu kánti.

20 Angwane ni iti kákwe niebare Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwe ie.

21 Jesukwe niebare ni jökräye:

Nire nire tä Ngöbö Kukwei nuen, erere tä mike täte, ni ye abko ti meye tikwe amne ti etbakantre tikwe era metre, niebare kwe.

*Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe
(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)*

22 Abti bati Ñö Okwä Kri Galilea kánti Jesu nakwani rute, kákwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän ñö okwä kwärä sekri, niebare kwe.

Ye erere nikanintre.

23 Nikanintre ñöbti angwane, Jesu nikani kibien. Batibe müre jatani mate ribi krübäte ñö okwä ye kánti, ye abko namani ñö kite jökrä rute, aisete ru jatani niken ñöte nguse se kwrere.

24 Yebtä abko nitre ja töitikaka ben nikani gaenkrö, kákwe niebare ie:

¡Dirikä, ni kite niken ñöte nguse! niebare kwetre Jesuye.

Angwane Jesu nukaninta krö, kákwe ñäkäbare müreye amne ñöye. Ye btäräbe, müre amne ñö namani kwekbe jökrä.

25 Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¿Munta tödeke kwatibe Ngöböbti ya ño yere? niebare kwe ietre.

Akwa niaratre abko namani nekwetekä krübäte amne töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni ne abko ni ño amarebti tä ñäke müreye amne ñöye amne, tä niara kukwei mike täte se? namani niere jae kwärikwäri.

*Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento
(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)*

²⁶ Nebti niaratre nikani janknu rute ñöbti nebe käkä Gadarete Nö Okwä Kri Galilea kwäräkri.

²⁷ Jesu nämane rute, nikani jate angwane, juta yete ni nämane iti abko btä üai käme nämane abko jatani Jesu ngäbti. Raire abko ni ye nämane dän kite ñakare jabtä amne nämane nüne ñakare gwi, akwa nämane nüne rökabti.

²⁸ Jesu jatabare ie angwane, nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri, käkwe ngratebare kri krörö:

Jesu, Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye ñöbtä ma kite ti nike nete ye? Makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, namani niere Jesuye.

²⁹ Üai käme rikadre mento btä abko Jesukwe niebarera ie, aisete namani ñäke krikri kore. Batire batire üai käme nämane niken ni yebtä angwane, ñan gitiadre künken, abkokäre kise amne ngotokwä mäkäte nämane jökrä ie kadenanbti, akwa nämane kadena ötöte jökrä angwane, üai käme nämane niken ngwena kä kaibete.

³⁰ Ni ye abko ie Jesukwe niebare:

¿Ma kä ño? niebare kwe ie.

Angwane üai kämentre käkwe niebare mda ie:

Ti kä Kabre, niebare kwetre.

(Ja kä Kabre, niebare kwe, ñöbtä ñan angwane üai käme nämane kabre btä aisete.)

³¹ Ye mden käkwe ñan ja juamna kä ja tare nikakrä te Kä Timonbti Jesuye.

³² Ye kánti abko mtü nämane kabre krübäte mröre bä känime ngudrebtäta, aisete üai kämenkwe ja juamna mtü yebtä Jesuye, erere Jesukwe juani mtübtä.

³³ Üai käme nämane nibtä, ye abko nikani mento btä, bti nikani mda mtü kabre yebtä. Ye btäräbe mtü kabre ye nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä.

³⁴ Nitre mtü ngibiaka abko okwäbti kukwe nakaninkä kore. Yebtä abko niaratre nikani betekä ngitie, kä nikani kukwe ye niere jökrä juta ngrabare temen amne juta bäre mento arato.

³⁵ Abtä kukwe nakaninkä ño abko ni kwati nükani tuen, kánti nikanintre nebe Jesu kánti angwane, ni btä üai käme nämane abko nikani mento, ni ye abko käkwe dän kitani jabtä amne kä namani ruenta kuin bti nämane täkänintbe Jesu ken, btä namanintre angwane, kä jürä namani kri btätre.

³⁶ Angwane ni btä üai käme nämane ye abko namaninta quinta ño abko nitre tuakatuaka namani niere jökrä ni mda mdaye.

37 Yebtä abko, Jesu di kri krübäte gani kwetre, aise te kä jürä namani kri nitre Gadarabobtä, aise te jötrö ngwarbe Jesu rikadre kä mdabti abko namanintre ribere ie. Ye erere Jesu nakwaninta rute nitre ja töitikaka benbe, bti nikaninta.

38 Akwa Jesu ngämi nikenta, känenkri ni btä üai käme nikani mento ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye, akwa niara rabadre jirekäbe yete, Jesukwe niebare ie. Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

39 Nänta jirekäbe ja gwiriete amne Ngöbökwé dre nuni makrä, ye erere makwe nie jökrä ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä, Jesukwe dre nuenbare niara kräke, erere nikani niere jökrä juta ngrabare temen.

Jesukwe Jairo ngänkän mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe
(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

40 Yebti Jesu nikani nebeta Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri mda angwane, ni nämane kwati ngibiare ngäbti, aise te kä namani nuäre btätre Jesu kare ngäbtita.

41 Ye btäräbe ni kädian nämane Jairo nükani Jesu kanti. Jairo abko nämane sinagoga dänkiene juta yete abko jatani, nikaninbe ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä ja mikakäre bobre btä, kä namani Jesu ngwen kisere nebe ja gwiriete.

42 Ngänkän itibe kwe abko ie kä kwä jätäbti kubu abko jatani krüte kän, aise te namani Jesu ngwen ja kanti. Ye erere Jesu nikani angwane, ni nikani kwati krübäte ben, kä namani kete dime ja ngätäite, namani ruen ie.

43 Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin iti siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiere abko kisete nämane ja tare nike amne, ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakrä akwa, ñakare namani nökröta nitre kräkä biankaye.

44 Te meri ye abko nikani, käkwe krötabare ja ken Jesu trökri, käkwe dän Jesubtä nuaninbtä tiebe köräbtä. Ye btäräbe namaninta quinta batibe se kwrere.

45 Angwane Jesukwe niebare:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

Akwa ni jökrä namani ja rükente. Abtä Pedrokwe niebare Jesuye:

Dirikä, ni kwati nibi ma kete dime ja ngätäite, kä nibi ma kitekä nekwäre, sekwäre. ¿Ye ñobtä abko nirekwe ma nuribtä ma nibi niere yere? niebare Pedrokwe ie.

46 Akwa Jesukwe niebareta mda:

Ni iti kākwe ti nuribtä tikwe gari, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tä tibtä abko niki ruäre mento tibtä, nibi ruen tie, niebare kwe.

⁴⁷ Angwane meri ye kākwe ja rükandrete ño mda ñan namani nūke gare ie, akwa kä jürä namani btä. Abtä namani grūkekä jökrä ngrabare, nikani, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä ja mikakäre bobre btä angwane, ñobtä Jesu nu-aninbtä kwe amne namaninta kuinta ño abko niebare jökrä kwe ni jökrä ngwärekrei Jesuye.

⁴⁸ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate kuinta, aisete nänta jäme, niebare kwe meri yeye.

⁴⁹ Jesu nämane blite kore angwane, sinagoga dänkien ye jiebti ni mdara jire nūkani kukwe ngwena, kākwe niebare ie:

Ma ngänkän kūrera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

⁵⁰ Blitabare kore kwe, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkre jiebti jakän, akwa makwe tödeka kwatibe janknu tibti angwane, ma ngänkän rabadita kuinta, niebare kwe ie.

⁵¹ Yebti nikanintre nebe gwi angwane, Jesukwe Pedro, Santiago, Juan amne meri bati ye rün amne meye aibe tu-animetre niken nebe gwi jabe.

⁵² Angwane ni jökrä nämane meri bati krütani ye uliere amne müaire krikri be gwi, btä Jesu namani. Akwa niarakwe niebare ietre:

Ngäbäkre merire ye kūrera munta nütüre, akwa tä kibien, aisete munkwe ñan müai mda, niebare kwe ietre.

⁵³ Akwa meri ye krütani bkänä namani gare ietre, aisete namanintre Jesu kötaire jökrä.

⁵⁴ Akwa Jesu nikani, kākwe meri ngwäkä ye kani küdehti, bti ñäkäbare krörö kwe ie:

Ti ngänkän, ¡Näin krö! niebare Jesukwe ie.

⁵⁵ Ye btäräbe üai nūkanintabe btä, aisete nūkanintabe nire angwane, nūkaninbe tākänintbeta krö, bti Jesukwe bukamna mräkäye.

⁵⁶ Meri bati mikaninta nire kore Jesukwe, yebtä abko rün amne meye ñan töi namani krütare mda. Akwa kukwe nakaninkä ño, ye abko ñan kädriedre jire kwetre ni mda mdabe, Jesukwe niebare ietre.

9

*Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire
(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)*

¹ Yebti Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu ũkaninkrö, bti Ngöbö die biani kwe ietre üai käme bätäkä

ngwarbe juantarikrä mento amne ni bren bren mikakräta kuinta arato.

² Bti Ngöböta gobrane ni ngätäite kädriedre kwetre amne ni bren bren mikadreta kuinta kwetre, abkokäre Jesukwe juani,

³ kākwe niebare krörö ietre:

Mun ñan rika tribe ngwena jire chi mda jabtä ji ngrabarekäre abko krörö: Mun ñan rika mökän amne kra ngwena jae. Erere arato, mun ñan rika mrö, ngwian amne dän mda ngwena jae, ñobtä ñan angwane munkwe tödekadre Ngöböbti, ie ti tö aisete.

⁴ Ju mdente mun raba nünentbe, ye aibe kánti mun raba. Mun ñan rika ju kwatirekwatire te, akwa mun raba ju kwatibe te, abti mun rikata.

⁵ Akwa juta kánti mun ñan ka tö raba ngäbti ni mdakwe, ye kánti munkwe kä mikaka, akwa munkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, nitre ye ara jire ngite Ngöböye ja töi jenbti bä mikakrä ietre, niebare Jesukwe ietre.

⁶ Ye erere nitre ja töitikaka Jesube nikani juta kwatirekwatire kä ngrabare temen kukwe kuin Jesubtä ye kädriere amne, nikani ni bren bren miketa kuinta arato.

*Jesu abko nire jrei Herodes tö namani gai
(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-19)*

⁷ Kukwe namani nakenkä kore Jesu köböire, ye gani Herodekwe angwane, nire köböire nämane nakenkä ñan namani nūke gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé Juan Bautista mikaninta nire abko ni ruäre namani niere Jesubtä.

⁸ Akwa Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías abko nūkaninta ni ruäre namani niere. Mdakäre abko, Ngöbö kukwei niekä kira mda abko nūkaninta nire, ni mda namani niere Jesubtä.

⁹ Abtä Herodekwe niebare:

¿Tikwe Juan dokwä tikakamna, aisete ni ye ñakare Juan amarebti nire abko btä blitata krübäte dikaro kore ne? niebare Herodekwe.

Yebtä abko Herodes tö namani ja tuai Jesube.

*Jesukwe ni mili krärike bukani
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)*

¹⁰ Abti nitre juani ja kukwei ngwianka Jesukwe ye nūkaninta jökrä Jesu kánti angwane, dre dre nuenbare kwetre, ye erere niebare jökrä kwetre Jesuye. Abti Jesukwe käräbare jenena angwane, nikani ngwena kä kaibete juta Betsaidate.

¹¹ Akwa Jesu nikani ye abko ni kwati kākwe gani angwane, nikani niaratre jiebti amne, Jesukwe kani ngäbti kuin, bti Ngöböta gobrane ni ngätäite, yebtä Jesukwe blitabare bentre amne ni bren bren abko mikaninta kuinta kwe.

¹² Yebti kä jatanina dere angwane, nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu nikani, käkwe niebare ie:

Nita kä kaibete nete, jändrän ñakare kwetadre, aisete nitre se juenta jökrä jadüke amne mrö känene jae juta kantikanti sete kä ngrabare temen, niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buka munkwe, niebare kwe ietre.

Abtä niebare kwetre ie:

¿Banta kunrikebe amne gwata krobube nikwe, se abko biandre ño ietre? ¿Ni kwati se kräke, ni rikadre mrö kökö ya? niebare kwetre mda Jesuye.

¹⁴ Ye ngwane abko, ni brare aibe nämane mili krärike jire, akwa Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

Nitre ye mika tākānintbe gre ketebu bti ni jätä jätä ja täritäri, niebare kwe ietre.

¹⁵ Ye erere Jesu kukwei mikani täte kwetre, käkwe nitre mikani tākānintbe jökrä temen temen.

¹⁶ Bti Jesukwe ban kunrike amne gwa krobu diani kisete, käkwe nikrabare kä känbti, kuin niebare kwe btä Ngöböye, bti ñākānintbe kiakia kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka ben yeye dräidre ni kwati yebti.

¹⁷ Angwane ni jökrä käkwe mröbare, namani trinetrine, bti ban amne gwa oto namaninte abko ükaninkrö kutia kwä jätäbti kubu jire.

*Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwe
(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)*

¹⁸ Yebti bati Jesu nämane blite kaibe Ngöböbe angwane, nitre ja töitikaka ben nämane yete ben abko ie niebare krörö kwe:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibtä? niebare kwe.

¹⁹ Angwane nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta niere mabtä. Akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁰ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Amne mun abko käta ti nire niere tibtä? niebare kwe ietre.

Angwane Pedro abko käkwe niebare Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, niebare kwe ie.

*Jesu müre ketadi, niebare käne kwe
(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)*

²¹ Pedrokwe niebare kore, abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Akwa kukwe ye abko ñan niedre jire kwetre ni mda mdaye, niebare kwe ietre.

²² Bti Jesukwe niebare krörö ietre:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre,

käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe nitre ja töitikaka benye.

²³ Yebti Jesukwe niebare ni jökrä nämane yete yeye:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne, köbö kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebt,

²⁴ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. Akwa nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe.

²⁵ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie.

²⁶ Ne aisete, nire nire kätä ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane, ti jatadita ja di kri bä nuärebti amne Ngöbö di kri bä nuärebti, erere arato angele deme Ngöbökwä bä nuärebti.

²⁷ Akwa mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño nibtä, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bä nikwitani

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ Jesukwe kukwe niebare kore, yebti kwäirare Jesu nikani ngitiobti blitakäre Ngöböbe angwane, Pedro, Santiago amne Juan nikani siba ben.

²⁹ Jesu nämane blite Ngöböbe, te batibe ngwäre bä nikwitani jene amne dän btä abko trä namani ngwen bürere mera trä bä kwrere.

³⁰ Ye btäräbe ni nibu namani gökökä yete blite Jesube. Ni nibu ye abko Moisés amne Elías.

³¹ Niaratre nämane ye bäre temen kä trä namani kuin bä nuäre amne Jesu tädi Jerusalén, kánti näinta kä käinbti abko btä nämane blite kä ye kánti.

³² Ye ngwane abko Pedro, Santiago amne Juan okwä namani doboko köbö kisete angwane, batibe nukaninta ngwäte angwane, Jesu bä dite amne nuäre tuani kwetre. Erere arato, Moisés amne Elías tuani kwetre.

³³ Ni nükani nibu Jesu kánti, ye jatanina nikenta angwane, Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nita nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane, nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Eliäkrä, niebare kwe.

Pedro abko kākwe ñākābare kore akwa, drebtā nāmane blite abko ñan nāmane gare ie.

³⁴ Pedro nāmane blite kore, ye btārābe müta jatani jüben niaratrebtī angwane, kā jürā namani krübāte niaratre nimābtā.

³⁵ Angwane müta yete ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tikwe. Ne mden tikwe dianinkā jakrä, aisete niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

³⁶ Ni kukwei jarabare kore angwane, ni nibu ye nikaninta angwane, Jesu aibe namaninta kaibe. Kukwe nakaninkā kore, ye abko nitre ja tōitikaka Jesube kākwe tuani, akwa ükani kaibe kwetre jakrä, aisete kā ye ngwane niebare ñakare kwetre ni mda mdaye.

Jesukwe üai kāme juanintari ngābākrebtä

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Jesu nāmane ngitiobti nitre ja tōitikaka nimābe, bti jändrinane jataninta motokwäre angwane, ni nükani kwati ngābti.

³⁸ Ni kwati ye ngätāite ni nāmane iti kākwe ngratebare jume, kākwe niebare Jesuye:

Dirikä, ti ngobo ngörā itibe tikwe noko jakwe tuen kanti tikrä abko tita ribere kisere mae,

³⁹ ñobtä ñan angwane üai kāme ie niarata neketete, kāta mike ngrente kri amne, btārābe tā kā ötöte bti amne tā kitekä nekwäre, sekwäre amne dābe tā neme betekä kadate. Erere arato, ñan tā nebe gibiekä, ye abko tā mike ja tare nike tikän.

⁴⁰ Abtä nitre ja tōitikaka mabe kākwe üai kāme juandretari mento btā abko tikwe ribeba kisere ietre, akwa üai kāme ñan rikaba mento ietre, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtā! Mun ye ño abko moto kāmekāme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadī kā nuāi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btārābe Jesukwe niebare mda:

Ngābākre ye ngwen tie, niebare kwe.

⁴² Ye erere, ngābākre jänikani nebe ja ken Jesube angwane, üai kämenkwe kitaninta temen amne kā ötaninteta bti kwe, akwa Jesukwe ngratebare üai kämenbti, btārābe ngābākre ye namaninta quinta angwane, Jesukwe bianinta rünye.

⁴³ Ngöbö di kri köböire ngābākre namaninta quinta, yebtā abko ni jökrā ñan tōi namani krütare.

Jesu krütadi niebare bobukäre kwe

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ni jökrā ñan tōi namani krütare kore angwane, Jesukwe niebare nitre ja tōitikaka benye:

44 Olo ketete kuin ti kukweiyе munkwe amne munkwe ñan käikwitaka jabti. Jötrö ti, Ni Kä Nebtä Ngobo biandi müre ketadre ni mda mdaye, niebare Jesukwe ietre.

45 Akwa dre niebare kore kwe, ye abko ñan nükani gare nitre ja töitikaka benye, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Jesukwe, yebtä abko Ngöbö ngämi töi tikekä, aisete ñan nükani gare ietre. Mdakäre abko, namaninta ja gaire kukwe ye ngwiantarita Jesuye, aisete namaninta kwekbe jökrä.

*Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe
(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)*

46 Ye ngwane abko, nitre ja töitikaka Jesube mden bäri ütiäte, abkobtä nikani ja kwete kwärikwäri mda.

47 Angwane nämane töbike ño, ye gani btä Jesukwe. Abtä Jesukwe ngäbäkre chi käräbare, mikani tākänintbe ja ken kwe,

48 bti niebare krörö kwe ietre:

Nireta ütiäte ñakare ni mda mda okwäte ngäbäkre chi ne kwrere, ye nireta kaen ngäbti ti käbti, ye abko ti ara jire kata ngäbti kwe amne, nireta ti kaen ngäbti ja dänkiene, ye abko Ngöbö ti juanka abko kata ngäbti kwe arato. Ne aisete mun jökrä ngätäite, nire nire tuen ütiäte ñakare munye, ni ye abko bäri ütiäte Ngöbö ngwärecri. Abko kore se, niebare Jesukwe.

*Nireta rüre ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri
(Marcos 9.38-40)*

49 Angwane Juan abko käkwe niebare:

Dirikä, nunkwe ni tuaba iti üai käme juentari ma käbti, akwa niara tä nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nieba ie, niebare kwe Jesuye.

50 Abtä Jesukwe niebare mda:

Nireta sribire ñakare mun rüere, ye abko tä nekete munkri, aisete munkwe ñan sribi ye kwrere dokwä tākä mda kän, niebare Jesukwe ietre.

*Jesukwe ni juani gre ketamä bti ni jätä Ngöbö Kukwei
kädriere*

51 Abti Jesu rikadreta kä käinbti abko köböi jatani nuke ja ken, aisete niarakwe ja töi mikani kwatibe nikenta Jerusalén.

52 Angwane Jesukwe ni juani ruäre ja käne kä känene juta Samariate nünantbekrä jae. Akwa

53 Jesu nämane näin Jerusalén kukwäre, ye gani nitre Samariabokwe angwane, Jesu kani ngäbti ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nitre israelita amne nitre Samariabo nämane rüre jabe kwärikwäri aisete.

54 Nitre Samariabo käkwe ñan Jesu kani ngäbti, ye gani Santiagokwe amne Juankwe angwane, niebare kwetre Jesuye:

Dänkien, niaratre ñan tö ma kain ngäbti, ye dokwäre Ngöbökwé ñukwä kä käinbti juandre käkwe nitre se gadrekä jökrä abko nunkwe kärädre Ngöböye, ¿ie ma tö nibi ya? niebare kwetre ie.

⁵⁵ Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe mäträbare btätre.

⁵⁶ Yebti nikanintre juta mdate.

Ni rikadre Jesu jiebti abko tare

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Niaratre nämane dikekä ji ngrabare angwane, ni iti käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ma näin mdente erere, ye kánti ti rikai siba mabe, niebare kwe.

⁵⁸ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä tarä nünankrä amne, nukwä nikenkä käinta abko juda tarä kwe nünankrä arato, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä ñakare jire chi jadükakrä. Ne aisete ma tö jatai tibe ne ngwane, ma rabadre juto biare nüne ti kwrere arato, niebare kwe.

⁵⁹ Bti Jesukwe niebare ni mdaye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ti tuemetre nikenta ken ja gwiriete, abti ti rün krütadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti ti näin mabe, niebare kwe ie.

⁶⁰ Abtä Jesukwe niebare ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre, ye tuametre ni ngwäkäre doboi mike. Ma abko Ngöböta gobrane ño nibtä, ye abko ma rika kädriere ni mda mdabe, niebare Jesukwe ie.

⁶¹ Abti ni mdara jire käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ti tö rikai mabe akwa, ti ngämi niken känenkri ti tö rikai ja tuaita niere ti mräkäye, niebare kwe.

⁶² Abtä Jesukwe niebare ni neye:

Ni sribikä tä niken dobro tikekä aradorebti akwa tä nikrenta ja jiebti, ye ñan tä sribire kuin metre, aisete sribi rabai ngwarbe, aisete nire nire töita niken jändrän mda mda jiebti, ni ye kwrere abko ñakare kuin sribikä kä gobrankrä Ngöbökwébtä. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

10

Jesukwe ni juani gre ketamä bti ni jätä Ngöbö Kukwei kädriere

¹ Yebti ni Dänkienkwe ni mdara jire dianinkä gre ketamä bti ni jätä. Jesu rikadre juta mdente mdente, ye kánti Jesukwe ni ye juani nibu nibu ja känenkri.

² Akwa käne abko ni kwati nämane juto biare kukwe kuin mike era, abkobtä kukwe bä mikani krörö, käkwe niebare ietre:

Nura nena biare kabre ötadre, ye kwrere ni kwati tä juto biare ngwiandre Ngöböye, akwa sribikä ñakare bökän, aisete sribi Bkänkä Ngöbö käkwe sribikä mda mda juandre jötrö sribire abko munkwe ribe ie.

³ Akwa mun nän. Obeja ngäbälita niken lobo ngätäite, ye kwrere tita mun juen ni krübäte krübäte ngätäite.

⁴ Mdakäre abko, mun rika angwane, mun ñan rika ngwian ngwena jabtä. Mun ñan rika kra ngwena jae amne mun ñan rika sabato mda ngwena jae. Erere arato, munkwe ñan kä gate ngwarbe köbö ngwentari ji ngrabare ni mda mdaye nünankakäre raire ji ngrabare.

⁵ Akwa ju mdente mun rika nebe, kánti munkwe köbö ngwiantari käne, käkwe nie krörö: Kä jäme Ngöbökwé raba munbtä, nie munkwe.

⁶ Angwane ni nünanka gwi yete tädi biare kä jäme Ngöbökwé ye kaen ngäbti ne ngwane, kadi ngäbti kwe; ñakare ne ngwane, ñan kadre ngäbti kwe.

⁷ Ju mdente mun raba, ye kánti mun raba nünentbe. Munkwe ñan ja kwita ju mda mdate. Mdakäre abko, mrö mden mden kwetata kwetre, erere te mun buka angwane, munkwe kweta, ñobtä ñan angwane ni sribikä abko ie sribi ütiä biandre abko erere munkwe mrödi sribi munkwe ütiäre.

⁸ Erere arato, juta mdente mun raba, ye kánti mrö mden mden te mun buka, ye munkwe kweta jäme jökrä.

⁹ Angwane ni bren bren tärä juta yete ne ngwane, munkwe mikata kuinta amne, Ngöbö kebera nüke gobrane ngätäite abko munkwe nie ietre.

¹⁰ Akwa juta mden kánti mun raba angwane, nitre yete käkwe ñan mun ka ngäbti, yebtä abko mun rikata jibti ñäkäre kwärä krörö:

¹¹ Dobro mnü juta munkwete nete neketaninkä nun ngotöbtä abko nunta ngrükete mun ngwärekre jökrä nete. Ne abko mun ñan tö Ngöbö kukwei kain ngäbti, aisete mun ara jire ngite Ngöböye ja töi jenbti bä mikakrä, ye raba gare munye. Akwa Ngöbö kebera nüke gobrane mun ngätäite, ye raba gare munye, aisete munkwe nie kore ietre.

¹² Akwa köbö mrä näire, nitre Sodomabo käkwe ja tare nikadi, yebti ta nitre nünanka juta yete käkwe ja ngie nuadi abko ti tö niei munye, niebare Jesukwe nitre juani kwe yeye.

*Jesukwe ñäkäbare nitre israelita rüere
(Mateo 11.20-24)*

¹³ Bti Jesukwe niebare mda:

¡Aingwaree mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsai-date! Mun bobre jakän, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare tikwe mun ngätäite, ne kwrere nuendre juta Tiro amne Sidón kánti, akräke nitre yete käkwe ja tö kwitadreta Ngöbö kukwäre amne, dän ngutu jüräre kitadre kwetre jabtä amne rabadre tákänintbe ngübrünthe ja moto ulire kukwe kämekäme nuenbtä bä mikakrä.

¹⁴Ye mden kisete, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwé mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate mikadi ja tare nike bäri kri nitre nünanka juta Tirote amne Sidónte ye kräke.

¹⁵Amne mun nünanka juta Capernaúmte, ma kánti nete tikwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre, ¿yebtä Ngöbökwé mun mikadi bäri ütiäte, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun ye kitadikä kä ja tare nikakrä kánti.

¹⁶Yebti Jesukwe niebareta mda nitre juani kwe yeye:

Nirekwe mun kukwei mikadre era ye käkwe ti ne ara jire kukwei kadi ngäbti; akwa nirekwe ñan mun kukwei mikadre era, ye abko ti ne ara jire ñan kukwei kadi ngäbti kwe amne nire ñan tö rabadre ti kukwei kain ngäbti, ye abko Ngöbö ti juanka ñan kadi ngäbti kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ni juani gre ketamä bti ni jätä nükaninta Jesu kánti

¹⁷Abti nitre gre ketamä bti ni jätä juani Jesukwe ye jatani nüketa mda angwane, kä namani nuäre krübäte btätre, käkwe niebare Jesuye:

Dänkien, nunkwe üai käme juantariba mento nibtä angwane, ma käbti üai käme nibi nun kukwei mike täte jökrä kore, niebare kwetre ie.

¹⁸Angwane Jesukwe niebare ietre:

Munta kukwe era erere niere, ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä jötrö, ye kwrere Satana kä káinbti jataninbe timon sribi munkwe köböire, rababa tuen tie.

¹⁹Ye abko, üai käme krübäte tbi kwrere amne dribe kwrere, kräke tikwe ja di biani munye ganainkäre amne, mun rüe Satana käkwe ñan mun mikadre bren, abkokäre tikwe ja di biani munye ganainkäre.

²⁰Akwa üai käme käta mun kukwei mike täte, ye munkwe ñan käi ngwian nuäre bäri jabtä, akwa munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, aiseté mun käi nena tikani taräbtä kä káinbti, ye abko bäri käi ngwian nuäre jabtä munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Jesu aibe ie Rün gare metre
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹Yebti, Ngöbö Üai Deme namani täte Jesubtä, köböire kä namani nuäre kri btä, käkwe niebare:

Ti Rün, ma abko kä käin amne kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä, ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä krikri abko okwäte makwe kukwe metre makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bobre töi ñakare ñakare ruen ie abko ietre makwe mikani gare, ma tö namani ño, erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma käikitekä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

²² Yebti nitre nämä Jesu kukwe nuen, ye ie Jesukwe niebare mda:

Ti Rün käkwe jändrän jökrä mikani gare tie amne ti abko nire ngobo era metre gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti Rün aibe ie ti gare. Erere arato, ti Rün abko gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti niara Odei ne aibe ie niara gare amne ti tö rabare mikai gare nire nireye, ye erere ie rabadi gare, niebare Jesukwe.

²³ Yebti Jesu nikwitaninte, käkwe niebare kaibe nitre ja töitikaka benye:

Tita sribi kuin nuene bätäkä ngwarbe, ye abko munta tuen ja okwä jenbti, ye munkwe käi ngwian nuäre kri jabtä,

²⁴ ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare tuata munkwe, ye abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira amne jrei kwati kirakira tö namani tuai, akwa tuani ñakare kwetre. Erere arato, ti kukwei nuata munkwe, ye niaratre tö namani kukwei nuai, akwa erere kukwei nuani ñakare kwetre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ni Samariabo moto kuin

²⁵ Yebti bati, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nämáne iti, namani nünaninkä krö, käkwe kukwe ngwianintari ja gakäre Jesube, käkwe niebare ie:

Dirikä, ¿tikwe dre nuendre köböire ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye btä mata ñäke, ye kätä dre niere arato? niebare kwe ie.

²⁷ Angwane dirikä ye käkwe niebare:

Ngöbö Kukweita niere krörö: Makwe ma Dänkien Ngöbö tare ja üai ngöi jökrä, ja di ngöi jökrä amne ja töi ngöi jökrä. Erere arato, mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare kwe Jesuye.

²⁸ Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe era erere nini makwe. Ye kwrere makwe nuendre ne ngwane, ma rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, niebare kwe ie.

²⁹ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe kukwe ngwianintari, yebti tö namani bikai deme, käkwe niebare Jesuye:

¿Ti mräkä mden abko tikwe taredre metre ruen? niebare kwe mda Jesuye.

³⁰ Abtä ni menteni amne ni rüe abko ni mräkä metre, ye Jesukwe bä mikani, käkwe niebare krörö ie:

Bati ni nämane iti Jerusalén, nikani motokwäre juta Jericó kukwäre angwane, batibe nitre gokä jatani, käkwe jändrän goibare jökrä kän amne, dän btä dianinkä jökrä kän kwetre, bti metani kwetre, namani bä ngwäkäre angwane, mikaninte jite kwetre se kwrere, bti ngitiani.

³¹ Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre jatani iti ji ye arabebti angwane, ni bä ngwäkäre nämane jite. Yebtä okwä mata namani akwa, nikani mobe menteninta temen bäre se kwrere, bti nikani janknu ta.

³² Yebti ni levita sribikä ju blitakrä Ngöböbe jatani iti mda, nükani ja ken ni bä ngwäkäre yebe angwane, mikani ñäräre jirekäbe kwe, akwa nikani janknu ta arato.

³³ Akwa yebti ni jenena Samariabo jatani iti mda ji ye arabebti abko okwä mata namani ni bä ngwäkäre btä angwane, namani ruen bobre ie,

³⁴ käkwe krötabare ken, bti olibo köi amne uba döi mikani träinbti kwe kräkäi mikakäre amne träin mrianinte kwe, bti mikani buro jakwebti kwe, bti nikani ngwena nebe ju ni basakakrä kánti. Ye kánti ngibiabare kwe ye näire.

³⁵ Yebti jändrinane dekä angwane, ngwian ganaindre köböbu näre ye ni Samariabo käkwe biani ju bkänkäye, käkwe niebare ie: Makwe ni ne ngibia tikrä. Nane makwe ngwian gate bäri mda niarakrä ne ngwane, ti jatadita, käkwe ütiä biandi mae, niebare kwe ie. Abko kukwe nakaninkä kore.

³⁶ Ne aisete ni iti goibare nitre gokäkwe angwane, ni nikani nimä. ¿Nitire nimä ye ngätäite, ni mden käkwe ni mda tuani kánti ja mräkä kwrere ruen? niebare Jesukwe ie.

³⁷ Angwane Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Ni ie ni bren namani ruen bobre, ye abko käkwe ni bren tarebare mräkä kwe kwrere, niebare kwe.

Abtä Jesukwe niebare ie:

Ni Samariabokwe kukwe nuenbare kuin mräkä mdakrä, ye kwrere nän nuene arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Dre bäri ütiäte niebare Jesukwe

³⁸ Yebti Jesu nikani janknu ta nitre ja töitikaka benbe amne nükani juta mdate, kánti meri iti kädian nämane Marta nämane nüne. Marta ne abko käkwe Jesu kani ngäbti ja gwiriete.

³⁹ Marta etba nämane iti abko kädian nämane María. María ye abko nikani, namani tākänintbe Jesu ngotobtä Jesu kukwei nuen.

⁴⁰ Akwa Marta abko namani sribi kabre gwita ye aibe btä töbike, aisete namani sribire janknu, bti nikani, käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ti mräkäkwe ti mirite sribire kaibe, se ütiäte ñakare makrä ya? Niara juen jötrö ti die mike, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Marta, ma nibi töbike krübäte dikaro sribibtä, kä nibi ma nike. Erere arato, jändrän keta kabre, btä mata töbike,

⁴² akwa jändrän ketetibe bäri ütiäte, ye mden abko Mariakwe känäniri jakrä, käta ti kukwei nuen. Ye abko ni ñakare jire abko rabadre denkä kän. Abko kore se, niebare kwe Martaye.

11

Blitadre ño Ngöböbe

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ Bati Jesu nämane blite Ngöböbe kä mda kanti, käkwe blitabare ünän angwane, ni iti ja töitikaka ben abko käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, blitadre ño Ngöböbe abko Juan Bautistakwe diribare nitre ja töitikaka benye, aisete makwe diridre nunye arato, niebare kwe Jesuye.

² Abtä Jesukwe niebare ietre:

Mun rika blite Ngöböbe angwane, munkwe nie krörö:

Ti Rün kä käinbti, ma kä aibe raba mikani ütiäte ni jökräkwe. Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Ma tö dreye kä käinbti, erere tä neme bare mae kä käinbti, erere raba bare mae kä nebtä nun ngätäite arato abko nunta ribere mae.

³ Köbö kwatirekwatire makwe mrö bian täte nunye.

⁴ Nun ngite kukwe kämenbtä ye denkä mento nunbtä, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä ja mike ngite nun rüere, käre nunta den jabtä ta köbö kwatirekwatire.

Amne kukwe kämekäme tö nun nuaite ja käne ma rüere, ye kanti makwe ñan nun jie ngwian, abko munkwe blita kore Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁵ Bti Ngöböta juto biare ni kukwei kaen ngäbti, ye abko Jesukwe bä mikani, käkwe niebare krörö mda ietre:

Nane mun kukwe muko jatadre iti kä ruäre deo, käkwe niedre: Ja mräkä, ban ngwen kumä ütiädre tie,

⁶ ñobtä ñan angwane gwä ti kukwe muko nü basare jire tie, akwa bukakrä ñan nebe tie. Abtä ti ki ban tärire mae, tikwe ñan ja gaidre krübäte abkokäre, niedre kwe mae.

⁷ Angwane ni tädre gwi käkwe ñan niedre: Ti nibira jänbti ngäbäkrebe, aisete ti ñan raba nainkröta krö jändrän biankäre mae, aisete makwe ñan ti nika, niedre ñakare jire kwe kukwe kare ngäbti.

⁸ Akwa niara ñan kädriedre blo, abkokäre rükadre krö amne jändrän jökrä kärädre ie kukwe mukokwe, ye erere biandre

jökrä kwe ie. Ye abko ñan niara kukwe muko, aisetu nuendi kore kwe akwa, ñan ñäkädre rüere abtä rabadre ja gaire, abkokäre nuendi kore kwe.

⁹ Blitadre Ngöböbe, ye mdenbtä abko ti tö kukwe mda niei krörö munye arato: Käre munkwe jändrän käre Ngöböye amne Ngöbökwé biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän kändantari Ngöbö kanti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän käre ni mdaye, ye kwrere käre munkwe jändrän käre jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöbökwé jukwe tikadi, käkwe biandi munye,

¹⁰ ñobtä ñan angwane nireta jändrän käre, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän kändantari jakrä, ye erere tä kwen ie amne, nireta ñäke jukwebtä abko ietre Ngöböta jukwe tike amne tä jändrän bien ietre.

¹¹ Mdakäre abko, Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ngäbäkre rünre, ie ngäbäkreta gwa käre kwetadre jae angwane, tä tbi krübäte bien kwetadre ie?

¹² Erere arato, ¿mun mden ngäbäkre rünre, ie ngäbäkreta kwi mrüke käre angwane, tä dribe bien kwetadre ie? Ni ñakare jire iti kätä jändrän krübäte bien ngäbäkre kweye.

¹³ Mun abko moto käme, akwa ngäbäkre munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. Se abko mun Rün kä kändnti bäri moto kuin munkrä abko ie munkwe niara Üai Deme käre angwane, biandi kwe munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere
(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)*

¹⁴ Abti bati ni iti btä üai käme nämane, käkwe kukwe ötani abko btä Jesukwe üai käme juantari mento. Ye erere üai käme nikani mento btä angwane, namani bliteta kuin. Yebtä abko ni kwati ñan töi namani krütare mda.

¹⁵ Akwa ni ruäre namani niere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani niaraye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namani niere Jesubtä.

¹⁶ Akwa era metre Jesu namani sribire Ngöbö diebti rabadre era kräke, abkokäre Ngöböta kä kändnti käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti Ngöbö nämane ben bä mikakäre abko ni ruäre namani käre Jesuye.

¹⁷ Angwane nitre namani töbike blo Jesu rüere, ye ganina btäre Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

Juta amne ni mräkä mden erere kätä ja ñäketbe ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye abko tä ja juen ngwarbe au.

¹⁸ Ye kwrere abko, ¿Satana amne üai käme kwekwe käkwe ja ñäkäretbe ketebu jene jene ja rüere au, ye angwane tädre dite

ya? Ñakare. Ye abko, tita üai käme juentari Beelzebú diebti munta niere tibtä, ye mdenbtä abko tita ñäke kore.

¹⁹ Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta niere tibtä, aisete ¿nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwaintari munye? Niaratre käkwe mun kitadre ngise ruen tie.

²⁰ Akwa tita üai käme juentari mento Ngöbö Üai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nukanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

²¹ Akwa ti bike kukwe mdara jire niere munye üai kämenbtä abko krörö: Ni dite kri kwe jändrän tarä kabre rükrä, bti tä jändrän jakwe erere ngibiare kuin jäme gwi abko üai käme kwrere.

²² Akwa ni mda bäri dite ti kwrere jatadre rüre, käkwe ganaindre kwäräbe angwane, jändrän rükrä ni ditekwe, bti tädre tödeke abko diandrekä jökrä ni dite ye kän amne jändrän kwekwe diandrekä jökrä kän, bti dräidre jökrä jabti kwe.

²³ Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüre ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän, niebare Jesukwe.

*Üai käme tä niken mento, bti tä nüketa nibtä
(Mateo 12.43-45)*

²⁴ Yehti Jesu nikani blite krörö mda üai kämenbtä:

Ni iti btä üai käme tädre nüne, abti üai käme ye juandretari mento btä, üai käme rikadre ngwarbe kwäräkwärä kä känene jadükakrä jae kä kaibete, akwa kä ñan kwandre jire chi ie jadükakrä, abtä rabadre töbike krörö: ¡A! Ni nämane ju kwrere tikwe abko te ti nämane nüne, ye kánti ti bike nikenta, üai käme rabadre nütüre.

²⁵ Ye erere bkänä, üai käme ye rikadreta ni ye kánti, rabadreta yete angwane kä sökaninkä merebe gwita temen amne kä ükaninte kuin gwita, kwrere jire ni ye kwandre üai kämeye.

²⁶ Angwane jötrö ngwarbe üai käme ye rikadre betekä, käkwe üai bäri kämekäme niarakrä känändre krä kükü mda ja mukore, bti rikadre nünenta jökrä ni yebtä. Üai käme ye rabadrera nünenta kore ni yebtä angwane, ni ye rabadre ja tare nike bäri krübäte mda üai käme kisete, niebare kore Jesukwe ni jökräye.

²⁷ Jesu nämane blite kore, ye btäräbe meri nämane iti ni mda mda ngätäite käkwe ñäkäbare jume ja dibti mda:

Ma meye kwe ma därebare amne ma mikani kianbtä kwe, meri ye abko Ngöbö diebti abko kä nuäre kri btä, niebare kwe.

²⁸ Abtä Jesukwe niebare:

Nire nire tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko Ngöbö diebti käta neme bäri nuäre btä abko ti tö nibi niei, niebare kwe.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Yehti ni nikani ja ükekrö bäri kwati mda Jesu bäre temen angwane, Jesu nikani niere krörö ietre:

Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare Jonákrä, ye kwrere aibe Ngöbökwé bá mikadi mun kräke,

³⁰ ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä Jonábtä käkwe nitre Nínivebo töi kwitani, abtä Jonás kukwei mikani era kwetre, ye kwrere Ngöböta sribire era metre ti Ni Kä Nebtä Ngobo köböire abko Ngöbökwé bá mikadi metre munye.

³¹ Erere arato, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, jreina nünanka mobe mötarikri* nükani kira basare jrei Salomónye ye käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Salomón nämane kukwe töbtä töbtä niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrä, akwa tita nete abko bäri ütiäte kri Salomónkrä abko mun ñan tö ti kukwei nuai, aiseté rakadikä kore munbtä.

³² Erere arato, munta nüne kä ne ngwane abko, btä Ngöbökwé kukwe ükadite kä mrä angwane, nitre Nínivebo käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Jonákwé Ngöbö kukwei niebare angwane, nitre Nínivebo käkwe ja töi kwitani Ngöböbtä, käkwe Ngöbö kani ngäbti, akwa tita nete abko bäri ütiäte Jonákrä, käta Ngöbö kukwei niere munye abko mun ñan tö kukwei nuai amne mun ñan tö ja töi kwitai Ngöböbtä, ye dokwäre abko Ngöbökwé kukwe ükadite munbtä, niebare Jesukwe.

Jesukwe kukwe bá mikani ñotra jutrabtä

(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ Bti Jesukwe ja bá mikani ñotra jutra kwrere, käkwe niebare mda:

Ni ñakare jire iti käta ñotra jutra mike, abti tä mike kä mkäte nguse. Erere arato, ñan tä mike kaja täni, akwa tä mike üräbtä käin, ye abko ni rikare gwäkäre angwane, kä rabadre tuen kuin nie abkokäre.

³⁴ Ye kwrere ma okwä abko ñotra kwrere nikrakra ja bäre temen, aiseté ma okwä kuin ne ngwane, käta tuen kuin

* **11:31 Jreina nünanka mobe mötarikri.** Jreina ne abko nämane gobrane kä kädian nämane Saba kánti. Kukweta tikani btä 1 Reyes 10.1-13 yehti.

mae. Ye kwrere abko makwe nünandre metre, ie Ngöbö tö ne ngwane, ni ie kä tuen kuin käta dikekä metre ñotra träbti, ye kwrere ma rabadi nüne kä ngwen Ngöbökwete. Akwa ma okwä bren angwane, kä ñan raba tuen kuin mae ne ngwane, mata kä ikote. Ye kwrere abko makwe kukwe kuin Ngöbökwete mikadre ngwarbe jae ne ngwane, ma töi rabadi käme amne ma rabadi nüne kä ikote Ngöbö rüere.

³⁵ Ne aisete munkwe ja ngibia kuin au, ñotra trä kuin tä munkwe ne ngwane, munta kä trä ngwen Ngöbökwete, ye ngwane mun ñan rabadre kä ikote Ngöbö rüere.

³⁶ Munkwe ja töi mikadre nüne metre Ngöbö ngwärekre angwane, munkwe ñan nünandi kä ikote kwrere amne, ji Ngöbökwete rabadi gare kuin munye, kä trä kuin tuen nie ye kwrere ne ngwane, munta kä ngwen Ngöbökwete amne kä iko ñakare mun töibtä, aisete jändrän jökrä Ngöbökwete rabai gare kuin munye, käta nebe tuen kuin ñotra träte munye ye kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

*Jesukwe ñäkäbare nitre bariseoye amne nitre dirikäye
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)*

³⁷ Jesukwe blitabare ünän angwane, ni bariseo käkwe ngwiani mröre ja kanti. Ye erere Jesu nikani, namani tākäninthe mesabtä mda.

³⁸ Akwa ni rikadre mröre, känenkri köbötikadre käne ja ngibiakäre dbe Ngöbö ngwärekre nämane ükaninte nitre israelitakwe, erere Jesukwe köbötikani ñakare. Yebtä abko bariseo ye ñan töi namani krütare Jesubtä.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Mun bariseo abko baso amne siä bätäteta btärita aibe amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisete mun töita gobtä amne mun töi kämekäme.

⁴⁰ Mun töi ngitiekä ñakare metre Ngöbö Kukweibtä. ¿Ngöbökwete mun ngrabare dätebare, käkwe mun töi, mun moto dätebare ñakare arato ya?

⁴¹ Munkwe jändrän jakwe bian ni bobre bobre die mikakrä, ye ngwane mun töi rabadi merebe arato baso amne siä bätäteta btärita amne terita arato ye kwrere, niebare Jesukwe bariseoye.

⁴² Bti Jesukwe niebare:

¡Aingwaree mun bariseo! Käre munta kri mu chi, ütiäte ñakare kädianta menta amne kri mda mu kädianta ruda amne kri mu mda kuin kwetadre amne kuin kräkäre, akwa ütiäte ñakare ükekrö keta jätä, bti munta mike keteti jenena biandre Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri kuin ütiäte nuendre ni bobre kräke amne Ngöbö taredre abko erere munta nuene ñakare. Ye kwrere jändrän bäri ütiäte abko munta nuene ñakare, aisete munkwe jändrän ketebu ye nuendre amne

mikadre täte keteti munkwe, akwa jändrän bəri ütiäte abko nuendre bəri munkwe.

⁴³ ¡Aingwaree mun bariseo! Käre ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kánti mun töta nebe rabai käre ja mikakrä ütiäte. Erere arato, ni mda mdakwe mun mikadre ütiäte jae, käkwe köbö ngwiandretari käne munye ji ngrabare mrö rürümoinkrä kánti, ie mun töta nebe ja mikakrä ütiäte.

⁴⁴ ¡Aingwaree mun bariseo! Kä ni doboi mikakrä, kánti kä ükateta kuin ruäre, aisete dobo mikani gare ñakare amne, ni raba dikekä jäme bti ta abtä ja mikata ngite amne tä dbe ñakare Ngöbö ngwärekre, ye kwrere jire mun bä kuin metre, akwa munta ni mda kite ja mike ngite abko gare ñakare ni mda mdaye, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

⁴⁵ Abtä Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre nämene yete abko iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, mata ñäke kore, ye abko mata ñäke nun rüere arato, niebare kwe.

⁴⁶ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

¡Aingwaree mun Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre! Käre munta tribe mike kabre ni mda mda tröbtä, tä nebe doboko krübäte kräke, akwa nin munta die mike jire chi abko krörö: Kukwe ükateta kabre nuendre ni jökräye munkwe, ye abko tribe doboko kwrere, akwa munta ja kukwei mike täte ñakare jire chi, niaratre kitakäre kukwe kuin nuene Ngöbökrä.

⁴⁷ Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani mun mräkäkre abko doboibti kä ükateta kuin munkwe.

⁴⁸ Ye abko, mun mräkäkre kukwe nuenbare abko dbe munkrä tuen munbtä, aisete mun mräkäkre ni Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani amne mun abko tä doboi ükateta kuin nuäre, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁹ Munta töbike kore, ye mdenbtä abko Ngöbö töbtä kri käkwe niebare: Tikwe ja kukwei niekä niekä juandi amne ja kukwei ngwianka ngwianka tikwe juandi arato, ye abko müre ketadi ruäre amne ruäre abko jiebti rikai kisere mikakäre ja tare nike.

⁵⁰⁻⁵¹ Ne aisete nitre ti kukwei niekä däre metaninkä temen, yebtä Ngöbökre kukwe ükadite munkrä abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani Abel näire nebebe Zacarías näire. Zacarías ye abko kämikani kwetre ñukwä grä amne ju blitakrä Ngöböbe te ruäre. Abtä Ngöbökre kukwe ükadite niaratre kämikakabe. Erere arato, yebtä Ngöbökre kukwe ükadite ni kä ne ngwanebe abko ti tö nibi niei munye, niebare Jesukwe ietre.

⁵² Bti Jesukwe niebare mda:

¡Aingwaree mun Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre! Munta kukwe era metre Ngöböbtä rükente ni mda mda käne.

Mun ñan tö kukwe era metre mikai gare kuin jae amne mun ñan tä dirire era metre arato ni mda mdaye, aiseite rükadre ño Ngöbö kánti ñan rükadre gare ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

⁵³ Nebti Jesu nikaninta mda angwane, nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátre moto namani romon krübáte Jesu kukweibtä. Abtä nikanintre kukwe ngwentari kabre Ngöbö kukweibtä ie,

⁵⁴ ye abko Jesukwe ja kitadre au kö okwáte ja kukweibtä, abtä kitadre ngise kwetre, abkokäre namanintre kukwe ngwentari kore ie.

12

*Nikwe ñan bikadre deme, niebare Jesukwe
(Mateo 10.26-31)*

¹ Ye ngwane ni jatani nüke ja ükekrö bäri kwati mda Jesu kánti, aiseite ni namani kwati krübáte, kä namani ja kitekábe kwárikwári. Angwane nitre ja töitíkaka Jesube, ie Jesu nikani niere krörö:

Lebadura mikata bante tä ngitie jökrä te, ye kwrere jire nitre bariseo töi kämekáme, káta bike kuin deme ye abko káta ngitie ni mda mda töite, káta ni mda mda töi mike ja kwrere, aiseite munkwe ja ngibia kuin nitre bariseo ngániene,

² ñobtä ñan angwane kukwe ñakare jire tiebe abko ni mdakwe ñan gadre. Erere arato, jändrän ñakare jire gore abko ni mdakwe ñan gadre.

³ Ne aiseite jändrän jökrä nieta kaibe munkwe akwa, ni jökrä kákwe kukwe nuadi. Erere arato, kukwe nieta tiebe kaibe gwi munkwe abko kädriedi ji kribti temen ja ngwärecri jökrä, aiseite munkwe ñan bika deme nitre bariseo se kwrere.

⁴ Ye abko, mun ti kukwe muko tikwe, ie ti tö niei krörö: Ni mda raba mun ngrabare aibe kámike, akwa yehti ñan raba jändrän nuene munbtä, aiseite munkwe ñan ni mda jürä ngwian jabtä;

⁵ akwa nire jürä ngwiandre era metre munkwe jabtä abko ti bike niere munye: Ngöbö aibe jürä ngwian munkwe jabtä, ñobtä ñan angwane mun krütadre, bti Ngöbö di tärä mun kitakrä kä ja tare nikakrä kánti aiseite.

⁶ Akwa mun bäri tare kri Ngöbökwé abko ti bike bä mike krörö munye: Nukwä kiakia rürümointa kwárike abko ütiä bianta bäri brai, aiseite ngwian bianta mnamube ütiäre, akwa nukwä kiakia ye káita nikwitekä ñakare Ngöböbti.

⁷ Amne mun ara jire abko dokwä drüen kratirekratire abko tä gare jökrä Ngöböye, aiseite Ngöbökrä mun abko bäri ütiäte kri nukwä kabrekabre bti ta, aiseite mun raba ja tare

nike angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Nikwe ñan Jesu rükandrete
(Mateo 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Bti Jesukwe niebare mda:

Ti tö kukwe krörö niei mda munye: Nire nire tä nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwärekre, ni ye abko jen tikwe abko ti, Ni Kä Nebtä Ngobo käkwe niedi arato angeletre Ngöbökwé ngwärekre.

⁹ Akwa nire nire käkwe ti rükandrete ni mda mda ngwärekre, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi angeletre Ngöbökwé ngwärekre arato.

¹⁰ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nirekwe ñäkädre blo, akwa ja töi kwitadreta kwe angwane, Ngöbökwé kukwe käme ye diandrekäta btä; akwa nirekwe ja dokwä mikadre ribi, käkwe Ngöbö Üai Deme mikadre ngwarbe jae, ye aibe Ngöbökwé ñan ngite diandrekäta jire btä.

¹¹ Mdakäre abko, sinagoga kánti mun järäka nitre israelitakwe kukwe ükatekäre amne nitre kritobore ñakare israelitare, ye ngwärekre mun järäka kukwe ükatekäre angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro,

¹² ñobtä ñan angwane munkwe dre niedre jakrä, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe mikadi gare munye abko erere munkwe niedi jakrä kritobo ngwärekre, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nikwe ñan töbikadre jändrän bkäne kabre jakrä

¹³ Angwane nitre nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, jändrän namani nun rün mröye, se ti etbakwe dräidre jabti tibe niere ie, niebare kwe ie.

¹⁴ Abtä Jesukwe niebare ie:

Ja mräkä, ¿nirekwe ti mikani kritobore mun ngätäite jändrän dräikäre munbti amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

¹⁵ Ni ye tö namani jändrän rünkwe diain kabre jae, aisete Jesukwe niebare mda ietre:

Ni rabadre jändrän bkäne kabre, ñan ye köböire kä rabai nuäre nibtä, aisete mun tö jändrän bkäne kabre jakrä, ye ngäniene munkwe ja ngibia, niebare kwe.

¹⁶ Bti Jesukwe kukwe ye bä mikani krörö:

Bati ni nämane iti abko jändrän bkäne kabre krübäte. Batira jire nura nökani kwe, abti ngwä ötani kabrekabre kwe.

17 Yebti ni jändrän bkänkä kabre ye namani töbike mda: Jändrän ngwä ötani kabre krübäte tikwe noko amne ju ñakare tikwe ükakra. ¿Tikwe ükadi mdente? namani nütüre.

18 Te batibe niebare kwe jae: ¡A! Tikwe dre nuendi nūra gare tie. Ju chi tä tikwe nura ükakra noko tikwe dikandite, bti tikwe ju mikadi bäri kri mda ju chi noko täte abko te tikwe mrö noko ükadi jökrä jändrän jakwebe.

19 Bti tikwe niedi krörö jae au: Ti nena jändrän bkäne kabre amne jändrän nena nünankrä raire tie, aisete mtare mentokwäre ti bike jadüke, ti bike mröre, dö ñaen amne ti bike kä ngwen nuäre jabtä kwäräkwärä mda ruen tie, nütübare kwe.

20 Akwa ye btäräbe Ngöbökwe niebare ie: ¡Ma töi ñakare! Mtare deo ma krütadi angwane, ¿jändränäta ükani kabre makwe, se abko rabadi nirekrä? niebare Ngöbökwe ie.

21 Ye kwrere tä nakenkä munbtä. Munkwe jändrän ükadre kabre jakrä kä nebtä, akwa jändrän kuin tä biandre Ngöbökwe munye, ye abko munkwe kändandre ñakare jakrä, angwane mun rabadi bobre Ngöbö ngwäre kri angwane, kukwe ne kwrere rakadikä munbtä, niebare Jesukwe ni jökräye.

*Ñan töbikadre dikaro mröbtä amne dänbtä
(Mateo 6.25-34)*

22 Yebti Jesu nikwitaninte, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Tikwe kukwe nini, yebtä munkwe mrö ño kwetadre nünankrä amne munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro abko ti tö nibi niei munye,

23 ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünandre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, aisete munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä.

24 Ye abko, nukwä kwerbo tä nüne ño, ye mika ñäräre munkwe. Kwerbo tä nura nökö ñakare, tä ngwä ötö ñakare, ju ñakare kwe mrö ükakra jakrä, akwa Ngöböta mrö bien kwetadre ietre. ¡Mun abko bäri ütiäte nukwä kräke, se abko mun Rün käkwe ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbike krübäte dikaro se!

25 Erere arato, munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne.

26 Jändrän ne abko chi akwa, mun di ñakare nuenkäre, ¿se ñobtä abko jändrän bäri taretare nuendre abko btä munta töbike krübäte dikaro se?

27 Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare, tä dän dike ñakare jakrä, akwa jrei kri Salomón abko

nämane jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä.

²⁸ Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ükete tuäretuäre. ¿Ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöböke ya amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbti ye?

²⁹ Munkwe dre kwetadi amne munkwe dre ñadi tomnane, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro amne mun ñan raba ulire,

³⁰ ñobtä ñan angwane ni kwati kä nebtä tä tödeke ñakare Ngöböbti abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebti. Akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä käinbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aisete munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünankrä yebtä jakrä.

³¹ Akwa jändrän Ngöböke tä kä käinbti, ye munkwe känántari angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöböke biandi munye arato.

Jändrän kuin kä käinbti, jiebti ni rankwadre

(Mateo 6.19-21)

³² Ne aisete mun obeja kiakia tikwe, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kä käinbti, kánti Ngöbö mun Rünta gobrane abko mikani gare ja moto kuinbti kwe munye.

³³ Ye aisete, jändränä munkwe, ye erere munkwe rürümoin jökrä, bti munkwe ngwian dräi ni bobre bobrebtü angwane, Ngöböta jändrän kuin ütiäte kri ngibiare munkrä kä käinbti, ye känántari jakrä munkwe. Erere arato, jändrän kuin kuin ütiäte krikri rabadre munkrä kä käinbti, ye munkwe känántari jakrä, ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän kuin ütiäte kri ngibiare kä käinbti munkrä, ye kánti ni gore ñan rabadre gwi amne kebekwe ñan juandre ngwarbe munkän arato, aisete munkwe jändrän ütiäte kri kä käinbti känántari bäri kabre jakrä.

³⁴ Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ütiäte krikri tädi ükani mdente jakrä munkwe, ye kánti mun töi tädi arato, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nikwe Jesu ngibiadre ngäbti kisere

³⁵⁻³⁶ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe mdara jire niere munye abko krörö: Munkwe dän kita biare jabtä amne munkwe ñotra jutra mika biare ti ngibiakäre ngäbti, ni klaboré tä bkänkä ngibiare ngäbti ye kwrere, ñobtä ñan angwane ni mdata ja mike gure angwane, sribikätre bkänkä tä nüke kä ngwen nuäre jabtä, akwa sribikätre kwe abko tä biare ngibiare ngäbti jukwe

tikakäre ie, ye kwrere munkwe ja mika biare ti ngibiare ngäbti.

³⁷ Ye abko, nitre sribikä tä kwen ngwäte bkänkäye, ye abko käita neme nuäre btä, aiseite sribikä kwandre ngwäte bkänkäye ne ngwane, bkänkä ara jire käkwe dän sribikrä kitadi jabtä, bti sribikä kwekwe mikadi tākänintbe mesabtä kwe, mrö mikadi kwetadre kwe ietre mikakäre ütiäte. Ye kwrere munkwe ti ngibiadre ngäbti angwane, ti rükadita angwane, tikwe mun mikadi ütiäte arato abko ti tö niei metre munye.

³⁸ Ne aiseite, nitre sribikä ye bkänkä rükadreta kä ruäre angwane ya o kä ngwen ja ken dekä angwane rükadreta ya, akwa sribikä kwe tä biare ngibiare ngäbti, ye abko bäri käi rabadre nuäre sribikätre yebtä, erere munkwe ti ngibiadre ngäbti kisere angwane, bäri käi rabadi nuäre munbtä arato.

³⁹ Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke ju bkänkä käkwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kän kwe.

⁴⁰ Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mun tädi ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aiseite munkwe mokre jabtä ti ngibiakäre ngäbti, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Angwane Pedrokwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿makwe blitaniri, ye makwe nini kaibe nunkrä ya o makwe nini ni jökrä kräke? niebare kwe ie.

⁴² Angwane ni Dänkien käkwe niebare mda:

Ni sribikä kuin tä biare abko bkänkä tä mikete sribikätre mda mda ngibiare amne mrödre ñongwane erere käita nuke angwane, tä sribikä mda mda buke.

⁴³ Ni sribikä mikateta ja täte bkänkäkwe angwane, sribi mikateta kisete bkänkäkwe erere tä nuene täte jökrä, bti bkänkä tä nuketa, käta kukwe ukete kuin kräke,

⁴⁴ käkwe ni sribikä kuin kore ye abko mikadi jändrän jökrä ngibiabtikä jakrä, aiseite käta neme nuäre btä abko ti tö niei metre munye.

⁴⁵ Akwa sribikä mikadrete sribire ja täte bkänkäkwe ye abko rabadre töbike krörö: Ti bkänkä ñan rükadreta jötrö, rabadre nütüre, kä rikadre sribikä mda mda merire, brare ngötikekä kwäräkwärä amne, rikadre mröre, dö ñaen amne rikadre dröbare jirekäbe angwane,

⁴⁶ bkänkä rükadreta ñongwane gare ñakare ie. Ne aiseite tädre jäme angwane, batibe bkänkä jatadre nuketa, yebtä abko

bkänkäkwe mikadi ja tare nike kri, sribikä dokwä ribi mda mda ben.

⁴⁷ Mdakäre abko, ni sribikä abko bkänkä tö dreye gare kuin ie, akwa bkänkä kwe mikata täte ñakare kwe, aisete metadi tare krübäte kwe.

⁴⁸ Akwa sribikä mda abko, bkänkä tö dreye metre gare ñakare ie, käkwe ja mikadre ngite, yebtä mikadre ja ngie nuen, akwa metadre bä räkä, ñobtä ñan angwane kukwe gare ñakare ie aisete. Ne mden kisete, nire nire abko ie sribi ya, jändrän mda mda ya bianta kabre, ye ie käräta bäri mda btä. Erere arato, nirebti tödekata sribi nuenbtä abko ribeta bäri mda btä, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Ni kwati rabadi rüre jabe kwärikwäri Jesu dokwäre
(Mateo 10.34-36)*

⁴⁹⁻⁵¹ Yebti Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe ja tare nikadi kri angwane ti krütadi, akwa ye ngämi nakenkä, känenkri ti moto neme nuäre ñakare. Mdakäre abko, ñan ti jatani mun mikakäre nüne jäme jabe kwärikwäri abko munkwe nütü, akwa ti jatani ñukwä bukete mun ngätäite kä nebtä, ye abko ti tö nena tuai jutra ngitiekä. Ti jatani, abtä ni kwati rabadi nikwite ja rüere kwärikwäri.

⁵² Mtare mentokwäre ni ruäre rabadre tödeke ñakare tibti käkwe rüdi mräkä tödekaka tibti ben, aisete ni ja mräkäre tädi nüne nirike gwi, ye abko nimä rabadi rüre mräkä nibu rüere. Erere arato, ni nibu ye rabadi rüre mräkä nimä ye rüere.

⁵³ Angwane ngäbäkre rün rabadi rüre ngobo kwebe amne ngäbäkre rabadi rüre rün kwebe. Erere arato, meye rabadi rüre ngänkän kwebe amne ngäbäkre merire rabadi rüre meye kwebe. Ye kwrere arato, bi rabadi rüre bosibe amne bosi rabadi rüre bibe. Ne abko rabadi nakenkä kore munbtä tödekabtä tibti, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Dreta nakenkä rükadre gare
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)*

⁵⁴ Bti ni nämane kwati yete, ye ie Jesukwe niebare mda:

Mütata kite jüben nindrini angwane, ñü räkändi temen munta niere, erere ñüta näkäen.

⁵⁵ Erere arato, müreta kite mate mötarikri angwane, kä rabadi ngire krübäte munta niere, erere käta neme ngire.

⁵⁶ Ye aisete ngwarbe munta bike töi ñakare, ñobtä ñan angwane jändränä tuen kä käinbti amne kä temenbtä, ye abko tädre dre bä mike tä nüke gare kuin jökrä munye. ¿Ye ñobtä abko dreta nakenkä kä ne ngwane mun näire Ngöbö diebti mun okwäbti abko tä nüke gare ñakare munye? ¿Ye ñan ngwarbe munta bike töi ñakare ya?

*Nikwe kukwe ükadrete jötrö ni rüebe
(Mateo 5.25-26)*

⁵⁷ Mdakäre abko, kukwe raba ja rüere kwärikwäri munkwe angwane, ükadrete ño kuin, ye erere munkwe ükate jabe kwärikwäri.

⁵⁸ Akwa nane ma rüekwe ma kita ngise kritobo ñakare israelitareye ne ngwane, ma ngämi nebe kritobo ngwärecri, känenkri makwe kukwe ükate ma rüebe ji ngrabare, mun ñan rabadre kritobo ngwärecri abkokäre, ñobtä ñan angwane ma rabadre kritobo ngwärecri angwane, niarakwe ma köböi biandi guardiaye amne guardiakwe ma kitadi ngite kä teri.

⁵⁹ Ye kánti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma ñan tikadreteta kwe abko ti tö niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni nämane kwati yete yeye.

13

Ni jökrä käkwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti

¹ Kä ye ngwane ni israelita nämane ruäre Jesu kánti yete käkwe niebare ie:

Krيره nitre Galileabo nämane jändrän jakwe kämike kukwadre Ngöböye, Ngöbö käikitakakäre ju blitakrä Ngöböe kánti angwane, Pilatokwe kämikamna, erere rükä romanobo kwekwe käkwe kämikani.

² Abtä Jesukwe niebare ni jökräye:

¿Nitre Galileabo kämikani kore, aisete niaratre abko bäri kukwe kämekäme nuenkä nitre Galileabo mda mdakrä, munta nütüre ya?

³ Akwa ñakare kore ti tö niei munye. Akwa munkwe ñan ja töi kwitadre, käkwe ñan kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti munkwe ne ngwane, mun rabadi nianinte, käkwe ja tare nikadi kri Ngöbö okwä bäre mento kärekäre.

⁴ Erere arato, nitre ni jätäbti ni kwä, bti ki Siloéte nikani temen, käkwe kämikani, ¿niaratre ye abko nämane Ngöbö Kukwei mike täte ñakare, abtä nämane ja mike ngite bäri Ngöbö rüere nitre Jerusalénbo mda mdakrä, munta nütüre ya?

⁵ Akwa ñakare kore ti tö niei munye. Munkwe ñan ja töi kwitadre, käkwe ñan kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti munkwe ne ngwane, mun rabadi nianinte, käkwe ja tare nikadi kri Ngöbö okwä bäre mento kärekäre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁶ Yebti nitre israelitakwe ñan Ngöbö kadre ngäbti ne ngwane, Ngöbökwé juandre ngwarbe abko mikakäre mokre, Jesukwe kukwe mda bä mikani ietre angwane, nitre israelita krikri bä mikani higo krie kwrere kwe amne Ngöbö bä mikani kä bkänkä kwrere kwe abko krörö:

Bati ni nämane iti kākwe higo krie nōkani uba nurai ngätäite. Abti higo ngwä namanina ya abko nikani tuenta, akwa higo ngwä kwani ñakare ie.

⁷ Abtä nura ngibiabtikä nämane kwe yete, ie niebare kwe: Higo ne ngwä nena btä ya abko ti nükani tuen kä komä jire ja täritäri akwa, ngwäta kwen ñakare tie amne tä kä den ngwarbe jae, aisete makwe tikaka jirekäbe, niebare kwe sribikäye.

⁸ Akwa nura ngibiabtikä kākwe niebare ie: Ti dänkien, makwe higo krie ye tuametre kä nete. Tikwe dobo muandi dokwä bäre temen, bti tikwe abono mikadi btä.

⁹ Ye ngwä rabadi btä akwa, nane ngwä ñan rabadre btä ne ngwane, makwe tikaka ngätrite ta, niebare sribikäkwe bkänkäye. Ne abko nakaninkä kore abko erere rabadre nakenkä munbtä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe meri bren mikaninta quinta köbö jadükakrä näire

¹⁰ Bati köbö jadükakrä näire, Jesu nikani dirire mda sinagoga angwane,

¹¹ meri bren nämane iti yete. Meri ye abko kä kwä jätäbti kwä kwära nikani bren. Üai käme nikani btä, kākwe trö dōtaninkä, aibe kisete ñan namani nūnenkä metre krö.

¹² Meri ye abko nämane siba yete, btä Jesu okwä namani angwane, käräbare kwe, bti niebare kwe ie:

Ti mräkä, ma bikera nementa quinta mtare, niebare kwe ie.

¹³ Bti kise mikani kwe meri bren yehti. Ye btäräbe meri ye namani nūnaninkäta metre krö batibe, kä nikani Ngöbö käikitekä kwäräkwarä se kwrere.

¹⁴ Yehtä abko, sinagoga ye dänkien namani romon, ñobtä ñan angwane Jesukwe meri bren mikaninta quinta köbö jadükakrä näire, kākwe niebare ni jökräye:

Kä tarä köbö ti sribikrä, aisete köbö ti ye näire mun bren bren jata ja mikakäreta quinta, akwa köbö jadükakrä näire, mun bren bren ñan jata ja mikakäreta quinta, niebare kwe ni jökräye.

¹⁵ Abtä ni Dänkienkwe niebare mda ie:

¡Mun ngwarbe ja bä mike kuin! ¿Buey amne buro mäkäteta mun itire itirekwe angwane, köbö jadükakrä näire munta tikete ñakare, bti munta niken ngwena tomna ñaen ñakare ya? Mun jökrä tä niken jändrän ye ngwena tomna ñaen ye munta sribire ruen tie.

¹⁶ Ye aisete meri ne jatani Abraham mräkäkri. Niara abko bäri ütiäte jändrän ye ngwä abko kä kwä jätäbti kwä kwära neketaninte Satanaye abtä bren, ¿se abko ñan diandrekäta köbö jadükakrä näire Satana kisete ya? niebare Jesukwe ietre.

¹⁷ Jesukwe ñäkäbare kore angwane, Jesu rüe namanintre ja gaire jökrä, akwa ni mda mda abko btä kä namani nuäre jändrän kuin nuen namani Jesukwe ye tuare.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nurai amne lebadura btä

(Mateo 13.31-33; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Erere arato, Jesukwe niebare:

¿Ngöböta gobrane ño nibti? ¿Ngöböta kite gobrane nibti, ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye?

¹⁹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökani ju bäre jakrä abko nikani niren kri krikri kwrere angwane, nukwä namani nüne kri ye küdebtı, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatıbtı abko bä mikata nura chi yebtä.

²⁰ Ye ngwane Jesukwe kukwe mdara jire bä mikani krörö:

¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye?

²¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko rabadi niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti käkwe lebadura kitani chi arina kabre te, bti mritani kwe abti lebadura nikani arina kabre ye ñäre jökrä, niebare Jesukwe.

Jukwe krä chi

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Ye bti Jesu nikani janknu Jerusalén kukwäre mda angwane, nikani dirire juta kwatirekwatire te ji ngrabare.

²³ Angwane bati ni iti käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ¿ni braibe rabadi dianintari ya?

Abtä Jesukwe niebare mda ni jökräye:

²⁴ Munkwe ja di mika kri rikakäre gwä jukwe krä chite ta, ñobtä ñan angwane mrä ni kwati tö rabadi nän gwä akwa ñan rabadi,

²⁵ ñobtä ñan angwane ju bkänkä käkwe jukwe dikadi jite, ye ngwane mun rabadi ju bäre abko rabadi ju bkänkä ye kärere, kä rabadi niere krörö ie: Ti Dänkien, jukwe tike nunye, mun rabadi niere. Akwa niarakwe niedi munye: Mun gare ñakare tie amne mun kä mdenbo gare ñakare tie, niedi kwe munye.

²⁶ Angwane mun rabadi niere krörö ie: Nunkwe mröbare amne nunkwe tomna ñani gwaire mabe. Erere arato, makwe diribare nun kánti, jye töre ñakare mae ya! munkwe niedi.

²⁷ Akwa ju bkänkä käkwe niedi munye: Mun gare ñakare tie amne mun kä mdenbo gare ñakare tie. Mun kukwe kämekäme nuenkä nän mobe mento tibtä, niedi kwe munye.

²⁸ Ye ngwane abko, Ngöböta gobrane, ye kánti Abraham, Isaac, Jacob amne Ngöbö kukwei niekätre tädi jökrä, btä mun okwä rabadi angwane, munkwe ja müadi krikri be amne mun moto rabadi romon krübäte ju bkänkäkrä, ñobtä ñan angwane mun abko tädi kitaninkä ju bäre.

²⁹ Mun tädi ngwarbe ju bäre, ye ngwane abko nitre nünanka mintokwäre, mötarikri, kä driri amne nindrini abko rükadi jökrä, rabadi tākänintbe mröre gwaire jökrä Ngöböta gobrane ye kanti.

³⁰ Ye ngwane abko, ni ruäre ütiäte kri mtare abko rabadi ni bobre kwrere mrä amne, ni ruäre bobre mtare abko rabadi ütiäte kri mrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

*Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare
(Mateo 23.37-39)*

³¹ Kä ye ngwane abko, nitre bariseo nükani ruäre, käkwe niebare Jesuye:

Herodes tö ma kämikai, aisete nän ngitie mento nete, niebare kwetre.

³² Angwane Ngöbö ñan tö ne ngwane, Herodes ñan rabadre Jesu kämike ja töi jenbti, ye mikakäre gare ietre, abkokäre Jesukwe niebare mda ietre:

Herodes abko nukro känsenta kwrere, ye ie mun nän niere krörö: Mtare, jetbe tikwe üai käme juanditari nibtä amne tikwe ni bren mikadita quinta amne münkme tikwe sribidi ünän.

³³ Akwa mtare, jetbe, münkme ti näin sribire janknu ji ngrabare. Abti ti näin nebe Jerusalén, munkwe nie ie, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä abko ñan krütadre juta Jerusalén bäre mento, aisete ti näin kanti. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁴ Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, käkwe niebare krörö:

¡Aingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbökwä ja kukwei ngwena abko müre ketata jäbti. Ye abko, kwita ngäbäli kiakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibiare,

³⁵ aisete ju munkwe nete ne rabadi tökare jökrä mun täbtä abko tita niere munye amne, mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti tuadre jire chi mda, yehti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö käbti raba mikani ütiäte kri abko munkwe niedi ti ngäbti. Abko kore se, niebare Jesukwe.

14

Ni nüen ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta

¹ Bati köbö jadükakrä näire, Jesu nikani mröre bariseo ütiäte kri kanti angwane, nitre bariseo mda mda namani ngibiare-tari kisere kitakäre ngite.

² Angwane ni nämane iti yete abko nüen jökrä ngrabare, aisete nämane bren, btä Jesu okwä namani,

³ kākwe niebare Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätreye amne nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrä näire ni raba ni bren miketa kuinta ya, ñakare ya? niebare kwe.

⁴ Angwane niaratre namani kwekbe jökrä. Abtä Jesukwe ni bren käräbare ja ken, mikaninta kuinta kwe, bti juaninta kwe.

⁵ Yebti Jesukwe niebare mda nitre bariseoye:

Buro ya o nbi betadrekä nguse munkän köbö jadükakrä näire, ye mun rikadre jötrö ngwarbe dantarita, ye ngwane munta sribire. ¿Akwa ni bäri ütiäte jändränkrä abko tikwe mirita kuinta abtä ti ngite munta nütüre ya? niebare kwe ietre.

⁶ Angwane nitre bariseo namaninta kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane kukwe kwani ñakare ietre.

⁷ Angwane nitre nübaibare mröre siba abko nikani ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke mesabtä känene jae, bti namani nebe tākänintbe Jesu okwäbti. Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, kākwe niebare krörö:

⁸ Nane ni iti rika ja mike gure, kánti ma nübai kä ngwiankäre nuäre jabtä siba angwane, ja täkrä ni ütiäte kräke, yete ma ñan raba tākänintbe, ñobtä ñan angwane nane ni mda bäri ütiäte makrä nübaibare arato abko jatadre nüke angwane,

⁹ ni mun nübaikä ye jatadre, kākwe niedre mae: Ja täkrä kánti mata tākänintbe, ye bien ni neye, niedre kwe mae angwane, ma rikadre nebe tākänintbe mrä köre, ye abko rabadre gaidre kri makrä.

¹⁰ Ne aisete ma nübaikä kánti ma rika angwane, ja täkrä mrä kánti ma raba tākänintbe. Yebti ni ma nübaikä ye jatadre, kākwe niedre krörö mae: Ja mräkä, ja täkrä ni ütiätekrä tä mesabtä ne kánti jakwe siba, niedre kwe mae, ye ngwane ma rabadre ütiäte ni mesabtä ye okwäbti abko rabadre bäri kuin.

¹¹ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nire nire tö bikai kri au abko Ngöbökwe mikadi bobre amne, nire nire tö ja mikai bobre abko Ngöbökwe mikadi ütiäte kri, niebare Jesukwe.

¹² Yebti Jesukwe niebare niara nübaikä yeye:

Makwe mrö sribe kri kä ngwiankrä nuäre jabtä, o ma rika ni mda mda buke mröte dere, ye ngwane ma kukwe muko, ma etba, ma mräkä mda mda amne nitre ngwian bkänkä kri nünanka känime ma bäre temen, ye aibe makwe ñan nübai mröre jabe, ñobtä ñan angwane niaratre bukadre makwe ye ütiäre ma kärädreta kwetre mröre jae, aisete makwe mrö biani ye ütiä biandita kwe mae, aisete nitre ngwian bkäne kri aibe ñan nübai makwe.

¹³ Akwa ma rika mrö sribere kri kä ngwiankrä nuäre jabtä angwane, makwe ni bobre nübai. Erere arato, ni bren bren

ngrabare, ni nakwente amne ni okwä kä drünente nübai makwe mröre jae angwane,

¹⁴ kä rabadi nuäre mabtä, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ma buketa jire mrö ye ütiäre, akwa nitre metre Ngöbö ngwärekri rükaita nire kä mrä angwane, ye näire Ngöbökwé ütiä biandi mae. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ja bukabtä
(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Ni metre metre Ngöbö ngwärekri rükadita nire, btä Jesukwe blitabare kore, yebtä abko nitre nämáne mesabtä ye ngätäite ni iti käkwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö jatadi gobrane ni ngätäite angwane, nire tädi mröre yete abko btä kä rabadi nuäre krübäte, niebare kwe.

¹⁶ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe nitre israelita ütiäte kri bä mikani ni nübaibare känkäne kwrere, käkwe niebare mda:

Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö munye: Bati ni iti käkwe mrö sribebare kri kwetadre, käkwe ni kwati nübaimna mröre jae.

¹⁷ Ye erere mrö namanina biare kwetadre angwane, ni ye käkwe niebare sribikä kweye: Nitre nübaibare tikwe, ye nän kärere amne makwe nie krörö ietre: Mrö nibira biare kwetadre, aisete mun jakwe mröre, makwe nie ietre, niebare kwe sribikä kweye.

¹⁸ Ye erere bkänä, sribikä ye nikani akwa, nitre nübaibare abko kwe kukwe mdara jire nämánena nuendre, aisete ñan rikadre namani niere. Ni iti käkwe niebare: Gwä tikwe kä kürü abko ti bike niken tuenbti, aisete ti ñan rikadre, ye abko munkwe dian tibti ta, niebare kwe.

¹⁹ Ni mda abko käkwe niebare: Tikwe buey kürü krä jätä sribikrä jae abko tä sribire kuin ya, ñakare ya abko ti bike niken nuente, aisete ti ñan rikadre, akwa munkwe dian tibti ta, niebare kwe.

²⁰ Ni mdara jire abko käkwe niebare: Gwä tikwe ja miri gure, aisete ti ñan rikadre, niebare kwe.

²¹ Angwane sribikä ye nikaninta, käkwe niebareta jökrä bkänkäye. Abtä sribikä bkänkä moto namani romon krübäte, käkwe niebare sribikä kweye: Nän jötrö ji kri ngrabare amne ji krä kiakiabti juta ngrabare nokore ni bobre kánene, ni bren bren ngrabare kánene amne ni okwä kä drünente kánene. Erere arato, ni nakwente kánene. Ma jata ngwena mröre nete, niebare kwe sribikäye.

²² Ye erere bkänä, sribikä jananbare. Abti bä raire angwane, sribikä jataninta, käkwe niebare bkänkäye: Ti dänkien, makwe ni kärämna tie, erere tikwe käränirira, akwa kä tä ni mda mdakrä, niebare kwe.

²³ Angwane sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Nän ni mda mda känene ji ngrabare juta bäre mento sere. Ma jata ngwena nūke nete, ñan tö raba kite akwa, ma jata ngwena ni mikakrä bäri kwati gwi ti kánti nete,

²⁴ ñobtä ñan angwane nitre nūbaibare känkäne tikwe, ye abko ñan rükadre jire iti mröre tibe mesabtä, niebare kwe. Ye kwrere Ngöbökwe mun ütiäte ütiäte kärädi nūne ja kánti angwane, nane mun ütiäte ütiäte ñan rabadre kánti, akwa ni bobre bobre rabadi. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Nire nire tö näin Jesube käkwe töbikadre kuin ja käne
(Mateo 10.37-38)*

²⁵ Jesukwe mröbare ünän kore, bti nikani ta angwane, ni nikani kwati jiebtí. Abtä niara nikwitaninte, käkwe niebare ietre:

²⁶ Nire nire tö näin tibe rabakäre ja töitikaka tibe abko käkwe ti taredre bäri jändrän jökrä bti ta. Akwa nire nire tä rün, meye, merire kwe, brare kwe, etba, ngwai kwe tarere bäri amne tä ja tarere bäri au ne ngwane, ñan rabadre ja töitikaka tibe.

²⁷ Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso doboko ngwena au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe ñan kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre ja töitikaka tibe.

²⁸ Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane ni iti rikadre ju mike nura ngibiabtikrä angwane, ngwian tärä täte ju ye mikakrä bare täte jökrä ya, btä tä töbike käne, abti ngwian tärä täte ye ngwane tä ju mike.

²⁹ Akwa ngwian ñakare täte ju mikakrä, akwa ju kömikadretbe kwe abti rabadre ötare ñan rabadre käte ie. Yebtä abko ni jökrä rabadi ni ye kötaire,

³⁰ kä rabadre niere: ¡A! Ni se nikani ju mike akwa, namani bare ñakare ie abko ni jökrä rabadre niere kötaire kwärä kore btä. Ye kwrere mun mden tö näin tibe käkwe töbika kuin ja käne.

³¹ Yebtä ti bike kukwe mdara jire bä mike abko krörö: Jrei tädre iti kwe rükä tädre mili Krä jätä abko jatadre niken rüre jrei mda rüere. Akwa jrei mda ye abko kwe rükä tädre mili Krä gre, aisete jrei kwe rükä mili Krä jätäbe ye rabadre töbike käne, rükä mili Krä gre ye ganaindi kwäräbe kwetre ya abko rabadre töbike.

³² Akwa nane rükä mili Krä jätä ben jrei ye käkwe ñan ganandre, rabadre tuen ie angwane jrei kwe rükä mili Krä gre ye tädre mente angwane, ñan rüdre kwe, aisete ja makädreta jirekäbe kwe abkokäre nitre juandre niere kwe jrei mda yeye.

³³ Ye kwrere abko, nire nire tö näin tibe rabakäre ja töitikaka tibe, akwa ñan tö jändrän jakwe mikaite jökrä ne ngwane, ñan

rabadre ja tōitikaka tibe. Ne aisete mun mden tō raba nāin tibe kākwe tōbika kuin kāne. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jōkrāye.

Jesukwe kukwe bā mikani mrenbtā

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ Yehti nire nire tō nāin Jesube abko Jesukwe bā mikani mrenbtā, kākwe niebare mda:

Mren abra kuin jāndrān jōkrā mikakrā bānānte, akwa bānān riadrekā rabadre tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aisete nān rabadre kuin mda,

³⁵ amne nān rabadre kuin dobokrā amne nān rabadre kuin abono sribekrā, aisete rabadre ngwarbe. Abtā kitadrekā jirekābe. Tita kukwe niere ne mun mden mden tō nāin tibe kākwe ketate ja olote, bti tōbika kuin btā munkwe, niebare Jesukwe ni jōkrāye.

15

Obeja nianinte, btā Jesukwe kukwe bā mikani

(Mateo 18.10-14)

¹ Angwane ni kwati ngwian kārākā gobran romanobokrā amne ni kwati mda mda namani tuen moto kāmekāme nitre bikaka metre Ngōbō ngwārekriye, ye namani nūke Jesu ken niara kukwei nuakāre.

² Abtā nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye dirikātre namani nāke tiebe Jesu rūere, kā namani niere jae kwārikwāri:

Nitre kukwe kāmekāme nuenkā se kwrere abko ni noko tā kaen ngābti jōkrā amne tā mrōre ketetibe ben, abtā tā ja mike ngite Ngōbō rūere nān nān, namanintre niere Jesubtā.

³ Angwane Jesukwe kukwe bā mikani krōrō mda ietre, nitre namani tuen kāmekāme abko ūtiāte Ngōbōkrā era metre mikakāre gare:

⁴ Ni iti mun ngātāite abko kwe obeja tādre gre ketarike abko riadrete krati kān, ye ngwane niarakwe nān obeja gre ketabkā bti krā jātābti krā ōkān (99) ye mikadrete ja ngibiare kaibe kā kaibete, bti obeja kratibe nianinte, ūye niara nān rikadre kānentari kisere ya?

⁵ Kwandretari ie angwane, kā rabadre nuāre btā, kākwe kitadre ja kōtābti ta, bti rikadre ngwenante

⁶ ja gwiriete angwane, niara kukwe muko nūnanka kānimekānime abko kārādre jōkrā kwe, bti niedre kwe ietre: Obeja nianinte krati tikān abko kuninantari tie, aisete ari kāi ngwen nuāre jabtā tibe, niedre kwe.

⁷ Ye kwrere abko, ni iti kukwe kāmekāme nuenkā ni ne kwrere kāta ja tōi kwite, kāta kukwe kāme kite temen amne tā Ngōbō kaen ngābti, ye abko kāita neme bāri nuāre Ngōbōbtā

kä käinbti sete ni gre ketabkä bti ni jätäbti ni ökän käta Ngöbö mike täte era metre nütüta jabtä munkwe kwrere ye abko ie Ngöbö garera, niebare Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani ngwian nianinte btä

⁸ Bti Jesukwe niebare mda:

Ye kwrere arato, meri tädre iti, kwe ngwian tädre kun jätä abko riadrete kunti kän angwane, meri ye käkwe ñotra mikadre, bti rikadre kä sökökä gwita ngwian ye känantarikäre.

⁹ Abti kwandretari ie angwane, kukwe muko merire merire nünanka känimekänime abko kärädre kwe, bti niedre kwe ietre: Ngwian nianinte tikän abko kuninantari tie, aisete ari käi ngwen nuäre jabtä tibe, niedre kwe kukwe mukoye.

¹⁰ Ye kwrere abko ni kukwe kämekäme nuenkä käta ja töi kwite, käta kukwe käme kite temen amne tä Ngöbö kaen ngäbti abko käita nebe nuäre angeletre Ngöbökwetä kä käinbti sete, ye abko ti tö niei munye, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ni bati diänbtä

¹¹ Yebti Jesukwe kukwe mdara jire niebare angwane, nitre bariseo romon kräke abko bä mikani ngäbäkre mubai kwrere kwe amne nitre kukwe kämekäme nuenkä abko bä mikani ngäbäkre diän kwrere kwe abko krörö:

Bati ni nämäne iti abko kwe ngäbriänkä nämäne nibu.

¹² Ni ye abko ngobo bäri bati nikani, käkwe niebare ie: Tata, jändränä biandre tie makwe, ye erere makwe bian jötrö tie, niebare kwe rünye. Abtä rünkwe jändrän jakwe ye dräibare niaratre nibubti.

¹³ Yebti kä ngämi niken raire ta angwane, ni bäri bati ye käkwe jändrän jakwe erere rürümoinbare jökrä, bti ngwian diani kwe, bti nikani mobe kä mdabti, kanti nikani kukwe nuene ngwarbe diän diän. Abtä ngwian ganinte jökrä jakän kwe.

¹⁴ Ngwian krütanina jökrä kän, ye btäräbe kä ye kanti mrö nika jatani krübäte, aisete niara nikani mrö nike krübäte arato.

¹⁵ Angwane ni nämäne iti juta yete abko israelita ñakare akwa, niara nikani sribi kärere jakrä ie. Erere bkänä, sribi bäri käme krübäte ni israelitakrä abko biani kwe ie, käkwe niara mikani mtü ngibiare.

¹⁶ Nämäne sribire angwane, mtü buka nämäne algarobate kwe abko niara tö namani nebe kwetai siba akwa, ñan namani bien jire chi kwetadre ie, aisete mrö namani krübäte ie.

¹⁷ Abtä bati namani töbike: ¡Jo! Ni kwati tä ganane ti rün kanti kwe mrö tarä kabre kwetadre amne ti abko kite jraine jakän mrö miare nete,

¹⁸ aisete ti bike nikenta ti rün gwiriete, käkwe niedi krörö ie: Tata, tikwe ja mikani ngite Ngöbö rüere amne ma rüere,

19 aisete makwe ñan ti kata ngäbti ja ngobo kwrere ja juete, akwa nita ganane mae, ye kwrere makwe ti mika ganane jae, tikwe niedi kore tataye, namani nütüre.

20 Ye erere bkänä, nikaninta jibti, nikani nebata rün gwirite. Nämame mente se kwrere angwane, jatabare rünye amne namani ruen bäri bobre ie, aisete nikani betekä ngäbti, käkwe küde kitani ngärä demaine kwärä.

21 Angwane ngobokwe niebare ie: Tata, tikwe ja mikani ngite Ngöbö rüere amne ma rüere, aisete ti ma ngobo makwe, ye makwe niedre ñakare mda ruen tie, niebare kwe rünye.

22 Akwa rün abko käkwe niebare sribikätre kweye: Dän bäri kuinkuin känene. Munkwe kita btä amne anio ni bä mikakrä ütiäte kita kisebtä munkwe, bti sandalia kita ngotobtä munkwe niara ñan bä rabadre ni klabore kwrere abkokäre.

23 Bti nbi ngäbäli bäri kuin ngibiata jenena mun rika tuen. Munkwe kämika kwetadre. Ngäbäkre tikwe nüta ye ari käi ngwen nuäre kri jabtä,

24 ñobtä ñan angwane ni krüta kwrere jire ngäbäkre tikwe ne nianinkä ti okwäte, akwa nüta mtare. Niara nianinte tikän, akwa nürate, aisete ari käi ngwen nuäre jabtä, niebare kwe. Ye erere, ni jökrä nikani kä ngwen nuäre jabtä.

25 Angwane ngäbäkre mubai abko nämame tirete, jataninta gwäkäre mda, nükani bä känime se kwrere angwane, tän ngö amne ka kukwei jarabare ie amne tärä mika nämame namani ruen ie.

26 Abtä ni sribikä rünkwe käräbare iti kwe, bti niebare kwe ie: ¿Dreta nakenkä gwi? niebare kwe ie.

27 Angwane sribikä ye käkwe niebare ie: Käre ma rünta nbi ngäbäli bäri köte ngibiare jenena, ye abko kämikamna, ñobtä ñan angwane ma etba nikani abko nüta. Niara tä kuin, aisete kä nibi nokre gwi ye, niebare kwe ie mda.

28 Yeبتä abko ngäbäkre mubai ye mäta namani kri krübäte, ñan tö namani rikai gwä. Abtä rün nikani kanti ju bäre, kä namani ngwen kisere nebata gwi.

29 Angwane niebare kwe rünye: Tikwe sribibarera kä kobe makrä, ye gare kuin mae. Erere arato, tikwe ñan ma kukwei kitabare temen. Käre tita ma kukwe mike täte jökrä, akwa ma ngämi chibo ngäbäli bien jire krati tie kwetadre, kä ngwiankrä nuäre jabtä ti kukwe mukobe.

30 Akwa ma ngobo ngutu ngwarbe jananbare, meri bti kä ngwarbe ngwarbe, btä ngwian makwe ganinte jökrä makän abko kräke makwe nbi ngäbäli bäri kuin kämikamna kä ngwiankrä nuäre jabtä, niebare kwe rünye.

31 Abtä rünkwe niebare ie: Ma ti ngobo tikwe, käre mata nüne gwi tibe nete amne jändrän jire jökrä tä tikwe, se abko

jökrä makwe.

³² Akwa ni krüta kwrere jire ma etba nianinkä ti okwäte abko nüta, nämane nianinte tikän, akwa nürate, ye abko käi ngwiandre nuäre jabtä nikwe, abkokäre tikwe mrö sribemna, niebare kwe ngobo mubaiye. Abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe nitre bariseoye amne kukwe biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye.

16

Jesukwe kukwe bä mikani ni ju ngibiabtikä btä

¹ Jesukwe kukwe mda niebare krörö nitre ja töitikaka benye: Bati ni ngwian bkänkä kri nämane iti abko kräke ni mda nämane jändrän ngibiabtikä. Ni jändrän ngibiabtikä ye abko ñan nämane sribire kuin, aisete jändrän jatani nente kri sribi bkänkäkän niebare kwetre ie.

² Abtä sribi bkänkä käkwe sribikä kwe ye käräbare, bti niebare kwe ie: ¿Mata jändrän ngibiarebti ño tikrä amarebti ma kädrieta nüke blo tibe nete? Mata sribire ño ño tikrä, ye niere jökrä tie, ñobtä ñan angwane makwe ñan jändrän ngibiadrebti jire mda, niebare kwe ie.

³ Abtä ni jändrän ngibiabtikä ye namani töbike kri krörö mda: Sribi bkänkä bike sribi denkä tikän mtare, nebti tikwe ja nuendi mda. Ti di ñakare sribi taretare nuenkäre amne, tita neme ja gaire ngwian kärere ngwarbe jakrä ni mda mdaye, namani nütüre.

⁴ Te töi ngitianinkä krörö: Sribi diandrekä tikän angwane, ni mda mda tädre biare ti kaen ngäbti ja gwiriete, abkokäre ti bike kukwe ne nuene, namani nütüre.

⁵ Erere bkänä, ni mda mda bti rürümon ütiä nämane sribi bkänkäkwe, erere käräbare kwe ja kanti. Erere ni nukani käne, ie niebare kwe: ¿Rürümon ütiäta nuäi mabti ti bkänkäkwe, niebare kwe ie? Angwane ni ye käkwe niebare: Olibo köi galon siento Krä kwä ütiäta tibti, niebare kwe.

⁶ Abtä ni jändrän ngibiabtikä käkwe niebare ie: Makwe olibo köi diani ütiädre angwane, makwe tärä ükaninte, ye makwe ükateta, aisete jötrö ngwarbe makwe olibo köi mika galon siento kräbkäbe tärä mdabtä, niebare kwe.

⁷ Yebti ni mda nukani abko ie niebare kwe: ¿Ma abko bti rürümon ütiäta nuäi ti bkänkäkwe? niebare kwe. Angwane ni ye käkwe niebare ie: Trigo sako mili krati ütiäta tibti, niebare kwe. Angwane ni jändrän ngibiabtikä käkwe niebare ie: Tärä biani käne mae, ye ükateta amne makwe trigo mika sako siento Krä kwäbe, niebare kwe ie.

⁸ Yebtä abko ni jändrän ngibiabtikä abko ni ngökaka akwa, sribi bkänkä käkwe niara käikitaninkä töbikabtä kuin jakrä kore, ñobtä ñan angwane jändrän nuenta au jakrä, abkokrä

ni tõi kämekäme kä nebtä bäri tä juto biare jändrän ükete kuin jakrä ni jen Ngöbökwe ngwä.

⁹ Ne aisete mun kukwe muko rabadre bäri kwati munkwe, abkokäre jändrän kabre munkwe tuen ütiäte ñakare Ngöböye, ye munkwe dräi ni bobre bobrehti. Yehti jändrän krütadre jökrä munkän angwane, ju nünankrä kärekäre kä käinbti ye kanti Ngöbö tädira biare mun kakäre ngäbti.

¹⁰ Mdakäre abko, nire nire käta jändrän braibe ngibiare kuin era metre, ni yehti abko tödekata jändrän kabre ngibiabtä kuin era metre arato. Erere arato, ni ni ngökaka jändrän braibe btä abko käkwe ni ngökadre jändrän kabrehti arato.

¹¹ Ne aisete jändrän kä nebtä ütiäte ñakare bökän akwa, mun ñan tö ngibiai kuin era metre, ¿se abko Ngöbökwe tödekadre munbti, käkwe mun mikadre jändrän bäri ütiäte kri ngibiarehti? ¡Ñakare jire!

¹² Mdakäre abko, ¿jändrän jenena ni mdakwe munkwe ñan ngibiadre kuin era metre, se abko nirekwe jändrän biandre ngibiadre jakrä munye?

¹³ Ne aisete ni klaboré ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibukrä ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mda btä mätä rabadre; iti kukwei mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aisete ni ñan raba ja tõi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja tõi mikare kwatibe ngwian ganankrä jae kwärä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁴ Ye ngwane abko, nitre bariseo ngwian tarekätarekä käkwe Jesu kukwei nuani. Abtä namani Jesu kukwe mike yakrä jae.

¹⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe tä bike deme ni mda mda okwäbti, akwa mun moto ño ño gare kuin jökrä Ngöböye. Ye abko, jändrän ütiäte kri nikrä abko tä nebe tuen bäri käme Ngöböye, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁶ Yehti Jesukwe kukwe mda niebare krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye namani mrä Juan Bautista näire. Abti mtare mentokwäre Ngöböta gobrane ño ni ngätäite abko kukwei kuin dirita niken mda amne, Ngöbökwe gobrandre nibtä, ye ni kwati tö Ngöbö mikai nuene jabtä ja di jenbti.

¹⁷ Akwa nane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko ñakare ütiäte mda munkrä, mun rabadre nütüre, akwa era metre ütiäte, ñobtä ñan angwane kä käinta amne kä temen ne juandre ngwarbe jökrä Ngöbökwe, akwa nin tarä okwä bäri chi tä tikani btä diandikä kwitakäre jene, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko ütiäte aisete.

¹⁸ Mdakäre abko, ni brare kākwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye kākwe ja mikadre ngite merire kāne rüere. Erere arato, meri tuanime-tre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure kätä ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe, niebare Jesukwe.

Kukwe bä mikani ni ngwian bkänkä kribtä amne Lázarobtä

¹⁹ Abti Jesukwe kukwe mdara jire bä mikani krörö:

Bati ni nämane iti abko ngwian bkäne kabre krübäte, aisete nämane dän kuinkuin ütiäte krikri kite jabtä amne käre nämane mrö sribere krikri köbö kwatirekwatire kä ngwiankrä nuäre jabtä kukwe mukobe.

²⁰ Kä ye kánti abko, ni bobre nämane iti arato abko kädian nämane Lázaro. Lázaro ye abko ngütüete jökrä ngrabare abko nämane nebe tākänintbe jukwebtä ni ngwian bkänkä kabre ye kánti.

²¹ Angwane mrö büre nämane betekä timontimon mesabtä, ye abko ni bobre ye tö namani nebe kwetai trine ni ngwian bkänkä kabre ye kánti. Angwane nukro abko nämane nebe Lázaro träin bäse.

²² Yebti bati ni bobre ye krütani angwane, angele nikani ngwena kä nuäre kánti yete, mikani mröre ketetibe kwetre Abrahambe. Abti ni ngwian bkänkä kabre ye krütani mda abko mräkäkwe doboi mikani jirekäbe.

²³ Angwane ni ngwian bkänkä kabre ye nikani kä ja tare nikakrä kánti. Ye kánti nämane ja tare nike krübäte, kākwe nikrabare amne Lázaro nämane tuen tākänintbe Abraham ken ie se kwrere.

²⁴ Angwane ngwänänkäbare krörö kwe Abrahamye: ¡Rua Abraham, ti ngwen ruen bobre jae! Tita ja tare nike krübäte ñukwä jutrate nete, aisete Lázaro juen ja kise judabti aibe mike tibo ñöte sete, bti jata ketekä ti tüdrä mikakäre tibore nete niere ie, niebare kwe Abrahamye.

²⁵ Akwa Abraham kākwe niebare ie: Ti bräi tikwe, ma nämane nüne angwane, ma nämane jändrän bkäne kabre, bti ma nämane kä ngwen nuäre jabtä amne, Lázaro abko nämane ja tare nike kri. Mtare niarata kuin jäme amne ma tä ja tare nike.

²⁶ Mdakäre abko, kä oko kri krübäte ni jiete, ¿ne abko ni rikadre ño ja kánti kwärikwäri? Ni nekri ñan raba nebe mun kánti yete amne mun ñan raba nüke nun kánti nete arato, niebare Abrahamkwe ie.

²⁷⁻²⁸ Abtä ni ngwian bkänkä kabre kākwe niebare mda Abrahamye: Rua Abraham, ti etbata nirike ti rün juete, ye ñan jatadre siba ja tare nika ne kánti, abkokäre Lázaro juen dirire ietre tikä abko tita ribere mae, niebare kwe Abrahamye.

²⁹ Abtä Abrahamkwe niebare mda ie: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tärä kwetre amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani tä kwetre arato, ye abko mikadre täte kwetre, angwane nünandre metre amne ñan rikadre kä ja tare nika kánti mabe, niebare kwe ie.

³⁰ Angwane ni ngwian bkänkä kabre käkwe niebare mda: Rua Abraham, tärä tä ti mräkäkwe ye aibe ñan rabadre dbe kräke, aisete ni krütanina abko rükadreta nire rikadre dirireta ietre abko kukwei mikadre era kwetre amne kukwe käme kitadre temen kwetre ruen tie, niebare kwe Abrahamye.

³¹ Akwa Abraham käkwe niebare mda ie: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani tä niaratre kisete abko ñan tä mike täte, ye kwrere ni krütanina rükadreta nire, rikadre dirireta ietre abko ñan kukwei mikadre täte kwetre arato. Abko kore se, niebare Abrahamkwe ie, abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe ni jökräye.

17

*Ja mikadre mokre kukwe käme ngäniene
(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)*

¹ Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Käre ni mda mda jatadi, kä rabadre ni nuente ja käne, käkwe ni mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa aingwaree ni ni mda ngwianka ja mike ngite Ngöbö rüere. Ni ye abko bobre jakän,

² ñobtä ñan angwane niara ngämi ni mda mike kukwe käme nuene Ngöbö rüere, ye känenkri jä oto kri trigo ukwakrä ye mäkädrete rorobtä, bti kitadre ñöte abko rabadre bäri kuin kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mikadre ja tare nike bäri ni mikabtä kukwe käme nuene ye dokwäre aisete.

³ Ne aisete munkwe ja ngibia kuin.

Mdakäre abko, ma mräkäkwe ja mika ngite ma rüere angwane, makwe mäträ btä, abti ja töi kwitata kwe amne moto raba ulire btä ne ngwane, ja mikani ngite kwe, ye makwe dian bti ta.

⁴ Ye abko, ja mika ngite bä kükü ma rüere kwe, akwa rikata bä kükü arato niereta krörö mae: Tikwe ja mikaba ngite ma rüere, ye kwrere tikwe ñan nuendre mda, nie kwe mae, angwane ja mikani ngite kwe ma rüere, ye makwe dianta jökrä bti ta, niebare Jesukwe.

Nikwe tödekadre metre Ngöböbti

⁵ Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe niebare mda ie:

Dänkien, nun die mike tödeke bäri Ngöböbti, niebare kwetre.

⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe tödekadre bäri chi Ngöböbti mostasa nura chi näre, akwa munkwe tödekadre kwatibe bti angwane, munkwe niedre kri ngätri bäri mente nguse nokoye: Ja jäkekä au yete, bti ma raba mrente sete, munkwe niedre kri yeye, ye erere mun kukwei mikadre täte kwe, niebare kwe ietre.

Sribidre krörö Ngöbökrä

⁷ Nebti Jesukwe blitabare kukwe mdabtä, käkwe niebare:

Mdakäre abko, mun iti kwe ni klaboré tädre abko rikadre dobo ükete sribikrä o tädre obeja ngibiare. Ni klaboré ye jatadreta dere gwäkäre angwane, bkänkä käkwe ñan niedre ie: Ma dräre, aisete jakwe mröre mesabtä nete, ñan niedre jire kwe ie.

⁸ Akwa niedre krörö ie: Dän mda kite jabtä, bti makwe mrö sribe tikrä. Makwe ti buka amne makwe tomna bian tie. Tikwe mrödi amne tikwe tomna ñadi ünän, yebti makwe mrödi amne makwe tomna ñadi, niedre kwe ie.

⁹ Erere arato, bkänkäkwe sribi nuemna ie, erere nuendre kwe amne niara ñan käikitadrekä bkänkäkwe.

¹⁰ Ne kwrere arato, Ngöbökwé dre nuemna, ye erere munkwe nuendre täte jökrä angwane, munkwe niedre krörö ie: Nun abko ni klaboré ütiäte ñakare makwe Ngöbö, ñobtä ñan angwane sribi nuemna aibe nunkwe nuenbare, aisete munkwe nie kore. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ni ni jätä bren lebra kisete mikaninta quinta

¹¹ Yebti Jesu nikani janknu Jerusalén kukwäre mda angwane, nikani kä Samaria amne kä Galilea ngätäite ta.

¹² Angwane nikani nebe ja ken juta mdabe. Ye kánti ni bren lebra kisete nämáne ni jätä, jatani niara ngäbti abko nükani bä mente temen se kwrere,

¹³ kä namani ngrente krikri be krörö:

Jesu, dirikä, nun ngwen ruen bobre jae. Nun mikete quinta, namanintre niere.

¹⁴ Jesu okwä namani btäre angwane, niebare kwe ietre:

Ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ye kánti mun nän ja kwata mike tuare ietre, niebare kwe ietre.

Erere bkänä nikanintre, nämáne näin ji ngrabare angwane, batibe namaninante quinta jökrä ngrabare gani kwetre.

¹⁵ Nitre namaninta quinta, ye ngätäite ni jataninta itibe ja jiebti, jatani ngrente krikri be Ngöbö käikitarekä kwärä.

¹⁶ Jatani nüketa Jesu kánti angwane, nikani ngitiekä ngwäreré timonkwäre Jesu ngotobtä, kuin niekäre ie. Ni ye abko, ni Samariabo aibe nukaninta Jesu kánti kuin niekäre ie.

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni ni jätä nibita kuin jökrä ñan ñan, çakwa ni ni ökän abko ame

¹⁸ amarebti ni menteni ñakare israelitare aibe nüketa itibe Ngöbö käikitekä noko? niebare kwe.

¹⁹ Yehti Jesukwe niebare ni ye:

Makwe tödiri kwatibe Ngöböbti, köböire ma nibita kuinta, aisete näinta krö, bti nänta, niebare kwe ie.

*Ngöbö jatadi gobrane ni ngätäite
(Mateo 24.23-28,36-41)*

²⁰ Angwane nitre bariseo nämane yete käkwe niebare Jesuye:

Ngöbö rükadi gobrane ñongwane ni ngätäite abko nunkwe gadi ño, niebare kwetre ie.

Abtä Jesukwe niebare ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ni ngätäite, ye abko ñan tuadre jire chi ja okwä jenbti,

²¹ aisete Ngöböta gobrane nete, sete, mun ñan rabadre niere, ñobtä ñan angwane Ngöbö nena gobrane munbti, akwa ye ñan raba tuen ja okwä jenbti, niebare kwe nitre bariseoye.

²² Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Batira jire kä jatadi angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita ye mun tö rabadi tuai batibe siba, akwa munkwe ñan tuadre.

²³ Angwane ni ruäre rabadi niere munye: Ni Kä Nebtä Ngobo tä nete, Ni Kä Nebtä Ngobo tä sete, rabadi niere, akwa mun ñan rika tuen kanti amne ni ye kwrere, jiehti mun ñan rika,

²⁴ ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä ngwen käinta tä jataen batibe jökrä kwäräkwärä, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, ni jökrä käkwe gadi batibe jökrä aisete.

²⁵ Akwa käne tikwe ja tare nikadi kri bätäkä ngwarbe amne nitre nünanka kä ne ngwane käkwe mikadi ngwarbe jae.

²⁶ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jame, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö:

²⁷ Kä ye ngwane abko ñü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aisete nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure. Te batibe ñü jatani jobe temen, käkwe ñö mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwena jökrä abko müre neketani ñöte.

²⁸ Ye kwrere nakaninkä krörö Lot näire arato: Ni jökrä nämane mröre, dö ñaen, jändrän kökö, jändrän rürümoine, nura nökö amne ju mike. Ni jökrä nämane töbike jändrän ye aibehtä.

²⁹ Angwane Lot nikaninta mräkäbe juta Sodoma bäre mento, ye btäräbe Ngöbökwä ñukwä kä käinbti juani asufrebe mni mni, käkwe nitre Sodomabo kämikani jökrä.

30 Ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore.

31 Kä ye ngwane abko, nitre tädre jubti käin* amne jändrän tädre gwi kwe ñan rika tuenta ngwiandre jae, akwa gitia jirekäbe amne, ni tädre sribire tirete ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi, akwa gitia gwängwarbe jirekäbe.

32 Angwane kukwe nakaninkä ño meri Lokwebtä, ye munkwe ngwianta töre jae, käkwe jändrän munkwe taredre ñakare,

33 ñobtä ñan angwane nire nire abko ie ja kwata rabadi ruentari tare abko krütadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä biare krüte Ngöbökrä abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

34 Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita, ye ngwane ni tädi nibu kibien jänbti deo abko jänäin iti amne iti abko mikadite.

35 Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe gwaire abko jänäin iti amne iti abko mikadite, niebare Jesukwe.

36 [Erere arato, ni tädi nibu sribire tirete abko jänäin iti amne iti abko mikadite, niebare Jesukwe.]†

37 Angwane nitre ja töitikaka Jesube käkwe niebare mda ie: ¿Kukwe ye abko rakadikä mdente, Dänkien? niebare kwetre ie.

Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni ngwäkä tädi mdente, btä jüden rabadi ja ükekrö ngwäkä kwete, ye kánti rakadikä. Abko kore se, niebare kwe ietre.

18

Nikwe blitadre janknu Ngöböbe abko Jesukwe bä mikani

1 Yebti nitre ja töitikaka Jesube ñan di krütadre blitabtä Ngöböbe, abkokäre Jesukwe kukwe mda bä mikani dirikäre ietre,

2 käkwe niebare krörö: Bati ni iti nämane kritobore juta kwati kánti. Kritobo ye abko nämane Ngöbö jürä ngwen ñakare amne nämane ni mda mda mike ütiäte ñakare jae.

3 Juta ye arabe kánti meri kän kwäräi krütani nämane iti arato abko ben ni mda nämane rüre. Abtä meri ye nikani janknu kritobo kánti kukwe ükatemna jakrä ie.

4 Akwa kä raire kritobo ye käkwe kukwe ükaninte ñakare meri ye kräke. Akwa yebti kritobo namani töbike: Tita Ngöbö jürä ngwen ñakare amne tita ni mda mda mike ütiäte ñakare jae,

* 17:31 *tädre jubti käin.* Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta. † 17:36 Kukweta corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

⁵ akwa meri kån kwäräi krütani se kåkwe ñan ti nikadre krübäte mda, abkokäre ti bike kukwe ükete kräke, niara ñan jatadreta mda abkokäre, ñobtå ñan angwane tädre nüke janknu kore, kåkwe ti moto mikadre iko. Erere arato ni mda mda kåkwe ñan töbikadre blo tibtä, abkokäre ti bike kukwe ükete kräke, kritobo namani nütüre, abko nakaninkå kore. Ne ngörå.

⁶ Kritobo moto kåme akwa, töbikabare kore kwe.

⁷ ¿Akwa Ngöbö abko moto kuin, se abko ni dianinkå jen jakrä kwe kåta blite dibire rare ben abko ñan ngie mikadre kwe ya? ¡Niarakwe ñan juandretari jirekåbe ja jiebti!

⁸ Ngöbö abra kuin kåkwe ni kwekwe die mikadre jötrö. ¿Akwa ti, Ni Kå Nebtä Ngobo jatadita angwane, ni tödekaka tibti tädi blite janknu Ngöböbe kwandi ruäre tie nete ya? abko ti tö ngwiantari munye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni bikaka metre amne ni ngwian kåråkå, btå Jesukwe kukwe bå mikani

⁹ Abti ni ruäre, ie ja nämane nebe ruen metre amne dbe Ngöbö ngwårekri nämane Jesu kånti abko ietre ni mda mda nämane tuen kåme, abtä Jesukwe kukwe bå mikani krörö ietre:

¹⁰ Bati ni nikani nibu ju blitakrä Ngöböbe kånti blitakäre Ngöböbe. Ni iti abko bariseo amne ni mda abko ngwian kåråkå gobran romanobokrå.

¹¹ Angwane bariseo ye namani nünaninkå blitakäre Ngöböbe, kåkwe niebare jabtå: Ngöbö, tita kuin niere mae, ñobtå ñan angwane ni mda mda tä gore, tä kukwe nuene kåmekåme amne tä ja mike gure bati bati, ye kwrere tita nuene ñakare. Erere arato, ti ñakare ni ngututu kåme ngwian kåråkå noko kwrere.

¹² Mdakäre abko, tita ja bäine bobu bämån kratirekratire makrä amne, jåndrän bianta keta jåtå jåtå tie amne jåndrän ganainta keta jåtå jåtå tikwe abko tita bien keteti makrä, ye abko tita nuene kore makrä, niebare kwe Ngöböye.

¹³ Akwa ni ngwian kåråkå ye abko namani bå mente temen se kwrere amne ja ñan namani nüke töre ie nikren kå kåinbti, kå namani ja mete mätråte namani ulire kukwe kåme nuenbtå bå mikakäre, kåkwe blitabare krörö Ngöböbe: Ngöbö, ti abko kukwe kåmekåme nuenkå krübäte, aiseti ti ngwen ruentari tare jae amne ti ngite denkå mento tibtä, namani niere Ngöböye abko kukwe nakaninkå kore. Ne ngörå.

¹⁴ Kukwe yebtå ti bike kukwe ütiåte niere munye abko krörö: Ni ngwian dianka jåmi niken ja gwiriete, kånenkri ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare amne kani ngåbti kwe, akwa bariseo abko ñan mikani metre ja ngwårekri kwe amne kani ngåbti ñakare kwe, ñobtå ñan angwane nirekwe ja mikadre

kuin deme au abko Ngöbökwe mikadi ene, akwa nirekwe ja mikadre bobre Ngöbö ngwäreki abko Ngöbökwe mikadi ütiäte jae. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Ye ngwane abko ngäbäkre kiakia, bti Jesukwe kise mikadre ja di biankäre ietre, abkokäre jänikani mräkäkwe Jesuye. Akwa nitre ja töitikaka ben käkwe gani angwane, namani ñäke ngäbäkre mräkäye.

¹⁶ Abtä Jesukwe ngäbäkre kiakia käräbare, bti niebare kwe:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yehti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta käne.

¹⁷ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre chi kwrerekwrere, ni yehti Ngöbökwe ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Yehti ni iti ji dokwäte käkwe kukwe ngwianintari krörö Jesuye:

Dirikä kuin, ¿tikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe.

¹⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yehti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye?

²⁰ Akwa ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nie, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan ni mda kämika.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae, *Exodo*

20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

niebare Ngöbökwe Moiséye abko gare kuin mae ruen tie, niebare Jesukwe ie.

²¹ Angwane ni ye käkwe niebare:

Makwe kukwe nini, ye ti nämane bati ngäbäkrere angwane, ti nikani mike täte jökrä abti kä nüke mtare tie, niebare kwe.

²² Niebare kore kwe, abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre

bobrebti angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebtu. Abko kore se, niebare kwe ie.

²³ Jesukwe kukwe niebare kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto namani ulire Jesu kukwei nuare.

²⁴ Yebti namani tuen ulire dikaro Jesuye angwane, Jesukwe niebare:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti abko tare krübäte kräke.

²⁵ Era metre, aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, niebare Jesukwe.

²⁶ Angwane nitre Jesu kukwei nuaka käkwe niebare mda ie: ¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? niebare kwetre Jesuye.*

²⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän tare nuene abtä ñan neme bare ni kä nebtäye, ye abko nuäre nuendre Ngöbökrä, niebare kwe.

²⁸ Angwane Pedro käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ¿nunkwe jändrän jakwe jakwe erere mikaninte jökrä, bti nunta näin ma jiebtu, aisete se abko Ngöbökwé dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe.

²⁹ Abtä Jesukwe niebare ie:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöböta gobrane, ye nireta kaen ngäbti, abtä ju mikaninte kwe o rün, meye o etbakantre mikaninte kwe, erere arato, meri kwe o ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe,

³⁰ nitre ye abko ie Ngöbökwé jändrän biandi bäri kabre mda kä ne ngwane amne mikadi nüne kärekäre jabe kwe arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Yebti Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu käräbare kaibe jenena, käkwe niebare ietre:

Nita näin Jerusalén kukwäre. Angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe tarä tikani ño ti Ni Kä Nebtä Ngobo nebtä, ye erere rabadi bare jökrä tibtä abko krörö:

* **18:26** Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämäne ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämäne ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämäne nütüre. Ne aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

³² Nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre kākwe ti mikadi yakrä jae, ñākädi taretare kwe tie amne käli kitadi tibtä kwetre,

³³ bti ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁴ Akwa niaratre abko töi namani braibe, aisete drebtä Jesu nämane blite ñan namani nüke gare ietre.

*Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)*

³⁵ Abti Jesu nikanina mate ja ken juta Jericóte mda angwane, ni nämane iti abko okwä kä drünente nämane tākänintbe jibtä ngwian kärere jakrä, kánti ta Jesu nikani nebe.

³⁶ Angwane batibe ni ye ie ni namani ruen näin kwati dikaro ji ngrabare niara bäre temen. Abtä dre namani nakenkä amarebti ni nikani kwati dikaro, niebare kwe.

³⁷ Angwane Jesu Nazarebo jatani ji ngrabare yete, niebare ie.

³⁸ Abtä niarakwe ngratebare kri krörö:

¡Jesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani ngrente jite.

³⁹ Abtä nitre nämane näin Jesu käne kä namani kada ketamna ie, akwa niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

¡Jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere.

⁴⁰ Angwane Jesu namani nūnaninkä, kākwe ngwiamna nüke ja kánti. Erere jänükani Jesu ken angwane, Jesukwe niebare ie:

⁴¹ ¿Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi? niebare kwe ie.

Ni okwä kä drünente ye kākwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴² Angwane Jesukwe niebare ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibi rate quinta, aisete kä raba tuen mae, niebare kwe ie.

⁴³ Ye btäräbe kä namani tuen kuin batibe ie, bti nikani siba Jesube Ngöbö käikitekä angwane, ni jökrä kākwe kukwe ye tuani abko namani Ngöbö käikitekä arato.

19

Zaqueo tö namani ja tuai Jesube

¹ Abti Jesu nikani nebe juta Jericóte mda angwane, nikani ji ngrabare jutate.

² Juta yete abko, ni nämane iti abko kädian nämane Zaqueo. Niara abko nämane nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä dänkiene aisete, nämane ngwian bkäne bäri kabre krübäte.

³ Nire abko Jesu, Zaqueo tö namani tuai, akwa Zaqueo abko chi amne ni namani kwati, aisete niara okwä ñan namani nebe Jesubtä.

⁴ Abtä nikani betekä käne amne okwä rabadre Jesubtä, abkokäre ji kánti ta Jesu rikadre, ye kánti Zaqueo nikani kribtä käin Jesu ngibiare jite.

⁵ Zaqueo nämane, ye kánti Jesu nikani nebe angwane, batibe Jesukwe nikrabare kribtä käin, käkwe niebare Zaqueoye:

Zaqueo, ti rabadi ma juete mtare, aisete jakweta jötrö timon, niebare kwe ie.

⁶ Ye erere Zaqueo jataninta jötrö timon amne kä namani juto btä Jesu kare ngäbti ja gwiriete.

⁷ Jesu nikani Zaqueo kánti ni mda mda okwäbti, yebtä abko ni jökrä namani ñäke Jesu rüere, kä namani niere:

¡Jo! Jesu bike niken ni kukwe kämekäme nuenkä gwiriete, namanintre niere Jesubtä.

⁸ Ye erere Jesu nämane mröre Zaqueo kánti angwane, Zaqueo namani nünaninkä, käkwe niebare ni Dänkienye:

Ti Dänkien, jändrän jökrä tä tikwe, ye tikwe biandi ruäre ta ni bobre bobreye amne, nire nire kän tikwe ngwian dianinkä bäri mda ne ngwane, tikwe ngwian dianinkä kän ye bärire mda tikwe ngwian mda biandita ketabkä ietre abko ti tö niei metre mae, niebare kwe Jesuye.

⁹ Abtä Jesukwe niebare Zaqueoye:

Mtare ma amne ma mräkä nibira dianintari abko mata bä mike kore. Zaqueo ne abko Abraham mräkä arato, akwa nämane mente Ngöböye.

¹⁰ Ni nianinte niara kwrere abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani kánantarikäre amne diantarikäre, mden erere nibi bare mtare Zaqueobtä. Abko kore se, niebare kwe ie.

*Ngwian ngibiaka kuin, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 25.14-30)*

¹¹ Jesu nämane blite kore, ye abko ni niara kukwei nuaka nuaka, ie Jesukwe kukwe bä mikani, ñobtä ñan angwane nikanina nebe känime Jerusalén ken, aisete Ngöbö jatadre gobrane gwängwarbe niaratre ngätäite abko ni ruäre nämane nütüre, akwa nämane töbike blo, aisete Jesukwe kukwe krörö bä mikani ietre töi tikakakäre metre.

¹² Jesukwe niebare:

Bati ni nämane iti. Niara abko jrei mräkä amne niara mikadre gräbti jreire, abkokäre nikani mobe kä mdate. Abti

mikadrera jreire, abti jatadreta gobrane, abkokäre jatani niken.

¹³ Akwa ngämi niken, känenkri ni klabore kwekwe käräbare ni jätä kwe, bti ngwian biani kabre kwe ja näre näre itire itire ietre, käkwe niebare: Ti bike niken mente, aisete ti mikakäre nüketa, munkwe sribi nuen ngwian nebti ti käne, abti ti jatadi nüketa, niebare kwe ietre, bti nikani.

¹⁴ Akwa nitre ye bti jrei ye nämane gobrane abko mätä namani kri ni yebtä, käkwe ni mdara jire juani ni ye jiebti blitakäre krörö niara rüere: Nun ñan tö ni ne tuai jreire ja ngätäite, niedre kwetre, abkokäre juani jiebti.

¹⁵ Akwa ni ye mikani jreire, bti jatani nüketa ja käite. Nükaninta angwane, ni klabore kwekwe, ie ngwian biani kwe sribikrä ye abko itire itire käkwe ngwian ganaibare nuäi mda ngwian kwebti abko tö namani gai, käkwe käräbare jökrä nuke ja kanti.

¹⁶ Ye erere ni nükani iti käne käkwe niebare ie: Ti dänkien, ngwian makwebti tikwe ngwian ganainba keta jätä mda, tä nete ne, niebare kwe ie.

¹⁷ Angwane jrei ye käkwe niebare ie: Ma sribikä kuin krübäte. Jändrän braibe, btä mata sribire kuin era metre, aisete ti raba tödeke mabti tä gare tie, aisete juta keta jätä, bti tikwe ma mikadi gobrane tikrä, niebare kwe ie.

¹⁸ Yebti ni klabore mda jatani, käkwe niebare jreiye: Ti dänkien, ngwian makwebti tikwe ngwian ganainba ketarike mda, tä nete ne, niebare kwe ie.

¹⁹ Angwane jrei ye käkwe niebare krörö mda ie arato: Kore ne ngwane, tikwe ma mikadi gobrane juta ketarikebti tikrä, niebare kwe ie.

²⁰ Yebti ni klabore mdara jire nükani jrei kanti, käkwe niebare ie: Ti dänkien, tikwe ngwian makwe ükaba dän kukwänte jirekäbe abko tä nete ne. Tikwe sribibare ñakare bti,

²¹ ñobtä ñan angwane mata mokrere krübäte jändrän makwebti amne ma kääre, aisete ma ngwian bien ñakare, kanti mata ngwian ükekrö ni mdakän. Erere arato, ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä. Ye mdenbtä ma jürä rababa krübäte tibtä, käkwe ngwian ükaba jirekäbe, niebare kwe jreiye.

²² Abtä jreikwe niebare mda ie: Ma sribikä käme. Ti ño ño makwe nini tie, ye kwrere tikwe kukwe ükadite makrä. Tita mokrere krübäte jändrän tikwebti amne ti kääre, aisete ti ngwian bien ñakare, kanti tita ngwian ükekrö ni mdakän. Erere arato, ni mda mda tä nura metekä amne tita ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ti abko nura metekä ñakare jakrä, ye gare kuin mae.

²³ ¿Se ñobtä abko ma ñan jananbare ngwian tikwe mike bankote abko ti rükadreta angwane, ngwian mda biandre chi btä tie? niebare jreikwe sribikä ngwarbeye.

²⁴ Bti ni mda mda nämane yete, ie jreikwe niebare: Ngwianta ni nokokwe, se denkä kån, bti sribikä kuin käkwe ngwian ganaibare keta jätä mda, seye bien munkwe, niebare kwe.

²⁵ Abtä ni mda mda ye käkwe niebare jreiye: Nun dänkien, ni noko nena ngwian bkäne kabre krübäte, ¿se ñobtä abko mda biandre ie? niebare kwetre.

²⁶ Abtä jreikwe niebare mda ietre: Ti tö kukwe era erere niei krörö munye: Nire nire jändrän bkäne kabre abko ie mda biandi bäri; akwa nire nire kwe jändrän ñakare abko kån jändrän chi kwe diandikä jökrä kån.

²⁷ Mdakäre abko, nire nire namani ti rüere, ñan tö namani ti tuai jreire ye abko mun jata ngwena nüke ti kánti nete, bti munkwe kämika ti ngwärekre nete. Abko kore se, niebare jreikwe abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä, niebare Jesukwe.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Jesukwe blitabare ünän kore, bti nikani janknu mda Jerusalén kukwäre.

²⁹ Nikanina mate ja ken juta Betfagébe amne juta Betaniabe, Ngitio Olibo kánti angwane, nitre ja töitikaka ben käräbare nibu kwe,

³⁰ bti niebare kwe ietre:

Juta tuen kånime ni ngware ta. Se kánti mun nån. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie nete.

³¹ Akwa ¿Ñobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

³² Erere bkänä, nitre ja töitikaka Jesube nikani, nikani nebe angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, ye erere kwani ietre.

³³ Nämane buro tikete angwane, buro bkänkätre jatani, käkwe niebare ietre:

¿Ñobtä munta buro ye tikete nunkän ye? niebare kwetre.

³⁴ Angwane niebare kwetre buro bkänkäye:

Nun Dänkien tö nibi ie, käkwe käräniri, aisete nunta tikete, niebare kwetre.

³⁵ Yebti nikanintre buro ngwena, nikani nebe Jesu kánti angwane, dån jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti.

³⁶ Bti Jesu nikani janknu mentokwäre angwane, ni jökrä namani dän jakwe metete ji ngrabare temen Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere.

³⁷ Angwane Jesu nikanina Ngitio Olibobti käin, jatanina niken motokwäre amne, nitre nämane näin ben, btä kä namani nuäre, kä nikani ngrente krikri be Ngöbö käikitarekä, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare Jesukwe tuani kwetre yebtä,

³⁸ kä namani niere:
Jrei ne kite ni Dänkien Ngöbö käbti.
Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¡Kä raba jäme kä käinbti amne, nunta Ngöbö kä käinbti käikitekä!
Salmos 118.26
namanintre niere.

³⁹ Kukwe yebtä, nitre bariseo nämane ruäre ni mda mda ngätäite yete käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, nitre nänkä mabe se käkwe kada ketadre niere ietre, niebare kwetre.

⁴⁰ Akwa Jesu käkwe niebare nitre bariseoye:

Nitre noko rabadre kwekbe angwane, jä oto kabre nere temen käkwe ngradrete Ngöbö käikitakakäre, aisete ngwarbe tikwe kada ketamna ietre abko ti tö nibi niei metre munye, niebare kwe ietre.

⁴¹ Yebti Jesu namanina Jerusalén ken, okwä namani juta Jerusalénbtä angwane, müaibare kwe,

⁴² käkwe niebare:

Nirekwe kä jäme biandre mun nünanka Jerusalénte yeye, ye rükadre gare mtare munye näre, akwa tä rükaninte mun okwä bäre, aisete tuen ñakare munye.

⁴³ Batira jire kä jatadi käme mun rüere angwane, mun rüekwe ki mikadi mun bäre temen amne, mun rüe rabadi jökrä mun bäre temen, käkwe rüdi mun rüere angwane,

⁴⁴ mun juandi ngwarbe jökrä kwetre amne, nitre nünanka nete noko kämikadi kwati kwetre. Erere arato, jä mikani jure amne kire noko dikandite jökrä kwetre arato, ñobtä ñan angwane Ngöbö nükani basare munye, mun diantarikäre akwa, ñan nükani gare munye, aisete rakadikä kore mun nünanka Jerusalénte yebtä, niebare Jesukwe.

*Jesukwe nitre jändrän rürümoinkä juanintari
(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)*

⁴⁵ Jesu nükani Jerusalén, bti nikani ju blitakrä Ngöböbe ye bäre angwane, nitre nämane jändrän rürümoine yete abko Jesu nikani juentari jökrä nekwäre, sekwäre mentokwäre,

⁴⁶ käkwe mäträbare krörö btätre:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:
Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe,

Isaiás 56.7

nieta Ngöbö Kukweibtä, akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁷ Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu namani dirire käre köbö kwatirekwatire. Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, erere arato nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite abko nämáne ji känene jae Jesu kämikakäre.

⁴⁸ Akwa ji ñan namani kwen ietre Jesu kämikakrä, ñobtä ñan angwane Jesu namani blite, ye abko ni jökrä nämáne biare kukwe nuen, aisete Jesu kämikadre ño kwetre abko käi ñan namani kwen ietre.

20

*Nire diebti Jesu nämáne sribire abko ngwianintari ie
(Mateo 21.23-27; Marcos 11.27-33)*

¹ Bati ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu nämáne dirire ni kwatiye amne nämáne kukwe kuin Ngöbökwé mike gare angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nikani nitre unbre ji dokwätebe,

² käkwe niebare Jesuye:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? niebare kwe ietre.

⁵ Yebtä nikaninta blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö:

Ngöbökwé juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie.

⁶ Akwa ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era ni jökrä kräke, aisete ni mda mdakwe ni kämikadre jäbti ñäkäbtä kore rüere, namanintre niere jae kwärikwäri.

⁷ Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

⁸ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, niebare kwe ietre.

*Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 21.33-46; Marcos 12.1-12)*

⁹ Yebti nitre nämane yete, ie Jesu nikani kukwe bä mike Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätrebtä amne nitre bli-taka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientrebtä, käkwe niebare krörö:

Bati ni nämane iti käkwe uba nurai nökan, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani raire kä mdabti.

¹⁰ Abti uba ngwä ötadre abko käi nökan angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye, ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. Akwa sribikätre ubabtä ye käkwe sribikä ye metani ja ñäte kwäräkwarä se kwrere, bti juanintarita kise tökare kwetre.

¹¹ Yebti kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre ubabtä käkwe sribikä ye metani ja ñäte arato, käkwe ñäkäbare diän diän ie, bti juanintarita kise tökare kwetre arato.

¹² Yebti uba bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta, akwa sribikä mda mda ye käkwe metani arato, bti kitaninkä kwetre uba grä bäre mento.

¹³ Yebti ni uba bkänkä käkwe niebare jae: ¿Mtare tikwe dre nuendre mda? namani nütüre. Te batibe töi ngitianinkä, käkwe niebare: Ti odei tare kri tikwe abko ti bike juen. Nane niara mikadre ütiäte jae sribikätrekwe, raba ruen tie, aisete ti bike niara juen, niebare kwe jae.

¹⁴ Ye erere bkänä juani kwe. Akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwetre jae kwärükwäri: Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

¹⁵ Ye erere niaratre nikani kä bkänkä odei ye ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe.

Bti Jesukwe niebare ni jökräye:

¿Ne ngwane, uba bkänkä käkwe dre nuendre sribikä yebtä raba ruen munye?

¹⁶ Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandre ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ye jarabare ni jökräye angwane, niebare kwetre:

¡Kukwe ñan rakadrekä jire kore! niebare kwetre.

¹⁷ Akwa Jesu käkwe mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä ne käta dre niere abko niere tie munkwe:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre. *Salmos 118.22*

nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁸ Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye käkwe ni ye ötadibtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwitadrekä angwane, gütadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁹ Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, rüere Jesukwe kukwe bä mikani kore gani kwetre jabtä. Abtä jötrö ngwarbe tö namani Jesu kain ngite ye näire, akwa ni nämane kwati Jesu kukwei nuen, ye abko jürä namani btätre, aisete namani kwekbe.

*Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya
(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)*

²⁰ Angwane ni juani ruäre kwetre Jesu ngibiaretari mda. Niaratre abko namani bike moto jäme, akwa Jesu ngwiandre kukwe nainte kwetre, abtä kitadre ngise kwetre gobernador romanobo ngwärekrei, abkokäre namani bike moto jäme.

²¹ Namani Jesu kanti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe niere amne mata dirire, ye abko era metre gare kuin nunye amne, ma ñan tä dirire ni ruäre aibe moto mikakrä nuäre, akwa ji Ngöbökwé abko dirita era metre makwe, ye garera nie.

²² Ye aisete nun tö kukwe ngwiantari mae abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

²³ Angwane tö namani Jesu ngökai, ye gani Jesukwe btätre, käkwe niebare ietre:

²⁴ Ngwian ye mike tuadre kunti tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Erere biani tuadre kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bä amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe. Angwane niebare kwetre ie:

Emperador César bä amne käi tä btä, niebare kwetre mda Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

²⁶ Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin ni jökrä okwäbti, yebtä abko töi ñan namani krütare amne, kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngise, aisete namanintre kwekbe jökrä.

*Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye
(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)*

27 Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwe abko ñan nämane mike era, aisete jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe nieba ie:

28 Dirikä, Ngöbökwe tikamna krörö täräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure akwa, ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani täräbtä Moisékwe nunkrä.

29 Ne aisete nun tö nibi kukwe ne ngwiaintari krörö mae: Bati nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani.

30 Merire namani ie abko namani yärä mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, brare krütani kån arato. Meri ye namaninta kaibe bobukäre.

31 Namani yärä mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, krütani kån arato. Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa nin ngäbäkrei ngibiabare jire iti kwe.

32 Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta.

33 Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nån mukore abko niere nunye, niebare kwetre Jesuye.

34 Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kä ne ngwane, ni brare amne ni merire käta ja mike gure,

35 akwa kä mrä, ni rükadreta nire angwane, nire nire tuen ütiäte Ngöböye nünakäre käreäre jabe abko ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure.

36 Ni ñan krütadre mda, akwa ni rabadre angeletre Ngöbökwe kwrere. Erere arato, ni rükadita nire angwane, ni rabadi Ngöbö odeire jökrä, aisete ni rabadi ja etbare amne ja ngwaire, aisete ñan ja mikadre gure.

37 Akwa kri chi namani jutra ngitiekä, ye kanti ni rükadreta nire era metre abko Moisékwe bä mikani, käkwe niebare: Ni Dänkien Ngöbö abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe.

38 Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwe niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwäreki abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe.

39 Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikâtre nämane yete, btä käi namani nuäre, ñobtä ñan angwane ni rükadreta nire abko era kräke. Yebtä abko niebare kwetre:

Dirikä, makwe blitaniri kuin krübäte, niebare kwetre Jesuye.

40 Angwane kä jürä namani ni jökräbtä, käkwe kukwe ngwianintari ñakare mda Jesuye ja gakäre ben.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwe däredre?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

41 Yebti Jesukwe kukwe ngwianintari krörö mda nitre Saduseo yeye:

¿Ñobtä Ni Dianinkä Ngöbökwe abko däredre jrei David tukwekri nieta munkwe

42 amarebti David ara jire käkwe kukwe tikani krörö tarä Salmobtä?:

Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

43 Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä.

44 David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko jatadre Davikri nieta munkwe se? Tita ngwentari kore, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä ninkrä yeye, niebare Jesukwe.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikâtre ngäniene

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

45 Ni jökrä nämane Jesu kukwei nuen angwane, batibe Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

46 Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikâtre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kánti töta nebe rabai tākänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tätre nebe tākänintbe. Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tö tākäi temen.

47 Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöbökwe mikadi ja tare nike krübäte, aisetse munkwe ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikâtre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

21

*Meri bobre kākwe sentabo ngörä kubu biani Ngöbökrä
(Marcos 12.41-44)*

¹ Ye ngwane abko, nitre ngwian bkäne krikri namani nūke ngwian kite kajate Ngöbökrä ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu okwäbti.

² Angwane meri bobre kän brare krütani abko jatani, kākwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Jesu okwäbti.

³ Abtä Jesukwe niebare:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kän brare krütani se kākwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri se ngwä,

⁴ ñobtä ñan angwane niaratre kätä ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko kākwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aisete niarakwe ngwian bini bäri kabre, niebare Jesukwe.

*Dre rakadikä kä mrä känenkri
(Mateo 24.1-28; Marcos 13.1-23)*

⁵ Angwane ju blitakrä Ngöböbe mikakrä bä nuäre amne, ni ruäre kākwe jändrän tuäretuäre biani Ngöböye, bti ju mikani tuäre, yebtä abko ni ruäre nämane blite mda. Abtä Jesukwe niebare ietre:

⁶ Köböitira jire ju tuata munkwe se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe.

⁷ Abtä nitre nämane yete kākwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, ¿ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye kebera nakenkä abko bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre ie.

⁸ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käbti kākwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwä ara tä nete amne, kä mrä nükerä ja ken, niedi kwetre. Akwa niaratre ye abko ni ngökaka, aisete mun ñan rika niaratre jiebti.

⁹ Erere arato, munkwe kukwe krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwärikwäri ga munkwe angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rakadikä käne kore abko erere rabadi nakenkä, akwa ye ngwane kä mrä ñan jatadi jötrö, niebare Jesukwe.

¹⁰ Yebti Jesu nikani blite janknu, kākwe niebare:

Kä mrä ngämi nūke juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri amne,

¹¹ dobo rabadi nakaenkä kri krübäte, mrö nika rabadi kri krübäte amne bren nika rabadi krübäte kä ngrabare temen amne Ngöbökwe jändrän krikri krübäte mikadi tuadre känta, abtä kä jürä rabadi kri ni kwatibtä.

¹² Akwa kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri ni kwati jatadi mun rüere. Sinagoga nitre israelitakwe kántikánti mun jänäin kritobo ngwärekri kwetre, bti mun kitadi ngite kä teri kwetre. Erere arato, jrei amne gobran, ie mun kitadi ngise tödekabtä tibti.

¹³ Akwa ye ngwane, tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwärekri.

¹⁴ Mun jä ngämi niken kritobo ngwärekri, känenkri munkwe ja kwetadi ño ja dokwäre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro,

¹⁵ ñobtä ñan angwane tikwe ja kukwei töbtä kri mikadi gare munye blitakäre ja dokwäre, ye käkwe mun rüe kukwe ötadi jökrä angwane, rabaditre kwekbe jökrä mun käne.

¹⁶ Akwa ye ngwane abko, mun rün, mun meye, mun etba, mun ngwai, mun mräkä mda mda amne mun kukwe muko abko rikwitadi mun rüere, ye käkwe mun kämikadi ruäre.

¹⁷ Angwane ni jökrä mätä rabadi kri munbtä tödekabtä tibti.

¹⁸ Akwa mun ñan riadrete, abkokäre Ngöbökwe mun ngibiadi kuin jökrä,

¹⁹ aisete munkwe nünanka dite jabtä angwane, mun rabadi dianintari, niebare Jesukwe.

²⁰ Yebti Jesukwe niebare krörö mda:

Nitre rükä raba tuen jökrä juta Jerusalén se bäre temen munye angwane abko, juta se juan kebera ngwarbe, ye rabara gare munye.

²¹ Ye ngwane mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre amne nire nire tädre juta Jerusalénte abko gitia juta bäre mento amne, nire nire tädre Jerusalén bäre abko ñan rika ngitieta juta Jerusalénte,

²² ñobtä ñan angwane kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye rabadre bare jökrä, abkokäre Ngöbökwe nitre nünanka kä nebtä mikadi ja ngie nuen kri köbö ye näire.

²³ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö, ¡ye abko ñan bobre jakän ya! Kä ye ngwane abko ja tare nika rabadi kri krübäte kä nebtä amne nitre israelita käkwe ja ngie nuadi kri krübäte.

²⁴ Ne aisete ni ruäre kämikadi ngitrabti amne ni ruäre abko jänäin ngite juta mda mdate angwane, nitre ñakare israelitare, kräke Ngöbökwe köbö kitani nuäi, ye näre juta Jerusalén mikadi ja ngoto täni kwetre.

*Jesukristo jatadita**(Mateo 24.29-35,42-44; Marcos 13.24-37)*

²⁵ Kä mrä angwane, Ngöbökwe sribi kri ñan tuabare nu-
endi abko bä mikadi kwe ñänänbtä, söbtä amne mukebtä.
Angwane ni kä nebtä töi rabadi ngwarbe kwäräkwärä amne
mren rabadi romon krübäte, aisete ngö rabadi nebe kri
krübäte. Yebtä abko, ni jökrä rabadi töbike kri.

²⁶ Erere arato, ni kwati rabadi nekwetekä krübäte amne kä
rabadi nötöte bti, ñobtä ñan angwane kukwe rakadikä ño kä
nebtä abko rabaditre töbike, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä
käinta se rabadi grüekä ye abko jürä rabadi kri ni kwatibtä.

²⁷ Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri
bä nuärebtä mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi.

²⁸ Ne aisete, kukwe nini tikwe ye erere rabara nakenkä
mun okwäbti angwane, munkwe kä ngwian nuäre jabtä,
ñobtä ñan angwane Ngöbö kebera nuke mun tiketeta, aisete
munkwe kä ngwian nuäre jabtä, niebare Jesukwe.

²⁹ Ye btäräbe, kukwe yebtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö
mda, käkwe niebare:

Higokrie amne kri mda mda, ye mika ñäräre munkwe, btä
munkwe töbika.

³⁰ Kri ye tä mutu ngitiekä angwane, kä töre tärä kite nuke ja
ken munta gain,

³¹ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä
mun okwäbti angwane, Ngöbö kebera nuke gobrane ye rabara
gare munye.

³² Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre
nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini
tikwe ye erere rakadikä jökrä.

³³ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko
Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei
abko rabadi kärekäre, niebare Jesukwe.

³⁴ Yebti Jesukwe niebare mda:

Munkwe ja ngibia au, munkwe ñan ja töi mika jändrän diän
diän nuenbtä amne, munkwe ñan dröba nika amne munkwe
ñan töbika jändrän kä nebtä ye aibehtä, ñobtä ñan angwane
munkwe ñan ja ngibiadre au ne ngwane, mun kwandre jäme
köbö ye näire aisete.

³⁵ Amne jändrän ngwarbe tä niken jäme, bti batibe tä neme
kö okwäte, ye kwrere mun ñan tädre jäme, abkokäre munkwe
mokre jabtä, ñobtä ñan angwane nire nire kä nebtä tädi jäme,
tädi ti ngibiare ngäbti ñakare angwane, ti jatadita.

³⁶ Akwa kärekäre mun abko käkwe ja mika biare ti ngibiare
ngäbti amne munkwe blita Ngöböbe jakrä angwane, kukwe
jatadi taretare yebtä munkwe kwäräbedi jökrä amne, mun

rabadi biare rabakäre ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngwärekri. Abko kore se, niebare Jesukwe.

³⁷⁻³⁸ Kä ye ngwane abko, käre köbö kwatirekwatire Jesu namani dirire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre amne, ni kwati namani nüke dekä niara kukwei nuen, akwa deo abko Jesu nämane niken kibien Ngitio Olibo kánti.

22

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

¹ Kä ye ngwane, bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte. Bieta ye arabe kädian nämane Pascua* abko erere köbö jatanina nüketa ja ken.

² Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu müre ketadre ño abko namanintre ngibiaretari kisere, akwa ni nämane kwati nekete Jesukri abko jürä namani btätre.

³ Angwane nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote abko btä Satana nikani.

⁴ Ne aisete nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kánti amne nitre ju blitakrä Ngöböbe guardia dänkientre kánti angwane, Jesu kitadre ngise kwe ietre kämikadre abko nikani kädriere bentre.

⁵ Angwane kä namani nuäre kri btätre, käkwe ngwian bian braibare Judaye,

⁶ ye abko nükäninbti Judaye angwane, Judakwe kitadre ngise ño rüeye ni mda mda okwä bäre abko Judas namani ngibiare kisere jae mda.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

⁷ Nebti bieta Te Lebadura Ñakare Bante Kweta nämane ye nükani mda. Köbö ye näire kordero kämika nämane kwetadre Pascua köböite abko köböi nükäninta.

⁸ Abtä Jesukwe Pedro amne Juan käräbare, bti niebare kwe ietre:

Mun nän mrö sribere kwetadre Pasquate, niebare kwe ietre.

⁹ Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

* **22:1 Pascua.** Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nitre israelita nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwé tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta "niken bäre ta" niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aisete Ngöbökwé köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

¿Nunkwe mrö sribedre mdente, ie ma tö nibi? niebare kwetre ie.

¹⁰ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Mun rika nebe jutate. Ye kánti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika.

¹¹ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikäkwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä kätä ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie.

¹² Angwane ju mikani bobu jabtí káin, te ká kri tädira ükaninte biare mrökrä, kánti mun jänáin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribe biare nunkrä amne jändrän jökrä ükate biare. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹³ Ye erere bkänä nikanintre angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, kánti mrö sribebare kwetre kwetadre Pascuate.

¹⁴ Ye erere, mrö kái nükani angwane, Jesu nikani, namani tákänintbe mesabtä nitre niara kukwei ngwiankabe angwane,

¹⁵ niebare kwe ietre:

Ti ngämi krüte, känenkri bäri ti tö namani mrö Pascuakrä ne kwetai munbe gwaire abko erere kái nüra mtare.

¹⁶ Ti tö namani mrö Pascuakrä ne kwetai kore munbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi gobrane ni ngätäite, känenkri tikwe ñan mrö Pascuakrä ne kwetadreta jire mda, akwa batibe kukwe bä mikata mrö Pascuakrä nebti rabadi bare angwane, tikwe kwetadita, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

¹⁷ Bti uba döi nämane basote diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Uba döi ne ñaen ja täritäri munkwe,

¹⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi gobrane ni ngätäite, ye känenkri tikwe ñan uba döi ñadreta jire mda abko ti tö nibi niei munye, niebare Jesukwe ietre.

¹⁹ Yebti Jesukwe ban diani kunti kisete, kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne mden abko tita bien müre ketadre mun kräke. Käre munkwe ban ne kweta kore ti ngwiankrä töre jae, niebare Jesukwe.

²⁰ Ye kwrere arato, uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Uba döi ne abko ti därie tikwe ara. Ti krütadi angwane, ti därie rimiadite munkrä, köböire Ngöbökwé kukwe ükaditeta btin munbe, ye mden abko uba döi ne tä bä mike.

²¹ Akwa ni ti kitaka ngise ti rüeye abko tä mröre ketetibe tibe mesabtä nete.

22 Ne abko, ji úkaninte Ngöbökwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käne ye erere tikwe mikadre täte jökrä, jakwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! niebare Jesukwe.

23 Angwane nitre ja töitikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri:

¿Nirekwe niara kitadi ngise rüeye ruen? namanintre niere.

¿Nire bári ütiäte?

24 Ye ngwane abko, nitre ja töitikaka Jesube mden bäri ütiäte abko btä nikani ja kwete.

25 Abtä Jesukwe niebare ietre:

Nitre Ngöbö mikaka ngwarbe jae ye mikata jreire abko tä nebe ja bä mike krübäte ni mda mda okwäte. Erere arato, nitre mikata ni mda mda dänkiene abko krübäte arato, akwa ni se bäri moto kuin, nieta btä abko käita nebe juto btätre.

26 Akwa mun ngätäite abko ñan rabadre bare kore, ñobtä ñan angwane ni bati mikata sribi ngwarbe nuene, ye kwrere nire nire rabadre bäri ütiäte mun ngätäite abko rabadi ni bati ye kwrere. Erere arato, mun mden rabadre ji dokwäte abko käkwe ja mika ni klabore kwrere.

27 Ye abko, ti bike kukwe niere munye: ¿Nita tākänintbe mröre mesabtä angwane, ni mrö mikaka mesabtä, ni nibu ye abko mden bäri ütiäte? Ni mrökä mesabtä abko bäri ütiäte ni sribikä mrö sribekä ye kräke raba ruen tie, akwa ni sribikä ye kwrere tita mun ngätäite nete, erere munkwe nüna arato.

28 Tikwe ja tare nikaba angwane, käre mun näma ketetibe tibe,

29 aisete ti Rünkwe kä biani gobrankrä tie, ye kwrere tita bien munye arato,

30 tikwe gobrandi Ngöböbe, ye kánti munkwe mrödre amne munkwe dö ñadre ketetibe tibe ti kukwe muko kwrere, abkokäre tita kä gobrankrä bien munye. Ye ngwane, mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tākänintbe kürä kwä jätäbti kubu yehti. Ye kánti abko juta keta jätäbti ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe, niebare Jesukwe ietre.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

31 Yehti ni Dänkien käkwe niebare mda:

Simón, Satana tö mun jökrä nuaite krübäte ja käne, käkwe mun köböi käräba Ngöböye,

32 akwa makwe tödekadre janknu Ngöböbti, abkokäre tikwe blitaba Ngöböbe makrä Simón. Ne aisete ma töi rikwitata ti kukwäre angwane, makwe ma mräkä mda mda nete se die mika nünenkä dite jabtä, niebare Jesukwe Simónye.

33 Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma kitadre ngite ya o ma kämikadre ya, ye kánti tita juto biare niken gwaire mabe, niebare kwe Jesuye.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Pedro, ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne dekä, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Kä taretare kite jötrö

³⁵ Yehti nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Tikwe mun juanba Ngöbö Kukwei kädriere angwane, mun ñan rikadre ngwian ngwena jae amne, mrö, sabato ye ñan jarikadre munkwe jae, tikwe nieba munye. ¿Ye ngwane munkwe ja tare nikani jändrän ye miare ya? niebare Jesukwe ietre.

Angwane, Ñakare, niebare kwetre.

³⁶ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Kore tikwe mun juanba akwa, mtare abko ngwian tärä munkwe angwane, mun jata ngwena jae amne mun jata mrö ngwena jae arato, akwa mun mdenkwe ngitra ñakare abko käkwe dän jakwe rürümoin, bti munkwe ngitra köka jae, ñobtä ñan angwane kä taretare kite munkrä, ñobtä ñan angwane

³⁷ Ngöbö Kukweita tikani krörö tibtä:

Ni ngututu kwrere jire niara namani tuen ni mda mdaye,

Isaías 53.12

abko tikani kira tibtä, ye abko rabadre bare täte jökrä tibtä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁸ Abtä nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

Ni Dänkien, ngitra tärä kumu nikwe nete, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare ietre:

Kada kete munkwe. Tikwe dre nini ñan nü gare munye, niebare kwe ietre.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ Yehti Jesu nämane niken käre Ngitio Olibo kánti, ye erere nikaninta mda angwane, nitre ja töitikaka ben ni jätäbti iti nikanintre jökrä ben.

⁴⁰ Namaninta ngitiobti angwane, niebare kwe ietre:

Kukwe taretare kite mun nuente ja käne angwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁴¹ Yehti jä kitata tä niken mate nuäi temen, ye näre Jesu nikani mentokwäre se kwrere, kánti namani ngukudokwäbti temen blitakäre Ngöböbe,

⁴² käkwe niebare ie:

Ti Rün, kukwe kite tare ti rüere ti mikakrä ja tare nike, ye ma tö diain ti bäre ne ngwane, makwe dian ti bäre, akwa ma

tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

⁴³ [Ye btäräbe angele nämane kä käinbti, nükani Jesu die mike.

⁴⁴ Angwane Jesu namani ja tare nike bäri krübäte, akwa bäri namani blite ja dibti Ngöböbe, aisete krübärie namani ngitiekä abko namani näkäenkä krikri be däri kwrerekrwre abko namani niken mate temen.]†

⁴⁵ Yebti Jesukwe blitabare ünän Ngöböbe angwane, nikaninta nitre ja töitikaka ben ye kánti amne niaratre namani ulire krübäte, aisete nämane kibien kuin jökrä, btä Jesu namaninta.

⁴⁶ Abtä niebare kwe ietre:

¿Ye ñobtä munta kibien? Diablu jatadi mun nuente ja käne angwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre näin krö, blite jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesu nämane ñäke kore nitre ja töitikaka benye, te batibe ni mda nükani kwati kánti. Nitre ye ngätäite abko, ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Judas abko nämane näin ji ngwena käne, nikani nebe Jesu kánti angwane, krötabare Jesu ken kwe, Jesu demainkäre ngwärebtä.

⁴⁸ Akwa Jesukwe niebare ie:

Judas, ¿ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ma tö nibi demaine kore kitakäre ngise ñan ñan? niebare kwe ie.

⁴⁹ Angwane nitre ja töitikaka Jesube mda mda okwäbti kukwe ye nikani nakenkä angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni Dänkien, nun bike nitre se tikekä ngitrabti, niebare kwetre.

⁵⁰ Yebti ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, kwe ni klaboré nämane abko olo küde ruenkri tikaninkära ta ie ni itikwe se kwrere.

⁵¹ Akwa Jesukwe niebare ietre:

Nitre ye tuemetre, niebare Jesukwe.

Bti ni klaboré ye olobtä Jesukwe kise mikani angwane, namaninta kuin batibe.

⁵² Yebti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä amne nitre unbre ji dokwäte nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye?

⁵³ Ju blitakrä Ngöböbe kánti käre ti nämane nebe ketetibe munbe angwane, mun ti kaen ñakare ngite amarebti mtare mun kite kore ye. Akwa mtare diablu tä dikekä kä ikote,

† 22:44 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

diebti kä nūra munkrä, aisete mun nüke ti kaen ngite kore mtare, niebare Jesukwe ietre.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yebti Jesu kani ngite, jänikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien juete angwane, Pedro nikani bä mente jiebti se kwrere.

⁵⁵ Jesu jänikani ngite, ye kánti namanintre angwane, ni ruäre käkwe ñukwä bukaninte ju bäre, bti namanintre tákänintbe ñukwä bäre temen mda angwane, Pedro nükani, namani tákänintbe siba niaratre ngätäite ñukwä träse.

⁵⁶ Angwane meri sribikä nämane ñukwä träse yete abko ie Pedro jatabare tákänintbe ñukwäbtä amne okwä namani kwekbe btä, käkwe niebare:

Ni se nämane dikekä Jesube arato, niebare kwe ie.

⁵⁷ Abtä Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare:

Niara gare ñakare tie. ¿Ye ño abko mata ñäke kore ye?

⁵⁸ Yebti bä derare angwane, ni mdara jire okwä namani Pedrobtä, käkwe niebare:

Mata nekete arato Jesube, niebare kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebare ie:

Tita nekete ñakare niarabe. Makwe ñan ñäkä ngwarbe, niebare kwe ie.

⁵⁹ Yebti kä nikani ñänä okwä krati näre ta mda angwane, ni mdara jire jatani ñäke kisere Pedroye, kä namani niere:

Ni ne abko Galileabo, aisete niara ne nämane näin siba Jesube, namani niere.

⁶⁰ Angwane Pedrokwe niebare:

Drebtä mata blite ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

Pedro nämane ja rükente kore, ye btäräbe antlankwe ngwänänbare se kwrere

⁶¹ angwane, ni Dänkien nikwitaninte, käkwe Pedro mikani ñäräre ja käne angwane, ni Dänkien käkwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nukaninta töre ie: Antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare ni Dänkienkwe ie, ye nukaninta töre ie.

⁶² Angwane nikani mentokwäre, käkwe ja müaibare kri kä bäre mento.

Nitre guardia käkwe Jesu mikani yakrä jae

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Jesu jänikani ngite, ye kánti nitre mikani Jesu ngibi-abtikä abko käkwe dän kukwän mäkäni Jesu okwäbti, bti namanintre mete amne namanintre mike yakrä jae, kä namani niere ie:

Nirekwe ma miti niere metre, namanintre niere Jesuye.

⁶⁵ Erere arato, namanintre ñäke kämekäme amne taretare Jesuye, mikakäre ene jae.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekre

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, nitre nämane sribire Sanedrinbtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö jökrä amne, ye ngwärekre Jesu jänikani. Namani kánti angwane niebare kwetre ie:

⁶⁷ Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ne ngwane, niere nunye, niebare mda kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare:

Tikwe jän niedre munye angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era.

⁶⁸ Erere arato, tikwe kukwe ngwiandretari munye angwane, munkwe ñan ti kukwei kadre ngäbti.

⁶⁹ Akwa mtare Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri kä ni ütiäte krikrä, kánti Ni Kä Nebtä Ngobo rabadi tākäninte gobrane Ngöböbe gwaire, niebare Jesukwe.

⁷⁰ Angwane ni jökrä käkwe niebare mda Jesuye:

¿Mata niere kore, aisete ma Ngöbö Odei bkänä ñan ñan? niebare kwetre ie.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun ara jire kätä ti Ngöbö Odei niere, ye aisete ñan ye kwrere bkänä ya? niebare kwe ietre.

⁷¹ Angwane niebare kwetre:

Niarakwe ñäri kore, käkwe ja miri ngite au, nikwe kukwe nuri. ¿Se abko ni mdara jire kändre blite mda rüere ya? niebare kwetre jae kwärikwäri.

23

Jesu jänikani Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Yebti ni jökrä nämane yete abko nikani Jesu ngwena mda Pilato ngwärekre.

² Angwane nikani Jesu kite ngise krörö Pilatoye:

Ni noko tä kukwe miketbe blo nun israelita rüere abko nunkwe gaba btä. Nunkwe ñan ja ütiä biandre emperador romanoboye tä niere. Mdakäre abko, niara Ni Dianinkä Ngöbökwé amne niara abko jrei tä niere emperador rüere, niebare kwetre Pilatoye.

³ Abtä Pilatokwe niebare Jesuye:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe. Jesukwe niebare Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

⁴ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne ni mda mda, ie Pilatokwe niebare:

Ni ne ja mike ngite ñakare abtä ñan kämikadre, nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

⁵ Akwa ni jökrä namani ja nike kisere, kä namani niere ie:

Ni noko tä kukwe dirire abko käta nun kwite jökrä ja rüere kwärikwäri. Käne nikani dirire Galileate sere, abti mtare kite nüke dirire arato Judeate nere, namanintre niere Pilatoye.

Jesu jänikani jrei Herodes Antipas ngwärekri

⁶ Jesukwe sribi nuenbare kena Galileate niebare, ye jarabare Pilatoye angwane, Jesu abko Galileabo ya ngwian-intari kwe.

⁷ Jesu abko Galileabo gani kwe amne, kä ye kanti Herodes nämane gobrane arato aisete kukwe ükadrete nitre Galileabokrä, aisete Herodes nämane Jerusalén, ye kanti Pilatokwe Jesu juani.

⁸ Jesu jatabare Herodeye angwane, käi namani nuäre Herodebtä, ñobtä ñan angwane kä raire nämane ni kukwei nuen blite Jesubtä, aisete tö namani ja tuai ben amne tö namani Jesu tuai sribi kri ñan tuabare nuene keteti ja okwäbti,

⁹ käkwe kukwe ngwianintari kabre ie. Akwa Jesukwe ñan kukwe kani ngäbti jire chi.

¹⁰ Kä ye kanti abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane siba yete abko namani Jesu kite ngise kisere Herodeye.

¹¹ Angwane Herodes btä rükä namani Jesu mike ngwarbe amne namani mike yakrä jae, käkwe dän bäri kuin kita nämane jabtä jreikwe, kwrere kitani kwetre Jesubtä. Bti Herodekwe juaninta Pilato kanti, ñobtä ñan angwane namani tuen ngite ñakare ie aisete.

¹² Ne känenkri abko, Herodes nämane ja rüere Pilatobe akwa, ja mäkäninta kwetre köbö ye näire.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Yebti Pilatokwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre ütiäte ütiäte ükaninkrö nitre israelita mda mdabe,

¹⁴ käkwe niebare ietre:

Ni ne nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere, abtä mun ki ngwena tie nete, munkwe nini. Akwa tikwe kukwe ngunintari ie mun okwäbti amne, kukwe btä munta kite ngise abko erere ja mike ngite ñakare tuen tie.

15 Erere arato, Herodeye kuni ngite ñakare, aisete juninta jirekåbe kwe tie nete. Ni ne ja mike ngite ñakare. ¿Se ñobtä müre ketadre?

16 Aisete ti bike kwata metamna köbti jirekåbe, bti tikwe tikaditeta. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

17 [Bieta Pascuate abko, kåre gobran romanobo kåkwe ni ngite tikadrete.]*

18 Pilatokwe blitaba kore, abtä ni jökrå namani ngrente, kå namani niere:

¡Barrabås tiketeta nunkrå amne ni ye abko ngwena müre ketadre! namanintre niere.

19 Barrabås ye abko nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere amne niarakwe ni mda kåmikani arato. Abtä nämane kitani ngite kå teri abko ni jökrå namani tikatemna.

20 Akwa Pilato abko tö namani Jesu tikaiteta, kåkwe ñåkåbareta bobuta ietre.

21 Akwa niaratre kåkwe ngratebare bäri ja dibti mda, kå namanintre niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! namanintre niere.

22 Abtä Pilatokwe niebareta bämåkåre ietre:

¿Drebtå ni nekwe ja mikani ngite? Niara ja mike ngite ñakare nibi tuen tie. ¿Se abko drebtå müre ketadre? Aisete ti bike kwata metamna köbti jirekåbe, bti tikwe tikaditeta, niebare kwe.

23 Akwa ni jökrå namani Jesu kåmikamna kisere krusobtä, kå namani ngrente bäri krikri. Te Pilato töi kwitani kwetre Jesu rüere, aisete tö nämane dreye, erere namanina kwetre.

24 Ne aisete, niaratre tö namani dreye, ye erere Pilatokwe köböi biani ietre.

25 Angwane niaratre namani Barrabås tikatemna, ye erere nuenbare kwetre. Barrabås ye abko nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere amne ni kåmikani kwe, abtä nämane ngite kå teri abko Pilatokwe tikaninteta amne nitre israelita tö namani Jesu kåmikai abko erere kåmikamna Pilatokwe.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

26 Abti Jesu jånikani mda müre ketadre krusobtä angwane, ni Cirenebo kådian nämane Simón nämane Jerusalén bäre, jataninta, nükani ngätåi bentre ji ngrabare angwane, kruso mikani Simón kötårå nitre rükåke abko nikani ngwena Jesu jiebti.

27 Ye ngwane ni nikani kwati jiebti angwane, meri nikani kwati siba abko namaní uliere krübåte. Abtä nämane nån müen krikri be Jesu jiebti.

* 23:17 Versículo 23.17 ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtå.

28 Abtä Jesukwe mikani ñäräre ja käne, kākwe niebare ietre: Mun merire Jerusalénbo, munkwe ñan ti müai, akwa munkwe ja müai au amne munkwe ngäbākre jakwe müai jakrä,

29 ñobtä ñan angwane kā taretare jatadi angwane, niedi krörö nitre merirebtä: Meri kaibe ngäbākre ngibiare ñakare amne ngäbākre mike ñakare kianbtä abko btä kätä nuäre kri niedi, ñobtä ñan angwane ngäbākre ñakare munkwe krütadre munkän kukwe taretare näire aisete.

30 Ye ngwane abko ni jökrä rabadi niere ngitioye: Ngitio ngidien järäre nunbti amne nun doboi mike nun rüe ngäniene, *Oseas 10.8* rabadi niere.

31 ;Ye abko ti kri niki kwrere btä tätre kukwe nuene käme kore se abko mun israelita kri nötare kwrere abko btä ñan nuendre kwetre arato ya? niebare Jesukwe meritre yeye.

32 Jesu jänikani müre ketadre krusobtä angwane, ni mda kākwe ja mikani ngite abko jänikani nibu kāmikadre gwaire ben krusobtä.

33 Ye erere kākä Calavera kánti Jesu jänamani angwane, metani krusobtä amne ni ja mikaka ngite metani kruso mda mdabtä arato abko nikani iti küde ruenkri amne iti küde ngeberekri.

34 Angwane Jesukwe niebare Ngöböye:

Ti Rün, nitre tä ja mike ngite ti rüere ne makwe dian bti ta amne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre, ñobtä ñan angwane niaratre tä dre nuene gare ñakare metre ietre, niebare Jesukwe.

Angwane nitre rükä abko kākwe ja gani dän Jesukwe ñäkätbekrä jabti.

35 Ye ngwane ni nämane kwati okwä Jesubtä angwane, nitre ütiäte ütiäte nitre israelita ngätäite namani Jesu mike ngwarbe jae, kä namani niere jae kwärikwäri:

Niarakwe ni mda mda dianintari, aisete niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwä bkänä ne ngwane, ja diandretari au krusobtä mento kwe, namani niere Jesubtä.

36 Erere arato, nitre rükä romanobo namani Jesu mike yakrä, kä namani krötö Jesu ken amne namani uba ñöi dime bien ñadre ie,

37 kä namani niere:

Ma ñakare Jrei nitre israelitakwe bkänä, ñobtä ñan angwane kore ne ngwane, makwe ja diandretari au mento, namanintre niere Jesuye.

38 Angwane Jesu dokwä kánti käin abko kukwe tikani krörö kri kukwänbtä abko nämane mikani “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko namani tikani.

39 Angwane ni kukwe käme nuenkä nämane mikaninkä krusobtä käin, ye abko iti namani ñäke diänbe Jesuye arato, kä namani niere:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä, ñobtä ñan angwane kore ne ngwane, makwe ja diandretari au amne makwe nun diandretari arato, namani niere Jesuye.

40 Abtä ni iti mda nämane krusobtä käin arato ye käkwe niebare kukwe muko yeje:

¿Mata ja tare nike ja kwrere ni nokobe, akwa Ngöbö jürä ñakare mabtä ñan ñan?

41 Ni nibu ne käkwe ja mikani ngite abtä nita ja ngie nuen ye tä dbe. ¿Akwa ni noko ja mike ngite ñakare, akwa tä ja tare nike, se tuen mae ya? niebare kwe ie.

42 Bti niebare mda kwe Jesuye:

Jesu, ma raba gobrane angwane, makwe ti ngwianta töre jae amne makwe ti die mika, niebare kwe ie.

43 Jesukwe niebare mda ie:

Era metre mtare ma rabadi kä kuinte tibe, niebare kwe ie.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

44-45 Yehti ñänä ruäre angwane, kä ngidianinte mda amne kä namani iko jökrä temen nebebe ñänä okwä krämä dere, aisete ñänä trä namani ñakare. Erere arato, dänkwän ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe, ye nianinkäbe ötöbu ta se kwrere.

46 Angwane Jesukwe ngratebare kri, käkwe niebare:

¡Ti Rün, ti bike ja üai mike gare mae! niebare kwe.

Ye btäräbe krütani.

47 Jesu krütani kore nitre rükä romanobo dänkien okwäbti angwane, Ngöbö käikitaninkä kwe, käkwe niebare:

Ni ne abko ni metre amne ngite ñakare bkänä ñan ñan, niebare kwe.

48 Ye ngwane ni nämane kwati yete okwäbti kukwe nakaninkä kore. Abtä moto namani ulire, kä nikani ja mete mäträte, nikaninta mentokwäre.

49 Angwane nitre ja getaka getaka Jesube amne nitre merire merire Galileabo nikani siba Jesube abko namanintre bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

50-51 Ye ngwane abko, ni iti sribikä Sanedrinbe kädian nämane José nünanka juta Arimateate kä Judeate nämane. José ne abko moto kuin amne nämane nüne metre Ngöbö ngwärekre. Erere arato, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe abko José nämane ngibiare kisere

amne, Sanedrin kākwe kukwe nuenbare Jesubtä, ye ñan namani dbe kräke.

⁵² Ye mden kisete, Jesu krütani angwane, niara nikani, kākwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye. Erere Pilatokwe köbö biani ie angwane,

⁵³ José nikani, Jesu ngwäkä diani krusobtä timon kwe, mrianinte kwe dän bäri ütiäte kädianta lino ye te, bti kä nämane muani jäkwatate ni doboi mikakrä akwa, ni doboi mika ngämi te, ye kanti Jesu doboi mikani kwe.

⁵⁴ Köbö ye angwane abko, nitre israelita nämane jändrän ükete biare köbö jadükakrä ngibiakäre ngäbti, erere köbö jadükakrä jatanina nūke.

⁵⁵ Angwane José nikani Jesu doboi mike angwane, nitre merire Galileabo nikani siba Jesu mukore nebe Jerusalén, ye abko Jesu doboi mikadi mdente Josékwe abko nikani tuen angwane, Jesu doboi mikani mdente metre, ye tuani kwetre.

⁵⁶ Bti nikaninta, namaninta gwi angwane, ñö rä bāne amne kri ngwäri mnü rä bāne sribebare kwetre mikakäre Jesu ngwäkä ngrabare. Yebti kukwe nämane ükaninte ño Ngöbökwé köbö jadükakräbtä, ye erere nitre merire ye kākwe jadükani.

24

Jesu nūkaninta nire

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

¹ Akwa ñānā jatani gökōkā krire kāin bāmānte dekā angwane, nitre merire ye nikaninta dobohti mda, kā nikani ñö rä bāne amne kri ngwäri mnü rä bāne sribebare kwetre ye ngwena mikadre Jesu ngwäkä ngrabare.

² Namanintre dobohti angwane, jä mikani kā mkāte Jesu doboibti ye namanina dianinkä mento amne ñakare täte, btā namanintre.

³ Angwane nikanintre nikren kā mkāte nguse se kwrere angwane, jjo! ni Dänkien Jesu ngwäkä kwani ñakare nguse ietre.

⁴ Yebtä abko töi ñan namani krütare. Ye btärābe ni btā dän ngwen bürere namanintre nūnaninkä nibu niaratre ken, btā okwā namani.

⁵ Angwane kā jürā namani kri btātre, abtä nikaninbe mate ngukudokwäbti temen, kākwe ja okokrä mikani dobohtä temen. Akwa angele nibu ye kākwe niebare meritre yeye:

¿Ñobtä munta näin ni nire känentari mürükä ngätāite ye?

⁶ ¡Ni känāntarita näin munkwe, ye nürate nire, aisete ñakare nete! Niara nämane Galilea munbe angwane, dre niebare kwe, ye munkwe ngwianta töre jae abko krörö:

⁷ Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre kukwe kāmekāme nuenkāye, bti niaratre kākwe müre ketadi krusobtä, akwa

mukirare angwane, rükadita nire, niebare kwe munye, niebare kwetre meritreye.

⁸ Angwane batibe Jesu kukwei nukaninta töre meritreye ye angwane,

⁹ nämane dobohti, nikaninta Jerusalén. Namaninta gwi angwane, kukwe nakaninkä ño ño, ye erere niebare jökrä kwetre nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti iti ye ye amne ni mda mdaye.

¹⁰ Nitre merire nükani kukwe ngwena nitre Jesu kukwe ngwiankaye abko María Magdalabo, Juana, Santiago meye kädian nämane María, amne meri mda mda abko nükani kukwe ngwena.

¹¹ Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka abko ie meritreye ye namani tuen ñäke ngwarbe, aisete ñan tö namani kukwei mikai era.

¹² Akwa Pedro abko nikani betekä dobohti, namani yete käkwe nikrabare nguse amne, dän te Jesu mrianinte aibe nämane nguse, btä okwä namani angwane, nikaninta akwa kukwe nakaninkä, yebtä töi ñan namani krütare mda.

Ji juta Emaús kukwäre, kanti Jesukwe blitabare ni nibu ben

¹³ Jesu nukaninta nire, ye näire nitre nänkä ben nikani nibu juta Emaús kukwäre. Emaús ye abko nämane kilometro krä jätäbti krati Jerusalén bäre mento, kanti nikanintre.

¹⁴ Nikanintre angwane kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä, yebtä nikani blite jökrä ji ngrabare.

¹⁵ Niaratre nämane näin blite jabe kwärikwäri angwane, Jesu ara jire käkwe krötäbare ken amne nikani gwaire bentre mda.

¹⁶ Jesu namani tuen ietre, akwa Ngöbökwe ñan Jesu mikani gare ietre.

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare ietre:

¿Mun ye tä näin dre kädriere ji ngrabare ye? niebare kwe ietre.

Abtä namanintre nünaninkä moto ulire.

¹⁸ Angwane ni iti kädian nämane Cleofas käkwe niebare Jesuye:

¿Ni nämane kwati ngätäite ma nämane siba Jerusalén angwane kukwe rakakaba mukira, ye abko ma aibe ie gare ñakare ya? niebare kwe ie.

¹⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Dre nakaninkä niere tie, niebare kwe ie.

Niara käkwe niebare mda ie:

Kukwe rakakaba Jesu Nazarebötä. Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä amne di krihti nämane sribi kri nuene amne nämane blite kuin Ngöbö Kukweibtä abko Ngöbö amne ni jökrä namani nütüre btä.

²⁰ Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre ütiäte ni israelita ngätäite käkwe kitani ngise nitre romanoboye müre ketadre amne metadre krusobtä abko erere nuenbare kwetre btä.

²¹ Niarakwe ni israelita dianditari nitre romanobo ngoto täni amne ni rabadi tikaninte abko nun nämane nütüre, aisete nun nämane tödeke bti akwa, köbömära kukwe rakakaba kore btä nun okwäbti.

²² Akwa mtare nitre merire tä nun ngätäite niki dekä doboibti angwane, nüta, käkwe nun ngwini nikenkä,

²³ ñobtä ñan angwane janintre doboibti amne, Jesu ngwäkä kuni ñakare ietre, akwa Jesu nürate nire, nini ietre angele-trekwe abko nü niereta gwi abtä nun nekwekä.

²⁴ Angwane nun kukwe muko ruäre niki doboibti kukwe ye mike ñäräre, akwa nitre merire käkwe dre nini, ye kwrere täni bkänä btä nibitre, akwa Jesu turi ñakare kwetre abko tä nakenkä. Abko kore se, niebare kwetre Jesuye.

²⁵ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

¡Mun ye ño amarebti mun töi braibe dikaro amne, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko mun ñan tä mike era!

²⁶ ¿Ni Dianinkä Ngöbökwé ne mika ngämi ütiäte Ngöbökwé, känenkri ja tare nikadre kri kwe, nieta kore Ngöbö Kukweibtä, ye gare ñakare munye ja? niebare kwe ietre.

²⁷ Yebti tärä tikani Moisékwé nebebe tärä tikani kira nitre Ngöbö kukwei niekäkwe abko nämane blite ño ño Jesubtä, yebtä Jesukwe blitabare.

²⁸ Yebti juta kánti nikanintre ye kánti namani angwane, Jesu jatani niken janknu ta bä mikani kwe,

²⁹ akwa niaratre abko namani Jesu ketete nebe jabe jirekäbe, kä namani niere ie:

Kä kitera dere amne kä kite iko, aisete ma raba jirekä nunbe nete, namani niere ie.

Ye erere Jesu nikani, namani gwi bentre.

³⁰ Yebti namanina tákänintbe mesabtä angwane, Jesukwe ban diani kunti kisete, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ñäkänintbe kwe, käkwe biani ietre.

³¹ Ye ngwane Jesu ara namani bentre gani kwetre, akwa Jesu abko käkwe ja ganinkäta okwäte.

³² Abtä niebare kwetre jae kwärikwäri:

¿Niara ki blite ji ngrabare nibe Ngöbö Kukweibtä angwane, kä nibi nuäre krübäte nibtä, aisete ni nibi grükekä jökrä ngrabare niara kukwei nuare ñan ñan? namani niere jae kwärikwäri.

³³ Yebti jötrö ngwarbe Cleofas amne kukwe muko kwe nikaninta ja jiebti Jerusalén. Nikanintre nebebe Jerusalén

angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti iti nämane ja ükaninkrö ni mda mdabe,

³⁴ ye käkwe niebare Cleofas amne kukwe muko kwe ngäbti: jJesu nükaninta nire bkänä! Niarakwe ja miri tuadre Simónye, niebare kwetre ietre.

³⁵ Angwane Cleofas amne kukwe muko kwe btä kukwe nakaninkä ño ji ngrabare abko niebare jökrä kwetre. Erere arato, Jesukwe ban ñäkänintbe bti angwane, Jesu nükaninta gare ietre, niebare kwetre.

*Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja kukwei ngwiankaye
(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)*

³⁶ Kukwe nakaninkä ño ño btätre, yebtä nämane blite, btäräbe Jesu nükaninbe niaratre ngätäite se kwrere, käkwe köbö ngwianintari krörö ietre:

Kä jame Ngöbökwe raba munbtä, niebare kwe ietre.

³⁷ Angwane ni üaibe namani tuen ietre namanintre nütüre, aisete namanintre nekwetekä krübäte.

³⁸ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¿Ñobtä munta töbike ngwarbe kwäräkwärä amarebti mun nibi nekwetekä krübäte dikaro ye?

³⁹ Ti abko Jesu ara. Ti kise amne ti ngoto träin mike ñäräre munkwe amne, ti nuenbtä munkwe amne ti mike ñäräre munkwe, ñobtä ñan angwane ti ngätä amne ti kroko tärä, ye tuen angwane, ti ñakare ni üai gadi munkwe, ñobtä ñan angwane ni üai abko ngätä amne kroko ñakare, niebare kwe ietre.

⁴⁰ Niebare kore kwe ietre, ye btäräbe ja kise amne ja ngoto mikani tuadre kwe ietre.

⁴¹ Akwa niaratre btä kä namani nuäre krübäte amne töi ñan namani krütare, aisete namanina Jesu tuenta, akwa ñan namani nebe era kräke. Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mrö tärä munkwe nete ya? niebare kwe ietre.

⁴² Angwane gwa kukwani nämane kwetre abko oto biani kwetre Jesuye.

⁴³ Jesukwe kani ngäbti, bti kwetani kwe niaratre okwäbti.

⁴⁴ Bti niebare kwe ietre:

Ti ngämi krüte, känenkri ti nämane mun ngätäite angwane, kukwe rakadrekä ño ño tibtä abko tikwe nieba munye, mden erere namani bare tibtä. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä tikani tibtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani tibtä amne Salmobtä tärä nämane tikani ño tibtä, ye erere rabadi bare jökrä, tikwe nieba, mden erere namanina bare, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁵ Yebti Jesukwe niaratre töi tikani Ngöbö Kukweibtä mda,

⁴⁶ käkwe niebare krörö ietre:

Ngöbö Kukweita tikani krörö tibtä: Ti, Ni Dianinkä Ngöbökwé krütadi akwa köbömära angwane rükadita nire.

⁴⁷ Angwane ni kä jökräbti käkwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre, Ngöbökwé niaratre ngite kukwe käme nuenbtä diandrekä mento btä abkokäre, ye abko tä tikani kore tibtä Ngöbö Kukweibtä. Kukwe ye diri rikadre ti käbti käne Jerusalén, bti kä mda mdabti.

⁴⁸ Ne aisete kukwe nakaninkä ño tibtä, munkwe tuani ja okwä jenbti, ye munkwe kädrie ni mda mdabe.

⁴⁹ Angwane ti Rünkwe ni köböi mikani munye abko tikwe juandi täte munbtä, akwa niara di kä käinbti rükadre täte jökrä munbtä, ye abko munkwe ngibia Jerusalén nete, aisete mun raba jökrä nete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti
(Marcos 16.19-20)*

⁵⁰ Abti Jesu nikani ngwena juta Jerusalén bäre mento angwane, nikani nebe juta Betaniate. Ye kanti Jesukwe kise kaninkä käin ja di biankäre ietre.

⁵¹ Jesu nämäne ja di bien kore ietre, btäräbe Jesu jänikani kä käinbti se kwrere.

⁵² Yebti niaratre abko käkwe Jesu käikitaninkä yete, bti kä namani nuäre btäre amne nikaninta Jerusalén.

⁵³ Yebti ju blitakrä Ngöböbe, kanti namanintre Ngöbö käikitekä käre köbö kwatirekwatire abko nakaninkä kore se. Ne ngörä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe Juan

Tärä ne abko tikani Juankwe. Juan nikani Jesu mukore nitre ja töitikaka ni jätäbti iti mda mdabe. “Ni iti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri,” abko tä tikani Juan 13.23; 19.26; 20.2; 21.7,20,24 ye kánti. Ni ja töitikaka Jesube btä tä blite, ye abko Juan ara nütüta. Juan abko ni israelita amne Jesukwe niara btä etba kwe Santiago käräbare ja töitikakäre jabe. Niara btä Santiago abko gwa gaka amne nämane nüne Ñö Okwä Kri Galilea ken. Juankwe tärä ne tikani kä 80-90 angwane nütüta.

Ñobtä Juankwe tärä ne tikani abko Juan ara käkwe mikani gare nie Juan 20.30-31 kánti kukwe krörö tä tikani: “Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani,” abko Juankwe tikani. Ngöbö abko Jesu Rün ara abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä. Erere arato, Jesu amne Ngöbö, Jesu Rün, abko tä ketetibe gwaire abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä.

Juan namanina unbre angwane, nitre romanobo käkwe niara kitani ngite kä butu kädianta Patmos yete. Juan nämane nüne yete ngwane, Jesukristo käkwe tärä kädianta Apocalipsis tikamna ie. Erere arato, tärä kädianta 1 Juan, 2 Juan amne 3 Juan abko tikani kwe arato.

Kristo jatani kä nebtä

¹ Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri ni kädekata Kukwe nämánena. Niara nämane nüne Ngöböbe amne niara abko Ngöbö ara arato.

² Kena dekä kä ne däte ngämi, känenkri niara nämane ketetibe Ngöböbe.

³ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä dätebare amne jändrän ñakare jire chi abko niarakwe dätebare ñakare.

⁴ Niara di nämánena ni mikakäre nire Ngöbökrä amne niara abko ñotra ni jökrä kräke abko krörö: ñotra kätä ji metre mike gare nie kä ikote, ye kwrere niarakwe ji Ngöbökwé mikani gare nie.

⁵ Nita nüne mente Ngöböye amne nita nüne kä iko diablukwe te abko kräke ni kädekata Kukwe ye tä trä ngitiekä amne kä iko abko di ñakare kä trä ye ötatekrä.

⁶ Bati ni nämane iti abko kädian nämane Juan Bautista. Ni ye abko Ngöbökwé juani

⁷ blitakäre käne angwane, kukwe gare ño ie ni ñotra kwrere yebtä, ye erere niedre kwe, ni jökrä käkwe tödekadre ni yebti abkokäre.

⁸⁻⁹ Juan ye abko juani käne Ngöbökwe blitakäre ni ñotra kwrere yebtä, akwa Juan abko ñakare ni ñotra kwrere. Akwa ñotra era metre tä trä ngitiekä ni jökräbtä ji metre Ngöbökwe mikakäre gare ietre, ye abko jatanina nüke abko Juan jatani niere käne.

¹⁰ Ni kädekata Kukwe ye abko käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä dätebare, akwa nükani kä nebtä nitre töi kämekäme ngätäite angwane, niara abko ni jökrä ye dätekä ara abko ñan nükani gare ietre.

¹¹ Nükani nüne mräkä kwe israelita ngätäite, akwa mräkä kwe käkwe kani ngäbti ñakare.

¹² Akwa nire nire käkwe niara kani ngäbti käkwe tödekani bti, ye abko ie kä biani kwe rabakäre Ngöbö ngäbriänkäre.

¹³ Nitre tä Ngöbö ngäbriänkäre ye abko ñan ni därebare rün btä meyekwe, köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre. Erere arato, ñan rün btä meye töi köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre amne ñan ni brare tö namani meriye abko köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre, akwa ja töi jenbti Ngöbökwe mikani ja ngäbriänkäre.

¹⁴ Ni kädekata Kukwe ye nämane Ngöbö kanti. Ngöbökwe juani ni ngätäite, nükani därere ni kwrere amne, ngrabare namani ni kwrere amne nünabare kwe ni ngätäite nete. Niara ütiäte kri bä nuäre, ye abko nunkwe tuaba. Niara abko Ngöbö Odei itibe amne Ngöbö niara Rün käkwe mikani ütiäte kri abko nunkwe tuaba. Ngöbökwe niara mikani ütiäte kri abko kwe niara moto namani kuin ni jökrä kräke amne kukwe era erere mikani gare kwe nie.

¹⁵ Niara ye mdenbtä Juankwe blitabare angwane, nikani ngrente krikri be, käkwe niebare krörö:

Ni se mdenbtä tikwe blitaba angwane, tikwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebti abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämänena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba, niebare Juankwe Jesubtä.

¹⁶ Niarata ni tarere kri krübäte ja moto kuinbti, ye mdenbtä abko jändrän kuin biani kwe nie ja täritäri abko krörö:

¹⁷ Kukwe Biani Ngöbökwe nuendre nie, ye abko biani mekera kwe Moisés köböire, ye abko jändrän kuin biani ngwarbe käne Ngöbökwe nikrä; akwa Ngöbö moto kuin ni kräke käta ni tarere amne tä kukwe era erere mike gare nie, ye abko namani bare era metre nikrä Jesukristo köböire, ye abko jändrän mdara jire bäri kuin biani ngwarbe kwe nikrä.

¹⁸ Ne abko, ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö tuani ja okwä jenbti, akwa Ngöbö Odei itibe tare kri kwe tä nüne ketetibe

Rün kwebe. Niara abko Ngöbö ara arato abko käkwe Ngöbö mikani gare nie.

Ja ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Juankwe niebare (Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Juankwe blitabare Jesubtä angwane, kukwe nakaninkä krörö btä: Bati nitre israelita ji dokwäte nämane Jerusalén käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre amne nitre levita ju blitakrä Ngöböbe ye ngibiabtikä juani ruäre, Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ya, ñakare ya ngwentari ie. Ye erere nikanintre nebe Juan kánti, käkwe ngwianintari kore ie angwane, Juan käkwe kukwe niebare metre krörö ietre:

²⁰ Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare kwe ietre.

²¹ Abtä niebareta kwetre Juanye:

¿Ma abko nire amarebti? ¿Ni Ngöbö kukwei niekä kira juandre mda Ngöbökwé Ni Dianinkä Ngöbökwé känenkri kädian nämane Elías abko mare ya? niebare kwetre mda Juanye.

Angwane Juankwe niebare mda:

Ti abko ñakare Elías, niebare kwe ietre.

Angwane niaratre nikani kukwe ngwentari kisere mda Juanye, käkwe niebare ie:

¿Ngöbökwé ja kukwei niekä mdara jire Moisés kwrere juandre nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko ma ara ya? niebare kwetre.

Ñakare, niebare Juankwe ietre.

²² Abtä niebareta kwetre Juanye:

Ma abko nire, ye makwe niedre nunye, ñobtä ñan angwane nitre nun juanka, kräke nun rikadre kukwe ngwenante, aisete ma abko nire ye makwe niedre au jakrä abko erere nunkwe niedre, niebare kwetre Juanye.

²³ Abtä Juankwe niebare mda ietre:

Kira ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe niebare krörö:

Ni iti tä niken ngrente krikri kä kaibete, käta niken niere:

Ji ükateta kuin metre jrei kri kräke, ye kwrere jire ja mika juto ni Dänkien käne munkwe. *Isaías 40.3*

Ni btä Isaíakwe blitabare abko ti ara, niebare Juankwe ietre.

²⁴ Angwane nitre bariseo juani ruäre abko namani yete siba

²⁵ käkwe kukwe ngwianintari krörö mda Juanye:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, ma ñakare Elías amne ma ñakare ni Ngöbö kukwei niekä Moisés kwrere mata niere, ¿se ñobtä abko mata ni mda mda ngökö ñöte se? ¿Nirekwe kä biani mae ni ngökakäre ñöte se? niebare kwetre ie.

²⁶ Juankwe niebare mda ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa mun ngätäite nita iti abko gare ñakare munye.

²⁷ Ni ye abko jatadi ti jiehti amne, ni klabore aibe käta sandalia tikete ni mdakrä, * akwa ti abko bäri ene ruen tie, aisete ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä, niebare kwe.

²⁸ Kukwe ye abko nakaninkä jökrä kore kākä Betábara kánti Ñö Jordánbtä kä driri, Juan nämane ni ngökö ñöte ye kánti.

Jesu abko Kordero Ngöbökwē

²⁹ Yebti jändrinane angwane, Jesu jatani Juan kukwäre, ye jatabare Juanye angwane, niebare kwe ni jökräye:

Kordero Ngöbökwē† kite tuen sete se. Se mike ñäräre munkwe. Ni se mden ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä Ngöbö rüere diankaka nibtä.

³⁰ Ni se mden, btä ti nämane blite, kākwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiehti abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämänena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba angwane,

³¹ niara abko Ngöbö Odei ara ñan nämane gare tie, akwa rükadre gare juta israelitaye, abkokäre Ngöbökwē ti juani ni ngökö ñöte, niebare Juankwe.

³² Erere arato, Juankwe kukwe niebare metre Jesubtä krörö:

Ngöbö Üai Deme nämane kä käinbti jataba ütü kwrere timonkwäre, rikaba mate niarabtä, tikwe tuaba.

³³ Akwa ye ngwane, niara abko Ngöbö Odei ngämi nuke gare tie, akwa Ngöbö ti juanka ni ngökö ñöte, ye kākwe niebare krörö tie: Ngöbö Üai rika timonkwäre angwane, raba mate nirebtä ma okwäbti, ni ye abko kākwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne nibtä, nieba kwe tie.

³⁴ Ye erere tikwe Ngöbö Üai tuaba nuke btä, aisete niara abko Ngöbö Odei ara tita niere. Abko kore se, niebare Juankwe.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare

³⁵ Yebti jändrinane angwane, Juan nämane ni ngökö ñöte, ye kánti namaninta angwane, nitre nänkä Juanbe namani nibu ben yete.

* **1:27 sandalia tikete.** Jesu näire ni klabore kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klabore ngwä. † **1:29 Kordero Ngöbökwē.** Jesu bä mikani kordero kwrere, ñobtä ñan angwane bäri käne, Ngöbökwē kordero kämikamna nitre israelitaye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre Pascua näire. Jesu nükani ja biankäre müre ketadre ni ngite ütiäre. Erere arato, kordero abko kwekbe, rüre ñakare ja dokwäre, ye kwrere Jesu nämane arato. Kukwe nebtä ñäke Isaías 53.7; Jeremías 11.19.

³⁶ Ye btäräbe Jesu jatani tuen dikekä Juanye se kwrere angwane, Juankwe niebare:

¡Kordero Ngöbökwe kite tuen sere se! niebare kwe nitre nibu ye okwäbti.

³⁷ Juankwe niebare kore, ye jarabare nitre nibu yeye angwane, nikani Jesu jiebtu mda.

³⁸ Jesukwe mikaninta ñäräre ja jiebtu, käkwe niebare ietre:

¿Mun ye tö nibi dreye? niebare kwe ietre.

Angwane nitre nibu ye käkwe niebare mda:

Dirikä, ¿mata nüne mdente? niebare kwetre ie.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tita nüne mdente brän tuen, niebare kwe ietre.

Ye erere nikanintre angwane, Jesu nämane mdente ye abko tuani kwetre. Angwane ye näire ñänä okwä namanina kräbkä dere amne niaratre namani Jesu kánti ye näire dere.

⁴⁰ Ni nibu käkwe Juan kukwei nuani, nikani Jesu jiebtu, ni ye abko iti kädian nämane Andrés. Andrés ye abko Simón Pedro etba.

⁴¹ Andrés nikaninta angwane, nikaninbe etba Simón känentari. Simón kwanintari ie angwane, niebare kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe kädianta Kristo griegore, ye abko kwanba nunye, niebare Andrékwe Simónye.

⁴² Yebtu nikani Simón ngwena nebe Jesu kánti. Simón ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ma abko Simón. Ma Jonás ngobo, akwa mtare mentokwäre ma kä rabadi Cefas arato. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye. (Cefas abko kätä “jä” niere kukwe arameore abko Pedro nieta griegore.)

Jesukwe Felipe amne Natanael käräbare ja töitike jabe

⁴³ Yebtu jändrinane Jesu tö namani rikai kä Galileate, ye erere nikani mda. Namani yete angwane, namani ngätäi Felipebe angwane, niebare kwe ie:

Jakwe. Brän tibe, niebare kwe ie.

⁴⁴ Felipe ye abko Betsaidabo. Andrés amne Pedro abko Betsaidabo arato.

⁴⁵ Jesukwe Felipe ngwiani jabe, yebtu Felipe nikani Natanael känene mda. Kwani ie angwane, niebare krörö kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe, ye kwanba nunye. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä Moisékwe tarä tikani niarabtä. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä mda mda käkwe tarä tikani niarabtä arato. Ni ye abko José Nazarebo ngobo. Niara abko kä Jesu, ye mden abko kwanba nunye, niebare kwe Natanaeliye.

⁴⁶ Abtä Natanaelikwe niebare mda:

¡Jo! Juta Nazaret käme. ¿Yete abko jändrän kuin jatadre ya? niebare kwe Felipeye.

Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Jakwe, brän. Makwe tua ja okwä jenbti, niebare kwe ie.

⁴⁷ Erere Natanael jatani nūke ja ken se kwrere, ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ni israelita tōi era metre kite nūke nete. Niara ne abko ni ngökō ñakare, niebare Jesukwe ie.

⁴⁸ Abtä Natanael kākwe niebare mda Jesuye:

¿Mdente ti nūkani gare mae amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Felipe ngāmi nūke ma kärere, ye känenkri tikwe ma turi tākänintbe higo krie täni sete, niebare Jesukwe mda ie.

⁴⁹ Abtä Natanael kākwe niebare Jesuye:

¡Dirikä, era bkänä ma abko Ngöbö Odei amne ma Jrei nitre israelitakwe! niebare mda kwe ie.

⁵⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Higo krietäni tikwe ma turi tākänintbe, tikwe nini mae, ye aibehtä ti kukwei nibi era makrä ya? Makwe ti tuadi jändrän bäri krikri nuene mda abko tita niere mae, niebare Jesukwe ie.

⁵¹ Yebti Jesukwe niebareta mda:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinbti se munkwe tuadi tikani amne angele rabadi kite timonkwäre amne rabadi nikenta kukwäne abko rabadi nūke ti Ngöbö Odeibtä, Ngöböta tibe mikakäre gare abko Ngöbökwäe bä mikadi tuare munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

2

Jesukwe ñö kwitani uba döire

¹ Yebti mukirare angwane, ni iti kākwe ja mikani gure juta Canáte kä Galileate. Ye kánti Jesu meye nämane arato amne,

² Jesu käräbare arato nitre ja tōitikaka benbe, ni iti nämane ja mike gure ye kánti.

³ Jesu nämane yete angwane, uba döi krütani. Abtä Jesu meye kākwe nieba ie:

Uba döi küre jire jökrä, nieba kwe Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba meyeye:

Mama tikwe, kä kitani ti käne abko ngāmi nūke tie. ¿Ye ñobtä abko mata niere kore tie? nieba kwe ie.

⁵ Angwane nitre nämä uba döi dräre, ye ie Jesu meye kākwe nieba:

Niarakwe dre nuemna munye, ye erere munkwe nuen jökrä, nieba kwe ietre.

⁶ Kä ye kánti abko jä dätebare ñö ngwäre nämä kwä ti. Ye abko te nitre israelita nämäne ñö köbötikakrä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre üke. Jä dätebare ñö ngwäre ye kwatirek-watire te ñö nämäne niken bäsi galon Krä gre bti Krä jätä jätä jire abko nämä yete.

⁷ Angwane nitre sribikä yete, ie Jesukwe nieba:

Jä dätebare ñö ngwäre tä yete, ye te ñö keka munkwe, nieba Jesukwe.

Ye erere sribikä käkwe ñö kekaba jändrän ye iti iti jökrä.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mtare ñö den ruäre, mun rika ngwena. Nita mikani ji dokwäte bietabtä, ye ie munkwe bian, nieba kwe ietre.

Ye erere sribikätre käkwe nuenbare jökrä.

⁹ Angwane ñö nikwitani uba döire Jesu diebti ye ni ji dokwäte bietabtä käkwe bänän nuaba, akwa uba döi ye jatani mdenkri abko ñän rababa gare ie. Akwa nitre sribikä käkwe ñö diani ye aibe ie namani gare. Angwane ni ji dokwäte bietabtä, ye käkwe uba döi bänän nuaba, bti ni ja mikaka gure ye käräba kwe,

¹⁰ käkwe nieba ie:

Ni jökrä kätä uba döi bäri kuinkuin keke käne ñadre, bti ni nübaibare bietabtä ye tärä uba döi ñäen kabre, ye ngwane uba döi ñakare kuin bianta mrä ñadre nie. Akwa ma abko käkwe uba döi bäri kuin abko ürü ñadre mrä. Ye abko bäri kuin, nieba kwe ni ja mikaka gure yeye.

¹¹ Jesukwe ñö kwitani uba döire juta Canáte Galilea ye abko sribi kri ñän tuabare nuenba kena Jesukwe Ngöbö nämäne ben mikakäre gare. Yebtä abko Jesu ütiäte kri bä mikaba tuadre angwane, nitre ja töitikaka ben käkwe tödekaba niarabti.

¹² Yebti Jesu rikaba juta Capernaúmte mda angwane, niara meye rikaba siba ben. Erere arato, niara etbakantre amne nun ja töitikaka ben rikaba siba, akwa nünanteba bä jötrö kwe juta Capernaúmte.

Nitre jändrän rürümoinkä abko Jesukwe juanintari

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Abti bieta kädianta Pascua nitre israelitakwe abko jatabara nüke ja ken, aisete Jesu rikaba juta Jerusalénte mda.

¹⁴ Angwane Jesu rikaba ju blitakrä Ngöböbe kánti. Ju ye bäre temen nitre nämä nbi, obeja amne ütü rürümoine kukwadre Ngöbö käikitakakäre. Erere arato, nitre ngwian kwitakak-witaka nämä tākänintbe mesabtä kä ye kánti arato,

¹⁵ btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe kö känänba ruäre, bti kö ye makäteba kwe, bti rikaba nitre ye juentari jökrä obeja amne nbi kwekwe ben gwaire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre mento se kwrere. Amne nitre ngwian kwitakak-witaka abko kän ngwian kitakaba jökrä tementa kwe se

kwrere. Erere arato, mesa bti ngwian nāma mikani ye kwitakaba jōkrā temen kwe kān.

¹⁶ Angwane nitre ütū rūrūmoinkā abko ie nieba krörö kwe: Jändrän noko denkā jōkrā mento nete. ¡Ju ti Rünkwe ye munkwe ñan mika jändrän rūrūmoinkrā jae! nieba kwe ietre.

¹⁷ Angwane nun ja tōitikaka Jesube, ie kukwe nāmane tikani krörö Jesubtä Ngöbö Kukweibtā abko rükabata tōre: “Tita ju makwe tarere kri krübāte Ngöbö, aisete tita mokrere bti,” abko rükabata tōre nunye.

¹⁸ Nitre jändrän rūrūmoinkā juantariba jōkrā kore Jesukwe angwane, nitre israelita ji dokwāte dokwāte nāma yete, kākwe nieba ie:

Makwe jändrän nuni kore se abko nirekwe kā biani mae kukwe se nuenkrā, ye bā mike tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ju blitakrā Ngöbökwē ne abko dikente jōkrā munkwe, bti mukirare angwane, tikwe mikadita tāte, nieba kwe ietre.

²⁰ Abtä nitre israelita ye kākwe nieba mda Jesuye:

¡Joo! Kā gre ketebu bti kwā ti jire sribibare amne ju noko namani bare. ¿Se abko mukirare amne makwe mikareta jōkrā tāte mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

²¹ Akwa Jesu abko kākwe ñākāba kore, ye abko ja ngrabare bā mikaba kore kwe ju blitakrā Ngöbökwēbtā.

²² Akwa Jesu kāmikaba bti rükabata nire angwane, niarakwe blitaba ye nitre ja tōitikaka ben, ie niara kukwei rükabata tōre angwane, Ngöbö Kukwei tikani ye rababa era krāke amne Jesu kukwei mikaba era kwetre arato.

²³ Angwane Jesu nāma Bieta Pascuabtā Jerusalén, ye ngwane sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene kabre Ngöbö nāmane ben mikakāre gare, aisete ni kwati kākwe niara kukwei mikaba era, kākwe tōdekaba bti.

²⁴ Akwa Jesu abko ie ni tōi ño ño amne nita ja tōi kwite jōtrö gare jōkrā, aisete nitre nāma yete, yebti Jesu nāma tōdeke ñakare.

²⁵ Erere arato, ni moto ño ño gare jōkrā Jesuye, aisete ni moto ño ño, ye ni ñakare jire iti kā rababa mike gare ie.

3

Jesukwe blitabare Nicodemobe

¹ Kā ye ngwane bati, ni bariseo ütiāte kri nāmane iti abko kādian nāmane Nicodemo. Niara nāma sribire Sanedrinbe nitre israelitakrā.

² Ni ye abko nikani deo Jesu kānti mda, kākwe nieba ie:

Dirikā, mata sribi kri ñan tuabare nuene, yebtä abko Ngöbökwē ma juani dirire nunye abko nūke gare nunye, ñobtä

ñan angwane ni btä Ngöbö di ñakare ñan raba sribi nuene jire chi ja di jenbti au, mata nuene ye kwrere, nieba kwe Jesuye.

³ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan däredreta bobukäre Ngöbö köböire angwane, Ngöbökwé ñan gobrandre bti, aisete ñan nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, nieba kwe ie.

⁴ Angwane Nicodemokwe nieba mda Jesuye:

¿Ni tärä nebe unbre ti ne kwrere abko däredreta ño amarebti mata niere kore tie ye? ¡Ni unbre ti ne kwrere ñan rabadre nikenta bobuta meyebtä, bti därereta bobu kore!

⁵ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan däredreta bobukäre ñö köböire amne Ngöbö Üai köböire angwane, Ngöbökwé ñan gobrandre bti.

⁶ Nita därerere ni rün, ni meye kä nebtäkwe, ye abko nita därerere niaratre kwrere; akwa nita därerere bobuta Ngöbö Üai köböire ye abko ni üai, ni töi amne ni moto tä neme btin.

⁷ Akwa ti bike kukwe niere mae abko krörö: Ni jökrä däredre bobuta Ngöbö köböire, tita niere, nebtä makwe ñan töbika kri dikaro.

⁸ Ne abko, Ngöbö Üai abko müreta mate ye kwrere, ñobtä ñan angwane müre töta neme matai mdente mdente, ye kánti tä mate. Ye abko, müre ngö tä ruen nie, akwa müre tä kite mdenkri amne tä niken mdente, ye tä nüke gare ñakare nie. Ye kwrere arato, nita därerere bobukäre Ngöbö köböire amne Ngöbö Üai tä sribire ño ño ni itire itire btä, ye tä nüke gare ñakare ni mda mdaye, akwa sribi kwe abko tuata btä, nieba kwe Nicodemoye.

⁹ Angwane Nicodemo käkwe nieba mda Jesuye:

¿Ñö köböire kukwe ye rabadre bare amarebti mata niere ye? nieba kwe Jesuye.

¹⁰ Jesukwe nieba mda ie:

¿Ma dirikä kri nitre israelita ngätäite abko ie kukwe ne nüke gare ñakare ya?

¹¹ Ti bike kukwe era erere niere mae: Kukwe gare kuin tie Ngöböbtä, yebtä tita blite amne tikwe kukwe tuani ja okwä jenbti, ye tita niere munye, akwa ti kukwei mikata era ñakare munkwe.

¹² Akwa kukwe kä nebtä btä tita blite mabe, ye abko tare ñakare, aisete rükadre gare mae, akwa ti kukwei ñan tä nebe era makrä. ¿Ye abko, kukweta nakenkä kä käinbti, yebtä tikwe blitadre abko makwe mikadre era ño ye?

¹³ Ni ngämi niken jire iti neme Ngöbö kánti kä käinbti abko raba blite kukwe yebtä, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo kä käinbti jatani nüke kä nebtä, aisete ti raba blite kukwe nebtä mabe.

¹⁴ Mdakäre abko, kira bronse sribebare tbire* abko Moisékwe kaninkä kribtä käin kä kaibete nitre israelita bren bren käkwe mikadre ñäräre angwane, Ngöbökwé diandretari angwane ñan krütadre, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi kaninkä kribtä käin,

¹⁵ nire nire käkwe tödekadre tibti abko Ngöbökwé diandretari angwane, nünandi kärekwäre kwe Ngöböbe, abkokäre ti ne rabadi kaninkä kribtä käin.

¹⁶ Ye kwrere ni Kä Nebtä Ngobo rabadi kaninkä käin, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara käkwe ni jökrä tarebare kri krübäte, käkwe ja Odei itibe biani müre ketadre kräke, ni jökrä käkwe tödekadre Ngöbö Odei yebti angwane, ñan rabadre ganinte kärekwäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nünandre kärekwäre kwe Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwé juani,

¹⁷ ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwé ja Odei juani ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike, akwa niara köböire rabadre dianintari, abkokäre juani kwe.

¹⁸ Nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti, ye abko ñan juandre kä ja tare nikakrä kánti Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä tödeke ñakare Ngöbö Odei itibe yebti abko Ngöbökwé kukwe ükaninante kräke amne juandi kwe kä ja tare nikakrä ye kánti, ñobtä ñan angwane ñan tä tödeke Ngöbö Odeibti aisete.

¹⁹ Ngöbökwé kukwe ükaninte kore ni juankäre kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö Odei nükanini ñotra kwrere kä nebtä Ngöbö mikakäre gare nie, akwa ni ruäre namani kä iko tarere, tö namani nünai janknu kä ikote, kukwe kämekäme nuenkäre janknu Ngöbö rüere, aisete ñotra ye ñan kani ngäbti kwetre.

²⁰ Ye abko, ni jökrä töi kämekäme abko mätäta neme ñotrabtä amne ñan töta neme rikai ñotra träte. Kukwe kämekäme nuenta kwetre Ngöbö rüere ye ñan gadre ni mda mdakwe, abkokäre töta neme ja rükainte kore kä ikote.

²¹ Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei kuin metre ye nuene era metre abko tä niken jäme neme ñotra träte, niarakwe sribi kuin nuenbare Ngöbö köböire, ye ni jökrä käkwe gadre nuäre, abkokäre tä niken jäme ñotra träte.

Juan Bautista käkwe blitabare Jesubtä

²² Abti Jesu näma Jerusalén, rikabata nun ja töitikaka benbe kä Judea kántita, kánti rababa nünentbe bä jötrö nunbe angwane, nun näma ni mda mda ngökö ñöte ben.

* **3:14 bronse sribebare tbire.** Dre nakaninkä abko tä tikani Números 21.4-9 yebtä.

²³ Angwane Juan Bautista abko nämane ni ngökö ñöte arato kä Enónte kánime kä Salim ken, ñobtä ñan angwane kä ye kánti abko ñö okwä nämane kabre. Ye ngwane, ni nämane kite köbö kwatirekwatire amne Juan namani ngökö ñöte.

²⁴ Ye ngwane abko, Juan kita ngämi ngite kä teri angwane, kukwe ye rakakaba kore.

²⁵ Akwa ja bä mikadre ño dbe ñöbti Ngöbö ngwärekre diribare nitre israelitakwe, yebtä ni ruäre nänkä Juanbe abko käkwe ja kwetani nitre israelita ruäre ben.

²⁶ Bti nikani, käkwe niebare Juanye:

Dirikä, ni nämä iti mabe Ñö Jordánbtä sekri sete, btä makwe blitaba, ni ye abko tä ni mda mda ngökö ñöte arato amne ni jökrä nibi niken niara kánti, niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä Juankwe niebare ietre:

Ngöbökwé ñan jändrän biandre angwane, ni ñan rabadre jändrän bkäne,

²⁸ aisete munkwe ti kukwei nuaba, kukwe era erere tikwe nieba krörö: Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwé ye rükadre abko känenkri ti juani kwe, tikwe nieba metre munye.

²⁹ Yebtä ti bike kukwe bä mike jabtä amne Jesubtä munye abko krörö: Ni iti tä niken ja mike gure angwane, ni ja mikaka gure ye abko ni merire rabadre ben, ye abko kwe. Akwa ni ja mikaka gure ye kukwe muko tä kánime käkwe ni ja mikaka gure ye kukwei nuadre blite angwane, kä rabadre nuäre kri krübäte btä. Ye kwrere kä nena nuäre kri tibtä mtare, ñobtä ñan angwane Jesu abko ni ja mikaka gure kwrere amne ti abko kukwe muko kwrere aisete.

³⁰ Niara rika neme bäri ütiäte, ie Ngöbö tö amne ti abko jatadre nementa ütiäte ñakare, ie Ngöbö tö arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

³¹ Jesu kä käinbti jatani abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta; akwa ni därebare kä temenbtä Juan Bautista kwrere, ye ie kukwe kä temenbtä aibe gare, aisete jändrän kä temenbtä aibebtä blitata kwe. Akwa ni kä käinbti jatani ye abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta.

³² Ni kä käinbti jatani käkwe jändrän tuani amne kukwe nuani kwe kä käinbti, yebtä tä blite, akwa ni kwati ñan tä niara kukwei mike era.

³³ Akwa nirekwe niara kukwei mikadre era angwane, Ngöbö abko tä kukwe era metre niere abko mikata gare ni mda mdaye,

³⁴ ñobtä ñan angwane ni juani Ngöbökwé, ye abko tä Ngöbö kukwei era niere, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai mikani täte jökrä btä, aisete tä blite kore.

³⁵ Ni juani Ngöbökwe abko Ngöbö Odei amne, Ngöböta ja Odei tarere amne jändrän jökrä mikani gare kwe ie.

³⁶ Ye aisete, nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti ye käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe, akwa nire nire käkwe trö kwitadre Ngöbö Odeiye ye abko käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe, akwa Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen tare krübäte kärekäre.

4

Jesukwe blitabare meri Samariabobe

¹ Yebti ni rababa niken bäri kwati mda Jesu jiebti amne Jesu rababa ni ngökö bäri kwati ñöte Juan Bautista ngwä abko gani nitre bariseokwe.

² (Akwa Jesu ara jire abko näma ni ngökö ñakare ñöte, akwa nun ja töitikaka Jesube abko näma ni ngökö ñöte Jesu diäre.)

³ Nitre bariseo käkwe kukwe gani kore Jesubtä, ye gaba ni Dänkienkwe angwane, niara näma kä Judeate, kanti kä mikakaba kwe, bti rikabata Galileate mda.

⁴ Akwa rikadre kä Samariate ta,

⁵ aisete juta kä Sicar kä Samariate, kanti Jesu rikaba nebe. Kira abko Jacobokwe kä biani ngobo Joséye, ye abko näma känime juta Sicar ken

⁶ amne, ñö okwä Jacobokwe näma yete, ye kanti Jesu rikaba. Akwa Jesu rababa dräre dikaka kisete, abtä rababa tākänintbe ñö okwä ye kanti. Ñänä jataba nüke ruäre kän angwane, Jesu rababa tākänintbe yete.

⁷⁻⁸ Akwa nun ja töitikaka ben abko rikaba mrö kökö jae jutate, aisete Jesu näma kaibe yete. Ye btäräbe meri Samariabo jataba nüke iti ñö okwäte yete ñö den jae angwane, Jesukwe niebare ie:

Ñö ngwen chi tomnane tie, niebare kwe meri yeye.

⁹ Akwa ni israelita abko ja gete ñakare jire chi nitre Samariabobe, aisete meri ye namani töbike kri Jesu kukweibtä, käkwe niebare krörö mda ie:

Nitre israelita tä ja gete ñakare jire chi nun Samariabobe, ¿ye ñöbtä abko ma israelita amarebti ti Samariabo abko ie ma kite ñö kärere ñadre jae ye? niebare kwe Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän kuin tä makrä Ngöbökwe amne nireta blite mabe, ye rabadre gare mae angwane, makwe ñö nire* kärekäre ye kärädre tie amne tikwe biandre mae, niebare Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe niebare Jesuye:

* **4:10 Ñö nire** kätä nüne kärekäre Ngöböbe bä mike.

Jändrän ñakare ñö diankakra mae amne ñö okwä noko mente nguse, ¿se abko ñö nire kärekäre makwe diandre mdente tikrä se?

¹² Mdakäre abko, nun mräkä kira Jacob käkwe ñö okwä noko mikaninte nunkrä amne niarakwe ñö noko ñani. Erere arato, niara ngäbriänkä amne jändrän kwekwe käkwe ñö noko arabe ñani. ¿Akwa mtare abko ja ruen bäri Jacobokra mae ya? niebare kore kwe mda ie.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ni jökrä käta ñö noko ñaen abko ie tomna tä nementa.

¹⁴ Akwa ñö bianta tikwe ye abko nire nire käkwe ñadre abko ie tomna ñan rabadreta jire mda, ñobtä ñan angwane tikwe ñö biandre abko ñadre kwe, ñö ye abko rabadi neen kärekäre btä, käkwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe, niebare kwe meri yeye.

¹⁵ Angwane meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Tomna ñan rabadreta mda tie amne ti ñan jatadreta ñö mda denta jire chi nete, abkokäre ñö nire kärekäre bianta makwe, mata niere, ye ari bien tie, niebare kwe ie.

¹⁶ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nän ma kwäräi kärere, ben ma jatata nete, niebare kwe ie.

¹⁷ Abtä meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti kaibe. Ti kwäräi ñakare, niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare ie:

Ma kaibe, ma kwäräi ñakare makwe nini, ye abko kukwe era erere nini kuin makwe,

¹⁸ ñobtä ñan angwane makwe ja kwäräi mikanina nirike jire amne, mtare mata ni brare mdara jire ben, akwa munkwe ñan ja mikani gure metre, aisete ma gure ñakare, makwe nini metre kore, niebare kwe meriye.

¹⁹ Jesukwe ñäkäbare kore meri yeye angwane, meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre nibi tuen tie.

²⁰ Akwa nun mräkä Samariabo kirakira käkwe Ngöbö käikitaninkä ngitio nebti, akwa nun rikadre Ngöbö käikitekä juta Jerusalénte abko mun israelita tä niere, niebare kwe Jesuye.

²¹ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Meri, ti kukwe mike era makwe. Kä nükerä angwane, munkwe ni Rün Ngöbö käikitadikä mdente erere rabadi dbe Ngöbökra, aisete mun rikadre känime ngitio Gerizim nokobti ya o mun rikadre Jerusalén Ngöbö käikitakakäre, ye abko ñan rabadre ütiäte.

²² Mdakäre abko, Ngöbö gare ñakare metre mun Samari- aboye, aisete munta nire käikitekä ye gare ñakare metre munye; akwa nun israelita abko käta nire käikitekä, ye gare

metre nunye, ñobtä ñan angwane ni diantarikä abko jatadi nun israelitakri.

²³ Akwa mtare kä jatadi amne kitera nüke angwane, nire nire tö Ngöbö käikitaikä ye abko käkwe nuendi era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Ni Ngöbö käikitakaka kore abko Ngöböta känene jakrä,

²⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko üai, ye aisete nire nire tö Ngöbö käikitaikä abko käkwe nuen era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Abko kore se, niebare kwe meri yeye.

²⁵ Abtä meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwé (kädekata Kristo kukwe griegore) abko rükadre, ye garera tie amne, niara rükadre angwane, kukwe era erere niedi jökrä kwe nunye kukwe nebtä, niebare kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni btä mata blite ye abko ti ara. Ti ne mden käta blite mabe ye, niebare mda kwe ie.

²⁷ Ye btäräbe nun ja töitikaka Jesube jataba nuketa angwane, Jesu nämane blite meribe, yebtä nun ñan töi rababa krütare. Akwa meri ye abko tö namani dreye amne Jesu nämane dre kädriere ben abko nin ja rükaba töre jire nunye ngwentari ie.

²⁸ Akwa meri ye käkwe kantra mikateba, bti rikabata jutate, käkwe niebare nitre jutate yeye:

²⁹ Tikwe kukwe nuenbare kaibe tiebe, ye abko ni iti käkwe nini jökrä tie, aisete ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ruen tie abko mun jakwe tuen, niebare kwe.

³⁰ Abtä nitre nünanka juta yete jataba jökrä Jesu kánti.

³¹ Akwa nitre jutate jataba, ye ngämi nüke Jesu kánti, känenkri nun ja töitikaka Jesube rababa niere ie:

Dirikä, mrö kwete chi, nun nämä niere ie.

³² Akwa Jesukwe nieba nunye:

Mrö tarä keteti kwetadre tie abko gare ñakare munye, nieba kwe nunye.

³³ Angwane nun ja töitikaka ben rababa niere krörö jae kwärikwäri:

¿Ni mda nura mrö ngwena kwetadre ie ya ño yere? nun rababa niere jae kwärikwäri.

³⁴ Akwa Jesu abko käkwe niebata mda nunye:

Ngöbö tí juanka tö dreye tikrä amne sribi ye abko tikwe mikadre bare täte jökrä, ye abko mrö kwrere tikrä.

³⁵ Mdakäre abko, mun abko tä niere: Kä tä sö kräbkä jire nura ngwä ötakrä, munta niere. Akwa ni jökrä kä nebtä abko tire Ngöbökwé amne nire nire tä juto biare tödeke tibti abko nura nena biare ötadre kwrere, aisete nura tirete ye nena biare ötadre, ye munkwe mika ñäräre abko tita niere munye.

³⁶ Mtare, nire nire tä biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka tä ngwena tödekakäre tibti abko ie sribi ütiä bianta. Erere arato, nitre nura ngwä ötaka käta ni jökrä ngwena tie tödeke tibti, rabadre nüne kärekäre abkokäre. Yebtä abko ni nura nökaka käta Ngöbö Kukwei mike gare ni mda mdaye amne ni juto biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka käta ngwena tödeke tibti käkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä abkokäre.

³⁷ Ye abko, kukwe nieta krörö: Ni iti käta nura nökö, akwa ni mda abko käta ngwä ötö, abko nieta metre kore.

³⁸ Ye kwrere, munkwe nura nökani ñakare tare, akwa tikwe mun juanba nura ngwä ötö. Ni mda mda käkwe sribibare kri sribi Ngöbökwetä amne mun abko nikani jirekäbe sribi kwekwe ngwä ötö. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

³⁹ Jesu nämane juta Sicar yete angwane, ni kwati Samariabo nünanka yete käkwe tödekani Jesubti, ñobtä ñan angwane meri ben Jesukwe blitabare ye abko namani niere: Ni menteni gare ñakare tie, akwa kukwe nuenbare kaibe tiebe tikwe abko nini metre jökrä kwe tie, niebare kwe. Yebtä ni kwati käkwe tödekaba Jesubti.

⁴⁰ Yebti nitre Samariabo rükaba Jesu kanti angwane, Jesu rabadre basare ietre abko rababa ribere kisere ie, ye erere Jesu rababa köböbu juta Sicar yete.

⁴¹ Angwane ni kwati käkwe niara kukwei nuaba, abtä ni kwati käkwe tödekaba bti.

⁴² Angwane nieba krörö kwetre meri yeye:

Mtare ñan kukwe nieba makwe jabtä nunye aibe köböire niara mikata era nunkwe, akwa nun ara jire käkwe niara kukwei nuri blite, aisete niara abko ni jökrä töi kämekäme Ngöbö rüere Diantarikä abko nena gare era metre nunye, amne niarabti nunta tödeke, nieba kwetre meri yeye.

Sribikä jreikrä abko ngäbäkre kwe Jesukwe mikaninta quinta

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Yebti kä rikaba köböbu ta angwane Jesu nämä juta Sicar, rikabata kä Galileate mda.

⁴⁴ (Akwa käre Jesu ara jire nämä niere krörö jabtä: Ni Ngöbö kukwei niekä abko mikata ütiäte ñakare ja käite, nämä niere.)

⁴⁵ Akwa Jesu rababa kä Galileate angwane, nitre nünanka yete käkwe kaba ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane niaratre jananbare arato Bieta Pascuabtä Jerusalén angwane, Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenbare ye abko tuani jökrä kwetre amne tö namani tuai mda, aisete kaba ngäbti kuin kwetre.

⁴⁶ Jesu rikaba nebe juta Canáte kä Galilea yete. Juta Caná kánti Jesukwe ñö kwitani uba döire, ye kánti rababata. Angwane abko ni nāma iti sribikä ütiāte kri jreikrä abko kán ngābākre nāma bren dikaro juta Capernaúnte.

⁴⁷ Angwane Jesu nāmane kä Judeate abko nūkaninta kä Galileate abko sribikä ütiāte jreikrä ye kākwe gani angwane rikaba ja tuakāre Jesube. Rūkaba Jesu kánti, ñobtā ñan angwane ngābākre kwe nāmane bren jume dikaro amne jatanina krüte, aisete rababa Jesu ngwen kisere neme ja gwiriete ngābākre ye mikakāreta kuinta.

⁴⁸ Abtä Jesukwe nieba ni jökrä nāma yete ie:

Sribi ñan tuabare nuenta tikwe, Ngöböta tibe bā mikakrä, ye ñan rabadre bare Ngöbö diebti tie angwane, mun nūnanka nete ye kākwe ñan tödekadre jire chi tibti, nieba kwe ietre.

⁴⁹ Akwa sribikä ütiāte jreikrä ye kākwe nieba mda Jesuye:

Nane ngābākre tikwe krüta tikán, ye kānenkri brān jötrö ti kánti, nieba kwe ie.

⁵⁰ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngobo rabadita kuinta, aisete nānta ja gwiriete, nieba kwe ie.

Angwane ni ye kākwe Jesu kukwei mikaba era, aisete rikabata ja jiebti.

⁵¹ Nāmane dikekä ji ngrabare ja jue kukwāre angwane, nitre sribikä kwe jatani, nūkani ngātāi ben, kākwe niebare ie:

¡Ngābākre makwe nibirate kuinta! niebare kwetre ie.

⁵² Abtä niarakwe niebare mda:

Kā nuāi angwane ja ki ruenta mobe ie, niebare kwe.

Jāndrin, ñānā okwā krati dere angwane, drangwan rikaba btā, niebare kwetre ie.

⁵³ Angwane ñānā okwā ye nāre dere Jesukwe niebare krörö ngābākre rün yeye: Ma ngobo rabadita kuinta, niebare kwe ie, ye abko nūkaninta töre ie amne niara btā mrākā kwekwe erere kākwe tödekani jökrä Jesubti.

⁵⁴ Ne abko Jesu nāma kä Judeate, rükabata Galileate angwane, sribi kri ñan tuabare nuenba bobukāre kwe Ngöbö nāmane ben bā mikakāre.

5

Jesukwe ni bren mikaninta kuinta ñö okwā Betesda kánti

¹ Yehti köbö mdara jire te, nitre israelita jataba bieta mda nuene Ngöbö käikitakakrä angwane, Jesu rikabata Jerusalén mda.

² Angwane Jerusalén yete abko jukweta kwati abko kādianta Jukwe Obejakwe. Kānime jukwe ye ken ñö okwāta kwati abko kādianta Betesda hebreore amne jukāta kwārike ñö okwā ye bāre temen.

³ Jukä ye täni ni bren bren näma kwati abko krörö: Ni okwä kä drünente, ni nakwente amne ni ruen ñakare ngrabare aisete dikekä ñakare abko näma kitanintbe tementa yete. [Ñö ye abko nämane ngibiare kisere,

⁴ ñobtä ñan angwane nane nane angele nämane kite ti-monkwäre, kä nämane ñö mike ngrenkä angwane, ni bren rikadre käne ñöte abko rabadreta quinta, aisete nämane ñö ngibiare kisere.]*

⁵ Ni bren bren ye ngätäite abko ni näma iti abko nikani bren kä kwä gre bti kwä jätäbti kwä kwära abko näma siba.

⁶ Ni ye näma kitanintbe temen yete, btä Jesu okwä rababa angwane, kä raire niara nikani bren nike abko ben nämane nüke yete abko Jesukwe gaba btä angwane, nieba kwe ie:

¿Ma tö rabaita quinta ya? nieba Jesukwe ie.

⁷ Angwane ni bren ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ñö okwä se tä kite ngrenkä batire batire kukwäne angwane, ni mda ñakare ti mikaka te, aisete käre ti tötä neme rikai ñö okwä nokote angwane, ni mda tärä niken käne te, aisete käre tita nemente ye, nieba kwe ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, ben ma rika dikekä, nieba Jesukwe ie.

⁹ Ye btäräbe ni ye rababata quinta batibe, käkwe jänkwata jakwe dianba kisete, bti rikaba dikekä kwäräkwärä se kwrere. Akwa ye näire abko köbö jadükakrä te ni ye rababata quinta.

¹⁰ Ye aisete ni bren rababata quinta, ye ie nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba:

Köbö jadükakrä mtare, ye te makwe jänkwata makwe ye ngwiandre ñakare jire, ¿ye ñobtä mata ngwena ye? nieba kwetre ie.

¹¹ Abtä ni ye käkwe nieba nitre israelitaye:

Ni ti mikakata quinta käkwe nini krörö tie: Jänkwata makwe ye den kisete, ben nän dikekä, nini kwe tie, erere tita nuene, nieba kwe ietre.

¹² Angwane nitre israelita ji dokwäte ye käkwe nieba mda ni yeye:

¿Jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä, ye nirekwe nini mae? nieba kwetre ie.

¹³ Akwa nirekwe mikabata quinta abko ñan rababa gare ie, ñobtä ñan angwane Jesukwe niara mikaninta quinta angwane, ni näma kwati, ye kanti Jesukwe kä mikakaba kä bube gwäre.

* 5:4 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

14 Yebti ni bren mikabata quinta Jesukwe ye nāma ju bli-takrä Ngöböbe kanti abko kwanba Jesuye angwane, Jesukwe mätrāba btā, kākwe nieba ie:

Tuen, mtare ma nenante quinta Ngöbö diebti, akwa nane kukwe mda rakaka bāri tare mabtā, ye ngāniene makwe ñan ja mika ngite Ngöbö rüere mda, nieba kwe ie.

15 Angwane batibe Jesukwe niara mikaninta quinta, ye abko rikaba, kākwe niebare nitre israelita ji dokwāte yeye.

Ngöbö Odei köböire ni raba nüne kärekäre Ngöböbe

16 Ye kwrere Jesu nāma sribi nuene köbö jadükakrä näire, abtā nitre israelita ji dokwāte rababa nāin kisere Jesu rüere.

17 Akwa blitaba kwetre Jesube angwane, Jesu abko kākwe nieba krörö ietre:

Ti Rün tikwe tā sribire käre abti kā nūke mtare abko erere tita sribire arato, nieba kwe ietre.

18 Nebtā abko bāri nitre israelita ji dokwāte tö rababa Jesu müre ketai mda, ñobtā ñan angwane köbö jadükakrä ye abko Jesu ñan namani mike ütiāte jae, namanintre nütüre. Bārire mda abko, Ngöbö abko ja Rün jakwe Jesu rababa niere, yebtā abko Jesu nāma ja mike Ngöböire abko dokwāre tö rababa Jesu müre ketai.

19 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Ti, Ngöbö Odei ne ñan raba jāndrän nuene jire chi ja töi jenbti, akwa ti Rünta dre dre nuene, ye erere ti Ngöbö Odei tā nuene, ñobtā ñan angwane jāndrän jökrā nuenta ti Rünkwe ye erere tita nuene.

20 Ye ñobtā ñan angwane ti Rün kätä ti niara Odei tarere amne ti Rün kätä dre dre nuene, ye erere tā mike gare jökrā tie. Ye abko, ni bren mikaninta quinta tikwe, yebti ta sribi bāri krikri ñan tuabare munkwe abko ti Rünkwe mikadi tuadre munye ti köböire, abtā mun ñan töi rabai krütare.

21 Ti Rün kätä ni krütani miketa nire amne tā nebe nünenta, ye kwrere arato ti, Ngöbö Odei ne tö rabadre nire nire mikaita nire, ye erere tikwe mikadita nire.

22 Ti Rün kätä kukwe ükete ñakare ni kā nebtā kräke, akwa ti Ngöbö Odei ne kisete sribi mikani kwe, kukwe ükatekäre kā mrā angwane ni kā nebtā kräke,

23 ni jökrā kätä ti Rün mike ütiāte kri, ye kwrere ti, Ngöbö Odei ne mikadre ütiāte kri kwetre amne kākkitadrekä kri kwetre arato, abkokäre kā biani kwe tie kukwe ükatekäre. Ye abko, nire nire kākwe ñan ti Ngöbö Odei ne mikadre ütiāte jae, ye ngwane ti Rün kākwe ti juani ye mikata ütiāte ñakare kwetre arato.

24 Kukwe era erere ti bike niere mda munye abko krörö: Tita blite ye nire nire tā kukwe nuen amne tā ketete ja olote amne ni ti juanka, yebti tā tödeke, ni ye abko tā neme nünenta kärekäre Ngöböbe amne Ngöbökwē ñan juandi kā ja

tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane niara ngämi tödeke tibti, känenkri nämane ni ngwäkäre kwrere, akwa tödekabtä tibti nükani nire kena.

²⁵ Akwa kukwe mdara jire era erere ti bike niere munye abko kä kitera nüke mtare angwane, ni ngwäkäre ie ti Ngöbö Odei kukwei jaradi angwane, nire nire käkwe ti Ngöbö Odei kukwei nuadre, bti tödekadre kwe tibti, ye abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe,

²⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö di tarä ni mikakrä nire, ye kwrere arato kä biani kwe tie ni mikakäreta nire.

²⁷ Erere arato, kä biani täte jökrä kwe tie kukwe ükatekäre ni mda mda kräke, ñobtä ñan angwane ti abko Ni Kä Nebtä Ngobo, aisete kä biani kwe tie sribi ne nuenkäre.

²⁸ Tita kukwe niere, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kä jatadi köböitira jire abko te ni krütani doboi mikani, ie ti Ngöbö Odei ne kukwei jaradi dobohti angwane,

²⁹ rükadita nire jökrä. Akwa nire nire käkwe sribi nuenbare kuin Ngöbökrä abko rükadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe amne, nire nire käkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere abko rükadita nire ja tare nikakäre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

³⁰ Mdakäre abko, ti ñan raba kukwe nuene jire chi ja töi jenbti, aisete ti Rünä kukwe ükatemna ño tie ni mda mda kräke, ye erere tita ükete. Amne tita kukwe ükete kuin metre, ñobtä ñan angwane ti ñan tö kukwe nuein jire chi ja töi jenbti kä ngwiankrä nuäre jabtä, akwa ti tö ti Rün ti juanka moto mikai nuäre, aisete niara töta neme dreje, ye erere tita nuene.

Kukwe niebare Jesu kräke

³¹ Mdakäre abko, ti aibe käkwe blitadre jakrä au, ye ngwane ti kukwei ñan rabadre tuen metre munye,

³² akwa ti Rün arato tä kukwe era erere niere tikrä arato. Niara abra tä kukwe niere metre tibtä abko gare kuin tie.

³³ Ye abko, bati munkwe ni juani kukwe ngwentari Juan Bautistaye angwane, Juankwe blitabare kuin era metre kukwe erabtä tikrä.

³⁴ Ye abko, ñan ni mda mda käkwe blitadre tikrä abko ütiäte tikrä, aisete Juankwe blitabare abko tita niereta. Akwa Juankwe kukwe niebare tibtä, ye munkwe mikadre era, köböire mun rabadre dianintari, abkokäre tita Juan kukwei niereta munye.

³⁵ Juan abko nükani ñotra kwrere abko trä namani ngi-tiekä mun ngätäite, kä namani kukwe era erere niere tibtä angwane, bä jötrö mun tö namani käi ngwen nuäre jökrä jabtä Juan kukwei nuare abti mun ñan tö namani kukwei nuai mda.

³⁶ Akwa ni mda mda blitaka bäri kuin tikrä Juan ngwä abko nere: Ti Rünkwe sribi nuemna bätäkä ngwarbe tie, ye erere tita nuene. Ye abko, ti Rünkwe ti juani era metre abko sribi ye kätä bä mike tibtä.

³⁷ Erere arato, ti Rün ti juanka ye abko tä blite metre tikrä. Akwa mun abko käkwe ñan ti Rün kukwei nuabare jire chi amne niara bä ño abko mun tuen ñakare amne

³⁸ ti Rün kukwei neketete ñakare munbtä, ñobtä ñan angwane ti juani ti Rünkwe abkobti mun ñan tä tödeke, aisete ti Rün kukwei ñan tä neme munbtä.

³⁹ Ye abko, munta ja töitike krübäte Ngöbö Kukweibtä, ñobtä ñan angwane ye köböire mun rabadre nüne käreäre abko munta nütüre, akwa Ngöbö Kukwei ara kätä blite tibtä,

⁴⁰ akwa ti nebti mun ñan tö tödekai nünakäre käreäre Ngöböbe.

⁴¹ Mdakäre abko, ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, käkwe ti käikitadrekä, ye abko ñakare ütiäte tikrä,

⁴² akwa mun abko gare kuin jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere ñakare, ye gare kuin tie munbtä,

⁴³⁻⁴⁴ ñobtä ñan angwane mun abko tä ja käikitekä kwärikwäri amne Ngöbö itibe käkwe mun käikitadrekä, yebtä munta töbike ñakare, aisete ¿mun rabadre tödeke ño tibti? Ni mda mda jatadre kukwe ükaninte au niere mun moto mikakäre nuäre, ye abko munkwe kadre ngäbti jäme jötrö, akwa ti abko jatani ti Rün käbti, niara kukwei niere metre munye angwane, mun ñan tö ti kain ngäbti.

⁴⁵ Akwa kä mrä angwane, ti näin mun kite ngite ti Rün ngwärecri munkwe ñan nütü tibtä, ñobtä ñan angwane Moisés, btä munta ja töi mike, Moisés ye ara käkwe mun kitadi ngite ti Rün ngwärecri,

⁴⁶⁻⁴⁷ ñobtä ñan angwane mun ñan tö tödekai tibti. Akwa Moisés käkwe tärä tikani tibtä abko munta mike ñakare era jae. Ye ti abko kukwei mikadre era ño jae munkwe amarebti Moisékwe tärä tikani tibtä ye mikadre era munkwe, ye ngwane munkwe ti kukwei mikadre era jae arato amne munkwe tödekadre tibti, ñobtä ñan angwane Moisékwe tärä tikani tibtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

6

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ Abti bati Jesu rikabata Galilea mda. Abti Jesu rikabata Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri. (Ñö okwä ye arabe kädianta Tiberias arato).

² Angwane ni rikaba kwati Jesu jiebti, ñobtã ñan angwane Jesu rababa sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö nämane ben bã mikakäre, kä rababa ni bren bren miketa quinta nitre ye okwäbti, yetari rikaba Jesu jiebti.

³ Angwane Jesu rikaba ngitiobtã mintokwäre, kãnti rababa tãkãntibe temen nun ja tötikaka benbe.

⁴ Kä ye ngwane abko bieta nitre israelitakwe kãdianta Pascua, ye köböi jatabara nũke ja ken.

⁵ Akwa Jesu rababa tãkãntibe dirire ietre. Yebti niara kãkwe nikraba angwane, ni nãma nãin kwati jiebti, yebtã okwã rababa angwane, nieba kwe Felipeye:

¿Ni kwati se krãke nikwe ban kökadre mdente, mata nütüre? nieba kwe ie.

⁶ Jesu abko kãkwe dre nuendi abko rababara gare kuin ie, akwa Felipekwe dre niedre abko Jesu tã rababa gai, kãkwe nieba kore ie.

⁷ Angwane Felipekwe nieba Jesuye:

Ngwian ganaindre sö krã kwã jire rabadre nikwe akwa, ngwian ye nãre ñan rabadre tãte jire chi mrõ kökakra biandre kiakia nitre kwati seye, nieba kwe ie.

⁸ Ye btãrãbe Simón Pedro etba Andrés ja tötikaka Jesube arato kãkwe nieba Jesuye:

⁹ Ngãbãkreta iti nete abko kwe sebada bainta kunrike amne gwa nõtare tã krobu kwe, akwa ¿se abko rabadre tãte ño nitre kwati bti se? nieba kwe ie.

¹⁰ Abtã Jesukwe nieba mda:

Nitre ye rabadre tãkãntibe jökrã temen niere ietre munkwe, nieba kwe.

Angwane kä ye kãnti abko kä mikäre temen, kãnti nitre ye rababa tãkãntibe jökrã. Nitre brare brare aibe nãma mili krãrike jire yete.

¹¹ Angwane ban nãma kunrike ngãbãkrekwe, ye Jesukwe dianba kisete, kuin nieba btã kwe Ngöböye, bti nitre nãma tãkãntibe temen, yebti drãiba kwe. Erere arato, gwa drãiba kwe amne ni itire itire tã rababa mrõi nuãi nuãi, ye erere bianba kwe ietre.

¹² Yebti nitre ye rababa trine trine jökrã angwane, Jesukwe nieba nun ja tötikaka benye:

Ban oto nebete se ñan rikadre ngwarbe jire chi, abkokäre ükekrõ jökrã munkwe, nieba kwe.

¹³ Ye erere bkãnä, sebada bain oto rabateba, ye nunkwe ükãkrõba kutia krikri kwã jätãbti kubu jire.

¹⁴ Sribi kri ñan tuabare nuenba Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare, ye abko nuenbare kwe nitre kwati ye okwãbti angwane, niaratre rababa niere jae kwãrikwãri:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre kä nebtä niebare Moisékwe abko ara tä nete ñan ñan, rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁵ Akwa niaratre tö namani Jesu ngwiain kisere mikakäre jreire, ye gaba btätre Jesukwe. Abtä Jesu rikabata jirekäbe nementa ngitiobti minti rabakäre kaibe yete.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Yebti kä jataba iko angwane, nun ja töitikaka Jesube abko jatabata motokwäre nüketa ñö okwä kánti.

¹⁷ Ye kánti ru nämä krati, te nun rükaba. Jesukwe nun juanba juta Capernaúmte abko erere ru yete nun rankwaba, bti nun rikaba ñö okwäbti. Nun rikaba angwane, kä rababara iko, akwa Jesu ngämi nüketa rute.

¹⁸ Nun rikaba, ye btäräbe müre jataba mate ribi ja dibti, kä rikaba ñö kitekä nekwäre sekwäre angwane,

¹⁹ nun abko rikabara mobe ñöbti, bäsi kilometro krärike, krä ti näre angwane, Jesu nämä dikekä ñöbti. Jesu nämä dikekä ñöbti, ye jataba nüke ru ken nun kánti, btä nun okwä rababa. Abtä kä jürä rababa kri nunbtä.

²⁰ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Tita näin, aisete mun ñan rekwetaka tibtä, nieba kwe.

²¹ Angwane kä rababa nuäre nunbtä Jesu kare ngäbti rute. Ye btäräbe nun rababa ñö köräbti juta Capernaúmte.

²² Yebti jändrinane angwane, ru nämä kratibe abko te nun ja töitikaka Jesube rikaba, akwa Jesu abko rikaba ñakare rute nunbe, ye abko nitre kwati rababa ñö okwä kwäräkri ye käkwe gaba.

²³ Ye btäräbe ru mda mda nämane juta Tiberiate abko nükani neme känime, Jesukwe kuin nieba banbtä, bti dräiba kwe, ye ken ru namani.

²⁴ Angwane Jesu nämä ñakare yete amne nun ja töitikaka ben nämä ñakare yete, ye nitre kwati käkwe gaba angwane, rankwaba arato rute, rikaba arato juta Capernaúm kukwäre Jesu känentari.

Jesu abko ban ni mikakäre nüne kärekäre

²⁵ Ye erere bkänä, rikaba nebe ñö okwä kwäräkri, kánti Jesu kwanba ietre angwane, nieba kwetre ie:

¿Dirikä, ma nükani ñongwane nete? nieba kwetre ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Sribi kri ñan tuabare tikwe nuenba mun okwäbti Ngöböta tibe bä mikakäre, abkotari munta ti känentari ñakare. Akwa tikwe mun bukaba trine trine bante, aibetari munta näin ti jiebti abko ti tö nibi niei munye.

²⁷ Akwa mrö tä niken ngwarbe jötrö te tikwe mun bukaba, ye kräke munkwe ñan sribi, akwa mrö käkwe ni mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye kräke munkwe sribi. Mrö ni mikakrä nüne kärekäre, ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo aibe käkwe biandre munye, ñobtä ñan angwane ti abko dbe Ngöbö ti Rün ngwäreki abko Ngöbö ti Rün käkwe bä mikanina tibtä, nieba Jesukwe ietre.

²⁸ Abtä nitre ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe sribi mden nuendre, ie Ngöbö tö abko nun tö gai? nieba kwetre ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko juani Ngöbökwé. Tibti munkwe tödekadre, ie Ngöbö tö, aisete ye aibe nuendre munkwe, nieba kwe ietre.

³⁰ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¿Sribi mden mden ñan tuabare makwe bä mikadre tuare nunye, Ngöböta mabe mikakäre gare nunye, abtä nunkwe tödekadre mabti? ¿Amne sribi mden nuenta makwe abtä nun rabadre tödeke mabti? ye niere nunye.

³¹ Makwe nuendre krörö ruen nunye: Nun mräkä kirakira nämáne dikekä kä kaibete angwane, mrö kä mana kwe-tani kwetre abko sribi kri ñan tuabare Moisékwé nuenbare. Kukwe yebtä abko nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ban kä käinbti kä mana bini kwetadre nie, *Exodo 6.14*
abko Ngöbö Kukwei käta niere. ¿Ye kwrere makwe nuendre arato ya? nieba kwetre Jesuye.

³² Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Moisékwé ban kä käinbti biani ñakare kwetadre munye, akwa Ngöbö ara käkwe biani Moisés köböire. Akwa mtare ti Rün käta ban era metre kä käinbti bien mun kräke,

³³ ñobtä ñan angwane ban era metre bianta Ngöbökwé ni jökrä kräke, ye abko ni kä käinbti jatani kä nebtä abko tä mun mike nüne kärekäre, ye abra ban era metre, nieba kwe mda ietre.

³⁴ Abtä nieba kwetre mda Jesuye:

Dänkien, makwe ban ye bian käre köbö kwatirekwatire nunye, nieba kwetre ie.

³⁵ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Nire nire tä kite tie amne tä tödeke tibti, ni ye ñan rabadreta mröi jire chi mda. Erere arato, nire nire käta tödeke tibti abko ie tomna ñan rabadre jire chi mda.

³⁶ Akwa ye abko tikwe kukwe niebarera munye, erere ti bike niereta munye abko krörö: ti tuata munkwe, akwa mun ñan tö tödekai tibti.

37 Akwa nire nire bianta tie ti Rünkwe, ye abko tä kite tie tödekakäre tibti amne, nire nire tä kite tie, ye abko tita ngibiare kuin jakrä amne tita juentarita ñakare jire chi mento.

38 Ye abko ñan ti kä käinbti jatani kä nebtä kukwe nuenkäre ja töi jakwebti, akwa ti Rün käkwe ti juani, ye abko tö dreye abko erere ti jatani mike täte.

39 Amne ti Rün käkwe ti juani abko käkwe nire nire biandre tie, ye abko ñan riadrete jire iti tikän amne kä mrä angwane tikwe mikadreta nire nünakäre kärekäre Ngöböbe abko ie ti Rün tö,

40 ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ti Ngöbö Odei mikadre ñäräre kuin amne tödekadre tibti kwe abko käkwe nünandi kärekäre amne, köbö mrä angwane tikwe mikadita nire abko ie ti Rün tö abko erere tita nuene, nieba Jesukwe.

41 Ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä, nieba Jesukwe, yebtä abko nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jökrä Jesu rüere mda,

42 käkwe nieba krörö:

¿Jesu noko abko ñan José ngobo ya? Niara rün amne meye gare kuin nie. ¡Se ñobtä nämane kä käinbti abko jatani kä nebtä nibi niere mtare se! rababa niere Jesu rüere.

43 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Kwekbe munkwe. Munkwe ñan ñäkä kore ti rüere.

44 Ti Rün käkwe ti juani, ye ñan jatadre ni ngwena tie angwane, ni ñan jatadre jire iti ja töi jenbti tie, akwa ni ye tä kite tie abko tikwe mikadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe köbö mrä angwane.

45 Ye mden kisete, nitre Ngöbö kukwei niekä kira käkwe tarä tikani btä nieta krörö:

Ngöbökwé ni jökrä töi tikadi,

Isaiás 54.13

nieta Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete nire nire tä ti Rün kukwei nuen amne ti Rün käkwe töi tikadre, ye abko tä kite tie.

46 Ye abko, ni ñakare jire iti kä nebtä käkwe ti Rün tuani, akwa ti jatani Ngöbökwé ne aibe käkwe ti Rün tuani.

47 Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe tödekadre tibti ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

48 Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre.

49 Mun mräkä kirakira käkwe mana kwetani kä kaibete, akwa ye nämane ni mike nüne ñakare kärekäre, aisete niaratre krütani jökrä.

50-51 Akwa ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä ara tä nete amne nire nire käkwe ban ne kwetadre abko ñan krütadre kärekäre, akwa nünandi kärekäre kwe. Akwa ban biandi tikwe kwetadre, ye abko ti ngätä tikwe ne biandi tikwe. Angwane ni jökrä rabadre nünenta kärekäre, abkokäre tikwe ja ngätä ne ara jire biandi müre ketadre.

⁵² Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jae kwärikwäri Jesu rüere, käkwe nieba:

¿Ni se käkwe ja ngätä biandre kwetadre ño nie amarebti nibi ñäke kore se? rababa niere.

⁵³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye, btä ti bike kukwe bä mike krörö munye: Nire nire tä kite tie, ye abko tä ti ngätä kwete kwrere amne nire nire tä tödeke tibti, ye abko tä ti däre ñaen kwrere. Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ye munkwe ñan ngätä kwetadre amne munkwe ñan däre ñadre angwane, munkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe.

⁵⁴ Ne aisete, nire nire käkwe ti ngätä kwetadre amne ti däre ñadre kwe kore, ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe angwane, tikwe mikadita nire köbö mrä näire,

⁵⁵ ñobtä ñan angwane ti ngätä abko mrö era metre amne ti däre abko tomna era metre.

⁵⁶ Ne aisete, nire nire jatadre tie, käkwe ti ngätä kwetadre amne nire nire käkwe tödekadre tibti, käkwe ti däre ñadre, ni ye abko käkwe nünandi ketetibe tibe amne tikwe nünandi ketetibe ben arato.

⁵⁷ Ti Rün käkwe ti juani, ye tä nüne amne niara köböire tita nüne, ye kwrere arato nire nire käkwe ti ngätä kwetadre mrö kwrere, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre ti köböire.

⁵⁸ Ti ngätä ne abko ban kä käinbti jatani kä nebtä. Yebtä tita blite amne kukwe bä mike. Ban ne abko ñakare mana kwetani mun mräkä kirakirakwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe mana kwetani, akwa krütani jökrä. Akwa ban btä tita blite, ye abko nire nire käkwe kwetadre ye abko tödeka tibti abko tita niere angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁵⁹ Kukwe ye abko Jesukwe diriba jökrä sinagogate juta Capernaúmte.

Ni kwati nänkä Jesube rikaba Jesubtä mento

⁶⁰ Jesukwe diriba kore, ye ni kwati nänkä ben käkwe kukwe nuaba angwane, nieba kwetre:

¿Ni se käkwe blitaniri se abko tare krübäte ni kräke, se nirekwe niara kukwei mikadre täte se? rikaba niere jae kwärikwäri.

⁶¹ Niaratre rababa blite kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, nieba mda kwe ietre:

¿Tikwe blitaniri ye nibi mate tare munbtä ya?

⁶² ¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo nämene nüne käne, kánti rikadreta kä käinbti mun okwäbti, ye ngwane munkwe töbikadre ño btä?

⁶³ Ngöbö Üai käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe amne, jändrän jökrä kä nebtä ni ngätä kwrere, ye abko ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane ñan raba ni mike nüne kärekäre Ngöböbe.

Ye abko, kukwe btä tita blite Ngöbö Üai köböire amne kukwe nini tikwe, ye munkwe mikadre era jae, käkwe tödekadre tibti angwane, munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

⁶⁴ Akwa mun ruäre tä nete abko ñan tö tödekai tibti, aisete mun ñan tö ti kukwei mikai era. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ñan tödekadre bti, ye nämanena gare käne ie. Erere arato, ni iti käkwe niara kitadi ngise rüeye, ye nämanena gare käne ie, aisete ñäkäba kore kwe.

⁶⁵ Yebti Jesukwe nieba mda ietre:

Mun töi kore, ye mden kisete tikwe nini krörö: Ti Rün käkwe ñan ni biandre tie, ye ngwane ni ñan jatadre jire iti tie ja töi jakwebti, tikwe nini munye, nieba Jesukwe.

⁶⁶ Ye ngwane mentokwäre ni kwati näma näin Jesu jiebtä käkwe kä mikakaba btä amne ñan rababa dikekä mda ben.

⁶⁷ Angwane nun ja töitikaka ni jätäbti nibu, ie Jesukwe nieba:

¿Mun tö nibi näinta mento tibtä arato ya? nieba kwe nunye.

⁶⁸⁻⁶⁹ Angwane Simón Pedro käkwe nieba:

Ti Dänkien, ma kukwei abko kukwe ni mikakrä nire kärekäre amne, ma abko Ni Deme Ngöbökwä ye nena gare nunye amne nunkwe mikanina era jae. ¿Se abko nun rikadre nireye mda se? nieba kwe Jesuye.

⁷⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ni jätäbti nibu käkwe ja töitikadre tibe, abkokäre tikwe mun dianinkä, akwa mun iti abko diablu kwrere jire, nieba kwe nunye.

⁷¹ Jesukwe ñäkäbare kore ye abko Simón Iscariote ngobo kä Judas näma ja töitike siba Jesube abko käkwe Jesu kitadi ngise rüeye, abkobtä nieba kore kwe. Akwa Judas abko ni ja töitikaka Jesube arato nun ni jätäbti nibu ngätäite.

7

Jesu nikani bieta Ju Bäbtä

¹ Yebti Jesu näma dikekä kwäräkwärä dirire kä Galileate. Niara ñan tö rababa rikaita nebe kä Judeate, ñobtä ñan angwane nitre israelita ji dokwäte näma ngibiare yete müre ketare.

² Ye ngwane abko, bieta nitre israelita kädianta Ju Bäkrä jatabare nüke ja ken.

³ Abtä Jesu etbakantre käkwe nieba ie:

Mata sribi kri ñan tuabare nuene nete, ye nitre nänkä ma jiebtä tä nüne kä Judeate ye käkwe tuadre, abkokäre nän nebe bietabtä Judeate. Akwa ma ñan raba Galileate nete,

⁴ ñobtä ñan angwane ni rabadre ütiäte ni mda mda ngätäite, ie ni töta nebe, ye abko ñan nita nebe jändrän nuene kaibe

tiebe, aise te mata sribi kri ñan tuabare nuene Galilea nete, ye ma rika nuene ni jökrä ngwäre kri Jerusalén arato, nieba kwetre Jesuye.

⁵ (Jesu etbakantre abko ñan nämane tödeke bti, aise te ñäkäbare kore kwetre ie.)

⁶ Akwa Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani ti käne erere ngämi nüke tie, akwa mun abko kräke köbö jökrä kuin nänkrä bietabtä Jerusalén.

⁷ Ni mda mda käkwe ñan bätä ngwiandre munbtä, ñobtä ñan angwane mun töi ja kwrere niaratrebe. Akwa ti abko btä bätä ngwianta kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käme tita niere metre ietre, abtä mätä tibtä, aise te ti ñan rikadre.

⁸ Akwa mun abko rüe ñakare, aise te mun rika bietabtä amne ti abko kä kitani ti käne Ngöbökwä abko ngämi nüke, aise te ti ñan rikadre bieta yebtä. Abko kore se, nieba kwe etbakantreye.

⁹ Jesukwe nieba kore etbakantreye, bti niara rababa kä Galileate yete

¹⁰ angwane, etbakantre rikaba jökrä bietabtä. Yebti Jesu rikaba köre bietabtä arato, akwa rikaba kä bube tiebe, ñan rikaba ni jökrä ngwäre kri.

¹¹ Angwane Jesu ngämi nüke Jerusalén bietabtä, känenkri nitre israelita ji dokwäte abko rababa Jesu känentari kisere nekwäre, sekwäre bieta yete, kä rababa niere:

¿Ni ngututu ngwarbe ye tä mdente ruen? rababa niere.

¹² Akwa ni nämä kwati bietabtä, ye rababa blite tiebetiebe jökrä Jesubtä. Ni ruäre rababa niere:

Ni ye abra moto kuin, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ñakare. Ni ye ñakare kuin amne tä näin ni ngökö jirekäbe, rababa niere tiebe Jesubtä.

¹³ Akwa ni jökrä, btä nitre israelita ji dokwäte ye jürä rababa, aise te rababa blite tiebetiebe jabe kwärikwäri amne ñan rababa blite ja ngwäre kri jökrä Jesubtä.

Jesukwe diribare bieta näire

¹⁴ Yebti bieta ötöbu ta angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikaba amne rikaba dirire.

¹⁵ Angwane nitre israelita ji dokwäte töi ñan rababa krütare kukweibtä, kä rababa niere:

¿Ni noko jananbare ja töitike ñakare dirikä krikri be, se ño kanti abko Ngöbö Kukwei gare krübäte dikaro ie se? rababa niere Jesubtä.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba ietre:

Tita kukwe dirire, ye abko ñakare tikwe, akwa ni ti juanka abko kukwei dirita tikwe.

¹⁷ Ne aisete Ngöbö ti juanka tö dreye, ye erere nire nire tä biare mikakäre täte, ni ye abko ie ti kukwei rükadi gare metre angwane, tita kukwe dirire, ye Ngöbö kri ya o tita kukwe dirire ja töi jenbti au abko rükadi gare ie.

¹⁸ Ye abko, nire nire tö ja mikai ütiäte abko käta blite ja töibti au aibe, akwa nire nire tä sribire ni niara juanka mikakäre ütiäte, ni ye abko tä kukwe era erere niere amne ñan tä kukwe ngwarbe niere jire. Ye erere tita dirire.

¹⁹ Moisés abko käkwe Ngöbö kukwei biani nuendre munye ye abko era ñan ñan. Akwa ni ñakare jire iti mun ngätäite käta kukwe ye mike täte metre. ¿Ye ñobtä mun tö ti müre ketai? nieba Jesukwe ietre.

²⁰ Abtä nitre näma kwati yete ye käkwe nieba mda:

¿Nire tö nibi ma müre ketai amarebti mata ñäke kore ye? ¡Ye ñan üai käme tä mabtä, kisete mata ñäke kore ya! nieba kwetre Jesuye.

²¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba käkwe ni mikabata kuinta batibe köbö jadükakrä näire, abtä mun ñan töi rababa krütare amne mun rababa romon tikrä.

²² Akwa ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä abko Moisékwe nuemna munye, aisete Moisés kukwei mikakäre täte, munta ni ñäräkrä mike kwatabtä köbö jadükakrä näire. Ye abko ñan Moisékwe nuemna kena, akwa Ngöbö kwe nuemna kena nitre israelita mräkä känekäneye, yehti Moisékwe nuemnanta munye.

²³ Mun ñan töta nebe Moisés kukwei kitai temen, aisete ngäbäkre tä därerere abti ñäräkrä mikadre kwatabtä niebare Moisékwe amne, köbö kwäirare ye tä nüke köbö jadükakrä näire akwa, munta ngäbäkre ñäräkrä mike kwatabtä, ye abko sribi, akwa munta nuene. ¿Ye ñobtä abko tikwe ni bren mikaninta kuin täte jökrä köbö jadükakräte abko btä mun romon tikrä?

²⁴ Mun tö raba kukwe ükaite tikrä angwane, kukwe ño ño nuenta tikwe erere tuen ño munye, abtä munta ti kite ngise ngwarbe. Ye abko munkwe ñan nuendre jire chi mda, akwa kukwe era metrehti munkwe kukwe ükadrete. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbö kwe ya?

²⁵ Angwane nitre israelita ruäre nünanka Jerusalén rababa niere jae kwärikwäri:

¡Ñan ni se känantarita nitre ji dokwätekwe müre ketadre yera,

²⁶ amarebti tuen dirire ni jökrä ngwäre kri sete se, akwa nitre ji dokwäte ñan nebe ñäke jire chi ie! ¿Ni se abko Ni

Dianinkä Ngöbökwe ara juani Ngöbökwe abko nibira era nitre ji dokwätekrä ya ño amarebti ñan nebe ñäke ie se?

²⁷ Ni se jatani mdenkri garera nie, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe jatadi angwane, jatadi mdenkri ñan rabadi gare nie, aisete ni se abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

²⁸ Jesu näma dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, nitre kukwei jaraba kore ie angwane, Jesukwe ñäkäba ja dibti, käkwe nieba:

Ti gare kuin munye bkänä amne, ti jatani mdenkri, ye gare kuin jökrä munye, munta nütüre ñan ñan. Akwa ñan ti jatani ja tõi jenbti amne Ngöbökwe ti juani era metre. Niara gare ñakare munye,

²⁹ akwa ti abko jatani niarakri amne ti juani kwe, aisete niara gare tie. Abko kore se, nieba Jesukwe.

³⁰ Yebtä ni ruäre tö rababa Jesu kain ngite, akwa niara müre ketadre abko käi ngämi nüke, aisete nitre ye käkwe ñan kise mikaba jire chi btä.

³¹ Akwa ye ngwane abko, ni kwati käkwe tödekaba Jesubti abko rababa niere:

Ni Dianinkä Ngöbökwe rükadre angwane, sribi kri ñan tu-abare abko ñan nuendi bäri kuin kwe ni se ngwä, raba ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

³² Nitre tödekaka Jesubti rababa blite tiebe kore, ye kukwei jarabare nitre bariseoye. Abtä nitre bariseo btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä juanba Jesu kaen ngite.

³³ Angwane Jesukwe nieba mda:

Tikwe nünandi bä jötrö mda mun ngätäite nete. Yebti ni ti juanka, kánti ti näinta.

³⁴ Angwane mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre, nieba Jesukwe ietre.

³⁵ Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko näin mdente amarebti ñan kwandretari nie, tä niere se? ¿Nitre israelita tä nüne juta jenenante kwäräkwärä nitre ñakare israelitare ngätäite, kánti näin ya ño ruen? o ¿Nitre ñakare israelitare, ie näin dirire ya? Dre nuendi metre kwe ruen

³⁶ amarebti nini krörö kwe nie: Mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre niken, nini kwe nie, ¿se abko dre nini kore kwe se? rababa niere Jesubtä.

Jesukwe Ngöbö Üai bä mikani ñö nire kwrere

³⁷ Yebti bieta Ju Bā köböi mrä abko köbö bāri ütiäte, ye näire Jesu rababa nūnaninkä krö ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, ñākāba jume ja dibti kwe, kākwe nieba mda:

Mun mden ie tomna nibi angwane, mun jakwe tomna ñaen tie amne,

³⁸ nire nire kākwe tödekadre tibti abko btä ñö nire rabadi neen käre, nieta Ngöbö Kukweibtä ye kwrere, nieba Jesukwe.

³⁹ Jesukwe blitaba kore angwane abko Ngöbö Üai bā mikaba ñö nire kwrere kwe. Akwa blitaba kwe angwane, Ngöbö Üai ngāmi nūke nitre tödekaka Jesubti yebtä, ñobtä ñan angwane Jesu ngāmi nikenta kā kāinbti, kánti Ngöbökwē Jesu mikani ütiäte kri. (Akwa Ngöbökwē Jesu mikani ütiäte kri, yebti abko Jesukwe Ngöbö Üai juani nūne nitre ja töitikaka Jesubti yebtä.)

⁴⁰ Jesukwe blitaba ye abko nitre nāma yete, ye ngätäite ni ruäre kākwe Jesu kukwei nuaba angwane, rababa niere:

Ni Ngöbö kukwei niekā rükadre niebare Moisékwē ara tā nete ñan ñan, rababa niere.

⁴¹ Akwa ni mda mda abko rababa niere:

Era metre Ni Dianinkä Ngöbökwē ara noko, rababa niere.

Akwa ni mda abko rababa niere:

Ni noko abko Galileabo, aiseite niara abko ñan Ni Dianinkä Ngöbökwē, ñobtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwē abko ñan jatadre nitre Galileabokri.

⁴² Ye abko, Ni Dianinkä Ngöbökwē jatadi jrei David tukwe mrākäkri amne David abko dārebare juta Belénte, ye arabe kánti Ni Dianinkä Ngöbökwē jatadi arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä, nieba ni ruärekwē.

⁴³ Yebtä abko ni jökrä töi rababa bā jene jene Jesubtä.

⁴⁴ Ni ruäre abko tö rababa rikai Jesu ngwena ngite, akwa nuenba ñakare kwetre.

⁴⁵ Ye mden kisete, guardiatre juani Jesu kaen ngite, ye rikabata kise tökare nebeta bariseotre ye kánti amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre ye kánti angwane, niaratre kākwe niebare guardiatre yeye:

Nunkwe ni kamna ngite, ¿ye ñobtä mun ñan ki ngwena? nieba kore kwetre guardiaye.

⁴⁶ Abtä guardiatre kākwe niebare mda ietre:

¡Ni blite nuäre nuäre ni ye kwrere nunkwe ñan tuabare jire abko erere ni ye tä blite! Abtä nun ñan ki ngwena, niebare kwetre.

⁴⁷ Angwane nitre bariseo ye kākwe niebare mda guardiatre eye:

¿Munkwe ja ngökamna kwäräbe ie arato ñan ñan? niebare kwetre ietre.

⁴⁸ ¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo tärä iti kätä tödeke ni yebti mun okwäbti ya? ¡Ñakare jire!

⁴⁹ Nitre se kätä niara mike ütiäte, ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare ñakare jire chi ye abko btä Ngöböta ngürün mike, ye namanintre niere guardiatreye.

⁵⁰ Abtä bati ni bariseo kädian nämáne Nicodemo jananbare blite deo Jesube ye käkwe nieba:

⁵¹ Kukweta ükaninte ni ngätäite kätä niere krörö: Ni iti käkwe dre nuenbare abtä kitadre ngite, ye niara ngämi blite au jakrä, ni ñan raba kite ngite abko tä ükaninte kore, nieba Nicodemokwe.

⁵² Abtä niaratre käkwe nieba romone Nicodemoye mda:

¿Ma abko ni ngututu käme Galileabo arato ya? Ngöbö Kukwei kätä dre niere, yebtä makwe ja töitika angwane, ni Galileabo ñakare jire iti Ngöbö kukwei niekä abko rükadi gare mae, nieba kwetre Nicodemoye.

Meri iti käkwe ja mikani ngite tiebe

⁵³ [Yebti ni jökrä rikabata ja gwiriete.

8

¹ Akwa Jesu abko rikaba Ngitio Olibobti.

² Yebti jändrinane dekä angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita Jesu rikabata angwane, ni kwati jataba nüke niara ken kukwei nuakäre angwane, niara rababa tákänintbe temen, kä rikaba dirire ietre.

³ Ye btäräbe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo rükaba meri ngwena iti Jesu kánti. Meri ye abko nämáne ja mike gure kaibe gore abko kwani ietre abko rükaba ngwena. Meri ye abko mikaba nünaninkä kwetre ni jökrä ngwärecri Jesu kánti.

⁴ Angwane nieba kwetre ie:

Dirikä, meri ne tä ja mike gure kaibe gore akwa, kuni jabtä nunye abko nun ki ngwena mae nete.

⁵ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä Moisékwe meri ne kwrere kämikamna jäbti. ¿Akwa ma abko kätä dre niere meri kore btä? nieba kwetre Jesuye.

⁶ Niaratre abko rababa kukwe ngwentari kore ie ja gakäre ben, ñobtä ñan angwane Jesukwe ñäkädre blo, yebtä abko kukwe käme kwandre ietre kitakrä ngise abkokäre. Akwa Jesu abko rababa nünaninkä krö, bti rababa tákänintbe ngürebtí, kä rikaba tärä tike kisebti dobrobtä temen.

⁷ Akwa nitre ye rababa kukwe ngwentari janknu Jesuye meri yebtä. Abtä Jesukwe niaratre mikaba ñäräre ja käne, käkwe nieba ietre:

Mun mden mden ja mike ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere abko käkwe meri ye takä käne jäbti, nieba Jesukwe ietre.

⁸ Yebti Jesu rababata takänintbe ngürebti, rikaba tarä tiketa dobrobtä temen nitre ye okwäbti.

⁹ Akwa Jesukwe ñäkäba kore ietre, yebtä abko niaratre rikaba kä mikekä itire itire ja täritäri, akwa nitre bäri unbre unbre ara jire käkwe kä mikakaba käne, bti ni bäri bati bati rikabata mento mrä. Jesu abko rababa kaibe meri yebe.

¹⁰ Niara naninkrö krö, bti meri ye mikaba ñäräre ja käne kwe, käkwe nieba ie:

¿Nitre ma kitaka ngise abko ame jökrä nete? ¿Ni ñakare jire iti käkwe ma kiti ngite ñan ñan? nieba Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe nieba mda ie:

Ni ñakare jire iti käkwe ti kiti ngite se abko, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma kitadre ngite arato, aisete nänta. Akwa mtare mentokwäre makwe ñan ja mika ngite janknu mda. Abko kore se, nieba kwe meri yeye.]*

Jesu abko ñotra ni jökrä kräke

¹² Yebti Jesukwe nieba mda ni kwati näma yete yeye:

Ti abko ñotra ni jökrä kräke. Nire nire jatadre ti jiebti abko kwe ñotra trä rabadie die mikakäre amne ñan nünandi jire chi mda kä ikote kwe, nieba kwe.

¹³ Yebtä abko, nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

Mata nete käta blite au jakrä, aisete ma kukwei ye abko tuen ñakare metre, nieba kwetre ie.

¹⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Tita blite au jakrä akwa, ti abko kukwei ütiäte amne metre, ñobtä ñan angwane ti mdente jatani, ye gare kuin tie. Erere arato, ti näinta mdente gare kuin tie, akwa mun abko ie gare ñakare jire chi.

¹⁵ Nitre kä nebtä tä kukwe ükete ño ni kitakäre ngite, ye kwrere munta kukwe ükete tikrä, akwa ti abko tä kukwe ükete ñakare ni kitakäre ngite.

¹⁶ Akwa nane tikwe kukwe ükarete ni kitakäre ngite, ye ngwane tikwe kukwe ükadrete era metre, ñobtä ñan angwane ñan tita kukwe ükete kaibe ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe ti juani abko käta kukwe ükete ti ben gwaire, aisete tita kukwe ükete kuin metre.

¹⁷ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mun kräke, btä nieta krörö: Ni nibu käkwe blitadre ja kwrere ni kitani ngise rüere, ye ngwane niaratre nibu kukwei rabadre ütiäte abko nieta.

* **8:11** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

18 Ye abko tä dbe, aisete ti ara jire tä blite au jakrä amne ti Rün käkwe ti juani abko tä blite tikrä arato, nieba Jesukwe.

19 Abtä nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

¿Ma rün abko tä mdente? nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire gare ñakare metre munye amne ti Rün gare ñakare munye arato. Ti abko nire rükadre gare munye angwane, ti Rün rükadre gare munye arato. Abko kore se, nieba kwe ietre.

20 Jesukwe ñäkäba kore angwane abko näma dirire ju bli-takrä Ngöböbe ye bäre. Jesu näma dirire, ye kántita abko kaja näma abko te ngwian kita nämane Ngöbökrä, kánti Jesu näma, käkwe kukwe diriba kore. Akwa Ngöbökrä ká kitani angwane Jesu müre ketadre, ye ngämi nüke ie, aisete ñan kaba ngite kwetre müre ketakäre.

21 Bti Jesukwe niebata mda ietre:

Ti bike nikenta amne mun abko rabadi ti känentari kisere, akwa mun ngite ye ben gwaire mun krütadre jökrä. Ti näin mdente, ye kánti mun ñan raba neme jire ti kánti, nieba kwe nitre bariseoye.

22 Angwane nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö kite ja müre ketai au ya ño amarebti, ti bike niken ye kánti mun ñan raba, nini kwe ye? rababa niere jae kwärikwäri.

23 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun abko tä nüne ká temen nebtä, akwa ti abko ká káinbti sete jatani; mun abko tä nüne Ngöbö rüere, akwa ti abko rüere ñakare Ngöbö rüere.

24 Ye mden kisete, kukwe kämekäme munta nuene Ngöbö rüere, yeبتä mun krütadi. Ti abko ni ño tita niere munye, ye munkwe ñan mikadre era jae angwane, mun krütadi angwane, mun rabadi ngite Ngöböye kärekäre, tikwe nini munye ye kwrere, nieba Jesukwe ietre.

25 Angwane niaratre käkwe nieba mda ie:

¿Ma abko nire? nieba kwetre Jesuye.

Jesukwe nieba mda ietre:

Ti jataba nüke angwane, ti abko nire tikwe nieba käne munye abti ká nüke mtare.

26 Ye abko, kukwe tärä kabre abko tikwe kädriedre munbe. Erere arato, kukwe tärä kabre abko tikwe ükarete munkrä, akwa ni ti juanka káta kukwe era erere niere abko tita kukwe nuen, ye erere tita niere nitre nünanka Ngöbö rüere ie, nieba Jesukwe.

27 Akwa Jesukwe blitaba ni niara juanka yeبتä angwane abko näma blite Rün kweبتä abko ñan rükaba gare ietre.

28 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo ne kadikä krusobtä käin angwane, ti abko ni ño tita niere munye, ye abko rükadi gare tibtä munye. Erere arato, tita jändrän nuene ñakare ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe dre diribare tie, ye erere tita nuene abko rükadi gare tibtä munye.

29 Ni ti juanka ye abko tä tibe amne ti Rün tä ti mikete ñakare kaibe, ñobtä ñan angwane dre tuen kuin ie abko erere tita nuene, kä mikakäre nuäre btä, aisete ñan tä ti mikete kaibe. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

30 Jesukwe blitaba kore angwane, ni kwati käkwe tödekaba bti.

Nitre israelita abko Abraham mräkä tä nütüre jabtä

31 Yebti nitre israelita käkwe tödekaba Jesubti, ye ie Jesukwe nieba mda:

Munkwe nünandikä kärekäre ti kukweibtä ne ngwane, mun rabadi ja töitikaka era metre tibe.

32 Ye ngwane, kukwe era metre Ngöböbtä rükadi gare munye amne kukwe era yebti mun rabadi tikaninte, nieba Jesukwe ietre.

33 Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

Nun därebare Abraham mräkäkri amne ni mda mda nebe ñakare nun dänkiene. ¿Se ñobtä abko mun rabadreta tikaninte, mata niere se? nieba kwetre Jesuye.

34 Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ni ye abko kukwe kämekäme tä bkäne amne dänkiene, aisete niara abko ni klaborere kwrere kukwe kämekäme kräke.

35 Ye abko, ni klaborere ye ñan raba nüne kärekäre gwi bkänkä mräkäbe, ñobtä ñan angwane bkänkä raba rürümoine ni mdaye. Akwa ni klaborere bkänkä, ye ngäbriänkä aibe käkwe nünandre kärekäre gwi rünbe.

36 Ne aisete Ngöbö Odei käkwe mun tikadrete ne ngwane, mun rabadi tikaninte era metre.

37 Mun därebare Abraham mräkäkri, ye garera tie, akwa mun tö ti müre ketai, ñobtä ñan angwane tita kukwe niere, ye mun ñan tö kain ngäbti.

38 Tikwe dre dre tuaba ja okwä jenbti ti Rün kanti, ye erere btä tita blite. Ye kwrere arato, munkwe mun rün kukwei nuani blite ño, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

39 Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¡Nun rün kira abko Abraham abko mräkäkri nun därebare! nieba kwetre Jesuye.

Akwa Jesu abko käkwe nieba mda ietre:

Mun däredre Abraham mräkäkri bkänä akräke niarakwe nünabare ño, ye erere munkwe nünandre arato.

40 Akwa ye kwrere ñakare, aisete kukwe diribare tie Ngöbökwe abko erere tita niere era metre munye. Abtä mun tö ti müre ketai. Akwa Abraham abko rabadre nüne mtare angwane, niarakwe ñan kukwe kore nuendre jire chi abko erere mun tö nuein tibtä.

41 Ye abko, mun rün tä dre nuene, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

Abtä nieba kwetre Jesuye:

Ni ja mikaka gure bati bati abko kwe nun därebare ñakare amne nun rün abko era metre. Nun rün abko itibe abko Ngöbö, nieba kwetre Jesuye.

Diablu mräkä

42 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö mun Rün era metre bkänä akräke ti rabadre tare munkwe, ñobtä ñan angwane ti jatani Ngöböökri amne tita mun ngätäite nete. Ye ñan ti jatani ja töi jenbti akwa, Ngöböökwe ti juani abkokänti tita nete.

43 Akwa mun abko ñan tö ti kukwei kain ngäbti, aisete tita blite abko ñan tä nuke gare munye.

44 Ye abko, mun rün era metre munkwe abko diablu amne niara tä mun bkäne, aisete mun abko niara kwrere amne niara töta nebe dreye, ye erere mun tö nuein. Kena abti kä nuke mtare, diablu abko ni kämikaka amne niara ñan tä kukwe era metre niere jire chi bati. Tä blite angwane, kukwe era nieta ñakare jire kwe, angwane tä blite nierare, ñobtä ñan angwane niara abko ni ngökaka amne käne kira niarakwe kukwe niebare ngwarbe.

45 Mun abko mun rün diablu kwrere käta kukwe ngwarbe tarere, aisete ti abko käta kukwe era erere niere munye angwane, mun ñan tö ti kukwei mikai era.

46 Ti kukwe käme nuene ñakare Ngöbö rüere, aisete ni ñakare jire mun ngätäite nete kä raba ti kite ngise kukwe kämenbtä, aisete tita kukwe era erere niere munye, ¿se ñobtä abko mun ñan tö ti kukwei mikai era?

47 Akwa nire nire era metre Ngöböökwe abko tä Ngöbö kukwei kaen ngäbti, akwa mun abko ñakare era metre Ngöböökwe, aisete mun ñan tö ti kukwei kain ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

Ja bäri kri Abrahamkrä niebare Jesukwe

48 Yeبتä abko nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

Ma abko ni ngututu Samariabo amne üai käme tä mabtä, nunta niere ye abko era bkänä ñan ñan, nieba kwetre.

49 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Üai käme ñakare jire tibtä, akwa tita ti Rün mike ütiäte jae amne mun abko käta ti mike ngwarbe jae.

⁵⁰ Ñan munkwe ti mikadre ütiäte abko känänta au tikwe jakrä, akwa ni tära iti abko tä ti mike ütiäte amne niara abko kukwe ükatekä ni jökrä kräke.

⁵¹ Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe ti kukwei mikadre täte abko ñan krütadi, nieba Jesukwe.

⁵² Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda ie:

Mtare üai käme tä mabtä nunta niere, ye abko era nura gare metre nunye mabtä, ñobtä ñan angwane Abraham amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä amarebti nire nire käkwe ti kukwe mikadre täte abko ñan krütadi, mata niere ye.

⁵³ ¿Ma abko bäri ütiäte nun mräkä Abrahamkrä ya? Ñakare jire raba ruen nunye, ñobtä ñan angwane Abraham krütani amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä. ¿Ma abko nire amarebti ja nibi ruen bäri mae niaratrekrä ye? nieba romone kwetre Jesuye.

⁵⁴ Jesu käkwe nieba mda ietre:

Tikwe bikadre kri ja mikakäre ütiäte au, ye ngwane tikwe ja mikadre ütiäte ngwarbe, akwa ti Rün ara käta ti mike ütiäte. Ti Rün ye mden abko Ngöbö munkwe munta niere, akwa mikata ñakare ütiäte munkwe.

⁵⁵ Ngöbö ye abko gare ñakare munye, akwa ti abko ie niara gare kuin. Ne aisete niara gare ñakare tie, tikwe niedre, ye ngwane ti rabadre ni ngökaka mun kwrere arato, akwa niara gare kuin tie bkänä amne tita niara kukwei mike täte.

⁵⁶ Ti köböi mikani ye abko mun mräkä käne Abraham tö namani tuai, aisete namani töbike ti köböibtä angwane, kä namani juto btä. Yebti ti rükadre köbö ño te abko Abrahamkwe tuani angwane, kä namani nuäre krübäte btä, nieba Jesukwe.

⁵⁷ Yebtä abko, nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

¡Jo! Nin kä ngämi gre ketebu bti kwä jätä mae. ¿Ma ye abko käkwe Abraham tuani mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁵⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Abraham ngämi däre, ye känenkri ti nämanena nüne. Abko kore se, nieba kwe nitre israelita ji dokwäteye.

⁵⁹ Abtä nitre israelita ye käkwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre, akwa nitre nämane yete, ye ngätäite Jesukwe ja rükanteba, bti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu näma, ye kanti Jesukwe kä mikakaba tiebe amne rikabata mentokwäre.

9

Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta

¹ Abti bati Jesu rikaba ji ngrabare angwane, ni nāma iti jite btā Jesu okwā rababa. Ni ye abko okwā kā drūnente. Niara abko dārebare kore, aiseite kā tuen ñakare ie abko nāma jite.

² Abtā nun ja tōitikaka Jesube kākwe nieba ie:

¿Dirikā, ñobtā ni se dārebare okwā kā drūnente kore? ¿Niara meye amne rūn kākwe ja mikani ngite Ngōbö rüere ya? O ¿Niara ara jire kākwe ja mikani ngite au Ngōbö rüere abtā dārebare kore ya? nieba nunkwe Jesuye.

³ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ñan niara meye amne rūn kākwe ja mikani ngite Ngōbö rüere, abtā dārebare kore. Erere arato, ñan niarakwe ja mikani ngite abtā dārebare kore. Akwa Ngōbö diebti sribi kri ñan tuabare rabadre bare, abkokāre niara dārebare kore.

⁴⁻⁵ Tita kā nebtā mun ngātāite nete angwane, ti abko ñotra ni jōkrā krāke, aiseite tita mun ngātāite nete angwane, ni ti juanka ye krāke nikwe sribidre kā trā ngwenbti, ñobtā ñan angwane ti jārikadi munkān angwane, kā jatadi kā iko kwrere, ye näire ni ñan rabadre sribire jire chi mda, nieba Jesukwe.

⁶ Jesukwe blitaba kore, yehti tō rababa kukwe ye bā mikai, kākwe ni ye mikaba kuinta krörö: kāli kitaba temen kwe, mritaba dobrobe kwe, bti dobro ye jüanteba ni ye okwābtā kwe,

⁷ bti nieba kwe ie:

Ñö okwā Siloé, ye te nān ja okwā bātete, nieba kwe ie.

(Siloé ye abko “juani” nieta kukwe hebreore.) Ye erere ni ie kā tuen ñakare ye rikaba, kākwe ja okwā bātāninte, bti nikaninta ja gwiriete angwane, kā namaninta tuenta ie.

⁸ Abtā nitre nūnanka kānimekānime niara kenta temen amne nitre kā nāmane niara tuen ngwian kārere käre, ye namani niere jae kwārikwāri:

¿Ni noko nāmane nebe tākānintbe jite ngwian kārere yera? rababa niere.

⁹ Angwane ni ruäre namanintre niere:

Niara ara se, namanintre niere.

Akwa ni mda mda abko namani niere:

Ñakare, akwa ni mda bāsi niara bā kwrere se, namanintre niere.

Akwa ni ye ara jire kākwe niebare:

Ti ne ara nāmane ngwian kārere jite ye, niebare kwe.

¹⁰ Angwane ni mda mda kākwe niebare ie:

¿Ñö köböire kā nena tuen mae mtare? niebare kwetre ie.

¹¹ Niara kākwe niebare mda:

Ni kādekata Jesu ye kākwe dobro mriti, bti jünūnte ti okwābtā kwe amne nini krörö kwe tie: Ñö okwā Siloé, ye kānti nān amne makwe ja okwā bātāte, nini kwe tie. Ye erere ti niki,

käkwe ja okwä bätrite angwane, kä nibibe tuen tie, niebare kwe ietre.

¹² Angwane ni bariseo mda mda ye käkwe niebare mda ie:
 ¿Ni kädekata makwe ye abko tä mdente? niebare kwetre ie.
 Niara käkwe niebare mda:
 Niara tä mdente gare ñakare tie, niebare kwe ietre.

Nitre bariseokwe ñäkäbare Jesu rüere

¹³⁻¹⁴ Jesukwe dobro mritaba kälibe, bti ni okwä kä drüente ye okwäbtä jüanteba kwe angwane, kä rababa tuenta ie, ye abko Jesukwe nuenba köbö jadükakrä näire. Yebtä abko ni okwä kä drüente Jesukwe mikabata quinta ye järikaba mda nitre bariseo ngwäreki.

¹⁵ Angwane ño köböire namaninta quinta niebare kwetre ie.
 Niara käkwe niebare ietre:

Dobro mriti kwe, jününte ti okwäbtä kwe, bti tikwe ja okwä bätrite amne mtare kä nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

¹⁶ Abtä nitre bariseo ruäre namani niere:

Ni sribi ye nuenkä abko ñan jatani Ngöböökri, ñobtä ñan angwane tä köbö jadükakrä mike ütiäte ñakare jae, namani niere.

Akwa bariseo ruäre abko namani niere:

¿Ni ngite Ngöbö rüere ñan rabadre sribi kri ñan tuabare nuene ni noko kwrere! namanintre niere.

Yebtä abko namanintre ja kwete kwärikwäri Jesubtä.

¹⁷ Bti ni okwä kä ikote ie kä namani tuen, ye ie niebareta mda kwetre:

¿Ni käkwe kä mikani tuenta mae, ni ye abko ni ño nieta makwe? niebare kwetre ie.

Niara käkwe niebare mda:

Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä tita niere, niebare kwe ietre.

¹⁸ Akwa ni ye abko därebare amne okwä kä drüente, aisete kä tuen ñakare ie, akwa okwä namaninta quinta, aisete kä namani tuen ie, ye abko nitre israelita ji dokwäte ñan tö namani mikai era, abtä ni okwä kä drüente ye meye btä rün käräbare kwetre.

¹⁹ Ni ye meye btä rün nükani angwane, niebare kwetre ietre:

¿Ni ne abko, mun ngobo munkwe bkänä ya? ¿Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä, munta niere ya? Ño köböire kä tuen ie mtare, ye niere nunye, niebare kwetre ietre.

²⁰ Angwane ni ye meye amne rün käkwe niebare mda:

Niara abko nun ngobo nunkwe bkänä. Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä,

²¹ akwa ño köböire kä tuen ie mtare, ye abko gare ñakare nunye. Erere arato, nirekwe kä mikani tuenta ie, ye gare ñakare nunye, aisete munkwe ngwiantari niaraye. Niara abko

na nena ünän, aisete dre dre nakaninkä btä, ye niarakwe niedre au jakrä munye, niebare kwetre nitre israelita ji dokwäteye.

²² Ni ie kä tuen ñakare ye meye amne rün, btä nitre israelita ji dokwäte jürä namani, aisete nieba kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nirekwe niedre, ni ye abko kitadrekä sinagoga bäre mento abko nitre israelita ji dokwäte käkwe ükaninte kore, ye abko jürä namani ni ye meyebtä amne rünbtä.

²³ Ne aisete niara meye amne rün käkwe niebare: Niara nena ünän, aisete kukwe nakaninkä ño ño btä, ye munkwe ngwiantari ie amne niarakwe niedi au munye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane ni okwä nämane kä ikote käne, ye nitre israelita ji dokwäte käkwe käräbaretä bobuta, bti niebare kwetre ie:

Ngöbö okwäbti kukwe era erere niere nunye, ñobtä ñan angwane Jesu ye abko ni ngututu kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, ye gare kuin nunye, niebare kwetre ie.

²⁵ Ni ye käkwe niebare mda:

Niara abko ni kukwe kämekäme nuenkä ya abko gare ñakare tie, akwa ti okwä nämane kä ikote amne niara köböire kä tuen kuin tie mtare. Ye aibe gare tie, niebare kwe ietre.

²⁶ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

¿Dre nuenbare kwe mabtä? ¿Ño köböire kä mikani tuen kwe mae? niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä niarakwe niebare:

Kukwe gare tie, erere tikwe ninina jökrä munye, akwa munkwe ñan ti kukwei miri era. ¿Se drekäre tikwe kukwe arabe niedreta bobuta munye, ie mun tö nibi ye? ¿Mun tö nibi ja getai arato Jesube ya amarebti mun nibi kukwe ngwentari janknu kore tie ye? niebare kwe ietre.

²⁸ Angwane nitre israelita ji dokwäte rikaba ngren ngren ni yebti, käkwe niebare ie:

Ma abra ja getaka Jesu yebe, akwa nun abko tä nekete Moisékri.

²⁹ Ngöbökwé blitabare Moisébe, ye gare kuin nunye, aisete nunta nekete niarakri. Akwa Jesu ye abko jatani mdenkri abko gare ñakare jire chi nunye, niebare kwetre ni yeye.

³⁰ Abtä ni ye käkwe niebare mda ietre:

¡Rä jire niara jatani mdenkri gare ñakare munye, yebtä ti töi ñan nebe krütare mda! Akwa ti abko okwä mirita quinta kwe amne kä nibi tuen tie,

³¹ aisete ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere kätä ja di kärere Ngöböye sribi kri ñan tuabare nuenkäre abko ie Ngöböta ja di bien ñakare, ye gare kuin nie. Akwa nire nire tä Ngöbö mike ütiäte amne tä Ngöbö Kukwei mike täte aibe die mikata Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenkäre, ye abko garera nie arato.

³² Erere arato, ni därebare okwä kä drünente ti kwrere abko ni mdara jire kätä kä mike tuen ie, ye abko ni ngämi kukwe nuen jire chi.

³³ Ne aisete, Jesu ñan jatadre Ngöbökri, akräke sribi ütiäte kri ñan tuabare ye kwrere ñan rabadre bare jire chi ie Ngöbö diebti, niebare kwe.

³⁴ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

Kukwe kämekäme kri krübäte Ngöbö rüere mabtä, aisete ma därebare abti kä nüke mtare ma ngite kri Ngöbö rüere. ¿Ma ye abko tö kite dirire nunye mtare ñan ñan? niebare kwetre ie.

Bti ni ye juantariba künken kwetre.

Nitre israelita ji dokwäte abko ie kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare

³⁵ Yebti ni ie kä mikani tuenta Jesukwe, ye kitani künken sinagoga bäre mento gaba Jesukwe. Yebti Jesu rababa ngätäi ben angwane, Jesukwe nieba ie:

¿Ni Kä Nebtä Ngobo bti mata tödeke ya? nieba kwe ie.

³⁶ Angwane niarakwe nieba mda:

Ti Dänkien, nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo makwe niedre tie angwane, tikwe tödekadi bti, nieba kwe Jesuye.

³⁷ Jesukwe nieba mda ie:

Ti ara tuata makwe, ti ne mden ben mata blite, nieba kwe ie.

³⁸ Ye btäräbe ni ye rababa ngukudokwäbti Jesu ngwärecri, Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba:

Tita tödeke mabti ti Dänkien, nieba kwe Jesuye.

³⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti jatani kä nebtä kukwe rabadre ükaninte ni jökrä kräke amne, ni ie kukwe metre Ngöbökwé gare ñakare amne ni ie kä tuen ñakare ye kwrere abko ie kä rabadre tuen angwane, kukwe metre Ngöbökwé rabadre gare ie, abkokäre ti jatani. Erere arato, nire nire ie kä tuen kuin tä nütüre, aisete kukwe metre Ngöbökwé garera ie tä nütüre, ni ye abko tä ja ngökö au abko ie kä ñan rabadre tuen, abkokäre ti jatani, nieba Jesukwe ie.

⁴⁰ Yebtä abko nitre bariseo näma ruäre Jesube yete käkwe nieba ie:

¿Kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare nunye arato, aisete nun okwä kä drünente amne kä tuen ñakare nunye abko mata niere nunye ya? nieba kwetre mda Jesuye.

⁴¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun okwä tädre kä drünente angwane, kä ñan rabadre tuen munye, akräke kukwe käme Ngöbö rüere, ye munkwe nuendre ñakare amne mun ñan rabadre ngite Ngöböye; akwa kukwe metre Ngöbökwé garera kuin munye, aisete kä tuen

kuin munye munta niere au jabtä, aisete mun ngite janknu Ngöbö rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

10

Obeja ngibiaka era metre gare kuin obejaye

¹⁻³ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Ni obeja ngibiaka era metre abko käre tä ni mda mikete jukwebtä obeja ngibiare deo jakrä. Ye mden kisete, obeja ngibiaka ye tä nüke angwane, ni jukwe ngibiaka tä jukwe tike ie angwane, obeja ngibiaka ye tä niken obeja kä deke kratirekratire ja täritäri. Niara kukwei gare obejaye, aisete obeja kwe tä niken jiebti amne tä niken ngwena ki bäre mento mikä känene. Akwa ni obeja ngibiaka ñakare era metre abko tä nakwen kibti ta, ñobtä ñan angwane niara abko gokä, aisete tä kite tiebe kibti ta. Akwa ni obeja ngibiaka era metre bkänä abko tä nüke jukwebtä obeja kwe kärere.

⁴ Yebti obeja kwe tä rä niken jökrä ki bäre mento angwane, niara tä niken käne amne obeja tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare kuin obeja kweye.

⁵ Akwa ni gare ñakare obejaye abko ngäniene obeja tä ngitie jirekäbe amne ñan tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare ñakare obejaye, aisete obeja tä ngitie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁶ Jesukwe blitaba kore jabtä, käkwe nitre bariseo bä mikaba ni gokä kwrere, ye abko dre bä mikaba kore kwe ñan rükaba gare nitre bariseoye.

⁷ Angwane Jesukwe niebata mda:

Ti bike kukwe era erere niereta mda munye abko krörö: Ti abko jukwe kwrere abko kanti obeja jatadre.

⁸ Ni jökrä nükani ti känenkri ja Ni Dianinkä Ngöbökwere niere abko nitre ni ngökaka amne gokä, akwa obeja era metre tikwe abko käkwe kukwei nuani ñakare.

⁹ Ti abko jukwe kwrere, aisete nire nire rükadre ti köböire ki teri Ngöbö kanti, ye abko rabadi dianintari. Ne aisete, obeja tä niken ki teri, bti tä nikenta ki bäre mento amne mikä kuin tä kwen kwetadre ietre, ye kwrere nire nire rikadre ti köböire Ngöbö kanti abko ie jändrän kuin kwandre.

¹⁰ Akwa ni gokä tä kite gore, ni kämike amne jändrän jökrä juankäre ngwarbe nikän; akwa ti abko jatani ni mikakäreta nire Ngöböbe amne ni rabadre nüne bäri kuin kärekäre, abkokäre ti jatani.

¹¹ Mdakäre abko, ti abko ni obeja ngibiaka kuin kwrere. Ni obeja ngibiaka kuin abko tä biare ngataen obeja kräke, obeja diantarikäre.

¹² Akwa ni ngwian ganainkä jae obeja ngibiabtä abko lobo tä kite tuen ie obeja kukwäre angwane, tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara abko ñakare obeja ngibiaka amne obeja ye ñakare kwe, aisete tä mikete loboye amne lobo tä niken obeja kwete amne tä obeja juentari kratikrati kwäräkwärä.

¹³ Ni ngwian ganainkä obeja ngibiabtä ye abko tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara töita ja kwata ngibiabtä, akwa obeja ngibiadre ye abko ütiäte ñakare kräke, aisete tä ngitie kore.

¹⁴⁻¹⁵ Mdakäre abko, ti ni obeja ngibiaka kuin kwrere, ñobtä ñan angwane ti gare kuin ti Rünye amne ti Rün gare kuin tie, ye kwrere obeja tikwetikwe erere gare kuin tie amne ti gare kuin ietre arato. Ti abko obeja ngibiaka kuin kwrere, aisete ti gatadi obeja tikwe kräke.

¹⁶ Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare ngätäite obeja mda mda tarä tikwe, akwa tä ñakare ki kwatibe teri obeja tikwe tikwe nitre israelita ngätäite ben gwaire. Akwa ti jatadre obeja ye ngwena arato mikakäre ki teri obeja nitre israelita ben gwaire, amne obeja ye käkwe ti kukwei nuadre amne ti kukwei mikadre täte kwetre angwane, rabadre nüne ki kwatibe teri jökrä amne niaratre ngibiaka rabadi itibe arato abko ti ara.

¹⁷ Ti abko bike ja kwata bien müre ketadre, ti rabadita nire bobukäre abkokäre, aisete ti Rün tikwe käta ti tarere.

¹⁸ Tikwe ñan ja biandre müre ketadre, ye ngwane ni ñakare jire iti käkwe ti müre ketadre ja töi jenbti. Ti ara jire käta ja bien müre ketadre au, aisete ti müre ketai, akwa ti abko di tarä ja bien müre ketadre amne ti di tarä ja mikakäre nünenta, ye abko ti Rün käkwe nuemna tie, erere tita nuene. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

¹⁹ Jesukwe blitaba kore, ye kukwei nuaba nitre israelitakwe angwane, niaratre töi rababa bä jene jene jökrä.

²⁰ Ne aisete ni kwati rababa niere:

Üai käme tä btä, aibe käta kä kwitekä dokwäbti, aisete tä ñäke kore. ¿Se drekäre munta kukwe mike ütiäte se? nieba kwetre.

²¹ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Nire nire btä üai käme tä ye abko ñan raba blite jire chi ni se kwrere. Mdakäre abko, ni ie kä tuen ñakare abko ie üai käme tä kä mike tuenta ñakare jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

Nitre israelita ji dokwäte käkwe tödekani ñakare Jesubti

²² Kä ye ngwane abko kä tibo, kä ñüre angwane, ju blitakrä Ngöböbe Jerusalén abko mikaninta dbe Ngöbö ngwäre kri mekera abko nitre israelita nämane ngwenta töre jae, aiseite nämane jökrä bietabtä Jerusalén.*

²³ Angwane Jesu nämane dikekä ju blitakrä Ngöböbe ye bäre jukä kädianta Jukä Salomónkwe kántita mda angwane,

²⁴ nitre israelita ji dokwäte jataba ruäre, käkwe ja ükacröba Jesu bäre, käkwe nieba ie:

Ma abko nire metre abko ñan tä nuke gare nunye, aiseite nun moto iko töbikabtä kore, aiseite ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwere ara ya abko niere gwängwarbe nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire, ye tikwe niebarera munye, akwa munkwe ñan ti kukwei mikani era amne mun ñan tä tödeke tibti. Ye abko, sribi ñan tuabare tita nuene ti Rün diebti niarata tibe bä mikakäre, ye abko tä ti mike gare metre,

²⁶ akwa mun ñan tö tödekai tibti, ñobtä ñan angwane mun abko ñakare obeja tikwe, aiseite munta nuene kore.

²⁷ Akwa obeja tikwetikwe abko ie ti kukwei gare kuin, käta ti mike täte amne, niaratre gare kuin tie arato, aiseite obeja tikwe erere tä niken ti jiebti obejata niken ngibiaka jiebti ye kwrere.

²⁸ Amne tikwe obeja tikwetikwe mikadi nüne käre käre Ngöböbe amne Ngöbökwere ñan juandi ja okwä bäre mento kä ja tare nikakrä ye kanti. Erere arato, ni mda di ñakare jire diankakrä ti kisete.

²⁹ Ye abko, ti Rün di kri käkwe obeja biani tie, aiseite ni mda di ñakare jire obeja ye diankakrä ti Rünkän.

³⁰ Ye kwrere ti Rün btä ti, nun abko töi ja kwrere amne nunta ketetibe, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

³¹ Yebtä abko nitre israelita ji dokwäte käkwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre jäbti.

³² Abtä niarakwe nieba mda ietre:

Ti Rün diebti tikwe jändrän kuinquin nuenbare kabre ni mda mda die mikakäre, akwa kukwe kuin nuenbare tikwe, ye mden namani blo mun kräke abko dokwäre mun tö nibi ti kämikai jäbti ye? nieba Jesukwe ietre.

³³ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Jesuye:

Ñan makwe jändrän kuin nuenbare abko dokwäre nun tö ma kämikai jäbti, akwa mata ñäke ngwarbe Ngöbö rüere amne ma ngwarbe nun kwrere käta ja mike Ngöböre au. Yebtä nun tö ma kämikai jäbti, nieba kwetre ie.

³⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ye abko, Ngöbö Kukwei yebtä Ngöbökwere kukwe niebare krörö:

* 10:22 Bieta ye abko kädianta Hanuca mtare.

Mun abko ngöbötire, tikwe nieba munbtä, *Salmos 82.6*
 abko Ngöbökwe niebare, tä tikani niara Kukweibtä.

³⁵ Ngöbö Kukweita tikani kore, ye abko ni ñan raba rükente jire chi abko garera nie amne, ni jökrä ie Ngöbökwe ja Kukweibiani abko ngöbötire niebare kwe ie,

³⁶ aisete ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere abko nibi blo munkrä se? Ngöbökwe ti dianinkä ja Odeire, käkwe ti juani nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere ye ngätäite, tita niere aisete ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere angwane tita ñäke ngwarbe Ngöbö rüere abko munta niere tie?

³⁷ Ti abko Ngöbö Odei tita niere, akwa tikwe ñan sribi ti Rünkwe nuendre angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era;

³⁸ akwa tikwe sribi ti Rünkwe nuendre, ye ngwane nane mun ñan tö ti kukwei aibe mikai era abko tä dbe. Akwa tita sribi ti Rünkwe nuene era metre, aisete yebti munkwe tödeka, ti Rünta ketetibe tibe amne tita ketetibe ben ye rükadre gare metre munye, abkokäre munkwe tödeka sribi ti Rünkwe nuenta tikwe yebti.

³⁹ Abtä nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu kain ngite bobukäre, akwa Jesu gitiaba kän.

⁴⁰ Angwane Jesu rikabata Ñö Jordánbtä, Juan Bautista nämane ni ngökö ñöte, ye kánti Jesu rababa nünentbe.

⁴¹ Angwane ni kwati rikaba kánti ja tuakäre ben, kä rababa niere:

Sribi kri ñan tuabare abko Juankwe nuenbare ñakare, akwa kukwe nieba kwe Jesubtä abko kukwe era erere nieba kwe ñan ñan abko ni kwati rababa niere.

⁴² Angwane ni kwati nämä yete käkwe tödekaba Jesubti.

11

Jesu kukwe muko Lázaro krütani

¹⁻² Kä ye ngwane ni iti kädian nämane Lázaro nämä nüne juta Betaniate abko namani bren jume. Juta Betania yete abko Marta amne María nämä nüne ngwai Lázarobe. María ye mden abko käkwe ñö rä bäne kekaba ni Dänkien ngotobti, bti ni Dänkien ngoto rötäba ja dokwä drüenbti kwe.

³ Lázaro namani bren jume, aisete ngwai nibu ye mden käkwe ni mda juanba niere krörö Jesuye: Ni Dänkien, ma kukwe muko kuin makwe, mata tarere ye bren abko juanba niere kwetre Jesuye.

⁴ Erere bkänä ni ye nikani, rükaba mate Jesu kánti angwane, Jesukwe kukwei nuaba kore, bti nieba kwe:

Bren ye kisete niara ñan krütadre janknukäre akwa, bren ye köböire Ngöbö di kri amne ti Ngöbö Odei di kri rabadi mikani tuadre, nieba Jesukwe.

⁵ Jesu abko kwe Marta, María amne Lázaro nämane tare kri,
⁶ akwa Lázaro bren nie rükaba ie angwane niara nämä, ye kánti rababa köböbu mda.

⁷ Bti nitre ja töitikaka ben ie nieba kwe:

Bräntä kä Judeate, nieba kwe.

⁸ Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Dirikä, nitre israelita ji dokwäte tö rababa ma kämikai jäbti kä Judeate, ye abko käi ngämi niken raire ta. ¿Kä ye kánti abko ma tö nibira rikaita bobuta ya? nunkwe nieba ie.

⁹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¿Kä ngwen abko tä neme ñänä okwä krä jätäbti krobu ñan ñan? Ne aisete nita dikekä kä ngwenbti angwane, kä tuen kuin nie, aisete ni ngotota ritete ñakare, ñobtä ñan angwane kä trä ngwen kä nebtä yebti abko käta nebe tuen kuin ja käne nie.

¹⁰⁻¹¹ Akwa nire erere rikadre dikekä deo, ye ngwane kä ñan rabadre tuen ie, aisete ngoto rabadre ritete. Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ti abko kä trä ngwen kwrere amne tita nete angwane, kä tarä sribikrä. Ni kukwe muko Lázaro nikani kibien, akwa ti bike niken gaenkröta, nieba Jesukwe nunye.

¹² Angwane nun ja töitikaka ben käkwe nieba mda ie:

Kiterate kuinta, aisete tä kibien, nunkwe nieba ie.

¹³ Akwa Lázaro abko krütanina abko Jesu nämä niere nunye, akwa Lázaro nikani kibien bkänä abko Jesu nämä niere, nun rababa nütüre.

¹⁴ Abtä kukwe era erere nieba metre kwe nunye krörö:

Lázaro kürera,

¹⁵ akwa tita ñakare kánti angwane küre, ye abko käi nibi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane Lázaro küre, ye köböire kukwe mda rakadikä abko rabadi bäri kuin munkrä abko käkwe mun die mikadi tödeke bäri tibti, aisete brän Lázaro tuen, nieba Jesukwe nunye.

¹⁶ Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Tomás arabe kädian nämane “Munkin” abko käkwe nieba nun ja töitikaka Jesube mda mdaye:

Ni kämikadre gwaire niarabe kä Judeate, abkokäre brän siba ben, nieba kwe.

Jesukwe Lázaro ngwai moto mikani nuäre

¹⁷ Ye erere Jesu rikaba, rikaba nebe juta Betaniate mda angwane, Lázaro doboi mikani abko käi nikanina köböbkä jire ta angwane, Jesu rikaba neme.

¹⁸ Juta Betania abko nämä känime Jerusalén ken, bäsi kilometro krämä näre.

¹⁹ Ne aisete nitre israelita ji dokwäte rikaba kwati yete basare Martaye amne Mariäye moto ketabtäkäre kä

mikakäreta nuäre btätre, ñobtä ñan angwane ngwai Lázaro krütani kån aisete.

²⁰ Angwane Jesu rikaba neme juta ken, ye gaba Martakwe angwane, jataba ngäbti, akwa María abko rababa gwi.

²¹ Marta rikaba Jesu kánti angwane, nieba kwe Jesuye:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikån,

²² akwa mtare makwe dre dre kärädre Ngöböye, erere biandi jökrä kwe mae, ye abko gare kuin tie, nieba kwe ie.

²³ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngwai rükadita nire, nieba kwe Martaye.

²⁴ Angwane Martakwe nieba mda:

Kä mrä angwane, ni krütani krütani rükadita nire, ye näire Lázaro rükadita nire arato, ye abko gare kuin tie, nieba kwe Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe nieba ie:

Ti abko ni krütanina mikakata nire amne ti abko ni mikaka nüne ketetibe Ngöböbe. Nire nire käkwe tödekadre tibti abko krütadi era metre, akwa rükadita nire amne,

²⁶ nire nire tä nüne käkwe tödekadre tibti abko ñan krütadre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ¿Ne abko era makrä ya Marta? nieba Jesukwe ie.

²⁷ Angwane niarakwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma abko Ni Dianinkä Ngöböke amne ma Ngöbö Odei abko rükadre kä nebtä, ye abko tita mike era jae, aisete tita tödeke mabti, nieba kwe Jesuye.

²⁸ Martakwe blitaba kore Jesube, yebti Marta rikaba etba María kärere, käkwe nieba tiebe krörö ie:

Dirikä tä nete, käkwe ma käräniri, nieba kwe ie.

²⁹ Martakwe nieba kore Maríaye, ye btäräbe María rükaba dikekä krö, jataba niken ja tuakäre Jesube.

³⁰ Akwa Jesu ngämi neme jutate, aisete Marta rükaba ngäbti, ye kánti näma juta bäre.

³¹ Angwane nitre israelita näma gwi Marta amne María kánti kä mikakäreta nuäre btätre abko okwäbti María rükaba dikekä krö, bti rikaba jötrö, angwane nitre israelita ye rikaba jökrä jiebti, ñobtä ñan angwane María rikaba müen dobohti rababa nütüre, aisete rikaba kore María jiebti.

³² Akwa Jesu näma, ye kánti María jataba nuke angwane, María rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikån, nieba kwe Jesuye.

³³ Angwane María btä nitre israelita rükaba Maríabe, ye rababa müen jökrä Jesu okwäbti. Abtä Jesu rababa ulire amne moto rababa дәre krübäte,

³⁴ käkwe nieba mda ietre:

¿Munkwe Lázaro doboi mikani mdente? nieba kwe.

Angwane niaratre kákwe nieba:

Jakwe tuen nete ti Dänkien, nieba kwetre mda.

³⁵ Angwane Jesukwe müaba arato.

³⁶ Abtä nitre israelita kákwe nieba:

Lázaro nämane tare kri kwe tuen, rababa niere.

³⁷ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ni ie kä tuen ñakare niara se kákwe kä mikani tuenta ie. ¿Se abko Lázaro ñan krütare, abkokäre jändrän mdara jire nuendre kwe kräke abko ñan rabadre bare ie ya? rababa niere Jesu rüere.

Jesukwe Lázaro mikaninta nire

³⁸ Angwane Jesu moto rababata дәre, kákwe krõtaba Lázaro doboi kukwäre angwane, kä mkä te Lázaro doboi mikani, yebti jä oto kwata kri nämä mikani.

³⁹ Angwane Jesukwe nieba:

Jä oto ye denkä mento dobobti yete, nieba kwe.

Abtä Lázaro ngwai Marta kákwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kä nena köböbkä jire niara krütani amne doboi mikani, aisete rä nena kure, nieba kwe ie.

⁴⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Makwe tödekadre tibti angwane, Ngöbö di kri bä nuäre ye makwe tuadi, tikwe ñan nini mae ya? nieba Jesukwe ie.

⁴¹ Angwane jä oto ye diankaba mento. Ye btäräbe Jesukwe nikraba kä käinbti, kákwe nieba:

Ti Rün tikwe, tikwe blitaniri mabe amne mata biare ti die mike, yebtä ti tö kuin niei mae.

⁴² Käre tita blite mabe ja di kärere mae angwane, mata nuene ye gare kuin tie, akwa makwe ti juani ye abko nitre tä nete noko, kräke rabadre era, abkokäre tita blite kore mabe, nieba Jesukwe Rünye.

⁴³ Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, ye btäräbe ngrateba kri kwe, kákwe nieba:

¡Lázaro, jakweta künken kä mkä ye bäre mento! nieba kwe.

⁴⁴ Ye btäräbe Lázaro nämä nguse, ye kise amne ngoto nämä mrianinte jökrä дәnte abko erere jataba kä mkä yete mentokwäre angwane, ngwäre abko nämä mrianinte jökrä jataba kä mkäte mento. Angwane nitre nämä yete, ye ie Jesukwe nieba:

Tikete, bti tuemetre dikekä, nieba kwe.

Erere nuenba kwetre.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Jesukwe Lázaro mikabata nire, ye abko nitre israelita nämä Marta amne María mukore ye kákwe tuaba angwane, niaratre kwati kákwe tödekaba Jesubti.

46 Akwa ni mda mda kākwe tödekani ñakare Jesubti abko rikaba nitre bariseo kánti angwane, Jesukwe Lázaro mikabata nire ño, ye abko niebare jökrä kwetre nitre bariseoye.

47 Abtä nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe nitre sribikä Sanedrinbtä käräbare gätäkäre, bti niebare jae kwärikwäri kwetre:

Ni kädekata Jesu kätä sribi kri ñan tuabare nuene kabre ni ngätäite. ¿Sebtä abko nikwe dre nuendre?

48 Nikwe tuadremetre sribi nuene janknu kore angwane, ni jökrä rabadi tödeke bti. Yebtä abko nitre romanobo tä nun dänkiene jatadi, kākwe ju blitakrä Ngöböbe nikwe se juandi ngwarbe jökrä amne, juta israelita nikwe noko juandi ngwarbe jökrä kwetre arato, niebare kwetre.

49 Abtä ni iti kädian nämane Caifás abko nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye näire abko kākwe niebare ietre:

¡Mun töi ñakare!

50 Ni gadrekä jökrä juta israelita nete, ye abko rabadre bäri tare, akwa ni itibe krütadre ni jökrä täte amne ni jökrä kräke, ye abko rabadre bäri kuin munkrä abko btä munta töbike ñakare, niebare Caifäkwe.

51 Caifás abko kākwe ñäkäbare kore, ye abko ñan niebare ja töi jenbti kwe, akwa kä ye ngwane niara nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene, aisete Jesu krütadre nitre israelita täte abko niebare Ngöbö Üai köböire kwe.

52 Ye abko ñan Jesu krütadre nitre israelita aibe täte amne kräke, akwa Ngöbö ngäbriänkätre nämane kä ketareketare te kwäräkwarä abko rabadreta ükaninkrö jökrä ketetibe nitre Ngöbö ngäbriänkätre juta israelita ben gwaire, abkokäre Jesu krütadre, aisete Caifäkwe niebare kore.

53 Ne aisete köbö ye näire mentokwäre nitre sribikä Sanedrinbtä kākwe ja töi mikani gwaire jökrä Jesu müre ketäkäre.

54 Abtä Jesu ñan rabadre dikekä ja ngwärekri jökrä nitre israelita ji dokwäte ngätäite angwane, juta kä Efraín nämä känime kä kaibe ken, ye kánti Jesu rikaba amne rababa nünentbe yete nitre ja töitikaka benbe.

55 Kä ye ngwane abko, bieta Pascua nitre israelitakwe abko köböi jatabara nüketa ja ken, aisete nitre israelita kwati nünanka Jerusalén bäre rikaba neme Jerusalén ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri bieta Pascua känenkri, rabadre neme ju blitakrä Ngöböbe kánti Pascua mikakäre ütiäte jae, abkokäre rikaba.

56 Angwane nitre ye rababa näin jökrä Jesu känentari, kä rababa niere krörö jae kwärikwäri ju blitakrä Ngöböbe ye kánti:

¿Munta töbike ño? ¿Jesu rükai bietabtä nete ruen ya? rababa niere jae kwärikwäri.

⁵⁷ Angwane nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nieba krörö ni jökräye:

Jesu tä mdente raba gare munye angwane, munkwe mika gare jötrö nunye amne nunkwe kadi ngite, nieba kwetre.

12

Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti

(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

¹ Yebti köbö ti Pascua känenkri, Jesu rikaba Lázaro kánti juta Betaniate mda. Lázaro ne mden abko krütani, akwa Jesukwe mikaninta nire abko kánti Jesu rikaba.

² Jesu rababa yete angwane, mrö sribeba kwetadre Jesu mikakäre ütiäte angwane, Marta nämä mrö dräire amne Lázaro abko nämä tākänintbe siba mesabtä mröre Jesube.

³ Angwane María jataba kri ngwäri rä bäne kä nardo ngwena bäsi botea ötare jire. Nardo ye abko ütiäte kri amne ñan nämäne mritani jire ñöbe abko María jataba ngwena, bti Jesu mikakäre ütiäte Mariäkwe nardo ye kekaba Jesu ngotobti, bti Jesu ngoto rötabata ja dokwä drüenbti kwe. Angwane kä rä rababa bäne jökrä gwita temen nardo ye kisete.

⁴ Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kä Judas Iscariote käkwe Jesu kitadre ngise ye käkwe nieba:

⁵ ¡Jo! ¡Ngwian ganaindre bäsi kä kwati jire btä kri ngwäri rä bäne se rürümoindre abko bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ñan rürümoiniri se! nieba kwe.

⁶ Judas käkwe ñäkäba kore, akwa ñan ni bobre bobre ruentari tare ie, aisete ñäkäba kore kwe. Akwa niara abko gore, aisete ñäkäba kore kwe. Niara abko ngwian ngibiaka nunkrä, akwa nämä ngwian ye goire ruäre nunkän, aisete ñäkäba kore kwe.

⁷ Abtä Jesukwe nieba mda Judaye:

Niarakwe ti mikadre biare doboi mikadre, abkokäre nämäne kri ngwäri ye üke tikrä, aisete tuemetre kaibe. Makwe ñan nika.

⁸ Mdakäre abko, nitre bobre bobre abko tädi käre mun ngätäite nete, aisete mun tö raba die mikai ñongwane, erere munkwe die mika, akwa ti abko ñan tädi kärekäre munbe nete. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁹ Yebti Jesu nämä juta Betaniate abko gaba nitre israelitakwe angwane, ni kwati jataba Jesu kánti. Niaratre ye abko ñan jataba Jesu aibe tuakäre, akwa Lázaro krütani, mikaninta nire Jesukwe ye abko jataba tuakäre arato.

¹⁰ Abtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe kukwe ükateba Lázaro kämikakäre arato,

11 ñobtä ñan angwane Lázaro krütani akwa Jesukwe mikabata nire, aisete Lázaro köböire ni israelita kwati käkwe tödekaba Jesubti amne ñan rababa nekete mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yekri. Abtä kukwe ükateba kore kwetre Lázaro rüere.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

12 Ye näire, ni rababara kwati krübäte juta Jerusalénte bieta Pascua mikakäre ütiäte amne, jändrinane Jesu jatabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre abko nitre kwati ye käkwe gaba.

13 Angwane datile krikä tikakaba kwetre, ben jataba Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere, kä rababa ngrente krikri be krörö ie:

¡Hosana! ¡Ma abko Jrei nitre israelitakwe!

Ni Dänkien Ngöbö käkwe ma juani.

Ma kite ni Dänkien Ngöbö käbti, aisete nunta ma käikitekä,

Salmos 118.25

abko nitre israelita rababa niere Jesu ngäbti.

14 Angwane Jesu nämä näin buro ngäbälibti, rikaba neme Jerusalén mda Ngöbö Kukweita niere ye kwrere:

15 Mun nünanka juta Siónte* nete, mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane Jrei munkwe kite buro ngäbälibti, ye mike ñäräre munkwe,

Zacarías 9.9

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere Jesukwe nuenbare.

16 Akwa ye näire nun ja töitikaka Jesube abko ie kukwe ye ñan rükaba gare, akwa Ngöbökwé Jesu mikaba ütiäte, rikaba ngwenante kä käinbti angwane, batibe kukwe rakakaba ye abko nämä tikani jökrä Ngöbö Kukweibtä abko erere nakaninkä btä abko rükabata töre nunye.

17 Jesu jataba burobtí, ye ngwane abko Lázaro krütani nämäne doboi mikani nguse abko Jesukwe käräbata künken amne Jesukwe mikaninta nire, ye abko nitre tuakatuaka rababa niere ni mda mdaye.

18 Ne aisete ni kwati jataba Jesu ngäbti, ñobtä ñan angwane Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba, Ngöbö nämäne ben bä mikakrä abko gaba kwetre, aisete rababa kite jökrä Jesu ngäbti.

19 Akwa nitre bariseo abko rababa niere jae kwärikwäri:

¡Ni jökrä nibi niken niara jiebtí, ne aisete kitera ni ganaine kwäräbe, tuen sete se! ¿Sebti nikwe dre nuendi mda? rababa niere.

Jesu müre ketadi rüekwe, niebare kwe

* 12:15 *Sión*. Juta Jerusalén ara abko kädianta Sión arato.

²⁰ Angwane nitre rababa kwati Jerusalén Ngöbö mikakäre ütiäte jae bietabtä, ye ngätäite nitre griegore nämä ruäre abko
²¹ jataba nüke Felipe kanti. Felipe ye abko nünanka juta Betsaidate kä Galileate. Nitre ye jataba Felipe kanti, käkwe nieba ie:

Ja mräkä, nun tö nibi ja tuai Jesube, nieba kwetre ie.

²² Angwane Felipe rikaba käkwe nieba mda Andréye, bti niaratre nibu rikaba käkwe kukwe ye nieba jökrä Jesuye.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani Ngöbökwé ti Ni Kä Nebtä Ngobo mikakäre ütiäte abko käi nura.

²⁴ Ye abko ti bike kukwe era erere niere munye. Trigo nurai nökata dobote, ye abko nita krüte bä mikata trigo nuraibtä. Ye abko trigo nurai ñan gütadrete kore angwane, trigo nurai ye aibe rabadre kärekwäre, akwa trigo nurai ye nökadre, bti gütadrete amne mu rabadre niren angwane, ngwä rabadre kabre. Ti abko trigo nurai ye kwrere. Ti ñan krütadre angwane, ti aibe rabai nüne kärekwäre Ngöböbe, akwa ti krütadre angwane, ni kwati jatadi nüne kärekwäre Ngöböbe.

²⁵ Mdakäre abko, nire nire israelita ya, ñakare ya ie ja kwata ruentari tare, abtä ñan tö ja tare nikai ti kräke, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekwäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata ñan rabadre ruentari tare ja tare nikakrä kä nebtä tikrä, ni ye abko käkwe nünandi kärekwäre Ngöböbe.

²⁶ Ne aisete nire nire tö sribire tikrä abko jata ti jiebti amne ti tädi mdente erere, ye kanti sribikä tikwe tädi tibe. Erere arato, nire nire käkwe sribidre tikrä, ni ye abko Ngöbö ti Rün tikwe käkwe mikadi ütiäte. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

²⁷ Yehti Jesu krütadre abko btä nämä töbike kri, käkwe nieba: ¡Aingwaree, ti nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebti bäre! ¿Nebtä tikwe dre niedre se? ¿Tikwe niedre, Tata tikwe, kukwe kite tare krübäte ti rüere, ngäniene ti nibi nekwetekä, aisete den tibti ta, tikwe niedre ya? Ñakare, raba ruen tie, ñobtä ñan angwane ti jatani kukwe ne mikakäre täte aisete.

²⁸ Ti Rün tikwe, ja bä mike ütiäte ni jökrä okwäte, ie ti tö. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ye btäräbe ni kukwei rababa kä käinbti, käkwe nieba krörö:

Tikwe ja mikanina ütiäte, akwa tikwe ja mikadita ütiäte bobuta abko nieba kä käinbti sete.

²⁹ Angwane, nitre nämä yete, ie ni kukwei kä käinbti jaraba angwane, rababa niere:

Unsuni ngö käinta ye, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Angele kä käinbti käkwe ñäri Jesuye ye, rababa niere.

³⁰ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ni kukwei jaraniri kā kāinbti munye, ye abko mun die mikakrä tödeke tibti, akwa ñakare tikrä.

³¹ Ye abko, gwängwarbe kukwe rabadre ükaninte Ngöbökwe ni jökrä kä nebtä kräke abko käi kitera nüke. Erere arato, diablu tä ni jökrä dänkiene kä nebtä abko juantari mento abko käi kitera nüke arato.

³² Akwa ti ne ara rabadre kaninkä krusobtä käin angwane, ti ne ara jire käkwe ni jökrä kärädi jae, nieba Jesukwe.

³³ Jesu abko krütadi ño, ye mden tö rababa niei, käkwe blitaba kore.

³⁴ Abtä nitre näma kwati yete, ye käkwe nieba Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko käkwe nünandi kärekäre, ye abko Ngöbö Kukwei tä niere amne Ni Dianinkä Ngöbökwe amne ni Kä Nebtä Ngobo abko ni itibe, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe ñan krütadre, aiseti, ¿ye ñobtä abko Ni Kä Nebtä Ngobo kadikä krusobtä käin, mata niere ye? ¿Nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo amarebti btä mata ñäke kore ye? nieba kwetre Jesuye.

³⁵ Abtä nitre näma kwati yete, ie Jesukwe nieba mda:

Ti abko ñotra kwrere amne jändrän jökrä Ngöbö rüere amne ti rüere, ye abko kä iko kwrere. Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete, akwa ñotra ye abko rabadi bä jötrö mda mun ngätäite nete, aiseti ñotra tä munbe nete angwane, munkwe dikaka ñotra trä yete, kä iko käkwe ñan mun ganaindre abkokäre, ñobtä ñan angwane nire nire tä dikekä kä ikote ye abko tä niken mden kukwäre ñan tä neme gare ie.

³⁶ Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete. Mun rabare nüne ti kwrere, abkokäre tita nete mun ngätäite angwane munkwe tödeka tibti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, yehti Jesu rikabata, käkwe ja rükantebata bobuta nitre israelita ji dokwätete.

Ni kwati käkwe tödekani ñakare Jesubti

³⁷ Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba kabre nitre israelita okwäbti Ngöbö nämane niarabe mikakäre gare ietre, akwa ñan tö namani tödekai jire chi Jesubti,

³⁸ ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe tikani krörö abko erere namani bare niaratrebtä: Ti Dänkien, ¿kukwe dirita nunkwe, ye nirekwe mikadi era? ¿Amne ma di kri ye abko makwe mikani tuadre nireye? *Isaías*

53.1

abko tikani kore Isaíakwe nitre israelitabtä.

³⁹ Ye mden kisete, nitre israelita kwati ñan namani tödeke Jesubti. Mdakäre abko, Isaías arabe käkwe kukwe mda tikani krörö btätre arato abko nere:

⁴⁰ Ngöbökwe kä trä ötaninte niaratre okwäte, niarata dre nuene niaratre okwäbti ñan jatadre metre ietre abkokäre.

Erere arato, Ngöbökwe niaratre töi ganinte, kukwe ño ño ñan rabadre nüke gare ietre abkokäre.

Ye kwrere ñan jatadreta ti kukwäre angwane, tikwe ñan mikadreta kuinta diantarikäre, *Isaías 6.10*

abko Isaíakwe tikani täräbtä nitre israelitabtä.

⁴¹ Isaías abko käkwe Jesu di kri bä nuäre tuani, aisete nämane blite btä, käkwe niebare kore nitre israelitaye kira.

⁴² Nitre israelita kwati käkwe tödekaba ñakare Jesubti, akwa nitre israelita kwati mda abko käkwe tödekaba bti. Erere arato, ni ruäre ji dokwäte abko käkwe tödekaba Jesubti siba, akwa ñan tö rababa niei ja ngwärekri jökrä, ñobtä ñan angwane nane nitre bariseo käkwe gadre amne kitadrekä sinagoga bäre mento abko jürä rababa btätre, aisete nämane tödeke Jesubti abko ñan rababa niere,

⁴³ ñobtä ñan angwane nitre kä nebtä käkwe mikadre ütiäte jae abko ie tö rababa bäri amne, Ngöbökwe mikadre ütiäte jae, ye abko rababa ütiäte ñakare kräke.

Jesukwe diribare ünän ja ngwärekri jökrä

⁴⁴ Yehti Jesukwe ngrateba kri, käkwe nieba:

Nire nire käkwe tödekadre tibti, ye abko ñan tödekadre ti ne aibehti kwe, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani, yehti tödekadre kwe arato.

⁴⁵ Erere arato, nire nire käta ti tuen, ye tä ti Rün ti juanka tuen arato, ñobtä ñan angwane niarata dre dre nuemna tie aibe tita nuene.

⁴⁶ Nire nire tä nüne kä ikote amne Ngöbö gare ñakare ie, käkwe tödekadre tibti abko ñan nünandi mda kä ikote kwe, ñobtä ñan angwane rükadre ño Ngöbö kanti rükadre gare ie, abkokäre ti jatani ñotrare mun ngätäite kä nebtä.

⁴⁷ Akwa nire nire käta ti kukwei nuen, akwa ñan tä mike täte amne ñan tä mike era jae, ye kräke tikwe ñan kukwe ükadrete au, ñobtä ñan angwane ñan ti jatani kukwe ükete ni rüere juantarikäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa ti jatani ni diantarikäre niaratre ngite ngäniene.

⁴⁸ Akwa nire nire tä bätä ngwen tibtä amne kukwe dirita tikwe ñan tä mike ütiäte jae, ye abko ñan tikwe kukwe ükadite kräke amne ñan tikwe kitadi ngite Ngöböye. Akwa munkwe ñan ti kukwei mikadre era, ye ngwane ti Rün käkwe kukwe ükadite munkrä kä mrä angwane,

⁴⁹ ñobtä ñan angwane tita blite, ye abko ñan tita niere ja töi jenbti, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani ye abko tä dre niemna tie abko erere tita dirire munye.

⁵⁰ Ti Rün kukwei, ye abko nire nire käkwe mikadre era jae abko rabadi nüne kärekäre ti Rün Ngöböbe abko gare kuin tie, aisete tita kukwe niere ye abko ti Rün tikwe tä niemna tie, erere tita niere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

13

Jesukwe nitre ja tōitikaka ben ngoto bātāninte

¹ Yebti bieta Pascua jatabara nūke angwane, Jesukwe kā mikarekā kā nebtā amne, rikareta kā kāinbti niara Rūn kānti, ye abko kā nūkanina abko nāmanena gare Jesuye angwane, nitre jen Jesukwe nāmane kā nebtā abko Jesu nāma tarere, ye abko tareba tāte jōkrā kwe.

² Nun jataba mröre dere, akwa nun ngāmi mröre, kānenkri Simón ngobo Judas Iscariote abko diablukwe tōi mikabara Jesu rūere, Jesu kitakāre ngite.

³ Akwa Jesu abko, ie Rūnkwe jāndrān jōkrā mikanina gare nāmanena gare ie amne, niara jatani Ngōbōkri amne rikadita Rūn kānti, ye abko nāmanena gare ie arato.

⁴ Ne aisete, batibe rababara tākānintbe mröre mesabtā, akwa rükaba dikekāta krō, kākwe dān tikateba jabtā, bti dān kukwān chi mākāteba kwe ja mrōkarabtā,

⁵ bti ñō kekaba unkwente kwe, bti rikaba nun ja tōitikaka ben ye ngoto bātete, ni klaborē kākwe nuendre ye kwrere amne, dān kukwān nāmane niara mrōkarabtā, yebti rikaba nun ngoto bā rōtōta se kwrere.

⁶ Jesu rikaba nebe Simón Pedro kānti ngoto bātātekāre angwane, Pedrokwe nieba ie:

Ti Dānkien, ħni klaborē kāta ni ngoto bātete, kwrere jire ma bike ti ngoto bātete tie ya? nieba kwe ie.

⁷ Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Tita dre nuene ñan nebe nūke gare mae mtare, akwa abti rükadi gare mae, nieba kwe Simón Pedroye.

⁸ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

ĵTikwe ñan ma tuametre ja ngoto bātete jire chi! nieba kwe ie.

Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma ngoto bātārete ne ngwane, ma ñan rabadre jen tikwe, nieba kwe ie.

⁹ Angwane Simón Pedro kākwe nieba mda ie:

Ti Dānkien, kore ne ngwane, ñan makwe ti ngoto aibe bātāte, akwa makwe ti kise amne ti dokwā bātāte arato, ie ti tō nibi, nieba kwe ie.

¹⁰ Akwa Jesukwe nieba mda ie:

Nita jūben krire, bti nita niken kānime, ye ngwane ni ngoto aibe tā nebe dobrore, aisete ni ngoto aibe bātārete, ñobtā ñan angwane ni ngrabare abko tārā nebe merebe jōkrā amne mun abko nena merebe, akwa era metre mun jōkrā ñakare merebe, nieba Jesukwe.

¹¹ Jesukwe nieba kore, ñobtā ñan angwane nirekwe kitadi ngise ye abko nāma gare kuin ie, aisete nieba kore kwe Judas Iscariotebtā.

¹²Jesukwe nun ja tōitikaka ben ngoto bātāteba ünān jōkrā, bti Jesukwe dān kitabata jabtā, bti rababata tākānintbe mesabtā, kākwe nieba:

¿Ñobtā tikwe mun ngoto bātrite ye nū gare munye ya? nieba Jesukwe nunye.

¹³Yehti Jesukwe nieba mda nunye:

Ti abko Dirikā amne ti mun Dānkien munta niere tie, ye abko kukwe era erere munta niere, ñobtā ñan angwane ti abko Dirikā amne ti mun Dānkien bkānā.

¹⁴Ti Dirikā amne ti mun Dānkien kākwe mun ngoto bātrite jōkrā ni klaborē kwrere ne ngwane, ye kwrere munkwe ja mika bobre ni klaborē kwrere, kākwe ja ngoto bātādrete jae kwārikwāri, tikwe nuni ye kwrere.

¹⁵Tikwe ja miri bobre ni klaborē kwrere mun jōkrā krāke, ye kwrere munkwe nuendre jakrā kwārikwāri, abkokāre tikwe kukwe bā miri kore mun okwābti.

¹⁶Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörō: Ni klaborē ye ñakare bāri ūtiāte niara bkānkā krāke. Erere arato, ni ni mda kukwei ngwianka ye abko ñakare bāri ūtiāte ni niara juanka ye krāke.

¹⁷Ne aisete tikwe kukwe nuni mun krāke, ye nū gare munye angwane, munkwe nuendre kwrere jakrā kwārikwāri arato ne ngwane, kā rabadi nuāre munbtā amne Ngōbōkwe ja di biandi munye.

¹⁸Akwa tita kukwe niere, ye abko ñakare mun jōkrā krāke, ñobtā ñan angwane tikwe mun mden mden dianinkā jen jakrā ye abko gare kuin tie, akwa Ngōbō Kukwei tā tikani ye abko rabadre bare, abkokāre ni iti kākwe kukwe nuendi krörō btā kukweta tikani:

Ni iti tā mrōre siā kwatibe te tibe abko nikwitani ti rüere,
Salmos 41.9
abko tā tikani Ngōbō Kukweibtā, ye erere rakadikā.

¹⁹Kukwe ye abko ngāmi nakenkā, kānenkri tita niere munye, kukwe ye kwrere rabara nakenkā mun okwābti angwane, TITA abko munkwe mikadre era, abkokāre tita niere munye.

²⁰Mdakāre abko, ti bike kukwe era erere niere mda munye abko krörō:

Tita ni juen, ye nire nire kākwe kadre ngābti, ni ye abko kātā ti ne ara jire kaen ngābti amne, nire nire kātā ti kaen ngābti, ni ye abko kātā Ngōbō ti juanka ara jire kaen ngābti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

Judas Iscariote kākwe Jesu kitadi ngise, niebare Jesukwe (Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesukwe blitaba kore, ye btäräbe Jesu ñan moto rababa neme nuäre, rababa ruen ie angwane, Judakwe niara kitadi ngise abko nieba metre krörö kwe:

Mun iti tä nete käkwe ti kitadi ngise ti rüeye ti müre ketakäre, ye abko ti bike niere metre munye, nieba Jesukwe.

²² Abtä nun ja töitikaka ben rababa ja mike ñäräre kwärikwäri, akwa Jesu nämä ñäke nirebtä, ye ñan rababa nüke gare nunye.

²³ Abtä ni iti ja töitikaka ben abko Jesu nämä tarere kri abko nämä tākänintbe känime mesabtä mröre Jesu ken angwane,

²⁴ nirebtä nämä blite ni ye käkwe ngwiandretari Jesuye abko Simón Pedro käkwe nieba kisebti ie.

²⁵ Ye erere bkänä, ni ye käkwe gitakaba Jesu kukwäre, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ¿nirekwe ma kitadi ngise? nieba kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike ban oto mike tibo mrö ñöite abko tikwe biandi nireye amne ni ye ara, nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe ban oto mikaba tibo, bti Simón ngobo Judas Iscariote, ie bianba kwe.

²⁷ Judas käkwe ban oto kaba ngäbti Jesuye, ye btäräbe Satana rükaba btä angwane, Jesukwe nieba ie:

Makwe dre nuendi, ye nuene jötrö, nieba kwe ie.

²⁸ Jesukwe ñäkäba kore Judaye, akwa ñobtä ñäkäba kore kwe ie, nun mda mda ja töitikaka ben nämä mröre mesabtä, ie ñan rükaba gare.

²⁹ Akwa Judas abko nämä ngwian nunkwe ngibiare, aisete Jesukwe juani jändrän kökö bietakrä ya o ngwian biamna kwe ie ni bobre bobreye abko nun ruäre rababa nütüre.

³⁰ Akwa Jesukwe ban bianba Judaye angwane, Judakwe kaba ngäbti, ye btäräbe Judas rikaba Jesu kite ngise rüeye. Ye ngwane kä rababara iko jökrä.

³¹ Judas rikaba mentokwäre, yebti Jesukwe nieba:

Mtare ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mun tarekä kri abko di kri bä nuäre rabadi mikani tuare amne Ngöbö mun tarekä di kri bä nuäre rabadi mikani tuare Ni Kä Nebtä Ngobo köböire.

³² Ye abko, ti Ngöbö Odei käkwe Ngöbö di kri bä nuäre mikadi tuare, ye kwrere arato Ngöbö käkwe ti Ngöbö Odei di kri bä nuäre mikadi tuare arato, ye abko Ngöbökwé nuendi jötrö.

³³ Mdakäre abko, mun ngäbäkre kiakia tare kri tikwe, mun ye ben tikwe ñan nünandre raire mda. Ti näin angwane, mun rabadi ti känentari kisere, akwa tikwe kukwe nieba nitre israelita ji dokwäteye, erere ti bike niere munye: Ti näin mdente, ye kánti mun ñan raba niken gwaire tibe.

³⁴ Akwa ti bike kukwe bien nuendre btin munye, ne erere munkwe nuen abko krörö: Mun ja töitikaka tibe käkwe ja tare kwärikwäri. Tita mun tarere ño, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri.

³⁵ Munkwe ja taredre kwärikwäri tita niere munye, ne kwrere munkwe ja taredre ne ngwane, mun abko ja töitikaka tibe ye rabadi gare ni jökräye, nieba Jesukwe nunye.

*Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe
(Mateo 26.30-35; Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34)*

³⁶ Angwane Simón Pedro käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ¿ma näin mdente? nieba kwe ie.

Jesu käkwe nieba mda ie:

Ti näin mdente, ye kánti ma ñan raba niken jire chi tibe mtare, akwa abti ma näinta ti jiebtí arato, nieba kwe ie.

³⁷ Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿tita juto biare krütakäre makrä! ¿Se ñobtä abko ti ñan rabadre mabe gwaire mtare, mata niere se? nieba kwe ie.

³⁸ Ye ngwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Mata biare krüte tikrä bkänä ya? Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire, nieba kwe Pedroye.

14

Jesukwe nitre ja töitikaka ben moto mikani jäme

¹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Kukwe yebtä mun ñan rekwetaka ja jiebtí, akwa munkwe tödeka Ngöböbtí amne munkwe tödeka tibti arato,

² ñobtä ñan angwane ti Rün tikwe, kánti kä tärä kabre nünankrä. Kä ñakare kore, ne ngwane tikwe niedre munye, akwa kä tärä amne ti bike niken kä ükete biare munkrä.

³ Ye erere ti näinta kä ükete munkrä, yebti ti jatadita mun tuenta, kä näin mun ngwena jabe angwane, ti tädi ti Rün kánti, ye kánti mun tädi ketetibe tibe, abkokäre ti näin mun ngwena.

⁴ Mdakäre abko, ti näin mdente, ye kánti ji garera kuin munye, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

⁵ Abtä Tomákwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, ma näin mdente gare ñakare nunye, ¿se abko ji rabadre gare ño nunye amarebtí mata niere kore ye? nieba kwe ie.

⁶ Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti abko ji ngöräbe, köböire ni jökrä raba nüke ti Rün kánti amne, ti aibe abko kukwe era erere mikaka gare Ngöböbtí amne ti aibe abko ni mikaka nire kärekäre, aisete ti ne aibe köböire ni rabadre ti Rün kánti.

⁷ Ti abko nire metre gare munye ne ngwane, ti Rün garera munye arato. Mun jatani ja tötike tibe abti kä nūke mtare munta ti Rün tuen tibtä amne ti Rün nena gare munye mtare, nieba kwe nunye.

⁸ Angwane Felipe abko kākwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ma Rün mike tuadre nunye aibe kwe nun rabadi dbe, nieba kwe Jesuye.

⁹ Abtä Jesukwe nieba mda Felipeye:

Felipe, ¿tikwe nūnabarera raire munbe nete, akwa ti abko ni ño, ye ngāmi nūke gare mae ya? Nire nire kätä ti tuen, ye abko tä ti Rün tuen arato. ¿Ye ñobtä abko tikwe ti Rün mikadre tuadre munye, mata niere tie ye?

¹⁰ ¿Ti tä ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye abko ñakare era makrä ñan ñan? Akwa tita kukwe niere munye, ye abko ñan tita niere ja tōi jenbti, akwa ti Rün tä nūne ketetibe tibe kätä sribi jakwe nuene ti köböire.

¹¹ Ye abko, tita ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye mika era munkwe; akwa ne ñan raba neme era munkrä ne ngwane, sribi kri ñan tuabare nuenta tikwe, yebtä ti kukwei mika era munkwe.

¹² Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire kätä tödeke tibti, ye abko sribi kri nuenta tikwe, ye kwrere nuendi kwe arato. Akwa mtare ti bike nikenta ti Rün kanti, aisete ni ye kākwe sribi bäri kri nuendi Ngöbö diebti.

¹³ Ye abko, mun tö raba dre dre käräi ti Rün ye ti käfti, ye abko tikwe nuendi mun kräke, ye köböire ti Rün di kri bä nuäre rabadre mikani ütiäte kri ti Ngöbö Odei köböire, abkokäre tikwe nuendi mun kräke.

¹⁴ Ye abko, mun tö raba kukwe ño ño käräi tie ti käfti angwane, tikwe nuendi mun kräke.

Jesukwe Ngöbö Üai juandi, niebare kwe

¹⁵ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, tita kukwe nuemna ye erere munkwe mikadre täte

¹⁶⁻¹⁷ angwane, mun Die Mikaka mdara jire juandre ti Rünkwe ti täte munkrä abko tikwe kärädi ie. Mun Die Mikaka mdara jire ye abko Ngöbö Üai. Niara abko kukwe era erere niekä, ye abko ti Rün tikwe kākwe juandi angwane, rabadre käreäre munbe abkokäre. Akwa nitre nūnanka Ngöbö rüere abko ñan raba mun Die Mikaka ye kaen ngäbti jire chi, ñobtä ñan angwane niaratre ie Ngöbö Üai tuen ñakare amne gare ñakare ietre arato, aisete ñan raba kaen ngäbti; akwa mun abko ben Ngöbö Üai mun Die Mikaka tä nūne amne niara garera munye, ñobtä ñan angwane tä nūne tibtä aisete. Nebti niara rabadi nūne munbtä.

18 Mdakäre abko, ti bike nikenta, akwa mun ñan rabadre uli kwrere nete, ñobtä ñan angwane ti jatadita rabakäre munbe.

19 Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe ñan ti tuadreta jire mda abko köböi nukera känime, akwa mun abko käkwe ti tuadita amne tita nüne kärekäre, abtä munkwe nünandi kärekäre arato.

20 Akwa munkwe ti tuadita, köbö ye näire tita ketetibe ti Rünbe amne munta ketetibe tibe amne tita ketetibe munbe abko munkwe gadi.

21 Ye abko, tita kukwe bien nuendre, ye nire nire tä kaen ngäbti abko erere tä mike täte, ni ye tä ti tarere era metre bkänä abko bä mikata kwe. Nire nire käta ti tarere kore, ni ye abko ti Rün tikwe käkwe taredi amne ti ara jire käkwe taredi arato, käkwe ja mikadi gare metre ie, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

22 Abtä Judas (akwa ñakare Judas Iscariote, akwa Judas mdara jire) ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ñobtä makwe ja mikadita tuadre nun aibeye amne ñakare ni jökräye mata niere ye? nieba kwe ie:

23 Angwane Jesukwe nieba mda:

Nire nire käta ti tarere ye abko tä ti kukwei mike täte amne ti Rün käkwe taredi. Erere arato, ti Rün amne ti, nun jatadi ja gwirie mike ni yebtä.

24 Akwa nire nire tä ti tarere ñakare, ni ye abko tä ti kukwei mike täte ñakare. Ti kukwei nuata munkwe, ye abko ñan ti kukwei jen tikwe abko tita niere, akwa ti Rün ti juanka abko kukwei nieta tikwe munye.

25 Ye abko, ti tä munbe nete angwane, tita kukwe ne niere jökrä munye kore,

26 akwa mun Die Mikaka Ngöbö Üai Deme juandre ti Rünkwe ti käbti, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era Ngöböbtä ütiäte munkrä, erere diridi jökrä kwe munye. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye mikadita töre jökrä kwe munye.

27 Mdakäre abko, kä jäme jen tikwe ti bike mikete munbtä, ye abko ñan nitre nünanka kä nebtä käta kä jäme bien, kwrere jire ti bike bien munye, aisete mun ñan rekwetaka ja jiebti amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä.

28 Ti abko bike nikenta, akwa ti rükadita munbe nete, tikwe nini, ye munkwe kukwei nurira. Ye abko, munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, ti bike nikenta kä känibti ti Rün kanti, tikwe nini munye, ye käi rabadre nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane ti Rün abko bäri kri tikrä aisete.

29 Ye abko, tita kukwe niere ne ngämi nakenkä, känenkri tita kukwe jökrä niere munye, akwa rakadrekä angwane, ti kukwei rabadre era munkrä, käkwe tödekadre metre tibti, abkokäre tita niere käne kore.

³⁰ Akwa gwängwarbe kä ñan nebera blitakrä kabre dikaro munbe tie, aisete tikwe ñan blitadre kabre mda munbe, ñobtä ñan angwane Satana tä nitre nünanka Ngöbö rüere dänkiene abko kitera ti rüere. Satana abko tä ñakare jire chi ti dänkiene.

³¹ Akwa tita ti Rün tarere abko nitre nünanka Ngöbö rüere ie rabadre gare metre amne ti Rün tä dre nuemna tie, erere tita nuene täte jökrä, ye rabadre gare ietre arato, abkokäre kukwe ye rakadikä kore.

Ne aisete, näin krö. Brän. Ari kä mitekä nete, nieba Jesukwe nunye.

15

Nikwe nünandre ketetibe Ngöböbe niebare Jesukwe

¹ Yebti Jesukwe ja bä mikaba uba kökräi kwrere amne nitre tödekaka bti abko bä mikaba uba küdei kwrere kwe, käkwe nieba mda nunye:

Ti abra uba kökräi era metre kwrere amne ti Rün abko sribikä uba kökräi yebtä kwrere.

² Ye abko, uba küdei mden mden ngwä neme ñakare btä, ye abko ti Rün tä tikekä ta; akwa uba küdei ngwä neme kabre kabre btä, ye abko niarata mutu kiakia aibe tikekä, bti tä bäsekä kuin merebe abko ngwä rabadre bäri kabre btä abkokäre.

³ Mun abko ie tikwe kukwe niebare, ye munkwe mikani era, käkwe tödekani tibti, aisete kukwe ye köböire mun nena merebe, ngite ñakare Ngöbö ngwäreki.

⁴ Mun abko raba nekete janknu ketetibe tibtä amne ti rabadi nekete janknu ketetibe munbtä arato, ñobtä ñan angwane uba küdei tä neketaninte uba kökräibtä aibe angwane ngwäta neme btä; akwa uba küdei kaibe mento uba kökräi bäre, ye ñan ngwä raba neme jire chi btä. Ye kwrere arato, munta ñakare ketetibe tibe, akwa tä ti bäre mento ne ngwane, mun ñan rabadre sribi kuin nuene tikrä amne ni ñakare jire mda käkwe tödekadre tibti mun köböire.

⁵ Ti abko uba kökräi era metre kwrere amne mun abko uba küdei kwrere. Nire nire tä nüne ketetibe tibe amne tita nüne ketetibe ben, ni ye abko käkwe sribi kuin nuendi tikrä, köböire ni mda mda käkwe tödekadi Ngöböbti, ye abko uba ngwäta nebe kabre uba küdei kuinbtä ye kwrere. Akwa mun tädre kaibe ti bäre mento angwane, sribi kuin ütiäte Ngöbökrä ñan rabadre bare jire chi munye.

⁶ Ye abko, nire nire käkwe ñan nünandre ketetibe tibe, ye abko kitadrekä Ngöbö okwä bäre mento amne, uba küdekrä tikakata tä neme nõtare amne ükäröta ketetibe jökrä, bti kukwata, ye kwrere jire Ngöbökwä ni ye kitadi ja okwä bäre mento ja tare nikakäre kärekäre.

⁷ Akwa mun abko kākwe nūnandre kāre ketetibe tibe amne tita kukwe dirire munye, yebtā munkwe nūnandrekā era metre ne ngwane, mun tō raba dre dre kārāi Ngōböye, erere munkwe kārā amne biandi kwe munye.

⁸ Mdakāre abko, uba ngwāta neme kabre, ye kwrere munkwe sribi kuinkuin nuendi, kōböire ni kwati kākwe tōdekadre Ngōböbti abko rabadi uba ngwā kabre kwrere, yebtā abko mun ja tōitikaka tibe abko rabadi gare metre amne ti Rūn rabadi kākitaninkā kri.

⁹⁻¹⁰ Ti Rūnta ti tarere, ye kwrere tita mun tarere arato. Angwane ti Rūn kukwei mikata tāte metre tikwe, abtā ti Rūnta ti tarere kārēkāre tā nūke gare kārēkāre tie, ye kwrere jire munkwe ti kukwei mikadre tāte ne ngwane, tita mun tarere kārēkāre rabadre nūke gare kārēkāre munye arato.

¹¹ Ye abko, munkwe kā ngwiandre bāri nuāre gwaire jabtā tibe amne kā nuāre rabadre tāte jōkrā munbtā, abkokāre tita blite kore munbe.

¹² Angwane ti kukwei mikadre tāte munkwe abko krōrō: Tikwe mun tarebare, ye kwrere munkwe ja tare kwārikwāri.

¹³ Nire tā ja mike mūre ketadre kukwe muko diāre, ye ngwane tā kukwe muko tarere era metre abko bā mikata.

¹⁴ Tita dre dre nuemna abko erere munta nuene ne ngwane, mun abko ti kukwe muko tikwe abko bā mikata munkwe.

¹⁵ Ye abko, mun ni klabore tikwe abko tikwe űan niedre mda, űobtā űan angwane ni klabore abko bkānkā tā dre dre nuene, ye gare űakare ie, akwa ti Rūn tā dre dre niere tie, erere tita mike gare jōkrā munye, aisete mun abko ti kukwe muko tikwe, tita niere.

¹⁶ Mdakāre abko, űan munkwe ti dianinkā ja tōi jenbti au dirikāre jae, akwa tikwe mun dianinkā ja tōitikakāre jabe amne, tikwe mun mikani juandre kwārākwārā sribire jakrā abko kōböire ni mda mda jatadre kabre tōdeke tibti abkokāre. Ye aisete, uba ngwāta neme kabre btā, ye kwrere sribi munkwe rabadre abko kōböire ni kwati rabadre tōdeke kārēkāre tibti, abkokāre tikwe mun dianinkā jakrā. Erere arato, tita dre dre nuemna munye, ye kwrere munkwe nuendre ne ngwane, munkwe jāndrān űo erere kārādre ti Rūnye ti kābti angwane, biandi kwe munye.

¹⁷ Akwa tita kukwe nuemna munye abko krōrō: Munkwe ja tare kwārikwāri abko tita niereta munye, nieba Jesukwe.

Ni jōkrā tōi Ngōbö rūere abko mātā kri nitre ja tōitikaka Jesube yebtā

¹⁸⁻¹⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Nitre nūnanka Ngōbö rūere ye ben ketetibe mun tādre, akrāke mun rabadre tare kri kwetre. Mun nāmane niaratre

ngätäite, akwa tikwe mun dianinkä jen jakrä, aisete mtare mun ñan nena nitre nünanka Ngöbö rüere kwrere, aisete tä bätä ngwen munbtä. Nitre nünanka Ngöbö rüere abko käkwe bätä ngwiani käne tibtä, aisete bätä ngwiandi kwetre munbtä arato, ye abko rabadre gare munye.

²⁰ Akwa tikwe kukwe nini krörö munbtä, ye munkwe ngwianta töre jae: Ni klabore ye abko ñakare bäri ütiäte niara bkänkäbti ta, tikwe nini munye. Ne aisete ni ruäre tä näin kisere ti jiehti ti mikakäre ja tare nike, ye kwrere arato nändi mun jiehti kwetre mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti; akwa ni ruäre käkwe ti kukwei mikani ütiäte, ye abko käkwe mun kukwei mikadi ütiäte arato.

²¹ Tödekabtä tibti nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe kukwe nuendi bätäkä ngwarbe mun rüere, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti juanka abko gare ñakare ietre, aisete nuendi kore kwetre munbtä.

²² Ye abko, ti ñan rükadre blite bentre Ngöböbtä akräke kukwe nuenta kwetre, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa ti nukanina blite Ngöböbtä bentre, aisete niaratre ja mike ngite ñakare abko ñan raba niere jire chi jabtä.

²³ Nire nire tä bätä ngwen tibtä, ye abko tä bätä ngwen ti Rünbtä arato.

²⁴ Erere arato, sribi kri ñan tuabare, ni mda mdakwe ñan nuenbare jire abko erere ti nükani nuene niaratre ngätäite Ngöböta tibe mikakäre gare, sribi ye abko ti ñan rükadre nuene akräke niaratre tä ja mike ngite, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa sribi kri ñan tuabare tikwe nuenbare abko tuani ja okwä jenbti kwetre, akwa tätre bätä ngwen janknu tibtä amne ti Rünbtä arato.

²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei krörö rabadre bare, abkokäre niaratre bätä ngwen kore tibtä amne ti Rünbtä:

Ti ja mike ngite ñakare rüere,

akwa tä bätä ngwen tibtä,

Salmos 35.19; 64.4

abko tä tikani niaratrebtä.

²⁶ Akwa Ngöbö Üai tä ti Rün kanti. Niara abko mun Die Mikaka amne tikwe niara juandi munbtä. Ngöbö Üai ye abko kukwe era metre niekä Ngöböbtä amne jändrän jökräbtä abko jatadi ti Rünkri, aisete kukwe era erere niedi tibtä kwe munye, ti mikakäre gare munye.

²⁷ Erere arato, tikwe sribi kömikanintbe kena angwane, mun nämane siba tibe abti kä nüke mtare, aisete munkwe kukwe era erere niedi tibtä ni mda mdaye arato, ti mikakäre gare ietre.

16

¹ Munkwe tödekadre janknu tibti amne munkwe ñan ti gibiarekäta, abkokäre tita kukwe ne niere munye.

² Nitre nünanka Ngöbö rüere kākwe mun kitadikā sinagoga bäre mento, mun ñan rikadre gätäre ketetibe bentre mda abkokäre. Bärire mda abko, kā jatai angwane, nitre ye kākwe mun müre ketadi, akwa niaratre tädi sribi kuin nuene Ngöbökrä rabadadi nütüre.

³ Nitre nünanka Ngöbö rüere abko ie ti Rün gare ñakare amne ti gare ñakare ietre arato, aisete nuendi kore kwetre munbtä.

⁴ Tita kukwe niere munye, ye kwrere rabadre nakenkä munbtä angwane, tikwe kukwe niebarera kāne munye, ye abko munkwe ngwiandreta töre jae, abkokäre tita niere mtare munye.

Sribi Ngöbö Üaikwe

Kāne ti jatani sribi kömiketbe angwane, ti nämāne ketetibe munbe abti kā nüke mtare, aisete tikwe kukwe ye nieba ñakare kāne munye.

⁵ Akwa mtare Ngöbö ti juanka, kanti ti bike nikenta rabakäre ketetibe ben, akwa ti bike nikenta mdente mun ngāmi ngwentari metre tie.

⁶ Angwane ti bikera nikenta, tikwe nini, abtä mun moto nibi nótöte jirekābe ja jiebtü au, aisete mun nibi ulire ulire jökrä.

⁷ Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ti rikareta ti Rün kanti ye abko bāri kuin munkrä, ñobtä ñan angwane ti ñan rikadreta ne ngwane, Ngöbö Üai mun Die Mikaka ñan rükadre nüne munbtä, akwa ti näinta ne ngwane, tikwe niara juandi nüne munbtä.

⁸ Ngöbö Üai mun Die Mikaka rükadi angwane, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöbö ngwärekre, ye abko mikadi gare kwe ietre amne niaratre ñakare metre Ngöbö ngwärekre mikadi gare kwe ietre arato. Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökre kukwe ükadite juankäre ngwarbe kā ja tare nikakrä kanti abko Ngöbö Üai kākwe mikadi gare ietre, ye ngāniene niaratre kākwe tödekadre tibti, abkokäre kukwe mikadi gare kore ietre.

⁹ Ye abko, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöböye abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane niaratre tä tödeke ñakare tibti.

¹⁰ Angwane niaratre tä bike metre amne ti abko metre ye ñakare era kräke abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre ti diäre, ñobtä ñan angwane ti bike nikenta ti Rün kanti kā käinbti, kanti munkwe ñan ti tuadita mda.

¹¹ Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökre kukwe ükadite juankäre ngwarbe kā ja tare nikakrä kanti abko Ngöbö Üai kākwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane Satana tä niaratre dänkiene abko kräke Ngöbökre

kukwe ükaninante mikakäre ja tare nike kärekäre kä ja tare nika kánti.

¹² Mdakäre abko, kukwe mda mda tä kabre tikwe niedre munye, akwa tikwe niedre jökrä angwane, rabadre bäri tare munkrä mtare, aisete tikwe ñan niedre.

¹³ Akwa Ngöbö Üai kukwe era metre Ngöbökwé mikaka gare, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era metre jire jökrä tibtä tä dre niere abko niarakwe mikadi gare munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai ye käkwe ñan blitadi au jabtä, akwa Ngöbökwé kukwe ño ño niemna tibtä ie, ye aibe mikadi gare kwe munye. Erere arato, kukwe rakadikä ño ja täritäri abko mikadi gare kwe munye arato.

¹⁴ Mdakäre abko, ti abko ütiäte kri amne ti di kri bä nuäre, ye abko mikadi gare kwe munye, ñobtä ñan angwane jändrän tikwe abko niarakwe mikadi gare munye aisete.

¹⁵ Niara rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere munye, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä ti Rünkwe, ye abko jen tikwe arato, aisete Ngöbö Üai rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere.

Nitre ja töitikaka Jesube, btä kä rabadi nuäre Jesu tuareta

¹⁶ Akwa mtare bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta mda, akwa yehti bä jötrö munkwe ti tuadita mda, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

¹⁷ Angwane nun ruäre ja töitikaka Jesube kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö nibi dre niei nie amarehti nibi ñäke kore nie se? Bä jötrö nikwe ñan tuadreta, nini kwe, yehti bä jötrö angwane nikwe tuadita bobuta, nini kwe. Erere bike nikenta Rün kánti, nini kwe.

¹⁸ ¿Se abko tö nibi dre niei nie amarehti, bä jötrö, nibi niere se? ¿Se abko dre nieta kwe amarehti ñan nebe nuke gare jire chi nie? rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁹ Yehti abko nun tö rababa kukwe ngwiaintari Jesuye abko Jesukwe gaba nunbtä, käkwe nieba nunye:

Bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta, tikwe nini, bti bä jötrö munkwe ti tuadita, tikwe nini munye, ¿ye abko dre nini tikwe abko munta ngwentari jae kwärikwäri ñan ñan?

²⁰ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä kebera nuke angwane, bä jötrö munkwe ja müaidi amne mun moto rabadi nötöte, akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko btä kä rabadi nuäre krübäte. Mun moto rabadi nötöte ja jiebti, akwa yehti kä rabadita nuäre munbtä, aisete kä ulire ye käi rikwitadikäta jötrö munbti.

²¹ Yehti abko ti bike kukwe bä mike krörö: Meri tä kite ja ngibiare angwane, ja tare nikadi kri kwe ngäbäkre ngibiabtä,

ye tärä neme gare ie, aisete tä neme ulire. Akwa ngäbäkäre tärä därerere kwe angwane, tä ja tare nike krübäte ye käita nikwitekäta jökrä bti, ñobtä ñan angwane ngäbäkäre tä därerere kwe ye abko käita neme nuäre krübäte btä, aisete ja tare nikata kwe, ye abko käita nikwitekä bti.

²² Ye kwrere arato, munta ulire mtare ñobtä ñan angwane ti näinta, akwa ti jatadita mun tuenta angwane, kä rabadita bäri nuäre munbtä, akwa kä nuäre ye abko ni mda mda käkwe ñan diandrekäta jire chi munkän. Ti rükadita mun ngätäite abko käi rabadi bäri nuäre munbtä.

²³ Ye ngwane mentokwäre munkwe ñan kukwe ngwian-dretari mda tie, akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: mun tö dreye, ye erere munkwe kärä ti Rünye ti käbti angwane, biandi jökrä kwe munye.

²⁴ Mun jataba ja töitike tibe kena abti kä nüke mtare mun ngämi jändrän kärere jire chi ti Rünye ti käbti, akwa mtare mentokwäre munkwe jändrän kärä ie ti käbti angwane, biandi kwe munye. Yebtä kä nuäre rabadi täte jökrä munbtä.

²⁵ Tita kukwe bä mike mtare munye, btä tikwe blitaniri, akwa kä jatadi köböiti angwane, tikwe ñan kukwe bä mikadre mda munye, akwa tikwe blitadi metre ta ti Rünbtä munbe.

²⁶ Ne aisete ti näinta ti Rün kánti, ye ngwane mentokwäre tikwe ñan jändrän kärädre munkrä ti Rünye, akwa mun ara jire käkwe jändrän kärädi au jakrä ti Rünye ti käbti,

²⁷ ñobtä ñan angwane munta ti tarere amne ti jatani Ngöböcri abko munkwe mikani era jae. Yebtä abko ti Rün ara jire käta mun tarere, aisete jändrän käräta munkwe ti käbti abko ti Rün käkwe biandi munye.

²⁸ Ti näma ti Rün kánti. Ti jataba nüne mun ngätäite kä nebtä, akwa mtare abko ti bike kä mitekäta kä nebtä, aisete ti bike nikenta ti Rün kánti, nieba Jesukwe.

²⁹ Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Mtare mata blite era metre amne mata kukwe bä mike ñakare mda,

³⁰ aisete mtare nun ngämi kukwe ngwentari mae, känenkri nun bike dre dre ngwentari, ye garera mae, nibi tuen nunye amne, nunkwe ñan kukwe ngwiandretari jire mda mae abko nibi tuen nunye, aisete ma jatani Ngöböcri abko nibira era nunkrä, nunkwe nieba Jesuye.

³¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¡Mtare ti kukwei nibi era munkrä ñan ñan, akwa ne känenkri ñakare ya!

³² Mtare kä nükerä gwängwarbe angwane, mun näin iti iti jene jene kwäräkwärä amne munkwe ti mikadite kaibe. Akwa ti Rün tikwe käkwe ñan ti mikadite kaibe akwa tädi tibe, aisete ti ñan rabadre kaibe.

³³Tita kukwe ne niere jökrä kore munye, mun rabadre nüne ketetibe tibe angwane, kä jäme Ngöbökwé rabadre munbtä abkokäre. Akwa mun tädi nüne kä nebtä nitre nünanka Ngöbö rüere ngätäite angwane, munkwe ja tare nikadi kri tödekabtä tibti, akwa kukwe jökrä Ngöbö rüere kä nebtä abko tikwe ganaibarera kwäräbe, aisete munkwe nünanka dite jabtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

17

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye jakrä

¹Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, bti nikraba kä käinbti kwe, käkwe nieba Ngöböye:

Tata, ti krütadre, bti ti rükadreta nire abko makwe kä kitani ti käne, ye erere nüra, aisete ti ma Odei ne käkwe ma mikadre ütiäte kri jae, abkokäre makwe ti ma Odei ne mika ütiäte kri jae,

²ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere kä nebtä, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie ni ye rabadre nüne kärekäre kä käinbti, abkokäre ni jökrä nünanka kä nebtä ye makwe mikani gare jökrä täte ti ma Odei neye.

³Akwa nitre biani tie makwe, ye rabadre nüne kärekäre, abkokäre ma abko Ngöbö itibe era metre rabadre gare kuin ietre amne ti Jesukristo juani makwe kä nebtä, ye abko rabadre gare kuin ietre, ye aibe köböire rabadre nüne kärekäre mabe.

⁴Mdakäre abko, tikwe ma mikani ütiäte kri kä nebtä amne makwe sribi biani nuendre tie, ye erere namani bare täte jökrä tie.

⁵Ne aisete, kä ne däte ngämi, känenkri ti näma ma kanti angwane, ti nämäne mikani ütiäte kri ma ben gwaire, ye kwreere makwe ti mikata ütiäte kri bobuta ma ben gwaire Tata.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye nitre ja töitikaka ben kräke

⁶Mdakäre abko, nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie. Niaratre ye abko ie tikwe ma mikanina gare kuin amne niaratre ye abko makwe jökrä, akwa makwe biani tie amne ma kukwei kani ngäbti kwetre, käkwe mikani era jae.

⁷Mtare jändrän jökrä bianta tie makwe, ye abko tä kite makri nena gare kuin ietre,

⁸ñobtä ñan angwane makwe ja kukwei biani tie, ye abko tikwe diribarera ietre amne kani ngäbti kwetre. Ne aisete ti jatani makri, ye nükani gare metre ietre amne makwe ti juani abko mikani era kwetre, käta tödeke tibti.

⁹ Makwe niaratre biani tie amne niaratre abko makwe, aisete tita ja di kärere kräke mae, akwa nitre nünanka ma rüere ye kräke ti ja di kärere ñakare mae mtare, ñobtä ñan angwane niaratre abko ñakare makwe aisete.

¹⁰ Mdakäre abko, jändrän jökrä tikwe ye abko makwe arato amne jändrän jökrä makwe abko tikwe arato. Ye abko, ni biani tie makwe ye köböire ti abko ütiäte kri nena gare.

¹¹ Erere arato, tikwe ñan nünandi mda kä nebtä, akwa nitre biani tie makwe, ye rabadı nüne kä nebtä amne ti abko näin nünenta mabe.

Tata, ma abko deme. Ma kä ütiäte kri, ye mden makwe biani tie arato, yehti makwe niaratre ngibia kuin, ma btä ti tä ketetibe, ye kwrere niaratre rabadre nüne ketetibe gwaire arato, abkokäre makwe niaratre ngibia kuin.

¹² Ye abko, ma kä ye mden makwe biani tie arato amne, ti tä nüne niaratrebe kä nebtä angwane, ni biani tie makwe ye tita ngibiare ma käbti, amne ni biani tie makwe ye abko ñan nikaninta jire iti mento tikän. Akwa ma kukwei tä tikani Judas Iscariotebtä ye rabadre bare, abkokäre niara tä nianinte tikän amne rabadı mento mabtä kärekäre kä ja tare nikakrä ye kanti.

¹³ Mtare ti bike nikenta ma kanti Tata, akwa ti tä kä nebtä angwane, nitre ja töitıkaka tibe biani tie makwe abko kräke tita ja di kärere mae. Yebtä abko kä nuäre kri tibtä, ye kwrere kä rabadre bäri nuäre btätre abko tita kärere mae kräke.

¹⁴ Mdakäre abko, tikwe ma kukwei diribare ietre, akwa nitre nünanka ma rüere, kwrere tita nüne ñakare jire ma rüere amne, ye kwrere nitre ja töitıkaka tibe ñan nena nüne ma rüere, aisete nitre nünanka ma rüere tä bätä ngwen btätre.

¹⁵ Akwa ye ngäniene, ñan makwe nitre ja töitıkaka tibe ye diandrekä kä nebtä abko tita ribere mae, akwa makwe ngibiadre rüe Satana ngäniene abko tita ribere mae.

¹⁶ Ti abko ñakare nitre nünanka ma rüere kwrere, ye kwrere nitre ja töitıkaka tibe abko ñan nena nüne ma rüere, aisete bätä ngwianta btätre.

¹⁷ Akwa nitre ja töitıkaka tibe käkwe nünandre bäri deme amne sribidre bäri metre kwetre makrä, abkokäre makwe niaratre kwita käre köbö kwatirekwatire ma kukwei era metre yehti.

¹⁸ Angwane nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ti juani kä nebtä, ye kwrere arato tita nitre ja töitıkaka tibe juen niaratre ngätäite.

¹⁹ Tita ja mike jenena nünakäre makrä amne sribikäre makrä, ye kwrere niaratre rabadre mikani jenena makrä nünakäre deme amne sribikäre makrä.

Ni jökrä tödekaka Jesubti, kräke Jesukwe ja di käräbare Ngöböye

²⁰ Mdakäre abko, ñan nitre biani tie makwe noko aibe kräke tita ja di kärere mae, akwa niaratre näin kukwe kuin tibtä niere ni mda mdaye, ye abko nire nire käkwe tödekadi tibti niaratre kukwei köböire, nitre ye kräke tita ja di kärere mae arato.

²¹ Ma ti Rün tikwe töita ketetibe tibe amne tita ketetibe mabe, ye kwrere nitre tödekaka tibti tibti, ye makwe die mika ja töi mike gwaire jökrä nünakäre kuin jabe kwärikwäri, abkokäre tita ja di kärere mae kräke. Nitre tödekaka tibti tibti ye rabadre ketetibe nibe arato abko köböire makwe ti juani kä nebtä, ye rabadre era nitre nünanka ma rüere ye kräke, abkokäre tita ja di kärere mae kräke.

²² Mdakäre abko, makwe ti mikani ütiäte kri, ye kwrere tikwe niaratre mikani ütiäte arato, ye köböire abko niaratre töi rabadre ketetibe jökrä ño ti amne mata ketetibe gwaire ye kwrere abko krörö:

²³ Tita nüne niaratrebtä amne mata ketetibe tibe, ye kwrere jire niaratre rabadre ni itibe kwrere nünakäre makrä. Ye abko, makwe ti juani kä nebtä amne mata ti tarere, ye kwrere mata nitre tödekaka tibti tarere, ye rükadre gare nitre nünanka ma rüere yeye, abkokäre nitre tödekaka tibti ye töi rabadre ketetibe jökrä ni itibe kwrere abko tita ribere mae.

²⁴ Tata tikwe, nitre ja töitikaka tibe amne ni mda mda käkwe tödekadi tibti, ye makwe biani tie, aisete ti tädre mdente, ye kánti tädre siba tibe, ie ti tö. Amne makwe ti mikani ütiäte kri, käkwe ja di kri bä nuäre biani tie, ye niaratre käkwe tuadre arato, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kä ne däte ngämi, känenkri ma nämane ti tarere aisete.

²⁵ Tata, käre mata kukwe era metre erere nuene amne, nitre nünanka ma rüere abko ie ma gare ñakare, akwa tie ma gare kuin, amne makwe ti juani ye abko nena gare nitre ja töitikaka tibe nokoye.

²⁶ Amne tikwe ma mikanina gare ietre, akwa tikwe ma mikadi gare janknu ietre ma Üai köböire, ye köböire abko nita ja tarere kwärikwäri, ye kwrere jire niaratre käkwe ja taredre kwärikwäri arato amne, ti ara jire rabadre nüne niaratrebtä, abkokäre tikwe ma mikadi gare janknu ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe niara Rün Ngöböye.

18

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesukwe kukwe nieba ünän jökrä kore, bti ngurun kä Cedron, ye kwära nakriri Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe.

Jesu rikaba ye kánti abko olibo krie nāmane nōkani, kánti Jesu rikaba nun ja tōitikaka benbe.

² Jesu nāmanena gātäre bäre bäre kā ye kánti nun ja tōitikaka benbe, aisete Judas, Jesu kitaka ngise kāmikadre, ye ie kā ye nāmanena gare arato.

³ Ne aisete, batibe Judas jataba nitre krörökrörö jie ngwena: nitre rükä romanobo kwati amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre amne nitre bariseo kākwe juani. Nitre jataba nūke Judabe ye abko nāma nāin jāndrān rükä ngwena kisetekisete. Erere arato, nāma nāin ñukwä amne ñotra ngwena kisetekisete.

⁴ Akwa Jesu abko, btä kukwe rakadikä ño ño, ye garera ie, aisete nieba kwe ietre:

¿Munta nāin nire kánene ye? nieba kwe ietre.

⁵ Niaratre kākwe nieba mda Jesuye:

Jesu Nazarebo kánānta nunkwe, nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti ara tā nete, nieba Jesukwe ietre.

Angwane Judas, Jesu kitaka ngise kāmikadre ye nāma nūnaninkä siba nitre ye ngätäite.

⁶ Angwane, Ti ara tā nete nieba Jesukwe, ye btäräbe nitre rükaba kwati Jesu rüere ye kākwe nāntebata ja jiebtī angwane, rikaba jökrä temen se kwrere.

⁷ Angwane Jesukwe niebata mda ietre:

¿Munta nāin nire kánene ye? niebata kwe ietre.

Angwane niaratre kākwe niebata Jesuye:

Jesu Nazarebo kánānta nunkwe, niebata kwetre ie.

⁸ Abtä Jesukwe niebata mda ietre:

Ti ara tā nete, tikwe nini munye. Akwa munta nāin ti kánene ne ngwane, nitre ja tōitikaka tibe noko aibe munkwe tuametre nikenta jirekäbe, nieba Jesukwe ietre.

⁹ Kukwe ye rakakaba kore, ñobtä ñan angwane Jesukwe blitaba krörö Ngöböbe abko rabadre bare abkokäre: “Nire nire biani tie makwe, ye abko ñan riataba jire iti tikän,” nieba kwe, erere rababa bare.

¹⁰ Angwane Simón Pedro nāma yete kākwe ngitra jabtä di-ankaba kwatate, bti ni iti kā Malco olo küde ruenkri tikakaba ta kwe ie. Malco ye abko nāmane klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkienkwe abko olo tikakaba Simón Pedrokwe.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ngitra ye miketa kwatate yete. Ti Rün ara jire kite ti mike jāndrān tare krübäte nuene, ¿se abko tikwe ñan nuendre ya? nieba kwe ie.

*Jesu jänikani Anás kánti**(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)*

¹² Bti nitre rükä romanobo amne dänkien kwetre btä guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä rükaba ye abko käkwe Jesu kaba ngite, bti mäkäteba kwetre,

¹³ bti järäkaba käne kwetre nebe Anás kánti. Anás ye abko Caifás köbrän. Anás abko käkwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, akwa kä ye ngwane abko Caifás nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene.

¹⁴ Bati Caifás ne mden käkwe niebare krörö Jesubtä nitre israelitaye: Ni israelita ñan krütadre jökrä, abkokäre ni itibe krütadre ni israelita jökrä kräke amne täte, niebare kwe.

*Pedrokwe Jesu rükaninte käne**(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)*

¹⁵ Jesu järäkaba ngite angwane abko Simón Pedro btä ni ja töitikaka Jesube rikaba iti mda siba Jesu jiebti. * Angwane ni ja töitikaka Jesube rikaba iti Jesu jiebti, ye abko nämánena gare nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien yeye, aiseté rikaba ju bäre ki teri Jesube.

¹⁶ Akwa Pedro abko rababa nünaninkä ki jukweibtä. Abtä ni gare kuin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiénye, ye rikaba, käkwe blitaba meri jukwe ngibiabtikä yete ben angwane, rikaba Pedro ngwena ju bäre ki teri arato.

¹⁷ Angwane meri ye käkwe nieba Pedroye:

¿Ma abko ja töitikaka ni se ben arato ñan ñan? nieba kwe ie.

Abtä Pedrokwe nieba ie:

Ñakare. Tita ja töitike ñakare ben, nieba kwe.

¹⁸ Ye ngwane abko, kä rababa tibo krübäte, aiseté nitre klabore amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä käkwe ñukwä bukateba, bti nämä träse angwane, Pedro nämä ñukwä träse siba niaratrebe yete.

*Kukwe ngwianintari Jesuye**(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)*

¹⁹ Angwane Anás käkwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, ye mden rikaba kukwe ngwentari Jesuye nitre ja töitikaka benbtä amne kukwe ño diri nämane Jesukwe, ye abko rikaba ngwentari.

²⁰ Angwane Jesukwe nieba ie:

Nitre israelita tä ja ükekrö sinagogate amne ju blitakrä Ngöböbe kánti abko ie käre tita dirire amne tita blite ni jökrä ngwärecri, aiseté tita blite ñakare gore nitre ja töitikaka tibe aibe ben.

* **18:15** Ni ja töitikaka Jesube nikani Simón Pedrobe ye abko Juan käkwe tarä ne tikani nütüta.

²¹ ¿Se ñobtä abko tita kukwe ño dirire abko ma kite ngwentari ti ara jire ie ye? Nitre ti kukwei nuaka nuaka ye ben tikwe blitabare kukwe mden mdenbtä ye gare kuin jökrä ietre, aisete makwe kukwe ye ngwiantari ietre, nieba Jesukwe Anáye.

²² Jesukwe ñäkäba kore, yebtä abko guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä käkwe Jesu metaba tokobee ja käne, käkwe nieba ie:

¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko ie mata ñäke kore ya? nieba kwe ie.

²³ Jesu käkwe nieba mda ie:

Tikwe kukwe nini, ye mden blo abko niere tie. ¿Akwa tikwe kukwe nini ye tä dbe ne ngwane, ñobtä mata ti mete niere tie? nieba Jesukwe ie.

²⁴ Angwane Jesu nämä mäkäninte abko Anákwe juanba mda nebe dänä Caifás kánti. Caifás abko nämä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye ngwane abko kánti Jesu juanba kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte bobu, bämä

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ Akwa Anás nämäne kukwe ngwentari Jesuye angwane abko, Pedro abko nämä ñukwä träse yete angwane, ni iti käkwe nieba ie:

¿Ma abko ñakare ja töitikaka ni se ben arato ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe ja rükanteba, käkwe nieba:

Tita ja töitike ñakare ben yeri, nieba kwe.

²⁶ Yebti ni klaboré nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kräke, akwa ni olo tikakaba kwärä ie Pedrokwe abko mräkä käkwe nieba Pedroye:

¿Ma ye täni siba ben olibo nurai kánti sete tikwe turi, nibi ruen tie ya? nieba kwe ie.

²⁷ Akwa Pedro abko käkwe ja rükantebata, ye btäräbe antlankwe ngwänänba, Jesukwe nieba ie, ye kwrere rakakaba.

Jesu jänikani Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Jesu nämä Caifás kánti, bti järíkaba mda gobran romanobo ngwärekre angwane kä jatabara ngwen. Akwa nitre israelita ji dokwäte ñan rikaba Jesu ngwena nebe gwi gobran kánti, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelita, kánti niaratre rikadre nebe gwi angwane, kukwe nämäne ükaninte nitre israelitakwe nünankrä dbe Ngöbö ngwärekre, ye rüere ja mikadre ngite kwetre amne ñan rabadre dbe Ngöbö ngwärekre abtä ñan rabadre mrö bieta Pascuakrä kwete siba, abtä ñan rikaba gwä.

²⁹ Abtä Pilato jataba blite bentre ju bäre, käkwe nieba ietre:

¿Drebtä munta ni ne kite ngite? nieba kwe.

³⁰ Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba:

Ni ne ja mike ngite ñakare, akräke nun ñan jatadre ngwena jire chi müre ketadre mae nete, nieba kwetre.

³¹ Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Ni noko ngwenante, bti kukweta ükaninte ño mun ngätäite ni kitakäre ngite, ye kwrere munkwe kukwe ükate kräke au, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

Akwa nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Ni ngite abko nunkwe müre ketadre ye abko mun romanobokwe köböi biani ñakare nunye, aisete nun ñan raba ni mda müre kete, nieba kwetre.

³² Ja krütadi ño nieba Jesukwe, ye erere rababa bare köbö ye näire.

³³ Yebtä Pilato rikaba gwä, käkwe Jesu käräba, bti niebare kwe ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe ie.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Mata kukwe ngwentari tie ja töibti ya o ni mdakwe blitabare tibtä mabe, aisete mata kukwe ngwentari kore tie? niebare kwe Pilatoye.

³⁵ Angwane Pilatokwe niebare Jesuye:

Ti abko ñakare israelita, aisete ma jrei nitre israelitakwe ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte tigrä, akwa nitre nünanka ma käite amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käta ma kite ngite müre ketadre tie, aisete drebtä makwe ja mikani ngite niere tie, niebare kwe ie.

³⁶ Abtä Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ni kä nebtä tä jreire, ye kwrere ti ñan rabadre jreire. Ti rabadre jreire niaratre kwrere, akräke rükä tädrera sribikä tigrä abko käkwe rüdre ti dokwäre amne ti ñan kadre ngite nitre israelitakwe. Ye mden kisete, ti abko ñakare jrei kä nebtä kwrere, niebare kwe.

³⁷ Abtä Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Ma abko jrei bkänä ñan ñan? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Ti abko jrei makwe nini, ye kwrere bkänä, aisete ti därebare kä nebtä amne nitre nünanka kä nebtä abko ie ti jatani kukwe era erere niere, aisete nire nire tä nekete kukwe erabtä abko käta ti kukwei kaen ngäbti amne tä mike täte, niebare mda Jesukwe.

³⁸ Angwane Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Kukwe mden abko era? niebare kwe.

Pilatokwe kukwe ngwianintari kore Jesuye, bti Pilato rikabata ju bäre bliteta nitre israelita ji dokwätebe, käkwe nieba ietre:

Ni ne ja mike ngite ñakare nibi tuen tie.

³⁹ ¿Akwa bieta Pascua näire tikwe ni ngite tikadrete iti abko nuenta käre, aiseite jrei nitre israelitakwe ne tikadrete tikwe, ie mun tö nibi ya? nieba Pilatokwe.

⁴⁰ Angwane nitre israelita jökrä rababa ngrente, kä rababa niere krörö:

¡Ni ye ñan tikate makwe! ¡Barrabás ye tikete! rababa niere.

Barrabás ye abko nämane rü miketbe gobran romanobo rüere abko tikadrete, rababa niere Pilatoye.

19

Jesu kitani ngite müre ketadre krusobtä

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

¹ Abtä Pilato nikani käkwe Jesu kwata metamna köbti nitre rükäye. Erere nuenbare kwetre.

² Angwane Jesu bä rabadre jrei kwrere, abkokäre nitre rükä käkwe kri tukwä sribebare koronare abko mikani kwetre Jesu dokwäbti, bti dän bä tain drüne kitani kwetre Jesubtä mikakäre yakrä jae.

³ Bti namani niken känime Jesu ken, kä namani niere:

Jrei israelitakwe, ma raba nüne raire näre, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Bti namanintre Jesu mete tokobee ngwärebtä.

⁴ Yebti Pilato jataba ju bäre, käkwe nieba nitre israelita ji dokwäteye:

Jesu ja mike ngite ñakare nibi tuen tie, aiseite ti ki ngwenante munye nete tuen, nieba Pilatokwe ietre.

⁵ Erere bkänä, Jesu jäjataba ju bäre angwane, kri tukwä sribebare koronare nämä dokwäbti amne dän bä tain drüne kitani btä abko te järíkaba ju bäre angwane, Pilatokwe nieba:

Ni ne ti bike miketa mun kisete abko tä nete ne, nieba kwe ietre.

⁶ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä okwä rababa Jesubtä angwane, rikaba ngrente krikri be, kä rababa niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Niara ngite ñakare nibi tuen tie, akwa mun tö müre ketai ne ngwane, ngwenante munkwe müre keta krusobtä, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

⁷ Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Kukweta ükaninte keteti Ngöbökwé nun israelita ngätäite, ye rüere niarata ja mike ngite, ñöbtä ñan angwane niarata ja Ngöbö Odei niere, ye abko kukweta ükaninte nun ngätäite

abko rüere tä ja mike ngite, aisete müre ketadre, rababa niere kore.

⁸ Jesu abko ja Ngöbö Odei nämane niere, ye jarabare Pilatoye angwane, bäri kä jürä namani btä.

⁹ Abtä nikaninta gwä, käkwe niebare Jesuye:

¿Ma abko kä mdenbo era metre? niebare kwe ie.

Akwa Jesu abko namani kwekbe, ñäkäbare ñakare kwe Pilato käre.

¹⁰ Abtä Pilatokwe niebare ie:

¿Ti di tärä ma bien müre ketadre krusobtä amne ti di tärä arato ma tikatekäreta, ye gare ñakare mae ya amarebti ma ñan tö nibi ti kukwei kain ngäbti ye? niebare kwe ie.

¹¹ Angwane Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ngöbökwä ñan kä biandre mae ti müre ketadre, akräke ma di ñan rabadre jire chi ti bien müre ketadre, aisete nitre ti kitaka ngise mae müre ketadre, niaratre ye abko bäri ngite krübäte Ngöböye makrä, niebare Jesukwe ie.

¹² Ye ngwane mentokwäre abko Pilato namani kä känene jae Jesu tikatekäreta, akwa nitre israelita ji dokwäte rababa ngrente, kä rababa niere:

¡Makwe ni ye tikaditeta ne ngwane, ma ñakare ja kukwe mukore emperadorebe! Mdakäre abko, nire tö ja mikai jreire Jesu kwrere, ni ye abko emperador rüere, rababa niere Pilatoye.

¹³ Nitre ji dokwäte rababa ñäke kore, ye jaraba Pilatoye angwane, rikaba Jesu ngwena ju bäre, bti kürä nämä gwi ja täkräre kukwe ükatekrä, yehti Pilato rababa täkänintbe. Kä te Pilato rababa täkänintbe ye abko kädian nämane Gabata. Gabata abko Kä Jäkwatare nieta hebreore abko kánti Pilato nämane täkänintbe.

¹⁴ Kä ye ngwane abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä ngäbti bieta Pascua angwane, ye näire bäsi ñänä ruäre angwane Pilatokwe nieba krörö nitre israelita ji dokwäte yeye:

Jrei munkwe tä nete noko, nieba kwe.

¹⁵ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe ngrateba bäri kri mda, kä rababa niere:

¡Ngwena mento, ngwena mento müre ketadre krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

¿Tikwe jrei munkwe biandre müre ketadre krusobtä, ie mun tö nibi ñan ñan? nieba kwe.

Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nieba Pilatoye:

Emperador romanobo aibe tä jreire nunkwe. Nebti jrei mda ñakare jire nunkwe, nieba kwetre mda ie.

¹⁶ Angwane nitre israelita ji dokwäte ye moto mikakäre jáme, Pilatokwe Jesu bianba müre ketadre krusobtä rükatre romanoboje.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

Erere bkänä, nitre rükä rikaba Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

¹⁷ Jesu järeikaba angwane, rikaba kruso ngwena jakrä au kākä “Ni Dokwä Kroko Käi” nie nämane abko kánti. Kä ye arabe abko kädianta Gólgota hebreore.

¹⁸ Kä ye kánti Jesu metaba krusobtä angwane, ni nibu metaba Jesubtä kwärikwäri müre ketadre, aiseite Jesu rababa ni nibu ye ngätäite.

¹⁹ Angwane drebtä Jesu kitaba ngite, ye Pilatokwe tikamna krörö kri kukwänbtä: “JESU NAZAREBO NERE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko tikamna Pilatokwe, bti mikamna krusobtä käin kwe.

²⁰ Ye erere mikaba krusobtä käin angwane, nitre israelita kwati rababa ñäke tärä okwä yebtä, ñobtä ñan angwane känime juta Jerusalén köräbtä Jesu müre ketaba krusobtä. Erere arato, tärä okwä mikaba krusobtä käin, ye abko nämä tikani hebreore, latinore amne griegore, ni kwati rabadre ñäke btä abkokäre.

²¹ Pilatokwe tärä tikamna kore, yebtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe niebare Pilatoye:

Jrei nitre israelitakwe, ye makwe ñan tika kore, akwa niarata bike jrei nitre israelitakwe, ye abko makwe tika kore, niebare kwetre Pilatoye.

²² Akwa Pilato abko kākwe niebare mda ietre:

Tikwe kukwe tikamna, ye erere rabadi tikani. Tikwe ñan kwitadre jire, niebare kwe ietre.

²³ Akwa nitre rükä romanobo abko kākwe Jesu metaba krusobtä, yebti dän Jesukwe ñäkäbtiba ketabkä kwetre, bti dianba ötati jene jene kwe jakrä. Akwa dän nga dikani ötati nükebe temen Jesu nämane kite jabtä, abkobtä

²⁴ nitre rükä romanobo kākwe nieba jae kwärikwäri:

Dän ne abko nikwe ñan ngiandrekä kiakia, aiseite ari ja gaen btä. Nirekwe ganandi abko kwe rabadi, nieba kwetre.

Ye kwrere bkänä nuenbare kwetre. Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei nämane tikani kira krörö Jesubtä abko rababa bare:

Dän tikwe dräibare jökrä jabti kwetre amne, dän nga tikwe abko btä ja gani kwetre, *Salmos 22.18*

nieta Ngöbö Kukweibtä abko erere nuenbare nitre rükä romanobokwe.

²⁵ Angwane kruso btä Jesu nämä metani käin, kruso yebtä Jesu meye María nämä yete etbabe. Erere arato, Cleofas nän

muko kädian nämane María nämä siba amne María Magdalabo nämä arato kruso ken yete Jesu mukore.

²⁶ Angwane Jesu okwä rababa meyebtä angwane, ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri abko nämä meye ken, abkobtä Jesu okwä rababa angwane, Jesukwe nieba meye:

Mama tikwe, ma ngobo makwe abko tä yete mabe ye, nieba kwe ie.

²⁷ Bti ti ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ma meye makwe abko tä yete mabe, ye makwe ngibia, nieba kwe tie.

Jesukwe ñäkäba kore tie, ye näire mentokwäre tikwe Jesu meye kaba ngäbti ja gwiriete ngibiakäre.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesukwe ñäkäba ünän kore, yehti sribi jatani neme bare jökrä ie, ye abko nämane gare ie, aisete sribi mikani nuendre ie nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko rabadre bare täte, abkokäre nieba kwe:

Tomna nibi tie, nieba kwe.

²⁹ Angwane kä ye kanti uba ñöi dime nämä kantra chi kwati abko nitre rükä romanobo rikaba, käkwe jändrän dän kukwän kwrere ye mritakaba jökrä uba ñöi dime yete, bti mäkäteba kwetre hisopo krie küdebtä, bti mikaba Jesu kadate kwetre.

³⁰ Jesukwe uba ñöi dime ye ñaba ünän angwane, nieba kwe:

Sribita ti kisete, erere nibira bare täte jökrä tie, nieba kwe.

Ye btäräbe, Jesukwe ja dokwä gibia kaba timonkwäre, käkwe ja üai mikabata Ngöbö kisete angwane krütaba.

³¹ Köbö ye abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä kräke amne, köbö jadükakrä ye nämane Pascua näire, aisete bäri ütiäte. Ye mden kisete, nitre israelita ji dokwäte rikaba niere krörö Pilatoye:

Nitre tä krusobtä se krütadre jötrö, abkokäre ngüre ötarebtä, bti diandreta timon doboi mikadre, nieba kwetre.

³² Ye erere bkänä, nitre rükä romanobo rikaba käkwe ni iti ngüre ötabtäba käne, bti ni mda nämä krusobtä käin Jesu ken abko ngüre ötabtäba kwetre arato.

³³ Yehti rikaba Jesu ngüre ötöbtä mda angwane, Jesu krütanina, btä okwä rababa, abtä Jesu ngüre ötabtäba ñakare kwetre.

³⁴ Akwa ni rükä iti käkwe Jesu däkäteba bukobti kronante ta. Ye btäräbe däri amne ñö betakaba Jesu kronante ta.

³⁵⁻³⁷ Kukwe ye abko rakakaba kore tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita niere, aisete kukwe era erere tita niere. Tita niere munye, ñöbtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwä

abko btä kukwe rakadrekä kore abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko erere rikaba neme bare krörö Jesubtä: Niara kroko ötaninbtä ñakare krati ie, *Salmos 34.20*
nieta Ngöbö Kukweibtä. Mdakäre abko, nieta krörö:
Buko betadikä niara kronante ta nitre nünanka Jerusalén okwäbti, *Zacarias 12.10*
nieta arato Ngöbö Kukweibtä. Ye erere rababa bare Jesubtä ti okwäbti, aise te mun jökrä käkwe kukwe ne mikadre era amne tödekadre Jesubti, abkokäre tita niere munye.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Jesu krütaba, ye bti José Arimateabo käkwe ja köböi käräba Pilatoye Jesu ngwäkä ngwiankäre doboi mikadre. José ye abko nämane dikekä siba Jesube, akwa nitre israelita ji dokwäte jürä rababa btä, aise te nämä nekete tiebe Jesukri. José ye mden käkwe ja köböi käräba Pilatoye, ye erere rükabtiba Pilatoye angwane, José rikaba Jesu ngwäkä ngwena doboi mikadre.

³⁹ Erere arato, Nicodemo rükaba blite bati deo Jesube, Nicodemo ara rükaba José Arimateabobe, kä jataba mirra krie ngwäri sribebare mnüne amne kri kädianta aloe sribebare mnüne, ye abko mritani ketetibe kwe abko nämä rä bäne rükaba ngwena kabre, bäsi siä kwä kükü bti kwärä mikadre Jesu ngwäkäbtä, ñan rä rabadre kure abkokäre.

⁴⁰ Angwane José btä Nicodemo käkwe kri ngwäri mnü ye mikaba dän ütiäte kri kädianta lino btä abko te Jesu ngwäkä mriateba kwetre, nitre israelita tä ni doboi mike ño, ye kwrere nuenba kwetre.

⁴¹ Ye bti Jesu müre ketaba krusobtä, ye ken abko nura nämane nökanika kabre angwane, kä ye kanti abko kä muani btin jakwatate ni doboi mikakrä nämä kwati abko te ni doboi mika ngämi abko nämä yete,

⁴² abko te Jesu doboi mikaba, ñobtä ñan angwane kä mkä ye abko nämä känime juta Jerusalén yete amne köbö jadükakrä nitre israelitakwe abko jataba nüke angwane, ñan rabadre sribi ye nuene, aise te Jesu doboi mikaba jötrö kä ye kanti.

20

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-6; Lucas 24.1-12)

¹ Ye bti köbö kena bämänte dekä, María Magdalabo rikaba dobo bti. Kä nämä iko dekä angwane rikaba. Ye bti nikani nebe dobo bti angwane, jä kri mikani kä mkä bti, ye abko nämänena dianinkä mento, btä okwä namani.

² Angwane nikani betekäta gwäkäre nebeta Simón Pedro kánti amne ti ja tóitikaka Jesube abko Jesu náma tarere kri ye kánti, kákwe nieba nunye:

¡Ni Dánkien ngwákä jánikani doboibti mentokwäre amne mikani mdente mda ñan nebe gare jire chi nunye! nieba kwe nunye.

³ Abtä Pedro amne ti rikaba mda Jesu doboi tuen.

⁴ Nun nibu rikaba betekä gwaire, akwa ti rikaba betekä bäri jötrö Pedrokrä, aisete ti rababa käne dobohti.

⁵ Ti rababa dobohti, kákwe ja mikateba timonkwäre, bti tikwe nikraba nguse amne dän te Jesu mrianinte aibe náma nguse, btä ti okwä rababa, akwa ti ñan rikaba nebe kä mkäte nguse.

⁶ Yebti Simón Pedro rikaba nebe köre ti jiehti angwane, rikaba nebe kä mkäte nguse angwane, dän kukwän te Jesu mrianinte ye aibe kwanba ie.

⁷ Mdakäre abko, dän kukwän mdara jire, te Jesu dokwä mrianinte, ye abko náma mrianinkä kuin, náma mikani jenena dän kukwän bäri kri ye bäre mento abko kwanba ie arato.

⁸ Yebti ti rababa käne dobohti abko rikaba nikren kä mkäte nguse arato angwane, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä tikwe tuaba jökrä angwane, tikwe tödekaba bti.

⁹ Akwa ye känenkri, Jesu rükadreta nire tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan nükani gare metre nun ja tóitikaka Jesube ie, aisete nun ñan náma mike era. Akwa tikwe tuaba angwane, batibe rababa era tikrä, kákwe tödekaba bti.

¹⁰ Yebti nun nibu ja tóitikaka Jesube ye rikabata gwä nebata ja gwiriete.

*Jesukwe ja mikani tuadre María Magdalaboye
(Marcos 16.9-11)*

¹¹ Angwane María rikabata nebata dobohti Pedro amne ti jiehti. Abti Pedro amne ti rikabata gwä angwane, María aibe namani müen dobohti. Niara namani müen kore, kákwe ja mikaninte timonkwäre nikrakäre kä mkäte nguse.

¹² Angwane angele nämane nibu nguse, btä okwä namani. Angeletre ye abko btä dän ngwen bürere jökrä abko nämane takänintbe nguse. Jesu dokwä nämane, yekri angele nämane iti amne Jesu ngoto, yekri abko angele nämane iti mda abko btä María okwä namani.

¹³ Angwane angeletre ye kákwe niebare Maríaye:

¿Mata dre müaire ti mräkä? niebare kwetre ie.

Angwane María kákwe niebare mda:

Ti Dánkien ngwákä jánikani tikän amne mikani mdente ñan nebe nüke gare tie, aisete tita müaire ye, niebare kwe angel-eye.

¹⁴ Maríakwe niebare kore, ye btäräbe nikrabareta ja trökri kwe angwane, Jesu nämane känime ken, btä okwä namani. Akwa Jesu ara nämane yete abko ñan nükani gare Maríaye.

¹⁵ Akwa Jesukwe niebare ie:

¿Mata dre müaire ti mräkä? ¿Nire känántarita näin makwe? niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko nämane nura ngibiare, María namani nütüre, aisete niebare kwe ie:

Ma nikani ti Dänkien ngwäkä ngwena ne ngwane, makwe mikani mdente mda, ye makwe nie tie, ti mräkä, amne ti näin tuenta, niebare kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¡María! niebare kwe ie.

Ye btäräbe María nikwitaninte, käkwe niebare hebreore Jesuye:

¡Rabuni! niebare kwe. (Ye abko “Dirikä tikwe” niebare kwe.)

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti ngämi nikenta ti Rün kánti kä káinbti, aisete makwe ñan ti ketate, akwa nänta ti mräkätre ja tóitikaka tibe ye kánti amne makwe nie krörö ietre: Ti bike nikenta ti Rün amne mun Rün kánti kä káinbti. Erere arato, Ngöbö tikwe amne Ngöbö munkwe, kánti ti bike nikenta, tikwe nini, ye abko makwe nie kore ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe Maríaye.

¹⁸ Ye erere bkänä, María nikaninta, namaninta gwi angwane, Dänkien tuani kwe ye tanba kwe nun ja tóitikaka Jesube yeye. Erere arato, Jesukwe blitabare ño ño ben, ye erere nieba jökrä kwe nunye.

Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja tóitikaka benye

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Yebti köbö kena bämánte ye arabe náire nun ja tóitikaka Jesube náma ja úkaninkrö gwi, akwa nane nitre israelita ji dokwáte kákwe nun kadre ngite arato abko jürä rababa nunbtä, aisete nun náma ja úkaninkrö, ye kánti nunkwe jukwe dikaba jabti, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa núnaninkä nun ja tóitikaka ben ye ngätáite, kákwe nieba nunye:

Kä jáme Ngöbökwé raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁰ Jesukwe ñákäba kore, ye btäräbe klabo träin kisebtä amne buko träin kronante mikaba tuadre kwe nunye angwane, kä rababata nuäre krübáte nunbtä nun Dänkien tuareta.

²¹ Angwane Jesukwe niebata mda nunye:

Kä jáme Ngöbökwé raba munbtä. Ti Rün kákwe ti juani ño, ye kwrere ti bike mun juen arato, nieba kwe nunye.

²² Ye btäräbe müre tákäba kwe nunbti, kákwe nieba nunye:

Ngöbö Üai Deme kaen ngäbti munkwe.

²³ Nire nire ngite abko diandrekä btä munkwe niedi ie, ye erere Ngöbökwé dianinkära btä; akwa nire nire rabadi

ngite kärekäre munkwe niedi ie, ye abko Ngöbökwe ñan ngite diandrekä btä, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Bti Jesukwe kä mikakaba.

²⁴ Jesu rükabata kena nun ja töitikaka ben ngätäite, ye näire abko ni iti ja töitikaka ben kädian nämä Tomás abko nämä ñakare nunbe yete. Tomás ye mden abko kädian nämä “Munkin” abko nämä ñakare angwane Jesu rükabata.

²⁵ Yebti Tomás rükabata angwane, nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

Nunkwe ni Dänkien turi mtare, nunkwe nieba ie.

Akwa Tomás abko käkwe nieba mda nunye:

Tikwe ñan klabo träin tuadre kisete amne tikwe ñan kise kräkia mikadre klabo träinte, erere arato buko träin kronante, te tikwe ñan kise mikadre, ne ngwane tikwe ñan mun kukwei mikadre era jire chi, nieba kwe nunye.

²⁶ Abti bämän krati mda nun ja töitikaka Jesube nämä ja ükaninkröta jökrä bämänte angwane, Tomás nämä siba yete angwane, nunkwe jukwe dikaba arato, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nünaninkä nun ngätäite, käkwe niebata nunye:

Kä jäme Ngöbökwe raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti nieba kwe mda Tomásye:

Tomás, kise mike tie nete amne ti kise träin ne mike ñäräre, bti ti krona träin ne te kise krien tie, bti kukwe ñan tä nebe era makrä, ye kwrere makwe ñan nuen mda, käkwe kukwe tibtä ye mika era jae, nieba Jesukwe ie.

²⁸ Angwane Tomásye ngrateba kri, käkwe nieba Jesuye:

¡Ma abko ti Dänkien tikwe amne Ngöbö tikwe! nieba kwe ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Mata ti tuenta ja okwä jenbti, aisete ti ara abko makwe miri era, käkwe tödiri tibti ñan ñan; akwa nire nire tä ti tuen ñakare akwa tä ti kukwei mike era jae amne tä tödeke tibti, ni yebtä abko kä rabadi bäri nuäre krübäte amne Ngöbökwe ja di biandi ietre, nieba Jesukwe Tomásye.

³⁰ Jesu abko nämäne sribire nun ja töitikaka benbe kä nebtä angwane, Ngöbö di nämä ben ye bä mikakrä abko sribi ñan tuabare nuenba kabre mda kwe nun ja töitikaka ben okwäbti, akwa ye abko tikwe tikaba ñakare jökrä tärä nebtä.

³¹ Akwa munkwe kukwe kuin Jesubtä mikadre era jae amne Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani. Mdakäre abko, munkwe tödekadre Jesubti, ye köböire munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre tita kukwe ne tike.

21

Nitre ja tōitikaka Jesube kākwe gwa gani kabre

¹ Jesukwe ñākāba kore Tomáye. Abti Jesukwe ja mikabata tuadre mda nun ja tōitikaka benye ñō okwā kri kādianta Tiberias ye kōrābtā. Ñō okwā kri ne arabe kādianta Galilea arato, kānti kukwe rakakaba krörō:

² Simón Pedro nāma Tomábe yete. Tomás ye arabe kādian nāma “Munkin” abko nāma yete. Erere arato, Natanael nūnanka juta Canáte kā Galileate amne Zebedeo ngobo nibu, btā nun ja tōitikaka Jesube nāma nibu mda yete.

³ Angwane Simón Pedro kākwe nieba nunye:

Ti bike niken gwa gaen, nieba kwe.

Angwane nunkwe nieba Pedroye:

Nun bike niken siba mabe, nieba nunkwe.

Ye erere bkānā, rikaba, rankwaba rute amne rikaba gwa gaen. Akwa ye nāire deo kābā rababa ñakare jire gwabtā.

⁴ Abti kā jataba ngwen dekā angwane, batibe Jesu rababa ñō okwā kōrābti yete, akwa Jesu ara nāma yete, ye abko ñan rükaba gare nunye.

⁵ Angwane Jesu kākwe nieba nunye:

¿Gwa tārā munkwe ya ti mrākātre? nieba kwe.

Nunkwe nieba ie:

Gwa ñakare nunkwe, nunkwe nieba Jesuye.

⁶ Abtā Jesukwe nieba mda nunye:

Krade kiteta ñōte küde ruenkri rubtā timon yete munkwe angwane, mun kābā rabadi, nieba kwe nunye.

Ye erere nunkwe nuenba angwane, gwa rababa kratibe dikaro kradete, aisete krade ñan rababa nākāita kukwāne nebete rute nunye.

⁷ Angwane ti ja tōitikaka Jesube abko Jesu nāmane tarere kri abko kākwe nieba Pedroye:

¡Ni Dānkien ara tā ñō kōrābti se! tikwe nieba.

Tikwe nieba kore, ye jaraba Simón Pedroye angwane, jōtrō ngwarbe dān kitaba jabtā kwe, bti rankwaba ñōte, rikaba jūbenkā nebe Jesu kānti.

⁸ Angwane nun mda mda ja tōitikaka Jesube abko rikaba ru ngwena janknu nebe ñō kōrābtā. Akwa gwa rababa kabre kradete, ye abko nun rikaba jāke bātārekā bātārekā nebe ñō kōrābtā. Nun nāma bā kānime bāsi metro siento krati nāre ñōkrā ken, aisete rababa gwa ngwena nebe ñō kōrābtā.

⁹ Abti rababa ñō kōrābtā jate, rankwaba timon angwane, ñukwā oto nāma bukaninte kwati kwanba nunye. Ñukwā yebti abko gwa nāma mikani krati amne ban nāma mikani arato.

¹⁰ Angwane Jesukwe nieba nunye:

Gwa naka munye, ye ngwen ruäre kukwadre nete, nieba kwe nunye.

¹¹ Angwane jötrö Simón Pedro rikaba rute käin, kä rikaba krade ngwena nebe jate. Gwa krikri be näma kradete, ye tanba angwane, gwa näma siento krati bti gre ketebu bti krä jätäbti krämä (153) kradete. Gwa näma kabre kore, akwa krade rötateba ñakare.

¹² Yebti Jesukwe nieba mda nun ja töitikaka benye:

Mun jakwe mröre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba, akwa Jesu abko ni Dänkien ara abko rababa gare nunye, aisete Jesu abko nire ye abko ja ñan rükaba töre nunye ngwentari ie.

¹³ Yebti Jesukwe krötaba nun ken, käkwe ban amne gwa dianba kisete, bti bianba kwe nunye kwetadre.

¹⁴ Ne ngwane abko Ngöbökwe Jesu mikaninta nire, yebti Jesukwe ja mikaba tuare bämäkäre nun ja töitikaka benye.

Jesukwe blitabare Simón Pedrobe

¹⁵ Nunkwe mröba ünän jökrä angwane, Jesukwe nieba Simón Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere bäri ni mda mda noko ngwä ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe ye garera mae, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja ngäbäli kwrere, ye makwe buka, nieba kwe Pedroye.

¹⁶ Yebti Jesukwe niebata bobuta ie:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebata Jesuye:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe, ye garera kuin mae, nieba kwe ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe ngibia, nieba kwe ie.

¹⁷ Yebti bämäkäre Jesukwe niebata mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Jesukwe kukwe arabe ngwiantariba bämä jire ie, abtä moto rababa ulire, käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kukwe gare jökrä mae, aisete ma tare kri tikwe, ye gare kuin mae, nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe buka, nieba kwe ie.

18 Yebti Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere krörö mae: Ma nämane bati angwane, ma nämane ja dättere, bti ma tö nämane nebe rikai mdente erere, kánti ma nämane niken. Akwa ma rabara unbre angwane, makwe ja küde aibe ngökadite amne ni mdakwe dän kitadi mabtä amne, ma ñan tö näin abko kánti ma jänäin, nieba Jesukwe Pedroye.

19 Jesukwe nieba kore Pedroye, ye abko Pedro krütadi ño krusobtä abko Jesu tö rababa niei biare ie, abkokäre nieba kore kwe ie. Erere arato, Pedro krütadre, yebti abko Ngöbö rabadre käikitaninkä kri abko Jesukwe mikaba gare ie, käkwe nieba kore ie. Yebti Jesukwe nieba mda Pedroye:

¡Makwe dikaka janknu ti jiebti, ie ti tö! nieba kwe ie.

20 Jesu amne Pedro nämä dikekä ñö köräbäre, ye btäräbe Pedrokwe nikrabata ja jiebti angwane, ti ne mden Jesu nämä tarere, ye rükaba niaratre jiebti abko btä Pedro okwä rababa. Ti nämä tákänintbe känime Jesu ken mröre mrä Jesube Pascua näire angwane, tikwe nieba Jesuye: ¿Ti Dänkien, nirekwe ma kitadi ngise ma rüeye müre ketadre? tikwe nieba Jesuye abko rükaba Jesu amne Pedro jiebti.

21 Ti ne mden abko rikaba tuen Pedroye angwane, Pedrokwe nieba Jesuye:

¿Ti Dänkien, niara sebtä abko dre rakadikä? nieba kwe Jesuye.

22 Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, aisete ye ñan rabadre ütiäte makrä. Akwa ma abko käkwe dikaka janknu ti jiebti, nieba kwe ie.

23 Jesukwe nieba kore Pedroye, yebtä abko ti ñan krütadre jire abko ja mräkätäre ruäre tödekaka Jesubti kä rababa niere jae kwärikwäri. Akwa Jesukwe ñan nieba kore, akwa nieba krörö kwe: “Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, ye ñan rabadre ütiäte makrä,” nieba Jesukwe.

24 Ti abko btä Jesukwe blitaba Pedrobe abko kätä tärä ne tike amne, tikwe kukwe tuaba Jesubtä ja okwä jenbti erere tita niere metre, aisete kukwe ne abko era metre erere abko gare nie.

25 Jesu nämane sribire kä nebtä angwane, sribi kri namani bare kabre mda ie, aisete kukwe ye tikadre jökrä ja täritäri täräbtä angwane, tärä ye käi rabadre ñakare kä nebtä, raba ruen tie. Abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Abko kore se. Ne ngörä.

Sribi Nitre Jesu Kukwei Ngwianka Köböire Los Hechos de los Apóstoles

Tärä ne abko Lucakwe tikani ni kädian nämáne Teófilo ye ara kräke. Tärä tikani käne kräke abko Kukwei Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka abko Lucas ara tä gare nie. Niarakwe tärä Lucas tikani käne, abti tärä Hechos ne tikani kwe. Jesu abko nikaninta kä käinbti, yehti Jesukwe sribi nuenbare ño ño Ngöbö Üai köböire kä nebtä nitre Jesu kukwei ngwiankabti abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Kukwei ne tä tikani krörö Hechos 1.8 yehtë: “Mun rabadi dite, kä näin kukwei kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwei kuin ye niere kä jökräbti temen” abko tä tikani. Bäri käne Ngöbökwé sribibare ño ño Pedro köböire Jerusalénte, Judeate amne Samariate abko Hechos tä niere. Yehti Pablo abko kákwe kukwei kuin Jesubtä mikani gare kä jökräbti temen abko Lucas kákwe mikani gare. Tärä nebtä abko, Jesukristo abko ni Diantarikä ni jökrä kräke abko Lucas tä mike gare.

Lucas abko ni kräkä bianka. Pablo nikani kukwei kuin Jesubtä mike gare abko ben Lucas nikani bäre bäre arato. Ye mden kisete, Ngöbökwé sribibare ño ño Pablo köböire abko Lucakwe tuani ja okwä jenbti abko erere tikani täräbtä kwe.

KUKWE NAKANINKÄ KÄNEKÄNE JESU KUKWEI NGWIANKABTÄ (1.1-26)

Jesu nikaninta kä käinbti

¹⁻² Ti mräkä Teófilo, tikwei tärä tikani käne mae, yehtë tikwei tikaba krörö: Ngöbö ngämi niken Jesu ngwenante kä käinbti känenkri Jesu nikani sribire kena angwane, dre dre nuenbare kwe amne dre dre diribare kwe abko tikwei tikani käne täräbtä makrä. Erere arato, ni dianinkä kwe ja kukwei ngwianka, ye abko kákwe dre dre nuendre abko niebare kwe ietre Ngöbö Üai Deme köböire abko tikwei tikani käne täräbtä makrä.

³ Jesu krütani, yehti nükaninta nire. Ne abko niara nükaninta nire bkänä rabadre gare metre, abkokäre ja mikani tuadre bäre bäre köbö gre ketebu kwe niara kukwei ngwianka yeye. Angwane Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite, abkobtä blitabare kwe bentre.

⁴ Angwane bati Jesu nämáne bentre angwane, niebare krörö kwe ietre:

Ngöbö ti Rün kākwe ja Üai Deme köböi mikani munye, btä tikwe blitaba munbe, ye munkwe ngibia Jerusalénte. Munkwe ñan kã mikaka jire Jerusalénte abko tita niere munye,

⁵ ñobtä ñan angwane Juankwe ni ngökani ñö aibe te ni mikakäre jenena Ngöbökrã, akwa Ngöbökwẽ ja Üai Deme juandi nünakäre munbtã, aisetẽ munkwe ngibia Jerusalén yete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kã käinbti

⁶ Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kākwe niebare mda Jesuye:

Dänkien, ¿jrei nämãne kira nun ngätãite nete, ye kwrere ma bike gobrane nun israelita ngätãite nete ya? niebare kwetre Jesuye.

⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti rabadre gobrane ñongwane amne köbö mdente, ye abko ti Rün kãta ükete au tikrã amne, ye ñan rabadre gare munye.

⁸ Akwa kukwe krörökrörö abko rabadre gare munye: Ngöbö Üai Deme rükadi nüne munbtã, kākwe ja di biandi munye angwane, mun rabadi dite, kã näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kã Judeate amne kã Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kã jökrãbti temen, ye abko rabadre gare kãne munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁹ Jesukwe blitabare ünãn kore bentre angwane, niaratre okwã nämãne Jesubtä. Ye btärãbe Ngöbökwẽ Jesu kaninkã käin, nikani ngwena mütate ta käin amne nianinkãbe niaratre okwãte, nin jatabareta mda ietre.

¹⁰ Jesu namani niken kã käinbti, ye abko nikani nenkã ñö niaratre okwãbti abko jiebti okwã nämãne kwẽkbe. Ye btärãbe ni btã dãn ngwen bürere namanina nünaninkã nibu niaratre ken,

¹¹ kākwe niebare ietre:

Mun Galileabo, okwãbti Ngöbö niki Jesu ngwenante kã käinbti abko jiebti mun okwãta. ¿Se ñobtä mun okwãta jiebti? Jesu ye mden Ngöbö niki ngwenante kã käinbti mtare, ye kwrere jatadita bobuta, niebare kwe ietre.

Matías dianinkã sribikäre Jesu kukwei ngwianka

¹² Kã ye ngwane abko, nitre Jesu kukwei ngwianka nämãne Ngitio Olibobti, nikaninta Jerusalén. Ji Ngitio Olibo nebebe Jerusalén ye abko bäsi kilometro kratĩ, kãnti nikaninta.

¹³ Nikani nementa jutate angwane, ju käin ninkri, kãnti nämãnentre nüne, ye kãnti nikani nebeta. Ye kãnti Pedro, Juan, Santiago btã Andrés; Felipe btã Tomás; Bartolomé btã Mateo;

Alfeo ngobo Santiago btä Simón (ne arabe kä Zelote) amne Santiago mda ngobo Judas abko nämane arato.

¹⁴ Ye kánti, meri ruäre, ben nämane ja ükekrö käre blitakäre Ngöböbe amne, Jesu meye María amne Jesu etbakantre, ben nämane blite Ngöböbe arato.

¹⁵ Kä ye ngwane abko batira jire ni tödekaka Jesubti nämane ja ükaninkrö bäsi gre keta ti jire, ye ngätäite Pedro namani nūnaninkä, kākwe niebare:

¹⁶ Ja mräkä, Judas nikani Jesu rüe jie ngwena Jesu kaen ngite, ye abko Ngöbö Üai Deme köböire nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä jrei Davikwe. Ye rabadre bare, mden erere namanina bare mtare.

¹⁷ Judas abko nämane nibe ketetibe amne nämane sribire nibe gwaire, niebare Pedrokwe.

¹⁸ (Akwa Judas ye mden abko kākwe kukwe nuenbare käme Jesu rüere, ye abko ütiä biani ie. Mdenbti kä kökani kwe jakrä. Abti kä ye kánti, niara nikani ngitiekä dokwäre temen amne büle ngetrani angwane, ngänkrä nakwani jökrä künken.

¹⁹ Ye abko, nitre nūnanka Jerusalén kākwe gani angwane, kä ye kädiani Acéldama kwetre. Ye abko “Kä Därire” nieta niaratre kukwe arameore.)

²⁰ Pedrokwe niebare:

Kukwe rakadrekä kore, ye mden abko nämane tikani krörö Davikwe tärä Salmobtä:

Ju niarakwe, kánti kä raba kaibe ngwarbe jökrä amne, ni mda ñan raba nüne jire niara täte. *Salmos 69.25*

Erere arato, kukwe nebtä Davikwe kukwe tikani mda abko krörö:

Sribi kwe abko raba ni mda kisete, *Salmos 109.8*
tikani kore kira Davikwe.

²¹ Ne aisete, ni Dänkien Jesu nämane nüne ni ngätäite nete angwane, ni ruäre tä näin siba nibe, ne käre nämane näin ketetibe nibe

²² kena angwane Juankwe Jesu ngökani ñöte abti kä nükebe Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti. Nitre tä näin kore nibe, ye ngätäite nikwe ni diandrekä iti sribikäre jabe Judas täte, Jesu nūkaninta nire kädriekäre gwaire nibe abko rabadre kuin. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

²³ Ye erere bkänä, ni mikani nibu jite kwetre diandrekä mikakäre sribire abko nere: Ni iti abko kädian nämane José, arabe kädian nämane Barsabás amne arabe kädian nämane Justo arato. Amne ni mda abko kädian nämane Matías mikani kwetre jite arato.

²⁴⁻²⁵ Nebti blitabare krörö kwetre Ngöböbe: Ni Dänkien Jesu, Judas Iscariote kākwe ja mikani ngite, kánti sribi kwe namani ie amne, Ngöbökwé üai juani mdente, ye kánti nikani. Mtare nire rabadre ma kukwei ngwianka Judas täte, ye abko

makwe mika gare nunye, ñobtä ñan angwane ni moto ño gare kuin jökrä mae, aisete nitre nibu ngätäite, nire rabadre abko makwe mika gare nunye, niebare kwetre Ngöböye.

²⁶ Yebti nire rabadre sribire abko Ngöbökwé mikadre gare ietre, abkokäre jä kitani kwetre* gakäre angwane, jä yebti abko Ngöbökwé Matías mikani jite. Ye ngwane mentokwäre, Matías namani Jesu kukwei ngwianka siba ni ni jätäbti iti yebe.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE JUTA JERUSALÉNTE (2.1–8.3)

2

Ngöbö Üai Deme nükani

¹ Bieta kädian nämáne Pentecostés* ye abko köböi nükäninta angwane, nitre tödekaka Jesubti nämáne ja ükaninkrö jökrä ja kánti.

² Te batibe müreta kite mate bäri ribi krübäte ngöta neme, ye kwrere jire kä ngö jatani kä käinbti timonkwäre abko ngö nükani mate gwita temen niaratre nämáne tākänintbe jökrä ye kánti.

³ Angwane jändrän bä namani ñukwä jutra kwrere niatebare abko nikani mate jene jene ni itire itire btä gwita temen.

⁴ Ye btäräbe Ngöbö Üai Deme namani täte jökrä btätre. Angwane ni kukwei jenena bätäkä ngwarbe btä ja töitikani ñakare kwetre abko erere bti namanintre blite, Ngöbö Üai namani kukwe tike ño, ye kwrere namani blite jökrä.

⁵ Kä ye ngwane abko nitre israelita nünanka kä jökräbti temen kä nämáne Ngöbö mike ütiäte abko nämáne nünentbe Jerusalénte Ngöbö käikitakakäre Pentecostés näire.

⁶ Angwane nitre tödekaka Jesubti namani blite bätäkä ngwarbe, kukwe ye jarabare nitre israelitaye angwane, dre namani nakenkä ñan namani nuke gare ietre, kākwe ja ükaninkrö kwati ni kukwei nuakäre, ñobtä ñan angwane nitre nämáne yete, ye kukwe ño ño abko erere nitre tödekaka Jesubti namani blite.

⁷ Yebtä abko, ni jökrä kākwe ja ngwiani nikenkä amne töi ñan namani krütare jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

¡Nitre noko abko ñan Galileabo jökrä ya,

⁸ amarebti nibitre blite ni kwrere amne kukwe nibi nuke gare nie se!

* 1:26 jä kitani kwetre. Proverbios 16.33 yebtä ñäke.

* 2:1 Pentecostés.

Bieta Pentecostés, ye näire nitre israelita nämáne kuin niere Ngöböye nura ngwä kenabtä. Levítico 23.15-21, yebtä ñäke.

⁹ Nita nete ne abko, Partobo, Medobo, ni Elambo, ni Mesopotamiabo, ni Judeabo, ni Capadociabo, ni Pontobo tä nete. Erere arato, ni nünanka kākä Asiate tä nete.

¹⁰ Mdakäre abko, ni Frigiabo, Panfiliabo amne ni Egiptobo tä nete amne, ni nünanka kā Libiate juta Cirene ken tä nete. Erere arato, ni nünanka juta Romate tä siba nete abko

¹¹ ruäre därebare ni israelitakri, akwa ruäre abko kākwe Ngöbö nitre israelitakwe kani ngäbti Ngöbö jen kwe kwrere, köböire namani nekete jakri nitre israelitabe abko tä nete. Erere arato, ni nünanka kā butubti Cretate amne, ni kā Arabiabo tä nete. ¿Se ño abko sribi kri nuenbare Ngöbökwē, btä nibitre blite ni jökrä kukwere se? ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

¹² Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare amne töbikadre ño mda kwetre ñan namani nüke gare ietre, kā namani niere jae kwärikwäri:

¿Dreta nakenkä nete amarebti ni jökrä nibi blite bätäkä ngwarbe kore se? namanintre niere mda.

¹³ Akwa ni ruäre abko nämāne nitre tödekaka Jesubti mike yakrä, kā namani niere:

¡A, ngwarbe nibitre dröbare jökrä, aisete tätre kore se! namanintre niere.

Pedro kākwe blitabare Jesubtä

¹⁴ Ye btäräbe nitre ni jätäbti iti Jesu kukwei ngwianka mda mda, ben Pedro namani nünaninkä krö, kākwe ñākābare jume ja dibti krörö:

Ti mräkä israelita amne ni mda mda tä nüne Jerusalén nete abko ie dre dre tä nakenkä rabadre gare, aisete ti bike kukwe niere, neye olo ketete kuin munkwe:

¹⁵ Nitre ne tä dröbare mun nibi nütüre btä, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane ñänä okwä krä ökänbe krire dekä. Se ño abko rabadre dröbare jökrä, aisete niaratre ñan tä dröbare.

¹⁶ Akwa kukwe ne tä nakenkä nete mtare, abkobtä Ngöbö kukwei niekä Joel kākwe tikani krörö:

¹⁷ Ngöböta niere krörö munye:

Kä mrä angwane, ni nünanka kā ketareketare te kwäräkwärä, btä tikwe ja Üai Deme mikadi täte.

Ne aisete mun ngäbriänkä merire, brare kākwe ti kukwei niedi amne, ni brare bati bati abko ie jändrän tikwe rabadi tuen köböre kwrere.

Amne ni unbre unbre abko tikwe mikadi köböre jändrän tikwebtä arato.

¹⁸ Erere arato, ni merire, brare sribikä tikrä, yebtä tikwe ja Üai mikadi täte angwane, niaratre kākwe ti kukwei niedi arato.

19 Mdakäre abko, kä käinbti, kä temenbtä abko tikwe sribi kri ñan tuabare mikadi tuadre amne, jändrän btä ni tõi ñan krütai abko tikwe nuendi okwäbti abko krörö:

Däri rabadi tuen, ñukwä jutra rabadi tuen kri amne ngübü rabadi tuen krikri krübäte.

20 Erere arato, ñänä gidiadite iko jökrä. Sö abko bä rabadi därire jökrä.

Ne abko, ni Dänkien köböi bä nuäre ütiäte kri abko känenkri kukwe rakadikä kore.

21 Akwa nire nire käkwe ja di kärädre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, nieta kore Ngöbökwe *Joel 2.28-32*

abko tikani Joelikwe, niebare Pedrokwe.

22 Yebti Pedrokwe niebareta mda:

Mun israelita, ie ti bike kukwe niere, aisete olo ketate kuin ti kukweye munkwe: Jesu Nazarebo abko ni brare juani Ngöbökwe rabadre era munkrä, abkokäre Ngöbökwe ja di biani ie sribi kri ñan tuabare nuenkäre bätäkä ngwarbe mun ngätäite. Niarakwe sribibare kore abko garera kuin munye.

23 Ni ye abko, kräke kukwe nämane ükaninte Ngöbökwe, aisete erere nikani nakenkä krörö btä: Ni iti käkwe kitani ngite mun kisete, bti ni moto kämekäme käkwe mun die mikani kämike krusobtä.

24 Akwa Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, ñobtä ñan angwane gata ñan rabadre niara ganaine janknu jire chi.

25 Ngöbökwe niara mikadita nire, yebtä abko jrei Davikwe tärä tikani krörö kira:

Ti nämane ti Dänkien tuen käre ja ken tibe.

Niara tä ti ken ti küde ruenkri ti die mikakäre, aisete tikwe ñan kä jürä ngwiandre jire jabtä.

26 Ne aisete kä juto tibtä amne kä nuäre tibtä Ngöbö käikitakakäre.

Mdakäre abko, ti krüte angwane, Ngöbökwe ti ngätä ngibiadi kuin, yebti tita tödeke,

27 ñobtä ñan angwane ti krüte angwane, makwe ñan ti ngätä tuadimetre ni krütani ngätäite dobote Ngöbö.

Erere arato, ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä.

28 Amne ji mdenbti ti rikadre nünakäre kärekäre mabe, ye abko makwe mikani gare tie, aisete ti rabadita ma ngwärekre amne makwe kä mikadita nuäre tibtä ma tuareta. *Salmos 16.8-11*

Ne abko Davikwe tikani kore Jesubtä.

29 Ja mräkätre, ti bike kukwe era metre niere krörö munye, ye ie olo ketete munkwe: Ni mräkä kira David käkwe kukwe tikani, David ye abko krütani, doboi mikani, amne ngwäkä ngütaninkä amne doboi tä kä ne kanti Jerusalén nete.

³⁰ Akwa David abko ni Ngöbö kukwei niekä, aise te ni iti niara mräkäkri abko Ngöbökwé mikadi gobrane niara täte, ye nämáne gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé köböi mikani ie.

³¹ Ne mden kiseté, Ni Dianinkä Ngöbökwé ye abko rükadreta nire amne ñan gütaðrekä abko Ngöbökwé mikanina gare ie käne.

³² Mden erere, mtare Ngöbökwé Jesu mikaninta nire. Jesu mikaninta nire, ye mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunta niekäre metre mtare.

³³ Ngöbökwé mikaninta nire, abti Ngöbökwé mikani ütiäte kri, käkwe mikani tákänintbe ja küde ruenkri angwane, ja di kri mikani niara kiseté kä käinbti kwe. Bti Ngöbö Üai Deme köböi mikani kwe nunye, ye abko Ngöbökwé biani ie arato amne, niara abko käkwe mikaba nüne täte nunbtä. Ye mden munkwe turi mtare amne munkwe kukwe nuri arato ye.

³⁴ Ye abko, David tukwe ñan nämáne blite jabtä gare nie, ñobtä ñan angwane niara doboi tä Jerusaleñ nete, amne Ngöbö ñan nikani niara ngwena kä käinbti, akwa David arabe käkwe kukwe tikani krörö:

Ti Dänkien Ngöbökwé niebare ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

³⁵ Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni. *Salmos 110.1*

Ye abko namani tikani kore Davikwe, akwa tikani ñakare kwe jabtä amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé abko btä tarä tikani kwe.

³⁶ Ne aise te, mun israelita, ie kukwe era metre rabadre gare abko erere ti bike niere: Jesu juani müre ketadre kru-sobtä munkwe, Jesu ye mden abko Ngöbökwé mikani Dänkiene amne mikani ni Dianinkä kwrere kwe arato. Ne abko raba gare munye kore. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

³⁷ Pedrokwe blitabare nitre kwati olote kore, ye abko matani tare motobtä amne, ja namani ruen ngite krübäte Ngöbö ngwäre kri ietre, käkwe kukwe ngwianintari krörö Pedroye amne Jesu kukwei ngwianka mda mdaye:

Ja mräkä, mtare nunkwe dre nuendre niere nunye, niebare kwetre.

³⁸ Abtä Pedrokwe niebare mda ietre:

Munkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere, ye kite temen jökrä, bti munkwe tödeka Jesubti. Yebti mun jata ja mike ngökare ñöte Jesukristo käbti. Angwane munkwe ja mikani ngite, ye Ngöbökwé diandikä jökrä munbtä, käkwe ja Üai Deme mikadi nüne munbtä arato,

³⁹ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai Deme köböi mikani, ye abko munkrä amne mun ngäbriänkäkrä, erere arato ni kä jökräbti kärädre ni Dänkienkwe ye kräke, niebare Pedrokwe ietre.

⁴⁰ Pedrokwe blitabare kore angwane, kukwe mda mda ribebare bäri mda kwe ietre, niaratre töi diankrä amne mikakrä mokre abko krörö:

Ngöbökwe ñan mun mikadre ja tare nike nitre kukwe kämekäme nuenkä ben gwaire, abkokäre mun rabadre dianintari Ngöbö diebti abko tita ribere munye, niebare kwe ietre.

⁴¹ Ye kwrere bkänä, kukwe diribare Pedrokwe, ye ni kwati käkwe kani ngäbti amne ngökani ñöte Jesu käbti. Köbö ye näire abko, ni mda mda namani tödeke Jesubti abko namani mili krämä jire (3,000) abko namani ja gete nitre tödekaka Jesubti yebe.

Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne krörö jabe kwärikwäri

⁴² Angwane kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe, yehtë niaratre namani ja kite köbö kwatirekwatire amne namanintre jändrän jakwe dräire jabti kwärikwäri. Erere arato, namanintre ja ükekrö ju kwatirekwatire te mröre gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne blitakäre Ngöböbe.

⁴³ Nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri nuene amne, sribi ñan tuabare namani nuene ni kwati okwäbti Jesu di namani bentre bä mikakäre. Yehtë abko, ni jökrä ñan töi namani krütare jökrä.

⁴⁴ Angwane nitre tödekaka Jesubti abko töi namani ketetibe jökrä, kä namani jändrän jakwe jakwe dräire jabti kwärikwäri ni tödekaka Jesubti bobre bobre die mikakäre.

⁴⁵ Erere arato, namanintre kä jakwe amne jändrän jakwe rürümoine, bti ni bobre bobre, ie ngwian biandre nuäi nuäi, ye näre nikanintre bien ni itire itire ie.

⁴⁶ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe te namanintre ja ükekrö köbö kwatirekwatire amne, ju kwatirekwatire te mrö dräi namani angwane, kä namani neme nuäre btätre mröre ketetibe ja moto jämenbti.

⁴⁷ Angwane namanintre Ngöbö käikitekä amne, ni jökrä namanintre mike ütiäte. Mdakäre abko, köbö kwatirekwatire, nire nire namani neme dianintari abko ni Dänkien Jesu namani mike ketetibe nitre tödekaka niarabtibe.

3

Pedrokwe ni ngüre bren mikaninta quinta

¹ Abti bati, kä mikani blitakrä Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere, ye ngwane Pedro amne Juan nikani mda ju blitakrä Ngöböbe ye kanti blitakäre Ngöböbe.

² Angwane ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti jukwe nämane kwati abko kädian nämane Jukwe Bä Nuäre. Jukwe ye kanti abko, ni därebare ngüre bren nämane iti. Ni ye abko

käre jänämane niken köbö kwatirekwatire nebe yete ngwian kārākäre nitre nāmāne niken yete yeye abko erere ni ngüre bren nāmāne yete.

³ Angwane Pedro jatanina nemente jukwete ta Juanbe, rikakäre ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni ngüre bren ye okwā namani btätre, kākwe ngwian kārābare ietre jakrä.

⁴ Abtä Pedro amne Juan okwā namani kwekbe ni yebtā, bti Pedrokwe niebare ie:

Nun mike ñäräre, niebare kwe ie.

⁵ Angwane niaratrekwe ngwian biandi ie namani nütüre, kākwe okwā ketaninte kwekbe btā bkänä.

⁶ Akwa Pedro abko kākwe niebare krörö mda ie:

Ngwian amne oro ñakare jire chi tikwe biandre mae, akwa jändranta tikwe, erere ti bike bien mae: Jesukristo Nazarebo ye käfti näin krö, nän dikekä, niebare kwe ie.

⁷ Pedrokwe ñākābare kore ie, ye btäräbe kani küde ruenkribti kwe, kākwe ganinkrö krö. Ye btäräbe ni ye ngüre namaninta dite jökrä ie se kwrere.

⁸ Angwane ni ngüre bren ye kākwe ja tākāninte kainta, nūkaninbe dikekä krö amne nikani dikekä kwärākwärä. Bti nikani siba Pedrobe amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, akwa nikani angwane, nikani ja tākete kaintabe nekwäre sekwäre Ngöbö käikitarekä kwärä.

⁹ Namani ja tākete kwärākwärä Ngöbö käikitekä, ye ni jökrä kākwe tuani angwane,

¹⁰ tōi ñan namani krütare btä, ñobtä ñan angwane ni nāmāne tākānintbe ngwian kārere Jukwe Bā Nuärebtä nāmāne tuen amarebti niara ara nāmāne näin dikekä aisete.

Pedrokwe blitabare Jesubtä

¹¹ Ni ngüre bren namaninta quinta, ye namani Pedro amne Juan gibiekä ñakare angwane, ni kwati ñan tōi namani krütare. Angwane ni namaninta quinta nāmāne Pedro amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe bäre jukä kädian nāmāne Jukä Salomónkwe, ye kanti ni jökrä nikani betekä ni ye tuakäre.

¹² Ni nāmāne ja ükekrö kwati dikaro, ye jatabare Pedroye, abtä nitre ye ie Pedrokwe niebare:

Mun israelita, ¿ye ñobtä abko mun ñan tōi nibi krütare kore yere? ¿Ñobtä mun okwā nibi jökrä kore nunbtä? ¿Nunkwe ni ne mirita quinta ja di jenbti o nun köböire nibi dikekäta, munta nütüre nunbtä ya? Mdakäre abko, ¿nunta nüne bāri deme amne bāri metre Ngöbö ngwärekre, aisete nun di nibi niara mikakrä quinta, munta nütüre ya, amarebti mun okwā nibi kore nunbtä yere?

¹³ Ngöbö mikani ütiäte Abrahamkwe, Isaakwe, Jacobokwe amne ni mrākä kira kirakwe, Ngöbö ye mden abko kākwe sribikā jakwe Jesu mikani bāri ütiäte ja ngwärekre. Jesu ye

mden munkwe biani müre ketadre Pilatoye. Pilato tö rababa tikaiteta, akwa munkwe trö kwitani ie.

¹⁴ Akwa ni Deme amne Metre ne ñan tikadrete, mun rababa niere Pilatoye amne, ni ni kämikaka abko tikadrete mun rababa niere kore ie.

¹⁵ Ni ni mikaka nüne ne abko munkwe müre ketani kore, akwa Ngöbökwe mikaba nüketa nire. Niara nukaninta nire abko munkwe tuaba ja okwä jenbti, aisete nunta niere.

¹⁶ Ni ngüre bren ne abko gare munye. Ye abko käkwe tödekani kwatibe Jesubti, mden köböire ngüre nibita dite jökrä ie. Niarakwe ja töi miri kwatibe Jesubtä angwane, Jesukwe niara die miri tödeke jabti, mden köböire nibita kuinta täte jökrä, nibi tuen munye ye kwrere.

¹⁷ Ja mräkä, mun amne nitre ji dokwäte mun ngätäite käkwe Jesu müre ketani angwane, mun nämane dre nuene metre ñan nämane gare munye.

¹⁸ Akwa Ni Dianinkä jen jakrä Ngöbökwe abko käkwe ja tare nikadre amne kämikadre, niebare Ngöbökwe ja kukwei niekä kirakira köböire, mden erere Ngöbökwe mikani neme bare.

¹⁹ Munkwe kukwe nuenba kore, yebtä mun moto raba ulire amne munkwe tödeka Ngöböbti, Ngöbökwe mun ngite ye diandrekä jire jökrä mento munbtä amne, kä rabadi nuäre munbtä amne mun moto rabadi jäme Ngöbö ngwäreki abkokäre.

²⁰ Angwane Jesu Ni Dianinkä kira Ngöbökwe munkrä, Ngöbökwe juandre munkrä, abkokäre munkwe kadre ngäbti.

²¹ Akwa gwängware abko, Jesukristo rabadre nüne kä käinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi jändrän jökrä üketeta kuin amne miketa kuin, ye känenkri Jesu ñan rükadreta, ni Ngöbö kukwei niekä deme kirakira käkwe niebare ye kwrere.

²² Yebtä abko, Moisékwe niebare krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwe diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe.

Ni ye käkwe dre niedi, ye erere munkwe kukwei mika täte jökrä,

²³ ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä, ye nire nire käkwe ñan kukwei mikadre täte, ye erere abko munkwe kämikadre diankakäre ja ngätäite, *Deuteronomio 18.15,18,19* niebare kore Moisékwe.

²⁴ Ye abko, kukwe nakaninkä ño Jesubtä kä ne näire, ye rakadrekä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira Samuel näire mentokwäre käkwe niebare jökrä.

²⁵ Amne Ngöbökwe kukwe ükaninte ni Dianinkä kwe juandre abko niebare kwe nitre niara kukwei niekä köböire. Erere arato, Ngöbökwe kukwe ükaninte mun mräkä kirakirabe, ye abko rababa bare kä ne näire munkrä, ñobtä ñan angwane

kukwe niebare Ngöbökwe Abrahamye, ye abko rababa bare
kä ne näire abko krörö:

Ma mräkä köböire ni kä jökräbti temen kä nebtä, ie tikwe ja di
biandi, *Génesis 12.3; 22.18*

niebare Ngöbökwe Abrahamye.

²⁶ Ngöbökwe sribikä kwe juani kä nebtä angwane, juani
käne mun israelita ngätäite kwe ja di biankäre munye,
munkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, abkokäre
juani käne kwe munye. Abko kore se, niebare Pedrokwe ni
kwati yeye.

4

Pedro btä Juan käkwe blitabare Sanedrin ngwärekre

¹ Pedro amne Juan nämane blite kore ni kwatibe angwane,
batibe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nükani mda
guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre saduseo
ruäre nükani arato.

² Niaratre abko namani romon, ñobtä ñan angwane
Ngöbökwe Jesu mikaninta nire ne abko käkwe ni krütanikrütani
mikadreta nüne arato bä mikani abko Pedro amne Juan
namani dirire.

³ Abtä Pedro amne Juan kani ngite kwetre. Angwane kä
namanina dere dikaro, abtä kitani ngite kä teri kwetre nebe
jändrinane.

⁴ Akwa ye ngwane abko, kukwe diribare Pedrokwe amne
Juankwe, ye ni kwati käkwe kukwe nuani angwane, mikani
era kwetre, käkwe tödekani Jesubti, aisete nitre tödekaka Je-
subti namani bäri kwati mda. Tanbare angwane, ni brarebe
namani mili krärike (5,000) jire.

⁵ Yebti jändrinane, nitre israelita ji dokwäte, nitre unbre
ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre
käkwe ja ükaninkrö kwati mda Jerusalén.

⁶ Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien
kädian nämane Anás nämane amne, mräkä brare brare kwe
kädian nämane Caifás, Juan amne Alejandro nämane siba.

⁷ Namani ja ükaninkrö jökrä angwane, Pedro amne Juan
ngwiamna kwetre neme ja kanti. Ye erere jänamanina kanti
angwane, mikaninta nünaninkä ja ngwärekre kwetre, käkwe
niebare krörö ietre:

¿Nirekwe ja di biani mun yeye amne, nire käbti munkwe ni
ngüre bren ye mikaninta kuinta? niebare kwetre Pedroye
amne Juanye.

⁸ Batibe Ngöbö Üai Deme namani täte Pedrobtä abko diebti
Pedro käkwe niebare mda:

Mun ji dokwäte amne mun unbre töbtä töbtä, ye ie ti bike
niere krörö:

⁹ Ni ngüre bren, kisete nämane bren abko kräke nunkwe jändrän kuin nuenbare amne namaninta quinta, ye abko nunkwe mikaninta quinta ño abko mun tö gai, ne ngwane ti bike niere metre munye abko krörö:

¹⁰ Jesukristo Nazarebo müre ketamna krusobtä munkwe abko Ngöbökwe mikaninta nire. Jesu ye mden käfti amne diebti nunkwe ni ngüre bren ne mikaninta quinta, ye abko nun tö niei metre mun ütiäte krikri yeye amne nitre israelita jökräye arato.

¹¹ Jesu ye abko,

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko mun ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre, *Salmos 118.22*
abko tikani kore Jesubtä tärä Salmobtä.

¹² Ne mden aisete, Jesu aibe ni diantarikä. Nebti Ngöbökwe ni mda mikani ñakare jire kä nebtä ni diantarikäre. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹³ Pedro amne Juan, btä kä jürä namani ñakare blitare, ye namani tuen nitre ji dokwäteye angwane, niaratre käkwe ja töitikani ñakare amne bobre amarebti namani blite kore, ye abko ñan namani nüke gare nitre yeye aisete, töi ñan namani krütare btätre, akwa nitre ne käkwe dikakabare Jesube abko gani btä kwetre.

¹⁴ Akwa ni ngüre bren namaninta quinta, ye nämane nünaninkä siba yete niaratrebe, aisete dre niedre kwetre rüere ñan namani nüke gare ietre.

¹⁵ Abtä Pedro amne Juan käkwe kä mikadrekä, rikadre ju bäre, niebare kwetre ietre, bti niaratre namani blite jabe kwärikwäri gwi,

¹⁶ kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nitre nibu sebtä, nikwe dre nuendre? Sribi ütiäte kri ñan tuabare nuenbare kwetre, ye abko ni kwati nünanka Jerusalén nete, ie nena gare, aisete ni ñan raba rükente jire.

¹⁷ Akwa kukwe ne ñan kädrie rikadre janknu ja täritäri, abkokäre ari niaratre rätekä. Nikwe rätädikä ne ngwane, mtare mentokwäre ñan blitadre mda kwetre Jesu käfti, niebare kwetre jae kwärikwäri.

¹⁸ Bti Pedro amne Juan käräbareta gwä kwetre, käkwe niebare ietre:

Munkwe ñan blita amne, munkwe ñan diri jire chi mda Jesu käfti, niebare kwe ietre.

¹⁹ Abtä Pedro amne Juan käkwe niebare mda ietre:

Ngöbö okwäfti dre nuendre nunkwe abko bäri kuin, yebtä töbike kuin munkwe, bti munkwe nieta nunye. ¿Nunkwe mun kukwei mikadre täte amne Ngöbö abko nunkwe ñan kukwei

mikadre täte ya? ye abko bäri kuin ya abko munkwe nie nunye.

²⁰ Akwa nun bike Ngöbö mike täte aisete, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne dre dre niebare kwe abko nunkwe kukwe nuaba, ye abko nunkwe kädriedi janknu. Abko kore se, niebare Pedrokwe amne Juankwe.

²¹ Angwane nitre ji dokwäte sribikä Sanedrinbe ye käkwe Pedro amne Juan rätäninkäta jirekäbe, bti tikaninte kwetre, ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä, yeبتä abko ni jökrä namani Ngöbö käikitekä, aisete Pedro amne Juan mikadre ja ngie nuen ño kwetre ñan namani nüke gare ietre, ñobtä ñan angwane ni jökrä jürä namani btätre aisete.

²² Ni jökrä nämane Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane ni ngüre bren namaninta kuinta Jesu di kribti, ye abko ie kä nikanina gre ketebu jire ta angwane namaninta kuinta aisete.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe ja di käräbare Ngöböye

²³ Pedro amne Juan tikaninteta angwane, nikaninta nebeta mräkä tödekaka Jesubti kanti angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien btä nitre unbre ji dokwäte käkwe dre dre niebare ietre, ye erere niebare jökrä kwetre mräkäye.

²⁴ Niaratre käkwe Pedro amne Juan kukwei nuani ünän jökrä, bti ja töi mikani gwaire kwetre, kä nikani blite krörö Ngöböbe:

Ni Dänkien Ngöbö, makwe kä käinta amne kä tementa dätebare. Erere arato, makwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne käinta, tementa, mrente makwe dätebare.

²⁵ Ma Üai Deme köböire nun mräkä kira sribikä makwe David käkwe ma kukwei niebare krörö:

¿Ñobtä nitre ñakare israelitare tätre neme romon jökrä Ngöbö rüere?

¿Ñobtä nitre israelita abko tä kukwe miketbe ngwarbe kore Ngöbö rüere?

²⁶ Nitre jreire btä nitre gobranka käta ja ükekrö rükäre jökrä ni Dänkien Ngöbö rüere amne Ni Dianinkä jen kwe rüere arato, *Salmos 2.1-2*
niebare Davikwe.

²⁷ Angwane makwe dre niebare David köböire abko metre garera nunye, ñobtä ñan angwane ye kwrere nena nakenkä bkänä Ngöbö, ñobtä ñan angwane Jesu sribikä deme makwe, ye makwe dianinkä jenena sribikäre jakrä, ye rüere abko jrei Herodes amne gobran Poncio Pilato käkwe ja ükaninkrö ni menteninbe amne nitre israelitabe.

28 Ye abko, ma diebti makwe kukwe ükaninte kira amne rakadrekä kore makwe niebare kira David köböire, mden erere namani bare jökrä ietre ma rüere Ngöbö.

29 Ye kwrere arato, mtare tätre nun rätekä amne tätre kada ketamna nunye, ye tuen mae ni Dänkien Ngöbö amne, makwe ja di bian nun sribikä makwe neye, kä jürä ñan rabadre jire chi nunbtä blitakäre ma kukweibtä.

30 Erere arato, Jesu sribikä deme makwe, ye käbti makwe ni bren bren mikata quinta amne, sribi ñan tuabare mda mda raba bare ma diebti nun köböire abko nunta ribere mae Ngöbö. Abko kore se, niebare kwetre Ngöböye.

31 Blitabare ünän kore kwetre Ngöböbe, ye btäräbe kä kanti namanintre gätäre ye käkwe grükakabare. Angwane Ngöbö Üai Deme di kri namani jökrä btätre amne, kä jürä namani ñakare btätre Ngöbö Kukwei kädriere gwärere.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän biani jae kwärikwäri

32 Nitre tödekaka Jesubti nämane kwati, ye abko töi namani ja kwrere jökrä. Angwane jändrän kwekwe abko ñakare namanintre ja mike bkäne kaibe, akwa namanintre ni mda mda mike bkäne siba.

33 Erere arato, ni Dänkien Jesu nükaninta nire ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani kädriere bäri ja di ngöi jökrä mda amne, Ngöbö namani ja di bien kri ja moto kuinbti ietre.

34 Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti, ye ngätäite ni namani ñakare jire iti jändrän mdei nike, ñobtä ñan angwane ni kä bkänkä amne ju bkänkä abko namani rürümoine, bti namanintre nüke ngwian ye ngwena,

35 bti namanintre bien nitre Jesu kukwei ngwianka yeye, bti nire nire nämane mrö nike amne nämane jändrän mda mda mdei nike, yebti nämane ngwian dräire. Ye erere ngwian biandre ni itire itire ye erere namanintre bien ietre.

36 Ye kwrere abko, ni levita kä José, Chiprebo käkwe nuenbare. (José ne arabe abko nitre Jesu kukwei ngwianka kädiani Bernabé. Ne niaratre kukwere abko “Ni kä mikakata nuäre nibtä” nieta.)

37 Niara ne mden käkwe kä jakwe rürümoinbare, bti ngwian biani kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye dräidre nitre tödekaka Jesubti mda mda nämane jändrän mdei nike yebti.

5

Kukwe nakaninkä Ananíabtä amne Safirabtä

1 Ni mda nämane yete abko kädian nämane Ananías. Niara amne merire kwe Safira käkwe kä jakwe rürümoinbare arato.

2 Akwa ni ye abko käkwe ja töi mikani ruäre meri kwebe, käkwe ngwian ye diani ruäre ta jae, bti biani jökrä kwe namani bä mike jabtä nitre Jesu kukwei ngwianka yeye.

³ Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö ie:

¿Ananías, ñobtä makwe Satana turimetre nüke ja töibtä amarebti, ngwian biani kä ütiäre mae abko makwe dianinkä ruäre ta jae, abti ma tö nibi Ngöbö Üai Deme ngökai yere?

⁴ ¿Kä ye ñan makwe ya? ¿Amne makwe rürümoiniri angwane, ngwian ye ñan makwe arato ya? ¿Ye ñobtä makwe kukwe nuni kore ni ngökakrä amarebti mata Ngöbö ara jire ngökö yere? niebare kore Pedrokwe Ananiäye.

⁵⁻⁶ Angwane batibe Ananías nikani ngitiekä ngwäkäre temen se kwrere, Pedro kukwei nuare. Ye btäräbe ni bati bati jatani, käkwe mrianinte, bti nikanintre ngwena doboi mikadre. Kukwe nakaninkä Ananiäbtä, ye nire nire käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre.

⁷ Yebti kä nikani ñänä okwä krämä näre ta angwane, Ananías nän muko Safira nikani gwäkäre mda. Akwa kukwe nakaninkä Ananiäbtä, ye abko gare ñakare ie, aisete nikani neme jäme gwi.

⁸ Angwane Pedrokwe niebare ie:

¿Munkwe kä rürümoiniri nuäi metre, erere munta niere tie yera? niebare kwe ie.

Angwane, ¡jänri! Nunkwe rürümoinbare kore, ¿abko ño? niebare kwe Pedro käre.

⁹ Abtä Pedrokwe niebare mda ie:

¿Ye ñobtä abko, mun raba ni Dänkien Üai Deme ngökö ya, ñakare ya abko mun tö nibi gai, käkwe ja töi miri ruäre ni ngökakrä yere? Ni bati bati jani ma kwäräi mrö doboi mike abko kitera tuenta sete se. Se arabe näinta ma ngwena doboi mikadre arato mtare, niebare Pedrokwe ie.

¹⁰ Ye btäräbe Safira nikani ngitiekä ngwäkäre Pedro ngotöbtä temen se kwrere. Angwane nitre bati bati jataninta gwäkäre, ye ie Safira kwani ngwäkäre temen, nikaninta ngwena doboi mikadre ja ken brare mröbe.

¹¹ Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre tödekaka Jesubti amne ni mda mda käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre kukwe nuene blo Ngöbö rüere.

Nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe ni kwati mikaninta kuinta

¹² Abti kukwe Jesubtä abko era metre, ye mikakäre era nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri ñan tuabare nuene Jesu diebti abko namanintre bä mike tuadre ni kwati okwäbti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti nämene ja ükekrö jukä kä Salomón kánti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre.

¹³ Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka ye mika namani ütiäte jae ni kwatikwe, akwa kukwe nakaninkä Ananías amne Safiräbtä, yebtä ni ruäre btä jürä namani, aisete ñan tö namani reketai niaratrebe.

¹⁴ Akwa ye ngwane ni kwati merire, brare nikani tödeke Jesubti, aisete ni tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda.

¹⁵ Sribi kri ñan tuabare nuen nämane kabre, abtä ni kwati namani mräkä bren bren mike jän kwatabti amne jamankate namani kite ngwena mikadre jibtä jibtä, ñobtä ñan angwane Pedro jatadre ji yebti angwane, mikadreta quinta kwe, akwa ñakare ne ngwane, Pedro trä aibe matadre ni bren bren yebtä abkokäre.

¹⁶ Erere arato, nitre nünanka känimekänime juta Jerusalén bäre temen abko namani nūke kwati mräkä bren bren ngwena amne, ni ruäre bren üai käme kisete, ye namani nementa quinta jökrä Jesu diebti nitre Jesu kukwei ngwianka ye köböire.

Nitre israelita krikri käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka kitani ngite

¹⁷ Yebtä abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankien amne ni mda mda nämane nekete nitre saduseokri, ye namani mokrere krübäte mda,

¹⁸ käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka ye kamna ngite jökrä, bti ni ngite ngite kita nämane ngite jökrä ye käi kanti kitani ngite kwetre.

¹⁹ Akwa batibe deo, angele nükani iti, käkwe jukwe tikani nitre Jesu kukwei ngwianka yebti se kwrere angwane, dianinta kwe ju bäre mento, käkwe niebare ietre:

²⁰ Ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti mun nän. Mun rabata yete angwane, nünandre ño Ngöböbe Jesu köböire, ye abko munkwe diri täte jökrä ni jökräye. Abko kore se, niebare angelekwe ietre.

²¹ Ye kwrere bkänä, jändrinane dekä angwane, angelekwe ño ño niebare ietre ye erere nikaninta ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, namaninta dirire.

Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankien amne ni mda mda nämane ben yete, ye käkwe nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käräbare jökrä gätäbtä jae, bti nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite, ye tuamna kwetre.

²² Erere bkänä, guardia ju blitakrä Ngöböbete ye nikanintre neme nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite kä teri ye kanti angwane, nitre ye kwani ñakare ietre. Abtä jötrö ngwarbe nikani kukwe ngwenante,

²³ käkwe niebare ietre:

Ju ni ngitekrä abko, bti jukwe täni dikani kuin amne, guardia ni ngite ngibiabtikä täni nünaninkä jökrä jukwebtä, jukwe ye ngibiarebti, btä nun nibi. Akwa nunkwe jukwe tiri angwane, ni ñakare gwi amne, kä kuni tökare nunye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia kukwe nuani angwane, ja ngwiani nikenkä kwetre, kä namanintre töbike krörö: ¡Kukwe ne abko nakaka, nebti dre rakadikä mda! namanintre nütüre.

²⁵ Ye btäräbe ni jatani betekä iti, käkwe niebare ietre:

Nitre kitani ngite jändrin munkwe, ye tä dirire jökrä ni kwatiye ju blitakrä Ngöböbe kánti sete, niebare kwe ietre.

²⁶ Angwane guardia dänkien nikani guardiabe nitre Jesu kukwei ngwianka ye tuen. Nikani ngwena akwa, ye ngwane mikanintre ja tare nike ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nane ni nämane kwati yete kukwe nuen abko käkwe tákadre jäbti kámikakäre abko jürä namani btätre, aisete nikanintre ngwena ngwebti.

²⁷ Namanintre ju blitakrä Ngöböbe kánti angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka jänikani Sanedrin ngwärekre angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe ñäkäbare ietre:

²⁸ Ni btä munta dirire, yehtë abko munkwe ñan diridre jire chi mda, nunkwe nieba munye. ¡Se ñobtä abko mun tä dirire kore amarebti mtare mun nena dirire ni jökräye Jerusalén nete! Abti ni ye krütani abkobtä nun mikata ngite munkwe arato se, niebare kwe ietre.

²⁹ Abtä Pedro amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe niebare mda:

Nunkwe Ngöbö mikadre täte, akwa mun abko ñan kukwei mikadre täte nunkwe,

³⁰ ñobtä ñan angwane Jesu metamna krusobtä munkwe amne munkwe müre ketamna akwa, Ngöböke mikaninta nire. Ngöbö ye mden abko ni mräkä kirakira nämane mike ütiäte.

³¹ Ngöbö ye ara käkwe Jesu mikaninta nire amne nikani ngwenante kä käinbti, käkwe mikani tákänintbe ja küde ruenkri mikakäre ütiäte amne, mikani Ni Jökrä Jie Ngwianka amne Ni Diantarikä. Jesu ne köböire abko nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jökrä temen amne Jesukwe ni ngite ye diandrekä mento nibtä, abkokäre mikani ütiäte jae kwe kä käinbti.

³² Ne mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti abko erere nunta niere. Erere arato, nitre Ngöbö mikaka täte nun kwrere abko ie Ngöböta ja Üai bien amne kukwe ne abko metre abko Ngöbö Üai Deme käta bä mike metre nunbe gwaire arato. Abko kore se, niebare kwetre.

³³ Yehtë abko Sanedrin mätä namani kri mda Pedrobtä amne Jesu kukwei ngwianka mda mdabtä, aisete tö namanintre kámikai.

³⁴ Akwa Sanedrin ngätäite yete abko ni bariseo nämane iti abko kädian nämane Gamaliel. Ni ye abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä kuin amne, ni jökrä nämane mike ütiäte jae. Gamaliel ye namani nūnaninkä, käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka juamna ken ju bäre.

³⁵ Bti niebare krörö kwe:

Ja mräkä israelita, nitre ne, btä mun tö dre nuein, yebtä munkwe töbika kuin ja käne,

³⁶ ñobtä ñan angwane bati kä nera ni iti kädian nämane Teudas jatani ja mike jite ni ütiäte kwrere ni ngätäite. Angwane ni siento kräbkä jire namani nekete niarabe nitre romanobo rüere. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe angwane, ni kwati rikaba ben nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye kanti sribi kwe krütani, ye munkwe ngwian töre jae.

³⁷ Abti kä nikani bä raire ta angwane nitre romanobo käkwe ni kä tikamna täräbtä mda. Ye ngwane abko ni Galileabo kädian nämane Judas käkwe ja mikani jite ni ütiäte kwrere mda. Angwane ni kwati namani nekete niarabe nitre romanobo rüere arato. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe arato. Angwane nitre reketaka niarabe nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye abko namani bare kore ni nibu yebtä.

³⁸ Akwa mtare ti tö niei krörö munye: Nitre se munkwe tuametre kaibe amne, munkwe ñan niaratre nika jire chi abko ti tö nibi niei munye, ñobtä ñan angwane kukwe ni kä nebtäkwe ne ngwane, näin ta arato.

³⁹ Akwa sribi Ngöbökwe era metre ne ngwane, munkwe ñan ganaindre jire chi, ñobtä ñan angwane batibe mun tädre rüre Ngöböbe. Abko kore se, niebare Gamalielikwe mräkäye.

Ye erere Gamalielikwe nitre Sanedrin töi mikani jakri, aisete kukwei mikani täte mräkä Sanedrinkwe.

⁴⁰ Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ju bäre, ye käräbareta gwä kwetre, bti kwata metani tröbtä köbti kwetre töi diankrä amne, ñan blitamna jire chi mda Jesubtä ietre, bti tikaninteta kwetre.

⁴¹ Nitre Jesu kukwei ngwianka abko nikaninta angwane, kä namani nuäre krübäte btätre, ñobtä ñan angwane niaratre namani ütiäte Ngöbö ngwärekre ja tare nikabtä Jesu kräke, aisete kä namani nuäre btätre.

⁴² Abti Sanedrin kukwei mikani täte ñakare kwetre amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwe abko kukwe kuin ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani dirire bäri mda köbö kwatirekwatire ju blitakrä Ngöböbe kanti amne ju mda mdate Jerusalén yete.

6

Ni ni die mikaka dianinkä ni kükü

¹ Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti nikani niren bäri kwati mda. Angwane köbö kwatirekwatire nire nire nämane mrö nike abko bti namani mrö dräire. Akwa nitre israelita kukwe griegore tödekaka Jesubti nikani ñake nitre kukwe hebreore rüere, ñobtä ñan angwane meri kukwe griegore, kän brare krütani abko ñan die mika namani kuin era metre mröbtä köbö kwatirekwatire.

² Abtä nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu käkwe nitre tödekaka Jesubti ükaninkrö kwati, bti niebare kwetre ietre:

Nun rabadre mrö dräire jirekäbe nete, abtä kukwe kuin Jesubtä abko nunkwe ñan diridre mda, ye abko ñan rabadre kuin.

³ Ne aisete ja mräkä, ni töbtä töbtä btä Ngöbö Üai Deme tä täte, bti munta tödeke abko känä ni kükü ja ngätäite munkwe. Ni ye abko nikwe mikadi sribi ye nuene.

⁴ Angwane nun abko käkwe blitadi janknu Ngöböbe amne nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diridi janknu arato. Abko kore se, niebare kwetre.

⁵ Ye abko nukaninbti ni jökräye aisete, ni dianinkä ni kükü kwetre abko nere: Ni iti kädian nämane Esteban dianinkä kwetre. Esteban abko nämane tödeke kwatibe Ngöböbti amne Ngöbö Üai Deme nämane täte btä. Erere arato, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas dianinkä amne ni iti juta Antioquíabo kädian nämane Nicolás dianinkä arato. Nicolás ne abko ñakare israelita akwa ja töi mikani kwatibe Ngöbö mikakäre täte reketakäre nitre israelitabe.

⁶ Nebti ni dianinkä ni kükü ye abko jänikani mda nebe nitre Jesu kukwei ngwianka ye ngwärekri, angwane niaratre käkwe ja di käräbare kräke Ngöböye, kise mikare kwärä btitre sribi rabadre kisete bä mikakäre.

⁷ Kukwe ükaninte kore kwetre, abtä kukwe kuin Jesubtä nikani gare bäri ni kwatiye amne, nitre tödekaka Jesubti namani niren bäri mda juta Jerusalénte. Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre namanintre tödeke kwati krübäte Jesubti arato.

Esteban kitani ngite Jesu rüekwe

⁸ Yehti Ngöbö namani ja moto mike bäri kuin Estebankrä, käkwe ja di biani kri ie abko köböire namani sribi kri ñan tuabare nuene bätäkä ngwarbe ni kwati okwäbti Jerusalén.

⁹ Angwane abko sinagoga nämane kwati abko te nitre juta Cirenebo amne juta Alejandríabo tikaninte bkänkäkwe amne nitre kä Ciliciate amne kä Asiate erere nämane ja ükekrö. Jesu

abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abkobtä nitre ye nikani ja kwete Estebanbe.

¹⁰ Akwa Esteban abko ie Ngöbö Üai namani ja di bien, aisete Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwe bä mikani metre, aisete namani ni kwati kada kete kwä räbe jökrä.

¹¹ Abtä Esteban nämane ñäke blo Moisés rüere amne Ngöbö rüere ni mdakwe niedre Esteban rüere, abkokäre nitre ye käkwe ni känäbare ruäre, bti ngwian biani tiebe kwetre ietre blita ütiäre ngwarbe Esteban rüere.

¹² Erere bkänä, nikani blite ngwarbe Esteban rüere. Yebtä abko, ni kwati nünanka juta Jerusalénte namani romon jökrä Estebankrä. Erere arato, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre namani romon jökrä, käkwe Esteban kamna ngite, bti jänikani Sanedrin ngwäre kri kwetre.

¹³ Angwane ni mdara jire känäbare blitakäre ngwarbe kwetre Esteban rüere, käkwe niebare krörö:

Käre ni ne tä ñäke blo ju deme blitakrä Ngöböbe noko rüere amne tä ñäke blo Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye rüere arato.

¹⁴ Mdakäre abko ju blitakrä Ngöböbe, se Jesu Nazarebo jatadi, käkwe juandi ngwarbe jökrä amne, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nikrä abko kwitadi jökrä kwe arato tä niere kore abko käre nunta kukwe nuen ñäke kore, niebare kore kwetre Esteban rüere.

¹⁵ Angwane abko, nitre ütiäte krikri amne ni mda mda nämane tākänintbe yete, ye käkwe Esteban mikani ñäräre angwane, Esteban ngwäre namani tuen angele ngwäre kwrere jire ietre.

7

Estebankwe blitabare ja dokwäre

¹ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe niebare mda Estebanye:

Mata ñäke blo ju blitakrä Ngöböbe rüere amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye rüere nieta, ¿se abko era bkänä ya? niebare kwe Estebanye.

² Angwane Esteban käkwe niebare krörö mda:

Mun ti mräkä amne mun ti ruaitre tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Abraham ni mräkä kira ngämi niken nüne juta Harán, ye känenkri Ngöbö di kri käkwe ja mikani gare ie kä Mesopotamia kánti,

³ käkwe niebare ie:

Kä makwe amne ma mräkä, yebtä kä mitekä amne ti bike kä mike tuadre mae, ne kánti nän nüne, niebare Ngöbökwe ie.

⁴ Ye erere bkänä, Abrahamkwe kä mikaninkä kä Caldeate, Mesopotamia yete amne nikani nüne juta Haránte mda. Abti

Abraham rün krütani angwane, kä te munta nüne mtare, nete Ngöbö jatani Abraham ngwenante nüne.

⁵ Akwa Ngöbökwé ñan kä biani jire chi jen jakrä Abrahamye nünankrä. Akwa Abraham krütadre angwane, Abraham bküntre ja täritäri abko ietre Ngöbökwé kä ne biandi jen jakrä, Ngöbökwé niebare Abrahamye. Kä ye ngwane abko, ngäbäkre ñakare Abrahamkwe, akwa Ngöbökwé niebare kore ie.

⁶ Mdakäre abko, Abraham bküntre käkwe nünandi ni menteni kwrere kä jenenante amne ni kä ye kanti käkwe mikadi klabore jae amne ngwianditre ja tare nike kwetre kä sientö kräbkä (400) jire, niebare kore Ngöbökwé Abrahamye.

⁷ Akwa Ngöbökwé niebare krörö arato Abrahamye: Juta kanti ma bküntre mikadi klabore jae, juta ye abko tikwe mikadi ja ngie nuen ma bküntre dokwäre. Yebti ma bküntre näinta mentokwäre angwane, rükadita ti käikitekäta Canaán nete, niebare kwe Abrahamye.

⁸ Ngöbökwé kukwe ükaninte kore Abrahambe angwane, Ngöbökwé ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä ie. Ye mden kisete, Abraham ngobo Isaac därebare, bti kwäirare angwane, ñäräkrä mikani kwatabtä kwe. Erere arato, Isaakwe nuenbare ngobo Jacobobtä amne, Jacob käkwe nuenbare kwrere arato ngäbriänkä ni jätäbti nibu btä. Ni ni jätäbti nibu, yekri juta Israel keta jätäbti ketebu jatani.

⁹ Ni ruai mrö känekäne Jacobkri abko namanintre mokrere etba Josébe, käkwe José rürümoinbare angwane, bkänkä nikani ngwena Egipto. Akwa Ngöbö nämane Josébe,

¹⁰ ye käkwe José die mikani ja tare nikabtä. Angwane José mikani töbtä kwe, ye köböire abko namani tuen kuin sribikäre jrei Faraónye, aisete jrei Faraón Egiptobo käkwe mikani gobrane Egipto amne ja gwirie mikani gare ie arato.

¹¹ Abti mrö nika namani krübäte Egipto amne Canaán arato. Angwane bäsi mrö krütani jökrä ni ruai mrö känekäne kän.

¹² Akwa mrö nämänena Egipto abko gani Jacobokwe angwane, Jacobokwe ngäbriänkä juani käne mrö kökö. Jacob ngäbriänkä ye abko ni ruai mrö känekäne.

¹³ Abti Jacobokwe ngäbriänkä juani mrö kököta bobukäre angwane, Josékwe ja mikaninta gare etbakantreye amne, José mräkä mdenkri nükani gare Faraónye arato.

¹⁴ Abti José rün Jacob amne mräkä mda mda järikädre jökrä etbakantrekwe Egipto, niebare Josékwe ietre. Ye erere, José mräkä ni gre ketamä bti ni jätäbti nirike (75) nikani jökrä neme Egipto.

¹⁵ Jacob jänikani neme nüne kore Egipto, kanti nünabare kwe mräkäbe. Abti Jacob krütani kä ye kanti. Erere arato, Jacob ngäbriänkä krütani jökrä Egipto arato.

16 Abti jänikaninta jökrä doboi mikadre juta Siquem. Abrahamkwe kä kökani ja doboi mikakrä Hamor ngoboye juta Siquemte, ye kánti namani doboi mikani.

17 Abti Ngöbökwe kä Canaán biandre Abraham bküntreye, niebare Ngöbökwe Abrahamye, ye abko köböi jatani nuke ja ken angwane, nitre israelita namanina niren bäri kwati krübäte Egipto.

18 Angwane jrei mdara jire namani gobrane Egipto. Jrei ye abko, ie José gare ñakare.

19 Mden kisete jrei ye käkwe ni mräkä ngökani amne ni mräkä kirakira mikani ja tare nike kri kwe, käkwe ngäbäkre brare därebe därebe kitakamna ju bäre meyeye amne rünye kämikakäre.

20 Kä ye ngwane abko Moisés därebare. Moisés ye abko därebare bä nuäre krübäte, aisete meye amne rün käkwe ngib-iabare tiebebee sö krämä jire gwi.

21 Yebti ngibiadre ño tiebe mda kwetre ñan namani nuke gare ietre angwane, kitaninkä jirekäbe kwetre. Akwa jrei ngänkän, ie Moisés kwani amne diani kwe jakrä, bti ngibi-abare ja ngobo jen kwrere kwe.

22 Nitre töbtä krikri Egiptobo, ben Moiséskwe ja töitikani, aisete Moisés namani blite kuin amne namani jändrän jökrä nuene kuin arato.

23 Abti kä gre ketebu Moiséye angwane, tö namani rikaita basare mräkä israelitaye, erere nikani mda.

24 Akwa nikani nebe mräkä kánti angwane, ni Egiptobo nämane iti ni israelita ngötikekä, btä Moisés okwä namani. Abtä Moisés nikani, käkwe ni Egiptobo ye kämikani ni israelita dokwäre.

25 Nebtä abko, Moisés köböire Ngöbökwe nitre israelita dian-ditari abko rükadi gare mräkäye, namani nütüre. Akwa nitre israelita käkwe ñan töbikabare kore.

26 Yebti jändrinane, Moisés nikani basareta mräkä israelitaye bobuta angwane, ni israelita jakwebe nämane ja mete kwärikwäri, btä Moisés namani. Akwa niaratrekwe ja mäkädreta, abkokäre Moiséskwe niebare krörö ietre: Mun ja mräkäre. ¿Se ñöbtä abko munta ja mete kore kwärikwäri yere? niebare kwe ietre.

27 Angwane ni iti mräkä ja metaka käkwe Moisés kitaninkä ja käne se kwrere, bti niebare kwe ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene nun ngätäite amne, nirekwe ma mikani kritobore nunkrä amarebti ma kite ñäke kore tie yere?

28 Mdakäre abko, ¿makwe ni Egiptobo kämikaba iti jändrin, kwrere ma tö nibi ti kämikai arato mtare ya? niebare kwe Moiséye.

²⁹ Ni ye kākwe ñākābare kore Moiséye, yebtā abko Moisékwe ni Egiptobo kāmikani namani gare ni jōkrāye gani Moisékwe, aisete ngitianani amne nikani kā Madián kánti. Kā ye kánti Moisés namani gure amne, niara ngābriānkā ngibiabare nibu merirekwe. Akwa niara abko kākwe nūnabare ni menteni kwrere kā ye kánti.

³⁰ Abti Moisékwe nūnabarera kā gre ketebu Madián. Angwane bati Moisés nāmane kā kaibete ngitio Sinaí kánti angwane, batibe kri chi namani jutra ngitiekā abko te angele namani ja mike tuare Moiséye.

³¹ Kri chi namani jutra ngitiekā Moisés okwābti, yebtā Moisés ñan tōi namani krūtare, kākwe krōtabare bāri kānime tuakāre bāri kuin. Angwane Ngōbö kukwei jarabare krörō ie:

³² Ti abko Ngōbö ma mrākā kānekānekwe —Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngōbökwē Moiséye. Abtā jūrā namani krübāte Moisébtā amne, namani grūkekā jōkrā ngrabare, aisete ñan tō namani nikren kri chi yebtā.

³³ Angwane Ngōbökwē niebare Moiséye: Kā deme kánti mata nete, aisete sabato tikete ja ngotobtā, niebare kwe ie.

³⁴ Bti Ngōbökwē niebare mda Moiséye: Nitre israelita tā ja tare nike krübāte dikaro nitre Egiptobo kisete tuen tie amne, tātre ja müaire, ye abko kukweta ruen tie arato. Ye mdenbtā abko, ti ki nete niaratre tikatekāreta, aisete jakwe, ti bike ma juenta Egipto ma mrākā die mike, niebare Ngōbökwē ie.

³⁵ Ye kānenkri abko, nitre israelita kākwe Moisés kani ngābti ñakare ja ngātāite, kākwe niebare ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dānkiene amne kritobore nun ngātāite yere? niebare kwetre Moiséye. Akwa Ngōbö abko kākwe Moisés juaninta nitre israelita dānkiene amne niaratre kōkatarikā ye abko angelekwe mikani gare Moiséye kri chite ñukwā jutrate.

³⁶ Moisés ye mden kākwe ni mrākā kirakira dianinkāta Egipto angwane, sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe Egipto. Erere arato, sribi kri ñan tuabare namani bare ie Mren Tainte amne, kā gre ketebu sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe kā kaibete ni mrākā kirakira okwābti.

³⁷ Moisés ne arabe kākwe niebare krörō nitre israelitaye: Ni Ngōbö kukwei niekā ti kwrere abko Ngōbökwē diandikā iti mun ngātāite blitakāre jakrā munbe, niebare kwe.

³⁸ Erere arato, nitre israelita nāmane jōkrā kā kaibete Sinaí angwane, angele nāmane Ngōbö kukwei niere Moiséye ni mrākā kirakira krāke, aisete nikwe nūnandre ño abko Ngōbökwē niebare, ye mden abko niebare kwe Moiséye. Ye mden namani ni krāke arato.

³⁹ Ngōbökwē jāndrān jōkrā ne nuenbare nitre mrākā kirakira krāke, akwa niaratre kākwe Moisés kukwei mikani tāte ñakare jire amne Moisés kani ngābti ñakare kwetre arato. Angwane

tö namanintre näinta nebeta Egipto amne namani töbike bäri Egiptobtä.

⁴⁰ Ye mden kisete, Moisés nikani ngitio Sinaíbtí angwane abko ni mräkä kirakira käkwe niebare Aarónye: Moisés noko mden käkwe nun dianinkäta Egipto, jatani nun ngwenante, akwa dre nakaninkä btä abko gare ñakare nunye mtare, aisete makwe ngöbötire mda mda sribedre nun jie ngwianka, ie nun tö, niebare kwetre Aarónye.

⁴¹ Erere bkänä, jändrän ngwarbe sribebare krati kwetre ngöbö ngwarbere abko bä namani nbi ngäbäli brai bä kwrere, bti jändrän kämikani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ngöbö ngwarbe sribebare ja kise jenbti kwetre, ye abko käi ngwiani nuäre kwetre jabtä jändrän se mikakäre ütiäte ngöbö kwrere.

⁴² Yebtä abko Ngöbökwé kä mikaninkä btätire amne tuanimetre muke kä käinbti mike ngöböre jae kwe. Ye mden abko nitre Ngöbö kukwei niekä Amós käkwe tikani krörö täräbtä:

Ngöböta niere krörö:

Mun israelita käkwe dikakabare kä gre ketebu kä kai-bete angwane, jändrän ngwarbe kämikani ñakare ti käikitakakäre metre, akwa kämikani kwetre ngöbö ngwarbe ye käikitakakäre.

Erere arato, munkwe jändrän mda mda biani ñakare tie ti mikakäre ütiäte metre, akwa biani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae.

⁴³ Akwa ju mikani chi abko te ngöbö ngwarbe kä Moloc nämáne, aibe mun nämáne niken ngwena jabe kwäräkwärä.

Erere arato, jändrän dätébare muke bä kwrere munkwe ngöbö ngwarbe Renfán bä mikakrä, aibe mun nämáne niken ngwena arato.

Ngöbö ngwarbe sribebare kore munkwe ja kise jenbti abko mun namani mike ütiäte jae.

Ye mdenbtä abko tikwe mun juandi ja ngie nuen mobe kä kai-bete kä Babilonia bäre mento, nieta Ngöbökwé. *Amós 5.25-27*

Ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴⁴ Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe nämáne ni mräkä kirakirakwe amne, Ngöbökwé ja kukwei biani Moiséye, ye abko nämáne ükani kajate ju yete arato. Ju ye abko mikadre nuäi abko Ngöbökwé mikani tuadre Moiséye, erere mikani kwetre.

⁴⁵ Ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe, ye abko Ngöbökwé biani jakrä ni mräkä kirakiraye. Niaratre nämáne näin Josuébe kä Canaánte angwane, kä dianinkä nitre nünanka Canaán kán

krö Ngöbö kise ruenkri nibi tuen tie. Se mike ñäräre munkwe, Estebankwe niebare ietre.

⁵⁷ Angwane Sanedrin käkwe kise mikani jökrä ja olobti amne ngrarete kwärä, nikani betekä jökrä Esteban rüere,

⁵⁸ käkwe Esteban dianinkä juta Jerusalén bäre mento, bti nitre blitaka ngwarbe Esteban rüere abko käkwe dän kwekwe mikaninte ngibiadre ni bati kädian nämane Saulo yeye, bti nikanintre Esteban täke jäbti kämikakäre.

⁵⁹ Esteban täkä namani jäbti angwane, blitabare krörö kwe jakrä Ngöböbe:

Ti Dänkien Jesu, ti üai kaen ngäbti ja kánti yete, niebare kwe.

⁶⁰ Ye btäräbe namani ngukudokwäbti temen, käkwe ñäkäbare ja dibti krörö:

Ti Dänkien, nitre kukwe nuenkä käme tibtä, ne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre abko tita ribere mae kräke, niebare kwe se kwrere.

Estebankwe ñäkäbare kore, ye btäräbe krütani.

8

¹ Esteban täkä namani kore jäbti kämikakäre ye abko namani tuen dbe Sauloye.

Nitre gätäkä Jesu käfti namani ja tare nike bätäkä ngwarbe

Köbö yebtä abko, nitre gätäkä Jesu käfti nämane Jerusalén abko rüe nikani mike ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngäniene ni kwati nikani kwäräkwärä kä Judeate amne kä Samariate. Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka aibe abko namani Jerusalén.

² Esteban kämikani, yebti ni ruäre nämane tödeke era metre Ngöböbti, ye käkwe Esteban doboi mikani amne müaibare krübäte kwetre.

³ Ye ngwane abko Saulo tö namani nitre gätäkä Jesu käfti juain ngwarbe jökrä, aisete nitre ye jiebtä Saulo namani näin kisere ju kwatirekwatire te. Namani ni merire, ni brare jäke tementa ju bäre, bti namani kite ngite jökrä kä teri tödekabtä Jesubti.

KUKWE KUIN JESUBTÄ KÄDRIEBARE JUDEATE AMNE SAMARIATE (8.4–9.43)

Felipe nikani kukwe kuin Jesubtä niere Samaria kánti

⁴ Nitre tödekaka Jesubti nämane Jerusalén ngitiani, ye abko namani niken mdente erere, kántikánti namanintre kukwe kuin Jesubtä ye kädriere mda.

⁵ Nitre ye ngätäite abko ni tödekaka iti Jesubti kädian nämane Felipe abko nikani nebe juta bäri ütiäte Samariate, kánti nikani blite ni mda mdabe Kristo Jesubtä.

⁶ Felipe namani blite angwane, ni jökrä namani olo ketete kwekbe, ñobtä ñan angwane namani blite Jesubtä amne namani sribi kri ñan tuabare nuene okwäbti Jesu die bä mikakäre abko krörö:

⁷ Ni kwati btä üai käme nämane abko namani niken mento btä. Üai käme ye namani niken mento nibtä angwane, namani ngrente kri krübäte, bti namani niken mento angwane, ni ye namani nebeta kuinta. Erere arato, ni ruäre ruen ñakare ngrabare amne ni ruäre abko ngüre ya, küde ya ngrötani abko namani nebeta kuinta jökrä Jesu diebti Felipeye.

⁸ Yebtä abko kä namani nuäre kri ni jökräbtä juta yete.

Kukwe nakaninkä Simón Mago yebtä

⁹ Akwa kä Samariate yete abko ni nämane iti. Ni ye abko kädian nämane Simón. Simón ye abko käre nämane sukiare amne nitre Samariabo ngökani krübäte kwe, ñobtä ñan angwane niara nämane ja mike ni ütiäte kri kwrere.

¹⁰ Ne aisete nitre ütiäte krikri amne ni bobre bobre kwati namanintre olo ketete kwekbe jökrä niara kukwei nuakäre, kä namanintre niere:

Ngöbö di kri tä ni nebtä, namanintre niere.

¹¹ Kä raire Simón nämane sukiare kri amne, sribi yebtä ni kwati ñan töi namani krütare, aisete ni kwati namani nekete ben.

¹² Akwa Ngöbö amne Jesukristo nämane gobrane ño ni ngätäite, ye diri nikani Felipekwe angwane, nitre ye käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti jökrä, bti Felipekwe ni merire, brare ngökani ñöte Jesu käbti.

¹³ Erere arato, sukia Simón ara jire käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era amne ngökani ñöte Jesu käbti arato. Yebti Simón nikani dikekä Felipe mukore kwäräkwärä angwane, sribi kri ñan tuabare Felipe nämane nuene Jesu diebti, yebtä abko Simón ñan töi namani krütare mda.

¹⁴ Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani era nitre Samariabokwe, ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Pedro juani Juanbe kwetre nebe Samaria kukwe tuenbti.

¹⁵ Erere bkänä, Pedro amne Juan nikani nebe Samaria mda angwane, nitre Samariabo btä Ngöbö Üai Deme rükadre, abkokäre blitabare kwetre Ngöböbe kräke,

¹⁶ ñobtä ñan angwane nitre Samariabo käkwe tödekani Jesubti, ye abko ngökani jirekäbe ñöte Jesu käbti akwa, Ngöbö Üai Deme ngämi nuke btätre.

¹⁷ Yebti Pedro amne Juan käkwe kise mikani btitre angwane, batibe Ngöbö Üai Deme nükani btätre.

¹⁸ Pedro amne Juan namani kise mike nibti angwane, Ngöbö Üai Deme namani nuke btätre Simón okwäbti, yebtä

abko Simón tö namani ngwian biain Pedro amne Juanye di ye ütiäre,

¹⁹ käkwe niebare krörö ietre:

Tikwe kise mikadre nibtä angwane, Ngöbö Üai Deme rükadre btä arato, abkokäre ja di kri ye bien tie arato, niebare Simónkwe.

²⁰ Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö mda Simónye:

Ngwian makwe ye ben ngöi ma rika kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane jändrän kuin bianta ngwarbe Ngöbökwie nie abko ma tö nibi kökai ngwianbti.

²¹ Ye aisete ma moto ñakare kuin Ngöbö ngwärekri, tuen tie. Yebtä abko, ma ñan rabadre sribi Ngöbökwie nuene jire chi nunbe.

²² Akwa ma töi käme, ye makwe kita temen amne makwe ja di kärä Ngöböye angwane, mata ja mike ngite, ye abko nane Ngöbökwie diandrekäta mabtä.

²³ Tita niere kore mae, ñobtä ñan angwane ma moto romon krübäte amne ma töita kukwe kämekäme aibehtä nibi tuen mabtä tie. Abko kore se, niebare Pedrokwe Simónye.

²⁴ Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Kukwe rakadrekä blo tibtä, munkwe nini tie, ye kwrere ñan rabadre bare tibtä, abkokäre blite tikrä ni Dänkienbe, niebare kwe Pedroye amne Juanye.

²⁵ Yebti Pedro amne Juan käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kädriehare ünän kä yete, bti nikaninta juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani kukwe kuin Jesubtä ye kädriere kä kiakiate niken ji ngrabare Samariate abti nikani nebata Jerusalén.

Felipekwe blitabare sribikä ütiäte Etiopiabobe

²⁶ Abti angelekwe niebare Felipeye:

Felipe, ji niken Jerusalén btä kä kaibete tä neme juta Gaza, yebti nänta, niebare angelekwe ie.

²⁷ Erere bkänä, Felipe nikani mda angwane, ni Etiopiabo ütiäte kri mikani kaibe, monsoi neme ñakare jatabare Felipeye. Jreina Etiopiabo kädian nämane Candace abko kräke ni Etiopiabo ye nämane ngwian ngibiare abko ben Felipe namani ngätäi. Ni ye abko jananbare Ngöbö käikitekä Jerusalén,

²⁸ bti jataninta ja jiebtä ja käite angwane, Felipe namani ngätäi ben ji ngrabare. Ni ye abko kareta jākä nämane mdäkwe abko te niara nämane tākänintbe amne, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe tärä tikani, yebtä niara nämane ñäke angwane, namani ngätäi Felipebe.

²⁹ Angwane Ngöbö Üai Deme käkwe niebare Felipeye:

Kareta jākäta mdäkwe ye ken krötö jötrö, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, Felipekwe krötabare jötrö kareta ken angwane, tärä Isaías btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye kukwei jarabare Felipeye. Abtä Felipekwe niebare mda ie:

¿Tärä btä mata ñäke, ye tä nüke gare mae ya? niebare kwe ie.

³¹ Angwane ni ye käkwe niebare mda Felipeye:

¿Kukwe ne dirikä ñakare tie, se rükadre gare ño tie? mata nütüre, niebare kwe Felipeye.

Bti Felipe käräbare täketbe karetate kwe jabe.

³² Tärä btä nämane ñäke abko nere:

Kordero jäta niken kämikadre, kwrere jire niara jänikani.

Erere arato, kordero jäta niken drüen tikadrekä tä neme kwekbe, ye kwrere niara nämane kwekbe amne ñäkäbare ñakare ja dokwäre kwe.

³³ Niara mikani ngwarbe ni mda mdakwe akwa, ja mike ngite ñakare, akwa ngite niebare.

Niara ngämi ngäbäkre bkäne, känenkri kämikani kwe, aisete bküntre ñakare jire. *Isaías 53.7-8*

Kukwe ne mdenbtä nämane ñäke abko jarabare Felipeye.

³⁴ Angwane ni Etiopiabo ye käkwe niebare Felipeye:

Ni Ngöbö kukwei niekä ye abko nämane blite jabtä ya, o nämane blite ni mdara jire btä, ye abko makwe niedre tie abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe Felipeye.

³⁵ Angwane tärä btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye ara jire btä Felipekwe blitabare käne ben. Erere arato kukwe mda mdabti, Felipekwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare ie.

³⁶ Yebti nämane näin ji ngrabare, te nikani mate ñöbtä mda. Angwane ni Etiopiabo ütiäte kri ye käkwe niebare Felipeye:

Nete ñö tärä, aisete ¿makwe ti ngökadre ñöte nete abko rabadre ño? niebare kwe ie.

³⁷ [Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Kukwe kuin Jesubtä, ye mata mike era bkänä ne ngwane, rabadre kuin, niebare ie Felipekwe.

Abtä niarakwe niebare Felipeye:

Jesukristo abko Ngöbö Odei ye abko era tikrä, niebare kwe.]*

³⁸ Ye btäräbe kareta mikamna nünenkä kwe, bti nikanintre nebe ñöbtä angwane, Felipekwe ngökani ñöte.

³⁹ Yebti jatanintre nüketa jate angwane, Ngöbö Üai nikaninbe Felipe ngwena ni Etiopiabo ye okwä bäre mento, aisete Felipe tuaninta ñakare mda kwe. Akwa niara abko btä kä namani bäri nuäre amne, nikaninta ja gwiriete.

* **8:37** Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

⁴⁰ Akwa Felipe abko, batibe namanime mobe juta Azotote. Ye kánti nikani kukwe kuin Jesubtä dirire juta kwatirekwatire te. Abti nikani nebe juta Cesareate.

9

Saulokwe tödekani Jesubti
(Hechos 22.6-16; 26.12-18)

¹ Kä ye ngwane abko, Saulo namani jadüke ñakare, gata kábä mike nitre ja töitikaka ni Dänkien Jesukwe rüere, aiseite Saulo nikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti,

² kákwe tarä käräbare ie ngwiandre sinagoga kwatirekwatire ye dänkientreye juta Damascote. Ni merire amne ni brare kwandre näin Ji Jesukwebti Sauloye juta Damasco ne ngwane, niara di rabadre ngwiankrä ngite Jerusalénte, abkokäre tarä käräbare kwe.

³ Ye erere bkänä, tarä bianina ie, abti nikani juta Damasco. Nikani, nikani, nikani mate ja ken juta Damasco. Te batibe ñotra trä dirare kä káinbti jatani. Ye abko trä niabare dirare jökrä Saulo bäre temen.

⁴ Angwane Saulo nikaninbe ngitiekä temen amne, btäräbe ni kukwei jarabare krörö ie:

¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebtí ti mikakäre ja tare nike yere? niebare kwe.

⁵ Angwane Saulo kákwe niebare mda:

¿Ma abko nire ti Dänkien? niebare kwe.

Ye btäräbe ni ye kákwe niebare mda Sauloye:

Ti abko Jesu ara, aiseite nitre tödekaka tibti jiebtí mata näin kisere mikakäre ja tare nike, ye ñan niaratre jiebtí mata näin, akwa ti ne ara jire jiebtí mata näin. [¿Ye ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au! niebare mda kwe ie.

⁶ Angwane Saulo abko namani grüekä jökrä ngrabare amne kä jürä namani krübäte btä, kákwe niebare:

¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? niebare kwe.]*

Angwane ni Dänkien kákwe niebare mda ie:

Näin krö, bti ma rika nebe juta Damascote. Ye kánti makwe dre nuendre, erere niedi mae, niebare kwe Sauloye.

⁷ Angwane nitre nämane näin Saulobe, ye ie ni kukwei jarabare akwa, ni jatabare ñakare ietre. Yebtä abko kä jürä namani krübäte btätre amne namanintre nünaninkä kwekbe jökrä.

⁸ Yebti Saulo nämane temen, nükani dikekäta krö, kákwe okwä ngianinte ngwane, kä namani iko okwäte amne kä namani tuen ñakare ie, aiseite nitre nänkä ben ye kákwe kani küdebtí, nikanintre ngwena nebe juta Damascote.

* 9:6 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

⁹ Ye kánti Saulo namani köbömä jire angwane, kä namani tuen ñakare ie. Angwane köbö ye näire ja bänbare kwe ñöye amne mröye arato.

¹⁰ Juta Damasco yete abko, ni tödekaka Jesubti nämane nüne iti. Ni ye abko kädian nämane Ananías. Ananías ye abko, ie ni Dänkienkwe ja mikani tuare köböre kwrere mda, käkwe niebare krörö ie:

¡Ananías! niebare kwe ie.

Jötrö Ananíakwe niebare:

¿Ye dre, ti Dänkien? niebare kwe mda.

¹¹ Angwane ni Dänkien käkwe niebare ie:

Ji kädianta Ji Metre, yebti nän amne, ma rika nebe ni kädianta Judas ye gwiriete. Ma raba ju yete angwane, ni juta Tarsobo kädianta Saulo abko tä yete, ye ngwiantari makwe. Niara tä blite Ngöböbe amne

¹² ni iti kä Ananías niki nebe niara kánti, käkwe kise miri bti, kä mikakäre tuenta ie abko nibi tuen köböre kwrere ie, aisete nän kánti, niebare ni Dänkienkwe Ananíaye.

¹³ Ni Dänkien kukwei jarabare kore Ananíaye angwane, niebare krörö kwe:

Ti Dänkien, nitre deme makwe nünanka Jerusalén abko ni ye tä mike ja tare nike krübäte, ye abko ni kwati käta niere tie.

¹⁴ Mdakäre abko, nitre tödekaka mabti tä nüne nete abko jarikadre ngite kwe Jerusalén, abkokäre tärä käräbare kwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye erere tärä biandi ie mikakäre ütiäte. Yebti jatani nüke nete. ¿Se abko ti rikadre ño kánti se? niebare Ananíakwe.

¹⁵ Akwa ni Dänkien käkwe niebareta mda Ananíaye:

Nitre kä mdabti ñakare israelitare abko ie ni nekwe ti mikadi gare, abkokäre tikwe dianinkä. Erere arato, nitre ñakare israelitare ngätäite jrei tärä, ye ie ti mikadre gare kwe arato, abkokäre tikwe dianinkä. Mdakäre abko, niara arabe rikadre ti miketa gare nitre israelitaye arato, abkokäre tikwe dianinkä jenena jakrä, aisete nän kánti, tita niere mae Ananías.

¹⁶ Ni ne käkwe ja tare nikadi kri tikrä, ye abko tikwe mikadi gare ie arato, niebare ni Dänkienkwe Ananíaye.

¹⁷ Ye erere bkänä, Ananías nikani Saulo kánti. Namanina yete angwane, nikani gwä, käkwe kise mikani Saulobti, bti niebare krörö kwe ie:

Ti mräkä Saulo, Jesu käkwe ja mikani tuare mae ji ngrabare, ye mden käkwe ti juni nete. Kä rabadre tuenta mae amne Ngöbö Üai Deme rabadre täte mabtä, abkokäre ni Dänkien Jesu ara käkwe ti juni ma kánti nete, niebare Ananíakwe Sauloye.

¹⁸ Ye btäräbe jändrän gwa drukwata kwrere nämane Saulo okwäte abko betaninkä mento, namani ruen ie angwane, kä

namani tuenta kuin ie. Yebti nikani amne Ananías kákwe ngökani ñöte.

¹⁹ Yebti Saulokwe mröbare mda amne namaninta dite ngrabare.

Saulo kákwe blitabare Jesubtä Damascote

Nebti Saulokwe nünabare bä jötrö mda juta Damascote nitre tödekaka Jesubtibe.

²⁰ Ye btäräbe sinagoga kantikänti Saulo nikani niere krörö: Jesu abra Ngöbö Odei era metre, nikani niere.

²¹ Yebtä abko nitre Saulo kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare btä, kä namani niere:

Nitre tödekaka Jesubti, jiebti ni noko nämane näin kisere Jerusalén yete. Erere arato, niara jatani nete nitre tödekaka Jesubti kaen ngite ngwiankäre nebebe Jerusalén biandre nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye dänkientreye kitakäre ngite. ¿Se ño abko tä blite kore mtare se? ni jökrä namani niere kore.

²² Akwa Saulo abko namani blite bäri ja dibti amne, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä abko Saulo namani bä mike metre jökrä. Yebtä abko, nitre israelita nämane nüne Damasco kákwe dre niedre Jesubtä Sauloye abko ñan namani nuke gare ietre.

²³ Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe nitre israelita kákwe ja töi diani kwärikwäri Saulo kämikakäre.

²⁴ Akwa Saulo rätäkä namani nitre israelitakwe, ye abko Saulokwe gani, akwa juta jukwebtä, ye kanti nitre israelita namani niara kraire jite dibire rare kämikakäre.

²⁵ Akwa nitre ja töitikaka Saulobe kákwe Saulo mikani kutia krite, bti gibianinkä kibti ta timon kwetre deo, bti Saulo ngitianinta.

Saulo mikani gare nitre Jesu kukwei ngwiankaye Jerusalén

²⁶ Abti Saulo nikani nebata Jerusalén angwane, nitre tödekaka Jesubti, ben Saulo tö namani ja getai. Akwa ni jökrä btä niara jürä namani, ñobtä ñan angwane Saulokwe Jesu kani ngäbti arato, ye abko ñan namani nebe era kräke, aisete kä jürä namani btätre.

²⁷ Akwa ni tödekaka Jesubti kädian nämane Bernabé abko nikani Saulo ngwena, bti mikani gare kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. Angwane Saulo nikani Damasco angwane, Dänkien Jesukwe ja mikani tuadre ji ngrabare ie. Erere arato ni Dänkien kákwe blitabare ben amne, kä jürä namani ñakare Saulobtä blitakäre Jesubtä juta Damascote, niebare Bernabékwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye.

²⁸ Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kákwe Saulo kani ngäbti amne, nitre ye ben Saulo namani nüne Jerusalén. Angwane

namanintre niken gwaire kwäräkwärä amne kä jürä namani ñakare btä blitare Jesubtä.

²⁹ Nitre israelita kukwe griegore, ben Saulo namani blite Jesubtä amne namani ja kwete bentre, akwa niaratre ye abko tö namani Saulo kämikai arato.

³⁰ Ye abko Saulo mräkätre tödekaka Jesubti käkwe gani angwane, nikanintre Saulo ngwena ngitie nebe juta Cesareate. Ye kánti abko, Saulo juaninta kwetre nebata ja käite juta Tarsote.

³¹ Yebti abko, nitre gätäkä Jesu kábti nämane nüne kä Judeate, Galileate amne Samariate ye abko namanintre nüne jáme jökrä amne Ngöbökwé die mikani nüne dite kukwe kuin Jesukwe nebtä. Erere arato, namanintre Dänkien Jesu mike ütiäte jae amne Ngöbö Üai Deme namani die mike angwane, ni kwati jatani mda tödeke Jesubti siba.

Pedro abko käkwe Eneas mikaninta kuinta Jesu diebti

³² Pedro abko nämane näin basare kwäräkwärä mräkä Jesu kábtiye angwane, nikani arato juta Lidate mda ja tuakäre nitre deme Ngöbökwé nämane nüne juta yete yebe.

³³ Pedro namani juta Lidate angwane, ni iti kädian nämane Eneas, kánti Pedro nikani. Ni ye abko, kä kwä kwära namani ruen ñakare ngrabare abko kisete nämane bren. Abtä nämane jänbtibe, btä Pedro namani.

³⁴ Angwane Pedrokwe niebare Eneaye:

Eneas, Jesukristo tä ma miketa kuinta, aisete näin krö. Jän makwe ye ükete au jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Eneas nukaninbe dikekä krö.

³⁵ Eneas namaninta kuinta kore, ye abko ni kwati nünanka juta Lidate amne nitre nünanka kä Sarónte käkwe tuani angwane, kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kani ngäbti kwetre arato.

Jesu diebti Pedrokwe Dorcas mikaninta nire

³⁶ Kä ye ngwane abko, meri tödekaka Jesubti nämane nüne iti juta Jopete. Meri ye abko kädian nämane Tabita. (Kukwe Tabita ne abko Dorcas nieta griegore.) Meri ne abko käre nämane jändrän kuin nuene ni mda mdakrä amne käre nämane ni bobre bobre die mike arato.

³⁷ Akwa kä ye ngwane Dorcas näkäni bren jume amne krütani. Dorcas krütani angwane, jükaninte, bti ngwäkä jänikani nebe ju käin ninkri yete, kánti mikani gwi kwetre uliekäre.

³⁸ Juta Jope ye abko nämane känime juta Lida ken. Pedro nämane juta Lida ye kánti gani nitre tödekaka Jesubtikwe juta Jopete angwane, ni juani nibu kwetre Pedro kärere. Ye erere ni nibu ye nikani, namani Pedro kánti, käkwe niebare ie:

Brän jötrö nunbe juta Jopete abko nunta ribere mae, niebare kwetre Pedroye.

³⁹ Ye erere bkänä, Pedro nikani bentre. Namanintre juta Jopete angwane, Dorcas ngwäkä nämane mikani gwi, ye kanti nikani Pedro ngwena amne, meri kän brare krütanikrütani nämane yete abko müare kwärä ja ükaninkrö jökrä Pedro bäre kwetre, bti Dorcas nämane nüne angwane, Dorcakwe dän ño ño dikani ni bobre bobre kräke, erere namani mike tuare jökrä Pedroye.

⁴⁰ Akwa Pedro abko käkwe juani jökrä ju bäre, bti namani ngukudokwäbti temen blite Ngöböbe. Pedrokwe blitabare ünän Ngöböbe, bti Dorcas ngwäkä mikani ñäräre kwe, käkwe niebare krörö ie:

¡Tabita, näin krö! niebare kwe ie.

Btäräbe Tabitakwe okwä ngianinte amne okwä namani Pedrobtä se kwrere, bti namani tākānintbe.

⁴¹ Angwane Pedrokwe kani küdehti, ganinkrö krö kwe. Tabita namani nūnaninkä krö angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane yete amne meri kän brare krütanikrütani nämane yete ju bäre, ye Pedrokwe käräbareta gwä, bti meri nūkaninta nire, ye mikani tuadre kwe ietre.

⁴² Meri mikaninta nire Pedrokwe ye abko nitre kwati nūnanka juta Jopete käkwe gani angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti arato.

⁴³ Yebti ni sribikä iti nbi kwatabtä kädian nämane Simón nämane nüne arato juta Jopete, ye kanti Pedro namani nüne bä raire mda.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE NITRE ÑAKARE ISRAELITARE NGÄTÄITE (10.1–28.31)

10

Corneliokwe Pedro käräbare

¹ Kä ye ngwane abko, juta Cesareate ni nämane iti kädian nämane Cornelio. Ni ye abko rükä romano amne, nämane mikani nitre rükä kädian nämane Batallon Italiano ye dänkiene.

² Cornelio amne mräkä kwekwe nämane Ngöbö tarere amne nämane Ngöbö mike ütiäte arato. Erere arato, Cornelio käre nämane ngwian bien kabre nitre israelita bobreye die mikakrä amne käre nämane blite Ngöböbe arato.

³ Bati ñänä okwä krämä näre dere angwane, batibe kukwe namani tuen köböre kwrere krörö ie: Angele Ngöbökwé jatani, nükani gwi niara kanti, namani tuen metre kwrere ie, kä namani niere ie:

¡Cornelio! niebare ie angelekwe.

⁴ Angwane Cornelio okwä namani kwekbe angelebtä amne kä jürä namani krübäte btä, käkwe niebare mda:

¿Ma tö nibi dreye, ti dänkien? niebare kwe.

Angwane angelekwe niebare ie:

Mata blite Ngöböbe amne mata jändrän bien nitre bobre bobre die mikakrä, ye abko gare kuin Ngöböye. Abtä Ngöbö tö ma die mikai mtare.

⁵ Ne aisete makwe ni mda mda juandre jötrö nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kärere nüke ja kánti nete.

⁶ Niara tä nüentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä. Abko kore se, niebare angelekwe Cornelioye.

⁷ Yebti angele blitaka Corneliobe, ye nikaninta angwane, Corneliokwe sribikä kwekwe käräbare nibu amne ni rükä kä namani Ngöbö tarere arato amne namani Cornelio die mike sribitä käräbare iti kwe.

⁸ Bti angelekwe dre niebare ie, ye erere niebare jökrä kwe ietre, bti juani kwe juta Jopete Pedro tuen.

Ngöbökwé kukwe mikani tuen köböre kwrere Pedroye

⁹ Yebti jändrinane ñänä jatanina nüke ruäre angwane, nitre juani Corneliokwe ye abko namani mate ja ken juta Jopete angwane, Pedro abko nikani jubti käin blitakäre Ngöböbe.

¹⁰ Angwane mrö namani krübäte Pedroye, tö namanina mröi akwa, mrö sribe nämane krire kräke angwane, Ngöbökwé jändrän mikani tuare köböre kwrere krörö ie:

¹¹ Kä käinbti ngitiani, namani tuen ie amne, yete ta dän kwata kri nämane mäkäninte körä kräbkä btä kwärikwäri abko gibaninkä timon, nukani mate dobobtä temen okwäbti.

¹² Dän kwata kri yete abko jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämane. Erere arato, jändrän yorekä tementa tementa bätäkä ngwarbe nämane amne nukwä bätäkä ngwarbe nämane arato abko namani tuen Pedroye.

¹³ Ye btäräbe Ngöbö kukwei jarabare krörö ie:

Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, niebare kwe ie.

¹⁴ Pedro käkwe niebare mda:

Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare, ye erere tita kwete ñakare, akwa jändrän ñan dbe kwetadre aibe tä dän kwata kri te, aisete tikwe ñan kwetadre, niebare Pedrokwe.

¹⁵ Ye btäräbe, Ngöbö kukwei jarabareta Pedroye, käkwe niebare ie:

Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, niebare kwe ie.

¹⁶ Jändrän tuani Pedrokwe, ye abko kwetadre kwe niebare bämä jire ie, bti dän kwata kri ye jänikaninta kä käinbti niara okwäbti tuani kore kwe köböre kwrere.

¹⁷ Yebtä abko, Pedro namani töbike kri mda, ñobtä ñan angwane drekäre tuani köböre kwrere kwe abko ñan namani nuke gare ie, aisete namani töbike kri. Ye btäräbe ni juani Corneliokwe abko nükani jukwebtä käkwe Simón ngwianintari.

¹⁸ Yebti namanina jukwebtä Simón kánti angwane, ñäkäbare jume ja dibti krörö kwetre:

¿Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato, ye tä nüne nete ya? niebare kwetre.

¹⁹ Angwane Pedro abko nämane töbike kukwe tuani kwe yebtä jubti käin angwane, Ngöbö Üai Deme käkwe niebare ie:

Pedro, ni nü nimä, käta näin ma känentari abko tä nokote.

²⁰ Ne aisete nänta jötrö timon amne ma rika bentre. Akwa makwe ñan töbika dikaro rikakäre bentre, ñobtä ñan angwane tikwe niaratre juni ma tuen, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

²¹ Ye erere bkänä, Pedro nämane jubti käin, jataninta timon, käkwe niebare nitre ye:

Ti ne mden känänta munkwe ye. ¿Drekäre munta näin ti känene? niebare Pedrokwe ietre.

²² Angwane nitre ye käkwe niebare mda ie:

Nitre rükä dänkien kädianta Cornelio käkwe nun juanba ma tuen nete. Niara abko tä nüne metre Ngöbö ngwärekre amne tä Ngöbö mike ütiäte jae arato amne, nitre israelita kwati käta mike ütiäte jae amne tätre tarere arato. Cornelio ye mden kánti angele deme Ngöbökwé nükani, käkwe ma kärämna amne ma rikadre niara gwiriete amne, makwe dre niedre abko niarakwe kukwe nuadre abkokäre, niebare kwetre Pedroye.

²³ Angwane Pedrokwe käräbare gwä. Ye kánti kibiabare kwetre.

Pedro nikani Cornelio kánti

Yebti jändrinane, Pedro nikani bentre angwane, ja mräkäre tödekaka Jesubti nünanka juta Jopete nikani ruäre Pedro mukore siba.

²⁴ Yebti jändrinane angwane, Pedro nikani mate juta Cesareate. Cornelio abko nämane ngibiare amne, Corneliokwe mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe ükaninkrö kwati, ben nämane Pedro ngibiare ngäbti angwane, Pedro nikani nebe.

²⁵ Pedro nikani mate gwäkäre se kwrere angwane, Corneliokwe kani ngäbti, käkwe ja mikani ngukudokwäbti temen Pedro mikakäre ütiäte jae.

²⁶ Akwa Pedro käkwe niebare Cornelioye:

Ti abko ja kwrere mabe, aisete makwe ñan ti mika ütiäte Ngöbö kwrere jae. Näinta krö, niebare kwe ie.

²⁷ Yebti blitare kwärä, nikanintre gwä angwane, ni nämane ja ükaninkrö kwati gwi Pedro ngibiare ngäbti, btä Pedro namani.

²⁸ Angwane Pedrokwe niebare krörö ietre:

Ni menteni, ñakare israelita mun kwrere, ben nun israelita ti ne kwrere käkwe ñan ja getadre jire chi amne ñan rikadre jire juete abko tä ükaninte kore nunkwe, ye gare kuin munye ruen tie. Akwa ni menteni ñakare israelitare abko ñakare dbe Ngöbökrä abko tikwe ñan niedre jire abko Ngöbökwé mikaba gare tie.

²⁹ Ye mden kisete, ti käräbare nüke nete nieba tie angwane, ti jataba jirekäbe. Tikwe ñäkäba ñakare mda, bti ti jataba, aisete ¿drekäre munkwe ti käräbare nüke nete abko ti tö nibi gai mda? niebare Pedrokwe ietre.

³⁰ Abtä Cornelio käkwe niebare mda ie:

Mäkäira ñänä okwä ne näre angwane, ti nämä blite Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere ja juete nete angwane, batibe ni rükaba iti ti kánti. Ni ye abko btä dän trä ngitiekä rükaba ti kánti,

³¹ käkwe nieba krörö tie: Cornelio, mata blite Ngöböbe, ye abko jarabare Ngöböye amne, mata ni bobre bobre die mike ño, ye abko garera ie arato,

³² aisete makwe ni mda juandre nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kärere nüke ja kánti nete. Niara tä nünentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä, nieba kwe tie.

³³ Ye kwrere bkänä, jötrö tikwe nitre nimä se juanba ma kärere amne, ma jatani ja moto kuinbti, ye abko käi nibi nuäre tibtä. Mtare nita jökrä ketetibe Ngöbö ngwärekre nete amne, makwe dre niedre nunye niebare ni Dänkienkwe mae, ye erere nunta biare ma kukwei nuakäre, niebare Corneliokwe Pedroye.

³⁴⁻³⁵ Angwane Pedro nikani blite, käkwe niebare mda:

Ni jökrä ütiäte ja kwrere Ngöbökrä, aisete tä ni kitete ñakare ni mda mda ngätäite, akwa ni nünanka juta mdente mdente kätä Ngöbö mike ütiäte jae amne tä nüne metre abko Ngöböta juto biare kaen ngäbti jökrä, ye abko nena gare tie mtare.

³⁶ Kukwe ye abko Ngöbökwé mikani gare nun israelitaye abko krörö: Jesukristo ni jökrä Dänkien ye köböire ni jökrä rabadre ja mäketa amne nünenta jame jökrä.

³⁷ Ye rabadre gare, abkokäre Juan Bautista jatani ja ngökamna ñöte nie angwane, dre nakaninkä kä Galileate niken nebe kä Judeate jökrä, ye gare kuin munye abko krörö:

³⁸ Jesu Nazarebo, ie Ngöbökwé ja di biani kri amne Ngöbökwé ja Üai Deme mikani täte btä abko diebti nämane näin jändrän kuin nuene amne ni bren bren nämane ja tare nike

diablu ngoto täni abko mikaninta kuinta kwe. Ngöbö nämane Jesube abko diebti jändrän ye namani bare ie, ye abko gare kuin munye arato.

³⁹ Jesukwe sribi ño ño nuenbare nun israelita käite amne juta Jerusalénte, ye abko nun Jesu kukwei ngwianka käkwe tuani ja okwä jenbti. Jesu müre ketani krusobtä nitre israelitakwe,

⁴⁰ akwa köbömäkäre angwane, Ngöbökwé mikaninta nire, bti Ngöbökwé mikani tuadre nun ngätäite.

⁴¹ Akwa Ngöbökwé ñan mikani tuadre nitre israelita jökräye, akwa nun dianinkära kena Ngöbökwé, nunye Ngöbökwé Jesu mikani tuadre. Jesu nukaninta nire, abti nun ne aibe käkwe mröba amne tomna ñaba ketetibe ben amne, nun aibe Ngöbökwé tuanimetre tuen.

⁴² Ngöbökwé niara mikani Kritobore ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye abko nun juanba niere kwe ni jökräye.

⁴³ Jesu ne mdenbtä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabarera angwane, niebare krörö kwetre: Nire nire ngite kukwe käme nuenbtä abko käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwé niara ngite diandikä btä Jesu köböire, niebare kwetre, Pedro namani niere.

Ngöbö Üai Deme nükani kena nitre ñakare israelitarebtä

⁴⁴ Pedro nämane blite kore angwane, batibe nitre Pedro kukwe nuaka nuaka, yebtä Ngöbö Üai Deme nükani se kwrere.

⁴⁵ Nitre ñakare israelitare, ie Ngöbökwé ja Üai Deme biani arato, yebtä abko nitre israelita tödekaka Jesubti nükani siba Pedro mukore, ye ñan töi namani krütare btätre,

⁴⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwetre amne namanintre Ngöbö käikitekä jökrä okwäbti. Yebtä abko, Ngöbö Üai Deme nükani btätre gani kwetre.

⁴⁷ Angwane Pedrokwe niebare mda:

Nun israelita, ie Ngöbökwé ja Üai Deme biani, ye kwrere Ngöbökwé bini arato nitre neye, aiseite nikwe niaratre ngökadre ñöte Jesu käbti ruen tie, niebare Pedrokwe.

⁴⁸ Bti Cornelio amne mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe btä Ngöbö Üai Deme nükani, ye Pedrokwe ngökamna jökrä ñöte Jesukristo käbti ni mda mdaye. Erere ngökanintre ñöte kwetre, bti Pedro rabadre nüne köböbu, köbömä mda bentre abko ribebare kwetre Pedroye.

11

Dre nakaninkä Cornelio kánti abko Pedrokwe niebare

¹ Pedro ngämi nüketa Jerusalén, ye känenkri nitre ñakare israelita käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kani ngäbti arato,

ye abko gani nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdakwe amne nitre tödekaka Jesubti nämane nüne kä Judeate ye käkwe gani arato.

² Abtä Pedro nikani nebata Jerusalén angwane, nitre israelita ruäre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate namani ñäke Pedro rüere,

³ käkwe niebare krörö Pedroye:

Nitre ñakare israelitare abko gwiriete ni israelita ñan janandre basare jire chi nita niere. ¡Se ñobtä abko ma jananbare mröre ketetibe nitre se ben gwaire! niebare kwetre ie.

⁴ Abtä kukwe nakaninkä ño ja täritäri, ye erere Pedro nikani niere jökrä abko krörö:

⁵ Ti nämä juta Jopete blite Ngöböbe angwane, jändrän dän kwata kri mäkäninte kwärikwäri körä ketabkä btä, kwrere jire nämane kä käinbti, rababa kite nuke ti nämä ye kanti abko tikwe tuaba köböre kwrere.

⁶ Akwa jändrän yete abko dre nämane ti tö rababa tuai, käkwe mikaba ñäräre kuin angwane, jändrän ñakare dbe kwetadre nikwe aibe nämä te abko krörö: Jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämä te. Erere arato, jändrän ngwarbe känsenta bätäkä ngwarbe nämä te. Mdakäre abko, jändrän yorekä tementa amne nukwä bätäkä ngwarbe nämä te arato, btä ti okwä rababa.

⁷ Ye btäräbe Ngöbö kukwei jaraba krörö tie: Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, nieba kwe tie.

⁸ Abtä tikwe nieba krörö ie: Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare kira, ye erere tikwe ñan kwetabare jire chi, aisete tikwe ñan kwetadre, tikwe nieba ie.

⁹ Angwane Ngöbö kä käinbti käkwe niebata krörö mda tie: Jändrän mikani dbe Ngöbökwä, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, nieba kwe tie.

¹⁰ Ngöbökwä ñäkäba bämä jire kore tie. Yebti dän kwata kri ye järikabata kä käinbti ti okwäbti.

¹¹ Ye btäräbe, ni Cesareabo juani nimä ti tuen, ye rababara mate jukwebtä ti kanti.

¹² Angwane tikwe ñan kä jürä ngwiandre niken bentre, Ngöbö Üai Deme käkwe nieba tie. Ye erere ti rikaba bentre amne, ti mräkä ni ti tä tibe nete noko rikaba siba tibe. Nun rikaba nebe juta Cesareate angwane, ni nämä iti yete kanti nun rikaba jökrä nebe gwi.

¹³ Angwane ni ye käkwe angele tuani ño köböre kwrere abko rikaba niere nunye, käkwe nieba krörö: Angele rükaba nünaninkä nete, käkwe nieba krörö tie: Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato abko tä juta Jopete, ye ni mda juen kärere jötrö nuke ja kanti nete,

14 ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ma dianditari ño ma mräkäbe gwaire abko niarakwe niedi mae, abkokäre makwe kärä, niebare angelekwe ie, nieba kwe nunye.

15 Angwane kukwe kuin Jesukristobtä ye ti rikaba niere krire ietre angwane, btäräbe Ngöbö Üai Deme rükaba ño kena nibtä, ye kwrere rükaba btätre arato ti okwäbti se kwrere.

16 Ye ngwane ni Dänkien Jesu käkwe blitaba nibe abko rükaba töreta tie krörö: Juankwe ni ngökani ñö aibe te akwa, mun abko ie Ngöbökwe ja Üai Deme biandi nünakäre munbtä, niebare kore ni Dänkienkwe nie.

17 Ye mdenbtä abko, ni israelita käkwe tödekani ni Dänkien Jesukristobti abko ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani, ye kwrere biani kwe nitre ñakare israelitareye arato, ¿se tikwe ja mikadre ño Ngöbö rüere? ti rababa nütüre, niebare Pedrokwe.

18 Yebtä abko, ja mräkätre Jerusalénbo namani ñäke Pedro rüere ye käkwe Pedro kukwei nuani ünän angwane, namanintre kwekbe kada ketani jökrä amne, nikanintre Ngöbö käikitekä mda, käkwe niebare:

¡Nitre ñakare israelitare rabadre nüne kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbö tä kä bien ietre kukwe käme kitakäre temen amne tödekakäre Jesubti ñan ñan! namanintre niere.

Nitre ñakare israelitare kwati käkwe tödekani Jesubti juta Antioquíate

19 Esteban kämikani, yebti nitre israelita tödekaka Jesubti nünanka Jerusalén abko ni israelita mda mda namani mike ja tare nike krübäte tödekabtä Jesubti. Abtä ngitian jökrä kwäräkwärä. Ruäre nikani Fenicia, ruäre abko nikani Chipre amne ruäre nikani juta Antioquía. Nikanintre ye kántikánti nikani kukwe kuin Jesubtä ye niere mräkätre israelitaye akwa, ni ñakare israelitare abko ie niebare ñakare kwetre.

20 Akwa nitre nünanka Chipre amne juta Cirenete tödekaka Jesubti arato abko nikani ruäre juta Antioquíate, ye abko käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä niebare nitre ñakare israelitareye arato.

21 Angwane ni Dänkien Jesu namani die mike kri, ye mdenbtä abko ni kwati käkwe ja töi kwitaninta amne namanintre tödeke ni Dänkienbti.

22 Ye abko nitre gätäkä Jesu käfti nämene Jerusalén käkwe gani angwane, Bernabé juani tuakäre kwetre Antioquía mda.

23 Ye erere bkänä, Bernabé nikani, namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti nünanka Antioquíate abko kräke Ngöbökwe ja moto mikani kuin namani tuen Bernabéye. Ye abko käi namani nuäre kri btä, käkwe ja töi mikamna kwatibe janknu Jesubtä nitre tödekaka btin Jesubti yeye niaratre die mikakäre.

²⁴ Bernabé ne abko ni moto kuin amne, Ngöbö Üai Deme nämane täte btä amne nämane tödeke kwatibe Jesubti arato. Ne aisete niara nämane kukwe kuin Jesubtä niere angwane, ni kwati namani tödeke ni Dänkienbti mda.

²⁵ Abti Bernabé nikani juta Tarsote mda Saulo känene.

²⁶ Saulo kwani ie angwane, nikani ngwena sribire jabe juta Antioquíate. Ye kánti gätäbare kä kwati täte kwetre nitre tödekaka Jesubti ben, niaratre die mikakäre amne Ngöbö Kukwei diribare kwetre ni kwatiye arato. Juta Antioquíate ne mden kánti abko nitre tödekaka Jesubti kädiani Kristiano kena.

²⁷ Kä ye ngwane abko, nitre Ngöbö kukwei niekä nämane Jerusalén abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate.

²⁸ Nitre ye abko, iti kädian nämane Agabo. Bati nämane gätäbtä angwane, namani nünaninkä krö amne, Ngöbö Üai Deme köböire niebare krörö kwe:

Nitre romanobo tä gobrane, ye kantikánti mrö nikadi kri krübäte kä ngrabare temen, niebare kwe.

Ye erere bkänä, emperador Claudio nämane gobrane angwane abko mrö nika namani krübäte kä ngrabare temen.

²⁹ Abtä nitre tödekaka Jesubti nämane juta Antioquíate ye käkwe ja tõi mikani ngwian juen ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate ye die mikakäre. Ye erere ni itire itire, ie ja namani nüke töre ngwian bien nuäi, ye erere namanintre bien.

³⁰ Ngwian ükaninkrö kore ja mräkätre die mikakäre, ye abko Bernabé amne Saulo nikani ngwena biandre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka yeye dräidre ni jökräbti.

12

Santiago kämikani amne Pedro abko kitani ngite

¹ Kä ye ngwane abko, nitre gätäkä Jesu käfti Jerusalén abko ruäre jrei Herodes Agripa namani kite ngite kä teri mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti.

² Angwane Juan etba Santiago abko jrei Herodekwe kämikamna ngitrabti, ye erere Santiago kämikani.

³ Santiago kämikani kore, ye abko namani dbe nitre israeli-takrä, namani tuen jrei Herodeye, aisete Pedro kamna ngite kwe arato. Pedro kani ngite ye ngwane abko bieta kädianta Pascua näire ban te lebadura ñakare kweta nämane, ye näire Pedro kani ngite.

⁴ Pedro kani ngite angwane, jrei Herodekwe kitamna ngite kä teri mda. Ye kánti guardia mikani nibkä nibkä, bäbkä ja täritäri Pedro ngibiarebti. Yebti bieta Pascua rikadre ta angwane, Pedro mikadre ni jökrä ngwärekri kukwe ükatekäre btä amne kämikakäre, Herodes namani nütüre.

⁵ Ne aisete Pedro nämane ngite kä teri angwane, guardia namani ngibiare kuin ñan gitiadre abkokäre. Akwa nitre gätäkä Jesu käbti abko namani jadüke ñakare, ja di kärere Ngöböye Pedrokrä.

Angele käkwe Pedro tikaninteta

⁶ Herodekwe Pedro mikadre ni jökrä ngwärekre kukwe ükadrete kämikakäre, ye känenkre deo angwane, kadena nämane kitani krobu niara küdebtä amne kadena arabe nämane mäkaninte guardia nibubtä. Guardia nibu ye ngätäite niara nämane kibien kuin temen angwane, jukwebtä abko guardia nämane nibu arato jukwe ngibiarebti.

⁷ Angwane batibe angele ni Dänkienkwe nükani gwi, Pedro nämane ye kanti angwane, kä trä ngitianinkä ngwen jökrä gwita temen, Pedro nämane ngite ye kanti. Angwane angele ye käkwe Pedro nuaninbtä kronabtä, käkwe ganinkrö, bti niebare kwe ie:

Näin jötrö krö, niebare kwe ie.

Ye btäräbe, kadena nämane kitani Pedro küdebtä ye ngitianintbe jökrä Pedro küdebtä se kwrere.

⁸ Angwane angele ye käkwe niebare mda Pedroye:

Ja ngwä kite jötrö amne sabato kite jötrö ja ngotobtä, niebare kwe ie.

Ye erere Pedrokwe nuenbare. Angwane angelekwe niebareta mda ie:

Dän ngetbo tä mda makwe, ye kita jabtä arato, bti ma jata ti jiebti, niebare kwe ie.

⁹ Ye erere bkänä, Pedro nikani angele jiebti. Akwa Pedro nämane näin era metre angelebe ya abko ñan namani nuke gare ie, ñobtä ñan angwane nämane angele tuen köböre namani ruen ie.

¹⁰ Akwa guardia nämane käne jukwebtä bäre nikani ta, bti guardia mda nämane jukwe mdara jire kanti, ye bäre nikani ta, bti jukwe jierore nämane mikani jite ji ken, ye kanti Pedro namani angelebe angwane, jukwe ye ngitianinbe au angwane, jukwe namani tikani, yete ta Pedro nikani angelebe. Yebti nikani bä mente se kwrere angwane, angelekwe Pedro mikaninte kaibe.

¹¹ Angwane batibe angele nükani era metre bkänä gani Pedrokwe angwane, niebare krörö kwe:

Herodes amne nitre israelita ji dokwäte tö kukwe nuein käme tibtä abko ngäniene ti Dänkienkwe angele juni ti tikete, ne abko era metre bkänä ñan ñan, Pedro namani niere jae au.

¹² Pedro tikaninteta, ye gani kwe angwane, nikani nebe María juete. María ye abko ni kädian nämane Juan amne arabe kädian nämane Marcos abko meye. Ye kanti Pedro nikani.

Kä ye kánti abko, ni nämane ja ükekrö kwati blite Ngöböbe Pedrokrä.

¹³ Pedro nikani nebe ki jukweibtä, käkwe ñäkäbare gwäkäre amne, nire nämane ñäke jukwebtä abko meri sribikä bati kädian nämane Rode nikani tuen.

¹⁴ Angwane Pedro kukwe nükani gare ie, ye abko käi namani nuäre krübäte btä, aiseite jukwe tikadre kwe Pedroye näre abko nikaninta betekäta jirekäbe nementa gwi, käkwe niebare:

¡Pedro tä jukwebtä! niebare kwe.

¹⁵ Abtä nitre nämane gwi ye käkwe niebare mda ie:

¡Ma ngwarbe kä kwitekä jabti nete! niebare kwe ie.

Akwa ja nämane kukwe era niere, meri ye namani niere ietre. Abtä niebare krörö mda kwetre:

Angele Pedro ngibiaka aibe tä näin. Ye ñan niara ara jire tä näin, namanintre niere.

¹⁶ Akwa Pedro abko namani ñäke janknu jukweibtä amne, ni mda mda nikani, käkwe jukwe tikani, bti Pedro nämane yete bkänä, btä okwä namani angwane, töi ñan namanintre krütare btä.

¹⁷ Akwa niaratre käkwe kada ketadre niebare Pedrokwe kisebti ietre, ye erere namanintre kwekbe jökrä angwane, ni Dänkienkwe tikaninteta ño abko niebare kwe. Yebti niebare krörö kwe:

Kukwe nakaka ño tibtä, tikwe nini munye, ye erere munkwe nie jökrä Santiagoye amne ja mräkä tödekaka Jesubti mda mdaye arato, niebare kwe.

Yebti kä mikaninkä kwe yete amne nikani kä mdabti ngitie Herodes ngäniene.

¹⁸ Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, kä namani nokre jabtä nitre rükäkwe, ñobtä ñan angwane Pedro jrainbare ñan namani nuke gare ietre, aiseite namanintre ja mike ngite jirekäbe kwärikwäri.

¹⁹ Angwane Herodekwe Pedro känäntarimna ietre, akwa ñan kwanintarita ietre, abtä niaratre mikani ngite mda Herodekwe, bti kämikamna kwe.

Herodes krütani

Yebti Herodes nämane kä Judeate, abti nikani neme juta Cesareate mda.

²⁰ Herodes ngämi niken juta Cesareate, känenkri niara namani romon nitre nünanka juta Tirote kräke amne nitre nünanka juta Sidónte kräke, aiseite namani ja kwete bentre. Abtä nitre ütiäte ütiäte nünanka juta kubute ye käkwe ja töi di-ani rikäkäre gwaire Herodes kánti juta Cesareate kukwe ükete ben, ñobtä ñan angwane nitre Tirobo amne nitre Sidónbo nämane mrö kökö jae kä Herodekwe kánti, aiseite tö namanintre kukwe ükete. Ye erere bkänä, ni sribikä ütiäte nämane

sribire iti Herodekrä abko kädian nämane Blasto abko ben nitre Tirobo amne Sidónbo kákwe blitabare, ye köböire abko Herodes rabadre ja mäketä jäme bentre, abkokäre blitabare kwetre Blastobe.

²¹ Yebtä abko, Herodekwe gätä köböi kitani mda kräke. Ye erere gätä köböi nükani angwane, Herodekwe dän bäri nuäre, ütiäte kri kitani jabtä ja jreire bä mikakrä, bti namani takänintbe ja takrä gobrankräfti angwane, kukwe niebare kwe ietre.

²² Angwane Herodes kukwe nuaka nuaka ye nikani ñäke jume ja dibti niara moto mikakäre jäme jakrä, kä namani niere krörö:

Ni tä blite se ñan ni ngwarbe akwa, ngöbö ara nü iti, käta blite se, namanintre niere kore ie.

²³ Ye btäräbe angele ni Dänkienkwe kákwe Herodes mikani bren, ñobtä ñan angwane Herodes mikani ütiäte ngöbö kwrere jae ni mda mdakwe, ye namani dbe Herodekrä amne Ngöbö era metre abko mikani ütiäte ñakare kwe. Yebtä angelekwe mikani bren angwane, ngin aibe kákwe Herodes kitaninkä ja tubtä.

²⁴ Niara krütani kore, ye täbti Ngöbö Kukwei nikani niren bäri mda kä ye kántita temen amne, Ngöbö Kukwei diri namani kä jökräfti arato kä ye kántita.

²⁵ Abti Bernabé amne Saulo kákwe sribibare ünän jökrä Jerusalén, bti nikaninta juta Antioquíate. Nikaninta angwane, nikani Juan ngwena jabe. Juan ye mden abko kädian nämane Marcos arato abko jänikani kwetre jabe.

13

Bernabé btä Saulo juani blite Jesubtä

¹ Nitre gätäkä Jesu käbti nämane juta Antioquíate, ye ngätäite nitre Ngöbö kukwei niekä nämánena amne nitre Ngöbö Kukwei dirikä nämánena abko kädian nämane krörökrörö: Bernabé, Simón (Simón ne mden abko kädian nämane Chen arato), Lucio juta Cirenebo amne Manaen. Manaen ne abko rirabare gwaire jrei Herodes Antipabe. (Jrei Herodes Antipas ne abko kákwe gobranbare Galilea). Angwane Saulo nämane arato.

² Batira jire niaratre nämane ja ükaninkrö Ngöbö käikitakakäre amne ja bäinkäre Ngöbökrä angwane, batibe Ngöbö Üai Deme kákwe niebare krörö ietre:

Bernabé amne Saulo tikwe käräbarera sribi nuene jakrä, ye kräke niaratre denkä jenena munkwe juankäre sribi ye nuene, niebare Ngöbö Üai Demekwe.

³ Angwane blitabare ünän kwetre Ngöböbe amne ja bänbare ünän kwetre Ngöbökrä, bti kise mikani kwetre Bernabébti amne Saulobti ja di biankäre ietre, bti juani kwetre mda.

Bernabé btä Saulo kākwe blitabare Jesubtä Chiprete

4 Abti Ngöbö Üai Deme kākwe Bernabé amne Saulo juani kore angwane, nikanintre nebe mren köräbti juta Seleucia. Ye kánti nakwani rute, bti nikani kä butubti Chipre.

5 Ye ngwane abko Juan nikani siba Bernabébe amne Saulobe niaratre die mikakäre. Juan ne mden abko kädian nämane Marcos arato. Nikanintre nebe mren köräbti juta Salaminata, Chipre kánti angwane, sinagoga nämane Salamina, ye kántikánti nikanintre blite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä.

6 Niaratre kākwe dikakabare jökrä kä butubti Chiprete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä niekäre. Abti nikani nebe juta Pafote mda. Kä ye kánti abko ni israelita sukiare nämane iti. Ni ye abko ni ni ngökaka, akwa nämane ja mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Ni ye abko kädian nämane Bar-Jesu abko ben Bernabé amne Saulo namani ngätäi.

7 Chipre yete ni iti kädian nämane Sergio Paulo nämane gobrane emperador romano kräke. Amne Sergio Paulo abko ben ni kwrere ye nämane ja gete. Gobran ne abko töbtä krübäte abko tö namani Ngöbö kukwei nuai, kākwe Bernabé amne Saulo käräbare blite jabe Ngöbö kukweibtä. Erere nükanintre kánti.

8 Akwa ni kwrere ne arabe kädian nämane Elimas arato abko ñan tö namani gobran Sergio tuai tödeke Ngöböbti, kä namani Ngöbö Kukwei mikamna ütiäte ñakare kisere gobran Sergioye.

9 Angwane Saulo abko arabe kädian nämane Pablo arato btä Ngöbö Üai Deme namani täte, kākwe okwä ketaninte kwekbe ni kwrere yebtä,

10 kākwe niebare krörö ie:

Ma ni ngökö. Ma töi käme. Ma diablu kwrere amne käre mata ja mike jändrän kuinquin rüere. Mata rüere ni Dänkien kukwei kuin era metre rüere, ye abko ñan rabadre bare jire chi mae, mata nütüre aisete,

11 mtare ni Dänkien Jesu kākwe ma mikadi ja ngie nuen krörö: Ni Dänkien bike ma okwä mike kä ikote, aisete kä ñan rabadi tuen mae, ne ben makwe nünandi bä raire kore. Abko kore se, niebare Pablokwe Elimaye.

Ye btäräbe, kä ngidianinte iko Elimas okwäte amne kä namani iko jökrä okwäte se kwrere. Angwane ni mdakwe kadre küdebti rikadre ngwena, ie niara tö namani, ñobtä ñan angwane kä namani tuen ñakare ie aisete.

12 Elimas namani kä ikote kore gobran okwäbti, yebtä abko kukwei kuin ni Dänkien Jesubtä diri namani, yebtä gobran ñan töi namani krütare, kākwe Ngöbö kukwei Jesubtä mikani era abko kukwe nakaninkä kore Bernabé amne Pablobtä kä butubti Chiprete.

Saulo bta Bernabé kákwé kukwé kuin Jesubtä niebare juta Antioquía ká Pisidiate

¹³ Nebti Pablo amne kukwé muko mda mda námane nain ben abko nakwani rute mren kóräbti juta Pafote mda, bti nikani juta Pergete ká Panfiliate. Ye kánti Juan Marcos kákwé ká mikaninká btátre, ká nikaninta ja jiebti nebeta Jerusalén.

¹⁴ Pablo námane kukwé muko mda mdabe juta Pergete, bti nikani ta angwane, nikani nebe juta Antioquía ká Pisidiate mda. Ye kánti kóbö jadükakrá nitre israelitakwe nükani angwane, nikanintre sinagogate, kánti námane tákánintbe.

¹⁵ Abti Kukwé Biani Ngöbökwé Moiséye amne tará tikani nitre Ngöbö kukwei niekákwe, yebtä ñákábare ünán jökrá angwane, nitre ji dokwáte sinagogate kákwé niebare krörö ietre:

Ja mrákátre, kukwé tará munkwe niedre ja mrákátre die mikakrá ne ngwane, ká tará blitakrá munye mtare, niebare kwetre.

¹⁶ Angwane Pablo namani nünaninká krö amne, ni jökrá kákwé niara kukwei nuadre abko niebare kisebti kwe ietre, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun israelita amne mun ñakare israelitare tá nete arato káta Ngöbö mike ütiáte jae, olo ketete ti kukweiye munkwe.

¹⁷ Ngöbö ni israelitakwe kákwé ni mráká kirakira dianinká jen jakrá, bti ni mráká kirakira námane nüne ni menteni kwrere ká jenenante Egipto abko mikani niren kwati kwe. Abti ja di kribti Ngöbö ara jire kákwé ni mráká dianinkáta ká Egiptote mento.

¹⁸ Abti ni mráká kirakira kákwé nünabare blo ká gre ketebu jire ká kaibete, akwa Ngöbö moto namani romon ñakare jötrö kráke.

¹⁹ Angwane ni mráká kirakira, ye kóböire Ngöbökwé juta keta kükü jire juani ngwarbe Canaán, bti ká ye biani kwe ni mráká kirakiraye jakrá.

²⁰ Niaratre nikani nüne Egipto abti nukaninta nüne Canaán ye abko bási ká siento krábká bti ká gre ketebubti kwá jätä (450) nikani ta, niebare Pablokwe.

Pablokwe niebareta mda:

Yebti Ngöbökwé nitre rüká jie ngwianka mikani gobrane mda ni mráká kirakira ngätäite. Ne abko namani kore nebebe Ngöbö kukwei nieká Samuel náire.

²¹ Yebti ni mráká kirakira kákwé jrei kárábare Samueliye mda abko rabadre gobrane niaratre ngätäite abkokäre. Ye erere bkänä, Ngöbökwé Saúl tukwé mikani jreire ká gre ketebu jire niaratre ngätäite. Saúl ne abko Cis ngobo. Cis ne abko jatani Benjamín mrákákri.

²² Abti Ngöbökwé Saúl dianinká mento angwane, David tukwé mikani jreire mda Saúl táte kwe amne, Ngöbökwé

niebare krörö Davibtä: Isaí ngobo David ne abko käkwe nünandre ño, ie ti tö, erere tä nüne amne, dre nuendre kwe, ie ti tö, erere tä biare nuene arato, niebare Ngöbökwe btä.

²³ David ne mden mräkäkri ni Diantarikä iti kädianta Jesu jatani ni israelita kräke. Jesu ne mden abko Ngöbökwe köböi mikani nitre israelita diantarikäre,

²⁴ aisete Jesu ngämi sribi kömiketbe, känenkri ni kä Juan jatani. Angwane nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, bti tödekadre Ngöböbti, bti ja ngökadre ñöte kwetre abko Juan namani niere ietre.

²⁵ Yebti kä jatani neme braibe nünankrä Juanye angwane, Juankwe niebare krörö: Ti Ni Dianinkä Ngöbökwe, munta nütüre tibtä akwa, ye ñakare kore. Akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bäri ütiäte tikrä, aisete ja nüke töre ñakare tie sandalia tikete niara ngotobtä ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara, niebare Juankwe.

²⁶ Ja mräkätre därebare ja täritäri Abrahamkri amne mun ñakare israelitare käta Ngöbö mike ütiäte jae, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ne abko Ngöbökwe juani nikrä.

²⁷ Jesu abko ni Dianinkä juani Ngöbökwe nükani gare ñakare nitre nünanka Jerusalénye amne nitre ji dokwäte Jerusalénbo yeye. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe kukwe niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä btä ñäkäta niken köbö jadükakrä näire bämän kratirekratire, aisete rükadre gare ietre. Akwa ye abko nükani gare ñakare ietre arato, aisete Jesu kitani ngite müre ketadre kwetre angwane, kukwe rakadrekä ño Ni Dianinkä Ngöbökwebtä nämene tikani, btä ñäkäta niken bämän kratirekratire ye abko niaratre ara jire käkwe mikani neme bare jökrä.

²⁸ Kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngite müre ketadre akwa, Pilatokwe Jesu müre ketamna abko namani ribere Pilatoye.

²⁹ Erere bkänä, Pilatokwe Jesu müre ketamna angwane, Jesu krütani ye btäräbe Ngöbö Kukwei nämene tikani ño Ni Dianinkä Ngöbökwebtä, ye erere namani bare. Jesu krütani angwane, dianinta krusobtä timon, bti doboi mikani.

³⁰ Akwa Ngöbökwe niara mikaninta nire.

³¹ Yebti nitre käkwe dikakabare Jesube kä Galileate nebebe juta Jerusalén, ye ie Jesukwe ja mikaninta tuadre bäre bäre, aisete niaratre Jesu tuakatuaka ye mden abko tätre kukwe era erere niekä ni mräkä israelitaye mtare.

³² Ne mden kisete, kukwe kuin Jesubtä nunta näin niere munye abko krörö: Ngöbökwe kukwe ükaninte jabe kwärikwäri ni mräkä kirakirabe,

³³ nita nüne mtare ne abko ni mräkä kirakira bkün ja täritäri

amne, Ngöbökwe ja kukwei mikani täte nibe. Ngöbökwe Jesu mikaninta nire angwane, kukwe ükaninte kwe, ye namani bare jökrä, ye mden tä tikani Salmos krobubtä krörö:

Ma abko ti Odei jen tikwe. Ti ma rün makwe mtare, *Salmos*
2.7

abko tä tikani kore Salmos krobubtä.

³⁴ Ngöbökwe Jesu mikadita nire ne abko niebarera kwe, aisete Jesu ñan ngwäkä gütadrekä, ye mden abko tikamna tä räbtä kwe:

Tikwe ja kukwei kuin deme biani ja die biankäre Daviye, ye abko tikwe mikadi täte jökrä munkrä, *Isaiás 55.3*
abko tä tikani Ngöbö kukweibtä.

³⁵ Ne mden kisete tä rä mdara jire btä tä tikani krörö:
Ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä,
Salmos 16.10

abko tikamna kore tä räbtä Daviye Ngöbökwe.

³⁶ Akwa Davikwe kukwe ye tikani angwane, ñan tikani jabtä kwe gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Davikwe sribidre ño niebare Ngöbökwe ie, ye erere sribibare kwe. Yehti niara krütani angwane, doboi mikani mräkä känekäne ngätäite amne niara ngwäkä ngütaninkä jökrä, aisete kukwe ye ñan nämane tikani Davibtä gare kuin nie.

³⁷ Akwa Jesu mikaninta nire Ngöbökwe ye abko ngwäkä ngütaninkä ñakare,

³⁸ aisete Jesu aibe köböire Ngöböta ni ngite kukwe käme nuenbtä denkä mento nibtä abko nun tö mikai gare mtare munye ja mräkäre.

³⁹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbö ñan namani mun ngite denkä munbtä amne, mun ñan namani tuen kuin metre Ngöböye. Akwa ni jökrä käkwe tödekadre Jesubti abko ñakare ngite mda ja ngwärekre abko Ngöbökwe niedre btä abko rabadre gare munye, abkokäre nunta blite Jesubtä munbe,

⁴⁰ ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tä rä tikani kira abko erere ñan rakadrekä munbtä, abkokäre munkwe mokredre jabti, kukwe tikani krörö ne ngäniene:

⁴¹ Mun Ngöbö Kukwei mikaka ngwarbe jae ye käkwe sribi tikwe mika ñäräre kuin, bti munkwe töbika kuin btä arato, abti mun krüta mrä,

ñobtä ñan angwane mun näire tikwe jändrän nuendi, ye abko ni mda mdakwe niedi munye akwa, ñan mikadi era munkwe, *Habacuc 1.5*

abko tä tikani kore. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁴² Bti Pablo amne Bernabé jatani nikenta ju bäre angwane, jatadre bliteta kukwe nebtä bämän mdabtä köbö jadükakräte abko ni jökrä namani ribere ietre.

⁴³ Yebti gätä ngidianinkä angwane, nitre israelita kwati amne nitre ñakare israelitare kwati käkwe ja mikani ketetibe nitre israelitabe Ngöbö mikakäre täte, käkwe tödekani Jesubti abko namani nekete jökrä Pablobtä amne Bernabébtä. Angwane niaratre abko käkwe ja mräkätre tödekaka krire Jesubti, ye kitani bäre bäre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja moto mikani kuin niaratrekrä, yebtä nünandrekä dite kwetre, niebare Pablokwe amne Bernabékwé ietre.

⁴⁴ Yebti köbö jadükakrä bämän mdabtä nükani angwane, bäsi ni jökrä nünanka kä ye kánti käkwe ja úkaninkrö Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä kukwe nuakäre.

⁴⁵ Akwa ni kwati ñakare israelitare nükani ja úkekrö namani tuen nitre israelitaye angwane, niaratre namani mokrere krübäte, aiseté Pablo nämáne kukwe dirire, ye rüere nikanintre ñáke bäri diänbe Pablo rüere.

⁴⁶ Angwane Pablo amne Bernabé, btä kä jürä namani ñakare blitakäre, käkwe niebare krörö ietre:

Mun israelita, ie nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikadre gare káne, ye abko Ngöbökwé mikani nun kisete kore. Akwa munta trö kwite Ngöbö kukweiye, abtä munkwe nünandre kärekwé Ngöböbe, akwa ja ruen útiáte ñakare munye nüne kärekwé Ngöböbe, aiseté nitre ñakare israelitare abko ie nun näin Ngöbö kukwei niere jirekábe mda,

⁴⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé nun juani sribi ne nuene angwane, nunkwe sribidre krörö nieba kwe nunye:

Nitre ñakare israelitare tä nüne kä jökräbtí temen abko rabadre dianintari jökrä, abkokäre tikwe ma mikani ñotra kwrere niaratrekrä, *Isaiás 49.6*
niebare kore Ngöbökwé nunye, niebare Pablokwe amne Bernabékwé nitre israelitaye.

⁴⁸ Pablo amne Bernabé käkwe blitabare kore, yebtä abko nitre ñakare israelitare btä kä namani nuäre amne Ngöbö kukwei mikani útiáte kwetre. Angwane nire nire mikani nünakäre kärekwé jabe Ngöbökwé, ye erere käkwe tödekani Jesubti.

⁴⁹ Yebti Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare jökrä kä ngrabare temen juta Antioquía Pisidia bäre temen.

⁵⁰ Akwa kä ye kánti abko, meri ruäre nämáne Ngöbö mike útiáte jae nitre israelitabe abko ben nitre israelita útiáte útiáte käkwe blitabare Pablo amne Bernabé rüere. Erere arato, nitre ji dokwäte nünanka kä ye kánti abko ben blitabare kwetre arato. Angwane nitre ye abko käkwe ja tói mikani rüere Pablo rüere amne Bernabé rüere, niaratre juantarikäre kä ye bäre mento.

⁵¹ Abtä Pablo amne Bernabé käkwe dobro mnü ja ngotobtä ngrükaninte nitre israelita ye ngwärekwé, ñobtä ñan angwane

niaratre nämane kukwe nuene blo abko ñan namani dbe Pablokrä amne Bernabékrä abko bä mikani kwetre ie, bti nikanintre juta Iconio mda.

⁵² Angwane nitre käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti abko btätre Ngöbö Üai Deme namani täte amne kä namani bäri nuäre btätre arato.

14

Pablo btä Bernabé käkwe blitabare Jesubtä juta Iconiote

¹ Abti Pablo amne Bernabé nikani nebe juta Iconiote angwane, köbö jadükakrä näire nikanintre sinagoga yete, kánti blitabare nuäre kwetre kukwe kuin Jesukwe yebtä. Abtä ni israelita kwati käkwe tödekani Jesubti. Erere arato, ni ñakare israelitare kwati käkwe tödekani bti.

² Akwa nitre israelita ñan tö namani tödekai bti abko käkwe nitre ñakare israelitare moto mikani romon ja mräkätre tödekaka Jesubti rüere.

³ Akwa Pablo amne Bernabé namani nüne raire Iconiote angwane, ñan namani rüe jürä ngwen jabtä akwa, namanintre kukwe kuin Jesubtä niere janknu. Angwane ni Dänkien namani ni tarere ja moto kuinbti namanintre niere ni jökräye angwane, kukwe niebare kwetre ye rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien namani niaratre die mike, kä namani sribi kri ñan tuabare nuene niaratre köböire.

⁴ Akwa ye ngwane abko nitre nünanka juta Iconiote abko käkwe ja ñäkänintbe mda, aisete ni ruäre namani nekete nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti yekri amne ni ruäre abko namani nekete Jesu kukwei ngwiankakri.

⁵ Abtä nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti amne nitre ñakare israelitare käkwe ja töi mikani kwatibe nitre gobrankabe Pablo amne Bernabé mikakäre ja tare nike amne kämikakäre jäbti.

⁶ Akwa Pablo amne Bernabé kämika brai nämane, ye gani kwetre angwane ngitiani juta Listrate amne Derbete. Juta ye abko nämane kākä Licaoniate, ye kántita temen Pablo amne Bernabé ngitiani.

⁷ Angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare kwetre kä ye kántita arato.

Pablo amne Bernabé käkwe blitabare Jesubtä juta Listrate amne juta Derbete

⁸ Abti bati Pablo amne Bernabé nämane juta Listrate angwane, ni nakwente nämane iti juta yete. Ni ye abko därebare ngüre bren, aisete nämane dikekä ñakare kröta abko nämane tākänintbe siba yete.

⁹ Pablo nämane blite angwane, niara nämane kwekbe Pablo kukwei nuen. Te batibe, Pablo okwä namani kwekbe btä

angwane, Jesukwe mikadreta quinta, bti namani tödeke kwatibe namani tuen Pabloye.

¹⁰ Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti krörö ie:

¡Näin krö amne nünenkä metre krö! niebare kwe ie.

Ye btäräbe, ni ye käkwe ja täkäninte käinta, nukaninbe dikekä krö, bti nikani dikekä kwäräkwärä ni mda mda okwäbti se kwrere.

¹¹ Pablokwe ni ngüre bren mikaninta quinta kore, ye jatani ni jökräye angwane, namani ngrente krikri ja kukwe Licao-niare, kä namani niere krörö:

¡Ngöbötre nikwe nikwitani ni bä kwrere abko nükani ni ngätäite mtare! namanintre niere.

¹² Bernabé abko ngöbötre jire jökrä dänkien kädian nämane Júpiter niebare kwetre amne Pablo abko nämane blite, aisete niara abko ngöbö kädian nämane Mercurio* niebare kwetre ie.

¹³ Abtä ni blitaka ngöbö Júpiterebe ni mda mdakrä abko kwe ju nämane känime jite juta bäre abko jatani nbi kwane ngwena kämikadre ietre niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, jatani kri blü dätebare koronare ngwena kräke mikakäre ütiäte jae. Ne kwrere niara amne ni jökrä tö namani jändrän kukwai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte ngöbö kwrere jae.

¹⁴ Nitre Jesu kukwei ngwianka Bernabé amne Pablo mika tö namani ütiäte ngöbö kwrere ni jökräkwe, ye gani kwetre angwane, ñakare namani tuen dbe ietre, ye bä mikakäre dän ngianinkä jabtä kwetre se kwrere, bti nikanintre betekä ni mda mda ngätäite tata, ngrarete kwärä kä nikanintre niere krörö:

¹⁵ Ja mräkä, nun abko ñakare ngöbö, akwa nun ja kwrere munbe. ¡Se ñobtä mun tö nibi nun mikai ütiäte kore jae se! Munta ngöbötre ngwarbe mike ütiäte jae, ye mikadre jökrä temen munkwe, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare munye. Ngöbö nire kä käinta amne kä tementa dätekä, arabe käkwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne kä käinta, kä tementa amne mrente dätebare kwe arato. Ngöbö ye aibe munkwe kadre ngäbti, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin mike gare munye.

¹⁶ Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä tö namani dre nuein, erere Ngöbökwé tuanimetre nuene jökrä.

¹⁷ Akwa Ngöbö abko moto kuin, aisete käre jändrän kuin nuenbare kwe ja mikakrä gare munye abko krörö: Ngöbö ara kätä ñü mike näkäen temen munkrä amne, nura jökrä abko Ngöböta ngwä mike neme kuin munkrä. Ye kwrere Ngöbö ara

* **14:12 Júpiter amne Mercurio.** Júpiter abko ngöbötre dänkien abko nitre romano nämane nütüre. Amne Mercurio abko ngöbö mda abko Júpiter nämane juen kukwe mikakäre gare ni mda mdaye abko nitre romano nämane nütüre.

käta mrö bien kabre kwetadre munye, kä tädre nuäre munbtä abkokäre, niebare kore Pablokwe.

¹⁸ Akwa Pablokwe ñäkäbare kore, ye abko bäsi namani ütiäte ñakare nitre ye kräke. Ye aisete tö namanintre jändrän kämikai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte, akwa ye abko namani tare krübäte dokwä täke kän, akwa mrä abko dokwä takäni kwetre abko nakaninkä kore.

¹⁹ Abti nitre israelita nünanka juta Antioquía Pisidiate amne Iconiote nükani juta Listrate ye käkwe ni mda mda töi kwitani Pablo amne Bernabé rüere angwane, nikani Pablo täke jäbti kwäräkwärä se kwrere, bti Pablo krütanina namani tuen ietre angwane, jäkäni mento juta bäre kwetre.

²⁰ Akwa nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ükaninkrö Pablo bäre temen angwane, Pablo nukaninta krö, bti nikaninta nebata jutate. Abti jändrinane angwane, Pablo nikani juta Derbete mda Bernabébe abko kukwe nakaninkä kore btätre juta Listrate.

Pablo amne Bernabé nikanintre ja jiebti juta Antioquía, Siri-ate

²¹ Pablo amne Bernabé käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare juta Derbete, ye kánti ni kwati käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era. Abti Pablo amne Bernabé nikaninta ja jiebti nebata juta Listrate, Iconiote amne juta Antioquiate.

²² Niaratre nikani juta kwatirekwatire te, ye kántikánti nitre tödekaka Jesubti kitani nünenkä dite kwetre Jesubtä amne, Ngöbö ngämi gobrane nibti kä käinbti, ye känenkri nikwe ja tare nikadi kri kä nebtä, niebare kwetre.

²³ Erere arato, Pablo amne Bernabé käkwe ni mikani nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka juta kwatirekwatire kánti, bti nitre tödekaka Jesubti amne nitre ni jie ngwianka abko kräke blitabare kwetre Ngöböbe amne ja bänbare kwetre Ngöbökrä angwane, ni Dänkien, bti nämane tödeke ye ie Pablo amne Bernabé käkwe ja mräkätre mikani gare, bti nikanintre.

²⁴ Pablo amne Bernabé nikani kä Pisidia kánti ta, bti nikani nebe kä Panfiliate.

²⁵ Kä ye kánti, kukwe kuin Jesubtä diribare kwetre juta Pergete. Abti nikaninta nebe juta Ataliate mren köräbti.

²⁶ Ye kánti nikani rute angwane, nikaninta juta Antioquía, Siri-ate. Juta Antioquía ne mden kánti nitre gätäkä Jesu käbti käkwe niaratre juani sribire Ngöbö moto kuin ye köböire. Sribi ye mden abko namanina bare ietre angwane jataninta.

²⁷ Pablo amne Bernabé nukaninta juta Antioquía, Siri-ate angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti kä ye kánti ükaninkrö jökrä kwetre, bti ni Dänkienkwe kukwe nuenbare kuin kräke, ye erere niebare jökrä kwetre ietre amne, nitre ñakare israelitare, kräke ni Dänkienkwe kä biani arato tödekakrä Jesubti abko niebare kwetre ietre.

²⁸ Yebti Pablo amne Bernabé namani nüne raire mda nitre tödekaka Jesubtibe juta Antioquíá, Siriате. Ne abko nakaninkä kore Pablobtä amne Bernabébtä.

15

Gätäbare kri Jerusalén

¹ Kä ye ngwane abko, ni nämáne nüne Judeate abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate abko nikani dirire krörö ja mräkätре tödekaka Jesubtiye:

Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä niebare Moisékwe, se kwrere mun jökrä ñakare israelitare käkwe ñan nuendre ne ngwane, Ngöbökwe ñan mun diandretari jire chi, namanintre dirire kore.

² Yebtä abko, Pablo amne Bernabé namani ja kwete krübäte nitre yebe. Abtä mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti käkwe Pablo, Bernabé amne ni mda mda dianinkä ja ngätäite, bti juani kwetre Jerusalén blite nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdabe amne nitre ni jie ngwianka nämáne Jerusalén yebe.

³ Nitre tödekaka Jesubti juta Antioquíate käkwe Pablo amne Bernabé juani ni mda mdabe, ye erere bkänä nikanintre. Angwane nikani kä Fenicia kánti ta amne kä Samaria kánti ta angwane, Ngöbö era metre mikani era kwetre, ye abko niebare jökrä kwetre. Yebtä nitre tödekaka Jesubti nünanka kä Fenicia kánti amne Samaria kánti, btä kä namani nuäre krübäte Pablo amne Bernabé kukwe nuare.

⁴ Bti Pablo amne Bernabé nikani mate Jerusalén. Angwane nitre gätäkä Jesu käfti, nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda amne nitre ni jie ngwianka ye käkwe ja úkaninkrö jökrä angwane, Ngöbökwe dre dre nuenbare niaratре köböire abko niebare jökrä kwetre ja mräkätреye.

⁵ Angwane batibe ni bariseo tödekaka Jesubti nämáne ruäre yete abko namanintre nünaninkä krö, käkwe niebare krörö:

Ja mräkätре ñakare israelitare kätä tödeke Jesubti abko ñäräkrä mikadre jökrä kwatabtä amne, kukwe mikani nuendre Moisékwe abko niaratреkwe mikadre täte ni kwrere niedre ietre abko nunta nütüre. Abko kore se, niebare kwetre.

⁶ Abti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja úkaninkrö jenena blitakäre kukwe yebtä.

⁷ Blitabare raire kwetre angwane, Pedro namani nünaninkä krö, käkwe niebare krörö kukwe yebtä:

Ja mräkätре, Cornelio amne mräkä kwekwe ñakare israelitare, ie ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere amne, niaratре käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwe ti dianinkä mun ngätäite, ye gare kuin munye.

⁸ Amne ni jökrä tõi ño gare jökrä Ngöböye. Ngöbö ye ara käkwe niaratre kani ngäbti, ye bä mikakrä ja Üai Deme biani kwe nie, ye kwrere biani kwe ietre arato.

⁹ Ye abko, Ngöbö ñan tä nitre ñakare israelitare mike ñäräre bäri bä käme ni israelitakrä, akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärecri, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare tödekani Jesubti angwane, Ngöbökwé niaratre ngite dianinkä btätre arato.

¹⁰ Ye garera munye, aisete ¿se ñobtä abko mun tö Ngöbö moto mikai romon, amarebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ni mräkä kirakira die namani ñakare mikakrä täte amne, mtare ni die ñakare mikakrä täte arato, abko nitre ñakare israelitare käkwe mikadre täte jökrä, ie mun tö se?

¹¹ Ye abko ñakare kuin, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu moto kuin, ye köböire niarata ni israelita dentari, ye gare kuin nie mtare. Ye kwrere nitre ñakare israelitare këta tödeke bti abko Ngöböta dentari ni kwrere arato. Ne mden kiseté, nikwe ñan nitre ñakare israelitare mikadre ja ñäräkrä mike ja kwatabtä amne nikwe ñan mikadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹² Pedrokwe blitabare ünän kore, bti ni jökrä namani kwekbe amne, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare ño Bernabé amne Pablo köböire ja kukwei mikakäre ütiäte nitre ñakare israelitare ngätäite abko ni jökrä namani kukwe nuen.

¹³ Bernabé amne Pablo käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, Santiago abko käkwe niebare krörö mda:

Ja mräkätre, ti kukwei nuen munkwe.

¹⁴ Nitre ñakare israelitare tarebare ño kena Ngöbökwé angwane, niaratre ngätäite ni dianinkä jen jakrä kwe mikakäre juta jakwere, nini Simón Pedrokwe nie.

¹⁵ Ne mden abko nämáne tikani kore nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

¹⁶ Ni Dänkien Ngöbö käkwe niebare kore:

David btä mräkä kwekwe ja täritäri nämáne gobrane akwa, juani ngwarbe rüekwe.

Akwa ti jatadita angwane, tikwe ükadita amne ju ngwarbe ükateta kuin täte, ye kwrere tikwe ükaditeta, käkwe David mräkä mikadi gobrane mda David täbtä.

¹⁷ Ye abko tikwe nuendre nitre ñakare israelitare nünanka kä mda mda kënti mden tikwe diandikä jen jakrä rabadi ti këntari abkokäre,

¹⁸ niebare ni Dänkien Ngöbökwé.

Ni Dänkien Ngöbökwé ja kukwei niebare kira, ye mden abko kitera mike bare mtare, *Amós 9.11-12*

ne mden abko mikanina gare kwe nie ja kukwei köböire.

¹⁹ Ne aisete tita töbike krörö, erere ti bike niere. Nitre ñakare israelitare käta Ngöbö kaen ngäbti, niaratre ye kötärä nikwe ñan kukwe taretare mikadre nuendre ietre ruen tie, aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nikwe ñan mikamna täte ietre.

²⁰ Akwa kukwe krörö tikadre täräbtä juandre kräke abko rabadre dbe ruen tie: Käne, jändrän jökrä bianta ngöbö ngwar-beye mikakäre ütiäte jae, ye abko ñan kwetadre kwetre amne ñan ja mikadre gure bati bati kwetre, niedre ietre. Erere arato, jändrän müre nötaninkä köte däräie ngöi, ye ñan kwetadre jire kwetre, niedre ietre. Mräkäre abko jändrän däräie ñan kwetadre kwetre arato abko aibe niedre ietre,

²¹ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nitre ñakare israelitare raba kukwe nuen bämän kratirekratire, ñobtä ñan angwane kira abti kä nüke mtare juta kwatirekwatire te nitre ñakare israelitare ngätäite Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä ni kwati tä ñäke sinagogate bämän kratirekratire köbö jadükakrä näire. Ne aisete kukwe ye garera ietre. Ye mdenbtä abko, tärä tikadre jirekäbe juandre ja mräkätreye ruen tie. Abko kore se, niebare Santi-agokwe.

Tärä juani kwetre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubtiye

²² Ye kwrere bkänä, nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja töi mikani gwaire nitre tödekaka Jesubtibe, käkwe ni mda mda dianinkä juandre Pablobe amne Bernabébe nebe juta Antioquíate. Ni dianinkä juandre bentre abko nere: Judas, ni ne arabe kädian nämane Barsabás arato amne ni mda abko kädian nämane Silas. Nitre nibu ne abko ütiäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite Jerusalén

²³ abko ietre tärä biani ngwiandre. Tärä ye abko btä kukwe tikani krörö:

Mun ñakare israelitare tä nüne juta Antioquíate, kä Siriäte amne kä Ciliciäte, mun ye abko ja mräkäre nunbe, aisete nun Jesu kukwei ngwianka amne nun nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käta köbö kuin juen munye.

²⁴ Ja mräkä, ni ruäre ja ükärökä ketetibe nunbe nete abko nunkwe juani ñakare, akwa nikani ja töi jenbti, käta dirire munye amne tä mun nike krübäte amne tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä abko nunkwe gani nete.

²⁵ Ye mdenbtä abko, Bernabé amne Pablo, nun mräkä tare kri nunkwe, abko ben nunkwe ja mräkätre nete juandre ruäre nebe mun kánti yete blitakäre munbe abko rabadre bäri kuin rababa tuen nunye. Ye erere rababa dbe nun jökrä kräke. Bernabé amne Pablo,

²⁶⁻²⁷ ne abko nämane biare krütakäre tödekabtä ni Dänkien Jesukristobti. Ye abko, nunkwe Judas amne Silas dianinkä

ja ngätäite nete juandre nebe mun kánti yete, aisete nunta niaratre juen blite gwärere munbe tärä juanta nunkwe nebe,
 28 ñobtä ñan angwane kukwe mdara jire ñan mikadre mun kötärä abko namani tuen kuin Ngöbö Üai Demeye amne nunye, akwa kukwe mda kuinkuin nuendre munkwe, ie nun tö amne Ngöbö Üai Deme tö abko krörö:

29 Jändrän kämikani kukwadre ngöbö ngwarbeye, ye munkwe ñan kweta. Erere arato, jändrän däríe amne jändrän müre nótaninkä köte däríe ngöi abko munkwe ñan kweta. Erere arato, munkwe ñan ja mika gure bati bati abko ie nun amne Ngöbö Üai Deme tö.

Munkwe kukwe ne mikadre täte ne ngwane, munkwe nünandi era metre. Ne ngörä.
 Ne abko tikani ja mräkätrekwe täräbtä.

30 Nebti ni nibu ye juani kwetre Bernabé amne Pablo mukore tärä mike Antioquíate, ye erere nikanintre. Namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti ye úkaninkró jökrä kwetre, bti tärä biani kwetre ietre ñäkäkäre btä.

31 Nitre ye kákwe ñäkábare tärä yebtä angwane, kukwe namani tuen kuin ietre niaratre die mikakäre abko käi namani nuäre kri btätre.

32 Erere arato, Judas amne Silas abko Ngöbö kukwei niekä arato, aisete blitabare kwetre Ngöbö kukweibtä, ye abko kákwe ja mräkätre tödekaka Jesubti die mikani kri arato.

33 Yebti kä nikani bä raire ta angwane, nitre Judas amne Silas juanka, ye kánti rikadreta Jerusalén, abkokäre ja mräkätre Antioquíabo kákwe niebare ietre:

Mun rikata kuin jáme Ngöbö diebti, niebare kwetre ietre.

34 [Akwa Silas abko tö namani rabai, aisete nikaninta ñakare.]*

35 Angwane abko, Pablo btä Bernabé namani juta Antioquíate, kä nikani kukwe kuin ni Dänkienkwe dirire gwaire ja mräkätre mda mdabe amne, nikani kukwe kuin Jesubtä kädriere ni mda mdabe.

Pablo btä Bernabé kákwe ja kwetani Juan Marcobtä

36 Yebti kä nikani bä raire ta angwane, Pablokwe niebare krörö Bernabéye:

Juta kwatirekwatire te nikwe kukwe kuin ni Dänkienbtä kädriebare ja mräkätrebe, yebti niaratre tä ño mtare abko gare ñakare nie, aisete bránta basare ietre, niebare kwe ie.

37 Angwane ni iti kädian nämáne Juan, arabe kädian nämáne Marcos abko Bernabé tö namani ngwíainta siba jabe káne kwrere.

* 15:34 Versículo 34 ye abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

³⁸ Akwa Marcos rikadreta siba abko ñan namani tuen dbe Pabloye, ñobtä ñan angwane nämanentre Ngöbö kukwei niere käne angwane, Marcokwe kä mikaninkä btätre juta Panfiliate. Yebti Marcos nikani sribire ñakare mda bentre, aisete ñan rikadreta siba, ie Pablo tö namani.

³⁹ Marcos rikadreta siba ñan nukaninbti Pabloye, ye abko namani blo Bernabékrä. Abtä nikanintre jene jene kwäräkwärä krörö: Bernabé nikani rute Marcobe, bti nikani rute nebebe kä butubti Chiprete.

⁴⁰ Akwa Pablo abko käkwe Silas ngwiani jabe. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe mikani gare Ngöbö moto kuin yeye, bti juani kwetre.

⁴¹ Pablo nikani Silabe angwane, nikanintre gürere kä Sirate ta, bti nikani kä Ciliciate ta, kantikänti nikani nitre gätäkä Jesu käbti die mike nüne käre Jesukrä.

16

Pablokwe Timoteo ngwiani sribire jabe

¹ Pablo namani juta Derbete, bti nikani nebe juta Listrate. Ye kanti ni tödekaka Jesubti kwani iti ie. Ni ye abko kädian nämane Timoteo. Timoteo meye abko meri israelita tödekaka Jesubti, akwa Timoteo rün abko griego.

² Akwa ja mräkätre Listrabo amne Iconiobo abko namani blite kuin Timoteobtä.

³ Angwane Pablo tö namani Timoteo ngwiain siba ja mukore, akwa Timoteo rün griego nämane gare ni jökräye, aisete nitre israelita käkwe ñan ñäkadre blo Timoteo rüere, abkokäre Pablokwe ñäräkrä mikani käne kwatabtä.

⁴ Yebti juta kantikänti namanintre niken, ye kanti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni jie ngwianka Jerusalénbo käkwe kukwe ükaninte nuendre nitre ñakare israelitare kräke, bti juani kwetre, ye kwrere namanintre dirire.

⁵ Ye abko namanintre ja mräkä tödekaka Jesubti die mike tödeke bäri Jesubti amne, köbö kwatirekwatire ni kwati mda namani Jesu kukwei kaen ngäbti.

Pablokwe ni Macedoniabo tuani köböre

⁶ Abti sribi namani bare yete angwane, Pablo amne ni mda mda nämane niken mukore ye rikadre kukwe kuin Jesubtä niere kä Asiate, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe dokwä takäni ben. Abtä niaratre nikani menteninta temen angwane, nikani kä Frigia kanti ta amne kä Galacia kanti ta nikani.

⁷ Bti nikanintre, namani känime brontera kä kädian nämane Misia ken, ye kanti tö namani rikai mda kä Bitiniate, akwa Jesu Üai käkwe ñan tuanimetre niken arato.

⁸ Abtä nikanintre jirekåbe jibe bti ta Misia bäre temen, bti nikaninta angwane, nikani mate mren köråbti juta Troate. Kå ye kånti ru nåmane nebe.

⁹ Niaratre nåmane juta Troate angwane, batibe deo Pablokwe kõbõbare krõrõ: Ni nånanka kå Macedoniate nåmane iti abko namani nånaninkå krõ, kå namani ribere krõrõ ie: Jakwe Macedonia kånti nun die mike, ni ye namani niere kore Pabloye.

¹⁰ Kå jataba ngwen dekå angwane, Pablokwe kõbõbare kore niebare kwe angwane, Pablo, Silas, Timoteo amne ti Lucas tårå ne tikaka, nunkwe ja mikaba juto rikakåre Macedonia, ñobtä ñan angwane Ngõbõ nåmane nun kårere kukwe kuin Jesubtä mikakåre gare kå Macedoniate abko gaba nunkwe.

Meri iti kå Lidia kåkwe tõdekani Jesubti juta Filipote

¹¹ Nun nåma juta Troate, ye kånti nun rankwaba rute angwane, nun rikaba metre ta nebe kå butubti Samotraciate. Ye kånti nunkwe kibiaba, bti jåndrinane angwane, nun rikaba nebe juta Neåpolite mda, kånti nun rikaba jate.

¹² Ye kånti nun rikaba gürere juta Filipote mda. Juta Filipos ne abko juta ütiåte kå Macedoniate abko kånti nitre romanobo nåmane nõne kwati arato. Ye kånti nun rababa nõnentbe bå raire.

¹³ Abti kõbõ jadükakrå nåire, nun rikaba juta bäre mento angwane, nun rikaba nebe ñõ köråbti. Ye kånti abko, kå nåmane nitre israelitakwe blitakrå Ngõbõbe, nun rababa nütüre, aisete nun rikaba yete. Ye kånti nun rababa tåkånintbe angwane, nitre merire merire aibe kåkwe ja ükaninkrõ kwati yete abko ben nunkwe blitaba kukwe kuin Jesukwebtä.

¹⁴ Meri nåmane ja ükaninkrõ, ye ngåtåite abko meri nåma iti abko kådian nåmane Lidia. Lidia ye abko juta Tiatirabo, akwa nåmane dån båri kuin amne ütiåte bå tain rürümoine juta Filipote. Meri ye abko nåmane Ngõbõ mike ütiåte, aisete nåma Ngõbõ kukwei nuen, aisete Pablo nåma blite Jesubtä angwane, Ngõbõkwe niara tõi mikaba tõdeke Jesubti.

¹⁵ Yebti Lidia amne mråkå kwekwe btå sribikå kwekwe ngõkaba jõkrå ñõte Jesu kåbti nunkwe angwane, Lidiakwe ribeba krõrõ nunye:

Tita tõdeke bkånå Jesubti munta nütüre tibtä ne ngwane, brån jadüke ti juete, nieba kwe nunye.

Ye kåkwe nun ketateba nebe yete.

Pablo amne Silas kitani ngite kå teri

¹⁶ Yebti kå blitakrå Ngõbõbe kånti nun rikabata angwane, meri bati btå üai kåme nåmane, kå nåmane mike sukiare abko ben nun ngåtåba ji ngrabare yete. Meri ye abko klabore. Dre dre rakadrekå abko nåmane niere amne bkånkå nåmane ngwian den kabre niara kõbõire.

17 Meri bati ye abko rikaba Pablo jiebti amne nun jiebti, kä rikaba ngrente krikri krörö nun jiebti:

¡Ngöbö Kri Kä Käinbti kräke nitre ne tä sribire amne, ni rabadre dianintari ño tätre näin niere munye! meri ye rababa näin ngrente kore.

18 Ye abko nuenba raire kwe köbö kwatirekwatire, abtä bati Pablo moto ñan rababara neme nuäre meri ye kukwe nuare kore angwane, batibe Pablo rikwitateba, käkwe nieba üai käme nämane meribtä yeye krörö:

Jesukristo käbti nän mento meri nebtä, tita niere mae, nieba Pablokwe ie.

Ye btäräbe üai käme ye käkwe kä mikakaba meri yebtä.

19 Akwa meri ye bkänkätre käkwe ñan ngwian diandre mda niara köböire gaba kwetre angwane, Pablo btä Silas reke-tateba ietre, kä rikaba ngwena nebe kritobo ngwäreki juta te ruäre, ni mda mda nämane jändrän rürümoine, ye kanti järíkaba kwetre.

20 Pablo amne Silas järíkaba kritobo nibu ye ngwäreki kwetre angwane, mikaba tuadre kwetre ietre, bti nieba kwetre mda:

Nitre israelita nibu ne nükani kukwe dirire nete abko käta kä ngwen nokre krübäte gobran rüere ni ngätäite nete,

21 ñobtä ñan angwane kukwe bä jene dirita kwetre abko ni ñan rabadre kaen ngäbti amne ni ñan rabadre nuene jire chi, ñobtä ñan angwane ni abko romanobo, nieba kwetre ie.

22 Angwane ni jökrä rababa romon Pablokrä amne Silakrä. Nitre kritobore abko käkwe dän tikatemna Pablobtä amne Silabtä, bti kwata metamna kritobti kwetre.

23 Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kwata metaba bäre bäre, bti kitaba ngite kä teri angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe niaratre ngibiadre kuin, ñan gitiadre abkokäre, nieba kwetre ie.

24 Ni nitre ngite ngibiabtikä, ie Pablo amne Silas ngibiamna kuin. Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kitaba bäri gwirikri kwe, bti ngüre mikani krite kwe kä teri.

25 Akwa kä jatanina ruäre deo angwane, Pablo btä Silas nämane blite Ngöböbe amne nämane kantare Ngöböye se kwrere angwane, ni mda mda nämane ngite arato abko nämane kukwe nuen.

26 Ye btäräbe abko dobo nakaninkä kri krübäte, kä namani ju ni ngitekrä ye ngrükete krübäte, käkwe jukwe tikaninbe batibe jökrä amne kadena nämane kitani nitre ngite ngitebtä, ye ngitianintbe jökrä btätre se kwrere.

27 Yebti ni nitre ngite ngibiabtikä nukaninta ngwäte, käkwe nikrabare amne, jukwe nämane tikani jökrä, btä okwä namani. Angwane nitre nämane ngite kä teri yete, ye abko

ngitianina jökrä namani nütüre, käkwe ngitra kwatate diani ja kämikakäre au,

²⁸ akwa Pablokwe ñäkäbare ja dibti krörö ie:

Nun tä jökrä nete. Makwe ñan ja kämika, niebare kwe ie.

²⁹ Angwane ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe ñotra käräbare, erere ñotra biani ie amne, nikani betekä neme gwi amne kä jürä namani krübäte btä, aibe kisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani namani kitanintbe Pablo amne Silas ngotobtä temen.

³⁰ Bti Pablo amne Silas ngwiani kwe ju bäre, bti niebare kwe ietre:

¿Ja mräkä, tikwe ja nuendre amne ti rabadre dianintari? niebare kwe ietre.

³¹ Abtä niaratre käkwe niebare mda ie:

Tödeke ni Dänkien Jesubti angwane, ma rabadi dianintari, ma mräkäbe gwaire jökrä, niebare kwetre ie.

³² Angwane Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä ye kädriebare ben kwetre amne niara mräkä nämane nüne ben gwi yebe arato.

³³ Köbö ye näire deo, ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe Pablo amne Silas ngwiani ja kanti, käkwe träin bätäninte ietre. Yebti ni nitre ngite ngibiabtikä ye ngökani ñöte Pablokwe amne Silakwe mräkä kwekwe ben gwaire jökrä.

³⁴ Bti Pablo amne Silas ngwianinta ja gwiriete kwe, kanti bukani kwe angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä amne mräkä kwekwe käkwe tödekani Ngöböbti ye abko käi namani bäri nuäre btäre.

³⁵ Abti jändrinane dekä, Pablo amne Silas tikadreteta abko nitre kritobore käkwe guardia juani niere ni nitre ngite ngibiabtikä yeye.

³⁶ Ye kwrere bkänä, ni nitre ngite ngibiabtikä käkwe niebare mda Pabloye:

Nitre kritobore käkwe mun tikatemnata tie, aisete mun raba nikenta. Mun rika kuin amne jame, ie ti tö, niebare kwe ietre.

³⁷ Akwa Pablo käkwe niebare krörö mda guardiatreye:

Nun nibu ne abko romanobo, akwa nunkwe ja mikani ngite ya, ñakare ya abko ngwianintari ñakare, akwa nun kwata metabä ja ngwärecri jökrä, bti nun kitaba ngite kä teri nete. ¿Abti mtare nitre kritobore tö nun tikaiteta tiebe ya? Akwa ñakare kore. Nitre kritobore ye ara jire jata nun tiketeta au abko ie nun tö, niebare Pablokwe ietre.

³⁸ Pablokwe dre niebare, ye erere guardiatre käkwe niebare kritobotreye angwane, niaratre nekwetaninkä, ñobtä ñan angwane Pablo amne Silas abko ni romanobo niebare ietre, aisete niaratre ngite ya, ñakare ya, ye abko ngämi ngwentari

metre, känenkri ñan kwata metadre abko erere nuenbare kwetre. Yebtä abko kä jürä namani btätre.

³⁹ Ye mden kisete nikanintre, käkwe ja ngite niebare gwärere Pabloye amne Silaye. Bti Pablo amne Silas nämane ngite kä teri ye dianinta ta kwetre amne rikadreta jötrö juta ye bäre mento, niebare kwetre ietre.

⁴⁰ Pablo amne Silas nämane ngite kä teri, bti tikaninteta angwane, nikaninta nebeta Lidia juete. Ye kánti ja mräkätre tödekaka Jesubti nämane abko ben blitabare kwetre niaratre die mikakäre nüne Jesukrä, yebti nikani kä mdabti abko nakaninkä kore se.

17

Pablo nükani juta Tesalónicate Silabe

¹ Abti Pablo amne Silas nikaninta angwane, nikani juta Anfípolis kánti ta amne nikani juta Apolonia kánti ta arato. Yebti nikani nebe juta Tesalónicate mda. Ne kánti sinagoga nämane kwati nitre israelitakwe.

² Gätä yebtä Pablo nämane niken käre kä ketareketare temen, ye kwrere nikaninta juta Tesalónicate angwane, köbö jadükakrä bämän krämä jire Pablokwe blitabare Jesubtä nitre israelitabe niaratre töi diankäre tödeke Jesubti abko krörö:

³ Ni Dianinkä Ngöbökwé abko krütadi, akwa rükadita nire abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, ye abko Pablo namani bä mike ietre. Erere arato, namani niere krörö:

Tita blite Jesubtä munbe, niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, Pablo namani niere.

⁴ Angwane nitre israelita kwati käkwe ja töi kwitani Jesubtä, käkwe tödekani bti, amne nitre griego kwati kä nämane Ngöbö mike ütiäte jae amne meri kwati ütiäte ütiäte käkwe tödekani bti arato. Yebtä niaratre nämane nekete Pablo amne Silakri.

⁵ Yebtä abko, nitre israelita kwati, kräke kukwe kuin Jesubtä ye ñan namani era, ye abko namani mokrere Pablobe amne Silabe, ñobtä ñan angwane ni kwati nämane nekete ben, aiseté niaratre käkwe ni diän diän amne krene krene nämane dikekä ngwarbe krö ji ngrabare ye kánäbare kwetre, bti ben gwaire kä mikani nokre kwetre juta ngrabare. Nikani betekä nebe Jasón juete Pablo amne Silas kánene. Niaratre kwandre ietre ne ngwane, rikadre ngwena ni jökrä ngwärekwé abkokäre.

⁶ Akwa Pablo amne Silas kwani ñakare ietre yete. Abtä Jasón amne ja mräkä mda mda tödekaka Jesubti nämane Jasónbe gwi, ye neketaninte ietre, nikani jäke amne kitekä ja käne, nikani nebe ngwena juta gobranka ngwärekwé, kä namani ngrente krörö:

Ni nükani nete ne kätä kukwe miketbe blo gobran romanobo rüere kä jökräbti temen, erere nükánina ni ngätäite nete mtare.

⁷ Nitre ye abko Jasónkwe kani ngäbti ja juete. Niaratre jökrä tä emperador kukwei kite temen amne jrei mda tärä kädianta Jesu tätre niere kore, namanintre niere.

⁸ Yebtä abko nitre juta gobranka amne ni mda mda, kräke ñan namani dbe, aise te ni jökrä namani ja ngwen ruen tare kukwe yebtä.

⁹ Akwa Jasón amne nitre tödekaka Jesubti mda käkwe ja ütiä biamna, bti tikaninteta gobrankwe.

Pablo amne Silas nikani juta Bereate

¹⁰ Yebti kä jatanina iko angwane, nane nitre israelita jatadreta Pablo amne Silas kämike, ye ngäniene ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe Pablo amne Silas juani jötrö ngwarbe ngitie nebe juta Bereate mda. Namani yete abti sinagoga nitre israelitakwe nämane yete abko kanti nikani blitakäre Jesubtä bentre.

¹¹ Angwane nitre israelita nämane juta Bereate abko bäri moto jäme nitre israelita Tesalónicabokrä, aise te kukwe kuin Jesubtä diri nämane Pablokwe amne Silakwe, ye käi namani nuäre btätre kare ngäbti. Akwa Pablo amne Silas namani kukwe dirire, ye abko era ya abko tö namanintre gai, aise te köbö kwatirekwatire namani ja töitike Ngöbö Kukweibtä.

¹² Angwane nitre israelita kwati käkwe tödekani Jesubti. Erere arato, nitre merire merire griegore ütiäte ütiäte amne ni brare brare griegore kwati käkwe tödekani bti arato.

¹³ Akwa Pablo nämane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirire juta Bereate, ye gani nitre israelita Tesalónicabokwe angwane, nikani nebe juta Bereate, kä nikani ni kwati moto mike romon Pablo rüere. Yebtä abko kä namani nokre batibe.

¹⁴ Akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti juta yete käkwe Pablo juaninta jötrö mda juta ye bäre mento amne Pablo nikani motokwäre mren kukwäre, akwa Silas amne Timoteo abko namani juta Bereate.

¹⁵ Angwane nitre tödekaka Jesubti nikani Pablo mukore, ye abko jananbare Pablo mikete juta Atenate. Yebti jataninta ja jiebtä amne Pablokwe ja kukwei juani krörö ietre:

Silas amne Timoteo jata jötrö nüke ti jiebtä nete, munkwe nie ietre, niebare Pablokwe ietre.

Pablokwe blitabare Jesubtä juta Atenate

¹⁶ Pablokwe Silas amne Timoteo käräbare jötrö ja jiebtä, bti namani ngibiare juta Atenate. Juta ye kanti abko, jä sribebare ngöbö ngwarbere nämane kabre. Abtä Pablo moto namani ulire krübäte ngöbötre ngwarbe ye tuare.

¹⁷ Yebtä abko, nitre israelita amne ni griegore nämane Ngöbö mike ütiäte, ye ben Pablo namani blite jabe kwärikwäri kukwe kuin Jesukwebtä sinagoga nitre israelitakwe yete.

Erere arato, jändrän rürümoin nämane ye kánti Pablo namani blite arato Jesubtä köbö kwatirekwatire nitre nämane ja úkaninkró yete yebe.

¹⁸ Erere arato, nitre töbtä krikri ye nämane ni iti kädian nämane Epicúreo tukwe ye kukwei mike útiáte abko nükani blite Pablobe. Erere arato, ni mda mda abko kädian nämane estoicos, ye abko nükani blite ben. Drekäre nita nüne kä nebtä amne dre abko era metre, yebtä abko niaratre nämane ja tóitike. Niaratre ye ngátáite abko ni ruäre namani ñáke krörö Pablobtä mikakäre yakrá jae:

¡Ni ngwarbe kä jáme dokwábti tá nain blite ngwarbe kwärákwärá se drebtä tá blite dikaro kore se! namanintre niere.

Angwane ni ruäre abko namani niere:

Ngöbö chui menteninkwe mikaka gare kwrere se, namanintre niere Pablobtä.

Namanintre ñáke kore, ñobtä ñan angwane Pablo namani blite kukwe kuin Jesubtä yebtä amne, ni krütadre akwa, ni rükadreta niere nie namani Pablokwe. Yebtä Pablo namani tuen tói ñakare ietre, aisete namanintre ñáke kore.

¹⁹ Abtä Pablo jänükani kwetre junta kädian nämane Areópago ye ngwárekri. Angwane niebare krörö kwetre Pabloye:

Kukwe ño btin dirita nain makwe nunye, ye makwe mika gare bári mda nunye abko ie nun tö.

²⁰ Kukwe bá jene btä mata blite, ye abko dre nieta makwe abko nun tö nibi gai bári mda, niebare kwetre Pabloye.

²¹ (Ye abko, nitre Atenabo amne ni menteni menteni nämane nüne Atenas abko, käre tö nämane nebe kukwe btin btin kukwe nuai amne dre nämane nakenkä btin btin aibebtä nämane ja nákwite, aisete namani kukwe ngwentari kore Pabloye.)

²² Kukwe ngwianintari kore kwetre angwane, Pablo namani nünaninkä krö niaratre ngátáite, kákwie niebare krörö ietre:

Mun Atenabo, munta ngöbötre munkwe mike bári útiáte, ye abko tuen kuin munbtä tie,

²³ ñobtä ñan angwane kä jökrä kántikánti munta gátäre ngöbötre munkwe kráke, kánti tita niken angwane, bati kukwe nämane tikani krörö jábtä tikwe tuaba: NGÖBÖ GARE ÑAKARE NIE ABKO KRÁKE KÁ NETA NETE, nämane tikani kore tikwe tuaba. Akwa ye abko tá dbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare munye, akwa munta káikitekä, Ngöbö ye mden abko ti bike mike gare munye.

²⁴ Ngöbö kä temen ne dátekä amne jändrän jökrä tá nüne kä temen nebtä dátebare kwe arato. Niara abko kä káinta Dánkien amne kä temen ne Dánkien, aisete ju mikata ni kä nebtákwe, te niarata nüne ñakare, ñobtä ñan angwane bári chi kráke.

²⁵ Mdakäre abko, ni kä nebtäkwe jändrän nuendre kräke abko tä ribere ñakare nie, ñobtä ñan angwane ñan tä jändrän mdei nike jire chi, akwa niara kätä kä bien nünankrä nie amne tä müre bien nie amne jändrän jökrä mda mda bianta kwe nie.

²⁶ Erere arato, ni dätebare itibe kwe, ye mdenkri abko ni nena keta kabre kä nebtä, ye rabadre nüne kä jökräbti temen kä nebtä abkokäre. Erere arato, nikwe nünandre kä kobe amne nikwe nünandre mdente mdente metre, ye abko ükaninte kwe ni jökrä kräke.

²⁷ Ngöbökwé kukwe ükaninte kore ni jökrä rabadre Ngöbö aibe känenentari amne Ngöbö kändretari angwane, nane kwandretari nie abkokäre. Niara tä känime ni jökrä ken. Niara ñan tä mente nie.

²⁸ Ne aisete “Ngöbö köböire nita nüne amne niara arabe köböire nita dikekä kwäräkwärä,” niebare ni griego itikwe. Ye mden kisete, ni tarä tikaka mun ngätäite nete käkwe tarä tikani, btä niebare krörö kwe: “Ni abko Ngöbö ngäbriänkä kwe,” abko tikani kwe taräbtä.

²⁹ Ni Ngöbö ngäbriänkäre, aisete Ngöbö nikwe abko oro, plata amne jä sribebare ngöböre ye nikwe ñan nütüdre, ñobtä ñan angwane Ngöbö ye abko ñan jä ngwarbe sribebare ja toi jenbti ni kä nebtäkwe abko nikwe nütüdre Ngöböbtä.

³⁰ Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä toi nämane mräme kore Ngöböbtä. Akwa niaratre toi mräme Ngöböbtä, abtä kä nämane ja mike ngite, aisete Ngöbökwé mikani ja ngie nuen ñakare kukwe yebtä. Akwa mtare ni nünanka kä jökräbti temen abko käkwe kukwe käme kitadre jökrä temen amne tödekadre Ngöböbti kwetre abko Ngöböta niere kore nie,

³¹ ñobtä ñan angwane mtare Ngöbökwé köbö kitanina kukwe ükatekäre kuin era metre ni jökräbe, aisete Ngöbökwé ni dianinkä iti, köböire niarakwe kukwe ükadite ni jökräbe. Ni ye abko ni ngite Ngöbö rüere ya, ñakare ya abko niedi metre kwe ni jökrä kräke. Ni ye mden abko krütani akwa, Ngöbökwé mikaninta nire, niarakwe ni ye dianinkä sribi ye nuenkä bä mikakäre, niebare Pablokwe.

³² Ni krütani akwa rükadreta nire niebare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre namani Pablo kukwei mike yakrä jae amne, ni ruäre abko namani niere:

Nebti nun rükadita ma kukwei nuenta bobuta mda, namani niere mda Pabloye.

³³ Angwane Pablokwe kä mikaninkä niaratre ngätäite.

³⁴ Akwa ni ruäre nikani siba ben abko käkwe tödekani Jesubti. Nitre ye ngätäite abko ni iti kädian nämane Dionisio käkwe tödekani Jesubti. Niara abko sribikä ütiäte kri Junta Areópagobe arato. Erere arato, ni merire iti käkwe tödekani Jesubti abko kädian nämane Dámaris. Angwane ni mda mda

käkwe tödekani Jesubti arato abko nakaninkä kore Pablobtä juta Atenate.

18

Pablokwe sribibare juta Corintote

¹ Pablo nämane juta Atenate. Yebti nikani mda nebe juta Corintote.

² Juta yete abko, ni israelita kädian nämane Aquila nämane nüne. Aquila ne abko ni Pontobo, akwa nämane nüne juta Romate kä Italia kánti merire kwe Priscilabe. Niaratre nibu ye abko nükani krire juta Corintote, ñobtä ñan angwane nitre israelita nämane nüne Roma abko käkwe kä mikadrekä jökrä juta yete, niebare emperador romanobo Claudiokwe. Ye mdenbtä abko, Aquila amne Priscila nämane juta Corintote angwane kwani Pabloye.

³ Pablo abko jändrän kwata sribekä jure, ye kwrere niaratre nämane sribere arato, aisete Pablo namani nüne niaratrebe sribikäre ketetibe bentre.

⁴ Angwane köbö jadükakrä bämän kratirekratire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe yete amne, nitre israelita btä nitre griegore abko ben Pablo namani blite kisere Jesubtä. Niaratrekwe kukwe kuin Jesubtä ye mikadre era, abkokäre Pablo namani blite kore bentre.

⁵ Abti Silas amne Timoteo nämane kä Macedonia kánti abko namani Pablo jiebti mda. Ye ngwane mentokwäre Pablokwe ja toi mikani kwatibe kukwe kuin Jesubtä ye niere amne, Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesu ara abko Pablo namani bä mike metre jökrä nitre israelita ye okwäte.

⁶ Akwa nitre israelita kwati abko jatani nebe romon Pablokrä kukwe diribtä, kä namani ñäke diänbe ie. Ye abko ñan namani dbe Pablokrä, abtä dän jabtä bä ngrükaninte kwe niaratre rüere, niebare kwe:

Munkwe ja ngie nuadi, yebtä abko mun ara jire rabadi ngite au, aisete ti ñan rabadre ngite mun dokwäre, ñobtä ñan angwane sribi nuendre tikwe, erere tita nuene, akwa mun ñan tö kain ngäbti. Ye mden kisete, mtare mentokwäre nitre ñakare israelitare, ie ti bike niken kukwe kuin Jesubtä ne dirire mda. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁷ Bti sinagoga nitre israelitakwe, te Pablo nämane dirire, akwa nikaninta amne ni iti kädian nämane Tisio Justo nämane nüne känime sinagoga ye kwäräkri abko kánti Pablo nikani dirire mda. Tisio Justo ye abko Ngöbö käikitakaka, kánti Pablo nikani.

⁸ Ye ngwane abko, ni iti kädian nämane Crispo nämane mikani sinagoga ye dänkiene abko käkwe kukwe kuin ni Dänkienkwe mikani era, käkwe tödekani Jesubti mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. Erere arato, nitre Corintobo kwati käkwe

kukwe kuin Jesubtä kukwe nuani amne tödekani kwetre Jesubti amne ngökani ñöte.

⁹ Bati kä ye ngwane deo, ni Dänkien nükani blite köböre kwrere Pablobe, käkwe niebare krörö ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä amne, kukwe kuin tibtä ye ma rika niere janknu. Makwe ñan kada keta jire chi,

¹⁰ ñöbtä ñan angwane tita mabe amne ni jen tikwe abko tä nüne kwati Corinto nete arato, aisete ni mda ñan rabadre kukwe nuene jire blo mabtä. Abko kore se, niebare ni Dänkienkwe Pabloye.

¹¹ Ye mden kisete, Pablokwe nünabare jäme kä kwati bti ötare nitre Corintobo ngätäite, käkwe Ngöbö kukwei diribare ietre.

¹² Abti bati Jesukwe kukwe niebare Pabloye, ye namani bare krörö: Ni iti kädian nämane Galión namani gobrane kä Acayabti gobran romanobo kräke angwane, nitre israelita käkwe ja ükaninkrö Pablo rüere, kä nikanintre ngwena nebe gobran ngwärekre.

¹³ Angwane niebare krörö kwetre Galiónye:

Ngöbö mikadre ütiäte bä jene abko ni ne tä näin niere ni jökrä töi kwitakäre, aisete kukweta ükaninte ño gobran romanobokwe nuendre nie, ye rüere tä dirire, niebare kwetre Galiónye.

¹⁴ Yebtä abko Pablo jababare blite au jakrä, akwa Galión ara jire käkwe ñäkäbare käne mda nitre israelitaye:

Ni ne käkwe ja mikani ngite krübäte angwane, kukwe nuenbare kwe ni mda rüere ne ngwane, tikwe mun israelita kukwei nuadre.

¹⁵ Akwa niara tä kukwe dirire amne ni kä ño ño amne, kukwe ükaninte ño nuendre mun israelitaye, aibehtë tä blite. Ye abko munkwe ükate ja ngätäite, ñöbtä ñan angwane ti ñan tö ja mikai kukwe munkwete ta, niebare kore Galiónkwe.

¹⁶ Bti nitre israelita ye kitamnanta jökrä künken gobrankwe.

¹⁷ Angwane ni nämane mikani sinagoga dänkiene kädian nämane Sóstenes, ye neketaninte nitre griegoye amne nikanintre mete ja käne kwäräkwärä se kwrere gobran Galión ngwärekre. Akwa Galión abko namani töbikaire ñakare amne namani kwekbe jirekäbe.

Pablo nikaninta juta Antioquía, Siriäte

¹⁸ Yebti Pablo namani nüne bä raire mda juta Corintote. Abti köbö ngwianintari mrä kwe ja mräkätre tödekaka Jesubtiye, bti nikani juta Cencreate Corinto ken, kánti nakwani rute rikakäre kä Siriäte mda. Ye ngwane abko, Priscila amne Aquila nikani siba ben. Akwa Pablo ngämi niken rute, ye känenkri abko ja kukwei biani kwe Ngöböye, ye bä mikakäre abko ñan namani ja dokwä drüen tikekä, akwa kukwe mikani

bare täte kwe, aisete ja dokwä drüen tikaninkä jökrä kwe jae Cencreate, bti nikaninta rute.

¹⁹ Ru nikani, nikani, bti nikani mate juta Efesote angwane, Pablokwe Priscila amne Aquila mikaninte, bti niara abko nikani sinagoga nitre israelitakwete. Ye kánti nitre israelita nämane ja ükaninkrö abko ben Pablokwe blitabare Jesubtä.

²⁰ Angwane Pablo rabadre bäri raire yete, ie nitre israelita tö namani, kä namani ketete, akwa ñan nükaniinbti ie.

²¹ Ye aisete, köbö ngwianintari mrä kwe ietre, käkwe niebare krörö:

Ti rükadreta basare munye nete, ie Ngöbö tö ne ngwane, nikwe ja tuaita, niebare kwe ietre.

Bti Pablo nakwaninta rute, nikaninta juta Efeso bäre mento.

²² Angwane ru nikani, nikani, bti nikani nebe juta Cesareate mda. Ye kánti nikani jate, kä nikani Jerusalén köbö ngwentari ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo yeye. Yebti nikani ta nebe juta Antioquia, Siriate mda.

Apolos käkwe sribibare juta Efesote

²³ Yebti kä nikanina bä raire ta angwane, Pablo nikaninta basareta kwäräkwärä amne, nikani juta kwatirekwatire te kä Galacia kánti amne kä Frigia kánti ja mräkätre tödekaka Jesubti die mike nüne käre Jesukrä.

²⁴ Kä ye ngwane abko, ni israelita nükani iti juta Efesote. Niara abko kädian nämane Apolos. Akwa Apolos ye abko ni juta Alejandríabo abko nämane blite kuin amne ja töitikani kuin Ngöbö Kukweibtä kwe arato.

²⁵ Erere arato, Ji ni Dänkienkwe diribarera kuin ie amne, kä namani nuäre btä kukwe kuin Jesubtä dirire kuin era metre. Akwa kukwe diribare Juan Bautistakwe aibe nämane gare ie.

²⁶ Ye aisete, bati sinagoga nitre israelitakwe kánti Apolos nämane dirire angwane, kukwei nuani Priscilakwe amne Aquilakwe. Yebti Priscila amne Aquila nikani Apolos ngwena jenena temen, bti Ji Ngöbökwé mikani gare bäri metre mda kwetre ie.

²⁷ Abti Apolos tö namani rikai kä Acayate mda angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe niara die mikani niken Ngöbö diebti amne ja mräkätre tödekaka Jesubti Acayate käkwe Apolos kadre ngäbti kuin, abkokäre tärä tikani ja mräkäkwe ngwiandre ie. Ye erere Apolos nikani, namani Acaya angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti ye die mikani kri kwe. Ngöbö moto kuin köböire ja mräkäkwe tödekani Jesubti abko die mikani Apolokwe abko krörö:

²⁸ Jesu abko Ni Dianinkä ñakare Ngöbökwé abko nitre israelita nämane dirire, akwa ni jökrä ngwäreki, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara abko Apolos namani bä mike metre

tärä Ngöbökwebti, aisete nitre israelita ñan rabadre kukwe ye rükente abko nakaninkä kore kä Acaya kánti.

19

Pablokwe sribibare juta Efesote

¹ Abti Apolos nämane juta Corintote angwane, Pablo nämane kä Galacia kánti amne kä Frigia kánti, nikani mintrinta temen ngudre ngrabare amne nikani nebe juta Efesote mda. Ye kánti bati nitre ja töitikaka Jesu kukweibtä nämane ruäre abko ben namani ngätäi.

² Angwane niebare kwe ietre:

¿Munkwe tödekani Jesubti, ye ngwane Ngöbö Üai Deme nükani munbtä ya? niebare kwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebare mda Pabloye:

Nunkwe ñan ni kukwei nuabare blite Ngöbö Üai Deme btä, niebare kwetre.

³ Angwane Pablokwe niebareta krörö mda ietre:

¿Se abko, nirekwe mun ngökani ñöte? niebare Pablokwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebare mda:

Ja ngökadre ñöte diribare Juan Bautistakwe, ye kwrere nunkwe nuenbare, niebare kwetre ie.

⁴ Abtä Pablokwe niebare mda ietre:

Ni jökrä kä nämane kukwe kämekäme kite jökrä temen amne nämane Ngöbö mike täte, ye bä mikakäre Juan nämane ni ngökö ñöte. Akwa ni mdara jire jatani niara jiebti abko bti tödekadre, niebare kwe. Ni ye abko Jesu ara, btä blitabare kore Juankwe, niebare Pablokwe ietre.

⁵ Pablokwe blitabare, ye jarabare ja mräkätre yeye angwane, ngökanintre jökrä ñöte kwe ni Dänkien Jesu käfti.

⁶ Angwane Pablokwe kise mikani btitre, ye btäräbe Ngöbö Üai Deme nukaninbe btätre angwane, namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitike ñakare ñakare amne namanintre Ngöbö kukwei niere arato.

⁷ Nitre namani yete ye abko bäsi ni brare be ni jätäbti nibu näre nämane ja ükaninkrö abko btä kukwe nakaninkä kore.

⁸ Abti sö krämä jire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe te köbö jadükakrä näire. Angwane kä jürä namani ñakare btä blitare Ngöböbtä amne, ni Dänkienta gobrane ño ni kwekwe ngätäite abko ni mda mda käkwe mikadre era, abkobtä Pablo namani blite kisere bentre niaratre töi kwitakrä Jesukri.

⁹ Akwa sö krämä nikani ta angwane, ni ruäre käkwe ja dokwä mikani ribi abko kräke Pablo kukwei ñan namani era, aisete ni jökrä okwäbti namanintre ñäke blo Ji Btin ye rüere. Abtä Pablokwe kä mikaninkä btätre sinagobtä amne, nitre

ja töitikaka kukwe kuin Jesukwebtä aibe Pablokwe ngwiani jabe amne nikanintre nebe kwela Tiranokwete. Ye kánti Pablo namani dirire köbö kwatirekwatire ietre.

¹⁰ Pablokwe diribare kore kä kubu jire kä ye kánti, aisete nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane nüne kwati kä Asiate, ye kákwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kukwei nuani kuin jökrä.

¹¹ Kä ye ngwane abko, Ngöbökwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kri krübäte Pablo köböire,

¹² aisete dän kukwän ja dokwä amne ja ngüre jue mriatekrä namani neketekä jirekåbe Pablobtä, ye abko jånamani niken amne mika namani ni bren brenbti angwane, ni bren ye namani nebeta quinta batibe Ngöbö diebti amne, üai käme namani ni brenbtä, ye namani niken jötrö ngwarbe mento btä arato, aisete namani nebeta kuin jökrä.

¹³ Akwa bati kukwe nakaninkä krörö: Ni israelita ruäre nämane näin kwäråkwärå üai kämekåme juentari ni mda mdabtä abko tö namanintre sribi nuein ni Dänkien Jesu kåbti, kä namanintre niere krörö üai kämeye: Jesu ye, btä Pablota kukwe dirire, Jesu ye kåbti nån mento ni nebtä, namanintre niere üai kämeye.

¹⁴ Ni israelita iti blitaka ni mda mda diäre Ngöböbe dänkien kådian nämane Esceva abko ngåbriånkå ni kükü kä nämane üai käme juentari kore.

¹⁵ Akwa bati ni ni kükü ye nämane ni bren gwiriete üai käme juantarikåre kore angwane, batibe üai käme kåkwe niebare krörö ietre:

Jesu garera kuin tie amne Pablo abko nire garera tie arato, akwa ¿mun abko nire amarebti kite ti juentari kore ye? niebare kwe ietre.

¹⁶ Ye btåråbe, ni btå üai käme nämane ye nakwani nitre yebtå, kä nikani mete ja dibti kwåråkwärå se kwrere, kåkwe niaratre mikani bren jökrå ngrabare amne, ngitiani bütiere jökrå ju ye kánti mentokwåre amne namani träinråin jökrå ngrabare.

¹⁷ Abtä nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nünanka juta Efesote kåkwe kukwe ye gani angwane, kä jürå namani kri btåtre. Ne kwrere ni Dänkien Jesu kä nikani nebe båri ütiåte kä ngrabare temen.

¹⁸ Kä ye ngwane abko, ni kwati kåkwe tödekani Jesubti, kåkwe kukwe nuenbare kämekåme aune ngürün mikani ni mdabtå ja kukweibti, ye namani nüke niere metre ja ngwårekri jökrå.

¹⁹ Erere arato, ni kwati kwrarekwrare amne ni kwati nämane ja mike sukiare abko kåkwe tåråkwata ja töitikakrå kwetre rabakåre kwrare amne sukiare, ye ükaninkrö jökrå, bti jatani ngwena, bti kukwani jökrå kwetre ni jökrå okwåbti. Tårå kukwani kwetre ye abko ngwian kitaninkå, nuåi btå

kwetre abko tanbare angwane, ngwian ganinte 50 mili kwetre tärä yebtä.

²⁰ Ye kwrere kukwe kuin ni Dänkienkwe nikani niren bäri mda amne Ngöbö di kri nikani neme gare ni jökräye arato.

²¹ Kukwe nakaninkä kore, yebti Pablo jatani yäketa basare ja mräkätreye Macedoniate amne Acayate mda. Ye kanti rikadre neme mda Jerusalén. Jerusalén kanti abko rikadre ta neme juta Roma niebare kwe.

²² Akwa niara ngämi niken, ye känenkri sribi muko kwe juani nibu käne kwe nebe kä Macedonia kanti. Nitre juani nibu Pablokwe ye abko Timoteo amne Erasto juani käne kwe, akwa Pablo abko namani bä raire mda kä Asiate.

Ngöbö ngwarbe mikaka era käkwe rübare Pablobe

²³ Kä ye ngwane abko, Ji Btin diribare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre Efesobo namani ngüdrekä krübäte ja ngätäite,

²⁴ ñobtä ñan angwane ni iti kädian nämane Demetrio nämane plata sribere ju ngöbö Dianakwe bä kwrere abko käkwe kukwe mikanintbe Pablo rüere, aisete ni jökrä namani ngüdrekä kore. Demetrio ye abko nämane plata sribere kia nuärebe abko btä nämane ju ngöbö Dianakwe bä mike nuäre. Yebti abko nämane ngwian ganaine kabre amne nitre sribikä niara kwrere nämane ngwian ganaine kabre arato.

²⁵ Ne aisete ni mda mda nämane sribire ja kwrere Demetriobe abko Demetriokwe ükaninkrö jökrä ja kanti, bti niebare kwe ietre:

Ja mräkä, sribi nikwe, nebti nita nüne kuin, ye garera munye.

²⁶ Akwa ni nukani iti nete kädianta Pablo. Ye nena gare munye amne munta tuen. Niara ye abko tä näin niere krörö: Jändrän sribeta ngöböre ni kä nebtäkwe abko ñakare ngöbö era metre, tä niere. Yebti tä ni kwati töi kwite jakri, ne ñan ni juta Efesote nete aibe töi kwitata kwe amne, ni kä Asiate abko töi kwitata kwati krübäte kwe arato.

²⁷ Ye abko, kukwe tare krübäte nikrä, ñobtä ñan angwane jändrän rürümointa nikwe, ye juandi ngwarbe jökrä kwe nikän. Erere arato, ju ngöbö Dianakwe mikata ütiäte kri jae, ye kwrere ñan mika rabadre ütiäte mda. Ne aisete, ngöbö Diana ñan mikadre ütiäte mda, akwa mikadre ngwarbe jae nitre Asiabokwe amne, ni kä jökräbti kräke rabadre ütiäte ñakare mda arato ruen tie, niebare Demetriokwe.

²⁸ Abtä nitre Demetrio kukwe nuaka moto namani romon krübäte, käkwe ngratebare krikri krörö:

¡Diana ngöbö nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

²⁹ Yebtä abko, ni jökrä kwe kä namani nokre juta Efesote angwane, ni Macedoniabo nämane näin nibu Pablo mukore

kädian nämane Gayo amne Aristarco, ye abko neketaninte nitre yeye, bti nikani jáke, nikani kitekä ja käne nebe kä gätäkrä ye kánti.

³⁰ Abtä Pablo tö namani rikai kä ye kánti ñäkäkäre nitre yeye akwa, ja mräkätre tödekaka Jesubti kákwe ñan Pablo gibianinkä niken yete.

³¹ Erere arato, Pablo kukwe muko ruäre nämane sribire gobrane kä Asiate kákwe kukwe juani krörö Pablokrä: Kä gätäkrä ye kánti ma ñan rikadre abko niemna kwetre Pabloye.

³² Akwa gätä nämane, ye kánti abko ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane ni jökrä nämane kä mike nokre, akwa drekäre ja úkaninkrö kwetre abko ñan nämane gare ni kwatiye akwa, nämane siba yete.

³³ Abtä nitre israelita kákwe ja mräkä iti kädian nämane Alejandro kitaninkä nebe blite ni jökrä ngwärekre nitre israelitakrä. Angwane dre niedre abko ni ruäre kákwe niebare Alejandroye. Angwane ni jökrä rabadre kwekbe amne, Alejandrokwe blitadre nitre israelitakrä abko niebare kisebti kwe ni jökräye.

³⁴ Akwa Alejandro abko ni israelita gani nitre ñakare israelitare Efesobokwe btä angwane, ñan tö namani niara kukwei nuai, aisete namani ngrente krikri bäsi ñänä okwä krobu näre krörö: ¡Diana nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

³⁵ Abtä ni mikani sribire alcalde kwrere nitre romanobokwe juta Efesokrä kákwe nitre ye kukwe ötani jökrä, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun nünanka juta Efesote nete, ngöbö merire ütiäte kri Diana abko kwe juta nete amne niara bä ara jire mikani jábtä nämane kä káinbti abko nükani temen kä nebtä, ye abko ni nünanka juta nete tä mikani ngibiabtikä, ye garera ni kä jökräbti yeye.

³⁶ Ye aisete ni mda ñan rabadre kukwe ye rükente jire chi, aisete mun rabadre kwekbe jirekäbe amne munkwe ñan jándrän nuen ngwarbe okwä kware.

³⁷ Ni nibu jänü munkwe nete noko kákwe kukwe blo nuenbare ñakare ju ngöbö Dianakwe rüere amne ñäke ñakare arato ngöbö Diana rüere.

³⁸ Akwa Demetrio amne sribikä mda mda niara kwrere, kwe kukwe tarä ni mda mda rüere ne ngwane, ju tarä kukwe úkatekrä kritobo krikri ngwärekre, aisete niaratre rikadre kukwe kwe ngwena nebe kritobo krikri ngwärekre amne ja kweta kwärikwäri kwetre kukwe jen kwe yebtä.

³⁹ Akwa mun tö blitai kukwe mda mdabtä ne ngwane, kukwe ye járikadre nebe gätäte amne blitadre ja ngwärekre jökrä btä abko tita niere munye,

40 ñobtä ñan angwane kukwe nakaka mtare, sebtä nita ngüdrekä ngwarbe amne nita kä mike nokre niedre nibtä, abtä ni rabadre ngite nitre romanobo okwäbti amne kukwe ñan kwandre niedre nie jabtä. Erere arato, ¿ñobtä nita ngüdrekä amne ñobtä nita kä mike nokre ngwianretari nie, yebtä nikwe dre niedre? Abko kore se, niebare kwe ietre.

41 Yebti ni jökrä juaninta kwe ja gwiriete gwiriete kwäräkwärä.

20

Nitre tödekaka Jesubti kä Macedoniate amne kä Acayate, ie Pablo nikaninta basare

¹ Kä namani nokre juta Efesote, ye täbti Pablokwe nitre tödekaka Jesubti käräbare jökrä ja kánti, käkwe blitabare amne niaratre kitani nüne janknu Jesukrä. Yebti Pablokwe köbö ngwianintari mrä ietre, bti nikani Macedonia mda.

² Pablo namani Macedonia angwane, nikani basare kä jökräbti temen ja mräkätre tödekaka Jesubti Macedoniate yeye, käkwe blitabare kabre ja mräkätre yebe kä mikakäre nuäre btäre. Abti Pablo nikani nebe kä Acaya, Grecia kánti mda.

³ Namani Grecia, ye kánti nünabare sö krämä kwe. Abti jatanina niken rute rikakäre kä Sirate angwane, nitre israelita nämane kämika braire abko gani kwe. Abtä nikaninta jirekäbe gürere ja jiebti Macedonia kánti ta.

⁴ Ye ngwane abko ja mräkätre rikaba ruäre Pablo mukore abko nere: Sópater nikani. Sópater ye abko ni juta Bereabo. Niara abko Pirro ngobo kwe. Erere arato, Aristarco btä Segundo Tesalónicabo rikaba. Mdakäre abko, Gayo juta Derbebo amne Timoteo, Tíquico btä Trófimo kä Asiabo rikaba siba Pablo mukore nebebe Macedonia kánti.

⁵ Ye kánti ja mräkätre ye abko rikaba käne rute, rababa nun ngibiare juta Troate.

⁶ Akwa nun abko käkwe Pascua mikaba niken ta juta Filipote. Pascua rikaba ta, täbti nun rankwaba rute juta Filipote angwane, nunkwe nuaba köbörrike jire amne, nun rikaba ngätäi ja mräkätre rikaba käne rute yebe juta Troate. Kä ye kánti nun rababa bämän krati.

Ni iti kädian nämane Eutico mikaninta nire juta Troate

⁷ Yebti köbö kena bämänte, nunkwe ja ükacröba jökrä mrökäre jabe Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne, nitre tödekaka Jesubti, ie Pablo nämä dirire. Pablo rababarata yäketa jetbe se kwrere, aisete rikaba blite janknu abko kä jataba nüke ruäre deo.

⁸ Angwane kukwe rakakaba krörö: Ju mikani komä jabtä kukwäne abko kánti nun nämä amne, ju mrä käin ninkri, kánti

nun näma ja ükaninkrö amne, ñotra näma mikani kabre gwita temen, kánti nun näma.

⁹ Angwane ni bati kädian nämane Eutico abko näma siba yete, akwa näma tákänintbe bentanante ni kukwe nuen. Pablokwe blitaba raire, aisete köbö namani krübäte Eutico okwäte. Rikaba kibien nguseta bentanante yete, kánti betakaba timon ju komä jabti kukwäne kánti nun nämane mrä käin ninkri, ye kánti Eutico betakaba timon, aisete rikaba ngitiekä ngwäkäre temen. Yebti gakröbata amne rababa kwekbe.

¹⁰ Angwane Pablo rikabata timon, kákwe ni bati ye ngwäkä ketaba jabtä ja kisete, bti nieba krörö kwe ja mräkätreye:

Ni ne tä nire, aisete mun ñan rekwetaka jiebti, nieba kwe ietre.

¹¹ Yebti Pablo rikabata kukwäne rababata gwi angwane, nunkwe mröba gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae. Angwane Pablo rikaba blite janknu, aisete kä rükaba ngwen ie blitabtä. Yebti dekä angwane rikabata.

¹² Akwa ni betakaba timon ye abko näma nire amne järıkabata mräkäkwe, aisete kä rababa nuäre krübäte ja mräkätrebtä yete. Ne abko rakakaba kore juta Troate.

Pablokwe köbö ngwianintari mrä ja mräkä juta Efesoboye

¹³ Yebti nun rankwaba rute amne nun rikaba nebe käne juta Asónte Pablo ngäbti. Nun janama Pablo tuen ngäbti kore, ñobtä ñan angwane niara tö rababa näin güre jäteta temen abko erere rikaba.

¹⁴ Ne aisete nun rababa ngätäi ben juta Asónte angwane, rankwaba rute nunbe, bti nun rikaba nebe juta Mitilenete mda.

¹⁵ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba ta angwane, nun rikaba känime kä butu kädian nämane Quío ngware ta. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate mren köräbti juta Samote. Yebti nun rikaba mate kä Trogilio kánti. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate juta Miletote.

¹⁶ Nun rikaba jötrö kore, ñobtä ñan angwane Pablo ñan tö namani rabai neketebtä raire dikaro kä Asiate, aisete nun ñan rikaba juta Efesote. Pablo tö rababa rikai jötrö nebe Jerusalén, ñobtä ñan angwane Pentecostés köböi, btä niara tö rababa kwain arato juta Jerusalén, aisete nun rikaba metre ta kore.

¹⁷ Pablo näma juta Miletote angwane, nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka Efesote abko Pablokwe ni juanba iti niaratre kärere nüke ja kánti.

¹⁸ Erere bkänä, nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka ye rükaba nun kánti angwane, nieba krörö kwe ietre:

Ti rükaba kena mun ngätäite kä Asiate nete abti kä nuke mtare tikwe nūnanba ño mun okwäbti ye töre kuin munye abko krörö:

¹⁹ Nitre israelita käre näma kukwe miketbe taretare ti rüere, kä näma ti nike krübäte akwa, käre ti näma sribire ja moto jämenbti ni Dänkienkrä mun ngätäite. Ti näma bike tidrä ni mda mdabtä amne ti näma ja müaire arato.

²⁰ Akwa tikwe kada ketaba ñakare, käkwe kukwe kuin mun die mikakrä, ye abko tikwe diriba täte janknu munye, amne ti näma dirire ja ngwärekre jökrä amne ju kwatirekwatire te munye.

²¹ Ne mden aisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare käkwe kukwe käme kitadre temen amne jatadreta Ngöböye, käkwe tödekadre ni Dänkien Jesubti abko ti näma dirire ietre abko erere ti näma sribire mun ngätäite.

²² Mtare Ngöbö Üai käta ti juenta Jerusalén, aisete ti bike nikenta akwa, dre rakadikä tibtä yete abko gare ñakare tie.

²³ Akwa juta kwatirekwatire te ti näin abko ti kitadi ngite kä teri amne tikwe ja tare nikadi krübäte abko Ngöbö Üai Deme käta niere, ne aibe gare kore tie.

²⁴ Akwa kukwe kuin Jesubtä, mden käta Ngöbö ni tarekä ja moto kuinbti niere, ye tikwe kädriedre ni jökräbe abko sribi mikani ti kisete ti Dänkien Jesukwe, ye aibe abko ti tö mikai neme bare täte jökrä kä ngwiane nuäre jabtä, aisete tita nüne ya, ñakare ya abko ütiäte ñakare tikrä.

²⁵ Mtare Ngöböta gobrane ño ni kwekwe ngätäite, ye tikwe diribare munye. Mun ye abko käkwe ñan ti tuadreta mda abko gare kuin tie.

²⁶ Ye aisete nire nire kä Asiate käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani era jae, abtä ja ruen ngite ñakare tie,

²⁷ ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ni di-antarikäre Jesu köböire abko tikwe niebare jökrä munye amne tikwe kukwe era erere rükaninte ñakare munye arato.

²⁸ Ne aisete munkwe ja ngibia au amne, nitre tödekaka Jesubti kökani Ngöbökwé Jesu däriehti jakrä abko Ngöbö Üai Deme käkwe mun mikani ngibiaka, ye munkwe ngibia kuin arato,

²⁹ ñobtä ñan angwane ti näinta, abti lobo romon tä kite obeja kämike kwetadre jae, ye kwrere jire ni jatadi bätäkä ngwarbe nitre tödekaka Jesubti rüere juankäre ngwarbe.

³⁰ Ne abko ni ruäre mun ngätäite akwa, jatadi ni ngökö arato, nitre tödekaka Jesubti diankäre jakri, ye abko gare kuin tie.

³¹ Ye aisete munkwe mokre jabti! Kä komä jire, dibire rare müare kwärä, tikwe mun mikaba mokre kukwe ne kwrere känenkri, ye abko mun itire itire käkwe ngwianta töre jae.

³² Ja mräkätre, mtare ti bike mun mike gare Ngöböye. Erere arato, ti bike mun mike gare kukwe kuin Ngöbökwé yeye. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, ye abko niara kukwei kuin tä mike gare nie. Kukwe kuin Ngöbökwé ye raba mun die mike nüne bäri dite Ngöbökrä amne, nitre mikani deme Ngöbökwé, kräke Ngöbökwé kukwe ükaninte die mikakäre kä mrä angwane, ye ben gwaire mun die mikadi siba kwe abko kukwe kuin Ngöbökwé tä mike gare nie.

³³ Ti nämä Ngöbö Kukwei dirire mun ngätäite angwane, tikwe ñan ngwian amne dän ni mda mdakwe ribeba jae.

³⁴ Akwa tikwe sribiba ja kise jenbti jakrä amne, ni mda mda nämä sribire tibe, ye kräke tikwe sribiba, ye gare kuin munye.

³⁵ Ne aisete sribidre ño jen jakrä amne ni mda mdakwe jändrän ñakare abko die mikadre bti, ye abko tikwe diriba munye. Kukwe ne kwrere, btä ni Dänkien Jesu käkwe blitabare bati, ye abko tädre töre käre nie, abkokäre niebare krörö kwe: Nita jändrän bien ni mdaye, btä kätä neme bäri nuäre nibtä ni jändrän kaka ngäbti ye ngwä, niebare ni Dänkienkwe. Abko kore se, nieba Pablokwe ietre.

³⁶ Pablokwe blitaba ünän jökrä kore, bti rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe ja mräkätre nämä ben yete yebe.

³⁷ Angwane müare kwärä, ni jökrä käkwe küde kitaba mrä Pablo ngärä, kä rababa Pablo demaine ngwärebtä kwärikwäri.

³⁸ Akwa Pablo ñan tuadreta mda nieba kwe, yebtä abko ni jökrä moto rababa ulire ulire. Nebti rikaba Pablo mukore nebe ru kánti.

21

Pablo nikani Jerusalén

¹ Ja mräkätre Efesobo rababa nunye angwane, nun rankwabata rute, bti nun rikaba metre nebe kä butu kädian nämane Cos kánti. Bti jändrinane nun rikaba ta nebe juta Rodate. Ye kánti nun rikaba mda nebe mren köräbti juta Pátarate.

² Pátarate yete abko, ru nämä krati mda abko jataba niken kä Fenicia kánti abko te nun rankwaba mda.

³ Angwane nun rikaba amne kä butu Chipre yebtä nun okwä rababa amne, nun rikaba janknu ta kä butu Chiprete, ye rabakaba nun küde ngeberekri amne, nun rikaba mate juta Tiro kä Siriäte angwane, tribe mikateba kwetre yete.

⁴ Juta yete ja mräkätre tödekaka Jesubti kwanba nunye amne, nun rababa bämän krati niaratrebe yete. Angwane Ngöbö Üai Deme köböire Pablo ñan rikadre nebe Jerusalén abko ja mräkä ye rababa niere kisere Pabloye.

⁵ Akwa kä rikaba bämän krati ta angwane, nun jataba yäketa angwane, ja mräkätre yete merire, brare amne

ngäbäkre kwekwe rikaba jökrä nun mukore neme mren köräbti juta bäre mento. Ye kanti nun rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe.

⁶ Bti nunkwe köbö ngwiantariba mrä jae kwärikwäri angwane, nun rankwabata rute amne ja mräkätre abko rikabata jökrä ja gwiriete.

⁷ Nun näma juta Tirote, bti nun rikaba ta amne nun rikabata mrä rute mrenbti amne nun rababa juta Tolemaida. Ye kanti nun rikaba jate nebe jutate amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti näma yete abko, ie nunkwe köbö ngwiantariba, bti nun rababa kibien yete.

⁸ Jändrinane dekä, nun rikaba gürere ta nebe juta Cesareate mda. Angwane ni kukwei kuin Jesubtä kädriekä ni mda mdabe näma iti yete abko kädian nämane Felipe, kanti nun rababa. Felipe ye abko ni dianinkä ni kükü ni mda mda die mikaka juta Jerusalénte ye mden abko nämane yete, kanti nun rababa.

⁹ Felipe abko ngänkän bati kaibekaiibe näma nibkä gwi. Niaratre abko Ngöbö kukwei niekä.

¹⁰ Nun rababara raire yete angwane, ni Ngöbö kukwei niekä kä Judeabo kädian nämane Agabo rükaba nun kanti.

¹¹ Rükaba nun ngwärekre noko kwrere, käkwe dän kukwän ja mäkätekrä ötöbu ta nämane Pablobtä, ye diänkaba kwe, bti ja kise amne ja ngoto mäkäteba jökrä kwe, bti nieba krörö kwe:

Dän kukwän ja mäkätekrä ne bkänkä abko nitre israelita käkwe mäkädite krörö Jerusalén, bti biandi nitre ñakare israelitareye kitadre ngite abko nieta kore Ngöbö Üai Demekwe. Abko kore se, nieba Agabokwe.

¹² Agabokwe blitaba kore, ye kukwei jaraba nunye amne ja mräkätre Cesareaboye angwane, Pablo ñan rikadre Jerusalén abko nun rababa ribere kisere ie.

¹³ Akwa Pablo käkwe nieba krörö mda nun käre:

Ti mäkädrete kräke tita biare. Erere arato, ti müre ketadre Jerusalén ti Dänkien Jesu dokwäre, kräke tita juto biare arato. ¿Ye ñobtä mun nibi müen amarebti mun nibi ti moto mike bäri ulire mda yere? nieba kwe nunye.

¹⁴ Pablo töi rikwitaba ñakare nunye, abtä rababa jirekäbe nunye amne nunkwe nieba krörö mda:

Ni Dänkien tö dreye, ye erere raba bare, nunkwe nieba.

¹⁵ Abti nunkwe ja mikaba juto jökrä, bti nun rikaba Jerusalén.

¹⁶ Angwane ja mräkätre Cesareabo tödekaka Jesubti rikaba ruäre nun mukore. Niaratre ye abko rikaba nun ngwena nebe ni iti kädian nämane Mnason juete, kanti nun rababa. Mnason ne abko ni Chiprebo amne, nitre tödekaka Jesubti

ngätäite niarakwe tödekani bäri käne Jesubti ni mda mda ben gwaire arato.

Pablo nükani Jerusalén, kánti gätäba Santiagobe

¹⁷ Yebti nun rikaba nebe Jerusalén. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti, btä kä rababa nuäre nun kare ngäbti.

¹⁸ Abti jändrinane angwane, Pablo rikaba nunbe basare Santiagoye. Nun rikaba Santiago kánti amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti jie ngwianka nämä ja ükaninkrö jökrä yete, kánti nun rababa.

¹⁹ Angwane Pablokwe köbö ngwiantariba jökrä ietre, bti sribi Pablokwe ye köböire Ngöböke dre nuenbare nitre ñakare israelitare ngätäite, ye Pablokwe nieba jökrä ja täritäri ietre.

²⁰ Pablokwe blitaba kore, yebtä abko ja mräkätrekwe Ngöbö käikitakaba, bti nieba krörö kwetre Pabloye:

Ja mräkä, nitre israelita mili kabre käta tödeka Jesubti nete tä tuen mae. Ye abko Kukwe Biani Ngöböke Moiséye abko erere mikadre täte jökrä, tätre niere.

²¹ Akwa Kukwe Biani Ngöböke Moiséye abko nitre israelita nünanka kä mdabti nitre ñakare israelitare ngätäite käkwe ñan mikadre täte abko mata dirire ietre abko ni mda mda käta niere ngwarbe ma rüere ietre. Erere arato, ngäbäkre brare kiakia abko ñäräkrä mikadre ñakare kwatabtä mata niere amne, nitre israelita tä nüne ño, ye kwrere ñan nuendre mda, mata niere abko ni mda mda käta niere ngwarbe ma rüere ietre arato.

²² ¿Aisete nikwe dre nuendre kukwe ye bä mikakrä ngwarbe? Ma nukaninta nete gadi ja mräkätrekwe.

²³ Aisete makwe jändrän krörö nuendre abko rabadre bäri kuin ruen nunye: Ni brare nibkä tä nun ngätäite nete käkwe ja kukwe biani Ngöböye abko erere mikadre täte kwetre.

²⁴ Ni ye abko ma rika ngwena jabe, ben makwe ja mika dbe Ngöbö ngwäreki, Moiséke nuemna ño ye kwrere amne, jändrän kukwadre Ngöbö käikitakakäre, ye makwe ütiä bian jökrä kräke. Niaratre käkwe kukwe nuendre täte jökrä, ye bä mikakäre niaratrekwe ja dokwä drüen mikadi tikadrekä jökrä. Makwe nuendre kore kräke, ne köböire blitata ngwarbe ma rüere gadi ni jökräke mabtä. Erere arato, Kukwe Biani Ngöböke Moiséye abko mata mike täte, ye abko gadi kwetre arato.

²⁵ Akwa nitre ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti abko kräke nunkwe kukwe ükaninte ño, ye erere nunkwe juanina kräke abko krörö: Ngri biani ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte ñan kwetadre kwetre. Ngri däre amne jändrän kämikani köbti ñan kwetadre kwetre arato. Mdakäre abko, ñan ja mikadre gure bati bati kwetre. Ne abko nunkwe tikani kore kräke,

aisete kukwe ne aibe mikadre täte kwetre. Abko kore se, niebare Santiagokwe Pabloye.

²⁶ Ye erere bkänä, Pablo nikani ni nibkä ye ngwena jabe. Abti jändrinane, ja mikani dbe gwaire bentre kwe, bti ja kukwei biani kwetre Ngöböye, ye rabadre bare ñongwane amne, jändrän biandre kwetre kämikadre Ngöböye ja kukwei mikani täte bä mikakäre, ye abko biandre ñongwane kwetre abko nikani niere ju blitakrä Ngöböbe ye kanti.

Pablo kitani ngite kä teri

²⁷ Yebti kä jatanina niken bämän krati ta ietre ja mikakrä dbe angwane, batibe nitre israelita nünanka kä Asiate nämane ruäre, ye ie Pablo jatabare ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane, jötrö ngwarbe ni jökrä moto mikani romon kwetre Pablo rüere. Ye btäräbe nakwani jökrä Pablobtä,

²⁸ kä namani ngrente krörö:

¡Mun israelita ye erere jakwe jökrä nun die mike nete! Ni ne mden tä dirikä kä jökräbti temen, kukwe dirire blo juta nikwe rüere amne, Kukwe Biani Ngöböke Moiséye, ye rüere tä ñäke blo arato. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare jänükani kwe ju deme blitakrä Ngöböbe kanti nete arato, kä mikakäre deme ñakare. Ye mden kisete, mun israelita tä nete, ye erere jakwe jökrä nun die mike kite künken ju bäre mento nete, namanintre ngrente.

²⁹ Namanintre ngrente kore, ñobtä ñan angwane ni ñakare israelitare Efesobo kädian nämane Trófimo abko ben Pablo tuani dikekä kwetre dekä juta ngrabare, aisete Pablo nükani ngwena nebe ju blitakrä Ngöböbe kanti, namanintre nütüre, aisete namani ñäke kore.

³⁰ Abtä ni jökrä kwe kä namani nokre. Angwane ni mda mda jatani betekä, nükani mate, ye ie Pablo neketaninte, nikani Pablo kitekä ja käne kwäräkwärä ju blitakrä Ngöböbe bäre mento se kwrere, bti jukwe dikaninta jötrö jite kwetre.

³¹ Bti jatanina Pablo kämike angwane, nitre israelita namani krübäte jökrä, kä namani kä mike nokre Jerusalén abko kukwe jänükani rükatre romanobo dänkien kriye.

³² Angwane rükatre dänkien kri ye käkwe rükä kwekwe ükaninkrö jötrö ngwarbe rükatre dänkien mda mdabe, bti nikanintre betekä nebe nitre nämane kä mike nokre ye kanti. Rükatre dänkien kri nükani mate rükatrebe, ye jatabare ietre angwane, Pablo metani ñakare mda kwetre.

³³ Angwane rükatre dänkien kri ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kani ngite, bti mäkätemna kadena krobubti kwe nitre rükäye, bti niebare krörö kwe:

¿Ni ne abko nire amne tä dre nuene? niebare kwe ietre.

³⁴ Angwane ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata nekwäre sekwäre, aisete ni kukwei namani nokre. Yebtä Pablo abko ni ño amne dre namani nakenkä metre ñan nükani gare rükätre dänkien kri yeye. Abtä Pablo ngwiamna jirekäbe kwe kitadre ju nitre rükäkwe kánti.

³⁵ Ye kwrere bkänä, Pablo jänikani, jänikani nebe kalerabtä ju nitre rükäkwe kánti angwane, ni namani nakwen Pablo jiebti kämikakäre, abtä nitre rükä käkwe Pablo kaninkä káinta niaratre ngäniene,

³⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä nikani Pablo jiebti, ye abko namani ngrente kri, kä namanintre niere:

¡Ni ye kämike, ni ye kämike! namanintre ngrente.

Pablokwe blitabare jakrä

³⁷ Yebti Pablo jatanina niken gwä angwane, niebare krörö kwe rükä dänkien kri yeye:

¿Ti rabadre blite chi mabe ya? niebare kwe ie.

Angwane rükä dänkien kri ye käkwe niebare mda ie:

¿Blita gare griegore mae ñan ñan? niebare kwe Pabloye.

³⁸ ¿Ni Egiptobo nükani iti Jerusalén nete, ne käkwe ni mili kräbkä töi kwitani gobran romanobo rüere, bti nikani ngwena kä kaibete rükäre gobran romanobo rüere abko ma ñakare ya? niebare rükä dänkien krikwe Pabloye.

³⁹ Angwane Pablokwe niebare ie:

Ti abko israelita nünanka juta Tarsote, juta ütiäte kri kä Ciliciate ye kánti, akwa makwe kä bian chi tie blitakrä ja mräkätre nokobe, ie ti tö nibi, niebare Pablokwe ie.

⁴⁰ Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe kä biani Pabloye blitakrä amne, Pablo namani nünaninkä krö kalerate angwane, ni jökrä rabadre kwekbe niara kukwe nuen niebare kisebti kwe ietre. Ye erere ni jökrä namani kwekbe angwane, Pablo nikani blite hebreore, käkwe niebare krörö:

22

¹ Ti mräkätre amne ti ruaitre tikwe, ti bike blite au jakrä, aisete ti kukwei nuen kuin munkwe.

² Pablo abko namani blite niaratre kukwere hebreo bentre, yebtä namani bäri kwekbe jökrä Pablo kukwei nuen angwane, niara nikani blite janknu krörö:

³ Ti abko israelita. Ti därebare juta Tarsote kä Ciliciate, akwa ti rirabare Jerusalén nete amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä abko tikwe ja töitikani metre täte jökrä Gamalielibe. Erere arato, käre ti töita sribibtä Ngöbökrä, munta sribire ño mtare, ye kwrere ti töita.

⁴ Ne aisete, kena ni merire amne ni brare nämáne niken Ji nebti, ye ti nämáne gain angwane, ti nämáne niken kisere

jiehti. Ti nämane kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri kämikakäre. Ne abko ti nämane nuene kore kena.

⁵ Tita kukwe niere munye ne abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne nitre unbrenne ji dokwäte ie gare kuin jökrä, aisete niaratre raba blite metre kukwe nebtä, ñobtä ñan angwane ni mräkätre israelita Damascobo nämane tödeke Jesubti, ye rüere tikwe tärä käräba ietre, bti ti rikaba ja mräkätre tödekaka Jesubti ye kaen ngite, bti ti jatadre ngwena nuke Jerusalén nete mikakäre ja tare nike, abkokäre ti rikaba.

⁶ Akwa ti rikaba ji ngrabare, ti rababara mate ja ken juta Damascobe amne ñänä rükabara ruäre käin. Ti nämä näin jäme angwane, batibe kä trä gitiaba ngwen bürere ti bäre temen.

⁷ Angwane ti rikaba mate temen amne ni kukwei jaraba krörö tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiehti ti mikakäre ja tare nike yere? nieba tie.

⁸ Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ni kukwei jaraba tie, ye käkwe nieba krörö tie: Ti abra Jesu Nazarebo. Ti ne mden jiehti mata näin kisere ti mikakäre ja tare nike ye, nieba kwe tie.

⁹ Ye ngwane abko ja mräkätre nämane näin ti mukore, ye ie kä trä jataba, akwa ni kukwei ye rükaba gare ñakare ietre.

¹⁰ Angwane ti abko käkwe nieba krörö mda: ¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba tie: Näinta krö, bti ma rika janknu nebe Damasco. Ye kánti kukweta ükaninte ño nuendre mae abko ni tädi iti yete käkwe niedi jökrä mae, nieba kwe tie.

¹¹ Akwa kä trä gitiaba ngwen dikaro, ye käkwe kä ötateba ti okwäte, aisete kä rababa tuen ñakare tie. Abtä ja mräkätre nämä näin tibe, ye käkwe ti kaba küdehti, bti rikaba ti ngwena nebe Damasco.

¹² Juta Damascote yete abko ni iti kädian nämane Ananías nämane nüne. Niara abko nämane nüne metre Ngöbö okwähti amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko niara nämane mike täte kuin. Ye mdenbtä abko, nitre israelita nünanka juta Damascote nämane blite kuin jökrä niarabtä.

¹³ Ananías ye abko jataba ti kánti, rükaba angwane nieba kwe tie: Ti mräkä Saulo, kä raba tuenta mae, nieba kwe tie. Ye btäräbe kä trä gitiakaba ti okwäte, käkwe niara mikaba ñäräre.

¹⁴ Angwane nieba mda kwe tie: Ngöbö mika nämane ütiäte ni mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe tö dre nuein abko rabadre gare mae, abkokäre ma dianinkä kwe. Amne Jesu abko Ni Era Metre abko makwe tuadre, abkokäre ma dianinkä kwe. Erere arato, Ngöböta blite ja kada jenhti, ye abko kukwei jaradre mae, abkokäre ma dianinkä kwe jakrä.

¹⁵ Makwe dre dre tuani amne makwe niara kukwei nuani ño ño, ye erere makwe niedi ni jökrä ngwäreki arato.

16 Ne aisete gwängware näin krö, bti ma rika ja mike ngökadre ñöte amne tödeka makwe ni Dänkienbti angwane, Ngöbökwe ma ngite kukwe kämekäme nuenbtä bätädrete jökrä mabtä, nieba niarakwe tie. Ye erere tikwe nuenba.

17 Yebti ti rükabata Jerusalén nete angwane, ju blitakrä Ngöböbe, kánti ti rikaba blite Ngöböbe amne ye kánti, köböre kwrere tikwe kukwe tuaba krörö:

18 Ni Dänkien tuaba tikwe, käkwe nieba krörö tie: Mata blite tibtä ye abko ñan mikadre era nitre Jerusalénbokwe, aisete gwängwarbe makwe kä mikaka Jerusalén nete, nieba kwe tie.

19 Abtä tikwe niebare: Ti Dänkien, sinagoga kántikánti ti nämane niken, kä nämane nitre tödekaka mabti kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri amne ti nämane mete arato.

20 Erere arato, sribikä makwe Esteban nämane blitaka makrä, ye kämikani amne ti nämä yete arato amne, niara kämikadre abko rababa dbe tikrä, aisete nitre niara kämikaka, kräke ti nämane dän ngibiare. Ye mdenbtä nitre Jerusalénbo käkwe ti kukwei mabtä mikadre bäri ütiäte jae ruen tie, tikwe nieba ti Dänkienye.

21 Akwa ti Dänkien käkwe nieba krörö tie: Nitre ñakare israelitare tä nüne mente temen, ye kánti ti bike ma juen, aisete nän jötrö, nieba kwe tie, niebare Pablokwe.

22 Pablo juani ni Dänkienkwe nitre ñakare israelitare ngätäite niebare kwe, yebtä abko ni jökrä ñan tö namani Pablo kukwei nuai mda, kä namani ngrente krikri be amne, namani niere:

¡Ni ye käkwe ñan nünandre mda! ¡Niara denkä kä nebtä! namanintre niere romone.

23 Ni jökrä namani ngrente janknu kore amne, namani dän jabtä ngrükete amne namani dobro mnü kite käintabe romone.

24 Abtä nitre rükä dänkien kri käkwe Pablo kitamna ju nitre rükäkwe kánti angwane, Pablokwe kukwe era erere niedre, abkokäre Pablo kwata metadre niebare kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä namani ñäke Pablo rüere, yebtä abko niebare kore kwe.

25 Akwa Pablo mäkäninante biare kwata metadre angwane, ni rükä dänkien nämane yete, ye ie Pablokwe niebare krörö:

¿Ni romano jä ngämi nebe kritobo ngwärekri, ye känenkri kwata metadre, ye abko köböi bianina munye ya? Ñakare ruen tie, niebare Pablokwe.

26 Pablokwe ñäkäbare kore, ye jarabare rükä dänkienye angwane, nikani jötrö, käkwe niebare rükä dänkien bäri kriye:

Ni ne abko romano aisete, ¿makwe dre nuendi mda btä? niebare kwe ie.

27 Angwane nitre rükä dänkien kri käkwe krötabare Pablo ken, käkwe niebare ie:

¿Ma abko ni romano bkänä ya? niebare kwe ie.

Angwane Pablokwe niebare mda ie:

Jän, ti abko romano, niebare kwe ie.

²⁸ Nitre rükä dänkien kri käkwe niebare mda Pabloye:

Ti tö namani rabai romanore angwane, tikwe ja ütiä biani kri, köböire ti namani ni romanore, niebare kwe.

Abtä Pablokwe niebare mda ie:

Akwa ti abko därebare romanore, niebare kwe.

²⁹ Yebtä abko, nitre rükä namani biare Pablo kwata metakäre, yebtä kä jürä namani, käkwe kä mikaninkä jökrä Pablobtä. Erere arato, Pablo abko romano gani rükä dänkienkwe angwane, Pablo mäkäninte kwetre kadenanbti, yebtä abko kä jürä namani kri btätre, ñobtä ñan angwane ni romano ngämi kwen ngite, känenkri ñan mäkädrete jire chi aisete.

Pablo jänikani Sanedrin ngwärecri

³⁰ Jändrinane angwane, drebtä nitre israelita nämane Pablo kite ngise abko nitre rükä dänkien kri tö namani gai metre, käkwe kadena tikaninte Pablobtä, bti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye ie ja ükacrömnä jökrä kwe amne, ni mda mda nämane sribire Sanedrinbe, ie ja ükacrömnä jökrä kwe. Bti Pablo nämane kä teri diamna ju bäre kwe, bti mikani ni jökrä ngwärecri mda kwe.

23

¹ Angwane Pablokwe Sanedrin mikani ñäräre kwekbe ja käne, käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, ti nämane nüne kena, erere tita nüne abti kä nüke mtare amne ja ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärecri tie, niebare kwe.

² Angwane nitre nämane känime Pablo bäre temen, ye ie Ananíakwe Pablo metamna kada mkäte ta. Ananíás ne abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko käkwe Pablo metamna,

³ akwa Pablo käkwe ñäkäbare tare mda ie:

¡Mata ja bä mike kuin! Ngöbökwé ti ngie mikadi ma rüere. Mata täkänintbe yete, ye tö kukwe ükaite tibe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti bä amarebti, ¡ye ñobtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko rüere ma tö nibi ti mete yere! niebare kwe Ananíaye.

⁴ Abtä nitre nämane yete ye käkwe niebare Pabloye:

¿Ñobtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, ie mata ñäke kore yere? niebare kwetre Pabloye.

⁵ Angwane Pablokwe niebare mda:

Ja mräkä, ni noko abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko gare ñakare tie, aisete tikwe ñäri kore ie, ñobtä ñan angwane tarä Ngöbökwé käta niere krörö: Ni gobranka

juta makwebti, rüere makwe ñan ñäkädre blo, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Pablokwe.

⁶ Yebti nitre nämane sribire Sanedrinbe abko ruäre saduseo amne ruäre abko bariseo, ye gani Pablokwe. Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti, käkwe niebare:

Ja mräkä, ti abra bariseo. Ti mräkä abko bariseo jökrä akwa, ni krütani rükadreta nire abko tita mike era jae, ye mdenbtä abko ti mikata ngite mtare, niebare Pablokwe.

⁷ Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre bariseo amne nitre saduseo nikani ja kwete kwärikwäri. Abtä nitre nämane gätäbtä, ye käkwe ja ñäkänintbe jene jene mda,

⁸ ñobtä ñan angwane ni krütani ñan rükadreta nire abko nitre saduseo käta niere. Erere arato, angele amne üai ñakare, tätre niere. Akwa nitre bariseo abko käta kukwe ye mike era jökrä, aisete namani ja kwete jökrä kore.

⁹ Angwane ni jökrä namani ngrente amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane nekete nitre bariseokri abko namani nünaninkä krö käkwe niebare:

Ni neta ja mike ngite ñakare, ñobtä ñan angwane nane ni üai nükani blite ben o angele nükani blite ben kukwe nebtä, niebare nitre bariseokwe.

¹⁰ Akwa ni jökrä namani kä mike nokre krübäte. Yebtä nitre rükä dänkien kri, btä kä jürä namani krübäte, ñobtä ñan angwane nane Pablo dikandrete oto kiakia jökrä ja ñäte ni jökräkwe, ye abko jürä namani btä. Abtä nitre rükä juani ruäre kwe nebe Pablo tuen, bti Pablo jänikaninta kitadreta ju nitre rükäkwe kanti bobuta.

¹¹ Yebti deo, ni Dänkien Jesu nükani ja mike tuadre Pabloye, käkwe niebare ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane makwe blitabare tibtä Jerusalén nete, ye kwrere makwe blitadi tibtä juta Romate sete arato, niebare ni Dänkienkwe ie.

Nitre israelita käkwe kukwe mikanintbe Pablo kämikakäre

¹²⁻¹³ Abti jändrinane, nitre israelita ni gre ketebu jire käkwe ja toi mikani gwaire Pablo kämikakäre, käkwe ja kukwei biani krörö ja rüere Ngöböye: Ni ngämi Pablo kämike, känenkri nikwe ñan mrödre amne nikwe ñan tomna ñadre, niebare kwetre jae kwärikwäri amne Ngöböye.

¹⁴ Bti nikaninta mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kanti amne nitre unbre ji dokwäte kanti, käkwe niebare ietre:

Nun ngämi Pablo kämike, känenkri nunkwe ñan mrödre jire abko nunkwe ja kukwei biani kore ja rüere Ngöböye.

¹⁵ Ne aisete mun sribikä ütiäte krikri Sanedrinte ye käkwe Pablo käräta jetbe rükätre dänkien kriye amne, kukwe ño metre abko Pablokwe niedre nete, abkokäre munta kärere

nüke ja ngwärekri, munkwe nie. Akwa Pablo ngämi nüke mun kanti nete, ye känenkri nunkwe kämikadi, niebare kwetre.

¹⁶ Akwa Pablo kämika brai namani, ye Pablo nüräkwe gani angwane, Pablo nämane ngite, ye kanti nikani niere Pabloye.

¹⁷ Blitabare ünän kwe Pablobe, angwane nitre rükä dänkien nämane yete Pablokwe käräbare, bti niebare kwe ie:

Ni bati ne tö kukwe ütiäte kri niei dänkien kriye, aisete gwena nebe niara kanti, niebare Pablokwe ie.

¹⁸ Ye erere bkänä, rükätre dänkien nikani Pablo nürä ye gwena nebe rükätre dänkien kri kanti, käkwe niebare ie:

Ni kädianta Pablo tä ngite ye käkwe ti käräniri, bti ti juni ma kanti kwe ni bati nebe, ñobtä ñan angwane ni ne abko tö kukwe ütiäte kri niei mae, aisete ti juni kwe nüke ma kanti nete, niebare kwe.

¹⁹ Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe Pablo nürä kani küdebt, nikani gwena jenena temen, käkwe niebare krörö ie: ¿Ma tö nibi dre niei tie? niebare kwe ie.

²⁰ Angwane Pablo nürä käkwe niebare:

Nitre israelita käkwe ja töi mikani gwaire Pablo käräkäre mae jetbe nebe nitre sribikä Sanedrinte ye ngwärekri, kukwe era erere ngwiantarikäre ja täritäri Pabloye, nieta kwetre.

²¹ Akwa makwe ñan niaratre kukwei mika era, ñobtä ñan angwane ni gre ketebu bti bärire mda tädi ja rükaninte jibtä Pablo kraire jite. Niaratre käkwe ñan Pablo kämikadre angwane, ñan mrödre kwetre amne ñan tomna ñadre kwetre, niebare ja rüere kwetre Ngöböye, aisete makwe dre niedi ye abko niaratre tä biare ngibiare ngäbti, niebare Pablo nüräkwe.

²² Angwane rükätre dänkien kri käkwe ni bati ye juaninta, akwa kukwe ye abko ñan niedre jire ni mda mdaye kwe, niebare kwe ie.

Pablo jänikani nebe gobernador Félix kanti

²³ Yehti rükätre dänkien kri käkwe rükä dänkien käräbare nibu, bti niebare kwe ietre:

Nitre rükä känene sientto krobu abko rika gürere amne, rükä ni gre ketamä bti ni jätä abko rika mdäbti amne ni sientto krobu abko rika buko nga gwena kisete rikakäre juta Cesareate ñänä okwä krä ökän deo, niebare kwe ietre.

²⁴ Erere arato, rükä dänkien kri käkwe mdä mikamna biare krati nänkra Pabloye amne Pablo järikadre kuin nebe gobernador Félix ngwärekri abko niebare dänkien krikwe kore.

²⁵ Angwane tarä tikani krörö kwe gobernador Félixkrä:

²⁶ Nantöre Félix. Ma gobernador ütiäte kri, kräke ti Claudio Lisias kätä tarä ne tike.

²⁷ Nitre israelita käkwe ni ne kani ngite angwane, tö namani kämikai, akwa ni ne abko romano tikwe gaba angwane ti janama denkätä nitre israelita kisete rükätre tikwebe.

²⁸ Erere arato, drebtä niara kita nämane ngise abko ti tö rababa gai, kä rikaba ngwena nebe Sanedrin ngwäreki.

²⁹ Angwane kukwe ükaninte nuendre kwetre abko ni ne ñan tä mike täte, abtä tätre kite ngise akwa, ni ne käkwe ja mikani ngite ñakare, aisete kukwe ye dokwäre ni ñan raba niara kämike jire chi. Erere arato, ñan rabadre ngite jire chi kukwe ye dokwäre ruen tie.

³⁰ Akwa mtare nitre israelita tö niara kämikai abko tikwe gani, aisete tita juen jirekäbe nebe ma kánti. Erere arato, nitre niara kitaka ngise abko rikadre nebe ma kánti blitakäre niara rüere mabe, abkokäre tita juen, tikani rükätre dänkien krikwe tärbtä.

³¹ Nitre rükä dänkien kri ye käkwe dre niebare rükätreye, ye erere nuenbare kwetre, kä nikanintre Pablo ngwena deo nebe juta Antípatrite.

³² Yebti jändrinane angwane, kukwe nakaninkä ñakare btätre, aisete rükätre nämane näin gürere, ye nikaninta ja jiebti nebeta ja kánti amne rükätre nämane näin mdäbti mdäbti aibe nikani janknu Pablobe.

³³ Nikanintre nebe juta Cesareate angwane, tärä biani kwetre gobernadoreye, käkwe Pablo mikani gare ie arato.

³⁴ Abti gobernador käkwe ñäkäbare ünän jökrä tärbtä, bti niebare kwe Pabloye:

¿Ma kä mdenbo? niebare kwe ie.

Angwane, Ja Ciliciabo, niebare Pablokwe ie.

³⁵ Abtä niarakwe niebare mda Pabloye:

Nitre ma kitaka ngise rükadi nete angwane, batibe tikwe ma kukwei nuadi, niebare kwe ie.

Yebti Pablo mikani ngibiadre kwe ju kri jrei Herodekwete abko nakaninkä kore.

24

Pablokwe blitabare ja dokwäre gobernador Félix ngwäreki

¹ Abti kä nikanina köbörice ta angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Ananías nikani nebe Félix kánti amne nitre unbre ji dokwäte nikani ruäre ben. Erere arato, ni iti blitaka ni mdakrä kädian nämane Tértulo nikani siba nebe gobran Félix kánti Pablo kitakäre ngite gob-ranye.

² Pablo jänükani niaratre ngwäreki angwane, Tértulo nikani niere krörö gobernador Féliye Pablo rüere:

Ti dänkien bäri ütiäte kri, mata gobrane kuin nete, yebtä ti tö kuin niei mae, ñobtä ñan angwane mtare ni israelita tä nüne jäme ma köböire. Erere arato, ma töbtä, aisete mata sribire kuin, abko köböire makwe jändrän keta kabre ükaninte juta nikwete nete.

³ Ne aisete, jändrän ne abko nunta kaen ngäbti käre amne kä jökräbti arato, aisete nun tö kuin niei mae sribi jökräbtä.

⁴ Akwa ti ñan tö kä diainkä dikaro makän, aisete ti bike blite chi mabe amne makwe ti kukwei nua ja moto jämenbti abko ti ribere mae.

⁵ Ni ne abko tä ni jökrä nike krübäte gobran romanobo rüere amne, kä jökräbti temen niarata näin nitre israelita ñäketbe jene jene amne, nitre reketaka ni Nazarebokri abko bti niarata mikani ji dokwäte abko kwanba nunye.

⁶ Mdakäre abko niara tö rababa ju Ngöbökwé dain jändrän kämenbti. Abtä nunkwe kaba ngite, [kukwe ükaninte nuendre nunkwe tä niere, ye kwrere.

⁷ Akwa nitre rükä dänkien kri Lisias käkwe diankabata jötrö amne romone nun kisete, bti Pablo kitaka ngise juamna blite mabe nete.]*

⁸ Akwa mtare nunta kite ngite ma ngwärekri nete, aisete kukwe ne abko era ya, ñakare ya abko makwe ngwiantari au ie. Abko kore se, niebare Tértulokwe.

⁹ Kukwe niebare Tértulokwe, ye abko nitre israelita nämane yete käkwe era niebare arato.

¹⁰ Angwane Pablokwe blitadre niebare kisebti ie gobernadorekwe amne Pablokwe niebare krörö:

Kä raire mata mikani kukwe ükatekä juta nebe, aisete kä nibi nuäre tibtä blite jakrä ma ngwärekri nete.

¹¹ Köbö jätäbti kubube ti rikaba Jerusalén yete Ngöbö käikitakakäre. Ye abko era ya abko makwe ngwiantari au gadre jae.

¹² Ti nämä nete angwane, nitre ti kitaka ngise, ie ti kwanba ja kwete ñakare ni mda mdabe. Erere arato, ti köböite ni kwati ñan käta kä ngwen nokre ju blitakrä Ngöböbete amne, sinagoga kwatirekwatire te amne kä mdabti juta Jerusalénte.

¹³ Ne aisete nitre ne ñan tä ti kite ngise kukwe erabtä amne tätre ni ngökö ngwarbe ti rüere.

¹⁴ Akwa kukwe era erere ti bike niere metre abko krörö: Ngöbö mikani ütiäte ti mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe kräke tita sribire Ji Btinbti mtare. Ye mden abko kukwe ngwarbe nieta kwetre. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko tita mike era jökrä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe Ngöbö Kukwei tikani kira, ye tita mike era jökrä arato.

¹⁵ Mdakäre abko, ni kuin amne ni käme krütanikrütani abko Ngöbökwé mikadita nire abko, bti nitre noko tä tödeke, ye kwrere bti tita tödeke arato.

* 24:7 Kukwe ne ñan tä tikani manuscrito kira bäri kuinquinbtä.

¹⁶ Aisete ja rabadre ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre amne ni mda mda ngwärekre, abkokäre käre tita nüne kuin metre.

¹⁷ Akwa kukwe rakakaba krörö tibtä juta Jerusalénte: Kä raire ti nämane dikekä kä mdabti. Abti ti jatabata Jerusalén ngwian ngwena biankäre nitre israelita bobre bobre kräke amne jändrän biankäre Ngöböye.

¹⁸⁻¹⁹ Kä ye ngwane, kukwe ükaninte nuendre, erere ti nämä nuene, aisete ti rababa dbe Ngöbö ngwärekre. Amne ti nämä ju blitakrä Ngöböbe ye kánti angwane, ni israelita nünanka kä Asiate rükaba ruäre ti kánti, aisete ye näire ni nämä ñakare kwati tibe amne ni nämä kä mike ñakare nokre arato angwane, nitre Asiabo rükaba. Niaratre ye abko käkwe ti kitaba ngite käne, aisete rabadre nuke nete ti kite ngite amne rabadre ti ngite niere ruen tie.

²⁰ Ñakare ne ngwane ti rababa Sanedrin ngwärekre angwane, drebtä tikwe ja mikani ngite, ye nitre nete noko käkwe niedre metre arato mae. Akwa nuenba ñakare kwetre.

²¹ Akwa ti nämä niaratre ngätäite angwane, tikwe ñäkäba jume ja dibti, käkwe nieba krörö:

Ni krütani abko Ngöbökre mikadita nire abko tita mike era, yebtä munta kukwe ükete tikrä mtare, tikwe nieba kore. Nebtä aibe nitre noko tö ti kitai ngise ruen tie. Abko kore se, niebare Pablokwe Féliye.

²² Gobernador Félix abko, ie Ji Btin gare kuin, aisete Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko kukwe Pablokwe tuanimetre ükadrete köbö mdabti kwe, käkwe niebare krörö nitre israelitaye:

Nitre rükä dänkien kri Lisias rükadi ti kánti nete, käkwe kukwe ño niedi metre tie angwane, tikwe kukwe munkwe tuadi kánti. Abko kore se, niebare Félikwe ietre.

²³ Abti Félikwe nitre rükä dänkien juani Pablo kiteta ngite kä teri akwa, kä biandre ruäre dikakakrä Pabloye amne Pablo kukwe muko, ie kä biandre nuke basare Pabloye niara die mikakäre, niebare Félikwe.

²⁴ Yebti köbö mdara jire te, Félix jatani merire kwe Drusilabe. Drusila abko meri israelita abko ben Félix jatani, käkwe Pablo kärämna angwane, tödekadre ño Kristo Jesubti abko Pablokwe niebare ie, niara käkwe Pablo kukwei nuani.

²⁵ Akwa nünandre ño metre Ngöbö ngwärekre amne, ni ñan rankwadre jötrö jändrän käme jiebtä amne mrä Ngöbö rükadi kritobore ño nibtä abko niebare Pablokwe Féliye. Yebtä abko, Félix nekwetaninkä, käkwe niebare Pabloye:

Nänta jötrö. Kä rabadita ngwarbe tie angwane, tikwe ma kärädita mda, niebare kwe Pabloye.

²⁶ Akwa Pablokwe ngwian biandre ja ütiäre Féliye abko ie Félix tö namani, aiseite käre namani nüke Pablo kärere blite jabe.

²⁷ Pablo namani ngite kä kubu angwane, käre kukwe namani nakenkä kore. Yebti Félix ñan namani gobernador mda, aiseite ni iti mda kädian nämane Porcio Festo namani gobernador Félix täte, akwa Félix abko tö namani rabai kuin jabtä nitre israelita krikri be, aiseite Pablo tuanimetre ngite kwe.

25

Pablokwe blitabare jakrä Festo ngwärekre

¹ Festo nikani nebe kä Judeate sribikäre gobernador kwrere. Juta Cesareate, ye kánti namani köbömä, bti nikani juta Jerusalénte köbö ngwiantarikäre nitre israelita ji dokwäteye.

² Namani Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita ji dokwäte nikani, käkwe Pablo kitani ngise ie.

³ Ja moto kuinbti Festokwe Pablo juandreta Jerusalén kukwe ükatekäre yete abko ribebare kisere kwetre ie, ñobtä ñan angwane niaratre nämane Pablo kämika braire ji ngrabare, abkokäre namani kärereta ie.

⁴ Akwa Festo abko käkwe niebare ietre:

Pablo rabadi ngite janknu juta Cesareate amne ti ara jire kebera yäketa arato nebeta juta yete.

⁵ Niara käkwe ja mikani ngite krübäte bkänä ne ngwane, mun ji dokwäte dokwäte nete, ye ara jire rikadre tibe nebe sete, niara kitakäre ngise tie sete abko rabadre bäri kuin. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁶ Yebti Festo namani köbö kwä amne köbö jätä näre mda juta Jerusalénte, bti nikaninta juta Cesareate. Jändrinane angwane ja täkrä gobrankrä, bti nämane tākänintbe, käkwe Pablo ngwiamna nebe ja kánti.

⁷ Erere bkänä, Pablo nikani gwäkäre angwane, nitre israelita nämane Jerusalén, nükanina Festobe, ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kitani ngise kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe btä. Akwa kukwe era erere kwani ñakare Pablo rüere ietre.

⁸ Angwane Pablo abko käkwe ñäkäbare au jakrä:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nitre israelitaye, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe amne emperador romanobo rüere, ti ja mike ngite ñakare arato, niebare Pablokwe Festoye.

⁹ Akwa nitre israelita ñan moto rabadre romon Festokrä, abkokäre tö namani niaratre näkwitai, abkokäre niebare krörö kwe Pabloye:

¿Ma tö rikai nebe Jerusalén, kánti tikwe kukwe ükadite makrä ya? niebare kwe ie.

¹⁰ Pablokwe niebare mda ie:

Ma kukwe ükatekä emperador kábti abko ngwärekre tita nete. Ne kánti makwe kukwe ükadrete tikrä, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare nitre israelita rüere, ye gare kuin mae.

¹¹ Akwa nane tikwe ja mikani ngite era bkänä, dokwäre ti kämika tö rabadre angwane, tita juto biare krüte. Akwa tikwe ja mikani ngite ñakare nitre israelita rüere ne ngwane, ni mda ñan raba ti bien jire chi kämikadre nitre israelita seye, aisete emperador ara jire käkwe kukwe ükate tikrä, ie ti tö, erere tita ribere mae. Abko kore se, niebare kwe Festoye.

¹² Abtä nitre töbtä töbtä nämane yete niara die mikakäre, ye ie Festokwe kukwe ngwianintari, bti niebare kwe mda Pabloye:

Ma abko romanobo, aisete emperador ara jire käkwe kukwe ükadrete makrä abko mata ribere tie aisete, ma näin niara kánti juta Romate jirekäbe, kukwe makwe ye ükatekäre. Abko kore se, niebare Festokwe.

Festokwe ja di käräbare Pablobtä jrei Agripaye

¹³ Yebti köbö nikanina bä raire ta angwane, jrei Agripa nikani ngwai Berenicebe nebe Cesareate köbö ngwiantarikäre Festoye.

¹⁴ Ye kánti namaninta nüne bä raire Festo kánti angwane, Festokwe blitabare kukwe Pablokwebtä jrei Agripabe, käkwe niebare ie:

Ni iti mikaninte ngite Félikwe abko tä ngite nete.

¹⁵ Ti nämä Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita unbre ji dokwäte käkwe ni ye kitaba ngite ti ngwärekre amne müre ketamna kwetre tie.

¹⁶ Abtä tikwe nieba krörö ietre: Ni kitata ngite abko ngämi ja kwete gwärere ni niara kitaka ngitebe, ye känenkri ni ngite ye kämikadre ñakare jire abko tä ükaninte kore nun romanobo ngätäite, tikwe nieba ietre.

¹⁷ Niaratre jatabata tibe nete, ye mdenbtä abko jändrinane tikwe nitre kukwe ükatekä mda mda tibe käräba jötrö, bti tikwe ni ngite ye ngwiamna nuke ja kánti nete.

¹⁸ Akwa kukwe nuenbare blo kwe, btä mika nämane ngite, ti nämane nütüre, ye kwrere btä nitre niara kitaka ngite käkwe niara mikaba ngite ñakare ti ngwärekre.

19 Akwa Ngöbö mikadre täte ño, yebtä nämane ja kwete amne ni kädian nämane Jesu abko krütani akwa tä nire abko Pablo namani niere, ye aibebtä mika rababa ngite.

20 Tikwe kukwe ye ükadrete ño ñan rababa nüke gare tie. Abtä Pablo rikadreta jirekäbe Jerusalén, kánti tikwe kukwe ükadrete kräke ya abko tikwe ngwiantariba ie mda.

21 Akwa emperador abko käkwe kukwe ükadrete kräke nieba kwe, aisete tä ngite nete. Abti tikwe juandi nebe emperador kánti, niebare Festokwe Agripaye.

22 Angwane Agripakwe niebare mda Festoye:

Ti tö ni ye kukwe nuai arato, niebare kwe.

Amne Festokwe niebare ie:

Jetbe makwe niara kukwei nuadi, niebare mda kwe ie.

Pablokwe blitabare jrei Agripa ngwärecri

23 Ye erere bkänä, jändrinane Agripa amne Berenice käkwe ja ükaninte kuin ja bä mikakäre ütiäte, bti nitre rükä dänkien krikri amne nitre gobranka gobranka juta Cesareate, ye ben nikanintre gwaire nebe gwi kä kukwe ükatekrä ye kánti. Angwane Festokwe Pablo ngwiamna nebe ye kánti.

24 Bti niebare kwe ni jökräye:

Jrei Agripa amne mun ütiäte ütiäte tä ja ükaninkrö ketetibe nunbe nete, ni iti tä ngite abko jänüra mun ngwärecri nete tuen munkwe. Nitre israelita Jerusalénbo amne Cesareabo kwati tä nüke ni ne mike ngite ti ngwärecri nete, kätä nebe ngwäenikä krikri be, kätä nebe niara müre ketamna tie.

25 Akwa ni ne ja mike ngite ñakare, aisete müre ketadre ñakare tä nebe tuen tie. Akwa emperador käkwe kukwe ükadrete kräke abko ribebare kwe tie, aisete tikwe juandi jirekäbe nebe emperador kánti.

26 Akwa kukwe era erere ñakare tikadre tie juandre ti dänkien emperadoreye ni nebtä, aisete ti ki ngwena mun ngwärecri nete amne jrei Agripa ngwärecri, ne kánti abko jreikwe kukwe ngwentari ie amne dre niedi kwe abtä kukwe kwandi tie tikakäre emperadoreye,

27 ñobtä ñan angwane ni juandre ngite akwa, drebtä rikadre ngite abko niedre ñakare, ye abko ñan tuen dbe tie, niebare Festokwe ni jökräye.

26

1 Angwane Agripakwe niebare Pabloye:

Mtare ma raba blite jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Pablokwe kise kaninkä käin, käkwe niebare krörö:

2 Jrei Agripa, ma ütiäte kri. Ma ye ngwärecri kä nibi nuäre tibtä blitare jakrä, aisete kukwe ño ño btä nitre israelita tätre ti mike ngite, ye abko käi nibi nuäre tibtä niere mae,

³ ñobtä ñan angwane ma ti dänkien ütiäte kri, akwa nitre israelita tätre nüne ño, ye garera kuin mae amne, drebtä tätre ja kwete jabe kwärikwäri, ye garera kuin mae arato, aisete makwe ti kukwei nua jäme abko ti bike ribere mae.

⁴ Ti nämane bati abti kä nüke mtare, tikwe nünabare ño ja käite amne Jerusalénte, ye abko gare kuin jökrä ietre.

⁵ Erere arato, kä raire ti gare ietre, aisete ti ne abko bariseo kena, ye gare kuin nitre israelitaye. Ye erere niaratre raba niere metre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre bariseo abko bäri tä Ngöbö Kukwei mike täte era metre jökrä abko erere ti nämane mike täte arato.

⁶ Kukwe mikata ütiäte nitre bariseokwe, ye tita mike ütiäte jae, abtä nitre israelita tä ti mike ngite mtare abko krörö: Ngöbökwé ni krütani mikadita nire abko kukwe niebare metre kwe ni mräkä kirakiraye, yebti tita tödeke arato nitre bariseo jökrä kwrere, abtä ti mikata ngite.

⁷ Mdakäre abko, Ngöbökwé jändrän köböi mikani kira ni mräkä israelita juta keta jätäbti ketebuye, ye mden ngibiata ngäbti kisere kwetre, käta sribi nuene Ngöbökrä amne Ngöbö käikitekä kore köbö kwatirekwatire dibire rare, ye arabebti tita tödeke arato, abtä nitre israelita käta ti mike ngite mtare ma ngwärekrei jrei Agripa.

⁸ ¿Se ñobtä abko ni krütani mikadreta nire Ngöbökwé abko mun ñan tä mike era se?

⁹ Käne ti ne ara jire käkwe kukwe nuendre bätäkä ngwarbe Jesu Nazarebo rüere, ti nämane nütüre.

¹⁰ Ye erere tikwe nuenbare Jerusalén. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre nämane ja di bien tie abko käbti tikwe nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kwati kä teri. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kämika nämane ti okwäbti angwane, nämane nükebti tie arato.

¹¹ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti käkwe ñäkädre blo Jesu rüere, abkokäre ti nämane mike ja tare nike krübäte. Ne abko sinagoga kwatirekwatire te ti nämane nuene kore angwane, ti moto nämane nebe romon krübäte kräke, aisete ti nämane niken mobe juta mda mdate ni menteni ngätäite nitre tödekaka Jesubti ye jiebti.

¹² Ye erere, bati ti rikaba juta Damascote angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe ja di bianba tie abko käbti ti rikaba.

¹³ Akwa ti rikaba ji ngrabare angwane, kukwe rakakaba tibtä abko ti bike niere mae jrei abko krörö: Ti nämä dikekä ji ngrabare juta Damasco kukwäre angwane, ñänä ruäre käin angwane, batibe kä trä gitiaba dirare kä käinbti se kwrere. Kä trä ye abko rababa bäri dirare ñänä träkrä abko rikaba mate jökrä nun bäre temen ti kukwe muko tikwebe.

14 Angwane nun rikaba ngitiekä jökrä temen. Ye btäräbe ni kukwei jaraba krörö hebreore tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere ti jiebti ti mikakäre ja tare nike kore yere? ¿Ye ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au? abko ni kukwei jaraba kore tie.

15 Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba krörö mda tie: Ti abko Jesu ara. Ti ne mden jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike ye.

16 Akwa näinta krö, tita ja mike tuare mae, ma mikakäre sribire jakrä amne blitakäre jakrä. Ne aisete makwe dre turi mtare tibtä amne makwe dre tuadi mda tibtä, yebtä makwe blitadi tikrä.

17 Angwane nitre israelita btä nitre ñakare israelitare, ngätäite ti bike ma juen akwa, tikwe ma ngibiadi niaratre ngäniene.

18 Nitre israelitare amne nitre ñakare israelitare, kánti ti bike ma juen abko makwe kä trä tikadrekä okwäte kukwe kuin Ngöbökwebtä. Niaratre rabadre dikekä ñakare mda kä iko diablukwete akwa, rabadre dikekä Ngöbö trä ngwente, ñan nünandre mda kwetre Satana ngoto täni akwa, rabadre nüne Ngöböbe amne tödekadre tibti kwetre abko köböire Ngöbökwe niaratre ngite diandrekä jökrä btä amne, ni deme Ngöbökwe abko ben rabadre nüne ketetibe, abkokäre tita ma juen kánti, nieba ti Dänkien Jesukwe tie.

19 Ne aisete jrei Agripa, kukwe kä käinbti jataba köböire kwrere tie, ye tikwe ñan kitaba temen akwa, tikwe mikaba täte.

20 Ye mden kisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare käkwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre abko ti rikaba niere ietre. Erere arato, Ngöbö kani ngäbti kwetre abko bä mikadre sribi kuin nuenbti kwetre, ti rikaba niere ietre. Kukwe ne abko ti rikaba niere käne juta Damascote abti Jerusalénte. Yebti ti rikaba niere kä ketareketare te kä ngrabare Judeate.

21 Ye mdenbtä abko, nitre israelita käkwe ti kaba ngite ju blitakrä Ngöböbe ye kánti, bti tö rababa ti kämikai.

22 Akwa käre Ngöböta ti die mike abti kä nuke mtare, aisete ti tä nünaninkä dite mtare. Ne aisete ni bobre bobre amne ni ütiäte krikri, ie tita Ngöbö kukwei mike gare jökrä. Akwa kukwe rakadrekä ño niebare nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe amne Moisékwe, ye aibe tita niere, aisete tita kukwe bä jene dirire ñakare.

23 Ni Dianinkä Ngöbökwe abko krütadre akwa, rükadreta nire käne ni jökrä kä nebtä ngätäite amne, niara arabe käkwe blitadi ni diantaribtä ni mräkä israelitaye amne nitre ñakare

israelitareye, kukwe ne mden abko ti nämane dirire. Abko kore se, niebare Pablokwe.

²⁴ Pablokwe ñäkäbare kore ni krütani nükanina nire btä angwane, ye namani tuen jene jene Festoye. Abtä niarakwe ngratebare kri, käkwe niebare:

Pablo, makwe ja töitikani kabre krübäte abko kisete kä jäme ma dokwäbti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁵ Abtä Pablokwe niebare mda Festoye:

Festo, ma abra ni ütiäte kri, këta kä jäme ti dokwäbti niere tie, akwa ye kwrere ñakare, ñöbtä ñan angwane kä ruen kuin tibti. Kukwe era erere tita niere metre amne.

²⁶ kukwe nieta tikwe ne gare kuin jökrä jrei Agripa seye. Ye mdenbtä abko tita blite niara ngwärecri, ñöbtä ñan angwane kukwe ne abko ñan nakaninkä kaibe kä kaibete, akwa nakaninkä ni jökrä ngwärecri, aisete gare jökrä ie, ye abko gare kuin tie.

²⁷ Ne aisete ni Ngöbö kukwei niekä niekä käkwe kukwe niebare, ye era makrä ti dänkien Agripa ruen tie. Mata mike era ruen tie, niebare Pablokwe Agripaye.

²⁸ Abtä Agripakwe niebare mda Pabloye:

Jötrö ngwarbe ma tö nibira ti töi kwitai tödeke Jesubti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁹ Angwane Pablokwe niebareta Agripaye:

Jötrö ngwarbe ya, raire ya, Ngöbö diebti ñan ma ti dänkien aibe rabadre tödeke Jesubti, akwa ni jökrä tä ti kukwei nuen nete noko rabadre tödeke siba Jesubti ti kwrere näre. Akwa ñan rabadre mäkäninte kadenanbti ti kwrere abko rabadre bäri kuin, niebare kwe.

³⁰ Angwane jrei Agripa btä gobernador Festo nükanani krö Berenicebe amne ni mda mda nämane bentre yete yebe,

³¹ nikani mento kä bäre, kä nikani blite krörö jabe kwärikwäri:

Ni ne ja mike ngite ñakare, se drebtä kämikadre. Erere arato, kukwe nuenbare ñakare blo, abtä tädre ngite kä teri nete, namani niere jae kwärikwäri.

³² Angwane Agripakwe niebare Festoye:

Ni ne käkwe ñan kukwe ükatemna au jakrä emperadoreye akräke niara tikadrete. Akwa niara ara jire käkwe kukwe ükatemna kore, aisete ni ñan raba tikete, niebare kwe ie.

27

Festokwe Pablo juani rute juta Roma

¹ Yebti köbö kitani nun juankrä Italia, ye rükaba angwane, Pablo btä ni mda mda nämä ngite arato abko mikaba gare ni ngite ngibiabtikä dänkien kädian nämane Julio yeye. Julio abko nämane sribire batallon kädian nämane Batallon Augusta yebe.

² Nun juanba Italia kukwäre angwane, ru juta Adramitiobo näma krati mren köräbti abko jataba niken provincia Asiate mren köräbti abko te nun rankwaba. Angwane abko, Aristarco nünanka juta Tesalónicate, kä Macedoniate ye näma näin siba nunbe abko ben nun rikaba.

³ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Sidónte. Ye kánti Juliokwe jändrän kuin nuenba Pablokrä, käkwe Pablo tuametreba basare kukwe muko tödekaka Jesubtiye amne niaratre käkwe Pablo kadre ngäbti ja juete abkokäre.

⁴ Abti nun näma Sidón, kánti nun rikaba ta angwane, nun rikaba rute akwa, müre rababa mate ribi nun ngäbti, abtä kä butu Chiprete btä kwäräkrita nun rikaba müre ngäniene.

⁵ Angwane nun rikaba mren köräbti niken Cilicia bäre temen amne Panfilia bäre temen, bti nun rikaba nebe juta Mirate, kä Liciate.

⁶ Ye kánti nitre rükä dänkien, ie ru Alejandriabo kwanba krati. Ru ye abko jataba niken Italia abko te nun juanba mda kwe, nun rikadre janknu mentokwäre abkokäre.

⁷ Ye erere nun rikaba angwane, nun rikaba bätäkä, aisete nun rababa raire mrenbti amne näma tare krübäte nänkra müre ngäbti. Abti nun rikaba mate juta Gnido ngware ta. Kä ye ngwane abko müre näma mate nun ngäbti, aisete nun rikaba niken kä Salmón, Cretate ngware ta angwane nun rikaba bä känime menteninta temen niken kä butu Cretate bäre temen.

⁸ Amne nun rikaba janknu, akwa nunkwe dikakaba tare krübäte mren köräbäre mötarita temen. Abti kä mren köräbti kädian nämane Nö Körä Kuin Rukrä, kánti nun rikaba nebe, känime juta Lasea ken.

⁹ Ye ngwane nun jataba bäri bätäre amne, kä ja bäinkrä Ngöbökrä nitre israelitakwe sö septiembrebtä rikabara ta amne kä ñüre jatabara nüketa känime, aisete kä namani krübäte rikakäre rute mrenbti. Abtä Pablokwe nieba krörö nitre ru bkänkäye amne nitre ru ngwiankaye:

¹⁰ Ja mräkä, kä nena krübäte nänkra mrenbti, aisete nane ru amne tribe rika ngwarbe munkän amne nane ni müre reketadre mrente arato nibi tuen tie, aisete ni ñan rikadre janknu mentokwäre näre, niebare Pablokwe.

¹¹ Akwa nitre rükä dänkien käkwe ru bkänkä kukwei mikani bäri era amne ru ngwianka kukwei mikani bäri era kwe arato, aisete Pablo kukwei mikaba ütiäte ñakare kwe.

¹² Akwa kä ñüre näire ñö köräte kä ye kánti abko ñakare kuin rabakäre, aisete ni jökrä tö namani rikai ta nebe mren köräbti juta Fenicete. Fenice ne abko ni nämane nebe mren köräbti Cretate amne, nämane nebe tuen ngwitäräkri amne mötarikri arato, kánti kä ñüre angwane, müre mate ribi ñakare, aisete nun rikaba nebe yete.

Kä nämane krübäte mrenbti

¹³ Yebti müre mötarikri rababa mate bä räre angwane, nun rikadre janknu mentokwäre nitre ru ngwianka rababa nütüre, aisete rikaba ru ngwena bä känime mren köräbäre niken kä butu Cretate kántita temen.

¹⁴ Nun rikaba, yebti bä jötrö angwane, batibe müre kä driri kädian nämane Euroclidón jataba mate ribi krübäte rubtä,

¹⁵ ye kä rikaba ru mniente ngwarbe kwäräkwarä nunbe se kwrere angwane, ru rababa neketebtä ñakare mentokwäre müre ngäbti nunye, aisete nunkwe ja tuametreba ngwiandre rube ngöi müre yeye.

¹⁶ Müre rikaba nun ngwena kore rube angwane, kä butu chi kädian nämane Clauda, ye ngüre bäre temen nun rikaba angwane, müre rababa mate bä räre yete, akwa ja tare nikare kwärä nunkwe ru chi nämane mäkäninte krati ru kribtä, ye nitre ru ngwianka dianbata kwe ru krite.

¹⁷ Ru kiakia dianbarata käin kwe, bti ru kri abko ñan juandre ngwarbe ñökwe amne mürekwe, abkokäre mäkäteba jökrä bäre ta köbti. Nebti, üman kabre jabti kädian nämane Sirte abko te nane ru rabadrekä abko käi rababa tare okwätetre, aisete nitre ru ngwianka käkwe dänkwän kwata kri ru mikakrä niken bätärekä amne metre ta ye kitaba timon mrente bti ru tuametreba ngwiandre müre aibeye kwetre.

¹⁸ Yebti jändrinane angwane, müre nämä mate ribi krübäte, aisete tribe nämä rute, ye kita rikaba ruäre timon mrente kwetre.

¹⁹ Yebti mukirare angwane, jändrän mda mda ru ngwiankrä nämä rute, ye nitre ru ngwianka käkwe kitaba jökrä mrente ja kise jenbti au, ru ñan rikadre nguse abkokäre.

²⁰ Yebti köbö raire te nunkwe ñänä tuaba ñakare amne muke jataba ñakare nunye arato amne müre rababa mate ribi nunbtä janknu se kwrere, aisete nun krütadre jökrä rababa ruen nunye, aisete nunkwe ñan nünandre mda, nun rababa nütüre.

²¹ Nun nämä ja tare nike kore, ye ngwane abko kä raire nunkwe mröba ñakare. Abtä batibe Pablo rababa nünaninkä ni jökrä ngwärekri, käkwe nieba krörö:

Ja mräkä, ti tö kukwe niei munye abko krörö: Munkwe ti kukwei mikadre täte angwane, mun rabadre janknu Cretate, akräke jändrän nikwe se rikadre ngwarbe ñakare nikän amne, ni riadrete ñakare arato.

²² Akwa mtare ja die mike munkwe, ñobtä ñan angwane ru ne rikadi ngwarbe jökrä akwa, ni ñan krütai jire iti abko ti tö nibi niei munye.

²³ Ye gare tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti bkänkä, kräke tita sribire, Ngöbö ye ara käkwe angele kwe juni iti nüke ti kánti deo,

²⁴ kākwe nini krörö tie: Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane ma rabadi emperador ngwärekre juta Romate kukwe makwe ükatekäre, aisete ma köböire ni jökrä tä rute mabe, ye Ngöbökwé ngibiadibti, aisete ñan krütadre jire iti, nini angelekwe tie.

²⁵ Ne mden kisete ja mräkä, angelekwe kukwe nini tie, ye erere Ngöbökwé ngwiandi bare ja täritäri, abkobti tita tödeke.

²⁶ Akwa ru ne abko näin ngwarbe kä butubti. Ye kánti ni näin jökrä timon, kánti ni rabai, nieba Pablockwe nunye.

Ru nikani ngwarbe kä butubti

²⁷ Bati deo kä rikabara bämän krobu ta angwane, ru ngwian nämä mürekwe nekwäre, sekwäre janknu mren Adriático kánti angwane, batibe kä ruäre deo nun rababa bä ja ken kä jateye, rababa ruen nitre ru ngwiankaye.

²⁸ Angwane mren namani nuäi nguse abko ñäkäba kwetre amne, mren ye abko nämä mente nguse, aisete rababa ngwra gre jire. Abtä rikaba bä mente mda se kwrere angwane mren ñäkäbata bobuta angwane, mren rababa ngwra jätäbti ngwrarike nguse.

²⁹ Angwane nane ru matadre jækwatate abko jürä rababa nitre ru ngwiankabtä, kākwe jä kitaba kobkä jire mrente ru körekri ru ketabtäkäre. Yebti kä rabadre tuen ietre amne kä rabadre ngwen jötrö abko rababa ribere Ngöböye.

³⁰ Akwa ye ngwane abko nitre ru ngwianka tö rababa gitiai ru chi yete, akwa jatanintre jä ükete ru känenkri abko rababa bä mike, akwa tö rababa gitiai kore rute mentokwäre.

³¹ Akwa Pablo kākwe gaba angwane, nieba krörö kwe nitre rükä dänkiyenye amne nitre rükäye:

Nitre ru ngwianka noko ñan rabadre rute nete, ne ngwane mun ñan rabadita jate akwa mun krütadi jökrä, niebare Pablockwe.

³² Abtä ru chi nämä mäkäninte krati gitiakrä jae nitre ru ngwiankakwe, yebtä nitre rükä kākwe kö tikaninkä angwane, ru kiakia ye nikani mrenbti.

³³ Yebti kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, ni jökrä kākwe mrödre niebare Pablockwe ietre, kākwe niebare krörö mda:

Bämän krobura jire, dre rakadikä nibtä abko munta ngibiare jirekäbe abtä bäsi munta mröre ñakare,

³⁴ aisete mtare munkwe mrödre abko ti tö nibi ribei munye, ñobtä ñan angwane nita nete ne ñan rabadre bren jire chi iti, aisete mun tö tä nünanbtä ne ngwane, munkwe mrö kweta ja dikrä ye abko rabadre bäri kuin, niebare kwe.

³⁵ Niarakwe ñäkäbare kore, ye btäräbe ban diani kwati kisete kwe, bti kuin nieba kwe btä Ngöböye ni jökrä okwäbti, bti rikaba kwete mda.

³⁶ Yebti ni jökrä, moto rababa jäme amne mröba jökrä kwetre arato.

³⁷ Ru te nun näma näin, ye abko te ni näma sientu krobu bti gre ketamä bti ni jätäbti ni ti (276) jökrä käkwe mröba.

³⁸ Nunkwe mröba ünän jökrä kore, bti ru rabadre bäri juto, abkokäre trigo näma rute, ye kitaba jökrä timon mrente.

³⁹ Yebti kä rababara ngwen dekä angwane, kä jate jataba nunye akwa, nun näma mdente ñan rababa nüke gare nitre ru ngwiankaye. Akwa mren niken ñö köräbti rababa tuen kuin mren köräbti jate, ye kukwäre rikaba ru ye ngwena mda,

⁴⁰ käkwe kö jäbtä ye tikakaba, bti jä kobkä mikateba kwetre mrente amne, ru kökwitatekrä abko jue tikaba kwetre, bti vela abko kakabata käin mürete kwetre ru känenkri, angwane ru rikaba mate ja ken mren köräbti.

⁴¹ Ru rikabara mate ja ken mren köräbti se kwrere angwane, üman näma kabre jabti ye te ru ison rikaba ne nguse, kanti rabakaba ümante. Ru ison känenkri rabakaba dime ümante, aisete rababa juen ngitiekä ñakare mda. Angwane ru körekri abko btä mren rababa nüke mate dite krübäte, ye abko rikaba ru dikente kiakia jökrä.

⁴² Angwane nane nitre ngite rikadre jübenkä mrenbti amne gitiadre abko jürä rababa nitre rükäbtä, aisete tö rababa nitre ngite kämikai jökrä yete.

⁴³ Akwa nitre rükä dänkien tö rababa Pablo ngibiai, aisete nitre rükä ñan tuametreba kwe nitre ngite kämike, käkwe nieba:

Nireye jübaka gare abko rankwa jökrä mrente, bti rika jübenkä nebe käne jate.

⁴⁴ Amne ni mda mda abko rikadre kri otobti amne ru oto kiakiabti köre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba angwane, nun rababa kuin jökrä jate.

28

Dre nakaninkä Pablobtä kä butu kädianta Maltate

¹ Nun rababara kuin jökrä jate kore angwane, kä butu kanti nun rababa ye abko kädian nämene Malta, nieba nitre nünanka yete kwe nunye.

² Angwane nitre nünanka kä butubti yete abko käkwe nun kaba ngäbti bäri kuin jökrä. Ñü rababa näkäen temen, aisete kä rababa tibo krübäte nunbtä, yebtä nitre nünanka yete ye käkwe ñukwä bukateba kri, bti nun käräba kwetre ñukwä träse siba.

³ Ye ngwane abko Pablokwe ngi nōta nōta ūkacrōba ruäre, nāma kite ñukwäte angwane, batibe tbi nāma krite yete abko gitiaba ñukwä käi ngäniene, rikaba kākwe Pablo kwetaba kisebtä amne ribraba jōkrä Pablo kisebtä se kwrere.

⁴ Tbikwe Pablo kwetaba kore nitre nūnanka yete ye okwäbti angwane, rababa niere jae kwärükwäri:

Ni ne ni kämikaka bkänä, aisete nane müre neke ñakare mrente, akwa ngöbōtre ara jire btä ñan kwäräbedre kwe mda, rababa niere Pablobtä.

⁵ Akwa Pablo abko kākwe tbi ngrükateba ja kisebtä, bti kitaba ñukwäte kwe amne niara namani bren ñakare köbti.

⁶ Akwa Pablo kise rikadi nūen ñongwane amne ñongwane näin ngitiekä ngwäkäre temen abko ni jōkrä rababa ngibiare. Akwa kä rikaba raire ta angwane Pablo nāma jäme, rababa bren ñakare. Yebtä abko, ni jōkrä tōi rikwitabata bä jene amne, Pablo abko ni ngöböre rababatre niere.

⁷ Kä ye kanti abko, ni ütiäte kri kä butubti yete kädian nämane Publio abko nämane kä bkäne känime yete, kanti nun nāma. Publio ne abko kä butu Malta ye gobranka nitre romanobokrä. Niara abko kākwe nun kaba ngäbti kuin amne nun bukaba köbömä jire kwe.

⁸ Ye ngwane abko Publio rün bren drangwan kisete amne grie kisete, abtä nāma jänbti temen abko Pablo rikaba basare kanti, kākwe blitaba Ngöböbe kräke, kise mikare kwärä bti amne rababata quinta Ngöbö diebti.

⁹ Publio rün rababata quinta kore angwane, ni mda mda bren bren nūnanka kä butubti yete, ye rükaba kwati amne Pablokwe mikabata quinta jōkrä Ngöbö diebti.

¹⁰ Yebtä niaratrekwe nun mikani ütiäte kri jae bätäkä ngwarbe, abti nun jataba niken ta kä rikaba rute angwane, jändrän mda mda bianba kabre nunye ngwiandre jabtä.

Pablo nükani juta Romate

¹¹ Nun rababa kä butubti, ye kanti nun rababa sö krämä angwane, ru Alejandríabo nāma yete kä ñüre mike niken ta abko jataba niken ta Italia kukwäre abko te nun rikaba. Ru ye abko btä ngöbōtre kädian nämane Cástor amne Pólux bä nämane mikani känenkri abko te nun rikaba.

¹² Ru te nun rikaba, ye rikaba nun ngwena nebe mren köräbti juta Siracusate kä butu Siciliate. Ye kanti nun rababa köbömä.

¹³ Yebti nun rikaba ta angwane, nun rikaba nebe mren köräbti juta Regiote, Italia. Abti jändrinane angwane, müre rababa mate mötarikri. Yebti mukirare angwane, nun rikaba nebe mren köräbti mda juta Puteolite.

¹⁴⁻¹⁵ Ye kanti ja mräkätre tödekaka Jesubti nāma ruäre, kākwe nun ketateba nūnentbe bämän krati jabe. Ye erere nun rababa

bämän krati kánti. Abti nun rikaba gürere ta juta Roma kukwäre. Angwane abko, juta Romate yete nun rabadre, niebare ja mräkätreye, aisete nun ngämi nebe juta Romate, känenkri nikani nun ngäbti nebe kä kädian nämane Foro Apiote amne kä kädian nämane Ju Komä jadükakrä ni basakaye. Ye kánti nikani nun ngäbti, aisete ja mräkätreye nämä nun ngibiare ngäbti, btä Pablo okwä rababa angwane, kuin niebare kwe btätreye Ngöböye amne ja rababa ruenta dite ie niaratre tuare. Abti nun rikaba gürere ta angwane, nun rababa juta Romate.

¹⁶ Nun rababa juta Romate angwane, Pablo kitani ngite ñakare kä teri, akwa tuanimetre nüne kaibe ju mdate, akwa ni rükä mikaba iti niara ngibiabtikä.

¹⁷ Pablo rababa juta Romate, bti kä rikaba köbömä ta angwane, Pablokwe nitre israelita ütiäte ütiäte nünanka Roma yete kärämna gätäbtä jae. Ye erere rükaba jökrä amne Pablokwe nieba krörö ietre:

Ja mräkä, ti tö kukwei niei munye abko krörö: Ti kukwe nuene ñakare blo ja mräkätreye israelita rüere. Erere arato, kukwe ükaninte ño ni mräkä kirakirakwe, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Akwa nitre israelita käkwe ti kitaba ngite nitre romanobo kisete Jerusalén sete.

¹⁸ Ti kitaba ngite angwane, nitre romanobo käkwe kukwe ngwiantariba ünän jökrä tie, abti tö rababa ti tikaiteta, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare abtä ti kämikadre kwetre, ye abko gaba kwetre, abtä tö rababa ti tikaiteta.

¹⁹ Akwa nitre israelita ji dokwäte, ie kukwe ye ñan rükabtiba. Abtä emperador käkwe kukwe ükadrete jirekäbe tikrä abko tikwe ribeba mda. Kukwe ñakare tikwe ni mräkätreye ti käite rüere akwa, tikwe kukwe ribeba kore jakrä.

²⁰ Ne mdenbtä abko, tikwe mun kärämna gätäbtä jae blitakäre kukwe nebtä munbe, ñobtä ñan angwane kukwe bti nitre israelita tä tödeke, arabebti tita tödeke arato, ye mdenbtä tita ngite mäkäninte kadenanbti nete. Abko kore se, niebare Pablokwe ietre.

²¹ Abtä nitre israelita ütiäte ütiäte ye käkwe niebare mda ie:

Nitre israelita nünanka Judeate abko tarä juen ñakare ma rüere nunye. Erere arato, ja mräkätreye Judeabo tä nuke ruäre nete käta blite ñakare blo ma rüere nunbe.

²² Akwa ma abko tä töbike ño abko nun tö nibi kukwe nuai, ñobtä ñan angwane kukwe btin dirita mda, ye rüere abko ni kä jökräbti tä ñäke blo, aisete makwe blitadre btä, ie nun tö, niebare kwetre Pabloye.

²³ Abtä gätä köböi kitani kwetre mda. Ye erere gätä köböi nükani angwane Pablo nämane nüne, ye kánti ni nükani ja ükaninkrö kwati. Angwane Ngöböta gobrane ño ni ngätäite

abkobtä Pablokwe blitabare bentre köböiti kä de. Moisés kākwe dre niebare Jesubtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kākwe dre tikani Jesubtä, ye abko rabadre era nitre israelitakrä, abkokäre Pablo namani kädriere bentre.

²⁴ Pablo namani blite kore ye abko ni ruäre kräke namani era amne ni ruäre abko kākwe ñan mikani era.

²⁵ Angwane niaratre ñan töi namani nebe ja näre angwane, namani nikenta angwane, Pablokwe niebare mda ietre:

Mun kore, ye mden kisete Ngöbö Üai Deme köböire ni Ngöbö kukwei niekä Isaías kākwe niebare krörö mun mräkä kirakiraye munbtä:

²⁶ Nän niere krörö nitre israelita neye:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

²⁷ ñobtä ñan angwane juta ne kākwe ja dokwä mikani ribi ti kukwei kräke, aisete ñan tö namani ti kukwei nuai, kākwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, sribi tikwe ñan jatadre ietre, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan diandretari, abkokäre nuenbare kore kwetre, *Isaías 6.9-10*

abko tikani kore Isaiakwe munbtä.

²⁸ Ne aisete mtare mentokwäre Ngöböta juto biare nitre ñakare israelitare dentari amne, niaratre abko kākwe Ngöbö kukwei nuadi, kākwe kadi ngäbti, ye abko rabara gare munye, niebare Pablokwe ietre.

²⁹ [Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre israelita namani nikenta akwa, namanintre ja kwete krübäte kwärikwäri kukwe yebtä.]*

³⁰ Abti ju ütiä bian nämane Pablokwe nünankrä jae juta Romate, ye kanti Pablokwe nünabare ngite ju yete kä kubu täte amne, nire nire nämane nüke basare ie, ye niara nämane kaen ngäbti ja kanti ju yete.

³¹ Angwane Ngöbö nämane gobrane ño ni kwekwe ngätäite, yebtä Pablo namani dirire jäme. Erere arato, Pablo namani blite ni Dänkien Jesukristobtä amne niara kada keta namani ñakare blitabtä Jesukristobtä. Ne abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

* **28:29** Kukwe corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Romanobokrä Romanos

Tärä ne tikaka abko Pablo. Niara nämane nüne juta Corinto kä 57 angwane, tärä ne tikani kwe nütüta. Bári niara tö namani rikai basare nitre tödekaka Jesubti nünanka Romate yeye, akwa kä ñan namani kwen ie nänkrä. Ye mden kisete, tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Romate kräke, Jesukristo käkwe dre dre nuenbare kräke mikakäre gare ietre. Bäsi niaratre jökrä abko ñakare israelitare, akwa niaratre yekri ni israelita tödekaka Jesubti nämane gätäre ben arato. Nitre israelita tödekaka Jesubti ye abko nämane bike kri nitre tödekaka Jesubti ñakare israelitare yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé nitre israelita dianinkä käne aisete. Ye mden kisete kukwe namani nokre nitre tödekaka Jesubti ngätäite Roma yete.

Ne aisete, ni jökrä israelita ya, ñakare ya abko ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre, ye abko Pablo tö namani mikai gare tärä nebti. Bári käne abko, ni jökrä käkwe Ngöbö mikani ngwarbe jae, aisete ngite Ngöbö ngwärekre abko Pablokwe mikani gare ietre. Yebti, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, ye aibehti Ngöböta ni israelita amne ni ñakare israelitare dentari ja kwrere jökrä abko Pablo tö namani mikai gare ietre. Erere arato, nita tödeke Jesubti, ye aibe köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti abko Pablo tö namani mikai gare metre. Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mikabtä täte abko Ngöbökwé ni kadre ngäbti abko nitre israelita nämane nütüre, akwa ñakare kore Pablokwe niebare ietre. Ni ñan raba jändrän nuene jire chi Ngöbö moto mikakäre nuäre jakrä, abtä Ngöbökwé ni diandretari, akwa tödeka Jesubti, aibe köböire Ngöböta ni dentari abko Pablota niere tärä nebtä.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo abko ni klaboré Kristo Jesukwe. Ti ne mden käta köbö kuin juen munye. Ti käräbare Ngöbökwé Jesu kukwei ngwianka amne ti dianinkä jenena Ngöbökwé ja kukwei kuin Jesubtä mikakäre gare.

² Ngöbökwé ja kukwei kuin Jesubtä ne mikadi gare abko niebare kira kwe ja kukwei niekä niekä köböire, ye mden abko tä tikani Ngöbö Kukwei Demenbtä.

³⁻⁴ Ngöbö kukwei kuin abko tä blite Ngöbö Odei Jesukristo ni Dänkienbtä. Niara därebare ni bobre, di ñakare kä nebtä kwrere jrei David tukwe mräkäkri. Amne Ngöbökwé mikaninta nire

angwane, mikani ütiäte kri kwe amne niara abko Ngöbö Odei Di Kri abko Ngöbökwé mikani gare ja Üai Deme köböire.

⁵ Jesukristo ne köböire Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka. Angwane ti mikani sribikä jakrä kwe nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen käräkäre tödeke Jesukristobti amne Jesukristo mikakäre täte.

⁶ Nitre käräbare Ngöbökwé rabakäre Jesukristokwe, ye ngätäite mun nünanka juta Romate tä siba rabakäre Jesukristokwe.

⁷ Ngöböta mun tarere amne mun käräbare kwe nünakäre deme jakrä. Mun ye abko kräke Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien raba ja moto mike kuin amne raba kä jäme mike mun jökräbtä, ie ti tö.

Pablo tö näin basare juta Romate

⁸ Bäri käne ti mräkätre, Jesukristo köböire tita kuin niere Ngöbö tikweye mun itire itire btä, ñobtä ñan angwane munta tödeke Jesukristobti abko kädrieta kä jökräbti temen.

⁹⁻¹⁰ Tita sribire Ngöbökrä ja di ngöi jökrä. Tita kukwe kuin niara Odeibtä mike gare angwane, käre tita blite ben angwane, munta nüke töre käre tie abko gare kuin ie. Tita blite Ngöböbe angwane, Ngöbö tö ne ngwane, kä biandre kwe tie nebe basare mun kanti yete abko käre tita kärere Ngöböye.

¹¹ Tita blite kore ben, ñobtä ñan angwane bäri ti tö mun tuai angwane, ti köböire Ngöbö Üai rabadre ja di bien munye, mun moto mikakäre nuäre amne mun mikakäre nüne bäri dite Ngöbökrä, abkokäre ti tö näin mun kanti yete.

¹² Ye abko, ñan mun aibe rabadre dite Ngöböbtä, ie ti tö, akwa nikwe ja die mikadre kwärikwäri abko ie ti tö. Munta tödeke Jesukristobti amne tita tödeke bti arato, yebti nikwe ja die mikadre abko ie ti tö.

¹³ Ti mräkätre, ti namanina yäke bäre bäre nebe basare munye yete, akwa käre kukwe mda mda tä nebe ti jiete, abtä ti ngämi nebe mun kanti. Ti mräkätre tikwe, nitre ñakare israelitare nünanka kä mda kanti, tikwe ngwiani tödeke Jesubti, ye kwrere ti tö rikai nitre mun kanti yete ngwian tödeke Jesubti arato, abkokäre ti tö rikai nebe Roma yete.

¹⁴ Jata nebe ruen kore tie, ñobtä ñan angwane rürümon ütiä kri tibti Ngöbökwé ruen tie, aisete nitre griegore amne nitre ñakare griegore, nitre töbtä amne nitre ñakare töbtä abko

¹⁵ ie ti tö Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikai gare kisere abko erere ti tö näin niere mun nünanka juta Romate yeye.

¹⁶ Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye tita gaire ñakare, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrä. Ye abko nire nire käta Ngöbö kukwe kuin Jesubtä ye mike era jae, käta tödeke kwatibe Jesubti abko Ngöböta

dentari, aisete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä—nitre israelita ara jire käne, yebti ni mda mda ñakare israelitare abko Ngöböta dentari kore arato.

¹⁷ Kukwe kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä, ñobtä ñan angwane ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko mikata gare kukwe yebti. Nire nire këta tödeke kwatibe Jesubti, ni ye aibe ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ne aisete tödeka kwatibe Jesubti aibe ütiäte, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökwé. Ni ye aibe kákwe nünandi Ngöböbe. *Habacuc*

2.4

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

Ngöbö moto romon tä mike gare

¹⁸ Mdakäre abko, ni jökrä këta kukwe nuene kämekäme amne tä kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, erere tä ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni ye këta kukwe käme nuene angwane, tä kukwe era metre Ngöböbtä ketebti jökrä. Ni ye rüere Ngöbö kä käinbti këta ja moto romon mike gare.

¹⁹ Ngöböta ja moto romon mike gare kore, ñobtä ñan angwane kukwe rabadre gare nuäre Ngöböbtä erere gare kuin ni jökräye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kákwe mikani gare krörö:

²⁰ Kena dekä abti kä nüke mtare jändrän dätebare Ngöbökwé, ye mdenbti kukwe tiebe tua ñakare Ngöböbtä abko tä nüke gare nie amne Ngöbö abko Ngöbö ño tä nüke gare nie arato. Ye mden kisete jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé kena, yebtä nita töi ngitiekä kuin metre angwane, Ngöbö di kri rabadi kärekäre amne niara abko Ngöbö era metre rükadre gare nie. Ne aisete ni kukwe kämekäme nuenkä ñan raba ja ngite ñakare niere jire chi Ngöböye,

²¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö nämanena gare ietre, akwa ñan mikani ütiäte Ngöbö kwrere kwetre. Erere arato, jändrän nuenbare Ngöbökwé kräke, yebtä kuin niebare ñakare kwetre ie, akwa jändrän ngwarbe ütiäte ñakare abko jiebti nikanintre töbike ngwarbe mda amne, niaratre nikani töbike kukwe diän diän aibeبتä.

²² Ja töbtä kri nämanentre niere, akwa ni töi ñakare kwrere jire namani,

²³ ñobtä ñan angwane Ngöbö nünanka kärekäre, ne krüte ñakare amne di kri bä nuäre abko mikani ütiäte ñakare kwetre, akwa ni ngwarbe kä neبتä tä krüte abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. Erere arato, nukwä, jändrän ngwarbe ngwarbe känsenta, gwita amne jändrän yorekä tementa abko bä sribebare ngöböre kwetre jae.

²⁴ Niaratre tõi käme kore, ye mdenbtä abko Ngöbökwe gibaninkä kaibe jae, amne kukwe kämekäme mdei nämane krübäte niaratre töibtä, ye jiebtï Ngöbökwe tuanimetre niken abko erere nikani ja mike gure bati bati amne kukwe diän diän mda mda nuen nämane.

²⁵ Niaratre nikani kukwe ñakare era metre ye jiebtï abko krörö: Jändrän dätebare Ngöbökwe abko mikani ütiäte ngöböre jae kwetre amne käikitaninkä Ngöbö täte kwetre, akwa Ngöbö Jändrän Dätekä era metre ara jire abko mikani ütiäte ñakare kwetre amne käikitaninkä ñakare kwetre. Akwa Ngöbö ye aibe abko rabadre käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

²⁶ Ye mdenbtä Ngöbökwe gibaninkä kaibe jae, kukwe gaidre kri ye aibe mdeita nebe krübäte ietre. Ne aisete meri käkwe ja mikadre gure ni brare ben abko mikanintbe Ngöbökwe nitre merire kräke, ye abko nitre merire käkwe mikani ngwarbe, kä nikani bike brare jae kwärikwäri.

²⁷ Ne kwrere arato, ni brare käkwe ja mikadre gure ni merire ben abko mikanintbe Ngöbökwe akwa, ye abko kitani temen nitre brarekwe. Abti nitre brare ruäre abko ja mdeita neme krübäte kwärikwäri ietre, käta kukwe käme gaidre kri nuene jabtä kwärikwäri. Ye dokwäre abko, Ngöbö ara jire käta mike ja ngie nuen metre.

²⁸ Ngöbö nämänena, ye nämane gare ni jökräye, akwa ñan tö namani mikai ütiäte janknu, abtä Ngöbökwe gibaninkä kaibe jae töbike kukwe kämekäme aibehtë amne, kukwe käme ñan nuendre abko erere nuendre kwetre abkokäre.

²⁹ Ye erere tätre kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, amne kukwe bätäkä ngwarbe blo blo tätre nuene. Erere arato, tätre töbike kaibe jändrän kuinbtä jakrä amne töita jändrän ngututüre aibehtë. Erere arato, jändrän ni mdakwe abko ie töta nebe bäri kabre jakrä amne, ni ni mda kämikaka, ni ngüdrekä ngwarbe, ni ni ngökö ngwarbe, ni diän diän amne ni blitaka ngwarbe ni mda rüere.

³⁰ Amne tätre ñäke diän diän ni mda mda rüere amne mäta kri Ngöböhtë tätre ja mike ütiäte ni mda mdabtä, jata nebe ruen kri ietre au, käta bike kri ni mda mdabtä, tätre kukwe kämekäme miketbe btin mda Ngöbö rüere amne ñan tätre meye amne rün kukwei mike täte.

³¹ Erere arato, Ngöbö tö dreye abko ñan tö mikai gare jae amne ñan tätre ja kukwei mike täte amne, tätre ni mda mda tarere ñakare amne ni mda mda ruentari tare ñakare ietre.

³² Ni jökrä kukwe nuenkä korekore abko dokwäre krütadre kärekäre amne rabadre Ngöbö okwä bäre mento kärekäre abko Ngöbökwe mikanintbe metre kore, ye abko gare kuin ni jökräye. Akwa tätre kukwe nuene kämekäme janknu. Erere arato, ni mda mda tä nebe kukwe nuene kämekäme kore okwähti abko käita neme nuäre btätre tuare.

2

Ngöböta kukwe ükete metre ni jökrä kräke

¹ Akwa ma abko ni israelita, mata bike deme, käta nitre ñakare israelitare kite ngise kukwe käme nuenbtä. Akwa ma abko ngite ñakare Ngöbö ngwärekre, ye makwe ñan nütü jabtä, ñobtä ñan angwane mata ni mda mda kite ngise, akwa mata ja miketa ngite au arato, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä ja mike ngite, ye kwrere jire mata ja mike ngite siba.

² Akwa ni ja mikaka ngite, ye rüere Ngöböta kukwe ükete amne, kukwe era metre btä tä kukwe ükete, ye gare kuin nie.

³ Akwa ma abko tä ni mda mda kite ngise kukwe käme nuenbtä angwane, mata ja mike ngite ja kwrere niaratrebe, yebtä abko Ngöbökre kukwe ükadite munkrä, ye näire ni mikadi ja ngie nuen kwe angwane, makwe kwäräbedi abko makwe ñan nütü jabtä.

⁴ Ngöbö bäri moto kuin abko mata mike ngwarbe jae angwane, mata dre dre nuene btä Ngöböta neme romon ñakare jötrö makrä. Akwa makwe kukwe kämekäme kitadre temen amne makwe tödekadre bti, abkokäre Ngöböta ja moto mike kuin makrä, käta ma ngibiare raire, ¿ye abko mata gain ñakare?

⁵ Akwa ma tä töbike kore angwane, ma tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä amne, ma ñan tö ja töi kwitaita Ngöbö kukwäre, aisete Ngöbökre ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäbti mata Ngöbö mätä ükekrö bäri jakrä. Ye näire Ngöbökre kukwe ükadite era metre ni jökrä kräke angwane,

⁶ ni itire itire tä dre dre nuene, ye erere Ngöbökre ütiä biandi krörö nie:

⁷ Ni ruäre rabadre käikitaninkä Ngöbökre amne rabadre mikani ütiäte jae Ngöbökre amne tö rabai nüne kärekäre Ngöböbe, abtä ja töi mikani kwatibe jändrän kuin nuene kärekäre Ngöbökrä, ni ye abko Ngöbökre mikadi nüne kärekäre.

⁸ Akwa ni ruäre abko käta töbike jändränbtä kaibe jakrä, käta trö kwite kukwe era metre Ngöbökre yeye amne tä nekete kukwe kämenkre, ni ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri, käkwe mikadi ja ngie nuen.

⁹ Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme erere käkwe ja tare nikadi kri amne moto rabadi nötöte krübäte ja jiebtä arato ja tare nikabtä, ye abko nitre israelita ara jire käkwe ja tare nikadre käne kore. Erere arato, nitre ñakare israelitare käkwe ja tare nikadre.

¹⁰ Akwa nire nire käkwe jändrän nuenbare kuin kärekäre Ngöbökrä abko Ngöbökre käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte amne mikadi nüne jäme kwe, ye abko nitre israelita kräke käne amne nitre ñakare israelitare kräke arato.

11 Ye kwrere Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke, ñobtä ñan angwane ni ja kwrere jökrä Ngöbökrä amne ñan Ngöböta nitre israelita tarere bäri nitre ñakare israelitare kräke.

12 Nitre ñakare israelitare abko ie Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye gare ñakare, käta ja mike ngite, ye abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen, akwa ñakare Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye yebti; akwa nitre israelita abko ie Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye gare bäri kuin, käta mike ñakare ütiäte jae amne, tä ja mike ngite, nitre ye abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye yebti.

13 Ngöbökwe kukwe ükadite kore, ñobtä ñan angwane ñan nita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kukwei nuen jirekäbe abko köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä; akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nita mike täte metre ta abko köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä.

14 Nitre ñakare israelitare abko kwe Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ñakare, akwa kukwe ye tä dre nuemna, erere nitre ñakare israelitare tä nuene nierare ja töi jenbti angwane, kukwe nuenta kwetre ye abko kukwe biani nuendre Ngöbökwe nie ara jire kwrere.

15-16 Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye käta dre nuemna, ye erere nitre ñakare israelitare tätre nuene nierare ja töi jenbti angwane, kukwe ye tä niaratre töibtä tätre bä mike, aisete ñongwane tätre ja mike ngite amne ñongwane tätre ja mike ngite ñakare tä nüke gare au jabtä ietre. Ne aisete Jesukristo köböire Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire kukweta kaibe tiebe nitre ñakare israelitarekwe, yebti abko Ngöbökwe ükadite kräke. Angwane niaratre käkwe ja mikani ngite angwane, töi käme ara jire käkwe niaratre kitadi ngite o niaratre töi metre käkwe bä mikadi metre Ngöbö ngwäkri. Ne abko Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirita tikwe käta niere.

Nitre israelita amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye

17 Mata ja israelita niere amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, bti mata tödeke amne, mata ja gete Ngöböbe, bti ja ruen ütiäte kri mae.

18 Erere arato, makwe dre dre nuendre nünakäre metre, ie Ngöbö tö, ye garera mae, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye käta mike gare mae.

19 Abtä nitre ñakare israelitare, ie Ngöbö gare ñakare abko ma raba niken jie ngwena Ngöböye, ruen mae. Erere arato, nitre ie Ngöbö gare ñakare abko okwäte ma raba kä trä tikekä ngwiankäre Ngöböye, ruen mae.

20 Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare töbtä ñakare Ngöböbtä abko, ie Ngöbö gare ñakare abko ie ma raba dirire, ruen mae. Erere arato, nitre ñakare israelitare töi mräme

Ngöböbta ngäbäkre kwrere abko ma raba töi tike Ngöböbta ruen mae, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä ma töi tike amne tä kukwe era metre Ngöböbta mike gare mae, aisete mata töbike kore jabtä.

²¹ Akwa ma abko israelita, aisete ma rabadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirire nitre ñakare israelitare yeye mata nütüre, erere mata nuene. ¿Ye ñobtä abko ma ara jire ñan tä kukwe ye dirire käne au jae? ¡Niaratrekwe ñan godre dirita makwe ietre amarebti mata gore!

²² Erere arato, meri ni mdakwe ñan mikadre ja ken, mata dirire nitre ñakare israelitareye, amarebti ma ara jire kätä meri ni mda mdakwe mike ja ken kän. Mdakäre abko, ngöbö ngwarbe tä neme tuen käme krübäte mae amarebti jändrän ütiäte ütiäte tä ngöbö ngwarbe juete abko mata goire.

²³ Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä makwe, bti mata bike kri, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ñan mikata täte metre makwe, aisete kukwe ye arabe bti mata Ngöbö mike ngwarbe jae.

²⁴ Ye mden kisete, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä: Mun israelita ye mden köböite nitre ñakare israelitare tä ñäke blo Ngöbö rüere. *Isaiás 52.5; Ezequiel 36.22* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä mun israelitabtä.

²⁵ Mdakäre abko, mata ñäräkrä mike ma kwatabtä, Ngöböta ma bkäne bä mikakäre, akwa ti tö kukwe niei krörö mae: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mata mike täte era metre jökrä, ye aibe angwane ñäräkrä mikani kwatabtä abko ütiäte Ngöbö ngwärecri; akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ma ñan tä mike täte jökrä, ye ngwane ñäräkrä mikani ma kwatabtä abko ñakare ütiäte Ngöbökrä. Amne ni ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä, ye kwrere jire ma tä nebe Ngöbö ngwärecri.

²⁶ Akwa ni ñakare israelitare abko käkwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikare täte jökrä angwane, ñäräkrä mikani ñakare kwatabtä, akwa nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä, kwrere jire bä rabadre Ngöbö ngwärecri.

²⁷ Ye abko, era metre ma abko israelita, aisete ñäräkrä mikani ma kwatabtä amne mata Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye bkäne, akwa mata mike ñakare täte, aisete ni ñakare israelitare ñäräkrä mikani ñakare kwatabtä, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikata täte kwe, ni ye abko käkwe ma kitadi ngite,

²⁸ ñobtä ñan angwane nita däre ni mräkä israelitakri, ye aibe köböire ñan nita nebe israelitare era metre Ngöbö ngwärecri. Erere arato, ni ñäräkrä mikani kwatabtä, ye ñan aibe köböire abko nita nebe ñäräkrä mikani era metre Ngöbö ngwärecri,

²⁹ ñobtä ñan angwane ni tõi kuin amne ni moto kuin Ngöbö ngwärekre, ni ye abko ni israelita era metre Ngöbö ngwärekre amne, ni tõi kuin era metre ye abko käta ni ñäräkrä mikani ni kwatabtä kwrere. Ne aisete ni ñäräkrä era metre ni kwatabtä abko Ngöbö Üai tä nuene ni töibtä, käta ni tõi mike kwatibe Ngöböbtä, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye tä tikani täräbtä, ye käta ni tõi mike kore. Ne aisete ni töita mikani kwatibe Ngöböbtä kore Ngöbö Üai köböire, ye abko ñan ni mda mdakwe käikitadikä, akwa Ngöbö ara jire käkwe ni ye käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte jae.

3

Ngöböta ja kukwei mike täte era metre

¹ Ye abko, ma därebare ma mräkä israelitakri amne ñäräkrä mikanina ma kwatabtä ye ütiäre Ngöbökre ñan ma mikadre metre ja ngwärekre, aisete ma abko israelita amne, makwe ñäräkrä mikani ma kwatabtä, ¿ye abko ütiäte makrä ya?

² ¡Jänri, ye abko ütiäte kri! Kukwe keta kabre btä ye ütiäte, ñobtä ñan angwane käne Ngöbökre tödekani nitre israelitabti, käkwe ja Kukwei biani ietre.

³ Yebti ¿dre rakadrekä mda? Nitre israelita ruäre käkwe Ngöbö kukwei mikadi täte, niebare kwetre Ngöböye. Abti ja kukwei kitaninta temen kwetre. ¿Yebtä abko Ngöbökre ja Kukwei mikadi täte niebare ni mräkä israelita kirakiraye, ye Ngöbökre kitadita temen niaratre kwrere arato ya?

⁴ ¡Ñakare jire! ¡Ngöbökre ñan ja kukwei kitadre jire chi temen! Ni jökrä rabadre ni ngökö, käkwe ja kukwei kitadre temen, akwa Ngöbö abko käre tä kukwe niere, erere tä mike täte jökrä. Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ma kukwei abko raba mikani era Ngöbö amne mata kukwe
ükete nikrä angwane, ma kukwei era metre rükadi gare
mabtä, *Salmos 51.4*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.*

⁵ Akwa ni ruäre tä ñäke ngwarbe krörö Ngöbö rüere: Nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, Ngöbö abko bäri metre ta mikata gare btä amne Ngöbö käikitakata bäri. Kore ne ngwane, Ngöbökre ni mikadre ja ngie nuen angwane, Ngöböta kukwe nuene blo abko ni ruäre tä niere ngwarbe.

⁶ Akwa ni ñan raba ñäke jire chi kore Ngöböbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö ñakare kukwe ükete era metre ni israelitakrä, käkwe ni mikadre ja ngie nuen kukwe kämekäme dokwäre, ¿se abko kukwe ükadrete ño kwe ni ñakare israelitare kä jökräbti

* **3:4** Meri kädian nämane Betsabé, ben jrei David käkwe ja mikani ngite, abti Salmos 51 tikani kwe ja ngite niekäre Ngöböye.

kräke, mikakäre ja ngie nuen se? Akwa niara abko era metre, aisete tä kukwe ükete kore ni israelitakrä arato.

⁷ Erere arato, ni ruäre käta niere ngwarbe krörö: Tikwe blitadre ngwarbe ni ngökakäre, ye ngwane Ngöbö moto bäri kuin amne Ngöbö di kri bä nuäre mikata gare tibtä angwane, ¿se ñobtä abko ti ngite, aisete Ngöbökwé ti mikadre ja ngie nuen? abko ni ruäre tä niere.

⁸ Ye abko ngwarbe era metre, akwa nane rabadre metre, ye ngwane jari kukwe kämekäme nuene ye köböire Ngöbö di kri bä nuäre mikadre gare bäri abkokäre! abko rabadre kuin. Ye abko dirita kore tikwe abko ni ruäre tä niere tibtä ti bä mikakäre käme, akwa ye dokwäre Ngöbökwé nitre ye mikadi ja ngie nuen era metre.

Ni ñakare jire iti metre amne ngite ñakare Ngöbö ngwäre kri

⁹ ¿Nikwe dre niedre mrä? ¿Ni israelita ne abko bäri kuin era metre nitre ñakare israelitare ngwä abko Ngöböta nütüre ya? ¡Ñakare jire! ñobtä ñan angwane ni israelita ya, ñakare ya akwa ni jökrä ngite ja kwrere Ngöbö ngwäre kri, ye mden abko nunkwe bä mikanina.

¹⁰ Ye mden erere Ngöbö Kukweita niere arato abko krörö: Ni ñakare jire iti era metre Ngöbö ngwäre kri.

¹¹ Ni ñakare jire iti abko ie kukwe gare era metre Ngöböbtä.

Ni ñakare jire iti käta Ngöbö känentari.

¹² Ni jökrä käkwe trö kwitani Ngöböye, bti nikani ji blobti amne nikaninta kukwe kämekäme nuene ja kwrere jökrä Ngöbö rüere.

Ni ñakare jire iti kukwe kuin nuenkä.

Ni ñakare jire iti.

Salmos 14.1-3; 53.1-3

¹³ Mdakäre abko, ni krütani doboi mikani, bti jue diandrekäta amne rä kure, ye kwrere jire ni töi käme abko erere blitata käme kwe.

Erere arato, ni tüdrä abko tä blite ngwarbe ni mda mda ngökakäre.

Salmos 5.9

Tbi tu krübäte käta ni mike bren, ye kwrere jire ni ñäke taretare krübäte käta ni mda mda juen ngwarbe.

Salmos 140.3

¹⁴ Erere arato, ni kada abko tä biare ñäkäkäre blo ni mda mda rüere amne käre nita blite romone.

Salmos 10.7

¹⁵ Ni jökrä tä juto biare ni mda mike bren amne ni mda kämike.

¹⁶ Nitre ye abko tä jändrän jökrä juen ngwarbe amne tä ni mda mike ja tare nike.

¹⁷ Nünandre jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, ye abko gare ñakare ietre.

Isaías 59.7-8

¹⁸ Ne aisete, ni ñakare jire iti kä nebtä käta Ngöbö jürä ngwen jabtä, käta Ngöbö mike ütiäte jae.

Salmos 36.1

19 Ye kwrere abko Ngöbö Kukweita ni ngite mike gare nie kore. Mdakäre abko, kukwe ye tä nitre ñakare israelitare aibe kite ngite, makwe ñan nütü, ñobtä ñan angwane mun israelita abko kräke Ngöbökwé ja Kukwei biani mun ngite mikakäre gare munye abko gare kuin nie. Ye mden kisete, kä mrä angwane, Ngöbökwé kukwe ükadite nikrä angwane, ni jökrä israelita amne ñakare israelitare ye rabadi kada ketani amne rabadi kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane ngite ñakare, ye ñan rabadre niere Ngöböye,

20 ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti käkwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikadre täte jökrä abko ütiäre ngite ñakare mda Ngöbökwé niedre btä. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye köböire ni jökrä abko kukwe kämekäme nuenkä abtä ngite Ngöbö ngwäreki tä nuke gare nie.

Tödeka kwatibe Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere

21 Akwa mtare, ñokwe ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko niarakwe mikanina gare ni jökräye. Akwa ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye köböire Ngöböta ni ngite ñakare mda niere nibtä abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye këta niere metre amne, Ngöbö kukwei mda mda tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe këta niere arato.

22 Ni jökrä israelita ya, ñakare ya, akwa tä tödeke era metre Jesukristobti abko erere ngite ñakare mda Ngöböta niere btäre. Ne abko Ngöböta nuene ja erebe ni jökrä kräke,

23 ñobtä ñan angwane ni jökrä këta ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä Ngöböta kukwe nuemna nie, ye abko ni jökrä ñan tä mike täte metre jire chi. Ye aisete ni ñakare jire iti abko metre Ngöbö kwrere.

24 Akwa Kristo Jesu krütani krusobtä angwane, niarakwe ni kökanintarita ni tikatekäre, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesukristobti abko ngite ñakare mda Ngöböta niere ja moto kuinbti amne ñan tä ni ngite ütiä kärere jire chi nie.

25 Ngöbö ara jire käkwe Kristo Jesu biani müre ketadre ni kwati ngwäreki angwane, Kristo Jesu däré käkwe Ngöbö töi kwitani, aisete Ngöbö mäta kri ni ngite ngite rüere ñakare mda, amne Kristo Jesu däré käkwe Ngöbö moto mikaninta jäme nikrä. Ye ngwane abko, Kristo därébtü Ngöbökwé ni ngite dianinkä mento nibtä, yebti nikwe tödekadre kwatibe. Mdakäre abko, Ngöbö abko metre ta, këta kukwe ükete metre nikrä, ye mikakäre gare, Ngöbökwé Kristo Jesu biani müre ketadre kore, ñobtä ñan angwane Jesukristo müre këta ngämi, känenkri Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen täte jökrä kukwe kämekäme dokwäre, akwa nuenbare ñakare kwe.

²⁶ Erere arato, niarata kukwe ükete metre ni jökrä kräke mtare, ye rabadre gare nie, abkokäre Kristo Jesu biani kwe müre ketadre ni jökrä kräke. Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni jökrä kräke amne rabadre nitre tödekaka Jesubti ngite denkä mento btä arato, abkokäre nuenbare kore kwe.

²⁷⁻²⁸ Ngöbökwé sribi kuin nuenbare kore nikrä, ¿yebti ni abko bäri metre au, bti nikwe bikadre kri sribi jen nikwebti ya? ¡Ñakare jire! Jändrän ñakare bikakrä kri nie, ñobtä ñan angwane ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mikani täte jökrä metre nikwe abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne ni kaen ngäbti, akwa tödeka kwatibe Jesukristobti, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti.

²⁹ Ti bike kukwe mda ngwentari abko krörö: ¿Ngöbö ye abko, Ngöbö kaibe nitre israelita aibe kräke ya? amne ¿ni mda mda ñakare israelitare abko ñakare Ngöbö ye bkäne siba ya? ¡Ñakare jire! Ngöbö abko Ngöbö ni kä jökräbtikwe, aisete ni israelita amne ni ñakare israelitare arato abko Ngöböta kaen ngäbti,

³⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko itibe. Nebti Ngöbö mda ñakare jire. Nire nire tödekaka Ngöböbti abko ñakare ngite mda abko Ngöböta niere btä. Mden kisete, ni israelita ñäräkrä tarä kwatabtä ya, ni ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ya, ye ñan mikata ñäräre Ngöbökwé nibtä.

³¹ ¿Ne aisete nita tödeke Jesubti, abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ütiäre ñakare nikrä ya? ¡Ñakare jire! ñobtä ñan angwane nita tödeke Jesubti, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tä nebe bare täte jökrä nibtä.

4

Abrahamkwe tödekani Ngöböbti

¹ ¿Mdakäre abko, nikwe dre niedre ni mräkä käne Abrahamtä? ¿Ño köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, abkobtä dre nükanu gare Abrahamye?

² Abraham käkwe jändrän kuin nuendre au ja di jenbti abko ütiäre niara ngite ñakare Ngöbö ngwärekwé, ye ngwane rabadre bike kri, akwa namani bare ñakare kore ie, aisete ñan namani bike kri Ngöbö ngwärekwé.

³ Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere krörö btä:

Abrahamkwe tödekani Ngöböbti,

aisete Ngöbökwé niara ngite kukwe käme nuenbtä dianinkä mento btä angwane, ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare.

Génesis 15.6

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

⁴ Ye abko nita sribire angwane, sribi bkänkä kätä sribi ütiä bien nie, ye abko ñan tä bien ngwarbe ja moto kuinbti nie, akwa nita sribire abko ütiä bianta kwe nie.

⁵ Akwa ni ñan raba sribi nuene jire chi abko ütiäre Ngöbökwe niedre nie: Ma ngite ñakare mda ti ngwärekre. Akwa ni ngututu ngite ngite Ngöbö rüere kätä Ngöbö mike era amne tä tödeke Ngöböbti, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöböta niere.

⁶ Ñan jändrän kuin nuenbare nikwe Ngöbö moto mikakäre jäme jakrä abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere akwa, tödekabtä Ngöböbti abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ni ye abko btä kätä neme nuäre krübäte abko jrei David tukwe käkwe tikani arato abko krörö:

⁷ Nireta Ngöbö kukwei kite temen, bti tä ja mike ngite ja töibti Ngöbö rüere amne kätä kukwe käme nuene Ngöbö rüere, akwa Ngöböta ngite denkä jökrä btä, ni ye abko btä kä rabadre bäri nuäre.

⁸ Erere arato, ni ngite Ngöbö ngwärekre akwa, ye dokwäre ni Dänkien Ngöböta mike ñakare ja ngie nuen, ni ye abko btä kä rabadre bäri nuäre, *Salmos 32.1-2*
abko tikani Davikwe.

Ñan ñäräkrä mikani kwatabtä abkobtä Abraham ngite ñakare Ngöbö ngwärekre

⁹ Mdakäre abko, ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, niebare Davikwe, ¿ye abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä aibe kräke ya o ni ñäräkrä ñakare kwatabtä abko kräke arato ya? Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, aibehtä ngite ñakare mda niebare Ngöböökwe btä, ye nita niere aisete tita kukwe ngwentari kore.

¹⁰ ¿Akwa Abraham ñäräkrä mikanina kwatabtä angwane, niara ngite ñakare mda niebare Ngöböökwe btä ya o ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, ye känenkri niebare kwe btä ya? ¿Ñongwane Abraham ngite ñakare mda Ngöböökwe niebare btä? ¿Abraham ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, känenkri ngite ñakare mda Ngöböökwe niebare btä!

¹¹ Abti Abrahamkwe ñäräkrä mikani ja kwatabtä. Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, abtä ngite ñakare mda Ngöböökwe niebare btä, ye mden bä mikakäre Ngöböökwe ñäräkrä mikamna ja kwatabtä Abrahamye. Ne aisete ni ñäräkrä ñakare kwatabtä, akwa tä tödeke Jesukristobti abko tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, aisete Abrahamta nebe rün kwrere arato. Ye aisete ni ñäräkrä ñakare kwatabtä akwa tä tödeke Ngöböbti, yebtä abko ngite ñakare mda Ngöböta niere.

¹² Erere arato, ni mräkä israelita ñäräkrä kwatabtä, ye kätä tödeke Ngöböbti arato, ye abko tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, aisete Abraham tä niaratre rün kwrere arato.

Ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko ütiäre Abraham ngite ñakare

¹³ Mdakäre abko, Abraham amne Abraham mräkätre ja täritäri rabadi kä jökrä bkäne Ngöbökwe niebare ietre, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko Ngöbökwe niebare ietre, akwa Abrahamkwe tödekani kwatibe Ngöböbti angwane, ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä. Abtä niara amne mräkätre ja täritäri rabadi kä jökrä bkäne niebare Ngöbökwe ie.

¹⁴ Ne ñan ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nita mike täte jökrä abko ütiäre ni rabadre kä ne bkäne jökrä, ye ngwane ni rabadre kä ganaine au ja di jenbti, aisete tödeka Ngöböbti abko ütiäre ñakare jire chi. Erere arato, Ngöbökwe jändrän bian braibare nie ne rabadre ütiäre ñakare arato,

¹⁵ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kitabtä temen nita neme ngite Ngöbö ngwärekre, dokwäre Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen kri; akwa kukwe biani nuendre ye ñakare angwane, ni ñan raba kukwe ye kite temen ja töi jenbti, erere ja mike ngite ñakare.

¹⁶ Ne aisete, Ngöbökwe kä köböi mikani Abrahamye amne Abraham mräkätre ja täritäriye ye abko rabadre ütiäre, abkokäre Ngöbökwe biani ngwarbe ie. Ye abko tödekabtä Ngöböbti, aibe köböire Ngöbökwe Abraham mikadi kä bkäne abko köböi mikani kore kwe ie. Ye abko, ñan nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaka täte aibe kräke Ngöbökwe kä ye köböi mikani, akwa ni jökrä israelita ya, ñakare ya käta tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye kräke Ngöbökwe kä köböi mikani kore arato. Ne aisete Abraham abko ni jökrä israelita ya, ñakare ya rün kwrere.

¹⁷ Mden erere, Ngöbö Kukwei tä niere krörö:
Tikwe ma mikani juta kwati bätäkä ngwarbe rünre kä nebtä,
Génesis 17.5

niebare Ngöbökwe Abrahamye. Ngöbö ni krütanikrütani mikaka nire amne, jändrän ñäre ñakare abko Ngöböta mike nire, Ngöbö ye mden abko bti Abrahamkwe tödekani.

¹⁸⁻¹⁹ Ngöbö ye mden käkwe niebare krörö Abrahamye:
Muke kabre ñan tanre, ye kwrere jire ma bkün rabadi kä
nebtä. *Génesis 15.5*

niebare Ngöbökwe ie. Ye ngwane abko, Abraham ñan di namanina ngäbäkre ngibiare namani nütüre, ñobtä ñan angwane kä namanina bäsi siento krati ie aisete. Erere arato, merire kwe Sara namanina unbre, kise mriani jabtä, aisete ñan rabadre ngäbäkre ngibiare, namani nütüre, akwa Ngöbökwe kukwe niebare ie, yehti tödekani kwe amne mikani era kwe.

²⁰ Ngöbökwe kukwe niebare Abrahamye, ye namani era kräke angwane, tödekani bäri Ngöböbti kwe amne, ñan Ngöbö kukwei mikani ngwarbe jae kwe, käkwe Ngöbö käikitaninkä,

²¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko di nämane täte ja kukwei mikakäre täte, ye abko namani era Abrahamkrä.

²² Abrahamkwe tödekani kore Ngöböbti, ye mdenbtä abko ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niebare btä amne kani ngäbti kwe.

²³ Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, yebtä ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä abko tikani täräbtä, ye ñan tikani niara aibe kräke,

²⁴ akwa Ngöbö Jesu mikakata nire nitre ngwäkäre ngätäite, Ngöbö yehti nirekwe tödekadre, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi amne kadi ngäbti kwe. Ni ye kräke kukwe ye nämane tikani.

²⁵ Jesu ye abko biani Ngöbökwe müre ketadre ni ngite di-ankakäre mento nibtä, ñobtä ñan angwane ni nämane ngite Ngöböye kukwe käme nuenbtä amne, ni ngite ñakare mda, ye Ngöbö rabadre niere nibtä, abkokäre Ngöbökwe mikaninta nire.

5

Nita nüne jäme Ngöböbe abko käita neme nuäre nibtä

¹ Nikwe tödekani Jesukristobti ye köböire ni ngite ñakare mda niebarera Ngöbökwe, aise te nita ja mäketä jäme Ngöböbe ni Dänkien Jesukristo köböire.

² Nikwe tödekani bti angwane, niarakwe ni mikani krötö Ngöbö moto kuin ye ken amne mtare Ngöbö moto kuin täte jökrä nikä amne Ngöbökwe ni mikadita bäsi ja kwrere, ye nita ngibiare kisere abko käita neme nuäre nibtä.

³ Ye abko ñan jändrän aibe käita nuäre nibtä, akwa nita ja tare nika bätäkä ngwarbe abko käita bäri nuäre nibtä arato, ñobtä ñan angwane ja tare nika ye abko käta ni mike nünenkä bäri dite janknu mda, nikwe ñan Jesu gibiadrekä jire abkokäre.

⁴ Erere arato, nita nebe nünenkä bäri dite tödekabtä Jesubti, ye käta ni töi mike bäri metre Ngöbö okwäte amne ye käta ni die mike Jesu ngibiare ngäbti kisere bätärekä, käi ngwiane nuäre jabtä bäri mda.

⁵ Ñan nita Jesu ngibiare ngäbti ngwarbe abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja Ūai Deme biani nie amne, Ngöböta ni tarere kri ja moto kuinbti abko Ngöbö Ūai Deme tä mike gare nie.

⁶⁻⁷ Ye abko, bäsi ni ñakare jire iti abko tä biare ja mike müre ketadre ni metre diäre. Nane ni mda käkwe jändrän bäri kuin

nuenbare nikrä angwane, nikwe ja mikadre müre ketadre ni ye diäre. Akwa ni nämane nüne Ngöbö rüere amne ni di ñakare ja diantarikrä au angwane, kä bäri kuin, ye näire Kristo Jesu nükani amne krütani ni diäre amne ni kräke.

⁸Ye mdenbtä abko, Ngöböta ni tarere kri tä mike gare krörö nie: Ni nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere abtä ni nämane ngite Ngöbö ngwäreki, ye ngwane Kristo krütani ni diäre amne ni kräke.

⁹Mtare Kristo krütanina ni kräke, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niebarera. Yebtä mtare bäri Kristo köböire ni rabadi dianintari amne, Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen kä mrä angwane,

¹⁰ñobtä ñan angwane ni nämane ja rüere Ngöböbe angwane, Ngöbö Odei krütani ye köböire niara ara jire käkwe ja mäkäninta nibe, aisete mtare bäri Ngöbökwé ni mikanina ja mäketa jabe, aisete Kristota nire, käta ni mike nüne kärekäre jabe, ye mdenbtä ni rabadi dianintari.

¹¹Ne abko, ni rabadi dianintari mrä, ñan ye aibebtä nita kuin niere Ngöböye amne käita neme nuäre nibtä, akwa nita Ngöbö ara käi ngwen nuäre jabtä ni Dänkien Jesukristo köböire. Niara köböire nita ja mäkäninta Ngöböbe mtare.

Adán amne Kristo

¹²Mdakäre abko, kena ni itibe kädian nämane Adán abko käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe käme Ngöbö rüere nükani kä nebtä amne kukwe käme köböite ni jökrä nikani krüte, ñobtä ñan angwane ni jökrä käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere arato.

¹³⁻¹⁴Akwa ñan ja mikani ngite kwetre ja kwrere Adánbe. Adán näire abti kä nüke Moisés näire, Ngöbö ngämi ja kukwei bien Moiséye nuendre nie, ye känenkri kukwe käme Ngöbö rüere namanina kä nebtä, aisete ni jökrä nämane gata ngoto täni, aisete nämane krüte. Akwa Adánkwe Ngöbö kukwei ara jire kitani temen, ye kwrere nuenbare ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre abko ie Ngöbö ngämi ja kukwei bien nuendre, aisete ñan ja mikani ngite kwetre Adán kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe bian ngämi nuendre nie, känenkri nita nebe tuen ngite ñakare kukwe yebtä. Adánkwe ja mikani ngite, ye köböite ni jökrä namani ngite Ngöbö ngwäreki, akwa ye kwrere ni mdara jire abko Jesukristo rükadre kukwe kuin nuene ni jökrä kräke abko bä mikani Adánbtä.

¹⁵Akwa Adánkwe ja mikani ngite, yebti ta abko Ngöbökwé jändrän bäri ütiäte kri nuenbare nikrä, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite, ye köböite ni kwati nikani krüte amne namani mente Ngöböye. Akwa ja moto kuinbti

Ngöbökwe jändrän kuin nuenbare ngwarbe nigrä ni itibe Jesukristo moto kuin köböire, ye abko bäri ütiäte kri amne kuin ni kwati kräke.

¹⁶ Ye abko ti bike niereta bobukäre: Ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite amne Ngöbökwe jändrän kuin nuenbare ngwarbe nigrä, jändrän ketebu ye abko ñakare ja kwrere, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán, köböite Ngöbökwe ni jökrä mikani ja ngie nuen. Akwa ni kwati kukwe nuenkä kämekäme käkwe ja mikani ngite kabre krübäte Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwe jändrän kuin nuenbare ngwarbe Jesukristo köböire. Yebtä abko ni ngite ñakare mda Ngöböta niere.

¹⁷ Ye abko, ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite abko köböite ni jökrä namani gata ngoto täni, aisete nämane krüte amne namani mente Ngöböye. Ye kwrere arato, Ngöbökwe jändrän kuin nuenbare ngwarbe nigrä ja moto kuinbti, ye abko bäri ütiäte kri, aisete ni mikadita metre ja ngwäreki kwe nikwe nünandre kärekäre ni itibe Jesukristo köböire abkokäre.

¹⁸ Ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite batibe Ngöbö ngwäreki, dokwäre Ngöbökwe ni jökrä mikani ja ngie nuen. Ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo käkwe jändrän nuenbare kuin metre krusobtä, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesubti abko ngite ñakare mda abko Ngöböta niere.

¹⁹ Ni itibe Adán käkwe Ngöbö kukwei kitani temen, ye köböite ni kwati nikani kukwe nuene kämekäme. Abtä namani ngite Ngöbö ngwäreki, akwa ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo käkwe Ngöbö kukwei mikani täte jökrä, käkwe ja biani müre ketadre abko köböire ni kwati ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi.

²⁰ Nita kukwe käme nuene bäri Ngöbö rüere rabadre gare bäri metre nie, abkokäre Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye. Akwa kukwe kämekäme nuen namani bäri, yebti ta Ngöbökwe ja moto mikani bäri kuin nigrä.

²¹ Ye aisete ni jökrä nämane gata ngoto täni angwane, kukwe käme ye mdei nämane niaratre dänkiene, erere nämane ja mike ngite kärekäre, ye kwrere arato mtare Ngöböta ja moto mike bäri kuin nigrä amne ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, käta kä bien nünankrä kärekäre nie ni Dänkien Jesukristo köböire.

6

Kukwe kämekäme ñan tä ni dänkiene mda

¹ Ngöbökwe kukwe kuin nuenbare kore ni jökrä kräke Jesukristo köböire ni ngite diankakäre nibtä, ¿nebti Ngöbökwe ja moto mikadre bäri kuin ni kräke, abkokäre nikwe kukwe nuendre bäri kämekäme janknu ja mikakäre ngite ya?

² ¡Ñakare jire! Nikwe ñan ja mikadre ngite jire chi mda, ñobtä ñan angwane nikwe tödekani Jesubti angwane, ni

namani ni krütani kwrere Ngöbö ngwärekre amne, kukwe kämekäme ñan tä ni krütanikrütani dänkiene mda gare nie, ñobtä ñan angwane ni ngwäkä ñan raba ja mike ngite mda Ngöbö rüere. Ye mden kisete, ¿kukwe kämekäme ñan tä ni tödekaka Jesubti dänkiene mda, se abko nikwe kukwe kämekäme nuendre janknu Ngöbö rüere ya? ¡Ñakare jire!

³⁻⁴ Ni jökrä tödekaka Kristo Jesubti namani ngökani ñöte, ye abko tä ni krütani gwaire Jesube amne tä ni doboi mikani gwaire Jesube bä mike. Yehti nikwe ja töi kämekäme amne kukwe kämekäme mikaninte ja jiebti abko nikwe bä mikani, ye garera munye. Erere arato, Kristo Rün käkwe niara mikaninta nire ja di kri bä nuärehti, ye kwrere ni rabadre nüne btin Kristo ben gwaire, abkokäre ni krütani Kristo ben gwaire, bti ni doboi mikani ben gwaire arato.

⁵ Ni krütani ketetibe gwaire Kristobe, aisete Ngöbö diehti Kristo nukaninta nire, ye kwrere Ngöbökre ni mikadi nüne btin. Abti kä mrä angwane, Ngöbökre ni mikadita nire nünakäre kärekäre jabe.

⁶ Ne aisete, ni ngämi tödeke Jesubti, känenkri ni nämane töi ngitiekä kukwe kämekäme aibebtä, ye abko Kristo metani krusobtä angwane, Ngöbökre ni töi kämekäme ye metani gwaire krusobtä ben kwrere, ni töi kämekäme juankäre ngwarbe, kukwe käme ñan rabadre ni dänkiene mda ni ngrabare yehti, nikwe ñan ja töi kämekäme mikadre täte mda abkokäre.

⁷ Ye abko, ni krütani ñan raba kukwe käme nuene mda Ngöbö rüere amne kukwe käme ñan tä niara dänkiene mda. Ye kwrere, ni tödekaka Jesubti abko krütani gwaire Jesube, ne aisete kukwe käme ni töibtä, btä ni nämane töi ngitiekä, ye ñan tä neme ni dänkiene mda amne Ngöbökre ni tikaninte kukwe käme ye kisete.

⁸ Nikwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani gwaire ben amne, Ngöbökre Kristo mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nüne gwaire ben arato abko gare kuin nie.

⁹⁻¹⁰ Kukwe gare metre nie abko krörö: Kristo krütani ye abko krütani batibe ni ngite diankakäre mento nibtä, bti Ngöbökre mikaninta nire, aisete kukwe kämekäme ñan raba niara nuente mda. Yehti ñan krütadita jire mda, ñobtä ñan angwane gata ñan raba niara dänkiene mda, ñobtä ñan angwane Ngöbökre mikaninta nire amne mtare tä nüne Ngöbö mikakäre ütiäte.

¹¹ Kristo Jesu krütani batibe, yehti ñan krütadita jire mda, ye kwrere mun krütanina ben gwaire, aisete munkwe töbikadi ñakare mda kukwe kämekämenbtä abko munkwe nütü jabtä, akwa munta nünenta ketetibe Kristo Jesube Ngöbökrä abko munkwe nütü jabtä.

¹² Ye mdenbtä, mun ngrabare mden krütai, ye ie munkwe ñan kä bian kukwe kämekäme nuenkäre mda Ngöbö rüere.

¹³ Munkwe ñan kä bian mda ja ngrabareye kukwe kämekäme nuenkäre, akwa ni krütani mikaninta nire Ngöbö diebti käta töi ngitiekä jändrän kuin nuenbtä, ye kwrere munkwe ja mika Ngöbö kisete angwane, mun ngrabare ye munkwe mika jökrä Ngöbö kisete jändrän kuin nuenkäre niarakrä,

¹⁴ ñobtä ñan angwane mtare abko kukwe käme mdei tä mun töibtä ñan tädi mun dänkiene mda, ñobtä ñan angwane mun ñan tä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mda, akwa Ngöbökwé ja moto mikani kuin mun kräke Jesukristo köböire, käta mun die mike kukwe kämekäme mikete ja jiebti.

Nikwe nünandre ni klabore kwrere Ngöbökrä

¹⁵ Mtare ni ñan tä nüne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikakäre täte mda, tikwe nini angwane, Ngöbökwé ja moto mikani kuin nikrä abko köböire nita nüne tikwe nini, ye aisete ¿nikwe kukwe käme nuendre bäri ja mikakäre ngite ya? jÑakare jire!

¹⁶ Ne ñobtä ñan angwane nita ja mike klabore ni bkänkä kräke, ye ngwane ni tarä nebe biare ni ye kukwei mikakäre täte, aisete nita sribire ni bkänkä ye kräke angwane, nita niara kukwei mike täte. Ye kwrere arato kukwe kämekäme tä ni dänkiene ye abko käta ni mike mente kärekäre Ngöböye. Akwa nita ja mike klabore Ngöbö kukwei kuin mikakäre täte, ye ngwane nita ngite ñakare mda Ngöböta niere, ye abko gare munye ruen tie.

¹⁷ Akwa mtare tita kuin niere Ngöböye munbtä, ñobtä ñan angwane käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane klabore kukwe kämekäme kräke, akwa mtare kukwe kuin diribare nunkwe, erere munkwe kani ngäbti amne munta mike täte ja töi ngöi jökrä, yeبتä tita kuin niere Ngöböye.

¹⁸ Käne kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, akwa Ngöbökwé mun tikaninte amne mun mikanina sribikäre jakrä kwe kukwe era metre nuenkäre.

¹⁹ Mun abko töi braibe Ngöbö Kukweibtä, aisete kukwe rükadre gare metre munye, abkokäre ni klabore btä tita kukwe bä mike kore munye. Ni klaboreta ja ngrabare bien sribikäre ja töi ngöi jökrä bkänkä mikakäre täte, ye kwrere mun nämane ja ngrabare bien ja töi kämekämeye, mden nämane mun kite kukwe kämekäme nuene, erere mun nämane kukwe kämekäme nuene bäri diän diän mda ja täritäri. Akwa mtare abko, munkwe ja ngrabare mika sribi kuin nuenkäre Ngöbökrä angwane, mun rabadi nüne bäri deme Ngöbökrä.

²⁰ Kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, kräke mun nämane sribire ni klabore kwrere kukwe kämekäme nuenkäre, angwane mun nämane sribire ñakare kukwe kuinbtä Ngöbökrä.

²¹ ¿Akwa kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre dre nükani munye amarebti kukwe nuenbare munkwe, abkobtä munta nebe ja gaire ye? Kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre mun nämane krüte abti mrä angwane mun rabadre mento kärekäre Ngöböye.

²² Akwa mtare mun namanina tikaninte Ngöbö diebti, aisete kukwe kämekäme ñan tä mun dänkiene mda angwane, Ngöbökwé mun mikanina klabore jakrä sribi kuin nuenkäre jakrä, ye abko bäri ütiä rükadi kuin krörö munye: Munkwe nünandi kuin deme Ngöbökrä abti mrä angwane, munkwe nünandi kärekäre ben.

²³ Akwa kukwe kämekäme nuenta nikwe abko ütiäre nita krüte amne nita mente kärekäre Ngöböye, akwa ja moto kuinbti Ngöböta ni mike nüne kärekäre jabe ni Dänkien Kristo Jesu köböire, ye abko tä nuene ngwarbe ni kräke amne ñan tä ütiä kärere nie.

7

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ñan tä ni dänkiene mda

¹ Ti mräkätre, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare kuin munye ruen tie, aisete nita nüne angwane, kukwe biani nuendre ye abko ütiäte nikrä, akwa ni krütadre angwane, rabadre ngwarbe nikrä abko garera munye.

² Kukwe biani nuendre ye abko ti bike bä mike krörö munye: Meri tä ja mike gure angwane, brare kwe tädre nire angwane, kukwe biani nuendre nie, yehti tä ja mäkäninte kwärükwäri, akwa kwäräi kwe krütadre kän, ye ngwane rabadre tikaninte amne ñan rabadre mäkäninte mda kwäräi kwebe, kukwe biani nuendre yehti.

³ Ne aisete meri gure amne kwäräi kwe tädre nire, akwa niara rabadre ni brare mdabe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. Akwa meri ye kwäräi kwe krütadre kän, ye ngwane rabadreta tikaninte kukwe biani nuendre yeye, aisete ja mikadreta gure kwe angwane, ñan ja mikadre ngite kwe.

⁴ Ti mräkätre, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane mäkäninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebe amne mun nämane mike täte kärekäre, merita gure këta näin këre brarebe ye kwrere. Akwa Jesukristo krütani angwane, mun nämane ketetibe ben abko erere mun krütani kwrere arato, aisete munta tikaninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yehtä. Mtare Kristo nükäninta nire abko tä mun bkäne, mun rabadre kukwe kuin nuene Ngöbö moto mikakäre nuäre.

⁵ Kukwe kämekäme mdei nämane ni dänkiene angwane, ni kukwe kämekäme nuenkä kwrere ni nämane nüne angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kākwe ni tōi tikani bāri mda kukwe käme nuene ni ngrabarebti. Akwa kukwe käme nuen nämane nikwe, ye ütiäre abko gata aibe nämane nüke nie amne nämane ni mike mente kärekäre Ngöböye.

⁶ Akwa mtare Ngöbökwe ni tikaninte Kukwe Biani Kwe Moiséye ye kisete amne ni ñan tä kukwe ye mike täte mda, aisete Ngöbökwe kukwe ükaninte btin nünankrä nie ja Üai köböire, ye erere ni raba sribire Ngöbökrä. Ni nämane sribire Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikakäre täte, erere ni ñan tä mike täte mda mtare ja mikakäre metre au.

Kukwe käme mdei nie abko rüere nita rüere

⁷ ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kätä ni tōi tike bāri mda kukwe kämekämenbtä tikwe nini, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko kukwe käme kwrere ya? ¡Ñakare jire! akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ñakare, akräke kukwe mden mden nuenta tikwe abko käme Ngöbö ngwärecri ñan rabadre gare jire chi tie abko krörö: Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kākwe ñan niedre, “Jändrän ni mdakwe, ye ma ñan tö raba ie jakrä,” ñan niedre kore, ye ngwane ti tö rabadre jändrän ni mdakwe ie jakrä abko käme Ngöbö ngwärecri ñan rabadre gare tie. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye aibehti tä nüke gare tie.

⁸ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye kätä niere kore, ye kākwe kä biani ti tōi kämeye, aisete jändrän bätäkä ngwarbe ni mdakwe, ie ti tö rababa jakrä. Käne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye arabe kākwe kä biani kukwe kämeye ti kite kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe jiehti. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye gare ñakare nie angwane, kukwe kämekäme abko käme Ngöbö ngwärecri gare ñakare metre tie.

⁹ Bati Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye gare ñakare tie angwane, ti nämane nüne kuin ti nämane nütüre. Ja nämane nebe ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärecri, akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nükani gare tie, ye kākwe ti ngite Ngöbö ngwärecri kukwe kämekäme nuenbtä mikani gare batibe tie. Kukwe namani gare kore tie angwane, ti nämane nianinte, mente Ngöböye nükani gare tie.

¹⁰ Ne aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kākwe ti mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ti nämane nütüre, akwa era metre ti nämane mente Ngöböye mikani gare kwe tie,

¹¹ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ti rabadre ja mike metre au Ngöbö ngwärecri ti nämane nütüre. Yebtä abko kukwe kämekäme tibtä kākwe ti ngökani, abti ti ngite Ngöbö ngwärecri nükani gare tie, aisete

ti nãmane mente Ngöböye abko kukwe ye arabe kãkwe mikani gare metre tie.

¹² Akwa Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye ye abra deme amne jãndrãn ni mdakwe ie ni ñan tö rabadre jakrä, tikwe nini, kukwe ye biani nuendre ye abko deme era metre amne kuin abko ti tö niei mrã kore.

¹³ Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye ye abko kuin deme, akwa ye köböite abko ti rabadre mente kãrekãre Ngöböye tita niere ya? ¡Ñakare jire! Kukwe kãmekãme ti töibtã abko mdeita nebe tie, ye kãkwe ti mikani kukwe kãme nuene bãri mda abko köböite ti rabadre mente kãrekãre Ngöböye. Akwa kukwe kãmekãme nuenbare tikwe abko era metre kãme krübãte Ngöbö ngwãrekri, ye abko nükani gare metre tie Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye köböire. Ne aisete, Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye abko kuin deme, akwa kukwe ye köböire kukwe kãmekãme abko bãri kãme krübãte era metre nükani gare tie.

¹⁴ Kukweta kore ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye ye abra jatani Ngöbökwẽ garera nie, akwa ti abko moto kãme abko ti tö bã mikai krörö: Ni klabore ñan raba jãndrãn nuene jire chi keteti ja töi jenbti, akwa tä bkãnkã aibe kukwei mike täte, ye kwrere ti abko ni klabore kwrere, aisete kukwe kãmekãme tä ti töibtã abko mdeita nebe tie aibe mikata täte tikwe.

¹⁵ Ñobtä tita kukwe kãmekãme nuene ñan tä nebe nũke gare tie, ñobtä ñan angwane ti töta nebe jãndrãn kuin nuein, erere tita nuene ñakare; akwa kukwe kãmekãme btã ti mãtä kri, ara jire tita nuene.

¹⁶ Akwa kukwe kãmekãme nuenta tikwe, ye abko ti ñan tö nuein era metre angwane, Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye ye abko kuin deme abko era tikrä abko tita bã mike jãbtã.

¹⁷ Ne aisete, tita kukwe nuene kãmekãme, ye ñan tita nuene ja töi jenbti au, akwa kukwe kãmekãme tä ti töibtã abko mdeita nebe tie, ye tä ti kite nuene abkokãnti tä nebe bare tie.

¹⁸ Ti moto amne kukwe kãmekãme mdeita ti töibtã, ne kãme jökrã, aisete jãndrãn kuin ñakare tibtä, ye gare kuin tie. Mden kisete ti töta nebe jãndrãn kuin nuein, akwa erere ñan tä nebe bare jire chi tie.

¹⁹ Ti töta nebe jãndrãn kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa kukwe kãmekãme Ngöbö rũere ti ñan tö nuein, ara jire tä nebe bare tie.

²⁰ Mtare ti töta nebe jãndrãn kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa ye ñan tita nuene ja töi jenbti au akwa, kukwe kãmekãme tä ti töibtã abko mdeita nebe tie abko kãtä ti kite kukwe kãmekãme nuene, erere tita nuene.

²¹ Ye mdenbtã abko, kukweta nakenkã krörö tibtä: Ti töta nebe jãndrãn kuin nuein akwa, kukwe kãmekãme ara jire tä

nebe käne ti jiete.

²² Akwa ti töite nete abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye tä nebe tuen kuin nuäre nuendre tie,

²³ akwa tibtä nete abko kukweta nakenkä mda mda käta ti töi miketa bä jene, ye abko kukwe käme tä ti töibtä, ye mdeita nebe tie abko käta rüre jändrän kuin ti tö nuein yebe, aisete ni ngite kä teri ñan raba kwäräbere au, ye kwrere jire tita kukwe kämekäme kisete.

²⁴ ¡Aingwaree, ti bobre jakän! Käre tita ja mike ngite ti ngrabare nebti abtä tita mente Ngöböye. ¿Ne kisete nirekwe ti tikadrete se?

²⁵ ¡Ngöbö aibe abko ie tita kuin niere ni Dänkien Jesukristo köböire, ñobtä ñan angwane niarakwe ti tikadite!

Nebti kukwe mrä abko nuke gare krörö tie: Ti tö Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye aibe mikai täte, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti mike kukwe kämekäme nuene.

8

Mtare nita nüne Ngöbö Üai diebti

¹ Akwa mtare, ni jökrä tä tödeke Kristo Jesubti abko Ngöbökwe ñan kitadre ngite jire chi mda amne ñan mikadre ja ngie nuen jire chi,

² ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun töibtä kä nämane mun mike ja mike ngite Ngöbö rüere abtä Ngöbökwe mun mikadre ja ngie nuen, ye ngäniene abko Ngöbö Üai käkwe mun tikaninte, käkwe mun mikani nüne btin, sribi nuenbare Kristo Jesukwe krusobtä ye köböire.

³ Kukwe kämekäme ni töibtä abko mdeita nebe nie, ye kisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ñan di namani täte ni tikatekäre, ñobtä ñan angwane ni di ñan namani kukwe ye mikakäre täte. Akwa Ngöbö aibe di namani tikatekäre, käkwe ja Odei Jesu juani kä nebtä. Ni jökrä abko kukwe käme nuenkä, akwa niara därebare ja kwrere nibe. Ye kwrere Ngöbökwe juani nuke krütakäre nikrä amne ni ngite Ngöbö ngwärekre ye ütiä biankäre krusobtä ni diäre amne ni täte.

⁴ Ngöbökwe Jesu juani krüte kore ni kräke, ye köböire abko kukwe kuin era metre biani nuendre nie Ngöbökwe abko tä nebe bare nikrä mtare, abkokäre Ngöbökwe ja Odei juani. Ne aisete kukwe kämekäme tä ni töibtä abko mdeita nebe nie, yebtä abko ni tödekaka Jesubti ñan tä ja kite mda, akwa Ngöbö Üai tö dreye, erere nita nuene.

⁵ Mdakäre abko, nire nire tödekaka ñakare Jesubti käta töbike kukwe kämekäme aibehtä amne aibe mdeita nebe ie abko erere tä nuene. Akwa Ngöbö Üai tö dreye, yebtä nire nire tä ja töi mike kwatibe, ni ye abko tä Ngöbö Üai kukwei mike täte.

⁶ Kukwe kämekäme tä ni töibtä amne mdeita nebe nie, ye erere nita niken jiebti abko tä niken ni ngwena mente Ngöböye abtä Ngöböta ni mike ja ngie nuen. Akwa nita töbike jändrän kuin Ngöbö Üaikwebtä abko kätä niken ni jie ngwena, ye ngwane nita nüne kärekäre Ngöböbe amne nita nüne jäme Ngöböbe arato.

⁷ Akwa nire nire tödekaka ñakare Jesubti töi kämekäme abko mdeita nebe ie, aisete tä nakwen janknu jiebti. Ni ye abko tä ja rüere Ngöböbe, ñobtä ñan angwane kukwe biani Ngöbökwenuendre nie, ye niara ñan tö mikai täte amne, niara di ñakare kukwe ye mikakäre täte arato.

⁸ Ye mden kisete, kukwe kämekäme tä ni tödekaka ñakare Jesubti ye töibtä amne kukwe kämekäme ye mdeita nebe ie, aisete tä nakwen janknu jiebti, ni ye abko ñan raba jändrän kuin nuene jire chi abtä Ngöbö raba käikitekä.

⁹ Akwa mun abko, kukwe kämekäme nämane mun töibtä, kä nämane mun mike kukwe kämekäme nuene, akwa ye kwrere munta nüne ñakare mda, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nüne munbtä mtare ne ngwane, Ngöbö Üai tä mun kite nüne Ngöbökrä. Nire nire btä Kristo Üai tä nüne ñakare, ni ye abko ñakare ni jen Kristokwe.

¹⁰ Era metre mun ngrabare yebti munkwe kukwe nuenbare kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre mun krütadi, akwa Kristo tä nüne munbtä mtare ne ngwane, mun üai käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ngite ñakare mda niebare Ngöbökwenuendtä.

¹¹ Angwane Ngöbökwenuendtä Jesu mikaninta nire abko Üai arabe tä nüne munbtä, ye ngwane Ngöbö Kristo mikakata nire arabe käkwe mun ngrabare ye mikadita nire arato niara Üai köböire kä mrä angwane.

¹² Ne aisete ti mräkätre, kukwe kämekäme nämane ni töibtä abko mdei nämane nebe nie, ye kwrere nikwe ñan nünandre jire chi mda,

¹³ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe nuendi janknu amne ñan kitadre temen munkwe, ye ngwane mun rabadi mente Ngöböye amne Ngöbökwenuendtä mun mikadi ja ngie nuen kä mrä angwane; akwa kukwe kämekäme nuenta munkwe ja ngrabarebti, ye munkwe kitadre temen Ngöbö Üai diebti, ye ngwane munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

¹⁴ Ye abko, nire nire jie ngwianta Ngöbö Üaikwe, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä kwe abko raba gare munye,

¹⁵ ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä mun itire itire btä, ye

abko kākwe ñan Ngöbö käi mikadita tare mun okwäte, ni klabore ütiäte ñakare kätä bkänkä jürä ngwen jabtä ye kwrere; akwa Ngöbö Üai kätä mun mike Ngöbö ngäbriänkäre amne Ngöbö Üai ye mden köböire Ngöbö abko ni Rün nikwe kaita nebe nuäre nibtä, kätä ¡Abba! ¡Tata tikwe! niere Ngöböye.

¹⁶ Ye abko, ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkä era metre abko Ngöbö Üai ye arabe tä mike gare nie amne,

¹⁷ ni Ngöbö ngäbriänkä bkänä ne ngwane, jändrän kuinkuin biandre Ngöbökwē Kristoye, ye ni rabadi bkäne siba Kristobe gwaire. Akwa Ngöbökwē jändrän kuinkuin nuendre ni kräke siba, abkokäre Kristokwe ja tare nikani, ye kwrere nikwe ja tare nikadi arato tödekabtä Kristobti.

Ngöbökwē jändrän kuinkuin nuendi ni kräke abko nita ngibiare ngäbti kisere

¹⁸ Tödekabtä Kristobti nita ja tare nike mtare ye abko tare krübäte bkänä, akwa jändrän kuinkuin nuendi Ngöbökwē ni kräke ye abko bäri ütiäte nikrä ruen tie.

¹⁹ Ni ne abko Ngöbö ngäbriänkätre. Amne ni rabadre bä mikani era metre kä mrä angwane, ye abko jändrän jökrä dätebare Ngöbökwē kätä ngibiare kisere,

²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwē jändrän jökrä dätebare, abti drekäre Ngöbökwē jändrän jökrä dätebare abko erere namani bare ñakare btä. Ye ñan jändrän ketareketare tö namani dreye ja töi jenbti, erere namani bare akwa, Adán amne Eva kākwe Ngöbö kukwei kitani temen krire kena, bti Ngöbö ara jire kākwe ükaninte kore, aisete kukwe namani bare kore jändrän jökräbtä.

²¹ Jändrän jökrä dätebare Ngöbökwē tä ngadaen amne tä niken ngwarbe, abtä tätre ja tare nike, ye kwrere ñan rabadre nakenkä mda btä abko tä ngibiare kisere. Ye kwrere arato, ni Ngöbö ngäbriänkä abko kräke Ngöbökwē kukwe kuin nuäre nuendi, kākwe ni ngrabare kwitadi, ñan krütadre mda abkokäre, ye abko jändrän dätebare Ngöbökwē tä ngibiare kisere arato.

²² Ngöbökwē jändrän jökrä kwitadi ye ngibiabtä kisere abko jändrän dätebare Ngöbökwē abko tä ja tare nike, kätä täkekä jabe bäsi merita niken ja ngibiare kätä ja tare nike ngäbäkre ngibiabtä, ye kwrere jire kira abti kä nüke mtare jändrän jökrä tä ja tare nike, ye gare kuin nie.

²³ Ye abko ñan jändrän mda mda dätebare Ngöbökwē aibe kätä täkekä jabe akwa, nitre tödekaka Jesubti kätä ja tare nike kore, kätä täkekä jabe arato, ñobtä ñan angwane ni ngrabare btin krüte ñakare mda biandi Ngöbökwē nie, ye nita ngibiare ngäbti kisere, abtä nita täkekä jabe mtare. Akwa Ngöbökwē ni kanina ngäbti ja ngäbriänkä kwrere, akwa ye rabadre

bare täte angwane, Ngöbökwe ni ngrabare btin biandi nie, ye mikakäre era, abkokäre ja Üai biani kwe nie.

²⁴ Ngöbökwe ni dianintari näire mentokwäre ni ngrabare btin biandre mda kwe nie abko nita ngibiare kisere. Ye abko, jändrän tärä nebe ni kisete, ye abko ngibiata ñakare mda,

²⁵ akwa jändrän ngämi nebe ni kisete abko nita ngibiare kisere, ye abko rükadre nie, abkokäre nikwe ngibiadre jäme bätärekä abti rükadre ni kisete.

²⁶ Ngöbökwe kukwe nuendi kuin nikrä abko nita ngibiare kisere, ye abko käta ni die mike. Ye kwrere arato, jata nebe ruen bobre di ñakare nie blitakäre Ngöböbe amne nikwe dre niedre Ngöböye ñan tä nebe nuke gare nie, yehtë abko Ngöbö Üai käta ni die mike blite Ngöböbe, käta täkekä jabe blitare kwärä ja kukwei jenbti Ngöböbe amne, kukwe Ngöbö Üaikwe abko ni ñan raba niere jire ja kukwe jenbti.

²⁷ Akwa Ngöbö abko ie ni töi ño ño gare kuin metre jökrä, amne Ngöbö Üai töta nebe dre dre kärere nikrä Ngöböye, ye garera jökrä Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, ye kwrere Ngöbö Üai tä blite juta deme Ngöbökwe ye kräke.

Jändrän jökrä ni rüere, ye nita ganaine kwäräbe

²⁸ Ni jökrä käräbare Ngöbökwe jakrä mikakäre ja odeire käta Ngöbö tarere, kräke Ngöbökwe kukwe ükaninte Kristo köböire abko erere ngwiandi bare kwe, abkokäre kukwe kuin rakadrekä btäre ya o kukwe tare rakadrekä btäre ya, akwa Ngöböta ükete kuin kräke abko krörö:

²⁹ Kena dekä Ngöbö ngämi ni dätäre, känenkri nire nire rabadre nüne kärekäre ben ye namanina gare ie, erere mikanintbe kwe kwitakäre bäsi ja Odei jen kwe Jesukristo kwrere. Ye abko Ngöbö Odei jen kwe rabadre bäri ütiäte etbakantre kwati ngätäite abkokäre.

³⁰ Erere arato, nire nire kräke Ngöbökwe kukwe mikanintbe kore abko erere käräbare kwe diantarikäre jakrä, ye abko ngite ñakare mda niebare kwe amne kani ngäbti kwe amne, ni ye abko mikadi nüne jabe kwe kä nuärete arato.

³¹ Ngöbökwe kukwe kuin nuenbare keta kabre kore ni kräke Jesukristo köböire, tikwe nini ¿yehtë nikwe dre niedre mda? Ngöböta ni tarere kore amne tä kukwe nuene kuin kore ni kräke, ye ngwane ni amne jändrän mda mda ñakare jire rabadre ni ganaine,

³² ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei jen kwe, aisete tare kri Ngöbökwe, akwa namani ruentari tare ñakare ie, käkwe biani müre ketadre ni jökrä kräke, ¿ye abko jändrän mda mda kwe abko niarakwe ñan biandre ngwarbe nie ja moto

kuinbti ja Odei ben gwaire ya? ¡Jänri, Ngöbökwe jändrän jökrä kwe biandi nie!

³³ Ngöbö ara jire käkwe ni dianinkä jakrä amne ni ngite ñakare mda niebare kwe, aisete ni ñakare jire iti raba ni kite ngise Ngöböye abko Ngöbökwe kukwei mikadre era.

³⁴ Mdakäre abko, Kristo Jesu krütani ni kräke, bti nükaninta nire amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö kise ruenkri, käta blite käre Ngöböbe ni kräke, ¿ye abko ni mda tädrera käkwe ni kitadi ngise Ngöbö ngwärekre ya? ¡Ñakare jire!

³⁵ ¿Kristo käta ni tarere kri, ye abko nirekwe töi kwitadre amne niara ñan rabadre ni tarere mda? Ni ñakare jire iti amne jändrän ñakare jire kä raba Kristo töi kwite ni rüere. Ye aisete, nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti ya o ni mda käkwe rüdre krübäte ni rüere ya amne kukwe jatadre krübäte ni rüere ya o ni rabadre mrö nike ya o dän ñan rabadre nie ya amne ni rüe jatadre krübäte ya o ni kämika tö rabadre tödekabtä Jesubti ya, akwa ¿yebtä Kristokwe ñan ni taredre mda ya? ¡Ñakare jire! Niarakwe ni taredi janknu.

³⁶ Ye abko nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti rabadre gare metre nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ni bä mike obeja kwrere, käta niere krörö nibtä:

Obeja jäta niken biare kämikadre,

ye kwrere jire nunta mikani biare kämikadre käre.

Ne aisete, tödekabtä mabti,

käre nun rätäkäta gatabti köbö kwatirekwatire, *Salmos*

44.22

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

³⁷ Akwa Ngöbö ni tarekä kri, ye köböire nita kukwe bätäkä ngwarbe ye ganaine kwäräbe jökrä.

³⁸⁻³⁹ Tita nütüre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, ye abko gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni krütadre ya o ni tädre nüne ya, akwa Ngöbökwe ni taredre janknu. Erere arato, angele köböire amne üai kämekäme köböire Ngöbökwe ñan ni kitadrekä ja okwä bäre mento, akwa ni taredre janknu kwe. Mdakäre abko, kukwe mtare amne kukwe jatadi ni rüere, ye abko ñan raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, akwa Ngöbökwe ni taredre janknu arato. Erere arato, jändrän kä käinbti ya o jändrän bäri mente nguse sete kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda. Ne aisete Kristo Jesu köböire Ngöbökwe ni taredi kärekäre amne jändrän ñan raba Ngöbö töi kwite jire chi abtä ñan rabadre ni tarere mda.

9

Ja töi jenbti Ngöböta ni denkä jakrä

1-3 Mdakäre abko ti mräkätre, ti moto ulire krübäte amne ti motota nõtöte käre, ñobtä ñan angwane ti mräkätre israelita tikwe ye abko käkwe tödekadre Kristobti abko köböire rabadre dianintari, ie ti tö bäri. Ngöbökwé ngürün mikadre tibtä, abtä ti ne ara jire rabadre mikaninkä Ngöbö okwä bäre mento ja ngie nuakäre käre käre amne ti mräkätre tikwe rabadre dianintari, ie ti töta nebe, ne abko Kristo Jesu ngwäre keri tita kukwe era erere niere. Ñan tita ni ngökö gare tie, ñobtä ñan angwane tita mun ngökö ñakare abko Ngöbö Üai Deme kätä mike gare tie, aisete tita kukwe era erere niere kore.

4 Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre israelita jatani jökrä Israelikri amne Ngöbökwé kani ngäbti ja ngäbriänkä kwrere. Erere arato, Ngöbö nämane ja di kri bä nuäre ye mike tuare ietre amne kukwe ükaninte bätäkä ngwarbe kwe bentre. Erere arato, ja kukwei biani kwe Moiséye kräke. Mdakäre abko, nitre israelita käkwe jändrän kukwadre Ngöbö käikitakäre ju blitakrä Ngöböbe kanti abko Ngöbökwé ükaninte bentre. Ngöbökwé kukwe mda mda nuendre nitre israelitakrä abko niebare metre kwe ietre arato.

5 Erere arato, ni mräkä kirakira ütiäte krikri, yekri niaratre jatani arato amne niaratrekri Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesukristo ara därebare arato. Jesukristo abko Ngöbö ara jire amne tä jändrän jökrä gobraine. Niara abko raba käikitaninkä käre käre. Abko kore se. Amen.

6 Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare kore nitre israelitakrä, akwa niaratre kwati käkwe trö kwitani Kristoye, käkwe ñan mikani ütiäte jae, ¿yebtä abko Ngöbökwé ñan ja kukwei mikani täte ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ñan nitre israelita jökrä därebare ni israelitakri abko Ngöböta tuen israelitare era metre ja ngwäre keri.

7 Erere arato, ñan ni jökrä därebare Abrahamkri abkobtä Abraham ngäbriänkä era metre Ngöbö ngwäre keri abko gare nie, ñobtä ñan angwane Abraham ngäbriänkä nämane kwati, akwa Ngöbökwé niebare krörö Abrahamye:

Ma ngäbriänkä era metre abko jatadi ma ngobo Isaac aibekri,

Génesis 21.12

niebare Ngöbökwé ie.

8 Ye mdenbtä abko, ñan nita däre ni mräkä mdenkri abko kätä ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko niebare Ngöbökwé Abrahamye Isaabtä kätä mike gare nie, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani Abrahamye abkokri ni därebare ja täritäri, ni ye abko Abraham bkün era metre.

9 Ye erere, bati Ngöbökwé ngäbäkre biandre Abrahamye abko niebare krörö kwe ie:

Kä krörö kä mdate ti rükadita angwane, ngäbäkre rabadira

Sarakwe,

Génesis 18.10,14

abko Ngöbökwe nuendre Abrahamkrä, niebare kwe ie Isaabtä. Ye aisete Ngöbökwe Isaac dianinkä jakrä amne ñan Ismael dianinkä jakrä nämane gare Abrahamye.

¹⁰ Akwa kukwe ye abko ñan aibe nakaninkä kore akwa, kukwe mdara jire nakaninkä abko köböire nita därere ni mräkä mdenkri abko ñan tä ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko tä nüke gare nie abko krörö: Rebeca ngobo munkine kädian nämane Esaú amne Jacob, ye abko därebare rün itibe Isaakri.

¹¹⁻¹³ Akwa niaratre nibu ngämi därere amne ngämi kukwe kuin nuene amne ngämi jändrän käme nuene Ngöbö rüere, ye känenkri Ngöbökwe niebare Rebecaye:

Ngäbäkre mubai abko rabadi sribikä etba mrä kräke, *Génesis*
25.23

niebare Ngöbökwe Rebecaye.

Ye mden erere Ngöbökwe niebare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Tikwe Jacob tarebare,

akwa Esaú abko tikwe tarebare ñakare, *Malaquías* 1.2-3
abko niebare Ngöbökwe. Ye mden abko namanina kwatibe kore, ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ño, töta nebe nire nire diainkä jakrä ja töi jenbti ye erere tä denkä, ye abko ñan nita jändrän kuin nuene ya o nita jändrän käme nuene Ngöbö rüere abko Ngöböta mike ñäräre, käta ni denkä jakrä, akwa Ngöbö töta nebe nire diainkä jakrä, erere tä denkä.

¹⁴ ¿Ne aisete, Ngöbö abko kukwe ükatekä blo nikwe niedre ya? ¡Ñakare jire!

¹⁵ ñobtä ñan angwane bati kira Ngöbökwe niebare krörö Moiséye:

Ti tö rabadi nire nire ngwiain ruentari tare jae, ye erere
rabadi ruentari tare tie amne,

ti tö rabadi ja moto mikai kuin nire nire kräke, ye erere kräke
tikwe ja moto mikadi kuin, *Exodo* 33.19

niebare Ngöbökwe Moiséye.

¹⁶ Kukwe ye abko käta kukwe krörö mike gare nie: Ye abko ñan ni töta nebe dreye amne ñan nita jändrän nuene ja di ngöibti abko köböire nita nebe ruentari tare Ngöböye, akwa ja töi jenbti nita nebe ruentari tare Ngöböye.

¹⁷ Erere arato, Ngöbökwe ñäkäbare Faraónye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, käta niere krörö:

Ma köböire ti di kri rabadre gare kä jökräbti temen, abkokäre
tikwe ma mikani jreire Egipto nete, *Exodo* 9.16

niebare Ngöbökwe Faraónye.

¹⁸ Kukwe ye abko käta kukwe krörö mike gare nie: Ngöbö töta nebe nire nire ngwiain ruentari tare jae, erere tä nebe ruentari tare ie amne, Ngöbö töta nebe nire nire dokwä mikai

ribi ja kukweikrä, erere tä dokwä mike ribi. Ye mden abko bä mikani kwe.

¹⁹ Akwa kukwe nebtä ni ruäre käkwe niedre tie: ¡Ngöbö tōta nebe dre dre nuein nibtä, erere tä neme bare nibtä, se ñobtä abko nita nebe ngite Ngöböye se! ni ruäre käkwe niedre kore.

²⁰ Akwa tita niere kore ni yeye: ¿Mun abko dätebare Ngöbökwē, ye ñobtä abko mun tō ñākāi kore Ngöbö rüere ye? Ni kantra dātekā abko, ie kantra raba niere: ¿Drekāre makwe ti dātebare kore se? ¿niedre kantrakwe ie ya? ¡Ñakare jire!

²¹ ñobtä ñan angwane ni kantra dātekā ye tō rabadre dobro ye dātei ño ño ja tōi jenbti, erere raba nuene. Ye mden kisete, dobrobti ni kantra dātekā ye raba kantra dātere jāndrān ütiāte krāke, akwa dobro ye arabebti raba kantra dātere arato jāndrān ütiāte ñakare krāke. Ye kwrere arato, Ngöbökwē ni dātebare, aisete tō rabadre dre dre nuein nibtä erere raba nuene.

²² Ne aisete, nitre kukwe kāmekāme nuenkā Ngöbö rüere, krāke Ngöbökwē kukwe ūkaninte mikakāre ja ngie nuen, aisete ñan tō namani mikai ja ngie nuen jōtrō, akwa ngibiabare raire kwe, ye abko Ngöbö raba nuene ja tōi jenbti.

²³ Erere arato, Ngöbökwē ni ngibiabare raire kore, käkwe ñan ni ye mikani ja ngie nuen jōtrō, ñobtä ñan angwane niara tōta nebe ja di kri bä nuäre mikai tuadre nitre tōdekaka Jesubti yeye. Ngöbökwē nitre tōdekaka Jesubti dianinkā kira jakrä, käkwe ngwiani ruen bobre jae, mikakāre nüne kākēre jabe kā bāri nuäre te.

²⁴ Ngöbökwē ni kārābare jakrä abko ruäre nitre israelita ngātāite, ruäre abko nitre ñakare israelitare ngātāite.

²⁵ Ngöbökwē ni kārādre kore abko tä tikani krörō Ngöbö Kukweibtä tārā Oseabtä:

Nitre ñakare juta jen tikwe abko batira jire rabadi juta jen tikwe abko tikwe niedi nitre yebtä.

Erere arato, nitre tita tarere ñakare metre mtare abko batire jire tita tarere arato abko tikwe niedi btä, *Oseas 2.23* niebare Ngöbökwē.

²⁶ Erere arato, Ngöbökwē niebare mda tārā Oseabtä:

Mun ñakare juta jen tikwe, tikwe niebare munye.

Kä ye kānti tikwe nieba kore munye, akwa kä ye arabe kānti tikwe niedi krörō:

Mun abko Ngöbö nire ngābriānkātre, tikwe niedi munbtä, *Oseas 1.10*

abko tä tikani tārā Oseabtä.

²⁷ Akwa nitre israelita ngātāite abko ni ruäre aibe rabadre dianintari abko Ngöbökwē niebare ietre kira abko tä tikani krörō tārā Isaíabtä:

Nitre israelita rabadre bäri kwati abtä ñan rabadre tanre üman mren köräbäre kwrere, akwa niaratre braibe rabadi dianintari,

²⁸ ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö kākwe kukwe ükaninte ño nibtä, erere kebera mike täte metre, bti ja töi kwitadi ñakare jire chi kwe, *Isaías 10.22-23*

abko nieta tärä Isaíabtä.

²⁹ Ye mden abko Ngöbökwie niebare käne Isaías ara köböire arato abko krörö:

Ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkä kākwe ñan ni mräkä israelita mikadrete nüne ruäre, akräke Ngöbökwie nitre Sodomabo amne Gomorrabo ganinkä jökrä, ye kwrere ni israelita rabadre arato, *Isaías 1.9*
niebare Ngöbökwie Isaías köböire.

Nitre israelita kākwe tödekani ñakare Jesubti

³⁰ Ye kwrere Ngöbökwie nitre ñakare israelita diandretari kwati abko niebare kwe akwa, nitre israelita braibe rabadre dianintari abko Ngöbökwie niebare kira, ¿sebtä abko nikwe dre niedre? Niaratre abko ngite ñakare mda niebare kwe, ye abko nitre ñakare israelitare nämane känentari ñakare jakrä, akwa tödekabtä Jesubti niaratre ngite ñakare mda niebare kwe btätre amne kadre ngäbti kwe abko Ngöbökwie mikani gare ietre.

³¹ Akwa nitre israelita abko rabadre ja mike metre au ja di jenbti Ngöbö ngwärekre Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye mikabtä täte, ye abko nitre israelita nämane känentari kisere, akwa yebtä niaratre abko metre ja ngwärekre abko Ngöbökwie niebare ñakare amne ñan kani ngäbti kwe.

³² ¿Se ñobtä Ngöbökwie nuenbare kore? Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye mikabtä täte ja di jenbti au abko köböire niaratre ñakare ngite mda abko Ngöbökwie niedre abko aibe nitre israelita nämane mike era jae, akwa tödekani ñakare kwetre Ngöböbti. Ye mden kisete, ngite ñakare mda abko Ngöbökwie niebare ñakare ietre. Nitre israelita kākwe tödekani bäri ja di jenbti ja mikakäre metre au Ngöbö ngwärekre amne ñan tö namani tödekai Jesubti. Jesu ye abko jä kwrere btä ni kwati tä ngoto ritete.

³³ Ye rakadrekä abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, kanti Ngöbökwie Jesukristo bä mikani jä kwrere abko krörö:

¡Munkwe mika ñäräre!

Tita jä mike jite mun Siónbo ngätäite.

Jä ye abko rabadi ñakare ütiäte mun kräke, aisete jä yebtä ni kwati ngoto ritadite amne ñan tödekadi kwetre bti.

Akwa nire nire kākwe tödekadre ni yebti abko Ngöbökwie ñan mikadi ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaías 8.14; 28.16*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä.

10

¹ Ti mräkätre, kukweta nakenkä kore nitre israelitabtä, akwa nitre israelita ye rabadre dianintari, ie ti tö krübäte, aisete tita blite kräke Ngöböbe,

² ñobtä ñan angwane niaratre tä Ngöbö mike ütiäte kri jae, aisete tätre mokrere Ngöböbti, akwa Ngöbö mikadre ütiäte ño metre kwetre abko erere nüke gare ñakare ietre.

³ Nita tödeke Jesubti aibe angwane ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä, ye abko ñan nükani gare ietre amne, niaratre töta nebe ja mikai metre au Ngöbö ngwärekre, aisete Ngöbökre kukwe mikanintbe ni mikakrä metre ja ngwärekre Jesukristo köböire, ye mikata ütiäte ñakare kwetre.

⁴ Akwa Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye Kristo käkwe mikani täte jökrä, aisete mikani nebe bare täte jökrä kwe ni kräke amne, tödeka Kristobti aibe köböire ni rabadre era metre Ngöbö ngwärekre, abkokäre mikani nebe bare täte jökrä kwe ni kräke.

⁵ Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye mikabtä täte nire nire tö rabai metre Ngöbö ngwärekre abko kräke Moisékre kukwe tikani krörö:

Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye nirekre mikadre täte jire jökrä abko köböire nünandi kwe, *Levítico 18.5*
abko tä tikani Moisékre Ngöbö Kukweibtä. Akwa ni ñan raba kukwe ye mike täte kore,

⁶ aisete nita tödeke Jesubti, köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä, ni ye kräke Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin kä känbti?” Kristo kanti, niara kärereta kä nebtä ni die mikakäre? Ye kwrere makwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo nükänina kä nebtä aisete.

⁷ Erere arato, makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin nguse kä nakebtä ni krütanikrütani ngätäite,” Kristo rükadreta nire ni die mikakäre? Ye kwrere munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo krütänina bti Ngöbökre mikanina nire ni kräke.

⁸ Akwa kukwe bti ni rabadre dianintari abko tä känime mun ken. Kukwe ye abko krörö: Tödekadre Kristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko dirita nunkwe. Yebtä Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Kukwe ye abko tä känime mun ken abko mun raba niere ja kada jenbti amne, mun töibti mun raba mike era jae,

Deuteronomio 30.14
abko Ngöbö Kukwei tä niere.

⁹ Kukwe mun diantarikrä abko tä ja ken munbe, ñobtä ñan angwane Jesu abko ma Dänkien makwe niedre ja kada jenbti amne Ngöbökre Jesu mikaninta nire, yebti makwe tödekadre amne makwe mikadre era ja töibti angwane, ma rabadi dianintari.

¹⁰ Ye abko, Jesu mikata era ja töibti amne tödekata bti, yebtä ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne, Jesukristo abko ni Dänkien nita niere ja kada jenbti, ye ngwane nita nebe dianintari.

¹¹ Yebtä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö arato:

Nire nire käkwe tödekadre niarabti abko ñan rabadre mikani
ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaiás 28.16*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹² Nieta kore, ñobtä ñan angwane ni israelita ya o ni ñakare israelitare akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekrei. Ye aisete ni ñakare bä jene jene amne ni Dänkien Kristo abko ni jökrä Dänkien amne, nire nire käta ja di kärere ie rabakäre dianintari ye erere die mikata kri kwe

¹³ abko gare metre nie, ñobtä ñan angwane nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Nire nire käkwe ja di kärädre ni Dänkienye rabakäre dianintari,
ni ye abko Ngöbökwé dianditari, *Joel 2.32*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁴ ¿Akwa ni tödekaka ñakare Kristobti käkwe ja di kärädre ño Ngöböye jakrä? Erere arato, ¿ni ni kukwei nuen ñakare blite Kristobtä abko tödekadre ño kwe bti? ¿Amne ni ñakare kukwe kuin Kristobtä niere, ye abko nikwe kukwe Kristobtä kukwei nuadre ño?

¹⁵ Mdakäre abko, ¿ni juanta ñakare kukwe kuin Jesubtä niere ni mdaye, ye abko rikadre blite ño kukwe kuin yebtä? Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni kukwe kuin ngwianka tä kite nüke, ye abko käita nebe
nuäre krübäte nibtä niara tuare, *Isaiás 52.7*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁶ Kukwe kuin Kristobtä ye niebare nitre israelitaye, akwa ni kwati käkwe ñan mikani era, käkwe tödekani ñakare Jesubti. Kukwe rakadrekä kore abko Ngöbökwé niebare kira krörö Isaiás köböire:

Ni Dänkien, nunkwe kukwe kuin niebare, ye bäsi ni ñakare jire
käkwe mikani era, *Isaiás 53.1*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä sribi nunkwebtä.

¹⁷ Ye abko, kukwe kuin Kristobtä, ye nita kukwe nuen angwane, nita kite tödeke Kristobti. Kukwe kuin ye abko Kristobtä.

¹⁸ Akwa ti raba ngwentari munye: ¿Nitire israelita ye käkwe kukwe kuin Kristobtä kukwei nuani metre ya, ñakare ya? Jänri, niaratrekwe kukwe kuin ye kukwei nuani. Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Nitre kukwe kuin ngwianka, ye nikani kukwe kuin ye
ngwena kä jökräbti temen amne, kukwe kuin ye
abko niaratre nikani ngwena kä ketareketare te jökrä
kwäräkwärä, *Salmos 19.4*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁹ Akwa ti tö kukwe ngwiantarita mda munye abko krörö: ¿Kukwe kuin niebare nitre israelitaye, ye abko ñan nükani gare metre ietre ya? Käne Moiséskwe niebare krörö nitre israelitabtä:

Juta ñakare jen tikwe, ye ben tikwe mun israelita mikadi mokrere.

Erere arato, juta ie ti nuke gare ñakare mtare, juta ye kräke tikwe mun israelita mikadi romon, *Deuteronomio 32.21*

²⁰ ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbö Kukweibtä Isaíaskwe abko tä nakenkä mtare abko krörö:

Juta mda mda ñakare israelitare nämane ti känentari ñakare abko ie ti kwani.

Amne juta nämane ti kärere ñakare abko ie tikwe ja mikani gare, *Isaías 65.1*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre ñakare israelitarebtä, ñobtä ñan angwane niaratre kwati tä tödeke Jesubti aisete.

²¹ Akwa nitre israelitabtä abko Isaíaskwe niebare krörö:

Juta ne ñan tä ti kukwei mike täte amne, dokwä ribi ti kukwei ngäbti,

akwa ti nämane biare kise ngianinte köbö kwatirekwatire niaratre ngäbti, *Isaías 65.2*

niebare Ngöbökwé Isaías köböire.

11

Ngöbökwé nitre israelita dianinkä braibe jakrä

¹ Kukwe yebtä, ti rabadre kukwe ngwentari krörö: ¿Nitre ñakare israelitare, kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin, yebtä abko juta israelita abko ie Ngöbökwé trö kwitani ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ti abko israelita. Ti därebare Abrahamkri amne ti därebare juta Benjamín mräkäkri arato.

² Käne abko, Ngöbö ngämi kä ne dätere, ye känenkri Ngöbökwé juta israelita diandikä juta jen jakwe kwrere abko mikanintbe kwe, aisete mtare Ngöbökwé ñan trö kwitani juta jen kweye. ¿Ye abko era metre abko kukwe nakaninkä ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Elíabtä abko käta bä mike abko gare ñakare munye ya? Bati Elías nämane blite Ngöböbe angwane, niebare krörö kwe nitre israelita kitakäre ngite Ngöböye:

³ Ti Dänkien, nitre ma kukwei niekä abko kämikanina jökrä jreikwe.

Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwäkrä mae ye dikaninte jökrä kwetere.

Mtare ti aibe tä nire kaibe, akwa niaratre tö ti kämikai arato, *1 Reyes 19.10,14*

niebare Elíaskwe Ngöböye.

⁴ Abtä Ngöbökwe niebare mda ie:

Nitre israelita kwati ngämi nebe ngukudokwäbti temen ngöbö
ngwarbe Baal ngwärekre,
akwa tä ti mike era janknu abko tikwe dianinkä mili krä
kükü jenena jakrä, aisete ma ñakare tä kaibe, *1 Reyes*
19.18

niebare Ngöbökwe Elíaye.

⁵ Ye kwrere arato mtare, Ngöbökwe nitre israelita dianinkä
ruäre jen jakrä ja moto kuinbti, käta tödeke Jesubti.

⁶ Ja moto kuinbti Ngöbökwe nitre israelita dianinkä ruäre jen
jakrä, ye abko ñan jändrän kuin nuenbare kwetre abko ütiäre
Ngöbökwe dianinkä jakrä, akwa Ngöbö ara jire käkwe ja moto
mikani kuin, köböire ni dianinkä kwe jakrä. Akwa nikwe
jändrän kuin nuendre abko ütiäre Ngöbökwe ni diandrekä
jakrä, ye ngwane ñakare Ngöböta ni denkä jakrä ja moto
kuinbti.

⁷ ¿Yebtä abko, nikwe dre niedre mda? Nitre israelita
rabadre metre Ngöbö ngwärekre ja di jenbti abko niaratre
namani känene kisere, akwa erere ñan namani bare. Akwa
nitre israelita dianinkä jakrä Ngöbökwe abko käta tödeke Je-
subti angwane, niaratre abko ngite ñakare mda Ngöböta niere,
akwa nitre israelita mda mda abko Ngöbö ara jire käkwe
dokwä mikani ribi.

⁸ Ye kwrere kukwe rakadrekä abko Ngöbökwe niebare kira
abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kwata ruen ñakare, kwrere jire Ngöbökwe mun töi mikani
abko erere mun tä abti kä nüke mtare.

Ngöbökwe mun okwä mikani, akwa kukwe era metre Kristo-
btä tuen ñakare munye.

Erere arato, mun olo mikani Ngöbökwe, akwa ni kukwei kuin
Kristobtä ruen ñakare mtare munye, *Deuteronomio*
29.4; Isaías 29.10

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre israelita kwati btä.

⁹ Erere arato, Davikwe niebare krörö niara rüebtä Ngöböye,
erere tä nakenkä mtare nitre israelita kwati btä:

Jändrän jökrä kuin mrö kwrere, ye abko rikwitadreta niaratre
rüere näre.

Yebtä abko rabadre ritete abtä mikadre ja ngie nuen näre.

¹⁰ Erere arato, kä ñan rabadre tuen ietre, abkokäre okwä
raba kä ikote näre amne, ñan rabadre jändrän nuen kä,
abkokäre trö raba tänene kärekäre näre, *Salmos*
69.22-23

abko niebare Davikwe. Ye kwrere tä nakenkä mtare nitre
israelita kwati btä.

Ngöbökwe nitre ñakare israelitare dianintari arato

¹¹ Mtare ti bike kukwe mda ngwentari krörö: ¿Nitre israelita
nikani janknu temen rabakäre kärekäre Ngöbö okwä bäre

mento ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane nitre israelita käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte, käkwe trö kwitani ie, ye köböire abko ni mda mda ñakare israelitare abko namani dianintari Ngöbökwé arato, nitre israelita rabadre mokrere Ngöböbti abkokäre.

¹² Akwa nitre israelita tä kukwe kuin Jesubtä kite temen, köböire tä ja mike ngite au Ngöbö rüere mtare, ye köböire abko ni mda mda ñakare israelitare tä jändrän kuinquin Ngöbökwé bkäne kabre Jesukristo köböire. Akwa mrä nitre israelita käkwe tödekadre täte jökrä Jesubti angwane, jera metre Ngöbökwé ni jökrä die mikadre bäri kri mda ñan ñan!

¹³ Akwa mun ñakare israelitare abko ie ti bike niere krörö: Mun ye ie Ngöbö ara jire käkwe ti juani ja kukwei ngwena, aisete tita sribi ne mike bäri ütiäte jae,

¹⁴ ñobtä ñan angwane tita sribire munbe angwane, ti mräkäre israelita tikwe jatadre mokrere munbe, ye köböire abko ti rükadre ngwenante Ngöböye amne rabadre dianintari arato abkokäre.

¹⁵ Ye abko, Ngöbökwé nitre israelita tuanimetre angwane, Ngöbökwé jändrän kuin krübäte nuenbare ni mda mda ñakare israelitare kä jökräbti kräke, käkwe kä biani ietre ja mäkäkäreta jabe Jesu köböire. ¿Ye abko nitre israelita jen Ngöbökwé käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwé kadreta ngäbti abko Ngöbökwé ñan jändrän bäri kuin krübäte nuendre kräke ya? jänri! Ngöbökwé mikadre nüne kärekwé jabe,

¹⁶ ñobtä ñan angwane arina mritata, bti diankata chi jenena Ngöbökrä, ye abko tuen deme amne ütiäte Ngöböye, ye ngwane arina mda tä nebe deme amne ütiäte jökrä arato. Ye kwrere abko nitre israelita mräkä känkäne abko arina chi dianinkä jenena kwrere amne nitre israelita jökrä abko arina mda kwrere abko krörö: Ngöbökwé nitre israelita mräkä känkäne Abraham, Isaac amne Jacob mikani jenena deme jakrä, ye köböire nitre israelita jökrä tä mikani jenena, Ngöbökwé kukwe kuin nuendre kräke abkokäre. Ye kwrere arato, kri ngätri tä mikani kuin deme jenena, ye ngwane kri küde tä neme kuin deme jökrä arato. Ye abko Ngöbökwé nitre israelita känkäne mikani deme jenena jakrä kri ngätri kwrere, ye köböire nitre israelita mda mda ja täritäri tä mikani jenena Ngöbökwé, kukwe kuin nuenkwé kräke arato.

¹⁷ Yebtä abko, ti bike kukwe mda bä mike krörö: Nitre israelita abko olibo krie kwrere, akwa olibo krie ye abko küde tikaninkä ruäre. Olibo krie küde tikaninkä ye täte abko olibo krie ngwarbe känsenta küde mikani. Olibo krie ngwarbe känsenta ye abko ma ñakare israelitare ara. Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ma mikani, ye mden köböire abko namani neketaninkä olibo ngätri era metre btä amne olibo

nire abko ara jire btä ma namani siba, käta ma die mike. Olibo ngätri era metre abko nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob ara.

¹⁸ Akwa yebtä makwe ñan bika kri olibo küde era metre btä, ñobtä ñan angwane makwe bikadre kri angwane, ñan olibo ngätri tä nire ma köböire akwa, ma abko tä nire olibo ngätri köböire, ye makwe ngwianta töre jae.

¹⁹ Akwa mun ruäre ñakare israelitare käkwe niedre mda: Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ti mikani, munkwe niedre kore bikakäre kri,

²⁰ ye abko tä dbe. Akwa nitre israelita abko olibo küde era metre, käkwe ñan tödekani Jesubti abtä Ngöbökwé tikaninkä amne ma abko käkwe tödekani Jesubti, aibe köböire Ngöbökwé ma mikani olibo küde era metre ye täte. Ne aisete, makwe Ngöbö jürä ngwian jirekäbe jabtä angwane, makwe ñan bika kri,

²¹ ñobtä ñan angwane nitre israelita abko olibo küde era metre, akwa tödekani ñakare kwetre Jesubti, ye abko Ngöbökwé diani ñakare niaratrebtä ta, aisete jma bärira jire käkwe ñan tödekadre janknu Jesubti angwane, Ngöbökwé ñan diandre jire mabtä ta!

²² Yebtä abko, makwe nikra kuin ja käne, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko moto kuin, akwa motota nebe romon arato. Ye mden kisete, nitre israelita namani ritete nikani temen, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä mikani ñakare era jae kwetre, ye kräke Ngöbö moto namani romon angwane, ja moto mikani kuin kwe makrä. Akwa makwe nünandre ño, ie Ngöbö tö ye kwrere makwe nuna käre angwane, Ngöbö moto rabadi kuin käre makrä, akwa makwe ñan nünandre Ngöbö töi erere, ye ngwane ma tikadikäta olibo kriebtä arato.

²³ Mdakäre abko, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei Jesubtä mike era jae, ye mikadre temen kwetre angwane, tödekadre Jesubti kwetre angwane, Ngöbökwé ketarekäta olibo krie metrebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tarä olibo küde ye ketarekäta olibo kriebtä.

²⁴ Mun abko olibo krie ngwarbe känsenta abko küde tikaninkä, bti ketaninkä olibo küde era metre ye täte ¿ye abko nitre israelita olibo küde era metre tikaninkä abko Ngöbökwé ñan mikadreta täte olibo kriebtä ya? jänri! Niaratre abko olibo küde era metre, aisete bäri Ngöbökwé ketarekäta täte.

Nitre israelita rabadi dianintari

²⁵ Ja mräkätre, Ngöbökwé kukwe ükaninte kore mun ñakare israelitarebtä amne nitre israelitabtä, ye abko kukwe ükaninte kira tiebe Ngöbökwé ni kräke, akwa mtare Ngöböta mike gare nie, ye abko btä mun ñakare israelitare ñan tädre töi ngitiekä ngwarbe kwäräkwärä abtä bikadre kri nitre israelitabtä,

abkokäre tita mike gare munye abko krörö: Mun ñakare israelitare rabadre tödeke täte jökrä Kristobti, abkokäre nitre israelita ruäre dokwä ribi, käkwe trö kwitani Jesukristoye.

²⁶ Akwa kukwe ye rabadi bare kore angwane, nitre israelita rabadi dianintari, erere rabadi dianintari jökrä abko rakadikä kore tä gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita blite krörö btä:

Ni Diantarikä tä Siönte abko jatadi nitre israelita dentari, ye käkwe Jacob mräkä ngite Ngöbö rüere diandikä jökrä btä.

²⁷ Nitre israelita ngite ye diandikä jökrä kore btätre angwane, Ngöbökwé kukwe ükaninte kira nitre israelitabtä ye rabadi bare,

Isaías 59.20-21; 27.9

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²⁸ Akwa mtare ti mräkätre, nitre israelita kwati tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye rüere, abtä tätre ja rüere Ngöböbe. Ye mden köböire abko nitre israelita tä kä bien mun ñakare israelitareye tödekakäre Kristobti mtare. Akwa Ngöbökwé nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob ye dianinkä jakrä amne kukwe ükaninte kwe bentre, yehtë abko Ngöbö tä nitre israelita tarere janknu arato,

²⁹ ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän bien nie, ye abko ñan tä denkäta nikän. Erere arato, tä ni kärere diantarikäre, yehti ñan tä ja kukwei kiteta temen, aisete tä ja kukwei mike täte jökrä, aisete Ngöböta nitre israelita tarere janknu.

³⁰ Angwane mun ñakare israelitare abko mekera mun nämáne Ngöbö kukwei mike ñakare täte, akwa mtare nitre israelita käta Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike ñakare täte, ye köböire abko tätre kä bien munye, mun rabadre ruentari tare Ngöböye, käkwe mun diandretari Jesu köböire abkokäre.

³¹ Ye kwrere arato, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike täte mtare, ye köböire abko mun rabadre ruentari tare Ngöböye abkokäre. Ye mdenbtä, mrä nitre israelita rabadi ruentari tare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöböta mun ñakare israelitare ngwen ruentari tare jae mtare.

³² Ne aisete, ni jökrä rabadre tödeke Jesubti amne rabadre ruentari tare Ngöböye, käkwe dianditari, abkokäre Ngöbökwé ni jökrä israelita ya, ñakare ya tuanimetre ja dokwä mike ribi amne ñan Ngöbö kukwei Jesubtä mikadre täte kwetre abko Ngöbökwé nuenbare kore, akwa ye köböire abko ni israelita ya, ñakare ya akwa Ngöbö rabadre ngwen ruentari tare jae amne rabadre dianintari, abkokäre Ngöbökwé nuenbare kore.

Pablota Ngöbö käikitekä

³³ Yehtë abko, ti tö kukwe niei krörö Ngöböbtä: ¡Jo! Ngöbö abra kwe jändrän kuinquin tärä kabre krübäte nikrä, amne

Ngöbö abra töbtä kri krübäte, käkwe jändrän kuinkuin mikanintbe ja töi jenbti ni kräke. Ye aisete Ngöböta töbike ño ño, ye ni ñan raba niere jire chi amne Ngöbö töi ji mdenbtä ye ni ñakare jire iti ie rabadre gare.

³⁴ Ne aisete, ¿ni Dänkien töi ño, ye tä gare ni mda mdaye ya? ¡Ñakare! ¿Angwane ni mda mda raba Ngöbö töi tike ya? ¡Ñakare!

³⁵ Mdakäre abko, ¿ni tärä iti käkwe jändrän biani käne ni Dänkienye abko ütiä biandreta kwe ie ya? ¡Ñakare!

³⁶ Ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä kite Ngöbökre amne jändrän jökrä tä niara köböire amne jändrän jökrä abko jen Ngöbökre, aisete ¡Ngöbö aibe raba käkitaninkä kärekäre! Abko kore se. Amen.

12

Ni kwitanina btin Ngöbökre, erere nikwe nünandre

¹ Ngöbökre ni ngwiani ruentari tare kore jae, käkwe jändrän kuin nuenbare bätäkä ngwarbe ni kräke, ye mden kisete ti mräkatre tikwe, jändrän kämikata Ngöbö käkkitakäre abko bianta ngöi ie, ye kwrere munkwe ja ngrabare mika ngöi jökrä Ngöbökrä amne munkwe nuna kuin deme Ngöbö aibe kräke amne, dre tuen dbe Ngöböye, ye erere munkwe nuen abko ti tö nibi niei kisere munye. Munkwe nuendre kore angwane, munkwe Ngöbö mikadi ütiäte amne munkwe käkkitadikä era metre.

² Erere arato, nitre moto kämekäme tä nüne ño kä ne ngwane, ye kwrere munkwe ñan nuna mda. Akwa mun rabadre kwitani Kristo kwrere, abkokäre munkwe Ngöbö tuametre ja töi kwite btin. Ye ngwane Ngöbö tö dreye, ye rüka gare munye amne jändrän kuin Ngöbökrä amne jändrän nuäre Ngöbökrä amne jändrän era metre Ngöbö okwäbti, Ngöbö tö dreye, ye rüka gare munye.

³ Ni kwitanina Ngöbökre käkwe nünandre krörö abko ti bike niere munye. Ngöbökre ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka, aisete ti bike kukwe niere krörö mun itire itireye: Munkwe ñan bika kri ni mda mdabtä, akwa munkwe töbika era metre au jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökre mun itire itire mikani tödeke ja kwrere jabti, aisete ye kwrere munkwe nuna.

⁴ Ni abko itibe akwa ni kiakia ngrabare abko kabre, akwa ni kiakia ngrabare ye ñan tä sribi ketetibe nuene, akwa tä sribi bätäkä ngwarbe nuene ni ngrabare die mikakäre.

⁵ Ye kwrere arato, ni itire itire tödekaka Kristobti tä nekete niarakri abko ni kwati, akwa ni abko Kristo ngrabare itibe, aisete nita nekete gwaire jakri ja die mikakäre kwärikwäri.

⁶ Akwa ni itire itire, ie Ngöbö tö namani ja di biain sribi ño ño nuenkäre, ye erere biani kwe nie. Ye aisete, Ngöbökwé ja di biani ni itiye ja kukwei niekäre ni mda mdaye angwane, ni ye käta tödeke ño Ngöböbti, ye kwrere Ngöbö kukwei niedre.

⁷ Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye sribikäre ni mda mda die mikakrä angwane, sribidre kuin kräke kwe. Amne Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ja kukwei dirikäre, ye kwrere diri janknu kwe ni mda mdaye.

⁸ Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ni mda mda kitakäre nüne bäri Ngöbökrä, ye kwrere kita nüne bäri Ngöbökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye jändrän biankäre ngwarbe ni mda mdaye angwane, jändrän bian ja moto kuinbti kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye rabakäre ji dokwäte nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite angwane, sribi ye nuen kuin täte jökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ni bobre bobre amne ni ja tare nikaka nikaka die mike angwane, kä rabadre nuäre btä sribi ye nuenkäre.

Nikwe ni mda mda taredre

⁹ Kukwe mda ti bike niere munye abko krörö: Munkwe ja tare era metre kwärikwäri. Erere arato, munkwe btä ngwiandre kri krübäte kukwe kämekäme yebtä amne munkwe kukwe kuinquin ye ketadrete dime ja kisete.

¹⁰ Ni ja etbare käta ja tarere, ye kwrere munkwe ja taredre kwärikwäri amne, munkwe ñan ja mikadre ngwarbe jae kwärikwäri, akwa munkwe ja mikadre bäri ütiäte jae kwärikwäri. Yebtä munkwe ja kitadre bäri.

¹¹ Mdakäre abko, sribi jökrä jiebtä mun rankwadre kisere, akwa munkwe ñan kä ngwiandre krene jabtä amne munkwe sribidre ja di ngöi jökrä ni Dänkienkrä.

¹² Erere arato, Ngöbökwé jändrän kuin nuendi munkrä, ye abko munkwe käi ngwiandre nuäre jabtä, akwa mun raba ja tare nike angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä amne ja tare nika yebtä munkwe ñan ngra ngradre akwa, munkwe blitadre janknu Ngöböbe.

¹³ Nitre tödekaka Jesubti käta jändrän mdei nike, ye abko munkwe die mikadre. Erere arato, nitre basaka kadre ngäbti kuin, ye jiebtä mun rankwadre kisere.

¹⁴ Mdakäre abko, nire nire tä näin kisere mun jiebtä mun mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye kräke munkwe ja di kärä Ngöböye amne munkwe ñan ngürün mika btä ja dokwäre.

¹⁵ Erere arato, nire nire btä käta nuäre, ye ben munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä amne, nire nire tä ulire amne tä ja müaire abko ben munkwe ja müaidre gwaire siba.

¹⁶ Erere arato, munkwe nünandre jäme jabe kwärikwäri amne munkwe ñan bikadre krikri, akwa munkwe ja getadre

jäme ni bobre bobre ben amne ja ñan rabadre ruen bäri töbtä ni mda mdabtä munye.

¹⁷ Mdakäre abko, ni mda mdakwe kukwe nuen käme mun rüere, akwa munkwe ñan kukwe nuenta käme btä ja dokwäre, akwa dre dre tuen kuin ni jökräye, ye jiehti mun rankwa.

¹⁸ Erere arato, munkwe ja die mikadre käre nünakäre jäme ni jökräbe.

¹⁹ Ti mräkätre tare tikwe, ni mdakwe kukwe nuen käme mun rüere angwane, munkwe ñan ja ngie mika au, akwa munkwe mun rüe ye tuametre Ngöbö kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni mikadre ja ngie nuen, ye abko tä ti kisete.

Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme mun rüere, ye dokwäre tikwe mikadi ja ngie nuen, *Deuteronomio 32.35*

niebare ni Dänkienkwe.

²⁰ Ne aisete, nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte krörö:

Ma rüe, ie mrö raba angwane, makwe buka.

Erere arato, tomna raba ie angwane, makwe tomna bian ie.

Yehta abko rabadre ja gaire amne ngwäre kwata rabadre tain bürere jökrä ie ja gaibtä, abkokäre makwe nuen kore.

Proverbios 25.21-22

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

²¹ Ye abko, makwe ñan ja ganaimna kukwe kämeye, akwa makwe kukwe kuin nuen ma rüekrä, köböire makwe kukwe käme ganaindi.

13

Nitre gobranka kukwei mikadre täte

¹ Mdakäre abko, ni jökrä tä nebe gobrane ye abko Ngöbö ara jire tä mike. Ni ñakare jire iti abko tä ja mike gobrane ja töi jenhti, aisete nikwe nitre gobranka mikadre täte.

² Ye aisete nire nire tä nebe nitre gobranka rüere, ye abko Ngöbö kukwei ara jire rüere nita rüe, aisete nire nire tä rüe nitre gobranka rüere ye abko käkwe ja ngie nuadi.

³ Ye abko, ni töi kuin era metre abko kräke ñan nitre gobranka tä mikani jürä ngwiandre, akwa nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kräke gobranta mikani jürä ngwian-dre ie. ¿Ye aisete gobran ñan jürä rabadre mabtä, ie ma tö ya? Gobran jürä ñan rabadre mabtä, ie ma tö ne ngwane nüna kuin era metre amne makwe ñan ja mika ngite angwane, nitre gobranka käkwe ma mikadi ütiäte,

⁴ ñobtä ñan angwane nitre gobranka tätre sribire Ngöbökrä jändrän kuin nuenkäre makrä. Akwa makwe nünandre käme abtä makwe ja mikadre ngite gobran rüere, ye ngwane abko gobran jürä rabadre mabtä, ñobtä ñan angwane ñan ngwarbe nitre gobranka ye tä ni mike ja ngie nuen. Nitre gobranka ye

abko tä sribire Ngöbökrä, kukwe kämekäme nuenkä mikakäre ja ngie nuen Ngöbö täte.

⁵ Ye mden kisete, ni jökrä käkwe nitre gobranka mikadre täte. Ye abko ñan ni mikadre ja ngie nuen kwe abtä mikadre täte, akwa ja ñan rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwäreki, abkokäre nikwe mikadre täte.

⁶ Nitre gobranka ye tä sribire Ngöbökrä amne tä sribi ye nuene köbö kwatirekwatire, aisete mun jökrä tä ja ütiä bien ietre.

⁷ Ye mdenbtä abko, gobran itire itire, ie dre biandre ja ütiäre, ye erere bian ie munkwe, aisete nireye rürümon ütiä biandre ño ño, ye ie ja ütiä biandre metre. Erere arato, nire nire jürä ngwiandre, ye erere munkwe jürä ngwian amne, nire nire mikadre ütiäte jae, erere munkwe mika ütiäte jae.

Ja taredre kwärikwäri

⁸ Munkwe ñan ja ütiä ya o rürümon ütiä mika jire chi jabti, akwa käre rürümon ütiä tädre ketetibe mun itire itire bti abko munkwe ja taredre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nire nire käta ni mda mda tarere ye abko käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte jökrä.

⁹ Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta niere krörö: Ma gure ne ngwane, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mdabe, makwe ñan ni kämika, makwe ñan go, makwe ñan jändrän ni jenenankwe ribe jae. Ye abko, kukwe ketetibe mda munkwe mikadre täte ne ngwane, kukwe jökrä biani nuendre nie Ngöbökwé ye rabadre bare munye. Kukwe keteti mda ye abko krörö:

Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, *Levítico 19.18*

¹⁰ ñobtä ñan angwane nire nire käta ni mda tarere ye abko ñan tä kukwe nuene käme rüere. Ne aisete nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä nebe bare täte jökrä nie.

¹¹ Munkwe ni mda mda taredre kore, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesukristo jatadita ni diantarikäre abko köböi nükerä. Munkwe ñan nüna ni kibiaka kwrere, ñobtä ñan angwane Jesukristo jatadita abko köböi nükerate bäri ja ken, munkwe tödekani Jesubti krire ye kräke.

¹² Kä ne ngwane abko kä iko kwrere amne ni jökrä käta kukwe nuene kämekäme, akwa kä iko ye kitera niken ta amne Jesu kebera nüketä, ye abko kä ngwen kwrere kitera nüke. Ye mdenbtä abko, ari kukwe kämekäme kite temen amne ari ja töi mike kwatibe kukwe kuin nuene. Ye kwrere ni rabadi juto biare ni Dänkien kaen ngäbti, ni rükä tä ja mike juto niara rüe kraire jabti ye kwrere.

¹³ Ne aisete, jändrän nuenta era metre kä ngwenbti, ye kwrere nikwe nünandre era metre. Akwa ni ñan rikadre kä ngwen nuäre ngwarbe jabtä kwärikwäri amne, ni ñan rika dröbare. Erere arato, nikwe ñan ja mikadre gure bati bati amne nikwe ñan ja näkwitadre ngwarbe kukwe kämekäme btä; nikwe ñan rüdre ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni mda rabadre jändrän bkäne, yebtä nikwe ñan mokredre jire ben.

¹⁴ Munkwe ñan nüna kore amne ñan kukwe kämekäme mdei ngwian jae munkwe amne, munkwe töbika ñakare btä, akwa ni Dänkien Jesukristo käkwe nünabare ño kä nebtä amne blitabare ño kä nebtä kwe, ye kwrere munkwe nüna amne munkwe blita ni mda mdabe.

14

Ja kadre ngäbti kwärikwäri

¹ Mdakäre abko, kukwe diribare Jesukwe mröbtä, yebtä töbikata jene jene. Akwa kukwe ye mikakäre era abko ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ni ye abko munkwe ka ngäbti kuin amne tä töbike ño, yebtä munkwe ñan kita ngite,

² ñobtä ñan angwane jändrän jökrä abko dbe kwetadre niebare ni Dänkien Jesukwe abko ni ruäre tä nütüre, akwa ni ruäre abko di ñakare kukwe ye mikakäre era abko käta ka bätäkä ngwarbe aibe kwete.

³ Ye abko ni ruäre käta jändrän jökrä kwete ye ñan käkwe ni mda mda ngri kwete ñakare ye mika ngwarbe jae. Erere arato, ni ruäre ñan tä jändrän jökrä kwete ye käkwe ñan ñäkä jire ni jändrän jökrä kwetaka yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ni nibu ye kani ngäbti, aisete ni ye käkwe ja kadre ngäbti kuin arato.

⁴ Ni ruäre käta jändrän jökrä kwete abko sribikä ni Dänkien Jesukwe, akwa ñobtä mata blite bkänkä kwrere amarebti ni sribikä bkänkä kräke abko rüere mata ñäke ye? Sribikä bkänkä kräke ye abko tä nüne kuin ya, ñakare ya akwa ye tä gare bkänkäye, aisete ni ye käkwe nünandi kuin bkänkä okwäbti, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu di kri abko käkwe mikadi kuin.

⁵ Mdakäre abko, nitre israelita käta köbö jadükakrä mike bäri ütiäte köbö mda mdakrä, ye kwrere jire ni ruäre mun ngätäite tä köbö ruäre mike bäri ütiäte köbö mda mda kräke, akwa ni mda abko ie köbö kwatirekwatire tä nebe tuen ja kwrere jökrä. Ne aisete ni itire itire käta töbike ño ye abko dbe raba ruen ie, ne ngwane mika era kwe.

⁶ Ni ruäre abko tö köbö ruäre mikai jenena ütiäte jae, ye abko tä mike ütiäte jae ni Dänkien mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käta kuin niere Ngöböye, bti tä jändrän jökrä kwete, ye abko tä kwete Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Mdakäre abko,

ni ruäre ñan tä ngri kwete, ye abko tä ja üke bäin ngri yeye, akwa tä nuene Ngöbökrä, käta kuin niere Ngöböye amne tä mike ütiäte jae arato.

⁷ Ne aisete ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti käta nüne au jakrä. Erere arato ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti abko tä krüte au jakrä,

⁸ ñobtä ñan angwane nita nüne ye abko nita nüne ni Dänkien kräke. Erere arato, ni krütadre angwane, ni krütadre ni Dänkien kräke, niara mikakäre ütiäte jae, aisete nita nire ya, ni krütadre ya, akwa ni Dänkienta ni bkäne.

⁹ Ni Dänkien rabadre ni bkäne, abkokäre niara krütani, bt nukaninta nire rabakäre ni krütani amne ni nire Dänkiene.

¹⁰ ¿Kore ne ngwane, se ñobtä ma mden kräke ngri ñakare dbe kwetadre käta ñäke ma mräkä jändrän jökrä kwetaka rüere? Erere arato, ¿se ñobtä ma jändrän jökrä kwetaka käta ñäke ma mräkäbtä mikakäre ngwarbe töbikabtä bä jene kore? Mrä ni rabadi jökrä Ngöbö ngwärekre angwane, kukwe ükadite kwe nibe, aisete ¿se ñobtä mata ñäke ma mräkä rüere kitakäre ngise ye!

¹¹ Kukwe kore ye mdenbtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Tita nüne, aisete ti ne ngwärekre ni jökrä rabadi nguku-dokwäbti temen ti mikakäre ütiäte jae amne, ti Ngöbö aibe käikitadikä kwetre, niebare ni Dänkienkwe, *Isaiás 45.23*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹² Ye mden kisete, ni itire itire käkwe dre dre nuendi, ye abko nikwe niedi au jökrä jakrä ni Dänkienye.

¹³ Ye mden kisete, munkwe ñan ñäkädre jire jabtä kwärikwäri, akwa nikwe töbikadre kuin ja käne, käkwe ñan kukwe mikadre ni mräkä tödekaka Jesubti ye jiete abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere.

¹⁴ Akwa ni Dänkien Jesu nämäne nüne kä nebtä angwane, kukwe diribare kwe abko kukwe era metre gare kuin tie abko krörö: Jändrän jökrä kwetadre abko ñakare jire käme Ngöbö ngwärekre, aisete munta jändrän jökrä kwete abko tä töbike era metre tuen tie, akwa ni ruäre abko ie jändrän ruäre ñan tuen dbe kwetadre, ye abko ñakare dbe niarakrä.

¹⁵ Akwa mtare mun abko tä mrö ño ño kwete, ye ñan tuen dbe mun mräkäye, akwa munta kwete janknu okwäbti, abtä jata nebe ruen ngite ie, ye ngwane munta mun mräkä tarere ñakare. Ne aisete munta mrö ño ño kwete, ye köböite munkwe ñan mun mräkätre, kräke Kristo krütani, ye mikata ja mike ngite Ngöbö rüere.

¹⁶ Ne aisete, munkwe ñan kä bian jire chi ñäkäkäre blo mrö kuin kwetadre ye rüere,

17 ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane nibti amne Ngöbökrä abko jändrän kwetadre amne ñadre abko ñakare ütiäte. Akwa ni jökrä bti Ngöböta gobrane abko tä nüene era metre jabe kwärikwäri amne tä nüene jame jabe kwärikwäri amne kä tädre bäri nuäre nibtä Ngöbö Üai Deme köböire, ye abko ütiäte Ngöbökrä,

18 ñobtä ñan angwane nire nire tä nüene kore sribikäre Kristokrä ye käta kä mike nuäre Ngöböbtä amne tä nebe tuen dbe ni mda mda okwäte arato.

19 Ye aisete, jändrän jökrä käta ni die mike nüene jame jabe kwärikwäri amne tä ni die mike gwaire jökrä, ye abko ari känentari bäri ja käne.

20 Angwane makwe ñan sribi Ngöbökwä tä mun jökrä ngätäite jua ngwarbe mrö aibehtë. Akwa kukwe era metre abko nere: mrö jökrä abko kuin deme amne dbe kwetadre Ngöbökwä niebare. Akwa mrö ñan tuen dbe kwetadre ni mräkäye abko nikwe kwetadre okwäbti abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere, ye abra käme.

21 Ne aisete nikwe ngri kwetadre amne nikwe uba döi ñadre, köböite ni mräkä käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere ne ngwane, nikwe ñan ngri kwetadre amne nikwe ñan uba döi kwaka ñadre, ye abko rabadre bäri kuin. Erere arato, jändrän mden mden nikwe nuendre käkwe ni mräkä mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi mda.

22 Ne aisete dre tuen kuin mae, yebtä abko makwe töbika kaibe jakrä Ngöbö ngwärekwäri amne ñan kwetamna amne ñan ñamna ni mda mdaye. Ye mdenbtä abko nieta krörö: “Nire nire tä tikaninte, käta kukwe mden mike era, erere tä nuene amne jata nebe ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekwäri, ni ye abko btä käta nebe nuäre.”

23 Akwa jändrän ño ño kwetadre amne ñadre ye ñan tä nebe tuen dbe ie, akwa bti ta tä kwete, ye ngwane tä ja mike ngite Ngöbö ngwärekwäri, ñobtä ñan angwane jändrän kwetadre abko ñan tä nebe nüke gare metre ie akwa tä nuene, ye ngwane tä ja mike ngite, aisete jändrän jökrä nuendre, ye abko era metre ya, ñakare ya, akwa nita nuene, ye ngwane nita ja mike ngite.

15

1 Akwa ni jändrän jökrä kwetaka abko di tärä kukwe diribare Jesukwe mröbtä mikakäre era täte jökrä, angwane ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ye abko nikwe kadre ngäbti amne nikwe ñan töbikadre jändrän kuin känäkäre kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre.

2 Ni jökrä käkwe jändrän kuin nuendre ni mräkä tödekaka Jesubti mda mda kräke, niara moto mikakäre nuäre amne ja die mikakäre kwärikwäri,

³ ñobtä ñan angwane Kristo ara jire käkwe ñan jändrän kuin känäbare kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre, akwa Ngöbö Kukwei namani tikani niarabtä, ye erere namani bare krörö ie:

Ñäkä nämane bätäkä ngwarbe ma rüere Ngöbö, ye abko nikani jökrä ti kötärä, *Salmos 69.9*

abko tä tikani Kristobtä.

⁴ Kukwe jökrä tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye abko tikani ni töi tikakrä amne kukwe tikani kira, ye abko btä nikwe nünandrekä dite käre amne tä kä mike nuäre nibtä, ye köböire ni rabadre tödeke käre käre Ngöböbti, abkokäre namani tikani kira kore.

⁵ Angwane Ngöbö ni mikaka nünenkä dite käre amne kä mikaka jäme ni motobtä käkwe mun die mika ja töi mike ja näre jökrä, Kristo Jesu tö ie ye kwrere,

⁶ mun töi rabadre kwatibe jökrä, käkwe Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün kwe ye käikitadrekä gwaire jökrä abkokäre.

⁷ Kristokwe mun itire itire kani ngäbti kuin, ye kwrere munkwe ja ka ngäbti kuin kwärikwäri Ngöbö rabadre käikitaninkä abkokäre.

⁸ Mdakäre abko, ti tö kukwe krörö nieita munye: Ngöbökwé kukwe ükaninte nitre israelita mräkä känekäne ben, ye mikakäre bare täte Kristo nükani ni klabore kwrere nitre israelitakrä, ye köböire abko Ngöbö tä ja kukwei mike täte abko bä mikani kore kwe.

⁹ Erere arato, nitre ñakare israelitare namani ruentari tare Ngöböye, aisete Ngöbö käikitadrekä kwetre, abkokäre Kristo nükani Ngöbö Kukwei mike bare. Kukwe yebtä Ngöbö Kukweita tikani krörö:

Tikwe ma käikitadikä nitre ñakare israelitare ngätäite amne tikwe ka niedi ma mikakäre ütiäte. *2 Samuel 22.50; Salmos 18.49*

¹⁰ Angwane tarä mda kanti abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare ye käkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä juta Ngöbökwé ye ben gwaire. *Deuteronomio 32.43*

¹¹ Amne tarä mdara jire Ngöbö Kukweibtä abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare juta kwatirekwatire te ye käkwe ni Dänkien Ngöbö käikitaka gwaire jökrä. *Salmos 117.1*

¹² Erere arato, Isaías käkwe kukwe tikani krörö Jesukristobtä: Isaí bkün jatadi iti, ye abko rabadi gobrane nitre ñakare israelitarebti angwane tödekadi kwetre bti, *Isaías 11.10* abko tikani kore Isaíakwe.

¹³ Angwane Ngöbö tödekakrä nikwe ye käkwe kä mika bäri nuäre munbtä amne mun mika nüne jäme kwe, munta tödeke bti ye ngwane. Erere arato, Ngöbökwé jändrän kuin nuendre mda munkrä, yebtä munkwe ja töi mika ngibiare bätäre Ngöbö Üai Deme di kri ye köböire.

Sribi Pablokwe nitre ñakare israelitare ngätäite

14 Ti mräkäre tikwe, mun moto nena kuin krübäte ni mda mdakrä amne, kukwe bätäkä ngwarbe nena gare kabre munye amne mäträre metre jabtä kwärikwäri ye garera kuin munye abko nena gare tie.

15 Akwa tita tärä tike, nebtä abko kukwe ruäre ñan käi rikwitadrekä munbti, abkokäre tita tärä ne tike era metre gwärere munye. Tita tärä tike kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani sribire kore.

16 Ye aisete, mtare tita sribire Kristo Jesukrä nitre ñakare israelitare ngätäite. Erere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kätä jändrän kämike, bti tä mike gare Ngöböye, ye kwrere tita sribire nitre ñakare israelitarebe, kätä niken Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ngwena ietre, abti niaratre tä Ngöbö kukwei kuin ye kaen ngäbti angwane, tita niaratre mike gare Ngöböye amne tä nebe dbe Ngöbö ngwärekre amne Ngöbö Üai Deme kätä mike deme jenena Ngöbökrä.

17 Tita sribi nuene kore Ngöbökrä, yebtä abko ja rabadre ruen ütiäte kri tie Kristo Jesu köböire ruen tie.

18 Akwa ti abko ie ja nuke töre ñakare blite kukwe mda mda bä jene btä angwane, Kristo ara jire käkwe dre dre nuenbare ti köböire amne ñokwe ti mikani nitre ñakare israelitare ngwena tödeke Jesubti, ye aibebtä ti tö blitai, aisete namani bare ja kukweibti tie amne nämane bä mikani arato.

19 Ne aisete tikwe Ngöbö kukwei kuin Kristobtä diribare, ye abko sribi kri ñan tuabare, bti nämane mikani era metre Ngöbö Üai Deme diebti. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye abko tikwe mikani gare kuin täte jökrä niken juta Jerusalénte amne juta mda mdate nebe kä Ilíriate.

20 Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädrie ngämi, käi kánti käre ti töta nebe rikai Ngöbö kukwei ngwena, ñobtä ñan angwane ni mdakwe sribi kömikanintbe, ye kánti ti ñan tö sribire ni mda jiebti.

21 Ne aisete Ngöbö Kukwei tikani kira rabadre bare, abkokäre tita sribire jirekäbe kore. Ngöbö Kukwei ye abko tä niere krörö:

Ni mda mda ñakare israelitare abko ie kukwe nie ñakare niarabtä abko ie rükadi gare.

Angwane ni mda mda ñakare israelitare abko olote blita ñakare niarabtä abko ie niara rükadi gare, *Isaiás 52.15* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

22 Ye mden kisete, nitre ñakare israelitare, ben ti nämane sribire kore kä mda mda kánti, abtä ti ngämi nebata basare munye. Tikwe ja köböi kitani bäre bäre niken mun kánti yete, akwa kukwe namani ti jiete.

Pablo tö näin basare juta Romate

²³ Akwa mtare tita sribire, ye kanti tikwe sribibarera ünän jökrä angwane, ti tö namani rikai basare munye yete, ye abko käi nikanina kabre ta,

²⁴ aisete ti näin España, ye ngwane ti tö rikai nebe basare jire mun kanti yete. Ti rabadi bä jötrö mun kanti Roma yete akwa, kä rabadi nuäre tibtä mun tuare. Yebti munkwe ti die mikadre abko bti ti näin, ruen tie.

²⁵ Akwa gwängwarbe abko ja mräkätre nete käkwe jändrän biani ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo kräke abko ti bike niken bien ietre, aisete ti bike nikenta käne Jerusalén,

²⁶ ñobtä ñan angwane ja töi jenbti ja mräkätre Macedoniabo, Acayabo käkwe ngwian ükaninkrö juandre ni bobre bobre ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo ngätäite kräke.

²⁷ Niaratrekwe ngwian ükaninkrö ja töi jenbti ja mräkätre Jerusalénbo kräke, akwa era metre niaratre rabadre jändrän ye nuene nierare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ben nitre israelita käkwe jändrän jökrä kuin Ngöbökwé nigrä dräibare jabti niaratre die mikakäre, ye kwrere arato nitre ñakare israelitare käkwe nitre israelita tödekaka Jesubti die mikadre arato jändrän jakwebti ruen tie.

²⁸ Ne aisete ti näin Jerusalén, käkwe ngwian biandi ünän jökrä ja mräkätreye, yebti ti näin España mda angwane, ti näin basare jire mun kanti yete.

²⁹ Akwa ti rabadi yete angwane, jändrän kuin Kristokwe, yebti nikwe ja die mikadi kwärikwäri ye abko gare kuin tie.

³⁰ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo köböire amne Ngöbö Üai ni mikaka ja tarere kwärikwäri, ye köböire munkwe ja geta gwaire tibe sribi tare krübäte tikrä nebtä amne munkwe blita tikrä Ngöböbe.

³¹ Angwane nitre israelitare käta tödeke ñakare Jesubti tä nüne Judea, ne ngäniene Ngöbökwé ti ngibiadre abko munkwe ribe ie tikrä. Erere arato, ti näin ngwian ngwena ja mräkätre Jerusalénbo kräke, ye abko niaratrekwe kadre ngäbti kuin abko munkwe ribe Ngöböye arato.

³² Yebti Ngöbö tö ne ngwane, kä rabadi nuäre kri tibtä rikare ja tuen munbe amne tikwe jadükadre basare kwärä munye yete.

³³ Ngöbö kä jäme bianka nie, ye raba mun jökrä ben. Abko kore se. Amen.

16

Pablota köbö kuin juen mrä

¹ Mrä abko, ti mräkä merire Febe bike niken mun kanti. Niara abko nitre tödekaka Jesubti die mikaka abko tä nüne juta Cencreate. Ye mden bike niken mun kanti.

² Ne aisete ni Dänkien köböire ni tödekaka Jesubti tä ja kaen ngäbti, ye kwrere munkwe niara ka ngäbti angwane, kukwe mda mda kwe, btä munkwe die mika, ñobtä ñan angwane niarata ni kwati die mike amne ti ara jire die mikata krübäte kwe abti kä nüke mtare arato, aisete munkwe die mika.

³ Amne Priscila btä brare kwe Aquila abko sribi muko tikwe Kristo Jesukrä, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre.

⁴ Niaratre nibu ye abko bäsi krütani ti diantarikäre. Yebtä abko ñan ti aibe tä kuin niere ietre, akwa ni mräkä jökrä ñakare israelitare käta tödeke Kristo Jesubti kä ketareketare temen käta kuin niere Ngöböye btäre siba.

⁵ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä ja ükekrö Priscila amne Aquila gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre.

Erere arato, ti kukwe muko tare kri tikwe Epeneto, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Niara ye abko käkwe tödekani bäri käne Kristobti provincia Asiate.

⁶ Amne María käkwe sribibare kri munkrä, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie.

⁷ Erere arato, ti mräkätre israelita Andrónico amne Junias nämane ngite gwaire tibe kä teri amne, niaratre ütiäte kri nitre Jesu kukwei ngwianka ngätäite amne niaratre käkwe tödekani bäri käne Kristobti ti ngwä. Niaratre ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ietre.

⁸ Amne Amplias ti kukwe muko tare tikwe ni Dänkien köböire, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie.

⁹ Erere arato, Urbano sribi muko munkwe Kristokrä ye kräke tita köbö kuin juen, amne Estaquis tare tikwe, ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre.

¹⁰ Mdakäre abko, Apeles käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko bä mikani kwe ja tare nikabtä, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. Erere arato tita köbö kuin juen Aristóbulo mräkäkrä, munkwe nie ietre.

¹¹ Amne ti mräkä israelita nünanka ti käite Herodiön, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Narciso mräkä käta ni Dänkien mike era, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre.

¹² Mdakäre abko, Trifena amne Trifosa käta sribire ni Dänkien kräke, niaratre ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Erere arato, Pérsida tare nikwe ye käta sribire kri ni Dänkien kräke, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie.

¹³ Amne Rufo tä Ngöbö kukwei mike era abtä ütiäte kri Ngöbö ngwäreki abko kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie

ie. Erere arato, Rufo meye namani ti meye kwrere tikrä abko kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie.

¹⁴ Mdakäre abko, tita köbö kuin juen Asíncrito kräke amne Flegonte kräke, erere arato tita köbö kuin juen Hermas kräke, Patrobas kräke amne Hermes kräke amne ja mräkätre mda mda tödekaka Jesubti tä ja gete bentre, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre.

¹⁵ Erere arato, tita köbö kuin juen Filólogo kräke, Julia kräke amne Nereo kräke, erere arato Nereo ngwai merire, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Amne Olimpas kräke tita köbö kuin juen amne ja mräkätre tödekaka Jesubti tä bentre yete, ye kräke tita köbö kuin juen jökrä, ye abko munkwe nie kore ietre.

¹⁶ Akwa mun abko käkwe ja demain era metre kwärikwäri Ngöbö käfti abko tita niere munye. Ja mräkätre jökrä tä gätäre Kristo käfti nere temen tä köbö kuin juen mun jökrä kräke.

¹⁷ Ti mräkätre, mräkäre abko kukwe mda ti tö niei munye abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribare munye abko munkwe kani ngäbti, kukwe ye rüere ni mda mda jatai dirire bä jene mun mikakäre rüre jabe kwärikwäri amne mun mikakäre Kristo gibiekäta. Ni ye kwrere ngäniene munkwe nikra kuin ja käne amne munkwe ñan ja geta jire chi bentre,

¹⁸ ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä sribire ni Dänkien Kristokrä akwa, tä sribire au jakrä, käta ñäke nuäre nuäre dirikäre, ye käta nitre mokrere ñakare jabti ngökö, aiseti munkwe mokre jabti.

¹⁹ Amne mun jökrä käta dirikätre munye mike täte, ye abko bäri käi nuäre tibtä, akwa yebtä munkwe ñan dirikätre blo mikadre täte arato, akwa mun rabadre töbtä jändrän kuinkuin nuenkäre, ie ti tö, akwa kukwe kämekäme ñan rükadre gare munye, abkokäre munkwe ñan ja kitadre btä, ie ti tö.

²⁰ Ye abko munkwe nuendre kuin kore, ye ngwane Ngöbö kä jäme bianka nie, ye käkwe Satana mikadi tükarekä jötrö ngwarbe ja ngoto täni munye. Erere arato, ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke.

²¹ Mdakäre abko, sribi muko tikwe Timoteo käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Lucio, Jasón amne Sosípater ti mräkätre israelita käta köbö kuin juen mun jökrä kräke.

²² Amne ti kä Tercio, ti ne abko Pablokwe mikani tärä ne tikaka jakrä juandre munye, ti ne käta köbö kuin juen mun kräke ni Dänkien käfti arato.

²³ Amne Gayo käta kä bien nitre tödekaka Jesubtiye ja gwiriete, ye erere tita mtare Gayo gwiriete nete, Gayo ye käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Erasto ngwian ngibiabtikä

juta Corinto nete kätä köbö kuin juen mun jökrä kräke amne, ni mräkä Cuarto kätä köbö kuin juen mun jökrä kräke arato.

²⁴ [Amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen.]*

²⁵ Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä tita näin mike gare, ye köböire Ngöbökwé mun mika nünenkä dite abko ie ti tö, aisete ari Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane kukwe ye nämáne kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa niara tö namani mikai gare nie. Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri kukwe ye mikanintbe kwe, bti ükani kaibe tiebe kwe,

²⁶ akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani abko köböire Ngöbö nena mike gare nie, ye abko Ngöbö nünanka kärekäre käkwe mikanintbe kore, erere namani bare. Ne aisete mtare nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen, ie Ngöbökwé kukwe tiebe ye mikani gare kuin amne niaratre käkwe Ngöbö kukwei mikadre era, käkwe tödekadre Jesubti amne mikadre täte kwetre, abkokäre mikani gare ietre.

²⁷ Ne aisete, Ngöbö itibe töbtä ye aibe raba mikani ütiäte kri kärekäre Jesukristo köböire. Abko kore se. Amen. Ne ngörä.

---

* **16:24** Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Corintobokrä 1 Corintios

Pablo nämane sribire juta Efesote angwane, niarakwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Corintote ye kräke. Pablo näire juta Corinto ye abko juta bäri ütiäte käkä Grecia ye kánti. Ni mili 650 nämane nüne yete amne nitre ye ngätäite abko ni mili 400 abko ni klaboro ni mdakwe. Pablo ara käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare käne juto Corinto yete abko tä tikani Hechos 18.1-21 yebtä.

Pablokwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni iti kädian nämane Cloé abko mräkä nükani basare Pabloye juta Efesote angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane ja kwete krübäte Corinto yete amne ni kwati nämane kukwe nuene diän diän abko niebare kwe Pabloye. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti Corinto yete käkwe tärä juani Pabloye angwane, kukwe ngwianintari kwetre ie, ye abko Pablo tö namani kukwe ye kain ngäbti, aisete tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka Corinto toi diankäre amne die mikakäre.

Kukwe kwati abko, juta Corinto yete ni kwati nämane ngöbö ngwarbe mike ütiäte jae. Nitre tödekaka Jesubti ngämi tödeke Jesubti, känenkri niaratre nämane ngöbö ngwarbe keta kabre mike ütiäte jae, kä nämane jändrän kämikani ngöbö ngwarbeye abko ngrie kwete ni mda mdabe, ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Kukwe yebtä Pablota blite tärä nebtä.

Erere arato, ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, ye kánti meri bti kä ngwarbe nämane abko ben nitre brare nämane neme. Ni brare brare käkwe tödekani Jesubti angwane, dre dre nuendre kwetre ñan nämane gare ie, aisete ni gure gure käkwe nünandre ño amne ni gure ñakare käkwe nünandre ño, yebtä Pablota blite tärä nebtä arato.

Mdakäre abko, ni ruäre nükani gätäre nitre tödekaka Jesubtibe juta Corintote, kä nämane kukwe dirire blo Ngöböbtä abkobtä Pablokwe kukwe tikani arato.

Pablota köbö kuin juen

¹⁻² Ti Pablo käta köbö kuin juen munye ti mräkä Sóstenebe. Ngöbö tö namani ti mikai sribire Kristo Jesu kukwei ngwianka, erere ti käräbare kwe. Ngöböta mun gätäkä Jesukristo käfti juta Corintote ye bkäne amne mun ye ie tita tärä ne tike. Kristo Jesu köböire Ngöbökwé mun käräbare jakrä nünakäre deme. Ni kä jökräbti käta tödeke ni Dänkien Jesukristobti, käta ja di kärere ie, ye ben gwaire Ngöbökwé mun käräbare jakrä. Jesukristo abko ni Dänkien nikwe amne niaratre Dänkien arato.

³ Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jåme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye kråke

⁴ Ja mråkåtre, kåre tita kuin niere Ngöböye munkrä, ñobtå ñan angwane Ngöböke ja moto mikani kuin munkrä Kristo Jesu köböire.

⁵ Ngöböke mun mikani ja di bkåne båtåkä ngwarbe krörö ja moto kuinbti: ja di biani kwe munye angwane, ütiå kåråbare ñakare kwe munye, kåkwe mun mikani dite blitåkåre båtåkä ngwarbe niara kukweibtå amne mun mikani töbtå kukwe båtåkä ngwarbebtå kwe.

⁶ Ngöböke ja di biani kri kore munye, ñobtå ñan angwane kukwe kuin Kristobtå diribare tikwe, ye rabadre era mun kråke, ie Ngöbö tö namani, aisete ja di biani kri kore kwe munye.

⁷ Ngöböke ja di biani kore munye, aisete munta ni Dänkien Jesukristo köböi ngibiare ngåbti angwane, munta Ngöbö die mdei nike ñakare mda.

⁸ Jesukristo jatadita, ye nåire mun ñan rabadre ngite niara ngwårekri, abkokåre Ngöböke mun mikadi nünenkå dite jåbtå niara ngibiare ngåbti.

⁹ Ngöböta kukwe niere, erere tå mike tåte metre jökrå. Ngöbö ye mden kåkwe mun kåråbare nüne kuin ketetibe ja Odei Jesukristo ni Dänkienbe.

Ñan rüdre jåbe kwårikwåri

¹⁰ Ti mråkåtre, ni Dänkien Jesukristo kåbti ti tö kukwe ne ribei kisere munye abko nere: Kukwe jökrå rükåbti ruåre mun jökråye, munkwe ñan ja diandrekå jenena amne munkwe nünandre jåme jåbe kwårikwåri abkokåre. Erere arato, munkwe töbikadre ja kwrere jökrå amne ja rabadre ruen ja kwrere jökrå munye, kåkwe ja töi mikadre ja nåre jökrå, abkokåre kukwe jökrå rükåbti ruåre mun jökråye.

¹¹ Ti mråkåtre tikwe, munta ja rüere kwårikwåri abko Cloé mråkå rükåba kukwe ngwena tie, ye mdenbtå tita kukwe ne niere munye.

¹² Munta ja rüere krörö tita niere: mun ruåre kåta niere: ¡A! Tita nekete Pablokri. Mun ruåre abko kåta niere: Tita nekete Apolokri, amne mun ruåre abko tå niere: Tita nekete Pedrokri, amne mun ruåre abko kåta niere: Tita neke Kristokri. Abtå munta ja rüere, nieba kwetre tie.

¹³ Yebtå abko ti tö kukwe ngwiaintari munye. Munta ja denkå jene jene ni mdakri, ¿ye kwrere Kristota ya? ¡Ñakare! ¿Ti Pablo ne metani krusobtå mun kråke ya? ¡Ñakare! ¿Mun

ngökani ñöte ti Pablo ne kãbti ya? ¡Ñakare jire! Ne aisete ti ñakare ütiãte abkokri munta ja denkä jene jene.

¹⁴ Tikwe Crispo amne Gayo aibe ngökaba ñöte, nebti mun mda mda tikwe ngökaba ñakare ñöte. Yebtã tita kuin niere Ngöböye,

¹⁵ ñobtä ñan angwane ye kwrere mun ngökani ñöte ti kãbti mun ñan rabadre niere jire chi bikakãre kri.

¹⁶ ¡An! Tikwe Estéfanos mrãkä aibe ngökaba ñöte arato, yebti tikwe ni mda mda ngökaba ñakare ñöte ruen tie.

¹⁷ Tikwe ni mda mda ngökaba ñakare ñöte, ñobtä ñan angwane Kristokwe ñan ti juani ni mda mda ngökakãre ñöte, akwa bãri ti juani kukwe kuin jabtä niere kwe. Erere arato, ñan ti juani kwe kukwe kuin Jesubtä niere nuãre nuãre bikakãre töbtã, ñobtä ñan angwane tikwe blitadre kore angwane, Kristo krütani krusobtä nigrã dirita tikwe abko kukwe di kri ni diantarikrã abko tikwe bã mikadre ütiãte ñakare mun okwãte aisete, ye ngãniene tikwe ñan blitaba kore.

Kukwe töbtã Ngöbökwẽ ñakare ja kwrere kukwe töbtã ni kã nebtãkwẽ

¹⁸ Nire nire tä nüne Ngöbö rüere, abtä tä nianinte abko krãke Jesu krütani krusobtä diantarikãre, ye abko tä nebe tuen kukwe ngwarbe kwrere ietre; akwa nire nire rabai dianintari abko krãke Jesu krütani krusobtä ni diantarikãre, ye abko krãke kukwe kuin, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrã abko garera nie.

¹⁹ Ngöbö Kukwei arato kãta niere ja kwrere abko krörö: Nitre töbtã abko tikwe töi juandi ngwarbe jökrã, amne nitre töi ngitiekã krikri ñan rabadi töi ngitiekã mda, aisete ni töbtã kri riadikã jökrã, *Isaiã 29.14*
abko Ngöbö Kukwei tä niere nitre bikaka töbtã yebtã.

²⁰ Kore ye ngwane, ¿ni töbtã era metre tãrã ya? amne, ¿Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye dirikãtre era metre tãrã ya? amne, ¿ni töbtã era metre ja kwetaka kukwe kã nebtã btã abko tãrã ya? ¡Ñakare jire! Kukwe dirita ni yekwe bã töbtã, akwa era metre kukwe ye abko kukwe ngwarbe abko Ngöbökwẽ mikani gare,

²¹ ñobtä ñan angwane ni bikaka töbtã töbtã, ie Ngöbö ñan nükani gare rabakãre dianintari ja töi jenbti. Ye abko, Ngöbö bãri töbtã era metre tö namani dre dre nuein abko erere kukwe mikanintbe kwe. Akwa kukwe kuin Jesubtä diribare nunkwe abko tä nebe tuen kukwe töbtã ñakare kwrere ni bikaka töbtã töbtãye, akwa kukwe yebti nire nire tä tödeke Jesubti abko tä nebe dianintari.

²² Nitre israelita töta nebe sribi kri ñan tuabare tuai Ngöbö diebti amne nitre ñakare israelitare abko tä näin kukwe töbtã töbtã jiebti.

²³ Akwa Kristo müre ketani krusobtä ni diantarikäre, ye abko nunta näin mike gare ni jökräye. Akwa ye tä nebe mate tare nitre israelitabtä amne nitre ñakare israelitare abko ie tä nebe tuen kukwe ngwarbe kwrere.

²⁴ Akwa Kristo müre ketani krusobtä ye köböire Ngöböta ja di kri amne ja töi töbtä kri ye mike tuare, ye abko tä gare metre nitre israelita amne nitre ñakare israelitare käräbare Ngöbökwere rabakäre dianintari yeye.

²⁵ Kukwe kuin Ngöbökwere Jesubtä tä nebe tuen kukwe töbtä ñakare kwrere ni bikaka töbtäye, akwa kukwe kuin Jesubtä ye abko bäri töbtä kukwe jökrä ükaninte kä nebtä bti ta. Erere arato, kukwe kuin Ngöbökwere Jesubtä tä nebe tuen ngwarbe, di ñakare nitre bikaka töbtäye, akwa kukwe ye abko bäri dite ni jökrä dite dite kä nebtä bti ta.

²⁶ Ti mräkätre, Ngöbökwere mun käräbare jakrä angwane, mun nämäne ño, yebtä töbikadre munkwe, ñobtä ñan angwane ni töbtä kä nebtä, ye kwrere mun kwati ñakare töbtä kri. Erere arato, mun kwati ñan därebare ni ütiäte krikri mräkäkri.

²⁷ Akwa Ngöbökwere ni töi ñakare mun kwrere dianinkä jakrä ni töbtä bä mikakäre ngwarbe. Erere arato, ni di ñakare kä nebtä mun kwrere abko Ngöbökwere dianinkä jakrä, ni dite krikri bä mikakäre ngwarbe.

²⁸ Erere arato, ni tuen ngwarbe, ütiäte ñakare jire mun kwrere abko Ngöbökwere dianinkä jakrä, ni ütiäte ütiäte kä nebtä mikakäre ngwarbe.

²⁹ Ne kwrere ni ñakare jire iti, abko ie ja rabadre ruen ütiäte abtä Ngöbökwere mikadre metre ja ngwärekre, abkokäre Ngöbökwere ni mun kwrere dianinkä jakrä.

³⁰ Akwa Ngöbö ara jire käkwe mun mikani ketetibe Kristo Jesube amne Ngöbö ara käkwe Kristo mikani kukwe töbtäre nikrä abko krörö: Kristo köböire ni ñakare ngite mda ja ngwärekre Ngöböta niere nibtä amne Ngöböta ni kaen ngäbti amne nita tuen deme niara ngwärekre amne tä ni tikete kukwe kämenbtä arato.

³¹ Ne asete, Ngöbö Kukwei käta niere, kwrere nikwe töbikadre abko krörö:

Nire nire tö ja käikitakä au käkwe ni Dänkien Ngöbö käikitaka
jirekäbe, *Jeremías 9.24*

ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

2

¹ Ti mräkätre, Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä, yebtä ti janama blite munbe angwane, ñan tikwe blitaba kukwe töbtä töbtäbti amne ñan tikwe blitaba kukwe nuäre nuärebti ni töbtä kwrere ja mikakäre ütiäte mun okwäte,

² ñobtä ñan angwane ti nämä mun ngätäite yete angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä ni diantarikäre, ye aibebtä tikwe ja töi mikani blitakäre munbe.

³ Akwa ti nämä mun ngwäreki yete angwane, ti di rababa ñakare amne, kä jürä rababa kri tibtä amne ti rababa grükekä jökrä ngrabare.

⁴⁻⁵ Akwa munkwe tödekadre Jesubti Ngöbö Üai di kri köböire amne ñan munkwe tödekadre kukwe töbtä töbtä nuäre nuäre ni töbtäkwe yebti, abkokäre kukwe kuin Jesubtä, yebtä tikwe blitaba munbe. Angwane ñan kukwe töbtä töbtä nuäre nuäre, bti tikwe blitaba munbe mun töi kwitakäre Ngöbö kukwäre, akwa Ngöbö Üai di kri ara jire bti tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare metre mun okwäte.

Kukwe töbtä Ngöbökwé tá nüke gare Ngöbö Üai köböire

⁶ Akwa ni tödekaka Jesubti ünän ünän Ngöbö Kukweibtä ne ben nita kukwe töbtä era metre mike gare, akwa kukwe ye abko ñan kukwe töbtä kä nebtä kwrere. Erere arato, ñan kukwe mikani ütiäte ni ütiäte ütiäte kä nebtäkwe, btä tita blite. Ni ye abko kitera niken ta.

⁷ Akwa kukwe kuin töbtä Jesukristobtä mikani gare nunkwe abko nämäne ükani kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa mtare mikanina gare kwe nie. Ngöbö ngämi kä ne dätäre, känenkri niarakwe kukwe ye mikanintbe ni tödekaka Jesubti mikakäre ütiäte kri jabe gwaire.

⁸ Kukwe ne mden abko nitre gobranka kä ne ngwane, ie ñan nükani gare, ñobtä ñan angwane rükadre gare ietre, ye ngwane ni Dänkien bä nuäre kri ñan müre ketadre kwetre krusobtä.

⁹ Yebtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö:
 Jändrän ñan tuabare ni mdakwe amne, ñan kukwe nuabare ni mdakwe amne, ñan töbikabare btä ni mdakwe,
 ye abko Ngöböta ükete ni niara tarekä tarekä kräke, *Isaiás 64.4*
 abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁰ Ni Ngöbö tarekä tarekä, ie Ngöbökwé jändrän ye mikani gare ja Üai köböire, ñobtä ñan angwane kukwe kaibe tiebe Ngöbökwé abko tá gare jökrä Ngöbö Üaiye, aisete Ngöbö Üai käkwe jändrän Ngöbökwé mikani gare nie.

¹¹ Ye abko, nita töbike ño kaibe, ye gare kaibe nie, akwa ni mdaye gare ñakare. Ye kwrere arato, Ngöbö töi ño, ye gare kaibe Ngöbö Üai aibe ie, aisete Ngöbö Üaikwe kukwe tiebe Ngöbökwé mikani gare nie.

¹² Akwa Ngöbökwé ja Üai biani nie angwane, ñan biani kwe kukwe kä nebtä mikakäre gare nie, akwa ja moto kuinbti Ngöbökwé jändrän kuin biani nie, ye abko rükadre gare nie, abkokäre Ngöbökwé ja Üai biani nie.

¹³ Amne jändrän kuin biani nie Ngöbökwe, yebtä nunta blite. Ne ñan kukwe ükaninte ni töbtäkwe, btä nunkwe ja töitikani au, bti nunta blite jändrän Ngöbökwebtä, akwa Ngöbö Üai tä dre niere, ye erere nunta mike gare Ngöbö Üai köböire.

¹⁴ Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai ñan tä nüne abko ñan tä kukwe diribare Ngöbö Üaikwe kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane kukwe töbtä ñakare kwrere tuen ietre. Erere arato, kukwe diribare Ngöbö Üaikwe ñan tä nüke gare ietre, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko tä nüke gare Ngöbö Üai aibe köböire nie.

¹⁵ Akwa ni btä Ngöbö Üaita abko ie jändrän kabre Ngöböbtä tä nüke gare, aisete ni ye abko di tarä töi ngitiekä jändrän kabrebtä akwa, nire nire abko btä Ngöbö Üaita ñakare abko di ñakare kukwe niere jire ni jen Ngöbökwe rüere,

¹⁶ ñobtä ñan angwane
Ni Dänkien Ngöbö töi ño gare ñakare nie, aisete ni di ñakare
niara töitikakrä, *Isaiás 40.13*
abko Ngöbö Kukwei käta niere.

Akwa Ngöbö Üaita nüne ni nitre tödekaka Jesubti btä, aisete Kristo töi ño abko tä nüke gare nie.

3

Pablota mäträre nitre Corintobotä

¹ Ti mräkätre, tikwe blitaba munbe angwane, ni ünän ünän Ngöbö Kukweibtä tä kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwianka, ben blitadre ño, ye kwrere tikwe blitaba ñakare munbe. Akwa ni tä kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwianka metre, ben blita ño, kwrere jire tikwe blitaba Kristobtä munbe. Erere arato, ngäbäkre kiakia ben blita ño, kwrere jire tikwe blitaba Kristobtä munbe.

² Ngäbäkre kiakia tä kian aibe duen amne ñan raba mrö ribi ribi kwete, ye kwrere jire kukwe taretare Kristobtä, yebtä ñan tikwe blitaba munbe amne kukwe nuäre nuäre, btä tikwe blitaba munbe, ñobtä ñan angwane kukwe taretare ni ünän ünän Ngöbö Kukweibtä kräke, btä tikwe blitadre munbe abko ñan rükadre gare munye rababa tuen tie. Ye kwrere mtare kukwe taretare, btä ti ñan raba blite munbe,

³ ñobtä ñan angwane munta kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä abko erere mun tä nüne mtare. Ye mden kisete, mun tä mokrere amne mun tä ja rüere jabe kwärikwäri, ye abko ¿munta kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä ya ño yere? Ni mda mda, ie Ngöbö gare ñakare tä töbike, kwrere jire mun tä töbike.

⁴ Ne aisete mun tä niere krörö: Tita nekete Pablokri, nieta ni ruärekwé. Ni mda abko käta niere: Tita nekete Apolokri,

abko kore mun tä ja kwete kore kwärikwäri ne ngwane, ni mda mda, ie Ngöbö gare ñakare tä töbike, kwrere jire mun tä töbike.

⁵ ¿Akwa yebti abko Apolos abko ütiäte ya? ¿Amne ti Pablo abko ütiäte ya? ¡Ñakare! ñobtä ñan angwane nun abko sribikä jirekäbe Ngöbökwewe. Nun ne mden käkwe kukwe diribare munye, köböire munkwe tödekani Jesubti amne, nun Dänkienkwe sribi ño ño mikani nun itire itire kiseti, ye aibe nunta nuene krörö:

⁶ Mun abko tire Ngöbökwewe kwrere. Tikwe Ngöbö Kukwei nieba munye, ye abko nura nökata kwrere namani munbtä amne, Apolos abko ñö metakaka nurabti kwrere nükani kukwe dirire munye. Akwa Ngöbö ara jire abko käkwe ja kukwei mikani niren munbtä.

⁷ Ne aisete ni nura nökata amne ni ñö metakaka nurabti abko sribikä ja kwrere. Akwa Ngöbö abko käta nura mike niren, aisete Ngöbö aibe ütiäte.

⁸ Ni nura nökata amne ni ñö metakaka nurabti abko sribi ketetibe kwetre, akwa ni itire itire käta sribire ño, ye erere Ngöbökwewe ütiä biandi jene jene nie.

⁹ Ne aisete, nun abko sribikä jen Ngöbökwewe amne nunta sribire munbe, akwa mun abko tire Ngöbökwewe, aisete munkwe ñan nun mika ütiäte amne mun ñan reketa nunkri.

Erere arato, mun abko ju Ngöbökwewe amne,

¹⁰ ti abko ni töbtä ju mikabtä kwrere. Ja moto kuinbti Ngöbökwewe ja di biani tie. Di yebti ürä kä te ruäre, ye tikwe mikani käne ju mikakrä, erere tikwe ju kömikani kore. Ju kömikani tikwe, ürä yebti ni mda mda tä ju mike janknu mda. Akwa ni itire itire käta ju mike ño, ye käkwe sribidre era metre,

¹¹ ñobtä ñan angwane ürä krati nökanina tikwe kä te ruäre ju mikakrä ye abko Jesukristo ara. Yebti ni ñan raba ürä mda nökö jire.

¹² Ürä mikanina jukrä, yebti ni rabadre oro, plata, amne jä ütiäte ütiäte mike jure, ye abko nita kukwe dirire metre Jesukristobtä kwrere. Erere arato, kri kukwän, mikä amne trärä ni raba mike jure arato, ürä nökanina yebti, ye abko kukwe bä töbtä aibe dirita ni mda mdakwe mun ngätäite ye kwrere.

¹³ Akwa Ngöbökwewe kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä, ye näire abko nikwe sribibare ño abko gadi era metre jökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö jatadi ñukwä kwrere angwane, ni itire itire käkwe sribibare kuin ya, ñakare ya abko rabadi gare Ngöbö diebti,

¹⁴ aisete ni itire itire käkwe jändrän mikani jure ñan rukwadre ne ngwane, Ngöbökwewe ütiä biandi ie.

¹⁵ Akwa kukwe diribare blo, kākwe jāndrān blo blo mikani jure ye rukwadre ne ngwane, sribi kwe rikadi ngwarbe kān. Angwane ni iti kāta ngitie ñukwā ngāniene, kāta kwārābere, ye kwrere kwārābedi kwe amne rabadi dianintari, akwa sribi kwe abko rukwadi kān.

¹⁶ ¡Akwa mun abko ju Ngöbökwe amne Ngöbö Üaita nüne munbtā, ye gare ñakare munye ya ño amarebti ye!

¹⁷ Ne aisete nirekwe mun mikadre ja denkā jene jene abko erere ju Ngöbökwe ye juandre ngwarbe kwe Ngöbökan, ni ye abko Ngöbökwe juandi ngwarbe arato, ñobtä ñan angwane ju Ngöbökwe abko deme amne ütiāte krāke amne mun abko ju Ngöbökwe ye ara.

¹⁸ Munkwe ñan ja ngöka krörö au: Mun mden mden, ie ja ruen töbtā kukwe kā nebtābti kākwe ja tōi kwita amne munkwe ja mikata ni töbtā ñakare kwrere angwane, mun rabadi töbtā era metre Ngöbö ngwārekri.

¹⁹ Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane kukwe tuen töbtā nitre kā nebtāye, ye tuen töbtā kri munye, akwa kukwe ye abko töbtā ñakare Ngöbökrā. Ye aisete Ngöbö Kukwei btā nieta krörö: Nitre tā bike töbtā kāta kukwe ükete bātākā ngwarbe, kukwe ye arabe Ngöböta kiteta niaratre dokwābtā mikakāre ngite.

²⁰ Erere arato nieta: Kukwe tuen bāri töbtā ni kā nebtāye, abkobtä ni töbtā töbtā tā töbike, ye abko kukwe ngwarbe, ütiāte ñakare gare kuin ni Dänkienye, nieta Ngöbö Kukweibtā.

²¹ Ye mden kisete, munta nire nire mike ütiāte jae, yebtā munkwe ñan bikadre kri, ñobtä ñan angwane mun tārā jāndrān jökrā bkāne amne jāndrān jökrā abko munkrā abko krörö:

²² Ti Pablo amne Apolos amne Pedro, nun abko Ngöbökwe biani munye sribikāre mun die mikakrā, aisete nun abko munkwe. Erere arato, kā temen, te munta nüne abko mun die mikakrā amne, munta nüne angwane jāndrān jökrā ye abko munkwe amne, mun krütadre angwane, mun tādi jāndrān jökrā bkāne janknu. Mdakāre abko, dre dre tā nakenkā mtare amne dre dre rakadrekā köbö mdabti ye abko mun die mikakrā arato.

²³ Ye kwrere jāndrān jökrā abko munkwe amne mun abko Kristokwe amne Kristo abko Ngöbökwe.

4

Nitre Jesu kukwei ngwianka

¹ Ye abko, nun Jesu kukwei ngwianka abko sribikā jirekābe Kristokrā amne, kukwe nāmane kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä, ye abko Ngöbökwe mikani nun kisete dirikāre ni mda

mdaye, aisete nun abko sribi ye nuenkä munkwe nütü kore nunbtä.

² Akwa jändrän mikata ni kisete sribikäre kore angwane, ni yebti bkänkäta tödeke abko bä mikadre kwe jabtä.

³ Akwa munkwe töbikadre ño tibtä amne sribi tikwebtä amne, ni mdakwe töbikadre ño tibtä, ye abko ñakare bäri ütiäte tikrä. Erere arato, ti ara käta töbike ño jabtä au, ye ütiäte ñakare tikrä arato.

⁴ Ti ne abko, ie ja ruen ngite ñakare, akwa ñan ti töi metre jökrä tita niere, akwa ti Dänkien aibe käkwe ti ngite ya ño niedre tibtä abko tita niere.

⁵ Ne aisete munkwe ñan töbika jire ni mda rüere kitakäre ngise kä ne ngwane, akwa kukwe rükaninte tiebe nikwe amne ni töi ño ño, ye ni Dänkien jatadita angwane mikadi gare jökrä kwe, aisete ye ngibia munkwe angwane, kä mrä ni itire itire käkwe dre dre nuenbare abkobtä Ngöbökwe kukwe ükadite kräke, ye abko ngibia munkwe.

⁶ Ti mräkätre, tita kukwe ne tike kore Apolobtä amne jabtä mun die mikakäre, munkwe ja töitikadre nunbtä angwane, kukwe krörö nieta ni kwatikwe rükadre gare metre munye: Kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye aibe mikadre täte munkwe. Munkwe kukwe ye mikadre täte ne ngwane, ja ñan rabadre ruen bäri kri ni mdabtä, käkwe ni iti mikadre ütiäte amne ni mda abko mikadre ngwarbe.

⁷ Munkwe ñan bikadre kri ni mda mdabtä, ñobtä ñan angwane ¿nirekwe mun mikani bäri ütiäte ni mda mdakrä? Mun abko ja kwrere ni mda mdabe. ¿Amne jändränäta munkwe, ye mden abko Ngöbökwe biani ñakare munye? Jändrän jökrä munkwe abko Ngöbökwe biani munye, ¡ye ño abko nükani ja di jenbti munye, munta nütüre!

⁸ Jändrän ie mun töta nebe, erere nena jökrä munkwe amne mun nena jändrän Ngöbökwe bkäne kabre amne mun nena jreire kaibe Ngöböbe munta nütüre jabtä, aisete nun Jesu kukwei ngwiankatre abko ngwarbe, ütiäte ñakare ruen munye. ¡Mun rabadre jreire bkänä näre, ye rabadre bäri kuin nunkrä, ñobtä ñan angwane nun rabadre jreire munbe siba! Akwa ñakare kore.

⁹ Akwa bäsi ni ngite ütiäte ñakare mikani kämikadre, ye jäta niken ngite mikata mrä köre, kwrere jire Ngöbökwe nun Jesu kukwei ngwianka mikani abko ruen tie. Amne bäsi ni mikani kämikakäre, kwrere jire nunta angeletre okwäbti amne ni jökrä okwäbti, tuen kore tie.

¹⁰ Mdakäre abko, sribibtä Kristokrä nunta nebe tuen töi ñakare ni mda mdaye, akwa munta ketetibe Kristobe, aisete jata nebe tuen töbtä munye. ¡Nun abko di ñakare, akwa mun abko dite dite tä nebe ruen munye! ¡Mun mikata ütiäte akwa, nun abko mikata ütiäte ñakare!

¹¹ Mekera abti kä nūke mtare, nunta mrō nike. Nun Jesu kukwei ngwianka tā tomna nike amne dān ngututūre chekacheka nunkwe. Nun mikata ene ja kisete ni mdakwe amne ju ñakare jen nunkwe.

¹² Erere arato, nunta neme drāre sribire ja kise jenbti mrōkrā jae. Ni mda mda tā ñāke taretare nunye, akwa nunta ja di kārere krāke Ngōböye. Sribibtā Jesukrā nun rüe tā nāin kisere nun jiebti, akwa nunta neme kwekbe jirekābe.

¹³ Ni mda mda kätä kukwe kānene ngwarbe nun rüere akwa, nunta kukwe kaen ngābti ja moto kuinbti. Erere arato, jāndrān kāme kitakata, kwrere jire nunta nebe tuen ni mda mdaye abti kä nūke mtare.

¹⁴ Tita tārā tike kore munye, ye abko ñan mun rabadre ja gaire abkokāre tita tike, akwa mun tare kri tikwe, aisete ngābākre nikwe btā mātrāta, ye kwrere tita mātrāre munbtā,

¹⁵ ñobtā ñan angwane nane mun tōdekaka Jesubti, krāke ni rabadre mili krā jātā dirikāre Kristobtā munye, akwa ni mun rün kwrere abko ñakare mda. Ti ara kākwe kukwe kuin Jesubtā mikani gare kāne munye, ye kōböire mun nikani nūne ketetibe Kristo Jesube angwane, ti ne aibe mun rün kwrere.

¹⁶ Ye aisete tita nūne ño, ye kwrere munkwe nūna abko tita ribere kisere munye.

¹⁷ Ne aisete, ti ngobo tare tikwe ni Dānkien kābti Timoteo tā nāin metre ni Dānkienbe abko tikwe juanba nebe mun kānti yete. Tita nūne ño Kristo Jesu ngwārekri, ye kwrere tita nūnamna ni mda mdaye kā ketareketare temen nitre gātākā Jesu kābtiye, ye abko Timoteokwe mikadita tōre munye, abkokāre tikwe juanba.

¹⁸ Akwa mun ngātāite yete abko, ti ñan rikadreta jire ni ruāre tātre nūtūre, aisete tā jāme amne tā bike krikri.

¹⁹ Akwa ti rikadreta basare munye yete, ie ti Dānkien tō ne ngwane, bā jōtrōra ti nāin nebe mun kānti yete. Ye ngwane, nire nire ie ja ruen bāri ūtiāte krikri abko kätä ñāke, akwa Ngōbö di tārā kri ni yebtā ya tikwe tuadi,

²⁰ ñobtā ñan angwane ni bti Ngōböta gobrane ye ngātāite kukwe nuāre nuāre jirekābe abko ñakare ūtiāte akwa, Ngōbö di krita nibtā ye abko ūtiāte.

²¹ Ye abko, ¿ti rikadre ño nebe mun kānti, ie mun tō? ¿Ti rikadre romone mātrākāre munbtā, ie mun tō ya? o ¿ti moto jāme, bti ti rikadre nebe, ie mun tō ya?

5

Ni iti nāmane meyekrā mike jabe abko juandretari

¹ Ti mrākātre, mun ngātāite yete nita iti abko meyekrā rünbe tā mike jabe abko tikwe gaba. Nitre tōdekaka ñakare Jesubti

käta kukwe käme diän diän ye kwrere nuene ñakare jire abko erere nuenta mun ngätäite yete.

² Yebtä mun moto rabadrera ulire amne ni kukwe käme nuenkä meyekräbe kore tä mun ngätäite, ye juandretarira ja ngätäite munkwe, akwa mun abko tä bike krikri jirekäbe, ñobtä ñan angwane munta nekete bäri ja ken Ngöbökri, aisete kukwe käme kore abko ñan tä mun mike ngite Ngöböye abko munta nütüre jabtä.

³ Tita ñakare ketetibe munbe yete akwa, ti töi abko tä ketetibe munbe, aisete tita ketetibe munbe kwrere käkwe kukwe ükatebara ni kukwe nuenkä käme kore btä.

⁴ Ne aisete munkwe gätädi Jesu käbti angwane, ti töi tä ketetibe munbe, erere arato ni Dänkien Jesu die tädi munbe angwane,

⁵ ni kukwe nuenkä käme meyekräbe ye munkwe mika gare Satanaye, niarakwe ja tare nikadre kri, akwa mrä Jesu jatadita angwane, niara üai rabadre dianintari abkokäre munkwe mika gare kore Satanaye.

⁶ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane munta bike krikri btä, akwa ye abko käme. Lebadura abko käta kukwe käme bä mike, aisete lebadura mikata chi arinante abko tä niken jökrä arinante ta.

⁷ Ni kukwe nuenkä käme ye abko lebadura kwrere, käkwe mun töi mikadre käme jökrä. Ye ngäniene munkwe ni ye juantari mento angwane, arina btin mikata sribedre banre, te lebadura ñakare, ye kwrere mun rabadi deme. Akwa era metre mun nena arina btin kwrere, ñobtä ñan angwane kordero Pascuakrä kämikata ni ngite diankakäre, ye kwrere Kristo krütanina ni ngite diankakäre nibtä, aisete niara abko Kordero nikwe.

⁸ Pascua näire abko ju kwatirekwatire, kánti arina te lebadura tä gwi, ye abko kitakata jire jökrä ju bäre, ye kwrere kukwe käme diän diän ye nikwe ñan tuadremetre ja ngätäite, ñobtä ñan angwane Kristo krütanina nikrä, akwa nikwe nünandre era metre amne ñan nikwe ni mda ngökadre angwane, ni rabadi arina btin kwrere.

⁹ Mdakäre abko, tikwe tärä mdara jire tikaba munye, btä tikwe nieba krörö munye: Ni merire brare bti kä ngwarbe, ye tä ja mike gure bati bati abko ben munkwe ñan ja getadre jire, tikwe nieba.

¹⁰ Akwa ye abko, ñan ni tödekaka ñakare Jesubti abkobtä tikwe tärä tikaba kore munye amne, ñan ni jändrän jenena ribekä jae amne ñan nitre ni ngökö amne ñan nitre jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae abkobtä tikwe tärä tikaba kore munye. Ñan tikwe tärä tikaba ni korekorebtä, ñobtä ñan angwane ni korekore tödekaka ñakare Jesubti, ben munkwe

ñan ja getadre ne ngwane, munkwe ñan nünandre kä nebtä mda niaratre ngätäite.

¹¹ Akwa nitre tödekaka Jesubti tä niere, akwa tä kukwe nuene kämekäme, käta ja mike gure bati bati, tä jändrän jenena ribere jirekäbe jakrä, tä jändrän ngwarbe mike ngöböre jae, tätre kukwe känene ngwarbe ni mda mda rüere amne, tä dröbare amne tä gore, ni ye kwrere abko ben munkwe ñan ja getadre amne nin munkwe mrödre jire ketetibe ben abko tikwe nieba munye.

¹²⁻¹³ Ni ñakare tödekaka Jesubti abko kräke ñan tita kukwe ükatekä. Ngöbökwé kukwe ükadite bentre. Akwa nitre tödekaka Jesubti tä mun ngätäite, kräke mun nena kukwe ükete, aisete ni kukwe käme nuenkä meyekräbe, ye munkwe dianka mento ja ngätäite yete.

6

Nitre tödekaka Jesubti ñan rikadre ja ngwena kritoboye

¹ Kukwe mda btä ti tö nibi blitai munbe arato. Kukweta neme ja rüere kwärikwäri munkwe angwane, kritobo tödekaka ñakare Jesubti, kanti munta niken ja ngwena, jye ñöbtä mun ñan tä niken kukwe ngwena jirekäbe nitre tödekaka Jesubtiye ükatekäre jakrä ja ngätäite amarebti se!

² Kä mä angwane, nitre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ükadite nitre ñakare tödekaka Jesubti yekrä, jye gare ñakare munye ya! ¿Munkwe kukwe ükadite kore ni mda mdakrä amarebti kukwe kiakia tä nakenkä kä ne ngwane abko ja ñan nuke töre munye ükete jakrä ye?

³ Mdakäre abko, nikwe kukwe ükadite angeletrekrä arato. jYe aisete ni di tarä täte kukwe kiakia kä nebtä ükatekäre jakrä!

⁴ Ye aisete, jändrän munkwe btä munta rüre jabe kwärikwäri angwane, nitre tödekaka ñakare Jesubti abko ie munta niken kukwe mike ükadrete jakrä, ye kwrere munkwe ñan nuendre jire chi.

⁵ Mun rabadre ja gaire kri, abkokäre tita kukwe ne niere munye. ¿Ni töbtä tödekaka Jesubti ñakare jire iti mun ngätäite käkwe kukwe ükadrete ja mräkätrekrä ya? Ni töbtä tarä mun ngätäite käkwe kukwe ükadrete ruen tie.

⁶ Akwa mtare ja mräkä iti tödekaka Jesubti käta niara mräkä Jesu käbti kite ngise kritoboye akwa, jkritobo tödekaka ñakare Jesubti ngwärecri munta niken ja ngwena kwärikwäri!

⁷ Munta rüre jirekäbe jabe kwärikwäri, aisete nane kritobo käkwe kukwe ükadrete kuin makrä, akwa era metre ma ganandre ñakare Ngöbö ngwärecri, ñöbtä ñan angwane munta Jesu mike ngwarbe ni jökrä ngwärecri. Ye abko kukweta neme mun rüere angwane, mun rabadre neme kwekbe jirekäbe

abko rabadre bāri kuin. Erere arato, jāndrān goita munkān angwane, mun rabadre neme kwekbe jirekābe abko rabadre bāri kuin,

⁸ amarebti mun ara jire kāta kukwe nuene kāme mun mrākābtā kāta jāndrān goire mun mrākā kān.

⁹⁻¹⁰ Abtā ti tō mun mikai mokre abko krörō: Jesu jatadita abti Ngöbö rabadi gobrane, ben ni kukwe kāme nuenkā ñan rabadi, ye garera munye. Munkwe ñan ja ngökamna, ñobtā ñan angwane Ngöbö rabadi gobrane, ben ni ja mikaka gure bati bati ñan rabadre jire. Erere arato, ni jāndrān ngwarbe mikaka ngöböre jae, ni gure akwa tā ja mike gure tiebetiebe ni mdabe amne, ni brare bikaka merire jae kwārikwāri amne ni gokā, ni kābāre amne ni dröbaka, ni blitaka ngwarbe ni mda mda rüere amne, ni jāndrān diankaka ni mda mdakān, ye kākwe ñan nūnandre kārekāre Ngöböbe.

¹¹ Kāne, mun ngāmi tödeke Jesubti, kānenkri mun ruäre nāmane nūne kore, akwa mtare Ngöbökwē mun ngite dianinkāra munbtā, kākwe mun mikani jenena nūnakāre deme amne metre jakrā amne mun ñakare ngite mda ja ngwārekri niebare kwe munbtā amne mun kani ngābti kwe ni Dānkien Jesukristo kābti amne Ngöbö Üai Deme köböire.

Nikwe ñan ja mikadre gure bati bati

¹² Mun ngātāite munta niere: Ti tō rabadre dre dre nuein, ye erere Ngöböta kā bien tie nuene jökrā, munta niere. Akwa jāndrān jökrā nuendre abko ñakare kuin ni die mikakrā. Ne aisete, nane ti rabadre jāndrān jökrā nuene, akwa jāndrān nuendre, ye abko ñan tikwe mikadre ja dānkiene.

¹³ Mdakāre abko, munta niere: mrö abko ni bülekrā amne ni büle abko mrökrā, munta niere. Ye abko era, akwa kā mrā angwane, Ngöbökwē mrö amne ni büle juandi ngwarbe jökrā. Akwa ni ngrabare abko ñakare ni büle kwrere. Ni ngrabare abko ñakare ja mikakāre gure bati bati, akwa ni ngrabare abko nūnakāre metre ni Dānkienkrā amne ni Dānkien abko kāta ni ngrabare mike ütiāte jae.

¹⁴ Ye abko tā gare nie, ñobtā ñan angwane ja di jenbti Ngöbökwē ni Dānkien mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nire ni ngrabare ben gwaire, aisete ni ngrabare ütiāte ni Dānkienkrā gare nie.

¹⁵ Mun ngrabare ye abko Kristo kiakia ngrabare ye garera kuin munye, aisete ¿Jesu kiakia ngrabare ye abko meri bti kā ngwarbe abko ben mikadre ketetibe ya? ¡Ñakare jire!

¹⁶ Meri bti kā ngwarbe abko ni brare tā mike jabe angwane, niaratre nibu tā neme ni itibe kwrere abko gare kuin nie, ñobtā ñan angwane Ngöbö Kukweita blite ni merire, brare kāta ja mike gure yebtā angwane tā niere krörō:

Niaratre ni nibu,

ye abko rabadi ni itibe kwrere,

Génesis 2.24

nieta Ngöbö Kukweibtä, aisete meri bti kä ngwarbe abko ni brare tä mike jabe angwane, niaratre nibu tä neme ni itibe kwrere, ye garera kuin munye.

¹⁷ Akwa nita tödeke ni Dänkienbti abko ben ni üaita neme ketetibe niara Üaibe.

¹⁸ Ye mdenbtä, meri mden mden ben mun tö ja mikai gure bati bati, ye ngäniene mun gitia, ñobtä ñan angwane kukwe bätäkä ngwarbe btä nita ja mike ngite, ye abko tä ni ngrabare bäre mento, akwa nita ja mike gure bati bati, ye abko ja mikata ngite ja ngrabare rüere au.

¹⁹ Ye abko mun brare käkwe ñan nuendre jire chi, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai biani mun itire itireye, aisete Ngöbö Üaita nüne mun itire itire btä, aisete mun itire itire abko ju nünankrä Ngöbö Üai Demekwe, ¿ye gare ñakare munye ya? Ne aisete mun tö dre dre nuein ja ngrabarebti, ye abko mun ñan raba nuene, ñobtä ñan angwane mun ñakare ja bkänkä au,

²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun kökani jakrä, aisete mun ngrabare amne mun üai, yehti munkwe Ngöbö mika ütiäte.

7

Ja mikadre gure ya, ñakare ya abkobtä Pablokwe diribare

¹ Mtare abko, munkwe kukwe ngwianintari täräbti tie, yehtä ti bike mun kukwei kaen ngäbti krörö: Munta kukwe ngwentari krörö: ¿Ni brare brare käkwe ñan ja mikadre gure ni mdabe töi kwe rüere abko rabadre bäri kuin ya, ñakare ya? abko munta ngwentari tie.

² Ti abko tä niere krörö: Ni kwati merire brare tä ja mike ngite jabe kwärikwäri mun ngätäite, aisete ye ngäniene ni brare gure gure käkwe kibia meri jen kwebe. Erere arato, ni merire gure gure käkwe kibia brare jen kwebe.

³ Ye abko, ni brare käkwe ñan ja kábäi merire kwe kän akwa kibiadre kwe ben amne, ni merire käkwe ñan ja kábäi kwäräi kwe kän, akwa kibiadre kwe ben,

⁴ ñobtä ñan angwane ni merire ñan tä nebe ja ngrabare bkäne au akwa, kwäräi kwe tä nebe niara ngrabare bkäne arato. Erere arato, ni brare ñan tärä nebe ja ngrabare bkäne au akwa, merire kwe tä nebe niara ngrabare bkäne arato.

⁵ Ne aisete ni brare amne ni merire tä jabe, ye käkwe ñan ja kábäi jakän kwärikwäri. Akwa nane mun tö raba kä diainkä jenena blitakäre Ngöböbe, käkwe ja töi mikadre ruäre blitakäre Ngöböbe, ye ngwane mun ñan tö raba kibiai jabe ne ngwane, munkwe ñan kibia jabe. Akwa yehti mun rika kibienta jabe,

ñobtä ñan angwane nane ja bänibtä jae kwärikwäri Satanakwe mun töi mikadre ja mike ngite.

⁶ Tita kukwe niere, ne kwrere mun tö nuein ne ngwane, tä dbe akwa ñan tita nuemna munye,

⁷ ñobtä ñan angwane ni jökrä rabadre kaibe ti kwrere abko rabadre bäri kuin, tita nütüre, akwa ni itire itire, ie Ngöböta ja di bien jene jene, aisete ni jökrä ñan raba neme kaibe ti kwrere.

⁸ Mdakäre abko, ni brare bati gure ñakare ya o ni brare kän meri krütani ya amne meri kän brare krütani, käkwe ñan ja mikadreta gure amne, rabadre kaibe ti kwrere, ye rabadre bäri kuin ruen tie abko ti tö niei munye.

⁹ Akwa mun ñan raba neme nuäre nüne kaibe ne ngwane, munkwe ja mikata gure jirekäbe, ñobtä ñan angwane mun ñan tädre neme ngware jirekäbe jabe, ye abko rabadre bäri kuin ruen tie.

¹⁰ Mdakäre abko, ni gure gure, ie tita kukwe nuemna krörö, ne abko ñan ti kukwei akwa, ni Dänkien ara jire nämane nüne kä nebtä angwane, niarakwe kukwe nuemna abko krörö: Ni merire käkwe brare kwe tuametre ñakare jire,

¹¹ akwa nane ni merire käkwe brare kwe tuametre ne ngwane, raba kaibe jirekäbe. Akwa tö raba ja mikaita gure ne ngwane, ja mäkäta kwe brare kwebe. Ye kwrere arato, ni brare käkwe merire kwe tuametre ñakare jire abko ti tö niei munye.

¹² Ni mda mda abko, ie ti bike kukwe mda niere. Kukwe ne abko ni Dänkienkwe diribare ñakare btä akwa, tita niere krörö munye: Ni mräkä brare tödekaka Jesubti tä gure ni merire ñakare tödekaka Jesubti ben, akwa meri kwe tö nünai janknu ben ne ngwane, meri kwe ye ñan tuametre kwe.

¹³ Erere arato, ni mräkä merire tödekaka Jesubti tä gure ni brare ñakare tödekaka Jesubti ben, akwa brare kwe tö nünai janknu ben ne ngwane, brare kwe ye ñan tuametre kwe,

¹⁴ ñobtä ñan angwane meri tödekaka Jesubti, ye köböire nane brare kwe ñan tä tödeke Jesubti, ye käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé mikani jenena jakrä. Erere arato, brare tödekaka Jesubti, ye köböire nane meri kwe ñan tä tödeke Jesubti, ye käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé mikani jenena jakrä. Ye kwrere ngäbäkre munkwe ñan tä tuen ngite Ngöböye, akwa nane tödekadre kwe Jesubti arato, abkokäre Ngöbökwé mikani jenena jakrä arato.

¹⁵ Akwa nane ni ja kwäraire iti ñan tä tödeke Jesubti abko tö raba ja tuaimetre ni tödekaka Jesubti ben, ne ngwane ja tuametre kwetre. Munkwe nuendre kore angwane, ni mräkä brare amne ni ngwai Jesu käfti rabadreta kaibe jirekäbe,

ñobtã ñan angwane Ngöbökwe ni käräbare nünakäre jáme jabe kwärikwäri.

¹⁶ Ne aisete, mun merire tödekaka Jesubti, ye köböire mun kwäräi ñakare tödekaka Jesubti ye rabadre dianintari ya ño gare ñakare munye. Erere arato, mun brare tödekaka Jesubti, ye köböire meri munkwe tä tödeke ñakare Jesubti, ye rabadre dianintari ya ño gare ñakare munye, aisete munkwe nünandre janknu jabe abko rabadre bäri kuin.

¹⁷ Akwa mun nämane nüne nirebe angwane Ngöbökwe mun käräbare jakrä, ye ben munkwe nuna janknu, ñobtã ñan angwane ni Dänkien Kristo käkwe kukwe mikanintbe kore munkrä, ye abko nitre gätäkã Jesu kãbti kã ketareketare temen, krãke tita kukwe ükete nuendre kore.

¹⁸ Ye abko, ni Dänkienkwe kukwe mikanintbe kore ni krãke, ne aisete mun ruäre abko ñärãkrã mikanina mun kwatabtä angwane, Ngöbökwe mun käräbare jakrä ne ngwane, munkwe ñan töbika ja kwata miketa täte. Erere arato, mun ñärãkrã mikani ñakare mun kwatabtä abko angwane, Ngöbökwe mun käräbare jakrä ne ngwane, mun ñan ja ñärãkrã mika ja kwatabtä,

¹⁹ ñobtã ñan angwane ni ñärãkrã tarã ni kwatabtä ya, ñakare ya, yebti abko ni ñan tä neme dianintari, aisete ñakare bäri ütiäte. Akwa nita Ngöbö Kukwei mike täte ya, ñakare ya, ye abko bäri ütiäte kri.

²⁰ Ne aisete mun nämane nüne ño angwane, Ngöbökwe mun käräbare jakrä, ye kwrere munkwe nuna.

²¹ Ye abko, ma nämane ni klaborë ni mdakwe angwane, ma käräbare Ngöbökwe jakrä, yebtä makwe ñan töbika dikaro, akwa ma rabadreta tikaninte raba tuen mae ne ngwane, makwe ñan tuametre niken ja bäre.

²² Akwa ma nämane klaborë ni mdakwe angwane, Ngöbökwe ma käräbare nüne ketetibe ni Dänkien Kristobe, yebtä makwe ñan töbikadre dikaro, ñobtã ñan angwane mtare mata tikaninte ma ngitebtã amne ni Dänkien kãta ma bkãne. Ye kwrere arato, ma ñan nämane klaborë ni mdakwe angwane, Ngöbökwe ma käräbare jakrä ye ngwane, ma abko klaborë Kristokwe mtare.

²³ Ngöbökwe mun kökani jakrä, aisete munkwe ñan ja mikata klaborë ni mda mdakwe.

²⁴ Ne aisete ti mrãkãtre, mun nämane nüne ño angwane, Ngöbökwe mun käräbare jakrä, ye kwrere munkwe nuna janknu.

¿Ni kaibekaibe kãkwe ja mikadre gure ya, ñakare ya?

²⁵ Mtare, meri kaibekaibe abkobtä ti tö blitai, yebtä abko ni Dänkien kãkwe kukwe diribare ñakare, akwa ni Dänkienkwe ti

ngwiani ruentari tare jae, aise te tita töbike ño ye abko ütiäte, abtä munkwe tödekadre ti kukweibti ruen tie.

²⁶ Nita nüne ne näire kukwe taretare tä nakenkä krübäte ni rüere, aise te mun brare kaibekaibe tä nüne ño mtare, ye kwrere munkwe nünandre janknu abko rabadre bäri kuin tuen tie.

²⁷ Akwa mata gure ne ngwane, makwe ñan meri makwe tuametre; akwa ma gure ñakare ne ngwane, makwe ñan meri känä jakrä.

²⁸ Akwa mun brare brare käkwe ja mikadre gure ne ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere. Erere arato, meri kaibekaibe käkwe ja mikadre gure angwane, ja mikadre ngite ñakare kwetre Ngöbö rüere. Akwa nita ja mike gure abko kise te kukweta kite kri mda, ye abko ñan rakadrekä munbtä, abkokäre tita niere kore.

²⁹ Ti mräkätre, ñobtä tita niere krörö: Ni Dänkien kebera kiteta amne kä kitera neme braibe ni käne, aise te ni gure gure käkwe nüna ni kaibekaibe kwrere sribikäre Ngöbökrä.

³⁰ Erere arato, ni bti kä drangwane drangwane abtä tä neme ulire ulire, yebtä ñan töbika kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; nire nire käta kä ngwen nuäre jabtä, yebtä ñan töbika kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; ni jändrän kökaka kökaka abko ñan töbikadre kri jändrän yebtä kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä;

³¹ nire nire tä jändrän kä nebtä bkäne, yebtä ñan töbikadre kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nünandre Ngöbökrä abko bäri ütiäte jändrän jökrä ngwä, ñobtä ñan angwane kä tuata nikwe ne abko näin jökrä ta aise te.

³² Akwa munkwe ñan töbikadre dikaro kukwe bätäkä ngwar-bebtä, aise te tita blite kore munbe. Ye abko, ni brare kaibe käta töbike bäri jändrän ni Dänkienkwe yebtä amne, ni Dänkien moto mikadre ño nuäre kwe, yebtä tä töbike.

³³ Amne ni brare gure abko tä töbike bäri jändrän kä nebtä btä, aise te merire kwe moto mikadre ño nuäre kwe, yebtä tä töbike.

³⁴ Ye kwrere töita jändrän ketebu btä. Ye kwrere arato, meri kwäräi ñakare kwe amne meri kaibekaibe tä töbike bäri jändrän ni Dänkienkwe yebtä, käta ja ngrabare amne ja üai mike deme ni Dänkienkrä. Amne meri gure gure abko jändrän kä nebtä, btä tä töbike bäri, aise te kwäräi moto mikadre ño nuäre kwe, btä tä töbike bäri arato.

³⁵ Ne ñan ti tö kukwe tare mikai mun kötarä, käta ja mikamna gure ñakare munye, akwa munkwe sribidre jäme ni Dänkienkrä amne kukwe mda mda ñan rabadre mun jiete abko ie ti tö, käta niere kore munye.

³⁶ Mdakäre abko, ni ruäre kwe meri bati, ben tä mikani jakrä kwärikwäri, ye ben tö ja mikai gure ne ngwane, ja mika gure kwe, ñobtä ñan angwane meri ye nena ünän amne ja mikadre gure kwe abko käi nena ie. Ne aisete ja mikadre gure kwe raba ruen ie angwane, dre nuendre abko rabadre bäri kuin raba ruen ie, erere nuen kwe, aisete ni tö raba ja mikai gure, käkwe ja mika gure. Yebtä abko ñan ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere.

³⁷ Akwa ni mda abko kwe meri bati ben tä mikani jakrä kwärikwäri, ye ben ñan tö raba ja mikai gure amne ni mdakwe ñan töi diandre rabakäre kaibe, akwa tä töbike kwatibe kore ja töi jenbti, ne ngwane ja ñan mika gure kwe jirekäbe abko rabadre dbe.

³⁸ Ne aisete, meri ben ni brare tä mikani jakrä kwärikwäri ye ben ja mikadre gure kwe abko rabadre kuin, akwa ñan ja mikadre gure ben kwe abko rabadre bäri kuin.

³⁹ Mdakäre abko, ni merire gure gure abko brare kwe tä nüne, ye ngwane brare ñan tuametre kwe, akwa brare kwe krütadre kän ne ngwane, rabadreta kaibe ja mikakäreta gure, akwa ni tödekaka Jesubti aibe ben ja mikadreta gure kwe.

⁴⁰ Akwa ja ñan mikadreta gure kwe angwane, kä tädre bäri nuäre btä ruen tie. Ne abko Ngöbö Üai tä tibtä, aisete tita töbike kore, ye abko kuin ruen tie.

8

Ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, ye kánti mrödre ñakare

¹ Jändrän kämikata ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko ngrie kwetadre ya, ñakare ya, abkobtä munkwe kukwe ngwianintari tie, yebtä ti bike blite mda. Mun jökrä kätä niere krörö kukwe nebtä: Kukweta ükaninte ño era metre Ngöbökwé abko garera kuin jökrä nunye, munta niere jabtä. Akwa tita niere krörö: Kukweta ükaninte ño tä nüke gare kuin nie, nita nütüre angwane, nita nebe bike kri. Akwa nita ni mda mda tarere abko bäri ütiäte Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere angwane, nita die mike abko tita nütüre.

² Ni ruäre, ie kukweta ükaninte ño nena gare kuin tä nütüre, ye ngwane kukwe era metre ngämi nebe gare täte ietre.

³ Akwa nire nire kätä Ngöbö tarere, ni ye abko gare kuin Ngöböye.

⁴ Jändrän kämikata ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte, jändrän ye abko ngrie kwetadre ya, ñakare ya, btä ti bike blite mda. Era metre ngöbö ngwarbe ñakare jire amne era metre Ngöbö tarä itibe, ye gare kuin nie.

⁵ Akwa kä käinbti ya, kä temenbtä ya, yete ngöböt're tarä abko ni ruäre käta niere. Ye kwrere bkänä, ni ñakare tödekaka Jesubti, kräke ngöbö tarä kwati amne dänkien tarä kwati arato.

⁶ Akwa ni tödekaka Jesubti abko kräke Ngöbö tarä itibe. Niara abko ni Rün amne niarakwe jändrän jökrä dätebare amne nita nüne niarakrä. Erere arato, ni Dänkienta itibe ni kräke abko Jesukristo. Jesukristo ye mden köböire jändrän jökrä dätebare Ngöböke amne niara mikani ni dätekä kwe arato.

⁷ Akwa mun ngätäite ni tödekaka Jesubti ruäre abko ie kukwe ye gare ñakare, ñobtä ñan angwane niaratre ngämi tödeke Jesubti, känenkri nämäne ngöböt're ngwarbe ye mike ütiäte jae, amne jändrän kämika nämäne kukwadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte, bti jändrän ye ngrie kweta nämäne ju blitakrä ngöbö ngwarbebe yete. Ne aisete mtare ngöböt're ngwarbe tarä era metre nütüta janknu kwetre, abkokänti niaratre tä niken ngri kukwani ngöbö ngwarbeye ye kwete, tätre ngöbö ngwarbe mike ütiäte nütüta kwetre amne, töi braibe Jesubtä ñobtä ñan angwane kukwe metre ngöbö ngwarbebtä ngämi gare metre ietre, aisete jötrö ngwarbe jata nebe ruen ngite ietre ngri ye kwetabtä.

⁸ Akwa nita mröre, yebtä ñan Ngöböta ni kaen ngäbti bäri, aisete nikwe mrödre ye käkwe ñan ni mikadre kuin Ngöbö ngwäreki. Erere arato, nikwe ñan mrödre, ye käkwe ñan ni mikadre käme Ngöbö ngwäreki.

⁹ Ye mdenbtä, mun abko kräke ngöbö ngwarbe tarä ñakare era metre, aisete jändrän jökrä tuen dbe kwetadre, ye käkwe ñan ni mda mda töi braibe Jesubtä ye mikadre ja mike ngite. Ne aisete, mun ngämi niken mröre ju blitakrä ngöbö ngwarbebe yete, känenkri munkwe töbika kuin ja käne.

¹⁰ Ye ñobtä ñan angwane mun ie kukwe gare kuin abko käbti ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, känti nane mun rikadre mröre angwane, ni ruäre tödekaka Jesubti kräke ngöbö ngwarbe tarä amne töi braibe Jesubtä käkwe mun tuadre angwane, mröre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko dbe nütüdre, aisete tö rabadre näin ngri ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte ye kwetai.

¹¹ Ye angwane kukwe gare mae, ye käkwe ma mräkä Jesu käbti töi braibe amne di ñakare bökän Jesubtä ye mikadi ja mike ngite, yebtä abko riadrete. Kristo krütani niarakrä arato, aisete ma köböite niara ñan rikadre ji blobti.

¹² Mun mräkä Jesu käbti töi braibe Jesubtä, rüere munkwe ja mikadre ngite kore, ye ngwane Kristo ara jire rüere munta ja mike ngite arato.

¹³ Ne aisete jändrän kämikani kukwadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko ngrie, ye tikwe kwetadre käkwe ti mräkä Jesu käbti mikadre ja mike ngite, ye ngwane ngri ye tikwe ñan

kwetadre jire chi mda, ti mräkä käkwe ñan Jesu tuadremetre abkokäre.

9

Pablo abko Jesu kukwei ngwianka era metre niebare kwe

¹ ¿Ti mräkätre, ti abko di ñakare kukwe nuene ja tõi jenbti ya? ¡Jänri, ti di tärä! ¿Ti ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre abko mun ruäreta nütüre ñan ñan? ¡Jänri, ti abko Jesu kukwei ngwianka era metre! ¿Tikwe ni Dänkien Jesu tuaba ñakare ya? ¡Jänri, tikwe tuaba! ¿Sribi tikwe köböire mun ara jire käkwe tödekani Jesubti ya? ¡Jänri, munkwe tödekani Jesubti sribi tikwe köböire!

² Nane ni mda mdakrä ti ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre, akwa munkrä abko ti Jesu kukwei ngwianka era metre rükadre gare munye, ñobtä ñan angwane munta nekete ni Dänkien Jesubtä, ye abko käta ti Jesu kukwei ngwianka era metre bä mike.

³ Nitre ñäkäkä blo ti rüere abko ie ti tö niei krörö:

⁴ ¿Nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda, ye ngätäite nun ne aibe abko käkwe ñan mrö amne tomna ribedre munbtä sribi ütiäre ya? ¡Jänri, nun raba jändrän ye ribere munbtä!

⁵ Erere arato, ¿ni Jesu kukwei ngwianka mda mda, ni Dänkien etbakantre amne Pedro arato tä niken meri kwekwe ngwena jabe, ye kwrere nun ñan raba niken meri tödekaka Jesubti ngwena ja nän mukore ya? ¡Jänri, nun tö rabadre, ne ngwane nun raba meri jakwe ngwena jabe!

⁶ Mdakäre abko, ¿Bernabé amne ti, nun ne aibe käkwe sribi mda mda nuendre mrökrä jae ya? ¡Ñakare jire!

⁷ Yebtä ti bike kukwe bä mike krörö munye: ¿Nitre rükä käta sribire gobrankrä, ye käta sribi ütiä bienta au jae ya? ¡Ñakare jire! ¿Amne ni uba nökö ñan tä uba ngwä kwete ya? ¡Jänri, tä nökö kwetadre jae! Erere arato, ¿ni obeja ngibiaka käta kian kwainte, ye ñan tä ñaen ya? ¡Jänri, tä obeja ngibiare kian ñadre jae!

⁸ Ne abko ñakare ni kä nebtä aibe tä töbike kore abko erere tita niere, akwa Ngöbö Kukwei tikani Moisékwe käta niere arato,

⁹ aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye btä tä tikani krörö: Buey trigo münantekä, ye munkwe ñan kö kita ngwärebttä abko tä tikani kore. ¿Ye abko, Ngöbö tõi nämane buey aibe die mike, käkwe kukwe niebare kore ya? Ñakare.

¹⁰ Ngöbö tõi nämane ni ne die mike arato, käkwe niebare kore. Ni ne kräke Ngöbökwé ja kukwei tikamna, ñobtä ñan angwane ni nura nökö amne ni nura ngwä ötaka abko rabadre mrö bkäne tätre nütüre, aisete tä sribi nuene.

11 Ye kwrere arato, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä nunkwe nökani nura kwrere mun ngätäite, ye ütiäre abko nunkwe jändrän munkwe mätäidre munbtä abko ñakare blo,

12 ñobtä ñan angwane ni mda mda akwa käta jändrän mätäire munbtä angwane, nun bärira jire käkwe jändrän mätäidre munbtä.

Akwa nun jändrän mätäire ñakare munbtä abti kä nüke mtare, ñobtä ñan angwane nun ñan tö jändrän nuein jire chi ja mikakäre ngite ni mda mda okwäbti abtä trö kwitadre kwe Ngöbö Kukwei kuin Kristobtä yeye, akwa ni jökräkwe kadre ngäbti jäme, abkokäre nunta ja tare nike bätäkä ngwarbe Ngöbö kukwei mikabtä gare munye.

13 Angwane abko mrö bianta Ngöböye, ye ruäre ni sribikä ju blitakrä Ngöböbete käta mrö den jae sribi ütiäre ju yete, ye garera munye. Erere arato, ni jändrän kukwaka Ngöböye käta ngri den ruäre nünankrä jae.

14 Ye kwrere arato, ni Dänkien käkwe kukwe ükaninte krörö ni niara kukwei mikaka gare kräke: Nire nire tä näin Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare, ye köböire nünandre kwe, niebare ni Dänkienkwe.

15 Ye kwrere ti di tarä jändrän mätäikä munbtä, akwa tikwe ñan jändrän mätäiba munbtä, niebare ni Dänkienkwe ye kwrere. Erere arato, ñan munkwe jändrän biandre tie, abkokäre tita tarä ne tike munye. Tikwe jändrän mätäidre munbtä jakrä, ye känenkri ti krütadre abko rabadre bäri kuin tikrä, aisete tita sribi nuene kore, ye abko bäri käi nuäre tibtä, aisete ni mda ñan raba ti töi kwite jene mda.

16 Ne aisete, tita kukwe kuin Jesubtä dirire, yehti ñan tita bike kri, ñobtä ñan angwane sribi ye abko Ngöbökwé mikani ti kisete, aisete tikwe ñan nuendre angwane jaingwaree, ti bobre jakän!

17 Tikwe kukwe kuin Jesubtä ye diridre ja töi jenbti akräke tikwe ütiä mätäidre munbtä, akwa sribi mikani ti kisete Ngöbökwé, erere tita nuene, aisete tita ütiä kärere ñakare, ñobtä ñan angwane ti sribikä Kristokwe jirekäbe aibe aisete.

18 Akwa tita kukwe kuin Jesubtä dirire ngwarbe, ye abko sribi ütiä kwrere tikrä. Amne tita ütiä mätäire ñakare munbtä, ye abko sribi ütiä kwrere tikrä arato. Ye abko bäri käi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä dirita tikwe, ye käbti ti ñan tö nünai.

19 Ne mden kisete, ni ñakare jire iti kä nebtä käta sribi tikwe ne ütiä bien tie, aisete tita ñakare klabore, akwa ni kwati jatadre Kristoye, abkokäre tita ja mike klabore ni jökrä kräke abko krörö:

20 Nitre israelita ngätäite ti nämane angwane, tikwe ja mikani niaratre kwrere ganainkäre Kristokrä. Amne nitre is-

raelita käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte abko ngätäite ti nämane angwane, tikwe ja mikani Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ütiäte ganainkäre Kristokrä. Akwa era metre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye ñan mikata ütiäte tikwe ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, akwa nitre kukwe mikaka ütiäte ütiäte jatadre tödeke Kristobti, abkokäre tikwe ja mikani niaratre kwrere.

²¹ Akwa ni mda mda käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ñakare ütiäte abko ngätäite ti nämane nebe angwane, tikwe ja mikani niaratre kwrere. Akwa ti abko tä Ngöbö Kukwei mike ütiäte, ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre nie Kristokwe abko erere tita mike täte.

²² Angwane ni ie Kristo gare ñakare kuin abko ngätäite tikwe ja mikaba ni ie Kristo gare ñakare kuin kwrere, niaratre ganainkäre Kristokrä. Tita ja mike ni mda mda kwrere, ye köböire abko ni ruäre rabadre dianintari, abkokäre tita nuene.

²³ Ye abko, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, kräke tita sribi nuene ne köböire Ngöbökwe kuin nuendre tikrä abkokäre.

²⁴ Ti bike kukwe mda bä mike krörö munye: Nitre tä ja gaen angwane, ni kwati tä neen akwa, ni itibe tä ganane abko ütiäre jändrän bianta ie. Ye kwrere arato, Ngöbökwe jändrän biandre munye, ne ngwane ni niaka tä nüne ño ganakäre, ye kwrere munkwe nuna.

²⁵ Nitre ja gaka tä niken ja mike biare ja gakäre angwane, jändrän ño ño käme kräke, ye ie tä ja üke bäin ganakäre, akwa jändrän tä niken ngwarbe jötrö abko ganainkäre tädre ja mike juto kore. Akwa Ngöbökwe jändrän kuin ütiäte biandre nie abko ganainkäre nita ja die mike jändrän ño ño käme ni kräke, ye ie nita ja üke bäin ganakäre.

²⁶ Ne aisete ti abko ñan tä näin betekä okwä kware amne ñan tita kuso braire ngwarbe kä tökarete kwäräkwärä.

²⁷ Akwa tita ja ngrabare ara jire mike ja tare nike amne tita ja ngrabare ne mike ja kukwei mike täte, ñobtä ñan angwane tikwe diribare ni mda mdaye abti mrä ti ütiäte ñakare ñan niedre tie Kristokwe, abkokäre tita ja ngrabare mike ja tare nike.

10

Pablokwe nitre Corintobo mikani mokre

¹ Ti mräkätre, ti tö kukwe nakaninkä nitre israelitabtä mikaita töre munye abko krörö: Ni mräkä israelita kirakira nämane Egipto, nikaninta angwane, namani dikekä jökrä müta Ngöbökwe täni amne nikani jökrä Mren Tainte ta arato.

² Niaratre namani dikekä müta Ngöbökwe täni amne nikani Mren Tainte ta, ye abko namani ngökani ñöte amne namani

mikani ketetibe Moisébe kwrere, Ngöbö nämane ben niaratre ngibiakäre bä mikakäre, nita ngökani ñöte amne mikani ketetibe Jesube, niarata ni dänkiene bä mikakäre ye kwrere.

³ Angwane mrö biani Ngöbökwé, arabe kwetani jökrä kwetre kä kaibete amne,

⁴ ñö biani tomnane Ngöbökwé, arabe ñani jökrä kwetre, ñobtä ñan angwane ñö mikani neen jäkwatate käin Ngöbökwé, ye ñani kwetre, ñan krütadre tomna miare abkokäre. Kristo ara jire jäkwata ye kwrere abko nämane näin bentre, ñobtä ñan angwane mrö amne ñö biani Ngöbökwé niaratre ngrabare die mikakäre, ye abko Kristo nämane die mike nüne Ngöbö ngwärecri bä mike, aisete Kristo abko jäkwata kwrere, kä nämane juto biare nitre israelita mike nüne Ngöbö ngwärecri.

⁵ Akwa bäsi niaratre jökrä käkwe ñan Ngöbö mikani ütiäte, aisete Ngöbö namani romon kräke, abtä bäsi jökrä krütani bätärekä ja täritäri kä kaibete ji ngrabare temen.

⁶ Kukwe nakaninkä kore nitre israelita kirakirabtä, ye abko ja töikrä nie. Yebtä abko, nikwe ñan ja töi mikadre kukwe käme diän diän nuenbtä ñö niaratre käkwe nuenbare ye kwrere abko krörö:

⁷ Bäre käne nitre israelita kirakira ruäre käkwe ngöbö ngwarbe mikani ütiäte jae, ye abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niaratre namani tākänintbe temen, mröre, tomna ñaen ngöbö
ngwarbe mikakäre ütiäte jae, bti nikanintre ja mike
gure bati bati, *Exodo 32.6*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere munkwe ñan ngöbötre ngwarbe mika ütiäte jae.

⁸ Bobukäre abko, niaratre ruäre nikani ja mike gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae, abtä Ngöbö mätä namani btäre abko dokwäre ni krütani mili gre bti krämä (23,000) köböitibe, aisete munkwe ñan ja mikadre gure bati bati niaratrekwe nuenbare ye kwrere.

⁹ Bämäkäre abko, nitre israelita käkwe kukwe nuendre käme Ngöbö rüere angwane, ni Dänkien käkwe mikadre ja ngie nuen ya, ñakare ya abko nitre ruäre tö namani gai. Abtä Ngöbökwé tbi juani, käkwe kwetani, abtä namanintre bren tbihti amne krütani. Ne aisete munkwe ñan töbika amne nikwe ñan ja gadre Kristobe, nitre israelitakwe nuenbare ye kwrere.

¹⁰ Mräkäre abko, ni ruäre käkwe ñäkäbare Ngöbö rüere, dokwäre Ngöbökwé angele ni kämikaka juani, käkwe niaratre kämikani, aisete nikwe ñan ñäkädre Ngöbö rüere, niaratre käkwe nuenbare ye kwrere.

¹¹ Ye abko, ni tödekaka Jesubti, kräke kukwe kuin ne nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko tä neme bare kä mrä ne

näire, aiseete kukwe nakaninkä jökrä kore nitre israelita kirakirabtä ja töikrä nie, yehtë nükwe töbikadre ja käne, abkokäre tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

¹² Ne aiseete nire nire käta bike kri, ie ja nena ruen dite Jesu kukweibtä, ne abko käkwe ja ngibia kuin amne ja ñan tuametre nõtadre temen kwe.

¹³ Akwa kukwe krörökrörö ngwiandre töre jae munkwe: Kukwe kämekäme tä kite ni jökrä nuente ja käne, kwrere arato kite mun rüere. Akwa kukwe bäri tare jatadre mun rüere angwane munkwe nünandrekä dite jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöböta ja kukwei mike täte amne, tä juto biare mun die mike, aiseete kukwe bäri tare käkwe mun nõtadre temen, ye ngäniene munkwe kwäräbedre ño abko Ngöbökwé mikadi gare munye, mun rabadre nünenkä dite abkokäre.

Mrö ngöbö ngwarbe juete abko Pablockwe dokwä tākāni

¹⁴ Ne aiseete, ti mräkätre tare tikwe, munkwe ñan ngöbö ngwarbe mika jire chi ngöböre jae amne ye ngäniene mun gitia.

¹⁵ Mun abko ni töbtä töbtä munta nütüre jabtä ruen tie, aiseete tita kukwe era erere niere rükadre gare munye abtä munkwe töbika.

¹⁶ Nita mröre Kristo ngatani ngwiandre töre jae angwane, uba döi, btä nita kuin niere Ngöböye, bti nita ñaen angwane, jändrän jökrä nuenbare Ngöbökwé Kristo däriehti ni kräke abko nita den jakrä ben gwaire. Erere arato, ban kuntibe dikanteta oto kiakia, bti nita kwete, ye abko nita ja gete ketetibe gwaire Kristo ngrabarebe abko nita bä mike,

¹⁷ ñobtä ñan angwane ban kuntibe mun jökrä tä kwete, aiseete ban oto kiakia kabre jatani ban kuntibete, ye kwrere mun abko ni kabre akwa ni ngrabare itibe kwrere.

¹⁸ Ye abko, nire nire käta mröre ngöbö ngwarbe käikitakakäre abko ñan tä mröre ketetibe ngöbö ngwarbebe abko munta nütüre akwa, nitre israelita tä dre nuene mika ñäräre munkwe: Niaratre käta jändrän kämike kukwadre Ngöbö käikitakakäre, bti ben gwaire tä kwete yete Ngöbö ngwäreki.

¹⁹ Ne abko, ñan ngöbö ngwarbe ütiäte Ngöbö kwrere tita niere abko mun raba nütüre. Erere arato, ñan ngri kukwani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko bäri ütiäte ngri mda mdakrä tita niere abko mun raba nütüre.

²⁰ Akwa nitre ñakare tödekaka Jesubti käta jändrän kämike kukwadre jändrän kädianta jirekäbe ngöbö ngwarbe yeye, ye abko ñan tä bien Ngöbö era metre yeye, akwa era metre tä bien üai käme bikaka ngöböre yeye abko tita niere, aiseete munkwe ñan ja getadre jire chi üai kämenbe, ie ti tö,

³⁰ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kwetata tikwe, btä tita kuin niere Ngöböye, ne aisete tita jändrän kwete, yehtë ni mda mda käkwe ñan ñäkädre blo ti rüere.

³¹ Ne aisete, munkwe mrö ya, munkwe tomna ña ya, munkwe dre dre nuen, erere munkwe nuen jökrä Ngöbö rabadre käikitaninkä abkokäre.

³² Akwa ni israelita amne ni ñakare israelitare, okwäbti munkwe ñan kukwe nuen abtä ja mikadre ngite krübäte kwetre Kristo rüere, abtä ñan tö rabadre tödekai Jesubti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti, okwäbti munkwe ñan kukwe nuen, abtä ja mikadre ngite krübäte kwetre Kristo rüere.

³³ Amne ti abko käre tö ni mda mda moto mikai nuäre, aisete käre tita jändrän kuin känene ñakare au jakrä, akwa ni mda mda rabadre dianintari arato, abko ie ti tö, aisete tita jändrän kuin känene bäri ni mda mdakrä.

11

¹ Ye abko, Kristo käkwe nünabare ño, ye kwrere tita nüne, aisete tita nüne ño, ye kwrere munkwe nuna.

Nitre merire käkwe dre nuendre gätäte

² Ti mräkä, käre tita töre munye amne kukwe diribare tikwe munye, erere munta mike täte jökrä, yehtë tita mun käikitekä.

³ Akwa kukwe rükadre gare metre munye, ie ti tö abko krörö: Ni dokwäta ni ngrabare mike nüne, ye kwrere Kristo tä ji dokwäte ni brare jökrä kräke amne ni brare abko tä ji dokwäte ni merire kräke amne Ngöbö abko tä ji dokwäte Kristo kräke.

⁴ Ye aisete, ni brare rikadre blite Ngöböbe amne rikadre Ngöbö kukwei niere gätäte käkwe dän kitadre ja dokwäbti angwane, Kristo tä ji dokwäte niarakrä abko mikata ütiäte ñakare kwe.

⁵ Akwa meri abko rikadre blite Ngöböbe amne rikadre Ngöbö kukwei niere gätäte ni jökrä ngwärekre angwane, dän ñan kitadre ja dokwäbti kwe ye ngwane, ja dokwä mikata ütiäte ñakare kwe angwane, meri dokwä mikata mutiolire ye kwrere jire bäta neme,

⁶ ñobtä ñan angwane meri ñan tö dän kitai ja dokwäbti bli-takäre Ngöböbe amne Ngöbö kukwei niekäre gätäte angwane, tö ja gaire ruen tie. Kore ne ngwane, ja dokwä mikadre mutiolire jirekäbe rabadre ja gaire bäri abkokäre. Akwa dokwä mikadre mutiolire, ye gaidre kräke ne ngwane, dän kita ja dokwäbti kwe.

⁷ Akwa ni brare abko käkwe ñan ja dokwä jue mika, ñobtä ñan angwane ni brare abko dätebare bäsi ja kwrere Ngöbökwé amne ni brare käkwe nünandre Ngöbö mikakäre ütiäte. Akwa ni merire abko käkwe ja dokwä jue mikadre, ñobtä ñan

angwane ni merire dātebare Ngōbōkwe ni brare bā mikakāre ūtiāte,

⁸ ñobtä ñan angwane ni brare ñan jatani merikri, akwa meri abko jatani ni brarekri.

⁹ Erere arato, ñan Ngōbōkwe ni brare dātebare ni merire krāke, akwa ni merire dātebare ni brare krāke Ngōbōkwe.

¹⁰ Ne aisete ni merire kākwe ja dokwā jue mikadre brare kwe bā mikakāre ūtiāte amne angeletre kisete ni merire kākwe ja dokwā jue mikadre arato.

¹¹ Ye abko era metre, akwa ni tōdekaka Jesubti ngātāite abko, ni brare tā nūne ni merire kōbōire, aisete tare nūne kaibe ni brare krāke amne, ni merire tā nūne ni brare kōbōire, aisete tare nūne kaibe.

¹² Ye abko, kira kena ni merire dātebare ni brarekri ye abko era bkānā akwa, ni brare abko tā dārere ni merirekri amne, ni jōkrā amne jāndrān jōkrā abko jatani Ngōbōkri.

¹³ Ne abko ni merire rikadre blite Ngōbōbe gātāte angwane, ja dokwā jue mikadre ñakare kwe ye abko tā dbe ya, abkobtä munkwe tōbika.

¹⁴ Akwa ni brare kākwe ja dokwā drūen ngibiadre nga, ye abko tuen gaidre kri abko erere kukweta ūkaninte ni ngātāite.

¹⁵ Akwa ni merire abko kākwe ja dokwā drūen ngibiadre nga, ye abko tā nebe tuen kuin nuāre, ñobtä ñan angwane ni merire abko ie dokwā drūen biani nga Ngōbōkwe ja dokwā jue mikakrā.

¹⁶ Akwa nane mun ruāre tō raba ja kwetai tibe kukwe nebtā ye abko raba gare munye, akwa nun amne ni mda mda gātākā Jesu kābti kā mda mdate, ie kukwe mda mda bā jene tārā ya abko gare ñakare nunye, aisete nitre merire tā gātāte angwane, tā blite Ngōbōbe amne Ngōbō kukwei niere angwane, dān kitadre dokwābti kwetre. Abko kore se.

Mrō Jesu ngatani ngwiankrā tōre jae, btā Pablokwe blitabare

¹⁷ Ti mrākātre, kukwe mda btā tita tārā tike munye, nebtā abko ti ñan bike mun kāikitekā, ñobtä ñan angwane munta gātāre Jesu kābti, ye nin tā mun die mike tōdeke bāri Jesubti, akwa tā mun die gaenkā bāri. Yebtā abko, tita tārā tike krōrō mda munye:

¹⁸ Munta ja ūkekrō gātākāre Jesu kābti angwane, munta ja ñāketbe jene jene, ye niebare kāne tie amne ruāre tā nebe era tikrā.

¹⁹ Munta ja ñāketbe jene jene, ye abko rakadrekā kore ruen tie, ñobtä ñan angwane ye kwrere mun mden mden tā tōdeke era metre Jesubti rükadre gare abkokāre.

²⁰ Akwa munta gätäre Jesu käfti angwane, munta mröre, ye abko ñan munta mröre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae era metre,

²¹ ñobtä ñan angwane mröta niken Jesu ngatani ngwiankrä töre jae angwane, mun ngwian bkänkä krikri ara jire tä niken mrö jakwe kweteta käne amne ni ruäre abko tä neme mröi. Erere arato, ni ruäre tä dö ñaen kabre amne tä neme dröbare.

²² ¿Ju munkwe ñakare mrökrä amne dö ñakrä käne ya? ¿Se ñobtä munta nitre Ngöbökwé mike ngwarbe kore jae amne nitre bobre bobre tödekaka Jesubti abko munta mike ja gaire kore se! ¿Munta kukwe nuene kore, sebtä tikwe dre niedre munye? ¿Tikwe mun käikitadrekä ya? ¿Ñakare jire! Kukwe kore btä tikwe ñan mun käikitadrekä jire chi.

²³ Ye abko, ti Dänkien käkwe diribare tie abko erere tikwe diribareta munye abko krörö: Ni Dänkien Jesu kitani ngise, ye näire deo, ban diani kunti kisete kwe,

²⁴ käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, käkwe niebare krörö: Ban ne abko ti ngätä tikwe. Ne mden abko tita bien müre ketadre mun kräke. Käre munkwe ban kweta kore ti ngwiankrä töre jae, niebare kwe.

²⁵ Ye kwrere arato, mröbare ünän jökrä kwetre angwane, uba döi basote diani kisete kwe, bti niebare krörö kwe: Uba döi ne abko kukwe ükaninte btin Ngöbökwé abko rabadre bare täte jökrä ti däriebti ye bä mikakrä. Ne aisete munkwe uba döi ña batire batire ti ngwiankrä töre jae, niebare ni Dänkienkwe.

²⁶ Ne aisete, ni Dänkien jatadreta, ye ngibiare kwärä munkwe ban kweta amne munkwe uba döi ña angwane, ni Dänkien krütani ni täte amne ni kräke abko mun tädi bä mike batire batire abti ni Dänkien jatadi nüketa.

²⁷ Ne aisete, ban kwetata amne uba döi ñata ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae, akwa tä ni mräkä Jesu käfti mda mda mike ngwarbe jae, ye nirekwe kwetadre kore angwane, ja mikadre ngite kwe ni Dänkien ngrabare rüere amne ni Dänkien därie rüere arato.

²⁸ Ye mden kisete, mun rika ban kwete amne uba döi ñaen ni Dänkien ngatani ye ngwiankrä töre jae, känenkri munta ja mike ngite kore mun mräkä Jesu käfti rüere ya, abkobtä munkwe töbika kuin käne,

²⁹ ñobtä ñan angwane ban kwetadre amne uba döi ñadre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae, akwa nita ni Dänkien ngrabare ara jire mike ngwarbe, ye ngwane, ja rüere nita ja mike ngite au Ngöböye, dokwäre Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen.

³⁰ Ye mden kisete mun kwati bren amne mun di ñakare amne ni ruäre abko krütanina.

³¹ Ne aisete, nikwe dre nuendre, yebtä nikwe töbikadre kuin ja käne au angwane, ni Dänkien käkwe ñan ni mikadre ja ngie

nuen.

³² Akwa ni Dänkien käta ni mike ja ngie nuen, ye abko tä ni töi den kore mtare, niarakwe ñan ni mikadre ja tare nike ni ñakare tödekaka Jesubti ben gwaire kä mrä angwane, abkokäre tä ni töi den kore mtare.

³³ Ne aisete ti mräkätre tikwe, mun rika gätäre mrökäre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae angwane, munkwe ja ngibia ngäbti kwärikwäri, abti munkwe mrö kweta ketetibe gwaire jökrä.

³⁴ Akwa ni ruäre, ie mrö raba krübäte angwane, mrö kweta kwe ja gwiriete, bti jata gätäbtä. Ye kwrere gätädre kwe abtä Ngöbökwä ñan mikadre ja ngie nuen. Kukwe mda mda tä ükarete abko ti näinta nebe mun kánti yete angwane, tikwe ükadite jökrä.

12

Ngöbö Üaita ja di bien bätäkä ngwarbe

¹ Ti mräkätre, Ngöbö Üaita ja di bien bätäkä ngwarbe ja moto kuinbti nitre tödekaka Jesubti itire itireye, btä munkwe kukwe ngwianintari tie täräbtä. Kukwe yebtä mun ñan töi rabadre mräme, akwa ye abko rabadre gare metre munye, ie ti tö abko krörö:

² Bäri käne abko, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri ngöbö ngwarbe, ye jiehti mun nämäne ja ngwiamna ni mda mdaye, ye gare kuin munye. Ngöbö ngwarbe ye abko blite ñakare.

³ Ye aisete, mtare kukwe rabadre gare krörö munye, ie ti tö: Nire nire käta blite Ngöbö Üai köböire ñan raba niere: ¡Ngürün raba Jesubtä näre! abko ñan raba niere jire. Erere arato, Ngöbö Üai Deme köböire aibe ni raba niere: ¡Jesu abko Dänkien Ngöbö! abko ni raba niere kore, ye abko rabadre gare munye.

⁴ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti abko bti Ngöbö Üaita ja di dräire bätäkä ngwarbe jene jene, akwa Ngöbö Üai itibe käta ja di bien kore.

⁵ Erere arato, sribi tärä bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, akwa sribi ye abko nuenta ni Dänkien itibe köböire amne niara kräke.

⁶ Ye kwrere arato, sribita neme bare bätäkä ngwarbe ni mda mdakrä, akwa Ngöbö itibe käta sribi ngwena bare ni köböire amne niara tä ja di mike ni jökräbtä abko krörö:

⁷ Ni itire itire, ie Ngöbö Üai käta ja di bien ja moto kuinbti ni jökrä die mikakäre abko krörö:

⁸ Ni iti, ie Ngöbö Üai käta kukwe töbtä mike gare blitakäre btä amne, ni mdaye abko Ngöbö Üai arabe käta ja di bien kukwe keta kabreta ükaninte ño ño rabadre gare.

⁹ Erere arato, Ngöbö Üai arabe kätä ja di bien ni mdaye tödekakrä kwatibe Ngöböbti amne, Ngöbö Üai arabe kätä ja di bien bätäkä ngwarbe ni mdaye ni bren bren mikakäreta kuinta.

¹⁰ Ni mdaye abko Ngöbö Üaita ja di bien sribi kri ñan tuabare bätäkä ngwarbe nuenkäre amne, ni mdaye abko ja di bianta Ngöbö kukwei niekäre nitre Ngöbö kukwei niekä kwrere amne, ni mdaye abko ja di bianta üai käme mikata nuke gare amne Ngöbö Üai era metre mikata nuke gare ie arato. Erere arato, Ngöbö Üai kätä ja di bien ni mdaye blitakäre kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwe amne, ni mda abko ie ja di bianta kukwe jenena ye rükadre gare, abkokäre Ngöbö Üai kätä ja di bien ie.

¹¹ Di jökrä bätäkä ngwarbe ne abko Ngöbö Üai itibe ye ara kätä bien nie, akwa tä ütiä kärere ñakare nie. Ngöbö Üai töta neme ja di biain ño ño nie, ye erere tä dräire ni tödekaka Jesubti itire itire bti.

Jesu ngrabare itibe akwa kiakia ngrabare kabre

¹² Ñobtä Ngöbö Üai kätä ja di bien bätäkä ngwarbe jene jene abko ti bike bä mike ni ngrabarebtä. Mun tödekaka Jesubti abko ti bike bä mike ni kiakia ngrabare kwrere abko nere: Ni ngrabare abko itibe, akwa ni kiakia abko kabre amne, ni kiakia ngrabare kabre, ye tä ni itibe ngrabare. Ye kwrere, Kristo ngrabare itibe, akwa nitre tödekaka Jesubti itire itire tärä kabre abko niara kiakia ngrabare.

¹³ Ne aisete, era metre ni abko bätäkä ngwarbe jene jene. Ruäre abko ni israelitare amne ruäre abko ñakare israelitare; ruäre klaboré amne ruäre abko klaboré ñakare, akwa ni jökräbtä Ngöbö Üai itibe nükani täte ni mikakäre Jesukristo ngrabare itibe kwrere amne, Ngöbö Üai itibe abko ni jökrä käkwe kani ngäbti.

¹⁴ Era metre ni ngrabare itibe akwa, ni kiakia ngrabare abko tärä kabre ni ngrabare mikakrä täte.

¹⁵ Ye abko ti bike bä mike krörö: Ni ngoto käkwe niedre, ¡A! Ti ñakare ni kise, aisete tita ni ngrabare bäre mento, niedre kwe, ¿ye ngwane rabadre ni ngrabare bäre mento ya? ¡Ñakare!

¹⁶ Erere arato, ni olo käkwe niedre, ¡A! Ti ñakare ni okwä, aisete tita ni ngrabare bäre mento, niedre kwe, ¿ye ngwane rabadre ni ngrabare bäre mento ya? ¡Ñakare!

¹⁷ Ye abko, ¿ni ngrabare rabadre ni okwärebe jökrä angwane, ni kukwei jaradre ño nie? Erere arato, ¿ni ngrabare rabadre ni olorebe jökrä angwane, jändrän rä rabadre ruen ño nie?

18 Akwa ni kiakia ngrabare, ye Ngöbö tö namani mikai mdente mdente, erere mikani kwe au ja töi jenbti.

19 Akwa ni kiakia ngrabare rabadre ketetibe ja bä kwrere jökrä angwane, ni ngrabare ñan rabadre kuin täte.

20 Ye mden aisete, ni kiakia ngrabare tärä kabre bätäkä ngwarbe, akwa ni ngrabare abko itibe, btä ni kiakia ngrabare tä ketetibe jökrä. Ye kwrere Ngöbökwé kukwe mikanintbe munbtä arato.

21 Ye aisete, ni okwä ñan raba niere ni kiseye: ¡A! Ma ütiäte ñakare nünankrä tie, ñan raba niere kore. Erere arato, ni dokwä ñan raba niere ni ngotoye: ¡A! Ma ütiäte ñakare nänkrä tie, ñan raba niere kore,

22 ñobtä ñan angwane ni kiakia ngrabare tä nebe tuen di ñakare nie, akwa ye abko bäri ütiäte nikä.

23 Amne ni kiakia ngrabare ñan tä nebe tuen nuäre nie, ye nita ükete bäri nuäre. Erere arato, ni kiakia ngrabare, btä nita ja gaire, ye ni ñan tö mikai tuare ni jökräye, abkokäre nita ngwä kite bäri kuin amne nita ja jue mike kuin bäre bäre,

24 akwa ni ngrabare tuen kuinkuin abko ngibiata ñakare kore nikwe amne nita ja jue mike ñakare arato. Ye abko, Ngöbökwé ni ngrabare ükaninte, ni kiakia ngrabare tuen ütiäte ñakare nie rabadre mikani bäri ütiäte nikwe.

25 Erere arato, ni kiakia ngrabare ñan rabadre ja ñäketbe jene jene, akwa ni kiakia ngrabare mden mden tuen ütiäte amne mden mden tuen ütiäte ñakare, ye töi rabadre ja di mikabtä kwärikwäri, abkokäre Ngöbökwé ükaninte kore.

26 Ne aisete, ni kia ngrabare keteti tä ja tare nike angwane, ni ngrabare tä ja tare nike jökrä gwaire. Ye kwrere arato, ni kia ngrabare keteti mikata ütiäte angwane, ni ngrabare jökrä btä kätä nebe nuäre gwaire jökrä.

27 Ye kwrere mun jökrä gwaire abko Kristo ngrabare ara amne, ni kiakia ngrabare tärä, ye kwrere mun itire itire tä Jesu ngrabare kiakiare.

28 Ye aisete, nitre gätäkä Jesu käfti ngätäite Ngöbö tö namani ni krörökrörö tuai abko erere mikani kwe abko krörö: Mtare Jesu kukwei ngwianka mikani käne kwe. Bobukäre abko, nitre Ngöbö kukwei niekä. Bämäkäre abko, nitre Ngöbö Kukwei dirikä mikani kwe. Yehti nitre sribi kri ñan tuabare nuenkä, nitre ni bren bren mikaka kuinta amne, nitre ni mda mda die mikaka amne, nitre ni mda mda jie ngwianka, amne nitre blitaka kukwe jenenanbti, ye abko mikani jökrä kore nitre gätäkä Jesu käfti ngätäite.

29 Ye abko, ñan ni jökrä tä Jesu kukwei ngwianka amne ñan ni jökrä Ngöbö kukwei niekä amne ñan ni jökrä tä Ngöbö Kukwei dirikä amne, ñan ni jökrä tä sribi kri ñan tuabare nuene.

³⁰ Erere arato, ñan ni jökrä ni bren bren mikakata kuinta amne, ñan ni jökrä tä blite kukwe jenenanbti amne, ñan ni jökrä abko ie kukwe jenena tä nüke gare niekäre ni mda mdaye.

³¹ Akwa Ngöbö Üai di bäri ütiäte ütiäte mun die mikakäre, ye munkwe känántari kisere jakrä.

Ja taredre kwärikwäri abko bäri ütiäte

Akwa jändrän bäri kuin ütiäte Ngöbö Üai di bätäkä ngwarbe ye kräke, jiebti ti bike ji tike käne abko krörö:

13

¹ Ni kukwe bätäkä ngwarbe kä nebtä, erere ti rabadre blite amne angeletre kukwe ño ño, erere ti rabadre blite, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, balinkwata ngö kri ngwarbe, kwrere jire ti rabadre amne bandereta ngö mikata ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte, kwrere jire ti rabadre ngwarbe.

² Erere arato, Ngöbö Üai köböire ti di rabadre Ngöbö kukwei niekäre amne Ngöbö Üai köböire kukwe tiebetiebe Ngöbökwé rabadre gare jökrä tie amne, Ngöbö Üai köböire kukwe kabre bätäkä ngwarbe tä ükaninte ño rabadre gare jökrä tie amne Ngöbö Üai köböire tita tödeke kwatibe Ngöböbti, köböire ti rabadre ngitio kri juen nebe kä mdabti, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, ti ütiäte ñakare jire.

³ Mdakäre abko, jändrän tädre tikwe, erere tikwe dräidre jire jökrä ni bobre bobrebtü amne, tikwe ja ne ara jire biandre kukwadre sribi Ngöbökwékrä, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, ¿tikwe dre ganaindre jakrä?

⁴ Nita ni mda mda tarere metre abko nere: Nita ni mda mda tarere angwane, nita jändrän jökrä ngibiare bätärekä ni mdabtä amne nita ja moto mike kuin ni mdakrä. Nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita nüne ni ja ribare kwrere jändrän jökräbtä jändrän diankakäre jakrä amne, ñan nita ja bä mike ütiäte amne ñan nita bike kri.

⁵ Nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita ñäke diän diän ni mdaye mikakäre ja gaire amne ñan nita jändrän kuin känene kaike jakrä. Erere arato, nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita nebe romon jötrö ngwarbe ni mdakrä amne ñan ni mätäta neme kärekäre ja dokwäre ni mdabtä.

⁶ Mdakäre abko, nita ni mda mda tarere angwane, kukwe diän diän Ngöbö rüere amne ni mda mda rüere, ye käita neme nuäre ñakare nibtä, akwa kukwe kuin era metre abko käita nebe nuäre nibtä.

⁷ Nita ni mda mda tarere angwane, nita juto biare jändrän jökrä ni rüere kaen ngäbti ni mda mda ngibiakrä amne, nita

tödeke janknu Ngöböbti amne ni mda mdabti. Erere arato, nita ni mda ngibiare bätärekä jändrän jökräbtä amne nita di krüte ñakare jändrän jökräbtä.

⁸ Nita ja tarere kwärikwäri ye abko rabadi kärekäre, akwa kukwe niebare nitre Ngöbö kukwei niekäkwe abko köböitira jire näin ta amne, ñan blita rabadre kärekäre kukwe jenenanbti Ngöbö Üai köböire. Erere arato, ni ye ie kukwe kabre tä ükaninte tä gare Ngöbö Üai köböire, ye näin ta,

⁹ ñobtä ñan angwane ni ye ie kukweta neme gare braibe amne, ni Ngöbö kukwei niekä ye abko gare ñakare täte.

¹⁰ Ne aisete, ni Dänkien Jesu rükadita angwane, kukwe era erere mikadi gare täte kwe nie, aisete kukwe ñakare täte era metre Ngöböbtä, ye ñan rabadi ütiäte mda.

¹¹ Ye abko, ti bike bä mike krörö: Ti nämane chi angwane, ti nämane blite, ti nämane töbike amne ti nämane töi ngitiekä ngäbäkre chi kwrere. Akwa ti namanina ünän angwane, jändrän ngäbäkre chikwe namani jökrä ja jiebtie. Ye kwrere, kukweta gare mtare tie abko kukwe braibe amne, Jesu rükadita angwane, rabadi jökrä ja jiebtie.

¹² Mdakäre abko, ti bike bä mike jene mda abko krörö: Mtare jändrän jökrä tuen ñakare kuin nie, aisete ñäi ngututure te jändrän bä tuen diore kwrere, aibe tuen diore nie, ye kwrere kukwe keta kabre gare ñakare metre nie mtare, akwa köböitira jire nikwe ja tuadi gwärere Ngöböbe angwane, kukwe rabadi gare metre nie. Mtare abko ti töi braibe Ngöböbtä, akwa köböitira jire Jesu rükadita angwane, ti gare kuin metre Ngöböye mtare, ye kwrere Ngöbö rükadi gare tie.

¹³ Ye abko, jändrän ketamä rabadre ütiäte kärekäre abko krörö: tödekadre kwatibe Ngöböbti, Kristo jatadreta ye ngibiadre ngäbti amne ja taredre kwärikwäri. Akwa jändrän ketamä, ye ngätäite abko ja taredre kwärikwäri abko bäri ütiäte.

14

Kukwe jökrä nieta gätäte rükadre gare ni jökräye

¹ Ja taredre kwärikwäri, ye jiebtie mun rankwa kisere janknu. Erere arato, Ngöbö Üai di bätäkä ngwarbe, ye känäntari munkwe jakrä, akwa Ngöbö Üai di Ngöbö kukwei niekäre, ye abko bäri känäntari munkwe,

² ñobtä ñan angwane ni blitaka kukwe jenenanbti ye abko tä blite Ngöbö aibe ben amne ñakare tä blite nitre gätäkä yebe. Niarata kukwe ütiäte ükani tiebe jenena niere Ngöbö Üai diebtie, akwa kukwe ñan tä nebe nuke gare ni mda mdaye gätäte.

³ Akwa ni Ngöbö kukwei niekä abko tä blite nitre gätäkä Jesu käbti kukwere angwane, kukwe dirita kwe ye tä nitre gätäkä Jesu käbti die mike nüne bäri Jesukrä, amne tä töi den näin janknu Jesube amne tä kä mike nuäre btätre.

⁴ Akwa ni blitaka kukwe jenenanbti Ngöbö Üai diebti abko tä blite angwane, tä ja die mike au, akwa ni Ngöbö kukwei niekä tä blite nitre gätäkä Jesu käbti die mike jökrä.

⁵ Mun jökrä rabadre blite kukwe jenenanbti näre, akwa munkwe Ngöbö kukwei niedre abko ie ti tö bäri, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei niedre ye abko bäri ütiäte blitadre kukwe jenenanbti ye kräke. Akwa ni blitaka kukwe jenenanbti tä dre niere, ye kwitadre nitre gätäkä Jesu käbti kukwere niaratre die mikakäre, ne ngwane rabadre kuin.

⁶ Ti mräkätre, ti bike kukwe bä mike mda munye abko krörö: Ti rikadre basare munye angwane, Ngöbö Üai diebti kukwe jenena nuke gare ñakare munye, bti tikwe blitadre munbe, ye käkwe ñan mun die mikadre jire chi nüne bäri Jesukrä, ñobtä ñan angwane kukwe jenena ye gare ñakare munye. Akwa Ngöbökwē kukwe tiebe mikani gare tie, ye tikwe niedre munye mun kukwere amne, kukwe töbtä Ngöbö Kukweibtä, yebtä tikwe blitadre munbe mun kukwere amne tikwe Ngöbö kukwei niedre munye, ye käkwe diridre munye mun kukwere, ye abko rabadre mun die mike nüne bäri Jesukrä.

⁷ Erere arato, drü bätäkä ngwarbe abko käta kukwe ye bä mike arato abko krörö: Tolerö jükadre ngwarbe amne arpa takädre ngwarbe, ye ngwane dre jükata metre amne dre takäta metre ñan rükadre gare nie.

⁸ Erere arato, ¿nitre rükä, kräke trombeta jükata mikakäre juto rikakäre rüre, akwa ñan jükadre metre angwane, ja mikadre ño juto kwetre?

⁹ Ye kwrere tä nakenkä munbtä. ¿Kukwe nuke gare kuin, bti munkwe ñan blitadre, ye abko munta dre niere abko rükadre gare ño ni mda mdaye gätäte? Mun kukwei ñan rükadre gare, ye ngwane munta blite kaibe ngwarbe kwäräkwärä.

¹⁰ Mdakäre abko, ni kukwei tarä keta kabre kä nebtä, akwa ni kukwei kwatirekwatire, bti dre nieta abko tä mike gare.

¹¹ Akwa ni mdakwe ñäkädre ja kukwere akwa, dre niedre kwe tie ñan rükadre gare tie, ye ngwane ti rabadre chui menteni kwrere kräke amne, niara rabadre chui mentenine tikrä arato.

¹² Ne aisete, mun tö Ngöbö Üai di tuai bätäkä ngwarbe jakrä, ye abko kuin, akwa mun di rabadre nitre gätäkä Jesu käbti die mikakäre bäri abko munkwe kärä kisere jakrä Ngöböye.

¹³ Ne aisete, Ngöbö Üai diebti nire nire käkwe blitadre

kukwe jenenanbti angwane, Ngöbö Üai käkwe ja di biandre mae kukwe ye kwitakäre mun kukwere, munta dre niere rükadre gare munye abko munkwe kärä Ngöböye.

14 Ti mräkätre, Ngöbö Üai diebti tikwe blitadre kukwe jenenanbti Ngöböbe, ye ngwane tita blite ja üai aibehti Ngöböbe, akwa ñakare tita blite ja töibti.

15 ¿Yebtä abko, tikwe ja nuendre? Tikwe blitadre Ngöböbe angwane, tikwe blitadre ben ja üai aibehti kukwe jenenanbti. Erere arato ja üaibti amne ja töibti ben gwaire ja kukwere tikwe blitadre ben arato. Erere arato, tikwe kantadre Ngöböye kukwe jenenanbti ja üai aibehti, erere arato ja üaibti amne ja töibti ben gwaire ja kukwere arato.

16 Makwe ñan nuendre kore ne ngwane, ma tädre Ngöbö käikitekä ja üaibehti kukwe jenenanbti angwane, ni tödekaka Jesubti mda mda, ie kukwe makwe ñan tä nüke gare tädre gätäbtä ma kukwei nuen, käkwe ma kukwei nuadre, ye ngwane niara ñan raba ja töi mike gwaire mabe kuin niekäre Ngöböye, ñobtä ñan angwane mata dre niere ñan rükadre gare ie aisete.

17 Ye aisete, nane mata blite bä nuäre Ngöböbe amne mata kuin niere ie kukwe jenenanbti, akwa rabadre tuen ngwarbe ni mda mdaye amne mata die mike ñakare.

18 Ye abko, Ngöbö Üai käkwe ja di biani tie, aisete kukwe jenenanbti tita blite bäri kabre mun ngwä, yebtä tita kuin niere Ngöböye.

19 Akwa gätäte abko, bäri ti töta neme kukwe niei kwärikebe ja kukwere, kukwe ye rükadre gare kuin ni jökräye abko rabadre bäri kuin, ñobtä ñan angwane kore kukwe dirita tikwe rükadre gare metre ni mda mdaye aisete. Akwa tikwe kukwe niedre mili kwä jätä kukwe jenenanbti, ye abko ñan rükadre gare, aisete ni mda mda ñan die mikadre kore kwe.

20 Ti mräkätre, blitadre ni kukwe jenenanbti amne Ngöbö kukwei niedre ño, yebtä munkwe ñan töbika ngäbäkre kiakia kwrere, akwa jändrän kämekäme Ngöbö rüere, yebtä ngäbäkre kiakia tä töbike ñakare, erere mun töi raba ngäbäkre kiakia kwrere. Amne ni ünän ünän käkwe töbika kuin ja käne, ye kwrere munkwe töbika blite ni kukwe jenenanbti yebtä amne Ngöbö kukwei niebtä arato,

21 ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita tikani krörö kukwe jenenanbtä:

Ni menteni kukwe bä jene, bti tikwe blitadi nitre israelitabe niaratre mikakäre mokre,
 ñobtä ñan angwane ni menteni, ye köböire ti bike nitre israelita mike ja tare nike.

Amne ni nūnanka kā mdate, yebti tikwe blitadi nitre is-
raelitabe, akwa ti kukwei ñan mikadre ūtiāte kwetre,
niebare ni Dānkien Ngöbökwe, *Isaiās 28.11-12*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²² Ne aisete, nita blite kukwe jenenanbti, ye abko ni ñakare tödekaka Jesubti, kräke blitata kore abko Ngöböta yete niaratre ngätäite bä mikata, aisete ye abko ñakare ni tödekaka Jesubti kräke. Akwa Ngöbö kukwei nieta ye abra ni tödekaka Jesubti kräke amne Ngöböta ja moto mike kuin kräke bä mikata, aisete ye abko ñan blitata ni ñakare tödekaka Jesubti kräke.

²³ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti tä ja ūkekrö jökrä gätäbtä Jesu käfti angwane, ni jire jökrä tädre blite kukwe jenenanbti, ye btäräbe ni ie Ngöbö Kukwei gare ñakare rikadre nebe yete amne ni ñakare tödekaka Jesubti rikadre nebe arato angwane, mun jökrä dokwäfti kā jāme nitre ñākākä bä jene kore ngöbötire ngwarbe käikitakakäre kwrere jire rabadre nütüre munbtä.

²⁴ Akwa mun jökrä tädre Ngöbö kukwei niere angwane, ni ñakare tödekaka Jesubti amne ni ie Ngöbö Kukwei gare ñakare rükadre gätäte, kākwe mun kukwei nuadre ja kukwere angwane, mun kukwei rabadi era kräke amne, mun jökrä tädi dre niere, ye rükadi gare ie amne rabadi töbike jabtä au, ja rabadre ruen ngite ie Ngöbö ngwärekre amne,

²⁵ kukwe kämekäme tä kaibe töibtä ye abko rabadre kä merete jökrä Ngöbö ngwärekre, rabadre ruen ie amne, rabadi ngukudokwäfti temen Ngöbö mike ūtiāte jae. Ye ngwane, Ngöböta era metre bkänä mun ngätäite niedi kwe, kākwe tödekadi Ngöböbti, aisete munkwe Ngöbö kukwei niedre abko bäri ūtiāte blita kukwe jenenanbti ye kräke.

Ni jökrä kākwe blitadre itire itire ja täritäri

²⁶ Ne aisete, ti mräkätire, munta gätäre Jesu käfti angwane, munkwe dre nuendre abko ti bike niere munye abko krörö: Ni ruäre kākwe kanta, ni ruäre abko kākwe Ngöbö kukwei diri amne, ni mda abko ie Ngöbökre kukwe tiebe mikani gare abko mika gare kwe amne, ni mda abko kākwe blita kukwe jenenanbti amne ni mda abko kākwe kukwe jenena ye kwita mun kukwere ni mda mda kräke. Akwa jāndrän jökrä, ye munkwe nuen ja die mikakäre kwärikwäri.

²⁷ Akwa mun rika blite kukwe jenenanbti, ye ngwane ni nibu, ni nimä aibe kākwe blita itire itire ja täritäri, akwa ñakare gwaire jökrä batibe. Angwane kukwe jenena ye kwitadre mun kukwere.

²⁸ Akwa ne kwrere ni ñakare kukwe jenena ye kwitaka mun kukwere, ye ngwane ni blitaka kukwe jenenanbti ye

käkwe ñan blita ni jökrä okwäbti gätäte, akwa blita kaibe kwe Ngöböbe.

²⁹ Ne kwrere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä abko tärä, ye ngwane ni nibu, ni nimä käkwe Ngöbö kukwei nie itire itire ja täritäri amne, nitre Ngöbö kukwei niekä ye tä Ngöbö kukwei niere metre ya abko ni mda mda käkwe mika ñäräre.

³⁰ Akwa nane nita tākänintbe temen yete, ye ie Ngöbökwē ja kukwei tiebe mika gare ni jökrä kräke mda angwane, ni Ngöbö kukwei niekä käne ye käkwe kada keta jirekäbe, käkwe kä biandre ni mda yeye.

³¹ Ne kwrere ni jökrä käkwe nuendre angwane, ni itire itire ie kä rabadre Ngöbö kukwei niere ye abko käkwe nitre gätäkä Jesu käbti ye töi tikadi amne die mikadi nüne bäri Ngöbökrä.

³² Akwa nire nire ie ja di bian Ngöbö Üaikwe Ngöbö kukwei niekäre, nitre ye abko di tärä ja töi ngibiare blitakäre jäme ja täritäri amne ñakare batibe jökrä gwaire,

³³ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko Ngöbö jäme, akwa ñakare Ngöbö kä ngwiankrä nokre ni töi kwitakäre kwäräkwärä aisete. Ye kwrere nitre gätäkä Jesu käbti kä ketareketare temen käta nuene kore, aisete munkwe nuendre kore arato.

Kukwe nitre merire kräke

³⁴ Kukwe mdara jire ti bike niere abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä gätäre Jesu käbti, ye kanti nitre merire käkwe ni kukwei nua kä bube jirekäbe, ñobtä ñan angwane nitre merire käkwe ñan blitadre gätäte abko Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye käta niere, ye kwrere nitre merire raba kwekbe ni kukwei nuen.

³⁵ Akwa nitre merire tö raba kukwe ño ño gai angwane, ngwiantari kwe kwäräiye ja gwiriete, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti tä gätäre Jesu käbti, ye kanti merikwe blitadre abko gaidre kri.

Kukwe nämāne nakenkä gätäte, yebtä Pablokwe blitabare mrä

³⁶ Angwane Ngöbö Kukwei ye abko jatani kena mun köböire munkwe ñan nütü. Erere arato, ñan mun aibe käkwe Ngöbö Kukwei kani ngäbti, mun raba nütüre.

³⁷ Mun mden ie ja ruen Ngöbö kukwei niekä amne Ngöbö Üai tä täte munbtä raba ruen munye, ye ngwane tita kukwe tike tärä nebtä ne abko ñan tita nuemna akwa, ni Dänkien käta nuemna era metre, ye rükadi gare munye.

³⁸ Akwa ñan rükadre gare munye angwane, munkwe trö kwitadre ni Dänkienye, ye ngwane ni Dänkienkwe trö kwitadi munye arato.

³⁹ Ne aisete ti mräkätre tikwe, Ngöbö Üai di rabadre munkrä Ngöbö kukwei niekäre, ye abko munkwe känantari kisere

amne, nire nire rika blite kukwe jenenanbti, ye munkwe ñan dokwä täkä kån.

⁴⁰ Akwa munkwe jändrän jökrä nuen kuin era metre jökrä ja täritäri.

15

Jesu nükaninta nire era metre

¹ Ti mräkätre, mtare kukwe kuin Jesubtä tikwe mikani gare munye, ye ti tö mikaita töre munye. Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, ye mden munkwe kani ngäbti amne mun tä näin janknu btä mtare.

² Ye kwrere munkwe nändre janknu kore ne ngwane, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä tikwe diribare munye, ye köböire mun rabadi dianintari. Akwa munkwe ñan nändre janknu ne ngwane, munkwe kukwe kuin Jesubtä mikani era jae akwa ngwarbe.

³ Kukwe mikata ütiäte Jesubtä ni jökräkwe diribare tie abko erere tikwe diribare munye abko krörö: Kristo krütani ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre nibtä abko nämane tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere nakaninkä.

⁴ Erere arato, Kristo doboi mikani, abti köbömäkäre Ngöbökwé mikaninta nire abko nämane tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere nakaninkä.

⁵ Yebti Kristokwe ja mikani tuadre Pedroye, bti ja mikaninta tuadre kwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu yeye.

⁶ Abti ja mräkätre Jesu käbti sientö krärike jire, ie ja mikani tuadre batibe jökrä kwe. Ja mräkätre Kristo tuakatuaka ye tä nüne kwati akwa, ruäre abko krütanina.

⁷ Yebti ja mikani tuadre kwe Santiagoye amne nitre niara kukwei ngwianka mda mdaye.

⁸ Mrä, Kristokwe ja mikani tuadre tie arato, aiseté ngäbäkre däredre käi ngämi nüke angwane, tä därerere käme, ye kwrere nakaninkä tibtä.

⁹ Ye mden kisete, nitre Jesu kukwei ngwianka jökrä, ye ngätäite ti abko bäri ütiäte ñakare. Ti abko Jesu kukwei ngwianka ñan niedre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Jesu käbti, jiebti ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike.

¹⁰ Akwa tita ño mtare ne abko Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä abko köböire tita kore. Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, ye abko ñakare nuenbare ngwarbe kwe, ñobtä ñan angwane tita sribire bäri nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda ngwä, ye abko ñan tikwe nuenbare kaibe ja di jenbti, akwa Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä käkwe ti die mikani.

¹¹ Akwa tikwe sribibare bäri ya o niaratre ya abko ñakare ütiäte, akwa kukwe bäri ütiäte abko ti amne nitre Jesu kukwei

ngwianka mda mda kākwe kukwe diribare ja kwrere jōkrā, ye mden abko munkwe mikani era.

Nitre tōdekaka Jesubti abko Ngōbōkwe mikadita nire era metre

¹² Akwa Kristo mikaninta nire Ngōbōkwe abko nunta dirire, ŷye űobtä abko ni krütanikrütani űan rükadreta nire abko mun ruäreta niere?

¹³ Ni krütanikrütani űan rükadreta nire, ye ngwane Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare arato.

¹⁴ Amne Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare, ye ngwane kukwe dirita nunkwe abko ngwarbe, ütiäte űakare. Erere arato, munta tōdeke ngwarbe Kristobti.

¹⁵ Ngōbōkwe Kristo mikadreta nire űakare bkänä, akräke nun rabadre kukwe ngwarbe niekä Ngōbōbtä, űobtä űan angwane Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare, akwa mikaninta nire kwe nun tädre niere, ye ngwane nun tädre űäke ngwarbe Ngōbö rüere. Mdakäre abko, ni krütanikrütani űan rükadreta nire bkänä, ye ngwane Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare arato,

¹⁶ űobtä űan angwane ni krütanikrütani űan rükadreta nire bkänä, ye ngwane Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare arato.

¹⁷ Erere arato, Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare, ye ngwane munta tōdeke ngwarbe bti amne mun tä ngite janknu Ngōböye abti kä nüke mtare.

¹⁸ Mdakäre abko, Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire űakare, ye ngwane nitre tōdekaka Kristobti krütanikrütani ye abko űakare dianintari, akwa tä nianinte janknukäre arato.

¹⁹ Kore ne ngwane, nikwe nünandre kä nebtä aibe kräke nita tōdeke Kristobti ne ngwane, ni jōkrā ngätäite, ni abko bäri bobre jakän.

²⁰ Akwa Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire, ye abko era bkänä amne, Ngōbōkwe nitre tōdekaka Jesubti krütanikrütani mikadita nire bkänä, abkokäre Jesu mikaninta nire ni jōkrā tōdekaka niarabti ye känenkri.

²¹ Ngōbōkwe nitre tōdekaka Jesubti krütanikrütani mikadita nire arato abko gare krörö nie: Kena ni iti kä Adán kākwe ja mikani ngite Ngōbö rüere, ye köböite ni jōkrā tä krüte, ye kwrere arato ni itibe köböire Ngōbōkwe ni tōdekaka Jesubti krütanikrütani erere mikadita nire.

²² Ye abko, Adán köböite ni jōkrā kä nebtä tä krüte, ye kwrere arato Kristo köböire Ngōbōkwe ni jōkrā tōdekaka Kristobti mikadita nire.

²³ Akwa Ngōbōkwe kukwe ükaninte, erere rabadi bare ja täritäri abko krörö: Ngōbōkwe Kristo mikaninta nire käne, yehti Kristo jatadita angwane, ni kwekwe tōdekaka niarabti abko rükadita nire mda abko rabadi bare ja täritäri.

²⁴ Kristo jatadita angwane, üai käme tä dänkiene nibtä kä nebtä amne jändrän mda mda üai käme kwrerekwrere abko gadikä jire jökrä kwe. Abti kä mrä angwane, gobran mikanina gare Ngöbökwe ie, ye mikadita Rün Ngöbö kisete kwe.

²⁵⁻²⁷ Ngöbökwe jändrän jökrä mikani gare Kristoye, aisete Kristo rabadi gobrane abti rüe jökrä ye mikadi ja ngoto täni kwe. Yebti Kristokwe gata mikadi mrä ja ngoto täni ne abko Kristo rüe mrä ganaindi kwe. Akwa jändrän jökrä rabadi Kristo ngoto täni tita niere ne abko, ñakare tita blite Ngöbö ara jire btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä mikani gare Kristoye.

²⁸ Ne aisete jändrän jökrä rabadi Kristo ngoto täni angwane, Kristo Ngöbö Odei ara jire käkwe ja mikadita gare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni. Ye ngwane, Ngöbö aibe rabadre gobrane jändrän jökräbti.

²⁹ Mdakäre abko, ¿ni krütanikrütani ñan rükadreta nire ni ruäre tä niere, se drekäre abko ni ruäre tä ja ngökö ñöte ni krütani diäre? ¡Se ñan tä ja ngökö ngwarbe ñöte ya!

³⁰ Erere arato, ¿Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, drekäre köbö kwatirekwatire nunta ja kite kukwe krübätete?

³¹ Ye abko, munta näin Kristo Jesu ni Dänkienbe, ye käita nebe nuäre tibtä era metre. Ye kwrere jire, era metre käre köbö kwatirekwatire tita kä krübätete rätäninkä gatabti.

³² Ye abko, jändrän ngwarbe romon romon, ben rüdre, kwrere jire tikwe rübare nitre krübäte krübäte ben juta Efeso nete, ¿ye tikwe nuendre ngwarbe ja mikakäre kri, ye ngwane dre rükadre tie rübtä kore? ¿Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, ye ñan tikwe rüdre ngwarbe ya? Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, ¡Nane ni krütadre jetbe, aisete ari mröre kri, ari dö ñaen kabre! abko ni ruäre tä niere.

³³ Akwa munkwe ñan ja ngökamna kukwe yebtä, ñobtä ñan angwane “ni kukwe muko diän diän ben ni töi kuin metre tä ja gete angwane, ni töi kuin metre abko tä neme diän arato,” nieta era metre, aisete munkwe ñan ja ngökamna kore.

³⁴ Akwa munkwe töbikata kuin ja käne, käkwe ñan ja mika ngite mda, ñobtä ñan angwane mun ruäre, ie Ngöbö gare ñakare. Yebtä mun rabadre ja gaire, abkokäre tita ñäke kore munye.

Ni rükadita nire angwane, ni ngrabare rabadi ño

³⁵ Mdakäre abko, mun ruäre këta kukwe ne ngwentari krörö jae kwärikwäri: ¿Ni krütanina se abko rükadreta nire ño sere? ¿Ni krütani rükadreta nire angwane, rabadi ño ngrabare ruen? abko munta ngwentari jae.

³⁶ |Ye ño abko mun tõi ñakare dikaro kãta kukwe ngwentari kore jae ye! Ye abko ti biki nura bã mike ni ngrabarebtã. Nura nõkata ye gütadrete ñakare angwane, mu ñan rükadre.

³⁷ Ye abko, trigo nurai amne nura mda mda nõkata, ye abko ñan nura mu ara jire nõkata, akwa nura ara jire nõkata.

³⁸ Yebti nura ketareketare Ngöbö tõtã nebe mu mike niren ño ño, erere tã mike niren jene jene, aisete ñakare ja kwrere jökrã ngrabare.

³⁹ Jãndrän jökrã abko ñakare ja kwrere jökrã ngrabare garera nie abko krörö: Ni, jãndrän ngwarbe, nukwã amne gwa ye abko bã jene jene jökrã ngrabare.

⁴⁰ Ye kwrere arato, jãndrän kã kãinbti amne jãndrän kã temenbtã abko bã ñakare ja kwrere jökrã, akwa bã jene jene. Akwa jãndrän kã kãinbti abko bã nuãre nuãre, ye abko bã jen kwetre. Erere arato, jãndrän kã temenbtã abko bã nuãre nuãre, akwa bã ye abko bã jen kwe.

⁴¹ Erere arato, ñãnä trã ñakare ja kwrere sö trãbe amne muke abko trã bã jene jene arato. Erere arato, muke kwatirekwatire abko trã tãrã bã jene jene.

⁴² Ye kwrere, ni krütanikrütani mikadita nire Ngöbökwẽ angwane, rakadikã kore arato nibtã: Ni ngätã tã niken ngwarbe abko doboi mikata, akwa Ngöbökwẽ ni mikadita nire angwane, ni ngätã niken ngwarbe ñakare jire chi mda abko biandi kwe nie.

⁴³ Ni ngrabare kãme bobre doboi mikata, akwa Ngöbökwẽ ni mikadita nire angwane, ni rabadi bã nuãre ngrabare. Erere arato, ni ngrabare di ñakare ye doboi mikata akwa, Ngöbökwẽ mikadita nire angwane, ni rabadi bãri dite ngrabare.

⁴⁴ Erere arato, ni ngrabare kã nebtã ne abko jatani dobokri abko doboi mikata, akwa Ngöbökwẽ ni ngrabare mikadita nire angwane, ni ngrabare kã kãinbtikri biandi kwe nie. Erere arato, ni ngrabare jatani dobokri tãrã ne ngwane, ni ngrabare kã kãinbtikri ye tãrã arato.

⁴⁵ Ye mden kisete Ngöbö Kukwei tã niere krörö: Ni kãne kãdian nãmane Adán abko Ngöbökwẽ mikani nire,

Génesis 2.7

akwa Adán mrã kãdianta Kristo ne abko Üai kwe köböire tã ni miketa nire.

⁴⁶ Akwa ni ngrabare nünakãre kãrekãre kã kãinbti, ye abko ñakare kãne nikwe akwa, ni ngrabare nünakãre kã nebtã abko rabadre kãne nikwe, yebti ni ngrabare nünakãre kã kãinbti rabadre nikwe mda.

⁴⁷ Ni dãtebare kãne kã Adán abko dobro temen ne dãtebare, akwa ni mda abko Kristo ye abko kã kãinbti jatani.

⁴⁸ Ne aisete, ni kã nebtã abko dobro dãtebare nire abko bã namani ño ngrabare, ye kwrere ni jökrã bã ja tãritãri; akwa ni kã

käinbti bä ño ngrabare, ye kwrere Ngöbökwe ni krütanikrütani mikadita nire angwane, ni ngrabare bä rabadi arato.

⁴⁹ Ne aisete, dobro dätebare nire abko kwrere ni bäta ja täritäri mtare kä nebtä, ye kwrere Ngöbökwe ni mikadita nire angwane, ni kä käinbti kä Kristo bä ño ngrabare, ye kwrere ni ngrabare bä rabadi arato.

⁵⁰ Yehtë abko, ti tö niei krörö munye ti mräkätre tikwe: Ngöböta gobrane, ye kanti ni ngrabare tä niken ngwarbe ye ñan raba nebe nüne jire chi, ñobtä ñan angwane kä käinbti ye kanti jändrän ñakare jire tä niken ngwarbe raba neme.

⁵¹ Akwa kukwe nämane tiebe kaibe Ngöbökwe kira, ye mikanina gare kwe nie mtare abko ti bike niere, aisete ti kukwei nuen munkwe: Nitre tödekaka Jesubti ñan krütadre jökrä angwane niara jatadita, akwa Ngöbökwe ni jökrä kwitadi.

⁵² Trombeta jükadi ngö rabadi kä mrä mikakäre gare angwane, nitre tödekaka Jesubti jökrä rikwitadi jötrö ngwarbe Ngöbö diebti, nita okwä kwata metete jötrö ngwarbe, ye kwrere jire ni rikwitadi batibe jökrä se kwrere. Trombeta ngö rabadi, ye ngwane nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani abko rükadita nire jökrä amne ñan krütadreta mda amne, ni tödekaka Jesubti tädi nire nire abko Ngöbökwe kwitadi jökrä arato.

⁵³ Ni ngrabare tä niken ngwarbe, ne täte abko ni ngrabare niken ngwarbe ñakare abko rabadi nikwe. Erere arato, ni ngätä tä ngataen, ne täte abko ni ngätä ngataen ñakare rabadi nikwe.

⁵⁴ Ni rikwitadi jökrä kore angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadi bare:

Gata, Ngöbökwe ma ganaibarera,

aisete ma ñan rabadre jire chi mda, aisete ni ñakare jire iti
krütadre mda. *Isaias 25.8*

⁵⁵ Aisete Gata, ¿ma di kri abko tä mdente?

¿Tbi tu krübäte kwrere jire, ma krübäte, ye abko tä mdente,
Gata? *Oseas 13.14*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁵⁶ Ne aisete kukwe kämekäme nuenta nikwe Ngöbö rüere abtä nita krüte, ne abko tbi tu krübäte kwrere amne, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye köböire kukwe kämekäme tä sribire abko këta ni kukwe kämekäme nuenkä mike gare nie.

⁵⁷ Akwa ni Dänkien Jesukristo, köböire Ngöböta ni die mike kukwe kämekäme ganaine amne gata ganaine. Yehtë abko nikwe kuin niedre Ngöböye.

⁵⁸ Ne aisete ti mräkätre tare tikwe, munkwe tödeka ni Dänkienbti, yehtë munkwe nünanka dite jabtä këre köbö kwatirekwatire. Mdakäre abko, sribi ni Dänkienkwe, yehtë munkwe ja kita ja di ngöibti, ñobtä ñan angwane ñan munta sribire ngwarbe kräke.

16

Ja mräkä tödekaka Jesubti kräke ngwian ükaninkrö

¹ Kukwe mdara jire abkobtä ti tö nibi blitai munbe abko krörö: Nitre Ngöbökwe, kräke ngwian ükäröta munkwe, ye abko ja mräkätre tä gätäre Jesu käfti kä Galaciate käkwe ngwian ükarekrö ño tikwe niebare ietre, ye kwrere munkwe nuen abko krörö:

² Käre bämän kratirekratire bämänte, munkwe ngwian mika biare jenena biandre ngwarbe ja mräkätrekrä. Ngwian amne jändrän nükani nuäi mun kisete, ye erere munkwe dianka biare jenena, bti munkwe üka. Yebti ti rikadre nebe yete angwane, munkwe ñan ngwian ükarekrö ye näire.

³ Mdakäre abko, ti näin nebe yete angwane, nire nire tädi mikani biare munkwe juandre Jerusalén, nitre ye abko kräke tikwe tarä tikadi, bti tikwe juandi ngwian ükäröta, ye munkwe bian ja mräkätre bobre bobreye Jerusalén.

⁴ Akwa nane ti rikadre Jerusalén ye abko rabadre dbe ne ngwane, ja mräkätre juandre munkwe ngwian mike Jerusalén ye näin tibe.

⁵ Tita juta Efesote nete, akwa ti näin angwane, ti näin käne kä Macedoniate. Yebti ti näin nebe mun käfti Corintote yete.

⁶ Ye käfti ti rabadi nünentbe bä raire munbe ruen tie, akwa nane kä ñüre näire ti rabadi yete ruen tie. Yebti ti jatadi niken mdente angwane, munkwe ti die mikadi rikakäre ta, abkokäre ti rabadi yete.

⁷ Ti ñan tö näin gwängwarbe, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja tuai jötrö munbe dikarekä kwärä, aisete ni Dänkien tö ne ngwane, ti rabadi nünentbe bä raire munbe yete ja tuakäreta munbe.

⁸ Akwa gwängware abko, ti rabadre Efeso nete nemebe köbö Pentecostés näire,

⁹ ñobtä ñan angwane ni kwati tä ja rüere tibe, akwa gwängware kä tarä kri amne kuin sribikrä tie ni Dänkienkrä nete, aisete ti rabadi bä raire mda nete.

¹⁰ Akwa nane Timoteo rüka mun käfti yete angwane, rabadre jäme mun ngätäite, abkokäre munkwe ka ngäfti kuin, ñobtä ñan angwane tita sribire, ne kwrere niarata sribire arato ni Dänkienkrä.

¹¹ Ne aisete, mun ñakare jire iti käkwe niara mika ngwarbe jae, akwa jatadre jäme ta, abkokäre munkwe die mika, ñobtä ñan angwane tita niara amne ja mräkätre mda mda ngibiare ngäfti.

¹² Angwane ti mräkä Apolos abko rikadre ja mräkätre mda mdabe basare munye abko tikwe ribeba kisere ie, akwa ye ngwane niara ñan tö rababa rikai, aisete ñan rikaba, akwa nebti kä tädira ie angwane, näin nebe basare munye yete.

¹³ Angwane mun abko käkwe ñan dikaka okwä kware amne munkwe nünanka dite tödekabtä ni Dänkienbti. Erere arato, munkwe ja die mika kri nünenkä dite Satana rüere.

¹⁴ Angwane munkwe jändrän jökrä nuen, ye abko munkwe nuen ja moto kuinbti ni mda mda tarere kwärä.

¹⁵ Ja mräkätre, käne Estéfanas amne mräkä kwe aibe käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti käne kä Acaya yete angwane, niaratre nikaninbe sribire nitre tödekaka Jesubti kräke, ye tä töre munye ruen tie.

¹⁶ Ne aisete, niara amne ni mda mda sribikä niaratre kwrerekwrere abko munkwe kukwei mika ütiäte jae, ie ti tö. Erere arato, ni mda mda tö sribire ni Dänkienkrä, ye munkwe mika ütiäte jae.

¹⁷ Estéfanas rükaba Fortunatobe amne Acaicobe ti kánti nete, ye abko käi nuäre kri tibtä, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ti moto mikaninta jäme mun diäre.

¹⁸ Ne kwrere arato, ti moto amne mun moto tä jäme niaratre köböire ruen tie, aisete ni niaratre ne kwrere abko munkwe mikadre ütiäte jae.

Kukwe mrä Pablokwe

¹⁹ Ti mräkätre, ja mräkätre gätäkä Jesu käbti kä Asiate nete käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Aquila amne Priscila btä ja mräkätre mda mda tä ja ükekrö niaratre gwiriete ye käta köbö kuin juen kri mun jökrä kräke ni Dänkien käbti.

²⁰ Ja mräkätre jökrä nete tä köbö kuin juen mun jökrä kräke. Munkwe ja demain kwärikwäri ja moto kuinbti.

²¹ Ti Pablo ne mden käta kukwe mrä ne tike ja kise jenbti munkrä, ti ara käta tärä ne tike rükadre gare munye abkokäre.

²² Nire nire ñan tä ni Dänkien tarere, yebtä Ngöbökwé ngürün mikadre näre, käkwe kitadrekä kärekäre ja okwä bäre mento. ¡Ni Dänkien, ma jata jötrö, ie ti tö!

²³ Ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke.

²⁴ Ti Pablo käta mun jökrä tarere kärekäre Kristo Jesu käbti. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Corintobokrä 2 Corintios

Pablo nämane sribire kä Macedonia kánti angwane tärä 2 Corintios ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Corinto yete amne Corinto bäre temen kräke. Tito sribi muko Pablokwe nämane Corinto, nukaninta Pablo kánti angwane, kukwe kri nitre tödekaka Jesubti ngätäite Corinto yete abko Titokwe niebare Pabloye. Ye mden kisete Pablokwe tärä ne tikani. Kukwe nämane nakenkä abko krörö: Nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka ütiäte kri nükani Corinto yete, ye abko nitre tödekaka Jesubti nämane kaen ngäbti. Nitre ye abko dirikä blo arato. Niaratre nämane bike kri Pablobtä amne nämane Pablo bä mike bobre, ütiäte ñakare abko erere nämane nitre Corintobo tödekaka Jesubti ngökö. Pablo nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri amne ñan tö namani nitre Corintobo tuai niken ji blobti nitre ni ngökaka jiebti. Ye mden kisete, Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre nitre ni ngökaka ngäniene amne mäträkäre btä ja moto kuinbti. Erere arato, niara abko Jesu kukwei ngwianka era metre rabadre gare metre ietre abko niebare kwe ietre.

Mdakäre abko, Pablo ngämi tärä ne tike, känenkri niarakwe ngwian käräbare biankäre nitre bobre bobre tödekaka Jesubti Jerusalén yete yeye. Ngwian ye abko Pablo nämane den jakrä abko nitre ni ngökaka nämane niere, akwa ñakare kore, Pablokwe niebare. Ja rikadre basare jötrö ietre, Pablokwe niebare, aisete nitre tödekaka Jesubti nünanka Corinto yete käkwe ngwian biandre janknu niara ngäbti ngwiankäre Jerusalén.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Ti ne mden käta köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Corintote käta gätäre Ngöbö käfti, ye kräke nunta köbö kuin juen. Erere arato, mun nünanka kä jökräbti temen kä Acayate, kräke nunta köbö kuin juen.

² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota Ngöbö käikitekä

³ Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün aibe raba käikitaninkä ni jökräkwe. Nita nebe ruentari tare kärekäre ie amne kukwe jire

jökrä nikwe, btä niara tä ni die mike amne tä kä miketa nuäre nibtä.

⁴ Nita ja tare nike bätäkä ngwarbe angwane, Ngöböta ni die mike amne tä kä miketa nuäre nibtä, ni mda mda tädre ja tare nike ño ño angwane, ni rabadre ni ye die mike amne kä miketa nuäre btä abkokäre.

⁵ Ngöböta nuene kore, ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja tare nikani kri krübäte, ye kwrere ja tare nika tä krübäte ni kisete. Erere arato, Kristo köböire Ngöbökwé ni die mikadi kri krübäte amne kä mikadita nuäre kwe nibtä.

⁶ Ye abko, mun rabadre die mikani Ngöbökwé amne kä rabadreta nuäre munbtä amne mun rabadre dianintari, abkokäre nunta ja tare nike sribi Jesukristokwe ye dokwäre. Ngöböta nun die mike amne tä kä miketa nuäre nunbtä, nunkwe mun die mikadre amne nunkwe kä mikadreta nuäre munbtä siba angwane, nunta ja tare nike, ye kwrere mun tädre ja tare nike tödekabtä Jesubti angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä, abkokäre Ngöböta nun die mike amne tä kä miketa nuäre nunbtä.

⁷ Ye abko, munta ja tare nike gwaire nunbe, ye kwrere arato Ngöbökwé mun die mikadre amne kä mikadreta nuäre kwe munbtä gwaire nunbe gare nunye, aisete mun rabadi dianintari metre gare kuin nunye.

⁸ Ti mräkätre, tita tärä tike kore munye, ñobtä ñan angwane provincia Asiate kukwe rakakaba taretare krübäte nun rüere, ye abko rabadre gare munye, ie ti tö. Jä oto doboko rika ngitiekä nibti, käkwe ni ketate temen, ye kwrere jire kukwe jataba doboko krübäte nun rüere, käkwe nun di gakaba jökrä amne, nunkwe ñan nünandre mda rababa ruen nunye.

⁹ Angwane nun krütadre era metre rababa ruen nunye, akwa kukwe rakakaba kore nunbtä, ye köböire abko nunkwe ñan tödekadre ja di jenbti au akwa, Ngöbö ni krütanikrütani mikakata nire, ye aibehti nunkwe tödekadre abko rükaba gare nunye.

¹⁰ Amne Ngöbökwé nun diantariba gata ye ngäniene, ye kwrere kukwe jatadita nun rüere angwane, Ngöbökwé nun dianditarita gata ngäniene. Ngöbökwé nun ngibiadi kärekwäre abkobti nunta tödeke,

¹¹ amne munta blite Ngöböbe, yehti mun rabadre nun die mike kri. Ye abko, mun kwati tä blite Ngöböbe nunkrä ne ngwane, nun die mikata Ngöbökwé, ye rükadi gare munye angwane, ni kwati käkwe kuin niedi Ngöböye nunbtä.

Ñobtä Pablo ñan nikani basare nitre Corintoboye

¹² Mdakäre abko, kukwe krörökrörö abko nun tö mikai gare bäri munye: Ngöbö diehti nunkwe nünanba deme ni mda mda ngätäite kä nebtä amne mun bäri, ben nunkwe nünanba kore

abti kä nüke mtare. Erere arato, Ngöbö diebti nunkwe ni mda mda ngökani ñakare jire, ye abko gare kuin nunye amne jata nebe ruen ngite ñakare jire chi nunye Ngöbö ngwäreki, ñobtá ñan angwane ñan ni kä nebtá toi abko erere nunta näin, akwa Ngöböta ja moto mike kuin nunkrä abko diebti nunta näin kore. Ye mdenbtá nun tö ja dikaire.

13 Amne nunkwe tärá tikani munye, ye abko munkwe ñákadre btá amne rükadre gare kuin munye abko erere nunkwe tikani, aisete tärá yebtä munkwe ñáká amne, rükadi gare kuin jökrá munye abko tita nütüre.

14 Angwane nun abko tá nüne ño, ye nükanina gare ruäre munye, akwa mtare rükadre gare táte munye, ie ti tö, ni Dänkien Jesu jatadi nüketa angwane, ja rabadre ruen ütiäte nunbti munye, ye kwrere arato ja rabadre ruen ütiäte munbti nunye ni Dänkien Jesu ngwäreki abkokäre.

15-16 Ti náma tödeke kore munbti, aisete ti näin Macedonia angwane, ti näin käne nebe basare munye yete, ti náma nütüre abko erere tikwe nieba munye. Erere arato, ti jatadreta ja jiebtá angwane, ti rükadre basareta jire munye yete, ti náma nütüre. Tikwe basadi bobu kore munye, abti munkwe ti die mikadre nikenta nebe Judeate ti náma nütüre, akwa ti ñan rababa basare munye yete.

17 ¿Tikwe köbö kitaba basakrä munye, yebti tikwe töbikabare ñakare kuin ja käne munta nütüre ya? Mdakäre abko, ¿tita kukwe kubu niere kukwe kwatibe kräke amne ti toi abko tá jändrän mdabtá, aisete tita jän niere, akwa tita ni ngökö abko munta nütüre tibtä ya?

18 Ngöböta ja kukwei bien kwatibe, bti tá mike táte, ye kwrere nunta kukwe kuin Jesubtä niere munye angwane, nunta blite kwatibe, aisete ñan nunta “jän” niere, yebti nunta “ñakare” niereta batibe munye,

19 ñobtá ñan angwane kukwe kuin Jesukristo Ngöbö Odeibtá abko Silvano, Timoteo amne ti kákwe mikani gare munye angwane, nunkwe ñan niebare krörö munye: Nane Ngöbö kukwei Jesubtä abko era, nane era ñakare abko nunkwe niebare ñakare kore munye. Akwa Ngöbö kukwei Jesukristo-btä abko kukwe era erere niebare kwatibe nunkwe munye, aisete nunkwe blitabare ñakare ketebu batibe. Ngöbökwé ja kukwei mikadre táte, yebtä “jänri” niebare kwatibe kwe Jesukristobtä abko erere rabadi kärekáre,

20 ñobtá ñan angwane Ngöbökwé ja kukwei biani kabre kukwe nuenkáre ni kräke abko mikani bare táte jökrá Kristo köböire kwe. Ye mden kisete, nita Ngöbö káikiteká angwane, Ngöbökwé ja kukwei mikani táte Kristo köböire, yebtä nita “Amen,” niere abko erere raba bare kore nita niere Ngöböye Kristo Jesu köböire.

²¹ Ti mräkätre, Ngöbö ara jire käkwe nun amne mun mikani nünenkä dite ketetibe gwaire Kristobtä. Ye abko, Ngöbö ara jire käkwe ni mikani deme jenena jakrä.

²² Erere arato, Ngöböta ni bkäne abko bä mikani krörö kwe: Niarakwe ja Üai Deme mikani nüne nibtä, angwane jändrän tärä bäri mda kwe nikrä abko mikani gare nie arato, ye köböire abko Ngöböta jändrän mda mda ngibiare ni kräke abko tä mike gare nie.

²³ Tita kukwe era erere niere munye, ye abko gare kuin Ngöböye, aisete ti rikadre Corinto mun kánti yete ti nämä nütüre, akwa ti ngämi niken, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe, aisete ti ñan tö ñäkäita taretare munye, aisete ti ngämi niken. Tita kukwe niere munye, nebtä tita mun ngökö ne ngwane, Ngöbö ara jire raba niere ti rüere mun ngökabtä kore.

²⁴ Mun abko tä tödeke Kristobti, yeptä abko ñan nunta ja mike mun dänkiene, akwa nunta sribi nuene jirekäbe gwaire munbe abko käkwe kä mikadre bäri nuäre munbtä, abkokäre nunta sribire kore, ñobtä ñan angwane mun nena nünenkä dite jabtä tödekabtä Kristobti aisete.

2

¹ Ti tö rababa kä mikai bäri nuäre munbtä, aisete ti ñan tö rababa näin ñäkäkäre taretare munye bobukäre mun moto mikakäre ulire, aisete ti ngämi nebeta basare munye.

² ¿Tikwe mun moto mikadre ulire, ye ngwane ñan mun moto mikani ulire tikwe, ye ara käkwe kä mikadre nuäre tibtä ya? jänri! Mun ye aibe raba kä mike nuäre tibtä.

³ Tikwe tärä tikaba tare kore munye, ñobtä ñan angwane munkwe kä mikadre nuäre tibtä näre abko munkwe ti moto mikadre ulire rababa ruen tie, ñobtä ñan angwane mun ñan tö namani ti kukwei mikai täte, aisete ti ñan tö rababa rikai yete. Ti rikadre yete angwane, munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä tibe rababa ruen tie, akwa tikwe tärä tikaba jirekäbe kore munye.

⁴ Ti nämä tärä ye tike munkrä angwane, ti töi ñan rababa krütare munbtä amne, ti moto rababa nötöte krübäte mun jiebtä amne ti rababa mun müaire krübäte jakän tärä ye tikare kwärä, akwa tikwe tärä tikaba taretare kore munkrä, ye abko ñan tikwe tikaba mun moto mikakäre ulire, akwa mun tare kri tikwe, ye rükadre gare munye, ie ti tö rababa, aisete tikwe tärä tikaba kore.

Ni kukwe käme nuenkä kadreta ngäbti

⁵ Mdakäre abko, ni iti käkwe ti moto mikani ulire, ye abko ñan ti ne aibe moto mikani ulire kwe, akwa bäri mun moto mikani ulire kwe arato ruen tie.

⁶ Akwa ni ja mikaka ngite, btä mun kwati käkwe mäträbare krübäte, ye abko namanina dbe,

⁷ aisete mtare kukwe btä ja mikani ngite kwe, ye munkwe dianka bti ta amne, munkwe die mikata amne kä mikata nuäre btä munkwe, niara ñan moto rabadre ulire dikaro abkokäre.

⁸ Amne munta ni ja mikaka ngite ye tarere kri abko munkwe bä mikata tuadre ie abko ti tö ribei kore munye.

⁹ Kukwe nämane nakenkä mun ngätäite yete, abtä tikwe tärä tikaba munye, ye abko tita kukwe niere abko erere munkwe mikadre täte jire jökrä ya ño abko ti tö rababa gai, käkwe tärä tikaba kore.

¹⁰ Ye abko, nire nire tä ja mike ngite, akwa munta denta bti ta, ni ye abko tita ngite den bti ta arato, aisete ni ye käkwe ja mikani ngite ño erere ne ngwane, tikwe diandi bti ta arato mun die mikakäre nüne metre Kristo ngwärecri,

¹¹ ñobtä ñan angwane Satana käre tä juto biare kukwe miketbe ni rüere, ye abko garera nie, aisete Satanakwe ñan ni ngökadre ni ja mikani ngite yebtä, abkokäre nikwe ja ngite diandre jabti ta kwärikwäri.

Kukwe ükaninte btin Ngöbökwé, kräke Pablota sribire

¹² Tikwe tärä tikaba kore munye, bti ti rikaba nebe juta Troate kukwe kuin Kristobtä mikakäre gare angwane, Ngöbökwé kä bianba kuin tie sribikäre ni Dänkien Kristokrä.

¹³ Akwa ti ñan rababa nebe nuäre, ñobtä ñan angwane ti mräkä Tito ñan kwanba tie juta Troate, aisete ja mräkätre tödekaka Jesubti Troate, ie tikwe köbö ngwiantariba, bti ti rikaba Macedonia mda.

¹⁴ Tita kuin niere Ngöböye, ñobtä ñan angwane Kristo krütani krusobtä angwane, ni ganainbare kwe Ngöbökrä amne Ngöbökwé ni dianinkä sribikäre jakrä Kristo köböire. Ni ganainbare rübtä abko tä näin ni ganainkä jiehti, ye kwrere mtare nunta näin Kristo jiehti. Nun köböire abko Ngöböta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni mda mdaye, aisete jändrän rä bäne, ye kwrere kukwe kuin ye rä kite niken kä jökräbti temen.

¹⁵ Ne aisete Kristokwe nünabare ño, käkwe ja tare nikani, ye kwrere tita nüne. Ye abko, Kristo namani kuin dbe Ngöbö ngwärecri, ye kwrere tita Ngöbö ngwärecri, jändrän rä bäne ye kwrere. Amne ni mda mda rabadre dianintari ya, ñakare ya, akwa jändrän rä bäne ye tä näin jökrä ni ngätäite kä ngrabare temen, ye kwrere jire tita niaratre okwäte.

¹⁶ Akwa nire nire rabadi nianinte, ye ie abko ti rabai tuen jändrän ngwäkäre rä käme kwrere, akwa nire nire rabadi dianintari Ngöbökwé, ni ye ie ti rabai tuen jändrän rä bäne kwrere, ñobtä ñan angwane tita kukwe kuin Jesubtä mike

gare ietre aisete. ¡Sribi ye abko ni ñakare jire chi rabadre nuene ja di jenbti au ñan ñan!

¹⁷Ye abko ni kwati tä näin Ngöbö kukwei kuin dirire ngwian diankrä jae, ye kwrere tita näin ñakare, akwa ti abko tä näin Ngöbö kukwei mike gare era metre. Ni juani Ngöbökwé tä blite era metre töi kuinbti, ye kwrere tita blite Kristobtä Ngöbö okwäbti Kristo köböire.

3

¹Tita sribire kuin Ngöbökrä rükadre gare metre munye, abkokäre tita blite kore, ¿yebtä abko ti kiterate ja käikitekä au tuen munye ya? ¿O ni ruäre kukwei mikadre ütiäte, abkokäre tä tarä kärere ngwiandre jabtä, ye kwrere ti rikadre ngwena munye, munta nütüre ya? ¿O ni ruäre kukwei mikadre ütiäte kä mdabti, abkokäre tä tarä kärere munye, ye kwrere tikwe tarä kärädre munye ja kukwei mikakäre ütiäte ni mda mdaye ya? Ñakare jire chi munkwe biandre, ñobtä ñan angwane ni mda tä biamna munye,

²akwa tarä ye kwrere abko ütiäte ñakare tikrä, ñobtä ñan angwane mun ara jire tä tarä ti kukwei mikakrä ütiäte ye kwrere tikrä. Käre munta töre tie amne tita mun tarere bäri. Ye abko, ni mda mda käta mun mike ñäräre angwane, munta tödeke Kristobti sribi tikwe köböire abko tä nuke gare ietre. Mdakäre abko, tita mun tarere ño, ye abko tä tuen ni jökräye, aisete tarä ni kukwei mikakrä ütiäte btä ñäkäta, ye kwrere jire munta ni jökrä ngwärekri.

³Amne sribi tikwe köböire munkwe tödekani Kristobti, aisete mun abko tarä ni kukwei mikakrä ütiäte kwrere tikrä, ye abko ni jökrä raba tuen, aisete Kristo ara jire käkwe mun mikani tarä ye kwrere abko tita mike tuadre ni mda mdaye. Mdakäre abko, mun abko ñakare tarä tikata plumabti kwrere, ñobtä ñan angwane tarä ye kwrere abko nire ñakare, akwa Ngöbö nire abko Üai ara jire käkwe mun mikani tarä ye kwrere. Erere arato, mun abko ñakare tarä okwä tikani jä otobtä Ngöbökwé biani Moiséye kira ye kwrere. Akwa mun nire ye ara jire töi abko Ngöbökwé mikani tarä kwrere sribi munkwe köböire.

⁴Amne Kristo köböire nunta tödeke kri Ngöböbti, aisete kukwe nieta munkwe jabtä ne abko era metre abko erere nunta niere.

⁵Ye abko ñan nun di tarä täte jökrä bikakäre kri sribi munkwebti, akwa Ngöbö diebti sribi Kristokrä tä nebe bare nie.

⁶Ne aisete, kukwe ükaninte btin Ngöbökwé Kristo köböire, ye mikakäre gare ni mda mdaye, Ngöbö ara käkwe ja di biani nunye. Akwa kukwe ükaninte btin ye abko ñakare tä ükaninte

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kwrere, akwa Ngöbö Üai ara jire tä sribire kukwe btin yebti, käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko nikwe ñan mikadre täte jökrä angwane, tä ni kite ngise amne tä ni mike kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

Kukwe ükaninte btin Ngöbökwe abko bäri ütiäte kri

⁷ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nikwe ñan mikadre täte jökrä angwane, ni kitadre ngise kwe amne ni rabadre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. Kukwe ye abko nämane tikani jäbtä abko Ngöbökwe biani Moiséye kira angwane, Ngöbö trä namani bä nuäre ye abko trä namani jökrä Moisés ngwärebtä. Yebti Moisés jataninta gwäkäre angwane, Ngöbö trä ye jatani nebata bä diore Moisés ngwärebtä, akwa nitre israelita ñan namani Moisés tua kä ngwärebtä Ngöbö trä kisete.

⁸ Se abko kukwe ükaninte btin Ngöbökwe angwane, Ngöbö Üai ara käta sribire nibtä, ¿se abko ñan bä rabadi bäri nuäre ya? ¡jänri, bäri rabadi nuäre!

⁹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko ñan mikata täte ne ngwane, tä ni kite ngise jirekäbe, akwa Ngöbökwe biani angwane, Ngöbö trä namani bä nuäre, se abko Ngöbökwe kukwe ükaninte btin, yebti ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti nieta nie ¿se abko ñan bä rabadi bäri nuäre krübäte ya? ¡jänri!

¹⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe kukwe ükaninte käne nitre israelitabe angwane, kukwe biani Moiséye angwane, kä trä namani bä nuäre; akwa mtare kukwe ükaninte btin Ngöbökwe ye nikwe mikadre ñäräre angwane, kä trä rabadi tuen bäri nuäre nie, kä trä namani nuäre käne yebti ta.

¹¹ Ngöbökwe kukwe ükaninte käne nitre israelitabe abko biani kwe Moiséye, kukwe ye abko jatani niken bätäkä ta abko Ngöbökwe biani Moiséye angwane, kä trä namani bä nuäre, aisete Ngöbökwe ükaninte btin nibe Kristo köböire abko rabadi kärekäre, ¿se abko ñan bäri ütiäte, aisete trä rabadi dirare kärekäre ya? ¡jänri, bäri trä rabadi dirare kärekäre!

¹² Kukwe ükaninte btin Ngöbökwe ye rabadi kärekäre amne trä rabadi dirare käre, ye gare metre nunye, aisete tita blite ja di ngöi jökrä kukwe yebtä ni jökrä ngwärecri.

¹³ Akwa ñan tita blite ni jökräbe Moisés kwrere. Ngöbö trä bä nuäre namani Moisés ngwärebtä, ye abko jatani trä nenkäta amne trä jatani nebe diore Moisés ngwärebtä abko nitre israelita käkwe ñan tuadre, abkokäre Moisékwe dän kukwän kitani ja ngwärebti.

¹⁴ Akwa Ngöbö ara jire käkwe nitre israelita dokwä mikani ribi, aisete kira abti kä nüke mtare Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä nitre israelita tä ñäke angwane, dän kukwän ni

okwäbti kisete käta nebe tuen ñakare nie, ye kwrere jire käta nebe nitre israelita töibti. Niaratre töi mräme tä dän kukwän kwrere niaratre okwäbti, ye abko dianka ngämi, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe tödekadre Kristobti angwane, Kristo aibe käkwe jändrän ye diandrekä btätre, niaratre rabadre töi ngitiekä metre abkokäre.

¹⁵ Ye mden kisete, kira abti kä nüke mtare, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä nitre israelita tä ñäke angwane, dän kukwän ni okwäbti kisete käta nebe tuen iko nie, ye kwrere käta nebe nitre israelita töibtä, aisete Ngöbö kukwei ñan tä nüke gare ietre.

¹⁶ Akwa nita ja töi kwite ni Dänkien kukwäre, käta tödeke Jesubti angwane, ni töi mräme abko tä dän kukwän kwrere ni töibtä ye abko ni Dänkien tä denkä mento nibtä,

¹⁷ ñobtä ñan angwane ni Dänkien tä, ye kanti Ngöbö Üai tä ben amne nire nire, btä ni Dänkien tä Ngöbö Üaibe, ye kanti nita tikaninte.

¹⁸ Ne aisete ni jökrä töi mräme mräme abko nämane dän kukwän ni ngwärebtä, kä nämane ni okwä jue mike, ye abko ni Dänkien käkwe dianinkära mento nibtä. Ne aisete kä trä tä nebe tuen ñäite, ye kwrere jire ni Dänkien Kristo trä bä nuäre tä kite tuen nibtä mtare ni mda mdaye. Ye ñobtä ñan angwane ni Dänkien Üai tä niken ni kwite bäri köbö kwatirekwatire ni mikakäre bäsi ja kwrere ni Dänkienbe, aisete köbö kwatirekwatire ni Dänkien trä bä nuäre ye tä kite tuen bäri mda nibtä.

4

Jändrän ütiäte kri

¹ Ye abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin ti kräke, käkwe sribi bäri ütiäte biani tie, ye tita naente ñakare nuene.

² Akwa kukwe käme gaidre kri nuenta kaibe tiebe, ye abko tikwe kitani jökrä temen amne ñan tita näin kukwe miketbe ni mda mda ngökakrä. Erere arato, ñan tita näin Ngöbö Kukwei mrite kukwe mda mdabe dirikäre; akwa kukwe era erere tita niere kwatibe, aisete Ngöbö ngwärekre ti töi ño ño amne tita nüne ño ño, ye erere tä nüke gare ni jökräye.

³ Akwa nane Ngöbö kukwei kuin Kristobtä mikata gare tikwe, yebtä ni ruäre töi mräme, aisete nüke gare ñakare ietre, ne ngwane ni riadite kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, ye aibe ie ñan rükadre gare,

⁴ ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä tödeke Kristobti, aisete ni rüe Satana tä ngöböre kä nebtä käkwe niaratre töi mikani ngwarbe kä drümente ta amne, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä trä ngitiekä dirare abko ñan jatadre ietre amne Kristo abko ja kwrere Ngöböbe abko ñan jatadre ietre, abkokäre töi mikani kä drümente kore.

⁵ Amne ti abko tä Ngöbö kukwei kuin Kristobtä mike gare angwane, ñan tita blite kuin jabtä au, akwa Jesukristo ni Dänkien, ye aibe mikata gare tikwe. Mdakäre abko, tita Jesu tarere, aisete ti abko sribikä munkrä, aibe tita niere jabtä,

⁶ ñobtä ñan angwane kena dekä Ngöbökwē kā ne dātebare angwane, kā nāmane iko jōkrä angwane, Ngöbökwē niebare: Kā trā raba ngwen, niebare kwe, ye erere kā trā namani, aisete Ngöbö ye ara kākwe kā trā kwe mikani trā ngitiekä ti töibtä angwane, kukwei kuin Kristobtä mikani gare tie. Ngöbö trā dirare bā nuäre tä trā ngitiekä Jesukristobtä, ye abko tikwe mikadre gare ni mda mdaye, abkokäre Ngöbökwē kā trā tikaninkä ti töibtä.

⁷ Ye abko, jāndrän ütiäte kri mikata ñakare dobro unkweinte, akwa kore tä nakenkä nunbtä abko krörö: Ngöbö di kri bā nuäre, ütiäte kri, bti nunta sribire, ye abko tä nunbtä. Akwa tä kite Ngöbökwē amne ñan nunkri, ye rabadre gare ni jōkräye, abkokäre nun abko di ñakare amne nun ngrabare abko dārebe amne mutro dobro sribebare unkwenre kwrere, akwa nunbti Ngöböta sribire.

⁸ Ye abko, kukwei tärä kri nun kisete, akwa ñan kukwei ye kätä ji dike nun jiete; erere arato töbika kukwei kri nun kisete, akwa ñan yebtä nunta naente.

⁹ Mdakäre abko, nun rüe tātäre nāin kisere nun jiebtä, akwa Ngöböta nun mikete ñakare kaibe amne, nun nitata temen nun rüekwe, akwa niaratre ñan tä nun gaenkä.

¹⁰ Ye abko, nunta niken mdente erere ye kanti, Jesu kāmikani, ye kwrere bāsi nun kāmikata kore, Jesuta nire kärekwäre abko kätä nun ngibiare amne nun mikadita nire kwe, ye bā mikakäre nunbtä.

¹¹ Ne aisete, nun tä nüne, ye ngwane nun rüe tö nun kāmikai Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diri dokwäre, akwa nun ngrabare gatadre, nebtä Jesu tä nire kärekwäre, ye bā rabadi arato, abkokäre nunta ja tare nike kore.

¹² Ne abko, nun rüe tö nun kāmikai kore Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diri dokwäre, ye köböire abko munkwei tödekani Jesubti abko rabadi nüne kärekwäre Ngöböbe.

¹³ Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Tikwei tödekani kwatibe Ngöböbti abko erere tikwei blitabare
btä,

Salmos 116.10

abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä. Ye mden kwrere, nun abko kätä tödeke kwatibe Ngöböbti, abtä nunta blite Jesubtä, kätä sribire,

¹⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbö kākwe ni Dänkien Jesu mikaninta nire, ye ara kākwe nun mikadita nire munbe gwaire Jesu köböire, abti nāin ni ngwena nebe ja ngwärekwē kā kāinbti, ye abko gare kuin nunye, aisete nunta biare ja tare nike Jesukrä.

¹⁵ Kukwe tä nakenkä jökrä kore nunbtä, akwa ye abko kuin munkrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö moto kuin rükai gare ni kwatiye mun kánti angwane, ni kwati rabadi kuin niere Ngöböye angwane, Ngöbö rabadi käikitaninkä bäri mda.

¹⁶ Ne mden kisete, nun naente ñakare sribi nuene Ngöbökrä. Nun ngrabare ye abko kite niken ngwarbe janknu mentokwäre, akwa nun üai abko Ngöböta kwite bäri btin köbö kwatirekwatire.

¹⁷ Ne aisete, nunta nüne kä nebtä angwane, nunta ja tare nike, akwa ye jötrö amne ñakare tare, aisete gwä näin ta. Ja tare nika kore, ye ütiäre abko jändrän bäri ütiäte kri Ngöbökwé rabadi kärekäre nunkwe.

¹⁸ Ne mden kisete, jändrän tuen kä nebtä, yebtä nunta okwä ketete ñakare, akwa jändrän kuin Ngöbökwé tuen ñakare, yebtä nun töita, ñobtä ñan angwane jändrän tuen nie kä nebtä, ye abko tä jötrö, gwä näin ta, akwa jändrän kuin Ngöbökwé tuen ñakare, ye abko rabadi kärekäre, aisete bäri ütiäte.

5

Ngöbökwé ni ngrabare biandi btin nie

¹ Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre tä niken ngwarbe jötrö, ye kwrere ni ngrabare tä jötrö kä nebtä. Akwa ju nuäre ngwiandre tä niken ngwarbe, ye kwrere ni ngrabare ne näin ngwarbe angwane ni krütadi, ye ngwane ni ngrabare btin abko ju bäri kuin niken ngwarbe ñakare ye kwrere abko Ngöbökwé biandi nie kä käinbti abko te ni näin nüne. Ju ye abko mikani ñakare ni kä nebtäkwé abko te ni näin nüne kärekäre.

² Ni ngrabare tä ju nuäre ngwiandre kwrere ni kräke, te nita nüne angwane, nita täkekäbe jabe ja tare nika kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ni kwitadre jötrö ju mdate kä käinbti angwane, ni ngrabare biandre btin kwe nie, ie ni tö bäri,

³ ñobtä ñan angwane ni ngrabare tä dän kwrere nibtä ni üaikrä, ne rikadre ngwarbe angwane, Ngöbökwé ni ngrabare biandi btin nie kä käinbti, ni ñan rabadre ni бүтиere kwrere abkokäre.

⁴ Ni ngrabare tä niken ngwarbe jötrö, ye abko ju nuäre ngwiandre kwrere amne nita nüne te kä nebtä angwane, nita täkekäbe jabe kukwe taretare kisete. Akwa ni ñan tö ja tuai ni бүтиere kwrere, aisete Ngöbökwé ni ngrabare mdara jire biandre btin nie abko ie ni tö. Ni ngrabare btin biandre nie Ngöbökwé, ye abko rabadre kärekäre, käkwe ni ngrabare tä krüte ye gadrekä jökrä.

⁵ Amne Ngöbö ara jire käkwe ni dätebare nünakäre kärekäre jabe, aisete Ngöbökwé ni ngrabare btin köböi mikani nie, yebtä ja kukwei mikadi täte jökrä kwe bä mikakäre abko ja Üai Deme biani kwe nie.

⁶ Ye mden kisete, nita nebe ulire ñakare nüne ni ngrabare nebti, akwa nita tödeke käre Ngöböbti. Akwa ni ngrabare nebti ni tä nüne kä nebtä angwane, ni tä nüne mente Ngöböye, aisete nita nüne ñakare ni Dänkien Jesu kánti.

⁷ Akwa mtare jändrän tuen ñakare nie Ngöbö kánti, bti nita tödeke nünane kwärä kä nebtä, akwa jändrän tuen nie, yebti nita tödeke ñakare.

⁸ Ye abko, Ngöbökwé ni ngrabare btin biandi nie, bti nita tödeke, yebtä abko ti töta nebe ja ngrabare ne mikaite jötrö rikakäre nüne käre käre ni Dänkien Jesube kä káinbti.

⁹ Ye mden kisete, ni tädre nüne janknu ja ngrabare nebti kä nebtä ya o ni rikadrera nüne kä káinbti ya, akwa käre nita dre dre nuene, yebtä ni tö ni Dänkien moto mikai nuäre,

¹⁰ ñobtä ñan angwane batira jire ni jökrä rabadi Kristo ngwäre keri, kánti kukwe ükadite kwe nikrä angwane, ni nämáne nüne kä nebtä kákwe jändrän kuin nuenbare ya o jändrän káme nuenbare, ye erere Kristo kákwe ütiä biandi nie, aisete ni itire itire kákwe dre nuenbare, ye erere ütiä rabadi kisete.

Ngöböta ja mäketá nibe abko Pablokwe mikadre gare

¹¹ Ye mden kisete, nita ni Dänkien mike ütiäte jae, aisete nita sribire ni jökrä töi kwitakäre Ngöbökeri, niaratre kákwe tödekadre Jesubti abkokäre. Tita sribire era metre, ye abko gare kuin Ngöböye, ye kwrere arato rabadre gare kuin munye abko ie ti tö.

¹² Ye abko, ñan ti tö ja käikitaikäta au, káta blite kore, akwa ja rabadre ruen ütiäte mda bati munye sribi tikwe köböire, abkokäre tita blite kore. Akwa nitre dirikä blo tä yete mun ngätäite abko tä näin sribi kwekwe aibe käikitekä au, akwa töi ño amne moto ño Ngöbö ngwäre keri abko tätre mike ütiäte ñakare, ye okwäbti abko munkwe sribi tikwe mikadre ütiäte, abkokäre tita blite kore.

¹³ Akwa sribibtä Ngöbökrä káta nebe tuen jáme ti dokwäbti, ye abko Ngöbökrä; akwa kä ruen kuin ti dokwäbti, ye abko mun die mikakrä nüne Kristokrä.

¹⁴ Tita kore ñobtä ñan angwane Kristota nun tarere, ye káta ti kite nüne Kristo kráke ja di ngöi jökrä, ñobtä ñan angwane Kristo krütani ni jökrä táte, aisete ni ngwákäre káta töbike ñakare mda kukwe kámekámenbtä, ye kwrere jire ni jökrä tödekaka Jesubti kákwe trö kwitadre kukwe kámeye amne, ñan nünandre jakrä kwetre, ye abko tá gare metre tie, aisete tita nüne kore Kristo kráke.

¹⁵ Kristo abko krütani ni jökrä kráke, aisete nikwe ñan nünandre jire chi mda jakrä, akwa Kristo krütani nikrä, abti Ngöbökwé mikaninta nire, ye aibe kráke nikwe nünandre, abkokäre krütani ni jökrä kráke.

¹⁶ Kristo krütani ni jökrä kräke, ye mden kisete ni tödekaka ñakare Jesubti käta töbike ño ño ni mda mdabtä, ye kwrere nita töbike ñakare mda mtare. Käne ni ngämi tödeke Kristobti angwane, Kristo abko ni ngwarbe ni mda mda kwrere ni nämane nütüre btä, akwa mtare nita töbike ñakare kore mda.

¹⁷ Ne aisete nire nire tä ketetibe Kristobe abko töita nebe ni btin kwrere amne, jändrän jökrä kira kämekäme nämane btä, ye abko nikanina ta. Ye täte Ngöbökwe ni kwitanina btin ketetibe Kristobe, aisete ni töita nebe btin mda.

¹⁸ Sribi jökrä, ye abko sribi Ngöbökwe amne Ngöbö ara jire käkwe ni mikani ja mäketä jabe Kristo köböire. Erere arato, ni jökrä käkwe ja mäkdreta Ngöböbe, ye abko tikwe mikadre gare ni mda mdaye abko sribi ye mikani ti kisete kwe abko krörö:

¹⁹ Kristo krütani ni kräke, ye köböire Ngöbö ara jire namani ja mäketä ni jökräbe amne, nita tödeke Kristobti, ye ngwane Ngöböta ni ngite niara rüere denkä mento nibtä. Amne Ngöbö tö ni tuai ja mäketä jabe, ye abko ti mikani niekä kwe ni mda mdaye.

²⁰ Ne aisete, Kristo ara jire käkwe ti juani blite niara käbti amne niara diäre amne, Ngöbö ara jire käkwe blitadre, ye kwrere jire Ngöböta kukwe ribere ti köböire munye. Kristo diäre tita kukwe krörö ribere kisere munye: Munkwe ja mäkdreta Ngöböbe, ye abko tita mätäire munbtä Kristo käbti.

²¹ Kristo käkwe ja mikani ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa Ngöbökwe niara mikani ngite ni kwrere, niara köböire ni rabadre tuen metre Ngöbö ngwärekre abkokäre.

6

¹ Mtare ti abko sribikä Ngöbökwe, aisete tita ribere krörö munye: Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä abko munkwe kanina ngäbti, akwa mtare munkwe ñan trö kwita ie,

² ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Kä kuin näire munkwe ja di käräbare tie angwane, tikwe mun kukwei kani ngäbti.

Erere arato, köbö ye näire mun rabadre dianintari, ye angwane tikwe mun die mikani käkwe mun dianintari,
Isaias 49.8

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete mtare abko kä kuin nüra munkrä amne mun rabadre dianintari abko köböi nüra mtare.

Pablokwe ja tare nikani kri

³ Nunta sribire ye rüere ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo, abkokäre nunta nüne ñakare blo ni mda mda okwäbti.

⁴ Akwa nun abko sribikä era metre Ngöbökwe abko nunta bä mike krörö jabtä: Nunta ja tare nike kri krübäte angwane,

nunta ja tare nika ye mike niken bätärekä ta. Erere arato, nunta jändrän jökrä mdei nike kri amne kukwe bätäkä ngwarbe tä kite nun rüere kwärikwäri sribibtä Jesukristokrä abko kisete nunta ja tare nike.

⁵ Erere arato, kukwe kuin Jesukwe dokwäre nun kwata metata, nun kitata ngite kä teri amne, juta kwatirekwatire te ni kwati käta kä mike nokre nun rüere. Mdakäre abko, nunta sribire tare krübäte au jakrä amne nunta kibien ñakare sribibtä amne nunta mrö nike kri arato.

⁶ Mdakäre abko, nun sribikä era metre Ngöbökwe abko nunta bä mike krörö arato: nunta nüne deme Ngöbökrä amne kukwe kuin era metre Ngöbökwe Jesubtä abko gare kuin nunye. Erere arato, nun motota nebe romon ñakare jötrö jötrö nun rüe kräke, akwa nunta tarere bätärekä ja täritäri. Erere arato, Ngöbö Üai Deme tä nüne nunbtä, köböire nunta ni mda mda tarere era metre jökrä.

⁷ Amne nunta kukwe era metre Ngöbökwe niere amne, Ngöbö di kri tä nunbtä, ye köböire abko nun sribikä era metre Ngöbökwe abko nunta bä mike. Mdakäre abko, nunta nüne era metre Ngöbökrä ni mda mda okwäbti, ye abko jändrän rükrä kwrere amne jändrän ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, kwrere tä nun kisete kwärikwäri abko bti nunta rüere nun rüebe.

⁸ Erere arato, batira jire nun mikata ütiäte jae ni mda mdakwe amne batira jire abko ñäkätä taretare nunye arato. Erere arato, batira jire ni mda mda tä blite kuin nunbtä, akwa batira jire abko blitata blo nun rüere ni mda mdakwe. Erere arato, nunta kukwe era erere niere, akwa nun bä mikata ni ni ngökaka kwrere.

⁹ Erere arato, nun abko gare kuin ni mda mdaye, akwa nun gare ñakare ietre tä niere; bäsi nun kämikata batire batire, akwa nun tä nüne; nun kwata metata krübäte, akwa nun kämikata ñakare.

¹⁰ Mdakäre abko, nun motota nebe ulire, akwa käre käta nebe bäri nuäre nunbtä. Erere arato, nun bobre, jändrän ñakare nunkwe, akwa nunta ni kwati mike jändrän Ngöbökwe bkäne kabre; nun jändrän kä nebtä bkäne ñakare, akwa nunta jändrän jökrä Ngöbökwe bkäne, ye kwrere nun abko sribikä era metre Ngöbökwe abko nunta bä mike jabtä.

¹¹⁻¹² Ti mräkätre Corintobo, nun näma töbike ño, erere nunkwe niebare kwatibe munye amne, nunta mun jökrä tarere kri krübäte, akwa munta nun tarere ñakare metre.

¹³ Ye abko, ngäbäkre rün käta kukwe ribere ngobo kwe ie, ye kwrere ti bike ribere munye: Tita mun tarere kri abko ütiäre munkwe ti tare ja di ngöi jökrä abko ti tö ribei munye.

Nitre tödekaka ñakare Jesubti, ben ja mäkädre ñakare

¹⁴ Mdakäre abko, jändrän ngwarbe bä jene jene, ye ni ñan raba mämete krito kratibebtä mikakäre sribire gwaire abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere arato nitre tödekaka ñakare Jesubti, ye ben munkwe ñan ja geta dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé abko ñakare ja kwrere jire chi kukwe käme yebe. Erere arato, kä iko abko ñakare jire chi kä ngwen kwrere, aiseite ñan rabadre ketetibe jire chi.

¹⁵ Erere arato, Kristo abko töi ñakare ja näre Belialibe (abko Satana ara), ye kwrere arato nitre tödekaka ñakare Jesubti abko ñakare töi ja näre nitre tödekaka Jesubti ben.

¹⁶ Erere arato, mun tödekaka Jesubti abko ju Ngöbö nire kwe ye kwrere amne, mun ñan rabadre jire chi ketetibe ngöbötre ngwarbe ben mikakäre ütiäte jae, ne abko gare metre munye. Ni tödekaka Jesubti abko ju Ngöböbe kwrere gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö ja Kukweibtä: Tikwe nünandi amne tikwe dikadikä niaratre ngätäite amne, ti rabadi Ngöböre kräke amne niaratre rabadi juta jen tikwe, *Levítico 26.12; Jeremías 32.38*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁷ Ne aiseite ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö nitre tödekaka Jesubtiye arato:

Nitre tödeke ñakare tibti, ye ngätäite nän mento amne kä mitekä munkwe.

Amne jändrän dbe ñakare ti ngwärekre, yeبتä munkwe ñan kise mika jire chi.

Munkwe nuendre kore ne ngwane, tikwe mun kadi ngäbti.

¹⁸ Amne ti rabadi mun Rün munkwe amne mun merire brare abko rabadi ti ngäbriänkäre tikwe, ye abko ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä käta niere kore, *2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

7

¹ Ti mräkätre tare tikwe, ni Dänkien käkwe jändrän kuin köböi mikani kore nie, ye mden kisete jändrän jökrä käta ni mike käme Ngöbö ngwärekre, ye ngäniene nikwe ja ngibiadre kuin deme Ngöbökrä. Ye abko, ni ngrabare amne ni üai abko nikwe ngibiadre deme jökrä amne, nita Ngöbö jürä ngwen jabtä, ye köböire abko ari ja töi mike kwatibe nünakäre bäri deme Ngöbökrä.

Nitre Corintobo käi namani nuäre Pablobtä

² Ti mräkätre, munkwe ti tareta, ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti mun ngätäite abko rüere tikwe kukwe nuenbare blo amne, ni ñakare jire iti nikani ji blobti nünakäre Ngöbö rüere ti köböite. Erere arato, ni ñakare jire iti mun ngätäite abko tikwe ngökani ngwianbtä.

³ Tita blite kore ye abko ñan tita blite blo mun rüere mun bä mikakäre käme, akwa tikwe kukwe niebare käne munye, ye erere ti tö nieita munye: Mun tare kri tikwe, aisete tita juto biare nüne amne krüte munbe gwaire.

⁴ Mun rikai janknu mentokwäre Jesukristo jiebti ruen tie bäri, aisete tita blite kore munbe. Mun käi juto krübäte tibtä. Tita ja tare nike bätäkä ngwarbe, akwa ti töita nebe munbtä angwane, jata nebe ruen dite tie amne käta nebe nuäre krübäte tibtä.

⁵ Kukwe rakakaba mda tibtä abko ti bike niere munye: Ti rükaba Macedonia nete, ye näire mentokwäre tita jadüke ñakare jire amne, kukwe taretare tä kite ti rüere kwärikwäri. Yebtä abko, kä jüräta nebe kri tibtä, aisete tita nüne ñakare jäme abti kä nüke mtare.

⁶ Akwa Tito rükabata angwane, Ngöbö kä mikakata nuäre ni moto ulire btä, Ngöbö ye abko käkwe kä mikabata nuäre tibtä Tito köböire.

⁷ Ye abko, ñan Tito rükabata aibe käkwe kä mikabata nuäre tibtä, akwa munkwe kä mikani nuäre Titobtä arato, ye abko käi rababa nuäre tibtä. Ye abko, mun tö ti tuaita krübäte amne munkwe ja mikani ngite, yebtä mun motota ulire ti jiebti amne munta töbike kri tibtä, ye nieba jökrä Titokwe tie abko bäri käi rababa nuäre tibtä mda.

⁸ Ti mräkätre, tikwe tarä tikaba tare munye ye käkwe mun moto mikani ulire, akwa yebtä abko ja ruen ngite ñakare tie mtare. Tikwe tarä tikaba tare munye, ye käkwe mun moto mikani ulire bä jötrö, yebtä bäsi ja rababa ruen ulire tie kena,

⁹ akwa mtare käi nuäre tibtä. Ye abko ñan tikwe tarä tikaba munye, käkwe mun moto mikani ulire abko käi nuäre tibtä abko mun raba nütüre, akwa tikwe tarä tikani munye, ye käkwe mun moto mikani ulire Ngöbö ngwärekri, ye köböire abko munkwe ja töi kwitaninta Ngöbö kukwäre käkwe kukwe käme nuen nämane munkwe, ye munkwe kitani temen, ye abko käi nuäre tibtä. Ne aisete, mun moto rabadre ulire kore, ie Ngöbö tö namani abko erere namani bare, aisete mun ñan nikani jire Ngöbö bäre mento nun köböite.

¹⁰ Ye abko, nikwe kukwe käme kitadre temen, abkokäre ere angwane Ngöböta ni moto mike bäri ulire, ye abko käta ni töi kwiteta Ngöbö kukwäre amne nita kukwe käme ye kite temen ni rabadre dianintari abkokäre. Ye mden kisete, ni motota nebe ulire kore, ye ngwane ja ñan rabadre ruen ngite nie. Akwa nitre tödekaka ñakare Jesubti motota nebe ulire, akwa ñan tä kukwe käme kite temen, ye abko rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

¹¹ Ngöbö tö namani mun tuai moto ulire, ye erere mun moto namani, ye köböire abko jändrän bäri kuin namani bare munye abko krörö: kukwe nämane nakenkä ti rüere, yebtä

munkwe töbikabare kuin ja käne amne munkwe ti ngie mikani. Ni nämane rüere ti rüere, kräke mun moto namani romon amne nane Ngöbökwe mun mikadre ja ngie nuen ti dokwäre, yebtä kä jürä namani munbtä arato. Akwa yebti abko mun tö namani ti tuaita amne mun namani mokrere tibti, käkwe ni ja mikaka ngite ti rüere ye mikani ja ngie nuen ti dokwäre. Munkwe jändrän jökrä nuenbare kore, ye köböire abko mun ja mike ngite ñakare siba ti rüere abko munkwe bä mikani jabtä.

¹² Tikwe tärä tikaba tare munye, ye ngwane nirekwe ja mikani ngite amne nire rüere ja mikani ngite kwe, yebtä ñan ti töi nämä, käkwe tärä tikaba munye, akwa Ngöbö ngwärekri munta ti tarere ño, ye abko rabadre gare metre, abkokäre tikwe tärä tikaba kore munye.

¹³ Ye angwane, munta ti tarere abko munkwe bä mikani jabtä, ye abko käi nuäre kri tibtä mtare.

Mdakäre abko, munkwe kä mikaba nuäre tibtä, yebti ta abko kä nuäre kri Titobtä rükabata, ye abko bäri käi rababa juto tibtä amne, mun jökrä käkwe Tito die mikani, aisete kä namaninta nuäre krübäte btä, ye abko bäri käi juto tibtä.

¹⁴ Tito ngämi niken mun kanti yete, känenkri ti nämä mun mike ütiäte jae, tikwe nieba ie. Ye kwrere bkänä munkwe ñan ti mikani ja gaire Tito okwäbti. Ye abko, ti nämä munbe Corinto yete angwane, tikwe kukwe era erere aibe niebare munye, ye kwrere ti nämä mun bä mike ütiäte Titoye, ye erere mun kwani ie.

¹⁵ Tito janama mun kanti yete angwane, mun jökrä käkwe kani ngäbti kuin amne munkwe mikani bäri ütiäte jae, käkwe niara kukwei mikani täte, ye abko tä nuke töreta ie, aisete mtare Titota mun tarere bäri mda.

¹⁶ ¡Ti raba tödeke kwatibe munbti, ye abko käi nuäre kri tibtä!

8

Ngwian biandre ja moto kuinbti

¹ Ti mräkätre, mtare ti bike blite kukwe mdabtä abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä Macedonia nete abko kräke Ngöbökwe ja moto mikani kuin, käkwe die mikani kri abko ti tö nibi niei munye.

² Tödekabtä Jesubti ja mräkätre nete käkwe ja tare nikani kri krübäte, akwa kä bäri nuäre krübäte btätre. Erere arato, niaratre bäri bobre bobre amne tä jändrän kabre mdei nike, akwa bäsi ni ngwian bkänkä krikri käta ngwian bien kabre, ye kwrere jire ngwian bianba ja moto kuinbti kwetre Ngöbökrä.

³ Ye abko, niaratre di nuäi nuäi, ye erere btä ngwian bianba kwetre, akwa ja moto mikani bäri kuin kwetre, käkwe ngwian

biani bāri mda arato. Ja mräkätre kākwe ngwian bianba kore ti okwābti, aisete tita niere kore munye. Erere arato, ja tōi jenbti

⁴ ja mräkätre Macedonia nete tō rababa juta deme Ngöbökwe die mikai ni tödekaka Jesubti nünanka kã mda mda kãnti ben gwaire, aisete tikwe kã biandre ietre arato ngwian biankãre abko rababa ribere kisere tie.

⁵ Ye erere bkänã, niaratre di nuäi nuäi, yehti ta ngwian bianba bāri kabre kwetre, ye abko ngwian ñan biandre kore kwetre ti nãma nütüre. Abti ngwian ye bãrire mda abko niaratre ara jire kākwe ja mikaba au ni Dänkien Jesukristo kisete, bti nun kisete arato, Ngöbö tō namani ño, ye erere nuenba kwetre.

⁶ Ye mden kisete, Tito nãmanena ngwian ükekrö kãne, ye kwrere rikadreta ngwian ükekröta mun kãnti yete abko tikwe ribeba ie.

⁷ Mun abko tã ji ngwena kãne jãndrän keta kabrebtã abko krörö: Ngöbö diehti mun nena tödeke kwatibe Ngöböhti amne mun nena blite nuäre nuäre Ngöbökrã. Erere arato, Ngöbökwẽ mun mikanina töbtã amne mun tã juto biare ni mda mda die mikakãre. Amne ni mda mda taredre ño abko nunkwe bã mikani mun okwãbti amne nũkanina gare munye. Erere arato munta ni mda mda tarere. Ye kwrere arato, munkwe ji ngwian kãne ja moto mikabtã kuin ngwian biankãre.

⁸ Ne abko ñan tita ngwian biamna kisere munye, kãta niere kore, akwa nitre tödekaka Jesubti mda mda tã juto biare ngwian bien abko ti tō mikai gare munye, kãta niere kore. Munta ti tarere era bkänã ya abko ti tō gai, kãta kã bien kore arato munye,

⁹ ñobtã ñan angwane ni Dänkien Jesukristo ngãmi nüke kã nebtã, kãnenkri niara nãmane jãndrän jökrã bkãne kã kãinbti, akwa mun rabadre jãndrän Ngöbökwẽ bkãne kri, abkokãre niarakwe ja mikani bobre mun krãke, ye abko garera munye, aisete tita niere kore munye.

¹⁰ Mdakãre abko, munkwe ngwian biandre ño metre, yehtã tita töbike ño abko ti bike niere krörö munye mun die mikakãre: Kã kãnente mun nikani ngwian ükekrö, ye ngwane nitre gätãkã Jesu kãbti nere temen, ngätãite munkwe ja tōi mikani sribi kuin ne nuene kãne amne, ñan mun nikani ngwian ükekrö jirekãbe, akwa kã namani juto munbtã sribi ye nuenkãre, akwa ñan namani bare tãte munye.

¹¹ Ne aisete, kã namani juto munbtã ngwian bien kena, ye kwrere munkwe kã mika juto jabtã sribi ye mikakãre bare tãte mtare. Ngwianta nuäi nuäi munkwe biandre, ye erere munkwe bian ja moto kuinbti,

¹² ñobtã ñan angwane ni tōta nebe jãndrän biain era metre ja moto kuinbti amne jãndrän tã nuäi nuäi nikwe abko erere

nita bien, ye abko dbe Ngöbökrä amne Ngöböta kaen ngäbti ja moto kuinbti nie arato. Jändrän ñakare nikwe, ye abko Ngöböta kärere ñakare nie.

¹³ Mdakäre abko, ñan munkwe jändrän munkwe biandre jire jökrä ni mda mda die mikakäre abti mun rabadre jändrän mdei nike abko tita niere, akwa mun amne ni mda mda rabadre jändrän bkäne ja kwrere jökrä, ie ti tö, aisete tita niere kore munye.

¹⁴ Mtare mun jändrän bkäne kabre krübäte abko ñan tä nebe krüte munye. Jändrän ye abko nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Jerusalente tä mdei nike, aisete kä tarä munye niaratre die mikakäre. Erere arato, köbö mdabti mun rabadre jändrän ño ño mdei nike amne niaratre rabadre jändrän ye bkäne kabre arato angwane, mun die mikadreta kwetre arato. Ye kwrere mun rabadre jändrän bkäne ja kwrere jökrä.

¹⁵ Kukwe yebtä Moisékwe kukwe tikani abko erere Ngöbö Kukwei käta niere krörö:
Ni ruäre käkwe mana ükaninkrö kabre, akwa kwetani jökrä kwetre angwane, namaninte ñakare ietre.

Amne ni ruäre abko käkwe mana ükaninkrö braibe, akwa namani täte ietre arato amne mrö nikani ñakare kwetre,
Exodo 16.18

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

Pablokwe Tito juaninta nebe Corinto

¹⁶ Ti mräkätre, tita mun tarere, aisete käre ti töita munbtä, ye kwrere Ngöbökwé Tito töi mikani mun tarere, aisete niara töita käre munbtä, yebtä abko tita kuin niere Ngöböye.

¹⁷ Tito abko töi nämä rikabtä basareta munye yete, aisete tikwe juanbata mun kánti yete angwane, ja näin nieba kwe tie, aisete ja töi jenbti Tito bike nikenta basare munye.

¹⁸ Angwane tita ja mräkä tödekaka Jesubti juen iti Tito mukore nebe mun kánti yete. Ja mräkä ye abko tä sribire kuin Ngöbö kukwei kuin yebtä, aisete ja mräkätre tödekaka Jesubti tä gätäre kä ngrabare temen Macedonia nete abko käta blite kuin jökrä niarabtä.

¹⁹ Mdakäre abko, ngwian bianta munkwe ja moto kuinbti, ye nun rikadre ngwena Jerusalén angwane, ja mräkä ye rikadre siba nunbe nun die mike, abkokäre nitre tödekaka Jesubti käkwe dianinkä sribi nuenkäre nunbe. Sribi nuenta nunkwe, ye abko ni Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae amne nun tö ni mda mda die mikai abko nunta bä mike, aisete ja mräkä dianinkä sribi nuenkäre kore nunbe abko tita juen Titobe yete.

²⁰ Nunta ngwian ükekrö ño ño, ye dokwäre ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo nun rüere, ie ti tö, aisete tita ja mräkä mda juen kore Titobe.

²¹ Erere arato, ngwian biani, nebtä ñan nun tö jändrän jökrä nuein kuin metre ni Dänkien aibe okwäbti, akwa ni mda mda okwäbti arato, aisete tita ja mräkä ye juen kore Titobe.

²² Mdakäre abko, tita ja mräkä mdara jire juen Tito mukore amne ja mräkä mda yebe. Ni ye abko kä juto krübäte btä sribire abko tä bä mike tuadre bätäkä ngwarbe jabtä ti okwäbti amne, mtare bäri munkwe ja kukwei mikadi täte käkwe ngwian biandi abko ruen ie, aisete tita juen siba nebe yete.

²³ Angwane Tito abko btä ni mdakwe kukwe ngwiantari munye angwane, Tito abko sribi muko tikwe amne tä sribire gwaire tibe mun die mikakäre, munkwe nie kore. Ja mräkä nibu yebtä kukwe ngwiantari munye angwane, niaratre abko nitre gätäkä Jesu käbti Macedonia nete käkwe dianinkä juandre nunbe amne, niaratre tä Kristo mike ütiäte jae abko munkwe nie.

²⁴ Erere arato, nunta mun käikitekä, ye abko kukwe era erere nunta niere, ye kwrere rabadre gare ja mräkätre tödekaka Jesubti ie Macedonia nete, abkokäre munkwe ja moto mika kuin ja mräkä ye kräke amne, munkwe ñan ti mika ja gaire abko ti tö ribei munye.

9

¹ Munta ngwian ükekrö, yebtä tikwe ñan kukwe tikadre mda munye ruen tie,

² ñobtä ñan angwane bäri mun tö ngwian biain abko gare kuin tie. Kä känente jire abti kä nüke mtare mun nünanka kä Acayate tö ngwian biain bäri ja mräkätre die mikakrä abko tita niere ja mräkätreye Macedonia nete. Munta juto biare ngwian bien, abtä tita mun käikitekä, ye abko tä ja mräkätre Macedoniabo die mike, aisete niaratre tö ja mräkätre die mikai bäri munbe gwaire.

³ Mun abko tä juto biare ngwian bien, yebtä tita mun käikitekä ja mräkätre nete okwäbti, akwa ti kukwei rabadre bäri ütiäte, abkokäre tita ja mräkä juen nibu Titobe yete ngwian ükekrö. Mun rabadre ja mike juto bkänä ngwian bien niaratre okwäbti, abkokäre tita juen,

⁴ ñobtä ñan angwane nunta tödeke krübäte munbti, käta mun käikitekä käre abti nane ja mräkätre Macedoniabo nete rikadre ruäre tibe nebe mun kanti angwane, munkwe ñan ngwian biandre täte jökrä, ye ngwane munkwe nun mikadre ja gaire angwane, nun tätre blite ngwarbe kuin munbtä, kwrere nun bä rabadre. Yebtä abko rabadre gaidre kri munkrä au abko känenkri tita mun mike mokre.

⁵ Ti ngämi niken, ye känenkri munkwe ngwian biandi munkwe niebare, ye erere munkwe mikadre biare abko

ja mräkätre nimä ye rikadre niere munye abko rabadre bäri kuin munkrä ruen tie, aisete tikwe niaratre juanba käne basare munye yete. Munkwe ngwian biandre ja moto kuinbti, ie ti tö rababa amne ñan munkwe biandre kábäbti ta abko ie ti tö rababa, aisete tikwe niaratre juanba kore mun mike mokre.

Pablokwe ngwian bä mikani nurabtä

⁶ Ti bike ngwian bä mike nura kwrere mda, ne munkwe ngwian töre käre jae abko krörö: Nire nire kätä nura nökö chi abko kätä nura ngwä ötö chi amne, nire nire tä nura nökö kabre abko kätä nura ngwä ötö kabre arato. Ye kwrere arato, munkwe jändrän biandre kabre Ngöbökrä, ye gwane Ngöbökwé jändrän kuinquin biandi kabre munye.

⁷ Ye abko, munkwe ngwian biandre nuäi nuäi btä munta töbike, ye erere munkwe bian, akwa munkwe ñan biandre ja moto ulire bti amne ñan ni mdata biamna, ñobtä ñan angwane kä nuäre nibtä ngwian bien, ni ye abko Ngöböta tarere.

⁸ Munkwe jändrän biandre kore Ngöbökrä angwane, Ngöbökwé mun die mikadre kri, käkwe jändrän bätäkä ngwarbe biandre kabre munye amne, mun rabadre jändrän jökrä bkäne täte nünankrä. Ye angwane, jändrän yehti mun rabadre ni mda mda die mike, abkokäre Ngöbökwé biandre munye.

⁹ Kukwe yehtä abko Ngöbö Kukweita niere krörö: Ni bobre bobre, ie Ngöbökwé jändrän biani kabre ngwarbe amne, käre Ngöböta ja moto mike kuin ni mda mdakrä, *Salmos 112.9* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁰ Ngöböta jändrän bien kore nie, yehtä ti bike ngwian bä mike nura kwrere abko krörö: Ngöbö abko tä nura bien nökadre amne, mrö kwetata nikwe abko Ngöbö ara kätä bien. Ye mden kisete, Ngöbö ara jire käkwe nura biandi kabre munye nökadre amne Ngöbö ara jire käkwe mikadi niren, aisete mun di rabadi ja moto mikakrä kuin jändrän bien bäri Ngöbökrä, ye abko käkwe ni kwati die mikadi.

¹¹ Munkwe jändrän biandre kabre ni mda mda die mikakrä, abkokäre Ngöbö diehti mun rabadre jändrän bätäkä ngwarbe bkäne kabre amne, munkwe biandre ja moto kuinbti amne, ngwian ükakräta munkwe abko munta bien ngwiandre nunye, ye rabadi ja mräkätre kisete angwane, käi rabadi nuäre btätre, käkwe kuin niedi Ngöböye.

¹² Ñobtä ñan angwane munta ngwian juen, ye rabadi ja mräkätre Jerusalénbo kisete angwane, jändrän ñakare kwetre, ye rabadi kisete angwane, bäri jändrän ye köböire abko rabadi kuin niere kabre Ngöböye,

¹³ ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kuin Kristobtä abko mikata täte munkwe munta niere, ye mden erere munta mike täte, käta jändrän juen ja mräkätre Jerusalénbo kräke amne ni mda mda kräke. Munta ja moto mike kuin, käta jändrän bien kore, yebtä niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä.

¹⁴ Mdakäre abko, Ngöböta ja moto mike kuin mun jökrä kräke, aisete munta ja mräkätre die mike, yebtä abko niaratre tä mun tarere kri, käkwe blitadi Ngöböbe munkrä.

¹⁵ Ngöbökwé jändrän kuin ütiäte kri biani ngwarbe nie abko Jesukristo ara, yebtä abko kukwe ñan kwandre jire kwati bti ni raba kuin niere Ngöböye. Tita kuin niere Ngöböye Jesukristobtä.

10

Pablota blite jakrä

¹ Kristo abko moto jäme ja mikaka bobre nibtä, ye käfti abko ti Pablo bike kukwe ribere krörö munye: Tita nebe mun kánti yete angwane, mun jüräta nebe tibtä, abti tita nebete mente temen, käta tarä tike munye angwane, tita ja bä mike krübäte, munta niere tibtä.

² Ye abko ti näinta basareta munye yete angwane, tita nüne ni tödekaka ñakare Jesubti kwrere, käta jändrän ükete jakrä au abko ni ruäre mun ngätäite tä niere tibtä. Ni ye kräke, ti rükadre ja bä mike krübäte ruen tie, akwa ye abko ti ñan tö nuein, aisete munkwe ñan ti ngwian ja bä mike krübäte yete, käkwe ti kukwei mikadre täte mtare abko ti tö ribei munye.

³ Ti abko tä nüne kä nebtä mun kwrere bkänä, akwa ñan ni kä nebtä tä rüre, ye kwrere tita rüre Ngöbö rüe rüere.

⁴ Ye abko, jändrän bti ni kä nebtä tä rüre, ye kwrere bti tita rüre ñakare, akwa Ngöbö di kri käta jändrän jökrä ribi ribi niara rüere ye juen ngwarbe, ye aibebti tita rüre kukwe taretare ngwarbe ngwarbe rüere, aisete ni mda mda tä ti kite ngise ngwarbe abko kukwei tita bä mike ngwarbe.

⁵ Erere arato, Ngöbö kukwei ñan rabadre gare ni mda mdaye, abkokäre nire nire käta bike kri amne tä kukwe mike Ngöbö Kukwei rüere, ye ben tita blite kukwe kwetre bä mikakäre ngwarbe. Mdakäre abko, ni jökrä käkwe tödekadre metre Kristobti, abkokäre tita ni jökrä töi kwite tödeke bti.

⁶ Erere arato, mun jökrä käkwe Kristo mikadre täte era metre angwane, nire nire ñan tä Kristo kukwei mike täte abko erere ti tädi juto biare mike ja ngie nuen.

⁷ Kukweta ño era metre, yebtä munkwe töbika kuin ja käne amne nire nire abko jen Kristokwe ruen era metre jabtä ie, ni ye abko ie ti jen Kristokwe arato abko rabadre gare metre.

⁸ Kristo kākwe ja di biani tie, ye tita niere bäre bäre ja bä mikakäre ütiäte, akwa yebtä tita nebe ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane Kristo kākwe ja di biani tie mun die mikakäre nüne bäri metre Kristokrä amne, ñan ja di biani kwe tie mun di käintbekrä.

⁹ Tita tärä tike munye, ye abko mun rekwetadrekä ti käne, abkokäre tita tike, mun ñan raba nütüre kore,

¹⁰ ñobtä ñan angwane ni ruäre yete käta niere krörö tibtä: Ti mobe temen käta tärä tike munye angwane, tita ñäke taretare munye amne tita kukwe taretare mike mun kötärä, akwa tita nebe mun ngwärekre angwane, ti ngwarbe, di ñakare amne, ti blite ñakare kuin ni töbtä kwrere, akwa täräbti abko tita ja bä mike krübäte abko tä niere tibtä.

¹¹ Akwa nire tä ñäke kore tibtä, ye abko ie kukwe krörö rabadre gare arato: Tita mobe mun okwä bäre angwane, tita kukwe taretare tike täräbti munye abko nieta kore tibtä, akwa tita kukwe tike munkrä, ye nire nire kākwe ñan mikadre täte angwane, ti rabadi yete mun ngwärekre angwane, tita tärä tike ño, ye kwrere arato tikwe ja mikadi mun ngwärekre, aisete munkwe ñan ja ngöka.

¹² Nitre ja dikaire au, ye abko ben ti ñan raba ja gaen jire chi amne, ti ñan raba ja bä mike jire chi niaratre kwrere, akwa niaratre abko käta kukwe niere ngwarbe, käta niken ja töi ñäke jakrä au amne tätre ja bä mike ja kwrere kwärikwäri, akwa tätre dre nuene metre ñan tä nebe gare ietre.

¹³ Akwa Ngöbökwe kä tärä mikani nebe mdente sribikäre tie, yebti ta ti ñan rikadre jire ja bä mikakäre ütiäte, nitre dirikä blo tä nuene ye kwrere, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käta kä tärä mike sribikrä tie, aisete Ngöbö ara jire kākwe kä biani tie abko köböire ti namani mun kanti Corinto yete.

¹⁴ Ye mden kisete, Ngöbökwe kä tärä mikani nebe mdente sribikrä tie, yebti ta tita niken ñakare, aisete Ngöbökwe kä biandre ñakare tie sribikäre mun kanti yete angwane, ti ñan rabadre nebe käne mun kanti yete. Akwa Ngöbökwe kä tärä mikani nebe yete sribikäre tie, aisete ti namani Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ngwena käne munye yete.

¹⁵ Ngöbökwe kä tärä mikani sribikrä tie, yebti ta tita niken ñakare ja käikitakakäre sribi ni mda mdakwe yebti. Akwa mun jatadre tödeke bäri mda Ngöböbti, abkokäre ti tö sribire bäri mda mun ngätäite yete, akwa Ngöbökwe kä tärä mikani mdente sribikrä tie, ye erere kanti ti tö sribire. Erere arato, mun rabadre tödeke bäri Kristobti angwane, ti tö rikai bäri mentokwäre mda,

¹⁶ kukwe kuin Ngöbökwe Kristobtä mike gare ni mda mdaye arato. Akwa ni mda mda nebe dirire ñakare, ye kanti ti tö rikai angwane, ti ñan tö bikai kri sribi ni mda mdakwe yebti,

aisete ni mda mda tä sribire, ye kánti ti ñan tö rikai. Ni mda mda nükani mun ngätäite käta mun ngökö, ye kwrere ti ñan tö nuein,

¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:
Nire nire tö ja käikitaikä au käkwe ni Dänkien Ngöbö käikitaka
jirekäbe, *Jeremías 9.24*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä,

¹⁸ ñobtä ñan angwane nita ja käikitekä au, ye abko ñan tä ni mike ütiäte, akwa ni Dänkien ara jire tä ni käikitekä, ye abko bäri ütiäte kri.

11

Pablota blite nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka yebtä

¹ Ni töi ñakare käta blite ngwarbe kwäräkwärä, ye kwrere ti bike blite munbe, akwa munkwe ti kukwei nua bätärekä abko ti tö ribei munye.

² Tita mokrere krübäte munbti, akwa tita mokrere munbti, ye abko tä kite Ngöbököri, ñobtä ñan angwane meri bati kaiibe deme abko rün tö ngibiai deme brarekrä, ye kwrere ti tö mun ngibiai deme nitre dirikä blo ye ngäniene, mun mikakäre ni brare itibe kisete. Ni brare kisete tikwe mun mikadre, ni ye abko Kristo ara.

³ Mtare, ja töi metrebti munta Kristo tarere metre, akwa kä jürä krübäte tibtä, ñobtä ñan angwane kira Satana käkwe ja bä mikani tbi kwrere abko nämane bäri töbtä ni ngökabti, käkwe Eva ngökani, nane ye kwrere munkwe ja ngökamna nitre dirikä bloye amne mun töi kwitadre kwetre amne mun töi ñan rabadre kwatibe Kristobtä abko jüräta nebe tibtä.

⁴ Tita niere kore munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribarera tikwe munye, yebti ni mda mda tä dirire bä jene munye Jesubtä, ye abko munta kaen ngäbti kuin amne munta kukwei mike ütiäte. Erere arato, Ngöbö Üai era metre kani ngäbti munkwe, yebti munta üai mda kaen ngäbti. Erere arato, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä munkwe kanina ngäbti, yebti mtare munkwe Ngöbö kukwei mda kadre ngäbti nieta munye, erere munta kaen ngäbti. Ye mdenbtä tita niere kore munye.

⁵ Akwa nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka krikri jatani ti jiebti, yebtä ja ruen ñakare bobre tie.

⁶ Ti abko ie blita gare ñakare kuin ni mda mda ngwärecri nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka krikri ye kwrere, akwa Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye abko gare kuin metre tie. Ye mden kisete, ti nämane mun kánti yete angwane, ti nämane dre dre nuene angwane, Ngöbö kukwei gare metre tie abko ti nämane bä mike jabtä mun okwäbti.

⁷ Mdakäre abko, tikwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare munye angwane, mun rabadre ütiäte, abkokäre tikwe bikaba tidrä, käkwe sribi ütiä käräba ñakare munye. ¿Yebtä tikwe ja mikani ngite ya? Ñakare jire chi.

⁸ Ja mräkätre tödekaka Jesubti kä mda mda kanti, ye käkwe sribi ütiä biani kiakia tie, amne tikwe kani ngäbti ietre, ye köböire abko tikwe sribiba ngwarbe munbe.

⁹ Erere arato, ti nämane mun ngätäite yete angwane, ti nämane nebe jändrän mdei nike ruäre angwane, tikwe sribi mikani ñakare mun iti kisete, ñobtä ñan angwane jändrän mdei nika nämane tikwe abko ja mräkätre Macedoniabo nämane nuke angwane, nämane bien tie. Tikwe sribi mikani ñakare jire mun kisete, ye kwrere tikwe nuendi janknu.

¹⁰ Ti abko, ie kukwe era Kristobtä gare kuin, ye kwrere Ngöbö kukwei kuin Kristobtä tikwe mikani gare munye angwane, tikwe ütiä käräbare ñakare munye, yebtä abko ja ruen ütiäte kri tie, aisete ni ñakare jire iti Acaya yete kä raba ti kada kete kukwe era ye niebtä.

¹¹ ¿Tita ñäke kore, yebtä abko tita mun tarere ñakare munta nütüre ya? Ñakare. Mun tare kri tikwe, ye abko gare kuin Ngöböye, aisete mun tare ñakare tikwe, munkwe ñan nütü.

¹² Ni mda mda tä nuke dirire mun ngätäite, ye abko ie ja ñan rabadre ruen ütiäte ti kwrere, abkokäre tikwe ñan kä biandre jire chi ietre sribikäre ti kwrere amne tita sribire, ye kwrere tikwe sribidi janknu munbe.

¹³ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre ye abko ñakare Kristo kukwei ngwianka era metre amne niaratre abko ni ngökaka, akwa tätre ja bä mike Jesu kukwei ngwianka kwrere.

¹⁴ Akwa niaratre tä näin kore, ye abko ñakare kukwe bä jene, ñobtä ñan angwane Satana ara jire käta ja bä mike angele kä trä ngwente Ngöbökwé kwrere.

¹⁵ Ye mden kisete, sribikätre Satanakwe abko tätre ja bä mike ni sribikä metre Ngöbökwé ye kwrere, yebtä munkwe ñan töbikadre kri. Akwa niaratre tä näin ni ngökö kore, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen mrä.

Pablota ja tare nike, btä tä ja käikitekä

¹⁶ Ti bike niereta bobuta krörö munye: Ti abko töi ñakare, ye munkwe ñan nütü jire chi tibtä, akwa ti töi ñakare munta nütüre janknu tibtä ne ngwane, ni töi ñakare, ye kwrere jire ti bike blite angwane, munkwe ti kukwei nua. Ti tö blitai ni töi ñakare kwrere ja käikitakakäre chi.

¹⁷ Tikwe ja käikitarekä kore, ye kwrere ti Dänkien Jesu käkwe ñan ja käikitadrekä, akwa ti bike blite kore ni töi ñakare kwrere ja töi jenbti au,

18 ñobtä ñan angwane ni tärä mun ngätäite käta ja käikitekä au, ni tödekaka ñakare Jesubti tä ja käikitekä au ye kwrere, aisete ti bike ja käikitekä siba niaratre kwrere.

19 Mun abko töbtä kri amarebti nitre ni ngökaka töi ñakare tä mun kanti yete abko ie munta olo ketete jäme.

20 Erere arato, tätre mun mike ja kukwei mike täte angwane, munta kaen ngäbti jäme. Mdakäre abko, tätre jändrän denkä ngwarbe munkän, tä mun ngökö amne tä bätä ngwen munbtä, tä mun mete ngwärebtä, akwa munta kaen ngäbti jäme.

21 Akwa ti abko käkwe ja mikani ñakare krübäte jire chi dirikä mda mda ye kwrere, akwa tikwe ja mikani bobre, di ñakare mun okwäbti yete, yebtä abko tita nebe ja gaireta.

Akwa nitre mun ngökaka tä ja käikitekä au, aisete ni töi ñakare käta ja käikitekä, ye kwrere ti bike ja käikitekä krörö arato:

22 Niaratre abko hebreore amne ti hebreo arato. Niaratre abko israelita amne ti israelita arato. Niaratre därebare Abrahamkri amne ti därebare Abrahamkri arato.

23 Mdakäre abko, ni töi ñakare käkwe blita, ye kwrere jire ti bike niere krörö mda: Niaratre abko sribikä Kristokwe tätre niere, akwa ti abko bäri sribikä Kristokwe niaratre ngwä abko ti bike bä mike krörö: Tikwe sribibare bäri tare nitre ni ngökaka tä mun ngätäite yete ye ngwä. Erere arato, sribibtä Kristokrä ti kitani ngite bäre bäre niaratre ngwä amne, ti kwata metani bäri niaratre ngwä arato amne bäre bäre bäsi ti krütani arato sribikäre Kristo kräke niaratre ngwä.

24 Erere arato, bärke jire nitre israelita käkwe ti kwata metani bä grebti bä jätäbti bä ökän batire batire amne

25 bämä jire nitre romanobo käkwe ti kwata metabä kri obohti amne bati ti tākāba jābti ti kāmikākäre. Erere arato, ti nämane näin rute mrenbti angwane, bämä ru rikaba ñöte nguse ti ngöi jökrä, ye ngwane köböiti dibire rare tikwe jübakaba mrenbti amne bäsi ti müre reketaba ñöte.

26 Mdakäre abko, kukwe kuin Kristobtä tita ngwena ni mda mdaye, yebtä tikwe dikakabarera kabre kwäräkwärä amne dikakabtä kore ñö krikri jite käkwe ti rätäkāba bäre bäre amne nitre gokä käkwe ti rätäkāba bäre bäre ji ngrabare. Erere arato, nitre israelita mda mda tödekaka ñakare Jesubti ja rüere tibe ye käkwe ti rätäkāba amne nitre nünanka juta mda mdabti ye abko näma ti rätekä kri arato kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre kore. Mdakäre abko, juta krikri te ni kwati käta ti rätekä. Erere arato, tita niken kä mdabti juta bäre mento amne tita niken mrenbti angwane, käre ti rätäkāta amne nitre dirikä ngwarbe mda mda, ye käre tätre ti rätekä arato kukwe kuin Kristobtä ngwian dokwäre ti rätäkāta kore.

²⁷ Erere arato, tikwe sribiba tare krübäte amne tikwe ja tare nikaba kri amne bäre bäre tikwe kibiaba ñakare sribibtä. Mdakäre abko, tikwe mrö nikaba krübäte amne tikwe tomna mdei nikaba kri arato. Bäre bäre tikwe mröba ñakare amne tikwe kä tibo nikaba bäre bäre amne bäre bäre dân ñan rababa tie amne tikwe ja бүtie nikaba arato. Kukwe kuin Kristobtä tita niken ngwena kwäräkwärä, yebtä abko tita ja tare nike kore.

²⁸ Kukweta nakenkä kore tibtä, ye bärire mda abko kukwe mda mda tä kite ti rüere, ye abko tribe doboko kwrere jire tä kite mate ti kötärä angwane, nitre gätäkä Kristo käbti, yebtä abko tita nebe töbike kri mda krörö:

²⁹ Mun ruäre dita krüte näin janknu Kristobe, ye ngwane ti dita krüte munbe gwaire siba. Amne ni tödekaka Jesubti ye tä niken ji blobti ni mda köböite, ye ngwane ti motota nebe romon ni tödekaka Jesubti ye dokwäre.

³⁰ Amne tikwe ja käikitadrekä kore ne ngwane, ti bobre di ñakare, yebtä abko tikwe ja käikitadikä.

³¹ Amne Ngöbö, ni Dänkien Jesu Rün kwe aibe ni rabadre käikitekä kärekäre, ye okwäbti tita kukwe era erere niere abko gare kuin ie.

³² Mdakäre abko, ti nämä juta Damascote angwane, gobran sribikä jrei Aretas kräke ye käkwe nitre rükä mikani jukwebtä jutate yete ti kakäre ngite,

³³ akwa nitre tödekaka Jesubti nämä ruäre yete abko käkwe ti mikaba kutiate, käkwe ti gibiakaba bentanante ta timon kite ta juta yete angwane, tikwe kwäräbeba kore nitre rükä yebtä.

12

Ngöbökwé jändrän mikani tuare köböre Pabloye

¹ Kukwe rakakaba kore tibtä, akwa tikwe ja käikitadrekä au kukwe yebtä abko ñan rabadre ti mike bäri ütiäte ruen tie, akwa ni Dänkien Jesu käkwe kukwe mikani tuare bäre bäre köböre kwrere tie abko btä ti bike blite janknu abko krörö:

² Kä kwä jätäbti kobkära, ti nämä tödeke Kristobti angwane, ni Dänkien nikani ti ngwena mobe käin nebe Ngöbö ara jire kánti kä käinbti. Ye kánti ti jänikani abko gare kuin tie, akwa ti nikani metre kore ya o ti üai aibe jänikani ya abko gare ñakare tie, akwa Ngöbö aibe ie gare.

³⁻⁴ Akwa ni Dänkien nikani ti ngwena nebe kä kuin deme Ngöbökwé kánti, ye abko nikani ti ngwena ño metre abko gare ñakare tie, akwa kä ye kánti tikwe kukwe kaibe tiebe kukwei nuaba amne kukwe ye abko ti ñan raba niereta jire chi.

⁵ Kukwe nakaninkä kore tibtä, yebtä tikwe bikadre kri, akwa yebtä ñan tikwe bikadi kri au, akwa ti bobre, di ñakare, yebtä abko tikwe bikadi kri.

⁶ Ye abko, tikwe kukwe tuaba, ye tikwe niedre ni mda mdaye bikakäre kri, ye ngwane tikwe ñan kukwe niedre jire ni töi ñakare kwrere ruen tie, ñobtä ñan angwane tikwe kukwe era erere niedre. Akwa ti ñan tö bikai kri au kukwe kore btä, ñobtä ñan angwane kukwe kore, yebtä ni mda mdakwe ti mikadre ütiäte Jesu kukwei ngwianka kwrere, ie ti ñan tö, akwa tita nüne metre amne tita Ngöbö Kukwei mike gare metre, yebtä ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, ie ti tö.

⁷ Tikwe jändrän tuani, yebtä tikwe ñan bikadre kri, abkokäre tita ja tare nike krörö: Kri tukwä, ye kwrere jire tä nebe ruen ngritekä ti ngrabare tie, ye abko Ngöbö ara jire käkwe Satana tuanimetre jändrän juen ti mikakäre bren kore abko kisete tita ja tare nike.

⁸ Tita ja tare nike kore, ye abko ti Dänkien käkwe diandrekä tibtä abko tikwe ribebarera bämä jire ie,

⁹ akwa niarata niere krörö tie: Tita ma tarere ja moto kuinbti, ye aibe rabadre ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ni bobre di ñakare, yebtä abko ti di kri tuata, nieba ti Dänkienkwe tie. Ye mden kisete, ti bobre di ñakare, yebtä bäri ti tö rabadre ja käikitekä, Kristo di kri rabadre täte jökrä tibtä abkokäre.

¹⁰ Ye abko, tita nebe ruen bobre, di ñakare tie angwane, ni mda mda tä ñäke taretare tie amne tita jändrän bätäkä ngwarbe mdei nike, erere arato tita ja tare nike ni mda mda kisete amne, tödekabtä Jesubti tita ja tare nike bätäkä ngwarbe, ye abko käi nuäre kri tibtä, ñobtä ñan angwane tita nebe ruen bobre di ñakare tie, ye ngwane abko Kristo di tä nebe bäri kri tibtä, aisete käta nebe nuäre tibtä.

Pablota nitre Corintobo tarere kri

¹¹ Ni töi ñakare, kwrere jire tita ja bä mike mun okwäbti, akwa mun ara jire köböite tita nuene kore, ñobtä ñan angwane munkwe ti mikadre ütiäte, käkwe blitadre kuin tibtä, ye ngwane tikwe ñan ja bä mikadre jire chi ni töi ñakare kwrere. Ti abra ütiäte ñakare bkänä, ñobtä ñan angwane Kristo aibe ütiäte, akwa nitre tä ja bä mike Jesu kukwei ngwianka krikri, ye abko ñakare bäri ütiäte kri tikrä, aisete ja ruen ñakare bobre niaratrebtä tie.

¹² Ni Jesu kukwei ngwianka era metre abko tä bä mike sribi kwebti, ye erere tikwe bä mikani krörö mun okwäbti: Ngöbö tä tibe, ye bä mikakrä tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba Ngöbö diebti amne, sribi kri nuenba tikwe, yebtä mun töi ñan rababa krütare. Tikwe nuenba kore angwane, tikwe nünankaba dite jabtä, käkwe ja tare nikaba bätärekä, yebtä abko ti abko Jesu kukwei ngwianka era metre abko tikwe bä mikaba.

¹³ Akwa tikwe sribiba mun ngätäite yete angwane, tikwe ja mräkätre gätäkä Jesu käbti kä mda mda kanti abko kötärä

ti näma sribi mike, kä näma ti die mike, ye kwrere tikwe sribi mikaba ñakare mun kötärä. Ne aisete sribi kore, aibebtä mun ñakare ja kwrere ja mräkätre mda mdabe tita niere. Tita kukwe nuene kore ne raba mate tare munbtä amne, tita ja mike ngite mun rüere raba ruen munye ne ngwane, munkwe ti ngite ye dian jökrä jabti ta.

¹⁴ Ti mräkätre, mtare ti nenante juto biare rikakäreta basare bämäkäre munye. Akwa ti näinta ne ngwane, tikwe ñan jändrän kärädita jire chi munye arato, ñobtä ñan angwane ngwian amne jändrän mda mda tä munkwe, ñan jändrän yetari tita niken mun kánti yete, akwa mun ye ara rabadre tödeke metre Kristobti, abkotari tita niken yete, ñobtä ñan angwane ti abko mun rün kwrere, amne ngäbäkcre rün käta ngwian ükekrö ngäbäkcre kwekwe kräke amne, ñan ngäbäkcre käta ngwian ükekrö rün btä meye kräke.

¹⁵ Ye mden kisete, ja moto kuinbti ti tö jändrän tikwe gainte jökrä munkrä amne, ti ne ara jire bike ja gaente au mun kräke, mun die mikakäre nüne bäri Kristokrä. Ti mräkätre, ¿tikwe mun taredre bäri mda ne ngwane, ti taredre bäri chi munkwe ya ño ruen?

¹⁶ Mdakäre abko, tita mun tarere kore, yebtä munta töbike ño abko erere munta töbike gare tie, akwa tikwe ngwian käräba ñakare munye, aisete tikwe sribi mikaba ñakare mun kötärä, ye abko dbe munkrä ruen tie. Akwa tikwe bikaba bäri töbtä, abkokánti munkwe ja dokwä mikani kö okwäte ti köböite abko ni ruäre tä niere tibtä.

¹⁷ Ne aisete ti bike kukwe ngwentari krörö munye: ¿Tikwe ni juani ruäre basare munye yete, ye köböire tikwe ngwian dianinkä munkän ya? Ñakare jire chi.

¹⁸ Erere arato, Tito rikadre basare munye yete abko tikwe ribeba ie, ye erere rikaba angwane, tikwe ja mräkä mda juanba ben nebe yete, ¿ye angwane Titokwe ngwian dianinkä munkän sribi ütiäre ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane Tito amne ti, nun abko tä nüne ja kwrere amne nun töi ja kwrere arato, aisete nun jändrän denkä ñakare munkän sribi ütiäre.

¹⁹ Tita kukwe niere kore munye, yebtä abko nunkwe ja mikani ngite, aisete nunta ja bä mike ngite ñakare mun ngwärekre, munta nütüre nunbtä, akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane nunta blite era metre Ngöbö ngwärekre amne ni jen Kristokwe käta blite, ye kwrere nunta blite. Jändrän jökrä nuenta nunkwe, ye köböire abko mun jökrä rabadre niren kuin nünakäre bäri metre Kristokrä abko ie ti tö, ti mräkätre tare tikwe.

²⁰ Ti mräkätre, tita blite kore munbe, ñobtä ñan angwane ti rikadre nebe basare munye yete angwane, nane ti tö mun tuai nüne kuin Kristokrä, erere ñan kwandre tie abko jürä

kri tibtä. Erere arato, mun tö rabadre ti tuai blite ño jabe, ye kwrere tikwe ñan blitadre munbe abko jürä tibtä arato. Mdakäre abko, nane munta rüre jabe kwärikwäri amne munta mokrere ni mdabe jändrän kwe dokwäre amne mun moto nebe romon jötrö abko jürä tibtä. Erere arato nane mun ruäre kábärekábäre amne ni ruäre tä blite ngwarbe ni mda mda rüere, nane ni ruäre abko tä ni mda mda kädriere amne ni ruäre abko tä bike krikri amne ni ruäre tä nüne käme abko tä kä mike nokre, ye abko jürä kri tibtä arato.

²¹ Mdakäre abko, mun kwati käkwe ja mikani ngite, ye abko käi nikani raire ta, akwa nane mun ngämi kukwe käme ye kite temen amne, nane munta ja mike ngite janknu Ngöbö rüere krörö abko jürä nibi tibtä: Ni brare tä bike merire jae kwärikwäri amne meri tä bike brare jae kwärikwäri, erere arato munta ja mike gure tiebetiebe gore ni mda mdabe amne, kukwe kämekäme kore Ngöbö rüere aibe mdei munye, aisete ti näinta basare munye yete angwane, nane mun tädre ja mike ngite janknu kore, yebtä tikwe mun kwati müaidre jakän amne ti rabadre tuen bobre Ngöböye mun ngwäreki abko jüräta nebe tibtä arato.

13

Pablota nitre Corintobo mike mokre mrä

¹ Ti mräkätre, ti bike nikenta basare bämäkäre munye, akwa mun mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere, ye kräke tikwe kukwe ükaite, ñobtä ñan angwane ni nibu ya, ni nimä ya käkwe blitadre ja kwrere niara rüere, ye ngwane niara ngite rabadi gare metre abko Ngöbö Kukwei käta niere. Ne aisete Ngöbö Kukwei käta kukwe niere, ye kwrere tikwe kukwe ükadite.

² Ti janama basare bobukäre munye yete angwane, tikwe mun mikani mokre ja ngwäreki yete abko erere tita mobe munye angwane, ti bike mun miketa mokre bobuta abko krörö: Ti näinta basare munye yete angwane, munkwe ja mikani ngite, ye abko tikwe ñan diandreta jire munbti ta, akwa tikwe mun mikadi ja ngie nuen,

³ ñobtä ñan angwane Kristo tä blite era metre ti köböire ya abko mun tö gai metre. Kristo abko tä ja mike di ñakare mun ngätäite abko mun ruäre tä niere, akwa Kristo abko tä ja di kri bä mike mun ngätäite.

⁴ Ye abko, era metre ni bobre di ñakare, kwrere jire Kristo kämikani krusobtä, akwa mtare tä nüne kärekäre Ngöbö di kri köböire. Kristo di namani ñakare, ye kwrere ti di ñakare, akwa tita ketetibe Kristobe kore ne ngwane, Ngöbö di kri köböire tikwe nünandi sribikäre mun kräke.

⁵ Akwa munta tödeke kwatibe Kristobti ya, ñakare ya, yebtä munkwe ja trä tua kuin au amne, munta tödeke kuin metre ya,

ñakare ya, ye munkwe mika ñäräre kuin jabtä au. Kristo Jesu tä nüne munbtä, akwa munta tödeke ñakare bti ruen munye ne ngwane, Kristo tä nüne ñakare bkänä munbtä.

⁶ Akwa tikwe ñan sribibare ngwarbe mun ngätäite yete, aisete era metre munta tödeke Kristobti, ruen tie.

⁷ Amne munkwe ñan kukwe kämekäme nuendre jire Ngöbö rüere abko tita ribere Ngöböye. Tita blite kore Ngöböbe munkrä, ye abko ñan tikwe sribibare kuin metre abko munkwe bä mikadre, ie ti tö akwa, munkwe jändrän kuin nuendre metre Ngöbökrä aibe ie ti tö, käta blite Ngöböbe munkrä. Tikwe sribibare ngwarbe tä nebe tuen ni ruäreye, akwa munkwe jändrän kuin nuendre abko tita ribere Ngöböye,

⁸ ñobtä ñan angwane kukwe era metre Kristobtä, ye rüere ti ñan raba kukwe mda nuene jire chi, akwa tikwe sribidre jirekäbe kukwe era metre ye kräke.

⁹ Ne aisete, ti dita nebe ruen ñakare tie, ye ngwane käta nebe nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane mun abko rabadre dite dite nüne Kristokrä abko ie ti tö, ne aisete käta nebe nuäre tibtä. Mdakäre abko, Ngöbökwé mun mikadre nünenta kuin metre ja ngwärekri, ie ti tö, aisete tikwe blitadi janknu Ngöböbe mun jökrä kräke.

¹⁰ Ti mräkätre, ti ngämi niken basareta munye yete, känenkri tita tärä ne tike tare munye, mun mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu käkwe ja di biani tie, ye ñan biani kwe tie ni mda mda mikakäre ja ngie nuen, akwa ja di biani kwe tie ni mda mda die mikakäre nüne metre jakrä, aisete ti ngämi niken yete, känenkri tita mun mike mokre kore.

Kukwe mrä

¹¹ Ti mräkätre, ti bike kukwe niere mrä krörö munye: Munkwe kä ngwian nuäre kri jabtä, ie ti tö amne, munkwe ja töi mika nüne kuin metre Ngöbö ngwärekri. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye erere munkwe mika täte amne, munkwe ja töi mika ja näre jökrä amne munkwe nüna jäme jabe kwärikwäri angwane, Ngöbö ni tarekä kri amne kä jäme bianka nie, ye tädi kärekäre munbe.

¹² Mdakäre abko, munta köbö ngwentari jae angwane, munkwe ja demain era metre kwärikwäri.

¹³ Ja mräkätre jökrä tödekaka Jesubti tä Macedonia nete käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁴ Erere arato, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne Ngöbö käkwe mun taredre amne Ngöbö Üai Deme rabadre nekete ketetibe munbe, ie ti tö ti mräkätre. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Galaciabokrä Gálatas

Pablo kákwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka kä ketareketare temen kä Galaciate ye die mikakäre. Bäsi nitre tödekaka Jesubti Galaciabo jökrä abko ñakare israelitare, aisete niaratre ngämi tödeke Jesubti, känenkri ñan nämane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike täte. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare kä ye kánti angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko ni ñan rabadre dianintari abko Pablokwe diribare ietre.

Akwa niara nikanina, abti nitre israelita nükani ruäre Galacia yete nitre tödekaka Jesubti ngätäite abko namani dirire blo nitre tödekaka Jesubti ngökakäre. Nitre Galaciabo kákwe tödekadre Jesubti aibe köböire ñan rabadre dianintari metre, aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko mikadre täte arato kwetre abko namani dirire ietre. Ye ngäniene Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti ruäre kákwe dirikätre blo kukwei mikani ütiäte jae. Pablo abko ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre, ñobtä ñan angwane ñan nämane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ütiäte abko nitre dirikätre blo nämane niere Pablo rüere.

Jesukristo ara jire kákwe Pablo käräbare sribikäre ja kukwei ngwianka kwrere abko Pablokwe mikani gare ietre. Erere arato, tödeka Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti abko Pablokwe niebare amne, ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko Ngöböta ni dentari, akwa ja moto kuin aibehti Ngöböta ni dentari nünakäre Ngöbö Üai köböire abko Pablota mike gare tärä nebtä.

Pablota köbö ngwentari

¹ Ti Pablo, ti ne abko Jesukristo kukwei ngwianka, akwa ñan ni mdakwe ti juani sribi ne nuene amne ñan ni mdakwe ti mikamna sribi ne nuene, akwa Jesukristo ara jire kákwe ti mikani ja kukwei ngwianka amne, Ngöbö Jesu Rün kwe kákwe Jesu mikaninta nire abko kákwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka arato.

² Mun gätäkä Jesu käfti tä kä Galaciate, ye kräke tita köbö kuin juen, ti mräkä tödekaka Jesubti tä nete tibe ben gwaire.

³ Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien kákwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

⁴ Jesukristo kākwe ja mikani müre ketare ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä ye diankakäre nibtä. Erere arato, kä käme ne ngwane, ye ngäniene ni rabadre dianintari, abkokäre Jesukristo kākwe ja mikani müre ketadre, Ngöbö ni Rün nikwe tö namani ye kwrere.

⁵ ¡Ne aisete Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre! Abko kore se. Amen.

Kukwe kuin Jesubtä ñakare jire mda

⁶ Kristo krütani ni kräke, ye köböire Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä, kākwe mun käräbare jakrä, ye abko kukwe kuin Ngöbökwé era metre. Akwa nitre ni ngökaka nükani mun kánti amne, kukwe mdara jire bäri kuin tätre dirire abko mun kite kaen ngäbti mtare. Abtä Ngöbö mun käräkä abko mun kite gibiekäta jötrö ngwarbe, yebtä abko ti töi ñan tä nebe krütare mda.

⁷ Akwa kukwe kuin era metre abko ñakare jire mda. Akwa ni mdara jire tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä kukwe kuin Ngöbökwé Kristobtä rüere amne, tö kukwe kuin Kristobtä kwitai bä jene mun okwäte.

⁸ Akwa kukwe kuin Jesukristobtä diribare nunkwe munye, yehti ta ni mda ya, angele Ngöbökwé kä käinbti ya o ti ne ara jire ya abko jata kukwe mdara jire kuin niere, yehtä abko Ngöbökwé ngürün mika kärekäre näre.

⁹ Tikwe kukwe niebare käne abko erere ti bike niereta abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä kanina ngäbti munkwe, yehti ni mdara jire jata blite kukwe kuin mdara jire btä angwane, Ngöbökwé ngürün mika kärekäre btä, rabadre Ngöbö bäre mento kä ja tare nikakrä kánti kärekäre abko tita niere kore.

¹⁰ ¿Tita blite tare kore munbe ni mda mda moto mikakäre nuäre jakrä, munta nütüre ya o ni mda mdakwe ti mikadre ütiäte, munta nütüre ya? ¿O Ngöbökwé ti mikadre ütiäte sribi tikwe nebtä abko jiehti tita nakwen, munta nütüre ya? Ñakare. Ti tö rabadre ni mda mda moto mikai nuäre jakrä, ye ngwane ti ñan rabadre sribire Kristokrä.

Ngöbö aibe kākwe Pablo mikani sribire

¹¹ Ti mräkätre tikwe, kukwe rabadre gare munye, ie ti tö abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä mikani gare tikwe munye, ye abko ñan kukwe mikanintbe ni kä nebtäkwe.

¹² Erere arato, kukwe kuin Jesubtä ye ñan ni mdakwe niebare tie amne ñan tikwe ja töitikani btä ni mda mdabe, akwa Jesukristo ara jire kākwe mikani gare au tie abko rabadre gare bäri munye, ie ti tö.

¹³ Ti mräkätre, nitre israelita ye ngätäite ti ne töi nämane ño kena ye abko kädrie nämane krörö mun okwäbti ruen tie: Nitre

Ngöbökwe tä gätäre Jesu käfti, ye rüere ti nämä niken kisere mikakäre ja tare nike kri. Bäri ti tö rababa gainkä jökrä.

¹⁴ Mdakäre abko, ti mräkätre israelita ti näire, ye kräke ti nämä Ngöbö mike täte bäri metre, aisete ti mika nämä bäri ütiäte nitre israelita krikrikwe, ñobtä ñan angwane ti mräkätre kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre nie Ngöbö mikakäre täte, ye abko ti nämä mike täte bäri metre jökrä.

¹⁵⁻¹⁶ Akwa ti ngämi däre, känenkri Ngöbökwe ti dianinkä jenena jakrä. Erere arato, kä nämäne nuäre Ngöböbtä ja Odei mike gare tie angwane, Ngöbökwe ja Odei mikani gare tie, käkwe ti käräbare tödeke bti. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere, abkokäre Ngöbökwe ja Odei mikani gare tie. Ngöbökwe ti käräbare kore, ye ngwane tikwe ja di käräba ñakare ni mda mdaye.

¹⁷ Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka bäri känekäne tikrä abko ben ti janama ja tuen ñakare Jerusalén, akwa tikwe tödekaba Jesubti, bti jötrö ngwarbe ti rikaba jirekäbe kä Arabiate. Yebti ti jatabata juta Damascote.

¹⁸ Abti kä rikabara komä ta angwane, ti rikaba Jerusalén ja tuakäre Pedrobe. Ye kanti ti rababa köbö jätäbti köbörikebe.

¹⁹ Akwa Jerusalén yete abko, ni Dänkien etba Santiago aibe ben tikwe ja tuaba mda, akwa ni mda mda Jesu kukwei ngwianka abko tikwe tuaba ñakare jire mda.

²⁰ Ti mräkätre, Ngöbö okwäbti tita tarä tike munye ne abko kukwe era erere tita tike.

²¹ Yebti ti rikaba mda kä Siriate amne Ciliciate.

²² Ye ngwane, ja mräkrätre gätäkä Kristo käfti kä Judeate abko ie ti gare ñakare era metre.

²³ Angwane blita nämäne tibtä aibe nämäne gare ietre abko krörö: Ni ye nämäne näin kisere ni jiebtä ni mikakäre ja tare nike, ni ye abko tä näin kukwe kuin Jesubtä mike gare mtare abko kukwei nuani kwetre tibtä.

²⁴ Abtä Ngöbö käikitaninkä kwetre tibtä.

2

Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe Pablo kani ngäbti kuin

¹ Yebti kä rikabata kwä jätäbti kobkä ta angwane, ti rikabata Bernabébe Jerusalén. Angwane ti rikaba Tito ngwena jabe arato.

² Ti rikadre abko Ngöbökwe mikaba gare tie, aisete ti rikaba. Ti rababa yete angwane, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti nämäne sribire ño kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare, ye abko tikwe nieba kaibe nitre nämäne tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti yeye. Sribi nuenbare tikwe amne sribi nuenta tikwe, ye abko nane ti nämäne sribire ngwarbe abko

jürä nämane tibtä, aisete nitre ütiäte krikri ye nämane töbike ño sribi tikwebtä abko ti tö rababa gai era metre, abkokäre tikwe gätäba kaibe bentre.

³ Akwa ye ngwane abko, Tito nämane näin tibe. Tito abko ni ñakare israelitare. Niara ni griegore, aisete ñäräkrä ñakare kwatabtä. Akwa nitre ütiäte krikri ye käkwe ñan ja ñäräkrä mikamna jire ja kwatabtä ie.

⁴ Ye abko, nun abko nenante tikaninte Kristo Jesu köböire, aisete ñäräkrä nun kwatabtä abko ñakare ütiäte rabakäre ketetibe juta Ngöbökwewe. Akwa nun ne ngätäite abko ja mräkätre ruäre nämane bike tödekaka Kristo Jesubti kwrere abko nükani tiebe nun ngätäite, nunta töbike ño ñäräkrä kwatabtä yebtä gain jakrä. Niaratre ye abko tö namani nun mikaita Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye ye miketa täte, abkokäre nükani tiebe nun ngätäite.

⁵ Akwa kukwe kuin era metre Jesukristobtä rabadre kärekäre munbtä, abkokäre nunkwe ñan ja tuametreba töi kwitadre jire chi ja mräkätre yeye.

⁶ Akwa nitre tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti mda mdaye, ben tikwe blitaba sribi tikwebtä angwane, rababa tuen dbe ietre, aisete kukwe mdara jire nuemna ñakare kwe-tre tie. Akwa nitre tuen ütiäte krikri, ye nämane sribire nirebe, yebtä tita töbike ñakare krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngwärekri ni ja kwrere jökrä.

⁷ Angwane Ngöbökwewe Pedro mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre israelitaye, ye kwrere Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre ñakare israelitare yeye, ye abko rükaba gare nitre tuen ütiäte krikriye,

⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbö käkwe Pedro mikani Jesu kukwei ngwianka nitre israelitaye, kä namani sribire Pedro köböire amne, Ngöbö ye arabe käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka nitre ñakare israelitare yeye kätä sribire ti köböire arato.

⁹ Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne, ti rabadre sribi nuene kuin, abkokäre Ngöbökwewe ja moto mikani kuin tikrä abko rükaba gare Santiagoye, Pedroye amne Juanye. Ye mden kisete, nun kaba ngäbti kwetre sribi muko jakwe kwrere, käkwe kise ngökaba Bernabéye amne tie, kukwe dirita tikwe abko kukwe metre mikakäre gare. Niaratre nimä ye abko ürä dite dite kätä nünenkä dite ju ketatekrä krö ye kwrere nämane nitre tödekaka Jesubti ngätäite amne, nun rikadre kukwe kuin Jesubtä ngwena nitre ñakare israelitare yeye amne niaratre nimä abko rikadre nitre israelita ngätäite abko rababa dbe kräke.

¹⁰ Akwa nitre bobre bobre abko nunkwe ngwiandre töre jae, käkwe die mikadre, aibe nieba kwetre nunye. Ye erere ti

tö rababara nuein arato.

Pablokwe Pedro töi diani

¹¹ Akwa bati gätä yebti Pedro janama juta Antioquíate, ti nämä sribire ye kánti angwane, kukwe ñan nuendre abko erere rababa nuene. Abtä tikwe ñákäba metre gwärere kukwe krörö btä ie:

¹² Nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ñäräkrä ñakare kwatabtä abko ben Pedro rababa mröre jäme ketetibe. Yebti ni ruäre juani Santiagokwe rükaba nun ngätäite yete. Nitre ye rükaba angwane, Pedro rababa ja denkä jenena amne ñan rababa mröre mda nitre ñakare israelitare yebe, ñobtä ñan angwane ni ruäre nämane niere krörö: Ni brare brare ñakare israelitare tödekaka Jesubti ye ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, känenkri Ngöbökwe ñan kadre ngäbti era metre. Ye mden kisete, ni ye kwrere abko ben nitre israelita käkwe ñan ja getadre abko ni ruäre nämane niere. Akwa nane nitre nükani ye käkwe ñäkadre rüere mröbtä ketetibe nitre ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ben abko jürä rababa Pedrobtä.

¹³ Pedro rababa kukwe nuene blo kore abko köböite nitre israelita mda mda tödekaka Jesubti Antioquíabo ye ie kukwe nuen nämä Pedrokwe, ye rükabtiba arato. Pedro rababa biketa kore, ye abko Bernabé käkwe ja ngwianbata nain ie siba arato.

¹⁴ Angwane kukwe kuin era metre Jesubtä kätä nünamna ño, ye kwrere Pedro rababa nüne ñakare ti okwäbti. Angwane nitre tödekaka Jesubti ngwärekre jökrä tikwe ñäkäba krörö ie: Ma abko israelita akwa, nitre reketaka Santiagokri ngämi nuke nete, känenkri makwe ñan nünabare ni israelita kwrere, kä nämane mröre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ben gwaire. ¡Ye ñobtä abko nitre ñakare israelitare abko ma tö mikai nüne nitre israelita kwrere mtare se, kätä ja denkä jenena niaratrebtä mento!

¹⁵ Ma btä ti, ni abko israelita, ye erere ni därebare amne ni abko ñakare kukwe kämekäme nuenkä ni ñakare israelitare kwrere abko ni israelita tä niere jabtä.

¹⁶ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbökwe ñan ni israelita mikadre metre ja ngwärekre, ye garera nie, akwa tödekabtä Jesukristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti abko garera nie. Ye mdenbtä abko, ni ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, abkokäre ni israelita ne ara jire kätä tödeke Jesukristobti. Nita tödeke kwatibe Jesukristobti ye abko bäri kuin, amne ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko

ie Ngöbökwe niedi: Ma ngite ñakare mda, niedi kwe, bti kadi ngäbti kwe.

¹⁷ Ne aisete tödeka Kristobti, ye aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä, abkobti nita tödeke, ye ngwane ti amne nitre israelita jire jökrä ngite arato Ngöbö ngwäreki nitre ñakare israelitare kwrere abko tä nuke gare tie. ¿Nebtä abko Kristo këta nitre israelita mike kukwe kämekäme nuene niedre ya? ¡Ñakare jire!

¹⁸ Ye ñobtä ñan angwane tikwe nünabare käme Ngöbö rüere amne ti töi nämane Ngöbö rüere ye tikwe mikadre temen, bti ti arabe rikadre kaen ngäbtita, ye ngwane ti ne ara jire këta ja miketa ngite. Ye kwrere Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikadre temen tödekakäre Jesubti, akwa ja töi jenbti ti rikadreta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kaen ngäbtita ja mikakäre metre Ngöbö ngwäreki, ye ngwane ti ne ara jire këta ja miketa ngite. Ñan Kristo këta ti mike ngite,

¹⁹ ñobtä ñan angwane tita ngite Ngöbö ngwäreki abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye käkwe mikani gare tie. Abtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikani temen tödekakäre Kristobti, ti rabadre nüne Ngöbökrä abkokäre.

²⁰ Kristo müre ketani krusobtä, ben gwaire ti krütani, aisete mtare tita nüne ñakare au jakrä ja töi jenbti akwa, Kristo tä nüne tibtä amne tä ti jie ngwena. Tita nüne ja ngrabare nebti mtare, akwa tita nüne tödekare kwärä Ngöbö Odeibti. Niara käkwe ti ara jire tarebare amne ja biani müre ketadre kwe tikrä.

²¹ Ngöbökwe ja moto mikani kuin kore tikrä, ye abko ti ñan tö mikai ngwarbe, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöbökwe niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, ye ngwane Kristo krütani nikrä rabadre ngwarbe, ütiäte ñakare.

3

Tödekabtä Jesubti Ngöböta ni dentari

¹ ¡Mun Galaciabo, mun abko töi ñakare dikaro! Nunkwe kukwe diribare munye angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä abko nunkwe mikaba gare metre ta mun okwäbti. ¿Ye ñobtä abko munkwe ja ngökamna ni mdaye?

² Munta töbiketa bä jene, yeبتä ti tö kukwe ngwaintari krörö munye: ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte Ngöbö Üai nükani nüne munbtä ya? o ¿Kukwe nuani munkwe Kristobtä angwane, munkwe tödekani kwatibe bti abko köböire Ngöbö Üai nükani nüne munbtä ya? Ye niere tie munkwe.

³ Mun tõi ñakare dikaro ya ño amarebti munkwe tödekani krire Jesubti angwane, mun namanina nüne Ngöbö Üai köböire abti mtare mun tö nünainta ja di jenbti, kä tö Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekri ye.

⁴ Munkwe tödekani Jesubti angwane, kukwe nakaninkä batakä ngwarbe munbtä, ¿ye abko ütiäte ñakare munta nütüre ya? Munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti, ye abko ñakare ngwarbe raba ruen tie.

⁵ Mdakäre abko, Ngöböta ja Üai bien munye amne tä sribi kri ñan tuabare nuene mun ngätäite angwane, ¿ñobtä tä nuene? Ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikabtä täte abko köböire Ngöböta sribi ye nuene, akwa kukwe kuin Jesubtä niebare munye angwane, munkwe tödekani Jesubti, ye aibebtä Ngöböta sribi nuene kore mun ngätäite.

⁶ Munkwe tödekani Jesubti, ye kwrere Abraham käkwe tödekani Ngöböbti abko köböire niara ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare btä amne kani ngäbti kwe.

⁷ Ye mden kisete, nitre israelita käta ja Abraham mräkä niere, ñobtä ñan angwane Abrahamkwe Ngöbö mikani täte metre nieta kwetre. Akwa era metre, Ngöbö ngwärekri, nire nire tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye abko Abraham mräkä era metre raba gare munye,

⁸ ñobtä ñan angwane kä ne ngwane nitre ñakare israelitare mun kwrere käkwe tödekadi Jesubti angwane, niaratre ngite ñakare mda Ngöbökwé niedi btä amne kadi ngäbti kwe, ye nämanena gare kira Ngöböye, aisete kukwe kuin ni jökrä kräke, ye abko Ngöbökwé niebare käne Abrahamye kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kä jökräbti, ie tikwe ja di biandi ma köböire, *Génesis 12.3*
niebare Ngöbökwé Abrahamye.

⁹ Ne aisete Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, ye kwrere abko nire nire tä tödeke Jesubti, ie Ngöböta ja di bien Abraham ben gwaire.

¹⁰ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye nire nire tä mike täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekri, yebtä abko ngürünä nebe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye nire nire käkwe ñan
mikadre täte kuin jökrä ja täritäri kärekäre abkobtä
ngürün raba mikani, *Deuteronomio 27.26*
abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

¹¹ Ye mden kisete, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko tä nebe metre Ngöbö ngwärekri ye

abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökwé. Ni ye aibe kákwe nünandi Ngöböbe *Habacuc 2.4*

abko tä tikani kore.

¹² Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko ñan tä ni mike tödeke Ngöböbti, aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye nirekwe mikadre täte jire jökrä abko köböire nünandi kwe, *Levítico 18.5*

abko tä tikani kore.

¹³ Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ni ñan raba mike täte jire jökrä, abtä Ngöbökwé ngürün mikadre nibtä, akwa ngürün ñan rabadre kärekäre nibtä, abkokäre Kristo krütani krusobtä, ye köböire ni kökanintarita kwe Ngöbökrä ngürün ye ngäniene abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni jökrä jākäta kribtä käin btä Ngöböta ngürün mike, *Deuteronomio 21.23*
nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁴ Nitre ñakare israelitare abko ie Ngöbökwé ja di biandi abko Ngöbökwé köböi mikani Abrahamye, ye rükadre niaratre kisete Kristo Jesu köböire, abkokäre ni kökanintarita kwe Ngöbökrä. Erere arato, nikwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwé ja Ūai juandre nüne nibtä, niarakwe köböi mikani Abrahamye ye rabadre bare, abkokäre Kristokwe ni kökanintarita Ngöbökrä.

Pablota kukwe bä mike

¹⁵ Ye abko ti mräkätre, ni ngätäite nita kukwe ükete ño jabe kwärikwäri, yebtä ti bike kukwe bä mike krörö mda munye: Ni iti tä kukwe ükete jabe kwärikwäri ni mdabe angwane, kukwe ükateta kwe, yebtä tä ja käi tike ja kukwei mikakäre täte. Yebti kukwe ükateta kwe ye abko ni ñan raba kukwe ye denkä mikakäre ngwarbe amne ñan ni raba kukwe mdara jire tike kukwe ye kwitakäre arato.

¹⁶ Ye kwrere Ngöbökwé kukwe ükaninte Abrahambe amne Abraham bkünbe. Tärä ye kanti, Ngöbö Kukwei ñan tä blite ni kwatibtä, akwa tä blite ni itibe btä, käta niere krörö: “ma bkünye”. Abraham bkün niebare Ngöbökwé Abrahamye, ye abko Kristo ara btä blitabare kore kwe.

¹⁷ Tita kukwe niere ye abko krörö: Ngöbökwé kukwe ükaninte Abrahambe, ye abko ükaninte era metre kwe mikakäre täte. Yebti kä nikanina siento kräbkä bti kwä grebti kwä jätä (430) ta angwane, Ngöbökwé ja Kukwei Biani Moiséye, akwa Ngöbökwé kukwe ükaninte käne Abrahambe, ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ñan raba denkä jire mento mikakäre ngwarbe, ñobtä ñan angwane kukweta

ükaninte täte, ye abko ni ñan raba kukwe ye kwite, tikwe nini ye kwrere.

¹⁸ Ne aisete, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nikwe mikadre täte abko ütiäre Ngöbökwe ja di biandre nie, ye ngwane kukwe ükaninte Ngöbökwe Abrahambe ye rabadre ngwarbe, ütiäte ñakare mda. Akwa Ngöbökwe ja di biandre nie abko ükaninte kwe Abrahambe, ye abko biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti niebare kwe Abrahamye.

¹⁹ ¿Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko drekäre biani kwe? Ni jökrä ngite Ngöbö ngwäreki, ye rabadre gare metre nie, abkokäre Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye. Ne aisete Abraham bkün köböi mikani ie Ngöbökwe, ye ngämi nüke, känenkri Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nämane ütiäte. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko angeletre Ngöbökwe nükani niere amne Moisés ye abko käkwe kukwe ye kani ngäbti nitre israelita mda mda kräke.

²⁰ Akwa ni itibe tä kukwe ükete ni mdabe, ye ngwane ni ñakare blitaka ni nibu kräke kwärikwäri, aisete Ngöbö itibe ara jire käkwe kukwe ükaninte au Abrahambe.

²¹ Ne aisete, ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko tä rüre kukwe ükaninte kwe Abrahambe ye rüere ya? ¡Ñakare jire chi! ñobtä ñan angwane nane Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye mikabtä täte abko ütiäre nikwe nünandre kärekäre, ye ngwane kukwe ye mikabtä täte abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöbökwe niedre nibtä arato.

²² Akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane ni ngite kä teri abko di ñakare ja tiketeta au, ye kwrere ni jökrä kä nebtä tä ngite kukwe käme ngoto täni, aisete di ñakare ja tikatekrä au. Akwa nikwe tödekadre Jesukristobti rabakäre dianintari amne rabakäre tikaninte, ye ngwane Ngöbökwe ja di biandre ni jökräye abko köböi mikani kwe Abrahamye, ye biandre kwe ni jökrä tödekaka Jesubtiye, abkokäre ni jökrä tä ngite kukwe käme ngoto täni.

²³ Käne Kristo ngämi nüke tödekakrä nie, känenkri bäsi Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nämane ni ni ngite ngibi-abtikä kwrere ni kräke. Akwa Kristo nükani angwane, ñan nämane ni ngibiarebti ni ngite kwrere mda.

²⁴ Erere arato, ni klobre mikata ngäbäkre ngibiare amne töi den, ye kwrere jire Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nämane ni kräke, ni jie ngwiankäre Kristoye, nikwe tödekadre Kristobti angwane, Ngöbö rabadre ni ngite denkä mento nibtä abkokäre.

²⁵ Akwa mtare Kristo tödekakrä nikwe nükanina, aisete mtare Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä ñakare ni ngibiabtikä mda,

²⁶ ñobtä ñan angwane tödekabtä Kristo Jesubti mun jökrä nena Ngöbö ngäbriänkäre,

²⁷ ñobtä ñan angwane mun namani ngökani ñöte angwane, Ngöbökwé mun mikanina ketetibe Kristobe.

²⁸ Ne aisete ma abko ni israelita ya, ñakare ya; ni klabore ya, ñakare ya; ni brare ya o ni merire ya—ye abko ñakare ütiäte Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun jökrä mikani ni itibe kwrere amne munta ketetibe jökrä Kristo Jesu ben gwaire.

²⁹ Mun abko Kristokwe, aisete mun Abraham bküntre amne Ngöbökwé ja di biandi Abrahamye amne bkünye niebare kwe ie, ye abko mun nena bkäne siba arato.

4

¹ Yebtä abko, ti tö kukwe mda bä mikai munye abko krörö: Ngäbäkre kiakia abko kräke jändrän rünkwe tä neme jökrä. Akwa ngäbäkre ngämi ünän, känenkri niara tö rabadre dre dre nuein jändrän yebtä abko ñan raba nuene, aisete tä neme ni klabore kwrere.

² Rün tä käi kite käne, ye kwrere kä ngämi nuke ie, ye känenkri rünta ni ruäre mikete niara ngibiare amne jändrän kwekwe ngibiarebti kräke. Ni ye abko ngäbäkre käkwe kukwe mikadre täte.

³ Ye kwrere arato, kukwe nämane nakenkä nibtä abko krörö: Ngöbö ngämi Jesu juen kä nebtä nikä, känenkri Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye Ngöbökwé mikani ni ngibiare ngäbäkre ngibiaka kwrere amne ni nämane nüne ni klabore kwrere.

⁴ Akwa kä kuin era metre niara Odei juankrä abko käi kitani Ngöbökwé, ye erere nükani angwane, Ngöbökwé juani. Niara nükani däremerikwe amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye nükani mike täte jökrä ni mda mda kwrere,

⁵ nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikaka täte ye kökatarikäreta Ngöbökrä, Ngöbö rabadre ni mike ja ngobore jen kwe abkokäre.

⁶ Mtare mun tödekaka Jesubti nena Ngöbö ngäbriänkäre, aisete Ngöbökwé ja Odei Üai juani nüne nibtä amne niara Üai tä nibtä, ye mden käta ngrente krörö Ngöböye: ¡Abba, Tata!

⁷ Ne aisete mtare mun ñakare ni klabore kwrere mda, akwa mun abko nena Ngöbö ngäbriänkäre, aisete jändrän tä Ngöbökwé niara ngäbriänkätre kräke, ye abko mun rabadi bkäne arato.

Pablota töbike kri nitre Galaciabobtä

⁸ Mdakäre abko, käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri Ngöbö gare ñakare munye angwane, mun nämane jändrän

ngwarbe mike ngöböre jae amne mun nämane ni klabore kwrere kräke.

⁹ Akwa mtare Ngöbö era metre nena gare munye—o ti bike niere krörö jirekäbe, Ngöbökwé mun käräbare jakrä, aisete mun nena gare Ngöböye mtare—aisete ¿ye ñobtä abko üai käme ngwarbe di ñakare ye ngoto täni mun tö ja mikaita klabore,

¹⁰ amarebti munta köbö ütiäte köbö jadükakrä kwrere mike ütiäte jae ja mikakäre metre Ngöbö ngwärecri? Erere arato, ¿se ñobtä amarebti munta sö ngidien, kä ruäre ütiäte amne kä kwatire kwatire mike ütiäte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärecri!

¹¹ Yebtä abko nane tikwe ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite tä nebe ruen tie, aisete kä jürä kri tibtä mtare.

¹² Ti mräkätre, ti tö kukwe krörö ribei kisere munye: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ti nämane mike täte jökrä ja mikakäre metre Ngöbö ngwärecri, akwa ye kwrere tita mike ütiäte ñakare mtare, käkwe ja mikani mun ñakare israelitare kwrere. Ye kwrere arato, munkwe ja mikadre ti kwrere abko ti tö ribei munye. Ñan munkwe kukwe nuenbare käme jire tibtä, abtä tita niere kore munye ti mräkätre.

¹³ Akwa tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare kena munye, ye ngwane ti nämane bren abko käkwe ti mikaba neme yete, ye abko gare kuin munye.

¹⁴ Ti bren ye abko namani tare munkrä, akwa munkwe ñan bätä ngwiani tibtä angwane, munkwe ti kaba ngäbti kuin bäsi angele Ngöbökwé kwrere jire. Mdakäre abko, Kristo Jesu ara jire mun rababa ruen kaen ngäbti munye, aisete kä rababa nuäre munbtä.

¹⁵ ¿kä rababa nuäre kri krübäte munbtä, ye abko munkwe nuenbare mda? Ti ne ara jire raba kukwe niere krörö mun kräke. Mun rabadre ja okwä denkä ti die mikakäre angwane, munkwe diandrekä, akwa era metre ye käkwe ti die mikadre ñakare, aisete munkwe nuenbare ñakare.

¹⁶ Akwa mtare, ¿tita kukwe era erere niere munye, nebtä abko ti kite nikwite mun rüere ya? Ñakare raba ruen tie.

¹⁷ Angwane ni mda mda tä nuke dirire munye, ye abko töita krübäte munbtä, akwa niaratre töi ñakare kuin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe ja töi mikadre niaratrebtä abko ie tö, aisete töta mun diänkä nunkän.

¹⁸ Ni mdakwe töbikadre munkrä ye abra kuin, akwa töbikadre jändrän kuinbtä mun kräke, ye abko ñan nuendre batibe, akwa nuendre kärekäre, akwa ñan ti tädre nete, aibe angwane ni mdakwe töbikadre munbtä.

¹⁹ Ti ngäbriänkätre kiakia tikwe, bäsi meri tä ja ngibiare tare, ye kwrere jire ti nämane ja tare nike käne munbtä. Mtare kukweta nakenkä mun ngätäite, köböite tita ja tare niketa

mda munbtä amne mun ngämi näin metre Kristobe abko erere tikwe ja tare nikadi btä.

²⁰ Gwängwarbe ti tädre mun kánti yete, blitakäre bä jene munbe näre, akwa ti ñan raba neme, aisete tikwe dre nuendre, abkobtä ti töi ñan tä nebe krütare jirekåbe.

Kukwe bä mikata Agarebtä amne Sarabtä

²¹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mun Galaciabo tö mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärecri, mun ye ie ti tö kukwe ngwaintari kwati krörö: ¿Kukweta nakenkä mun ngätäite, yebtä Ngöbö Kukweita dre niere, ye gare ñakare munye? abko munkwe nie tie. Kukwe ye gare ñakare metre munye ruen tie, aisete tita kukwe ngwentari kore munye.

²² Angwane kukwe yebtä abko nieta krörö: Abraham nämane meri nibu ben. Meri iti abko klabore meri era metre Abrahamkwe kråke. Meri klabore ye abko kädian nämane Agar abko kwe Abraham ngobo därebare iti. Meri mda abko meri era metre Abrahamkwe abko kädian nämane Sara abko kwe niara ngobo därebare arato. Sara abko ñakare klabore ni mdakwe.

²³ Akwa meri klabore abko kwe Abraham ngobo Ismael därebare, ye abko Abraham töi erere niara därebare. Akwa Sara, meri era metre Abrahamkwe klabore ñakare abko di ñakare ngäbåkre ngibiare meri mda mda kwrere. Ne aisete Ngöbökwe ngäbåkre köböi mikani Abrahamye erere därebare Sarakwe abko kädiani Isaac kwe.

²⁴⁻²⁵ Kukwe ye nakaninkä kira ye abko tä kukwe krörö bä mike nikrä: Meri nibu abko tä kukwe ükaninte ketebu Ngöbökwe nikrä bä mike: Agar abko tä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye Ngitio Sinaí kánti bä mike. Agar abko klabore ni mdakwe, aisete bkänkå kukwei aibe mikata täte kwe. Ye kwrere jire, nitre israelita kåta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte abko klabore ni mdakwe kwrere, aisete nitre israelita abko Agar ngäbriänkåtre kwrere. Ngitio Sinaí kå Arabia kánti, ye mden abko juta Jerusalén ara mtare kwrere, ñobtä ñan angwane nitre israelita nünanka Jerusalén tä klabore jökrå Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kråke.

²⁶ Akwa nitre Ngöbökwe era metre tödekaka Jesubti abko tä tikaninte amne, juta Jerusalén tarå mda kå kåinbti kråke. Niaratre abko klabore ñakare Sara kwrere, aisete nitre tödekaka Jesubti, ye abko Sara ngäbriänkåtre kwrere,

²⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei kåta juta Jerusalén bä mike meri ngäbåkre ngibiare ñakare Sara kwrere abko krörö: Meri, ma ngäbåkre ngibiare ñakare, akwa makwe kå ngwian nuåre jabtå.

Angwane meri ie ja tare nika ño ngäbäkre ngibiabtä gare ñakare, ye abko käkwe ngrate krikri kä ngwiane nuäre jabtä,

ñobtä ñan angwane meri kwe ngäbäkre ñakare, abtä tu-animetre brarekwe, ye abko ngäbriänkä rabadi bäri kwati meri nünanka brarebe ye ngwä.

Ne aisete, meri kwe ngäbäkre neme ñakare, ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä, *Isaiás*

54.1

nieta Ngöbö Kukweibtä.

²⁸ Ti mräkätre, munkwe tödekani Jesubti, aisete mun abko Abraham ngäbriänkätre köböi mikani Ngöbökre arato, aisete mun abko Isaac kwrere.

²⁹ Sara abko kise mriani jabtä, aisete ngäbäkre ñakare kwe, akwa Ngöbökre ngäbäkre köböi mikani ie, erere ngäbäkre Isaac därebare Ngöbö Üai diebti. Akwa käne, meri klabore abko kwe ngobo Ismael därebare, akwa ye abko Ngöbökre köböi mikani ñakare, amne Ismael nämane Isaac mike ja tare nike. Ye kwrere kukweta nakenkä mtare. Ngöbö Üai diebti nita tödeke Jesubti amne nitre Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye mikaka täte tä Ismael kwrere, käta ni mike ja tare nike tödekabtä Jesubti.

³⁰ Akwa Ngöbö Kukwei käta niere krörö kukwe yebtä abko ütiäte mtare mun kräke:

Ngöbökre niebare Abrahamye:

Meri klabore ye juentari ngobo kwe yebe, ñobtä ñan angwane meri klabore ngobo ye käkwe ñan jändrän rünkwe dräidre jire chi jabti, meri klabore ñakare tä nüne brare kwebe abko ngobobe, *Génesis 21.10*

abko Ngöbökre niebare Abrahamye.

³¹ Ne aisete ti mräkätre, ni abko ñakare meri klabore ngobo Ismael kwrere, akwa ni abko meri Sara klabore ñakare ngobo kwrere, aisete nita klabore ñakare.

5

Nita tikaninte Kristo köböire

¹ Nikwe nünandre ni tikaninte kwrere, abkokäre Kristo käkwe ni tikaninte. Ne aisete Kristokwe mun tikaninante, yebtä munkwe nünanka dite kärekäre amne munkwe ñan ja mikata ni klabore kwrere Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ngoto täni, kukwe ye mikakäre täte, ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre abko tita niere munye.

² Ti mräkätre, olo ketete ti kukweye munkwe. Ti Pablo kä bike niere krörö munye: Ni brare brare tödekaka Jesubti käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye abko mun mden mden töta

nebe nuein ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, ye ngwane Kristo krütani munkrä, ye ñan rabadre ütiäte mun kräke.

³ Ye abko ti bike niereta krörö mda munye: Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä tä ükaninte, ye mun brare mden mden käkwe mika täte angwane, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye erere munkwe mikadre täte jire jökrä angwane, ñan kukwe ketetibe mika täte munkwe.

⁴ Mdakäre abko, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye mik-abtä täte mun tö rabai metre Ngöbö ngwärekre, ye ngwane mun nikani Kristo bäre mento angwane, Ngöbökre ja moto mikani kuin munkrä abko ie munkwe trö kwitani.

⁵ Akwa ni abko tä tödeke Kristobti, yebtä ni ngite ñakare mda Ngöbökre niedi abko nita ngibiare kisere Ngöbö Üai köböire,

⁶ ñobtä ñan angwane nita tödeke Kristo Jesubti, ye köböire abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä ya, ñakare ya, akwa ye abko ñakare ütiäte Ngöbökrä rabakäre metre niara ngwärekre, akwa nita tödeke Jesubti aibe ütiäte kräke amne, nita tödeke era metre Jesubti abko käta ni kite ni mda mda tarere.

⁷ Mun nämane näin kuin ji Jesukwe bti, ye nirekwe kukwe mdara jire mikani mun jiete amarebti kukwe era metre Jesubtä abko mun ñan tö mikai täte ye?

⁸ Ngöbö käkwe mun käräbare jakrä ye ñan käkwe kukwe ye mikani mun jiete.

⁹ Kukweta nakenkä mun ngätäite ye abko lebadura bante kwrere abko krörö: Lebadura mikata chi arinante abko tä ngitie jökrä arina kabre te, ye kwrere jire kukwe dirita blo abko ni braibe tä mike ütiäte mtare, ye käita ngitie mun ngätäite, käta ni jökrä töi kwite.

¹⁰ Akwa mun abko töi tädi ja kwrere tibe ti Dänkien diebti, abkobti tita tödeke angwane, nire nire käta kukwe blo mike mun jiete ye abko Ngöbökre mikadi ja ngie nuen mun nika dokwäre.

¹¹ Angwane ti mräkätre, ni brare brare käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye ti tädre mike ütiäte janknu ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre amne, ti tädre nuemna ni mdaye, ye ngwane Kristo kämikani krusobtä ni kräke tita niere, yebtä nitre ñan rabadre romon tikrä amne ñan rabadre näin kisere ti jiebti.

¹² Akwa nire nire tä näin kukwe mike mun jiete käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, iye ara jire käkwe ja diandrete gwängwarbe näre! Abko kore se.

Ja taredre kwärikwäri

¹³ Ti mräkätre, Ngöbökre mun käräbare rabakäre tikaninte, akwa munta tikaninte, yebtä abko mun töi rabadre ngitiekä kämekäme, ye jiebti mun rikadre betekä, abkokäre munta

tikaninte abko munkwe ñan nütü jire chi. Akwa munkwe ja taredre kwärikwäri, käkwe ja die mikadre kwärikwäri jändrän jökräbtä,

¹⁴ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä ükaninte ketetibe jökrä abko krörö:

Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, *Levítico 19.18* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁵ Munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane mun tädre rüre jabe kwärikwäri janknu amne mun tädre ja kwete kwärikwäri janknu, ye ngwane munkwe ja juandre ngwarbe, aisete batibe mun ñan rabadre ja gete mda jabe kwärikwäri Jesu käfti, ye abko rabadre blo, aisete ja taredre munkwe tita niere.

Ngöbö Üai amne kukwe kämekäme mdeita ni töibtä

¹⁶ Tikwe kukwe nini, yebtä abko ti bike kukwe mdara jire niere krörö munye: Munkwe kä bian Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä nüne metre Ngöbökrä kärekäre angwane, kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita nebe munye, ye munkwe ñan nuendre,

¹⁷ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita neme munye, ye abko tä rüre Ngöbö Üai rüere, munkwe ñan kä biandre Ngöbö Üaiye ja jie ngwena abkokäre. Erere arato, kukwe kämekäme mdeita neme munye, ye rüere Ngöbö Üai tä rüre, kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe ñan mikadre täte abkokäre. Ye erere kukwe kämekäme mdeita neme munye amne Ngöbö Üai tä nüne munbtä, ye tätre rüre jabe kwärikwäri.

¹⁸ Akwa Ngöbö Üai tä mun jie ngwena era metre bkänä ne ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mun ñan rabadre klaboré mda.

¹⁹ Ni mda mda töi kämekäme abko erere mdeita neme ie käta nuene, ye abko tä nüke gare kuin btätre, aisete kukwe krörökrörö nuenta kwetre: tä ja mike gure bati bati, tätre kukwe kämekäme nuene jabtä kwärikwäri ja mikakäre nuäre amne, kukwe gaidre kri abko tätre gaire ñakare jire chi nukro kwrere.

²⁰ Erere arato, jändrän ngwarbe mikata ngöböre jae, ni kwrare, ni sukiare, ni ngürüne käta kukwe nuene blo ni mdabtä, ni mätäta neme käre ni mdabtä amne ni rüre käre ni mdabe, ni mokrere ni mdabe jändrän kwe dokwäre. Erere arato, ni moto nebe romon jötrö ngwarbe amne ni ni mda mda mike ja rüere kwärikwäri, ni dirire ni ñäkäbtikäre jene jene amne ni ni mda diankaka jakri.

²¹ Erere arato, ni mda jändrän bkäne abko dokwäre ni mätä btä, ni dröba nike käre amne ni mröre kabre krübäte amne,

kukwe mda diän diän ne kwrere nuenta kwetre, ye abko gare kuin, aiseite kukwe kämekäme nuenkä kore, ni yebtä abko Ngöböta gobrane ñakare, aiseite ñan rabadre jire Ngöbö kanti kä käinbti abko tikwe nieba munye, mden erere tita niereta munye mtare.

²² Akwa Ngöbö Üai tä nüne nibtä angwane abko tä ni die mike kukwe krörökrörö nuene: nita ni mda mda tarere, käta neme bäri juto nibtä, nita nüne jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, nita jändrän jökrä ngibiare bätärekä, nita ni mda mda kaen ngäbti ja moto jämenbti, nita ja moto mike kuin ni mda mdakrä, nita ja kukwei amne Ngöbö Kukwei mike täte abtä tödekata nibti,

²³ amne nita bike tidrä ni mda mdabtä amne, ni töi kämekäme ye nita ketebtä au. Ye rüere abko kukwe ñakare jire kä nebtä.

²⁴ Nire nire nena Kristo Jesukwe abko käkwe kukwe kämekäme ni töibtä ye mikanina jökrä krusobtä Kristobe gwaire amne, kukwe kämekäme mikanina jökrä temen nikwe.

²⁵ Mtare ni nena nüne Ngöbö Üai köböire, aiseite ari kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä arato.

²⁶ Akwa nikwe ñan bikadre krikri jabtä kwärikwäri. Erere arato, nikwe ñan ja kwitadre ja rüere kwärikwäri amne jändrän ni mdakwe, dokwäre nikwe ñan bätä ngwiandre btä.

6

Nikwe ni mda mda die mikadre

¹ Mdakäre abko ti mräkätre, mun mräkä tödekaka Jesubti käkwe ja mika ngite, ye ga munkwe angwane, mun mden mden käta kä bien Ngöbö Üaiye mun jie ngwena metre ye käkwe mun mräkä die mika, niara rikadreta ji metrebti abkokäre. Akwa munkwe die mika ja moto jämenbti angwane, makwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane nane kukwe jatadre ma rüere amne makwe ja mikadre ngite arato, aiseite makwe ja ngibia.

² Ye abko, kukwe mun itire itire kwe, ye ie munkwe kötä mika gwaire jökrä ja die mikakäre kwärikwäri kärekäre köbö kwatirekwatire. Munkwe ja die mikadre kore ne ngwane, nikwe nünandre ño ükaninte Kristokwe ye mikadi täte munkwe.

³ Akwa nire nire abko ütiäte ñakare, akwa ja rabadre ruen kri ie mräkä mda mdabtä mun ngätäite, aiseite ñan tö kötä mikai gwaire, ye ngwane ni ye tä ja ngököta au. Ni ye käkwe ni mda mda die mikadre.

⁴ Ne aiseite, ni itire itire tä sribi nuene ño, ye mika ñäräre kuin kwe, yebtä blita au kwe jakrä angwane, jändrän nuenta kuin kwe raba tuen ie, yebtä tö raba ja käikitekä ne ngwane ja

käikitaka kwe, akwa ni mda mda tä sribi nuene ño, yebtä ñan ñäkä kwe,

⁵ ñobtä ñan angwane ni itire itire käkwe töbikadre tribe jen kwe ngwianbtä kuin metre.

⁶ Mdakäre abko, kukwe kuin Jesubtä ye nireta dirire munye, ni ye abko munkwe die mika jändrän jökrä kuinquinbtä arato.

⁷ Angwane munkwe ñan ja ngöka au! Ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö mikadre yakrä jae, ñobtä ñan angwane nita nura ño ño nökö, ye erere nita ngwä ötö,

⁸ ye kwrere nire nire töibtä kukwe kämekäme tä amne mdeita neme ie, erere tä nuene, ye abko nura nökata kwrere amne ye ütiäre abko rabadi kärekäre Ngöbö bäre mento, ye abko nura ngwä ötata kwrere. Akwa nire nire käta kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä, erere tä näin Ngöbö Üai köböire, ye ütiäre abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe.

⁹ Aisete ni ñan rabadre dräre jire jändrän kuin nuene ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane ni ñan di krütadre jändrän kuin nuene ne ngwane, köböitira jire Ngöbökwé sribi nikwe ye ütiä biandi nie.

¹⁰ Ne aisete ni di tarä ne ngwane, käre ni tädre biare ni mda mda die mike, akwa ni mräkä tödekaka Jesubti ye abko bäri die mikadre käne.

Pablota kukwe niere mrä

¹¹ Ti mräkäre, mtare ti ara jire käta kukwe ne tike krikri ja kise jenbti mun kräke, ti ara jire käta tarä ne tike rabadre gare metre munye abkokäre.

¹² Tarä yebtä abko ti tö nieita krörö munye: Ni ruäre tä ja ñäräkrä mikamna kisere ja kwatabtä munye ja bä mikakäre kuin nitre israelita mda mda okwäte angwane, Kristo ngatani krusobtä nikä aibe ütiäte ni diantarikäre, ye aibe niedre kwetre, abtä nane nitre israelitakwe mikadre ja tare nike abko jürä btäre, aisete tä ja ñäräkrä mikamna munye.

¹³ Akwa nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä, ye abko ñan tä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mike täte jökrä, akwa mun abko käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikakäre täte jökrä, ie niaratre tö. Yebti munkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä angwane, rikadreta ja käikitekä munbti ni israelita mda mdaye, abkokäre tädre mun nike kisere kore.

¹⁴ Akwa ti abko, jändrän ñakare jire tikwe bti ti raba bike kri ja mikakäre ütiäte. Angwane ni Dänkien Jesukristo ngatani krusobtä nikä, ye aibe ütiäte tikrä mtare, ñobtä ñan angwane Kristo ngatani krusobtä tikrä, ye köböire abko jändrän kä nebtä ütiäte ñakare tikrä amne ti abko ütiäte ñakare ni kä nebtä okwäte.

¹⁵ Ye abko, ni ñäräkrä mikani ni kwatabtä ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte Ngöbö ngwärekre, akwa ni dätebareta btin Jesukristo köböire, ye abko bäri ütiäte Ngöbökrä.

¹⁶ Angwane nünandre ño Jesukristo köböire tita niere, ne kwrere mun mden mden tä nüne, mun yebtä abko kä jäme Ngöbökre raba amne mun jökrä raba ruentari tare Ngöböye. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti, yebtä kä jäme Ngöbökre raba amne raba ruentari tare Ngöböye.

¹⁷ Mtare mentokwäre abko, ni mdakwe ñan ti nikadre jire chi mda diribtä, ie ti tö, ñobtä ñan angwane tita tödeke Jesubti, yebtä tikwe ja tare nikani kri abko träin tä jökrä ti ngrabare, ti sribikä Jesukwe bä mikakrä tibtä, aisete ti ñan nikadre, ie ti tö.

¹⁸ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Efesobokrä Efesios

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Efeso amne Efeso bäre temen kräke. Juta Efeso abko juta ütiäte amne ju ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte jae nämane kabre yete. Ju bäri ütiäte abko ngöbö ngwarbe kädianta Diana kräke (Hechos 19.23-31).

Pablo nämane niken Jesu kukwei ngwena angwane, niara nükani juta Efesote, käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare btin ietre abko tä tikani Hechos 18.18-21 yebtä. Akwa namani jötrö yete, bti nikani ta. Abti nükantinta bobukäre angwane, nünabare kä komä kwe Efesote, Ngöbö Kukwei dirikäre yete abko tä tikani Hechos 19 yebtä.

Nitre tödekaka Jesubti nünanka Efeso kanti abko kukwe ñakare bökän, btä Pablokwe kukwe tikani. Bäri, Ngöbökwé kukwe nuenbare keta kabre bätäkä ngwarbe ni kräke ja moto kuinbti, yebtä Pablokwe kukwe tikani kabre tärä nebtä. Nikwe nünandre ño ni Dänkien Jesukristo mikakäre ütiäte jae, btä Pablokwe blitabare tärä nebtä.

Jesukristo köböire Ngöbökwé ni jökrä, israelita amne ñakare israelita dianintari, käkwe mikani ja gete jabe. Kukwe mden mden btä nämane rüre jabe kwärikwäri, yebtä ñan rüdre mda kwetre, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé niaratre mikani ni itibe kwrere Jesukristo ben gwaire. Ngöbökwé ye nuendre abko niarakwe ngibiabare tiebe, akwa mtare mikata gare kwe Jesukristo köböire. Ngöbökwé nitre tödekaka Jesubti mikani ketetibe Jesukristobe, aisete nünandre deme kwetre amne ja die mikadre kwärikwäri kwetre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane üai kämekäme tärä kabre abko tä rüre nitre tödekaka Jesubti rüere, aisete Pablokwe tärä ne tikani kukwe yebtä.

Pablota köbö ngwentari

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Mun deme deme tödekaka Kristo Jesubti käta nüne juta Efesote abko kräke tita köbö kuin juen.

² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne, mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Ja moto kuinbti Ngöbökwe ja di biani kri nie

³ Ngöbö, ni Dänkien Jesukristo Rün raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kuinquin kä käinbti biani kwe nie, ñobtä ñan angwane nita ketetibe Kristobe aisete.

⁴ Erere arato, kä date ngämi känenkri Ngöbökwe ni dianinkä jakrä rabakäre ketetibe gwaire Kristobe. Ngöbökwe ni dianinkä kore jakrä nünakäre kuin deme amne ngite ñakare ja ngwärekri. Ngöbökwe ni tarebare,

⁵ aisete köbö kitani kwe ni kakrä ngäbti ja ngobo jen kwrere Jesukristo köböire, ye abko niara tö namani nuein ja moto kuinbti amne käi namani nuäre btä ngwena bare.

⁶ Ngöbökwe ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, yebtä abko nikwe käikitadrekä käre. Niarakwe ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, ye mikani gare nie niara Odei tarebare kri kwe ye köböire.

⁷⁻⁸ Erere arato, Kristo krütani krusobtä, däräe nimianinte nikrä, ye köböire abko nita neme ketetibe Kristobe angwane, Ngöbökwe ni kökanintarita jakrä, käkwe ni tikaninte. Amne ni ngite niara rüere, ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe. Ye abko Ngöbökwe nuenbare ja moto kuin nuäre yebti. Niara abko bäri töbtä amne kukwe jökrä tä nuke gare ie.

⁹ Kira Ngöbö tö namani kukwe mikaitbe ño tiebe, ye erere mikanintbe kwe, abti mikanina gare kuin kwe nie. Ye abko, Ngöbökwe ja moto mikani kuin amne, kukwe mikanintbe kore kaibe kwe angwane, tö namani kukwe ye ngwena bare abko erere namani bare ie Kristo köböire.

¹⁰ Kä kitani nuäi kwe abko erere käi nükani angwane, kukwe mikanintbe kwe, ye erere namani bare täte jökrä Kristo köböire. Kukwe mikanintbe Ngöbökwe ye abko krörö: Jändrän jökrä kä käinbti amne kä temenbtä abko rabadre mikani gare jökrä täte Kristoye angwane, Kristo rabadre ji dokwäte jändrän jökräbti ta.

¹¹⁻¹² Kira Ngöbökwe köbö kitani ni kakrä ngäbti abko erere ni dianinkä jen jakrä kwe, ye köböire ni rabadre jen Ngöbökwe, abkokäre nitre israelita ara jire käta tödeke bäri käne Kristobti nitre ñakare israelitare känenkri, käkwe Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitadrekä kärekäre, abkokäre Ngöbökwe kukwe mikanintbe ni diantarikäre jakrä. Ye abko Ngöbö tö namani nuein ño, erere nuenbare kwe.

¹³ Erere arato, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ni diantarikrä ye abko Ngöbö kukwei era metre, ye mun ñakare israelitare käkwe kukwei nuani angwane, munkwe kani ngäbti, käkwe tödekani Kristobti angwane, Ngöbökwe mun mikani ketetibe gwaire Kristobe. Yebti, Ngöbökwe ja Üai deme mikani nüne munbtä, ye abko tä ñäräkrä kwrere munbtä, mun jen

Ngöbökwe mikakäre gare. Ngöbö Üai Deme ye mden abko Ngöbökwe köböi mikani kira.

¹⁴ Akwa Ngöbökwe ni diandretari täte jökrä amne ni rabadre juta jen Ngöbökwe täte jökrä amne ni rabadre Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitekä kärekäre abko bä mikakrä Ngöbökwe ja Üai Deme biani nie. Yebtä abko ni rabadre kuin niere Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

¹⁵ Mun abko tä tödeke kwatibe ni Dänkien Jesubti amne munta juta deme Ngöbökwe tarere, ye tikwe kukwei nuaba angwane,

¹⁶ ye näire mentokwäre tita blite Ngöböbe angwane, käre tita kuin niere ie munbtä.

¹⁷ Ngöbö ni Dänkien Jesukristokwe amne ni Rün bä nuäre ye ie käre tita kukwe ribere krörö munkrä: Ngöbökwe mun mikadre töbtä ja Üai köböire amne ja mikadre gare metre kwe munye ja Üai köböire, niara rükadre gare bäri kuin munye abkokäre.

¹⁸ Erere arato, tita kukwe mdara jire ribere krörö Ngöböye munkrä: Ngöbökwe mun käräbare jakrä, aisete mtare jändrän kuin ngibiata Ngöbökwe munkrä kä käinbti mden munta ngibiare kisere, ye rükadre gare metre munye, abkokäre Ngöbökwe kä trä tikadre mun töite. Erere arato, juta deme Ngöbökwe abko rabadre bä nuäre amne ütiäte kri Ngöbökrä abko rabadre gare munye, abkokäre niarakwe kä trä tikadre mun töite abko tita kärere munkrä Ngöböye.

¹⁹ Erere arato, Ngöbö di kri ñan krütare, ye mden abko tä ni tödekaka Jesubti die mikakrä, ye rabadre gare munye, abkokäre Ngöbökwe kä trä tikadre mun töite abko tita ribere ie. Ngöbö di kri tä mun kräke abko Ngöbökwe mikani tuadre,

²⁰ käkwe Kristo mikaninta nire ja di krikti amne kä bäri ütiäte, kanti Kristo mikani tākänintbe ja küde ruenkri kä käinbti kwe ja di kri yebti.

²¹ Ye abko, üai käme jökrä amne angele jökrä Ngöbökwe tä dänkiene, käta gobrane, käta ja di kri mike gare, yebti ta Ngöbökwe Kristo mikani bäri ütiäte. Erere arato, jändrän jire jökrä tä kä ne ngwane amne jändrän jire jökrä jatadi kä mrä angwane, yebti ta Ngöbökwe Kristo mikani bäri ütiäte.

²² Mdakäre abko, Ngöbökwe jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni amne, nitre gätäkä Kristo käbti, ye kräke Ngöbökwe Kristo ara jire mikani dänkiene ji dokwäte niaratre dokwä kwrere,

²³ ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Kristo käbti ye abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo ara btä Ngöbö tä nüne täte jökrä amne Ngöbö tä täte jändrän jökrä bti ta.

2

Ngöbökwe ni mikani nire Kristo ben gwaire

¹ Mdakäre abko, käne mun ñakare israelitare ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne mun nämane ja mike ngite Ngöbö rüere. Ye mden kisete, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekri.

² Mun nämane nüne kore angwane, ni töi kämekäme tä nüne ño kä nebtä Ngöbö rüere, ye kwrere jire mun nämane nüne. Amne Satana tä gobrane kä drünente, ye abko tö namani nebe mun tuai dre dre nuein abko erere mun nämane ja mike ngite. Erere arato, nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen, ye ngätäite Satana ara tä sribire Ngöbö rüere abti kä nuke mtare. Satana ye mden nämane mun töi mike nüne ño abko erere mun nämane nüne kena.

³ Ye kwrere arato, nun israelita ngämi tödeke Jesubti, känenkri nun jökrä nämane nüne mun kwrere siba angwane, kukwe kämekäme mdei nämane nebe nunye abko jiebtu nun nämane nakwen. Amne nun ngrabare, ie kukwe kämekäme mdei nämane nebe angwane, nun nämane nuene. Erere arato, nun töi nämane ngitiekä kämekäme abko jiebtu nun nämane nakwen. Nun nämane nüne kore, ye dokwäre abko Ngöbökwe nun mikadre ja tare nike kri krübäte ni mda mda kwrere, ye abko rabadre dbe, ñobtä ñan angwane nun nämane ja mike ngite, dokwäre Ngöbökwe nun mikadre ja ngie nuen kore.

⁴⁻⁵ Akwa Ngöbö abko bäri moto kuin käkwe ni tarebare kri krübäte abko krörö: Ni nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä ni nämane ni ngwäkäre kwrere, kä nämane mente Ngöböye, ye ngwane Ngöbökwe ni mikani nire Kristo ben gwaire. Ngöbö moto kuin, ye mden köböire abko mun ñakare israelitare namani dianintari.

⁶ Amne Kristo ben gwaire Ngöbökwe ni mikanina nire amne, kä bäri ütiäte kri kä käinbti kanti Ngöbökwe Kristo mikani dänkiene, ye kanti ni mikanina tākänintbe Kristo Jesu ben gwaire.

⁷ Ngöbökwe kukwe nuenbare jökrä kore, ye abko kä mrä näire Kristo jatadita angwane, Kristo Jesu köböire Ngöbökwe ja moto mikani bäri kuin nikrä, ye niara rabadre bä mike kärekäre,

⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä käkwe mun dianintari, munkwe tödekani Jesubti angwane. Ye abko ñan jändrän kuin nuenbare munkwe abko ütiä nükani kore munye, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun dianintari ngwarbe ja moto kuinbti.

⁹ Mdakäre abko, ñan munkwe sribi kuin nuenbare au jakrä abko ütiäre mun namani dianintari, ye abko ni ñakare jire

iti rabadre bike kri, abkokäre Ngöbökwe kukwe mikanintbe kore,

¹⁰ ñobtä ñan angwane Kristo Jesu köböire Ngöbö ara jire käkwe ni dätebare kuin bä nuäre. Amne nikwe sribi kuin nuendre kärekäre ni mda mda die mikakäre abko Ngöbökwe ükaninte kira, ye kwrere nikwe nuendre, abkokäre Ngöbökwe ni dätebare kore Kristo köböire.

Ni jökrä tödekaka Kristobti abko Ngöbökwe mikani ketetibe gwaire Kristobe

¹¹ Ne aisete, Kristo ngämi krüte krusobtä, känenkri mun ñakare israelitare abko nämane nüne ño, ye munkwe ngwianta töre jae. Käne nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä ni kä nebtäkwe abko nämane mun kä den “nitre ñäräkrä ñakare kwatabtä,” nämane niere munbtä, mun mikakäre ngwarbe jae.

¹² Kä ye ngwane abko Kristo gare ñakare munye amne mun nämane nüne jenena juta israelita bäre mento. Erere arato, Ngöbökwe kukwe ükaninte nitre israelitabe angwane, jändrän köböi mikani kwe ietre, ye abko nämane ñakare munkrä amne, ni mda ni diantarikä abko nämane ñakare jire tödekakrä munkwe. Erere arato, Ngöbö era metre ye abko gare ñakare munye.

¹³ Mun nämane nüne mente Ngöböye, akwa Kristo Jesu krütani krusobtä, däräie nimianinte, ye köböire abko mun nena krötö Ngöbö ken ketetibe gwaire Kristobe.

¹⁴ Kristo abko ni mikaka ja mäketä jabe kwärikwäri. Ni israelita amne ni ñakare israelitare mikani juta kwatibe kwe. Erere arato, nitre israelita amne nitre ñakare israelita mätä nämane kri jabtä kwärikwäri, ye abko ki nämane ni jiete kwärikwäri kwrere. Kristo krütani angwane, mätä kri ye abko kitani jökrä temen kwe.

¹⁵ Erere arato, Kristo krütani krusobtä angwane, ja ngrabare ye te niarakwe Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikani ütiäte ñakare mda ja mikakrä metre Ngöbö ngwärekri. Nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane ja rüere kwärikwäri, akwa Kristo krütani krusobtä niaratre mikakäre ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere. Ye köböire abko juta ketebu ja rüere kwärikwäri abko mikani nüne jame jabe kwärikwäri kwe.

¹⁶ Erere arato, Kristo krütani krusobtä, köböire juta ketebu mikani ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere ye mikakäreta gwaire Ngöböbe amne, nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane rüere Ngöbö rüere, akwa Kristo käkwe mikani ja mäketä Ngöböbe.

¹⁷ Kukwe kuin ni mikakrä nüne jame jabe kwärikwäri abko Kristo jatani ngwena ni jökrä kräke, aisete mun ñakare israelitare nämane nüne mente Ngöböye amne nitre israelita nämane nüne ja ken Ngöböbe, ye kräke Kristo jatani kukwe kuin ngwena kore.

¹⁸ Ne aisete Kristo köböire ni ñakare israelitare amne ni israelita abko raba niken jame nebe ni Rün ngwärekre Ngöbö Üai itibe köböire.

¹⁹ Ye mden kisete, mun ñakare israelitare abko ñakare chui menteni kwrere Ngöbö ngwärekre mtare. Akwa nitre israelita abko juta deme Ngöbökwé, ye ben gwaire mun nena ütiäte amne nitre israelita abko Ngöbö ngäbriänkätre kwrere, ben mun nena ja mräkäre.

²⁰ Mdakäre abko, mtare mun abko ju kwrere amne, kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe amne nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye abko jä mikata ju ketabtäkrä dite krö. Kukwe diribare kwetre yebtä abko munta ja ketebtä dite amne, Jesukristo abko jä bäri ütiäte kri ju mikakrä jä mda mda ye ngwä, yebtä munta ja ketebtä dite arato.

²¹ Ye abko, ju mikata niken abko ketakata niken kiakia ja täritäri abti tä niken nebe bare, ye kwrere munta niren gwaire jökrä Kristo köböire abti ju deme Ngöbökwé tä mikani ketetibe gwaire ni Dänkienbe, ye kwrere mun rabadi.

²² Erere arato, Kristo köböire munta nekete jökrä jakri, ye köböire abko mun näin nebe ju Ngöbökwé kwrere abko te Ngöböta nüne ja Üai köböire.

3

Pablo juani sribire nitre ñakare israelitare ngätäite

¹ Ti Pablo tä sribire mun ñakare israelitare kräke. Kristo Jesu mikabtä gare mun ngätäite, dokwäre tita ngite kä teri nete.

² Ye abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä abko ti mikani niekä kwe munye, ye nena gare kuin munye ruen tie.

³ Ye abko tikwe tä rä tikaba chi käne munye, yebtä abko kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwé abko Ngöbökwé mikani gare tie abko tikwe tikaba munye.

⁴ Munkwe ñäkädre tä rä yebtä angwane, kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwé Kristobtä ye abko nena gare metre jökrä tie abko rükadi gare munye.

⁵ Kukwe ngibiabare kaibe tiebe Ngöbökwé ye abko mikani gare ñakare kwe nitre kirakiraye mekera, akwa mtare nitre deme deme Jesu kukwei ngwianka amne nitre Ngöbö kukwei niekä abko ie Ngöböta mike gare ja Üai köböire.

⁶ Angwane kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwé abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, köböire Ngöböta nitre

ñakare israelitare kärerere jakrä, amne jändrän Ngöbökwe nämane nitre israelitakrä abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba nitre israelitabe Kristo Jesu köböire. Erere arato, nitre ñakare israelitare abko rabadre ni itibe kwrere nitre israelitabe, amne jändrän köböi mikani Ngöbökwe nitre israelitaye, ye abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba arato, ne abko nämane kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare nena gare nie.

⁷ Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä amne ti ngwiani ruen bobre kwe jae, käkwe ti mikani sribire kukwe kuin nebtä. Erere arato, Ngöbö ara käkwe ja di kri biani ngwarbe tie sribi nuenkäre.

⁸ Ni bäri ütiäte ñakare nitre jen Ngöbökwe ngätäite, ye ngwä ti abko bäri chi amne bäri ütiäte ñakare, akwa kukwe kuin ütiäte kri ñan tanre Kristobtä, ye abko ti rikadre ngwena nitre ñakare israelitareye, abkokäre Ngöbökwe sribi biani tie.

⁹ Mdakäre abko, Ngöbö jändrän jökrä dätekä abko kwe kukwe nämane kaibe tiebe kira, ye abko tikwe mikadre gare ni jökräye, abkokäre sribi ye biani kwe tie.

¹⁰ Amne nitre gätäkä Kristo käfti, ye köböire Ngöbö abko töbtä kri jändrän bätäkä ngwarbebtä abko rabadi gare üai kämeye amne angeletre Ngöbökwe tä gobrane yeye, ye mdenkäre Ngöbökwe sribi ne biani tie.

¹¹ Ye abko, Ngöbökwe kukwe mikanintbe kira, ye erere mikani nebe bare kwe ni Dänkien Kristo Jesu köböire amne,

¹² mtare nita ketetibe gwaire Kristo Jesube amne nita tödeke kwatibe Kristo Jesubti, ye mden kisete mtare kä jürä ñakare jire chi nibtä krötö Ngöbö ken Kristo köböire.

¹³ Ye mden kisete abko tita ja tare nike munkrä, akwa kukwe yebtä mun ñan raba ulire amne mun ñan di krüta abko ti tö ribei munye, ñobtä ñan angwane ja rabadre ruen bäri ütiäte munye, abkokäre tita ja tare nike kore munkrä.

Pablota ja di ribere Ngöböye

¹⁴ Ne mden kisete abko tita nebe ngukudokwäfti temen ni Rün Ngöbö ngwärecri.

¹⁵ Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mräkä kwekwe tä kä käinbti amne kä temenbtä dätebare.

¹⁶ Tita kukwe ribere krörö ni Rünye munkrä: Ni Rün jändrän kuinquin bä nuäre bkäne kabre krübäte, jändrän yebti abko mun moto amne mun töi mikadre nünenkä dite kwe ja Üai köböire,

¹⁷ munkwe tödekadre kwatibe Kristobti, köböire niara rabadre nüne munbtä. Erere arato, Ngöböta mun tarere ño, ye kwrere mun rabadre ni mda mda tarere, yebti mun rabadre nüne abko tita ribere ni Rün Ngöböye munkrä.

¹⁸ Ye köböire abko Kristota ni tarere kri krübäte abko ni ñan raba ñäketbe jire chi ye abko rabadre gare täte jökrä munye, nitre deme deme tödekaka Kristobti ye ben gwaire abko tita ribere kore ni Rün Ngöböye munkrä.

¹⁹ Erere arato, ni töi mräme, aisete Kristota ni tarere kri abko ñan raba nuke gare täte nie, akwa Kristo käta ni tarere bäri kri krübäte abko rükadre gare munye, ye köböire abko Ngöbö rabadre nüne täte munbtä abko tita ribere ni Rünye munkrä.

²⁰ Amne mtare, Ngöbö aibe raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane nita jändrän kärere Ngöböye amne, jändrän btä ni töita ñakare, yehti ta abko Ngöböta jändrän bien bäri kri krübäte nie, aisete Ngöbö di kri tä nibtä, yehtä ari kuin niere Ngöböye.

²¹ Nitre gätäkä Jesu käbti abko ngätäite Ngöbö raba mikani ütiäte amne Kristo Jesu köböire Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

4

Nikwe nünandre btin ni itibe kwrere

¹ Tita ngite kä teri nete ti Dänkien dokwäre, ye mdenbtä abko ti tö ribei krörö munye: Ngöbökwé mun käräbare jakrä ye abko bäri ütiäte, aisete ni käräta Ngöbökwé kākwe nünandre ño Ngöbö mikakäre bäri ütiäte, ye kwrere munkwe nuna abko krörö:

² Munkwe ñan bika kri, akwa munkwe bika tidrä era metre ni mda mdabtä amne munkwe nuna jame jabe kwärikwäri. Erere arato, kukwe ño ño amne ni ño ño erere btä munkwe ja ngibia bätärekä kwärikwäri amne, mun itire itire abko töi ñakare ja kwrere, akwa munkwe ja ka ngäbti kwärikwäri amne munkwe ja tare kwärikwäri.

³ Mdakäre abko, Ngöbö Üai Deme köböire munta ja mäke ni itibe kwrere, ye kwrere munkwe nünandre janknu, abkokäre munkwe nuna jame jabe kwärikwäri.

⁴ Nitre gätäkä Kristo käbti abko Kristo ngrabare, ye abko itibe amne Ngöbö Üai abko itibe amne Ngöbökwé ni käräbare jändrän jökrä kuin niarakwe tä mikani nikrä ye ngibiakäre kisere.

⁵ Amne ni Dänkien abko itibe abko Jesukristo ara amne, kukwe kuin niarabtä aibe era metre tödekakrä amne, ni ngökadre ñöte diribare Jesukwe aibe metre amne,

⁶ Ngöbö abko itibe amne niara abko ni jökrä tödekaka Jesubti Rün. Ngöbö abko bäri kri ni jökrä bti ta amne, ni jökrä tödekaka Jesubti, ye köböire tä sribire amne tä nüne btätre arato.

⁷ Akwa ni itire itire, ie Kristo tö namani ja di biain ño ño, ye erere ja di biani kwe ja moto kuinbti, akwa nin ütiä käräbare kwe nie.

⁸ Ye mden kisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Niara nikaninta kä käinbti angwane, ni kani ngite ngite kwe
 abko erere nikani ngwena jökrä kä käinbti jabe, käkwe
 ja di biani ni kä nebtäye. *Salmos 68.18*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁹ ¿Ye ñobtä abko nikaninta kä käinbti nieta? Niara abko nükani
 nüne käne kä temen nebtä, abti nikaninta kä käinbti, aiset
 nieta kore.

¹⁰ Erere arato, niara nükani kä nebtä, arabe nikaninta kä
 bäri ütiäte kä käinbti yete, kä ketareketare kä käinbti amne
 kä temen nebtä rabadre gare ie gobrankäre bti, abkokäre
 nikaninta kä käinbti.

¹¹ Niara arabe käkwe sribi biani ni ruäreye sribikäre nitre
 gätäkä Jesu käbti ngätäite abko krörö: ni ruäre mikani Jesu
 kukwei ngwianka kwe amne, ni mda abko mikani Ngöbö
 kukwei niekä kwe amne ni ruäre abko mikani Ngöbö kukwei
 kuin Jesubtä mikaka gare kwe amne, ni ruäre abko mikani ni
 tödekaka Jesubti ngibiaka amne dirikä kwe arato.

¹² Ni biani kore kwe juta deme Ngöbökwé mikakäre juto
 biare sribi bätäkä ngwarbe nuene Ngöbökrä, Kristo ngrabare
 rabadre niren nebe täte jökrä abkokäre.

¹³ Ye köböire abko ni rabadre tödeke gwaire jökrä Kristobti
 amne Ngöbö Odei kwe abko rabadre gare kuin nie angwane,
 Kristo nena ünän täte jökrä, ye kwrere ni rabadre nebe ünän
 täte jökrä, abkokäre sribi biani kore Kristokwe ni ruäre yeye.

¹⁴ Ni jökrä tödekaka Kristobti rabadre nebe ünän täte kore, ye
 ngwane abko ni ñan töi rabadre ngäbäkre kiakia kwrere mda.
 Ni ngäbäkre kiakia kwrere abko ie kukwe mda mda dirita
 niken angwane, töita nikwite jötrö kukwe mda mda ye jiebtä,
 abti mrä nitre ni ngökaka käta kukwe dirire blo abko ie tätre
 ja ngökamna. Amne bäsi ru mrenbti juankata nebe mürekwe
 nekwäre sekwäre, ye kwrere jire tä nakenkä nitre ngäbäkre
 kiakia kwrere yebtä. Ye kwrere nikwe ñan nünandre mda.

¹⁵ Akwa kukwe era metre ye abko nikwe niedre ni mda
 mdaye, niaratre tarere kwärä angwane, Kristo ni dokwä,
 kwrere jire ni rikadre niren gwaire jökrä abti mrä ni rabadi
 ünän täte jökrä.

¹⁶ Ye abko, ni ngrabare tä niren kuin amne ni kiakia
 ngrabare tä neketaninkä kuin jökrä jabtä, ye kwrere jire nita
 niren kuin gwaire jökrä Kristo köböire. Ye mden kisete, nita
 kuin jökrä ngrabare gwaire Kristobtä, ye ngwane ni itire
 itire käkwe sribi jen kwe nuendre niara mräkä mda mda die
 mikakäre angwane, ni rikai niren kuin gwaire jökrä jabtä,
 käta niken ja tarere kwärikwäri.

Nikwe nünandre metre Ngöbö ngwärekre

17 Ye mden kisete, ti bike kukwe niere munye abko munkwe mika täte abko ti tö nibi niei munye ni Dänkien käbti abko krörö: Nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti töita ngwarbe kwäräkwärä abko erere tätre nüne, ye kwrere munkwe ñan nuna jire chi mda.

18 Erere arato, nitre ñakare israelitare töita kä ikote kukwe käme kisete amne Ngöbö ni mikaka nüne kärekäre, ie niaratre tä nüne mente, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare jire chi ietre, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja töi mikani ribi Ngöbökrä.

19 Ye abko, kukwe mden mden käme amne kukwe mden mden kuin gare ñakare ietre, aisete kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe meribe amne brarebe, jiebti tätre nakwen amne, tätre ja gaire ñakare, käta kukwe kämekäme nuene jökrä, akwa kukwe käme ye mdei tä neme bäri janknu ietre.

20 Akwa Kristo nükani gare munye angwane, munkwe ja töitikani ñakare nünakäre kore.

21 Kukwe kuin Jesubtä abko kukwe era metre amne kukwe kuin ye munkwe kukwei nuani angwane, niara tö mun tuai nüne ño, yehtë munkwe ja töitikani ruen tie.

22 Ye mden kisete, mun nämane nüne ño ño käne, ye abko munkwe kitadre jökrä temen amne dän käme tikateta jabtä, bti kitakata, ye kwrere kukwe nuen nämane käne munkwe, ye munkwe kitaka jökrä, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun ngökö abko käkwe mun mikani nüne käme abko diribare munye.

23 Amne mun töi nämane ño ño käne, ye abko Ngöbö Üai köböire mun töi rabadre kwitani ni btin kwrere abko diribare munye.

24 Amne nita dän btin kite jabtä, ye kwrere mun rabadre ni btin kwrere. Ngöbö abko kukwe nuenkä metre amne niara abko deme, ye kwrere Ngöböta mun kwite btin abko diribare munye.

25 Ne aisete mun nämane ni ngökö ye käkwe ñan ni ngöka mda, amne munkwe kukwe era erere nie jae kwärükwäri mun mräkäbe, ñobtä ñan angwane mun abko tä ni itibe kwrere Jesubtä aisete.

26 Erere arato, mun moto raba romon, akwa munkwe ñan ja mika ngite amne mun moto romon, ye ben ngöi mun ñan rika kibien

27 amne, munkwe ñan kä bian diabluye kore.

28 Mdakäre abko, mun mden mden nämane gore ye käkwe ñan go mda amne ni mda mda käta jändrän mdei nike ye abko mun rabadre die mike, abkokäre munkwe sribi era metre ja kise jenbti jakrä.

²⁹ Erere arato, munkwe ñan blita kämekäme, akwa ni mda mda käkwe mun kukwei nuadre blite angwane, rabadre mate nuäre olote, käkwe die mikadre nüne bäri metre Jesukristo kräke, abkokäre kukwe kuinkuin aibehti blita munkwe.

³⁰ Amne munkwe ñan Ngöbö Üai Deme moto mika ulire. Ngöbökwé ja Üai Deme mikani nüne munbtä ñäräkrä munbtä kwrere, mun abko jen Ngöbökwé mikakäre gare munye. Kä mrä angwane, Ngöbökwé mun dianditari jökrä täte, ye mikakäre gare metre munye, ja Üai biani kwe munye.

³¹ Mdakäre abko, jändrän krörökrörö munkwe kitaka jökrä mento jabtä: Mun mätä ni mdabtä amne mun moto romon jakrä kwärikwäri, erere arato mun moto ngadaen jötrö amne munta ngrente krikri romone amne munta ñäke ngwarbe taretare ni mda mdaye amne munta ñäke kämekäme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye munkwe kitaka jökrä mento jabtä.

³² Amne munkwe ja moto mika kuin jakrä kwärikwäri amne ja raba ruentari tare kwärikwäri munye amne, Ngöbökwé ni ngite dianinkä ño nibtä Kristo köböire, ye kwrere munkwe ja ngite dian jabti ta kwärikwäri arato.

5

¹ Mun abko Ngöbö ngäbriänkä amne mun tare kri kwe, aisete munkwe ja toi mika nüne Ngöbö kwrere.

² Erere arato, Kristo käkwe ni tarebare kri, käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä nikä. Angwane jändrän kukwata Ngöböye abko räta nebe kuin bäne bti, ye kwrere Kristo käkwe ja mikani müre ketadre nikä abko namani kuin Ngöbökrä, aisete Kristo käkwe ni tarebare kore, ye kwrere munkwe ni mda mda tare arato.

³ Akwa ni deme Ngöbökwé käkwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nuna abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe amne kukwe mda kämekäme meri amne brare ngätäite amne, jändrän jenena ie ni töta nebe jakrä, ye ñan kwandre jire chi mun ngätäite.

⁴ Erere arato, kukwe kämekäme diän diän, ye munkwe ñan dian kadate amne, ni toi ñakare tä blite kukwe ngwarbebtä, ye kwrere munkwe ñan blita jire chi. Amne kukwe ngwarbe kämekäme ni mikakrä kötö, yebtä munkwe ñan blita jire chi arato, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Kristobti abko käkwe ñan blitadre jire chi kore, akwa munkwe kuin nie jirekäbe Ngöböye jändrän jökräbtä.

⁵ Ye ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike gure bati bati bätäkä ngwarbe amne tä kukwe mda mda nuene kämekäme bätäkä ngwarbe amne jändrän jenena ie töta nebe jakrä, ye abko jändrän ngwarbe mikata ngöböre kwe jae kwrere. Nitre

ye btä Kristo amne Ngöbö tä gobrane abko ngätäite nitre jändrän kore nuenkä ñan rabadi nüne abko ti tö nibi niei metre munye.

⁶ Ne aisete ni mda mda jata kukwe ngwarbe dirire kore, ye ie munkwe ñan ja ngökamna, ñobtä ñan angwane nitre ñan tä Ngöbö Kukwei mike täte kore, käta kukwe nuene kämekäme, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri krübäte.

⁷ Ye mden kisete, munkwe ñan kukwe käme nuen jire chi bentre,

⁸ ñobtä ñan angwane mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane nüne ngwarbe kä ikote, akwa mtare munta nekete ketetibe ni Dänkien Jesukristobe, aisete munta nüne Ngöbö trä ngwente. Ye mden kanti ni nünanka Ngöbö trä ngwente käkwe nünandre, ye kwrere munkwe nüna kuin metre.

⁹ Ye ñobtä ñan angwane ni nünanka Ngöbö trä ngwente, ye köböire abko nita kite nebe moto kuin ni mda mdakrä amne nita kite nüne metre amne, nita kukwe era erere niere arato.

¹⁰ Mdakäre abko jändrän mden mden tuen dbe ni Dänkienye, ye munkwe mika ñäräre kuin ja käne abko erere munkwe nüna.

¹¹ Amne nitre nünanka kä ikote abko tä kukwe mikete ngwarbe, yebtä munkwe ñan ja kita siba bentre, akwa kukwe nuenta kämekäme kwetre, ye munkwe mika gare ja ngwäreki jökrä Ngöbö trä ngwente,

¹² ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen käta kukwe kämekäme nuene kaibe tiebe kä ikote, ye abko gaidre kri, aisete ñan blitadre jire chi kukwe yebtä.

¹³ Akwa kukwe jökrä mikata gare Ngöbö trä ngwente, ye ngwane kukwe ño era metre abko tä nebe gare metre jökrä nie,

¹⁴ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä mikata Ngöbö trä ngwente, ye abko Ngöbö trä tä mate btä abko käta trä mike arato. Ye mden kisete nieta krörö:

Ma tödekaka ñakare Kristobti abko tä ni kibien kwrere, aisete nüketa ngwäte.

Erere arato, ni ngwäkäre kwrere mata, aisete näinta krö amne, Kristo käkwe Ngöbö trä tikadikä ma okwäte abko nieta kore.

¹⁵ Ye mdenbtä abko, mun tödekaka Kristobti tä nüne ño, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, käkwe ja ngibia. Erere arato, munkwe ñan nüna ni diän diän töi ñakare kwrere, akwa munkwe nüna ni töbtä kwrere

¹⁶ amne, kä ne näire kukwe käme nuenta bäri, aisete munkwe nüna kärekäre Ngöbökrä amne munkwe ñan kä gate jire chi ngwarbe.

17 Erere arato, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye rükadre gare munye, ie ti tö, aiseite nitre töi ñakare, ye kwrere munkwe ñan nuna.

18 Mdakäre abko, munkwe ñan dö kwaka ña dröbakäre, ñobtä ñan angwane ni döre abko käta nebe jäme dokwäbti amne, tä nebe diän krübäte, aiseite munkwe ñan dröba. Akwa köbö kwatirekwatire munkwe Ngöbö Üai tuametre nüne täte jökrä jabtä.

19 Erere arato, munkwe blita jabe kwärikwäri salmobtä, amne ka ükaninte niedre Ngöböye, ye munkwe nie amne ka mda mda kuin niedre Ngöböye, ye munkwe nie, aiseite munkwe ka nie amne Ngöbö käikitaka ja töibti munkwe.

20 Käre munkwe kuin nie ni Rün Ngöböye jändrän jökräbtä ni Dänkien Jesukristo käbti.

Kukwe ni gure gure kräke

21 Mdakäre abko, munta Kristo mike ütiäte jae, aiseite munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri.

22 Mdakäre abko, meri gure gure abko käta ni Dänkien mike ütiäte ño jae käta kukwei mike täte, ye kwrere arato ni brare kwe ye abko mika ütiäte kwe jae, kukwe mikakäre täte,

23 ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä ji dokwäte kräke, ye kwrere ni brare tä ji dokwäte meri kwe kräke. Kristo abko nitre tödekaka niarabti Diantarikä arato.

24 Nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo kukwei mike ütiäte jae amne tä mike täte, ye kwrere arato meri gure käkwe brare kwe kukwei mikadre ütiäte jae mikakäre täte arato.

25 Amne Kristo käkwe nitre tödekaka bti tarebare, käkwe ja biani müre ketadre kräke, ye kwrere jire mun brare gure gure käkwe meri munkwe tare.

26 Kristo käkwe ja biani müre ketadre kore ni mikakäre merebe amne deme, ye abko mun namani ngökani ñöte Kristo käbti munkwe bä mikani jabtä amne munkwe tödekani niarabti munkwe niebare abko munkwe bä mikani jabtä arato.

27 Erere arato, Kristo käkwe ja biani müre ketadre kore, ye köböire abko nitre tödekaka bti abko bä rabadre bäri nuäre amne jändrän kämekäme tiebe ñan rabadre jire btä. Erere arato, ñan rabadre ni kwata näkwain näkwain kwrere kukwe kämekäme kisete amne, jändrän mda mda kämekäme ñan rabadre jire nitre ye ngätäite, akwa Kristo tö namani tuai deme amne era metre ja ngwärecri, abkokäre ja biani müre ketadre kwe kräke.

28 Kristo käkwe ni tarebare kore, ye kwrere arato ni brare brare käkwe meri kwe taredre. Amne niara tä ja ngrabare tarere au, ye kwrere meri kwe taredre kwe, ñobtä ñan

angwane nire nire kätä meri kwe tarere, ni ye abko tä ja tarere au.

²⁹ Ye abko ni ñakare jire iti kätä bätä ngwen ja ngrabare btä au, akwa nita ngibiare kuin amne nita mröre ja ngrabare kräke. Ye kwrere arato, Kristo tä nuene nitre tödekaka niarabti kräke,

³⁰ ñobtä ñan angwane nitre jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwe amne ni itire itire abko Kristo kiakia ngrabare.

³¹ Ne aisete, Ngöbö Kukwei kätä niere krörö: Ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24* abko nieta kore.

³² Yebtä abko kukwe nebti jändrän ütiäte kri gare ñakare nie abko tä ükani tiebe Ngöbökwé abko tä nüke gare nie, akwa Kristo amne nitre tödekaka niarabti abko btä kukweta tiebe kore Ngöbökwé abko tita niere.

³³ Amne mun brare brare abko ie ti bike niereta bobukäre krörö: Mun itire itire kätä ja tarere au, ye kwrere jire munkwe meri munkwe tare amne, mun merire merire abko käkwe ni brare munkwe mika ütiäte jae abko tita niereta kore munye.

6

Kukwe ngäbäkre kräke amne rün btä meye kwe kräke

¹ Mdakäre abko, mun ngäbäkrere, mun ye abko ni Dänkienkwe, aisete munkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte, ñobtä ñan angwane ye abko kuin ni Dänkien okwäbti.

²⁻³ Ngöbökwé ja kukwei ne biani Moiséye nuendre ngäbäkreye, ben gwaire jändrän bäri ütiäte köböi mikani käne kwe abko krörö:

Munkwe nünandre jame amne munkwe nünandre raire kä temen nebtä, abkokäre munkwe mun rün btä mun meye mika ütiäte jae, *Deuteronomio 5.16*

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴ Amne mun ngäbäkre rünre rünre abko käkwe ñan ngäbäkre munkwe moto mika romon kukwe bätäkä ngwarbe btä, akwa munkwe ngäbäkre munkwe töi tikadre amne munkwe ji kuin Ngöbökwé mikadre gare ño ietre abko ie ni Dänkien tö, ye kwrere munkwe nuen.

Kukwe ni klabore kräke amne bkänkä kwe kräke

⁵ Mdakäre abko, mun klabore käkwe mun bkänkä kukwei mika täte ja töi kuinbti. Erere arato, munta sribire Kristo ara jire kräke raba ruen munye, käkwe mun bkänkä mika ütiäte jae amne munkwe jürä ngwian era metre, munkwe Kristo mikadre täte ye kwrere.

⁶Ye abko, ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuen kuin ja bä mikakäre kuin, akwa sribikä Kristokrä ye kwrere munkwe sribi amne Ngöbö tö dreye, ye erere munkwe nuen jökrä ja töi metrebti.

⁷Ye abko, munkwe sribi ja di ngöi jökrä mun bkänkä kräke, ye abko ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien ara jire kräke munkwe nütü, käkwe sribi kore,

⁸ñobtä ñan angwane ni klabore ya o klabore ñakare ya, akwa ni itire itire käkwe dre dre nuenbare kuin, ye abko ni Dänkien käkwe ütiä biandi nie, ye abko raba gare metre munye.

⁹Mdakäre abko, ni klabore käta sribire ja töi kuinbti bkänkä kräke, ye kwrere jire mun mden mden käta ni klabore bkäne ye käkwe sribi ükadrete ja töi kuinbti kräke. Amne munkwe ñan rätäkä mikakäre ene, ñobtä ñan angwane mun amne niaratre abko tä sribire ni Dänkien itibe kräke. Ni Dänkien ye abko tä kä käinbti amne niara abko kräke ni ütiäte ja kwrere jökrä.

Jändrän rükrä Satana rüere

¹⁰Mtare mentokwäre abko ni Dänkien di kri, yehti munkwe nüna dite köbö kwatirekwatire abko krörö:

¹¹Jändrän jökrä bianta Ngöbökwä ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye kite jabtä munkwe. Diablu ni ngökaka käkwe kukwe mikaditbe mun rüere, ye ngwane mun rabadre nünenkä dite jabtä diablu rüere, abkokäre kite jabtä munkwe,

¹²ñobtä ñan angwane ñan nita rüe ni kä nebtä rüere, akwa üai kämekäme tä dikekä kabre käinta sete abko di kri amne tä kä käme iko kä jökräbti kä nebtä dänkiene amne gobrane ni ngätäite nete abko rüere nita rüe.

¹³Ne aisete jändrän jökrä bianta Ngöbökwä ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye den kisete munkwe amne köbö te kukwe taretare jatadi mun nuente ja käne, ye näire mun rabadre nünenkä dite jabtä mun rüebe, abkokäre munkwe ja mika juto biare rükäre kore. Yehti munkwe nünanka dite jabtä.

¹⁴Ye aisete, nitre rükä käta koria mäketete dime ja mrökarabtä ja mikakäre biare rükäre, ye kwrere munkwe kukwe era metre Ngöbökwä mäkatete jabtä rükäre Satana rüere. Erere arato, nitre rükä tä jändrän ribi mike ja mäträbtä ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nünandre era metre Ngöbökrä ye abko käkwe mun ngibiadre mun rüe Satana ngäniene.

¹⁵Mdakäre abko, nitre rükä tä sandalia neketete kuin temen kite ja ngotobtä rükäre, ye kwrere munkwe ja ngoto mika juto biare niken Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ye niere ni mda mdaye. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye tä ni mike ja mäketä jäme Ngöböbe.

¹⁶ Akwa jändrän jökrä ja ngibiakrä yebti ta abko tödeka kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe dian kisete nitre rükä tä jändrän ribi ngwen kisete ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nuendre kore. Ye köböire abko üai kämekäme käkwe kukwe kämekäme kitadi buko jutra ngitiekä kwrere mun rüere angwane, munkwe kukwe käme ganaindi kwäräbe.

¹⁷ Amne munta dianintari, ye abko jändrän ribi mikata ja dokwäbti ja dokwä ngibiakrä rüe ngäniene ye kwrere. Amne Ngöbö Kukwei abko tä ngitra kwrere Ngöbö Üaikwe. Ngöbö Kukwei yebti munkwe rü, nitre rükä tä rüre ngitrabti ye kwrere. Jändrän jökrä rükrä ye munkwe dian kisete rükrä jae diablu amne üai käme kwe ye rüere.

¹⁸ Erere arato, munkwe blita kärekäre Ngöböbe amne, Ngöbö Üai köböire munkwe ja di ribe Ngöböye amne munkwe jändrän kärä kärekäre ie arato. Erere arato, munkwe mokre käre jabti, akwa mun ñan rante blitare Ngöböbe, käkwe blita käre ben nitre deme deme kwe ye kräke.

¹⁹ Mdakäre abko, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä nämane tiebe ye abko tikwe niedre ño ño abko Ngöbökwé mikadre gare tie amne, kä jürä rabadre ñakare tibtä blitare, abkokäre munkwe blita Ngöböbe tikrä.

²⁰ Ngöbö kukwei kuin abko tikwe mikadre gare, abkokäre Ngöbökwé ti juani blitaka jakrä. Ngöbö kukwei ye mden dokwäre tita ngite kä teri nete mtare, akwa kä jürä ñan rabadre jire chi tibtä blite Ngöbö kukweibtä, abkokäre munkwe blita tikrä Ngöböbe.

Kukwe mrä

²¹ Mräkäre abko, Tíquico ni mräkä tare kri nikwe amne sribikä era metre ni Dänkienkwe abko tita juen nebe mun kánti yete. Tita ño nete amne tita dre dre nuene ye abko niarakwe niedi jökrä munye.

²² Erere arato, nunta ño nete ye niedre kwe munye abko käkwe kä mikadre juto munbtä, abkokäre tita juen nebe yete.

²³ Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien käkwe ja mräkätre yete mika nüne jame amne, munkwe ja taredre kwärikwäri tödekare kwärä kwatibe Ngöböbti abko ie ti tö.

²⁴ Amne nire nire kätä ni Dänkien Jesukristo tarere era metre kärekäre, ye abko kräke Ngöbö raba ja moto mike kuin arato. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Filipobokrä Filipenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate, kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Akwa Pablo nikani Silas amne Timoteobe nebe juta Filipino kanti kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare ietre angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti. Ye abko tä tikani Hechos 16.12-40 yebtä. Abti niara nämane ngite nükani gare nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Filipote yeye angwane, niaratre käkwe ngwian amne jändrän mda mda juani Pablo kräke ni iti kädian nämane Epafrodito köböire Pablo die mikakäre. Abtä Pablokwe tärä Filipenses ne tikani kuin niekäre ietre.

Mdakäre abko, Pablo namani ja tare nike, akwa kä namani nuäre btä abko mikani gare kwe nitre nünanka Filipino yeye, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti nünanka yete nämane ja tare nike arato tödekabtä Jesubti. Jesukristo käkwe nünabare ño, käkwe bikabare tidrä ni mda mdabtä, ye kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre ja die mikadre kwärikwäri nünenkä dite Jesubtä abko Pablokwe niebare ietre.

Mdakäre abko, Pablokwe nitre tödekaka Jesubti mikani mokre nitre israelita ruärebtä. Nitre israelita ruäre nämane niken kukwe dirire blo Jesukristobtä abko ngäniene ja ngibiadre Pablokwe niebare ietre. Tödeka kwatibe Jesubti, aibe köböire ni ñan rabadre dianintari nitre israelita ne nämane dirire, akwa ñakare kore Pablokwe niebare, aisete ja ngibiadre kuin niebare kwe.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike amne Timoteo tä tibe nete. Nun ne abko sribikä Kristo Jesukwe. Mun deme Ngöbökwä tä ketetibe Kristo Jesube juta Filipote amne mun ni Ngöbökwä jie ngwianka amne nitre ni mda mda die mikaka, ye kräke nunta köbö kuin juen.

² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye ja di käräre kwärä

³ Ja mräkätre, munta nuke töre batire batire tie angwane, tita kuin niere Ngöböye munbtä.

⁴ Erere arato, tita blite Ngöböbe angwane, käta neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun jökrä kräke,

⁵ ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, mun nikani ti die mike kukwe kuin Jesubtä kädriere abti kä nükebe mtare. Yebtä käta neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun kräke.

⁶ Ye abko, Ngöbökwé sribi kuin kömikanintbe munbtä, sribi ye abko niara ara käkwe ngwiandi bare jökrä nebe Kristo Jesu jatadita kä mrä köbö ye näire, ye abko gare kuin tie.

⁷ Tikwe töbikadre kore mun jökräbtä abko kuin ruen tie, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe. Ngöböta ja moto mike kuin tikrä ti die mikakäre, ben gwaire munta ti die mike arato, aisete tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri ya o tita kukwe kuin Jesubtä ngie mike amne bä mike ütiäte gobran ngwärecri, akwa ye kanti munta ti die mike.

⁸ Ne aisete nikwe ni mda mda taredre ño abko Kristo Jesu tä mike gare tie, yebti tita mun jökrä tarere kri, ye abko gare kuin jökrä Ngöböye.

⁹ Ne abko, tita ja di ribere krörö Ngöböye munkrä: Mun tödekaka Jesubti käkwe ja taredre kwärikwäri amne ni mda mda taredre bäri mda munkwe arato köbö kwatirekwatire. Erere arato, Ngöbö rükadre gare bäri munye amne mun jatadre neme bäri töbtä Ngöböbtä, dre abko kuin Ngöbö ngwärecri rükadre gare bäri metre munye abko tita ribere Ngöböye munkrä.

¹⁰ Tita ribere kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kukwe rükadre gare kore munye, ye köböire dre dre ütiäte nünankrä bäri metre Ngöbökrä rükadre gare munye amne mun rabadre nüne kuin deme amne, ni mda mda ñan rabadre mun kite ngise nebebe Kristo jatadita ye näire.

¹¹ Ne abko munkwe nuendre angwane, mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärecri Jesukristo diebti, ye köböire Ngöbö rabadi käikitankä amne rabadi mikani ütiäte kri.

Kukwe kuin Jesubtä tä nüke gare ni kwatiye

¹² Ja mräkätre, mtare ti tö kukwe mda niei munye abko krörö: Kukweta nakenkä taretare tibtä, yebtä kukwe kuin Jesubtä kädrieta niken bäri janknu mentokwäre, ye abko rabadre gare munye abko krörö:

¹³ Tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri tödekabtä Kristobti, ye abko nükanina gare era metre nitre guardiare emperador gwiriete ie, amne ni kwati mda mda, ie nükanina gare arato.

¹⁴ Ti kitani ngite tä gare ti mräkätre tödekaka ni Dänkienbtiye nete, ye abko käta bäsi niaratre jökrä kite blite bäri mda kukwe kuin Ngöbökwé yebtä amne kä jürä ñakare btäre blitare.

¹⁵ Nitre ye ngätäite, ni ruäre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare, akwa era metre tä mokrere tibe amne töita bikabtä

kri tibtä, käta kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye. Akwa ni ruäre abko tä mike gare ja töi kuinbti.

¹⁶ Nitre ye tä ti tarere, aisete tätre kukwe kuin Kristobtä mike gare kore ja töi kuinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin ye ngie mikaka abko garera ietre.

¹⁷ Akwa ni tä mokrere tibe, ye abko tä kukwe kuin Kristobtä mike gare arato, akwa tätre bike kri au amne, ñan tä sribire ja töi metrebti. Tita ngite ne ngwane, niaratre töta kukwe mikaitbe bäri ti rüere, aisete käta näin kukwe kuin Jesubtä mike gare kore.

¹⁸ Akwa ye abko ñan mikata bäri ütiäte tikwe, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare töi kuinbti ya, ñakare ya abko tä dbe tikrä, ñobtä ñan angwane tätre kukwe kuin ye mike gare jirekäbe. Ye abko bäri ütiäte, aisete käita neme bäri nuäre tibtä.

Akwa kä rabadi bäri nuäre tibtä janknu,

¹⁹ ñobtä ñan angwane era metre tita ngite kä teri nete, akwa munta blite tikrä Ngöböbe amne Ngöböta Jesukristo Üai juen ti die mikakäre, aisete Ngöbökwé ti dianditari mrä abko gare kuin tie.

²⁰ Ti tädi kukwe ükatekä romanobo ngwärecri angwane, Ngöbökwé ñan ti tuadremetre Kristo Jesu rükente abko tita ribere ie. Erere arato, ti rabadre baliente, käkwe Kristo mikadre tuare ütiäte kri ni kwati ngwärecri Ngöbö diebti abko tita ribere Ngöböye. Akwa kukwe ükatekä romanobo käkwe ti tikadrete nünakäre janknu ya o ti juandre müre ketadre kwe ya, mden erere tä dbe tikrä,

²¹ ñobtä ñan angwane tita nire nünakäre Kristo aibe kräke, akwa ti müre ketadre ye abko rabadre bäri kuin tikrä.

²² Akwa ti tikadrete nünakäre janknu kä nebtä angwane, tikwe sribi kuinquin nuendre bäri Ngöbökrä, aisete dre abko rabadre bäri kuin tikrä abko ñan nuke gare tie.

²³ Ye aisete, jändrän ketebu ne mden abko tikwe diandrekä jakrä abko tä neme tare tikrä töbike btä. Ti müre ketadre nitre romanobokwe tödekabtä Kristobti angwane, ti rikadre nüne Kristobe, ie ti tö bäri krübäte amne, ye abko rabadre bäri kuin tikrä.

²⁴ Akwa nitre romanobo käkwe ti tikadrete nünakäre janknu kä nebtä abko bäri kuin munkrä ruen tie.

²⁵ Ti tikadite nünakäre janknu mun jökrä die mikakäre näin bäri metre Jesube amne, kä mikakäre nuäre munbtä tödekabtä Jesubti, ye kräke ti rabadi mun jökräbe abko gare kuin tie.

²⁶ Angwane ti rabadita bobuta munbe ketetibe angwane, ti käi rabadita bäri nuäre munbtä amne, munkwe Kristo

Jesu käikitadikä, aisete ti rabadre tikaninte rabakäre bobuta munbe abko tuen bäri kuin tie.

Kukwe kuin Kristobtä bä mikadre ütiäte

²⁷ Akwa kukwe ketetibe bäri ütiäte nuendre munkwe abko ti bike niere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä rabadre ütiäte ni mda mda okwäte, abkokäre munkwe nüna kuin metre. Munkwe nünandre kore ne ngwane, ti rabadita ja tuenta munbe ya, ñakare ya, o tikwe ni kukwei nuadita munbtä jirekäbe, akwa kukwe krörökrörö rabadi gare tie: Mun tä nünenkä dite jabtä toi ketetibe jökrä, ye köböire munta ja die mike kwärikwäri kukwe kuin Kristobtä mikakäre gare bäri.

²⁸ Erere arato, munkwe ñan ja ngwian nikenkä mun rüe käne, ñobtä ñan angwane niaratre tä rüre mun rüere, ye abko käta kukwe krörö mike gare: Niaratre juandi ngwarbe jökrä Ngöbökwä, ye abko tuen kuin btätre, akwa mun abko Ngöbökwä dianditari, ye abko tuen gare kuin munbtä arato.

²⁹ Ye abko, Ngöbö moto kuin, ye köböire munkwe tödekani Jesukristobti. Akwa ñan munkwe tödekadre jirekäbe bti, akwa Ngöbö moto kuinbti munkwe ja tare nikadre kräke abko kuin munkrä arato abko rabadre gare munye.

³⁰ Ye mden kisete mun amne ti, nita ja tare nike ja kwrere Jesukristo dokwäre mtare. Nita ja tare nike, ye mden kwrere tikwe ja tare nikani mun okwäbti ti näma kena juta Filipote, ye kwrere tita ja tare nike nete abko kukwe nuata mda bati munkwe kore.

2

Nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre Jesu kwrere

¹ Ti mräkätre, munta ketetibe Kristobe, aisete ja motota neme ruen nuäre nuäre munye amne, Ngöböta mun tarere, ye tä mun moto mike jäme. Erere arato, Ngöbö Üai tä munbtä abko tä mun mike ketetibe jökrä amne, mun ruentari tare Ngöböye amne Ngöböta ja moto mike jäme mun kräke abko gare tie.

² Ye mden kisete, munkwe kä mikadre bäri nuäre tibtä, abkokäre munkwe nüna krörö: Munkwe ja toi mika ja näre jökrä. Munkwe ja tare ruäre kwärikwäri. Munkwe nüna jäme jökrä jabe kwärikwäri. Erere arato, jändrän ketetibe btä munkwe töbika gwaire jökrä.

³ Munkwe ñan jändrän nuen jire kaibe jakrä amne ja dikaikäre, akwa bika tidrä ni mda mdabtä amne ni mda mda mika bäri ütiäte jakrä.

⁴ Mdakäre abko, munkwe ñan töbika jändrän kuinbtä kaibe jakrä akwa, munkwe töbika jändrän kuinbtä ni mda mdakrä arato.

⁵ Ye kwrere Kristo Jesu kākwe tōbikabare jabtā amne ni mda mdabtā amne nūnabare kore kwe, aisete ye kwrere munkwe tōbika amne nūna munkwe arato abko krōrō:

⁶ Kristo abko Ngōbō arabe arato, akwa rabadre ūtiāte janknu Ngōbō kwrere,

yebtā abko ñan namani tōbike kaibe jakrā amne namani ruentari tare ñakare ie.

⁷ Ye mden kisete, Kristo abko Ngōbō arabe, akwa niara kai ūtiāte ūtiāte kri abko mikaninte kwe ja tōi jenbti, kākwe ja dikaibare ñakare amne, ja mikani ūtiāte ñakare kwe abko krōrō:

Ni kladore kwrere jire nāmane kā nebtā. Erere arato, niara dārebare angwane, nāmane ni kā nebtā kwrere.

⁸ Mdakāre abko, niara namani tuen ni kā nebtā kwrere ni jōkrāye amne namani bike tidrā ni jōkrābtā, kākwe Ngōbō kukwei mikani tāte jōkrā amne ja biani mūre ketadre kwe Ngōbō kukwei mikakāre tāte metre.

Akwa ñan mūre ketani nuāre, akwa mūre ketani krūbāte krusobtā.

⁹ Ye kwrere Jesukwe ja mikani ūtiāte ñakare.

Ye mdenbtā Ngōbōkwe mikani bāri ūtiāte ni jōkrā amne jāndrān jōkrā bti ta amne, ni kai bāri ūtiāte abko Ngōbōkwe biani ie arato.

¹⁰ Ye mden kisete, Jesu ye ngwārekri ni jōkrā amne jāndrān jōkrā kā kainbti, kā temenbtā amne dobo tāni abko rabadi ngukudokwābti niara mikakāre ūtiāte jae,

¹¹ Jesukristo abko Dānkien Ngōbō niedre ie angwane, Ngōbō ni Rūn rabadi mikani ūtiāte kri arato.

Ngōbō kukwei mikadre tāte

¹² Ne aisete ti mrākātre tare tikwe, ti nāmane mun kānti juta Filipos yete angwane, kāre mun nāmane Ngōbō kukwei mike tāte, ye kwrere arato mtare tita mobe munye akwa, munta Ngōbō kukwei mike tāte bāri era metre. Akwa ni dianinantari Ngōbōkwe kākwe Ngōbō kukwei mikadre tāte ño, ye kwrere munkwe sribi Ngōbō kukwei mikakāre tāte jōkrā, Ngōbō mikare ūtiāte kri kwārā, Ngōbōkwe mun dianinantari bā mikakrā metre.

¹³ Munkwe nuendre, ñobtā ñan angwane Ngōbōta sribire munbtā mun tōi mikakāre biare sribi kuin nuenkāre amne, Ngōbōta sribire mun mikakāre dite sribi kwe ye ngwiankāre bare.

¹⁴ Jāndrān jōkrā nuenta munkwe, yebtā munkwe ñan ñākā jabtā kwārikwāri amne, munkwe ñan ja kweta kwārikwāri.

¹⁵ Munkwe nūnandre kore angwane, kukwe ñan kwandre jire ni mda mdaye mun kitakrā ngise amne mun tōi amne mun moto rabadre metre abkokāre. Ye kwrere, munkwe nūnandre Ngōbō ngābriānkātre tōi kuin metre kwrere nitre

moto kämekäme amne diän diän ngätäite. Sö amne muke tä trä ngitiekä kä käinbti deo, ye kwrere jire munta kä trä Ngöbökwe mike tuare nitre kämekäme amne diän diän ngätäite kä nebtä.

¹⁶ Ne aisete Ngöbö kukwei kuin käta ni mike nüne kärekäre, ye munkwe ketate dime kisete niekäre ni jökräye. Munkwe nünandre kore ne ngwane, Kristo jatadita ye näire mun käi rabadi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane tikwe ñan ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite abko tikwe gadi aisete.

¹⁷ Munta tödeke Ngöböbti abtä munta sribi kuin nuene Ngöbökrä. Ye abko, jändrän kämikata kukwadre Ngöböye niara käikitakakrä ye kwrere. Amne tita sribire mun ngätäite, ye dokwäre nane ti kämikadre, ye ngwane jändrän biani kukwadre Ngöböye, bti dö kekata, ye kwrere ti rabai Ngöbö ngwärekri. Akwa ye abko Ngöbö moto mikakrä nuäre amne, ye kwrere jire tikwe mun käi ngwiandre nuäre gwaire jabtä.

¹⁸ Ne aisete, munkwe kä ngwian nuäre gwaire jökrä jabtä tibe ja tare nikabtä kore.

Timoteo amne Epafrodito juandi jötrö Pablokwe

¹⁹ Ja mräkätre, ni Dänkien Jesu tö, ne ngwane bä jötrö ti tö Timoteo juain nebe mun kanti yete, ñobtä ñan angwane niara rabadreta mun kanti angwane, kä rabadi nuäre munbtä niara tuare. Abti niara rükadreta kukwe ngwenante kuin munbtä tie, ye abko käkwe kä mikadre nuäre tibtä arato, abkokäre tikwe juandi.

²⁰ Tikwe Timoteo juandi, ñobtä ñan angwane tita mun tarere metre, ye kwrere Timoteo aibe käta mun tarere, aisete tikwe niara juandi mun kanti mun die mikakäre.

²¹ Ni kwati mda abko käta töbike jändrän jakwebtä au, akwa Kristo Jesu tö dreye, yebtä töbikata ñakare kwetre.

²² Akwa Timoteo abko käta nüne metre, ye garera mun jökräye, ñobtä ñan angwane ni ngobo nikwe käta ni die mike ño sribibtä, ye kwrere jire Timoteokwe ti die mikani kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye, ye garera munye arato.

²³ Ne aisete kukwe rabai ño tikrä nete gadi tikwe angwane, tikwe Timoteo juandi nebe mun kanti yete.

²⁴ Amne ti abko tä ngite kä teri nete, akwa ti Dänkien Jesu diebti, bä jötrö ti tikadrete angwane, ti näin nebe mun kanti arato abko tita nütüre.

²⁵ Akwa gwängwarbe abko, ti mräkä Jesu käbti Epafrodito, sribi muko tikwe amne ti die mikaka tikwe, ye abko munkwe juani ti die mikakrä nete abko ti bike juenta nebeta mun kanti.

²⁶ Niara abko tä ulire mun miare amne, niara namani bren abko gani munkwe, yebtä abko bäri tä töbike kri mda.

²⁷ Epafrodito abko namani bren jume bkänä amne bäsi krütani akwa, namani ruentari tare Ngöböye, aisete Ngöbökwé mikaninta kuinta amne krütani ñakare. Tita ulire nete, ne bärire ti ñan rabadre ulire mda, abkokäre ti namani ruentari tare arato Ngöböye niarabe gwaire, aisete niara krütani ñakare.

²⁸ Ye mdenbtä abko, tita niara juenta jötrö ngwarbe ne-beta mun kánti, kä rabadreta nuäre munbtä niara tuareta abkokäre amne, ti ñan tädre töbike kri janknu arato, abkokäre tita juenta.

²⁹ Ne aisete kä raba nuäre munbtä niara kare ngäbti ni mräkä nikwe kwrere ni Dänkien käfti. Ye kwrere arato, ni Epafrodito ne kwrerekwrere, ye abko munkwe mika ütiäte jökrä arato,

³⁰ ñobtä ñan angwane Epafrodito bäsi krütani sribibtä Kristokrä amne, ja kwata namani ruentari tare ñakare ie angwane, bäsi krütani sribibtä tikrä, sribi ñan rabadre bare jire munye tikrä, mden abko niara nämáne nuene, abtä ja bren nikani kore kwe.

3

Dre nuenta ja di jenbti abkobtä bikadre kri ñakare

¹ Ti mräkätre tikwe, munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Ti bike kukwe niere munye, ne kwrere tikwe tikanina munye akwa, tare ñakare tikrä tiketa mda munye, ñobtä ñan angwane kukwe ne kuin mun die mikakrä mun rüe ngäniene ruen tie, aisete tita tiketa munye.

² Ja mräkätre, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie mikamna täte munye amne, käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre abko ni ngututu kämekäme krübäte amne niaratre abko sribi diän diän nuenkä amne niaratre abko ni kwata tikakaka ngwarbe, aisete nitre ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin.

³ Ñäräkrä mikata ja kwatabtä, ye abko käta ni jen Ngöbökwé era metre bä mike nieta kwetre. Akwa ye abko ñakare metre, ñobtä ñan angwane ni abko ni jen Ngöbökwé era metre gare krörö nie: Nita sribire Ngöbökrä amne nita niara käikitekä Ngöbö Üai köböire amne, nita Kristo Jesu aibe bä mike ütiäte kri. Erere arato, jändrän tuen ni ngrabarebtä, yebti nita tödeke ñakare amne jändrän nuenta au jakrä abko ni ñan tö bä mikai ütiäte kri, aibehti ni ne mden abko ni jen Ngöbökwé era metre gata nibtä.

⁴ Akwa ti tö rabadre ja bä mikai ütiäte kri ne ngwane, jändrän nuenta au jakrä, yebti ti rabadre ja bä mike ütiäte kri ruen tie.

Nitre ye abko tä jändrän nuene au jakrä ja mikakäre metre Ngöbö okwäte, ja bä mikakäre ütiäte kri. Akwa ti bäri käkwe kukwe nuenbare kuin täte abti ja rabadre ruen ütiäte kri tie abko krörö:

⁵ Ti därebare angwane, kwäirare ti ñäräkrä mikani ti kwatabtä amne, ti abko israelita, amne ti därebare juta Benjamínkri amne ti abko hebreo era metre. Erere arato, ti nämane nekete nitre bariseokri, aisete kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie, ye abko ti nämane mike täte bäri metre nitre bariseo kwrere.

⁶ Ne aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, yebti ti nämane mokrere krübäte, aisete nitre tödekaka Jesubti abko rüere ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye erere ti nämane mike täte bäri, aisete ti nämane nüne bäri metre, ni mda mda nämane nütüre tibtä, aisete ti bäri käkwe ja bä mikadre ütiäte kri.

⁷ Akwa Kristo rabadre mikani kri ti köböire, abkobtä jändrän jökrä nämane ütiäte kri kena tikrä, ye abko tuen ütiäte ñakare tie mtare.

⁸ Ne bäre mda abko, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bäri kuin tie ne abko bäri ütiäte tikrä. Ye mden kisete, jändrän jire jökrä mda mda, ye tuen ütiäte ñakare tie ti Dänkien kwrere, aisete niara kräke tikwe jändrän jökrä tuanimetre ja jiebtí. Jändrän jökrä ye mden abko tuen jändrän ngwarbe rä kure kwrere tie, aisete tita mikete, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bäri kuin tie amne,

⁹ ti rabadre nüne bäri ketetibe Kristobe abkokäre. Tikwe ja töi mikani Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mike täte, akwa ñan ye köböire ti ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe, akwa tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire ti ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe.

¹⁰ Erere arato, Kristo rükadre gare metre ta tie, ie ti tö abko krörö: Ja di kribti Ngöbökwé Kristo mikaninta nire, niara di ye abko ie ti tö jakrä arato nünankrä Kristokrä. Erere arato, niarakwe ja tare nikani ño, ye kwrere ti tö ja tare nikai arato ni mda mda ngwiankäre Ngöböye. Ne kwrere arato, niarakwe ja biani müre ketadre ni mda mda kräke, ye kwrere ti tö ja biam müre ketadre ni mda mdakrä arato amne,

¹¹ Ngöbökwé ti mikadita nire niara kwrere, ie ti tö, abkokäre ti tö nünai bäri ketetibe Kristobe.

¹² Nebtä abko ñan ti nena jändrän jökrä ye bkäne, tita niere. Erere arato, Ngöbökwé ni mikadi era metre kä käinbti, ye erere ti nena era metre ñan tita niere, akwa drekäre Kristo Jesukwe ti käräbare käne, ye aibehtä ti töita, aisete ye jiebtí tita nakwen ja di ngöi jökrä.

¹³ Ti mräkätre, ne ñan ti nena jändrän jökrä bkäne täte jökrä ja di jenbti abko tita niere, akwa jändrän ketetibe btä tita ja töi mike kwatibe abko nere: Jändrän känekäne namani tie abko tita käikwitekä jabtí, amne jändrän kuin tä ti käne Ngöbökwe abko jiebtí tita nakwen janknu ja di ngöi jökrä.

¹⁴ Ne abko jändrän kuin kä káinbti biandre tie Ngöbökwe Kristo Jesu köböire abko erere ti rabadre bkäne, abkokäre Ngöbökwe ti käräbare nüne kä káinbti ben, aise te tita nakwen kisere jiebtí.

¹⁵ Ye abko, nire nire nena ünán tödekabtä Jesubti abko kákwe töbikadre ja kwrere jökrä tibe. Akwa kukwe mda tarä, btä mun ruäre ñan tä töbiké ti kwrere ne ngwane, töbikadre ño abko Ngöbökwe mikadi gare munye arato.

¹⁶ Akwa nikwe nünandre ño Ngöbö ngwäre kri nena gare nie, ye kwrere nikwe nünandre.

¹⁷ Ti mräkätre, nikwe nünandre ño abko erere tikwe nünanba mun okwäbti, ye kwrere mun jökrä kákwe nüna. Erere arato, nunkwe nünabare ño mun okwäbti, ye kwrere ni mda mda tä nüne ya abko munkwe mika ñäräre kuin abko erere munkwe nüna arato.

¹⁸ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni ruäre abko ñan tä nüne kore. Ye mdenbtä tikwe blitabarera bäre bäre munbe akwa, müare kwärä ti tö nieita bobuta munye abko krörö: Kristo krütani krusobtä ni kräke abko nire nire kätä mike ngwarbe jae ni jökrä okwäbti,

¹⁹ yebtä abko Ngöbökwe gadikä jökrä amne, jändrän nuenta käi ngwiandre nuäre jabtä kwetre, aibe jiebtí tä nakwen. Erere arato, kukwe kámekáme nuenta kwetre abtä rabadre ja gaire kwrere akwa, abkobti jata nebe ruen bäri ütiäte krikri ietre. Jändrän kä nebtä aibehtä tätre töbiké.

²⁰ Akwa ni abko kä káinbti bkänkä, aise te ni kä káinbti bkänkä kákwe nünandre ño, ye kwrere nikwe nünandre amne, ni Dänkien Jesukristo ni Diantarikä tä kä káinbti jatadita abko ngibiata ngäbti nikwe.

²¹ Angwane ni ngrabare ngwarbe ne abko niarakwe kwitadi kuin bä nuäre niara ngrabare kwrere. Ye abko nita ngibiare amne, Jesukristo di kri jändrän jökrä mikakäre ja ngoto täni ye kákwe ni ngrabare kwitadi jökrä kore ja di kribti.

4

¹ Ne aise te ti mräkätre, munkwe nünanka dite ni Dänkienbtä abko tita niere munye. Mun tare kri tikwe. Ti tö ja tuaita kri munbe amne, mun abko tä sribi ütiä kwrere tikwe, ye abko kätä kä mike nuäre kri tibtä ti mräkätre.

Pablota kukwe ükete Evodia amne Síntique kräke

² Angwane Evodia amne Síntique abko kákwe ja mäkäta ni ja mräkäre kwrere ni Dänkien kábtí abko ti tö ribei kisere ietre.

³ Amne ma sribi muko tikwe abko kákwe ni ngwai nibu ye die mika ja mäketa abko tita ribere mae, ñobtä ñan angwane nun nämáne sribire Clementebe amne sribiká mda mda nämáne sribire tibe arato angwane, ti ngwai nibu ye kákwe sribibare kri gwaire nunbe kukwe kuin Jesubtä ye mikakäre gare, aisete makwe die mika, ie ti tö. Mun abko kákwe nünandi kärekäre kä käinbti, ye erere mun käi nena tikani jökrä täräbtä Ngöbökwé.

Pablota ni jökrä kite nüne bäri Ngöbö kräke

⁴ Ti mräkätre, käre munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Käre munkwe käi ngwian bäri nuäre jabtä tita niereta mda munye.

⁵ Mun abko moto jáme ni mda mdakrä, ye rüka gare ni jökräye munbtä. Ni Dänkien nükerate ja ken,

⁶ aisete munkwe ñan töbika ngwarbe dikaro, akwa munkwe blita Ngöböbe jakrä amne, kukwe jökrä mike gare ie munkwe amne, ja di käräre kwärä munkwe kuin nie Ngöböye arato.

⁷ Munkwe nuendre kore angwane, Ngöbökwé kä jáme jakwe mikadi mun motobtä. Kä jáme Ngöbökwé abko ñan rükadre gare jire ni kä nebtäye. Kä jáme biandi Ngöbökwé munye, ye kákwe mun moto amne mun töi ngibiadibti kuin Kristo Jesu köböire, munkwe ñan töbikadre dikaro ngwarbe abkokäre.

⁸ Ti tö kukwe niei mrä munye ti mräkätre abko krörö: Kukwe era amne kukwe ütiäte, yebtä munkwe töbika. Erere arato, kukwe kuin amne dre abko deme Ngöbö ngwäreki, yebtä munkwe töbika. Amne kukwe mden bä nuäre nuäre amne kukwe mden tuen kuinkuin, yebtä munkwe töbika. Erere arato, jändrän jökrä kuinkuin amne jändrän kuin kä ngwiankrä nuäre jabtä Ngöbö ngwäreki, yebtä munkwe töbika.

⁹ Angwane tikwe kukwe diriba ño munye, tikwe mun töi dianba ño ño amne munkwe ti kukwei nuaba blite ño ño amne munkwe ti tuaba dre dre nuene, ye kwrere munkwe nuen janknu. Tita jändrän nuemna munye, ne kwrere munkwe nuendre ne ngwane, Ngöbö moto jáme ye tädi käre munbe.

Jändrän juani Pablo die mikakrä, btä Pablota kuin niere

¹⁰ Tita ti Dänkien käi ngwen bäri nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane ti nükani töreta munye, kákwe ti die mikaninta. Ne abko ñan ti käikwitaninkä jabtí munkwe abko tita niere akwa, kä raire munkwe ngwian juandre nireye tikrä ñan namani nuke gare munye, aisete mun nämáne ti die mike ñakare, akwa mtare munkwe ti die mikaninta.

11 Tita kukwe niere kore munye, ye abko ngwian amne jändrän ñakare tikwe, abtä tita niere kore akwa, ti abko kwe jändrän ño ño tädrera abko rabadre dbe tikrä abko garera tie.

12 Nüna gare bobre tie amne nüna gare jändrän kabrebe tie. Arato, nünandre ño erere, kräke tita biare, ne abko garera tie, aisete ti tädre trine ya, ti tädre mröi ya abko btä tita töbike ñakare dikaro akwa, käta neme nuäre tibtä. Erere arato, jändrän tärä kabre tie ya, ñakare ya, yebtä tita töbike ñakare dikaro, akwa käta neme nuäre tibtä.

13 Kristo ti die mikaka, köböire ti raba jändrän jökrä nuene.

14 Akwa munkwe ti die mikani ja tare nika kánti nete, käkwe ngwian juani ti die mikakäre, ye abko bäri kuin ruen tie.

15 Ti nämä Macedonia munbe, bti tikwe kä mikateba, kä rikaba kukwe kuin Jesubtä mike gare kä mdate angwane, mun Filipobo käkwe tödekani krire Jesubti, akwa nitre gätäkä Jesu käbti kä Macedoniate, ye ngätäite mun aibe käkwe ti die mikaba.

16 Mdakäre abko, ti nämä juta Tesalónicate angwane, mun aibe käkwe ngwian juanba bäre bäre ti die mikakäre.

17 Ne abko ñan munkwe jändrän juandre bäri ngwarbe mda tikrä abko tita niere akwa, mun rabadre jändrän bkäne bäri mda Ngöbö ngwäreki abko ie ti tö, käta niere kore munye.

18 Ngwian amne jändrän jökrä bianta tie munkwe abko tikwe kani ngäbti, aisete jändrän tärä täte tikwe mtare. Mdakäre abko, munkwe ngwian biani Epafroditoye ngwian-dre tikrä abko niara nükani ngwena tie amne, jändrän tä bäre bianta kabre tikwe mda. Ne aisete munkwe ngwian juani tikrä, ye abko namani kuin Ngöbökrä amne, jändrän rä bäre bianta Ngöbökrä nitre israelitakwe abko käi namani nuäre Ngöböbtä, abko erere käi namani nuäre Ngöböbtä käre ngäbti arato.

19 Ye abko, Kristo Jesu di kri jändrän jökrä bkäne, ye köböire jändrän ñakare munkwe abko Ngöbö tikwe käkwe biandi munye.

20 Amne Ngöbö ni Rün nikwe aibe raba käikitaninkä kärekäre. Ne abko raba bare kore. Amen.

21 Mräkäre ti mräkätre, nitre nünanka deme deme Ngöbökwé tä juta Filipote, ie munkwe köbö ngwiantari tikrä amne, ti mräkätre tödekaka Jesubti tä tibe nete käta köbö kuin juen ja mräkätre yete kräke arato.

22 Erere arato, nitre deme deme Ngöbökwé tä nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke akwa, jä mräkätre sribikä emperador romanobokwe abko bäri tä köbö kuin juen munkrä.

23 Ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Amen. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Colosabokrä Colosenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablo ara käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare ñakare juta Colosa yete. Ni iti kädian nämane Epafras käkwe mikani gare ietre. Abti Pablo nämane ngite kä teri juta Romate angwane, Epafras nikani basare ie, ye angwane kukwe kri Colosa kánti, niebare kwe ie.

Pablokwe tärä ne tikani rükäre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye dokwäre, ñobtä ñan angwane ni ruäre juta Colosa yete kä namani kukwe dirire blo Jesukristobtä abko Epafras käkwe niebare ie. Ngöbökwé jändrän jökrä dätebare ñakare Jesukristo köböire abko nitre dirikä blo nämane niere. Erere arato, Ngöbö ñan nämane nüne täte jökrä Jesukristobtä abko nitre dirikä blo nämane niere. Ye kwrere abko nitre dirikä blo nämane Jesukristo bä mike ütiäte ñakare. Jesukristo täte abko nitre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ütiäte nitre israelitakrä ye mikadre ütiäte jae abko dirikätre blo nämane niere.

Kukwe ye dokwäre Pablokwe tärä ne tikani. Ngöbökwé Jesukristo mikani ni jökrä amne jändrän jökrä bti ta, aisete niara aibe di tärä ni diantarikrä täte jökrä abko Pablokwe niebare. Erere arato, kukwe diribare ni kä nebtäkwe, ye abko ngwarbe amne di ñakare jire chi ni diantarikrä, niebare kwe ietre. Mdakäre abko, nikwe nünandre ño Ngöbö ngwärekre, yebtä Pablokwe diribare arato.

Pablota köbö ngwentari

¹⁻² Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Ti ne mden käta köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Colosate ye kräke. Mun abko juta deme Ngöbökwé amne mun ti mräkätäre tä nüne era metre Kristokrä. Ngöbö ni Rün nikwe raba ja moto mike kuin munkrä amne mun raba nüne jäme niara diebti, ie ti tö.

³ Nunta blite Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün yebe angwane, käre nunta kuin niere munbtä Ngöböye,

⁴ ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristo Jesubti amne, juta deme Ngöbökwé abko munta tarere jökrä arato, ye abko nunkwe kukwe nuaba, abtä nunta kuin niere Ngöböye.

⁵ Munta nüne kore, ñobtä ñan angwane kukwe kuin era metre Jesukristobtä diribare munye abko munkwe kukwei

nuani angwane, jändrän kuinkuin nämane ükani kä käinbti mun kräke, ye abko nükani gare munye abkobti munta tödeke, këta nüne kore.

⁶ Kukwe kuin Jesukristobtä, yebti bäri ni kwati tä tödeke kä jökräbti temen. Ye kwrere arato kukwe kuin Jesukristobtä, ye munkwe kukwei nuani mun kënti yete angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti amne Ngöböta ja moto mike kuin era metre ni kräke, ye nükani gare munye.

⁷ Kukwe kuin Jesukristobtä ye abko nun mräkä Epafra tare nunkwe käkwe diribare munye. Epafra ye abko sribi muko nunkwe. Niara abra sribikä era metre Kristokwe abko tä sribire munbe yete.

⁸ Epafra ye mden abko rükaba kukwe ngwena nunye abko köböire munta ja tarere ño kwärikwäri Ngöbö Üai köböire abko nunkwe gaba.

⁹ Nunkwe kukwe gaba kore munbtä, ye näire mentokwäre käre nunta blite Ngöböbe munkrä, Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere mikadre gare täte jökrä kwe munye abko tita ribere ie. Jändrän jökrä Ngöböke, yebtä mun mikadre töbtä kwe amne mun rabadre töi ngitiekä kuin Ngöbö Üai köböire abko tita ribere munkrä Ngöböye.

¹⁰ Amne munkwe nünandre kuin metre ni Dänkien mikakäre ütiäte ni jökrä ngwäreki amne, käre jändrän tuen kuinkuin ni Dänkienye abko erere mun rabadre nuene niara moto mikakäre nuäre abko krörö: Mun rabadre sribi kuinkuin nuene kabre amne Ngöbö rükadre gare ño metre, yebtä mun rabadre töi ngitiekä bäri, ie ti tö, këta kukwe ribere kore Ngöböye.

¹¹⁻¹² Erere arato, Ngöbö di kri bä nuäre, yebti Ngöböke mun mikadre dite kri, munkwe ja tare nikadre angwane, mun rabadre nünenkä dite jabtä bätärekä abkokäre. Erere arato, kä tädre bäri nuäre munbtä, käkwe kuin niedre ni Rün Ngöböye, abkokäre ja di kri bä nuäre, yebti Ngöböke mun mikadre bäri dite nünakäre kore niarakra abko tita ribere ie munkrä. Juta deme Ngöböke, kräke Ngöböta jändrän kuinkuin ngibiare kä käinbti, ye abko biandi kwe munye arato, abkokäre mun mikanina juto biare kwe jändrän ye kaen ngäbti kä trä ngwente kä käinbti juta deme Ngöböke ben gwaire.

¹³ Ni nämane nüne kä ikote Satana ngoto täni, akwa ye ngäniene Ngöböke ni dianintari amne Kristo niara Odei tare kri kwe, ye ie ni mikani gare kwe. Mtare niara Odeita gobrane nibti.

¹⁴ Ngöbö Odei ye köböire abko Ngöböke ni kökanintarita, käkwe kukwe kämekäme btä ni nämane ngite ye dianinkä jökrä nibtä mento.

Kristo abko bäri ütiäte jändrän jökrä bti ta

¹⁵ Ngöbö abko tuen ñakare, akwa Kristo abko ja kwrere Ngöböbe amne nünabare kä nebtä kwe angwane nikwe tuani. Kristo abko Ngöbö Odei mubai amne jändrän jökrä däte ngämi, känenkri Kristo nämanena. Niara abko Ngöbö Odei mubai amne jändrän jökrä Ngöbökwé abko niara kräke.

¹⁶ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä käinta amne tementa dätebare. Amne jändrän tuen nie amne jändrän tuen ñakare nie abko dätebare kwe niara köböire. Erere arato, üai jökrä tä dänkiene käta gobrane ja di kribti abko Ngöbökwé dätebare niara köböire arato. Jändrän jökrä namani dätebare kore niara köböire amne niara kräke arato.

¹⁷ Jändrän jökrä däte ngämi, känenkri Kristo nämanena amne niara diebti jändrän jökrä tä neketaninte amne ñan tä niken ngwarbe.

¹⁸ Mdakäre abko, ni jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä niaratre dokwäre. Erere arato, Kristo abko nämanena kena amne, ni krütanikrütani ye ngätäite niara ara nukaninta nire käne, niara rabadre bäri käne jändrän jökrä amne ni jökrä bti ta abkokäre.

¹⁹ Kä namani nuäre Ngöböbtä nünakäre täte jökrä Kristobtä

²⁰ amne Kristo köböire abko Ngöbökwé jändrän jökrä kä temenbtä amne kä käinbti käräbare ja mäketä jabe. Ye abko Kristo krütani krusobtä angwane, däräie nimianinte, ye köböire Ngöbö moto namaninta jäme ni kräke, käkwe ja mäkaninta nibe.

²¹ Angwane mun abko nämane mente Ngöböye amne mun töi nämane ja rüere Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun nämane kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere.

²² Akwa Kristo käkwe ja tare nikani, krütani era metre krusobtä angwane namani ngwäkäre, ye köböire abko Ngöbökwé ja mäkaninta munbe, mun mikakäre deme, käme ñakare amne ngite ñakare ja ngwärekri.

²³ Akwa munkwe nünandre kore Ngöbökrä, abkokäre munta tödeke kwatibe, yebtä munkwe nünanka dite jabtä. Kukwe kuin Jesukristobtä, ye köböire Ngöbökwé jändrän kuin köböi mikani nie, yebtä mun ñan rika bätärekä bätärekä mento. Kukwe kuin Jesukristobtä ye mden abko munkwe kukwei nuani amne diribarera ni kwatiye kä jökräbti temen amne ti Pablo ne abko Ngöbökwé mikani kukwe kuin dirikä siba.

Pablota sribire ño

²⁴ Mdakäre abko, kukwe kuin Jesubtä tikwe mikaba gare munye abko dokwäre tita ja tare nike munkrä mtare, ye abko käi nuäre kri tibtä. Ye abko, nitre gätäkä Jesu käbti abko Kristo ngrabare kwrere, ye kräke ja tare nika Kristokwe rabadre bare täte ti ngrabare nebti, ie Kristo tö namani.

²⁵ Nitre tödekaka Kristobti, ye kräke Ngöbökwe ti mikani sribikä amne Ngöbökwe sribi mikani ti kisete, ye abko ti rikadre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye mike gare täte jökrä munye, abkokäre sribi ye biani kwe tie.

²⁶ Ni kwati käkwe nünabare ja täritäri kira abti kä nüke mtare abko okwä bäre kukwe kuin ne nämane ükani kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare juta deme Ngöbökwe, ye ie Ngöbökwe kukwe tiebe ye mikanina gare.

²⁷ Amne juta deme Ngöbökwe nitre ñakare israelitare ngätäite, ie Ngöbökwe jändrän kuin bä nuäre ütiäte kri mikani gare. Kristo tä nüne munbtä mtare, ye mden abko nämane ükani tiebe Ngöbökwe kira, akwa mtare tä nüne munbtä, ye köböire abko mun näin nüne kä nuärete Ngöbö kanti, ye abko gare nie.

²⁸ Ne aisete nunta niken mdente erere, kanti nunta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni jökräye. Erere arato, nun namani töbtä Ngöbö köböire, yebtä nunta mäträre ni jökräbtä amne nunta dirire ietre, ye köböire abko nun rikadre ni jökrä ngwena nebe Ngöbö ngwärecri ünän täte jökrä Kristo köböire.

²⁹ Ye rabadre bare, abkokäre Kristo diebti tita sribire krübäte. Kristo di kri ye abko tä ti die mike sribi ne nuene.

2

¹ Ye abko, mun kräke tita sribire tare krübäte abti tita naente amne ja mräkätre nünanka känime juta Laodiceate amne ja mräkä mda mda ie ti gare ñakare metre abko kräke tita sribire tare kri kore abko rabadre gare munye, abkokäre tita niere.

² Tita sribire kore, ye köböire abko ja rabadre ruen dite mun jökräye amne mun töi rabadre kwatibe ja tarere kwärikwäri, ye köböire abko kukwe Kristobtä nämane tiebe kaibe Ngöbökwe, ye abko rükadre gare metre täte jökrä munye, mun rabadre tödeke metre niarabti, abkokäre tita sribire kore munkrä.

³ Kukwe ütiäte kri amne kukwe töbtä amne kukwe ja töikrä, ye abko tä jökrä Kristokwe abko kwandi nie.

⁴ Amne ni mda mda jatadre mun kanti blite nuäre nuäre kukwe mdabtä, ye käkwe ñan mun ngökadre, abkokäre tita kukwe niere kore Kristobtä munye.

⁵ Ti abko tä ñakare ketetibe munbe yete bkänä, akwa ti töi tä ketetibe munbe amne, nünandre ño Kristo kräke abko erere munta nüne era metre amne, munta nünenkä dite jabtä, käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko käi nuäre kri tibtä.

Kukwe ükaninte ja mikakrä metre Ngöbö ngwärecri abko nikwe ñan mikadre täte

⁶ Ne aisete munkwe Jesukristo kani ngäbti ño ja Dänkiene, ye kwreer munkwe nuna janknu ketetibe ben.

⁷ Amne kri ngätri tä niken mente dobote nguse käta kri mike dite, ye kwrere munkwe ja töi mika kwatibe Kristobtä. Erere arato, ju mikata angwane, ürä nökata mente nguse abko kwe juta nebe dite, ye kwrere munkwe nüna ketetibe Kristobe tödekakäre kwatibe niarabti. Ngöbö Kukwei diribare ño ño munye abko erere munkwe mika täte. Angwane munkwe kuin nie kärekäre Ngöböye.

⁸ Mdakäre abko, munkwe mokre jabti, ñobtä ñan angwane ni ruäre tä näin kukwe ngwarbe dirire. Kukwe mikanintbe ngwarbe kira abko tätre dirire amne, kukwe ye tä kite üai käme di kri käta gobrane kä nebtä yekri abko tätre dirire mun ngökakäre, aisete munkwe ñan ja ngwian nain ietre,

⁹ ñobtä ñan angwane Kristo jatani nüne ni kwrere amne ngrabare tä abko btä Ngöbö ara jire tä nüne täte jökrä.

¹⁰ Munta ketetibe gwaire Kristobe, aisete jändrän jökrä Ngöbökwé tä munkwe amne munta jändrän jökrä Ngöbökwé mdei nike ñakare jire chi. Kristo abko tä üai käme di krikri dänkiene amne tä angeletre di krikri dänkiene arato.

¹¹ Mdakäre abko, ñäräkrä mikata ngäbäkre kwatabtä angwane, ngäbäkre kwata diankata btä, ye kwrere arato munkwe tödekani Kristobti angwane, mun namani mikani ketetibe ben. Ye ngwane Kristo köböire kukwe kämekäme mdei nämane munye, ye abko dianinkä mento kwe munbtä.

¹² Erere arato, mun ngökani ñöte Jesu käbti angwane, mun namani doboi mikani ketetibe gwaire Kristobe bä mikata, akwa Ngöbökwé Kristo mikaninta nire ja di kribti, yebti munkwe tödekani angwane, Ngöbökwé mun mikaninta nire Kristobe gwaire arato.

¹³ Ye abko, käne mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne, kukwe kämekäme mdei munye, ye Ngöbö ngämi denkä mento munbtä angwane, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärecri. Akwa mtare Ngöbökwé mun mikaninante nire Kristo ben gwaire, käkwe mun ngite dianinkä jökrä mento munbtä.

¹⁴ Ye abko, ni nämane nüne Ngöbö rüere, abtä kukwe nämane ükaninte ni rüere, kä nämane ni ngite Ngöbö ngwärecri niere, ye abko Ngöbökwé metani krusobtä käin Kristo ben gwaire. Ye mden kisete Kristo krütani angwane, kukwe nämane ni ngite niere, ye Ngöbökwé juani ngwarbe Kristo ben gwaire, aisete namani ütiäte ñakare mda.

¹⁵ Erere arato, üai kämekäme dite krikri bti nämane gobrane, ye abko Ngöbökwé di dianinkä jökrä kän. Kristo köböire Ngöbökwé üai käme ye mikani ngwarbe ni jökrä ngwärecri. Abti ni rükä dänkien käta rüe ganaine rübtä, käta niken ni mda mda ngwena ngite ni jökrä ngwärecri, ye kwrere jire Kristo

käkwe üai käme ganainbare kwäräbe, ye abko mikani gare ni jökräye, kä nikani ngwena ngite ni jökrä ngwärekrei.

¹⁶ Ne mden kisete, munta mrö ño ño kwete amne munta tomna ño ño ñaen, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate. Erere arato, bieta Ngöbö mikakrä ütiäte abko köböi, sö mräre nindrini köböi amne köbö jadükakrä, ye munta mike ütiäte ñakare jae, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate,

¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe kuin nuendi Kristo köböire abko jändrän ye nämane bä mike jirekäbe, akwa kukwe era metre Ngöbökwé, ye abko Kristo jatani ngwena ni kräke, käta bien nie.

¹⁸ Ngöböta jändrän kuin ngibiare munkrä garera munye, akwa ni ja bä mikaka bobre jatadre niere munye: Mun ñakare ütiäte rabakäre jändrän ye bkäne, niedre kwe munye, ye ngwane munkwe ñan ja olo ketate jire chi ie. Ni ja mikaka bobre ye käta angeletre mike ütiäte jae Ngöbö täte arato. Erere arato, Ngöböta jändrän mike tuare köböre kwrere ietre tä niere, akwa niaratre ñan tä nüne Ngöbö Üai Deme köböire, aisete töita kukwe ngwarbebtä, abti jata nebe ruen ütiäte krikri ietre.

¹⁹ Munkwe ñan ja olo ketadrete ietre, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kiakia kwrere amne Kristo abko tä ni dokwä kwrere abko btä nitre ye tä nekete ñakare mda. Akwa ni kiakia ngrabare tä ketetibe jökrä, ye kwrere ni rabadre nemenkä Kristobtä amne, ni rabadre niren Kristo köböire, ie Ngöbö tö, ye kwrere ni ye tä nekete ñakare mda Kristobtä, aisete munkwe ñan kukwei mika ütiäte.

²⁰ Munkwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani kwrere mun namani ketetibe ben, aisete üai käme tä gobrane kä nebtä, ye abko ñan nena mun dänkiene mda, se ñobtä abko nitre tödekaka ñakare Jesubti kwrere jire mun tä nüne amne kukwe ükaninte ngwarbe abko mun tä mike ja dänkiene abko krörö:

²¹ “Munkwe ñan kise mika jändrän sebtä” amne “Munkwe ñan jändrän se kweta” amne “Munkwe ñan jändrän se dian kisete” abko ni mdata nuemna munye angwane, munta kukwei mike ütiäte.

²² Akwa kukwe ükaninte nuendre kore amne jändrän kwe-tata kore, ye abko näin jökrä ta, ñobtä ñan angwane ni kä nebtä käkwe kukwe ye ükaninte nuendre abko erere dirita, aisete näin jökrä ta amne, ñan rabadre ütiäte mda.

²³ Akwa kukwe ükaninte nuendre ni kä nebtäkwe, ye abko tuen töbtä kri bkänä, ñobtä ñan angwane nikwe nünandre metre Ngöbökrä abko tä niere. Erere arato, nikwe bikadre bobre amne nikwe ja kwata mikadre ja tare nike abko dirita kwetre,

akwa ye köböire ni ñan raba kukwe käme mdei juentari mento jabtä.

3

Kukweta ükaninte nünankrä deme

¹ Mdakäre abko, Ngöbökwé mun mikaninante nire Kristobe gwaire, aisete kä bäri ütiäte kä käinbti, kanti Kristo tä takänintbe Ngöbö küde ruenkri, ye kanti jändrän bäri ütiäte tä munkrä, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe käre.

² Mdakäre abko, jändrän käme kä nebtä, ye jiebti munkwe ñan ja töi mika mda, akwa jändrän kuin tä kä käinbti Kristo kanti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe,

³ ñobtä ñan angwane mun krütani ketetibe gwaire Kristobe amne munkwe nünandi kärekäre Kristobe, ye abko Ngöböta ngibiare munkrä.

⁴ Kristo abko mun mikaka nüne kärekäre Ngöböbe amne niara jatadita angwane, bä rabadi nuäre, ye kwrere mun bä rabadi nuäre arato niarabe gwaire.

⁵ Ne aisete kukwe kämekäme mdei tä munye, ye kite jökrä temen munkwe abko krörö: munkwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe amne, mun merire brare käkwé ñan kukwe nuen kämekäme jabtä kwärikwäri. Mun tö rabai bäri ni mda mike jabe, ye munkwe kita temen. Erere arato, kukwe kämekäme tä mun töibtä amne mdeita nebe krübäte munye, ye munkwe kita temen amne munkwe ñan jändrän jökrä ribe kabre krübäte jae, ñobtä ñan angwane ni tö jändränye kabre kore abko käta jändrän ye mike ngöböre jae Ngöbö täte aisete.

⁶ Angwane ni kwati tä ja mike ngite kore, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri krübäte.

⁷ Mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane nüne kore angwane, mun nämane ja kite kukwe kämekäme ye nuene jökrä arato.

⁸ Akwa mtare kukwe krörökrörö kite jökrä temen munkwe: mun moto romon, mun mätä ni mdabtä amne kukwe mikatbe kämekäme ni mda mda rüere amne mun ñäke ngwarbe diän diän ni mda mdabtä amne, mun ñäke diän diän ye kite jökrä temen munkwe.

⁹ Erere arato, munkwe ñan ja ngöka kwärikwäri, ñobtä ñan angwane mun nämane nüne ño käne angwane, mun nämane dre dre nuene, ye abko munkwe kitanina jökrä temen

¹⁰ amne dän btin kita jabtä, ye kwrere jire mun nena ni btin kwrere. Köbö kwatirekwatire Ngöbö mun dätekä kitera mun kwite bäri ja kwrere, ye köböire abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye.

¹¹ Ye mden kisete, Ngöbö ngwärekwäri ni ñakare israelitare ya o ni israelitare, ye abko ñakare ütiäte mda. Erere arato, ni

ñäräkrä mikani kwatabtä nitre israelitata nuene ye kwrere ya o ñakare ya, ye ütiäte ñakare mda Ngöbö ngwärecri rabakäre dianintari. Erere arato, ni menteni ya, ni käme töi ñakare ya, ni klabore ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte mda Ngöbö ngwärecri, akwa Kristo abko aibe ütiäte jändrän jökrä bti ta amne niarata nüne nibtä aibe ütiäte.

¹² Ngöbö käkwe mun dianinkä jenena jakrä amne mun abko deme amne Ngöböta mun tarere, aiseke munkwe nüna krörö: munkwe ni mda mda ngwian ruen bobre jae, munkwe ja moto mika kuin ni mda mdakrä amne, munkwe bika tidrä ni mda mdabtä. Erere arato, munkwe ja moto mika jäme amne munkwe jändrän jökrä ngibia bätärekä ja täritäri.

¹³ Erere arato, ni mda mda tä kukwe nuene mun rüere ne ngwane, munkwe ñan ja ngie mika amne, kukwe tarä ja rüere kwärikwäri munkwe ne ngwane, munkwe kukwe ye dian jabti ta kwärikwäri. Ye abko, ni Dänkien käkwe mun ngite diani munbti ta, ye kwrere munkwe nuen jakrä kwärikwäri arato.

¹⁴ Akwa jändrän jökrä kuin, ne bti ta abko munkwe ja tare kwärikwäri, ye köböire abko munkwe ja mäkädi era metre jabe kwärikwäri.

¹⁵ Mdakäre abko, mun jökrä abko tä ketetibe Kristo ngrabare kiakia kwrere amne, Ngöböke mun käräbare jakrä nünakäre jäme jabe kwärikwäri, aiseke kä jäme Kristokwe, ye ie munkwe kä bian gobrane jabtä. Erere arato, jändrän jökräbtä munkwe kuin nie Ngöböye.

¹⁶ Erere arato, Ngöböke mun mikani töbtä, yebti munta dirire jae kwärikwäri amne munta mäträre jabtä kwärikwäri arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. Erere arato, munkwe Ngöbö käi ngwian nuäre jabtä, käkwe salmos, himno nie käre Ngöböye amne, ka mda mda Ngöbö käikitakakrä, ye munkwe nie Ngöböye arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre.

¹⁷ Angwane munkwe jändrän nuen ya o munkwe blita ya, akwa munkwe nuen jökrä ni Dänkien Jesu käbti, käkwe kuin nie Ngöbö ni Rün nikweye ni Dänkien Jesu köböire.

Nünandre ño ja gwiriete

¹⁸ Mdakäre abko, mun merire gure gure käkwe ni brare munkwe ye kukwei mika ütiäte jae, kukwe mikakäre täte, ni tödekaka ni Dänkien Jesubti käkwe nuendre ye kwrere.

¹⁹ Erere arato, mun brare gure gure abko käkwe meri munkwe ye tare amne, munkwe ñan mika ene ja kisete amne munkwe ñan bätä ngwian btä.

²⁰ Ngäbäkre, mun abko käkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte jändrän jökräbtä, ñobtä ñan angwane ye abko käita nebe nuäre ni Dänkienbtä.

²¹ Amne mun ngäbäkre rünre abko käkwe ñan ngra ngra ngäbäkrebti, niaratre moto mikakäre ulire dikaro.

²² Mun klaboré abko käkwe mun bkänkä kä nebtä kukwei mika täte sribi jökräbtä, akwa ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuendre kuin niara moto mikakäre nuäre, akwa munkwe sribi jire jökrä nuen kuin ja moto kuinbti mun Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae.

²³ Mdakäre abko, munkwe dre dre nuen, erere munkwe nuen kuin ja di ngöi jökrä amne, ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien Jesu ara jire kräke abko munkwe nütü käkwe sribi kore,

²⁴ ñobtä ñan angwane munkwe sribi nuendre kuin, ye ütiäre abko ni Dänkien käkwe jändrän kuin kä käinbti biandi munye abko gare munye. Ye abko, Kristo mun Dänkien era metre ara kräke munta sribire, aisete munkwe sribi nuen kuin.

²⁵ Akwa nire nire käta kukwe nuene ni mda rüere, ye dokwäre abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä kukwe ükete ja kwrere ni jökrä kräke.

4

¹ Amne mun ni klaboré bkänkä, mun ye abko Bkänkä tärä kä käinbti arato abko mun Dänkien Jesukristo, ye abko munkwe ngwian töre jae, käkwe ni klaboré munkwe mika sribire kuin era metre jakrä amne munkwe ñan mika ene jae.

Blitadre kärekäre Ngöböbe

² Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe blitakäre kärekäre Ngöböbe amne drebtä munkwe blitadre Ngöböbe, yebtä munkwe mokre jabt, käkwe kuin nie Ngöböye.

³ Angwane kukwe nämane ükani kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä, ye abko tita mike gare, abtä tita ngite kä teri mtare. Kukwe ye abko tikwe mikadre gare bäri ni mda mdaye, abkokäre ni Dänkien käkwe kä biandre nunye, yebtä munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

⁴ Erere arato, kukwe kuin Kristobtä, ye tikwe mikadre gare ni mda mdaye angwane, rükadre gare kuin metre ietre abko erere tikwe mikadre gare, yebtä munkwe blita Ngöböbe tikrä.

⁵ Angwane nitre tödekaka ñakare Kristobti, ye okwäbti munkwe nüna töbtä amne, kä tädre munye blitakrä bentre Kristobtä angwane, munkwe blita btä amne, munkwe ñan kä juan ngwarbe ta.

⁶ Erere arato, käre munkwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe amne mun kukwei rabadi mate nuäre ni mda mda olote, ni mda mdakwe kukwe ngwiandretari ño ño munye Ngöböbtä, ye munkwe kukwe kadre ngäbti ño rabadre gare munye abkokäre.

Pablota köbö kuin juen

⁷ Mdakäre abko, ni mräkä Tíquico tare kri nikwe. Niarakwe ti die mikani kri krübäte amne tä sribire gwaire tibe ni Dänkien Jesu kräke. Niara näin nebe mun kánti yete angwane, dre dre tä nakenkä tibtä nete abko niedi jökrä kwe munye.

⁸ Amne nunta ño nete abko niedre kwe munye amne, kä mikadre nuäre kwe munbtä, abkokäre tita juen.

⁹ Amne Onésimo näin siba Tíquicobe nebe mun kánti yete. Onésimo ne abko tare kri nunkwe amne ni raba tödeke niarabti. Mdakäre abko, niara mun mräkä Colosabo yete arato abko näin siba. Dre dre tä nakenkä nete abko niedi jökrä kwetre munye.

¹⁰ Amne ti kukwe muko Aristarco tä ngite siba tibe kä teri nete abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Bernabé etbakrä Marcos abko käta köbö kuin juen munkrä. Marcos ne rika nebe mun kánti angwane, dre dre nuendre kräke abkobtä blitabarera munbe, aisete nane Marcos rika nebe basare mun kánti yete angwane, munkwe ka ngäbti kuin.

¹¹ Erere arato, ni iti kädianta Jesu abko ara kädianta Justo arato abko käta köbö kuin juen munye. Nitre tä sribire tibe gwaire kä gobrankrä ni Dänkien ye kräke, ngätäite nitre ne aibe abko israelitare. Niaratre ne abko käta kä mike nuäre kri tibtä nete.

¹² Amne Epafras sribikä Kristo Jesukrä abko käta köbö kuin juen munye arato. Epafras ne abko mun mräkä Colosabo yete amne Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere munkwe nünandre käre amne, mun rabadre nünenkä dite era metre ni Dänkienbtä, abkokäre käre niarata blite Ngöböbe munkrä.

¹³ Amne Epafras abko tä sribire krübäte munkrä, ye abko tita tuen ja okwä jenbti, aisete tita kukwe era erere niere niarabtä munye, akwa ñan mun Colosabo yete aibe kräke tä sribire kore, akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodiceate amne juta Hierápolite abko kräke tä sribire krübäte arato.

¹⁴ Amne Lucas ni kräkä bianka abko tare kri nikwe, niara ye abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Demas käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁵ Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodicea, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, tita köbö kuin juen Ninfakrä amne ja mräkätre tä ja ükekrö niara juete, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre arato.

¹⁶ Tita tärä juen munkrä, nebtä munkwe ñäkä ünän jökrä angwane, munkwe juan nebe juta Laodiceate abko ja mräkätre yete käkwe ñäkädre btä arato abkokäre. Erere arato,

tärä tikani tikwe tä ja mräkätre Laodiceabo kisete, ye järaba mun kanti yete angwane, munkwe ñäkä btä arato.

¹⁷ Mdakäre abko, Arquipoye abko munkwe kukwe ne nie krörö tikrä: sribi mikani ma kisete ni Dänkienkwe, ye makwe nuen kuin täte abko munkwe nie kore ie tikrä.

¹⁸ Mräkäre abko, ti Pablo ti ne abko käta köbö kuin juen munye abko tita tike ja kise jenbti au munkrä, tita tärä ne tike rabadre gare munye abkokäre. Tita ngite mäkäninte kadenanbti nete, ye munkwe ngwian töre jae abko tita ribere munye. Ngöbökwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä 1 Tesalonicenses

Tärä ne abko tikani Pablokwe kä 50-51 angwane, aisete tärä ne abko tikani bäri käne kwe. Pablo nikani Ngöbö kukwei kuin kädriere juta Tesalónicate angwane, nikani Silvanobe amne Timoteobe. Pablo namani Ngöbö Kukwei kuin kädriere juta Tesalónicate angwane, ni kwati namani romon kräke, abtä ngitiani, nikani nebe juta Atenate mda. Yehti Pablo tö namani rikai sribireta Tesalónicate nitre tödekaka Jesubti Tesalónicabo die mikakäre nüne bäri Jesukrä, akwa ñan nikaninta yete. Akwa nitre Tesalónicabo tödekaka Jesubti nämane ja tare nike nitre tödekaka ñakare Jesubti ye kisete, aisete Timoteo aibe juaninta Pablokwe tärä ne ngwena nitre Tesalónicabo die mike. Ye abko tä tikani Hechos 17.1-14 yehtä.

Pablokwe tärä juani abko tikani krörö kwe ja täritäri: nitre Tesalónicabo gätäkä Jesu käbti abko kräke Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare, abtä Pablokwe kuin niebare Ngöböye. Erere arato, Ngöbö nämane bentre abko Pablokwe mikaninta töre ietre.

Bobukäre abko, Pablokwe nü nabare ño nitre Tesalónicabo ngätäite amne niaratre tarebare ño kwe abko mikaninta töre kwe ietre. Pablokwe tärä tikani kore nitre Tesalónicabo die mikakäre nüne käre Jesukristokrä.

Bämäkäre abko, Pablokwe nitre Tesalónicabo töi diani nüne bäri Jesukristokrä. Mdakäre abko, ni tödekaka Jesubti tä krüte, btä dreta nakenkä abko niebare kwe ietre. Mräkäre abko, nikwe Jesukristo ngibiadre ngäbti ño kisere abko niebare kwe arato.

Pablota köbö ngwentari

¹ Mun gätäkä Jesu käbti tä nekete ni Rün Ngöbökwé amne ni Dänkien Jesukristokri käta nüne juta Tesalónicate, ye ie ti Pablo, Silvano amne Timoteo käta köbö ngwentari. Ngöbö raba ja moto mike kuin munkrä amne, mun raba nüne jäme Ngöbö diehti, ie nun tö.

Pablota kuin niere nitre Tesalónicaboye

² Ja mräkätre, käre nunta kuin niere Ngöböye mun jökräbtä amne, nunta blite Ngöböbe angwane, nunta blite ben munkrä.

³ Erere arato, nunta blite Ngöbö ni Rün nikwebe angwane, munta tödeke kwatibe Ngöböbti abtä munta sribi kuin nuene ni mda mdakrä abko käre tä nüke töre nunye. Erere arato, munta Ngöbö tarere abtä munta jändrän kuinkuin nuene ni

mda mdakrä abko käre tä nūke töre nunye. Erere arato, munta ni Dänkien Jesukristo ngibiare ngäbti abtä munta nūnenkä dite ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti abko käre tä nūke töre nunye.

⁴Ja mräkätre, Ngöböta mun tarere. Niarakwe mun dianinkä jen jakrä, ye abko gare kuin nunye,

⁵ñobtä ñan angwane nun jataba kukwe kuin Jesukristobtä kädriere munbe angwane, ñan nunkwe blitabare jirekäbe, akwa nun köböire Ngöbökwé ja di kri mikani gare munye amne, Ngöbö Üai Deme kākwe sribi nuenbare kri mun ngätäite. Erere arato, kukwe ne abko era metre nunkrä abko näma gare munye. Ye mden kisete, Ngöbökwé mun dianinkä jen jakrä gare kuin nunye. Erere arato, nun näma munbe angwane, nun näma jändrän kuinkuin aibe nuene munkrä abko garera mun jökräye.

⁶Ye abko, nun näma nūne ño, erere arato ni Dänkienkwe nūnabare ño, ye kwrere mun jatani nūne abko krörö: Munkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti, ye dokwäre mun näma ja tare nike, akwa Ngöbö Üai Deme köböire kä namani bäri nuäre munbtä.

⁷Ye mdenbtä abko, nitre gätäkä Jesu käfti nūnanka kä Macedoniate amne kä Acayate, kräke mun nämane ütiäte kri, aisete munkwe nūnabare ño, ye abko kākwe niaratre töitikani nūnanbtä.

⁸Erere arato, kukwe kuin ni Dänkienbtä, ye abko ñan nitre Macedoniabo amne Acayabo aibe ie gare akwa, mun köböire kukwe ye nena gare mente temen. Ye aisete ñan nunkwe kukwe ye mikadre gare amne batibe rabadi gare ni mda mdaye,

⁹⁻¹⁰ñobtä ñan angwane nun nūkani mun ngätäite angwane, munkwe nun kani ngäbti ño, ye abko garera ni mda mdaye. Erere arato, munkwe jändrän dätebare ngöbö ngwarbere tu-animetre ño, bti munkwe Ngöbö nire era metre kani ngäbti ño sribikäre kräke, amne Jesu Ngöbö Odei tä kä känbti abko munta ngibiare ngäbti abko nena gare ni mda mdaye abko erere tä niere nunye. Jesu ye abko müre ketani, bti Ngöbökwé mikaninta nire. Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäniene Jesuta ni dentari.

2

Sribi Pablokwe nitre Tesalónicabobe

¹Ja mräkätre, nun janama mun käfti, ye abko ñan nun janama ngoto nike ngwarbe, ye gare kuin munye.

²Nun janama mun käfti, ye känenkri nun näma juta Filipos angwane, nitre yete kākwe nun mikaba ja tare nike kri amne nun mikaba ngwarbe jae kwetre arato. Nun rüe rababa kwati

mun kánti arato, akwa Ngöbökwe nun die mikaba ja kukwei kuin kädriere munbe, aisete nunkwe ja moto mikaba kwekbe blitakäre munbe,

³ ñobtä ñan angwane kukwe era erere nunkwe kädrieba amne, ñan nun nämä blite ja töi blobti. Erere arato, nun ñan tö rababa mun ngökai jire chi.

⁴ Akwa Ngöbökwe tödekani nunbti sribi ne nuenkäre, käkwe nun mikani ja kukwei kuin kädriere abko erere nunta dirire. Ye abko nun ñan tö ni mda mda moto mikai nuäre diribtä kore, akwa Ngöbö aibe nun tö moto mikai nuäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö aibe kätä ni moto ño abko tuente aisete.

⁵ Ye mdenbtä, nunkwe ñan blitaba nuäre nuäre jire bati mun näkwitakäre. Erere arato, ñan nun janama bike kuin munbe ngwian diankäre jae munkän, ye gare kuin munye amne tuen kuin Ngöböye.

⁶ Erere arato, ñan nun käikitadrekä munkwe amne ni mda mdakwe, abkokäre nunkwe Ngöbö kukwei kädrieba.

Nun abko Jesukristo kukwei ngwianka, aisete nun rabadre sribi ütiä kärere munye, akwa nunkwe käräba ñakare munye.

⁷ Akwa ngäbäkre chi därebe meye kwe tä ngibiare kianbtä abko ben meyeta blite jäme, kwrere jire nunkwe blitaba jäme munbe.

⁸ Erere arato, mun tare bäri kri nunkwe, aisete ñan nunkwe kukwe kuin Ngöbökwe aibe mikaba gare munye, amne nun töi ño ño abko käi rababa nuäre nunbtä mike gare jökrä munye, ñobtä ñan angwane mun tare kri nunkwe aisete.

⁹ Ja mräkäre, nun nämane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädriere munbe angwane, käre nun nämane ganane mrökrä jae. Nun nämane sribire tare dibire rare, ñobtä ñan angwane nun ñan tö namani sribi mikai mun kötärä, ye tä töre kuin munye, ruen nunye.

¹⁰ Mdakäre abko, mun ngätäite nunkwe nünanba deme amne metre Ngöbö ngwärekre amne, ni mda mda ñan rababa ñäke blo nunbtä, ye munkwe tuani amne Ngöbökwe tuani arato.

¹¹⁻¹² Ye abko, ngäbäkre rün kwe käkwe töi dian amne die mika kwe, ye kwrere nunkwe mun töi diani jändrän kuin nune amne, mun moto ulire angwane, nunkwe kä mikaninta nuäre munbtä, ye tä gare munye, ruen nunye. Erere arato, ni jen Ngöbökwe käkwe nünandre ño abko erere nunkwe nünamna munye. Kä nuäre te Ngöböta gobrane, ye kánti niarata mun kärere rabakäre siba jabe.

¹³ Nun nämane Ngöbö Kukwei kädriere munbe angwane, kukwe ye abko munkwe kani ngäbti Ngöbö Kukwei ara jire kwrere amne, ñan kukwe mikanintbe ni mdakwe, kwrere munkwe kani ngäbti. Yebtä abko, käre nunta kuin niere

Ngöböye arato, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei ye abko tä sribire mun tödekaka Jesubti ye töibtä mtare.

¹⁴Ye abko ja mräkätre, nitre jen Ngöbökwé gätäkä Kristo Jesu käfti kä Judeate abko mräkä israelita käkwe ngwiani ja tare nike kri tödekabtä Jesubti, ye kwrere munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti mun mräkä Tesalónicabo kisete.

¹⁵Kira abti kä nüke mtare nitre israelita tä ni juani Ngöbökwé blitakäre bentre kämike abko krörö: Nitre israelita abko käkwe ni Dänkien Jesu müre ketani. Ye kwrere Ngöbö kukwei niekä kira müre ketani kwati kwetre arato. Erere nun juantari kä ye käfti kwetre arato. Yebtä Ngöbö moto ñakare nuäre kräke amne, niaratre tä ja rüere ni jökräbe abko krörö:

¹⁶Nitre ñakare israelitare rabadre dianintari, abkokäre nun töta nebe kukwe kuin Jesubtä kädriei bentre angwane, nitre israelita tätre neme ja rüere nunbe. Ne kwrere nitre israelita tä ja mike ngite bäri kabre krübäte. Yebtä abko Ngöbö moto gadadi, käkwe ngwiandi ja ngie nuen kri krübäte.

Pablo tö namani ja tuaita nitre Tesalónicabobe

¹⁷Ja mräkätre, ni ngidianinkä jötrö ken jene jene ja okwä bäre mento angwane, ni nämane ja tuenta ñakare akwa, käre munta ja töibtä nunkwe amne, bäri nun tö namani rikai ja tuakäreta munbe arato.

¹⁸Nun tö namani rikai mun käfti, akwa ti Pablo, ti ne bäri tö rababa rikai bäre bäre akwa, Satanakwe ji ötaba nun käne, aisete nun ñan namaninta mun käfti.

¹⁹Nun tö rababa näin bäri, ñobtä ñan angwane Jesu rükadita angwane, mun tädi näin käre Jesube, bti nunta tödeke. Mun tädi näin käre Jesube angwane, Jesu rükadita näire, käi rabadi nuäre nunbtä amne ja rabadi ruen ütiäte sribi nunkwebtä nunye Jesu ngwärekri, aisete nunta tödeke bäri krübäte munbti.

²⁰Ne aisete mun ütiäte kri nunkrä amne, mun käi nuäre kri nunbtä arato.

3

¹Nun tö rababa mun tuai bäri, aisete nun ñan rababa neme nuäre, abtä nun aibe rabadi kaibe juta Atenas nete abko nunkwe ükateba kore angwane,

²nun mräkä Timoteo abko juanba nunkwe. Timoteo abko tä sribire Ngöböbe kukwe kuin Kristobtä kädriere. Nunkwe niara juanba mun töi ketabtäkäre Jesubtä amne, mun kitakäre nüne bäri Jesukrä.

³Erere arato, kukweta nakenkä taretare mun rüere, yebtä munkwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwarä abkokäre nunkwe juanba, ñobtä ñan angwane nita ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye tä käre ni jiete, ye garera mun jökräye.

⁴ Ye garera kore munye, ñobtä ñan angwane nun nâma munbe yete angwane, nikwe ja tare nikadi kri abko nunkwe nieba munye, mden erere tä nakenkä nibtä abko nena gare munye arato.

⁵ Ne mdenbtä abko, mun töi nämane Jesubtä ya abko ti Pablo ne tö rababa gai amne, ti ñan rababa neme nuäre, kâkwe Timoteo juanba kukwe gain jakrä, ñobtä ñan angwane nane Satanakwe kukwe käme mikadre mun jiete mun nuatekäre ja käne, ye abko jürä rababa krübäte tibtä, amne nane nunkwe ngoto nikani kri ngwarbe abko jürä rababa tibtä arato.

Timoteo nükaninta Pablo kânti kukwe kuin ngwena

⁶ Akwa Timoteo janama Tesalónica mun kânti yete, rükabata angwane, mun tä tödeke kwatibe Jesubti amne, mun tä ja tarere kwärikwäri amne ni mda mda tarere, ye abko kukwe kuin järükaba kwe nunkrä. Erere arato, käre nunta nüke töre munye ja moto kuinbti amne, nun tö ja tuaita munbe, ye kwrere mun tö ja tuaita nunbe arato, nieba Timoteokwe nunye.

⁷ Ne mdenbtä abko kä rababa nuäre nunbtä amne, ja rababa ruen dite nunye ja mräkä, ñobtä ñan angwane nunta ja tare nike kri abtä jata nebe ruen diäne nunye akwa, mun abko tä tödeke Jesubti, ye abko bäri käi nuäre nunbtä.

⁸ Mdakäre abko, munta nünenkä dite ni Dänkien Jesu diebti ye gaba nunkwe abko käta nun die mike bäri mda.

⁹ Nebtä abko kukwe ñan tä nebe kwen jire mda nunye kuin niekäre Ngöbö nikweye munbtä. Erere arato, munkwe kä mikani nuäre kri nunbtä Ngöbö ngwärekre, yebtä abko nunkwe kuin niedre ño mda Ngöböye ñan tä nebe nüke gare nunye arato.

¹⁰ Ngöbökre kä biandre nunye niken ja tuenta gwärere munbe ie nun tö, ñobtä ñan angwane dre dre ngämi gare munye, rabadre mun die mike tödeke bäri Jesubti, yebtä abko nun tö näin mun die mike bäri abko nunta ribere dibire rare Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

¹¹ Tita blite krörö Ngöböbe mun kräke: Ngöbö ni Rün nikwe ara amne ni Dänkien Jesu kâkwe nun jie tika nebata mun kânti abko ie nun tö.

¹² Mdakäre abko, nunta mun tarere ño, ye kwrere ni Dänkien kâkwe mun mikadre ja tarere bäri kwärikwäri amne, ni mda mda tarere bäri mda arato.

¹³ Erere arato, ni Dänkien Jesu jatadita nitre deme kwe ben, ye ngäbti Ngöbö ni Rün nikwe kâkwe mun töi mika dite nünakäre metre amne deme ja ngwärekre abko ie nun tö. Abko kore se.

4

Ñan ja mikadre gure jire chi bati bati, akwa nünandre deme

¹ Mdakäre, ja mräkätre, munkwe nünandre metre kä mikakäre nuäre Ngöbötä, ye nunkwe diribarera munye abko erere munta nüne. Mtare munkwe nüna janknu kore köbö kwatirekwatire abko nun tö ribei munye ni Dänkien Jesu käfti,

² ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu käkwe nun mikani kukwe dirire munye abko nunkwe diriba munye, ye nena gare mun jökräye abko krörö:

³ Mun rikadre nüne bäri deme mda Ngöbökrä köbö kwatirekwatire, ie Ngöbö tö abko krörö: munkwe ñan ja mika gure jire chi bati bati.

⁴ Erere arato, mun töi raba ngitiekä ja mikabtä gure tiebe ni mda mdabe angwane, munkwe ja ngrabare ye näkwita au amne, munkwe nüna kuin deme amne ja mika ütiäte kwärikwäri munkwe.

⁵ Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ja gaire ñakare jändrän ngwarbe kwrere, ye kwrere munkwe ñan nüna.

⁶ Mdakäre abko, mun ja mräkäre Jesu käfti käkwe ñan kukwe nuen blo ja rüere kwärikwäri amne, munkwe ñan ja ngöka kwärikwäri ja mräkä merire, brare mikabtä ja ken bati bati, ñobtä ñan angwane ni kukwe nuenkä käme mräkä rüere kore abko ni Dänkienkwe mikadi ja ngie nuen abko nunkwe niebara munye amne, nunkwe mun mikabara mokre btä.

⁷ Ye abko, Ngöbökwä ñan ni käräbare ja mikakäre ngite kore ni mda mdabe akwa, Ngöbökwä ni käräbare nünakäre kuin deme jakrä.

⁸ Ne mden aisete, nire nire mun ngätäite käkwe kukwe ne kitadre temen angwane, ñan ni kä nebtä kukwei kitadre temen kwe akwa, Ngöbö ja Üai Deme bianka nie, ye ara jire kitadre temen kwe.

⁹ Ja mräkätre, munta ja tarere kwärikwäri, yebtä abko nun ñan raba tärä tike munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara käkwe mun töi tikani ja tarere kwärikwäri.

¹⁰ Munta ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä ngrabare temen Macedonia yete tarere jökrä bkänä. Ye abko kuin akwa, munkwe ja taredre bäri mda köbö kwatirekwatire abko nunta niere munye.

¹¹ Mdakäre abko, munkwe ja töi mika nünanbtä jäme amne, munkwe töbika bäri kukwe jakwebtä. Mdakäre abko, sribidre jen jakrä munkwe, niebare nunkwe munye, ye kwrere munkwe sribi ja kise jenbti jakrä.

¹² Munkwe ne nuendre mun rabadre ütiäte nitre tödekaka ñakare Jesubti ye okwäfti abkokäre. Erere arato, munkwe

nünandre kore jändrän jen jakwebti. Ye kwrere munkwe ñan jändrän ni mdakwe ngibiadi nünankrä jae abko ie nun tö.

Jesu jatadita nirekrä abko Pablokwe niebare

¹³ Mdakäre abko ja mräkätre, ni mda mda käta tödeke ñakare Jesubti abko ni mda ñakare tödekakrä kwetre, aisete mräkäta krüte kån angwane, motota nõtöte krübäte jiebti. Ye kwrere ñan rakadrekä munbtä, abkokäre ni tödekaka Jesubti tä krüte angwane, dreta nakenkä btä abko nun tö mikai gare krörö munye:

¹⁴ Jesu müre ketani, bti nükaninta nire, ye abko garera nie amne era nikrä. Ye kwrere arato, ni tödekaka Jesubti krütanikrütani, ye abko Ngöbökwe mikadita nire rikakäre Jesube abko era nikrä arato.

¹⁵ Ni Dänkien Jesu ara käkwe kukwe diribare, erere nunta niere munye abko krörö: Ni Dänkien Jesu jatadita angwane, nitre tödekaka bti tä nüne, ye ñan rikadi ben ni krütanikrütani känenkri,

¹⁶ ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti krütanikrütani rükadita nire käne. Ni Dänkien Jesu ara jire jatadita kä käinbti timonkwäre angwane, ni kukwei jaradi kri kä käinbti timonkwäre. Erere arato, angele ütiäte kri abko kukwei jaradi amne, trombeta ngö kä käinbti abko kukwei jaradi ni Dänkien käne arato. Ye ngwane ni tödekaka Kristobti krütanikrütani, ye ara jire rükadita nire käne.

¹⁷ Yebti ni tä nüne nüne abko jänäin gwaire nitre yebe mütateta käin ni Dänkien Jesu ngäbti. Ye ngwane ni rabadi nüne kärekäre ni Dänkienbe.

¹⁸ Ne aisete munkwe blita kukwe nebtä ja die mikakäre kwärikwäri.

5

¹⁻² Mdakäre abko ja mräkätre, ni Dänkien Jesu jatadita ne abko rakadikä ñongwane ti rabadre niereta munye, akwa ti bike niere ñakare munye, ñobtä ñan angwane garera metre krörö munye: Ni gokä rükadre gore ñongwane gare ñakare ju bkänkäye, akwa batibe rükadre gore deo, ye kwrere jire ni tädi ni Dänkien ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe jatadita.

³ Ne kwrere arato, meri ñan mobe bren kwe kisete, ye käkwe ja ngibiadre ñongwane metre gare ñakare ie, akwa batibe ja ngibia käi tä nüke ie, ye kwrere nitre tödekaka ñakare Jesubti tädi niere krörö: Mtare kukwe ñakare. Nita nüne kuin jäme, tädi niere. Ye ngwane ni Dänkien Jesu jatadita käkwe juandi ngwarbe jökrä amne ñan kwäräbedre jire kwetre.

⁴ Akwa mun abko ñan tä nüne kä ikote ja mräkätre, aisete ni Dänkien Jesu jatadita abko btä mun töita, aisete munta ngibiare ngäbti kisere mun ñan kwandre jäme ie.

⁵ Ye abko, mun jökrä tä nüne kä ngwente Ngöbö träte. Ñan nita nüne mente Ngöböye kä ikote amne ñan nita nekete kä ikokri.

⁶ Ne mden kisete ni tödekaka Jesubti käkwe ñan nünandre okwä kware, akwa ni tädre ngwäte niara ngibiare ngäbti amne nikwe ja ngibiadre kukwe kämekäme ngäniene.

⁷ Nita kibien abko tä kibien deo abko gare nie. Erere arato, ni dröbaka dröbaka tä dö ñaen kä ikote deo, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka ñakare Jesubti abko, ietre Ngöbö gare ñakare, aisete ñan tä ni Dänkien Jesu ngibiare ngäbti.

⁸ Akwa nitre tödekaka Jesubti tä nekete kä ngwen yekri amne nikwe kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuendre ñakare nitre dröbaka ye kwrere. Akwa ari töbike kuin ja käne kukwe kämekäme rüere. Erere arato, ari tödeke kwatibe Jesubti amne, ni rükä käta jändrän ribi mike ja mäträbti ja ngibiakäre, ye kwrere ari ja tarere kwärikwäri ja ngibiakäre. Ne kwrere arato, ni Dänkien Jesu jatadita ni diantarikäre, ye ngäbti abko ari niara ngibiare kisere, ño ni rükä käta sobro balinkwatäre ribi mike ja dokwäbti ja ngibiakäre ye kwrere.

⁹ Nikwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwä ni dianinkä ja ngie nuakäre akwa, niarakwe ni dianinkä jen jakrä ni diantarikäre ni Dänkien Jesukristo köböire.

¹⁰ Nita nire ya o ni krütärerä ya, akwa ni rabadre nüne kärekäre ni Dänkien Jesukristobe, ne mdenkäre ni Dänkien Jesukristo krütani ni kräke.

¹¹ Ne aisete munkwe ja moto mika nuäre kwärikwäri nünakäre dite ni Dänkien Jesukristo kräke amne, munkwe ja mika bäri dite nünakäre ni Dänkien Jesukristo kräke. Ye abko munta nuene, akwa nuen janknu munkwe.

Nünandre ño jabe kwärikwäri

¹² Ja mräkätre, kukwe mda nun tö nibi ribei munye abko krörö: Nitre mun jie ngwianka käta sribire mun ngätäite amne tä mun töi tike era metre ni Dänkien Jesubtä, ni ye abko munkwe mika ütiäte jae.

¹³ Erere arato, sribi nuenta kwe, yebtä raba tare kri munkwe amne munkwe mika bäri ütiäte jae.

Mdakäre abko, munkwe nuna jäme jabe kwärikwäri, ie nun tö.

¹⁴ Mdakäre abko ja mräkätre, nire nire btä kä krene sribire, yebtä munkwe ñäkä ietre amne, nire nire moto ulire abko munkwe die mika kä mikakäreta nuäre btä. Erere arato, nire nire di krüte abko munkwe die mika. Erere arato, mun ñan nire raba romon jötrö jötrö ni mda mdakrä.

¹⁵ Mdakäre abko, munkwe ja mika juto kukwe ne nuene abko krörö: Ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere akwa, munkwe ñan ja ngie mika amne, munkwe jändrän kuin nuen

jakrä kwärikwäri, ye kwrere munkwe nuen ni mda mda ñakare tödekaka Jesubti kräke.

¹⁶ Käre munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä.

¹⁷ Käre munkwe blita Ngöböbe.

¹⁸ Kukwe ño erere, btä munkwe kuin nie Ngöböye, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Kristo Jesubti käkwe kuin niedre Ngöböye abko ie Ngöbö tö.

¹⁹ Mdakäre abko, sribi Ngöbö Üaikwe ñan dokwä täkä munkwe.

²⁰ Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä, ye ñan kukwei mika ngwarbe munkwe,

²¹ akwa tä Ngöbö kukwei niere metre ya, ñakare ya, ye mika ñäräre kuin munkwe amne, kukwe kuin nie kwe ne ngwane, munkwe kukwei mika era.

²² Erere arato, kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe, ye ngäniene kä mikaka munkwe.

Kukwe niebare mrä Pablokwe

²³ Mräkäre abko, Ngöbö ni mikaka nüne jäme jabe kwärikwäri amne ni mda mdabe, Ngöbö ye ara käkwe mun die mika nüne kuin deme. Amne ni Dänkien Jesukristo jatadita, ne ngwane ja ñan rabadre ruen ngite niara ngwärekre munye, abkokäre Ngöbökwé mun üai amne mun ngrabare üka kuin kukwe kämekäme ngäniene.

²⁴ Ngöbö mun käräkä abra tä ja kukwei mike täte era metre amne kukwe ne rabadi bare täte jökrä ie.

²⁵ Ja mräkäre, munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

²⁶ Erere arato, munkwe köbö ngwiantari jae angwane, munkwe ja demain era metre ja moto kuinbti.

²⁷ Mräkäre abko, munkwe ñäkä tärä nebtä ja mräkä mda mdakrä abko tita niere munye ni Dänkien käbti.

²⁸ Ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun kräke. Ne abko kore. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä 2 Tesalonicenses

Pablo nämane juta Corintote angwane, niarakwe tärä ne tikani juandre nitre gätäkä Jesu käbti nünanka juta Tesalónica kánti. Tärä 1 Tesalonicenses jänikani Silvanokwe amne Timoteokwe nebe Tesalónica yete, abti nukaninta Pablo kánti juta Corintote. Yebti tärä ne tikani Pablokwe nitre Tesalónicabokrä. Jesukristo jatadreta ño amne jatadreta ñongwane abko Pablo tö namani dirii nitre tödekaka Jesubti Tesalónicabo yeye abko erere tikani kwe tärä nebtä. Niara tö namani kukwe tikai kore, ñobtä ñan angwane Jesu kebera nuketa, aisete ñan sribidre jire chi mda mrö ganainkrä jae abko ni ruäre dirikätre blo nukani dirire Tesalónica yete. Nitre ruäre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ye mikani era jae, aisete ñan nämane sribire mda mrö ganaine jae.

Akwa Jesu ngämi nüke abko Pablo tö namani niei metre ie, aisete tärä ne tikani juandre ietre. Jesukristo jatadita angwane, ni jökrä käkwe tuadi. Akwa ngämi nüke, känenkri ni jatai iti, kä rikai ni ngökö kwati krübäte amne rabai sribire Satana diebti arato. Jesukristo jatadita angwane, ni jökrä tödekaka ñakare bti abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kri abko Pablokwe niebare ietre.

Akwa Jesu ngämi nuketa, känenkri nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Tesalónicate käkwe nünandre metre amne sribidre mrö ganainkrä jakrä kwetre abko Pablokwe niebare ietre.

Pablota köbö ngwentari

¹ Mun gätäkä Jesu käbti tä nekete ni Rün Ngöbökri amne ni Dänkien Jesukristokri käta nüne juta Tesalónicate, ye ie ti Pablo btä Silvano amne Timoteo käta tärä ne tike.

² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun kräke amne, mun raba nüne jäme niaratre diebti.

Pablota nitre tödekaka Jesubti mike ütiäte jae

³ Ja mräkätre, munta tödeke bäri mda Jesubti amne, mun itire itire käta ja tarere bäri kwärikwäri, aisete nunkwe kuin niedre kärekäre munbtä Ngöböye ruen nunye.

⁴ Abtä nitre Ngöbökwe tä gätäre, ye kánti nunta mun käikitekä abko krörö: Kukwe taretare tä nakenkä munbtä tödekabtä Jesubti abko kisete munta ja tare nike, akwa munta nünenkä dite jabtä amne Jesu rükente ñakare amne munta tödeke janknu Jesubti abko nunta niere ietre.

⁵ Ye abko, Ngöbö abra kukwe ükatekä era metre ni jökrä kräke abko bä mikata munkwe abko krörö: Munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, aisete niarata gobrane, ye kanti mun tädi biare nüne ben abko niarakwe niedi.

⁶ Akwa Ngöbö abra kukwe ükatekä metre aisete, nire nire tä mun mike ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwé mikadi ja tare nike mun dokwäre.

⁷ Erere arato, mun ja tare nikaka, ye abko Ngöbökwé mikadi jadüke nunbe gwaire. Ye abko, ni Dänkien Jesu tä kä kaintbi abko jatadita angele dite dite kwe ben ñukwä jutrate, ye angwane ni mikadi jadüke Ngöbökwé.

⁸ Ni Dänkien Jesu jatadita angwane, nire nire ie Ngöbö gare ñakare amne ñan tä ni Dänkien Jesu kukwei kuin mike täte, ni ye abko niarakwe mikadi ja ngie nuen.

⁹ Ye angwane juandi ngwarbe kärekäre kwe amne niaratre ñan rabadre jire chi ni Dänkien kanti amne ni Dänkien Jesu di kri bä nuäre ñan tuadre jire kwetre.

¹⁰ Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, ni deme kwekwe käkwe käikitadikä. Erere arato, nitre tödekaka niarabti töi ñan rabadi krüte niara tuare. Nitre ne ngätäite mun tädi siba, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä abko nunkwe niebare munye angwane, munkwe mikani era aisete.

¹¹ Kukwe rakadikä kore gare kuin nie, aisete käre nunta blite Ngöböbe munkrä amne, Ngöbökwé mun käräbare, yebtä mun die mikadre nüne niarakrä kwe abko nunta ribere ie. Erere arato, mun tö jändrän kuinquin nuein, ye erere btä mun die mika kwe, jändrän ye mikakäre neme bare. Erere arato, munta tödeke Jesubti, ye köböire sribi jökrä btä Ngöbö raba mun die mike abko nunta ribere ie.

¹² Nunta ribere kore Ngöböye ni Dänkien Jesu rabadre käikitaninkä mun köböire amne Ngöbö amne ni Dänkien Jesukristo käkwe mun käikitadrekä ja moto kuinbti, abkokäre nunta blite kore Ngöböbe mun kräke.

2

Jesu jatadita, ye näire dre rakadikä

¹ Ja mräkätre, ni Dänkien Jesukristo jatadita angwane, niarakwe ni ükadikrö jökrä ketetibe jabe. Köbö ye ngibiare kwärä abko nun tö ribei krörö munye:

² Ni Dänkien rükadreta abko erere köböi nūra, aisete ni Dänkien nürate ye abko Ngöbö Üaikwe mikani gare tie, ye ni mda mda jata niere munye, yebtä munkwe ñan ja töi kwita amne munkwe ñan kä jürä ngwian jire chi jabtä. Mdakäre abko, ni Dänkien rükadreta abko erere köböi nūra, aisete ni Dänkien nürate abko nunkwe diribare amne nunkwe juani

täräre abko ni mda mda raba niere, akwa nun abko kukwe ye kwrere niere ñakare.

³ Munkwe ñan ja ngökamna jire chi, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu rükadreta, ye känenkri ni kwati rikadi rüere Ngöböbe amne, ni jatadi iti Ngöbö rüere abko ni Ngöbö Kukwei kitaka temen abko rükadi. Akwa Ngöbökwé ni ye juandi ngwarbe mrä.

⁴ Ni ye abko Ngöbö rüere, aisete jändrän jökrä mikata Ngöböre amne mikata ütiäte ngöbö kwrere, ye ben niara rabadi ja rüere. Erere arato, rabadi ja mike bäri ütiäte jändrän jökrä ngöböre ye ngwä. Abtä ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti ni ye näin käkwe ja mikadi bäri kri Ngöböbti ta, käkwe ja Ngöbö niedi.

⁵ Ye abko, tikwe nünabare mun ngätäite angwane, tikwe blitaba kukwe nebtä munbe, ¿ye töre ñakare munye ya?

⁶ Ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye abko rabadi mikani gare kä ngrabare temen, akwa köböta kitani Ngöbökwé, ye känenkri ni ye ñan rükadre ja mike gare, ñobtä ñan angwane jändrän keteti tä ketebtä. Jändrän ye abko jändrän ño garera munye.

⁷ Kä ne ngwane Satanata kukwe miketbe käme, ye abko nena näin kä ngrabare temen akwa, nita iti käta ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye ketebtä, akwa ni ye diandikä angwane,

⁸ ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye käkwe ja mikadi gare kä ngrabare temen. Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, niarakwe müre tākādi ye käkwe ni ye gadikä amne niara trä niadi bä nuäre ye käkwe müre ketadi arato.

⁹ Akwa ni Dänkien Jesu ngämi nüketa, känenkri ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye käkwe sribidi Satana diebti, aisete rabadi sribi kri ñan tuabare nuene amne di rabadi krübäte jändrän bätäkä ngwarbe nuenkäre akwa, ye abko bä rabadi sribi Ngöbökwé kwrere ni ngökakäre. Sribi kri, yebtä ni kwati töi ñan rabadi krütare.

¹⁰ Erere arato, kukwe käme nuendi bätäkä ngwarbe kwe, ni mden mden tä biare riatakäre ye ngökakäre. Nitre tä biare riatakäre tätre ja dokwä mike ribi, aisete ñan tö kukwe era metre Ngöbökwé tarei, abtä ñan rabadre dianintari amne riadite jökrä.

¹¹ Ne aisete Ngöböta niaratre töi kwite ngwarbe, ni ye rabadre kukwe ngwarbe mike era jae abkokäre.

¹² Ne abko ni jökrä btä käta neme nuäre kukwe diän diän nuene abko ñan tä kukwe era metre mike era jae, ni ye mden abko Ngöbökwé juandi ngwarbe jökrä.

Kukwe diribare Pablokwe abko ketadrete dime ja kisete

¹³ Mdakäre abko, ja mräkätre tare ni Dänkien Jesukwe, nunkwe kuin niedre kärekäre munbtä Ngöböye, ñobtä ñan

angwane mun rabadre dianintari, abkokäre kena dekä Ngöbökwe mun dianinkä jakrä. Sribi Ngöbö Üaikwe mun mikakrä nüne deme Ngöbökrä amne munta kukwe metre Jesubtä mike era jae, ye köböire Ngöbökwe mun dianintari.

¹⁴ Ye rabadre bare, abkokäre kukwe kuin diribare nunkwe Jesubtä munye, köböire Ngöbökwe mun käräbare jakrä. Ni Dänkien Jesukristo bä nuäre, ye kwrere mun rabadi kwitani, abkokäre Ngöbökwe mun käräbare jakrä.

¹⁵ Ye mden kisete ja mräkätre, nunkwe kukwe diribare gwärere munye amne, nunkwe tikani täräre munye, ye munkwe ñan käikwitakata jire chi jabtı amne, munkwe ketate dime ja kisete, ie nun tö.

¹⁶ Ni Dänkien Jesukristo btä Ngöbö ni Rün nikwe käkwe ni tarebare amne jändrän kuin nuenbare ni kräke ja moto kuinbti kwetre, käkwe kä mikani nuäre nibtä kärekäre amne ni die mikani jändrän kuin kä käinbti ngibiakäre kisere.

¹⁷ Niaratre ara käkwe mun mika ruen dite munye amne mun die mika sribi kuin nuenkäre amne kukwe kuin niekäre abko ie nun tö.

3

Nitre tödekaka Jesubti käkwe blitadre Ngöböbe Pablokrä

¹ Ja mräkätre, mräkäre kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä, ye nun rikadre ngwena jötrö kä jökräbti temen. Erere arato, kä namani nuäre munbtä kukwe kuin ye mikakäre ütiäte jae, ye kwrere ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

² Erere arato, ni diän diän töi kämekäme Ngöbö rüere, ye ngäniene Ngöbökwe nun ngibiadre, abkokäre munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

³ Ni Dänkien käta kukwe niere, erere tä mike täte. Niara ye ara käkwe mun die mikadi nüne jakrä amne, mun ngibiadi kwe ni rüe käme Satana ngäniene.

⁴ Nunkwe kukwe diribare munye, erere munta nuene, amne munkwe nuendi käre ruen nunye.

⁵ Ngöböta ni tarere ño, ye kwrere ni Dänkien Jesu raba mun die mike ja tarere kwärikwäri amne, Kristo käkwe ja tare nikani angwane, nünankabare dite kwe jabtä, ye kwrere niara raba mun töi tike nünenkä dite jabtä ja diebti, ie nun tö.

Ni jökrä käkwe sribidre

⁶ Ja mräkätre, mun mräkä mden mden tä nekete Jesukri, akwa kä krene btä sribire amne, kukwe diribare nunkwe tä mike ñakare täte, ni yebe munkwe ñan ja geta jire chi abko nunta niere munye ni Dänkien Jesukristo käbti.

⁷ Tita kukwe ne niere munye, ñobtã ñan angwane nunkwe nünabare ño mun ngätäite, ye kwrere munkwe nünandre garera munye abko krörö: Nun nämane mun kãnti, ye ngwane nunkwe kã ngwiani krene ñakare jabtã.

⁸ Erere arato, nunkwe ñan mröbare ngwarbe ni mda mdakän, ñobtã ñan angwane nun ñan tö namani sribi mikai kri dikaro mun kötärã, kã nämane sribire dibire rare mrökrã jae.

⁹ Nunkwe mrö ribedre munye abko rabadre dbe akwa, sribidre ño jen jakrä abko nun tö namani bã mikai mun okwãbti, ne kwrere munkwe nuendre arato, abkokäre nunkwe sribibare kore mrökrã jae.

¹⁰ Mdakäre abko, nun nämane mun kãnti yete angwane, nunkwe kukwe ükateba krörö munkrä: Nire nire ñan tö sribire kãkwe ñan mrödre, nunkwe nieba.

¹¹ Akwa ni ruäre mun ngätäite abko tä dikekã ngwarbe krö kwärãkwärã, kã krene btã amne, ñan tö sribire. Käre tä ja mike kukwe ni mda mdakwe te ta abko nunkwe gaba.

¹² Ni ye kwrere kwrere abko kãkwe sribi jäme mrökrã jae abko nun tö niei ie amne, nunta mikamna sribire ni Dänkien Jesukristo kãbti.

¹³ Akwa mun mda mda abko ñan raba dräre sribi kuin nuene.

¹⁴ Erere arato, tärã juanta nunkwe, ne nire nire ñan tö raba mikai täte, ye abko mika ñäräre kuin munkwe, bti rabadre ja gaire, abkokäre munkwe ñan ja geta ben.

¹⁵ Akwa munkwe ñan mika ñäräre ja rüe kwrere amne, ni mräkã nikwe töi dian, ye kwrere munkwe töi dian jirekãbe.

Kukwe mrã ja mräkã Tesalónicabokrã

¹⁶ Ja mräkãtre, ni Dänkien kã jäme bianka ye kãkwe mun moto mika nüne jäme köbö kwatirekwatire kukwe bätäkã ngwarbe te abko nunta ribere Ngöböye. Ni Dänkien raba munbe.

¹⁷ Ti Pablo kãta köbö ngwentari mrã munye amne tita kukwe mrã ne tike ja kise jenbti, tita kukwe tike ño rabadre gare munye abkokäre. Ne kwrere tita tärã juen metre rabadre gare munye, abkokäre tita kukwe tike kore mrã.

¹⁸ Ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun jökrã krãke. Ne abko kore. Ne ngörã.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Timoteokrä 1 Timoteo

Ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, kräke Pablokwe tärä tikani ketamä. Ne mden ngätäite abko tärä ne tikani käne kwe Timoteoye. Tärä ne abko, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka töi diankrä sribibtä.

Timoteo abko sribi muko Pablokwe. Niara nämane bati angwane Pablokwe dianinkä sribikäre jabe. Niara nämane nüne juta Listrate, kä Asiate. Niara rün abko griego amne meye abko israelita. Pablokwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare juta Listrate angwane, Timoteo käkwe tödekani Jesubti. Abti Pablo nükani bobukäre juta Listrate angwane, Timoteo dianinkä kwe sribikäre jabe abko tä tikani Hechos 16.1-4 yebtä. Yebti Timoteokwe sribibare raire Pablobe kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare kä ketareketare temen. Abti Timoteo nämane nitre gätäkä Jesu käbti juta Efesote jie ngwena. Timoteo käkwe nünandre ño amne sribidre ño, btä Pablokwe tärä ne tikani Timoteo die mikakäre.

Mdakäre abko, ni ño mikadre ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka amne die mikaka abko tikani kwe Timoteoye. Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti nämane Efeso, ngätäite kukwe namani kri krübäte, ñobtä ñan angwane ni ruäre namani kukwe ngwarbe dirire abko nikani niren bäri mda. Timoteo abko käkwe kukwe ne ükadrete ño abko Pablokwe niebare ie.

Kukwe ne abko raba ni die mike kri mtare. Nikwe ni ño diandrekä sribikäre ni jie ngwianka kwrere abko tärä ne tä mike gare nie. Erere arato, ni ño diandrekä sribikäre nitre jie ngwianka die mikaka abko tärä ne tä niere. Mdakäre abko, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe nünandre ño amne sribidre ño abko 1 Timoteo ne tä niere nie.

Pablota köbö ngwentari Timoteoye

¹⁻² Ti Pablo käta tärä ne tike mae Timoteo. Ti ne abko Kristo Jesu kukwei ngwianka. Ngöbö ni Diantarikä amne Kristo Jesu, bti nita tödeke ye käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka. Sribi tikwe ye köböire makwe tödekani Jesubti, aisete ma abko ti ngobo tikwe kwrere Timoteo. Ngöbö ni Rün nikwe btä Kristo Jesu ni Dänkien raba ja moto mike kuin makrä amne ma raba ruentari tare ietre. Erere arato, ma raba nüne jäme niaratre diebti, ie ti tö.

Kukwe blo dirikätre, ietre Timoteokwe ñäkädre

³ Timoteo, ni nāma juta Efesote, bti ti jataba kite Macedonia nete angwane, ni ruäre nāma dirire blo abko ñan diridre kore mda kwetre makwe niedre ietre, abkokäre ma rabadre yete, tikwe nieba mae.

⁴ Kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira aibehtë niaratre tä ja däkweite amne nire därebare mräkä ütiäte kirakri, btä kukwe ñan krütare, aibehtë tä ja däkweite abko ñan nuendre kore makwe niedre ietre, abkokäre ma rabadre yete. Kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira, yehtë ni kwati tä neme ja kwete angwane, ñan tä ja kite sribi Ngöbökwe yehtë angwane, tödekadre ño metre Ngöböhti abko dirita ñakare. Akwa tödeka Ngöböhti, ye köböire Ngöböta sribire ni kwekwe ngätäite. Ye mden kisete, kukwe ngwarbe, yehtë ja däkwidre ñakare amne diridre ñakare abko makwe nie ietre.

⁵ Akwa ja taredre kwärikwäri kwetre, abkokäre makwe nie kore ietre. Ni töi deme bti nikwe ja taredre metre. Arato kukwe käme nuendre ñakare kwetre, ja rabadre ruen ngite ñakare Ngöbö ngwäreki abkokäre. Erere arato, nikwe tödekadre era metre Jesubti amne, ñan bike ni tödekaka Jesubti kwrere. Kore nikwe ja taredre kwärikwäri.

⁶ Ni ruäre ñan tä kukwe ye nuene mda, käta ja kwete jirekäbe kukwe ngwarbehtë.

⁷ Niaratre tö rabai Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre, abtä jata kukwe ye dirire metre nieta kwetre, akwa kukwe ye tä dre niere metre abko ñan tä nüke gare ietre, aisetä tä dirire blo.

⁸ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye dirita metre ne ngwane, kukwe ye kuin ni die mikakrä garera nie.

⁹ Akwa Ngöbökwe ñan ja kukwei biani Moiséye ni nünanka metre ye kitakäre ngite. Akwa ni kukwe ye mikaka ngwarbe jae, kräke Ngöbökwe mikani, ni ngite ye mikakäre gare ie. Erere arato, ni dokwä ribi ribi, ni rüre Ngöbö rüere, ni diän diän kukwe kämekäme nuenkä, ni Ngöbö jürä ngwen ñakare amne, ni Ngöbö kukwei mike ütiäte ñakare jae abko kräke Ngöbökwe ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. Mdakäre abko, ni ni rün btä ni meye kämikaka amne, ni ni mda mda kämikaka abko kräke Ngöbökwe ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie.

¹⁰ Ne kwrere arato, ni merire, ni brare ja mike gure bati bati amne, ni brare bike merire, ni merire bike brare, ni ngäbäkre mikaka ja ken, arato ni ni mda mda rürümoinkä mikakäre klaboré amne, ni ni ngökaka amne ni blitaka ngwarbe ni mda mda rüere amne, ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö kukwei metre rüere kore, mden kräke Ngöbökwe ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie.

¹¹ Akwa Ngöbö Kukwei dirita metre, ye abko käta

kukwe kuin nuäre Ngöböbtä niere metre. Angwane Ngöbö käikitadrekä ni jökräkwe. Kukwe kuin Ngöbökwé, ye mden Ngöbökwé ti mikani ngwianka ni jökräye.

Jesukristokwe kukwe nuenbare kuin Pablokrä

12-13 Ngöbökwé ti mikani sribire jakrä, ye mdenbtä tita ni Dänkien Kristo Jesu demaine. Niarakwe ja di biani tie sribi ne nuenkrä. Ti nämane tödeke ñakare Jesubti angwane, ti nämane ñäke blo niara rüere. Erere arato, nitre tödekaka niarabti, jiebti ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike amne, ti nämane rüre krübäte Jesukristo rüere. Akwa ti nämane tödeke ñakare bti, aise ti nämane kukwe ye nuene Ngöbö rüere nämane gare ñakare tie. Abtä Ngöbökwé ja ngie mikani ñakare, käkwe ti ngwiani ruen bobre jae amne tödekabare kwe tibti angwane, ti mikani ja kukwei ngwianka kwe.

14 Ni Dänkien käkwe ja moto mikani kuin krübäte tikrä amne kukwe kuin nuenbare kabre kwe tikrä amne ti die mikani kwe tödeke metre jabti. Erere arato, ti die mikani kwe ni mda mda tarere. Ne abko namani bare Kristo Jesu diebti.

15 Kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke abko nere: Kristo Jesu nukani kä nebtä ni kukwe kämekäme nuenkä dentari. Ni kukwe kämekäme nuenkä, ye ngätäite ti abko bäri käme.

16 Ye mden kisete, Ngöbökwé ti ngwiani ruen bobre jae. Ti nämane kukwe nuene bäri käme Jesu rüere ni mda mda ngwä akwa, Jesukwe ñan ja ngie mikani ti rüere angwane, ti ngibiabare raire kwe tödekakäre jabti. Ne köböire abko, Jesukristo tä ni tarere kri rükadre gare ni jökräye angwane, tödekadre kwetre Jesubti, ye angwane nünandre kärekäre ben, abkokäre Ngöbökwé ti ngwiani ruen bobre jae kore.

17 Mtare ti tö Ngöbö käikitaikä. Ngöbö abra gobranka kärekäre. Niara krüte ñakare amne tuen ñakare. Ngöbö mda ñakare jire, aise ti Ngöbö itibe aibe raba mikani ütiäte kärekäre jae amne raba käikitaninkä. Abko kore se. Amen.

18-19 Timoteo, ti ngobo tikwe, ma rabadre sribire ja di ngöibti Ngöbökrä, abkokäre tita kukwe nuemna kore mae. Ni Ngöbö kukwei niekä käkwe blitabare mabtä sribi makwebtä, ye kwrere tita kukwe nuemna mae. Erere arato, makwe nüna deme amne, kukwe käme nuen ñakare makwe abtä ja rabadre ruen ngite ñakare mae Ngöbö ngwärekre. Ni ruäre abko ñan tö namani ye nuein mda, aise ti nikani ji blobti.

20 Ye mden abko nakaninkä Himeneobtä amne Alejandrobtä, abkokänti tikwe mikani gare Satanaye mda. Nebtä abko ñan ñäkädre blo Ngöbö rüere kwetre abkokäre.

2

Ngöbö mikadre ütiäte ño gätäte

¹ Timoteo, kukwe mdara jire btä ti tö blitai bäri käne mabe abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti ye käkwe jändrän ribe Ngöböye amne blita kwetre Ngöböbe ni jökrä kräke. Erere arato, ja di kärä kwetre Ngöböye ni jökrä kräke amne kuin nie kwetre Ngöböye.

² Ne kwrere arato, ni gobranka krikri btä ni sribikä ütiäte ütiäte gobrankrä, ye kräke blita kwetre Ngöböbe, nikwe nünandre jäme amne deme Ngöbö ngwärecri, abkokäre blita kwetre Ngöböbe niaratrekrä.

³ Nita blite kore Ngöböbe, ye abko tä neme tuen kuin Ngöbö ni Diantarikäye amne käta neme nuäre btä.

⁴ Niara tö ni jökrä diantari amne, kukwe era metre Jesubtä rabadre gare ni jökräye, ie niara tö,

⁵ ñobtä ñan angwane Ngöbö itibe ni jökrä kräke. Erere arato, ni itibe ni kwrere, aibe köböire ni jökrä raba ja mäketä Ngöböbe abko Kristo Jesu ara.

⁶ Kristo Jesu käkwe ja mikani müre ketadre ni jökrä kökatarikrä Ngöbökrä. Ye abko, köböi kitani Ngöbökwé, erere namani bare, niara tö namani ni jökrä diantari bä mikakäre.

⁷ Ni jökräkwé kukwe ne kadre ngäbti, abkokäre Ngöbökwé ti mikani kukwe ye kädriekä amne ngwianka nitre ñakare israelitareye abko kukwe metre Jesubtä diridre tikwe ietre abkokäre. Ne abra kukwe era erere tita niere; ñan tita ni ngökö.

Ni brare btä ni merire rabadre ño gätäte

⁸ Mdakäre abko, munta gätäre angwane, ni brare brare kä jökräbti käkwe nüna deme amne blita Ngöböbe angwane, küde kaka käin kwe blitakäre Ngöböbe abko ie ti tö. Ni brare brare tä blite Ngöböbe angwane, ñan rabadre romon ni mda mdakrä amne kukwe ñakare nikwe ni mda mda rüere abko blitadre kwe Ngöböbe.

⁹ Mdakäre abko, ni merire merire abko käta Ngöbö mike ütiäte jae, ye rükadre gare ni jökräye, abkokäre ñan ja ngwä kita kwetre ni mda mda okwä mikakäre ja jiebti, akwa ja ukate kuin era metre kwetre, ie ti tö. Amne ñan ja dokwä söka bätäkä ngwarbe kwe, ni mda mda okwä mikakäre ja jiebti. Erere arato, ñan jändrän orore orore kitadre bäri ja ngrabare, ñan jändrän tuäre tuäre amne dän ütiäte ütiäte kita kwetre jabtä.

¹⁰ Akwa sribi kuin nuendre ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane meri mden mden käta Ngöbö mike ütiäte jae käkwe ja kitadre sribi kuin nuene aisete.

¹¹ Mdakäre abko, ni merire merire käkwe ni Ngöbö kukwei dirikä ye kukwei nuadre kä bube amne rabadre juto biare kukwe ye mike täte.

¹² Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kätä gätäre, ye kánti ni merire käkwe ñan diri jire ni brareye. Erere arato, ñan ja mikadre ni brare brare dänkiene, ie ti tö. Ni merire raba kwekbe,

¹³ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé Adán dätebare káne. Abti Eva dätebare kwe aisete.

¹⁴ Erere arato, Adán ngökani ñakare angwane, merire kwe Eva abko namani ngökani tbikwe. Ye kánti Evakwe ja mikani ngite Ngöbö rüere.

¹⁵ Akwa ni merire tä ngäbäkre ngibiare, ye ngwane tödekadre kwatibe kwe Ngöböbti angwane, ni mda mda tare-dre kwe. Erere arato, nünandre era metre kwe Ngöbö ngwärekre, ye köböire rabadi dianintari Ngöbökwé.

3

Ni tödekaka Jesubti jie ngwianka

¹ Mdakäre abko, kukwe ne abra kukwe era metre abko ti bike niere mae: Nire tö ja mikai nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ye abko tö sribi kuin nuein.

² Nire erere tö sribi ye nuein abko käkwe nünandre krörö: Tädrera nüne metre ni mda mda okwäbti. Nebtä ni mda mdakwe ñan kädrie blo. Arato meri itibe kwe. Erere arato, ni töbike kuin ja káne amne ni nüne kwekbe amne, ni mda mdata mike ütiäte jae, ni ye kwrere käkwe sribidre. Erere arato, ni juto biare ni menteni kaen ngäbti ja juete amne, ni ie diri gare kuin käkwe sribidre.

³ Erere arato, ni dröbare ñakare amne, ni ngüdrekä ñakare käkwe sribidre amne, ni moto jáme btä ni romone ñakare amne, ni ngwian tarekä ñakare abko käkwe sribidre.

⁴ Mdakäre abko, ni ni mräkä jie tike kuin btä ngibiare kuin amne, tä ngäbäkre kwekwe tö den kuin abko erere ngäbäkreta kukwe mike täte, ni ye abko käkwe sribidre,

⁵ ñobtä ñan angwane ni ie mräkä jie tika gare ñakare kuin käkwe ñan nitre jen Ngöbökwé gätäkä Jesu käfti ngibiadre kuin aisete.

⁶ Erere arato, ni tödekaka krire Jesubti ñan mikadre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ñobtä ñan angwane nane ni tödekaka krire Jesubti mikadre sribire angwane, rikadre bike kri ño diablu namani bike kri, kánti Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, ye kwrere ñan rakadrekä, abkokäre ni tödekaka krire Jesubti käkwe ñan sribidre.

⁷ Erere arato, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ye abko nitre tödekaka ñakare Jesubti kätä mike ütiäte jae, ni ye kwrere

käkwe sribidre, ñobtä ñan angwane niara mikata ütiäte ñakare ne ngwane, niara mikadi yakrä jae angwane, diablukwe kukwe blo mikadre jiete angwane, nane ja mikadre ngite kwe.

Ni ni die mikaka

⁸ Ne kwrere arato, ni krörökrörö mikadre ni ni Ngöbökwe die mikaka: Ni mikata ütiäte jae ni mda mdakwe abko mikadre sribire. Arato ni ja kukwei kite ñakare temen amne, ni dröbare ñakare btä ni ni ngökö ñakare ngwian diankrä jae abko mikadre sribire.

⁹ Mdakäre abko, kukwe era Jesubtä mikani gare nie Ngöbökwe kata ngäbti kwe amne, tödekata bti metre; ñan bikata ni tödekaka Jesubti kwrere kwe abko mikadre sribire.

¹⁰ Erere arato, ni mikadre sribi ye nuene, känenkri tä nüne kuin ya, ñakare ya abko mikadre ñäräre käne. Yebti kukwe ñakare kwe, ne ngwane mikadre sribire ni ni die mikaka kwrere.

¹¹ Nitre merire mikata ütiäte jae ni mda mdakwe. Erere arato, meri töbike kuin ja käne amne, jändrän jökräbtä tödekadre bti, meri ye kwrere käkwe sribidre amne, meri näin blite ngwarbe kwäräkwärä ni mda mdabtä abko ñan mikadre sribire.

¹² Mdakäre abko, ni ni Ngöbökwe die mikaka, ni ye abko meri itibe kwe amne, ngäbriänkä kwekwe btä mräkä kwekwe jie tikadre kuin kwe btä ngibiadre kuin kwe.

¹³ Nire nire käta sribi ye nuene kuin, ye abko rabadre bäri ütiäte ni mda mda ngwäreki. Ye kwrere ñan rabadre Kristo Jesu gaire amne, Kristo Jesu köböire rabadre blite jame Jesubtä ni mda mdabe.

¹⁴ Timoteo, ti tö näin ja tuakäreta mabe yete, akwa ye känenkri tita tärä ne tike mae,

¹⁵ ñobtä ñan angwane nane ti ñan rabata jötrö angwane, ni ja mräkäre Jesu käbti käkwe nünandre ño abko rabadre gare mae angwane, ma rabadre dirire ietre, abkokäre tita tärä tike mae. Ngöbö nikwe abko Ngöbö nire, amne ürä btä jä ju ketatekrä dite krö, ye kwrere nitre gätäkä Jesu käbti tä niara kukwei era metre mike ütiäte käre.

¹⁶ Kukwe era Jesubtä nämane tiebe, akwa mtare Ngöbökwe mikanina gare nie. Kukwe nämane tiebe ye abko bäri ütiäte kri nikä abko köböire ni raba nüne deme Ngöbökrä. Kukwe ye abko nere:

Jesukristo därebare angwane, ngrabare nämane ni kwrere.

Angwane Ngöbö Odei jen kwe bä mikani Ngöbö Üaikwe.

Angele Ngöbökwe käkwe tuani.

Abti kukwe kuin niarabtä diribare kä jökräbti temen.

Kukwe ye mikani era ni kwatikwe kä nebtä amne,

Ngöbö nikani ngwenante kä nuärete kä käinbti.

4

Pablota Timoteo tö den dirikätre blobtä

¹⁻² Mdakäre abko, Ngöbö Üai tä kukwe mike gare metre nie kä mräbtä abko krörö: Kä mrä angwane, ni ruäre käkwe Jesukristo gibiadikäta amne, üai käme ni ngökaka, ye jiebti rikadi. Üai käme ni ngökaka käkwe ni tödekaka Jesubti ngwiandi dirikätre blo mike ütiäte jae amne ngwiandi Jesu gibiekäta. Dirikätre blo abko ni bikaka kuin amne ni ngökaka, ie ja ruen ngite ñakare kukwe kämekäme nuenbtä, käkwe kukwe diribare ietre üai kämenkwe ye diridi ni mda mdaye.

³ Ye abko, ja mikadre gure ñakare abko ni ye jatadi niere. Erere arato, ni ye abko käkwe mrö ruäre dokwä tākādi. Mrö ruäre käme Ngöbö ngwärekre, aisete ñan kwetadre niedi kwetäre. Akwa Ngöbökre mrö dātebare ni krāke, aisete ni tödekaka Jesubti, ie Ngöbö kukwei era metre gare, käkwe mrö jökrā kadre ngābti kwetadre jae, kuin niere kwārā Ngöböye btā. Mden kisete ni ñan raba mrö ruäre dokwä tāke.

⁴⁻⁵ Mrö btā jāndrān jökrā dātebare Ngöbökre abko kuin niebare kwe, aisete ñan käi ngwiandre käme jabtā akwa, nikwe kuin niedre btā Ngöböye, amne Ngöbökre mrö mikadi kuin biare kwetadre.

⁶ Makwe kukwe ye diri ja mrākātre tödekaka Jesubtiye angwane, ma rabadi sribikā kuin Jesukristokwe. Kukwe metre diribare Jesubtā, ye mata mike tāte amne ja tōitike btā.

⁷ Akwa kukwe kirakira diān diān amne kukwe mda mda mikanintbe ngwarbe, ye ie makwe ñan olo mika. Akwa makwe dre dre nuendre nūnankrā deme Ngöbö ngwärekre, ye jiebti ma rankwa bāri,

⁸ ñobtä ñan angwane nita nakwenkā ja mikakäre biare amne dite ngrabare, ye abko kuin bkānā nīkrā, akwa nikwe ja mikadre juto nūnankrā kuin deme Ngöbö ngwärekre, ye abko bāri ütiäte kri nīkrā mtare amne, nūnakäre kärekre Jesube arato.

⁹ Aisete kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrā krāke, ie ti tö.

¹⁰ Ne mden kisete nita sribire ja di ngöi jökrā Ngöbökrā, ñobtä ñan angwane Ngöbö nire, bti nita tödeke. Niara abko ni jökrā Diantarikā akwa, niarata nitre tödekaka Jesubti ara jire dentari.

¹¹ Kukwe ne makwe nuemna ja mrākātreye amne makwe diri ietre.

¹² Ma abko bati Timoteo, aisete mata dirire angwane, nane ni ruäre tö rabai ma mike ütiäte ñakare jae, akwa makwe blita jāme amne nuäre ni mda mdabe. Erere arato, makwe nūna kuin metre, amne makwe ni mda mda taredre. Ye kwrere

arato, makwe ja mika ngite ñakare ja mräkätre tödekaka Jesubti okwäbti, ne ngwane mata nüne ño rükadre gare nitre tödekaka Jesubtiye. Angwane ni jökrä tö rabadi nünai ma kwrere, käkwe nünandi kore, ne ngwane ma bati akwa, ma rabadi ütiäte ni mda mdakrä.

¹³ Timoteo ti ngämi nementa yete angwane, munta gätäre ye kanti makwe ñäkä käre Ngöbö Kukweibtä ja mräkätre kräke. Makwe Ngöbö Kukwei nie ietre amne makwe Ngöbö Kukwei diri ietre arato.

¹⁴ Ngöbö Üai käkwe ja di biani mae sribi ye nuenkäre, ye abko makwe ñan tuemetre ngwarbe jire chi, akwa yehti makwe sribi janknu. Ngöbö Üai köböire ni mda mda jie ngwianka käkwe kise mikani mabti angwane, kukwe niebare kwetre ma mikakäre biare sribi yekrä. Kä ye ngwane Ngöbö Üaikwe ja di biani mae, ma die mikakäre sribibtä. Ye mden kisete, makwe ñan tuametre ngwarbe.

¹⁵ Kukwe yehtä ma rankwa bäri, ie ti tö. Yehtä makwe sribi bäri mda köbö kwatirekwatire, mata nüne bäri Ngöbökrä rabadre gare ni mda mdaye abkokäre.

¹⁶ Mata nüne ño, yehtä makwe töbika kuin ja käne amne, kukwe diri makwe, yehtä makwe töbika kuin ja käne arato. Ye erere makwe ja ngibia au ne ngwane, ni kwati ma kukwei nuaka abko Ngöbökwé dianditari siba mabe gwaire.

5

Timoteokwe ni töi diandre ño

¹ Mdakäre abko, ni unsunine unsunine abko käkwe ja mikadre ngite abtä töi diandre, ye ngwane makwe ñan ngra ngra bti, akwa ni rün nikwe mikata ütiäte jae, ye kwrere makwe ni unsunine unsunine kita nüne bäri Ngöbökrä. Ni bati bati abko ni etba nikwe btä mäträta, ye kwrere makwe mäträ btäre.

² Erere arato, ni meye mikata ütiäte ño jae, ye kwrere makwe meri unbre unbre mika ütiäte jae. Ni merire bati bati abko ni ngwai nikwe mikata ütiäte, ye kwrere makwe mika ütiäte. Angwane, makwe ñan ja mika ngite jire chi bentre.

Ni merire merire kän brare krütani die mikadre ño

³ Mdakäre abko, ni merire merire, kän brare krütani, aisete tä kaibe amne, mräkä ñakare ngibiaka, ye abko nitre tödekaka Jesubti käkwe ngibiadre abko makwe diri kore ietre.

⁴ Akwa meri kän brare krütani, ye ngäbriänkä btä bränkä tärä, ne ngwane ngibiadre kwetre. Meri ye käkwe niaratre ngibiabare ño, ye ütiäre ngibiadreta kwetre, ñobtä ñan angwane tuen bäri kuin Ngöböye aisete.

⁵ Meri kän brare krütani abko ngibiaka ñakare, akwa tä nüne kaibe era metre abko tä tödeke kwatibe Ngöböbti amne tä blite

Ngöböbe dibire rare ja di kärere ie, meri ye kwrere abko die mikadre.

⁶ Akwa meri mda mda abko kån brare krütani, akwa tä kukwe nuene blo blo kä ngwiankrä nuäre jabtä jirekäbe, meri ye tä nire, akwa ni krütani, kwrere jire tä Ngöbö ngwäreki, ñobtä ñan angwane tä tödeke ñakare Ngöböbti. Meri ye abko ñan die mika.

⁷ Nitre tödekaka Jesubti btä ñan ñäkädre blo, abkokäre makwe diri kore ietre,

⁸ ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti akwa, ni mräkä jen nikwe, ye nita ngibiare ñakare, ne ngwane nita Ngöbö Kukwei kite temen. Erere arato, nita kukwe nuene bäri käme ni ñakare tödekaka Jesubti ye ngwä, ñobtä ñan angwane ni ñakare tödekaka Jesubti käta mräkä kwekwe ngibiare.

⁹ Meri kån brare krütani abko tä nüne kaibekaibe abko kä tikadre täräbtä die mikadre abko nere: Meri ie kä gre ketamä (60) mentokwäre, kån brare krütani amne, brare kwe ben nünabare käre kwe amne ñan ja mikani ngite kwe brare mdabe, meri ye abko kä tikadre täräbtä die mikakäre.

¹⁰ Meri kån brare krütanikrütani käkwe ngäbriänkä ngibiabare amne ni menteni kata ngäbti kuin kwe amne tä ni deme deme Ngöbökwä ye ngoto bätete kräke kakäre ngäbti kuin ja gwiriete, meri ye kwrere abko kä tikadre täräbtä die mikakäre. Erere arato, ni ja tare nikaka die mikata kwe amne tä sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe ni mda mdakrä, meri ye kwrere abko kä tikadre täräbtä die mikakäre.

¹¹⁻¹² Akwa meri bäri bati bati abko kä ngämi gre ketamä (60) ie, kån brare krütani amne tä kaiibe, ye abko ñan kä tika täräbtä die mikakäre, ñobtä ñan angwane nane niara kä tikadre täräbtä die mikakäre angwane, ñan ja mikadre gure mda niedre kwe Jesuye, abti tö rabadreta ja mikaita gure bobuta, ye ngwane ja kukwei kitadreta temen kwe abtä rabadre ja mike ngite Jesu rüere, aisete ñan kä tikadre täräbtä die mikakäre.

¹³ Erere arato, meri bati bati kån brare krütani die mikadre angwane, kä rabadre krene btä angwane, rikadre blite ni mda mdabtä ju kwatirekwatire te. Arato rikadre ja mike kukwe jökräte siba amne kukwe btä ñan blitadre jire abko rikadre kädriere.

¹⁴ Mden kisete ni merire merire bati bati, kån brare krütani abko käkwe ja mikata gure, ngäbäkre ngibia kwe amne ju ngibia kuin kwe jakrä. Ne kwrere meri ye ñan kädriedre blo rüekwe abko ie ti tö.

¹⁵ Ye abko, meri bati bati, kån brare krütani namani kaiibe abko ruäre käkwe Jesu tuaninametre, käta näin Satana jiebti.

¹⁶ Meri kån brare krütani, ye abko nane nitre tödekaka Jesubti ngätäite mräkä merire tärä kån brare krütani amne tä

nüne kaibe, ne ngwane mräkä kwekwe käkwe die mika. Ne kwrere nitre tödekaka Jesubti mda mda rabadre meri mda mda kän brare krütani amne ngibiaka ñakare ye die mike, sribi ñan rabadre kabre dikaro nitre tödekaka Jesubti kräke abkokäre.

Kukwe mda mda nitre jie ngwiankabtä

¹⁷ Mdakäre abko, ni ji ngwianka ye tä nitre tödekaka Jesubti jie ngwena kuin ne ngwane, nitre tödekaka Jesubti kwetre raba tare kri amne mika ütiäte kwetre jae. Erere arato, die mika kwetre mröbti amne ngwianbti. Akwa nitre jie ngwianka kätä Ngöbö kukwei dirire bäri, ye abko mika bäri ütiäte amne die mikadre mröbti amne ngwianbti abko makwe diridre, ie ti tö.

¹⁸ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö: “Buey trigo münantekä, ye munkwe ñan kö kita ngwärebtä,” nieta. Erere arato, “Ni sribikä, ie sribi ütiä bian-dre,” nieta kore Ngöbö Kukweibtä. Ne mden kisete makwe diri kore nitre jie ngwiankabtä.

¹⁹ Mdakäre abko, ni ni Ngöbökwé jie ngwianka kätä ja mike ngite abko ni itibe jata niere angwane, makwe ñan kukwe mika era. Akwa ni nibu, ni nimä käkwe kukwe arabe nie mae angwane, kukwe ka ngäbti makwe.

²⁰ Angwane ni Ngöbökwé jie ngwianka mden mden tä ngite, ye ie makwe ñäkä gätäte nitre Ngöbökwé ye ngwärecri jökrä. Nebtä abko, ni mda mda btä kä jürä rabadre amne, ñan tö ngwiandre ja mikai ngite kwetre abkokäre.

²¹ Timoteo, Ngöbö btä Kristo Jesu amne angele dianinkä jakrä Ngöbökwé, ye ngwärecri ti bike kukwe ütiäte niere mae, ne erere makwe nuen abko krörö: Ni ma kukwe muko ya, ñakare ya tä sribire ji ngwianka kwrere, akwa nane kukwe raba kwetre makwe ga angwane, makwe tö dian amne makwe die mika ja kwrere jökrä, ie ti tö.

²² Erere arato, makwe ñan kise mika jötrö ngwarbe nibti mikakäre sribire ji ngwianka kwrere, akwa makwe töbika kuin käne niara mikakäre sribire, ñobtä ñan angwane nane makwe ni kukwe kämekäme nuenkä mikadre sribire, yebtä abko kukwe käme nükebti mae siba nütü rabadre mabtä. Makwe ja ngibia kuin deme kukwe kämekäme ngäniene.

²³ Timoteo, ma ngirie abko neme bren käre. Erere arato, bren mda mda tä neme mabtä. Ye kräke abko, makwe uba döi kwaka ña kiakia angwane, makwe ñan ñö aibe ña abko ti tö niei mae.

²⁴ Nitre tödekaka Jesubti abko ruäre kätä kukwe nuene käme, mika ngämi ja ngwärecri, känenkri tärä neme gare ni jökräye; akwa ni ruäre abko tä kukwe nuene kämekäme mikata ja ngwärecri amne batibe neme gare.

²⁵ Ne kwrere arato, ni ruäre tä jändrän kuinkuin nuene abko tä neme gare ni jökräye; akwa ni ruäre abko tä jändrän kuinkuin nuene tiebe abko gare ñakare. Abti kira erere angwane, tä niken neme gare ni jökräye. Ne mdenbtä abko, makwe töbika kuin ja käne abko ti tö nie mae Timoteo.

6

Nitre klabore käkwe sribidre ño bkänkäkrä

¹ Mdakäre abko, nire nire abko tä klabore ni mdakwe, ruäre abko tä ja tare nike, akwa bkänkä kukwei mika ütiäte kwetre jae, niarakwe ñan ñäkadre blo Ngöbö rüere amne kukwe dirita nunkwe ye rüere abkokäre.

² Akwa nane ni klabore ye bkänkä käta tödeke Jesubti arato ne ngwane, ñan bkänkä mikadre ngwarbe kwe jae, ñobtä ñan angwane niara ja mräkäre Jesu käbti arato. Akwa bäri sribi kuin kwe bkänkäkrä, ñobtä ñan angwane tä niaratre mräkä Jesu käbti die mike amne tä tare kri kwe arato aisete. Kukwe ne abko makwe diri amne nuemna nitre klabore tödekaka Jesubti yeye.

Kukwe blo dirikätre tä nüne ño

³ Nire nire käta kukwe dirire blo amne kukwe diribare era metre ni Dänkien Jesukristokwe, ye tä kaen ngäbti ñakare, erere arato kukwe dirita era metre Ngöböbtä, ye tä kaen ngäbti ñakare,

⁴ ni ye abko töi ñakare, akwa tö bikabtä kri. Ye mden abko jatadi dirire bä jene abko krörö: Niara töta neme ja kwetai bäri kabre krübäte ni jökräbe kukwe ngwarbebtä. Ye mden kanti ni ruäre töta neme ja tuai ni mda kwrere, abtä tä bätä ngwen ni mdabtä jändrän dokwäre. Ne mdenbtä ni ruäre motota neme romon jakrä kwärikwäri amne ñäkäta niken diän diän jae kwärikwäri ja kukwe ñan mikata niken era jae kwärikwäri.

⁵ Erere arato, ni ye tä niken rüre käre jabe kwärikwäri. Ni ye abko töi käme, aisete kukwe era metre Jesubtä dianinkä niaratrekän. Ngöböta nitre tödekaka Jesubti die mike ngwian ganantä nieta kwetre, aisete tä bike nüne metre ngwian diankrä jae.

⁶ Era metre Ngöböta nitre tödekaka Jesubti die mike, akwa nita nüne metre Ngöbö ngwäreki amne jändrän ño ño tä nikwe, ye käi tädre nuäre nibtä, ye abko bäri ütiäte

⁷ ñobtä ñan angwane ni därebare angwane, ni därebare bütiere, jändrän ñakare nikwe. Erere arato, ni krütadi angwane, ni ñan rikadre jändrän ngwena jire chi jabe.

⁸ Ne mden aisete, mrö tarä kwetadre nie amne dän amne ju tarä nikwe, ye abko käi rabadre nuäre nibtä.

⁹ Ye abko käi rabadre nuäre nibtä, ñobtä ñan angwane ni mda abko jändrän ye tärä kwetre akwa, töta nebe rabai ngwian btä jändrän bkäne bäri kabre abko tä niken ja mike ngite. Erere arato, tätre niken ja dokwä mike kö okwä Satanakwete. Erere arato, jändrän bätäkä ngwarbe ye mdei tä neme ietre, ye käta kukwe taretare ngwena kräke amne mrä tä ni se juen ngwarbe.

¹⁰ Kukwe tä nakenkä kore ni yebtä, ñobtä ñan angwane nita ngwian tarere, ye abko tä niken ni mike kukwe nuene blo blo ngwian diankrä jae. Ni ruäre töi kore abko käkwe Jesu kukwei tuanimetre, abkokänti tä ja tare nike kri mtare.

Pablota Timoteo tö den mrä

¹¹ Akwa ma abko ni Ngöbökwete, aisetu ma gitia kukwe käme jökrä ye ngäniene amne nuna era metre Ngöbö ngwäreki, yebtä makwe ja kita. Nuna Ngöbökrä amne tödeka Ngöböbti jändrän jökräbtä, ye jiehti ma rankwa. Erere arato, ni mda mda taredre, ye jiehti ma rankwa angwane, makwe nünanka dite tödekabtä Jesubti. Erere arato, makwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe.

¹² Makwe tödekadre käre Ngöböbti, yebtä makwe nünanka dite jabtä rükäre kukwe kämekäme rüere. Makwe ja töi mikaba kwatibe Ngöböbtä angwane, makwe nieba ni kwati ngwäreki, ye ngwane Ngöbökwete ma käräbare nüne kärekäre jabe, aisetu makwe nünandre kärekäre Ngöböbe, ye makwe ketate dime kisete jakrä, ie ti tö Timoteo.

¹³ Mtare Ngöbö jändrän jökrä mikaka nire, ye ngwäreki amne, Kristo Jesu btä kä jürä namani ñakare, käkwe ja niebare metre Poncio Pilatoye, Kristo Jesu ye ngwäreki ti tö niei krörö mae Timoteo:

¹⁴ Jesukristo rükadita, ye känenki niara kukwei mika täte jökrä makwe. Erere arato, makwe nünandre ño, ie niara tö, ye kwrere makwe nuna niara ngibiare ngäbti kwärä.

¹⁵ Ngöbö tö rabai Jesukristo juenta ñongwane, erere juandita kwe angwane, niara rükadita. Ngöbö aibe gobran kri. Niara aibehtä käita neme nuäre metre. Erere arato, Ngöbö abko Jrei kri, jrei jire jökrä kä nebtä bti ta amne niara abko tä Dänkiene dänkin jökrä kä nebtä yebti ta.

¹⁶ Ngöbö aibe därebare ñakare amne krüte ñakare. Niarata nüne kärekäre, ñotra trä ngwen bürere te tä nüne. Ye känti ni ñakare raba neme ja ken ben. Ni kä nebtä käkwe ñan Ngöbö tuabare gwärere amne Ngöbö ñan tuare nikrä arato. Ngöbö aibe raba ütiäte ni jökrä kräke kärekäre amne niara aibe di kri. Abko kore se.

¹⁷ Timoteo, ni ngwian bkänkä krikri, ye abko käkwe ñan bika kri amne, ñan ngwian kabre kwetre, yebti tödeka kwetre, makwe nie ietre, ñobtä ñan angwane ngwian tä niken

ngwarbe jötrö amne, ni ñan raba ngibiare kärekäre. Akwa Ngöbö abko käta jändrän kuin bien kabre nie, kä mikakrä juto nibtä. Yebtä ni ngwian bkänkä krikri käkwe tödeka Ngöböbti, makwe nie ietre.

¹⁸ Mdakäre abko, ni ngwian bkänkä krikri ye käkwe ñan ja mika kábäre, amne jändrän kuin nuen kabre kwe ni mda mdakrä ngwian kwetre yebti.

¹⁹ Nünandre kore kwetre angwane, rabadi jändrän kuin bkäne kabre kä käinbti amne rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, makwe nie kore ietre Timoteo.

²⁰ Timoteo, kukwe kuin Jesukristobtä mikani gare mae, ye makwe ngibia kuin jakrä. Erere arato, kukwe ngwarbe diän dian ütiäte ñakare, ye makwe ñan ja olo mika ie. Mdakäre abko, nitre ruäre tätre dirire blo, akwa tä dirire kuin era metre tä nütüre au jabtä, akwa dirita blo kwetre. Ni dirikä blo ye kwrere abko, ben makwe ñan ja geta jire chi,

²¹ ñobtä ñan angwane ni ruäre käkwe kukwe blo ye mikani ütiäte jae, aisete tä Jesu mike ütiäte ñakare mtare amne nikani dikekä Ngöböbtä mento.

Ngöbö raba ja moto mike kuin makrä. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Timoteokrä 2 Timoteo

Pablo nämane ngite kä teri juta Romate, bti kä 62-63 angwane tikaninteta. Yehti niara nikaninta bäbkäkäre kukwe kuin Jesubtä ngwenante kä ngrabare temen. Angwane tärä tikani kena kwe Timoteoye amne Titoye. Yehti kä 66-67 näre angwane, Nero namani gobrane emperador kwrere angwane, Pablo kitaninta ngite bobukäre kwe. Pablo namaninta ngite angwane, tärä ne tikani kwe Timoteoye. Kä ye angwane, Pablo mikani ngite bä jene, ñobtä ñan angwane käne niara nämane ngite gwi ja juete. Akwa kitani ngite bobukäre angwane, kä käme amne kä tibo kanti kitani ngite. Erere arato, Pablo mäkäninte kadenanbti. Nete Pablokwe sribibare mrä amne müre ketadi abko namani gare ie, aisete kukwe tikani krörö kwe Timoteoye:

Bäri käne abko ja namani ruen kaibe Pabloye, abtä namani ulire, ñobtä ñan angwane niara kukwe muko Figelo amne Hermógenes käkwe kä mikaninkä btä. Erere arato, Demas amne ni mda mda käkwe kä mikaninkä btä, aisete Timoteo jatadre niara die mike, ie niara tö namani.

Bobukäre abko, nitre tödekaka Jesubti namani ja tare nike emperador Nero kisete. Yehtä abko, Pablo namani töbike kri, käkwe Timoteo töi diani nünenkä dite jabtä kukwe Jesukwe yehtä. Erere arato, Timoteo käkwe kukwe kuin ye diridre janknu, niebare kwe ie. Mdakäre abko, Timoteo tädre biare ja tare nikakäre kukwe kuin Jesubtä ye dokwäre, niebare Pablokwe.

Nikwe nünandre ño metre Jesu kräke abko tärä ne tä niere nie. Erere arato, ni rabadre juto biare ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti abko tärä ne tä niere nie. Tärä ne abko tikani mrä Pablokwe nütüta.

Pablota köbö ngwentari Timoteoye

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike mae Timoteo. Ja töi jenbti, Ngöbökwé ti mikani Kristo Jesu kukwei ngwianka. Ni rabadre nüne kärekäre Ngöböbe Kristo Jesu köböire, niebare kira Ngöbökwé, ye mden abko tita niekäre mtare ni jökräye.

² Timoteo, ma ti ngobo jen tikwe kwrere. Ma tare kri tikwe. Ngöbö ni Rün nikwe btä Kristo Jesu ni Dänkien käkwe ja moto mika kuin makrä. Erere arato, ma raba ruentari tare ietre amne, makwe nüna jäme niaratre diebti abko ie ti tö Timoteo.

Pablokwe ja di käräbare Ngöböye Timoteokrä

³ Timoteo, ti mräkätre kirakira käkwe sribibare era metre Ngöbökrä, ye kwrere tita sribire kräke amne, ja ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre. Tita blite dibire rare Ngöböbe angwane, mata nüketa töre tie angwane, tita kuin niere ie makrä.

⁴ Ti jataba yäketa angwane, ma rababa ti müaire, ma okwä ñöi rababa nimiente ti okwäbti, ye tä nüketa töre tie amne, ti töta neme ma tuaita jötrö, kä ngwiankäreta nuäre jabtä.

⁵ Mata tödeke kwatibe Ngöböbti, ye tä nüketa töre tie arato Timoteo. Timoteo, ma mölöi Loida btä ma meye Eunice käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti käne, ne kwrere arato mata tödeke kwatibe bti gare kuin tie.

Timoteokwe ñan Jesu gaidre

⁶ Mata tödeke kwatibe Jesubti, aisete ti tö kukwe ngwian töreta krörö mae: Tikwe kise mikaba mabti sribi mikakäre ma kisete angwane, Ngöbökre ja di biani mae sribi jakwe nuenkrä. Ngöbö di ye abko makwe mika bäri ütiäte jae abko tita niere mae,

⁷ ñöbtä ñan angwane Ngöbökre ja Üai biani nie, ni die mikakäre nüne dite niarakrä amne, ni mda mda tarekäre, erere arato töbikakäre kuin ja käne. Ngöbö ñan tä ni mike kä jürä ngwen jabtä.

⁸ Ne aisete ma ñan raba ja gaire jire chi blitakäre ni Dänkienbtä. Erere arato, tita ngite ni Dänkien Jesukristo kukwei diribtä, nebtä ma ñan raba ja gaire, akwa kukwe kuin Jesukristobtä, ye kräke makwe ja tare nikadre tibe gwaire Ngöbö diebti.

⁹ Ngöbö käkwe ni dianintari amne ni käräbare nünakäre deme kwe. Ne ñan nikwe jändrän kuin nuenbare abko ütiäre Ngöbökre ni dianintari, akwa kira Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri niarakwe ni tarebare ja moto kuinbti angwane, ja töi jenbti kukwe mikanintbe au kwe, kukwe kuin nuene ni kräke Jesukristo köböire.

¹⁰ Ngöbökre kukwe mikanintbe kore, mden abko bä mikanina kwe nie. Kristo Jesu ni Diantarikä nükani kä nebtä angwane, kukwe mikanintbe kira Ngöbökre nükani gare nie. Kristo Jesu käkwe gata die juani ngwarbe. Erere arato, ni rabadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye abko mikani gare kwe nie kukwe kuin jabtä ye köböire.

¹¹ Kukwe kuin Jesubtä, tita tike mae, ne mden abko Ngöbökre ti mikani kädriere ni kwatibe. Erere arato, ti mikani kukwe kuin ye ngwianka kwe amne, ti mikani kukwe kuin ye dirikä kwe arato.

¹² Ne mdenbtä abko, tita ja tare nike mtare, akwa yebtä ti ja gaire ñakare, ñöbtä ñan angwane ni gare kuin tie, bti tita tödeke.

Jesukristo di kri bti tita tödeke, aiseite niara jatadita, ye ngäbti abko ti ngibiadi kuin kwe ño tikwe ribebare ie ye kwrere.

¹³ Timoteo, ma rabadre dirire metre, abkokäre tikwe kukwe diribare ño ño, ye kwrere makwe diri. Angwane makwe tödekadre kwatibe Kristo Jesubti amne, makwe ni mda mda taredre.

¹⁴ Kukwe kuin era metre Jesubtä mata dirire, yebti abko makwe kukwe ngwarbe ngwarbe krai. Ngöbö Üai Deme tä nüne nibtä abko diebti makwe kukwe ngwarbe krai.

¹⁵ Mdakäre abko, ti kani ngite angwane, nitre Asiabo nünanka Roma nete kätä tödeke Jesubti, ye käkwe kä mikaninkä jökrä tibtä. Erere arato, nuenbare Figelokwe amne Hermógenekwe tibtä abko garera mae.

¹⁶ Ti nämane ngite, akwa Onesíforo abko rababa ti gaire ñakare amne, batire batire rababa nüke ti moto mike nuäre nete. Niara ye abko ni Dänkien ie raba ruentari tare tikrä näre.

¹⁷ Onesíforo nämane Roma nete angwane, namani ti känenentari kisere, namani jadüke ñakare abti ti kwantariba ie.

¹⁸ Amne ni nämane Efeso angwane, ni die mikaba kri kwe. Ye tä töre kuin mae ruen tie Timoteo. Ye abko, ni Dänkien Kristo Jesu rükadita, ye ngwane Onesíforo raba ruentari tare ie abko ie ti tö.

2

Timoteokwe nünandrekä dite jabtä ja tare nikakäre Jesu dokwäre

¹ Timoteo ma abko ti ngobo tikwe kwrere. Kristo Jesu tä ni tarere ja moto kuinbti, ye diebti makwe nünanka dite, ie ti tö.

² Erere arato, tikwe diribare ni kwati okwäbti angwane, makwe ti kukwei nuani, ye abko nire nire bti tödekadre amne rabadre Ngöbö kukwei dirire kuin, raba tuen mae, ye ie makwe kukwe ye dirita, niaratre käkwe diridreta ni mda mdaye ja täritäri abkokäre.

³ Timoteo, ma abko rükä Kristo Jesukwe, aiseite ni rükä tä biare ja tare nike, ye kwrere ma raba ja tare nike tibe tödekabtä Jesubti angwane, makwe nünanka dite Jesukrä.

⁴ Nitre rükä kuinkuin tä ja kite ñakare jändrän mda mdabtä kä mikakäre nuäre dänkienbtä, ye kwrere makwe ñan ja kita jändrän mda mdabtä amne, sribi Kristo Jesukwe aibebtä makwe ja kita, kä mikakäre nuäre btä.

⁵ Erere arato, nitre jadakaka abko kräke kukweta ükaninte jadakakrä metre, akwa kukwe ye mikata ñakare täte ne ngwane, ñan tä ganane, aiseite korona bianta ñakare ietre. Akwa nitre jadakaka tä kukwe mike täte, köböire tä ganane angwane, korona bianta ie mikakäre ütiäte. Ye kwrere

Ngöbökwe kukwe ükaninte, erere mata nuene, köböire Ngöbökwe korona biandi mae.

⁶ Erere arato, ni sribikä tirete käta sribire tare krübäte, aisete nura öta näire, niara ara jire, ie biandre käne. Ye kwrere Ngöbökwe jändrän kuin biandre mae, abkokäre makwe sribi ja di ngöibti Kristo Jesukrä.

⁷ Timoteo, tita kukwe ketamä bä mike mae sribi Jesukristokwebtä, nebtä makwe töbika käre angwane, ni Dänkien käkwe mikadi gare jökrä mae abko gare tie.

⁸ Erere arato, kukwe krörö ne makwe ngwian töre käre jae: Jesukristo krütani, abti Ngöbökwe mikaninta nire. Niara abko jatani jrei David tukwe mräkäkri. Kukwe ye abko kukwe kuin Jesukristobtä mikata gare tikwe.

⁹ Ye mden dokwäre tita ja tare nike kri amne ni ja mikaka ngite kri makäteta kadenante, kwrere jire tita mäkäninte kadenante; akwa Ngöbö kukwei abko ñan tä mäkäninte kadenante, ñobtä ñan angwane ni kwati tä kädriere.

¹⁰ Ye mden kisete tita ja tare nike bätäkä ngwarbe. Ni dianinkä jakrä Ngöbökwe abko rabadre dianintari jökrä Kristo Jesukwe amne rabadre nüne kärekäre kä nuärete, abkokäre tita ja tare nike bätäkä ngwarbe.

¹¹ Kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke:

Nikwe tödekani Jesubti angwane, ni krütani ben,
ye kwrere arato nikwe nünandi ben.

¹² Nikwe nünandrekä dite jabtä ja tare nikakäre niara dokwäre, ne ngwane niarakwe gobrandi, kánti nikwe gobrandi siba ben.

Akwa nikwe niara rükandrete ne ngwane,
ni rükandite kwe arato.

¹³ Nikwe Jesukristo gibiarekäta akwa,
niara abko käkwe ja kukwei mikadi täte käre, ñobtä ñan angwane niara abko ñan raba ja kukwei kite temen.

Sribikä kuinquin tä sribire ño abko Pablokwe niebare

¹⁴ Timoteo, nitre dirikä mda mda käkwe ñan ja kwetadre kukwe ngwarbe ngwarbebtä, tikwe nieba, erere makwe nieta ietre Ngöbö okwäbti abko erere nuendre kwetre, makwe nie ietre janknu, ñobtä ñan angwane ja kwetata ngwarbe, ye abko tä ni die mike ñakare amne, tä ni kukwe nuaka nuaka ngwianta Jesu giebiekäta, aisete ñan ja kwetadre abko makwe nie metre ietre.

¹⁵ Erere arato, ni sribikä ütiäte Ngöbökwe käta Ngöbö kukwei metre Jesubtä dirire metre ta, abtä sribi gaire ñakare, ye kwrere ja di ngöibti makwe Ngöbö kukwei diri metre angwane, ma ñan raba sribi gaire Ngöbö ngwärekre Timoteo.

¹⁶ Kukwe ngwarbe diän diän ütiäte ñakare, yebtä makwe ñan ja kita, ñobtä ñan angwane ni ñäke ngwarbe kore abko käre tä niken kukwe nuene bäri kämekäme mda.

¹⁷ Erere arato, kukwe dirita kwetre ye tä niken niren ni kwati ngätäite abti mrä ni kwatita näin kukwe ngwarbe jiehti. Ye mden kwrere abko dirita Himeneokwe amne Filetokwe.

¹⁸ Kukwe era metre Jesubtä dirita ñakare kwetre. Ni krütani rükadreta nire abko erere namanina bare, tätre niere, ye käta ni ruäre mike Jesukristo gibiekäta.

¹⁹ Akwa nitre tödekaka metre Jesubti abko käkwe ñan Jesu gibiaikäta, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti abko ürä kwrere. Ürä nökata kuin nguse angwane, ñan tä juen ngitiekä, aisete juta neme dite. Ye kwrere jire ni tödekaka metre Jesubti tä mikani Ngöbökwe abko btä kukweta tikani krörö: “Ni jen Ngöbökwe erere gare jökrä Ngöböye” amne, “Ni jökrä käta ja di kärere ni Dänkien Ngöböye, ye käta kukwe kämekäme kite temen,” abko tä tikani kore btätre. Nebtä Ngöböta ni jen kwe metre ngibiare kuin ñan Jesu gibiadrekäta abko tä gare nie.

²⁰ Kukwe nebtä abko, ti bike kukwe mda bä mike mae Timoteo abko krörö: Ni jändrän bkänkä kri gwiriete ñan oro btä plata dätebare blatore amne basore aibe tä kwe amne, kri kukwän btä dobro dätebare blatore amne basore tä kwe arato. Akwa jändrän kuin orore btä platare abko tä ni ütiäte ütiäte kakrä ngäbti amne, kri kukwän btä dobro sribebare blatore amne basore, ye abko tä sribi ngwarbe ngwarbekrä gwita.

²¹ Ye kwrere abko, nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ngibiadre kuin deme nitre dirikä ngwarbe ngwarbe ngäniene ne ngwane, jändrän kuin ütiäte ye kwrere jire ni rabadi Ngöbö ngwäreki amne, ni mikadi kuin deme ni Dänkienkwe, sribi kuinquin bätäkä ngwarbe nuenkäre jakrä.

²² Timoteo jändrän kämekäme mdei tä krübäte ni bati batiye abko ngäniene ma gitia. Akwa nüna metre Ngöbökrä, yebtä makwe ja kita amne tödeka kwatibe Ngöböbti amne ja taredre kwärikwäri, amne nüna jäme, ye jiehti ma rankwa bäri nitre töi deme deme käta blite Ngöböbe yebe gwaire abko ie ti tö Timoteo.

²³ Erere arato, kukwe ngwarbe, btä ja kwetata niken kwärikwäri, yebtä ni kwati tä niken neme romon jakrä abko garera mae, aisete kukwe ye kwrere btä makwe ñan ja kweta siba.

²⁴ Ye abko, ni sribikä ni Dänkienkwe abko ñan tädre ja kwete ni mda mdabe, akwa ni dirikä ye abko tädre ja gete jäme ni jökräbe. Arato rabadre Ngöbö kukwei dirire kuin. Erere arato, ñan moto rabadre romon ja dokwäre.

²⁵ Ja moto kuinbti, niarakwe niara rüe töi diandre, ñobtä ñan angwane nane Ngöbökwe nitre ye töi kwitadre angwane,

kukwe käme kitadre temen kwetre amne kukwe metre Jesubtä rükadre gare ietre.

²⁶ Angwane diablukwe niaratre kani ngite ja mikakäre täte ye gadre kwetre jabtä amne jatadre tödeke Jesubti, abkokäre töi diandre kore Timoteo.

3

Kä mrä angwane ni kwati rabadi nüne Ngöbö rüere

¹ Timoteo, kukwe mda rabadre gare mae abko krörö: Kä mrä angwane, kukwe rabadi nakenkä taretare krübäte,

² ñobtä ñan angwane ni kwati rabadi ja tarere kaibe au, amne rabadi ngwian tarere bäri. Erere arato, ni kwati rabadi ja käikitekä au amne rabadi bike kri ni mda mdabtä. Ni kwati käkwe ñäkädi diän diän gwärere ni mda mdaye amne, rün btä meye ñan kukwei mikadi täte kwetre. Ni mdakwe jändrän kuinquin nuendi kräke akwa, ye rabadi tuen ütiäte ñakare ietre amne, Ngöbö rabadi ütiäte ñakare kräke arato.

³ Erere arato, ni kwati ñan rabadi ni mda mda tarere jire chi amne, kukwe nuenbare rüere, ye abko ñan diandi jabti ta kwetre. Erere arato, rabadi blite ngwarbe ni mda mda rüere, tö rabadi kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, erere rabadi nuene jökrä, ñobtä ñan angwane ñan rabadi ja töi ketebtä. Erere arato, rabadi kukwe nuene blo ni mda mdabtä abko käi rabadi juto btätre, akwa jändrän kuin rabadi tuen käme ietre.

⁴ Erere arato, rabadi kukwe muko kwekwe kite ngite ngwarbe, kä jürä rabadi ñakare btä kukwe kämekäme nuene. Rabaditre bike bäri krikri ni mda mdabtä, tö rabadi kä ngwen nuäre jabtä, akwa Ngöbö taredi ñakare kwetre.

⁵ Nitre tödekaka era metre Jesubti, kwrere jire ja bä mikadi kwetre akwa, täditre kukwe nuene kämekäme, yebtä abko Ngöbö di kri mikadi ngwarbe kwetre. Ne mden kisete, kä mrä angwane kukwe jatadi nakenkä tare krübäte kore.

Timoteo, ni töi kämekäme ye kwrere ben makwe ñan tö ngwian ja gete jire,

⁶ ñobtä ñan angwane ni ye kwrere abko tä niken ni ngökakäre ju kwatirekwatire te kwäräkwärä, käta meri töbike ñakare ja käne ngökö jae. Ne abko raba nuene ñobtä ñan angwane meri ye abko ie jata neme ruen ngite krübäte Ngöbö ngwärekre amne, käre tä kä kwitekwite jabti.

⁷ Meri ye kwrere käre tätre ja töitike Ngöbö kukweibtä akwa, kukwe diribare blo Ngöböbtä, yebtä tätre ja töitike, aisete tödekadre era metre Jesubti abko ñan tä nüke gare jire chi ietre.

⁸ Nitre kukwe dirikä blo ye käre tä ja mike kukwe metre Jesubtä rüere, sukia nibu kädian nämane Janes btä Jambres namani Moisés rüere ye kwrere. Nitre ye töita ngwarbe kukwe kämekäme aibebtä amne tä tödeke ñakare mda Ngöböbti.

⁹ Akwa ni nibu namani Moisés rüere, btä kukwe nakaninkä ño, ye kwrere rakadikä nitre töi kämekäme btä, ñobtä ñan angwane töi ñakare, ye abko gadi ni jökräkke btätre amne, ni kwati ñan rabadi nekete mda niaratrebe, ye raba gare mae Timoteo.

Pablokke Timoteo töi diani

¹⁰ Akwa tikwe kukwe diribare mae amne, tikwe nünabare ño, ye garera mae. Erere arato drekäre ti nämane nüne kore amne, ti nämane tödeke ño Jesubti garera mae, amne ti nämane nebe romon ñakare jötrö garera mae. Erere arato, ti nämane ni mda tarere ño amne, ti nämane nünenkä dite ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti ño garera mae.

¹¹ Erere arato, tikwe ja tare nikani jakän garera mae amne, juta Antioquíate amne juta Iconiote, erere arato juta Listrate tikwe ja tare nikani kri tödekabtä Jesubti abko garera mae. Tikwe ja tare nikani kri, akwa ti Dänkien Jesukristo käkwe ti dianinkä ti rüe kisete, ye abko garera mae arato.

¹² Ye abko, nire nire tö nünai kuin deme Kristo Jesukrä abko käkwe ja tare nikadi rüe kisete. Ne abko kukwe era tita niere mae Timoteo.

¹³ Akwa ni moto kämekäme, ni ngökaka abko näin kukwe nuene bäri kämekäme mda. Niaratre näin ni ngökö bäri amne, niaratre ngökadi krübäte ni mda mdakwe. Ne abko rabadi nakenkä kore ja täritäri.

¹⁴⁻¹⁵ Ngöbö Kukwei brendebare makwe, ye abko makwe mika täte amne mika ütiäte janknu makwe, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö Kukwei dirikä mae abko ni ütiäte garera metre mae. Erere arato, ma nämane chi ngäbäkrere angwane, Ngöbö Kukwei deme ye namanina gare mae, aisete makwe mika täte janknu. Nita tödeke Jesukristobti angwane, Ngöböta ni dentari, yehtë abko Ngöbö Kukwei tä ni mike töhtë.

¹⁶ Ngöbö Kukwei jökrä abko Ngöbökke mikani gare metre nitre tarä tikakaye, aisete kukwe ütiäte dirikrä amne kuin mäträkrä amne, kuin ni mda töi diankrä amne, kuin ni töitikrä nüne metre Ngöbö ngwäreki.

¹⁷ Ne köböire abko nitre tödekaka Jesubti tä nüne Ngöbökrä ye tädre juto biare sribi kuinkuin bätäkä ngwarbe nuenkrä.

4

¹ Timoteo, Kristo Jesu rükadita kritobore ni nire kräke amne ni krütanina kräke. Erere arato rükadita gobrane. Ngöbö

ngwärekri amne Kristo Jesu ye mden ngwärekri tita niere krörö mae:

² Makwe Ngöbö Kukwei nie ni mda mdaye. Ni mda mda tö raba ma kukwei nuai ya, ñakare ya, akwa ma raba juto biare Ngöbö kukwei niekäre. Amne ni mda tö dian makwe, amne makwe mäträ ni mda mdabtä. Erere arato, makwe ni mda mda kita nüne bäri Jesukrä amne, makwe diri metre ta ja moto jämenbti ietre abko tita niere mae.

³ Makwe nuendre, ñobtä ñan angwane kä jatadi angwane, ni kwati ñan tö rabadi kukwe era Ngöböbtä ye kukwei nuai aisete. Kukwe ño ño niaratre tö rabadi kukwei nuai, ye erere kräke dirikätre ngwarbe ngwarbe känändi kwati kwetre dirikäre jae ja mikakrä nuäre.

⁴ Erere arato, Ngöbö kukwei era metre abko btä rabaditre kä mikekä amne kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira ñakare era, ye aibehtä rabaditre ja däkweite.

⁵ Akwa ma abko, käre makwe töbika kuin metre ja käne amne makwe nünanka dite jabtä ja tare nika näire. Erere arato, ni mda mda, ie kukwe kuin Jesubtä gare ñakare abko ietre makwe mika gare amne sribi ño ño nuendre, ye makwe nuen kuin jökrä.

⁶ Ye abko makwe nuendre, ñobtä ñan angwane ti abko müre keta kebera Jesu mikabtä täte, aisete ti kebera krüte jakän.

⁷ Ni rükä käta rüre kuin, ye kwrere jire tikwe ja di mikani sribikäre kuin Jesukrä. Sribi jökrä biani nuendre tie ti Dänkienkwe, ye abko tikwe nuenbarera jökrä amne tikwe ja töi mikani kwatibe Jesubtä, abti kä nüke mtare tie.

⁸ Ye mden kisete, ti krütadi angwane, ti Dänkien Jesu, Kritobo metre, käkwe sribi ütiä biandi kuin tie, käkwe ti mikadi kuin era metre. Ne ñan ti aibe ie, sribi ütiä biandi kwe amne, ni jökrä käta Jesu ngibiare kisere abko ie sribi ütiä biandi kwe amne mikadi kuin metre kwe arato.

Pablota jändrän kärere mrä Timoteoye

⁹ Timoteo, ma jata jötrö ti kánti nete ja tuakäreta tibe, ie ti tö,

¹⁰ ñobtä ñan angwane Demas nämane tibe nete akwa, jändrän kä nebtä nämane tare bäri kwe, aisete kä mikaninkä kwe tibtä, nikani juta Tesalónicate. Crescente abko nikani kä Galaciate amne Tito abko nikani kä Dalmaciate.

¹¹ Aisete Lucas aibe tä tibe nete. Timoteo, ma jata angwane, makwe Marcos ngwian siba jabe; ben ma jata, ñobtä ñan angwane Marcokwe ti die mikadre kri sribi Ngöbökwetä nete ruen tie, aisete ma jata ben.

¹² Tíquico abko tikwe juani juta Efesote.

¹³ Timoteo, ma jata angwane, dän ngetbo kä tibo kriere mikateba tikwe juta Troate, Carpo kánti, ye ma jata ngwena tikrä. Erere arato, täräta mikaninte ruäre tikwe, ye ma jata

ngwena tikrä amne, kabra btä obeja kwata sribebare täräre täräre tä mikaninte tikwe yete, ye ma jata ngwena jökrä tikrä, ie ti tö bäri.

¹⁴ Alejandro abko sribikä jändrän jierobtä, ye abko käkwe kukwe nuenbare käme krübäte ti rüere abko dokwäre ti Dänkien Jesukwe mikadi ja ngie nuen.

¹⁵ Mden kisete makwe mokre jabti Alejandro yebe arato, ñobtä ñan angwane kukwe kuinkuin Jesukristobtä dirita nikwe, ye rüere niarata rüere krübäte.

¹⁶ Timoteo, ti järeababa kena kritobo romanobo ngwärecri angwane, ti mräkätre tödekaka Jesubti käkwe kä mikakaba jökrä tibtä, aisete ni rababa ñakare mda ja kwetaka ti dokwäre. Akwa Ngöbökwä ñan ti mräkätre mika ja ngie nuen näre.

¹⁷ Ti mräkätre tödekaka Jesubti käkwe ti mikateba kaibe, akwa ti Dänkien Jesukwe ja di bianba tie, nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti näma yete, ye olote Jesu kukwei kuin ni diantarikrä abko ti rabadre kädriere abkokäre. Ye ngwane ti Dänkien Jesu käkwe ti ükaba gata ngäniene, aisete ye näire ti rüekwe ti müre ketaba ñakare.

¹⁸ Ne kwrere ti Dänkien Jesukwe ti ükadi käre jändrän kämekäme ngäniene. Abti tä gobrane kä käinbti, ye kanti näin ti ngwena nüne jabe. Ni Dänkien Jesu aibe käikitadrekä kärekäre ni jökräkwä. Abko kore se. Amen.

¹⁹ Timoteo, tita köbö kuin juen Priscilakrä, Aquilakrä amne Onesíforo mräkäkrä, ye makwe nie ietre tikrä.

²⁰ Erasto abko rababa juta Corintote amne Trófimo abko rababa bren, abtä tikwe mikateba juta Miletote.

²¹ Timoteo, kä ñüre amne kä tibo, känenkri ma jata jötrö ti kanti nete, ie ti tö. Arato ni mräkä tödekaka Jesubti Eubulo, Pudente, Lino, Claudia btä ni mräkä mda mda juta Roma nete käta köbö kuin juen makrä.

²² Ni Dänkien Jesukristo raba mabe amne Ngöbö raba ja moto mike kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Titokrä Tito

Pablo nämane ngite kä teri juta Romate, tikaninteta angwane, tärä ne tikani kwe Titoye. Kä 63-65 angwane, Pablokwe tärä ne tikani. Titokwe kukwe kuin Jesubtä mikani era Pablo köböire gare nie. Abti Tito namani sribikä siba Pablobe Timoteo kwrere.

Pablo nämane ngite, yehti tikaninteta kena angwane, niara btä Tito käkwe sribibare Cretate. Yehti Pablo nikani kä mdabti angwane, Tito mikaninte sribire ja täte kwe.

Mren Mediterráneote, kä butu krikri nämane ketabkä. Ne mden ketati kädianta Creta. Tito amne Pablo näire ni Cretabo kwati namani nüne käme krübäte.

Ye angwane abko, ni ño diandrekä sribikäre ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka amne ni nitre jie ngwianka die mikaka kwrere abkobtä Pablokwe tärä ne tikani Titoye, niara töi diankäre. Erere arato, nitre nämane ja mike kukwe kuin Jesubtä rüere ye abko kukwe ötare ño, abkobtä Pablokwe töi diani.

Mdakäre abko, dirikätre blo jatadi abko Pablokwe niebare arato. Kukwe ne mdenbtä abko tärä ne raba ni die mike mtare arato.

Pablota köbö ngwentari Titoye

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike mae Tito. Ti abko ni klabore Ngöbökwé amne Jesukristo kukwei ngwianka. Ngöbökwé ti mikani sribire kore ni dianinkä kwe jakrä die mikakäre tödeke kwatibe jabti. Erere arato, kukwe era metre Ngöböbtä dirita nunkwe rükadre gare ni dianinkä Ngöbökwé yeye, abkokäre Ngöbökwé ti mikani sribire. Kukwe era metre Ngöböbtä ye tä ni die mike nüne Ngöbökrä.

² Erere arato, nita tödeke Ngöböbti, ñobtä ñan angwane niara ngämi kä ne dätere, känenkri ni dianinkä kwe jakrä, ye käkwe nünandi kärekäre ben niebare kwe. Ngöbö abko ja kukwei kite ñakare temen, aisete dre niebare kira kwe, ye erere rabadi bare.

³ Ngöbö kukwei kuin rabadre gare ni kwatiye abko köböi kitani Ngöbökwé, erere käi nükanina. Ye mden abko Ngöbö ni Diantarikä käkwe ti ara jire mikani dirire mtare.

⁴ Tito, nita tödeke ja kwrere Jesubti, aisete ni töita ketetibe. Ma ti ngobo tikwe kwrere. Ngöbö ni Rün nikwe amne Kristo Jesu ni Diantarikä raba ja moto mike kuin makrä, amne makwe nüna jäme niaratre diehti, ie ti tö Tito.

Titokwe dre nuendre Cretate

⁵ Tito, tikwe ma mikateba kä butubti Cretate angwane, kukwe ükate ngämi, ye makwe ükadrete jökrä, abkokäre tikwe ma mikateba. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti juta kwatirekwatire te, ye kánti makwe ni mikadre niaratre jie ngwianka, tikwe nieba mae ye kwrere, abkokäre ma mikateba tikwe.

⁶ Nitre ni jie ngwianka abko ni nüne era metre, aiseite kukwe ñakare kwe, btä ni mda mda raba kite ngise abko ni krörö mika sribire makwe: Ni gure itibe mika sribire makwe. Erere arato, ngäbriänkä kwekwe käta tödeke Jesubti amne tä nüne kuin, aiseite ngäbäkire kwe diän diän amne dokwä ribi ribi ñan niedre btä.

⁷ Ngöböta sribi kwe mike nitre ji ngwianka kisete, aiseite ni nüne era metre abko käkwe sribidre, ni mda mda ñan rabadre niara kite ngise abkokäre. Ne mden kisete, ni tö bikabtä kri amne ni btä kukwe ñan matare abko ñan mikadre sribire. Erere arato, ni dröbaka, ni ngüdrekä ngwarbe ngwarbe amne ni ni ngökö ngwian diankrä jae abko ñan mika sribi ne nuene makwe arato.

⁸ Akwa ni ni Ngöbökwé jie ngwianka abko tädrera juto biare ni menteni kaen ngäbti ja juete amne tädrera kukwe kuinquin tarere. Erere arato, ni töbike kuin ja käne amne, nüne era metre amne, nüne deme Ngöbökrä amne, ñan tä nakwen jötrö jändrän jökrä jiebti, ni ye kwrere abko käkwe sribidre.

⁹ Mdakäre abko, Ngöbö kukwei metre diribare nunkwe, ye abko ketadrete dime ja kisete angwane, rabadre dirire metre ni mda mdaye, niaratre die mikakäre. Erere arato, ni ñäkäkä blo Ngöbö Kukweibtä, ye tö diandre metre kwe, abkokäre Ngöbö kukwei era metre ketadrete dime ja kisete.

¹⁰ Ni nüne kore makwe mika sribire, ñöbtä ñan angwane nitre kwati dokwä ribi ribi kukwe metre Jesubtä kräke abko tä näin kukwe ütiäte ñakare dirire amne, tä näin ni ngökö ngwarbe. Nitre ne ngätäite abko nitre israelita kwati tä näin dirire blo siba abko käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä nitre israelita kwrere nitre tödekaka Jesubtiye rabakäre metre Ngöbö ngwärekre, nieta kwetre.

¹¹ Nitre ye abko kada ketadre dirikätre era metrekwe, ñöbtä ñan angwane kukwe ñan diridre jire, ye abko tätre dirire ngwarbe. Ye mden kánti ni kwati käkwe ja töi kwitaninta ngwarbe kwäräkwarä mräkä kwekwe ben ngöi. Erere arato, tätre dirire blo ngwian diankäre jae ni ngökabti.

¹² Ni ni ngökäka kore, mdenbtä abko ngöbö ngwarbe kukwei niekä kira nünanka Cretate käkwe niebare mräkä niara käite btä krörö: Ni nünanka Cretate käre tätre ni ngökö, jändrän ngwarbe töi ñakare, kwrere jire tätre nüne amne, tätre mröre

ere, akwa neme trine ñakare amne krenekrene arato, niebare kwe.

¹³ Ne abko, nitre Cretabo nämane nüne ño abko erere niebare metre kwe btätre kore. Ne aisete kukwe kuin diribare Jesubtä nunkwe, yebtä nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ja töi mikadre era metre, abkokäre ñäkä metre ngwärbtä makwe.

¹⁴ Erere arato, nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ñan olo mikadre kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira nitre israelitakwe yebtä, abkokäre makwe ñäkä ietre. Arato nitre kukwe era Jesubtä mikaka ngwarbe jae kätä dre dre nuemna, ye ie nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ñan olo mikadre, abkokäre makwe ñäkä ietre.

¹⁵ Ye abko ni deme tödekaka Jesubti, kräke jändrän jökrä kuin deme, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé dätebare; akwa ni ñakare tödekaka Jesubti abko kräke jändrän jökrä käme, jändrän ñakare jire kuin deme kräke, ñobtä ñan angwane niaratre abko töi diän amne, ja ruen ngite ñakare ietre kukwe diän diänbtä.

¹⁶ Nitre dirikä blo ye abko, ie Ngöbö gare tätre niere, akwa tätre kukwe nuene kämekäme. Yebtä abko, Ngöbö gare ñakare ietre bä mikata kwetre jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä käita neme käme btätre. Niaratre dokwä ribi ribi amne, tä Ngöbö mike täte ñakare amne, jändrän kuin nuendre abko erere neme bare ñakare ietre.

2

Dre diridre

¹ Tito, Ngöbö Kukwei diridre ño era metre, ye kwrere makwe diri abko krörö:

² Ni brare unbre unbre ñan rankwa jötrö jändrän ngwarbe jiebtä amne, töbika kuin ja käne kwe amne, niara rabadre ütiäte, abkokäre nuna kuin kwe ni mda mda okwäbti abko makwe diri ietre. Erere arato, Jesukristo kukwei mika era kwe amne, raba ni mda mda tarere ja moto kuinbti. Erere arato, nane kukwe jata tare niara rüere angwane, nünanka dite kwe jabtä, makwe diri ietre Tito.

³ Ne kwrere arato, makwe diri krörö meri unbre unbr-eye: Meri unbre unbre abko käkwe nünandre deme Ngöbö mikakäre ütiäte jae amne, ñan blita ngwarbe kwetre ni mda mdabtä. Erere arato, ñan dröba kwe amne, nünandre ño kuin abko diri kwetre meri bati batiye abko krörö:

⁴ Meri bati gure gure käkwe brare kwe btä ngäbriänkä kwe taredre ño, ye jiebtä jie tika kwetre.

⁵ Mdakäre abko, meri bati gure gure käkwe töbika kuin ja käne ja ngibiakäre deme. Niaratrekwe ñan töbika ni brare mda mdabtä amne, ju ngibia kuin kwetre jakrä arato. Erere arato, ni mda mda die mika kwe amne, brare kwe kukwei mikadre

täte kwe, ye jiehti meri unbre unbre käkwe jie tika. Meri bati gure gure käkwe nünandre kore, ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo Ngöbö Kukwei rüere abkokäre.

⁶ Ne kwrere arato, ni bati bati abko käkwe töbikadre kuin ja käne abko jiehti makwe kita.

⁷ Akwa nünandre ño kuin, ye abko makwe nuna käne bä mikakäre nitre bati batiye. Ye erere, nünandre ño Ngöbö ngwärekre rükadre gare ietre. Erere arato, ma rika dirire angwane, kukwe kuin ütiäte dirita ye kwrere makwe diri era metre ietre.

⁸ Erere arato, ni mda mdakwe ñan kukwe kändre ma rüere, abkokäre makwe kukwe era erere aibe diri. Ye ngwane, mun rüe rabadi ja gaire, ñobtä ñan angwane kukwe ñan kwandre ietre ñäkäkäre nitre tödekaka Jesubti ye rüere.

⁹ Mdakäre abko, nitre klaboré, yeye makwe diri krörö: Nitre klaboré abko käkwe bkänkä kukwei mika täte jändrän jökräbtä amne, ja moto mika jäme kwetre bkänkäkrä amne, ñan ja kweta kwetre bkänkäbe abko makwe diri ietre.

¹⁰ Erere arato, ni klaboré ye bkänkäkwe tödekadre bti, abkokäre sribi nuen kuin era metre kwetre amne ñan jändrän goidre kwetre kändre abko makwe diri ietre. Ni klaboré käkwe bkänkä mikadre ütiäte kore ne ngwane, kukwe dirita nunkwe Ngöbö ni Diantarikäbtä rabadi tuen bä nuäre ietre.

¹¹ Nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ja moto kuinbti nikrä, mden köböire tä biare ni jökrä dentari.

¹² Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ja moto kuinbti nikrä, ye kätä kukwe krörö mike gare nie: Jändrän jökrä Ngöbö rüere, ye nikwe kitadre jökrä temen amne, kukwe kämekäme kä nebtä, ye nikwe ñan nuendre mda, akwa nikwe töbikadre kuin ja käne. Erere arato, nikwe ja töi mikadre kwatibe nünakäre deme Ngöbökrä kä ne ngwane.

¹³ Nikwe nünandre kore Jesukristo ngibiare ngäbti kwärä. Jesukristo abko Ngöbö nikwe amne ni Diantarikä nikwe. Niara ara rükadita kä trä ngwente angwane, kä rabadi nuäre nibtä, abkobti nita tödeke aune nita ngibiare kisere.

¹⁴ Jesukristokwe ja biani müre ketadre ni kräke ni kökatarikäre Ngöbökrä, nikwe ñan kukwe diän diän nuendre mda abkokäre. Erere arato, ni ngite kukwe kämente diankakra jökrä nibtä amne, ni rabadre juta jen kwe amne ni rabadre töbiké jändrän kuin nuene, abkokäre ja biani müre ketadre kwe nikrä.

¹⁵ Kukwe ye abko, makwe diridre. Makwe ni mda mda die mika kukwe ne mike täte. Erere arato, Ngöbö diehti makwe ñäkä ni kukwe kämekäme nuenkäye, ñobtä ñan angwane

Ngöbökwe ma mikani ji dokwäte, aisete makwe ñan ni mda tuemetre ma mike ngwarbe jae.

3

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän kuin nuendre

¹ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti, ye käkwe gobran amne kritobo mika ütiäte jae amne kukwei mika täte kwetre. Erere arato, tädre biare jändrän kuin nuene. Ne abko, makwe ngwianta töre käre ietre.

² Mdakäre abko, ñan blitadre ngwarbe ni mda mdabtä kwetre. Erere arato, ñan rüdre ni mda mdabe akwa, nünandre jäme kwetre ni mda mdabe. Erere arato, ni mdakwe kukwe nuendre blo rüere angwane, ja ngie mikadre ñakare kwetre amne, ja getadre jäme ni jökräbe kwetre. Ne abko, makwe ngwianta töre käre ietre arato Tito.

³ Ngöbö gare ñakare nie angwane, ni töi ñakare, kwrere jire ni nämane nüne amne, ni nämane ja dokwä mike ribi Ngöbökrä. Arato kukwe ngwarbe diri nämane nie abko jiebtä ni nämane näin ngwarbe siba amne jändrän kämekäme bätäkä ngwarbe abko mdei nämane nie, erere ni nämane nuene. Mdakäre abko, ni nämane töbike blo ni mda mdabtä amne jändrän ni mdakwe, ie ni tö nämane nebe jakrä. Erere arato, ni nämane bätä ngwen jökrä jabtä kwärikwäri.

⁴ Akwa Ngöbö ni Diantarikä käkwe jändrän kuin nuenbare nikä amne ni jökrä tarebare kwe abko mikani gare kwe nie, ye ngwane

⁵ ni dianintari kwe. Ye abko, ñan nikwe jändrän kuin nuenbare, abko ütiäre Ngöbökwe ni dianintari, akwa ni nämane ruentari tare ie, aisete ni dianintari kwe. Ye ngwane ni nämane käme jändrän dobrore kwrere kukwe kämekäme kisete angwane, ni därebareta bobukäre Ngöbö Üai Deme köböire angwane, Ngöbökwe ni jükaninte kuin merebe ja Üai Deme köböire.

⁶ Ni dianintari kwe angwane, Jesukristo ni Diantarikä, köböire Ngöbökwe ja Üai Deme biani täte jökrä nie ja moto kuinbti.

⁷ Ngöbökwe ni dianintari angwane, niara nämane ni tarere. Yebtä ni ngite ñakare mda ja ngwäreki niebare kwe ja moto kuinbti abko köböire ni rabadre neme ngobo jen kwe abkokäre. Ye mdenbtä Ngöbökwe ni mikadi nüne kärekäre, yebti ni raba tödeke kwatibe mtare.

⁸ Kukwe ne abra kukwe era metre, aisete nitre tödekaka Jesubti, ye ben makwe blita käre kukwe nebtä, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko kukwe kuin ni jökrä kräke, aisete nitre tödekaka Ngöböbti tädre biare jändrän kuin nuene, abkokäre makwe blita käre ben kukwe nebtä.

⁹ Akwa kukwe mda abko ngwarbe amne tä ni die mike ñakare, aisete kukwe ni mräkä kirakirabtä amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, yebtä makwe ñan ja kweta, ñobtä ñan angwane kukwe ngwarbe ütiäte ñakare btä nita ja kwete, abtä rüta niken jabe kwärikwäri.

¹⁰ Akwa nitre tödekaka Jesubti ngätäite, nireta ja kwete kukwe ngwarbe yebtä amne tä nitre tödekaka Jesubti töi mike romon jakrä kwärikwäri, ye abko ie makwe ñäkä bati, bobu töi diankäre. Akwa nebti ma ñan kukwe mika täte kwe ne ngwane, ñan rikadre mda gätäbtä nitre tödekaka Jesubti yebe abko makwe nie ie,

¹¹ ñobtä ñan angwane ni ye abko töi ñakare metre amne, kukwe nuenta kämekäme kwe arabe käta niara mike ngite Ngöbö ngwärekri.

Pablota kukwe mrä niere Titoye

¹² Tito, tikwe Artemas ya o Tíquico juandi ma kánti Cretate yete, niaratre nibu ne mden raba ma kánti angwane, ma jata jötrö juta Nicópolis ti ngäbti ja tuakäre tibe, ñobtä ñan angwane kä ñüre näire ti tö nünai juta Nicópolis aisete.

¹³ Arato Zenas, ni blitaka ni mdakrä kritobo ngwärekri, btä Apolos, ye jata nikenta angwane, ma btä nitre tödekaka Jesubti käkwe die mika. Munkwe jändrän bian täte ietre, ñan ja tare nikadre kwetre abkokäre,

¹⁴ ñobtä ñan angwane nirekwe jändrän ñakare, ye abko nitre tödekaka Jesubti käkwe ja töitikadre jändrän kuin nuene ni die mikakäre. Ne kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan nünandre ngwarbe abkokäre.

¹⁵ Nitre tödekaka Jesubti jökrä tä tibe nete käta köbö kuin juen mae Tito. Erere arato, nire nire käta nun tarere ma kánti yete, ye kräke nunta köbö kuin juen arato.

Ngöbö raba ja moto mike kuin mun jökrä kräke. Ne abko kore. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Filemónkrä Filemón

Pablo nämane ngite juta Romate angwane, niarakwe tärä ne tikani. Kä ye angwane abko niarakwe tärä Efesios, Filipenses amne Colosenses tikani arato. Pablokwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämane Filemón kräke. Filemón abko nünanka juta Colosa kánti. Niara abko käkwe ni kökani iti kädian nämane Onésimo sribikäre jakrä. Yebti Onésimo käkwe jändrän goibare Filemón kän, bti ngitiani, ñobtä ñan angwane ni gokä abko kämikadre abko kukwe nämane ükaninte kä ye angwane. Onésimo nikani nebe juta Romate, kánti Pablo nämane ngite kä teri kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Pablo abko käkwe kukwe kuin Jesubtä niebare Onésimoye angwane, Onésimo käkwe tödekani Jesubti. Abtä tö namani näinta bkänkä Filemón kánti ja ngite niekäre ie. Ye mden kisete, Pablo käkwe tärä ne tikani Filemón kräke, Filemón moto mikakäre jäme Onésimokrä. Jesukristo käkwe Filemón tarebare kri, käkwe ngite dianinkä mento btä, bti kani ngäbti kwe, ye kwrere Filemón käkwe Onésimo taredre amne niara ngite jändrän goibtä ye diandre jabti ta kwe, bti kadre ngäbti ja mräkä kwrere Jesukristo käbti kwe abko Pablokwe ribebare Filemónye tärä nebti.

Tärä nebtä abko Pablota jadenkä kukwe Onésimo yebtä, ñobtä ñan angwane kukwe Onésimo kätä “kuin ütiäte sribikrä” niere griegore. Onésimo ngämi tödeka Jesubti angwane, niara ñakare ütiäte sribikrä, akwa tödekani Jesubti kwe, yebti tö namani sribire metre, aisete “kuin sribikrä”.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo, tita ngite kä teri tödekabtä Kristo Jesubti amne ti mräkä Timoteo tä tibe nete kätä köbö kuin juen makrä Filemón. Filemón, ma abra nun kukwe muko amne sribi muko nunkwe, aisete ma tare kri nunkwe.

² Erere arato, nun mräkä merire Apia, kräke nunta köbö kuin juen amne rü muko nunkwe Arquipo abko kräke nunta köbö kuin juen arato. Mdakäre abko, ja mräkätre tödekaka Jesubti tä gätäre ma gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen.

³ Ngöbö ni Rün nikwe btä ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye

⁴ Tita blite Ngöböbe angwane, mata nüke töre tie angwane, käre tita kuin niere Ngöbö tikweye mabtä,

⁵ ñobtã ñan angwane mata tödeke ni Dänkien Jesubti amne nitre deme deme Ngöbökwé abko mata tarere jökrã abko tita kukwe nuen, yebtã abko tita kuin niere Ngöböye mabtã kärekäre.

⁶ Mdakäre abko, dre dre kuin nuendre Kristo kräke, ye rabadre gare kuin mae, abkokäre nitre tödekaka Jesubti, ye ben gwaire ma reketadre jakri tödekare kwärã Jesubti, ye abko tita ribere Ngöböye makrä Filemón.

⁷ Amne mata ni mda mda tarere ye abko käi nuäre krübäte tibtä amne tä ti die mike krübäte arato, ñobtã ñan angwane juta deme Ngöbökwé abko mata kä miketa nuäre motobtã.

Pablota ja di kärere Onésimokrã

⁸⁻¹⁰ Ne aisete ti tö kukwe ribei krörö mae Onésimo kräke. Kristo käbti makwe dre nuendre abko ti rabadre ükete nuendre mae, akwa ti ñan tö kukwe nuein kore, aisete nita ja tarere kwärükwäri, yebti ti tö kukwe ribei krörö mae: Ti nena unsunine jakän amne mtare tita ngite kä teri kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre amne, tita ngite kä teri, ne kãnti Onésimo kãkwe tödekani Kristobti ti köböire. Ne aisete Onésimo abko ti ngobo tikwe Kristo köböire amne ti abko niara rün kwrere, aisete ti bike ja di kärere krörö kräke mae:

¹¹ Käne Onésimo ngämi tödeke Jesubti, känenkri nämane klaboré ngwarbe amne ütiäte ñakare makrä, akwa mtare niarata tödeke Jesubti, aisete niara rabadre klaboré ütiäte kri makrä amne tikrä.

¹² Mtare tita juenta nebeta ma kãnti yete. Niara abko ti ngobo jen tikwe kwrere, aisete tare kri tikwe.

¹³ Kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre tita ngite kä teri, ne kãnti Onésimo rabadre ti die mikakäre ma täte, ie ti tö rababa bäri.

¹⁴ Akwa kukwe ngämi nükebti ja moto kuinbti mae, ye känenkri ti ñan tö jãndrän nuein, aisete tita Onésimo juenta jirekãbe mae yete. Ja moto kuinbti makwe niara tuadremetre neme nete ti die mikakäre abko ie ti tö amne, ñan tikwe kukwe niedre abko erere makwe nuendre abko ie ti tö, aisete tita juenta kore ma kãnti yete.

¹⁵ Onésimo abko ngitiani bã jötrö makän mentokwäre, ye abko nane tödekadre kwe Jesubti abko köböire rikadre nebeta ma kãnti angwane, nünandre kärekäre kwe mabe, abkokäre nakaninkã kore.

¹⁶ Akwa mtare abko niara ñan rabadreta klaboré jirekãbe makwe, akwa ma mrãkä tare kri makwe ni Dänkien käbti, ye kwrere rabadi makrä. Niara tareta kri tikwe, akwa makwe rabadi bäri tare ruen tie. Ye abko ñan klaboré makwe abtä makwe tare angwane, makwe tare ja mrãkä kwrere ni Dänkien käbti.

17 Ye abko, tödekabtä Jesubti mata ti kaen ngäbti ja mräkä kwrere ne ngwane, makwe ti kadre ngäbti ño ja gwiriete, ye kwrere makwe Onésimo kata ngäbti abko tita ribere mae.

18 Amne nane kukwe nuenbare blo mabtä kwe o rürümon ütiä bti makwe, ye abko makwe ütiä kärä tie

19 amne tikwe niara ütiä biandi jökrä mae ne abko ti Pablo käta tärä tike ja kise jenbti kore mae. Ma abko bti rürümon ütiä kri tikwe, ñobtä ñan angwane makwe tödekani Jesubti ti köböire, aisete makwe rürümon ütiä niarakwe biandre abko ti ñan tö nibi niei mae, käta niere kore mae.

20 Rürümon ütiä kri kore mabti tikwe, ye mdenbtä abko ni Dänkien käta ni tarere, ye käbti ti tö ja di käräi mae Onésimo kräke, ye kwrere makwe Onésimo kata ngäbti kä mikakäre nuäre tibtä, ni ja mräkäre Kristo käbti ye kwrere.

21 Tita kukwe niere, ye erere makwe mikadi täte jökrä gare kuin tie amne tita ja di ribere mae Onésimobtä, yebti ta makwe kukwe mda mda nuendi bäri kuin kräke, ye gare kuin tie, aisete tita tärä ne tike mae.

22 Mdakäre abko, munta ja di kärere tikrä Ngöböye, yebtä Ngöbökwé mun kukwei nuadi angwane, Ngöbö diebti ti rabadreta tikaninte angwane, ti tö näin basareta yete, aisete makwe kä ükate biare keteti ti käne abko ti tö ribei mae.

23 Amne ti kukwe muko Epafra tá ngite kä teri tibe gwaire nete tödekabtä Kristo Jesubti abko käta köbö kuin juen munkrä.

24 Erere arato, sribi muko tikwe Marcos, Aristarco, Demas amne Lucas käta köbö kuin juen munye.

25 Ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Nitre Hebreokra Hebreos

Tärä ne tikani nitre israelita tödekaka Jesubti die mikakäre. Nitre israelita abko kädianta hebreo amne arabe kädianta judio arato. Niaratre abko juta kwatibe, akwa kädianta ketamä. Nirekwe tärä Hebreos ne tikani gare ñakare metre. Pablo käkwe tikani abko ni ruäre tä nütüre. Ni mda abko tä Bernabé niere amne ni mda abko tä Apolos niere, akwa nirekwe tikani abko gare ñakare metre nie. Nitre romanobo ngämi juta Jerusalén juen ngwarbe kä 70, ye känenkri tärä ne namanina tikani nütüta.

Nitre israelita tödekaka Jesubti, kräke tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane niaratre nämäne ja tare nike tödekabtä Jesubti amne ni ruäre tö namani trö kwitai Jesukristoye Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikakäreta täte. Jesukristo di ñakare era metre niaratre die mikakäre, aisete trö kwitadre ie abko ni ni ngökaka nämäne dirire ietre. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka käkwe Jesukristo bä mikani krörö ietre: Jesukristo köböire abko Ngöböta ja mike gare bäri metre ta. Kira Ngöbökwe blitabare ja kukwei niekä niekä köböire, angele köböire amne Moisés köböire, akwa mrä blitabare bäri metre kwe ja Odei itibe Jesukristo köböire.

Mdakäre abko, Ngöbökwe kukwe ükadite btin nitre israelitabe abko Ngöbökwe niebare kira, kukwe btin ye abko namani bare Jesukristo köböire abko tärä ne tä mike gare. Erere arato, juta Jerusalén yete nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämäne jändrän kämike köbö kwatirekwatire nitre israelita ngite ye diankakäre mento btä, akwa nuenbare kwetre köbö kwatirekwatire ñobtä ñan angwane jändrän ngwarbe di ñakare ni ngite diantarikrä mento nibtä. Akwa Jesukristo abko krütani batibe ni ngite diankakäre mento nibtä, ye abko namani ütiäte kärekäre Ngöbö ngwärecri, aisete Jesukristo abko bäri kuin amne bäri ütiäte, aisete niara aibehti nikwe tödekadre amne niara aibe jiebti ni rikadre. Mtare niarata Ngöbö ngwärecri kä käinbti blite Ngöböbe nikrä.

Jesukristo abko bäri ütiäte, aisete nitre israelita tödekaka bti käkwe ñan trö kwitadre ie. Jesukristo köböire Ngöbökwe ji tikani btin ni kräke nebe Ngöbö kanti kä käinbti, aisete ni rabadre juto biare ja tare nike tödekabtä Jesubti abko tärä ne tä mike gare nie. Nikwe Jesukristo rükandrete ne angwane, Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen, Ngöbökwe nitre israelita nünanka kira mikani ja ngie nuen ye kwrere.

Ngöbökwe blitabare ja Odei Jesu köböire

¹ Ti mräkätre, nitre Ngöbö kukwei niekä,* köböire Ngöbökwe blitabare bäre bäre bätäkä ngwarbe ni mräkä kirakira ben.

² Akwa kä mrä ne ngwane abko Ngöbökwe blitabarera ünän täte nibe niara Odei jen kwe Jesukristo ye köböire. Ngöbökwe ja Odei mikani jändrän jökrä bkänkä amne niara köböire Ngöbökwe kä käinta amne kä temen dätebare.

³ Ngöbö Odei ye abko tä Ngöbö töi kuin bä nuäre mike gare nie. Erere arato, Ngöbö Odei abko ja kwrere Ngöböbe amne Ngöbö abko ño, ye abko tä bä mike metre ta nie. Mdakäre abko, Ngöbö Odei ye arabe tä jändrän jökrä ketete kuin ketetibe ja kukwei di kri köböire. Erere arato, kukwe kämekäme nibtä ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe, käkwe ni bätäninte amne ni mikani merebe jökrä kwe, bti nikaninta kä käinbti, kanti Ngöbökwe mikani bäri ütiäte kri, ye bä mikakrä mikani takänintbe kwe ja küde ruenkri.

Jesu abko bäri ütiäte angeletre ngwä

⁴ Amne Ngöbökwe mikani bäri ütiäte kri angeletre ngwä. Niara kädekani ño Ngöbökwe, ye abko namani bäri ütiäte angeletre jökrä bti ta abko namani bare kore.

⁵ Angele ñakare jire iti abko ie Ngöbökwe niebare krörö: Ma abko ti Odei tikwe, ye abko tita mike gare ni jökräye mtare, *Salmos 2.7* niebare Ngöbökwe niara Odei Jesuye.

Erere arato, angele ñakare jire iti, ie Ngöbökwe niebare krörö:

Ti rabadre niara Rün jen kwe amne, niara rabadi ti Odei jen tikwe, *2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13* abko Ngöbökwe niebare ñakare jire chi kore angelebtä.

⁶ Akwa tarä mda Ngöbö Kukweibtä, Ngöbökwe ja Odei mubai mikani gare ni jökräye angwane, niebare kwe:

Angele Ngöbökwe jire jökrä käkwe niara mika ütiäte jae, *Deuteronomio 32.43* niebare Ngöbökwe.

⁷ Amne angelebtä abko Ngöböta niere krörö ja Kukweibtä: Tita angele tikwe mike näin jötrö müre kwrere amne niaratre tä sribi nuene ñukwä jutra kwrere tikrä, *Salmos 104.4* nieta Ngöbökwe.

⁸ Akwa Ngöbö Odei Jesu abkobtä nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ngöbö, mata gobrane, ye rabadi kärekäre amne, mata gobrane kuin era metre ni jökräbtä.

* **1:1 nitre Ngöbö kukwei niekä** btä blitata nete abko ni jökrä Ngöbö kukwei niekä, köböire Ngöbökwe blitabare Jesukristo känenkri. Ruäre abko Moisés, Jeremías, Isaías, Oseas, Malaquías amne Juan Bautista.

⁹ Mata jändrän jökrä kuin tarere amne, jändrän jökrä kämekäme, yebtä ma mätä.

Ye mdenbtä abko Ngöbö makwe käkwe ma dianinkä jenena jakrä amne, kä nuäre mikani täte jökrä mabtä abko köböire ma mikani bäri ütiäte kri ma kukwe muko mda mda ngwä, *Salmos 45.6-7*

abko Ngöbökwie niebare niara Odei Jesubtä.

¹⁰ Erere arato, Ngöböta niere krörö btä:

Ti Dänkien, kena dekä makwe kä temen ne dätebare amne, ja kise jenbti makwe kä käinta dätebare.

¹¹ Angwane kä ye abko näin jökrä ta, akwa ma abko tädi kärekäre.

Dän tä kite ngututure tä niken ngwarbe jökrä, ye kwrere kä temen, kä käinta näin ngwarbe jökrä.

¹² Amne dän mriakata, ye kwrere makwe kä temen amne kä käinta mriadikä jökrä.

Amne nita dän mdara jire kite jabtä, ye kwrere makwe kä kwitadi jökrä.

Akwa ma abko tädi ja kwrere kärekäre amne ma ñan krütadi jire chi, *Salmos 102.25-27*

abko Ngöböta niere ja Kukweibtä niara Odei Jesubtä.

¹³ Erere arato, Ngöbökwie niebare krörö niara Odeieye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Ngöbökwie ja Odei Jesuye. Ye kwrere abko angele ñakare jire iti, ie Ngöbökwie kukwe niebare kore,

¹⁴ ñobtä ñan angwane angele jökrä abko üai sribikä Ngöbökrä amne, nire nire rabadre dianintari abko Ngöböta angele juen die mike.

2

Ni mikani mokre

¹ Ngöbökwie kukwe niebare kore ja Odeibtä, ye mden kisete Ngöbö kukwei nuaba nikwe, ye ie nikwe olo ketadrete kwatibe bäri mda, ni ñan rikadre ji Ngöbökwie bäre mento bätärekä ja täritäri abkokäre,

² ñobtä ñan angwane kira Ngöbökwie ja kukwei niebare Moiséye angele köböire, ye abko Ngöbökwie mikamna täte metre amne nire nire käkwe ja mikani ngite kukwe ye rüere, käkwe kukwe ye kitani temen abko ütiäre mikani ja ngie nuen era metre Ngöbökwie.

³⁻⁴ Yebti Ngöbökwie kukwe niebare mda ni Dänkien Jesu ara jire köböire ni diantarikrä amne ni Dänkien kukwe nuaka nuaka käkwe niebareta jökrä nie angwane, kukwe ye abko kukwe metre mikani gare kwetre nie. Akwa kukwe ye abko

rabadre bāri ūtiāte ni okwāte, abkokāre Ngöbö ara jire kākwe sribi kri ñan tuabare nuenbare, niara nāmane kukwe ye niekā niekā ben bā mikakrā. Erere arato, sribi kri btā ni jökrā tōi ñan namani krütare nuenbare kwe amne, Ngöbökwē ja di kri mikani tuadre arato. Mdakāre abko, ja Ūai Deme köböire Ngöbökwē ja di biani bātākā ngwarbe nie, niara tō namani ja di biain ño ño ni itire itire ie, ye kwrere biani kwe. Ngöbökwē ni diandretari ye abko bāri ūtiāte kri kore, aisete nikwe ñan trö kwitadre kukwe yeye, abtā ni ñan rabadre dianintari angwane, nikwe ñan kwārābedre jire chi Ngöbö ngāniene.

Jesu namani ni kwrere

⁵ Mdakāre abko, kā mda btin dātedi Ngöbökwē btā nunta blite, ye abko ñan Ngöbökwē mikadi gare angeleye.

⁶ Akwa tārā keteti Ngöbö Kukweibtā ni iti kākwe niebare krörö:

Ni kā nebtā abko bobre jakān.

¿Se ñobtā mata töbike btā?

¿Se ñobtā abko mata tarere?

⁷ Makwe ni kā nebtā mikani bā bobre angele se krāke, akwa yebti makwe niara mikani bāri ūtiāte kri angele ngwā, rabadre mikani ūtiāte ni jökrākwe abkokāre.

⁸ Amne makwe jāndrān jökrā mikani niara ngoto tāni gobrankāre bti, *Salmos*
8.4-6

abko niebare Ngöbö Odei Jesubtā. Ye abko, Ngöbökwē jāndrān jökrā mikani niara ngoto tāni, aisete jāndrān ñakare jire keteti abko Ngöbökwē mikaninte niara ngoto bāre mento. Akwa gwāngwarbe jāndrān ruāre abko tā ñakare niara ngoto tāni tā nebe tuen nie.

⁹ Akwa Jesu nāmane nūne kā nebtā angwane, Ngöbökwē mikani bāri bobre angele ngwā abko nita tuen. Akwa mtare Ngöbökwē mikanina bāri ūtiāte kri kākkitadrekā ni jökrākwe, ñobtā ñan angwane Ngöbö moto kuinbti niarakwe ja tare nikani amne krütani ni jökrā krāke amne ni jökrā tāte.

¹⁰ Ngöbö abko jāndrān jökrā dātekā amne jāndrān ye abko jökrā Ngöbökrā. Ngöbö ye abko tō ja ngābriānkātre tödekaka Jesubti tuai jökrā nebe kā nuārete jabe, aisete Jesukristokwe ja tare nikani ye köböire Ngöbökwē niara mikani biare tāte Ji Ngwianka ni diantarikāre.

¹¹ Ye abko, Jesu ni mikaka kuin deme ye kāta nitre tödekaka niarabti mike kuin deme. Niaratre btā Jesu ye abko Rün itibe, aisete Jesu tā nebe ja gaire ñakare ni ja etbare niere abko

¹² gare nie, ñobtā ñan angwane Ngöbö Kukweibtā abko Jesukwe niebare krörö Rün Ngöböye:

Ti mräkätre ben tikwe blitadi mabtä, amne nitre gätäkä ma käfti, ye ngwärekre tikwe ka niedi ma käikitakakäre, *Salmos 22.22*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

¹³ Erere arato nieta krörö:

Tikwe tödekadi metre Ngöböbti, *Isaiás 8.17*

niebare Jesukwe Rün Ngöböye. Erere arato, niebare krörö kwe:

Ngöbökwé ja ngäbriänkätre biani tie abko ben tita nete, *Isaiás 8.18*

nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

¹⁴ Ngöbö ngäbriänkätre ye abko ngrabare ja kwrere jökrä, aisete Jesu därebare angwane, ngrabare namani ni kwrere. Diablu abko di tärä ni kämikakrä. Akwa Jesu därebare ni kwrere, niara krütani angwane, di rabadre diablu gatakäre amne ni tikatekäre.

¹⁵ Jesu krütani ni kwati tikatekäre, ñobtä ñan angwane ni klabore käta bkänkä jürä ngwen, ye kwrere jire ni jökrä nämene gata jürä ngwen käre abko kisete nämene ja tare nike abko tikaninte kwe.

¹⁶ Ne aisete, ñan niara jatani angele die mikakäre kore, akwa jatani Abraham mräkä tödekaka Jesubti die mikakäre.

¹⁷ Ye mden kisete, niara rabadre sribire Ngöbökrä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere amne, rabadre sribi ye ngwena bare täte jökrä, amne rabadre niara mräkä ngwen ruentari tare jae, abkokäre nükani däre niara mräkätre kwrere. Mdakäre abko, jändrän kämika nämene ni ngite ütiäre, ye kwrere niara jraindre ni ngite ngite di-ankakäre mento nibtä, abkokäre nükani däre ni kwrere.

¹⁸ Niara ara jire käkwe ja tare nikani kri amne namani nuaninte ja käne kukwe kämenbti. Ye mden kisete, nire nire nuateta ja käne rüe Satanakwe abko niarata die mikaka arato.

3

Jesu abko bäri ütiäte Moisés ngwä

¹ Mdakäre abko ti mräkätre deme deme, mun ye abko Ngöbökwé käräbare jakrä. Kukwe nini tikwe, yebtä munkwe töbika kuin metre Jesubtä. Niara abko jatani Ngöbö Kukwei Ngwianka kwrere amne niara abko Ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre Dänkien abko bti nita tödeke kwatibe.

² Kira abko nitre israelita abko ju Ngöbökwé kwrere. Moisés abko nämene sribire niaratre ngätäite amne Ngöbökwé sribi biani ie abko erere mikani täte jökrä kwe, käkwe sribi nuenbare kuin täte ju Ngöbökwé jire jökrä te. Ye kwrere arato, Ngöbökwé Jesu mikani sribire angwane, Jesu käkwe Ngöbö mikani täte metre, käkwe sribi nuenbare kuin täte arato.

³ Akwa Jesu abko Ngöbökwe mikani bäri ütiäte Moisés bti ta, ñobtä ñan angwane ni ju mikaka ye abko mikata bäri ütiäte ju ara yebti ta. Jesu abko käkwe ju Ngöbökwe mikani, aisete Ngöbökwe mikani bäri ütiäte Moisés ngwä.

⁴ Ju kwatirekwatire mikata ye abko ni tärä iti käta mike, akwa Ngöbö abko käkwe jändrän jökrä dätebare.

⁵ Moisés abko sribikä jirekäbe amne sribi nuenbare kuin täte kwe ju Ngöbökwe te amne, Ngöbökwe dre dre niedi niara täbti abko bä mika nämane niara köböire.

⁶ Akwa Kristo abko Ngöbö Odei ara, aisete niara abko tä ju Ngöbökwe dänkiene kuin metre. Ye abko, nitre tödekaka Kristobti abko Ju Ngöbökwe ara, bti Kristo tä dänkiene. Ye abko, nikwe nünandrekä dite Kristobtä amne Kristo jatadita abkobti nikwe tödekadre janknu ye ngwane, ni rabadre ju niarakwe janknu amne Kristo rabadre ni dänkiene janknu.

Nikwe ñan Ngöbö Kukwei kitadre temen

⁷ Ne mdenbtä abko, Ngöbö Üai Deme käta niere krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare,

⁸ ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, mun mräkä kirakira käkwe ja dokwä mikani ribi Ngöbö rüere Moisés näire ye kwrere.

Niaratrekwe Ngöbö nuaninte ja käne kä kaibete, ye kwrere munkwe ñan nuen.

⁹ Kä kaibe yete tikwe sribi kri ñan tuabare nuenbare mun mräkä kirakira kräke amne, kä gre ketebu jire sribi kri ye tuani kwetre.

Akwa ti di nämane ti kukwei mikakrä täte ya, ñakare ya, ye abko tö namani tuai janknu, amne ja dokwä mikani ribi kwetre jirekäbe.

¹⁰ Ye mdenbtä abko nitre nünanka kä ye ngwane, kräke ti moto rababa romon, käkwe nieba krörö:

Nitre noko käre tä niken ngwarbe ji mdabti, amne ji tikwe, bti rikadre, ye gare ñakare ietre abti kä nüke mtare, tikwe nieba niaratrebtä.

¹¹ Abtä ti moto rababa romon krübäte, käkwe nieba krörö niaratre rüere:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, tikwe nieba kore rüere, *Salmos 95.7-11*

niebare Ngöbö Üai Demekwe Ngöbö Kukweibtä.

¹² Ne aisete ti mräkätre, mun itire itire käkwe ñan ja töi mika kämekäme amne, munkwe ñan ja dokwä mika ribi, käkwe ñan tödekadre mda Ngöböbti, käkwe trö kwitadre Ngöbö nire yeye.

13 Akwa “Mtare”^{*} kä ne tä ne ngwane, ja die mika kwärikwäri köbö kwatirekwatire munkwe, kukwe kämekäme käkwe ñan mun ngökadre jire iti amne mun ñan dokwä rabadre ribi Ngöbö rüere abkokäre.

14 Nikwe tödekani era metre Kristobti kena, ye kwrere nikwe nünandrekä dite jabtä nebebe kä mrä ye näire, ye ngwane ni rabadi ketetibe Kristobe kärekäre arato.

15 Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, mun mräkä kirakira käkwe ja dokwä mikani ribi Ngöbö rüere Moisés näire,
Salmos 95.7-8

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

16 Ye abko, ¿nirekwe Ngöbö kukwei nuani abti namani rüere kore Ngöbö rüere? Nitre israelita nämane Egipto Moisés nikani ngwenante, ye mden abko namani rüere Ngöbö rüere.

17 ¿Amne nire kräke Ngöbö moto namani romon kä gre ketebu? Ye abko nitre israelita käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye mden abko ngwäkä namani kitanintbe tementa kwäräkwärä kä kaibete.

18 Mdakäre abko, ¿nire ñan rükadre kä jadükakrä Ngöbökwä kánti niebare ie Ngöbökwä? Ye abko, nitre israelita käkwe Ngöbö kukwei mikani ñakare täte. Nitre ye mden abko ie Ngöbökwä ñäkäbare kore.

19 Nitre israelita ye abko käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, aisete namani ñakare kä jadükakrä Ngöbökwä kánti abko gare nie.

4

Köbö jadükakrä tarä mtare juta Ngöbökwä kräke

1 Ne aisete, kä jadükakrä Ngöbökwä köböi mikani nie, ye kánti kä tä rikakrä mtare, aisete nikwe ja ngibiadre kuin amne nikwe ñan ja mikadre ngite nitre israelita kirakira kwrere. Nane mun ruäre ñan rabadre kä jadükakrä ye kánti abko ngäniene tita niere kore,

2 ñöbtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwä ye niebare kira nitre israelitaye, ye kwrere jire kukwe kuin Ngöbökwä Jesubtä niebare nie. Akwa kukwe nuani jirekäbe kwetre kira amne niaratre käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, ye mdenbtä abko ñan namani kä jadükakrä Ngöbökwä kánti. Kukwe ñan rakadrekä kore munbtä abko ngäniene tita niere kore munye.

3 Akwa ni abko käkwe tödekani Kristobti, ye abko näin kä jadükakrä Ngöbökwä ye kánti, aisete kukwe niebare kira

^{*} **3:13 Mtare.** Nikwe Ngöbö kukwei mikadre täte abko bä mikata kukwe “Mtare” yebti.

Ngöbökwe nitre israelitabtä ñan rakadrekä nibtä. Kä ye mdenbtä abko Ngöbökwe niebare krörö:

Ti moto rababa romon krübäte, käkwe nieba krörö niaratre rüere:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire,
tikwe nieba kore rüere, *Salmos 95.11*

niebare Ngöbökwe ni mräkä kirakirabtä. Akwa kena dekä Ngöbökwe kä dätebare angwane, sribi nuenbare ünän jökrä kwe, bti jadükani kwe gare nie,

⁴ ñobtä ñan angwane köbö kükü abko btä Ngöbö Kukwei tä niere krörö tärä keteti kánti:

Ngöbökwe sribibare ünän jökrä, yehti köbö kükürare angwane
jadükani kwe, *Génesis 2.2*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁵ Abti nitre israelita käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, aiseite Ngöbökwe niebare ja Kukweibtä abko ti bike niere bobuta abko krörö:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, *Salmos 95.11*

niebare Ngöbökwe.

⁶ Akwa kä jadükakrä Ngöbökwe ye tä janknu mda abko kánti ni ruäre rabadi niken, akwa nitre israelita kirakira ie kukwe kuin Ngöbökwe niebare, akwa kukwe ye abko kitani temen kwetre, abtä ñan nikani nebe kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti.

⁷ Ye mden kisete, kä nikanina kira ta Josué täbti angwane, Ngöbökwe köbö jadükakrä mdara jire köböi kitani. Köbö btin mda ye abko kä “Mtare” niebare Ngöbökwe jrei David tukwe köböire abko krörö:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ne ngwane
munkwe ñan ja dokwä mika ribi, *Salmos 95.7-8*

niebare Ngöbökwe jrei David köböire.

⁸ Ngöbökwe niebare kore, ñobtä ñan angwane Josué rabadre nitre israelita ngwena kä jadükakrä Ngöbökwe kánti era metre, akräke köbö jadükakrä tärä mda Ngöbökwe ñan niedre jire chi.

⁹ Akwa Josué ñan nikani nitre israelita ngwena nebe kä jadükakrä era metre kánti, aiseite köbö jadükakrä tärä mda juta Ngöbökwe kräke,

¹⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä dätebare, yehti köbö kükü te jadükani kwe, ye kwrere jire nire nire rikadre kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti abko tä jadüke sribi kweye.

¹¹ Kira nitre israelita ruäre ñan nükani kä jadükakrä Ngöbökwe kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kitani temen kwetre. Ye kwrere, mun ngätäite ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö kukwei kitadre temen, köböite ñan rükadre kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti, abkokäre ari sribire ja di ngöi jökrä,

¹² ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei abko nire amne dite amne, ngitra tu grine jütire jabtä kwärikwäri abko tä jändrän tikekä därebe, yebti ta Ngöbö Kukwei bäri grine krübäte. Ni töi amne ni moto bäri kaiibe ñäre ñakare abko Ngöbö Kukwei ye kätä tikekä därebe amne ni töi ño ño kaiibe nikwe amne nita töbike ño ño ni mdabtä, ye abko Ngöbö Kukwei tä mike gare jökrä nie.

¹³ Jändrän jökrä dätebare Ngöbökwä, ye abko ñan raba ja rükente jire chi Ngöbö okwä bäre mento Ngöbö ngäniene. Jändrän jökrä tä bütiere Ngöbö ngwärekre, aisete Ngöbö abko ie nikwe ja niedi metre jökrä. Ngöbö ye mden okwä bäre ni ñan raba ngitie.

Jesu abko Ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre Dänkien era metre

¹⁴ Mdakäre abko, Jesu Ngöbö Odei ye ara jire tä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kri nikwe abko nikani nünenta kä käinbti, aisete ari tödeke kwatibe janknu bti.

¹⁵ Ari tödeke kore bti, ñobtä ñan angwane Jesu ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nikwe, ye abko ni di ñan rabadre nünandre mda Ngöbökrä angwane, ni rabadre ruentari tare ie, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme Ngöbö rüere kätä ni nuente ja käne, ye kwrere nakaninkä bätäkä ngwarbe käne Jesubtä, akwa ja mikani ngite ñakare jire chi bati kwe.

¹⁶ Ne aisete, nikwe ñan kä jürä ngwiandre jabtä amne, brän krötö bäri kürä gobranchrä Ngöbökwä, bti Ngöbö tä tākäninte ye kanti. Ngöbö moto kuin ni tarekä, ye ken ari krötö angwane, ni rabadi ruen bobre ie amne, kukwe bätäkä ngwarbe tä kite ni rüere, angwane ni die mikadi kwe.

5

¹ Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye abko diankata ni mda mda ngätäite amne, mikata blite Ngöböbe ni mda mda diäre amne ni mda mda kräke. Erere arato, niara tä jändrän bianka Ngöböye amne jändrän kukwaka Ngöböye ni ngite ngite ütiäre.

² Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye abko tä ja mike ngite ni mda mda kwrere arato. Ye mden kisete, ni mda mda töi ñakare kätä ja mike ngite amne tä niken ji blobti, ni yebe rabadre blite jäme, ñobtä ñan angwane tä ja mike ngite niaratre kwrere.

³ Ye mden kisete, niarakwe jändrän kämikadre Ngöböye ja ngite ütiäre. Erere arato, jändrän kämikadre kwe juta Ngöbökwä israelita ye ütiäre.

⁴ Sribi ye abko ütiäte kri abko ni ñakare jire iti raba den kise aubti jae, akwa Ngöbö ara jire kätä ni kärere abko erere kisete

sribi ütiäte ye mikata kwe. Kira Moisés näire, Ngöbökwe Aarón käräbare sribi ne nuene abko erere mikani kwe niara kisete.

⁵ Ye kwrere arato, Kristo käkwe ñan ja mikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene au, akwa Ngöbö ara jire käkwe sribi bäri ütiäte kri ye biani ie, käkwe niebare krörö ie:

Ma abko ti Odei jen tikwe, ye abko tita mike gare ni jökräye mtare, *Salmos 2.7*

niebare Ngöbökwe Jesukristoye.

⁶ Erere arato, tärä mdara jire kánti Ngöbökwe niebare krörö ie:

Melquisedec nämane blitaka tibe ni mda mda diäre,

ye kwrere jire ma rabadi blitaka tibe ni mda mda diäre käreäre, *Salmos 110.4*

niebare Ngöbökwe Jesukristoye, erere mikani ütiäte kri kwe, käkwe mikani blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene.

⁷ Jesu nämane nüne kä nebtä angwane, Ngöbö niara ngibiaka gata ngäniene, ye ben nikani blite angwane, namani ngrente krikri be, kä namani ja müaire amne, okwä ñoi namani näkäenkä kabre ie ja di käräbtä Ngöböye amne, Ngöbö kukwei mikani täte jökrä kwe, aisete Ngöbökwe kukwei nuani, käkwe mikaninta nire.

⁸ Jesu abko Ngöbö Odei bkänä, akwa ja tare nikani kwe, ye köböire Ngöbö kukwei mikadre täte ño abko nükani gare täte jökrä ie angwane,

⁹ Ngöbö jatani Jesu mike juto biare ne kwrere, aibe köböire ni jökrä Jesu mikaka täte abko kräke Jesuta ni diantarikä käreäre.

¹⁰ Amne Ngöbökwe mikani ni blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene Melquisedec nämane sribire ño ye kwrere.

Trö kwitadre ñakare Jesukristoye

¹¹ Tikwe kukwe nini, yebtä kukwe mda mda tä kabre niedre munye, akwa tikwe niedre ño angwane, rükadre gare nuäre munye abko ñan tä nebe nuke gare tie, ñobtä ñan angwane kukwe dirita munye abko tä niken jökrä mun olo bäre.

¹² Era bkänä kä nikanina raire ta angwane, munkwe Ngöbö Kukwei nuani amne, mun rabadrera dirire ni mda mdaye bä amarebti kukwe dirita käne ni jökräye Ngöbö Kukweibtä abko diridreta bobuta munye. Se abko mun rabadrera ünän käkwe mrö ribi kwetadre bä amarebti bäsi ngäbäkre di ñakare käta kian aibe ñaen, kwrere jire mun tä nüne se, aisete kukwe dirita käne diridreta bobuta munye.

¹³ Tita niere kore munye, ñobtä ñan angwane ni kian aibe ñaen mun kwrere, ye abko ngäbäkre kianbtä kwrere amne ngäbäkre kianbtä, ie kukwe mden mden kuin metre Ngöbö ngwärekre gare ñakare, ye kwrere mun tä nüne.

¹⁴ Akwa ni ünän ünän abko kâta mrö ribi ribi kwete. Nitre ye abko dre dre kuin amne dre dre kâme Ngöbö ngwârekri, yebtâ ja tötikanina kabre kwetre, aisete târâ nebe gare ietre. Kwrere jire mun rabadre bâ amarebti.

6

¹ Ne aisete, brän janknu mentokwâre rabakâre ünän Ngöbö ngwârekri. Mun rabadi ünän tâte jökrâ angwane, kukwe diribare kânekâne munye Kristobtä, ye aibehtë mun ñan rabadre ja tötike kârekâre. Erere arato, ñan kukwe garera munye, ye aibe jiebti mun tâdre näin janknu abko krörö: Kukwe kâmekâme bätäkâ ngwarbe mun nämâne nuene, kâ nämâne mun mike mente Ngöbö okwâ bâre mento, yebtâ ñan mun tâdre dirireta bobukâre. Erere arato tödekadre kwatibe Ngöböhti, ye abko ñan mun tâdre dirire janknu.

² Erere arato, ja ngökadre ñöte Ngöbö kâbti amne köbötikadre ño, ñan mun tâdre kukwe ye dirire janknu. Mdakâre abko, kise mikadre ni mdabti Ngöbö die biandre ie, ñan yebtâ mun tâdre dirire kâre. Mdakâre abko, Ngöbökwê ni krütanikrütani mikadita nire ño kâ mrâ näire amne Ngöbökwê kukwe ükadite ño ni krâke kâ mrâ näire, ñan yebtâ mun tâdre dirire janknu.

³ Akwa Ngöbö diebti ni rikai niren janknu mentokwâre rabakâre ünän abko tita niere munye,

⁴⁻⁶ ñöhtë ñan angwane ni ruâre, ietre Ngöbö mikanina gare amne jändrän kuin Ngöbökwê kâ kâinbti abko Ngöbökwê biandre ngwarbe ietre, ye namanina gare metre ietre, akwa nitre ye kâkwê trö kwitadre Ngöböye angwane, ni mda ñan rabadre nitre ye töi kwiteta jire chi Ngöbö kukwâre. Erere arato, Ngöbö Üai Deme nükani nüne btâtre amne Ngöbö kukwei nükani gare metre ietre amne, sribi kri ñan tuabare namani bare okwâhti arato, akwa niaratre kâkwê trö kwitadre Ngöböye angwane, ni ye ñan rabadre töi kwiteta jire chi Ngöbö kukwâre kore. Kukweta nakenkâ kore, ñöhtë ñan angwane kukwe kâmekâme tâtre niken niaratre mike trö kwite Ngöböye kore, yebti abko tâ Ngöbö Odei müre keteta bobukâre kwrere jire tâtre bâ mike, amne tâtre Ngöbö Odei Jesu mike yakrâ ni jökrâye. Ye abko tâ tare krübâte krâke.

⁷ Nitre btâ tikwe kukwe nini, ye abko ti bike bâ mike krörö: Dobo bti ñüta näkâen kâre amne nura kuinkuin aibe tâ kite niren te, ye abko ni sribikâ kâta nura ngwâ ötö kuin, yebtâ abko Ngöböta dobo ye die mike amne tâ ngibiare kuin. Ye kwrere tâ nakenkâ nihtë arato.

⁸ Akwa dobo bti ñüta näkâen kâre abti kri mu ngwarbe kâmekâme aibe tâ kite niren, ye ngwane dobo ye tâ nebe ütiâte ñakare. Abtä nane ngürün kebera nebe dobo yebtâ. Abti mrâ

sribikä kākwe dobo kukwadi. Ye kwrere rakadikā nitre trō kwitaka Ngöböye yebtä.

⁹ Tita kukwe niere kore, akwa mun ti mräkätre tare tikwe, mun ye abko btä kukwe tare ye ñan rakadrekä ruen tie, ñobtā ñan angwane munta näin ji metrebti rabakäre dianintari Ngöbökwē. Ye abko gare kuin tie,

¹⁰ ñobtā ñan angwane Ngöbö abko tōi metre aisete ñan tä ni kite ngise ngwarbe, amne munta Ngöbö tarere, kākwe ni jen Ngöbökwē die mikani abti kã nūke mtare munta die mike janknu, ye abko Ngöbökwē ñan kãikwitadrekä jabtī, kākwe mun die mikadi ruen tie.

¹¹ Munta ni jen Ngöbökwē die mike ja di ngöi jökrä, ye kwrere munkwe nuendre janknu abti Jesukristo jatadi nüketa, ie ti tō, jändrän kuin ngibiata munkwe Ngöböye, ye erere rabadi täte jökrä munkwe abkokäre.

¹² Ne aisete, munkwe ñan kã ngwian krene jabtä sribi Ngöbökwēbtä, ie ti tō, akwa ni mda mda kãta tödeke kwatibe Ngöböbti, kãta jändrän köböi mikani ie Ngöbökwē ye ngibiare bätärekä jae abti tä nūke kisete, ye kwrere munkwe jändrän ngibia jae arato.

Ngöbökwē ja kukwei mikadi täte

¹³ Abraham abko kākwe tödekani kwatibe Ngöböbti, kwrere munkwe nūandre. Niarabtä kukwe nakaninkä krörö: Kira Ngöbökwē ngäbäkre köböi mikani ie angwane, ni mda ñakare bäri ütiäte Ngöbökrä, aisete Ngöbökwē ja kukwei mikadre täte era metre abko niebare ja kãbti kwe, niebare krörö kwe Abrahamye:

¹⁴ Tikwe ja di biandi mae, aisete ma bkün däredi kwati ja
tãritãri, *Génesis 22.17*
niebare Ngöbökwē.

¹⁵ Ye abko Abrahamkwe ngibiabare bätärekä abti Ngöbökwē ngäbäkre köböi mikani ie ye därebare. Ngöbökwē ja kukwei biani ie, ye erere namani bare.

¹⁶ Ye abko, ñobtā Ngöbökwē ja kukwei biani ja kãbti kore abko ti bike bã mike krörö munye: Ni kã nebtä tä ja kukwei bien kwatibe, ye mikadre täte kwe, abkokäre tä ja kukwei bien ni bäri ütiäte niarakrä ye kãbti. Ne aisete ni tãrä ja kukwei bien kwatibe ni mda kãbti, ye ngwane ni ye kākwe ja kukwei mikadi täte tä gare metre, aisete ni ñan raba ja kweteta jire chi mda kukwe yebtä.

¹⁷ Ngöbökwē jändrän köböi mikani, ye abko nire nire rabadre bkãne abko mikani gare metre kwe, yebti ja kukwei mikadre täte era metre abko niebare ja kãbti Ngöbökwē Abrahamye.

¹⁸ Ngöbökwē kukwe ketebu niebare krörö Abrahamye: keteti abko ja kukwei biani ja kãbti kwe. Ketebukäre abko,

ñan ja kukwei kitadre jire chi temen kwe, akwa ja kukwei mikadre täte era metre kwe, niebare kwe Abrahamye. Jändrän ketebu ye abko ni ñan raba kwite jire chi, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko ñan raba ni ngökö jire chi. Ngöbökwenuenbare kore, ni tödekaka Jesubti ngitiani Ngöböye jändrän kuin köböi mikani kwe rabadre nikwe, ye käi rabadre nuäre nuäre nibtä abkokäre.

¹⁹ Nitre ru ngwianka abko käta jä doboko kite ñöte nguse ru ketatekrä dime, ñan rikadre mento abkokäre. Ngöbökwenujändrän köböi mikani nie, bti nita tödeke, ye abko jä doboko ye kwrere, ñobtä ñan angwane nita tödeke Ngöböbti ye abko käta ni mike nünenkä dite jabtä, ni ñan rikadre mento Ngöböye abkokäre. Nita tödeke kwatibe Ngöböbti, ye mden köböire ni nena nebe kä bäri deme Ngöbö kánti kä käinbti, ye abko nita näin dän ngetbote ta nebebe Kä Bäri Demente ju blitakrä Ngöböbe kánti ye kwrere.

²⁰ Kä bäri deme, ye mden kánti abko Jesu ara jire nikanina ji tike ni käne nebe yete. Ye abko, Melquisedec nämame blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ye kwrere jire Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kärekäre kä bäri demente Ngöbö ngwärecri.

7

Melquisedec amne Jesu abko blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

¹ Melquisedec ye abko nämame jreire juta Salemte. Niara abko ni blitaka ni mda mda diäre Ngöbö ütiäte kribe. Bati Abraham jananbare rüre, käkwe jrei ruäre ganainbare kwäräbe, bti jataninta nüke Salem angwane, Melquisedec nikani ngäbti, käkwe ja di biani ie.

² Angwane Abrahamkwe jändrän dianinkä rübtä, ye ñäkänintbe keta jätä kwe, bti biani keteti kwe Melquisedeye. (Kukwe Melquisedec käta “Jrei kukwe ükatekä metre” niere hebreore. Akwa “jrei juta Salem” ye abko käta “Jrei kä jämente” niere hebreore arato.)

³ Melquisedec ye abko rün amne meye gare ñakare nie. Erere arato, mräkä kirakira gare ñakare nie. Mdakäre abko, niara därebare ñongwane amne krütani ya abkobtä Ngöbö Kukwei tä blite ñakare arato. Ne aisete, Melquisedec abko bä mikata bäsi Ngöbö Odei Jesu kwrere arato amne niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kärekäre.

⁴ Melquisedec abko bäri ütiäte tuen munkwe. Melquisedec abko bäri ütiäte, aisete ni mräkä käne Abraham ara jire käkwe mikani ütiäte jae amne jändrän dianinkä kwe jrei mda mdakän rübtä abko biani keteti kwe Melquisedeye.

⁵ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko käta niere krörö: Nire nire därebare Leví mräkäkri käta sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kwrere, ye aibe käkwe jändrän kärädre keteti jakrä abko nieta kore. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye abko israelita mräkä ara amne därebare Abrahamkri arato, akwa jändrän kärädre kore kwe-tre mräkäye abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁶ Melquisedec abko ñan jatani Leví mräkäkri, akwa Abraham ara jire käkwe jändrän dianinkä rübtä ye abko kani ngäbti keteti kwe Abrahamye. Bärire mda abko, Abraham abko ie Ngöbökwe jändrän köböi mikani akwa Melquisedec käkwe ja di biani Abrahamye.

⁷ Ye abko ni ie ja di bianta abko ñakare bäri ütiäte ni ja di bianka ie ye kräke abko garera ni jökräye, aisete Melquisedec abko bäri ütiäte Abrahamkrä gare nie.

⁸ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Leví mräkäkri käta jändrän kaen ngäbti keteti jakrä nitre israelitaye, ye abko ni kä nebtä, aisete tätre krüte. Akwa Melquisedec abko tä nire amne tä nüne janknu, kwrere jire blitata btä abko käkwe jändrän kani ngäbti keteti Abrahamye.

⁹ Amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri käta jändrän kaen ngäbti keteti jakrä, ye ara jire käkwe jändrän biani keteti arato Melquisedeye Abraham köböire abko ni rabadre niere,

¹⁰ ñobtä ñan angwane Melquisedec jatani Abraham ngäbti angwane, Abrahamkwe jändrän biani keteti ie, ye ngwane Leví ngämi därere, akwa nämane ñäre ñakare Abrahambtä angwane, Abrahamkwe jändrän biani Melquisedeye, aisete Melquisedec abko bäri ütiäte Leví kräke amne Leví mräkä ja täritäri kräke arato.

Jesu abko Melquisedec kwrere

¹¹ Mdakäre abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri käta jändrän kukwe Ngöböye ni ngite ngite ütiäre. Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye rüere nitre israelita nämane ja mike ngite angwane, nämane jändrän ngwena nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre yeye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre. Akwa jändrän kukwata Ngöböye ni ngite ngite ütiäre ye käkwe niaratre mikadre metre Ngöbö ngwärecri akräke Ngöböke ñan ni mda blitaka jabe ni mda mda diäre juandre jire mda. Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri nämane jändrän kukwe ni ngite ngite ütiäre ye ñan namani ni mike metre Ngöbö ngwärecri, aisete ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Melquisedec kwrere juani Ngöbökwe amne ñan ni mda Aarón kwrere juani kwe,

¹² ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kwitadre jökrä, ye ngwane kukwe biani nuendre nie ja ngite ütiäre ye kwitadre arato.

¹³⁻¹⁴ Ni Dänkien Jesu, btä Ngöbö Kukwei tä blite ye abko ñan jatani Leví mräkäkri, akwa jatani Judá mräkäkri. Judá mräkäkri abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre jatadre abko Moisékwe niebare ñakare jire, akwa Jesu abko därebare Judá mräkäkri abko gare metre nie amne niara abko blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁵ Ye abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Melquisedec kwrere rükadre btin mda bkänä, ne ngwane nunkwe kukwe nini abko rabadre tuen bäri metre nunye.

¹⁶ Ye abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nukanina mda era metre, akwa Ngöbökwé ñan mikani sribire ñobtä ñan angwane därebare Levíkri, akwa mikani sribire Ngöbökwé ñobtä ñan angwane niara abko ni di kri amne krüte ñakare aisete.

¹⁷ Ye gare nie, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Melquisedec, yebtä Ngöbökwé niebare krörö:

Melquisedec nämáne blitaka tibe ni mda mda diäre,

ye kwrere jire ma rabadi blitaka tibe ni mda mda diäre
kärekäre, *Salmos 110.4*

niebare Ngöbökwé Jesukristoye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

¹⁸⁻¹⁹ Leví mräkä blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ie Ngöbökwé sribi biani nuendre käne Moisés näire, akwa sribi kwe namani ngwarbe, ñan namani ütiäte, ñobtä ñan angwane nikwe jändrän biandre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kukwäkrä ni diäre ni ngite ye ütiäre niebare Ngöbökwé Moiséye, ye abko di namani ñakare ni mikakrä metre Ngöbö ngwärekwé. Ye mden kisete, kukwe ye namani ütiäte ñakare mda amne kukwe ye täte abko Ngöbökwé kukwe mdara jire btin mikani Jesu köböire abko bäri ütiäte tödekakrä nie. Jesu ye mden köböire abko nita krötö ja ken Ngöböbe.

²⁰ Mdakäre abko, Jesu namani bäri ütiäte ye abko Ngöbö ara jire kärke ja kukwei mikadre täte era metre abko ja kukwei biani kwatibe kwe Jesubtä. Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri abko Ngöbökwé mikani sribire arato, akwa niaratre kräke Ngöbökwé ja kukwe biani ñakare kwatibe kore.

²¹ Akwa ni Dänkien Jesu kräke abko Ngöbökwé ja kukwei biani kwatibe, aisete Ngöbö Kukweibtä niebare krörö kwe Jesuye:

Ma abko blitaka tibe ni mda mda diäre kärekäre, aisete ni
Dänkien Ngöbö kärke ja kukwei biani kwatibe kore,

niebare kwe, yehti ñan ja töi kwitadita jire chi kwe,
Salmos 110.4
 nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

²² Ngöbökwé ja kukwei mikadi täte niebare kwatibe kwe, ye mdenbtä kukwe mda ükaninte btin Ngöbökwé Jesu köböire ye abko bäri kuin kukwe ükaninte käne Moisébe ye ngwä.

²³ Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri ye abko kwati, käkwe sribibare ja täritäri, ñobtä ñan angwane tä krüte abko täte mda nämane neme sribire abti kä nüke mtare.

²⁴ Akwa Jesu abko tä nüne kärekäre, niara krütadita ñakare mda, aisete Jesu aibe rabadi blitaka kärekäre Ngöböbe ni diäre amne ni mda ñan rabadi sribire jire chi niara täte.

²⁵ Ne aisete, nire nire tä kite Ngöböye rabakäre dianintari Jesu köböire, ye abko Jesu di tarä diantarikrä täte jökrä kärekäre, ñobtä ñan angwane Jesu abko tä nüne kärekäre blitakäre kräke Ngöböbe aisete.

²⁶ Ye abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien Jesu ye kwrere abko dbe níkrä abko erere namani, ñobtä ñan angwane Jesu abko deme, kukwe kämekäme ñakare btä amne ja mike ngite ñakare. Erere arato, nitre kukwe kämekäme nuenkä, ye kwrere nüabare ñakare kwe amne Ngöbökwé mikani bäri ütiäte ni jökrä ngwä kä käinbti sete.

²⁷ Ye abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre därebare Levíkri ye abko ñakare ja kwrere Jesube, ñobtä ñan angwane käne niaratre nämane jändrän kämike kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre, abti nämane jändrän kämike kukwadre mda Ngöböye nitre israelita mda mda ngite ye ütiäre. Ye abko nämane nuene köbö kwatirekwatire, akwa Jesu abko käkwe ja ara jire biani müre ketadre au ni jökrä ngite ütiäre. Ye abko niarakwe nuenbare batibe amne ütiäte kärekäre Ngöbö okwäte.

²⁸ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä ni kukwe kämekäme nuenkä mike blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. Abti Ngöbökwé ja Odei Jesu mikadi sribire niebare kwe. Ngöbökwé ja Odei Jesu ara mikani blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene. Ngöbö Odei Jesu ye abko Ngöbökwé mikani biare täte sribi ye nuenkäre kärekäre.

8

Kukwe ükaninte btin Ngöbökwé nibe

¹ Ye abko, kukwe nieta tikwe abko krörö: Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nikwe, ye abko kä bäri ütiäte kánti namani tákänintbe Ngöbö küde ruenkri kä käinbti sribi namani bare ie bä mikakäre.

² Kä bári kuin deme era metre kä käinbti, ye kánti tä blitaka ni diäre, ye abko ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre* nämane bä mike, akwa ju kä käinbti ye abko ñan ni kä nebtäkwe mikani, akwa ni Dänkien Ngöbö ara jire käkwe mikani au abko kánti Jesu tä blite Ngöböbe ni diäre.

³ Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko mikata jökrä Ngöbökwé jändrän biankäre Ngöböye amne jändrän kukwakäre Ngöböye ni ngite ütiäre, ye kwrere arato Jesu käkwe jändrän biandre Ngöböye ni ngite ütiäre arato abko erere ja biani kwe müre ketadre krusobtä.

⁴ Akwa Jesu tädre janknu kä nebtä, ye ngwane abko niara ñan rabadre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri tarä kwati, käta jändrän bien Ngöböye, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta nuemna ietre ye kwrere.

⁵ Ju blitakrä Ngöböbe, kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kä nebtä tä sribire. Ju ye abko käta jändrän kuin era metre kena kä käinbti abko bä mike jirekäbe ye gare nie, ñobtä ñan angwane kira ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre ye Moisés nikani mike angwane, Ngöbökwé mäträbare btä, käkwe niebare krörö ie: Ju mikadre ño, tikwe bä mikaba tuadre mae Ngitio Sinaibti, yebtä makwe töbika amne, ju bä tuaba makwe, ye kwrere makwe mika, niebare Ngöbökwé ie.

⁶ Akwa Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nikwe ye abko sribi bári kuin biani ie Ngöbökwé amne, niara köböire Ngöbökwé kukwe mdara jire ükaninte btin nikrä abko bári kuin kukwe ükaninte käne Ngöbökwé Moisés näire yekrä. Amne kukwe ükaninte btin, ye köböire abko jändrän bári kuin köböi biani nie Ngöbökwé.

⁷ Ngöbökwé kukwe ükaninte käne nitre israelitabe Moisés näire ye rabadre kuin täte jökrä, ye ngwane Ngöbökwé ñan kukwe mdara jire ükarete btin ben.

⁸ Akwa kukwe ükaninte käne Ngöbökwé nitre israelitabe abko btä kukwe namani kri, ñobtä ñan angwane ye köböire niaratre ñan namani kuin metre, namani tuen Ngöböye, aiseté Ngöbökwé niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö:

Kä jatadi angwane, tikwe kukwe mdara jire ükadite btin nitre israelita Judá mräkä yebe amne nitre israelita mda mdabe.

⁹ Tikwe kukwe ükadite btin mda, ye abko ñan rabadre kukwe ükaninte käne tikwe nitre israelita mräkä känekäne ben Moisés näire ye kwrere.

* **8:2 ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre.** Ju ne abko kädianta tabernáculo suliare abko btä ma raba ñäke tarä Exodo 26-30.

Nitre israelita nämane Egipto angwane, ngäbäkre rün käta ngäbäkre kaen küdehti niara ngibiakäre, ye kwrere tikwe nitre israelita kaba küdehti, ti rikaba ngwenante juta Egipto bäre mento.

Ye ngwane tikwe kukwe ükateba bentre, akwa niaratre käkwe ti kukwei kitani temen amne, ñan mikani täte kwetre amne tikwe trö kwitaba ietre.

Akwa kukwe ükadite btin, ye abko ñan rabadre kukwe käne kwrere, niebare ni Dänkienkwe.

¹⁰ Akwa yebti tikwe kukwe mdara jire ükadite btin nitre israelitabe abko krörö nieta ni Dänkienkwe:

Ti kukwei ñan käi rikwitadrekä jire btitre, ñobtä ñan angwane rabadi niaratre töite.

Ti rabadi Ngöbö jen niaratrekwe amne niaratre rabadi juta jen tikwe.

¹¹ Ye ngwane abko, ni ñan rabadi dirire jire chi mda ni kukwe mukoye amne ni mräkäye ni Dänkien mikakäre gare ietre, ñobtä ñan angwane ni ütiäte krikri amne ni ütiäte ñakare abko ie ti rabadi gare jökrä, aisete ñan rabadi dirire jae kwärikwäri.

¹² Mdakäre abko, nitre ye käkwe ja mikani ngite kri ti rüere, ye abko tikwe diandikä jökrä mento btätre.

Amne ja mikani ngite kwetre, ye ñan rükadita töre jire chi tie, *Jeremías 31.31-34*

niebare kore ni Dänkienkwe.

¹³ Ye abko, Ngöböta kukwe mda btin ükete tä niere, ye ngwane kukwe ükaninte käne Moisés näire abko tä neme ütiäte ñakare nieta kwe amne, kukwe ütiäte ñakare tarä neme ngwarbe abko näin nenkä jötrö.

9

Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre

¹ Ye abko, kukwe ükaninte käne Ngöbökwé nämane angwane, Ngöbö mikadre ütiäte ño ño abko Ngöbökwé ükaninte ja täritäri. Kä ye ngwane abko kä nämane mikani jenena kä nebtä, kanti Ngöbö käikitadrekä abko nämane ükaninte krörö:

² Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre ye mikani angwane, namani ñäkänintbe ketebu ja täritäri abko krörö: känime jukwe ken abko Kä Deme nämane. Kä Deme ye kanti abko ñotra grä nämane mikani amne mesa nämane kwati arato abko bti ban deme mikani Ngöbö ngwärecri.

³ Angwane kä bäri gwi nämane ñäkänintbe dän kukwän ngetho ötöbu bti abko kädian nämane Kä Bäri Deme.

⁴ Kä ye kanti abko ñukwä grä orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä Ngöböye nämane amne kaja btä oro nämane ketaninkä bäre ta nämane yete abko Ngöbökwé kukwe ükaninte

nitre israelitabe nämane bä mike. Erere arato, kaja orore ye teri abko kantra orore nämane mikani kwati. Kantra ye abko te mana nämane mikani. Mdakäre abko, kaja ye teri mökän Aarónkwe mu ngitianinkä* btä abko nämane. Erere arato, jä btä Ngöbökwe ja Kukwei biani nuendre Moiséye ye nämane mikani arato kaja ye teri.

⁵ Angwane kaja käri ye kánti Ngöbö nämane ni ngite denkä nibtä. Kaja käri yebti abko angele kä kerubine bä nämane mikani nibu abko nämane ngike metaninte ja ngäbti kwärikwäri kaja käribti ta, ye abko Ngöbö ütiäte kri nämane yete abko nämane bä mike kore. Ye abko, kukwe tä kabre mda jändrän nebtä, akwa gwängwarbe ti ñan raba blite metre jökräbtä ja täritäri.

⁶ Jändrän jökrä nämane ükaninte biare kore ju nuäre ngwian-dre blitakrä Ngöböbe te, ye kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä niken käre köbö kwatirekwatire kä ñäkänintbe kena gwi kädianta Kä Deme ye kánti, sribi kwe nuenkäre Ngöbökrä.

⁷ Akwa kä ñäkänintbe ketebukäre kä teri gwi kädianta Kä Bäri Deme, kä ye kánti abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien aibe tä niken batibe kä kwatirekwatire. Akwa tä niken kä ye kánti angwane, jändrän därie jäta niken kwe metadrekä kaja yebti ta ja ngite ütiä biankrä Ngöböye amne ni mda mda tä ja mike ngite abko tä gain ñakare abko ütiä biankrä arato.

⁸ Kukwe kore ye mden köböire abko Ngöbö Üai Deme nämane kukwe krörö mike gare nie: Jesu ngämi nüke, känenkri ju blitakrä Ngöböbe kánti kä deme tä käne yete, ye ngwane ji niken Kä Bäri Demente, kánti Ngöböta abko tä dikani jite ni mda mda kräke.

⁹⁻¹⁰ Akwa kukwe ye abko tä kukwe bä mike jirekäbe nie kä ne ngwane abko krörö: Nitre israelita nämane nüke ju bli-takrä Ngöböbe kánti jändrän bien kämikakrä Ngöböye ja ngite ütiäre. Erere arato, kukwe nämane ükaninte kabre mröbtä amne jändrän ñadre yebtä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri. Erere arato, nitre israelita nämane köböitike bätäkä ngwarbe amne nämane jüben bätäkä ngwarbe ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri. Ngöbökwé ükaninte nuendre, ye kwrere nuenbare nitre israelitakwe, akwa nitre Ngöbö mikaka ütiäte kore jae, ye tä ja ngrabare aibe mike dbe Ngöbö ngwärekri, ñobtä ñan angwane jändrän yebti Ngöbö ñan tä ni tõi kwite, aisete jata nebe ruen ngite janknu ietre, aisete Ngöbö ngämi kukwe mda ükete btin, ye känenkri abko kukwe ye ütiäte.

* **9:4 Mökän Aarónkwe mu ngitianinkä.** Ngöbökwé mökän Aarónkwe mikani mu ngitiekä, niarakwe Aarón dianinkä sribikä jakrä bä mikakäre. Ñäke Números 17.1-11 ye kánti.

Kristo dārie bāri ūtiāte Ngöbö ngwārekri

¹¹ Akwa mtare Kristo nūkanina. Niara köböire Ngöbökwē kukwe mda ūkaninante btin, aise te niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre dānkien nīkrā amne jāndrān kuinkuin tā nīkrā Ngöbökwē, ye niara jatani bien nie. Erere arato, ju blitakrā Ngöböbe kā kāinbti, ye kānti niara nīkani gwi sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre dānkien kwrere. Ju ye abra bāri kuin deme era metre ju blitakrā Ngöböbe kā nebtā ye ngwā. Ju kā kāinbti ye ñan ni kā nebtākwē mikani amne ñakare sribi ni kā nebtākwē.

¹² Mdakāre abko, Kā Bāri Deme te Kristo nīkani, ye abko ñan nīkani chibo amne nbi ngābāli dārie bien ni ngite ūtiāre, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre dānkien tā nuene kā nebtā ye kwrere, akwa niara krūtani krusobtā batibe ni ngite ūtiāre abko namani dbe amne ūtiāte kri kārekāre Ngöbö ngwārekri. Ye köböire Kristo kākwē ni dianinantari kārekāre, yebti Kā Bāri Deme te Kristo nīkani batibe, ñobtā ñan angwane sribi namani bare tāte ie aise te.

¹³ Ye abko, nitre israelita kāta nbi kwane dārie, chibo dārie metekā ni ngite ngitebti. Erere arato, nbi möre kukwata abko ngūbrūn metakata ni ngite ngitebti, ni ye ngite diankakāre mento btā, akwa ye abko kāta ni ngite denkā ñakare jire chi mento ni yebtā, akwa tā ni ngrabare aibe mīke dbe Ngöbö ngwārekri. Niaratre tōi amne moto tā nebe kāme janknu.

¹⁴ Jāndrān ngwarbe ūtiāte ni ngrabare aibe mikakrā dbe Ngöbö ngwārekri, akwa Kristo dārie bāri ūtiāte kri kākwē ni mikadre deme era metre Ngöbö ngwārekri, ñobtā ñan angwane Ngöbö Ūai tā nire kārekāre ye köböire Kristo ara jire kākwē ja biani mūre ketadre nīkrā krusobtā. Kristo abko deme metre, ja mīke ngite ñakare jire bati Ngöbö rūere, kākwē ja biani Ngöböye ni ngite ūtiāre. Ye mden kisete, kukwe kāmekāme nuen nāmane nīkwe kā nāmane nīken ni ngwena Ngöbö okwā bāre mento, ye abko Kristo dārie kāta denkā jōkrā ni tōibtā amne Ngöbö nire nūnanka kārekāre, ye krāke ni rabadre sribire, abkokāre Kristo dārie kāta ni mīke deme Ngöbö ngwārekri.

¹⁵ Ye mden kisete, kukwe ūkaninte btin Ngöbökwē nibe, ye abko Jesukristo aibe kāta mīke ūtiāte nīkrā, kāta ni mīke ja māketa Ngöböbe. Ni kārābare Ngöbökwē rabadre nūne kārekāre ben, Ngöbökwē köböi mikani kore ietre ye kwrere, abkokāre Kristo abko ni mikaka ja māketa Ngöböbe kukwe btin ye köböire. Ni jōkrā kākwē ja mikani ngite kukwe ūkaninte kāne Ngöbökwē ye nāire, akwa Kristo krūtānina niaratre diāre, niaratre tikatekāre kukwe kāmekāme nuenbare kwetre yebtā, aise te Ngöbö raba mīke nūne kārekāre jabe.

16 Yebtä abko, ti bike kukwe bä mike krörö: Ngäbäkre rün käta tärä ükete jändrän jakwe dräikrä ngäbäkrebti. Ye abko ngäbäkre rün tä nire angwane, kukwe ükaninte täräbtä ye ñakare ütiäte. Akwa ngäbäkre rün ye krütadre tä gare metre, ye ngwane batibe tärä ye rabadre ütiäte.

17 Ne aisete ni tärä ükatekä ye tä nire angwane, tärä ye ñan rabadre ütiäte, akwa krütadre angwane, batibe tärä ye rabadre ütiäte.

18 Ye mden kisete, kira Ngöbökwé kukwe ükaninte käne nitre israelitabe angwane, kukwe ye rabadre ütiäte, abkokäre jändrän gatadre abko däre käkwe kukwe ye mikani ütiäte.

19 Ne aisete Ngöbökwé kukwe biani nuendre, ye Moisékwé niebare jökrä nitre israelitaye, bti obeja drüen dikani dänre bä tain Moisékwé diani kisete, käkwe hisopo krie küde ötaninkä krati, bti nbi amne chibo däre mritani ñöbe abko te Moisékwé hisopo küde amne dän bä tain ye mritaninkä, bti metaninkä kwe kukwe biani Ngöbökwé Moiséye yebti amne nitre israelitabti arato.

20 Angwane Moisékwé niebare ietre: Ngöbökwé kukwe ükaninte munbe, ye mden abko jändrän däre ne köböire nibira ütiäte munkrä mtare, niebare kwe ietre.

21 Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre, yebti Moisékwé jändrän däre metaninkä amne, jändrän jökrä sribikrä ju yete abko bti jändrän däre metaninkä kwe arato,

22 ñobtä ñan angwane bäsi jändrän jire jökrä ye mikadre dbe Ngöbö ngwärecri jändrän ngwarbe därebtü amne, jändrän ñan kämikadre däre mikakäre nibtä ne ngwane, ni ngite diankaka ñakare nibtä abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta niere.

23 Ne aisete, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre amne jändrän mda tä ju yete abko jändrän däre käta mike dbe Ngöbö ngwärecri. Akwa ju blitakrä Ngöböbe amne jändrän mda mda tä ju yete, ye abko tä Ngöbö kanti kä käinbti aibe bä mike, akwa Ngöbö kanti kä käinbti abko bäri ütiäte, aisete jändrän däre abko ñakare ütiäte jändrän yekrä. Ye mden kisete, ni bäri ütiäte jändrän yekrä abko däre aibe rabadre mike dbe Ngöbö ngwärecri,

24 ñobtä ñan angwane ñan ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre sribebare ni kä nebtäkwe te Kristo nikani. Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre kä nebtä ye abko jändrän ño tä kä käinbti Ngöbö kanti tä ükaninte ño abko bä mikata jirekäbe nete, ñan ye kwrere te Kristo nikani, akwa Ngöbö kä käinbti ara jire, kanti Kristo nikani, aisete mtare Kristo tä Ngöbö ngwärecri kä käinbti amne tä blite nikrä Ngöböbe.

25 Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä niken käre kä kwatirekwatire Kä Bäri Demente jändrän jenena däre ngwena ni ngite ütiäre Ngöböye. Niara ñan tä

ja dārie ngwena ni ngite ütiäre Ngöböye. Ye kwrere Kristo ñan nikani kä käinbti ja mike müre ketadre bäre bäre ni ngite ütiäre.

²⁶ Ye abko, jändrän kämika nämāne käre ni ngite ütiäre, ye kwrere Kristokwe nuendre, ye ngwane kä dātebare kena Ngöbökwē abti kä nūke mtare Kristo krütadre bäre bäre ni ngite diankakäre mento nibtä; akwa ye kwrere nakaninkä ñakare. Kä mrā ne ngwane Kristo nūkani, kākwe ja biani müre ketadre batibe amne käre käre rabai ütiäte Ngöbö ngwārekri. Kristo ara jire kākwe ja biani müre ketadre au ni ngite diankakäre mento nibtä.

²⁷ Ye abko, ni jökrā krütadre batibe abko ükaninte kore Ngöbökwē nikrā, abti kritobo tä kukwe ükete, ye kwrere Ngöbökwē kukwe ükadite nikrā.

²⁸ Ye kwrere arato, Kristo kākwe ja biani müre ketadre batibe ni kwati ngite ye diankakäre mento btätre. Abti Kristo jatadita bobukäre kä nebtā angwane, ñan jatadita ni ngite diankakāreta nibtä akwa, nire nire tä ngibiare ngābti, ye abko jatadi dentari.

10

Kristo kākwe ja biani müre ketadre batibe

¹ Ye abko, ju blitakrā Ngöböbe nuäre ngwiandre te jändrän biandre ja ütiäre niebare Ngöbökwē Moiséye, ye abko jändrän bäri kuin jatadre Kristo köböire abko bä mika nämāne, akwa jändrän ye bä aibe amne ñakare era metre. Ye mden kisete, nitre nämāne nūke Ngöbö käikitakakäre ye nämāne niken jändrän arabe bien kämikadre janknu kä kwatirekwatire ja ngite ütiäre Ngöböye. Jändrän kämikani ye ñan raba ni ye mike metre Ngöbö ngwārekri.

² Ye abko, jändrän nuenta ja ngite ütiäre ju blitakrā Ngöböbe te, ye kākwe ni ngite diandrekä mento nibtä era metre, ye ngwane nitre Ngöbö käikitakaka nämāne jändrän bien kämikakrā kore, ye ñan biandre kwetre ja täritäri ja ngite ütiäre, ñobtā ñan angwane niaratre ñan rabadre ngite mda Ngöbö ngwārekri amne ja ñan rabadre ruen ngite jire chi mda ietre.

³ Akwa jändrän bianta kämikadre ja ngite ütiäre Ngöböye, ye abko niaratre tä ja mike ngite Ngöbö rüere abko tä miketa töre ietre kä kwatirekwatire.

⁴ Niaratre tä nuene kore, ñobtā ñan angwane nbi kwane dārie amne chibo dārie ye abko ñan raba ni ngite denkä jire chi mento nibtä, aisete jata nebe ruen ngite janknu ietre.

⁵ Ye mden kisete, Kristo jatani nūke kä nebtā angwane, niebare kwe Ngöböye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtā abko krörö:

Jändrän ngwarbe kāmikata makrā amne nura ngwā bianta makrā, ni ngite diankakāre mento btā, ie ma ñan tō, aisete makwe ti mikani dārere ni kā nebtā kwrere.

⁶ Erere arato, jändrän kukwani makrā amne jändrän kāmikani makrā ni ngite diankakāre mento btā, ye abko kai namani nuāre ñakare mabtā.

⁷ Abtā tikwe nieba krörō mae:

Ma kukwei tā tikani ño tibtä, ye kwrere tita nete ma kukwei mikakāre tāte Ngöbö, *Salmos 40.6-8*

niebare Kristokwe Ngöböye.

⁸ Kukwe Biani Ngöböke Moiséye ye kätä jändrän ngwarbe kāmikamna biandre Ngöböye, akwa kukwe yebtā Kristokwe niebare Ngöböye: Jändrän ngwarbe kāmikata mae amne nura ngwā bianta, ye abko ie ma ñan tō amne kai namani nuāre ñakare mabtā. Erere arato, jändrän ngwarbe kukwata mae ni ngite diankakāre btā, ye abko ie ma ñan tō, niebare Kristokwe.

⁹ Yebti niebare krörō mda kwe Ngöböye: Ma kukwei tā tikani ño tibtä, ye kwrere tita nete ma kukwei mikakāre tāte Ngöbö, niebare Kristokwe. Ne aisete kukwe ūkaninte kāne, ye abko Ngöböke dianinkā mento abko tāte kukwe mda btin ūkaninte kwe.

¹⁰ Jesukristo kākwe Ngöbö kukwei mikani tāte, ja biani müre ketadre au kwe ni ngite diankakāre mento nibtä, ye mden köböire abko Ngöböke ni mikani deme ja ngwārekri, ñobtā ñan angwane Jesukristo krütani batibe amne ye abko ütiāte kärekāre.

¹¹ Akwa kukwe ūkaninte kāne Ngöböke, yebti abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre tā nūnaninkā krö* sribi kwe nuene Ngöbökrā köbö kwatirekwatire. Köbö kwatirekwatire jändrän kāmikata kwetre ja täritāri, akwa jändrän ye ja kwrere jökrā amne di ñakare jire chi ni ngite denkā mento nibtä.

¹² Akwa Jesukristo abko kākwe ja biani müre ketadre batibe ni ngite ütiā biankāre amne ye rabai ütiāte kärekāre. Yebti nikaninta kā kāinbti amne, kā bāri ütiāte kānti namani tākānintbe Ngöbö küde ruenkri sribi namani bare tāte ie bā mikakāre.

¹³ Ye kānti abko Ngöböke Jesukristo rüe mikadi jökrā niara ngoto tāni abko tā ngibiare,

¹⁴ ñobtā ñan angwane Jesukristo kākwe ja biani müre ketadre batibe, ye köböire abko nire nire mikata deme bätārekā ja täritāri Ngöböke ye abko Kristo mikani metre Ngöbö ngwārekri amne rabai metre kärekāre.

¹⁵ Kukwe ye abko era abko Ngöbö Üai Deme kätä niere nie arato Ngöbö Kukweibtā abko krörō:

* **10:11 nūnaninkā krö.** Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre nāmāne nūnaninkā krö sribi nuenkāre, ye abko kätä sribi ngāmi nebe bare ietre bā mike.

16 Akwa yebti kukwe rabadi ükaninte btin krörö nieta ni Dänkienkwe:
Ti kukwei ñan käi rikwitadrekä jire btitre, ñobtä ñan angwane rabadi niaratre töite.

17 Amne niaratre käkwe ja mikani ngite ti rüere, käkwe kukwe käme nuenbare ti rüere, ye ñan rükadita töre jire chi mda tie,
Jeremías 31.33,34

niebare Ngöbökwe.

18 Ye mden kisete, Ngöböta ni ngite denkä mento nibtä, aisete jändrän ñakare jire chi mda biandre kämikakrä Ngöböye ja ngite ütiäre.

Nünandrekä dite jabtä

19 Ne aisete ti mräkätre, mtare Jesu krütani, därrie nimianinte nikä, yebti Kä Bäre Deme Ngöbö kanti, ye kanti kä jürä ñakare jire chi nibtä niken rabakäre Ngöböbe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kä biani nie niken niara kanti.

20 Ni raba niken nebe Ngöbö kanti Kä Bäre Deme te, ñobtä ñan angwane Jesu käkwe ji tikaninta btin ni käne nebe Ngöbö kanti amne ni rikadre ji yebti Jesube angwane, nikwe nünandi kärekäre Ngöböbe. Ye abko, dän kukwän ngetbo nämene mikani jite Kä Deme amne Kä Bäre Deme ye ötöbu ta, ye kanti ta Kristokwe ji tikani ni käne nebe Ngöbö kanti. Dän kukwän te ta Jesu nikani abko niara ngrabare ara jire. Niara krütani, ye ngwane ji tikani kwe nikä.

21 Amne ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre kri tä nikwe këta ni jen Ngöbökwé ngibiarebti.

22 Ne aisete, ja töi metrebti amne tödekabtä kwatibe Ngöböbti, ari krötö ja ken Ngöböbe, ñobtä ñan angwane Jesukristo käkwe ja därrie metaninkä ni töi kämenbti, ye käkwe ni mikanina deme. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämene jüben nänkrä Ngöbö kanti, ye kwrere Jesukristo käkwe ni ngrabare jükaninante, aisete ari krötö Ngöbö ken.

23 Mdakäre abko, Ngöbökwé jändrän köböi mikani nie abko ngibiare ngäbti, yebtä ari nünenkä dite jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja kukwei mikadi täte metre, aisete jändrän köböi mikani kwe, ye erere rabadi bare, aisete nikwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä amne nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti.

24 Erere arato, ari ja kite ja tarere kwärikwäri amne sribi kuin nuene jakrä kwärikwäri.

25 Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti këta gätäre abko kanti ni ruäre ñan tä kwen gätäbtä, ye kwrere nikwe ñan nuendre, akwa Jesukristo ni Dänkien jatadita abko köböi nükerate ja ken, ye gadre nikwe angwane, ari ja ükekrö bäre gätäbtä amne, ari ja die mike kwärikwäri näin gätäbtä.

²⁶ Nikwe kukwe ye mikadre täte, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre Jesubtä garera nie, yebti ta ni tädre ja mike ngite janknu ja töi jenbti Ngöbö rüere, ye ngwane jändrän mda ñakare jire kämikadre Ngöböye ni ngite diankakäre mento nibtä abko rabadre ütiäte Ngöbökrä.

²⁷ Akwa Ngöbökwé kukwe ükadite tare krübäte rüekrä abko köböi mikani kwe ietre, ye aibe ni rabadre ngibiare, ñobtä ñan angwane ñukwä jutra krikri käta jändrän jökrä gaenkä, ye kwrere jire Ngöbökwé niara rüe gadikä jökrä ja dokwäre.

²⁸ Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko nire nire käkwe kitani temen amne, niarakwe ja mikani ngite bkänä kukwe ye rüere abko ni nibu ya o ni nimä käkwe niara tuani nuene kore niedre kwetre rüere, ye ngwane ni ye ñan namani nebe ruentari tare, akwa kitani ngise kämikadre.

²⁹ Se abko ni Ngöbö Odei bäri ütiäte kri ye mikaka ngwarbe jae ni mda mda okwäbti, käta mike ütiäte ñakare amne Ngöbö Odei däríe deme, mdenbti Ngöbökwé kukwe ükaninte btin nibe, däríe ye mikata ütiäte ñakare kwe, ¿ye dokwäre abko Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen bäri kri krübäte abko munta nütüre ya? Erere arato Ngöbö Üai ni tarekä abko ni ye tä mike ngwarbe, ¿ye dokwäre abko Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen bäri kri krübäte abko munta nütüre ya?

³⁰ Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen ye gare nie, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö käkwe niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Ti ara jire käkwe ni mda mda mikadi ja ngie nuen ja dokwäre,

Deuteronomio 32.35

niebare Ngöbökwé. Bäríre mda abko, niebare krörö mda kwe:

Ni Dänkien Ngöbö käkwe kukwe ükadite juta jen kwe kräke

angwane, mikadi ja ngie nuen kwe, *Deuteronomio*

32.36

niebare kwe.

³¹ Ne aisete Ngöbö nire moto rabadre romon nikrä käkwe ni mikadre ja ngie nuen ja dokwäre, ye ngwane ¡ni bobre jakän!

³² Kukwe kore ñan rakadrekä munbtä, abkokäre mun jatani tödeke kríre kena Kristobti angwane, kukwe nakaninkä krörö munbtä, ye munkwe ngwíanta töre jae ja die mikakäre nünanbtä dite Kristokrä: Munkwe ja tare nikani kri kena tödekabtä Kristobti, akwa munkwe nünankabare dite jabtä.

³³ Angwane mun ruäre abko ie ñäkäbare kämekäme amne taretare ni kwati ngwärekri amne, mun ruäre abko metani ni jökrä ngwärekri arato. Erere arato, ni ruäre nämáne ja tare nike kore abko ben mun ruäre abko namani nekete jakri die mikakäre.

³⁴ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kä teri ye abko namani ruentari tare munye amne, munkwe die

mikani, ye munkwe ngwianta töre jae. Erere arato, tödekabtä Jesubti jändrän jen munkwe abko dianinkä munkän, akwa munkwe rübare ñakare dokwäre amne kä namani bäri nuäre munbtä. Ye ñobtä ñan angwane jändrän bäri kuin, niken ngwarbe ñakare tä kä käinbti munkwe abko namani gare munye, aisete mun namani jäme, ye abko munkwe ngwianta töre jae arato.

³⁵ Ne aisete, Jesuta mun tarere amne, jatadita mun ngwiankäre kä käinbti tä gare metre munye, ye abko munkwe ñan kita temen, akwa munkwe tödeka kwatibe janknu bti, ñobtä ñan angwane ye ütiäre abko Ngöbökwé jändrän kuin biandi kri munye.

³⁶ Ye abko, Ngöbökwé jändrän kuin köböi mikani munye, ye rükadre mun kisete, abkokäre munkwe nünandrekä dite bätärekä janknu ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti,

³⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö Jesubtä:

Ni juandre Ngöbökwé ye abko gwängwarbe kebera nuke.

Kä ñan kitadre raire ta kwe, aisete rükadi jötrö.

³⁸ Amne ni deme tikwe käta tödeke kwatibe tibti amne ñan ti rükandite kwe,

akwa nire nire käkwe trö kwitadreta tie, ye abko käi rabadi nuäre ñakare tibtä, *Habacuc 2.3-4*

nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

³⁹ Akwa ni abko ñan tä rikakäreta ja jiebti, aisete Ngöbökwé ñan ni gadrekä, akwa ni abko tödekaka Jesubti, aisete ni ne abko rabadi dianintari nünakäre kärekwé Ngöböbe.

11

Tödeka Ngöböbti abko bäri ütiäte kri

¹ Tödeka ye abko jändrän ngibiata nikwe abko erere rükadi ni kisete abko nita mike era jae amne, jändrän tuen ñakare nie, akwa jändrän ye abko tarä era metre tä nebe ruen nie.

² Ye abko, ni mräkä kirakira käkwe tödekani kore Ngöböbti, ye namani tuen kuin Ngöböye abko Ngöbökwé niebare.

³ Erere arato, nita tödeke kwatibe Ngöböbti aibe köböire Ngöbökwé kä käinta btä kä tementa dätebare ja kukweibti abko tä nuke gare nie. Akwa jändrän tuen ñakare nie abkobti Ngöbökwé kä käinta amne kä temen dätebare, ye abko tä nuke gare nie, nita tödeke Ngöböbti angwane.

⁴ Mdakäre abko, Abel käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti, aisete jändrän bäri kuin biani kwe Ngöböye etba Caín ye ngwä. Jändrän biani Abelikwe Ngöböye, ye Ngöbökwé kani ngäbti amne kuin niebare kwe btä. Angwane Abel nämane tödeke Ngöböbti, ye namani tuen kuin Ngöböye abko Ngöbökwé

niebare. Ye abko, Abel krütanina, akwa tödekani kwatibe Ngöböbti kwe, yebtä abko kädrie tä mtare.

⁵ Enoc abko käkwe tödekani Ngöböbti, ye köböire abko Ngöbö nikani ngwena nire kä käinbti, aisete batibe ñan kwani nitre nünanka yete yeye, ñobtä ñan angwane Ngöbö nikani ngwena nire kore. Ngöbö ngämi niken Enoc ngwena kä käinbti, känenkri Enokwe tödekani Ngöböbti, ye abko käi namani nuäre Ngöböbtä abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁶ Ye abko, nita tödeke ñakare Ngöböbti angwane, ni ñan raba Ngöbö moto mike nuäre jire chi, ñobtä ñan angwane ni ngämi krötö Ngöbö ken, känenkri abko Ngöbö tärä, ye abko nikwe mikadre era, abti nikwe krötadre Ngöbö ken, amne nita niara känene abko ütiä biandi kwe nie, käkwe ni kadre ngäbti abko rabadre era nikrä arato.

⁷ Ngöbökwé ni jökrä gadrekä ñöte abko Ngöbökwé niebare Noéye angwane, Ngöbö ngämi nuene, akwa Noé nämane Ngöbö deme ye jürä ngwen jabtä, käkwe ru sribebare mräkä kwekwe diantarikrä, ñobtä ñan angwane Noé abko käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti. Noé käkwe tödekani Ngöbö kukweibtä, ye köböire abko ni mda mda gadrekä Ngöbökwé abko niarakwe mikani gare ietre amne, tödekabtä Ngöböbti Noé namani tuen metre Ngöbö ngwärekre, niebare Ngöbökwé.

⁸ Abraham abko Ngöbökwé käräbare nüne Canaán angwane, Ngöbö kukwei mikani täte kwe, aisete kä biandre Ngöbökwé ie, ye kánti nikani ñobtä ñan angwane tödekani Ngöböbti kwe. Mden kisete nämane nüne, ye kánti kä mikaninkä kwe, bti rikadre mdente ñan nämane gare ie, akwa nikani.

⁹ Erere arato, Abraham nämane tödeke Ngöböbti, aisete Ngöbökwé kä köböi mikani ie, ye kánti nünabare ni menteni kwrere kwe ju nuäre ngwiandre te. Isaac amne Jacob, ie Ngöbökwé kä ye köböi mikani ja kwrere Abrahambe arato, käkwe nünabare ju nuäre ngwiandre te arato.

¹⁰ Abraham käkwe nünabare kore, ñobtä ñan angwane juta mikani Ngöbökwé abko te tö namani näin nüne kärekäre Ngöböbe abko nämane ngibiare. Juta ye abko Ngöbö ara jire käkwe mikanintbe amne Ngöbö ara käkwe juta ye mikani abko Abraham nämane ngibiare.

¹¹ Mdakäre abko, Sara namanina kise mriani jabtä amne Abraham abko namanina unsunine, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ietre, yebti tödekani kwatibe kwetre abko köböire ngäbäkre Isaac därebare kwetre Ngöbö diebti, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ietre, ye erere Ngöbökwé ja kukwei mikadre täte jökrä, yebti tödekani kwetre, aisete ngäbäkre namani kwetre.

¹² Abraham namanina unsunine amne di ñan namanina ngäbäkre ngibiare, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ie,

ye köböire abko Abraham ngäbriänkä namani kwati krübäte ja täritäri muke käinta se kwrere amne üman mren köräbäre kwrere, aisete ñan raba tanre.

13 Nitre ye abko krütani jökrä angwane, jändrän köböi mikani ietre Ngöbökte, ye tuani ñakare ja kisete kwetre, akwa tödekani janknu Ngöbökte kwetre. Ye köböire abko jändrän köböi mikani ietre, ye namani era kräke amne kani ngäbti kwetre. Niaratre nämane nüne ni menteni kwrere amne, nämane nüne jötrö kä nebtä abko niebare jabtä kwetre ni mda mdaye.

14 Nire nire kukwe niekä kore ye abko tä kä mda känene Ngöbö kanti nünankrä jae abko bä mikata jabtä kwetre.

15 Nitre ye töi tätre kä jakwe aibeptä, akräke nämane nüne käne ye kanti rikareta, akwa ñan nikaninta,

16 ñobtä ñan angwane kä bäri kuin, ie niaratre tö namani amne, kä bäri kuin ye abko tä Ngöbö kanti kä käinbti. Ye mden kisete, nitre ye nämane Ngöbö tikwe niere Ngöböye, yebtä Ngöbö nämane ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane juta namanina ükaninte biare kräke Ngöbökte.

17 Abraham abko käkwe tödekadre janknu Ngöbökte ya, ñakare ya, ye abko Ngöbö tö namani gai, aisete Abraham ngobo itibe Isaac abko Ngöbökte müre ketamna ie. Abraham namani biare ngobo itibe müre kete, ñobtä ñan angwane niarakwe tödekani kwatibe Ngöbökte. Ngöbökte Isaac köböi mikani Abrahamye amne,

18 Isaakri Abraham ngäbriänkä rabadi kwati Ngöbökte niebare ie, akwa nikani ngobo müre kete,

19 ñobtä ñan angwane Ngöbö di nämänena ni krütani mikakäreta nire, erere ngobo kwe mikadreta nire kwe nämane gare ie, aisete nikani ngobo ngwena müre ketadre angwane, ni krütani rükata nire, kwrere jire Isaac namaninta nire Abraham kisete, Ngöbökte Isaac kämikamna ñakare ie angwane.

20 Abti Isaac abko käkwe tödekani Ngöbökte, aisete dre dre rakadrekä ngäbriänkä Jacobptä amne Esaúptä niara täbti, yebtä ja di biani kwe ietre.

21 Abti Jacob kebera krüte angwane, niara nämane tödeke Ngöbökte, köböire ja di biani kwe José ngobo nibu yeye. Angwane namani gitaninkä mökänbti, käkwe Ngöbö käikitaninkä.

22 Abti José abko jatanina krüte angwane, Ngöbö rikadre nitre israelita ngwenante Egipto bäre mento nebebe Canaán, niebare kwe mräkäye. Angwane José kroko järikadreta doboi mikadre ja käite Canaán, yebtä abko kukwe ükaninte kwe arato, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöbökte.

²³ Abti Moisés abko därebare angwane, meye amne rün käkwe rükaninte sö krämä Faraón ngäniene, ñobtä ñan angwane niaratre nämane tödeke Ngöböbti. Faraón käkwe ngäbäkre brare brare nitre israelitakwe kämikamna jökrä, ye ngwane Moisés därebare. Akwa Moisés abko namani tuen bä nuäre meyeye amne rünye, abtä Faraón jürä namani ñakare Moisés meyebtä amne rünbtä, käkwe Moisés rükaninte, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²⁴ Abti Moisés abko namanina ünän angwane, ñan tö namani rabai Faraón ngänkän ngobo kwrere mda, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²⁵ Erere arato, kä ngwian nuäre jabtä ja mikakäre ngite Ngöbö rüere Faraón kanti, ye mikani ütiäte ñakare kwe jae amne bäri tö namani ja tare nikai mräkä israelita ben gwaire.

²⁶ Mdakäre abko, Kristo rabadre mikani ütiäte, abkokäre Moisés rabadre tuen ngwarbe ni mda mdaye, ye Moisés tö namani bäri, aiseite jändrän kuinkuin ütiäte krikri Egipto yete, ye namani ütiäte ñakare kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé jändrän bäri kuin biandre ie tödekabtä Ngöböbti, yebtä Moisés töi nämane.

²⁷ Erere arato, Moisés nämane Egipto angwane nämane tödeke Ngöböbti, köböire nikani nitre israelita mda mda ngwenante Egipto bäre mento angwane, Faraón mätä namani btä, ye jürä ngwiani ñakare kwe, aiseite Ngöbö tuen ñakare, akwa yebtä ja töi mikani kwe amne ja ñan namani ruen naente ie amne nikani janknu mentokwäre Egipto bäre mento.

²⁸ Erere arato, Moisékwe Pascua nuenbare amne jändrän däräie metakamna jukwebtä kwe nitre israelitareye, ñobtä ñan angwane Moisés nämane tödeke Ngöböbti, aiseite jändrän däräie metakamna jukwebtä kwe, angele ni kämikaka käkwe ñan nitre israelita ngobo mubai kämikadre jire iti abkokäre.

²⁹ Yebti nitre israelita abko nikani Mren Tainte ta angwane, kä namani nõtare kanti ta nikani, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti; akwa nitre Egiptobo nikani Mren Tainte ta nitre israelita jiebti angwane, ñö nikaninta jökrä täte käkwe müre ketani jökrä.

³⁰ Abti ki mikani juta Jericóbti abko bäre nitre israelita käkwe dikakabare köbö kükü angwane, Ngöbökwé ki ye juani jökrä temen, ñobtä ñan angwane niaratre nämane tödeke Ngöböbti aiseite.

³¹ Erere arato, juta Jericó yete abko nitre israelita janabare kä tuenbti tiebe angwane, meri iti bti kä ngwarbe nämane nüne yete kädian nämane Rahab. Rahab abko käkwe tödekani Ngöböbti, aiseite nitre kä tuabtikä ye kani ngäbti kuin kwe, aiseite nitre nünanka juta Jericóte ye kämikani nitre

israelitakwe angwane, meri Rahab ye abko kāmikani ñakare kwetre ni mda mda ben gwaire.

³² Ne abko, nitre mda mda kākwe tōdekani Ngöböbti, yebtä abko tikwe blitadre ja täritäri jökrä, ye ngwane kä ñan rabadre täte tie blitakrä btä. Tikwe blitadre Gedeónbtä, Barabtä, Sansónbtä, Jeftebtä, Davibtä, Samuelibtä amne ni mda mda Ngöbö kukwei niekä yebtä angwane, kä ñan rabadre täte tie blitakrä btä.

³³ Ni ruäre kākwe tōdekani Ngöböbti, köböire kä dianinkä kwetre ni mda mdakän rübtä. Ruäre abko kākwe kukwe ūkaninte kuin metre ni mda mdakrä amne jändrän köböi biani Ngöbökwē nükani ni ruäre kisete, ñobtä ñan angwane nämāne tōdeke Ngöböbti. Ni ruäre abko kākwe lion kada ketani, ñobtä ñan angwane nämāne tōdeke Ngöböbti.

³⁴ Erere arato, ni ruäre kākwe tōdekani Ngöböbti abko köböire ñukwä jutra krübäte ötaninte kwetre amne, ni ruäre abko kāmika tō namani ngitrabti angwane kwäräbēbare kwetre, tōdeka Ngöböbti ye köböire. Erere arato, ni ruäre di jatani krüte rübtä, akwa tōdeka Ngöböbti, ye köböire Ngöbökwē mikaninta dite, kākwe rüe ganainbare kwäräbe rübtä.

³⁵ Mdakäre abko, meri ruäre kākwe tōdekani Ngöböbti abko köböire mräkä krütanikrütani abko Ngöbökwē mikaninta nire. Ni ruäre abko nämāne tōdeke Ngöböbti, aisete mika nämāne ja tare nike angwane, ñan tikadreteta, ie tō namani, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē niaratre mikadita nire bobuta abko rabadre bäri kuin nämāne nütüre, aisete nämāne biare krüte.

³⁶ Amne ni mda abko mikani yakrä jae tōdekabtä Ngöböbti amne kwata metani amne mākāninte kadenanbti, bti kitani ngite kä teri, ñobtä ñan angwane nämāne tōdeke Ngöböbti.

³⁷ Ni mda abko nämāne tōdeke Ngöböbti, aisete kāmikani jäbti amne, ni mda abko tikaninkä ötöbu ta sierrabti amne ni mda abko kāmikani ngitrabti tōdeka dokwäre Ngöböbti. Amne ni mda abko nämāne nüne bobre, kä nämāne obeja amne chibo kwata aibe kite jäbtä abko te nämāne dikekä nekwäre sekwäre abko nämāne ja tare nike amne nämāne moto ulire, tōdeka Ngöböbti dokwäre.

³⁸ Nitre ye abko bäri ütiäte nitre Ngöbö rüe ye ngwä. Niaratre kākwe nünabare kä ketareketare te kä kaibete amne nämāne nüne ngitio bäre temen. Erere arato, nämāne nüne jäkwata mkäte amne kä mkä mda mdate kwäräkwärä, akwa niaratre jökrä nämāne tōdeke Ngöböbti.

³⁹ Akwa Ngöbökwē jändrän köböi mikani, ye nitre tōdekaka Ngöböbti nünanka Jesu känenkri ye kākwe ñan tuani jire ja kisete, akwa nämāne tōdeke janknu Ngöböbti, yebtä abko nämāne ütiäte kri Ngöbökrä.

⁴⁰ Ye abko, Ngöbökwe jändrän bäri kuin köböi mikani nikrä Kristo köböire, ñobtä ñan angwane ni aibe ben gwaire Ngöbö tö namani ni tödekaka bti nünanka kira ye mikai metre abko köböi mikani kwe.

12

Ngöböta ngäbriänkä kwekwe töi den

¹ Kore ni kwati käkwe tödekani era metre Ngöböbti ni känenkri. Ni ye abko käta ni die mike nüne Kristo kräke. Ye aisete ni yebtä ari töbike amne jändrän jökrä käta ni drätäkekä amne kukwe kämekäme Ngöbö rüere te nita nibrente, ye abko ari kite jökrä temen, bti kä kuin kukwäre nita neen, ye kukwäre ari ja die mike bäri niare janknu.

² Akwa nita tödeke Ngöböbti ye abko tä kite Jesu köböire amne Jesu ara jire käkwe ni mikadi tödeke bäri kuin metre Ngöböbti, aisete Jesu yebtä ari ja okwä mike kwatibe. Jesu abko müre ketani krusobtä angwane, namani ja gaire ñakare krütäbtä nikrä krusobtä, ñobtä ñan angwane Jesu käkwe ja tare nikadre, yebti kä rabadreta bäri nuäre krübäte btä kä käinbti namanina gare ie, aisete namani biare ja tare nike. Ye erere bkänä, Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti amne namani tākänintbe kürä gobrankrä Ngöbökwē ye küde ruenkri sete, ye abko Jesukwe sribi nuenbare täte jökrä abko tä bä mike.

³ Ne aisete nitre kukwe kämekäme nuenkä kisete Jesu käkwe ja tare nikani kri kore, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, ñobtä ñan angwane ja tare nikadre ño abko Jesukwe bä mikanina nie. Mun ñan rabadre dräre amne mun ñan di krütadre ja tare nikabtä, abkokäre munkwe töbikadre Jesubtä.

⁴ Ye abko, munta rüere kukwe kämekäme rüere nünakäre deme Ngöbökrä gare tie, akwa mun ngämi krüte jire iti rübtä kukwe kämekäme rüere.

⁵ Munta ja tare nike, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani munbtä abko raba mun moto miketa nuäre, ye käi nikwitaninkä munbti. Mun abko Ngöbö ngäbriänkä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Ti ngobo tikwe, ni Dänkien käta mäträre munbtä, ngäbäkre jakwe kwrere, ye munkwe ñan mika ngwarbe jae.

Amne ni Dänkien käkwe mun ka olobti, yebtä mun ñan di krüta nünanbtä niarakrä,

⁶ ñobtä ñan angwane nire nire taretä ni Dänkienkwe, yebtä abko tä mäträre,

amne nire nire kata ngäbti ja ngobo kwrere kwe abko tä kaen olobti,

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

Proverbios 3.11-12

⁷ Ne aisete munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye abko mäträta kore Ngöbökwē raba gare munye, ñobtä ñan angwane

Ngöböta mun kaen ngäbti ja ngobo kwrere, aisete tä mäträre kore munbtä. ¿Mun ñan tä mäträre ngäbäkcre munkwebtä ya? Jänri.

⁸ Ne aisete ni jökrä Ngöbö ngäbriänkäre abko btä Ngöböta mäträre. Ngöböta mäträre ñakare munbtä, ye ngwane mun ñakare Ngöbö ngäbriänkä era metre.

⁹ Bärire mda abko, ni nämane kiakia ngäbäkrcere angwane, ni rün kä nebtä nämane mäträre nibtä, kä nämane ni kaen olobti, abtä ni nämane mike ütiäte jae. ¿Se abko ni Rün käta mäträre nibtä amne tä ni kaen olobti ni mikakäre nüne kärekäre jabe abko nikwe ñan mikadre ütiäte jae ya? ¡Jänri, niara bäri mikadre ütiäte jae nikwe!

¹⁰ Ñobtä ñan angwane nita nüne jötrö kä nebtä, akwa ni rün nikwe nämane mäträre nibtä amne nämane ni kaen olobti jändrän mden mden nämane nebe tuen dbe ie, ye erere nämane mäträre nibtä. Akwa Ngöböta mäträre nibtä, käta ni kaen olobti, ye abko bäri kuin amne ütiäte nikrä, ñobtä ñan angwane ye köböire abko ni rabadre deme Ngöbö kwrere.

¹¹ Ni mda tä mäträre nibtä, käta ni kaen olobti, ye näire abko tä nebe tuen tare nie bkänä, akwa kukwe btä mäträta nibtä ye tä nuke gare era metre nie angwane, tä ni die mike nüne era metre amne kuin jäme Ngöbö ngwärecri. Ne aisete mäträta nibtä amne ni kata olobti, ye abko kuin nikrä.

¹² Ne aisete nire nire küde tä nebe dräre ie amne ngüreta nebe di ñakare ie, ye kwrere mun di kitera krüte ja tare nikabtä ne ngwane, ja di miketa munkwe amne,

¹³ ji ükete kuin metre ja käne munkwe, ye köböire ni mda mda ngüre bren ie, kisete tä näin ni nakwente kwrere ye abko ngüre rabadreta kuin metre dikekä amne ñan di krütadre, abkokäre munkwe ja di mikata näin janknu Jesube.

Ñan trö kwitadre Ngöböye

¹⁴ Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe nünakäre jäme ni jökrä ben amne munkwe ja töi mika kwatibe nünakäre deme Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nikwe ñan nünandre deme, ye ngwane nikwe ñan ja tuadre ni Dänkienbe.

¹⁵ Erere arato, Ngöböta ja moto mike kuin munkrä, yehti mun ñan rabadrete jire iti, abkokäre munkwe ja ngibia. Erere arato, nane ni ruäre moto romon krübäte dikaro ni mdakrä, ye ngäniene munkwe ja ngibia kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni romon kore käkwe ñan kukwe käme ye kitadre temen, ye ngwane kri ngätri tä niren kri, ye kwrere ni moto romon abko rabai bäri romon krübäte amne, niara käkwe ni mda ngwiandre ja mike ngite ja kwrere, aisete munkwe ja ngibia kukwe ye ngäniene.

16 Mdakäre abko, munkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe amne jändrän kuin deme, ye ie munkwe ñan trö kwita Esaúkwe nuenbare kira ye kwrere. Esaúkwe jändrän kuin rürümoinbare jakän etba Jacoboye. Esaú abko mubai, aisete niara die mikadre rünkwe, akwa mrö batibe btä jändrän kuin ye rürümoinbare kwe jakän Jacoboye.

17 Yebti dre nakaninkä Esaúbtä, ye garera munye abko krörö: Esaú abko mubai, aisete rünkwe ja di biandre ie abko tö namani, akwa rün käkwe ja di bianina Jacoboye, aisete trö kwitani jirekäbe kwe ie. Esaú käkwe jändrän ye müaibare kri krübäte, akwa ja ñan namani nuene kräke. Ne aisete Esaú käkwe trö kwitani jändrän kuin demeye, ye kwrere munkwe ñan nuendre.

18 Mdakäre abko, mun jatani tödeke Jesubti angwane, ñan jändrän tuen abko kukwäre mun jatani nitre israelita kwrere, ñobtä ñan angwane kira nitre israelita nükani Ngitio Sinaí kánti, ye kánti Ngöböke ja bä mikani ütiäte kri abko krörö: Ñukwä namani tuen jutra ngitiekä ietre amne kä namani tuen iko ietre amne kä namani tuen diore ietre amne kä namani tuen ñüre ietre.

19 Erere arato, drü kukwei jarabare ietre amne Ngöbö kukwei jarabare ietre. Nitre israelita käkwe Ngöbö kukwei nuani kore ye abko Ngöböke ñan ñäkadre mda ietre abko namani ribere,

20 ñobtä ñan angwane Ngöbö namani kukwe ükete tare krübäte ye abko namani mate tare btätre Ngitio Sinaíbtä abko krörö: Nire nire käkwe ngoto mikadre Ngitio Sinaíbti abko kämikadre jäbti, akwa ñan kämikadre jäbti ne ngwane, kämikadre bukobti, ye abko ni nire ya o jändrän ngwarbe, akwa kämikadre kore, Ngöbö namani niere, ye abko nitre israelita käkwe kukwe nuani. Akwa mun abko jatani tödeke Jesubti angwane, drü kukwei jarabare ñakare munye amne Ngöbö kukwei jarabare ñakare munye arato nitre israelita kwrere.

21 Jändrän krübäte nakaninkä Ngitio Sinaíbti, ye abko nitre israelita käkwe tuani, aisete Moisés ara jire käkwe niebare krörö: Ti nibi nekwetekä krübäte Ngöböbtä, aisete ti nibi grükekä jökrä ngrabare, niebare kwe.

22 Akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun jatani Ngitio Siónte. Ngitio ye kánti abko Ngöbö nire tä nüne amne ngitio ye abko juta Jerusalén kä káinbti ara abko kánti mun jatani. Kä ye kánti abko angele mili kabre tä ja ükaninkrö Ngöbö káikitekä.

23 Amne Ngöbö ngäbriänkätre jire jökrä abko Ngöbö Odei mubai kwrere, ñobtä ñan angwane jändrän jire jökrä Ngöböke abko niaratrekrä abko káita tikani kä káinbti,

niaratre kākwe nūnandi kārekāre Ngöböbe bā mikakāre abko tā ketetibe jökrā, ye kānti mun jatani, munkwe tödekani Jesubti angwane. Erere arato, Ngöbö kukwe ükatekā metre ni jökrā krāke abko ken mun jatani amne, nitre nūnanka kuin metre Ngöbö ngwārekri abko Ngöbökwē mikani metre ja ngwārekri abko üai ye ken mun jatani arato munkwe tödekani Jesubti angwane.

²⁴ Amne Jesu köböire Ngöböta kukwe ükete btin nibe abko ken mun jatani amne Jesu dārie ni ngite diankakrā mento nibtā, ye ken mun jatani. Jesu dārie ye abko ñakare Abel dārie kwrere, ñobtā ñan angwane Abel kāmikani Caīnkwe abko dokwāre Ngöbökwē mikani ja ngie nuen, akwa Jesu dārie abko köböire Ngöböta ni ngite denkā mento nibtā.

²⁵ Ne aisete ti mräkātre, mtare Ngöböta blite nibe, ye munkwe ñan kitadre okwā kware temen, ñobtā ñan angwane kira Ngöbökwē ñākābare Moisés köböire nitre israelitaye, ye niaratre kākwe ñan Ngöbö kukwei mikani tāte, abtā Ngöbökwē mikani ja ngie nuen amne kwārābebare ñakare kwetre. Mtare abko Ngöbö kā kāinbti ara jire kāta ñāke nie, ye ie nikwe trö kwitadre angwane, nikwe ñan kwārābedre jire chi.

²⁶ Kira Moisés näire, Ngöbö kukwei kākwe kā temen ne ngwiani ngrenkā Ngitio Sinaī kānti, akwa mtare Ngöbö Kukwei kāta niere krörö mda:

Tikwe kā temen ne ngwiandita ngrenkā bati mda, ye ngwane
kā kāinbti ngwiandi ngrenkā tikwe arato, *Hageo 2.6*
nieta Ngöbökwē.

²⁷ Ngöbökwē kā ngwiandi ngrenkā bati mda tā niere, ye abko jāndrān jökrā dātebare abko Ngöbökwē diandikā jökrā mento juankāre ngwarbe kā mrā angwane abko Ngöböta mike gare nie. Ne aisete jāndrān jökrā dātebare abko Ngöbökwē diandikā amne jāndrān ñan diandrekā kā kāinbti abko erere rabadi kārekāre aibe rabadi mda.

²⁸ Amne kā ye kānti Ngöböta gobrane, ye ñan raba denkāta jire abko Ngöböta bien nie amne rabadi kārekāre nikrā. Yebtā abko, ari kuin niere Ngöböye amne ari Ngöbö kāikitekā. Erere arato, ari Ngöbö mike ütiāte jae niara jürā ngwiane kwārā, Ngöbö tö ie, ye kwrere ari nuene,

²⁹ ñobtā ñan angwane Ngöbö nikwe abko krübāte amne ñukwā jutra krübāte kwrere, kākwe jāndrān jökrā amne ni jökrā niara rüere juandi ngwarbe.

13

Kukwe mrā

¹ Ne aisete, munta ja tarere, ye kwrere munkwe ja tare janknu ni ja mräkāre tā ja tarere ye kwrere.

² Erere arato, ni menteni rüka mun kánti angwane, munkwe ka ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane ni kabtä ngäbti kuin kore ni ruäre käkwe angele Ngöbökwe kani ngäbti ja juete abko ñan nämane gare ietre.

³ Mdakäre abko, tödekabtä Jesubti ni ruäre tä ngite kä teri, ye munkwe ngwian ruentari tare jae amne munta ngite siba ben raba ruen munye, käkwe die mika. Erere arato, tödekabtä Jesubti ni ruäre mikani ja tare nike kri krübäte, ye munkwe ngwian töre jae amne munta ja tare nike siba ben raba ruen munye, käkwe die mika.

⁴ Mdakäre abko, mun merire brare gure gure käkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri amne munkwe nüna era metre jabe kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni gure, akwa tädre ja mike gure bati bati abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen. Erere arato, ni merire brare ja mikaka ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen arato.

⁵ Mdakäre abko, munkwe ñan ngwian tare dikaro amne jändrän ño ño tä munkwe, ye abko käi ngwian nuäre jabtä munkwe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe niebare krörö:

Tikwe ñan ma mikadrete jire chi kaibe amne, tikwe ñan kä
 mikadrekä jire chi mabtä, *Deuteronomio 31.6*
 niebare Ngöbökwe.

⁶ Ye mden kisete, nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti, käkwe niedre krörö:

Ti Dänkien Ngöbö abko ti die mikaka, aisete nire nire tö raba
 kukwe nuein blo ti rüere abko jürä ñakare tibtä, *Salmos*
118.6-7

ni rabadre niere.

⁷ Mdakäre abko, nire nire käkwe ji ngwiani mun käne, käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare munye, ye abko munkwe ngwianta töre jae. Nitre mun jie ngwianka ye käkwe nü nabare ño mun okwäbti, amne tödekani ño Ngöböbti kwe, yebtä munkwe töbika ja käne amne munkwe nüna niaratre kwrere.

⁸ Jesukristo abko nämänena jändrin, ara tä mtare amne ara tädi kärekäre.

⁹ Ne aisete ni mda jata kukwe mda bä jene dirire munye, ye jiebti mun ñan rankwa. Ye abko, kukwe ükaninte mröbtä, yebtä abko ni ruäre tä dirire, akwa kukwe ye mikabtä täte ni ñan rabadre ja mike metre Ngöbö ngwäreki, aisete Ngöbö moto kuin käta ni tarere, yebtä ni rabadre nünenkä dite abko bäri kuin, aisete mun ñan rankwa kukwe mda mda jiebti.

¹⁰ Ni tödekaka Jesubti abko kräke Jesu krütani krusobtä, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire ju blitakrä Ngöböbe kánti, ye ñan raba sribi kuin nuenbare Jesukwe krusobtä ye bkäne jire chi, akwa nikrä abko ütiäte.

¹¹ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä niken jändrän ngwarbe dārie ngwena Ngöböye Kä Bāri Demente ni ngite diankakäre mento btā, akwa jändrän kāmika nāmāne kwetre ye abko ngwākā nāmāne kukwe juta bāre mento.

¹² Ye kwrere arato, Jesu krütani ni ngite diankakäre mento nibtä ja dārie köböire ni mikakäre deme Ngöbökrā angwane, krütani juta Jerusalén bāre mento.*

¹³ Ne aisete, Jesu jānikani juta Jerusalén bāre mento angwane, ni mdakwe mikani ngwarbe jae, ye kwrere ni rikadre Jesube gwaire angwane ni mikadi ngwarbe jae arato, ye ngābti ari ja mike juto,

¹⁴ űobtä űan angwane juta nūnankrä kärekāre nie űakare kā nebtā amne, juta mda jatadi btin abko nita nāin kānene janknu.

¹⁵ Ye abko, jändrän bianta kāmikakrä Ngöbö kākītakakäre, ye tāte ari Ngöbö kākītekā kärekāre Jesukristo köböire. Ngöbö kākītadrekā nikwe ja kadabti, ye abko jändrän bianta Ngöbö kākītakakäre kwrere.

¹⁶ Amne jändrän kuin nuendre ni mda mdakrä, ye munkwe űan kākīwitaka jabti, akwa nire nire kätä jändrän mdei nīke, ye abko ie munkwe jändrän jakwe bian niaratre die mikakrä. Ye abko jändrän bianta Ngöböye kwrere arato, aisete kāita nebe nuāre Ngöböbtā.

¹⁷ Mdakäre abko, nitre mun jie ngwianka ye kukwei mika tāte munkwe amne dre dre nuemna kwetre munye, yebtä abko munkwe űan kukwei kita temen, űobtä űan angwane niaratre käre tā mun ngibiarebti. Erere arato, nitre mun jie ngwianka kākwe sribibare űo abko niedita jökrā kwetre Ngöböye. Erere arato, kā rabadre nuāre btātre sribire munkrä, abkokäre niaratre kukwei mikadre tāte munkwe. Amne munkwe űan sribi mika tare krübāte niaratre kisete, űobtä űan angwane ye űan rabadre kuin munkrä.

¹⁸ Mdakäre abko, ja ruen ngite űakare nunye Ngöbö ngwārekri amne nun tō jändrän jökrā nuene kuin metre, aisete munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

¹⁹ Erere arato, Ngöbö diebti ti rabadre niken ja tuenta jötrō munbe yete, abkokäre munkwe blita bāri Ngöböbe tikrä abko ti tō ribei kisere munye.

²⁰⁻²¹ Ngöbö kā jāme bianka nie kākwe ni Dänkien Jesu mikaninta nire. Niara dārie köböire Ngöbökwē kukwe űkaninte btin

* **13:12 krütani juta Jerusalén bāre mento.** Kira, nitre israelita kākwe niaratre ngite mikani jändrän ngwarbebtā, bti jändrän ye juani kwetre juta bāre mento ni ngite ngwiankāre mento bā mikakäre. Ye kwrere Jesu krütani juta bāre mento, niarakwe ni ngite dianinkā mento nibtä ye bā mikakäre. űāke Levítico 4.21; 16.20-28 yebtä.

mda nibe abko rabadi kärekäre. Jesukristo abko obeja ngibi-aka kri kwrere, käta ni ngibiare kuin. Ngöbö ye abko käkwe mun mika biare jändrän jökräbtä, niara tö dreye abko mun rabadre nuene kuin täte abkokäre. Amne nun abko btä Ngöbö tö dre dre nuein Jesukristo köböire, ye erere nuendi kwe. Kristo aibe mikadre ütiäte kärekäre nikwe. Abko kore se. Amen.

²² Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, kukwe tikani chi braibe tikwe mun die mikakäre, ne munkwe ka ngäbti ja moto kuinbti abko ti tö ribei munye.

²³ Erere arato, ni mräkä Timoteo kitani ngite kä teri, akwa tikaninante abko ti tö nibi mikai gare munye. Niara rükadre jötrö ti kanti nete angwane, ti näin ngwena siba jabe nebe mun kanti yete basare munye.

²⁴ Mdakäre abko, nitre mun jie ngwianka tä yete, ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, juta deme Ngöbökwé tä yete, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Nitre nünanka Italia nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke yete.

²⁵ Ngöbökwé ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne ja di bian kwe munye. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Santiagokwe Santiago

Santiago käkwe tärä ne tikani. Niara abko Jesu etba nütüta. Mdakäre abko, niara nämane nüne juta Jerusalénte, kánti nämane ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ye kräke. Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe gätäbare juta Jerusalénte blitakäre sribi Pablokwebtä angwane, Santiago nämane ji dokwäte. Hechos 15 ye kánti ma raba ñäke kukwe nebtä. Jesu etba Santiago, btä kukweta tikani Mateo 13.55, Santiago ye ara käkwe tärä ne tikani.

Nitre israelita kwati tödekaka Jesubti nämane nüne ni menteni kwrere kä ketareketare temen kä Israel bäre. Niara-tre ye kräke Santiago käkwe tärä ne tikani. Tärä nebtä Santiago käkwe blitabare kukwe keta kabrebtä, akwa bäri käne abko Santiago tä niere krörö: Nita nüne kä nebtä angwane, nikwe ja tare nikadi tödekabtä Jesukristobti. Yebtä nikwe ñan töbikadre kri, ñobtä ñan angwane ja tare nika yehti Ngöböta ni die mike nüne bäri metre ja okwäbti. Nita ja tare nike angwane, nikwe kä ngwiandre nuäre jabtä abko Santiago käkwe niebare.

Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä nüne ño amne tä dre dre nuene, ye abko käta niaratre tödekaka metre Jesubti ya, ñakare ya bä mike tuare ni jökräye, niebare Santiagokwe. Erere arato, nita blite ño ño jabe kwärikwäri abko ütiäte amne nikwe ñan ni jändrän bkäne krikri mikadre bäri ütiäte ni bobre bobre kräke, ñobtä ñan angwane nitre bobre abko ütiäte Ngöbö ngwärekre amne Ngöbökrä ni ja kwrere jökrä abko Santiago tä niere.

Mdakäre abko, ni ngwian bkänkä krikri käta ni bobre bobre mike ngwarbe jae, käta sribi ütiä bien ñakare metre ietre abko kräke kukwe kri, ñobtä ñan angwane ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko niebare Santiagokwe.

Santiagota köbö kuin juen

¹ Ti Santiago käta tärä ne tike. Ti abko sribikä Ngöbökwé amne ni Dänkien Jesukristokwe. Mun tödekaka Jesubti därebare juta nitre israelitakwe kwä jätäbti kubu yekri, käta nüne kä ketareketare temen kä Israel bäre temen, ye kräke tita köbö kuin juen.

Nünandrekä dite kärekäre

² Ti mräkätre tikwe, ñongwane erere mun raba ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngwane munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä,

³ ñobtä ñan angwane munta tödeke metre Ngöböbti ya, ñakare ya, ye trä tuakäre munta ja tare nike. Ja tare nika, ye köböire mun rabadre nünenkä dite käre tödekabtä Jesubti abko garera metre munye.

⁴ Munkwe ja tare nikadre bätäkäre ja täritäri abti mun nena nünenkä dite raire era metre, ye köböire abko mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwäkri ni ünän kwrere amne mun ñan rabadre jändrän kuin Ngöbökwede mdei nike.

⁵ Akwa munkwe dre dre nuendre, ye ñan raba nuke gare munye angwane, Ngöbökwede mun mikadre töbtä abko munkwe kärä ie angwane, mun mikadi töbtä kwe, ñobtä ñan angwane nire nire käta jändrän kärere ie, ye erere Ngöböta jändrän bien täte jökrä ie amne tä jändrän käböire ñakare ni jökrä kän. Amne munta ja mike ngite, yebtä ñan rabai romon jire chi.

⁶ Akwa Ngöbökwede jändrän biandi nie, ye rabadre era ni kräke, käkwe ja töi mikadre kwatibe, käkwe jändrän kärädre ie amne nikwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwarä jändrän käräkäre ie, ñobtä ñan angwane ni ja töi kwite ngwarbe kwäräkwarä, ni ye abko ere ngwane tä tödeke Ngöböbti, ere ngwane ñakare. Ni ye abko mren gilen kitata müre ribikwe kwäräkwarä nekwäre sekwäre ye kwrere.

⁷⁻⁸ Ni ye abko tä tödeke Ngöböbti mtare amne jetbe tarä nebe tödeke jändrän mdabti, aisete töi ñakare kwatibe Ngöböbtä, aisete ni ja töi kwite ngwarbe kwäräkwarä kore jändrän jökräbtä, ye abko ie ni Dänkien Ngöbö käkwe ñan jändrän biane jire chi nütüdre kwe.

⁹ Mdakäre abko, ja mräkä tödekaka Jesubti mden mden tä nüne bobre abko ie ja rabadre ruen ütiäte, ñobtä ñan angwane tä jändrän jökrä Ngöbökwede bkäne.

¹⁰ Akwa ja mräkä ngwian amne jändrän bkäne krikri käkwe tödekani Ngöböbti amne ja mikani bobre kwe Ngöbö ngwäkri, ye abko btä kä raba nuäre, ñobtä ñan angwane ni ngwian amne jändrän bkäne krikri abko kri blü tä nebe jötrö ye kwrere abko krörö:

¹¹ Kri blü abko tä nebe tuäre, akwa ñänänta kite ngire, käta bä rötökä amne tä näkäenkä temen amne ñan tä nebe tuäre mda. Ye kwrere jire, ni ngwian amne jändrän bkänkä krikri käta sribi nuene, btäräbe ngwian amne jändrän kwekwe tä niken ngwarbe jötrö kän angwane, ñan rabadre ütiäte mda.

¹² Mdakäre abko, nire nire käta ja tare nika ye rikadre ta angwane, niarakwe Jesu rükaninte ñakare, ye ngwane Ngöbökwede jändrän kuin biandi ie, käkwe mikadi nüne kärekäre jabe, ni gananka ie korona bianta ye kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire käta

Ngöbö tarere amne tä Jesu rükente ñakare abko ie Ngöbökwé jändrän ye köböi mikani.

¹³ Mdakäre abko, mun mden mden ie kukwe kämekäme mdei jata mun nuatekäre ja käne, ye abko ñan Ngöböta mun nuente kukwe kämenbtä munkwe nütü, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme mdeita nebe ñakare jire chi Ngöböye, aisete kukwe kämekäme ñan raba niara nuente jire chi ja käne. Erere arato, Ngöböta ni nuente ñakare jire chi kukwe käme nuenkäre,

¹⁴ akwa kukwe kämekäme kätä ni nuente ja käne, ye abko kukwe käme mdei ni töibtä tä ni nuente ja käne, kätä ni näkwite ja kukwäre.

¹⁵ Yebti kukwe kämekäme mdeita nebe nie, ye erere nita niken nuene angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe kämekäme ye aibe jiebtü nita niken nakwen janknu. Nita ja mike ngite täte jökrä Ngöbö rüere, ye dokwäre abko nita krüte amne nita nebe kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

¹⁶ Ti mräkäre tare tikwe, munkwe ñan ja ngökamna,

¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö sö dätekä amne ñänä, muke dätekä jökrä, Ngöbö ye ara jire kätä jändrän jökrä kuin amne metre ni die mikakrä ye bien nie. Ngöbö abko ja kwrere kärekäre. Sö amne ñänä nikwite bä jene jene, ye kwrere Ngöbö nikwite ñakare, aisete jändrän kuin metre bianta kwe nie, jändrän ye abko kä käinbti bianta kwe nie, aisete Ngöbö ñan raba ni nuente kukwe kämekäme nuenkäre.

¹⁸ Ye abko, ja moto kuinbti Ngöbö tö namani ni mikai ja ngäbriänkäre, erere nuenbarera kwe ja töi jenbti kukwe kuin era metre Jesubtä köböire. Amne nura ngwä kena öta nämäne biandre Ngöböye, ye kwrere jire jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé, ye ngätäite Ngöbökwé ni dianinkä käne jakrä ja ngäbriänkä kwrere.

Ni kukwei nuadre

¹⁹ Mdakäre abko, ti mräkäre tare tikwe, kukwe krörö ne munkwe ngwianta töre jae: Mun jökrä käkwe ja olo mika juto biare Ngöbö Kukwei nuakäre, akwa mun ñan raba juto biare blite amne mun ñan raba romon jötrö ngwarbe,

²⁰ ñobtä ñan angwane ni moto romon abko kätä nüne ñakare kuin metre Ngöbö ngwärekre, Ngöbö tö ie ye kwrere.

²¹ Ne aisete, kukwe kämekäme diän diän tä kabre mun ngätäite, ye kite temen munkwe amne kukwe kuin Ngöbökwé nökanu nura kwrere munbtä, ye kaen ngäbti mikakäre täte ja moto jämenbti munkwe, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwé ye abko di tarä mun diantarikrä.

²² Akwa Ngöbö Kukwei kuin ye abko ñan munkwe kukwei nuadre jirekäbe, akwa kukwe ye abko tä dre dre nuemna,

erere munkwe mika täte, ñobtä ñan angwane munkwe ñan mikadre täte ne ngwane, mun tädi ja ngökö au.

²³ Ye abko nire nire käta Kukwe kuin Ngöbökwe ye kukwei nuen jirekäbe, akwa dre dre nieta kwe abko tä mike ñakare täte, ni ye abko ni ja tuaka ñäite kwrere abko krörö:

²⁴ Ni ja tuaka ñäite käta ja ngwäre tuen kuin au, akwa tä nikenta mentokwäre angwane, btäräbe niara bä ño, ye tä nebe töre ñakare mda ie.

²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei kuin era metre abko kuin ni tikatekrä, ye nire nire käta nuene abko tä töbike kuin metre ja käne amne tä mike täte metre jökrä, ni ye käta jändrän kuinkuin nuene, ye abko käi rabadi nuäre btä.

²⁶ Amne nane mun ruäre tä nekete Ngöbö Kukweibtä ruen munye, akwa mun kada nekete ñakare blitare amne munta ñäke krübäte ni mda mdabtä ne ngwane, munta ja ngökö au amne kukwe btä munta nekete ye abko tä nebe ngwarbe, ütiäte ñakare,

²⁷ ñobtä ñan angwane nire nire käta tödeke metre Jesubti abko tä nüne kuin amne deme Ngöbö ngwärekre amne tä kukwe krörökrörö nuene: ngäbäkre uli uli die mikadre. Erere arato, meri kän brare krütanikrütani käta ja tare nike bätäkä ngwarbe, ye abko die mikadre amne kukwe kämekäme kä nebtä ye ngäniene ja ngibiadre kuin deme. Nikwe nuendre kore, ye ngwane nita nekete era metre Ngöbö Kukweibtä.

2

Ñan ni iti mikadre bäri ütiäte ni mdakrä

¹ Ti mräkätre tare tikwe, munta tödeke ni Dänkien Jesukristo bä nuärebti. Mun ye abko käkwe ñan ni iti mika bäri ütiäte ni mdakrä.

²⁻³ Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane mun tädre ja ükaninkrö gätäbtä angwane, ni ngwian bkänkä kri rükadre abko kisebtä anio orore tädre amne dän kuin ütiäte tädre btä abko munkwe kadre ngäbti kuin, käkwe niedre ie: Kä bäri kuin ne kánti jakwe täke nete, munkwe niedre ie. Ye btäräbe ni bobre rükadre arato amne dän köliköli te rükadre angwane, munkwe niedre ie: Ma raba nünaninkä yete o ma raba tākänintbe temen ti ngotobtä, munkwe niedre ie,

⁴ ye ngwane munta ni iti mike bäri ütiäte jae ni mda yekrä amne munta kukwe nuene ja töi kämenbti kore ni mda rüere, aisete munkwe ñan ni mda mikadre bäri ütiäte ni mdakrä.

⁵ Ti mräkätre tare tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Nitre bobre bobre ni jökrä okwäbti, ni ye abko Ngöbökwe dianinkä jakrä tödekakäre Jesubti, ye köböire abko Ngöbö okwäbti niaratre tä jändrän bkäne bäri kabre nitre ngwian bkäne kabre kä nebtä ye kräke. Erere arato, kä kuin kánti

Ngöböta gobrane, ye abko biandi kwe nitre bobre bobre kätä Ngöbö tarere yeye, niarakwe jändrän kwe köböi mikani ietre ye kwrere.

⁶ Akwa mun abko tä nitre bobre bobre mike ngwarbe jae amne nitre ngwian bkänkä krikri abko munta mike ütiäte jae, ¿ye ñan nitre ngwian bkäne krikri ara tä mun mike ene ja kisete ya? ¡Jänri! ¿Erere arato, ñan niaratre ara tä mun jáke jae kritobo ngwäreki ya? ¡Jänri!

⁷ Mdakäre abko, ¿Jesukristo kä kuin bä nuäre abko tä mun bkäne, ñan niara rüere nitre ngwian bkänkä krikri kätä ñäke blo arato ya? ¡Se ñobtä abko munta niaratre mike ütiäte jae se!

⁸ Ni Dänkien Gobranka kri käkwe kukwe biani nuendre nie, ye munkwe mikadre täte, ye ngwane munkwe kukwe nuendre kuin. Mden erere nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, *Levítico 19.18* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁹ Akwa munta ni iti mike bäri ütiäte ni mdakrä, ye ngwane munta ja mike ngite angwane, kukwe biani Ngöbökwenuendre, ye rüere munta ja mike ngite,

¹⁰ ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre Ngöbökwenuendre, ye ni iti tädre mike täte jökrä, akwa nane kukwe ye kitadre kwatibe temen kwe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe kukwe biani nuendre jire jökrä ye rüere,

¹¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö: Mun gure gure käkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe. Erere arato niebare krörö kwe: Munkwe ñan ni mda kämika, niebare kwe. Ye mden kisete, ni gure kätä ja mike gure ñakare tiebe ni mda mdabe, akwa ni mda kämikadre kwe, ye ngwane kukwe biani nuendre ye kitata jökrä temen kwe.

¹² Ye abko, Kristokwe kukwe biani nuendre ni tikatekäre, yehti Ngöbökwenuendre kukwe ükadite nikrä, aisete munta blite ni mda mdabe amne munta kukwe nuene ben angwane, munkwe mikadre ütiäte jae ja kwrere jökrä.

¹³ Ye ñobtä ñan angwane Ngöbökwenuendre kukwe ükadite kä mrä angwane, nire nire ie mräkä namani ruentari tare ñakare, ye abko ñan rabadre ruentari tare Ngöböye arato; akwa nire nire ie mräkä namani ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwenuendre kukwe ükadite kräke angwane, rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

Sribi kuin nuenta, yehti nita tödeke Jesubti abko tuata nibtä

¹⁴ Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nita tödeke Jesubti ni tädre niere jirekäbe, akwa nita jändrän kuinquin nuene ñakare ni mda mdakrä, ¿se abko nita tödeke Jesubti nita niere abko

köböire ni rabadi dianintari ya? ¡Ñakare! Ye abko ti bike bä mike krörö munye:

¹⁵ Nane ni mräkä merire ya amne brare ya tädre ja бүtie nike amne tädre mrö nike.

¹⁶ Ja mräkä ye abko ie mun iti käkwe niedre: Ma rikata kuin, ie ti tö ti mräkä amne kä ñan rabadre tibo mabtä, abkokäre makwe dän kita jabtä amne makwe mrö kweta trinetrine, munkwe niedre ie. ¿Akwa dän amne mrö mdei nikata kwe, ye munkwe biandre ñakare ie amne, juandreta ngwarbe jirekäbe kise tökare ja jiebti, ye abko käkwe die mikadre ya? Ñakare, aisete munkwe ñäkädre kore ie, ye abko rabadre ütiäte ñakare kräke.

¹⁷ Ye kwrere arato, nita tödeke Jesubti nita niere, akwa ni jändrän kuinkuin nuene ñakare tödeka Jesubti ye bä mikakrä, ye ngwane nita kukwe ütiäte ñakare niere ngwarbe kore.

¹⁸ Ye abko, ni rabadre niere krörö: Mata tödeke jirekäbe Jesubti, akwa ti abko tä jändrän kuin nuene jirekäbe ni mda mdakrä abko ni rabadre niere. Ye abko mata jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane mata tödeke Jesubti ñan jatai tie mabtä; akwa ti abko tä jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä, yebtä abko tita tödeke Jesubti abko makwe tuadre tibtä.

¹⁹ Amne Ngöbö tärä itibe abko mata mike era jae, ye abko mata töbike kuin kore, akwa mata tödeke ñakare metre Ngöböbti, ye kwrere arato Ngöbö tärä itibe abko mikata era jae üai kämekämenkwe amne Ngöbö jürä tä nebe btätre, abtä tätre nebe grükekä Ngöbö ngäniene, akwa tätre tödeke ñakare Ngöböbti.

²⁰ ¿Ñobtä ma töi ñakare dikaro? Nita tödeke Ngöböbti nikwe niedre, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare Ngöböbti abko raba gare mae,

²¹ ñobtä ñan angwane ni mräkä kira Abraham nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye ngwane tödekani kwe Ngöböbti, käkwe jändrän kuin nuenbare kore. Yebtä abko, ñakare ngite mda Ngöbökwie niebare btä.

²² Ne aisete Abraham nämane tödeke era metre Ngöböbti abko bä mikani krörö kwe: nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre ñukwä gräbti Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Niarakwe jändrän nuenbare kore, yebtä abko jatani tödeke täte metre Ngöböbti.

²³ Angwane Ngöbö Kukwei namani tikani krörö abko namani bare Abrahamtä:

Abrahamkwe Ngöbö kukwei mikani era,

yebtä abko Abraham ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare btä,

Génesis 15.6

abko nieta kore abko erere namani bare. Bärيره mda abko Abraham abko Ngöbö kukwe muko nieta Ngöbö Kukweibtä arato.

²⁴ Ye mden kisete, ñan nita tödeke jirekäbe Ngöböbti aibe köböire ni ngite ñakare Ngöböta niere nibtä, akwa nita jändrän kuinquin nuene ni mda mdakrä nita tödeke metre Ngöböbti bä mikakäre abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä arato. Mden erere nuenbare Abrahamkwe, yebtä munkwe töbika kuin ja käne.

²⁵ Ye kwrere arato, meri iti bti kä ngwarbe kädian nämane Rahab käkwe jändrän kuin nuenbare krörö abtä ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare: Nitre israelita nikani kä tuenbti tiebe juta Jericó kanti angwane, Rahab käkwe kä biani ietre ja gwiriete, abti die mikani kwe ngitieta tiebe ji mdabti. Yebtä abko Rahab namani tödeke metre Ngöböbti bä mikani kwe jabtä angwane, niara ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare.

²⁶ Ne aisete, mrä ti bike kukwe bä mike krörö: Ni üai ñakare nibtä angwane, nita nebe ngwäkäre, ye kwrere arato Ngöböta itibe nita mike ütiäte jae, akwa nita jändrän kuinquin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare metre bti.

3

Ni tüdrä abko krübäte

¹ Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, ñan ni kwati mun ngätäite tö rabadre ja mikai dirikä, ñobtä ñan angwane nun dirikä dirikä abko käta dre dre nuene amne nunta dre dre dirire, yebtä abko Ngöbökwie kukwe ükadite bäri tare nunkrä, ye abko garera munye, aisete tita niere kore munye.

² Ni jökrä käta ja mike ngite bätäkä ngwarbe Ngöbö rüere. Ye abko, nire nire käta blite angwane, kukwe nieta kwe, yebtä tä ja mike ngite ñakare jire, ye ngwane ni ye abko ni metre amne raba ja ngrabare ngibiare arato kukwe kämekäme ngäniene.

³ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Mdä krikri akwa ni mikadre täte kwe, abkokäre breno chi mikata kadate ta. Yebti abko ni töta nebe mdä kri ye ngwiain mdente mdente, erere kanti tä niken.

⁴ Erere arato, ru krikri mrenbti yebtä töbika munkwe. Ru mrenbti abko bäri krikri amne müreta nebe mate bäri ribi amne tä ru kite mentokwäre, akwa kri kukwän chi ru kwitakrä, yebti nitre ru ngwianka ye töta nebe ru ngwiain mdente mdente, erere kanti ruta niken.

⁵ Ye kwrere arato tä nakenkä krörö ni kadabtä: Ni tüdrä abko chi ni ngrabare yebtä, akwa tä biare bike bäri kri krübäte, ye abko ñukwä okwä chi käkwe kä tokwä krikri kukwadre kabre temen, ye kwrere jire ni tüdrä.

⁶ Amne kukwe nieta ni tüdräbti abko ñukwä jutra krübäte kwrere. Ni ngrabare kiakia ne ngätäite ni tüdrä abko bäri

krübäte, ñobtä ñan angwane ni tüdräbti nita kukwe niere diän diän ni mda mda rüere angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni tüdräbti kukwe taretare krübäte tä nakenkä nibtä amne, ni rüe Satana abko tä ni tüdrä mike blite käme kore. Ni tüdrä ye köböite jändrän kabre bätäkä ngwarbe tä nakenkä blo nibtä.

⁷ Ni raba jändrän jökrä näkwite amne ni raba nebe dänkiene: jändrän ngibiata gwi, nukwä, jändrän yorekä tementa amne jändrän krikri mrente, ye ni töta nebe näkwitai amne dänkiene, erere nita nuene.

⁸ Akwa ni ñakare jire iti abko käkwe ja tüdrä näkwitanina amne namanina dänkiene, ñobtä ñan angwane ni tüdrä abko ñan tä ja tuemetre näkwitadre jire chi nie, aisete kräkä krübäte käta ni kämike, ye kwrere ni tüdrä.

⁹ Ye abko, ni tüdräbti nita Ngöbö ni Dänkien amne ni Rün nikwe käikitekä. Abti ni tüdrä ye arabebti abko ni mda mda dätebare bäsi ja kwrere Ngöböbe abko nita ngürün mike btä arato.

¹⁰ Ne aisete ni kada kwatibe, yebti nita Ngöbö käikitekä amne ni kada ye arabebti nita ngürün mike ni mdabtä, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi kore abko tita niere munye ti mräkätre tikwe.

¹¹ Ye abko ti bibe bä mike krörö munye: Ñö bänän tibo tä neen, ye ben gwaire ñö bänän kwaka tä neen ñakare.

¹² Erere arato, aseituna ngwäta neme ñakare higo kriebtä amne higo ngwäta neme ñakare uba kriebtä. Ye kwrere arato, ñö bänän mreene abko bänänta nebe ñakare tibo, aisete ni kada kwatibe, yebti nikwe ñan blitadre kuin bati amne blo bati, ti mräkätre tikwe.

Ngöbö aibe raba ni die mike nüne töbtä

¹³ Mdakäre abko, nire nire abko töbtä kukwe Ngöbökwetä amne nire nire abko ie jändrän Ngöbökwetä tä neme gare, ni ye abko käkwe bä mika tuadre nünanbtä kuin ni jökrä ngwärekre amne, munkwe jändrän kuinkuin nuen ni mda mdakrä ja moto kuinbti amne ñan bikakäre kri, ñobtä ñan angwane kore ni töbtä käta jändrän kuinkuin nuene Ngöbö mikakäre ütiäte.

¹⁴ Akwa nireta mokrere krübäte Ngöbö Kukweibti bikakäre kri, käta rüe ja mikakäre ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite, ni ye abko käta ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko ñan rükandrete kwe amne ñan bikadre kri kwe kore.

¹⁵ Ye abko, munta nüne töbtä kore tuen munye akwa, ye abko ñan tä kite Ngöbökre. Akwa ni moto käme amne ni töi diän diän abkokri tä kite amne diablu ara jire käta ni kite kukwe ye jiebti,

¹⁶ ñobtä ñan angwane ni mokrere krübäte jabe kwärikwäri amne ni jändrän nuene rükäre jirekäbe jabe kwärikwäri, ye

känti käre kä nokre nikwe ja rüere kwärikwäri amne kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuenta Ngöbö rüere, aisete kukwe bä töbtä kore abko ñan tä kite Ngöböki.

¹⁷ Akwa kukwe töbtä era metre tä kite Ngöböki abko bäri käta ni mike nüne kuin deme Ngöbö ngwäreki amne tä ni mike nüne jäme. Erere arato, ni motota nebe kuin ni mda mdakrä amne nita nebe nuäre töi diandre. Erere arato, ni mda mda tä nebe ruentari tare nie amne ni jökrä nita kaen ngäbti ja kwrere jökrä amne, kore nita kukwe era erere niere amne nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä.

¹⁸ Amne ni nünanka jäme, käta ni mda mda die mike nüne jäme, ni ye abko tä nüne metre Ngöbö ngwäreki.

4

Ja mikadre bobre Ngöböbtä

¹ ¿Munta rüere amne munta ngüdrekä jabe kwärikwäri, ye abko ñobtä munta nüne kore gare munye ya? Munta nüne kore ñobtä ñan angwane kukwe käme tä mun töibtä, ye mden abko mdeita nebe munye amne tä ja di nuen munbe, käta mun mike nüne kore.

² Ne aisete jändrän mden mden ie mun töta nebe, akwa tä nüke ñakare mun kisete, abtä munta ni mda kämike jändrän ye diankäre jakrä. Erere arato, jändrän ie mun töta nebe jakrä, akwa ñan tä nebe nüke mun kisete, abtä munta nebe mokrere bti jabe kwärikwäri. Ye mdenbtä abko munta niken ngüdrekä amne munta niken rüere jabe kwärikwäri, akwa munta jändrän kärere ñakare Ngöböye jakrä, aisete ñan tä nebe mun kisete.

³ Mdakäre abko, munta jändrän kärere Ngöböye angwane, ñan tä nebe mun kisete, ñobtä ñan angwane munta jändrän kärere kukwe nuenkäre kämekäme amne kä ngwiankäre nuäre jabtä, aisete munta jändrän kärere abko Ngöbö ñan tä bien munye.

⁴ ¿Ye ñobtä abko käre munta trö kwite Ngöböye amne munta jändrän mda mda tarere niara täte! ¿Jändrän jökrä kämekäme tä Ngöbö rüere abko ben nita ja gete angwane, nita nebe ja rüere Ngöböbe abko gare ñakare munye ya? Nire nire käta ja gete kukwe kämenbtä, ye abko tä nebe ja rüere Ngöböbe.

⁵ Ye mdenbtä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö: Ngöbökwé ja Üai mikani nüne nibtä, ye abko bäri töta nebe ni tuai näin Ngöböbe, aisete tä ni tarere, käta mokrere nibti abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁶ Akwa Ngöbö abko bäri tä ja moto mike kuin nikrä, käta ni tarere, ye Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Nire nire käta bike kri Ngöböbtä abko rüere Ngöbö motota nebe romon.

Akwa nire nire kätä bike tidrä Ngöbö ngwärekri abko kräke
 Ngöböta ja moto mike kuin, *Proverbios 3.34*
 abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁷ Ne aisete, bika tidrä Ngöböbtä munkwe. Amne munkwe nünanka dite jabtä rükäre diablu Satana rüere angwane, gitiadi munbtä.

⁸ Krötö känime Ngöbö ken munkwe amne Ngöbökwé krötadi känime mun ken arato mun die mikakäre. Mdakäre abko, nita köbötike amne ni kise tä nebe merebe, ye kwrere mun kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye käkwe nüna merebe Ngöbö ngwärekri. Erere arato, mun töi ñäkänintbe ketebu abko tö Ngöbö tarei kukwe kämekäme ben gwaire ye käkwe ja mika deme Ngöbö ngwärekri amne kukwe kämekäme mdeita nebe mun töite, ye abko kita temen munkwe.

⁹ Yebti mun moto raba ulire ja jiebtä amne, munkwe ja müai au käkwe ngrate krikri ja müaire, ñobtä ñan angwane mun ngite Ngöböye aisete. Erere arato, kätä nuäre kötäre munbtä kukwe kämekäme nuenbtä, ye rikwita müare munye amne, kätä nuäre munbtä kukwe kämekäme nuene, yebtä abko mun moto raba ulire.

¹⁰ Abti bika tidrä ni Dänkien ngwärekri munkwe amne niarakwe mun mikadi ütiäte ja ngwärekri.

¹¹ Ti mräkätre tikwe, munkwe ñan ñäkä ja rüere kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nita ñäke ngwarbe ni mräkä rüere bä mikakäre ngite, ye ngwane nita blite Ngöbö Kukwei rüere, ñobtä ñan angwane nikwe ja mräkä taredre abko Ngöbö Kukwei tä niere. Nita blite Ngöbö Kukwei rüere angwane, nita mike ñakare täte.

¹² Ye abko, Ngöbö itibe käkwe kukwe biani nuendre nie amne niara aibe abko Kukwe Ükatekä ni jökrä kräke. Erere arato, niara aibe raba ni dentari amne raba ni kite ngite kärekäre, akwa ma ñakare kukwe ükatekä ni mda mdakrä. ¡Se ñobtä abko ma tö ma mräkä bä mikai ngite se!

Nikwe ñan bikadre kri

¹³ Mtare olo ketete ti kukweiye munkwe. Mun jändrän kökaka amne jändrän rürümoinkä abko tä niere krörö: Mtare ya o jetbe ni näin kä mdabti amne juta mdate. Ye kanti ni rabadi kä kwati angwane, nikwe jändrän kökadi amne nikwe jändrän rürümoindi ngwian diankrä kabre jae abko munta niere.

¹⁴ Akwa dre rakadikä munbtä jetbe, ye abko gare ñakare jire chi jabtä munye. Mütata kite jüben temen, bti jötrö ngwarbe tärä niken jökrä ta, ye kwrere munta nüne jötrö kä nebtä.

¹⁵ Ne aisete munkwe niedre jirekäbe krörö: Ni Dänkien tö ne ngwane, ni tädi nüne amne nikwe sribi ne nuendi o nikwe sribi mda nuendi abko munkwe niedre jirekäbe kore.

¹⁶ Akwa mun abko tä bike krikri Ngöbö ngwärekre, kä tö sribi mikaitbe au ja töi jenbti, aisete tikwe sribi ne nuendi, bti tikwe sribi mda nuendi, munta niere janknu bikakäre kri, ye abko tuen käme Ngöböye.

¹⁷ Ye abko, nire nire ie jändrän kuin nuen gare, akwa ñan tä nuene abko tä ja mike ngite Ngöbö rüere.

5

Santiago tä nitre ngwian bkäne kri mike mokre

¹ Mun jändrän bkäne kabrekabre ye olo ketete ti kukweiyekwe. Mun jändrän bkäne kabrekabre, ye rüere Ngöbökwekwe kukwe juandi tare krübäte, aisete ngrente krikri ja müaire munkwe.

² Jändrän kabrekabre munkwe, ye kebera niken ngwarbe jökrä munkän amne, dän ütiäte krikri munkwe, ye abko kä u kebera kwete jökrä munkän.

³ Erere arato, oro amne ngwian munkwe abko nena jialire jialire jökrä munkän abko erere tä niken ngwarbe jökrä amne ütiäte ñakare jire chi mda. Erere arato, mtare mun tä ngwian amne jändrän ükekrö kabre jae kore amne ñan tä ni mda mda die mike ngwian yebti, yebtä abko kä mrä angwane jiali tä neketaninkä orobtä amne ngwianbtä, ye ara jire käkwe mun kitadi ngise. Amne munta jändrän munkwe üke kaibe jakrä, ye dokwäre Ngöbökwekwe mun mikadi ja ngie nuen ñukwä jutrate.

⁴ Kukwe rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane nitre nura ngwä ötake ötake munkrä abko ie munkwe sribi ütiä biani ñakare. Yebtä niaratre tä ja di kärere Ngöböye, käta ñäke krikri Ngöböye mun rüere amne, sribikätre ye abko kukwei jarabare Ngöbö di kri yeye. Ye mdenbtä abko kukwe taretare jatadi mun rüere.

⁵ Mun jändrän bkäne kabrekabre käta nüne kuin nuäre kä nebtä amne munta kä ngwen nuäre jabtä, aisete mun nena köteköte. Bäsi nbi kötikata kwetadre abko tä neme köte amne kämikata, ye kwrere jire kukwe rakadikä munbtä kä mrä näire, Ngöbökwekwe niara rüe gadikä angwane,

⁶ ñobtä ñan angwane ni kwati bobre bobre ngite ñakare abko munkwe kitani ngite amne munkwe kämikani, akwa niaratre käkwe ñäkäbare ñakare ja dokwäre munye. Ye dokwäre abko Ngöbökwekwe mun mikadi ja ngie nuen.

Nikwe nünandrekä dite bätärekä

⁷ Akwa mun ti mräkätre abko ie ti bike niere krörö: Ni nura nökaka töta nebe nura ngwä kuin ötai angwane, tä kä nura öta näire ngibiare bätärekä ja täritäri amne tä kä ñüre ngibiare jäme bätärekä arato, ye kwrere ni Dänkien Jesu kebera nüketa, ye munkwe ngibia bätärekä abti jatadi nüketa.

⁸ Munkwe ni Dänkien ngibia bätärekä amne munkwe nünanka dite jabtä, ñobtä ñan angwane ni Dänkien kebera nüketa.

⁹ Ti mräkätre tikwe, nita nüke jukwebtä amne kebera kite gwä, ye kwrere ni Dänkien kukwe ükatekä nIKRÄ nükerate. Ni Dänkien ye abko käkwe ñan mun mikadre ja ngie nuen, abkokäre munkwe ñan ñäkä ngwarbe jabtä kwärikwäri.

¹⁰ Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämane blite ni Dänkien käfti, ye dokwäre ja tare nikani kri kwetre, akwa jändrän jökrä ngibiabare bätärekä kwetre, ye munkwe ngwianta töre jae amne munkwe nüna niaratre kwrere,

¹¹ ñobtä ñan angwane nire nire kätä nünenkä dite jabtä ja tare nika näire ni Dänkienkrä, ni ye abko ie Ngöböta ja di bien amne kätä nebe nuäre btä tä nebe ruen nie. Ni iti nünanka kira kädian nämane Job abko käkwe ja tare nikani tödekabtä Ngöböbti angwane, nünankabare dite jabtä kwe ja tare nika näire, ye abko munkwe kukwe nuani ruen tie. Amne mrä ni Dänkien käkwe kukwe kuinkuin nuenbare kräke amne mikani ütiäte ño kwe, ye gare kuin munye arato ruen tie. Ngöbö abko moto kuin nIKRÄ amne nita nebe ruentari tare ie.

¹² Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, ni mda mdakwe mun kukwei mikadre era, ie mun tö raba ne ngwane, munkwe ñan ja kukwei bian jändrän kä känbti käfti o kä temen ne käfti o jändrän jökrä mda mda käfti ja kukwei mikakäre täte. Akwa mun tö jän niei angwane, munkwe jän nie jirekäbe angwane, munkwe ja kukwei mika täte; akwa mun tö ñakare niei angwane, munkwe ñakare nie jirekäbe, ye ngwane munkwe ñakare nie kwatibe arato, Ngöbökwere ñan mun mikadre ja ngie nuen, abkokäre munkwe blita kore.

Ja di ribedre Ngöböye tödekare kwärä bti

¹³ Mdakäre abko ti mräkätre, nane ni ruäre tödekaka Jesubti abkobtä kukwe kri tä nakenkä angwane, blita kwe jakrä Ngöböbe. Erere arato, nane ni ruäre btä kätä nuäre ne ngwane, kanta kwe Ngöbö käikitakakäre.

¹⁴ Akwa nane ni ruäre tä bren mun ngätäite angwane, nitre ni jie ngwianka nitre gätäkä Jesu käfti ngätäite yete, ye munkwe kärä blite Ngöböbe kräke angwane, ni Dänkien käfti aseite kekadre kwetre ni bren yehti.

¹⁵ Ye abko, tödekadre kwatibe Ngöböbti kwe, käkwe blitadre Ngöböbe ni bren ye kräke angwane, ni bren ye jatadita mobe amne rabadita quinta Ngöbö diehti. Erere arato, nane ja mikani ngite kwe Ngöbö rüere, köböite tä bren ne ngwane, Ngöbökwere ngite ye diandikä mento btä arato.

¹⁶ Ne aisete, munkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye munkwe nie jae kwärikwäri, bti munkwe blita Ngöböbe jakrä

kwärikwäri angwane, Ngöbökwe mun mikadita quinta, ñobtä ñan angwane ni tödekaka kwatibe Ngöböbti käta blite Ngöböbe ja di käräkäre ie, ye köböire abko Ngöböta jändrän kri nuene.

¹⁷ Mden erere ti bike bä mike munye: Kira ni Ngöbö kukwei niekä nämane iti abko kädian nämane Elías. Niara abko ni mda mda kwrere, akwa tödekani kwatibe kwe Ngöböbti, käkwe blitabare ben angwane, Ngöbökwe ñan ñü mikadre näkäen temen abko ribebare kwe ie, ye erere ñü näkäni ñakare temen kä komä bti ötare.

¹⁸ Abti blitabareta kwe Ngöböbe angwane, ñü mikadre näkäenta temen abko ribebare kwe ie, erere ñü näkäninta temen amne kri mu jatani nüketa mure jökrä arato.

¹⁹ Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nane mun ruäre käkwe trö kwitadre Ngöböye amne mun rikadreta ji blobti, akwa ni mda tödekaka Jesubti käkwe ngwiandreta Ngöbö kukwäre, ye köböire abko mun rabadre näinta Ngöböbe angwane,

²⁰ nire nire käta niken ni ngite ngite ye ngwenante Ngöbö kukwäre amne tä niken ngwenante ji kuinbti, ye köböire ni ngite ñan rabadre ja tare nike käreäre Ngöbö okwä bäre mento, abkokäre tä dentari amne, Ngöböta ni ngite ngite denkä jökrä mento nibtä, ye raba gare munye. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pedrokwe 1 Pedro

Simón Pedro käkwe tärä ne tikani. Nitre ja tötikaka Jesube, ye ngätäite Pedro nämane bäri ütiäte. Akwa Jesu kani ngite müre ketadre angwane, Pedro aibe käkwe Jesu rükaninte. Abti namani moto ulire krübäte amne ja tõi mikani kwatibe kwe Jesu miketa täte. Pedro nämane nüne mmente metre angwane tärä ne tikani kwe abko gare ñakare metre. Niara nämane juta Babiloniate abko niarakwe niebare 1 Pedro 5.13 ye kanti, akwa juta Babilonia nämane kubu jene jene. Erere arato, Babilonia nie nämane juta Roma btä arato, ñobtä ñan angwane ni kwati nünanka Roma abko nämane nüne käme krübäte Ngöbö rüere nitre nünanka juta Babilonia käkwe nünabare ye kwrere, aisete niarakwe tärä ne tikani angwane, nämane nüne juta Romate abko bäri ni kwati tä niere.

Nitre tödekaka Jesubti nünanka kä ketareketare temen kä kädianta Ponto, Galacia, Capadocia, Asia amne Bitinia ye kräke Pedrokwe tärä ne tikani. Mtare kä ye abko kä Turquía. Nitre tödekaka Jesubti nämane ja tare nike, aisete Pedro tö namani niaratre die mikai nüne deme kärekäre Jesu kräke ja tare nika näire, abkokäre tärä ne tikani kwe ietre. Erere arato, Ngöbö ara jire käkwe nitre tödekaka Jesubti dianinkä jakrä, aisete bäri ütiäte Ngöbökrä. Ye mden kisete, nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan ja kwata taredre, akwa rabadre juto biare ja tare nike bätärekä Jesukristo kräke amne, Jesukwe ja tare nikani ye kwrere. Ja tare nikadre kwetre tödekabtä Jesubti angwane, kä rabadre nuäre btätre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tä nüne era metre btätre abko Pedrokwe niebare.

Pedrota köbö kuin juen

¹ Ti Pedro abko Jesukristo kukwei ngwianka käta tärä ne tike munkrä. Mun dianinkä Ngöbökwé tä nüne ni menteni kwrere kä ketareketare te kä kädianta Pontote, Galaciate, Capadociate, Asiate amne Bitiniate, mun ye mden kräke tita köbö kuin juen.

² Kira kena Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun ara jire diandikä jakrä abko nämane gare ie abko erere mun dianinkä kwe jakrä, niara Üai Deme köböire. Ngöbö Üai ye abko käta mun mike deme. Ngöbökwé mun dianinkä jakrä, munkwe Jesukristo mikadre täte amne Jesukristo däriebti Ngöbö käkwe mun ngite diandrekä jökrä mento munbtä abkokäre.

Ngöbökwé ja moto mika bäri kuin mun jökrä kräke amne mun mika nüne jäme kwe, ie ti tö.

Pedrota Ngöbö käikitekä

³ Ari Ngöbö käikitekä. Niara abko ni Dänkien Jesukristo Rün. Jesukristo krütani, akwa Ngöbökwé mikaninta nire, ye köböire ni mikaninta därereta btin bobuta kwe, ñobtä ñan angwane niarakwe ni ngwiani ruentari tare kri jae. Ne aisete nikwe nünandi kärekäre Jesukristo ben, yebti ni raba tödeke kwatibe era metre.

⁴ Amne jändrän kuin niken ngwarbe ñakare, jübente ñakare amne bä nikwite ñakare tä ükani Ngöbökwé kä käinbti nikä, ye abko biandi kwe munye.

⁵ Erere arato, munta tödeke Ngöböbti, ye köböire abko Ngöböta mun ngibiare ja di kribti, yebti Jesukristo jatadita angwane, mun rabadi dianintari ünän täte. Ye abko tä mikani Ngöbökwé munkrä, ye erere rabadi mikani gare kä mrä, abkokäre Ngöböta mun ngibiare.

⁶ Yebtä käta nebe bäri nuäre munbtä, akwa bä jötrö munta ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti.

⁷ Ñobtä munta ja tare nike kore abko krörö: Munta tödeke Ngöböbti, ye abko bäri ütiäte oro kwrere. Oro abko mikata ñukwäte, köböire oro metre ya, ñakare ya tä nüke gare, ye kwrere abko munta ja tare nike angwane, munta tödeke metre janknu Ngöböbti abko rükadi gare munbtä. Akwa munta tödeke metre janknu Ngöböbti, ye abko bäri ütiäte orobti ta, aisete munta ja tare nike tödekabtä Jesubti angwane, munkwe tödekadre metre janknu angwane, Jesukristo jata-dita angwane, mun käi rabadi nuäre btä amne mun mikadi ütiäte kwe arato.

⁸ Jesukristo abko munkwe ñan tuabare ja okwä jenbti, akwa munta tarere. Erere arato, mtare munta tuen ñakare, akwa munta mike era jae, käta tödeke bti, ye abko käita nebe bäri nuäre munbtä. Jesukristo käita nebe nuäre krübäte munbtä, aisete kukwe ñakare jire mda bti mun raba kä nuäre ye niere,

⁹ ñobtä ñan angwane mun rabadre dianintari, bti munta tödeke ye ken mun kitera nebe.

¹⁰ Ngöbökwé mun dianditari ja moto kuinbti, yebtä abko Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabare amne Ngöbökwé nuendi ño, yebtä abko namani ja töitike amne nikanintre ngwentari ja täritäri.

¹¹ Mdakäre abko, Kristo müre ketadre, bti mikadreta nire amne rabadre mikani ütiäte kri kä käinbti, ye abko Kristo Üai namani mike gare kira ietre angwane, kukwe ye abko rakadrekä ño amne ñongwane, ye abko niaratre tö namani gai bäri.

¹² Akwa kukwe btä nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe blitabare ye abko ñakare kräke, akwa kukwe kuin ye abko munkrä mtare abko Ngöbökwé mikani gare ietre. Kukwe ye

abko mikanina gare munye mtare angwane, Ngöbö kukwei Jesukristobtä mikani gare munye ni mda mdakwe. Ngöbö Üai Deme di kri kä käinbti juani ara jire köböire niaratre käkwe kukwe ye mikani gare munye. Kukwe ye abko angele kä käinbti tö gai bäri arato.

Munkwe nüna deme

¹³ Ye mden kisete, munkwe ja mika juto nüne Ngöbökrä amne munkwe töbika kuin ja käne. Erere arato, Jesukristo jatadita, ye näire Ngöbökrä mun dianditari ünän täte ja moto kuinbti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe.

¹⁴ Käne mun ngämi tödeke Ngöböbti angwane, mun tö namani kukwe kämekäme nuein abko erere munkwe nuenbare, akwa mtare abko, mun nena Ngöbö ngäbriänkäre amne munta Ngöbö mike täte, aisete mun nämane nüne käne, ye kwrere munkwe ñan nüna mda.

¹⁵ Akwa Ngöbö mun käräkä jakrä abko deme, aisete munta nüne ngwane, munkwe nüna deme niara kwrere,

¹⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö ja Kukweibtä:

Ti abko deme,

aisete munkwe nüna deme,
niebare kwe.

Levítico 11.44-45

¹⁷ Ye abko, munta blite Ngöböbe angwane, “Ti Rün” munta niere ie amne Ngöbö ye ara tä kukwe ükete nikrä angwane, ni jökrä tä ja kwrere Ngöbö okwäte, aisete nita dre dre nuene abko erere btä kukwe ükateta kwe. Ye mden kisete, munkwe nüna ni menteni kwrere kä nebtä amne munkwe Ngöbö mika ütiäte kärekäre jae,

¹⁸⁻¹⁹ ñobtä ñan angwane, mun mräkä kirakira nämane nüne ngwarbe amne kukwe ütiäte ñakare, btä nämane ja kite, ye kwrere mun jatani nüne siba niaratre täbti, akwa Ngöbökrä mun kökanintarita jakrä. Mun kökanintarita kwe, ye abko ñan oro amne ngwianbti mun kökanintarita kwe. Oro amne ngwian ye abko tä niken ngwarbe. Akwa kordero kuin deme, bren ñakare bian nämane Ngöböye ja ngite ütiäre, ye kwrere Kristo käkwe ja biani müre ketadre krusobtä abko däriebti Ngöbökrä mun kökanintarita, ye nena gare kuin munye.

²⁰ Ye abko, Ngöbö ngämi kä ne dätäre, ye känenkri Kristo mikanina biare kwe rükakäre kä nebtä, akwa kä mrä ne ngwane Ngöbökrä juani müre ketadre mun kräke.

²¹ Kristo köböire munta Ngöbö mike era jae, käta tödeke bti mtare. Kristo krütani ye abko Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, bti nikani ngwenante kä käinbti, kanti mikani ütiäte kri kwe. Kristo ye mden köböire munta tödeke Ngöböbti amne munta ngibiare ngäbti kisere.

²² Mtare kukwe era metre Kristobtä mikata täte munkwe, ye köböire abko Ngöbökwe mun mikanina deme ja ngwärekri mun mräkä tarekäre era metre jökrä. Ne aisete ja di ngöi jökrä munkwe ja tare era metre kwärikwäri,

²³ ñobtä ñan angwane mun därebareta bobukäre. Mun meye amne mun rün tä krüte, yekri mun därebare käne, akwa Ngöbö Kukwei nire amne tä kärekäre, ye köböire mun därebareta.

²⁴ Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:
Ni jökrä kä nebtä abko tä mikä kwrere amne, ni kuin bä nuäre nuäre abko tä kri blü kwrere.
Mikä tä bä ngrötökä jötrö amne kri blü tä näkäenkä jötrö, ye kwrere nita jötrö kä nebtä,

²⁵ Akwa ni Dänkien Ngöbö abko Kukwei tä kärekäre, *Isaiás 40.6-8*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Ni Dänkien Kukwei ye mden abko Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä abko mikani gare munye.

2

¹ Ye mden kisete, kukwe käme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe amne, ni ngöka bätäkä ngwarbe ye kite jökrä temen munkwe. Erere arato, ja bä mika kuin au, ye kite temen munkwe amne, jändrän ni mdakwe ie mun töta nebe jakrä amne ñäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe.

²⁻³ Ye abko, ni Dänkien moto kuin era metre nena gare täte munye, aisete ngäbäkre chi tä därere käta nebe kian känene duadre jae abko te tä niren, ye kwrere jändrän jökrä Ngöbökwe kuin deme mun mikakrä niren, ye abko munkwe känantari kisere jae, Ngöbökwe mun dianintari ño rabadre nuke gare bäri munye abkokäre.

Jesukristo abko jä nire kwrere

⁴ Mdakäre abko, jä ütiäte kri mika nämane ju gräre, ye kwrere ni Dänkien Jesukristo abko ütiäte kri munkrä. Niara abko jä ütiäte ye kwrere, akwa niara abko nire. Niara ken munkwe kröta. Ni Dänkien abko ütiäte kri jä ütiäte kwrere, akwa nitre kä nebtä käkwe trö kwitani ie, akwa Ngöbökwe dianinkä jakrä amne ütiäte kri kräke.

⁵ Ye abko, Jesukristo köböire Ngöbökwe mun mikanina nire arato. Jä jue mikata ño, ye kwrere Ngöböta mun ükekrö ketetibe, käkwe ja Üai mikani nüne munbtä mun mikakäre ju kwrere jakrä, mun rabadre sribire niarakrä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre deme kwrere amne, Jesukristo köböire mun rabadre jändrän kuin bien Ngöböye niara Üai diebti kä mikakäre nuäre Ngöböbtä.

⁶ Yebtä abko, Ngöbökwe niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Tita ni mike iti Siön nete abko jä bäri ütiäte ju mikakrä kwrere. Ni jä kwrere ne abko bäri ütiäte kri ju gräre, aisete tikwe dianinkä mikadre nete.

Aisete nire nire käkwe tödekadre ni yehti abko Ngöbökwe ñan mikadi ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaiás 28.16*

abko niebare Ngöbökwe Jesukristobtä.

⁷ Angwane mun Ngöbö mikaka era jae abko kräke ni jä ütiäte kri kwrere abko ütiäte kri, akwa nire nire käta tödeke ñakare Jesubti abkobtä Ngöbö Kukweita blite abko erere tä nebe bare krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä,

akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre. *Salmos 118.22*

⁸ Mdakäre abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Niara abko jä kwrere btä ni mda mda ngoto ritadite angwane, näin ngitiekä temen jä yehti ta, erere Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen, *Isaiás 8.14*

nieta Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä. Niaratre tä ngoto ritete kore Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane ñan tö Ngöbö Kukwei Jesukristobtä mikai täte, dokwäre Ngöbökwe kukwe mikanintbe kira kräke, ye erere rabadre bare btäre, käkwe ja ngie nuadi.

⁹ Akwa mun tödekaka Jesubti ara jire abko ja mräkäre dianinkä Ngöbökwe jakrä. Erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire jrei ngwärekre, ye kwrere Ngöbökwe mun mikani sribire jakrä. Amne mun abko juta deme Ngöbökwe. Mdakäre abko, mun abko jen Ngöbökwe. Niarakwe mun dianinkä kore jakrä angwane, jändrän kuinkuin nuenbare kri krübäte kwe munkrä, ye abko mun rikadre mike gare ni mda mdaye abkokäre. Mun nämane nüne kä ikote Ngöbö okwä bäre mento, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun käräbaretä nüne kä trä kuin bä nuäre jen kwe te.

¹⁰ Mdakäre abko, käne mun nämane ngwarbe, ütiäte ñakare juta kwrere, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun juta Ngöbökwe mtare. Erere arato, mun ñan nämane ruentari tare Ngöböye, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ruentari tare kri ie.

¹¹ Ti mräkätäre tare tikwe, ti bike kukwe ribere krörö munye: Munta nüne ni menteni kwrere kä nebtä, aisete kukwe käme mdeita nebe munye, käta rüre mun rüere, ye käkwe ñan mun ganaindre, abkokäre munkwe ñan kä bian ie jabtä.

¹² Angwane nitre ie Ngöbö gare ñakare, ye okwäbti munkwe nüna kuin, ñobtä ñan angwane bäsi ni kukwe kämekäme

nuenkä btä ñäkä blo, ye kwrere jire tädre ñäke mun rüere mtare, akwa munkwe jändrän kuin nuendi niaratre okwäbti ne ngwane, Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye ngwane niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä kukwe kuin nuenbare munkwe yebtä.

Gobran kukwei amne ni bkänkä kukwei mikadre täte

¹³ Mdakäre abko, ni Dänkien rabadre ütiäte ni mda mda okwäte, abkokäre ni jökrä tä mikani gobrane ji dokwäte, ye munkwe kukwei mika täte abko krörö: emperador romanobo tä bäri ji dokwäte, aisete munkwe mika ütiäte jae.

¹⁴ Erere arato, gobran mda mda juanta emperadorekwe nitre kukwe kämekäme nuenkä töi diankäre amne ni jändrän kuin nuenkä abko mikakäre ütiäte, ye munkwe mika ütiäte arato,

¹⁵ ñobtä ñan angwane nitre töi ñakare käta blite ngwarbe mun rüere abko ngwärekre munkwe jändrän kuin nuendre niaratre kukwei ötakäre abko ie Ngöbö tö.

¹⁶ Ngöbökwe mun ngite dianinkä mento munbtä käkwe mun tikaninte, akwa ye köböire munkwe ñan bika kuin, kukwe kämekäme nuenkäre janknu tiebe. Akwa ni klabore Ngöbökwe käkwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nuna.

¹⁷ Mdakäre abko, munkwe ni jökrä mika ütiäte jae: Munkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti tare amne munkwe Ngöbö jürä ngwian amne emperador abko mika ütiäte munkwe.

¹⁸ Mdakäre abko, mun klabore ni mda mdakwe, ye abko käkwe mun bkänkä kukwei mika täte jökrä amne munkwe mika ütiäte jae arato. Ye abko mun bkänkä moto kuin amne moto jäme, ñan ye aibe munkwe kukwe mikadre täte kore, akwa mun bkänkä moto kämekäme ye kukwei mika täte munkwe arato,

¹⁹ ñobtä ñan angwane ni ja mike ngite ñakare, akwa ni mikata ja ngie nuen ngwarbe amne, nita Ngöbö mike täte, aisete nita nebe kwekbe jirekäbe ja tare nike bätärekä kore, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye.

²⁰ Mun klabore käkwe ja mikadre ngite abtä mun mikadre ja ngie nuen, yebtä abko tädre ja tare nike bätärekä, ye abko rabadre ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane mun mikadre ja ngie nuen metre kwe. Akwa munkwe jändrän kuin nuendre, dokwäre mun mikadre ja ngie nuen angwane, mun tädre ja tare nike kwekbe bätärekä, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye,

²¹ ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja tare nikani kore käne munkrä, ye kwrere munkwe ja tare nikadre arato, abkokäre Ngöbökwe mun käräbare jakrä. Ne aisete ja tare nikadre ño, ye abko Kristo käkwe bä mikani käne abko erere munkwe nuendre abko krörö:

²² Kristo kākwe ja mikani ngite ñakare Ngöbö rüere amne, ni mda mda ngökani ñakare kwe, *Isaiás 53.9*
 abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²³ Akwa niara rüe namani ñake taretare ie angwane, namani kwekbe, ñäkäbare ñakare tare kwe ietre. Erere arato, mika namani ja tare nike krübäte angwane, rüe rätäninkä ñakare kwe amne Ngöbö abko kukwe ükatekä metre, ye aibe ie namani ja mike gare jirekäbe.

²⁴ Kristo ara jire kākwe kötä mikani au nikrä amne müre ketani krusobtä ni diäre, ye ngwane ni nämane ja mike ngite krübäte Ngöbö rüere abko dianinkä jökrä mento nibtä kwe. Ne köböire abko ni krütani käta ja mike ngite ñakare mda Ngöbö rüere, ye kwrere nikwe ñan ja mikadre ngite mda Ngöbö rüere amne nikwe nünandre kuin era metre, abkokäre Kristokwe ja biani müre ketadre au ni diäre. Erere arato, Kristo mikani träine ngrabare, bti krütani, ye köböire abko mun namaninta kuinta.

²⁵ Krütani kore munkrä, ñobtä ñan angwane obeja tä nente angwane, tä niken ngwarbe kwäräkwärä, ye kwrere mun nämane näin mente Ngöböye, akwa mtare mun jataninante Jesukristoye. Ni obeja ngibiaka tä obeja ngibiare kuin, ye kwrere Kristo tä mun ngibiare amne tä mokrere munbti.

3

Kukwe ni gure gure kräke

¹ Ne kwrere arato, mun merire gure gure kākwe ni brare munkwe kukwei mikadre ütiäte, ñobtä ñan angwane nane ni brare ruäre abko ñan tä tödeke Jesubti, akwa mika ütiäte jae munkwe amne munkwe nünandre kuin, ne ngwane ñan munta blite Jesubtä ben abtä tödekadre bti kwe, akwa munta nüne kuin ye köböire jatadi tödeke bti,

² ñobtä ñan angwane Ngöbö käikitarekä kwärä munta nüne kuin deme ni brare munkwe okwäbti, ye köböire jatadi tödeke Jesubti.

³ Akwa munkwe ñan ja däte bätäkä ngwarbe ngrabare ja bä mikakäre nuäre amne, munkwe ñan ngwian gate ja dokwä sökakrä bätäkä ngwarbe ja bä mikakäre nuäre. Erere arato, munkwe ñan jändrän orore tuäretuäre mika ja ngrabare ja bä mikakäre nuäre amne ütiäte amne, munkwe ñan dän kuinkuin ütiäte krikri kita jabtä ja bä mikakäre nuäre ngrabare.

⁴ Akwa munkwe ja moto mika kuin, kākwe nuna jäme ja bä mikakäre nuäre. Ja töi amne ja moto mikadre kuin kore munkwe, ye ngwane mun bä rabadi nuäre kärekäre. Ja bä mikadre nuäre kore, ye abko ütiäte kri Ngöbö ngwärekri.

⁵ Ne kwrere arato meri deme deme nünanka kira tödekaka Ngöböbti nämane ja bä mike nuäre, kä nämane ja moto mike kuin amne jäme ja bä mikakäre nuäre. Niaratre nämane brare kwe mike ütiäte jae amne nämane kukwei mike täte

⁶ Sara kwrere. Sara abko käkwe brare kwe Abraham kukwei mikani täte käkwe “ti dänkien” niebare ie. Mun merire merire abko käkwe nünandre metre kore amne munkwe ñan kä jürä ngwiandre jabtä ne ngwane, mun rabai Sara kwrere.

⁷ Mun brare gure gure abko ie nuna rüka gare kuin meri munkwe yebe. Meri abko di ñakare ja kwrere munbe, aisete munkwe mika ütiäte amne munkwe ngibia arato, ñobtä ñan angwane ja moto kuinbti Ngöbökwé mun brare käräbare nünakäre kärekäre jabe, ye kwrere Ngöbökwé meri ye käräbare arato nünakäre kärekäre jabe, aisete munkwe meri munkwe ye mika ütiäte. Munkwe blitadre Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mun kukwei kadre ngäbti, abkokäre munkwe nuna kore ben.

⁸ Mdakäre abko, mun jökrä käkwe nuna jäme ketetibe jabe amne ja raba ruen ja kwrere jökrä munye ja die mikakäre kwärikwäri. Erere arato, ni ja mräkäre käta ja tarere, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. Erere arato, munkwe ja moto mika kuin jakrä amne munkwe bika tidrä jabtä kwärikwäri.

⁹ Ye abko, ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere angwane, munkwe ñan kukwe nuenta blo btä ja dokwäre. Erere arato, ni mdakwe ñäkä taretare munbtä angwane, munkwe ñan ñäkäta taretare btä ja dokwäre amne munkwe ja di kärä kräke Ngöböye jirekäbe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun käräbare jakrä ja di biankäre munye Kristo köböire, aisete munkwe ñan ja ngie mika.

¹⁰ Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane
Nire nire tö nünai kuin amne tö kä tuai nuäre jabtä,
ni ye abko käkwe ñan ñäkä taretare ni mda mdabtä amne
ñan ni mda ngöka kwe.

¹¹ Erere arato, jändrän käme Ngöbö rüere, yebtä kä mikaka
kwe amne jändrän kuin nuen kwe.

Mdakäre abko, ja töi mika kwatibe kwe nüne jäme ni mda
mdabe amne rankwa janknu kä jäme ye jiebtä arato,

¹² ñobtä ñan angwane ni nüne metre abko ni Dänkien tä ngibi-
iarebti.

Erere arato, tä blite Ngöböbe angwane, niara tä biare kukwe
kaen ngäbti.

Akwa ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko kräke
Ngöbö motota nebe romon, *Salmos 34.12-16*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹³ ¿Ne aisete munkwe ja kitadre jändrän kuin aibehtë, ye ngwane nirekwe kukwe nuendre blo mun rüere? Bäsi ni ñakare jire.

¹⁴ Akwa nane nūnanhtë kuin, ye dokwäre ni mdakwe mun mika ja tare nike ne ngwane, Ngöböta ja di bien munye, jaisete munkwe kä ngwian nuäre jabhä! Amne munkwe ñan ni ye jürä ngwian jabhä amne mun ñan rekwetaka käne arato,

¹⁵ akwa munkwe ja töi mika kwatibe Kristo mikakäre ütiäte ja Dänkien kwrere. Erere arato, ñobtä munta tödeke Kristobti, käta ngibiare ngäbti, ye ni mda mda ngämi kite ngwentari munye, känenkri munkwe ja mika juto biare kukwe kakäre ngäbti. Akwa ja moto jämenbti munkwe blita bentre amne munkwe ja mika bobre, käkwe ni mda mda mika ütiäte jae niaratre kukwei kare ngäbti.

¹⁶ Erere arato, ja ñan rabadre ruen ngite munye Ngöbö ngwärekri, abkokäre munkwe nūna kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristobti, abtä munta nūne metre, yehtë ni ruäre tä ñäke blo mun rüere, ye abko rabadreta ja gaire, abkokäre munkwe nūna metre.

¹⁷ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane jändrän kuin nuenhtë nikwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ne ngwane, rabadre kuin nikrä ja tare nike kore; akwa nikwe ja tare nikadre jändrän käme nuen dokwäre, ye abko rabadre käme nikrä,

¹⁸ ñobtä ñan angwane Kristo ara jire käkwe ja tare nikani amne krütani ni ngite Ngöbö rüere diankakäre mento nibtä, ye abko nuenbare batibe kwe amne namani ütiäte kärekäre. Kristo abko ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa niara krütani ni ngite ngite ngwiankäreta Ngöböye. Ye abko, Kristo müre ketani, akwa ngwäkä ye abko Ngöbö Üai käkwe mikaninta nire.

¹⁹⁻²⁰ Ye kwrere üai kämekäme nämane kira Noé näire käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte abko nämane kitani ngite abko ie Kristo käkwe dre dre nuenbare amne dre dre nuendi kwe abko Kristo Üai jananbare mike gare. Noé nämane ru dätere angwane, nire nire jatadita Ngöböye abko Ngöbö nämane ngibiare bätärekä, akwa ye ngwane ni braibe namani dianintari. Ni ni kwäbe namani dianintari ñöbti Noébe.

²¹ Nöbti niaratre namani dianintari kira, ye abko nitre tödekaka Jesubti ngökata ñöte bä mikani kwetre ye kwrere. Jesukristo krütani, bti Ngöbökwé mikaninta nire, ye köböire abko nita nebe dianintari abko ni ngökata ñöte tä bä mike. Akwa ni ngökata ñöte, yehtë ñan ni rabadre merebe ngrabare, abkokäre ni ngökata ñöte. Akwa ni ngökata ñöte angwane, Ngöbökwé ni töi mikadre merebe abko nita kärere Ngöböye.

²² Amne Kristo mikaninta nire Ngöbökwé, yehtë abko nikaninta kä käinbti amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö küde ruenkri

sete amne, angele btä üai käme mda mda dite krikri, ye abko namani mikani jökrä Kristo ngoto täni.

4

Nünandre Ngöbökrä

¹ Mdakäre abko, Kristo käkwe ja tare nikani ja ngrabarebti, ne aisete munkwe ja mika biare ja tare nikakäre niara kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ja tare nikanina ja ngrabarebti, ye abko nämänena biare kukwe kämekäme kite temen nünakäre Jesukristo kräke abko erere nuenbare kwe.

² Ye mdenbtä, kukwe kämekäme mdei ie, yebtä ñan tä ja kite mda, akwa nünandre ño kwe, ie Ngöbö tö, ye kwrere tä nüne.

³ Nitre ie Ngöbö gare ñakare tö nünai ño, ye kwrere munkwe nünabare raire arato abko krörö: Mun nämäne nüne nukro kwrere, jändrän käme aibe mdei nämäne nebe munye, amne mun nämäne mröre krikri, kä nämäne dröbare amne, mun nämäne dö ñaen kabre krübäte kä mikakäre nokre amne jändrän ngwarbe kämekäme abko mun nämäne mike ütiäte ngöböre jae.

⁴ Akwa mtare abko, nitre ñakare tödekaka Jesubti käta kukwe kämekäme nuene kabre krübäte, ye ben munta dikekä ñakare gwaire mda, ye mdenbtä abko niaratre ñan töita nebe krütare munbtä, käta ñäke blo mun rüere mtare.

⁵ Akwa Ngöbö kukwe ükatekä ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye ngwärekri niaratre käta kukwe nuene kämekäme ye rükadi niere jökrä.

⁶ Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni kräke, abkokäre ni ngämi krüte, känenkri Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare ietre. Nire nire käkwe tödekani Jesubti abko Ngöbökwé ñan mikani ja ngie nuen. Abti niaratre krütani ni jökrä kwrere, akwa niaratre üai namani nüne kärekäre Ngöböbe.

⁷ Kä mrä kitera nüke, aisete mun rabadre blite Ngöböbe, abkokäre munkwe töbika metre amne munkwe töbika kuin ja käne arato.

⁸ Bärire mda abko, nita ja tarere era metre kwärikwäri angwane, ni mdata ja mike ngite ni rüere angwane nita juto biare denkä jabti ta, aisete munkwe ja taredre kri kwärikwäri, ye abko bäri kuin.

⁹ Erere arato, munkwe ja ka ngäbti kuin kwärikwäri ja gwiriete, akwa yebti munkwe ñan ngra ngrata jabtä kwärikwäri.

¹⁰ Mdakäre abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä, käkwe ja di biani bätäkä ngwarbe munye abkobti munkwe sribidre, ye kwrere munkwe sribi kuin ni mda mdakrä, Ngöbökwé ja moto mikani kuin bätäkä ngwarbe munkrä, ye kwrere munkwe sribi abko krörö:

¹¹ Munkwe blita ni mda mdabe angwane, Ngöbö ara jire tä blite mun köböire ni mda ye die mikakäre, kwrere jire munkwe blita. Erere arato, munkwe sribi ni mda mda die mikakäre angwane, Ngöböta ja di bien ño munye, ye erere bti munkwe sribi nuen ja di ngöi jökrä ni mda mdakrä, munkwe dre dre nuendre, yehti Ngöbö rabadre käikitaninkä Jesukristo köböire abkokäre. Ngöbö aibe abko rabadi käikitaninkä amne di rabadi kri kärekäre arato. Abko kore se. Amen.

Munkwe ja tare nikadi tödekabtä Jesubti

¹² Ti mräkätre tare tikwe, ñukwä jutra ngire tä ni kukwe tare, ye kwrere jire munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, yehti munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rabadi bare kore, aisete ñan raba tuen bä jene munye.

¹³ Akwa Kristo käkwe ja tare nikani ño, ye kwrere munta ja tare nike gwaire ben, ye abko munkwe käi ngwian nuäre jabtä, Kristo jatadita ja di kri bä nuärehti angwane, kä rabadre bäri nuäre munbtä niarabe gwaire abkokäre.

¹⁴ Erere arato, munta tödeke Kristobti, ye dokwäre ni mdakwe ñäkä taretare munye angwane, munkwe kä ngwian nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai bä nuäre tä nüne munbtä aisete.

¹⁵ Akwa nane mun raba ja tare nike angwane, ñan ni mda kämikabtä amne ñan gobtä mun tädre ja tare nike. Mdakäre abko, ñan ja mikabtä ngite bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere amne ñan ja mikabtä kukwe jenenante ta, abtä mun tädre ja tare nike, ie ti tö.

¹⁶ Akwa mun abko tödekaka Kristobti, abtä munkwe ja tare nika ne ngwane, mun ñan raba ja gaire, akwa mun kädeka Kristobti angwane, munkwe Ngöbö käikitaka jirekäbe,

¹⁷ ñobtä ñan angwane mtare ni jen Ngöbökwä kätä kukwe käme nuene Ngöbö rüere angwane, Ngöböta töi den kätä mike ja tare nike. ¿Ye abko, ni tödekaka Kristobti ara jire btä kukwe tare rakadrekä kore, se abko nitre kätä kukwe kuin Jesubtä mike ñakare täte abko kräke kukwe rabadi ño mrä? ¡Aitee, Ngöbökwä niaratre mikadi ja tare nike kri krübäte!

¹⁸ Mdakäre abko, nitre nünanka metre Ngöbö ngwärecri, akwa töi diankäre Ngöböta mike ja tare nike, akwa mrä niaratre rabadi dianintari.

¿Kore ne ngwane nitre diän diän ja mikaka ngite Ngöbö rüere abko Ngöbökwä dianditari ya? Ñakare, *Proverbios 11.31* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁹ Ne aisete munkwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ye erere munkwe ja tare nika ka ngäbti. Akwa Ngöbö mun dätekä, ye kisete munkwe ja mika amne niarakwe ja kukwei mikadi

täte, käkwe mun dianditari amne mun rika jändrän kuinquin nuene janknu.

5

Ñan bikadre kri, akwa ja mikadre bobre

¹ Mtare nitre ji ngwianka tä mikani ji dokwäte mun ngätäite, ye abko ti tö töi diain mda, ñobtä ñan angwane ti abko unbre arato amne tita sribire nitre ji dokwäte ye kwrere. Erere arato, Kristo käkwe ja tare nikani kri, ye tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita kädriere ni mda mdabe. Erere arato, Kristo jatadita angwane, rabadi ütiäte kri, ye ben gwaire ti rabadi mikani ütiäte arato abko gare kuin tie, aisete

² mun unbre unbre ji dokwäte, ye ie ti bike niere krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä obeja kwrere Ngöbö ngwäreki amne tä mikani ngibiadre munye, ye abko munkwe ngibia kuin, akwa munkwe niaratre ngibia ja moto kuinbti, Ngöbö tö ie ye kwrere. Akwa munkwe ñan ja moto mika iko niaratre ngibiabtä. Erere arato, munkwe ñan niaratre ngibia ngwian ganainkäre jae, akwa munkwe kä ngwian nuäre jabtä niaratre ngibiakäre.

³ Erere arato, nitre tä mikani ngibiadre munye, ye munkwe ñan ja mika dänkiene, akwa niaratre käkwe nünandre kuin, abkokäre mun ara jire käkwe nüna kuin niaratre okwäbti.

⁴ Abti Kristo, Obeja Ngibiaka Bäri Ütiäte Kri, ye jatadi nüketa angwane, korona bianta ni ganankaye, ye kwrere jändrän ütiäte biandi kwe munye, käkwe mun mikadi ütiäte kri amne ye abko ñan rikadi ngwarbe jire chi.

⁵ Erere arato, nitre unbre unbre tä ji ngwianka mun bati bati käne, ye munkwe kukwei mika täte. Erere arato, ja moto jämenbti mun jökrä käkwe bika tidrä jabtä kwärikwäri amne munkwe ñan bika kri jabtä, akwa munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö: Nire nire käta bike kri abko rüere Ngöbö motota nebe romon.

Akwa nire nire käta bike tidrä Ngöbö ngwäreki abko kräke
Ngöböta ja moto mike kuin, *Proverbios 3.34*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁶ Kä jatadi angwane, Ngöbökwé mun mikadre ütiäte, abkokäre munkwe bika tidrä Ngöbö di kri yebtä.

⁷ Amne kukwe ño ño tä mun kisete, abtä munta töbike kri, ye munkwe kita jökrä Ngöbö kötärä, ñobtä ñan angwane Ngöbö töita käre munbtä.

⁸ Mdakäre abko, kwra lion ie mröta nebe angwane, tä niken ngwäne krikri, käta niken jändrän känene kwetadre jae, ye kwrere jire mun rüe diablu Satana tä näin ni känene juankäre

ngwarbe, aisete munkwe töbika kuin ja käne amne munkwe mokre jabti au.

⁹ Akwa munkwe tödeka kwatibe Ngöböbti amne munkwe nünanka dite jabtä rükäre mun rüe Satanabe, ñobtä ñan angwane munta ja tare nike, ye kwrere mun mräkä tödekaka Jesubti kä jökräbti temen tä ja tare nike arato. Yebtä munkwe töbika, käkwe nünanka dite jabtä.

¹⁰ Munkwe ja tare nikadi bä jötrö mda, yebti Ngöbö ja moto mikaka bäri kuin ni kräke käkwe ni käräbare nünakäre kärekäre kä nuärete kä käinbti Jesukristo köböire, Ngöbö ye ara jire käkwe mun mikadi juto biare nüne jakrä. Erere arato, mun mikadi nünenkä dite kwe amne ja di biandi kwe munye amne mun mikadi dikekä janknu kwe Jesukristobe arato.

¹¹ Ne aisete Ngöbö di raba kri jändrän jökrä bti ta kärekäre, ie ti tö. Abko kore se. Amen.

Kukwe mrä

¹² Mräkäre abko, ti mräkä Silvano abko tä tödeke era metre Kristobti tuen tie, aisete niara köböire tita tarä tike chi munye, mun die mikakäre. Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä, käkwe jändrän kuin nuenbare munkrä abko rabadre gare munye arato, abkokäre tita tarä ne tike. Ngöböta mun tarere kore, yebtä munkwe nünanka dite dite.

¹³ Amne juta Roma nete, ne arabe kädianta Babilonia arato, ne kanti nitre tödekaka Kristobti tarä arato abko käta köbö kuin juen munkrä. Ngöbökwé mun dianinkä jakrä, ye kwrere niaratre dianinkä jenena jakrä kwe arato. Erere arato, Marcos, ti ngobo tikwe Ngöbö käbti käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁴ Amne munta ja tarere kwärikwäri, ye bä mikakrä abko munkwe ja demain kwärikwäri köbö ngwianretari kwärä jae. Mun abko nena Kristokwe, yebtä kä jäme raba jökrä. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bobukäre Pedrokwe 2 Pedro

Simón Pedro käkwe tärä ne tikani. Pedro kebera krüte abko namanina gare ie, ye abko niebare kwe 2 Pedro 1.12-15. Pedro käkwe tärä ne tikani kukwe era metre Jesubtä mikakäreta töre nitre tödekaka Jesubtiye, niaratre käkwe nünandre deme amne nünandre janknu kwetre Jesu kräke abkokäre. Mdakäre abko ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti rükadre nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre abko Pedro tö namani mikaita töre ietre. Nitre ye abko ni ño amne tätre nüne ño abko Pedrokwe niebare ietre. Nitre ni ngökaka ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri. Mräkäre abko, kukwe rakadrekä ño ño kä mrä abko Pedrokwe mikaninta töre arato. Kä mrä ye jatadre jötrö, aisete ja di ngöi jökrä nünandre deme Jesukristo mikakäre ütiäte abko Pedrokwe niebare.

Erere arato, Jesukristo jataita era metre, akwa Ngöböta ni jökrä ngwen ruentari tare jae amne tö ni jökrä tuai ja töi kwite niara kukwäre amne tö bäri ni kwati tuai tödeke niara Odei Jesukristobti, ye aisete ñan tö Jesukristo juainta gwängwarbe, akwa tä ni ngibiare bätärekä bätärekä abko Pedro tö namani mikai gare. Kukwe kabre 2 Pedrobtä abko ja kwrere tärä Judabe.

Pedrota köbö kuin juen

¹ Ti Simón Pedro, ti abko sribikä Jesukristokwe amne ti abko Jesukristo kukwei ngwianka arato. Ngöbö nikwe Jesukristo abko ni Diantarikä abko bti nunta tödeke, ye kwrere munta tödeke niarabti arato. Jesukristo abko ni metre, käkwe ni die mikani tödeke jabti. Mun ye abko kräke tita köbö kuin juen tärä nebtä.

² Angwane Ngöbö nükani gare munye amne Jesukristo nükani gare munye, aisete niaratre käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne mun mika nüne jame kwetre, ie ti tö, käta tärä tike munye.

Ngöbökwé ni käräbare abko erere nikwe nünandre

³ Ngöbö nukanina gare nie, ye mden köböire ja di krikti jändrän jökrä ütiäte nünankrä metre biani kwe nie. Ja di kri bä nuärebti amne ja moto kuinbti niarakwe ni käräbare jakrä.

⁴ Ja di kri bä nuäre amne ja moto kuin, ye köböire abko jändrän kuin ütiäte kri köböi mikani Ngöbökwé nie. Jändrän kuin, ye köböire abko jändrän kämekäme mdeita nebe nie käkwe ñan mun juandre ngwarbe, akwa munkwe kwäräbedre amne, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye kwrere mun rabadre nüne, abkokäre jändrän kuin köböi mikani kore kwe nie.

⁵ Ye mden kisete munta tödeke kwatibe Jesubti, ye bärire mda abko nünandre kuin Ngöbökrä, ye jiehti mun rankwa ja di ngöi jökrä; amne nuna kuin Ngöbökrä, ye bärire mda abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye abko jiehti mun rankwa; amne

⁶ Ngöbö rabadre gare bäri kuin munye, ye bärire mda abko ja ngibiadre kuin au kukwe kämekäme ngäniene, ye jiehti mun rankwa. Erere arato, ja ngibia kuin au, ye bärire mda abko jändrän jökrä ngibiadre bätärekä, ye jiehti mun rankwa; amne jändrän jökrä ngibia bätärekä, ye bärire mda abko nuna metre Ngöbökrä, ye jiehti mun rankwa.

⁷ Erere arato, nuna metre Ngöbökrä, ye bärire mda abko nire tödekaka Jesubti, ie ja rabadre ruentari tare kwärikwäri, ye jiehti mun rankwa amne, ja rabadre ruentari tare kwärikwäri nie, ye bärire mda abko munkwe ja taredre kwärikwäri abko jiehti mun rankwa.

⁸ Munkwe nünandre kore bäri mda köbö kwatirekwatire, ye ngwane ni Dänkien Jesukristo nükani gare munye, ye kräke munkwe jändrän kuin nuendi amne munkwe ñan nünandre ngwarbe.

⁹ Akwa jändrän jiehti mun rankwadre tikwe nini, ye nire nire tä bkäne ñakare ne ngwane, ni ye abko tä nüne ni okwä kä ikote kwrere. Erere arato, ni ye tä töi ngitiekä ñakare metre, aisete kä tuen känime ja käne nie, kwrere jire tä nüne amne, niara nämäne ja mike ngite käne Ngöbö rüere, ye abko ni Dänkien Jesukristo kärke dianinkä mento btä amne bätäninte jökrä btä kwe, ye abko tä käikwitekä jabtä.

¹⁰ Ne aisete ti mräkätre tikwe, Ngöbökrä mun käräbarera jakrä amne mun dianinkära jenena jakrä kwe, ye rabadre era munkrä, aisete jändrän ye jiehti mun rankwa kisere janknu, ñobtä ñan angwane munkwe ye nuendre ne ngwane, munkwe ñan ni Dänkien gibiadrekäta jire chi

¹¹ amne ni Dänkien, ni Diantarikä Jesukristo tä gobrane kärekäre, ye kanti Ngöbökrä mun kadi ngäbti kise kubu ja kanti sete.

Nire nire kukwei era metre abko ie olo ketadrete

¹² Ne aisete, kukwe era metre diribarera munye abko nena gare metre munye, yebtä munta nünenkä dite, akwa tikwe mikadita töre käre munye.

¹³ Ti tä nüne kä nebtä ne ngwane, tikwe kukwe ye mikadreta töre munye ruen tie,

¹⁴ ñobtä ñan angwane ti kebera krüte abko ni Dänkien Jesukristo kärke mikani gare tie, aisete tita niere kore munye.

¹⁵ Ti krütadrera, ye täbti kukwe ye tädre töre käre munye, abkokäre ti ngämi krüte, känenkri tikwe sribidi ja di ngöi jökrä kukwe ye mikakäreta töre janknu munye.

¹⁶ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo abko di krihti jatadita, ye abko nunkwe diribare munye. Ye abko ñan kukwe mikanintbe ngwarbe kira mun ngökakäre abko niebare nunkwe munye, akwa nunkwe ni Dänkien di kri bä nuäre tuaba ja okwä jenbti abko erere nunta niere.

¹⁷⁻¹⁸ Nun näma ngitio demenbti ni Dänkien Jesube angwane, Ngöbö ni Rün käkwe ni Dänkien mikaba ütiäte kri abko trä rababa bä nuäre, ye nunkwe tuaba. Erere arato, kä ye kanti Ngöbö kukwei jaraba krörö kä käinbti nunye: “Ni ne abko ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä”, nieba Ngöbökwé kä käinbti, ye abko kukwe nuaba ja olo jenbti nunkwe arato.

¹⁹ Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe kukwe niebare ni Dänkienbtä, ye mikaba bäri era nun okwäte. Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä ni Dänkienbtä abko munta tuente, yebtä munkwe ja töitika kuin, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe kukwe niebare ni Dänkienbtä, ye abko ñotra trä kä ikote ye kwrere tä nunkrä mtare. Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, muke kri tä kite dekä käin, abti käta kite ngwen, ye kwrere ni Dänkien rükadita angwane, kä trä tikadikä jökrä kwe mun töite.

²⁰ Akwa kukwe krörökrörö rabadre gare metre munye: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe Ngöbö kukwei niebare, ye abko tä dre dre niere abko niaratrekwe ükaninte ñakare jire au,

²¹ ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre ye käkwe ñan Ngöbö kukwei niebare jire chi ja töi jenbti au, akwa Ngöbö Üai Deme ara jire käkwe niaratre jie ngwiani Ngöbö kukwei niere abko erere niebare kwetre.

2

Ngöbökwé nitre dirikä blo mikadi ja ngie nuen

¹ Akwa ni ja bä mikaka Ngöbö kukwei niekä nämanena kira nitre israelita ngätäite, ye kwrere arato rükai mun ngätäite. Niaratre ye abko töi käme, abkobi kukwe bäri blo diridi tiebe kwetre munye abko köböite ni ruäre käkwe ni Dänkien Jesu tuadimetre. Ni Dänkien käkwe nitre ja bä mikaka dirikä kwrere kökanintarita, akwa niaratrekwe rükandite. Niaratre käkwe diridi blo munye, ye dokwäre abko Ngöbökwé niaratre mikadi ja ngie nuen bäri jötrö.

² Nitre ye käkwe kukwe gaidre nuendi, akwa ye jiehti ni kwati näin. Ye köböite abko ji era metre ni Dänkienkwe abko rüere ni kwati käkwe ñäkädi blo.

³ Mdakäre abko, nitre bikaka Ngöbö kukwei dirikä ye abko tö rabadi krübäte ngwianye, käkwe kukwe ngwarbe tandi ngwian diankakäre munkän. Akwa kira Ngöbökwé niaratre

mikadre ja ngie nuen abko köböi kitanina Ngöbökwé kräke, ye erere niaratre käkwe ja ngie nuadi kri amne ñan kwäräbedre kwetre.

⁴ Ye abko, nitre ye käkwe ñan kwäräbedre gare nie, ñobtä ñan angwane kira angele ruäre käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwé dianinkä ñakare bti ta, akwa mäkäninte kadenante kwe, bti kitani ngite kwe kä bäri iko te kä ja tare nikakrä kánti. Abti mrä angwane Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko tä ngibiare yete.

⁵ Ye kwrere arato, nitre kirakira nünanka Noé näire nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwé dianinkä ñakare bti ta, akwa ñü juani kri temen kwe nitre moto kämekäme gakahäre amne, Noé nämane nüne metre abko kwrere nämane dirire ni mda mdaye abko aibe namani dianintari mräkä ni kükü ben.

⁶ Ye kwrere arato, nitre nünanka juta Sodomate amne Gomorräte nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, käkwe kukwani jökrä amne ngübrün aibe namani niaratre täbtä, ye abko nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere abko btä kukwe rakadikä ño mrä abko Ngöbökwé bä mikani kore juta yebtä.

⁷ Nitre Sodomabo amne Gomorrabo, ye ngätäite abko Lot aibe nämane nüne metre Ngöbökrä, aiseite niara aibe namani dianintari. Akwa Lot nämane nüne yete angwane, nitre kukwe nuenkä käme, ye kiseté Lot nämane nebe ulire krübäte,

⁸ ñobtä ñan angwane niara abko nünanka metre Ngöbökrä, akwa nämane nüne nitre ye ngätäite, aiseite köbö kwatirekwatire nitre ye nämane kukwe nuene kämekäme niara okwäbti amne niara nämane kukwe nuen, yebtä abko Lot nämane ja tare nike, abtä moto nämane iko kukwe tuare.

⁹ Ngöbökwé nitre nünanka era metre ye dianintari kore, ye mden kwrere ni jökrä nünanka era metre Ngöbökrä abko Ngöbökwé diandretari ño kukwe taretare ngäniene, ye abko gare kuin Ngöböye. Erere arato, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöböta ngibiare jenena mikakäre ja ngie nuen kä mrä, akwa mtare tätre mike ja tare nike arato.

¹⁰ Erere arato, nitre ie kukwe kämekäme aibe mdeita nebe amne tä nakwen jiebtí, erere arato tätre bike kri amne tätre nitre dite ji dokwäte mike ngwarbe jae, ye abko ni Dänkien käkwe mikadi ja ngie nuen bäri kä mrä.

Nitre dirikä blo ye abko ja gaire ñakare bikakäre krikri ni mda mda okwäbti amne kä jürä ñakare btätre ñäke blo üai käme di kri ye rüere.

¹¹ Akwa angele sribikä Ngöbökwé abko bäri dite dite amne ütiäte krikri abko ie nin jata nuke töre jire chi ñäke üai käme dite krikri ye rüere ni Dänkien ngwärecri.

¹² Dirikätre blo ye abko bäsi jändrän ngwarbe kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre töi ñakare amne tätre nüne okwäbti be jändrän ngwarbe kwrere. Erere arato, jändrän ngwarbe tä däre abko ie kömikata amne tä nebe köte, kánti tä ngataen, ye kwrere rakadikä nitre dirikä blobtä, abkokäre därebare amne jändrän nüke gare ñakare ietre abko rüere tätre ñäke diän diän, akwa jändrän ngwarbe tä ngataen köte, ye kwrere niaratre jraindi arato.

¹³ Mdakäre abko, niaratre käkwe kukwe nuenbare blo ni mda mda rüere, käta ni mda mda mike ja tare nike, ye dokwäre abko Ngöbökwe ja mikadi rüere abko käkwe mikadi ja tare nike. Nitre dirikä blo tä ja mike gure bati bati, ye abko käita nebe nuäre btätre amne ja gaire ñakare, aisete tätre ja mike gure kä trä ngwenbti. Erere arato, tätre mröre munbe Jesu mikakäre ütiäte jae angwane, käta nebe nuäre btätre, akwa ngwarbe tätre ni ngökö, käta ja bä mike ni kuin kwrere mun ngätäite, akwa jändrän kämekäme btä nita nebe ja gaire, ye kwrere tätre nebe mun ngätäite.

¹⁴ Mdakäre abko, meri ñan jatare dirikätre bloye, okwäta nebe meribtä angwane, töi tärä nebe ie jakrä amne käre niaratre nebe dräre ñakare ja mike ngite Ngöbö rüere amne, meri ruäre töi braibe abko tätre näkwite kukwe käme nuenkäre jabe. Erere arato, jändrän ni mda mdakwe, ie töta nebe krübäte jakrä. Akwa mrä Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kärekäre.

¹⁵ Erere arato, nitre dirikä blo nikani ji kuin metre Ngöbökwe bäre mento, aisete niaratre tä näin ngwarbe nianinte amne, Beor ngobo Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Balaam tö namani kukwe nuein blo ngwian ganainkrä jae, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä näin.

¹⁶ Angwane kukwe nuenbare käme kore Balaamkwe, yebtä Ngöbökwe mäträbare krörö btä: Buro abko blite ñakare, akwa Ngöbökwe mikani blite ni nire kwrere, käkwe ñäkäbare Balaamyé, aibe käkwe ji ötani Balaam käne angwane, ñan nikani Ngöbö kukwei niere ngwarbe janknu ngwian ganainkrä jae.

¹⁷ Mdakäre abko, dirikätre blo ye abko ñö okwä ngrötani kwrere amne müta juankata niken ja käne mürekwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane tätre ni die mikakrä tä niere, akwa ñan raba ni die mike jire chi, aisete tätre dirire blo, ye dokwäre abko kä bäri iko te Ngöbökwe kitadi ngite kärekäre abko tä mikanintbe kräke.

¹⁸ Niaratre tä blite kuin bä nuäre, akwa tätre blite ngwarbe amne, ni ruäre käkwe kwäräbebare krire nitre nünanka blobtä, abti nikani kukwe kämekäme kite temen, käkwe tödekani krire Jesubti, aisete di tä braibe näin metre Ngöböbe, ye abko niaratre tä näkwite ja kukwäre kukwe kämekäme nuenkäre

ben, aisete kukwe kämekäme mdei ietre, yebtä tä ni ye näkwite kore.

¹⁹ Erere arato, nitre dirikä blo abko käkwe ni mda mda tikadrete tätre niere, akwa niaratre ara jire tä kukwe kämekäme ngoto täni, ñobtä ñan angwane jändrän ño ño erere kräke ni tä ni klaboro kwrere, ni ye abko tä jändrän ye ngoto täni.

²⁰ Akwa nire nire ie ni Dänkien amne ni Diantarikä Jesukristo nukanina gare amne kukwe kämekäme kä nebtä, ye ngäniene kwäräbebarera kwe, abti tä niken nakwenta bobukäre kukwe kämekäme ye arabe jiebti, ye ngwane tä nibrenteta kukwe kämekäme te, aisete niara töita nikenta kukwe kämekäme ngoto täni amne tä nebe kukwe nuene bäri käme mda, aisete ngämi tödeke Jesubti angwane, nämane kukwe käme nuene ñakare abko erere tä nuene bäri mda.

²¹ Nitre ye abko, ie ji kuin era metre ni Dänkienkwe ñan rükadre gare jire chi abko rabadre bäri kuin kräke abko namani gare ietre, abti tätre kukwe kuin deme biani nuendre diribare ietre abko tätre kiteta temen.

²² Akwa kukwe nieta abko erere namani bare ietre abko krörö:

Nukro tä yen, abti tä kweteta, *Proverbios 26.11*
 abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Erere arato, mtü jukateta tä neme merebe, akwa yebti tä niken jübenta dobrote abko nieta. Nitre ye ie ji kuin era metre ni Dänkienkwe tä nuke gare, abti tä niken kukwe kämekäme nuene bobukäre, ye abko mtü ye kwrere abkobtä tä nakenkä kore.

3

Ngöbökwē kā ne gadikā

¹ Ti mräkätre tare tikwe, tita tarä tiketa bobukäre munye. Tarä ketebu nebti abko ti tö kukwe mikaita töre munye amne jändrän kuin deme deme btä munkwe töbikadre, abkokäre tita tike.

² Nitre deme Ngöbö kukwei niekä käkwe dre dre niebare kira, ye munkwe ngwian töre käre jae. Erere arato, ni Dänkien amne ni Diantarikä Jesukristo käkwe kukwe biani nuendre nie abko nitre Jesukristo kukwei ngwianka käkwe diribare munye, ye tädre töre käre munye abko ie ti tö, käta tarä ne tike munye.

³ Ti mräkätre, ti bike kukwe bäri ütiäte niere, nebtä munkwe töbika: Kä mrä angwane, ni jatadi ruäre abko kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe kräke nünandi kwetre amne jatadi Ngöbö Kukwei mike yakrä jae,

⁴ käkwe niedi krörö: ¿Kristo rükadita bobukäre kä nebtä niebare kwe abko ame? ¿Se ñan ngwarbe ni ngökata ya? Kristo ñan rükadreta, ñobtä ñan angwane ni mräkä känekäne

krütanina jökrä, akwa Kristo ngämi nüketa amne kä dätebare ño kena abko erere kä tä ja täritäri abti kä nüke mtare, aisete ngwarbe ni ngökata, niedi kwetre.

⁵⁻⁶ Akwa niaratre tä töbike blo, ñobtä ñan angwane kena dekä ja kukweibti Ngöbökwe kä käinta dätebare amne kä tementa dätebare ñöbti, ye niaratre ñan tö mikai era. Abti Noé näire nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöbökwe ganinkä jökrä ñöbti, aisete kä dätebare kena abti kä nüke mtare jändrän ñakare ja kwrere ja täritäri, ye abko ñan tö mikai era jae arato.

⁷ Akwa kä käinta amne kä tementa nita tuen mtare noko abko Ngöbö ara jire käkwe gadikä ñukwä jutrabti ja kukweibti amne, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere, ye abko Ngöbökwe gadikä ñukwä jutrabti kä käinta amne kä tementa noko ngöi jökrä, abkokäre Ngöbö tä kä ngibiare mtare.

⁸ Mdakäre abko, ti mräkätre tare tikwe, kukwe ne munkwe ngwian töre käre jae: Kä köböiti ye abko kä mili krati kwrere ni Dänkienkrä amne kä mili krati ye abko kä köböiti kwrere kräke.

⁹ Ne aisete, ni Dänkien käkwe köbö mikaninta, akwa ñan tä ja kukwei mike täte jötrö abko ni ruäre tä nütüre ni Dänkienbtä, akwa ni jökrä kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käkwe tödekadre jökrä Jesubti amne ñan rikadre ja tare nike Ngöbö okwä bäre mento, ie Ngöbö tö, aisete tä köbö kite bätärekä ja käne rükakäreta, ye abko munkwe ngwian töre jae.

¹⁰ Akwa batibe ni gokä tä nüke, ye kwrere jire ni Dänkien köböi rükai. Köbö ye näire ñukwä jutra rabadi kri krübäte abko ngö rabadi juuu, käkwe kä käinta se gadikä jökrä. Erere arato, jändrän jökrä bti Ngöbökwe kä dätebare, ye ñukwä juttrakwe gadikä jökrä arato amne, jändrän jökrä tä kä nebtä, se abko rukwadi jökrä ñukwä jutrate kä temen noko ngöi jökrä.

¹¹ Ngöbökwe jändrän jökrä juandi ngwarbe kore ñukwä jutrabti, ne aisete munkwe nünandre bäri deme ni Dänkien aibe kräke,

¹² käkwe Ngöbö köböi ngibia ngäbti kisere amne, munkwe jändrän jökrä nuen kuin ja di ngöi jökrä Ngöbö köböi ye krötakäre bäri jötrö ja kukwäre. Köbö ye näire kä käinta se rukwadi jökrä ñukwäte amne jändrän jökrä bti Ngöbökwe kä temen ne dätebare abko güdadite jökrä ñukwä jutrate.

¹³ Akwa Ngöbökwe kä käinta amne kä tementa btin köböi mikani mda nie, ye abko nita ngibiare amne kä btin ye kanti abko ni nüne kuin era metre aibe käkwe nünandi.

¹⁴ Ne mden kisete ti mräkätre tare tikwe, kukwe rakadikä jökrä kore, ye ngibiare ngäbti kisere kwärä munkwe nuna deme amne munkwe ñan ja mika ngite amne munkwe nuna jame jabtä Ngöböbe amne ni mda mdabe.

¹⁵ Mdakäre abko, kukwe ne munkwe ngwian töre jae arato: Ni kwati rabadre dianintari, abkokäre ni Dänkien käta ni ngibiare bätärekä kore. Kukwe ye arabebtä ni mräkä tare kri nikwe Pablo käkwe tärä tikani munye arato amne Ngöbökwe niara mikani töbtä ruen tie. Tita kukwe tike munye, ye kwrere Pablota tike munye arato.

¹⁶ Akwa Pablokwe tärä tikani ketareketare, yebtä abko kukwe ruäre tare rükare gare, aisete nitre ie Ngöbö gare ñakare metre amne nitre töi mräme käta ja töi kwite jötrö jötrö, ye abko käta kukwe tikani Pablokwe kwite bä jene, abti tätre dirire blo. Ye kwrere arato, Ngöbö Kukwei mda mda kwitata kwetre, dokwäre Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko känänta au jakrä kwetre.

¹⁷ Ne aisete, ti mräkätre tare tikwe, nitre dirikä blo jatadi ruäre tikwe niebare mun mikakäre mokre abko nena gare munye amne, nitre dirikä blo ye käkwe ñan mun ngökadre, abkokäre munkwe ja ngibia niaratre ngäniene. Erere arato, nitre moto kämekäme ye käkwe ñan mun kitadre ji blobti, abkokäre munta nünenkä dite jabtä, ye kwrere munkwe nünanka janknu, käkwe ja ngibia.

¹⁸ Angwane ni Dänkien ni Diantarikä nikwe Jesukristo ye munkwe mika gare bäri kuin jae amne ni Dänkien käta mun tarere ja moto kuinbti ye abko rüka gare täte jökrä munye. ¡Ni Dänkien aibe raba käikitaninkä mtare amne kärekäre! Amen. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Juankwe 1 Juan

Ni ja töitikaka Jesube kädian nämane Juan käkwe tärä ne tikani. Niarakwe tärä mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 2 Juan, 3 Juan, Apocalipsis. Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne juta kwatirekwatire te käkä Asiate, kräke tärä ne tikani. Mtare kä Asia abko kädianta Turquía. Juan namanina unbre angwane tärä ne tikani kwe.

Jesukristo köböire Ngöbö nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri krübäte, käkwe kukwe kuin bätäkä ngwarbe nuenbare kräke abko Juan tö namani mikai gare ietre tärä nebti, käkwe tikani. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käkwe ni mda mda taredre era metre, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere metre angwane, Ngöböta ni bkäne era metre tä nuke gare nie, niebare Juankwe.

Mdakäre abko, Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätre blobtä. Jesukristo abko ñakare ni kwrere abko dirikätre blo nämane niere. Niara bä namani ni kwrere amne ngrabare aibe ni ngrabare kwrere dirikätre blo nämane niere, akwa niara ñakare ja kwrere nibe amne ñakare Ngöbö Odei abko dirikätre blo nämane niere. Nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan olo ketadrete jire chi nitre yeye, ñobtä ñan angwane dirikätre kore abko ni ni ngökaka, niebare Juankwe. Kukwe era metre Ngöböbtä amne Ngöbö Odei Jesukristobtä, ye abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare abko Juankwe niebare abko erere tikani täräbtä.

Jesukristo abko Kukwe Ngöbökw kwrere

¹ Ti Juan käta tärä ne tike munye. Kena dekä, kä ne date ngämi, känenkri Jesukristo nämänena. Jesukristo ye abko nunkwe kukwei nuaba, nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunkwe nuabtaba ja kise jenbti. Niara ye abko Kukwe kwrere nikrä, käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mike gare munye.

² Jesukristo nämänena kena ni Rün Ngöböbe, akwa Ngöbökw juani nüne nun ngätäite nete angwane, nunkwe tuaba, aise te nunta blite btä munbe. Niara ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mike gare munye.

³ Nunkwe niara tuaba amne nunkwe kukwei nuaba abko erere nunta mike gare munye angwane, nunta ja gete era metre Ngöbö ni Rün nikwebe amne Odei kwe Jesukristobe, ye kwrere mun rabadre ja gete nunbe, abkokäre nunta kukwe era metre niarabtä ne mike gare munye,

⁴ kä rabadre nuäre täte jökrä munbtä, abkokäre nunta tärä ne tike munye.

Nünandre metre

⁵ Kukwe diribare Jesukristokwe nunye abko erere nunta mike gare munye abko krörö: Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä.*

⁶ Ne aisete nita ja gete era metre Ngöböbe ni tädre niere, akwa ni tädre ja mike ngite käre Ngöbö rüere kä ikote, ye ngwane nita ni ngökö amne kukwe era metre Ngöbökwé käta nünamna metre nie, ye kwrere nita nüne ñakare.

⁷ Akwa ñotra trä dirare, te Ngöböta nüne deme amne metre, ye kwrere nita nüne deme amne metre ñotra träte ne ngwane, nita ja gete era metre jabe kwärikwäri amne, Ngöbö Odei Jesu krütani krusobtä nikä angwane, ja därie ianinte nikä kwe, ye köböire Ngöböta ni ngite bätete jökrä nibtä, käta ni mike deme ja ngwäreki.

⁸ Akwa ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre ne ngwane, nita ja ngökö au amne nita ñäke ngwarbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre ye gare ñakare nie.

⁹ Akwa nita kukwe nuene kämekäme abtä ni ngite Ngöbö ngwäreki, ye nikwe niedre metre jökrä Ngöböye ne ngwane, Ngöbökwé ni ngite diandrekä nibtä niebare kwe, aisete ja kukwei mikadi täte kwe amne Ngöbö abko metre, aisete ni ngite ye diandikä jökrä nibtä mento kwe amne ni mikadi deme ja ngwäreki kwe.

¹⁰ Akwa ni ngite Ngöbö rüere, Ngöbökwé niebarera nibtä, aisete ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre, ye ngwane nita Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere. Erere arato, ni ja mike ngite ñakare nikwe niedre, ye ngwane niara kukwei abko nita mike ñakare ütiäte jae.

2

¹ Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre tita tärä ne tike munye. Akwa nane ni iti tödekaka Jesubti käkwe ja mikadre ngite angwane, Ngöbökwé niara ngite diandikä mento btä, ñobtä ñan angwane blitaka tärä nikä ni Rün Ngöbö ngwäreki. Ni blitaka nikä ye abko Jesukristo ara. Niara abko Ni Era Metre.

² Jesukristo käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä Ngöbö mätä kri diankakäre nibtä amne Ngöbö moto mikakäreta jäme nikä, erere arato ni ngite diankakäre nibtä. Ye abko ñan ni

* 1:5 *Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä.* Ngöbö abko ñotra kwrere, ye abko käta Ngöbö abko deme, era metre amne moto kuin bä mike. Niarata kukwe käme nuene ñakare jire chi abko “kä iko ñakare jire chi btä” käta bä mike.

ne aibe kräke akwa, ni kä jökräbti temen kräke ja mikani müre ketadre kore kwe.

³ Ye abko, Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, Ngöbö nena gare metre nie abko rükadi gare jabtä nie.

⁴ Akwa nire nire käkwe niedre: Ngöbö nena gare tie, niedre kwe, akwa kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie abko mike ñakare täte ne ngwane, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne Ngöbö Kukwei era metre gare ñakare ie.

⁵⁻⁶ Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei mike täte angwane, ni ye abko tä Ngöbö tarere era metre bkänä. Ye abko, nire nire kätä niere, tita nüne kuin metre Ngöböbe abko tä niere, ye ngwane Jesukristo käkwe nünabare ño kä nebtä, ye kwrere nünandre kwe arato. Nita nüne kore ne ngwane, nita nüne ketetibe Ngöböbe abko tä gare era metre jabtä nie.

⁷ Mdakäre abko ti mräkätre tare tikwe, kukwe biani nuendre Ngöbökwe tita tike munye, ye abko ñakare biani btin abko tita tike, ñobtä ñan angwane mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko niebarera munye, aisete kukwe ne abko garera munye, aisete ñakare btin munkrä.

⁸ Akwa kukwe ye abko kukwe btin kwrere abko tita tiketa munye. Kristokwe ni tarebare era metre, ye kwrere munta ja tarere era metre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Jesu jatani amne, jändrän kämekäme nämane Ngöbö rüere abko jatani jire jökrä kä ikokri ye abko kitera niken ta amne, Ngöbö trä kuin era metre kitera trä ngitiekä, ye mden abko kukwe btin, btä tita tärä tike munye.

⁹ Ye abko, nire nire tä nüne deme amne metre Ngöbö träte tä niere, akwa tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä dikekä kä ikote Ngöbö rüere.

¹⁰ Akwa nire nire kätä mräkä tarere era metre, ye abko tä nüne Ngöbö träte amne kukwe ñakare jire niara töite kä raba mike niken ngwarbe Ngöbö bäre mento.

¹¹ Akwa nire nire kätä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä nüne amne tä dikekä kä ikote, ñobtä ñan angwane nita dikekä ji ngrabare kä ikote angwane, kätä neme tuen ñakare nie, ye kwrere ni ye tä nüne kä ikote, aisete tä niken mento Ngöböbtä abko tuen ñakare ie.

¹² Ne abko, mun ngäbäkrere, ie tita tärä ne tike, ñobtä ñan angwane Jesukristo krütani krusobtä, ye köböire Ngöbökwe mun ngite dianinkä jökrä munbtä, aisete tita tärä ne tike munye.

¹³ Mun tataretatare abko ie tita tärä ne tike arato. Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämänena. Je-

sukristo ye abko nūkanina gare munye, aisete tita tārā ne tike munye.

Mun bati bati abko kätä ni rüe Satana ngututu ganaine kwäräbe, aisete tita tārā ne tike munye.

Angwane mun ngäbäkrere abko ie ni Rün Ngöbö nūkanina gare, aisete tita tārā ne tike munye.

¹⁴ Mun tataretatare abko Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämanena. Jesukristo ye abko nūkanina gare munye, aisete tita tārā ne tike munye.

Mun bati bati abko dite dite Ngöbö Kukweibtä. Ngöbö Kukwei tä käre mun töite amne munta ni rüe Satana ngututu ganaine kwäräbe, aisete tita tārā ne tike munye.

Ni ñan rankwadre jändrän kä nebtä jiebti

¹⁵ Mdakäre abko, jändrän kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä, ye munkwe ñan tare jire chi, ñobtä ñan angwane nire nire tä jändrän Ngöbö rüere tarere, ni ye abko ñan tä ni Rün Ngöbö tarere,

¹⁶ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere ye abko tä kite ñakare ni Rün Ngöböcri, akwa jändrän jökrä kä nebtä tä Ngöbö rüere, yekri tä kite. Angwane jändrän kämekäme kä nebtä tä rüe Ngöbö rüere abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe abko mdeita nebe nie. Erere arato, jändrän tä nebe tuen kuin ni okwäye abko mdeita nebe nie amne, nita jändrän bkäne amne nita dre dre nuene, yebtä nita bike kri abko tä Ngöbö rüere kä nebtä.

¹⁷ Akwa jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere mdeita nebe nie, ye abko rikadi jökrä ta, akwa Ngöbö tö dreye, erere nire nire tä mike täte, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

Nitre Kristo rüe, ye ngäniene nikwe ja ngibia

¹⁸ Ti mräkäre, mun abko ti ngäbriänkäre tikwe kwrere. Kä ne abko kä mrä. Kä mrä angwane, ni iti kädianta Kristo Rüe jatadi iti niebare, ye abko munkwe kukwe nuani, ye erere Kristo rüe nūkanina kwati dirire mtare, ye mdenbtä abko kä mrä nūkera abko tä gare nie.

¹⁹ Nitre Kristo rüe ye abko nämane ja ükekrö ketetibe nibe, akwa niaratre nämane tödeke ñakare era metre Jesubti, aisete nämane nekete ñakare era metre nibe, aisete nikani nibtä mento. Niaratre tädre tödeke era metre Jesubti angwane, tädre nekete era metre gwaire nibe akräke tädre ketetibe nibe; akwa nämane tödeke ñakare era metre Jesubti amne nämane nekete ñakare era metre nibe abko rükadre gare btä, abkokäre nikani jökrä jenena nibtä mento.

²⁰ Ye abko nitre Kristo rüe rükadre gare metre munye, abkokäre Kristo Ni Deme käkwe Ngöbö Üai mikani nüne munbtä, aisete kukwe era metre nena gare mun jökräye.

21 Tita tärä ne tike munye ye abko ñan kukwe era metre gare ñakare munye abtä tita tike, akwa kukwe era metre nena gare kuin munye, aisete tita tärä ne tike kore munye, ñobtä ñan angwane kukwe dirita ngwarbe, ye ñan tä kite kukwe era metre kri ye garera munye, abtä tita tärä ne tike kore munye.

22 Nire nire ni ngökaka abko ti bike niere munye. Jesu abko Ni Dianinkä ñakare Ngöbökwé, ye nire nire tä niere, ni ye abko ni ngökaka amne ni ye abko Kristo rüé amne Ngöbö ni Rün nikwe mikata ütiäte ñakare kwetre. Erere arato, Jesu ye abko Ngöbö Odei abko mikata era ñakare kwe.

23 Ne aisete, nire nire kätä Jesu mike ñakare ütiäte Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün gare ñakare; akwa nire nire kätä Jesu mike ütiäte jae Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün nena gare era metre.

24 Mdakäre abko, mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe kuin Jesubtä diribare kena munye, ye munkwe ketate käre kisete jakrä. Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun tädi nüne käre ketetibe Ngöbö Odeibe amne Ngöbö ni Rünbe arato.

25 Ye abko, nikwe nünandre kore ketetibe bentre angwane, nikwe nünandi käre käre ben, ye mden abko Jesukristokwe köböi mikani nie.

26 Ye abko, ni ruäre tö mun ngökai, tö mun ngwiain ji blobti Ngöbö bäre mento. Ni yebtä abko tita tärä ne tike munye mun mikakäre mokre.

27 Akwa Jesukristo käkwe Ngöbö Üai Deme mikani nüne munbtä, ye abko tä kukwe jökrä Ngöböbtä amne Kristobtä dirire munye amne, kukwe dirita Ngöbö Üaikwe munye, ye abra era metre amne tä ni ngökö ñakare. Ye aisete, ni mdakwe diridre munye ye abko ñakare ütiäte munkrä, aisete Ngöbö Üai käkwe diribare ño munye Kristobtä, ye kwrere munkwe nuna ketetibe Kristobe.

Ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkätre

28 Mdakäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Kristo rükadita angwane, niara jürä ñan rabadre nibtä amne ni ñan rabadre ja gaire niara ngwäre kri, akwa ja rabadre ruen jäme nie niara ngwäre kri, abkokäre munkwe nuna käre ketetibe ben.

29 Niara abko era metre, ye garera munye, aisete nire nire kätä nüne era metre, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä.

3

1 ¡Anchinaa! Ngöbö ni Rün nikwe kätä ni tarere kri krübäte tuen munkwe abko krörö: ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ara niarata niere nie mtare. Ye abko, nitre kä nebtä tä nüne Ngöbö

rüere, ie Ngöbö gare ñakare, aisete ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ñan tä nuke gare ietre arato.

² Ti mräkätre tare tikwe, ni abko nena Ngöbö ngäbriänkätre era metre bkänä, akwa ni rabadi ño mrä, ye abko Ngöbö ngämi mike gare. Akwa Jesukristo rükadita angwane, niara abko ño nikwe tuadi ja okwä jenbti, aisete ni rabadi niara kwrere arato.

³ Ye abko nire nire tö ja tuai Jesube, käta ngibiare ngäbti kisere, ni ye abko tä ja ngibiare bäri kukwe käme ngäniene nünakäre deme, Jesukristo kuin deme ye kwrere.

⁴ Akwa nire nire käta kukwe nuene kämekäme ja mikakäre ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie kite temen, ñobtä ñan angwane nita kukwe nuene kämekäme angwane, kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie ye nita kite temen.

⁵ Akwa Jesukristo nükani kä nebtä ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre mento jökrä nibtä, ye abko nena gare munye amne, Jesukristo abko käkwe ja mikani ngite ñakare jire bati Ngöbö rüere.

⁶ Ye aisete, nire nire tä nüne ketetibe niarabe, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere; akwa nire nire käta ja mike ngite käre Ngöbö rüere, ni ye abko käkwe ñan Jesukristo tuabare amne gare ñakare ie.

⁷ Ti ngäbriänkätre tikwe, munkwe ñan ja ngökamna ni mda mdaye kukwe nebtä. Nire nire käta kukwe era metre nuene, ni ye abko ni era metre Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane tä nekete Ngöbö era metre yekri.

⁸ Akwa nire nire käta kukwe nuene kämekäme, käta ja mike ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä kite diablukri, ñobtä ñan angwane kira kena abti kä nuke mtare, käre diabluta ja mike ngite Ngöbö rüere. Ngöbö Odei nükani kä nebtä sribi diablukwe bätäkä ngwarbe juankäre ngwarbe.

⁹ Nire nire Ngöbö ngäbriänkä abko ñan tä kukwe kämekäme nuene janknu ja mikakäre ngite, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nura kwrere btä abko rikai Ngöbö ngäbriänkä töi kwite, Ngöböta töbike ño ye kwrere, aisete ñan raba ja mike ngite janknu Ngöbö rüere.

¹⁰ Nire nire Ngöbö ngäbriänkä amne nire nire diablu ngäbriänkä tä nuke gare krörö nie: Nire nire ñan tä jändrän kuin nuene ni mdakrä amne ñan tä mräkä tarere, ni ye abko ñakare Ngöbö ngäbriänkä.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

¹¹ Mdakäre abko, mun nikani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe diribare munye abko krörö: Nikwe ja taredre kwärikwäri abko diribare munye.

¹² Nikwe ja mikadre ngite ñakare Caín tukwe kwrere. Caín abko diablukwe, aisete moto käme diablu kwrere, käkwe etba Abel kämikani, ñobtä ñan angwane Caín moto käme, erere nämane kukwe nuene käme. Akwa Abel abko moto kuin, aisete nämane jändrän kuin nuene, ye dokwäre Caín moto nämane iko kräke amne namani bätä ngwen btä, käkwe kämikani.

¹³ Ne aisete ti mräkätre tikwe, munta jändrän kuin nuene, dokwäre nitre nünanka Ngöbö rüere Caín kwrere käta bätä ngwen munbtä angwane, yebtä munkwe ñan töbika dikaro,

¹⁴ ñobtä ñan angwane ni ngämi tödeke Jesubti, känenkri ni nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwäreki arato, akwa nikwe tödekani Jesubti, aisete mtare nita ni nire kwrere, ye abko nena gare metre nie, ñobtä ñan angwane mtare nita ni mräkä tarere aisete. Akwa nire nire ñan tä mräkä tarere, ni ye abko tä ni ngwäkäre kwrere.

¹⁵ Ye abko, nire nire tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko ni kämikaka Ngöbö okwäbti amne, ni ni kämikaka käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe, ye nena gare munye.

¹⁶ Akwa nikwe ja taredre ño kwärikwäri abko Jesukristokwe mikani gare krörö nie: Jesukristo käkwe ja biani müre ketadre nikrä, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri angwane, ni rabadre biare krüte ni mräkä kräke arato.

¹⁷ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ni tödekaka Jesubti ngwian bkäne tädre iti amne niara mräkä bobre tädre siba, akwa ni ngwian bkäne ie rabadre ruentari tare ñakare, käkwe mräkä bobre ye die mikadre ñakare, ¿ni ye abko tä Ngöbö tarere ya? ¡Ñakare jire chi!

¹⁸ Mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere, nikwe ñan ni mräkä taredre kadabti be ni ngwian bkäne ye kwrere, akwa nikwe jändrän kuin nuendre ni mräkäkrä amne nikwe ni mräkä taredre era metre arato.

¹⁹⁻²⁰ Mdakäre abko, ja rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwäreki angwane, Ngöböta ni bkäne era metre amne kukwe era metre Ngöbökwä, btä nita nekete era metre, ye tä nuke gare krörö nie, ni rabadre nüne moto jäme blitakäre Ngöböbe: Ngöbö bäri töbtä ni ngwä amne ni moto amne ni töi ño ño abko gare metre ie.

²¹⁻²² Ne aisete ti mräkätre tare tikwe, ja rabadre ruen ngite ñakare nie Ngöbö ngwäreki ne ngwane, ni rükadi jäme Ngöbö ngwäreki blitakäre ben, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, erere nita nuene amne, kukwe biani bätäkä ngwarbe nuendre nie Ngöbökwä, erere nita mike täte, aisete nikwe dre dre ribedre ie, erere biandi jökrä kwe nie.

²³ Ye abko, kukwe bäri ütiäte biani keteti nuendre nie Ngöbökwä abko nikwe tödekadre niara Odei Jesukristobti

amne, Jesukristo kākwe ja taremna ño nie, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri.

²⁴ Ngöbökwe kukwe ye biani nuendre nie, ye nire nire tä mike täte abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben. Ngöbökwē ja Üai mikani nüne nibtä, ye mden köböire abko Ngöböta nüne ketetibe nibe abko tä nüke gare nie.

4

Üai mden mden köböire dirita abko mikadre ñäräre

¹ Ti mräkätre tare tikwe, ti bike kukwe mdara jire niere munye abko krörö: Ni jökrä jata dirire munye abko tä näin dirire Ngöbö Üai köböire jata niere, ni ye abko ie munkwe ñan ja ngwian nain jötrö ngwarbe, akwa tä näin dirire era metre Ngöbö Üai köböire ya, o üai käme köböire ya, ye abko munkwe mika ñäräre kuin, ñobtä ñan angwane ngöbö ngwarbe kukwei niekä tä näin kwati mtare üai käme köböire, aisete munkwe ja ngibia kuin.

² Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä abko köböire tä dirire abko rükadre gare krörö munye: Jesukristo abko därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire këta mike era jae, erere tä niere, ni ye abra btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä;

³ akwa Jesu därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire ñan tä mike era, akwa tä rükente ne ngwane, ni ye abko btä Ngöbö Üai ñakare amne niara abko tä näin Kristo Rüe üai kämenbti. Nitre dirikä kore jatadi abko niebarera, ye munkwe kukwei nuani, ye mden abko nükanina kä ketareketare temen, aisete munkwe ñan ja ngwian nain.

⁴ Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Mun abko jen Ngöbökwē, aisete nitre ni ngökaka abko munkwe ganainbare kwäräbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä munbtä abko bäri di kri üai käme Ngöbö rüere kä nebtä ye ngwä, aisete munkwe ganaibarera kwäräbe.

⁵ Jändrän jökrä tä Ngöbö rüere, yekri nitre ye tä nekete, aisete tä ñäke Ngöbö rüere amne nitre nünanka Ngöbö rüere abko tä olo ketete niaratre kukweiye.

⁶ Akwa ni abko, ni jen Ngöbökwē, aisete nire nire ie Ngöbö gare abko tä olo ketete ni kukweiye; akwa nire nire ñan tä olo ketete ni kukweiye abko ñakare jen Ngöbökwē. Ne aisete nire nire btä Ngöbö Üai era metre tä abko tä ni kukwei mike era; akwa nire nire btä üai käme ni ngökaka tä abko ñan tä ni kukwei mike era jae.

Ngöböta ni tarere, kwrere nikwe ni mräkä taredre

⁷ Ti mräkätre tare tikwe, Ngöbö aibe käta ni kite ni mda mda tarere, aisete ari ja tarere kwärikwäri. Nire nire käta mräkä tarere abko därebare Ngöbökre, aisete Ngöbö ngobo amne Ngöbö gare metre ie.

⁸ Ngöbö abko ni tarekä amne jändrän jökrä nuenta kwe abko tä nuene ni tarekäre, aisete nire nire ñan tä ni mda mda tarere, ni ye abko ie Ngöbö gare ñakare.

⁹ Ngöböta ni tarere ye abko bä mikani krörö kwe nie: Nikwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbökre ja Odei itibe juani kä nebtä. Ye kwrere Ngöböta ni tarere abko bä mikani kwe nie.

¹⁰ Erere arato, Ngöböta ni tarere kri abko krörö: Ñan nikwe Ngöbö tarebare käne abtä Ngöböta ni tarere, akwa Ngöbö ara jire käkwe ni tarebare käne, käkwe ja Odei juani krüte krusobtä ni kräke, Ngöbö mäta kri nibtä diankakäre mento amne Ngöbö moto mikakäre jäme ni kräke amne ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre mento nibtä, abkokäre krütani.

¹¹ Ne aisete, ti mräkätre tare tikwe, Ngöbökre ni tarebare kri kore, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri arato.

¹² Ni ngämi Ngöbö tuen jire bati, akwa nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Ngöböta nüne nibtä abko tuata nibtä, amne nikwe Ngöbö taredre ño metre, erere arato nikwe ni mda mda taredre metre abko tä nuke gare nie.

¹³ Mdakäre abko, nita nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe nibe, ye abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökre ja Üai mikani nüne nibtä.

¹⁴ Ye abko, ni Rün käkwe ja Odei juani ni jökrä diantarikäre, ye abko nunkwe tuani amne nunta mike gare ni jökräye.

¹⁵ Jesu abko Ngöbö Odei era metre, ye nire nire kräke tä nebe era, käta tödeke bti, ni ye abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben arato.

¹⁶ Ye abko Ngöböta ni tarere era bkänä, yehti nita tödeke amne nita mike era.

Ngöbö abko ni jökrä tarekä, aisete nire nire käta kä bien Ngöböye ja tarekäre, ni ye abko käta ni mda mda tarere amne tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöbö tä nüne ketetibe ben.

¹⁷ Ngöböta ni tarere, ye tä nebe era nikrä, ye ngwane Ngöbökre kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, kä jürä rabadre ñakare nibtä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Jesukwe nünabare kä nebtä, ye kwrere nita nüne, aisete ni rabadre moto jäme Ngöbö ngwärekre.

¹⁸ Ye abko, Ngöböta ni tarere era metre gare nie angwane, kä jürä ñakare nibtä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöböta ni tarere era metre, ye abko tä Ngöbö jürä nibtä juentari mento, akwa nane Ngöbö jüräta neme nibtä, ye ngwane Ngöböta ni tarere era metre ngämi nuke gare täte jökrä nie.

¹⁹ Mdakäre abko, Ngöbökwe ni tarebare käne, ye mden kisete nita Ngöbö tarere amne nita ja tarere kwärikwäri.

²⁰ Akwa nire nire käkwe niedre: Tita Ngöbö tarere, niedre kwe, ye btäräbe tädre bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne niara ñan raba Ngöbö tarere, ñobtä ñan angwane niara mräkä tuen ie abko nuäre taredre, akwa tä tarere ñakare, ¿se abko Ngöbö tuen ñakare ie abko tareta era kwe ya? ¡Ñakare jire chi!

²¹ Ne aisete niarakwe kukwe biani nuendre nie abko krörö: Nire nire käta Ngöbö tarere ye käkwe mräkä taredre arato abko biani nuendre kwe nie.

5

Nikwe tödekadre Ngöbö Odeibti

¹ Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwe, ye nire nire käta mike era amne tä tödeke bti, ni ye abko därebare Ngöbököri, aisete Ngöbö ngobo. Ye abko, ti mräkätre, nire nire käta ni rün tarere, ni ye abko käta ni rün ye ngäbriänkätre tarere arato,

² aisete nita Ngöbö tarere amne nita niara kukwei mike täte, ye ngwane nita Ngöbö ngäbriänkätre mda mda tarere arato abko tä nüke gare nie.

³ Ye abko, nita Ngöbö tarere angwane, nita kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie ye mike täte jökrä amne, kukwe biani nuendre kwe nie, ye abko ñakare tare nuene, ñakare tribe doboko kwrere,

⁴⁻⁵ ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei ye nire nire käta mike era jae, käta tödeke bti, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä. Erere arato, ni ye käta jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä ganaine. Ye abko, tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire nita kukwe kämekäme Ngöbö rüere ganaine.

⁶ Mdakäre abko, Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre nükani ni ngätäite, ye abko ñö amne däri käkwe bä mikani. Ye abko, ñan ñö aibe käkwe bä mikani, akwa ñö amne däri arato käkwe bä mikani. Erere arato, Ngöbö Üai ara jire käta kukwe ne mike gare metre nie Jesukristobtä amne, Ngöbö Üai tä ni ngökö ñakare jire. Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre, ye abko Ngöbö Üai tä mike gare nie.

⁷ Ye abko, jändrän ketamä käta kukwe era niere kore Jesukristobtä abko krörö:

⁸ Ngöbö Üai amne ñö amne däri abko käta blite ja kwrere jökrä Jesukristobtä.

⁹ Ni mda abko tä kukwe niere ni mdabtä angwane, nita mike era. Ngöbö bäri ütiäte kri ni ngwä, aisete Ngöböta kukwe era erere niere Jesubtä ye abko bäri ütiäte, ñobtä ñan angwane

Ngöböta kukwe era erere niere nie niara Odeibtä, aisete bäri rabadre era nikrä.

¹⁰ Ne aisete, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti ye abko tä kukwe niebare Ngöbökwé niara Odeibtä ye mike era jae; akwa nire nire ñan tä kukwe niebare Ngöbökwé niara Odeibtä ye mike era jae, ni ye abko tä Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe era niebare Ngöbökwé ja Odei Jesukristobtä abko ñan tä mike era jae aisete.

¹¹ Kukwe era metre niebare Ngöbökwé niara Odeibtä abko krörö: Ngöböta ni mike nüne käreäre niara Odei köböire.

¹² Ye aisete, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ni ye abko rabadi nüne käreäre Ngöböbe, akwa nire nire ñan tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ye käkwe ñan nünandre käreäre Ngöböbe.

Kukwe mrä

¹³ Mdakäre abko ti mräkätre, munta Ngöbö Odei mike era jae, käta tödeke bti, ye köböire mun rabadi nüne käreäre Ngöböbe abko rabadre gare metre munye, abkokäre tita tarä ne tike munye.

¹⁴ Mdakäre abko, nita krötö Ngöbö ken kukwe ribere ie, ye ngwane ni raba kukwe ribere jäme ie, ñobtä ñan angwane, Ngöbö tö dreye nikrä abko erere nita kärere ie, ye ngwane tä ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti.

¹⁵ Nita jändrän kärere Ngöböye angwane, Ngöböta ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti abko garera nie, ye kwrere arato jändrän käräta ie nikwe, ye biandi kwe nie abko gare kuin nie arato.

¹⁶ Mdakäre abko, mun mräkä mden tua ja mike ngite munkwe angwane, kukwe btä ja mika ngite kwe, yebtä Ngöbökwé ñan mikadre ja tare nike käreäre ja okwä bäre mento ne ngwane, munkwe blita kräke Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mikadita nüne käreäre jabe, ñobtä ñan angwane kukweta kwati btä ja mikata ngite abko käta ni mike käreäre Ngöbö okwä bäre mento, yebtä abko munkwe blitadre Ngöböbe kräke abko tita niere ñakare.

¹⁷ Kukwe jökrä kämekäme nuenta nikwe, yehti abko nita ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa kukwe tarä ruäre btä nita ja mike ngite abkobtä Ngöbö ñan tä ni mike ja tare nike käreäre ja okwä bäre mento.

¹⁸ Mdakäre abko, nire nire därebare Ngöbökwé abko Ngöbö ngäbriänkä, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere, ye abko garera nie, ñobtä ñan angwane Satana ngututu käme käkwe ñan diandrekä jakri abko ngäniene Ngöbö Odei Jesu därebare Ngöbökwé, käta ngibiare ja kisete, ye abko gare nie arato.

¹⁹ Ni abko Ngöbö ngäbriänkätre amne ni kä jökräbti temen tä nüne Ngöbö rüere abko tä Satana ngututu ngoto täni, ye garera nie.

²⁰ Akwa Ngöbö Odei nükani kä nebtä, käkwe ni töi tikani, Ngöbö era metre rabadre nuke gare nie abkokäre, ye garera nie arato. Ye mden kisete, Ngöbö era metre, ben nita nüne ketetibe mtare amne, nita nüne ketetibe Jesukristo Ngöbö Odei ara ben arato. Jesukristo ye abko Ngöbö era metre amne ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe arato abko nena gare nie ti mräkätre.

²¹ Mräkäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere, jändrän ngwarbe sribebare ngöböre, ye ngäniene munkwe ja ngibia amne munkwe ñan mika ngöböre jae abko tita niere mrä munye. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Juankwe 2 Juan

Juan ne mden käkwe tärä 1 Juan tikani arato. Niara abko Jesu kukwei ngwianka. Nire kräke tärä ne tikani kwe, btä töbikata jene jene. Meri nämane iti amne ngäbäkwe kwe, kräke Juankwe tärä ne tikani abko ni ruäre tä nütüre. Akwa kukwe “meri” amne “ngäbäkwe kwe” käta nitre gätäkä Jesu käbti bä mike kore abko ni kwati tä nütüre, aisete nitre tödekaka Jesubti kä nämane gätäre Jesu käbti, kräke Juankwe tärä ne tikani abko nütüta bäri.

Juankwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni ni ngökaka nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite. Ni ni ngökaka ñan nämane kukwe era metre Jesubtä dirire amne tö namani nitre tödekaka Jesubti ngwian ji blobti. Yebtä abko Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käkwe ja taredre era metre kwärikwäri abko Juankwe niebare ietre.

Juanta köbö kuin juen

¹ Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käta köbö kuin juen mun gätäkä Jesukristo käbti kräke. Ngöbökwé mun dianinkä jenena jakrä. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwé, ye kwrere tita mun jökrä tarere era metre. Ne abko ñan ti aibe käta mun tarere, akwa ni jökrä ie kukwe era metre Ngöbökwé nukanina gare abko käta mun tarere arato,

² ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé nükani gare nie abko nita mike era jae amne nita tödeke bti abko erere nikwe mikadi era kärekwäre. Ye mden kisete tita mun tarere era metre.

³ Ti mräkätre tikwe, Ngöbökwé nünamna metre munye, ye kwrere mun jökrä tä nüne amne mun tä ja tarere kwärikwäri. Ngöbö ni Rün nikwe btä Jesukristo ni Rün Odei kwe käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne mun ngwian ruentari tare kwe jae amne munkwe nuna jäme niara diebti abko ie ti tö.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

⁴ Ti mräkätre tikwe, Ngöbö ni Rün nikwe käkwe nünamna ño nie abko erere mun ruäre tä nüne, ye tikwe gaba angwane, käi rababa nuäre kri tibtä.

⁵ Ti mräkätre tare tikwe, mtare nikwe ja taredre kwärikwäri abko tita kärere munye. Ne abko ñan kukwe mdara jire biani btin nuendre nie tikata tikwe munye, akwa kukwe bianina kena Ngöbökwé nuendre nie, arabe tita tiketa munye.

⁶ Amne Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, nita ja tarere era metre kwärikwäri. Kukwe ne abko ñakare btin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko diribare munye.

⁷ Mdakäre abko, munkwe ja taredre kore kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni kwati tä näin kwäräkwarä ni ngökakäre, käta niere krörö: Jesukristo abko därebare ñakare era metre ni kä nebtä kwrere amne niara ngrabare namani ñakare, tätre näin niere. Ni blitaka kore ye abko ni ni ngökaka amne Kristo rüe arato.

⁸ Nitre dirikä kore, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, sribi munkwe Ngöbökrä ñan rikadre ngwarbe abkokäre. Akwa Ngöbökwe sribi ütiä biandre munye, abkokäre munkwe ja ngibia,

⁹ ñobtä ñan angwane Kristo käkwe kukwe diribare, yehti ta ni mda mda jatadre kukwe bä jene dirire mda ne ngwane, ni yehtä Ngöbö tä nüne ñakare. Akwa kukwe diribare Kristokwe ye kwrere nire nire tä nüne, ni yehtä abko Ngöbö ni Rün nikwe amne Ngöbö Odei kwe tä nüne.

¹⁰ Nane ni ruäre rika basare munye, akwa kukwe diribare Kristokwe tita niere ne kwrere tä dirire ñakare ne ngwane, munkwe ñan ka ngäbti ja gwiriete die mikakäre amne munkwe ñan köbö ngwiantari ie,

¹¹ ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ni ye kwrere kadre ngäbti ja gwiriete abko käkwe sribi käme ye die mikadi siba, aisete ni dirikä kore, ye munkwe ñan ka ngäbti jire chi.

¹² Kukwe tä kabre mda tikwe niedre munye akwa, ti ñan tö tikai jökrä täräbtä munye, ñobtä ñan angwane ti tö rikai ja tuen gwärere munbe yete blitakäre munbe. Angwane nikwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä, abkokäre ti tö rikai yete.

¹³ Angwane nitre gätäkä Jesu käbti nete abko Ngöbökwe dianinkä jakrä arato, käta köbö kuin juen mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bämäkäre Juankwe 3 Juan

Juan ne ara käkwe tärä 1 Juan amne 2 Juan tikani arato. Niarakwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämane Gayo kräke. Gayo nämane nüne, ye kanti Juan käkwe ni juani ruäre kukwe kuin Jesubtä dirire, akwa ni iti kädian nämane Diótréfes nämane bike kri, aisete ñan tö namani nitre ye kain ngäbti. Ye ñan namani mate kuin Juanbtä, aisete niarakwe tärä ne tikani Gayoye, Gayo mikakäre mokre Diótréfetä. Gayo abko nämane dirikätre kaen ngäbti kuin abko namani tuen kuin Juanye abko Juan tö namani niere Gayoye. Erere arato, Gayo käkwe nitre dirikä ye kadre ngäbti janknu abko ie Juan tö namani, aisete tärä ne tikani kwe Gayoye.

Juanta köbö kuin juen Gayoye

¹ Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka. Ti ne ara kätä köbö kuin juen makrä ti mräkä tare kri tikwe Gayo. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwé, ye kwrere tita ma tarere era metre Gayo.

² Ti mräkä, ma tare kri tikwe. Ma tä nüne kuin jäme jabtä Ngöböbe, ye kwrere arato jändrän jökrä raba neme bare kuin mae amne ma ñan rabadre bren nike abko tita kärere Ngöböye makrä,

³ ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé mata mike ütiäte janknu jae amne kukwe era metre Ngöbökwé diribare mae abko erere ma tä nüne, ye abko ni ruäre rükaba nete, käkwe nieba tie abko käi rababa nuäre kri tibtä.

⁴ Kukwe era metre Ngöbökwé tä nünamna nie, ye kwrere ti ngäbriänkätre tikwe Jesu käfti ma kwrere tä nüne abko tita gain angwane, bäri kätä neme nuäre tibtä.

⁵ Ti mräkä tare tikwe, ni mräkä menteni tödekaka Jesubti, kräke ma tä sribi kuin nuene täte niaratre die mikakäre, kätä kaen ngäbti kuin, ye abko tuen bäri kuin tie.

⁶ Mata nitre menteni tödekaka Jesubti ye tarere kri, ye abko ja mräkätre gätäkä Jesu käfti tä nete abko ngwärekre tätre niere, aisete jändrän ñakare kwetre, yeبتä makwe die mika. Makwe niaratre die mikadre ño, ie Ngöbö tö, ye kwrere makwe die mika niken mentokwäre ji ngrabare abko tita ribere mae,

⁷ ñobtä ñan angwane niaratre tä dikekä kwäräkwärä sribikäre Jesukristo kräke amne tä ja di kärere ñakare nitre tödekaka ñakare Jesubti yeye.

⁸ Ni ye kwrere abko nikwe kadre ngäbti kuin ja gwiriete die mikakäre, ñobtä ñan angwane ye kwrere nikwe niaratre die mikadi kukwe kuin era metre Jesubtä ngwiankäre kwäräkwärä.

Kukwe Diótrefebtä

⁹ Mdakäre abko, nitre gätäkä Jesu käbti tä yete, ie tikwe tärä tikaba, akwa Diótrefes abko ñan tö nun kukwei mikai ütiäte jae, ñobtä ñan angwane tö rabai bäri ji dokwäte ni jökräbti abko erere tä bike kri kaibe, aisete ñan tö nun kukwei mikai ütiäte jae.

¹⁰ Ne aisete, ti näin nebe yete angwane, tikwe mäträdi btä mun jökrä ngwärekri, ñobtä ñan angwane tä näin blite ngwarbe nun rüere, ye kwe ñan tä neme dbe amne, ñan tä ja mräkätre Jesu kukwei dirikätre ye kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni ruäre töta neme ja mräkätre ye kain ngäbti angwane, tä dokwä täke kän. Erere arato, ni ruäre tä Jesu kukwei dirikätre ye kaen ngäbti abtä niara tä kitekä mento nitre gätäkä Jesu käbti ye ngätäite, aisete tikwe mäträdi btä.

¹¹ Ti mräkä tikwe, ni mdakwe jändrän käme nuen ma okwäbti Diótrefes kwrere, ye kwrere makwe ñan nuen siba, akwa ni mdakwe jändrän kuin nuen ma okwäbti, ye kwrere makwe jändrän kuin nuen siba, ñobtä ñan angwane ni jen Ngöbökwé abko käta jändrän kuin nuene, akwa ni jändrän käme nuenkä abko ie Ngöbö gare ñakare.

¹² Ni jökrä okwäbti abko, Ngöbö kukwei kuin era metre Jesubtä käta nünamna nie, ye kwrere Demetrio tä nüne abko tätre niere Demetriobtä. Erere arato, Demetrio tä nüne metre abko nunta niere btä arato. Ne abko, nunta kukwe era erere niere abko gare kuin mae, ruen tie ti mräkä.

¹³ Ti mräkä, kukwe nämä kabre tikwe niedre mae, akwa ti ñan tö tikai jökrä täräbtä mae,

¹⁴ ñobtä ñan angwane bä jötrö ti tö ja tuai mabe angwane, tikwe blitadi gwärere mabe.

¹⁵ Ngöbökwé kä jäme mika mabtä, ie ti tö. Mdakäre abko, ma kukwe muko jökrä tä nete käta köbö kuin juen makrä. Erere arato, nunta köbö kuin juen nun kukwe muko yete kräke abko makwe nie itire itire ie nunkrä. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Judakwe Judas

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Judas. Niara abko nire gare ñakare metre, akwa niara abko Jesu kukwei ngwianka kädian nämane Judas btä täräta tikani Lucas 6.16; Hechos 1.13 abko ni ruäre tä nütüre. Erere arato, Judas mdara jire abko ni Dänkien Jesu etba bati Santiago kwrere abko käkwe tärä ne tikani abko ni kwati tä nütüre arato, ñobtä ñan angwane Mateo 13.55; Marcos 6.3 käta blite Jesu etba kädian nämane Judabtä. Tärä ne tikaka abko ñakare Judas Iscariote.

Judas käkwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätre blobtä, ñobtä ñan angwane ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre amne niaratre ngwiankäre ji blobti. Nitre ye ngäniene nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ngibiadre abko Judakwe niebare ietre. Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke, käkwe ni ngite dianinkä mento nibtä, aisete ni rabadre ja mike ngite janknu abko rabadre dbe abko nitre ni ngökaka nämane dirire, akwa ñakare kore abko Judakwe niebare. Nitre nünanka kira käkwe nünabare Ngöbö rüere angwane, Ngöbökwé mikani ja ngie nuen kri, ye kwrere Ngöbökwé nitre ni ngökaka ye mikadi ja ngie nuen kri arato abko Judas tö namani mikai gare nitre tödekaka Jesubti yeye, aisete tärä ne tikani kwe kräke.

Judata köbö kuin juen

¹ Ti Judas käta tärä ne tike munkrä. Ti abko ni klabore Jesukristo kräke amne ti abko Santiago etba. Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun käräbare jakrä, käta mun tarere amne, mun ye arabe Ngöböta ngibiarebti Jesukristo kräke. Mun ye mden kräke tita köbö kuin juen.

² Ngöbö raba mun ngwen ruentari tare jae amne mun mika nüne bäri jäme kwe. Erere arato, raba mun tarere bäri kri abko ie ti tö.

³ Ti mräkätäre tare tikwe, nita dianintari gwaire siba Ngöbökwé, kukwe yebtä bäri ti tö rababa tärä tikai munye, akwa mtare kukwe mdara jire btä tikwe tärä tikadre jötrö munye ruen tie, aisete ti bike tärä tike munye, nebtä ti bike ribere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbökwé biani batibe juta deme kweye abko ñan rabadre kwitani. Kukwe ye dokwäre munkwe rü abko ti tö nibi ribei munye,

⁴ ñobtä ñan angwane ni nükani ruäre mun ngätäite. Nükani tiebe mun ngökakäre abko käta bike dirikätre kuin kwrere,

akwa ñakare kore. Nitre ye ara Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko Ngöbö Kukwei käkwe niebare kira. Ni ye abko ni ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, aisete ni rabadre kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, akwa Ngöbökwe ñan ni mikadre ja ngie nuen, tätre niere, erere tätre nuene. Erere arato, Jesukristo ni Dänkien amne ni Bkänkä itibe abko ie tä trö kwite, kätä rükente.

⁵ Ti bike kukwe niere, ne garera munye, akwa ti bike miketa töre jirekäbe munye abko krörö: Ngöbökwe nitre israelita dianinkä Egipto bäre mento angwane, nire nire käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani era ye abko Ngöbökwe ganinkä jökrä kä kaibete.

⁶ Bobukäre abko, angele ruäre nämane sribire Ngöbökrä, sribi ye abko kitani temen kwetre amne, namani bike kri, käkwe kä kuin Ngöbö kánti mikaninkä. Ye mden dokwäre abko kä iko te Ngöbökwe kitani ngite kärekäre abti kä mrä angwane, Ngöbökwe kukwe ükadite kräke abko tä ngibiare kä ye kánti.

⁷ Mdakäre abko, kukwe nakaninkä angelebtä, ye kwrere nakaninkä arato nitre Sodomabobtä amne nitre Gomorrabobtä. Erere arato, nitre nünanka juta känimekänime Sodoma amne Gomorra bäre temen, yebtä nakaninkä. Nitre nünanka juta yete ye namani ja mike gure bati bati nekwäre sekwäre amne, nitre brare abko namani bike merire jae kwärikwäri. Erere arato, nitre merire namani bike brare jae kwärikwäri amne kukwe kämekäme kore ye aibe mdei namani krübäte ietre abkobtä ja kitani kwetre. Abtä Ngöbökwe mikani ja ngie nuen, käkwe ganinkä kärekäre ñukwä jutrate. Kukwe nakaninkä kore, ye abko namani ja töikrä ni jökrä kräke.

⁸ Kukwe nakaninkä kore ja töikrä, akwa nitre kirakira käkwe ja mikani ngite kore, ye kwrere jire nitre dirikä blo kätä ja mike ngite mtare mun ngätäite. Ja mikadre ngite bätäkä ngwarbe kwetre abko dbe, ye abko mikata tuadre ietre köböre, tätre niere abko erere tätre ja mike ngite. Erere arato, ni Dänkien Jesukristo di kri, ye abko mikata ngwarbe kwetre. Erere arato, üai kämekäme amne angeletre Ngöbökwe tuen ñakare abko rüere ñan ñäkadre jire, akwa niaratre abko tä ñäke rüere.

⁹ Akwa angele ütiäte kri kädianta Miguel nämane ja kwete Moisés ngwäkäbtä diablube angwane, angele Miguel ye ie ja nükani töre ñakare ñäke taretare diabluye au jakrä, aisete Ngöbökwe diablu kada ketadre abkokäre, niebare krörö kwe diabluye: ¡Ni Dänkien Ngöbö käkwe ma kada keta! niebare kwe ie.

¹⁰ Akwa dirikätre blo ye abko ie üai kämekäme amne jändrän mda mda gare ñakare, akwa tätre ñäke taretare rüere. Erere arato jändrän ngwarbe töi ñakare kätä jändrän gare ie aibe

nuene, ye kwrere jire nitre ye tä nüne amne tätre kukwe nuene kämekäme. Ye dokwäre abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko känänta au kwetre jakrä.

¹¹ ¡Aiteeje, dirikätre blo ye bobre jakän! ñobtä ñan angwane Caïn käkwe nünabare ño, ye kwrere niaratre tä nüne. Erere arato, kira ni iti kädian nämane Balaam abko nämane Ngöbö Kukwei niere ngwian ganainkrä jae, ye kwrere nitre dirikä blo kätä dirire ngwian ganainkrä jae. Mdakäre abko, ni iti kädian nämane Coré abko moto namani romon Moisés rüere abko dokwäre Ngöbökwe kämikani, ye kwrere rakadikä arato niaratrebtä.

¹² Mdakäre abko, dánta jübente bäta nebe käme, ye kwrere abko nitre dirikä blo tä mun ngätäite, ñobtä ñan angwane munta ja tarere kwärikwäri, ye bä mikakrä munta mröre ketetibe, ye kánti abko dirikätre blo kätä mröre kabrekabre, tä dö ñaen kabrekabre abko käita nebe nuäre btätre amne tätre mun mike ütiäte ñakare. Ye abko, kukwe gaidre kri abko tätre nuene. Erere arato, tätre ja bä mike ni mda mda ngibiabtikä kwrere, akwa tätre ja ngibiare au. Mdakäre abko, müta aibe tä kite jüben amne ñü ñakare te, aise te müreta niken juenkä mentokwäre, ye kwrere jire niaratre tä nüke, bti näin ta, akwa ñan tä ni die mike jire chi. Erere arato, kri rabadre ngwäre ngwäre abko käita nüke amne ngwäta nebe ñakare btä, ye kwrere jire niaratre tä amne, kri ngatanina kwrere jire bäta nebe abti diankata ngätri ngöi kuin, ye kwrere jire niaratre tä arato.

¹³ Erere arato, mrenta nebe romon, tä niken nakwenkä kätä niken däi dobrore kämekäme kite jate jate, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä kukwe kämekäme gaidre kri ye nuene. Erere arato, muke tä niken mentokwäre amne ñan tä näin metre ta, ye kwrere jire tätre näin, ye dokwäre abko kä bäri iko krübäte, te Ngöbökwe kitadi ngite kärekäre.

¹⁴ Mdakäre abko ni iti kädian nämane Enoc käkwe nünabare kira Adán mräkä ni kükü ja täritäri Adán täbti abko käkwe kukwe niebare krörö nitre dirikä blo yebtä: ¡Tuen nete! Angele deme mili kabre kabre krübäte abko ben ni Dänkien jatadi.

¹⁵ Angwane nitre ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere käkwe kukwe nuenbare diän diän, erere arato ñäkäbare taretare kwetre Ngöbö rüere, ye dokwäre ni Dänkien jatadi mike ja ngie nuen jökrä, niebare Enokwe nitre dirikä blo yebtä.

¹⁶ Jändrän jökrä Ngöbökwe btä tätre ñäke amne jändrän keta kabre abko rüere tätre blite taretare. Erere arato, kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiebtä tätre nakwen. Mdakäre abko, tätre ja käikitekä krübäte au amne tätre niken blite nuäre nuäre ni mda mdabe jändrän diankakäre kän.

Nünandrekä dite

¹⁷ Akwa ti mräkätre tare tikwe, kukwe tä nakenkä mtare, yebtä nitre Jesukristo kukwei ngwianka käkwe diribare ño ño, ye munkwe ngwian töre jae.

¹⁸ Niaratre käkwe niebare krörö munye: Kä mrä angwane, ni jatadi ruäre abko käkwe Ngöbö mikadi yakrä jae amne kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiebtä rabadi nakwen abko erere nünandi kwetre, niebare kwetre munye, ye munkwe ngwian töre jae.

¹⁹ Nitre dirikä blo ye abko tä mun mike rüre jabe kwärikwäri amne kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiebtä tätre nakwen amne Ngöbö Üai ñakare btätre.

²⁰ Akwa ti mräkätre tare tikwe, kukwe kuin deme Jesukristo-töbtä diribare munye, mikata era munkwe, yebtä munkwe ja die mika nünenkä bäri dite mda amne munkwe blita Ngöböe Ngöbö Üai Deme köböire.

²¹ Erere arato, Ngöböta mun tarere kri, yebtä munkwe nüna janknu amne, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mikadi kuin nikrä, käkwe ni mikadi nüne kärekäre jabe, ye munkwe ngibia ngäbti.

²² Angwane nitre ruäre käkwe tödekadre janknu Jesukristo-bti abko töita niken kwäräkwärä, ni ye abko munkwe ngwian ruentari tare jae, töi mikakäre kwatibe ni Dänkienbti.

²³ Amne ni mda mda kebera Jesukristo rükente, abtä bikera niken ja tare nike ñukwä jutrate, ye abko munkwe diantari ñukwä jutra ngäniene, niaratre ñan rabadre nianinte kärekäre abkokäre. Amne ni mda mda abko munkwe ngwian ruentari tare jae, akwa ni bren krübäte abtä kä jüräta nebe nißtä kise mike dän kwebtä, ye kwrere jire nitre ye abko krübäte, aisete munkwe ja ngibia niaratre ngäniene arato.

²⁴⁻²⁵ Mrä abko, Ngöbö itibe ni Diantarikä nikwe abko di tarä täte mun ngibiakrä, mun ñan rikadre niara bäre mento abkokäre. Amne kä bä nuäre Ngöbö kanti, ye te Ngöbö rabadre nebe mun ngwena kuin deme amne kä rabadre nuäre munbtä nebe yete, abkokäre Ngöbö di tarä täte arato, aisete Ngöbö aibe bä nuäre, yebtä raba mikani ütiäte amne, niara aibe raba mikani ütiäte jrei kwrere. Erere arato, niara aibe di kri jändrän jökräbti ta amne niara aibe jändrän jökrä bkänkä, yebtä abko kira dekä, mtare amne kärekäre Ngöbö aibe rabadre mikani ütiäte kri ni Dänkien Jesukristo köböire. Amen. Abko kore se. Ne ngöra.

Kukwe Mikani Tuare Juanye Apocalipsis

Ni ja tōitikaka Jesube kādian nāmane Juan kākwe tārā ne tikani. Niarakwe tārā mda mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 1 Juan, 2 Juan, 3 Juan. Juan nāmane kitani ngite kā butu kādianta Patmos ye kānti angwane, niarakwe tārā ne tikani.

Jesu ara jire kākwe tārā ne tikamna Juanye. Nita jāndrān tuen ño köböre, ye kwrere jire kukwe jökrā tā tikani tārā nebtā abko Jesukristo kākwe mikani tuare Juanye, amne kukwe jökrā niebare Ngöbökwe Juanye abko Juankwe kukwei nuani köböre, ye abko Jesukristo kākwe tikamna tāräre ie. Kāne abko, Jesukristo kākwe ja mikani tuare köböre Juanye angwane, Jesukwe kukwe tikamna tārābtā biandre nitre gätākā Jesu kābti nūnanka juta keta kükü kānti kā Asiate.

Mdakäre abko, Satana tā rüre käre Ngöbö rüere, ye abko rakadrekā ño ño Juan näire mentokwäre abko Juankwe tikani tārābtā Ngöbö amne Ngöbö Odei Jesukristo kākwe Satana btā sribikā kwekwe ganaindi kwäräbe rükadre gare metre nitre tödekaka Jesubti yeye abkokäre.

Kukwe kāne

¹ Kukwe mden mden rakadikā bā jötrö abko rabadre gare nie abko Ngöbökwe mikani Jesukristo kisete mikakäre gare sribikā kwekwe ie. Akwa kukwe ye rabadre gare, abkokäre Jesukristo kākwe angele kwe juani niere ti Juan sribikā kwe neye.

² Ye abko, tikwe dre dre tuaba Ngöbö kukweibtā amne Jesukristo kākwe kukwe mikani tuare ño ño tie abko tita niere metre jökrā arato.

³ Kukwe biani Ngöbökwe ni Ngöbö kukwei niekā neye, nebtā nire nire kākwe ñākādre amne nire nire kākwe kukwe nuadre amne mikadre tāte kwe, ni yebtā abko kā rabadi nuäre kri amne Ngöbökwe ja di biandi ie, ñobtä ñan angwane kukweta tikani tārā nebtā kebera nakenkā.

⁴⁻⁵ Nitre gätākā Jesu kābti kā keta kükü te kā Asiate, krāke ti Juan tā köbö kuin juen krörö: Ngöbö tā nire amne Ngöbö nāmanena nire amne arabe jatadi, erere arato üai ni kükü tā kürā gobrankrä Ngöbökwe ye ngwäreki, erere arato Jesukristo kāta kukwe niere era metre Ngöböbtā amne niara aibe nūkaninta nire kāne amne niara tā gobrane jrei jökrā kā nebtā bti ta—niaratre kākwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jāme kwetre, ie ti tö.

Jesukristo käta ni tarere amne ja däre ianinte krusobtä kwe angwane, ni tikaninte kwe, ni nämane ngite Ngöbö rüere ye ngäniene.

⁶ Niarata gobrane nibtä. Erere arato, niarakwe ni mikani blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre sribikäre Ngöbö niara Rün kräke, aiseite ¡Kristo raba käikitaninkä kärekäre amne niara di raba kri kärekäre! Amen.

⁷ Olo ketete munkwe.

Kristo jatadita mütabti, ye ni jökrä käkwe tuadi.

Nitre käkwe niara däkäninte bukobti, ye ara jire käkwe tuadita arato.

Ye ngwane ni kä jökräbti temen rabadi nekwetekä ja jiebti, kä rabadi ja müaire. Abko kore se. Amen.

⁸ Ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö: Ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega. * Ti nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Ti abko Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä käta niere.

Ni bä Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere abko Juankwe tuani

⁹ Ti abko Juan. Jesu käbti ti ne mun mräkä munkwe amne, munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye kwrere tita ja tare nike arato. Erere arato, Ngöböta gobrane munbti, ye kwrere tä gobrane tibti arato amne, munta nünenkä dite jabtä tödekakäre janknu Jesubti, ye kwrere jire tita nüne arato. Ye abko, Ngöbö Kukwei kuin metre ti nämane dirire amne kukwe kuin Jesubtä ti nämane niere, dokwäre ti kitaba ngite, aiseite ti nämä ngite kä butu kädianta Patmos ye kanti.

¹⁰ Angwane bati bämänte, Ngöbö Üai nämä täte tibtä angwane, ti trökri ni kukwei jaraba krikri bäsi drü kukwei kri kwrere tie se kwrere.

¹¹ Ni kukwei ye abko käkwe nieba krörö tie:

Jändrän tuata makwe, ye erere tike jökrä täräbtä, bti nitre gätäkä Jesu käbti tä juta keta kükü te kä Asiate, ye kanti makwe juan abko krörö: juta Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia amne Laodicea ye ie makwe tärä ye juan, nieba kwe tie.

¹² Ye btäräbe ti rikwitateba angwane, ni nämä blite abko tikwe tuaba angwane, oro dätebare ñotra gräre nämä krä kükü, btä ti okwä rababa.

¹³ Akwa ñotra grä krä kükü ye ngätäite abko ni nämä iti abko bä rababa Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere abko btä dän nga nuke mate ngotobtä temen nämä amne, koria orore abko nämä kitani ja kötäbti ta kwe, btä ti okwä rababa.

* **1:8 alfa amne omega.** Alfa abko tärä okwä käne alfabeto griegorebtä amne omega abko tärä okwä mrä alfabeto griegorebtä, ye kwrere Jesukristo abko nämäne käne amne niara rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

¹⁴ Angwane niara dokwä drüen abko ngwen bürere jökrä obeja drüen bätäninte kuin deme kä lana bä ngwen bürere, kwrere jire bä rababa tuen tie amne, nieve ngwen bürere, kwrere jire bä rababa tuen tie amne okwä abko rababa trä ngitiekä ñukwä jutra kwrere jire rababa tuen tie.

¹⁵ Erere arato, bronse kukwata kuin ñukwäte abko tä nebe trä ngitiekä, ye kwrere jire niara ngoto rababa tuen tie amne ñöta kite kri abko ngöta nebe juuu, ye kwrere jire niara kukwei rababa ruen kri tie.

¹⁶ Amne niara kise ruenkri abko te muke nämä kwä kükü rababa tuen tie. Erere arato, ngitra tu grine grine jabtä jütre kwärikwäri ye kwrere kukwe rababa betekä kadate, rababa ruen tie amne, ñänä träta ngitiekä dirare, ye kwrere jire niara ngwäre, rababa tuen tie.

¹⁷ Ni ye btä ti okwä rababa kore angwane, ti rikaba ngitiekä ngwäkäre kwrere niara ngotobtä temen, akwa niarakwe ja kise ruenkri mikaba tibtä, bti nieba kwe tie:

Ma ñan rekwetaka tibtä. Ti nämanena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

¹⁸ Ti abko tä nüne kärekäre. Ti ne mden krütani bati, akwa ti nukaninta nire amne mtare tita nüne kärekäre. Mdakäre abko, ti bäri di kri gata yekrä, aisete tita gata dänkiene amne ti di tärä ni juankrä kärekäre Ngöbö okwä bäre mento amne ti di tärä ni diantarikrä gata ngäniene, ye bä mikakrä llabe gatakwe kä nakebtä tä ti kisete.

¹⁹ Ne aisete, makwe jändrän turi, ye erere tike jökrä täräbtä. Dre tä nakenkä mtare amne dre rakadikä mtare mentokwäre, ye tike jökrä täräbtä.

²⁰ Amne muke kwä kükü tä ti kise ruenkri makwe turi, erere arato ñotra grä orore krä kükü makwe turi, ye abko tä dre bä mike abko tä tiebe, aisete ñan nibi nuke gare mae, ye abko ti bike niere mae abko krörö: ñotra grä orore krä kükü, ye abko nitre gätäkä ti käbti juta keta kükü kanti kä Asiate abko bä mikata amne, muke kwä kükü ye abko angeletre ni kükü tä nitre gätäkä ti käbti juta keta kükü ngibiabtikä abko bä turi kore makwe abko nieba kwe tie.

2

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Efesote kräke

¹ Angwane angele tä nitre gätäkä ti käbti juta Efesote ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti kise ruenkri abko te muketa kwä kükü amne ñotra grä orore krä kükü, ngätäite tita dikekä die mikakäre, ti ne mden käta niere krörö:

² Dre dre nuenta munkwe, ye gare jökrä tie abko krörö: Munta sribire tare krübäte Ngöbökrä, ye garera tie amne ja tare nikabtä munta nünenkä dite jabtä, ye gare tie. Mdakäre

abko, ni ruäre diän diän tä nüne Ngöbö rüere, tä kite ja Ngöbö kukwei ngwianka niere abko ben munta ja gete ñakare, akwa munkwe mikani ñäräre kuin amne nämane näin ni ngökö, ye abko munkwe gani btätre, aisete munkwe juanintari, ye abko gare kuin tie arato.

³ Mdakäre abko, munta nünenkä dite tibtä amne munta ja tare nike kri ti dokwäre, akwa mun nebe dräre ñakare tödekabtä tibti, ye abko gare kuin tie arato, yebtä käta nebe nuäre tibtä.

⁴ Akwa mun jatani tödeke krire tibti angwane, mun nämane ti tarere kri, ye kwrere munta ti tarere ñakare mda, ye aibe tuen blo munbtä tie.

⁵ Ne aisete mun nämane ti tarere kri kena, ye ngwenta töre jae, bti mun jata ja mäketa Ngöböbe angwane, mun nämane ti tarere kri kena, ye kwrere munkwe nuenta. Akwa munkwe ñan nuendreta kore ne ngwane, ñotra grä tä mun bä mike yete, ye ti bike denkä mento nitre gätäkä ti käbti mda mda ngätäite. Akwa munkwe ja mäkädita Ngöböbe ne ngwane, tikwe ñan ñotra grä ye diandikä mento munkän.

⁶ Akwa kukweta keteti munta nuene kuin abko nitre nicolaita käta kukwe nuene diän diän, kukwe yebtä mun mätä kri, ye abko kuin tuen tie, ñobtä ñan angwane kukwe nuenta kwetre yebtä ti mätä kri arato.

⁷ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä, aisete Ngöbö Ūai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte. Angwane nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Ni ye ie tikwe kä biandi kri ngwäkä ni mikakrä nüne ye kwetadre angwane, rabadi nüne kärekäre kä kuin Ngöbökwete abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Esmirnate kräke

⁸ Yebti nieba mda kwe tie:

Angele tä juta Esmirnate nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Ti krütani akwa nükaninta nire abko käta niere krörö:

⁹ Munta ja tare nike amne mun bobre, jändrän ñakare munkwe, ye gare kuin tie, akwa jändrän Ngöbökwete tärä kabre munkwe kä käinbti sete, aisete Ngöbö ngwärekre mun jändrän bkäne kabre amne ñakare bobre era metre. Mdakäre abko, nitre ruäre tä ja israelita era metre niere abko tä ñäke blo mun rüere, ye gare kuin tie, akwa Ngöbökrä niaratre abko ñakare israelita era metre, ñobtä ñan angwane tä tödeke ñakare tibti, akwa niaratre tä gätäre Satanakrä.

¹⁰ Mdakäre abko, mun kebera ja tare nike tödekabtä tibti angwane, diablukwe ni juandi mun ruäre kite ngite kä teri, akwa munkwe ñan ja tare nikadi raire. Köbö jätäbe munkwe ja tare nikadi. Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe nünanka dite jabtä abti mun krütadi tödekabtä tibti. Mun krütadre kore ti dokwäre, ye ngwane munkwe mun rüe ganandi. Ye ütiäre tikwe mun mikadi nüne kärekäre Ngöböbe.

¹¹ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwetre mikakäre täte. Nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Ngöbökwä kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwä ñan juandi ja okwä bäre mento, akwa kadi ngäbti kwe nünakäre kärekäre ben, aisete ñan krütadi bobukäre abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Pérgamote kräke

¹² Yehti nieba krörö kwe tie:

Angele tä juta Pérgamote nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo kwe ngitra tu grine jabtä jütre kwärikwäri tä abko käta niere krörö:

¹³ Satana tä gobrane Pérgamote, kanti munta nüne, ye abko gare kuin tie. Satana tä gobrane yete, akwa mun tä tödeke kwatibe tibti, käta nünenkä dite tibtä. Juta munkwe, kanti Satana tä nüne, ye kanti ni iti tödekaka tibti kädian nämane Antipas nämä nüne, akwa kämikani kwetre tödekabtä tibti, akwa ti rükaninte ñakare kwe. Ye näire mun nämä tödeke kwatibe tibti arato amne munkwe ti rükaninte ñakare, yehtë käta nebe nuäre tibtä.

¹⁴ Akwa kukwe ruäre tä mun ngätäite yete abko ñakare dbe tuen tie abko ti bike niere munye abko krörö: Mekera Moisés näire nitre israelita käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre jändrän kämikani ngöbö ngwarbeye abko nitre israelita käkwe kwetadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae amne, ja mikadre gure bati bati kwetre* abko ni iti kädian nämane Balaam käkwe diribare kira Balaye abko erere Balakwe bä mikani nuäre nuendre nitre israelita okwäte. Mtare, ni ruäre mun kanti yete tä kukwe ye kwrere mike ütiäte jae, käta ja mike ngite kore, ye abko tuen blo tie.

¹⁵ Mdakäre abko, kukwe diribare kira Balaamkwe, ye kwrere arato kukwe dirita nitre nicolaitakwe abkokri ni ruäre mun kanti yete tä nekete, ye abko tuen blo tie.

¹⁶ ¡Ne aisete, munkwe kukwe käme ye kita temen amne munkwe ja mäkäta Ngöböbe! Munkwe ñan nuendre kore ne

* **2:14 ja mikadre gure bati bati kwetre.** Números 25.1-2 tä blite kukwe nehtë. Nitre israelita käkwe ja mikani gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae.

ngwane, ngitra tu grine jabtä jütre kwärikwäri, kwrere jire ti kukweita betekä ti kadate, yehti ti näin rüre jökrä niaratrebe yete.

¹⁷ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe. Kira Ngöböke mrö kädianta mana biani kwetadre nitre israelitaye nünakäre. Angwane mtare nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere abko ie mana tä ükani tiebe abko tikwe biandi kwetadre ie. Erere arato, tikwe jä ngwen bürere biandi ie nänkrä kä käinbti amne jä yehtä abko ni käi btin tädi tikani abko gare ñakare ni mda mdaye, akwa nire nire ie tikwe jä ye biandi, aibe ie ni käi btin ye rükadi gare.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Tiatirate kräke

¹⁸ Yehti nieba krörö mda kwe tie:

Angele tä juta Tiatirate nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye kräke tärä tike krörö:

Ngöbö Odei okwä bä ñukwä jutra kwrere amne bronse bätäninte kuin tä nebe trä ngitiekä, kwrere jire ngoto bä ie abko käta niere krörö:

¹⁹ Munta dre dre nuene, ye gare jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere amne ni mda mda tarere amne, munta tödeke kwatibe Ngöböbti amne, munta sribire kuin amne munta ja tare nike tödekabtä tibti angwane, munta nünenkä dite jabtä, ye gare kuin tie. Mdakäre abko, munkwe tödekani krire tibti angwane, mun nämane jändrän kuinkuin nuene, akwa mtare munta nuene bäri kuin, ye abko gare kuin tie arato.

²⁰ Akwa jändrän ketetibe nuenta munkwe abko tuen blo tie abko krörö: Meri tä iti mun ngätäite yete abko ja Ngöbö kukwei niekä tä niere au jabtä, ye abko tä näin dirire sribikä tikwetikwe ngökakäre, käta näin niere krörö: ja mikadre gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae amne mrö ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko kwetadre tä näin dirire. Meri kädian nämane Jreina Jezabel käkwe diribare kira, ye kwrere jire meri ye tä näin dirire abko munta tuemetre dirire mun ngätäite yete. Ye abko tuen ñakare dbe tie.

²¹ Meri ye abko käkwe kukwe käme Ngöbö rüere ye kitadre temen, bti tödekadre Ngöböbti kwe, abkokäre tikwe kä bianina ie, akwa tö ja mikai gure bati bati janknu, ye abko ñan tö mikai temen arato.

²² Ne aisete, ti bike mike ja ngie nuen, käkwe mikadi bren jume amne rabadi ja tare nike jänbti. Erere arato, nire nire käta niara kukwei mike täte amne tä näin ja mike gure bati bati ben, ye abko tikwe mikadi ja tare nike kri krübäte meri

ye kukwei mikabtä täte, akwa kukwe käme ye kitadre temen kwetre angwane tikwe ñan mikadi ja tare nike kore.

²³ Erere arato, nire nire tä nekete niarakri, ye abko tikwe gadikä jökrä. Yebtä abko kukwe kaibe ni jökrä töibtä abko gare jökrä tie abko rükadi gare tibtä ni jökrä gätäkä ti käbti kä ketareketare temen ie amne, ni itire itire käkwe dre nuendre, ye erere tikwe ütiä biandi ie.

²⁴ Angwane mun mda mda tä juta Tiatirate yete arato, akwa meri dirikä blo, jiehti munta näin ñakare amne, kukwe ütiäte Satanakwe tä ükani kaibe tiebe nieta kwetre abko gare ñakare munye. Mun ye abko kötärä tikwe ñan kukwe mdara jire mikadi mda,

²⁵ akwa munta tödeke metre tibti, ye kwrere munkwe nuen janknu abti ti jatadi nüketa abko ti tö niei kore munye.

²⁶ Erere arato, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere amne nire nire käkwe ti kukwei mikadi täte, ye abko tikwe mikadi gobrane nitre nünanka kä ketareketare temen yebti. Ti Rün käkwe ja di biani gobrankrä kore tie, ye kwrere tikwe ja di biandi ietre gobrankrä. Ti abko tä gobrane krörö:

²⁷ Angwane niara käkwe gobrandi ja di krihti amne, bäsi dobro sribeta kantrare metata krito ribi jierore bti amne tä ngidiente kiakia jökrä, ye kwrere gobrandi kwe. *Salmos 2.9*

²⁸ Erere arato, nitre ganainkä abko ie tikwe muke kri tä kite käin dekä biandi.

²⁹ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwetre mikakäre täte abko nieba kwe tie.

3

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Sardite kräke

¹ Yebti nieba kwe tie: Angele tä juta Sardite nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye abko kräke tärä tike krörö:

Ti Jesukristo, kwe üai Ngöbökwé ni kükü amne muke kwä kükü tä abko tä niere krörö munye: Munta dre dre nuene, ye gare jökrä tie. Munta nüne kuin metre Ngöbökrä ni mda mda ngwärekwé, aisete mun tuen kuin ni mda mdaye, akwa ni krütani kwrere jire munta Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan angwane munta nüne käme, käta ja mike ngite krübäte Ngöbö rüere.

² ¡Ne aisete mokrere jabti munkwe amne munta dre dre nuene, yebtä munkwe töbika kuin ja känel! Kukwe ruäre kuinkuin munta nuene, akwa kitera neme munye, ye känentarita ja dibti ja käne, tita niere munye, ñobtä ñan

angwane sribi nuenta munkwe Ngöbökrä, nin munta nuene täte jökrä tuen tie.

³ Ne aisete, kukwe diribare munye, munkwe kani ngäbti, ye munkwe ngwianta töre jae abko jiebti mun rankwata, amne munta ja mike ngite Ngöbö rüere, ye kita temen munkwe, käkwe ja mäkäta Ngöböbe abko tita niere munye. Akwa munkwe ñan mokredre jabti ne angwane, ni gokä rükadre ñongwane gare ñakare nie, akwa batibe tä nuke, ye kwrere batibe ti rükadi mun mike ja ngie nuen yete.

⁴ Akwa nitre gätäkä ti käbti, ye ngätäite ni tärä ruäre juta Sardite yete abko tä nüne metre, ñan tä ja mike ngite ni mda mda kwrere, ye abko ni ngämi dän ngwen bürere kwetre mike dobrore kwrere. Ne aisete, niaratre abko käkwe dän ngwen bürere kitadi jabtä, nünabare metre amne deme bä mikakäre. Niaratre rabadi dikekä tibe dän ngwen bürere te, ñobtä ñan angwane ganainbare jökrä kwetre aisete.

⁵ Ye abko, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Nitre ye käkwe dän ngwen bürere kitadi jabtä, niaratre abko metre Ngöbö ngwäreki bä mikakäre, erere nünandre kärekäre Ngöböbe kwetre. Erere arato, nünandi kärekäre kwetre, aisete käita tikani tärä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare yebtä amne tikwe ñan kä diandrekä mento. Mdakäre abko, ni ye abko ni jen tikwe, tikwe niedi ti Rün ngwäreki amne angeletre Ngöbökwere ngwäreki arato.

⁶ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Filadelfiate kräke

⁷ Yebti nieba kwe tie: Angele tä juta Filadelfia nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo abko kuin deme amne kukwe era metre niekä. Erere arato, llabe jrei Davikwe jukwe juta Jerusalén btin ye tikakrä abko tä kisete amne, jukwe dikadre kwe angwane, ni mda ñan raba tiketa jire chi. Erere arato, jukwe tikadre kwe angwane, ni mda ñan raba diketa jire chi. Ti Jesukristo ye abko käta niere krörö munye:

⁸ Munta dre dre nuene, ye gare kuin jökrä tie. Tikwe jukwe tikani kwati mun känenkri, ye ni mda ñan raba diketa jire munkän abko tuen nete. Mun abko di ñakare bökän nünankrä tikrä, akwa munkwe ti kukwei mikani täte jökrä amne munkwe ti rükaninte ñakare.

⁹ Ye abko, nitre ruäre därebare ni israelitakri tä ja israelita niere au jabtä, akwa niaratre tödeke ñakare tibti, aisete ñakare israelita era metre Ngöbö ngwäreki. Niaratre tä ngwarbe ni

ngökö amne niaratre abko Satanakwe era metre. Niaratre ye abko tikwe ngwiandi nūke ja mike bobre ngukudokwābti mun ngotobtä temen angwane, tita mun tarere kri abko niedi kore kwetre.

¹⁰ Angwane munkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti angwane, munkwe nūnandrekä dite jabtä, tikwe nieba, erere munkwe mikani täte jökrä. Ye mden kisete, Ngöbökwe kukwe juandi kri ni jökrä kä nebtä nūnanka Ngöbö rüere ye rüere, niaratre nuatekäre ja käne angwane, nitre ye kākwe ja tare nikadi kri, akwa mun abko kākwe ti kukwei mikani täte abko ütiäre tikwe mun ngibiadi ja tare nika ye ngāniene.

¹¹ Ti abko jatadita jötrö ngwarbe, aisete munta nūne metre ti ngwārekri, ye kwrere munkwe ja ngibia janknu, ñobtä ñan angwane munkwe nūnandi kärekäre Ngöböbe abko korona kwrere, ye ni mda mda kākwe ñan diandrekäta munkän, abkokäre munkwe ja ngibia janknu.

¹² Angwane nire nire kākwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, akwa ti rükandrete ñakare kwe abko rüe ganainkä kwrere. Ni ye abko ürä nökanı nguse Ngöbö tikwe jue ye täni ñan rabadre denkä jire, ye kwrere jire ni mda ñan rabadre ni ganainkä denkä tikän Ngöbö kánti mento. Erere arato, niara abko jen Ngöbökwe, abkokäre tikwe Ngöbö tikwe käi tikadi ni ganainkäbtä amne, juta Jerusalén btin Ngöbökwe tä kä käinbti, akwa kebera kite temen, ye käi tikadi tikwe ni ganainkäbtä niara abko nūnanka juta Jerusalén btinte bä mikakäre. Angwane niara abko jen tikwe arato, ye bä mikakäre tikwe ja käi btin tikadi btä arato.

¹³ Ye abko, nitre gätäkä ti käfti tä nūne juta keta küküte, ye olo tarä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käfti juta Laodiceate kräke

¹⁴ Yebti nieba mda kwe tie: Angele tä juta Laodiceate nitre gätäkä ti käfti ngibiare, ye kräke tarä tike krörö mda:

Jesukristo abko kä Amen, ñobtä ñan angwane niara abko kätä ja kukwei mike täte metre amne niara abko kukwe era erere niekä. Jesukristo köböire jändrän jökrä namani bare Ngöböye kena. Niara ara kätä niere krörö munye:

¹⁵ Munta dre dre nuene, ye gare kuin jökrä tie. Ni tibo abko ni tödekaka ñakare tibti kwrere amne ni ngire abko ni nūne ja di ngöi jökrä tikrä kwrere, akwa mun abko ñakare tibo amne mun ñakare ngire arato. ¡Mun ye rabadre tibo ni tödekaka ñakare tibti kwrere näre o mun rabadre ngire ni nūnanka ja di ngöibti tikrä kwrere näre!

¹⁶ Akwa mun abko ñakare tibo amne mun ñakare ngire. Mun krube jirekäbe, aisete mun abko ni ütiäte ñakare jire

kwrere, ye dokwäre abko tikwe mun yaidi jirekäbe mentokwäre.

¹⁷ Mdakäre abko, mun jändrän bkäne kri, munta niere. Erere arato, munta jändrän mdei nike ñakare, aisete munta nüne kuin, munta niere. Akwa mun abko ni bobre, ngwarbe, amne jändrän bäri ütiäte Ngöbökwe ñakare munkwe amne kä iko mun okwäte, ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwe nuke gare ñakare munye. Erere arato, munta ja mike ngite krübäte, abtä munkwe ja gaidre, ye abko munta dikekä bütiere Ngöbö okwäbti ye kwrere abko munta gain ñakare jabtä, aisete mun abko bobre Ngöböta nütüre munbtä.

¹⁸ Ne aisete, mun rabadre jändrän Ngöbökwe bkäne era metre, abkokäre mun jata kökö tie. Ye abko, jändrän ütiäte kri krübäte Ngöbökwe oro kuin kukwani ñukwäte mikakäre orore metre, kwrere tärä tikwe makrä, aisete mun jata kökö tie. Erere arato, tikwe mun mikadre metre ja ngwärekri, ye bä mikakäre dän ngwen bürere ye mun jata kökö jökrä tie, bti munkwe mun bütiekrä gaidre kri ye jue mika angwane, mun ñan rabadre dikekä bütiere mda. Mdakäre abko, kukwe Ngöbökwe ye gare ñakare munye, aisete kä iko mun okwäte kwrere, ye kräke abko mun jata kräkä kökö tie kitadre ja okwäte, ye köböire abko Ngöbö kukwei rabadi gare metre munye abko tita niere.

¹⁹ Nire nire tareta tikwe abko btä tita mäträre töi diankäre. Ne aisete, munkwe ja di mikata kri kärekäre nünakäre ja di ngöibti tikrä amne, munkwe kukwe käme kita jökrä temen amne munkwe ja makäta Ngöböbe amne tibe.

²⁰ ¡Tita nete! Ti abko tä jukwebtä, käta ñäke, ye mike ñäräre. Nire nire, ie ti kukwei jaradre, käkwe ti kärädre gwä angwane, ti näin kanti nebe gwi abko ben tikwe mrödi siä kwatibe te.

²¹ Angwane tikwe ja tare nikaba, akwa tikwe Ngöbö rükanteba ñakare abti ti krütaba, aisete tikwe kukwe blo ganainbare kwäräbe jökrä, ütiäre Ngöbökwe ti mikani tākänintbe gobrane ketetibe jabe, ye kwrere nire nire käkwe ja tare nikadre, akwa ti rükandrete ñakare kwe abko rabadre kukwe blo ganaine kwäräbe jökrä arato. Nitre ye abko tikwe mikadi tākänintbe gobrane ketetibe jabe arato.

²² Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

4

Kürä gobrankrä, bti Ngöbö nämene tākänintbe

¹ Yebti tikwe nikraba angwane, jukwe nāma tikani kā kāinbti, btā ti okwā rababa. Angwane ni kukwe kri, drū kri kwrere tikwe kukwe nuaba kāne, ye kwrere jire kukwe jarabata tie abko kākwe nieba krörö tie:

Jakwe kā kāinbti nete amne, kukwe rakadikā ño ño mda abko ti bike mike tuadre mae, nieba kwe tie.

² Ye btārābe Ngöbö Ūai rükaba tāte jökrā tibtä angwane, kürā gobrankrä, yebti ni nāma tākānintbe iti gobrane kā kāinbti, btā ti okwā rababa.

³ Angwane niara bā rababa tuen trä ngitiekā tie. Jā ngwen bürere kādianta brillante, kwrere jire rababa tuen tie. Erere arato, jā bā tain trä ngitiekā, kwrere jire bā rababa tuen tie amne, kürā niara tākräre, ye bäre temen abko mrüträ nāma krati. Mrüträ ye abko rababa trä ngitiekā rerebare bāsi jā tuäre trä rerebare kādianta esmeralda, kwrere bā rababa tuen tie.

⁴ Mdakäre abko, kürā gobrankrä ye bäre ta abko kürā mdara jire nāma kwā gre bti kobkā. Kürā yebti abko nitre unbre unbre nāma tākānintbe ni gre bti nibkā. Nitre ye abko metre amne deme, ye bā mikakrä dān bā ngwen bürere nāma kitani btātre amne korona orore orore nāma mikani dokwābti, btā ti okwā rababa.

⁵ Angwane kürā gobrankrä ye kānti merabe rababa trä ngitiekā amne kā ngö rababa ruen krikri be tie. Erere arato, unsuni aibe ngö rababa ruen tie amne kürā gobrankrä ye kānenkri ñotra nāma jutra ngitiekā krā kükü. Ñotra krā kükü nāma trä ngitiekā ye abko Ngöbö ūai ni kükü, btā ti okwā rababa.

⁶ Mdakäre abko, kürā gobrankrä ye kānenkri abko mren trä ngitiekā bidrio kwrere nāma.

Angwane kürā gobrankrä ye bäre ta abko jāndrän nire nāma krābkā. Jāndrän ye abko okwā jökrā ngrabare, okwā jökrā ngwäre kri amne trökri abko tikwe tuaba.

⁷ Jāndrän krābkā tikwe tuaba, ye abko krati rababa tuen lion kwrere jire tie. Krobukäre abko rababa tuen buey kwrere tie amne, krāmākäre abko ngwäre rababa tuen ni kwrere tie amne krābkākäre abko mü kri tā nakenkā kāinta, ye kwrere jire rababa tuen tie.

⁸ Jāndrän krābkā tuaba tikwe, ye abko kratirekratire ngike krā ti rababa tuen tie amne ngike btā abko okwā rababa tuen jökrā btārikri amne terikri tie. Angwane jāndrän ye abko kāre dibire rare nāma jadūke ñakare, nāma niere krörö:

Ngöbö ni Dänkien Di Kri Jāndrän Jökrā Nuenkrā, ma abko deme, deme, deme.

Ma nāmanena nūne kena amne, mata nūne amne ma ara jatadi,

näma niere.

⁹⁻¹⁰ Angwane Ngöbö näma tākānintbe gobrane kürä gobrankräfti, ye abko jändrän kräbkä ye näma käikitekä batire batire amne, näma mike ütiäte kri jae, kä näma kuin niere Ngöbö nūnanka käre-käre yeye. Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä ye tä nebe ngukudokwäfti niara ngwäre-kri, käta korona jakwe mike temen Ngöbö ngwäre-kri, Ngöbö-kwe kä biani gobrane ietre bä mikakäre, käta niere krörö:

¹¹ Ni Dänkien Ngöbö,

ma aibe ngöräbe käikitadrekä amne

ma aibe raba mikani ütiäte amne

ma aibe di kri,

ñobtä ñan angwane makwe jändrän jökrä dätebare amne,

ma aibe köböire jändrän jökrä tä mtare,

abko nitre unbre unbre näma niere kore, rababa tuen tie.

5

Kordero abko ütiäte täräk-wata mrianinkä ye metatekä

¹ Angwane kürä gobrankrä, bti Ngöbö näma tākānintbe. Niara kise ruenkri abko täräk-wata mrianinkä ketaninte näma, btä ti okwä rababa. Täräk-wata ye abko näma tikani jökrä terikri amne btärikri amne, näma ketaninkä kuin bä kükü ja täritäri munkwatabti, rababa tuen tie.

² Angwane angele bäri di kri näma iti, btä ti okwä rababa amne, angele ye kākwe ngrateba kri kākwe nieba: ¿Nire bäri ütiäte kri abko kākwe täräk-wata ne metadite amne, munkwata keta kükü mikani ja täritäri täräk-wata ketakakrä abko nirekwe diandikä täräk-watabtä amarebti ye? rababa niere kore.

³ Akwa kä käinbti, kä temenbtä, amne dobo täni abko ni kwanba ñakare jire iti täräk-wata ye metatekä amne ñäkäkä btä.

⁴ Ni ütiäte ñan kwanba jire iti täräk-wata ye metatekä amne ñäkäkä täräbtä ti okwäfti, yebtä abko ti rababa müen krübäte.

⁵ Abtä nitre unbre unbre näma siba yete abko iti kākwe nieba tie:

Makwe ñan müa mda, ñobtä ñan angwane ni iti Judä mräkäkri abko dite kwra lion kwrere, niara abko jatani David bkünkri amne niarakwe jändrän jökrä Ngöbö rüere ganainbare kwäräbe, aisete niara abko bäri ütiäte kākwe tärä se metadite amne ketaninkä bä kükü ja täritäri se diandikä kwe arato, ni unbre ye kākwe nieba kore tie.

⁶ Ye btäräbe, Ngöbö näma tākānintbe kürä gobrankräfti, ye ngätäite amne jändrän kräbkä ye ngätäite amne nitre unbre unbre ni gre bti nibkä ye ngätäite ni näma iti abko rababa tuen Kordero kwrere tie. Ni ye abko näma nūnaninkä, akwa Kordero müre ketani, kwrere jire rababa tuen tie. Erere arato, ni ye abko di kri, aisete niara di ye abko rababa tuen

kroture Krä kükü tie amne niara okwä rababa tuen kwä kükü tie, ye abko Ngöbö üai ni kükü tä näin kä jökräbti temen abko tikwe tuaba.

⁷ Angwane Ngöbö nämane tākānintbe kürä gobrankrä yebti, ye kise ruenkri täräkwatera nämä, ye ni Kordero kwrere ye kākwe dianba kisete ti okwäbti.

⁸ Niarakwe täräkwatera ye dianba kisete, ye btäräbe jändrän kräbkä nämä yete amne nitre unbre unbre ni gre bti nibkä nämä yete, ye rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen ni Kordero kwrere ye ngwärecri, niara mikakäre ütiäte jae. Angwane nitre unbre unbre ye kisetekisete abko arpa nämä amne, blato kiakia orore orore ngwian nämä kisetekisete kwetre arato abko te kri ngwäri mnüne rä bäne nämä kwetre. Kri ngwäri mnü rä bäne nämä blatoté kwetre, ye abko ni itire itire tödekaka Jesubti tä nüne kuin deme Ngöbökrä kätä blite Ngöböbe abko bä nämä kore kwetre.

⁹ Angwane niaratre rababa ka btin niere krörö ni Kordero kwrere ie:

Ma aibe ütiäte kri, kä raba täräkwatera ye den kisete amne ketaninkä munkwaterabti, ye ma aibe raba denkä mento, ñobtä ñan angwane ma abko müre ketani ni kräke amne, ja däriebti makwe ni bätäkä ngwarbe kökanintarita Ngöbökrä.

Ye abko, ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni juta kwatirekwatire te amne

ni nünanka kä ketareketare temen,

te makwe ni kökanintarita ruäre rabakäre ni jen Ngöbökwé.

¹⁰ Amne ma köböire Ngöböta gobrane ni tödekaka mabti yebti amne makwe mikani sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kwrere Ngöbö nikwe kräke.

Amne niaratre kākwe gobrandi kä nebtä mabe, abko nieba kwe ti okwäbti.

¹¹ Yebti tikwe nikrabata mda angwane, Ngöbö nämä tākānintbe kürä gobrankräbti, ye bäre temen amne jändrän kräbkä ye bäre temen, erere arato nitre unbre unbre nämä ye bäre temen angele kukwei rababa ruen kwati krübäte tie. Ye erere bkänä, angeletre nämä kwati kwati krübäte abko ni ñan rabadre tanre

¹² amne rababa Jesu bä mike Kordero kwrere, kä rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere:

¡Kordero ye müre ketani ni diantarikäre,

ye ütiäre abko Ngöbökwé ja di kri mikani niara kisete amne raba jändrän jökrä bkäne!

¡Erere arato, niara aibe raba töbtä kri amne di raba jändrän jökrä bti ta amne,

niara aibe raba mikani ütiäte jae amne

raba käikitaninkä amne demainbare!

abko angele kukwei rababa ruen kore tie.

¹³ Yebti jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé tá nüne kä käinbti, kä temenbtä, dobo täni amne mrente abko kukwei rababa ruen krörö tie arato:

¡Ngöböta tákänintbe gobrane küräbti amne Jesu Kordero kwrere, niaratre nibu ye aibe raba demainbare amne raba mikani ütiäte kri!

¡Erere arato, raba käikitaninkä amne raba ja di bkäne kri kärekäre!

abko jändrän jökrä rababa niere kore.

¹⁴ Angwane jändrän kräbkä nämä kürä gobrankrä bäre temen, ye abko rababa niere: ¡jän, ye kwrere raba bare! ¡Amen! rababa niere. Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä, ye rababa jökrä ngukudokwäbti temen Ngöbö amne ni Kordero kwrere ye ngwärekwä, niaratre mikakäre ütiäte jae abko tikwe tuaba kore.

6

Munkwata diandrekä täräbtä angwane dre dre rakadrekä

¹ Yebti ni Kordero kwrere ye kärke munkwata täräkwata ketakakrä keta kükü ye diankaba keteti käne ti okwäbti angwane, jändrän kräbkä nämä kürä gobrankrä bäre temen, ye kratikäre kärekwä krikri be abko kukwei rababa ruen unsuni ngö kwrere tie abko kärke nieba: ¡jakwe! nieba kwe.

² Ye btäräbe tikwe nikraba angwane, mdä ngwen bürere nämä, btä ti okwä rababa. Angwane ni nämä näin mdä yebti abko nämä tukwen rükrä ngwena kisete amne, niarakwe rü ganaindre ye bä mikakäre korona bianba ie, bti niara rikaba ni jökrä ganaine rübtä.

³ Yebti ni Kordero kwrere ye kärke munkwata ketebu täräkwata ketakakrä ye diankaba angwane, jändrän nämä kürä gobrankrä bäre temen ye krobukäre kukwei jaraba tie, kärke nieba krörö: ¡jakwe! nieba kwe.

⁴ Ye btäräbe, mdä mda jatata tuen tie. Mdä ye abko bä tain amne ni nämä näin bti abko kärke kä jäme diandrekä jökrä nikän kä nebtä amne, ni rabadre ja kämike jökrä kwärikwäri, abkokäre ja di bianba ie angwane, ngitra kri bianba rükrä ie arato.

⁵ Yebti ni Kordero kwrere kärke munkwata täräkwata ketakakrä diankaba ketamakäre angwane, jändrän nämä kürä gobrankrä bäre temen ye krämakäre kukwei jaraba tie, kärke ¡jakwe! nieba. Ye btäräbe tikwe nikraba angwane, mdä bä drüne, btä ti okwä rababa amne, ni nämä näin mdä yebti abko nämä jändrän däbä nuatekrä ngwena kisete.

⁶ Angwane jändrän ketabkä, ye ngätäite Ngöbö kukwei jaraba krörö tie:

Makwe mrö gaka kä jökräbti temen. Yebtä abko ngwian ganaindre köböiti abko biandre jökrä trigo kilo kratibe btä. Erere arato, ngwian ganaindre köböiti abko bti sebada kökadre kilo krämäbe jökrä, akwa olibo köi amne uba döi,* ye abko makwe ñan juan ngwarbe jire chi, nieba kore kwe abko jaraba tie.

⁷ Yebti ni Kordero kwrere ye käkwe munkwata täräkwatera ketakakrä diankaba bäbkäkäre angwane, jändrän nämä kürä gobrankrä bäre temen, ye abko kräbkäkäre käkwe jJakwel nieba.

⁸ Ye btäräbe tikwe nikraba angwane, mdä bä ngwen bürere nita kite krüte bäta nebe kwrere, btä ti okwä rababa. Mdä yebti abko ni kädekata Gata nämä näin amne Gata jiebti abko ni kä nakebtä ngibiabtikä nämä näin, ni kämikani Gatakwe ngwiandre ja tare nike kä nakebtä abkokäre. Ngöbökwä köbö biani ietre ni kämikakrä krörö: Nita nüne kä ketareketare temen abko tä ñäkänintbe ketabkä ye abko kämikadre keteti rübtä. Erere arato ni krütadre mrö miare, bren kisete amne kwra krübätekrübäte käkwe ni ye kämikadre abko erere Ngöbökwä köböi biani ietre.

⁹ Yebti ni Kordero kwrere ye käkwe munkwata täräkwatera ketakakrä diankaba bärikekäre angwane, nitre Ngöbö kukwei mikaka gare käkwe nünankabare dite Jesubtä amne niara rükaninte ñakare kwetre abtä kämikani abko üai nämä ñukwä grä täni, sribi kwekwe Ngöbökrä nämä dbe kräke bä mikakrä, btä ti okwä rababa.

¹⁰ Angwane niaratre üai nämä ñäke ja dibti krörö:

Ngöbö, ma abko Gobranka jändrän jökräbti amne ma deme amne ma abko kukwe era niekä käre. Nitre nünanka ma rüere kä temenbtä käkwe nun kämikani tödekabtä Jesubti, ye abko ¿ñongwane kukwe ükadite kräke, käkwe mikadi ja ngie nuen nun dokwäre amarebti ye? nämä niere kore.

¹¹ Angwane dän bä ngwen bürere bianba ietre, niaratre abko metre Ngöbö ngwärekre bä mikakäre. Kukwe ükarete nitre niaratre kämikaka kräke, ye abko ngibiadre ken kwetre abti niaratre mräkä sribikä Ngöbökrä mda mda kämikadre täte jökrä abko rabadre jökrä ketetibe bentre angwane, Ngöbökwä kukwe ükadite niaratre rüekrä, käkwe rüe mikadi ja ngie nuen niaratre dokwäre, nieba kwe ietre.

¹² Yebti ni Kordero kwrere ye käkwe munkwata täräkwatera ketakakrä diankaba bä tikäre angwane, tikwe mikaba ñäräre angwane, dobo rababa nakaenkä kri krübäte kä temenbtä, rababa tuen tie amne ñänä abko bä rikwitaba iko jökrä.

* **6:6 olibo köi amne uba döi.** Mrö mda mda nämäne krüte jökrä angwane olibo köi amne uba döi aibe nämäne angwane yebti rabadre nüne, aisete mrö jökrä ngätäite ye abko bäri ütiäte nünankrä.

Bäsi dän drüne, ye kwrere jire ñänä bä rababa. Sö abko bä rikwitaba tain bürere däri kwrere rababa tuen tie.

¹³ Angwane kri ngwäkä kädekata higo abko tä kite tain mrä abko müreta kite mate ribi käta münente jökrä higo kriebtä, ye kwrere jire muke rababa betekä timontimon kä temen nebtä rababa tuen tie.

¹⁴ Angwane täräkwata mriakata, ye kwrere jire kä käinbti se rikaba nibrenkä, nibrenkä, nibrenkä angwane, ñan rababa mda rababa tuen tie amne, Ngöbökwe kä tokwä krikri amne kä butu mrente mrente diankaba jökrä mento arato, rababa tuen tie.

¹⁵ Angwane nitre jreire kä nebtä gitiaba jökrä kä mkäte amne jäkwata mkäte ngitiobti Ngöbö ngäniene. Erere arato, nitre gobranka krikri amne nitre rükä dankien amne ni jändrän bkänkä krikri amne ni ütiäte krikri, btä nitre klabore amne nitre ñakare klabore nünanka Ngöbö rüere gitiaba jire jökrä kä mkäte jrei ben gwaire Ngöbö ngäniene,

¹⁶ kä rababa niere krörö ngitioye amne jäkwataye: Ngöböta tākänintbe kürä gobrankräbti amne ni Kordero kwrere mätä kri, se ngäniene nun üke ja täni amne jakwe nunbti temen,

¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen kri krübäte abko käi nüra, ¿se abko nirekwe nünandrekä jabtä Ngöböbe se? nitre nünanka Ngöbö rüere rababa niere kore ti okwäbti.

7

Ngöbökwe ni jen kwe ngibiadi jenena jakrä

¹ Yebti angele näma nibkä, btä ti okwä rababa mda. Angele näma iti kä driri, iti nindrini, iti ngwitäräkri amne iti mötarikri. Angwane müre ñan rabadre mate mda kä nebtä, mrenbtä amne kribtä, abkokäre niaratre näma müre ketebtä.

² Ye btäräbe angele mdara jire näma kä driri jataba arato abko Ngöbö nire käi näma tikani jäbtä abko ngwian näma kisete kwe. Angele ye rükaba angwane, angele nibkä ie Ngöbökwe ja di biani kä juankrä ngwarbe amne mren juankrä ngwarbe mürebtä, yebti angele rükaba mrä käkwe ngrateba kri ja dibti, käkwe nieba krörö:

³ Nitre sribikä Ngöbö nikwe kräke, ye okobtä Ngöbö käi ketaka ngämi ngibiakäre Ngöbö mätä kri ye ngäniene, ye känenkri munkwe ñan kä temen ye juan ngwarbe. Erere arato, munkwe ñan mren amne kri juan ngwarbe mürebtä, nieba kwe ietre ti okwäbti.

⁴ Angwane nitre israelita nibe btä Ngöbö käi ketadrekä ngibiakäre kukwe taretare ngäniene nieba jökrä abko 144,000 abko ni kukwei jaraba kore tie.

⁵ Nitre därebare juta Judákri btä Ngöbö käi ketakaba abko 12,000.

Nitre därebare juta Rubénkri abko 12,000,
juta Gakri abko 12,000.

⁶ Juta Aserikri abko 12,000,
juta Neftalíkri abko 12,000,
juta Manasékri abko 12,000.

⁷ Juta Simeónkri abko 12,000,
juta Levíkri abko 12,000,
juta Isacarekri abko 12,000.

⁸ Juta Zabulónkri abko 12,000,
juta Josékri abko 12,000,
juta Benjamínkri abko 12,000 arato.

Ni kwati dän ngwen bürere kitani btä käkwe Ngöbö käikitaninkä

⁹ Yebti tikwe nikraba angwane, ni kä jökräbti temen näma kwati, btä ti okwä rababa. Ni bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe näma, erere arato ni nünanka juta bätäkä ngwarbe, ye näma kwati kwati krübäte nünaninkä kürä gobrankrä Ngöbökwé ken amne ni Kordero kwrere ye ngwärekri, btä ti okwä rababa. Nitre rababa kwati krübäte, aisete ñan rababa tanre jire chi. Nitre ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare btätre, ye bä mikakrä abko dän bä ngwen bürere bürere te näma näin amne näma datile krikä* ngwena kisetekisete kä ngwiankäre nuäre jabtä.

¹⁰ Angwane rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö: ¡Ngöböta tákänintbe kürä gobrankräbti amne ni Kordero kwrere, ye aibe köböire nita nebe dianintari jökrä! rababa niere kore.

¹¹ Angwane kürä gobrankrä bti Ngöbö näma tákänintbe ye bäre temen, nitre unbre unbre bäre temen btä jändrän kräbkä ye bäre temen angeletre näma nünaninkä jökrä, käkwe ja okokrä mikaba neme dobohtä temen, käkwe Ngöbö käikitakaba,

¹² krörö:
¡Amen!

Ni jökrä raba Ngöbö demaine amne käikitekä amne, Ngöbö aibe töbtä kri amne ni jökrä raba kuin niere kärekäre ie.

Erere arato, Ngöbö aibe mika ütiäte jae amne niara aibe di kri jändrän jökrä bti ta.

Ye aisete Ngöbö nikwe ye aibe abko mika ütiäte kri kärekäre ni jökräkwe. Abko kore se.

* **7:9 datile krikä.** Datile krie abko dba krie kwrere, akwa tukwä ñakare btä amne ngwä abko mane amne bänante, aisete kuin kwetadre.

¡Amen!

abko angeletre rababa niere kore.

¹³ Ye btäräbe nitre unbre unbre iti käkwe nieba krörö tie:

¿Nitre dän ngwen bürere ngwen bürere kitani jabtä, se abko nire amarebti se? Mdakäre abko, ¿niaratre kä mdenbo tä näin ruen? nieba kwe tie.

¹⁴ Angwane tikwe nieba mda ie:

Ne abko. Niaratre garera mae ti mräkä, aisete makwe nie tie, tikwe nieba ie.

Abtä niarakwe nieba krörö mda tie:

Ja tare nikani kri tödekabtä Jesubti angwane, nitre se käkwe ja tare nikani arato, akwa krütani tödekabtä bti abko mden se. Angwane dän bätäteta kuin tä nebe ngwen bürere, ye kwrere niaratre käkwe tödekani Jesubti angwane, ja bätäninte ni Kordero kwrere däriete kwetre angwane, Ngöbökwé niaratre ngite dianinkä mento btä abko dän ngwen bürere bürere bä mikata btä mtare.

¹⁵ Ye mden kisete kürä gobrankrä Ngöbökwé, bti Ngöböta tākänintbe gobrane abko kanti niaratre tä sribire Ngöbökrä dibire rare mtare.

Ngöbökwé niaratre ngibiadi kärekäre.

¹⁶ Ye kanti ñan mrö nikadre mda kwetre amne ja tare nikadi ñakare mda kwetre tomna miare.

Erere arato, ñänankwe ñan kukwadre jire chi mda amne kä ngire käkwe ñan nikadre jire chi mda,

¹⁷ ñobtä ñan angwane ni Kordero kwrere tä kürä gobrankrä Ngöbökwé kanti abko käkwe niaratre ngibiadi.

Nitre obeja ngibiaka tä obeja ngibiare, ye kwrere ngibiadi kwe.

Angwane ñö ni mikaka nüne kärekäre, ye kanti näin niaratre ngwena ñö tuen jae.

Amne kukwe taretare btä tätre müen, ye ñan rabadi jire chi mda amne Ngöbökwé okwä ñöi rötadi jökrä ietre, abko nieba kore kwe tie.

8

Tärä ketaninkä bä kükükäre amne blato orore

¹ Yebti ni Kordero kwrere käkwe munkwata täräkwata ketakrä diankaba bä kükükäre angwane, ñänä okwä ötare näre kä rababa kwekbe kä käinbti sete.

² Yebti tikwe nikraba angwane, angele nämä nünaninkä ni kükü Ngöbö ngwärecri, btä ti okwä rababa angwane, angeletre ye abko ie drü bianba krä kükü.

³ Bti angele mdara jire jataba. Angele ye abko nämä blato chi orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä ye ngwena kisete abko rükaba ñukwä grä ye kanti, rababa nünaninkä. Ye btäräbe, kri ngwäri mnü rä bäne bäne bianba kabre kukwadre ñukwä

grä ororebti kürä gobrankrä Ngöbökwe ye kanti amne, juta deme Ngöbökwe käkwe kukwe ribeba Ngöböye ye ben gwaire.

⁴ Angele rababa kri ngwäri mnü rä bäne kukwe ye ngübü rababa niken angele ye kisete kukwäne nebe Ngöbö ngwäkri, juta deme Ngöbökwe namani blite Ngöböbe abko bä mikaba kore.

⁵ Angwane angele rikaba ñukwä grä kanti, käkwe ñukwä bda diankaba, mikaba blato orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwäkrä te kwe, bti ñukwä bda ye kitaba kä temen nebtä kwe. Ye btäräbe unsuni ngö rababa krikri be. Erere arato, kä ngö rababa ruen krikri, mera trä rababa amne dobo rababa nakaenkä se kwrere.

Drü jükani Krä kükü ja täritäri

⁶ Angwane angeletre ni kükü ye abko käkwe ja mikani juto biare drü Krä kükü ye jükakäre.

⁷ Ye erere bkänä, angele iti käkwe drü jükaba käne, ye btäräbe ñü bürere jä kukwän kwrerekwrere amne ñukwä jutra mritani däribe mni mni abko Ngöbökwe juanba kä temen nebtä, ye abko käta ñäkänintbe ketamä abko kukwaba keteti jire temen. Erere arato, kri krikri kukwaba keteti jire, akwa mikä rerebare kukwaba jire jökrä kwe.

⁸ Yehti angele nibukäre käkwe drü mda jükaba angwane, jändrän bäsi ngitio kri jutra ngitiekä jökrä, kwrere jire kitaba mrente angwane, mrenta ñäkänintbe ketamä abko keteti rikwitaba därire.

⁹ Angwane jändrän jökrä nünanka mrente rabadre ñäkänintbe ketamä abko gataba keteti näre. Erere arato, ru mrente ñäkänintbe ketamä abko juanba ngwarbe keteti näre.

¹⁰ Yehti angele nimäkäre käkwe drü jükaba. Ye btäräbe muke kri jutra ngitiekä ñotra kwrere näma kä käinbti, betakaba timon abko rikaba mate ñö krikri amne ñö kiakia ketamä abko keteti te rikaba mate.

¹¹ Muke ye abko kädian näma Kwaka abko rikaba mate ñöte, ñöbtä ñan angwane ñöta ñäkänintbe ketamä abko keteti rikwitaba kwaka jökrä. Ñö kwaka, ye kisete ni krütaba kwati krübäte ñö ye ñäbtä.

¹² Yehti angele nibkäkäre käkwe drü jükaba angwane, käta ñäkänintbe ketamä ñänänte amne söte abko keteti rikaba ngwarbe amne muketa ñäkänintbe ketamä abko keteti rikaba ngwarbe arato. Ne aisete, kä keteti näre ñänänte amne söte abko rikwitaba iko jökrä amne muke keteti näre rababa iko arato. Ye mden kisete, ñänä okwä Krä kwä kä ngwenbti kä trä rababa ñakare. Erere arato, ñänä okwä Krä kwä deo kä trä rababa ñakare arato.

¹³ Yebti tikwe nikraba angwane, mü kri nâma nikenkä käinta abko ngö jaraba tie amne mü ye rababa ñäke ja dibti, kä rababa niere krörö: ¡Aingwaree, nitre nünanka Ngöbö rüere kä temenbtä abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane angele nimä mda kebera drü jüke ja täritäri aisete! rababa niere kore.

9

¹ Yebti angele nirikekäre kâkwe drü jükaba angwane, angele bä muke kwrere nâma kä käinbti betaninkära timon nûke kä temen nebtä abko tikwe tuaba. Angwane kä mkä kri kädianta Kä Timonbti kräke llabe bianba ie jukwe Kä Timonbti ye tikakrä.

² Ye erere bkänä, angele ye kâkwe jukwe tikaba Kä Timonbti angwane, ngübü tä nebe neen krikri be, ye kwrere jire ngübü rababa kite kabre kukwäne abko kâkwe ñänä trä mikaba diore amne kä käinta rababa diore ngübü kisete arato.

³ Angwane ngübü yete abko tröda jataba kwati krübäte mda abko rikaba kä jökräbti temen kä nebtä. Tröda ye abko ie kä bianba ni täkätekäre bäsi dribe kwrere.

⁴ Tröda ye abko kâkwe ñan mikä kwetadre amne kri mu jökrä rerebare ñan kwetadre kwetre. Erere arato, kri jökrä ñan kwetadre jire chi kwetre, nieba Ngöbökwé ietre; akwa nire nire tödekaka ñakare Jesubti, aisete Ngöbö kä ñakare ketaninkä okokrä btä, ni ye kwrerekwrere aibe mikadre bren kwetre, nieba Ngöbökwé ietre.

⁵ Akwa tröda ye abko ie Ngöbökwé kä bianba ni mikakrä bren jume jirekäbe, akwa kä bianba ñakare kwe ietre ni kämikakrä. Angwane dribe tä ni täkete abko tä nebe tare krübäte nie, ye kwrere tröda ye kâkwe nitre ye mikadre bren, kâkwe ja tare nikadre krübäte sö krärike, Ngöbökwé nieba ietre.

⁶ Ne aisete nitre rababa ja tare nike tröda kisete, ni ye abko tö rabadi krütai jötrö, akwa rabadi krüte ñakare.

⁷ Angwane tröda nitre mikaka bren ye abko bä krörö: mdä mikata biare ngwiandre rübtä, ye kwrere jire bä rababa amne, dokwäbti bäsi korona orore kwrerekwrere nâma angwane, ngwäre bä rababa ni ngwäre kwrere.

⁸ Mdakäre abko, dokwä drüen rababa tuen nga meri dokwä drüen kwrere tie amne tu rababa tuen kri krübäte lion tu kwrerekwrere.

⁹ Amne jändrän ribi ribi jiero kwrerekwrere nâma mikani mäträbtä ngibiakäre rüe ngäniene amne, kareta krati krübäte jâkäta niken mdäkwe rübtä ngöta nebe krikri, ye kwrere jire tröda ye ngike ngö rababa ruen nikenkä käinta.

¹⁰ Erere arato, tröda ye abko niretu aibe rababa tuen kübarate dribe kübara kwrerekwrere. Tröda kübara ye abko di rababa ni mikakrä bren jume sö krärike.

11 Angwane üai käme tä dänkiene Kä Timonbti abko tä tröda ye dänkiene. Üai käme tröda dänkiene ye abko kädianta Abadón hebreore amne Apolión griegore. Ye abko Ni Gakaka nieta.

12 Kukwe tare kri krübäte jatadre ketamä niebare mü krikwe abko erere tröda ye köböite kukwe tare rikaba bati käne ta, akwa kukwe tare kri tä ketebu mda.

13 Yebti angele ni tikäre käkwe drü jükaba angwane, ñukwä grä orore kri ngwäri rä bäne kukwakrä Ngöböye nämä Ngöbö ngwäkri, yebtä jändrän kroture kräbkä nämä abko te ni kukwei jaraba tie.

14 Angwane angele ni ti kisete drü nämä, ye ie ni kukwei käkwe nieba krörö: Angele nibkä tä mäkäninte Ñö Eufrates kánti ye tikete, nieba kwe.

15 Ye erere bkänä, ñänä okwä nuäi, köbö mden te amne sö mdenbtä amne kä mdenbtä angele nibkä ye rabadre tikaninte abko nämä mikanintbe, ye erere angele rababa tikaninte abko käkwe ni kämikadre ketamä temen, abkokäre rababa tikaninte.

16 Angwane nitre rükä nämä näin mdäbti mdäbti abko 200,000,000 nieba kore abko ni kukwei jaraba tie.

17 Ye ngwane abko, bäsi köböre kwrere Ngöbökwä mdä mikaba tuare tie angwane, nitre nämä näin mdä yebti abko jändrän ribi ribi nämä mikani ja mäträbti kwetre ja ngibiakäre rüe ngäniene. Jändrän ye abko bä rababa tain ñukwä jutra kwrere, bä mire drüne amne bä nämä sübrüre asufre kwrere abko nämä kitani jabtä kwetre. Mdakäre abko, lion krübäte dokwä, ye kwrere jire mdä ye dokwä rababa tuen tie angwane, mdä ye kadate abko ñukwä jutra, ngübü amne asufre rababa betekä.

18 Ñukwä jutra, ngübü amne asufre rababa betekä mdä kadate ye abko käkwe ni ketamä kä temen nebtä nünanka Ngöbö rüere kämikaba,

19 ñobtä ñan angwane mdä ye abko di rababa kadate amne kübarate ni kämikakrä. Mdä ye abko kübara rababa tbi kwrere abko bti rababa ni kwete amne rababa ni kämike arato.

20 Akwa ni mda mda rababa nire ja tare nika ye näire abko käkwe kukwe kämekäme Ngöbö rüere ye kitaba ñakare temen, aisete nämä ja mike ngite janknu abko krörö: üai käme gibiakaba ñakare kwetre. Mdakäre abko oro, plata, bronse, jä amne kri sribebare ngöbö ngwarbere abko ie kä tuen ñakare amne ni kukwei ruen ñakare ie amne dikekä ñakare abko mikaba ütiäte janknu kwetre arato.

21 Mdakäre abko, nitre ye nämä ni kämike, ye erere tä nuene janknu amne, kwra neme ñakare ietre amne, ja mika gure bati bati neme ñakare ietre amne tä gore janknu arato.

10

Angele kākwe tārākwata chi biani Juanye

¹ Yebti angele mda bāri dite jataba kā kāinbti timonkwāre mūtate, btā ti okwā rababa. Angwane angele ye abko dokwābti kāinta mrūtrā nāma amne, ngwāre abko rababa trā ngitiekā nānā trā kwrere amne, ngūre abko rababa tuen urā kri nūkwā jutra kwrere.

² Angwane angele ye abko nāma nāin tārākwata chi metaninte ngwena kisete. Angele ye abko kākwe ngoto küde ruenkri mikaba mrenbti amne ngoto küde ngeberekri abko mikaba dobo nōtabti jate.

³ Bti lion tā ngwāne krikri ja dibti, ye kwrere jire angele ye kākwe ngrateba kri ja dibti angwane, unsuni krā kükü ngō rababa ruen tie.

⁴ Unsuni krā kükü kukwei kākwe kukwe nieba, ye ti rikabara tike tārābtā angwane, ni kukwei rababa ruen kā kāinbti tie, kākwe nieba krörö: Unsuni kukwei nibi krā kükü kākwe dre nini ye tuemetre tiebe. Makwe nān tika tārābtā abko ni kukwei jaraba kore tie.

⁵ Angwane tikwe angele tuaba ngoto mike mrenbti amne dobo nōtabti jate, angele ye ara kākwe kise ruenkri kakaba kāin amne kukwe niedi kwe abko kukwe era erere bā mikakāre,

⁶ bti nieba krörö kwe: Ngöbö Nūnanka Kārekāre amne Ngöbö kā kāin, kā temen dātekā ara kākwe mren dātebare amne jāndrān jōkrā tā te dātekā, Ngöbö ye kābti ti bike kukwe era erere niere krörö: ¡Ngöbökwē nān kā ngibiadi jire chi mda!

⁷ Akwa angele ni kükükāre kākwe drū jükadi angwane, batibe kukwe kaibe tiebe Ngöbökwē ye rabadi bare tāte jōkrā, Ngöbökwē niebare niara kukwei niekā jōkrāye ye kwrere.

⁸ Angwane ni kukwei jaraba krire kā kāinbti tie ye kākwe niebata krörö mda tie: Angele tā nūnaninkā amne ngoto kwārā tā mrenbti amne ngoto kwārā abko tā dobo nōtabti jate abko tārākwata chi metaninte tā kisete kwe, ye nān kārere ie, nieba kwe tie.

⁹ Ye erere ti rikaba kākwe nieba krörö angele yeye:

Tārākwata chi tā ma kisete, ye ngwen tie, tikwe nieba ie.

Angwane angele ye kākwe nieba mda tie:

Tārākwata ne, amne kweta makwe. Tārākwata ye bānān rabadi mane munkō kwrere ma kadate, akwa ma būlete abko bānān rabadi kwaka, nieba kwe tie.

¹⁰ Ye erere bkānā, tārākwata chi nāma angele kisete, ye tikwe dianba kisete, bti tikwe kwetaba. Angwane bānān rababa mane munkō kwrere ti kadate, akwa tārākwata ye rikaba mate ti teri angwane, bānān rababa kwaka.

¹¹ Angwane nieba krörö mda kwe tie: Mtare nitre juta kabre te amne nitre kukwei bätäkä ngwarbe amne, nitre nünanka kä ketareketare te amne nitre gobranka gobranka, yebtä makwe Ngöbö kukwei nieta btin mda abko nieba kore kwe tie.

11

Ni nibu Ngöbö kukwei niekä

¹ Yebti angelekwe krito bäsi nöra kroko kwrere bianba kä ñäkärä tie, käkwe nieba krörö tie:

Ju blitakrä Ngöböbe amne ñukwä grä, ye nän ñäke amne ni nibe tä Ngöbö käikitekä yete, ye makwe tan jökrä.

² Akwa kä mikani jenena nitre ñakare israelitarekrä ju blitakrä Ngöböbe kanti, ye abko makwe ñan ñäkä, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ie kä ye bianina. Sö gre ketebu bti krobu niaratre käkwe rätädi jökrä juta deme Jerusalén yebti, mikakäre ja tare nike.

³ Angwane tikwe ni juandi nibu abko käkwe blitadi tikrä. Tikwe ja di biandi ietre amne niaratre rikadi Ngöbö kukwei niere köbö 1,260. Ye abko, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämäne dän jüräre kite jabtä, ye kwrere nitre ye käkwe dän jüräre kitadi jabtä.

⁴ Ni nibu ye abko tä olibo krie dobu kwrere amne ñotra grä krobu kwrere tä kä temenbtä ni Dänkien ngwäkri.

⁵ Nane ni mda mda tö rabadre niaratre nibu ye mikai bren angwane, niaratre kukwei tä betekä ñukwä jutra kwrere kadate käkwe rüe kukwadre jökrä. Ne aisete nire nire tö mikai bren abko gatadre jökrä kore.

⁶ Mdakäre abko nitre nibu ye tä nän Ngöbö kukwei niere angwane, niaratre di tarä kä mikakrä töre, ñü ñan räkandre jire chi temen abkokäre. Erere di tarä ñö jökrä kwitakrä därire amne tö rabadre ni mikai bren jume bätäkä ngwarbe, ye erere di tarä ni mikakrä ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete arato.

⁷ Akwa nitre nibu ye käkwe blitadi ünän jökrä Ngöbökrä angwane, ni bä jändrän kri krübäte kwrere abko di Satanakri, aisete tä Kä Timonbti abko jatadi rüre nitre nibu ye rüere, bti ni jändrän krübäte kwrere ye käkwe niaratre nibu ganaindi kwäräbe amne kämikadi kwe.

⁸ Angwane juta ütiäte kri Jerusalén, kanti ni Dänkien müre ketani krusobtä, juta ye kanti nitre nibu ye ngwäkä rabadi kitanintbe tementa ji ngrabare. Juta kri ye mden abko kädianta Sodoma amne Egipto arato, nitre nünanka juta yete tä nüne diän diän bä mikakrä.

⁹ Angwane köbömä bti ötare ni kä jökräbti temen, ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni bätäkä ngwarbe amne ni juta bätäkä

ngwarbe te kākwe nitre nibu ye ngwākā tuadi amne ñan doboi mikadre niedi kwetre.

¹⁰ Angwane nitre nibu kāmikani ye abko kāi rabadi nuäre nitre nünanka Ngöbö rüere btä, kākwe jändrän biandi ngwarbe jae kwärikwäri kā ngwiankāre nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane nitre nibu Ngöbö kukwei niekā ye abko nämāne ni nünanka Ngöbö rüere kā nebtä mike ja tare nike krübäte, aisetē kāmikani angwane, kāi rabadi nuäre btätre.

¹¹ Akwa yehti kā rikaba köbömā bti ötare ta angwane, Ngöbökwē nitre nibu ye mikabata nire amne rababa tākānintbe krö. Ni jökrā kākwe tuaba nüketa nire abko rababa nekwetekā krübäte.

¹² Angwane ni nibu ye ie ni kukwei jaraba kri kā kāinbti, kākwe nieba krörö ietre: Mun jakwe kā kāinbti nete, nieba kwe ietre. Ye btäräbe rikaba mütate kāin amne rüe kākwe tuaba jökrā niken kā kāinbti.

¹³ Ye btäräbe dobo rababa nakaenkā kri krübäte. Dobo rababa nakaenkā, ye kisete abko juta Jerusalén nämā ñākānintbe keta jätā abko keteti rikaba ngwarbe temen amne ni kāmikaba mili krā kükü dobo yekwe arato. Angwane nitre ruäre nämā nire abko btä kā jürā rababa krübäte amne Ngöbö kā kāinbti se kākikitakaba kwetre.

¹⁴ Ye kwrere kukwe tare krübäte abko rikaba bobu ta, akwa kukwe tare ketamākāre abko kebera nūke mda.

Angelekwē drü krā kükükāre jükani

¹⁵ Yehti angele ni tikāre kākwe drü jükaba angwane, nitre kukwei rababa ruen krikri ja dibti kā kāinbti, kā rababa niere: Ni Dänkien Ngöbö amne Jesu Dianinkā Ngöbökwē abko kitera gobrane ni ngätāite.

Niaratrekwē gobrandi kākēkāre,
rababa niere.

¹⁶ Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkā nämā tākānintbe Ngöbö ngwārekri kūrā gobrankrā kwēkwēbti rikāba, rababa ja okokrā mike nebe dobobtā temen Ngöbö mikakāre ütiāte jae amne rababa Ngöbö kākitekā,

¹⁷ kā rababa niere krörö:

Ni Dänkien Ngöbö, ma di kri jändrän jökrā bti ta amne ma tā kākēkāre.

Nunta kuin niere mae, ñobtä ñan angwane ma di kribti ma kitera gobrane ni ngätāite.

¹⁸ Nitre kā jökrābti temen tā nūne ma rüere abko moto romon krübäte makrā,

akwa makwe kukwe ükarete ni krütani krāke, mikakāre ja ngie nuen abko kāi nūra.

Amne nitre sribikā makwe kätä ma kukwei niere, ye abko ie ma kitera sribi ütiā bien.

Erere arato, ni ütiäte krikri ya, o ni bobre bobre ütiäte ñakare,
akwa tä ma käikitekä, ye abko juta deme makwe, ye ie
makwe sribi ütiä biandi.

Amne nire nire käta kä temen ne juen ngwarbe abko makwe
juandi ngwarbe arato,

abko nitre unbren unbren rababa niere.

¹⁹ Angwane ju blitakrä Ngöböbe nämä kä käinbti abko jukwe
tikaba amne ju yete abko kaja nämä, btä ti okwä rababa.
Kaja ye abko te kukwe ükaninte Ngöbökwé nitre israelitabe
abko nämä ükani abko btä ti okwä rababa. Angwane mera trä
rababa, kä ngö rababa ruen amne unsuni ngö rababa amne
dobo rababa nakaenkä amne ñü järe järe rababa näkäen
kabre temen ti okwäbti.

12

Meri amne mökata kri

¹ Ye btäräbe Ngöbökwé jändrän kuin, ütiäte kri bä mikaba kä
käinbti abko tikwe tuaba. Ye abko, Ngöbökwé dre nuendi bä
mikaba abko krörö: Meri iti nämä kä käinbti abko btä ñänä trä
nämä dän kwrere amne, sö abko nämä niara ngoto täni. Erere
arato, korona nämä niara dokwäbti abko btä muke bä nämä
kwä jätäbti kubu.

² Meri ye ñakare mobe bren kwe kiseté, aisete jataba ja
ngibiare amne rababa ngrente krikri be ja ngibiabtä.

³ Yehti jändrän mdara jire rababa kä käinbti sete abko
mökata kri krübäte bä tain rababa tuen tie. Mökata ye abko
Satana ara bä mika nämä. Mökata ye abko dokwä kwä kükü
amne korona nämä mikani dokwä kwatirekwatire bti amne
krotu krä jätä ie, niara bäri dite bä mikakrä.

⁴ Angwane muke kä käinbti* se nämä ñäkänintbe ketamä
abko mökata ye käkwe muke sökakaba keteti ja kübarabti, bti
kitabä timon kwe kä temen nebtä. Abti meri nämä ja ngibiare
amne ngäbäkre däredre kwe abko mökata ye tö rababa kwetai
jötrö kän, abkokäre rababa nünaninkä meri kanti yete.

⁵ Angwane ngäbäkre däreba brare meri yekwe abko Jesu
Dianinkä Ngöbökwé bä mikata. Ngäbäkre ye abko käkwe gob-
randi ja di krihti juta jökräbti, käkwe juta jökrä mikadi ja ngoto
täni. Akwa ngäbäkre ye däreba angwane, batibe Ngöbökwé
dianinkä jenena mökata ngäniene amne jarikaba nebe Ngöbö
kanti, kürä gobrankrä Ngöbökwé ye kanti gobrane Ngöbö ben
gwaire.

⁶ Akwa meri ngäbäkre ngibiaka ye abko gitiaba kä kaibete.
Ngöbökwé kä ükaninante biare kräke, kanti gitiaba. Ye kanti
abko Ngöbökwé bukadre köbö 1,260 abkokäre gitiaba yete.

* 12:4 Muke ye abko angele ngökani Satanakwe Ngöbö rüere bä mikata nütüta.

⁷ Yebti rüba krörö mda kä käinbti: angele Miguel btä angele mda mda käkwe rüba mökata amne angele üai käme kwekwe rüere.

⁸ Akwa niaratre abko di ñakare ganainkrä, aisete angele Miguel btä angele mda mda ye käkwe mökata ye ganainba kwäräbe, aisete kä ñan rababa mda niaratrekrä nünankrä kä käinbti.

⁹ Abtä mökata kri kädekata tbi kira, arabe kädekata Diablu amne Satana tä näin ni ngökö kwati kä jökräbti temen, ñan rikadre ji Ngöbökwebti abkokäre. Mökata ye btä angele üai käme kwekwe ben kitaba jökrä timon nüke kä nebtä.

¹⁰ Angwane ni kukwei jaraba kri ja dibti kä käinbti tie, kä rababa niere krörö:
Kä ni diantarikrä nüra.

Ngöbö nikwe di kri kitera gobrane amne, Ni Dianinkä Ngöbökwé abko nüra gobrane arato,
ñobtä ñan angwane dibire rare ni mräkä rüe Satana kä nämane ni mräkä tödekaka Jesubti kite ngise Ngöbö nikwe ngwäreki abko kitaninkära kä käin bäre mento nüke kä temen nebtä.

¹¹ Ni Kordero kwrere däríe íaninte krusobtä ni ngite di-ankakäre mento btätre, ye köböire ni mräkä tödekaka niarabti käkwe Satana ganainbare.

Erere arato, ni mräkä käkwe kukwe kuin Jesubtä nieba angwane, ja kwata namani ruentari tare ñakare ietre, käkwe kä jürä ngwiani ñakare jabtä, aisete nämane biare ngataen kukwe kuin niebtä.

Yebti Satana ganainbare kwetre arato.

¹² Ne aisete mun nünanka kä käinbti kä ngwen nuäre jabtä munkwe.

Akwa aingwaree mun nünanka kä temenbtä amne mun nünanka kä butubti mrente.

Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane kä kitera neme braibe diabluye rükäre Ngöbö rüere, aisete mätä kri mun nünanka kä temenbtä ye rüere,

abko ni kukwei rababa ruen tie.

¹³ Mökata kitaba timon kä temen nebtä angwane, meri käkwe ngäbäkre ngibiabare ye jiebtí mökata rikaba kisere mikakäre ja tare nike.

¹⁴ Akwa meri ye abko gitiadreta kä kaibete tbi ngäniene, abkokäre mü kri ngike kwrere Ngöbökwé bianba ie rikakakrä, ye erere bkänä meri ye gitiabata mobe tbi ye ngäniene. Ye kánti Ngöbökwé ngibiaba kä komä bti ötare.

¹⁵ Angwane tbi ye käkwe ñö yaiba kabre meri ye rüere mda, ñö ye abko rabadre kri, kä rikadre meri ye ngwena nguse, abkokäre yaiba kwe.

¹⁶ Akwa dobo temen ye kākwe meri ye die mikaba amne, ñö kri yaiba mökatakwe, ye dobokwe ñakaba jökrä, aiseté mökatakwe meri kāmikani ñakare.

¹⁷⁻¹⁸ Yebtä abko mökata ye mätä rababa kri krübäte meri yebtä angwane, rikaba rüre meri ye bkün mda mda rüere. Meri bkün mda mda abko ni Ngöbö kukwei mikaka täte era metre amne ni blitaka Jesu kräke, ye rüere mökata rikaba rüre.

13

Ni jändrän kri krübäte kwrere jataba mrente käin

¹ Yebti mökata rababa nūnaninkä mren köräbti. Yebti ni jändrän kri krübäte kwrere jire abko jataba mrente käin ti okwäbti mda. Ni ye abko dokwä kwä kükü amne krotu krä jätä ie, niara bäri dite bä mikakrä, btä ti okwä rababa. Angwane kukwe diän taretare tikani Ngöbö rüere nämä ke-taninkä kwati dokwä kwatirekwatire btä amne korona nämä mikani krotu kratirekratire btä abko tikwe tuaba.

² Ni jändrän kri krübäte kwrere tikwe tuaba, ye abko bä rababa tuen kwra leopardo kwrere tie amne ngoto abko rababa tuen oso ngoto kri kwrere tie amne kada abko rababa tuen krübäte lion kada kwrere tie. Ni ye abko ie mökata kākwe ja di bianba kri gobrankrä nibtä.

³ Ni jändrän kri krübäte kwrere ye abko träin kri dokwä kwatibtä abko kisete gatadre, akwa träin ye abko rababa kuinta ie, bä rababa tuen tie. Yebtä abko ni jökrä ñan töi rababa krütare amne ni jökrä rikaba niara jiebti.

⁴ Angwane mökata kākwe ja di bianba ni jändrän kri krübäte kwrere ie. Yebtä abko ni jökrä rababa mökata ye mike ütiäte Ngöbö kwrere. Erere arato, ni jändrän kri krübäte kwrere ye mika rababa ütiäte kwetre arato, kä rababa niere krörö: Ni jändrän kri krübäte kwrere tä nete, ne kwrere ni ñakare jire mda. ¿Nirekwe rüdre ni ne kwrere rüere se? rababa niere.

⁵ Mdakäre abko, ni jändrän kri krübäte kwrere ye abko ie ja di bianba kri kä nebtä sö gre ketebu bti krobu. Erere arato, niarakwe bikadre kri, kākwe ñäkädre kämekäme Ngöbö rüere, abkokäre kä bianba kore ie.

⁶ Ye erere bkänä, ni ye kākwe ñäkäba kämekäme krübäte Ngöbö rüere amne kä käinta, kanti Ngöböta nüne, ye rüere ñäkäba diän diän kwe. Erere arato, nitre nūnanka kä käinbti, ye rüere ñäkäba kwe.

⁷ Erere arato, juta deme Ngöbökwere rüere rüdre kwe, ye ganaindre kwäräbe kwe amne kāmikadre kwe, abkokäre kä bianba ie rükäre bentre. Erere arato, ni bätäkä ngwarbe amne juta bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe amne kä bätäkä ngwarbe bti rabadre gobrane, abkokäre ja di bianba ie arato.

⁸ Angwane Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri ni Kordero kwrere nämane mikani biare kämikadre ni mdaye ni jökrä kräke. Ye abko, nire nire ñakare jen niarakwe abko kä tä tikani ñakare tärä ni nünandi kärekäre mikakrä gare yebtä, ni ye abko käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere mikadi ütiäte jae Ngöbö kwrere.

⁹ Nire nire olo tärä abko käkwe olo ketate kukwe neye:

¹⁰ Nire nire jërikadre ngite tödekabtä Jesubti,
ye erere jänäin ngite.

Nire nire kämikadre ngitrabti tödekabtä Jesubti,
ye erere kämikadi ngitrabti.

Kukwe rakadikä kore angwane, juta deme Ngöbökwë käkwe nünandrekä dite jabtä bätäkëkä ja täritäri amne Jesu rükandrete ñakare kwetre, akwa tödekadre kwatibe Jesubti janknu.

Ni jändrän krübäte kwrere mda jatani dobote käin

¹¹ Yebti ni mdara jire jataba dobote käin, akwa niara abko ni jändrän krübäte kwrere jataba, rababa tuen tie. Ni ye abko krotu krotu ie abko rababa tuen kordero krotu kwrere tie, akwa ñan ñäkäba jäme kordero kwrere kwe, akwa rababa ñäke mökata kwrere.

¹² Amne ni jändrän kri krübäte käne ye di rababa jökrä kwe, kä rababa sribire ni käne ye diäre. Ni jändrän kri krübäte käne abko träin kri dokwä kwatibtä abko kisete gatadre akwa namaninta quinta ie, ye kräke ni mda ye rababa sribire, kä rababa ni käne ye mikamna ütiäte Ngöbö kwrere ni jökrä kä nebtäye.

¹³ Erere arato, ni ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene, kä rababa ñukwä kä käinbti mike kite timonkwäre ni mda mda okwäbti, niara di kri Ngöbö kwrere abko ni jökrä käkwe nütüdre, abkokäre sribi kri ñan tuabare nuenbare kore kwe ni ngökakäre.

¹⁴ Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere näma käne, ye mikakäre ütiäte, ni mda ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene. Yebtä abko ni kwati ngökäba kwe. Erere arato, ni jändrän kri krübäte kwrere abko dokwä kwati tikaninkä ngitrabti kämikakäre, akwa träin namaninta quinta ie amne namani nüne janknu, ye bä sribemna kwe mikakäre ütiäte Ngöbö kwrere, ye erere ni jökrä käkwe sribebare.

¹⁵ Angwane ni jändrän krübäte kwrere nibukäre, ie ja di bianba bä ye mikakrä nire abko erere nuenba kwe. Amne nire nire käkwe ñan ni käne ye bä mikadre ütiäte jae Ngöbö kwrere abko kämikadre kwe abko jändrän bä näma niere.

¹⁶ Mdakäre abko, ni ngwarbe amne ni ütiäte, ni ngwian bkänkä krikri amne ni bobre bobre, ni klabore ñakare amne ni klabore abko btä ni jändrän kri krübäte kwrere näma käne

ye kä tikadre ni kise ruenkri btä o ni okobtä abko ni mda ye käkwe nieba abko erere mikani nuene.

¹⁷ Akwa nire nire btä ni jändrän kri krübäte kwrere nämä käne ye kä nämä tikani ñakare, ni ye ñan rabadre jändrän rürümoine amne jändrän kökö jae. Ni käi ye abko ni jändrän kri krübäte kä o niara kä tikani kö okwä jändrän tankräbti.

¹⁸ Amne kö okwä jändrän tankrä, bti ni jändrän kri krübäte kwrere käita tikani, ye abko nire nire töbtä aibe ie ni ye raba nüke gare. Kö okwä jändrän tankrä yehti, aisete ni ye abko kä tikata kö okwä jändrän tankräbti abko 666.

14

Ni 144,000 abko Ngöbökwé mikani jenena jakrä

¹ Yebti ni Kordero kwrere nämä nūnaninkä ngitio Siónbti, btä ti okwä rababa angwane, ni ye ben abko ni mda nämä 144,000. Angwane nitre okobtä Kordero ye kä nämä tikani amne Kordero rün kä nämä tikani arato niaratre nämä nitre ye bkäne bä mikakrä abko rababa tuen tie.

² Yebti ñö ngöta nebe kri, ye kwrere jire kä ngö rababa ruen kä käinbti tie. Erere arato, unsuni ngöta nebe krikri ja dibti, ye kwrere kä ngö rababa ruen tie. Mdakäre abko, ni kwati rababa arpa kabre täke gwaire jökrä abko kwrere jire kä ngö rababa ruen tie.

³ Angwane kürä gobranksrä Ngöbökwé ye ngwärecri nitre 144,000 rababa ka btin niere. Erere arato, jändrän kräbkä nämä kürä bäre temen ye ngwärecri amne nitre unbre unbre ngwärecri ka btin ye nieba kwetre arato. Akwa ka btin, yehtä ni mda mda ñan rababa töi ngitiekä jire chi amne nitre 144,000 kökanintarita Ngöbökwé jakrä, ye aibe ie ka btin ye rababa nüke gare.

⁴ Nitre ye abko, ni deme ja mike gure ñakare meribe, ye kwrere jire nitre ye käkwe ja ngibiabare deme, käkwe ngöbö ngwarbe ngwarbe mikani ütiäte ñakare jae. Ni Kordero kwrere nämä niken mdente erere abko jiehti niaratre nämä niken. Erere arato, ni Kordero kwrere krütani krusobtä angwane, ni jökrä ngätäite niarakwe ni ye kökani Ngöbökrä, bti nura ngwä ötata käne, ye bianta ngwarbe Ngöböye kuin niekäre ie, ye kwrere niaratre nämäne biani Ngöböye amne ni Kordero kwrereye kuin niekäre ietre.

⁵ Amne blitabare era metre kwetre Ngöbökrä amne ni mda ngökani ñakare jire chi kwetre, aisete ni mda mda ñan rababa kite ngise jire chi. Nitre ye mden abko ie ka btin rababa nüke gare.

⁶ Yebti tikwe angele mdara jire tuaba abko rababa nikenkä käinta sete. Angele ye abko nämä Ngöbö kukwei kuin kärekäre ngwena niedre ni jökrä nūnanka Ngöbö rüere kä temenbtä

yeye. Ye mden kisete, ni kä jökräbti temen amne ni bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni nünanka juta kwatirekwatire te abko kräke angele ye näma Ngöbö kukwei kuin ye ngwena,

⁷ kä rababa niere krörö ja dibti: Ngöbö jürä ngwian jabtä munkwe amne niara käikitaka munkwe, ñobtä ñan angwane niarakwe kukwe ükarete ni kräke mikakäre ja ngie nuen abko käi nūra amne, Ngöbö kä käinbti btä kä tementa dätekä amne Ngöbö mren dätekä btä ñö dätekä, Ngöbö ye abko mika ütiäte munkwe abko angele ye rababa niere kore ti okwäbti.

⁸ Yebti angele jataba nibukäre mda abko käkwe juta Roma bä mikaba juta Babilonia kwrere, kä jataba niere krörö: Meri bti kä ngwarbe käta ni brare brare näkwite ja mikakäre ngite, ye kwrere jire nitre nünanka juta kri Babilonia käkwe ni kwati kä jökräbti temen näkwitani, aisete ni kwati töi nikwitani jäme käkwe ja mikani ngite ben Ngöbö rüere, akwa juta kri ye abko nikira ngwarbe jökrä, angele ye rababa niere.

⁹ Yebti angele jataba nimäkäre mda. Angele ye abko jataba ñäke ja dibti, kä jataba niere krörö: Ni jändrän kri krübäte kwrere arabe bä sribebare, ye nire nire käkwe mikadre ütiäte ngöbö kwrere jae amne nire nire käkwe ja tuadremetre ni ye kä tike ja okobtä o ja kisebtä,

¹⁰ nitre ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri krübäte abko uba döi kwaka ñata kwrere jire rabadi kräke, ñobtä ñan angwane uba döi ngätäre kwaka ye kwrere jire Ngöbö mätä nibi, aisete nitre ye abko käkwe ja tare nikadi kri krübäte ñukwä jutrate amne asufrete angele deme Ngöbökwé ngwärekre amne ni Kordero kwrere ngwärekre arato.

¹¹ Ne aisete, nitre ni jändrän kri krübäte kwrere mikaka ütiäte jae amne ni ye arabe bä sribebare abko nire nire käkwe kä tikani jabtä abko käkwe ja tare nikadi kärekäre dibire rare, aisete kä rabadi ñakare jadükakrä ietre.

¹² Ngöbökwé ni ye mikadre ja tare nike kore, kukwe nebtä abko juta deme Ngöbökwé tödekaka Jesubti, käta Ngöbö kukwei mike täte ye abko käkwe ja die mikadre nüne dite Ngöbökrä.

¹³ Yebti ni kukwei jaraba mda kä käinbti tie, käkwe nieba krörö tie: Tärä tike krörö: Mtare mentokwäre nire nire tödekaka ni Dänkienbti tä krüte, ni yebtä kä rabadi nuäre amne Ngöbökwé ja di biandi ie.

Jän, abko kore era metre nieta Ngöbö Üaikwe, ñobtä ñan angwane nitre ye käkwe jadükadi, ñan sribidre mda kwe, amne sribibare kuin kwetre, ye abko Ngöbökwé ütiä biandi ietre abko tike kore täräbtä, nieba kwe tie.

Ni jökrä ükaninkrö kukwe ükatekäre kräke

14 Yebti tikwe nikraba mda angwane, müta ngwen bürere, btä ti okwä rababa. Angwane müta yebti abko ni iti Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere rababa tuen tākānintbe tie. Angwane korona orore nāma dokwäbti amne ngitra tēnene tu grine ngwian nāma kisete kwe.

15 Ye btäräbe ju blitakrä Ngöböbe kä käinbti te angele nāma abko jataba ju bäre kākwe ñākāba ja dibti ni nāma tākānintbe mütabti yeye, kākwe nieba krörö ie: Ni kä jökräbti abko nura ngwä nena tain jökrä kwrere, aisete nura ngwä öta käi nūra, aisete ngitra tēnene tä ma kisete, yebti nura ye tikekä, bti makwe ngwä öta, erere makwe ni jökrä ükākro Ngöbökrä, nieba kwe ie.

16 Ye erere bkänä, ni nāma tākānintbe mütabti kākwe ni jökrä ükaninkro Ngöbökrä ye bä mikakäre, ni ye kākwe ngitra mnianteba nura tikakakrä kä temen nebtä amne, ni jökrä ükākroba kwe kä nebtä.

17 Abti angele mdara jire nāma Ngöbö ngwäreki ju blitakrä Ngöböbe te kä käinbti, angele ye abko nāma ngitra tēnene tu grine ngwena kisete arato.

18 Angwane ñukwä grä kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä Ngöböye, ye kanti angele mdara jire nāma. Angele ye abko di nāma ñukwä jutrabti. Angele ye abko kākwe ñākāba ja dibti angele ngitra tēnene ngwianka kisete yeye angwane, ni jökrä nünanka Ngöbö rüere bä mikaba uba kwrere kwe, kākwe nieba krörö ie: Uba nena tain btä amne kä uba ngwä ötakrä nūra, aisete ngitra ye mniente kä temenbtä amne, makwe uba ngwä öta küdekrä ngöi ngöi, nieba kwe.

19 Ye erere bkänä, angele ye kākwe ngitra tēnene tu grine ye mnianteba kä temen nebtä angwane, uba ngwä tikakaba jökrä kwe uba kökräibtä. Yebti jändrän kri uba tükakakrä, te uba kitaba jökrä kwe tükakakrä. Uba tükarekä ngotobti, ne abko Ngöbö mätä kri nitre nünanka niara rüere btä bä mikata, erere niarakwe gadite jökrä abko bä mikata kore.

20 Angwane uba ye abko tükakaba juta Jerusalén bäre mento, akwa jändrän uba tükakakrä te uba tükakaba, ye kanti däri aibe rababa betekä kabre krübäte. Däri rababa neen kwata kri temen kilometro sientö krämä jire amne rababa mate mdä kadabtä rababa tuen tie.

15

Angele ni kükü jändrän taretare ngwianka ni rüere

1 Yebti jändrän mda krikri rakadrekä abko bä rababa kä käinbti abko btä ti ñan töi rababa krütare mda abko krörö: Ngöbö mätä kri ye abko rabadre bare täte jökrä nitre nünanka niara rüere btä abko angele ni kükü nāma näin jändrän

taretare keta kükü mrä ngwena kisetë, ni nünanka Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike kri abko rababa tuen tie.

² Mdakäre abko, jändrän mdara jire tuaba tikwe abko bä rababa tuen mren bidriore kwrere abko näma mritani ñukwä jutgabe ketetibe rababa tuen tie. Mren bidriore ye kanti abko nitre näma nünaninkä arpa ketaninte kisetekisetë rababa tuen tie. Ni jändrän kri krübäte kwrere amne bä dätebare, ye nire nire käkwe mikani ñakare ütiäte ngöböre jae käkwe ganainbare kwäräbe amne niara kä tikani ñakare kwetre jabtä amne kö okwä jändrän tankrä ni yekwe abko mikani ñakare kwetre jabtä, ye mden ie Ngöbökwë arpa biani abko näma kisetë takäkrä Ngöbö käikitakakäre.

³ Moisés, sribikä Ngöbökwë käkwe Faraón ganainbare angwane, ka niebare kwe Ngöbö käikitakakäre, ka ye kwrere niaratre näma niere amne ni Kordero käkwe ka niebare, ye kwrere abko niaratre näma niere abko krörö:

Ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, makwe jändrän krikri krübäte nuenbare, ye abko bä nuäre jökrä.

Amne ma abko tä gobrane kärekäre.

Ma abko era metre amne ji makwe abko kuin metre jökrä.

⁴ Ni jökrä käkwe ma jürä ngwiandre ni Dänkien.

Erere arato, ni jökrä käkwe ma mikadi ütiäte jae ni Dänkien, ñobtä ñan angwane ma aibe kuin deme amne metre.

Erere arato, ni jökrä jatadi, käkwe ma käikitadikä, ñobtä ñan angwane mata kukwe ükete era metre ni jökrä kräke abko nena gare aisetë,

abko nitre ye rababa ka niere kore.

⁵ Yebti tikwe nikrabata angwane, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre näma kä käinbti abko jukwei gitiaba, rababa tuen tie amne, ju yete abko kukwe keta jätä biani nuendre nie Ngöbökwë abko näma ükani.

⁶ Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye te angele ni kükü näma abko jataba ju bäre. Angeletre ye abko näma kukwe taretare krübäte nuendre keta kükü Ngöbökwë abko ngwian näma kisetë kwetre. Angeletre ye abko näma dän merebe trä ngitiekä kädekata lino kitani jabtä te näma näin amne koria orore näma kitani ja kötäbti ta kwetre abko jataba tie.

⁷ Angwane jändrän kräbkä näma Ngöbö bäre temen, jändrän ye krati abko käkwe blato orore te Ngöbö mätä kri nitre nünanka niara rüere btä näma mikani abko bianba kwe angele itire itire ie. Ngöbö ye mden tä nüne kärekäre.

⁸ Angwane ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre abko te Ngöbö di kri bä rababa abko ngübü aibe rababa gwita temen amne, kukwe tare kri krübäte ngwian näma angele ni

kükükwe ye ngämi niken ta, känenkri ni ñan raba neme jire gwi ju yete, rababa tuen tie.

16

Blato kwä kükü te Ngöbö mätä kri näma mikani

¹ Abti ju blitakrä Ngöböbe te ni kukwei rababa ruen kri ja dibti tie, kä rababa niere angele ni küküye: Ngöbö mätä kri tä mikani blato kwä küküte, ye mun nän iente kä temenbtä amne ni nünanka kä temenbtä sebti, nieba kore angeletreye.

² Ye kwrere bkänä, angele rikaba iti käne käkwe Ngöbö mätä kri näma blatote ye ianteba kä temen yebti angwane, ni jökrä, btä ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä näma tikani amne, ni jändrän kri krübäte kwrere abko bä sribebare, ye nire nire näma mike ütiäte ngöböre jae, nitre ye abko kwata rababa ngütüete käme jökrä ietre abko bä rababa käme amne rababa tare krübäte ietre.

³ Yebti angele nibukäre käkwe Ngöbö mätä kri näma blatote ye ianteba mrenbti angwane, ñö mrente ye rikwitaba därire jökrä. Däri ye abko rikrakaba ribi ribi bäsi ni kämikata angwane, ni däräie tä nikrenkä ye kwrere jire mren ñöi rababa, aisetä jändrän nünanka mrente mrente ye gataba jire jökrä.

⁴ Yebti angele nimäkäre käkwe Ngöbö mätä kri näma blatote ye ianteba ñö krikribti amne ñö okwä kiakiabti. Angwane ñö amne ñö okwä ye rikwitaba därire jökrä arato.

⁵ Angwane angele mdara jire abko ñö ngibiabtikä kukwei jaraba tie, käkwe nieba Ngöböye:

Ngöbö Deme, ma nämanena kira kena amne ma tä käre mtare. Mata ni mike ja tare nike kore, se abko mata nuene kuin era metre,

⁶ ñöbtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere käkwe juta deme makwe kämikani angwane, niaratre däräie ianinte kabre kä temen nebtä.

Erere arato, nitre ma kukwei niekä däräie ianinte kwetre.

Ye mden ütiäre abko mata däri bien ñadre ietre mtare.

Niaratre käkwe kukwe nuenbare kore, ye mden ütiäre mata nuene kore btätre arato ye. Abko kore se,

nieba angelekwe Ngöböye.

⁷ Yebti ñukwä grä kanti abko ni kukwei jaraba mda tie, käkwe nieba Ngöböye: Ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, ma abko tä kukwe ükete kuin era metre nitre nünanka ma rüere kräke, rababa niere kore Ngöböye.

⁸ Angwane angele nibkäkäre käkwe Ngöbö mätä kri näma blatote ye ianteba ñänänbti angwane, ñänä ye ie ja di bianba ni kukwäkrä ñukwä kwrere.

⁹ Angwane ñänänkwe ni jökrä kwata kukwaba tare krübäte angwane, Ngöbö kukwe taretare kri juanka, ye rüere rababa ñäke kämekäme jirekäbe mda, akwa kukwe kämekäme kitaba ñakare temen kwetre amne Ngöbö mikaba ütiäte ñakare jire chi kwetre jae.

¹⁰ Yebti angele nirikekäre käkwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba ni jändrän kri krübäte kwrere nämä gobrane yebti. Angwane kä gobrankrä kwe, ye kánti kä rababa iko jökrä. Ye ngwane kukwe taretare nakaninkära nibtä, abtä ni jökrä rababa ja tare nike kri, kä rababa ja tüdrä kwete be tute ja tare nikabtä.

¹¹ Akwa niaratre nämäne ja mike ngite ño ño Ngöbö rüere abko kitaba ñakare temen kwetre amne jirekäbe rababa ngütüete jökrä ngrabare, kisete rababa ja tare nike kri krübäte, abtä rababa ñäke kämekäme Ngöbö kä käinbti se rüere.

¹² Yebti angele ni tikäre käkwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba ño kri Eufratebti angwane, nitre gobranka btä rükä kwekwe kä driri jatani abko rikadre kä nõtäbti ta, abkokäre ño kri Eufrates ye grötäba jökrä.

¹³ Yebti tikwe jändrän tuaba krörö mda: Mökata kadate, ni jändrän kri krübäte kwrere kadate amne ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä abko kadatekadate üai käme gwre kwrerekwrere jatäba komä mentokwäre ti okwäbti.

¹⁴ Angwane üai käme komä bä rababa gwre kwrere ye rababa sribi kri ñän tuabare nuene abko rikaba nitre gobranka krikri kä jökräbti temen ükekrö rükäre Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye rüere. Ye näire Ngöbökwere rüe ganaindi kwäräbe.

¹⁵ Angwane ni Dänkien abko käkwe nieba: Ni gokä tä kite batibe, ye kwrere ti jatadita, aisete munkwe mokre jäbti amne nire nire tädi mokrere jäbti käkwe ja ngibiadre kukwe kämekäme Ngöbö rüere ye ngäniene angwane, ñän tädre dikekä ni bütiere kwrere, abkokäre tä dän ngibiare kuin jökrä jäbtä amne bütiäkrä gaidre kri kräke abko ñän tuadre ie, abkokäre tä dän ngibiare kuin jakrä, ye abko tädre ja ngibiare kukwe kämekäme Ngöbö rüere ngäniene. Ni ye abko btä kä rabadi nuäre amne Ngöbökwere ja di biandi ie. Abko kore se, nieba ni Dänkienkwe.

¹⁶ Yebti üai käme nimä ye käkwe nitre gobranka krikri ükäröba jökrä kä kädianta Armagedón hebreore ye kánti rükäre Ngöbö rüere.

¹⁷ Angwane angele ni kükükäre käkwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba mürete käinta. Ye btäräbe ju blitakrä Ngöböbe, kánti Ngöbö nämäne tākänintbe kürä gobrankräbti, ye kánti ni kukwei rababa kri, kä rababa niere krörö: jändrän jökrä nibira bare täte jökrä! ni kukwei rababa niere.

¹⁸ Angwane mera rababa trä ngitiekä, kä ngö rababa, un-suni ngö rababa krikri krübäte amne dobo jataba nakaenkä abko rababa dobo mike grükekä jökrä, ye abko ni nükani nüne kä nebtä angwane dobo ñan rakakabare kri krübäte abko erere dobo rakakaba.

¹⁹ Dobo rakakaba kri krübäte ye abko käkwe juta kri Babilonia* ñäkänintbe ketamä temen amne ju krikri juta mda mdate rikaba jökrä temen. Angwane Ngöbö mätä kri bä mikata uba döi kwaka kwrere jire, bti juta Babilonia mikadre ja ngie nuen kwe ye abko rükabata töre ie.

²⁰ Angwane kä butu mrente amne kä ngitiore krikri mentokwäre abko rikaba ngwarbe jökrä amne rababa tuen ñakare mda amne,

²¹ ñü jä kukwän kwrere kä käinbti rababa näkäen temen nibti. Ñü järe ye abko däbä kilo gre ketebu näre abko rababa näkäen temen. Ngöbö rababa ni mike ja tare nike kri krübäte kore, yebtä abko ni jökrä rababa ñäke kämekäme Ngöbö rüere.

17

Meri tākänintbe jāndrān krübäte yehti

¹ Abti angele ni kükü kisete Ngöbö mätä kri näma blatote abko ianteba kwetre, angele ye abko iti jataba käkwe nieba krörö tie:

Meri bti kä ngwarbe kri krübäte abko tä tākänintbe ñö bätäkä ngwarbe bti, se mikadi ja ngie nuen ño Ngöbökwä abko ti bike mike tuare mae, aisete jakwe tuen, nieba kwe tie.

² Angwane nitre jreire kä jökräbti temen käkwe kä kwita kwitaba jabti meri ye ben gwaire. Erere arato, nita nebe dröbare angwane, käta nebe nenkä ni dokwäbti, ye kwrere jire nitre nünanka kä nebtä dokwäbti kä rababa nenkä, aisete kä rababa ngwarbe bti meri ye kwrere amne kukwe diän diän nämāne nuene.

³ Yehti Ngöbö Üai rükaba täte jökrä tibtä angwane, angele ye rikaba ti ngwena kä kaibete mda. Ye kanti tikwe meri tuaba iti amne, ni jāndrān kri krübäte kwrere bä tain, bti meri ye näma tākänintbe. Ni jāndrān kri krübäte kwrere töi näma jökrä Ngöbö rüere, aisete kwatabtä kukwe kämekäme taretare näma tikani Ngöbö rüere. Mdakäre abko, ni jāndrān kri krübäte kwrere dokwä kwä kükü amne krotu krä jätä ie abko bti meri ye näma.

⁴ Meri tuaba tikwe ye abko btä dän ütiäte kri bä mikibare näma amne dän tain näma btä. Erere arato, meri ye käkwe ja dātebare kuin jāndrān ororehti, jä tuāretuāre bti amne perlābti. Meri ye kisete abko baso orore näma arato. Baso yete

* 16:19 Juta Babilonia käta juta Roma bä mike nütüta.

abko jändrän kämekäme Ngöbö rüere btä ni mätä kri Ngöbö rüere amne jändrän ngwarbe käme nuen näma niarakwe kä mikakrä ngwarbe jabti abko näma basote kwe. Ye abko meri näma töbike kore amne näma nüne kore Ngöbö rüere abko bä mikata baso yebtä.

⁵ Amne meri ye kä näma tikani krörö okobtä:

MERI NE ABKO NIRE ABKO TÄ ÜKANI TIEBE.

MERI NE ABKO TÄ JUTA KRI BABILONIA BÄ MIKE.

MERI JÖKRÄ, BTI KÄ NGWARBE ABKO NIARA KWRERE,
AISETE DÄREBARE NIARAKRI.

AMNE KUKWE KÄME DIÄN DIÄN NGÖBÖ RÜERE JATANI
NIARAKRI,

abko näma tikani kore meri ye okobtä.

⁶ Yebti käta neme nuäre nibtä dröba kisete, ye kwrere meri yebtä kä näma nuäre juta deme Ngöbökwé ye däríe kisete, ñobtä ñan angwane niarakwe nitre tödekaka Jesubti kämikani blitabtä Jesukrä, ye käi ngwian näma nuäre kwe jabtä abko kisete näma ni dröbare kwrere tikwe gaba mda.

Angwane meri tuaba tikwe, yebtä ti töi ñan rababa krütare.

⁷ Abtä angele ye käkwe nieba krörö tie:

¿Ye ñobtä abko ma ñan töi nebe krütare meri se tuare ye? Meri se tä kukwe ño bä mike abko tä kaibe tiebe abko ti bike niere mae. Ni jändrän kri krübäte kwrere dokwä kwä kükü ie amne krotu krä jätä ie käta meri se ngwena abko käta dre bä mike abko ti bike niere mae abko krörö:

⁸ Ni jändrän kri krübäte kwrere turi makwe, ye abko nämáne nüne kira, akwa mtare tä nüne ñakare mda, akwa jändrän ye abko juan ngämi ngwarbe Ngöbökwé, känenkri nämáne Kä Timonbti abko jatadita kä temen nebtä angwane, Ngöbökwé juandi ngwarbe. Angwane Ngöbökwé ni dätebare kira kena, ye ngwane mentokwäre tarä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare, yebtä nire nire käita tikani ñakare abko käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere ye tuadi angwane, niaratre ñan töi rabadi krütare ni jändrän kri krübäte kwrere yebtä, ñobtä ñan angwane niara nämáne nüne kira akwa mtare tä nüne ñakare, akwa jatadita bobuta aisete.

⁹ Mdakäre abko, kukwe ne ti bikera niere mae abko ni töbtä ie rükadre gare abko krörö: Ni jändrän kri krübäte dokwä kwä kükü, ye abko ngitio kwä kükü, bti merita tākānintbe abko bä mikata. Erere arato, jändrän dokwä kwä kükü ye abko tä jrei ni kükü bä mike.

¹⁰ Akwa jrei ni kükü ye ngätäite abko jrei nirike käkwe gobranbarera, bti nikanina ngwarbe amne tä gobrane ñakare mda. Jrei iti abko gwängware tä gobrane amne, iti mda abko ngämi nūke gobrane, akwa rükadi angwane ñan gobrandre raire kwe.

¹¹ Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere nämane nüne kira akwa mtare tä nüne ñakare mda, ye abko jrei ni kwäkäre abko bä mikata. Jrei ye abko käkwe sribidi ja kwrere jrei ni kükü yebe, akwa mrä Ngöbökwe juandi ngwarbe.

¹² Angwane krotu Krä jätä turi makwe ye abko jrei ni jätä ngämi nuke gobrane, akwa niaratre rükadi gobrane angwane, kä biandi ñänä okwä kratibe ietre gobrankrä ni jändrän kri krübäte kwrere ye ben gwaire.

¹³ Jrei ni jätä ye abko töi ja kwrere jökrä, aiseite ni jändrän kri krübäte kwrere ye ie ja di biandi kwetre, aiseite ni jändrän kri krübäte tö dreye, erere nuendi kwetre Kräke.

¹⁴ Angwane niaratre käkwe rüdi ni Kordero kwrere ye rüere, akwa ni Kordero kwrere ye käkwe ganaindi kwäräbe, nitre käräbare Ngöbökwe dianinkä jakrä tä nüne janknu Jesukrä ye ben gwaire. Ni Kordero kwrere käkwe ganaindi, ñobtä ñan angwane ni Kordero kwrere ye abko tä nitre dänkien krikri dänkiene amne tä gobrane nitre gobranka krikri bti arato aiseite.

¹⁵ Mdakäre abko, ñö bti meri bti kä ngwarbe tä tākänintbe turi makwe, ye abko ni jökrä amne ni kukwe bätäkä ngwarbe blitaka amne ni kä jökräbti temen abko turi ñö kwrere makwe.

¹⁶ Angwane krotu Krä jätä turi makwe amne ni jändrän kri krübäte kwrere turi makwe ye abko mätä rabai kri meri bti kä ngwarbe yehtë angwane, meri juandi ngwarbe amne meri mikadite kaibe bütiere kwe. Erere arato, meri ye ngätä kwetadi jökrä kwetre amne kroko kiakia abko kukwadi jökrä ñukwäte kwetre.

¹⁷ Dre nuendre, ie Ngöbö tö namani, erere mikani kwe niaratre töite, aiseite niaratre töi rabadi ja näre, käkwe ja di gobrankrä ye biandi ni jändrän kri krübäte kwrere yeye abti Ngöbökwe dre niebare, ye erere rabadi bare täte jökrä.

¹⁸ Mdakäre abko, meri bti kä ngwarbe turi makwe ye abko nitre nünanka juta kri tä gobrane jrei jökräbti abko turi kore makwe ye, nieba angele kwe tie.

18

Ngöbökwe juta Babilonia juani ngwarbe

¹ Yehti angele mda näma kä käinbti jataba timonkwäre ti okwäbti. Angele ye abko bäri di kri abko jataba angwane, trä gitiaba ngwen jökrä kä nehtë,

² käkwe ñäkäba ja dibti krörö:

¡Juta kri Babilonia nikira ngwarbe!

Üai käme bätäkä ngwarbe, Kräke kä nebe nete amne, nukwä bätäkä ngwarbe, ñakare dbe Ngöbö ngwäre kri aibe nebe ja juda mike nete.

Erere arato, jändrän ngwarbe ngwarbe, btä ni mätä aibe kräke
kä nebe nete.

³ Ngöbökwe juta ye juandi ngwarbe kore, ñobtä ñan angwane
ni dröbare uba döi kwaka kisetete tä ja mike ngite meri
bti kä ngwarbe ben,
ye kwrere ni kä jökräbti temen namani ja mike ngite nitre
nünanka juta yebe.

Angwane meri bti kä ngwarbe ben ja mika ngite,
kwrere jire jrei kä jökräbti temen käkwe ja mikani ngite.

Erere arato, nitre jändrän rürümoinkä abko namani jändrän
bkäne kabre jändrän bäri kuinkuin kwetre ye
rürümoinbtä ütiäte ütiäte, niebare angeleke.

⁴ Yehti ni mdara jire kukwei jaraba kä käinbti tie, käkwe
nieba krörö:

Mun jen tikwe abko käkwe ñan ja mikadre ngite siba nitre
nünanka juta nete kwrere angwane, ja tare nika jatadre
kri niaratre rüere arato, ye ngwane munkwe ñan ja tare
nikadre arato, abkokäre mun jen tikwe ye nän mento
juta ne bäre,

⁵ ñobtä ñan angwane kukwe käme nuenbare kwetre ye nena
kabre Ngöbö ngwärekre kä käinbti angwane, kukwe
kämekäme nuenta kwetre, ye abko käinikwitekä ñakare
Ngöböbti, aisetete Ngöbökre mikadi ja tare nike jötrö.

⁶ Niara käkwe dre nuenbare ni mda rüere, ye kwrere nuen
niara rüere arato.

Niara käkwe dre nuenbare, yehti ta jändrän nuen bobu btä
kukwe käme nuen dokwäre.

Erere arato, niarakwe ni mda mikani ja tare nike krübäte,
ye abko ni bukata uba döi kwakate kwrere, yehti ta
uba döi bäri kwaka bobu mda abko bian ie abko erere
makwe mika ja tare nike bobu bti ta.

⁷ Mdakäre abko, niara namani bike kri amne kä namani bäri
nuäre kri btä nüne bäri kuin,
ye kwrere arato makwe nika janknu amne makwe mika
ja tare nike kri.

Meri se tä bike kri, käta töbike krörö:

Ñan meri kän kwäräi krütani, kwrere tita nete amne ñan tita ja
tare nike, akwa tita täkänintbe kuin nete jreina kwrere,
tä nütüre jabtä.

⁸ Ye mdenbtä abko köbötira jire ja tare nika jatadi kri kräke
abko krörö:

Ni rabadi krüte kwati krübäte amne
ni kwati rabadi müen jiehti amne

ni kwati rabadi mrö nike amne kukwadi ñukwäte arato,
ñobtä ñan angwane Ngöbö ni Dänkien di kri käkwe mikadi
ja ngie nuen bikabtä kri kore, aisetete rakadikä kore btä.

⁹ Angwane meri bti kä ngwarbe, ben ja mikata ngite bati bati, ye kwrere jire ja mikani ngite. Jrei kä jökräbti temen käkwe ja mikani ngite amne ja mikani nuäre kwetre ben, ye abko juta rabadi nukwe amne ngübü rabadi tuen neen kukwäne ietre angwane, rabadi müaire, kä rabadi ngrente krikri be jiehti.

¹⁰ Akwa nane mikadre ja ngie nuen arato, abtä kä jürä rabadi jrei kä jökräbti temen btätre, aisete rabadi nünankä mobe temen, käkwe niedi krörö:

¡Aingwaree, juta kri Babilonia juta di kri abko bobre jakän!

Ye ñobtä amarebti batibe mata ja ngie nuen jötrö dikaro ye, niedi jreikwe.

¹¹ Mdakäre abko, nitre jändrän rürümoinkä käkwe juta ye müaidi amne rabadi ngrente krikri be arato, ñobtä ñan angwane ni ñan rabadre mda jändrän kökaka ietre aisete.

¹² Nitre ye abko nämane oro, plata, jä ütiäte ütiäte amne jändrän jä kwrere kädekata perla rürümoine. Erere arato, dän ütiäte kri kädekata lino amne dän sedare amne dän bä tain drüne amne dän tain rürümoin nämane kwetre nitre nünanka juta yete yeye. Erere arato, kri rä bäne bäne amne marfil sribebare jändrane amne kri kuinkuin sribebare jändrän ütiäte kwrere, bronse amne jiero sribebare jändrane amne jä kuin ütiäte kri kädekata mármol abko rürümoin nämane kwetre ietre.

¹³ Erere arato, canela amne jändrän rä bäne bäne mikadre ja dokwäte amne kri ngwäri rä bäne kukwadre kädekata incienso amne ñö rä bäne bäne amne kri ngwäri rä bäne kädekata mirra abko rürümoin nämane nitre nünanka juta yete yeye. Erere arato, uba döi, kri olibo köi amne arina kuinkuin, trigo amne nbi, obeja, mdä, kareta jädre mdäye amne ni klabore, ni ye abko ni ütiäte Ngöbökrä, akwa rürümoin nämane jändrän mda mda kwrere nitre jändrän rürümoinkäkwe.

¹⁴ Ni ye käkwe niedi krörö juta yehtë: ¡Kri ngwäkä kuin amne jändrän jökrä mda mda nämane nebe bänänte mun kadate, ye abko ñakare mda makwe! ¡jändrän kabre makwe, bti mata nüne bä nuäre, ye abko nikanina ngwarbe jökrä makän! niedi kwetre.

¹⁵ Nitre jändrän rürümoinkä nämane jändrän rürümoine juta yete abko köböire namani jändrän bkäne kabre, niaratre ye abko btä kä jürä rabadi, aisete rabadi nünankä mobe temen, kä rabadi müen amne rabadi ngrente krikri be juta ye jiehti.

¹⁶ Angwane rabadi niere krörö:

¡Aingwaree juta kri, ma bobre jakän!

Dän ütiäte kri kädekata lino, ye ma nämane kite jabtä.

Erere arato, dän bä mikibare amne dän bä tain drüne, bti ma nämane ja dättere.

Erere arato, oro amne jä tuäre mda mda ütiäte ütiäte amne perla, bti ma nämane ja dätere.

17 Angwane batibe jändrän kabre ye nikira ngwarbe jötrö makän,
abko rabadi niere.

Mdakäre abko, nitre ru ngwianka amne nitre nänkä rute mrenbti amne ni mda mda ru ngwianka mrenbti abko rabadi mobe temen juta mike ñäräre arato.

18 Angwane juta ye rabadi nukwe abko ngübü jatadi ietre, abtä rabadi ngrente krörö: Juta ütiäte kri ne kwrere tua ñakare jire abko rabadi niere.

19 Rabadi ulire abko bä mikakrä niaratre käkwe dobro mnü kitadi ja dokwäbti amne rabadi müen amne ngrente krikri be, kä rabadi ñäke ja dibti krörö:

¡Aingwaree juta kri, ma bobre jakän!

Nitre nünanka ma kánti abko jändrän bkäne kabre, ye köböire nun ru ngwianka mrenbti namani jändrän bkäne kabre arato,

akwa batibe Ngöbökwé ma junina ngwarbe jökrä,
rabadi niere.

20 Yehti angele ye abko käkwe nieba mda:

Juta niki ngwarbe se abko kä ngwen nuäre jabtä munkwe kä känbti yete.

Amne mun juta deme Ngöbökwé ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä.

Erere arato, mun kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne mun Ngöbö kukwei niekä ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä, ñöbtä ñan angwane Ngöbökwé juta juni ngwarbe, ye abko mun dokwäre juni ngwarbe kwe, aisete munkwe kä ngwian nuäre jabtä, nieba angelekwé.

21 Yehti angele dite kri käkwe jäkwata kri bäsi krü kri trigo ukwakrä kwrere jire dianba kisete, bti kitaba kwe mrente, käkwe nieba krörö:

Jäkwata kri kiti mrente, se kwrere makwe juta kri Babilonia juandi ngwarbe amne ni mda mda käkwe ñan ma tuadreta jire mda.

22 Mdakäre abko, arpa, tolero amne drü, ye abko ñan kukwei nuadi jire chi mda ma käite yete.

Erere arato, krü trigo ukwakrä ñan ngö nuadre jire chi mda yete.

23 Erere arato, ñotra trä ñan tuadreta jire chi kwati yete amne, ni ja mikaka gure käi ngwianta nuäre jabtä yete,

ye kwrere käi ñan ngwiandre nuäre jabtä mda yete, ñöbtä ñan angwane nitre jändrän rürümoinkä yete abko namani jändrän bkäne kabre kabre abti namani dite dite.

Erere arato, nitre nünanka juta yete käkwe ni kä keta kabre te ngökani kwrasihti, abtä ja ngie nuadi kore kwe.

²⁴ Juta yete nitre Ngöbö kukwei niekä abko kämikani.
Erere arato, nitre deme Ngöbökwé kämikani amne ni kä
jökrahti temen tödekaka Ngöböhti abko kämikani juta
yete, aisete Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kore,
nieba angelekwé juta Babiloniabtä.

19

Aleluya niebare kä käinhti Ngöböye

¹ Yebti ni kwati kukwei rababa ruen ja dibti tie, kä rababa
niere krörö kä käinhti:

¡Aleluya! Ngöbö nikwe aibe ni diantarikä, aibe ütiäte kri amne
di kri.

² Ye ñobtä ñan angwane meri bti kä ngwarbe tä ni brare
näkwite,

ye kwrere jire juta ne nämáne ni kwati näkwite kukwe
kämekäme jiebti kä jökrahti temen abko kräke Ngöbö tä
kukwe ükete kuin era metre.

Amne nitre deme Ngöbökwé kämikani nitre nünanka juta
yetekwe, ye dokwäre abko Ngöbökwé mirira ja ngie
nuen krübäte.

³ Yebti nieba krörö mda kwetre:

¡Aleluya! Juta ne ngübüe rabadi kärekäre kukwäne, ñobtä ñan
angwane rabadi nukwe kärekäre aisete.

⁴ Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä amne jändrän
kräbkä nämáne nüne ye rababa ja okokrä mike nebe dobohtä
temen, käkwe Ngöbö nämá takänintbe kürä gobrankrahti ye
mike ütiäte jae abko rababa niere krörö: ¡Amen! ¡Aleluya!
rababa niere.

⁵ Ye btäräbe kürä gobrankrä Ngöbökwé kánti ni kukwei
rababa, käkwe nieba krörö:

¡Ngöbö nikwe ye käikitekä munkwe!

¡Mun ütiäte kri amne mun bobre kätä sribire Ngöbökrä, kätä
Ngöbö mike ütiäte jae, ye käkwe Ngöbö nikwe käikitaka!
rababa niere.

⁶ Yebti ni kwati kukwei rababa ruen tie bäsi ñöta neme
betekä jäkwatabtä timon ngöta neme kri, ye kwrere jire ni
kukwei rababa ruen tie amne, bäsi unsuni ngö kri, ye kwrere
ni kukwei rababa ruen tie, kä rababa niere:

¡Aleluya!

¡Ngöbö ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä kitera gob-
rane!

rababa niere.

⁷⁻⁸ Ni Kordero kwrere kitera ja mike gure amne meri bati
abko käkwe ja dätenirira rabakäre ben abko ie dän kuin
lino trä ngitiekä bini kitakrä jabtä ja mikakäre gure.

Ne aisete ari kä ngwen nuäre jabtä amne ari kä ngwen juto
jabtä amne ari niara käikitekä.

Nitre deme jen Ngöbökwe kākwe sribi kuin era metre nuenbare Ngöbökrä.

Sribi kuin era metre, ye abko dän kuin lino abko bä mikata kore.

⁹ Yebti angelekwe nieba mda tie:

Kukwe tike krörö täräbtä: Ni Kordero kwrere kākwe ja miri gure, ye kanti nire nire tä nübaibare, ye abko btä kä raba nuäre kri krübäte, nieba kwe tie.

Abti jötrö nieba krörö mda kwe:

Tikwe kukwe nini, ye abko Ngöbö Kukwei era metre, erere tikwe nini mae, nieba kwe tie.

¹⁰ Angwane ti rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen angele ye ngotobtä mikakäre ütiäte jae, akwa angele ye kākwe nieba tie:

Ma amne ma mräkä mda mda käta nünenkä dite jabtä kukwe era metre Jesukwe btä, käta sribire Jesukrä, ye kwrere tita sribire arato, aisete makwe Ngöbö aibe mika ütiäte jae, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre, ye mden abko nämane blite Jesubtä, nieba angelekwe tie.

Jesu jatani mdä bä ngwenbti

¹¹ Angwane kä käinbti gitiaba sete, rababa tuen tie amne mdä bä ngwen nämä krati. Mdä yebti ni nämä näin iti abko kädian nämä Ni Ja Kukwei Mikaka Täte amne Ni Era Metre. Niara nämä kukwe ükete metre ta ni jökrä kräke amne kukwe era metre dokwäre nämä rüre Ngöbö rüebe.

¹² Angwane niara okwä abko rababa tuen trä ngitiekä ñukwä jutra kwrere tie jändrän jökrä gare ie bä mikakrä amne, dokwäbti abko korona nämä kabre kabre, niara abko gobran kri bä mikakrä amne, niara kä nämä tikani mda ye abko niara aibe ie nämä gare kaibe.

¹³ Mdakäre abko, dän jükani därire jökrä nämä kitani jabtä kwe niara krütani ni diantarikäre bä mikakrä amne, niara kädian nämä Ngöbö Kukwei arato.

¹⁴ Niara ye jiebtä abko nitre rükä kä käinbti nämä näin kwati krübäte abko dän ngwen lino nämä kitani jabtä. Dän lino ye abko ütiäte amne merebe amne, niaratre nämä näin mdä ngwen ngwenbti.

¹⁵ Niara rababa ñäke angwane, bäsi ngitra tu grine jabtä kwärikwäri, ye kwrere jire kukwe rababa betekä kadate nitre kä jökräbti temen nünanka Ngöbö rüre kämikakäre. Erere arato, “mökän jierore ni kämikakäre, bti niarakwe gobrandi tare,” amne bäsi uba tükakata ngotobtä amne ñöi aibe di-ankata, ye kwrere jire niarakwe rätädi Ngöbö rüebti, yebti abko Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, Ngöbö ye abko mätä kri krübäte abko bä mikata kore kwe.

16 Dänbtä ie amne uliebtä abko niara kä nämä tikani mda abko krörö: JREI BÄRI KRI JREI MDA MDA KRÄKE AMNE DÄNKIEN BÄRI KRI DÄNKIEN MDA MDA KRÄKE abko nämä tikani kore btä.

17 Yebti ti okwä rababa angelebtä angwane, angele ye rababa nūnaninkä ñānānbtī angwane, nukwä jökrä ngri kwetakwetaka jūden kwrere tā nikenkā kāinta, ie angele ye rababa ñāke krikri ja dibti krörö mda: Ngöbö kite mrö sribere kri krübāte mun bukakrä, aisete mun jakwe ja ūkekrö jökrä mröre.

18 Angwane munkwe jrei ngrie kwetadre, munkwe nitre rükä dānkien ngrie kwetadre, munkwe nitre rükä baliente baliente ngrie kwetadre, munkwe mdä rükä ngrie kwetadre, munkwe nitre nānkä mdābti rübtä ngrie kwetadre. Erere arato, munkwe ni jökrä ngrie kwetadre abko ni ñakare klaborē, ni klaborē, ni bobre amne ni ūtiāte kri ngrie kwetadre munkwe, aisete jakwe, nieba angelekwe nukwāye.

19 Angwane ni jāndrān kri krübāte kwrere ye kākwe rükä kwekwe amne jrei kā jökrābti mikabara biare rükāre ni nānkä mdä ngwenbtī ye rüere amne rükä kwekwe rüere arato. Nikani rüre,

20 akwa ni jāndrān kri krübāte kwrere ye kaba ngite amne ni ngöbö ngwarbe ngwarbe kukwei niekā kākwe sribi kri ñan tuabare nuenbare abko kaba ngite arato. Ni ngöbö ngwarbe kukwei niekā kākwe sribi kri ñan tuabare nuenbare, yebti abko ni kwati ngökani kwe amne, nitre yebtä abko ni jāndrān kri krübāte kwrere ye kā tikani. Erere arato, ni jāndrān kri krübāte abko bā sribebare ngöbö ngwarbere abko mikani ūtiāte kwetre, yebtä abko ni jāndrān kri krübāte kwrere btä ni ngöbö ngwarbe kukwei niekā kaba ngite, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe, ye te kitaba nire jökrä ja tare nikakāre.

21 Angwane ni mda mda nämāne rüre Jesukristo rüere abko Jesukristo nämā nāin mdābti ye kākwe kāmikaba jökrä ja kukwei aibehti, ñobtä ñan angwane niara kukwei abko rababa betekä ngitra tu kwrere, aisete ni kāmikaba jökrä kwe. Angwane nukwä ngri kwetakwetaka jūden kwrere kākwe nitre ye ngrie kwetaba trinetrine jökrä.

20

Kä mili krati

1 Yebti angele nämā iti kā kāinbtī, jatāba timonkwāre ti okwābti. Angele ye abko nämā nāin llabe jukwe Kä Timonbtī ngwena kisete amne kadēna kri ngwian nämā kisete kwe arato.

2 Angele ye abko kākwe mökata kaba ngite. Mökata ye abko tbi nämāne kira, arabe abko kādianta Diablu amne Satana

arato. Mökata ye abko angelekwe mäkäteba kadenanbti kä mili krati,

³ käkwe kitaba ngite Kä Timonbti, bti jukwe dikaba kuin bti kwe, bti Ngöbö kä tikani jukwebtä, ni mdakwe ñan tikadre abkokäre. Niara ñan rikadreta nitre ngököta kä jökräbti temen, abkokäre kä mili krati ngämi niken ta niara ñan tika-diteta. Akwa yehti mökata ye tikaditeta bä jötrö.

⁴ Yehti kürä gobrankrä nämä kabre kä käinbti btä ti okwä rababa. Kürä yehti abko nitre ie ja di biani Ngöbökwé kukwe ükatekäre nikrä abko nämä tükänintbe, tikwe tuaba. Erere arato, nitre käkwe ja tare nikani blitabtä Jesubtä amne kukwe kuin Ngöbökwé Jesubtä mikabtä gare ni mda mdaye, akwa nünankabare dite jabtä kwetre, käkwe Jesu rükaninte ñakare abko dokwäre dokwä tikaninkä, ye abko üai nämä siba yete. Mdakäre abko nitre ye käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere ye mikani ñakare ngöböre jae amne niara bä mikani ñakare ütiäte jae ngöbö kwrere. Erere arato, nitre ye oköbtä o kisebtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä tikani ñakare abko üai tuaba tikwe. Niaratre ye abko rükabata nire jökrä, käkwe gobranba kä mili krati Kristobe gwaire tikwe tuaba.

⁵ Ni ruäre mikabata nire käne kore Ngöbökwé, akwa ni mda mda abko mikadita nire ñakare kwe abti kä rikaba mili krati ta.

⁶ Nitre rükabata nire kore, ye abko deme amne ni yehtä kä rabadi nuäre kri. Niaratre ñan krütadre mda, ye abko Ngöbökwé ñan mikadi ja ngie nuen akwa, nünandi kärekäre kwetre Ngöböbe angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire, ye kwrere sribidi kwetre Ngöbökrä amne Kristokrä amne gobrandi kä mili krati kwetre ben gwaire arato.

Ngöbökwé Satana juani ngwarbe mrä

⁷ Yehti kä mili krati rikadi ta angwane, Satana tä ngite Kä Timonbti abko tikadite angwane,

⁸ näin ni ngökö kä jökräbti temen nebebe kä ñäre jökrä amne kākä Gog amne Magog angwane, ni ükadikrö kwati kwe rükäre Ngöbö rüere. Ye abko, mren ümain kwrere jire ni rabadi ja ükaninkrö rükäre Ngöbö rüere.

⁹ Angwane nitre rükä kwati ye rikaba mobe käkwe ja ükacröba jökrä juta deme Ngöbökwé bäre temen amne juta Jerusalén tarebare Ngöbökwé ye bäre temen, ni ye juankäre ngwarbe, akwa batibe ñukwä kä käinbti jataba timonkwäre käkwe ganinkä jökrä se kwrere.

¹⁰ Angwane diablu nämane niaratre ngökö, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe mni mni te kitaba. Kä ye arabe kanti ni jändrän kri krübäte kwrere kitanina käne amne ni ngöbö

ngwarbe kukwei niekä kitanina arato, ye kánti diablu kitaba. Kä ye kánti mikadi ja tare nike kärekäre dibire rare.

Ngöbökwe kukwe ükaninte ni krütanikrütani kräke

¹¹ Yebti kürä gobrankrä kri, ngwen büre tuaba mda tikwe. Kürä yebti abko ni nämä tākānintbe iti. Niara ngwäreki abko kä temen ne amne kä káinta se gitiaba batibe jökrä abko ñan tuaba jire chi mda tikwe.

¹²⁻¹³ Angwane nitre müre neketani mrente, ye erere nükaninta nire jökrä. Erere arato, ni müre ketaniketani abko üai nämāne kä nakebtä, ye erere nükaninta nire jökrä arato, aisete nitre ütiäte krikri ya, o bobre bobre ya, krütanikrütani abko nämā nünankä jökrä kürä gobrankrä Ngöbökwe ye ngwäreki, btä ti okwä rababa. Ye btäräbe tärä metateba keteti. Erere arato, tärä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare abko metateba arato. Angwane ni itire itire ngämi krüte, känenkri dre dre nuenbare kwetre, ye erere btä Ngöbökwe kukwe ükateba kräke, aisete ni itire itire kākwe dre dre nuenbare nämā tikani täräbtä, ye erere kukwe ükateba kräke Ngöbökwe.

¹⁴ Yebti gata ara amne kä nakebtä kitaba ñukwä jutrate kä Timonbti juankäre ngwarbe. Ñukwä jutra kä Timonbti ne kánti abko nita krüte bobukäre.

¹⁵ Tärä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare, tärä yebtä nire nire kä kwani ñakare, ye erere kitani jökrä ñukwä jutrate ja tare nikakäre kärekäre.

21

Juta Jerusalén btin

¹ Yebti kä káinta btin amne kä temen ne btin tikwe tuaba mda, ñobtä ñan angwane kä káinta se btä kä temen ne amne mren dätebare käne Ngöbökwe abko nikanina ta, aisete ñan rababa jire mda.

² Yebti juta Jerusalén btin kuin deme nämā Ngöbö kánti kä káinbti abko jataba timonkwäre tikwe tuaba bäsi meri tä ja ükaninte kuin bä nuäre brare ngäbti ja mikakäre gure ben, ye kwrere jire juta ye rababa tuen tie.

³ Angwane btäräbe kürä gobrankrä Ngöbökwe tuaba tikwe, ye kánti ni kukwei jaraba kri tie, kä rababa niere krörö:

Mtare Ngöböta nüne ni jen kwe ben juta btin nete. Ngöbökwe nünandi bentre amne niaratre rabadi juta jen Ngöböke, aisete Ngöbö ara jire tädi bentre Ngöbö jen kwetre kwrere.

⁴ Angwane Ngöböke niaratre okwä ñöi sökädite jökrä ietre amne ni ñan krütadre jire iti mda amne ñan ja müäidre jire chi mda amne ñan ja müäidre ja tare nikabtä, ñobtä ñan angwane kukwe nämāne ükaninte ño känekäne, erere nikanina jökrä ta.

⁵ Angwane Ngöbö nāma tākānintbe kürā gobrankrābti ye kākwe nieba krörö:

Jändrän jökrā tita sribereta btin, nieba kwe.

Bti niebata kwe tie:

Kukwe ne abko kukwe era metre, abtä ni jökrā rabadre tödeke bti, aisete tike täräbtä, nieba kwe tie.

⁶ Yebti Ngöbö kwe nieba krörö tie:

Jändrän jökrā nibira bare. Ti abko tärā okwā kena kādianta alfa amne tärā okwā mrā kādianta omega kwrere. Ti nāmanena jändrän jökrā kānenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrā tābti mrā. Mdakāre abko, nire nire ie tomna ye abko ie tikwe ñö okwā kuin nire kāta ni mike nüne kārekāre ye biandi ngwarbe tomnane.

⁷ Mdakāre abko, nire nire kākwe ja tare nikadre tödekabtā tibti, kākwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkā kwrere abko ie tikwe jändrän kuinkuin jökrā ne biandi amne, ti rabadi Ngöböre kwetre amne niara rabadi ti ngābriānkā tikwe.

⁸ Akwa ni kāta ja ngwen ngwarbe amne ni tödeke ñakare Jesubti, akwa tā niara rükente, amne ni ñan tö Ngöbö Kukwei mikai era jae, erere arato ni ngututu diān diān, ni ni mda mda kāmikaka amne ni ja mikaka gure tiebetiebe amne ni kwrarekwrare, amne ni sukiare sukiare, amne ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae amne ni ni ngökaka, ye abko ñukwā jutra ngitiekā asufrebe mni mni abko te kitadi. Ye kānti krütadi bobukāre.

⁹ Yebti angele ni kükü kisete blato nāma abko te Ngöbö mātā kri nāma iandrete, angele ye abko jataba iti, kākwe nieba mda tie:

Meri ben ni Kordero kwrere rabai, meri ye abko ti bike mike tuare mae. Jakwe tuen, nieba kwe tie.

¹⁰ Yebti Ngöbö Üaikwe ti mikani jändrän tuen köböre kwrere angwane, ngitio kri mobe kāin, kānti angele rikaba ti ngwena, kākwe juta Jerusalén deme nāma kā kāinbti Ngöbö kānti abko jataba timonkwäre, tikwe tuaba.

¹¹ Juta ye abko Ngöbö trä bā nuäre abko bti rababa trä ngitiekā amne bāsi jā tuäre ütiäte kri kādekata jaspe, kwrere jire juta ye rababa trä ngitiekā.

¹² Angwane juta ye bäre temen abko ki nāma mikani kri amne mobe kāin. Ki yebtä abko jukwe nāma kwā jätābti kubu amne jukwe kwatirekwatire btā angele nāma nūnaninkā iti ngibiare. Erere arato, Jacob ngābriānkā ni jätābti nibu abko kā nāma tikani itire itire jukwe kwatirekwatire btā.

¹³ Jukwe ye abko nāma kwā jätābti kubu: komā kā dririkri, komā ngwitäräkri, komā mötarikri amne komā nindrinikri.

14 Amne ki mikani jutabti, ye abko jä näma mikani kwä jätäbti kubu gräre. Jä yebtä abko nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu kä näma tikani.

15 Angwane angele näma blite tibe ye näma nörä orore ngwena krati kisete juta ñäkäkrä, jukwe ñäkäkrä amne ki jutabti ñäkäkrä arato.

16 Juta ye abko ja näre jökrä kwärikwäri, aisete körä ja näre kwärikwäri. Angeleke juta ye ñäkäba nörä yebti angwane, rababa 2,200 kilometro ja näre körä ngakri, kwatakri amne kukwäne rababa ja näre jökrä.

17 Yebti ki näma jutabti, ye ñäkäba kwe arato angwane, ki ye abko rababa 65 metro ie, ye abko ni kä nebtä tä jändrän ñäke ño, ye kwrere angele näma juta ye ñäke.

18 Amne ki näma mikani juta yebti abko jä kuin ütiäte kri kädekata jaspe näma mikani kire, akwa juta ara jire abko oro kuin trä ngitiekä bidrio kwrere.

19 Angwane jä kwä jätäbti kubu mikani ki gräre abko btä jä tuäretuäre ütiäte kri bätäkä ngwarbe näma mikani abko krörö: jä käne btä abko jä kuin ütiäte kri kädekata jaspe näma mikani, jä kubükäre abko btä jä kädekata zafiro näma mikani, jä komäkäre abko btä jä kädekata ágata näma mikani, jä kobkäkäre abko btä jä kädekata esmeralda näma mikani amne

20 jä kwärikekäre abko btä jä kädekata ónice näma mikani, jä kwä tikäre abko btä jä kädekata cornalina näma mikani, jä kwä kükükäre abko btä jä kädekata crisólito näma mikani, jä kwä kwäkäre abko btä jä kädekata berilo näma mikani amne jä kwä ökänkäre abko btä jä kädekata topacio näma mikani, jä kwä jätäkäre abko btä jä kädekata crisopraso näma mikani amne jä kwä jätäbti kwatikäre abko btä jä kädekata jacinto näma mikani amne jä kwä jätäbti kubükäre abko btä jä kädekata amatista näma mikani.

21 Angwane jukwe kwä jätäbti kubu juta yebtä abko perla aibe mikani jukwere, aisete jukwe kwatirekwatire abko perla kwatibe näma mikani jukwere amne ji juta ye ngätäite ta abko oro kuin ara jire mikani jire amne näma trä ngitiekä bidrio kwrere jire abko tikwe tuaba.

22 Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe tikwe tuaba ñakare juta Jerusalén btin yete, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä abko tä yete amne ni Kordero kwrere tä yete abko ben ni raba blite gwärere, aisete ju blitakrä Ngöböbe ñakare yete.

23 Erere arato, ñänä amne sö trä rabadre juta yete abko ñakare ütiäte, ñobtä ñan angwane Ngöbö trä kuin bä nuäre ye abko tädi juta yete amne ni Kordero kwrere abko tä ñotrare yete arato.

²⁴ Ye abko nitre nünanka kä jökräbti temen abko käkwe dikadikä ñotra ye träte nebebe juta Jerusalén btin ye kánti amne nitre jreire kä jökräbti temen abko käkwe jändrän ütiäte kwekwe biandi Ngöböye niara mikakäre ütiäte jae juta yete.

²⁵ Angwane jukwe juta yete abko ñan dikadre jire chi rare amne juta ye kánti kä ñan rabadre iko arato, aisete jukwe ñan dikadre jire chi.

²⁶ Erere arato, nitre nünanka kä jökräbti temen abko jatadi jändrän ütiäte ütiäte kwekwe ngwena biandre Ngöböye niara mikakäre ütiäte jae juta yete.

²⁷ Akwa jändrän kämekäme ñan rikadi jire chi nebe juta yete amne, ni diän diän amne ni ni ngökaka ñan rikadi jire chi yete arato; akwa nire nire käkwe nünandre kärekäre Ngöböbe abko këta tikani tärä ni Kordero kwrere yebtä, ni ye aibe abko rikadi nüne juta yete abko angelekwe mikani tuare tie.

22

Ñö kri ni mikakrä nire kärekäre

¹ Yebti ñö kri kuin dirare angelekwe mikaba tuare tie. Ñö ye abko ni mikakrä nüne kärekäre amne ñö ye abko kuin merebe jä cristal bä merebe ye kwrere. Erere arato, kürä gobrankrä Ngöbökwé amne kürä gobrankrä ni Kordero kwrere kwe, ye kánti ñö ye nämä neen.

² Angwane ji kri juta yete abko ötöbu ta ñö ye tä neen amne kri ni mikakrä nüne kärekäre nämä niren ñöbtä kwärikwäri. Kri ye abko ngwä nämä nebe sö kratirekratire, aisete kri ye ngwä nämä nebe bä jätäbti bobu btä kä kwatirekwatire amne kri ye abko kä nämä ni jökrä mikakrä quinta.

³ Mdakäre abko, juta Jerusalén btin yete abko jändrän btä ngürün mikani Ngöbökwé abko ñan rabadi jire chi. Angwane kürä gobrankrä Ngöbökwé amne kürä gobrankrä ni Kordero kwrerekwe abko tädi juta yete, aisete nitre sribikä kwekwe abko erere käkwe niaratre käikitadikä kärekäre.

⁴ Angwane niaratre jökrä käkwe ja tuadi gwärere Ngöböbe, kä näin niaratre kä ngwena tikani ja okobtä, niaratre abko ni jen Ngöbökwé bä mikakrä.

⁵ Juta yete abko kä ñan rabadre iko jire chi, aisete nitre nünanka juta yete, kräke ñotra ñan rabadre ütiäte. Erere arato, ñänä trä ñan rabadre ütiäte kräke, ñöbtä ñan angwane Ngöbö ni Dänkien ara jire käkwe kä trä biandi nitre nünanka yete ie. Niaratre käkwe gobrandi kärekäre.

⁶ Yebti angelekwe nieba mda tie:

Kukwe nieta tikwe mae, ne abko era amne kukwe kuin tödekakrä. Ye abko, ni Dänkien Ngöbö ara jire këta nitre niara kukwei niekä töi tike ja kukwei niere, Ngöbö ye ara käkwe

angele kwe juani abko kukwe mden mden rakadikä bä jötrö mikakäre tuare sribikä kwekwe ie, nieba kwe tie.

Jesu jatadita

⁷ Angwane ni Dänkien Jesu abko käkwe nieba mda tie:

¡Ti rükadita jötrö! Kukwe biani Ngöbökwé nitre Ngöbö kukwei niekä köböire tä tikani tärä nebtä, ye nire nire tä mike era jae, yebtä abko kä rabadi nuäre amne Ngöbökwé ja di biandi ie, nieba kwe tie.

⁸ Angwane ti Juan, ti ne abko käkwe kukwe ne tuaba amne tikwe kukwe nuaba arato. Tikwe kukwe tuaba amne tikwe kukwe nuaba ünän jökrä, ye btäräbe angele käkwe kukwe mikaba tuare tie, ye ngotobtä ti rikaba ngítiekä ngukudokwäbti temen mikakäre ütiäte jae.

⁹ Akwa angele ye käkwe nieba mda tie:

Ma mräkä mda mda kätä kukwe tä tikani tärä nebtä mikaka täte ye kätä sribire Ngöbökrä, ye kwrere tita sribire arato, aisete makwe ñan ti mika ütiäte jae, akwa Ngöbö aibe makwe mika ütiäte jae, nieba kwe tie.

¹⁰ Erere arato, angelekwe nieba krörö mda tie:

Ngöbö Kukwei biani niedre mae abko tä tikani tärä nebtä, ye abko kebera nebe bare, aisete makwe ñan üka kaibe tiebe, akwa makwe mika gare ni mda mdaye.

¹¹ Angwane kä kitera neme braibe ja töi kwitakrä nie, aisete nire nire kätä kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ye tuametre nuene janknu amne, nire nire kätä kukwe diän diän nuene, ye tuametre nuene janknu; akwa nire nire kätä jändrän kuinkuin nuene ye käkwe jändrän kuin nuen janknu Ngöbökrä. Erere arato, nire nire kätä nüne deme amne metre, ye käkwe nüna deme janknu Ngöbökrä, nieba angelekwe tie.

¹² Angwane ni Dänkien Jesukristo käkwe niebata tie:

¡Ti rükadita jötrö! Akwa ni itire itire tä dre dre nuene, ye abko ti jatadi ütiä ngwena kräke amne,

¹³ ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega. Ti nämanena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

¹⁴ Mdakäre abko, dän bätäteta tä nebe ngwen bürere, ye kwrere nire nire käkwe tödekadre tibti rabakäre merebe Ngöbö ngwärekre abko rabadi nebe kri ni mikakrä nüne kärekäre kánti amne juta Jerusalén btin, ye kánti rabadi niken amne ni ye abko btä kä rabadi nuäre.

¹⁵ Akwa ni ngututu diän diän, ni kwrarekwrare, ni sukiare sukiare, ni ja mikaka gure bati bati, ni ni mda mda kämikaka, ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae amne ni jökrä kätä ni ngöka tarere amne tä käi ngwen nuäre jabtä ni ngökakäre, nitre korekore abko rabadi jökrä Ngöbö okwä bäre mento.

¹⁶ Ti Jesu, ti ne mden kākwe angele tikwe juani kukwe ne mike gare jōkrā mae abko erere makwe mikadre gare nitre gātākā ti kābti yeye. Ti abko Jrei David bkün amne ti abko Muke Trä Dirare Dekä kwrere, nieba Jesukwe tie.

¹⁷ Ye abko, Ngöbö Üai Deme amne ni Kordero kwrere nän muko kätä ¡Jakwe! niere Jesuye amne, nire nire tä ti kukwei nuen kākwe ¡Jakwe! nie Jesuye arato. Mdakäre abko, nire nire ie tomna abko tö tomna ñain nünakäre käreikäre, ye abko jata Jesuye, kākwe ñö ni mikakrä nüne käreikäre ye ña ngwarbe tomnane.

¹⁸ Angwane Ngöbö Kukwei niebare tä tikani tärä nebtä, ye nire nire tä kukwe nuen ye abko ie ti bike niere krörö: Kukwe tä tikani tärä nebtä, nebti ta nire nire kākwe kukwe mdara jire tikadi, ye dokwäre abko kukwe taretare tä tikani tärä nebtä abko bti Ngöbökwē mikadi ja tare nike kri krübäte.

¹⁹ Angwane kukwe tä tikani tärä nebtä, ne nire nire kākwe diandrekä ruäre, yebtä abko kri ni mikakrä nüne käreikäre, ye Ngöbökwē diandikä kän amne kri ye ngwäkä ñan kwetadre kwe, aisete ñan nünandi käreikäre kwe Ngöböbe. Erere arato, juta deme Jerusalén ye Ngöbökwē diandikä kän, aisete ñan nünandi kwe yete.

²⁰ Ti Jesu kätä kukwe tikani tärä nebtä niere metre, kätä niere krörö: ¡Ti näinta jötrö kä temenbtä! abko tita niere.

Ti Juan, ti ne abko kätä niere krörö ni Dänkien Jesuye: ¡Amen! ¡Jakweta ti Dänkien Jesu! tita niere Jesuye.

²¹ Ni Dänkien Jesu kākwe ja moto mika kuin ni jen Ngöbökwē kräke abko ie ti tö. Amen. Abko kore se. Ne ngörä.